Bomhaj Bóh!

Budyšinje
Zk 63

Čišło 1.
10. jan.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po Epiphanias.

Jesajaš 60, 1: „Stawaj, rosswětluj so, pschetož twoje swětło pschińdże a ta krasnosć teho Knjesa skhadża na tebi.

Epiphanias rěka na serbski: sjewjenje teho Knjesa. Wotdźěl zyrkwineho lěta, kotryž tute mjeno njese, pokasuje nam Khrystusowe žiwjenje na semi, kaž hodowny czas nam narod a póstny czas nam czerpjenje Khrystusowe pokasuje. Je žiwjenje w poniženju a wuprósdnjenju a tola žiwjenje Knjesoweho sjewjenja, dokelž w nim krasnosć Bóh-czlowjeka so sjewi; žiwjenje w wotroczkowym schtalcze, w kotrymž tola Boži schtalt husto na swětło pschińdże. Evangelske texty epiphaniasoweho czasa maja teho dla wschitke tu wosebitosć, so ta potajena krasnosć Jesusowa w nich wustupuje: Poczesczenje psches mudrych s rańscheho kraja, kemschikhód dwanaczelětneho Jesusa s tym słowom: „Njewěscze wy, so ja byc mam w tym, schtož mojeho Wótza je?“ prěni dźiw w Kana, spodźiwne sahojenja, kotrychž jene so na tseczej njedźeli rospomina, spodźiwne pohroženja wichora, spodźiwne prědowanja, kotrychž jene na pjatej njedźeli jako text słuži, a skónczinje pschekrasnjenje na horje, s kotrymž so epiphaniasowy czas wobsamknje — to wschitko ma po prawom jako napismo tamne posłenje słowa na Kananejskim kwasu: „A Jesus sjewi swoju krasnosć!“ Haj, Jesajasowe wěschczenje: „Ta krasnosć teho Knjesa skhadża na tebi“ je dopjelnjene psches japoschtołow wobswědczenje: „My widźichmy jeho krasnosć, jako krasnosć teho jeniczkeho narodźeneho Syna wot Wótza, połny hnady a prawdy.“

Sy-li nětko tež ty, luby kschesczijano, wohladał tu krasnosć teho Knjesa, sy-li w swjatymaj sakramentomaj shonił hrěchi wodawazu móz jeho hnady, sy-li w evangelionje sesnał słódkosć a sylnosć jeho prawdy, s jenym słowom je-li czi w czěmnosczi twojeho duchowneho bycza Knjes Jesus skhadźał jako wěczne swětło swěta: dha stawaj a rosswětluj so! Kaž so w schpihelu wschitke wězy schpiheluja, tak dyrbi so Khrystusowa krasnosć we wschitkich na njeho kschczenych kschesczijanach błyschczecz, haj zyłe człowjestwo dyrbi roswicze człowjeskeho Syna bycz, dyrbi w nim swoje sjenoczenje namakacz. Stawaj a rosswětluj so! Woczin swoje wokenzy a wokna, so so błónczne swětło nuts dobywa, stań a stup won do błónczneho swětła a daj so rosswěczicz w jeho jasnosczi. Nasche samsne wusswieczenje wschak tak mało dokonja, so so rossswětlimy, jako człowjek jo dokonja w nozy błónczne swětło czinicz. Mutnu swězu drje móze saswěczicz, ale jasne s teho njeje; tak tež móze człowjek sam se swojeje mozy drje sprawne žiwjenje wjesć, ale bójske swětło, bójsku lubosć a bójske žiwjenje, bójski měr a wjesele psches to do wutroby njedostanje, ale to hakle dostanje, hdyž swěru pósnacz wuknje:

Ja hubjeny a khudy
Ssym hewak na swěczi,
Schtož mi je krasne tudy,
To Jesus wudźěli.

Ssnadź napschecziwisch: Kak móze kschesczijan swětło bycz w tym Knjesu, hdyž ma tola hischcze hrěch na sebi? Haj, wěrno, tež kschesczijan ma swojeho stareho człowjeka, kotrehož dyrbi wschědnje kschižowacz, ale to njesběhnje, so je psches

wěru do Khryſtuſza pſched Bohom prawy a ſbóžny. Sſłónzo Jeſuſzoweje prawdoſcże jeho wobſzwěczi — niz ſ njeho ſzameho pſchińdże jemu ſzwětło, ale ſ jeho ſzłónza; ſzwojeho ſtareho cžłowjeka ma pſchi ſzebi jako ſzwój ſcžěn, kotryž wſchudžom ſa nim dże. Ale cžim wyſche jeho ſzłónzo ſtupa, cžim krótſchi je jeho ſcžěn; cžim bóle kſcheſcžijan do luboſcże ſzwojeho ſbóžnika ſaroſcże, cžim wjazy jemu Khryſtuſz wſchitko we wſchitkim bywa, cžim wjazy cžini wón ſzo knjes na ſtarym cžłowjeku. Hody ſzu nětko nimo, dołhoſcž nozow ſzo ſaſzo pomjeńſchuje a dnjowe ſzwětło bóle a bóle pſchibjera. Tak też dyrbi ſ kſcheſcžijanom bycž, kotryž je hody w duchu a woprawdże ſzwjecžił: Khryſtuſz dyrbi roſcž, tón ſtary Hadam pak wotebjeracž.

Rosdžělene pucże.

Wo němſkim Jana Bjedricha.

(Pokracžowanje.)

Wudowz njeſdaſche ſzo jara ſrudženy bycž dla ſzwojeje žoninеje ſzmjercże ani dla khutnych ſzłowow, kotrež bě farař Lindnař pſchi kaſchcžu rěcžał. Hdyž pak dyrbjeſche žonine ſamoženje won dacž, bě, jako by ſły duch na njeho pſchiſchoł. Njechaſche ſzo ſ niczim pohnucž dacž a hrožeſche žoninym pſchecželam ſe wſchěm móžnym, jeli ſo njebychu wot ſzwojeho herbſkeho prawa wotſtupili. Cži pak běchu ſ wjetſcha roſomni ludžo a radžachu jemu, ſo by ſzo ſ nimi w dobrym ſjednał. Na to chžychu w khětro dalokej wſzy Wolkowje hromadże pſchińcž. Tam běchu ſzo najſkerſcho prawje ſwadžili, pſchetož hakle poſdże w nozy — nózny ſtražnik praješche, ſo je po 1. hodžinje było — bě ſzo Kſcheſcžijan wrócził. Pſchichodne ranje pak nadpadże ſzuſzodam, ſo ſzo na jeho dworje nichtón widžecž njedaſche. Skót ruješche ſ hłodom w hródžach; dwórſki poſz, kotrehož hewak rano na rjecžas ſwjaſachu, ſzedžeſche wujo pſched ſamknjenymi durjemi, wokeńzy njeběchu wotewrjene, jenož jako lohki wětr pſches haſzu dujeſche, ſzo jena wocžini a ſady njeje bě wokno ſ rosbitymi ſchkleńzami widžecž. Ssuſzodża běchu ſzo teho džiwali a po mnje póſzłali. Ja też žaneho wokomiknjenja njeſkomdžiwſchi ſzo tam podach. Dołho podarmo na khěžne durje klapawſchi dyrbjeſche jedyn pſches wocžinjene wokno nuts lěſcž, ſo by durje wot nutskach wotſzunył. Dokelž pak ſzo nichtó k temu njeſkhróbli, dyrbjach ja ſzam wěz wobſtaracž. Ale kak bě mi, hdyž pſches ſtwu džěch, w kotrejž bě wokno wotewrjene. Pohladawſchi do komory pſches pók wotcžinjene durje, ſzo tak naſtróžach, ſo khwatach khěžne durje wotewricž a ſzwojich pſchewodžerjow nuts wołacž. Hdyž běchu cži ſaſtupili a wokenzy wocžinili, wuhladachmy wboheho hólza, kotrehož měješche Kſcheſcžan ſa kruwarja, ſe ſwjaſanymaj nohomaj a rukomaj a ſ tołſtym rubom ſatykanym ertom, tak ſo njeſbožowny žaneho ſzłowcžka rěcžecž njemóžeſche. Jeho hnydom wotwjaſachmy, bě pak tak wotpjaty a ſzłaby, ſo ſ nim niczo ſapocžecž njemóžachmy. Mjes tym ſo ſzo někotſi roſumni mužojo prózowachu, ſo bychu wboheho khadlu ſaſzo k ſzebi pſchinješli, ſtupichmy my druſy do komory, hdžež naſz žałoſtny napohlad naſtróža: Kſcheſcžan Glaſař wiſzaſche morwy na woknje. Pſchi nim na ſemi želeſny kaſchcž, w kotrymž bě ſzwoje pjenjeſy měł, wotewrjeny a próſdny — wón bě ſzo po ſdacžu ſe ſzwojim rubiſchkom wobwěſznuł. Wſachmy jeho dele, ale wſcha próża, jeho ſaſzo do žiwjenja wróczicž, bě podarmo, cžěło bě hižo ſymne a proſte. Potom namakachmy hiſchcże ſtaru Karolinu w jejnym kožu też ſwjaſanu, bóle morwu hacž žiwu. Po tym, ſo běchmy też ju wuſzwobodžili, njewoſta nam niczo wyſche, hacž khěžu ſamknucž a najrucžiſcho ſzudniſtwu powjeſcž dacž. Mjes tym ſo to wobſtarach, dach ſkót napizowacž a dwě njeſbožownej cžłowjeſkej dźěſcži wobſtaracž, kotrejž ſzo dla wuſtateje ſzmjertneje ſtyſknoſcże a dla pſchecželerpjenych cžwilow tak rucže ſaſzo poſzłnjecž njemóžeſchtej.

Pſchepytanje pokaſa potom ſ wěſtoſcžu: Kſcheſcžan bě wotjěł a kaſał, ſo dyrbjeſche Karolina dom ſacžinicž a ſzo do koža podacž, hólz pak dyrbjeſche we iſtwje na jeho wróczenje cžakacž. To bě ſzo też ſtało; hólz pak bě bórſy twjerdże wuſzunył. Mjes tutym ſpanjom běchu ſzo paduſchi — pſchetož ſo bě jich wjazy hacž jedyn było, wujaſzni ſzo ſ teho, ſo bě ſwjaſany hólz w kucże leżo někotrych rěcžecž ſzłyſchał — do iſtwy dobyli. S piku wokenzy pſcherěſawſchi, woknowu ſchleńzu ſe ſzmolanym bjeńtuchom wutłóczichu a wot wonkach wokno wocžinichu, pſches kotrež do iſtwy ſaléſechu. Hólz bě ſe ſzwojeho ſpanja hnydom wotzucżił, hdyž běchu jemu rub na hłowu cžiſznuli a hubu ſadžerželi, mjes tym ſo jeho ſzylnej ruzy džerželeſchtej a jeho do kuta cžiſznyſchtej. Se ſtarej Karolinu, kotraž bě też něſchto ſaſzłyſchała, runje tak cžinjachu. Widžałoj njeběſchtaj ani hólz ani žona niczo; jenož hólz bě ſzłyſchał, kak běchu paduſchi, ſe ſpanſkeje komorki ſzo wróczíwſchi, kaſchcž, kiž tam ſtejeſche, wotcžinili a potom ſ pjenjeſami ſchcžerkotali. Hdyž bě Kſcheſcžan ſzo w nozy domoj wrócził, bě hnydom něſchto pytnucž dyrbjał, dokelž ſzo hólz njebě pokaſał. Wón bě konjow ſ gratomaj do konjemza ſtajił a ſzo hnydom do doma podał, kotryž bě ſ druhim kluczom, kiž ſzobu měješche, wotamknył. Sswězu ſaſzwěczíwſchi bě widžał, ſchto bě ſzo ſtało, pſchetož komorine durje běchu wotewrjene woſtałe a někotre na ſemi leżaze papjery ſzwědczachu wo njewitanym wopytu. Sadwělowanje dla ſzwojich ſhubjenych pjenjes bě jemu nimale roſom wſako, pſchetož njerodžiwſchi dale wo hólza bě ſzebi hnydom ſzam žiwjenje wſał. Njeſbožowny bu pſchi pohrjebniſchcžowej murji khowany a w zyłych Rodezach ſzo žaneje ſzylſy wo njeho njepłakaſche. Druhu njedželu pak trjechi ſzo, ſo mějachmy epiſtolu, w kotrejž rěka: To pak dyrbicże wjedžecž, ſo ani puduſchi, ani łakowni — njebudża Boże kraleſtwo doſtacž. To ſzłowo džěſche na tym dnju někotremužkuli pſches wutrobu a bě derje ſapſchijecž, cžeho dla nam farař ſ tajkej khutnoſcžu pſchiwoła: „Pjenježna luboſcž je korjeń wſchitkeho ſłeho; ſemſke žiwjenje cžini wona cžłowjekam hórke a ſjeba jich wo njebjeſke žiwjenje.“ Kubło njechaſche nichtó wot pſchecželow ſa wjele pjenjes na ſzo wſacž a duž ſzo na pſcheſzadžowanje pſcheda. Ja je doſtach. Wot teho cžaſza je Glaſarjez Khorla, kiž mje pſchezo hidžeſche, mój njepſchecžel a hdy by móhł, kaž rad chże, dha bych ſzo na něſchto pſchihotowacž dyrbjał. Ale w Rodezach njeſzmě ſzo wón jara widžecž dacž, a pſchińdże też jara porědko do naſchich ſtronow. Jeho hiſtoriju powjedam tebi druhi raz.

Pſchecželaj běſchtaj mjes tym domoj pſchiſchłoj a dokelž měješche ſchołta hiſchcże někotre hamtſke wězy wobſtaracž, khodžeſche Ernſt po ſahrodże w ſzwojich myſzlach wokoło — wſchak bě jemu džiwnje w wutrobje, hdyž na to ſpowinaſche, kak bě też jemu ſhubjeny mamon nimale ſadwělowacž dał a prjedy hacž dom džěſche, ſtejeſche dołho ſe ſtyknjenymaj rukomaj k njebjeſzam hladajo, hdžež wěczna luboſcž bydli, kotraž jeho njebě wopuſchczíła a ſ jeho wutroby žórleſche ſzo wutrobny džak k temu, kiž bě jeho ſ hnadu wobarnował a k ſzebi cžahnuł ſ lutej dobrotu. (Pokracžowanje.)

Sozialdemokratija — ſpytowanje ſa naſch lud.

(Pokracžowanje.)

To je powſchitkowna khoroſcž naſcheho luda, ſo chże ſzebi kóždy hnydom ſe ſzwojej pjaſcžu pomhacž. Tawſynty praja: „Ja ſnaju jenož jedyn ſakoń, to je mój wužitk a moje ſpodobanje“. „Ja ſnaju jenož jenu móz, kotraž dyrbi dobycž, móz mojeje ſzylneje ruki a ſzylnoſcž mojeho wyſzokeho roſuma.“ „Cžeho dla ſzo dlějicž, cžeho dla dyrbjał ſzo druhich dla wobmjeſowacž?“ „Do prědka do wojowanja wo khlěb.“ „Jutſje hižo dyrbi dobycże naſche bycž.“ O ſo by tola naſch na ſozialdemokratiſkim duchu khorowazy cžaſz pohladał na wulkeho džěłacžerſkeho pſchecžela Jeſom Khryſta! Tón njemějeſche, hdžež by hłowu położił, wjele mjenje ſahłowcžka ſa ſzłódke ſpanje. Wón je huſto hacž do nozy nuts džěłał. Kak běſche wón tola huſto tak ſprózny. Huſto běſche hłódny a lacžny. Na njeho ſzu ſzo, hacž runje njebě nikomu niczo ſłeho cžinił, pſchiſzłodželi, jeho pſcheſcžěhali, wuſtorkali a ſkóncžnje morili. Teho dla wón ſběžka cžinił njeje. Wón ani ſkoržił njeje. Wón je ſ měrom cžerpił. Hdyž jemu ſpytowař rěcžeſche, ſzo wuſzwobodžicž ſ cžělneho cžerpjenja, to njepſchiwſa. Wón ſ měrom cžakaſche, doniž jemu Bóh pſches to njepomhaſche, ſo dyrbjachu jandželjo k njemu pſchiſtupicž, jemu ſzłužicž.

Naſchemu ſbóžnikej je hacž na dženſzniſchi džeń wjele wucžomnikow w tym podobnych, ſo ſzo njehodża ſzamowólnje wot kóždeje žałoſcże wuſzwobodžicž. Woni kſchiž, kiž jich cžiſchcži, noſcha, doniž Bóh ſe ſzmilnoſcžu na nich njepohladnje. Pola nich ſatan ſ tutym ſpytowanjom žaneho měſtna njenamaka. Duž dyrbi to, kaž pola Khryſtuſza, na druhe waſchnje ſpytacž.

Dokelž cžert ſ prěnim ſpytowanjom niczo njewuſkutkowa, ſzo wón temu Knjeſej na druhe waſchnje bliżeſche. „Wón wſa jeho ſzobu do ſzwjateho měſta a poſtaji jeho na templowy wjerch a

dźesche k njemu: Ssy-li Boži ßyn, dha skoč dele; pschetož pißane steji: Wón budźe ßwojim jandźelam wo tebi pschikasacź, a woni budźa cźe na rukomaj noßycź, so by ßwoju nohu sa žadyn kamjeń njestorcził.“ To běsche naschemu sbóžnikej pschezo najwjetscha sru-doba, so jeho tak wjele ludźi njepschiwsa, kotrychž by tola tak rady sbóžnych cźinił. Pola wjetscheho dźěla israelskeho luda wón wěry njenamaka. Ale wón chzyschе tola rady to „Hosiannah“ ßwojeho luda ßtyschecź. Kak srudźaze teho dla sa njeho, so israelski lud ßwojeho praweho krala a knjesa saczißnu. Tu cźert se ßwojim spytowanjom sapschimny. Wón temu Knjesej rěczesche, so budźa ßo wschitzy bjes wuwsacźa, hdyž ßo s temploweho wjercha dele puschczi, k njemu modlicź. Wyskajo bychu jeho do templa dowjedli. Wón by jim khwaleny Messias, kral wuswoleneho luda byk. A tutu czesczź móhł ßebi tón Knjes bjese wscheje prózy dobycź. Jenož wo to ßo jednasche, so dyrbjesche Jesuß ßwoju džiwy cźinjazu móz wopo-kasacź. Něschto sa woczi dyrbjesche ludej k lěpschemu dacź. S teho my też nawuknjemy to druhe waschnje, kak cźert w naschim czaßu nasch lud spytuje. Czesczź, widźenosczź, móz a wažne mjeno pola cźlowjekow ßo nam ßlubi bjes teho, so bychmy sa tajku czesczź něschto cźinicź a pokasacź dyrbjeli. Abo njesda ßo, kaž by to po-wschitkowna myßl było, so ma dźenßnischi dźeń po prawom kóždy w statnych, zyrkwinskich a gmejnskich należnosczach ßobu rěczecź? Njeje žałostne wojowanje ßo sapoczało mjes wschelakimi stejischczami, w kotrymž ßo wo czesczź, widźanosczź a swonkownu móz jedna? Khudy ßo sběha pschecźiwo bohatemu, a samožity cźischczi husto khudeho. W městach a na kraju to praschenje horkach płuwa, schtó ma w sjawnych należnosczach najwjazy pschikasacź, schtó ma se shromadneho samoženja najwjetschi wužitk, wobßędźeŕ abo robocźan, studowany abo njesdźěłany. To najsrudnische pschi wschěm tym pak je, so ßo sa tym njepraschеja, hacž ma městy cźlowjek abo schtant też dar, k temu wažne ßłowo ßobu rěczecź, hacž je tón, kotryž chze wo zyrkwinskich wězach něschto płacźicź a prajicź, kotryž n. psch. ma zyrkwinske prjódkstejeŕstwo ßobu wolicź a ßebi žada, ßam woleny bycź, sahorjeny sa zyrkwinske należnosczе. Ně, kóždy bjes wuwsacźa, njech je mudry abo hłupy, zyrkwinszy smyßleny abo niz, njech ma dar k temu abo niz, chze ßobu rěczecź. A lud, s tawsynt hłowow wobstejazy, kotryž najhusczischo praweho jaßneho rossßudźenja wo wažnych wězach měcź njemóže, chze wschudźom ross-ßudźaze ßłowo prajicź. To, schtož niski abo tak mjenowany pod-cźischczany myßli, rossßudźi.

To pak je tola wěste a jaßne, so, hdyž chzedźa wschitzy we wschěch wězach roskasowacź, to k niczemu dobremu wjesć njemóže. Wjele hłowow, wjele myßlow. Někotsi dyrbja tola bycź, kotsiž maja woßebitu czesczź psched druhimi. Schtó pak dyrbi to bycź? Nó ßnano cźi, kiž maja wulku hubu, kiž rosumja ßłowa, kaž: ßwobodnosczź, runosczź, bratrstwo w hubje noßycź, kiž skote hory ludej lubja, so by tón jim najwjetschu czesczź a jich ßłowam naj-wjetschu wažnosczź pschizpiwał.

Tutemu cźertowemu spytowanju duch kschesczijanskeje wěrnosczе se wschej krutosczu napschecźiwo stupi. Jesuß njeje na tón pucź stupił, kotryž jemu cźert tam s temploweho wjercha radźesche. Wón wuswoli ßebi pucź cźerpjenja. Psches ßmjercź k žiwjenju, psches swonkowne pschesczěhanje k bójskej czesczi — to běsche pucź sbóžnikowy. Na najwyschschi skhodźenk czesczе je wón stupił. K prawizy Božej je wón powyscheny a nětko knježi wot wěcznosczе do wěcznosczе. Ale pod czerńjowej krónu, w sprózniwym cźerpjenju je ßo wón tuteje bójskeje mozy hódny sczinił, dokelž bě poßłuschny hacž do ßmjercze na kschižu ßwojich bratrow dla, teho dla je wón mjeno dostał, kotreż je wysche wschitkich mjenow. Teho dla je myßl kschesczijanstwa, ßebi czesczе njeżadacź, khiba so ßy ßebi ju s dźełom a s woporami dobył. Po kschesczijanskim smyßlenju ßo najprjódzy wo to njejedna, kotry schtant, kotry s luda móže knježicź, ale schtó ßo najßwěrnischo sa shromadne lěpsche wopruje, schtó ßo psches prózowanje, cźělne abo duchowne, najwjazy wo gmejnu a stat saßłużbny sczini. To njepłacźi, so ma kóždy wulke žadanja a chze prawje s wyßoka bycź, ale to ßo žada, so wschitke schtanty w tym wo wjetu běža, schtó je najßwěrnischi w njeßebicź-nym dopjelnjenju ßwojich pschißłuschnosczow. Saßłużena czesczź a khwalobne mjeno hižo w ßwojim czaßu jako ßłódka msda ßwěr-nemu prózowanju ßo dostanje.

Kaž nawjedowaŕ wójska, hdyž stej dwě nadběhowani na njepschecźelsku twjerdźisnu wotpokasanej, to tseczi krócź hischcze spyta, wschě ßwoje mozy k powschitkownemu nadběhanju shromadźiwschi, tak też cźert s tseczim a najwjetschim spytowanjom k temu sbóžnikej pschistupi. „Cźert wjedźische Božeho ßyna na jara wyßoku horu a pokasa jemu wschitke ßwětne kraleństwa a jich kraßnosczź a dźesche k njemu: To wschitko chzu cźi dacź, jeli so dele panuwschi ßo ke mni modlisch.“ Wón žada, so by ßo Jesuß k njemu modlił, to je tak wjele, so dyrbi ßwojeho Wótza wopuschczicź. Schto je tola tón Knjes wot teje wyßokeje hory wschitko wohladał! Kak wjele kraßnych wobrasow je psched jeho duschu stejało! Błyschczate hrody, kraßne wjeßela a spodobne žiwjenje je wohladał. Rjanosczе, kotreż ßu ßebi cźłowjekojo wumyßlili a s wumělskej ruku shotowali, ßu ßo jemu poskicźiłe. Wón widźi w duchu ßwětne kraleństwa, jich fěrschtow a móznych. S zykym wójskom, kotreż je ßebi ßwět pod-cźißnyło, woni pschińdu, ßo psched ßynom Božim pokhilicź: „Ty dyrbisch nasch knjes a kral bycź.“ A wschitku kraßnosczź, wschu rjanosczź, kotruž móże ßwět poskicźicź, dyrbi Jesuß dostacź a wu-žiwacź móz, hdyž jenož junkrócź psched fěrschtom ßwěta dele pa-nuwschi ßo k njemu modli. Schto dha bychmy my na Jesußowym měsczе cźinili? Kak bychmy hnydom pschewsacźi wot wschitkeje kraßnosczе dele padnyli se ßłowami: „O daj nam jenož to, wschitko chzemy cźinicź, hdyž tutu kraßnosczź dostanjemy.“

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naschim czaßu.

W hodownym czaßu a wokoło noweho lěta ßo w politiskim žiwjenju wjele noweho stało njeje. Diplomatojo ßu też cźłowjekojo a teho dla spokojom, hdyž mózeja tam a ßem ßo wscheje ßwětneje hary sdalowacź a se ßwojimi lubymi domach po cźłowiskim waschnju ßo wjeßelicź a sabawicź. Teho dla je ßamo w nowinaŕnjach — schtož je žadne — po hodownym ßłowje rěkało: měr na semi! Tola pak je w wjele domach wulki njeměr nastał psches njelubeho ßwjedźeńskeho hosczа, mjenujzy psches influenzu abo khripu, kotraž nětko saßo straschnischa dyžli psched dwěmaj lětomaj wokoło czaha. W Barlinje je na 80,000 cźłowjekow khorych, w někotrych jendźel-skich městach ludźo tak mrěja, so blidarjo kaschcźe dodźěłacź nje-móżeja, też dwaj rakuskaj arzywójwodaj dyrbjeschtaj žiwjenje puschczicź. Duž budźmy hotowi, hdyž naß tón Knjes woła!

„Sserbske Nowiny“ ßu nowe lěto ßwój skoty jubilej, t. r. ßwoje pjecźdźeßaczlětne wobstacźe, ßwjecźiłe. Też my ßo teho wjeßelimy a jim k dalschemu wužitnemu skutkowanju bjes Sserbami Boże žohnowanje a wschitkich ßwěrnych Sserbow podpjeranje pschejemy.

W Lasu je ßo w poßlednim czaßu wjele swjeßelazeho stało. Tak ßu na torhoschczu a na hłownych haßach w bliskosczi zyrkwje rjane latarnje nastajeli, kotreż, kaž ßami ßo pscheßwědczachmy, rjane ßwětko roseschczelu, tak so Lasowska gmejna psched druhimi wßami, hdyž ßo we wulkej czmi lědma jedyn ßußod k druhemu namaka, woprawdźe jaßne wuměnjenje czini. Ale też snutskomne ßwětko Khrystußoweje lubosczе je tam na wschelake waschnje na sjawne pschischko. Tak je ßo sa Boži dom tam w minjenym lěcźe wulka darniwosczź pokasała, wo kotrejž pschi skladnosczi — po dostaczu wschelakich datow a liczbow! — nadrobnischu rosprawu podamy, a dźeń noweho lěta ßu w pschitomnosczi Klětnjanskeho fararja wupožczerńju a nalutowarńju po Reiffeisenowym systemje sakožili, kotraž je ßo generalnemu rěcznistwu wjeßnych sjenoczeństwow w Neuwiedźe pschi-samkła. Vivant sequentes!

Wschitzy ßmy dźěłaczerjo.

Kommerziski radźiczel Euler w Kaiserslauternje dźerżesche pschi 25 létnym jubileju želesarnje w Kaiserslauternje, kotrejež direktaŕ wón je, rěcź, s kotrejež my ßlědowaze wusběhamy: „My ßmy žiwi“, tak dźesche wón, „w hibitym czaßu. Wulka mnohota cźłowjekow ßu dźěłaczerjo. Sso cźini rad rosdźěl mjes tymi, kiž s hłowu, a tymi, kiž s ruku dźěłaja. Poßledni prěnim husto sawidźa. Ssym pak fararja snaŕ, kiž, hdyž na czežkim prědowanju dźěłasche, kruwarjej sawidźesche. Hdyž je ßwjatok, wotpołoži ruczny dźěłaczeŕ ßwoje dźěło a je ßwobodny muž. Tón pak, kiž s hłowu dźěła, njemóže ßwoje dźěło wotpołožicź, wone dźe sa nim też do ßwjatoka a ßamo do spanja. Njeměrcze, hdyž inżeněr abo mischtr pschesdźěłarnju khodźi a ßam ruku njenałoża, so ma ßo tón muž lěpje hacž wy. O ně, wón ma hłowu polnu cźežkich myßlow w sa-czuczu ßwojeho samolwjenja, kak ma dźěło sněchowacź a rosdźělicź, kak dyrbi kóždemu dźěłaczerjej prawy bycź. Moje najrjeńsche do-pomnjenje dźe na tón czaß, hdyž mějach hischcze s ruku dźěłacź. Mějach ßwój polny „schicht“ (czaß dźěłanja) 12 hodźinow pschi nje-

ſwuczenych horzych khachlach, ale potom běch 12 hodźinow ßwobodny muž bjes ſtaroſczow.

Nětk ſa 25 lět njejßym žaneje hodźiny ßwjatoka měł. Myßle a ſtaroſcze pſchewodźuja mje na wſchěch puczach, wodnjo a w nozy. A hiſchcze jene. Tak mjenowany ſtudĕrowany trjeba 12 a hiſchcze wjazy lět, prjedy hacž móže ßebi něſchto ſaßkužicź a wudawa w tym czaßu wulki kapital. Ruczny dźĕłaczĕr njewulutuje jenož tón kapital, ale wón ßamo wot młodoſcze ßem ßobu ſaßkuži. By ßo wjele ſtudĕrowanych lĕpje mĕło, hdyž bychu ßwój kapital nalutowali a ßebi wot młodoſcze ßem něſchto pſchiſaßkužili. Schtóž pak ſe ßwojej mſdu ſpokojom njeje, ſchtóž by radſcho ſ pjerom hacž ſ hamorom dźĕłacź chzyk, tón dyrbi ßo ſ naſchim Bohom lubym Knjeſom na ſwadu dacź, ſo njeje jemu dary ſpožcził a njeje ßo jemu wot tajkich ſtarſchich narodźicź dał, ſo by něſchto hinaſche nawuknycź móhł. Kaž w fabrizy, tak ma ßo też w ſtacze. Duž: dźĕłaczerjo ßmy wſchitzy, jedyn kaž druhi nuſni ſa ſchtat a ſa człowjeſke towarſtwo."

W nowſchim czaßu, njech też mamy na wjele ſkorźicź, tola wſchudźom luboſcź k Božemu domej pſchibĕra. Tuta luboſcź nětko widźecź njemóže, ſo ßu Boże domy mjenje rjane hacž człowſke bydła a duž je rad porjedźuje, cziſczi, pyſchi a debi. Sa wſcho pak chze wĕſta nawjedźitoſcź bycź. Nĕkotre woßady njewjedźa, ſchto ßo ſa Boži dom pſchiſteji, na njón wjele pjenjes waża a ßebi tola ßwój dom porjeńſchili njejßu. Duž mamy ßo w nowiſchim czaßu wſchitzy jara fararjej lic. Meurerjej dźakowacź, ſo je knihu napißał, w kotrejž nadrobnje roſeſtaja, kak maja ßo zyrkwje twaricź a porjedźicź, ſchto na woltař, klĕtku atd. ßkuſcha, kajke maja wĕże, piſchczele a druhe wĕzy bycź a ſchtož hewak do praſchenja pada.

Też naſchim Sserbam, kiž Boże domy lubuja a huſto daloke pucze czinja, ſo bychu też druhe zyrkwje wohladali, budźe wĕſcze ſajimake, hdyž w ßlĕdowazych ryncźkach to a druhe ſhonja, ſchto ßebi *woprawdźita zyrkwina pycha* żada.

W zyrkwi žaneho jebanſtwa bycź njeßmĕ. Lubje a ławki abo wjerchi, kiž ßu ſ drjewa, też njeßmĕdźa barbjene bycź, jako bychu ſ kamjeni byke, ale ſ nĕkajkej druhej wolijowej barbu, kiž wĕſtu druźinu drjewa widźecź dawa, ſ kotrejež pak ławki njejßu. Poſtawy, woltař, klĕtka a dupa a wſchĕ wudebjenja maja teho runja hnydom na ßebi widźĕcź dacź, ſ czehož ßu czinjene. Wulku ważnoſcź ludźo na wodźĕcza ſa woltař, klĕtku a dupu kładu a to ſ połnym prawom. Je zyle nuſne, ſo ßu te ßame ſ dobreje twory, ßomota, židy, wołmjaneho damaſta abo podomneho materiala. Njech pak ßo pola prĕnjeho lĕpſcheho pſchekupza njeſkaſaju, ale tam, hdźež zyrkwine wĕzy roſymja, traſch w diakoniſſynſkim wuſtawje w Draždźanach. Ważne je nětko, ſo ma kóžda zyrkej wjazy krycźow, kiž ßu tych barbow, kiž ßebi wſchelake ßwjedźenje a czaßy zyrkwineho lĕta żadaju.

Bohatſche woßady njech ßo ſ pjeczimi krycźemi wobſtaraju, ſ bĕłym, czerwjenym, ſelenym, violetnym a czornym.

Bĕła barba, njekamane ßwĕtko jandźelow a wſchĕch ßwjatych barba, barba najwjetſcheje radoſcze, je najwjetſcha ßwjedźeńſka barba. Bĕłe krycze ßo teho dla na najwjetſchich ßwjedźenjach, na Khryſtußowych dnjach trjeba.

Czerwjena je krej. Tu je Khryſtußowa njewjeſta, naſcha zyrkej, kiž je pſches krej Khryſtußowu wumóžena a pſches ßwĕrnoſcź krwawnych ßwĕdkow wobtwjerdźena, na ßwojich ßwjedźenjach, na ßwjedźenjach zyrkwje wobleczena.

Selena je na ſemi najbóle roſſchĕrjena barba, ta barba też wſchĕdnje ſemju pyſchi. Wona ßo teho dla na wſchĕdnych njedźelach trjeba.

Violetna barba je khutna barba a ßo teho dla ſa ſamknjene czaßy, póſtnizy a advent hodźi. So je czorna pycha ſa najwjetſche želenje a pokutu, ßo dale pſchiſpomnicź njetrjebako.

Duž ſměje zyrkej bĕłe krycze hody, jutry, Boże ſtpicze, tſjóch kralow; czerwjene: ßwjatki, reformaziiſki ßwjedźeń, mißionſki, Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń, kermuſchu; ſelene: wſchĕ njedźele a połßwjate dny, nowe lĕto; violetne: póſtny czaß ſ wuwſaczom martrowneho tydźenja, adventſki czaß; czorne: pokutnej dnjej, martrowny tydźeń, ßmjertnu njedźelu.

Tola wſchĕ woßady doſcź ſamožite njebudźa, ßebi pjeczore krycze wobſtaracź. Duž njech ßo ſ tſojim ſpokoja, kiž pak je zyle nuſne, ſ czerwjenym, ſelenym a czornym. Czerwjene ma potom leżecź: hody do tſjóch kralow, jutry a młode jutry, ßwjatki a ßwj. trojizu, kermuſchu, reformaziiſki ßwjedźeń, Boże ſtpicze a woßebite ßwjedźenje; ſelene: njedźele po tſjóch kralach a po ßwj. trojizy; czorne: adventſki a póſtny czaß, ßmjertnu njedźelu a pokutnej dnjej.

So maju tute krycza ſe wſchelakimi pſchihodnymi ſnamjenjemi abo ßłowami ßwjateho pißma wuſchite bycź, ßo hakle pſchiſpomnicź njetrjeba. Tajka draſta ſa ßwjate mĕſto woßadże ßama ważnoſcź kóždeho dnja prĕduje, a jeje wutrobu k njebju pokaſuje.

Wſchĕ druhe barby pak, kaž módre, brune atd, ßu połnje njezyrkwinſke a ßo ſ najmjeńſcha ſ nowa kupowacź njeßmĕle.

Zyrkej wĕſtu wyßokoſcź żada. „Wutroby do wyßokoſcze", duchowny napomina a woßada wotmolwja: „ſbĕhamy k temu Knjeſej". Tuto ſbĕhanje woßady k tym horam, ſ kotrychž jim pomoz pſchińdże, ma ßo pak też w zyłym twarje wosnamjenicź. Niſki wjerch kaž czeża na woßadże leži. Najlĕpſchi je wjelb. Hdźež je tón njemóžny, mĕł drjewjany wjerch ſ nĕkajkej pychu wudebjeny bycź. Hdyž pak łubje *nimale* hacž k wjerchej doßahaju, ßo woßadni do „zyrkwinych njebjeß" ſ hłowu ſtorkaju, potom wſchak poſbĕhowazeho ſaczíſchcza podarmo pytamy.

Zyrkej ßo niz do ſchĕrokoſcze, ale do dołhoſcze czehnje. My njechamy ßo na ſemi ſhubicź, ale my pytamy to pſchichodne. Duž maju wſchĕch mĕſta k woltarniſchczu, hdźež Bóh k nam ſtupa, pſchiwobrocźene bycź.

Woltař k ranju leži. Naſche woczi ßu wſchĕ k ranju pſchiwobrocźene. Teho dla je też zyrkej „łódź" mjenowana, dokelž hacž do pſchichodneho žiwjenja jĕdże. Sa woltarniſchczo ßo ławki, mĕſta a łubje *njehodża*. S zyła ßu łubje jenož ſ nuſy twarili, dokelž zyrkwje doſcź rumne bycź p'chestawachu. W zyrkwi njeje nichtó wyſchſchi dyžli druhi, my ßmy wſchitzy jedyn w Kryſtußu. Duž też ßo po prawom njepſchiſteji, ſo je jedyn wyſche druheho hłowy. Też łubje k woltarniſchczu pſchiwobrocźene bycź njemóżeja.

Sajimake też je, ſchtož farař lic. theol. Meurer w ßwojich wot konſiſtorſtwa poruczenych knihach wo tak mjenowanych „łožach" ßudźi. Wón piſche: Hdyž ßu łubje njeluba nuſnota w zyrkwjach, dha maja ßo loże woprawdże njehódnoſcź a njekaſanſtwo mjenowacź. Najprjódzy ſ wjetſcha zyłu zyrkej njerjanu czinja a jejny twar wohidża pak ſ wonka pak ſnutskach, ſa tym hacž ßu nutskach natwarjene abo wonkach pſchiplozniene. Pſchede wſchĕm pak ßu pſchecźiwo woßadźinej jenoſczi a ßu ſe ßłowami Jakuba 2, 1—4 na wſchĕ czaßy ſaßudźene. W ßrjedźnym wĕku chzyſche kóżda woßebniſcha ßwójba też w Božim domje ßwoje kaž „domjaze" mĕſto mĕcź. A to dźĕ je zyle dobry wotpohlad. Ale ſo w mĕſtach a na wßach kóżdy ſamożicźiſchi ßebi w zyrkwi woßebitu iſtwiczku żada, tużamu kaž hnĕjdo ſnutskach abo ſwonkach zyrkwje pſchiplaznje a ju nětko po ßwojim ſpodobanju ł gardinami, tapetami, khachliczkami a pomaczanymi płachtami wuhotuje, na to ßo ßnano woßada ſkónczinje pſchiwuczi, ale zyrkwinſzy to njeje. A hdyž je czežko tute iſtwiczki (po prawom mĕte Plauderſtübchen rĕkacź) wotſtronicź, dha njech ßo pſchi nowotwarje, pſchi pſchetwarjenju abo porjedźenju zyrkwje wjazy njedowoła; pſchetož tajke „dźĕlenje" woßrjedź zyrkwje tu myßl ſadźĕwaju, ſo je zyła woßada jene.

---

1. njedźela po 3 kralach.

Njedźela	Mat. 5, 38—48.	1 Tim. 6, 1—12.
Póndźela	Luk. 2, 41—52.	Rom. 12, 1—6.
Wutora	Mat. 6, 1—15.	1 Tim. 6, 13—21.
Sſrjeda	Mat. 6, 16—23.	2 Tim. 1, 1—18.
Schtwórtk	Mat. 6, 24—34.	2 Tim. 2, 1—14.
Pjatk	Mat. 7, 1—14.	2 Tim. 2, 15—26.
Ssobota	Mat. 7, 15—29.	2 Tim. 3.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchĕch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin"** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lĕta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klĕtnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cziſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczíſchczérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 2.
17. jan.

Lětnik 2.
1892.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela po tſjoch kralach.

Rom. 12, 12: Budźcźe wjeßeli w nadźiji, ſcźerpliwi w cźěßnoſcźi, wobſtajni w modlitwje.

Rólnik ßo wjeßeli w nadźiji na pſchichodne žnè, hacź runjež, hdyž ßebi na nje pomyßli, hewak niczo pſched ßwojimaj woczomaj njewidźi, hacź wjele prózy a wjele dźěła. Takle móże teź kſcheſcźijan ßrjedź cźerpjenja wjeßely bycź, dokelž je jemu Bóh w ßwojim ßłowje žórło dobreje nadźije wotewrił. Pſchetož Bóh je nam w kſchižu troſcht, w nuſy pomoz, w hubjenſtwje wumoženje, w ßmjercźi žiwjenje a po tutym cźaßu wěcźne žiwjenje pſchilubił. Tychle nam pſchilubjenych kubłow ßo my kſcheſcźijenjo we wěrje hižo nětkle pſchimamy a naſcha nadźija ma žadoſcź, ſo budźa junu na nami ſjawne. W tajkej nadźiji pak je naſcha wutroba ſtroſchtna a wjeßeła.

Dokelž mamy pak tajkule nadźiju, mamy teź ſ njej ßobu prawe wjeßele. — Nadźija naß pak teź w cźěßnoſcźi ſcźerpliwych cźini. Se ſcźerpliwoſcźu wſchu cźěßnoſcź najlěpje pſchewinjeſch. Ssy njeſcźerpliwy, potom maſch cźim wjetſchu boloſcź; ßy ſcźerpliwy, potom cźi twój kſchiž wjazy tak wobcźežny njeje, ſcźerpliwoſcź wutrobje pokoj dawa a ju ſměruje. Schtój je ſcźerpliwy, tón w ßwojej tyſchnoſcźi na Božu wutrobu hlada; pſchetož Bóh je wot wěcźnoſcźe wſchitko derje ſrjadował, ßamón twój kſchiž, kotryž maſch jow na ſemi jako kſcheſcźijan njeſcź. Scźerpliwy na ßwoju tyſchnoſcź njehlada, ale na pſchichodnu wěcźnu wulku kraßnoſcź, do kotrejež dyrbimy, hdyž je ßo nam naſche khude wobcźežene žiwjenje minyło, ſańcź. Na tuto wěcźne žiwjenje ßo kſcheſcźijan wjeßeli. Wón ßebi pſchezo praji: Dyrbjał tudy wſcheje wězy ßwój kſchiž teź hacź do ßwojeho ſkónczenja njeſcź, tón cźaß wſchak mi tola teź pſchińdźe, hdźež ßo mi wſcho pſcheměni, a hdźež mi potom luby ſbóžnik ſa mój kſchiž ßwoju krónu da, kotruž je mi ſe ßwojej ßmjercźu ßobu dobył.

Ale nadźija a ſcźerpliwoſcź doſtawatej hakle prawe žiwjenje a živnoſcź, hdyž cźłowjek w modlitwje wobſtajny ſawoſtawa. Hdyž ßo modliſch, tehdy cźi je, kaž by twoja tyſchena a wobcźežena duſcha ſ njebjeß dele njebjeſku móz a poßylnjenje doſtała. Hdyž dychaſch, tehdy loft do ßo ßrěbaſch, — hdyž ßo modliſch a ſdychujo wo Božu hnadu proßyſch, tehdy do wutroby troſcht doſtawaſch. Schtóž móże ßo modlicź, tón je na tym ſbóžny.

Ale tu rěka: wobſtajny w modlitwje, ty ženje pſchestacź njeßměſch ßo modlicź, a njeßměſch ženje wuſtacź, hdy by ßo teź Bóh dlił. — Jeniczka kapka do kamjenja žaneje dźěry njeczini, ale hdyž wjele kapkow na njón dele kapaju. Trojaka ſchnóra ßo lóhzy njerostorhnje (Prèdarja Salomona 4, 12) a nadźija, ſcźerpliwoſcź, modlenje cźe teź bjes pomozy njeſawoſtaji, jeno ſo ßam we wſchěch tych wězach lěni njejßy.

Modl ßo a dźi po Božej ſchcźežzy,
Cźiń ßwěru, ſchtož ty cźinicź maſch,
Dha budźe ſboże w twojej khěžzy,
Ty Božej' hnady wužiwaſch.
Schtóž Bohu wſchón ßo doweri,
Bóh teho nihdy njepuſchcźi.

Rosdźělene pucże.

Wo němſkim Jana Bjedricha.

(Pokračowanje.)

VII. ſtaw.

Pſchichodne dny pſchinjeßechu wjele dźěła, dokelž bě ßo cząß wußyczа ſapoczał a ſchołta měješe hłowu a ruzy połnej doſcź, tak ſo k žanemu dalſchemu powjedanju njepſchińdźe. Jako pak pſchichodne njedźelſke popołdnje wobaj pſchecźelaj na polo dźěſchtaj, dopomni Ernſt ßwojeho pſchewodźerja na to, ſchtož bě jemu wo Glaſarjez Khorli powjedacź ßlubił.

Ssym hižo ßam na to myßlił, tebi dźenß jeho hiſtoriju ſdźělicź, wotmolwi, ſchtó wě, hacź w pſchichodnych dnjach k temu pſchińdu. Niech je! So budźe Khorla, wo kotrymž ßo hižo tehdy wjele dobreho powjedacź njemóżeſche, ſły pachoł, to móżeſche ßebi kóždy prajicź, kiž měješe wotewrjenej wocźi. Wſchak trjebaſche jemu jeno do woczow hladacź, kotrejž tak dźiwje a ßamopaſchnje hladaſchtej, dha wjedźiſche, kajkeho ducha dźěczo bě. Njech cźłowjek ßwoje waſchnje po móżnoſcźi potaji, wóczko je tola pſchezo ſchpihel, w kotrymž móże ßo wjele cźitacź, ſchtož ßo w wutrobje ſtanje. Bórſy ßo tež pokaja, ſo mějachu cźi prawo, kiž jemu wſchu móżnu ſłóſcź dowěrjachu. Wjele cząßa po twojim woteńdźenju njebě ßo minuło, duž powjedachu hižo we wßy wo potajnym lubſtwje, kotrež měješe ſe ßłużobnej dźowku w nanowym domje. Pſchezo wjazy ßo powjedaſche, a hdyž ſtary Glaſaŕ to ßłyſłeſche, pokaſa ßo tež, ſo bě ßo holza doſchła. S hańbu ju ſ domu wupokaſachu, ale ſo byſchtej ſtarſchej ßwojeho duſchneho ßynka ſa ſawjednika měkoj, wo cźimž bě zyła wjes pſcheßwědczena, njepſchińdźe jimaj do myßlow Hólz wſcho na najkrucźiſche waſchnje ſaprěwaſche a ßłabej ſtarſchej jemu wěrjeſchtaj, ſchtożkuliž tež ſto druhich a ßamo ſjebana holza prajeſche. Wón měješe ßo dale wſchědnje derje w kraßnym wjeßelu, a jako po někotrych měßazach ſtary, hłuboko pokhileny nan prjedawſcheje ßłużobneje dźowki ſ powjeſcźu pſchińdźe, ſo je jeho dźowka ßyna porodźiła a ßebi podpjeru k dźěſcźowemu woczehnjenju žadaſche, hrożeſche khrobły pachoł po wſchelakich knicźomnych rěcźach ſtaremu mużej, ſo chze jeho ſ kſchudom ſ dwora wuhnacź, nochze-li ſ dobrym hicź. Nětk bu wobſtorjeny. Zyła wjeß hladaſche ßudniſkemu dnjej ſ najwyſchſchim wocźakowanjom napſchecźiwo. Khorla pak cźinjeſche, jako by ßo niczo woßebneho njeſtało, a hdyž poſtajeny dźeń pſchińdźe, widźachu jeho rano krótku trubku w hubje ſ najwjeßelſchim wobliczom do Noweho měſta hicź Hižo do wjeczora pſchińdźe powjeſcź, kotraž ßo tak rucze kaž błyſk pſches zyku wjeß rosſchěri: Glaſarjez Khorla je wotpſchißahał, ſo njeje nan, a jako bě po wucźinjenej wězy Khryſtu — tok rěkaſche wboha holza —, kotraž bě pſchi jeho pſchißahanju kaž ßmjercź woblědnuła a potom do womory panuła, na haßy ſetkał, bě jej hiſchcze ſe ßmjeczom pſchiwołał: Hlaj, Khryſta, prawo dyrbi tola prawo wostacź. — Wjeczor pak bě ßo bjes myßlow pjany domoj wrócził. Naſajtra pak pſchiběża ſtary Weyhaŕ, dźowzyny nan, k ſchołcze Wintarjej, lědma ſwoblekany, wobliczo połne ſtyknoſcze, włoßy wokoło hłowy wißajo. Tón jeho wohladawſchi wołaſche: Bożedla, ſchto je ßo ſtało? — Ach, ſchołta, wotmolwi tón, moja Khryſta je prjecź — a pſchi tym ßo jemu ßyłſy ſ woczow ronjachu a wón dyri ſtyknjenej ruzy pſched czoło — moje jeniczke dźěczo, moje jeniczke dźěczo! Wěſcze je wona ßebi žiwjenje wſała. Schołta Wintaŕ njebě žadyn kruty muž; jemu rěſaſche žałoſcź wboheho ſtareho pſches wutrobu. Weyharjez běchu ſprawni ludźo a jich dźowka jich jeniczka, na kotrejž ſ zyłej wutrobu wißachu. Běchu-li hižo dla jejneho pada hłuboko ſrudźeni, dha pokaſa ßo nětko njeſtroſchtne ſadwělowanje w ſtarym mużu. Troſchtowacź ſchołta njemóżeſche, rěczecź tež niz — wón pak hnydom ſa nim do jeho khěžk dźěſche.

Holzyna komora bě próſdna, w łożu njebě nichtó leżał, wokno woczinjene; hdyž ßo pak Wintaŕ wohlada, dohlada ßo na papjerku, kotraž ſpody dźěſcźoweje kolebki leżeſche. Běchu na njej ßyłſy widźecź a ſtejachu tam ßłowa: Njemóżu hinak, luby nono, luba macźi, wodajtaj mi, Glaſarjez Khorla je mój mordaŕ. Bożo, budź mojej wbohej duſchi hnadny! — Ernſto, dźeſche po khwilzy Wilhelm dale, ſtary Wintaŕ dźeſche poſdźiſcho k mojemu nanej: Ssußodźe, ßym wſchelaku ſrudobu widźał w mojim žiwjenju, ale to, ſchtož ßym w tej hodźinje w Weyharjez domje ſhonił, bě tola najžałoßniſche wot wſcheho. Sa Khryſtu njetrjebachu dołho pytacź. W młynſkim hacze běchu płuwaty rub a pſchi brjoſy cźrije pytnuli. Na cźołmje pok hodźiny pytawſchi wucźahnuchu holzyne cźełko ſ wody. Ruzy na wutrobnje ſtyknjenej, włoßy rospleczene a njerodnje wokoło błědeho cźoła wißajo, tak leżeſche wopor njeknicźomneho hólza, kiž bě wopak pſchißahał. Žane ßłowo njebě ßłyſchecź w hromadźe, kotraž naſtróżena pſchi brjoſy ſtejeſche; hdyž pak Weyharjez nan a macź, pſchiwołanaj wot ßußoda, ßo pſches hromadu cźiſchcźeſchtaj, a potom žałoſcźo pſchi ßwojeje dźowzynym cźěle dele padźeſchtaj, njewoſta žane wóczko bjes ßyłſow. Hdyž něchtó Khorli tu powjeſcź pſchiwoła, ſo je ßo Khryſta tepiła, je drje w prěnim wokomiknjenju ßo ſacźerwjenił, potom pak je wołał: Schto to mje naſtupa! Tak je jena hłupa mjenje na ßwěcźe! — Wot teho cząßa pak njemějeſche žaneho dobreho wokomiknjenja wjazy w Rodezach. Jako wjecźor khrobły do korczmy ſtupi — wſchak ßo to wſcho hiſchcźe w Barthelowym cząßu ſta, hdźež bě kóždy wjecźor ſtwa połna — bě tam jene dobo ßmjercź cźicho, a wſchě poſpyty, kotrež Khorla cźinjeſche, ſ dotalnymi dobrymi pſchecźelemi ßo rosrěczecź, běchu podarmo. Jako ßo ſa blido ßydźe, wotßali ßo najbliżſchi ßußod kruch wot njeho a mjelczazy wupi jedyn po druhim ßwoju ſchkleńzu a dźěiche ſ krótkim poſtrowom won. Lědma dźeßacź minutow, dha ßedźeſche Khorla ſ Barthelom ßam a tón jemu tež žane pſchecźelnjwe wobliczo njecźinjeſche. Tón drje wo to njerodźeſche, ſchtož ludźo wo Khorli powjedachu, pſchetož tón bě dobry hóſcź a daſche jemu wjele ſaßłużicź, a na tym bě Barthelej wſcho leżane; to pak njemóżeſche korczmarjej prawje bycź, ſo jemu jedyn wſchitkich hoſcźi wuhna. Saßakle wupi Khorla ßwoju ſchkleńzu piwa a ſchkleńzu najßylniſcheho palenza, potom dźěſche ßakrowajo won. A kaž tudy, tak ßo jemu wſchudźom dźěiche, hdźež ßo widźecź da'che. Wſchitzy ßo wot njeho ſymnje wotßalichu, tak ſo dyrbjeſche ßam ſa ßo a w ßwojej ßwójbje wostacź. Njech bě nětk njeſwucźene ßamobycźe a ſaprěwanje a ſanjechanje, kotrež wſchudźom ſhoni, abo ubudźenje ßwědomnja, kotrež pohłuſchicź njemóżeſche — doſcź, wón bě nětk huſto pjany widźecź. A potom jemu wěſcze kóždy ſ pucźa dźěſche, pſchetož w tajkim cząßu bě torhazemu ſwěrjecźu podobniſchi hacź cźłowjekej.

Bě, jako by nam wſchitkim brěmjo wotewſate było, po tym ſo bě Khorla k ßłużbje pola wojakow do Barlina nutscźehnjeny. Mało jenož wo nim ßłyſchachmy; jenož hdyž burſki ßyn, kiž bě pola teho ßameho regimenta ßłużił, domoj pſchińdźe, powjedaſche, ſo ma Khorla w Barlinje njewjeſtu, kucharku pola woßebneho knjejſtwa, ſ kotrejž huſto na reje a na podobne wjeßela khodźi. S towarſchemi njemějeſche wjele wobkhada, dokelž jeho wſchitzy jako wopiłza, hrajerja a ſadźeraka ſnajachu, tak ſo ßo jeno někotſi ſli khodlojo k njemu dźerżachu, bjes tym ſo jemu wſchitzy druſy rad ſ pucza dźěchu. A pola nyſchſchich ſtejeſche tež w czornych knihach, pſchetož arreſt a druhe khoſtanki běchu jemu wſchědne wězy. Wóndano hakle je jeho hetman měnił, ſo je Khorla Glaſaŕ najjeknicźomniſchi wojak w zyłym pruſkim wójſku. (Skónczenje.)

Sozialdemokratija — ſpytowanje ſa naſch lud.

(Pokračowanje.)

W tym leži najwjetſcha khutnoſcź naſcheho cząßa, ſo czert cźłowjekow tak rjez na wyßoki wuhlad dowjedźe, kaž teho ſbóżnika na wyßoku horu. Wón pokaſuje jim ßwět ſe wſchej jeho kraßnoſcźu. Tam je wyßoka rjana khěża. Zidźane ſawěſchki ryſcha wokna. Pißane róże a ſelene rjadki ju wobdawaju. Wſcho ßwědczi wo bohatſtwje. Tawſynty na tu khěżu hladaju a praja: Cźeho dla niedyrbjał to rež wobßedźecź? Cźeho dla móża jenož cźi w tamnej khěži ſpodobne, wjeßele a ßłódke žiwjenje wjeſcź?! Satan ludźom ßwětnu kraßnoſcź pokaſuje. Na dróſy jědźe rjany wós, ſa kotryž ſtoj rjanaj konikaj ſapſchehnjenaj. Tu ßamu dróbu někotſi wot pucźa próſchni dźěłacźerjo ſtupaja. Woni ßo ſprózni wot ßwojeho dźěła ſ měſta do hiſchcźe dalokeje wßy wrócźa. Duž hiba ßo w jich wutrobje: Cźeho dla móże ßo tamny jedyn tak wjeſcź dacź a my dyrbimy ſprózni ßwój pucź pěſchi hicź? My chzemy ßo měnicź. Wón njech pěſchi dźe a my chzemy ßo wjeſcź dacź. Kraßnoſcź a ſpodobnoſcź ßwěta jim do woczow ſaka. A tak je dźenßa wſchudźom we wſchěch ſchtantach. Jako běchu naſchi wótzojo hiſchcźe młodźi, běchu ſměrom žiwi a njeſwißowachu jara ſ wulkim ßwětom, woni bydlachu w cźichich wßach a w měſtach, kiž běchu tehdom hiſchcźe mjeńſche. Woni mějachu ßwoje wjeßela a ſrudoby, ßwoje ſtaroſcźe a ßwoje huſto cźeżke dźěła ſ mało ſaßłużbu. Ale běchu pſchi tym ſpokojni. Schto jich kraßnoſcź wulkeho ßwěta ſtaraſche! Dźenßa je to hinak. Cźłowjekojo ßu ßebi pſches żeleſnizu a wobkhad bliżſchi. Nowiny do najmjeńſcheje wßy powjeſcź wo tym pſchinjeßu, ſchtož ßo wonkach w ßwěcźe ſtawa. My dźenßa wſchitzy, dokelž to wſchitko wohladamy abo w dźeńſkich nowinach cźitamy,

wěmy, kak móże cłowjek rjenje żiwy bycź a schto móże wscho sa pjenjesy dostacź. Hischcże wjazy. Schtoż cźopke, roshorjene hłowy w wulkich městach ßebi wumyßla, njewěrnoscże, kotreż ßo cźischcźa, to wschitko ßo ludźom na wßach do domu pschinjeße. Lud ßo sawjedźe tak derje na wßach każ tež w hłownym měscże nascheho khěźorstwa. A hłoßy ßu tež na wßach ßłyschecź, hdyż tež w potajnym, kotreż ludźom do wuchow scheptaju: „Mozujcże ßo kraßnoscże tuteho ßwěta, wy mózecże a ßměcże ju tež wużiwacź.“ Haj, żadoscże tuteho ßwěta ßu tak naschu wutrobu napjelnike, so ßu jenicźki wottyknjeny kónz sa żiwjenje jich tak wjele. My ßo dźiwamy, so ßu w symskim cźaßu na wßach nětko jene reje po druhim. Dźěło je pódlanska wěź, wone je jenoż pschetorhnjenje trajazeho wjeßela. Wjeßele je po prawym najważnische. To je, w cźimż staj ßebi sdźěłany a muż s luda połnje runaj. Tak někotry bur ßo jenoż sa to sajimuje, kak wjele żito a skót płacźi, kajke ßu ßywy a żně — wodnjo dźe jeho myßl na saßłużbu a wjecźor na hracże a schkleńzu piwa. To je wscho. A schto dha wucźeneho wjetscheho pschekupza hnuje? Jich myßl je husto jenoż jich pschekupstwo a wědomoscź; k temu pschińdźe hischcże żadanje po wjeßelu a towarschnej sabawje. Sapocźnjesch-li pak jim rěcźecź wo wulkich skutkach Bożich, kiż ßo pod jich wocźomaj (sa wóczko njewěrjazeho wschak potajene) w kschescźijanskej zyrkwi stawaju, pytasch-li jim hłubokoscże Bożeho ßłowa wotewrjecź, kotreż móże nam wěrnoscź wyschscheje njebjeskeje kraßnoscże sjewicź, ty pola wyßokich a niskich hłuchej wuschi a wutrobu bjes saczucza a srosumjenja namakasch. Tutón ßwět se ßwojej kraßnoscźu je jich ßebi poddanych scźinik. Schto tajkim Khrystuß a jeho njewidomne kralestwo płacźi?

Satan pak ßwoje spytowanje s tym skónczi, so wón kraßnoscź ßwěta nam niż jenoż pokasuje, ale nam tež praji, kak móżemy k njej pschińcź. Wón w ßwojej saßaktoscźi cźłowjekam tu bjesbóżnu radu nascheho cźaßa dawa: „Njemodlcże ßo wjazy k temu staremu Bohu, pokhilejcże ßo jenoż pschede mnu, kiż ßym fěrschta tuteho ßwěta — potom wam wscha ßwětna kraßnoscź pschipadnje.“ A Bohużel wulka hromada nascheho luda je tu bjesbóżnu radu srosumika a ßo sda, każ by na nju poßłuchacź chzyła. Jenicźka wobora pschecźiwo tajkim ludźom, kiż ßo jenoż sa ßwětnymi żadoscźemi cźischcźa, poßledni sakóżk pschecźiwo spytowanju satana je — stara kschescźijanska wěra, prawje nutrne modlenje k Bohu, kotryż ßo nam w jeho ßłowje sjewi. Każ dołho je hłuboko do ßwědomnja nascheho luda sapißane: je prawy Bóh, kotryż prjedy abo posdźisch kóżdemu sapłacźi po jeho cźinjenju; każ dołho hischcże wutroby ßebi wutrobnje żadaju po njebjeskim wótznym kraju, w kotrymż ßo żana ßylsa wjazy njepłaka, — tak dołho ßmy my wobrónjeni pschecźiwo sozialdemokratiskim żadanjam po ßwětnej cźesczi a kraßnoscźi. Teho dla tež mozy cźěmnoscże najprjódzy sa tym steja, so bychu to dozpili, so by modlenje k prawemu Bohu pschestało. Sozialdemokratojo teho dla wudawaju, so je wucźba biblije jenoż saßlepjenje popow. Wěra, wot naschich wótzow herbowana, je — każ ßo njehańbuja prajicź — dobje dobra sa dźěcźi a stare żony, ale pschejara njerosumna sa wědomoscź nascheho cźaßa, kiż je do přědka krocźiła. Kemschikhodźenje a cźitanje w bibliji, stare dobre a hódne waschnje naschcho luda chzedźa wotstronicź. Sa to dyrbimy — tak ßebi żadaju — psched tym, kiż chze naß hiżo na semi sbożownych cźinicź, ßwoje kolena shibowacź. Pój, rjeknje satan, podaj ßo mi.

Ach, schtó dyrbi tu pomhacź a radźicź? — tak drje ßo styskniwi praschamy. Schtó móże wobstacź w tutym trojakim spytowanju, s kotrymż cźert nasch lud nadběhuje? Njebojmy ßo; s teho scźenja, kotreż nam Jesußowe spytowanje powjeda, tež nawuknjemy, kak móżemy pschewinycź a dobycź. Sapschimń bróń Khrystußowu, s kotrejż wón trójzy spytowarja pobi. Je jenoż jenicźkeho ßrědka, spytowanje satana pschewinycź; — tón pak wjedźe wěscże k dobycźu, to je Boże ßwjate ßłowo, kotreż wěcźnje wostanje.

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naschim cźaßu.

Pruske ministerstwo je nowy schulski sakoń wudźěłało, kotryż ma ßo nětk saßo sestupowazemu ßejmej pschepodacź a każ ßo ßłyschi, wschěm mózným żadanjam doscź cźini. Tak dostanje zyrkej dospołne wodźenje nabożinskeje wucźby, gmejny śmeja prawo swonkowne należnoscże ßame sastaracź a wucźerjam je pschihodnischa msda ßlubjena.

Egiptowski khedive abo sastupny kral Tewfik je na influenzu a sahorjenje płuzow nahle wumrjeł.

W Borschcźi je ßo w lěcże 1891 narodźiło 37 dźěcźi; wumrjeło je 29 parschonow. Wěrowanjow bě 10, a spowjednych 1449, schtoż je pschi liczbje 998 duschow khětro wjele.

W Klětnom bě sa lěto 1891: 57 narodow a kschcźenjow, 19 wěrowanjow, 45 khowanjow (bjes nimi 17 dźěcźi, kiż běchu na tiftheritis wumrjele), 1744 spowjednych (bjes nimi 1477 Serbow a 267 Němzow pschi liczbje 1700 duschow), konfirměrowanych 25. S kollektami je ßo s zyła 110 hr. nahromadźiło a sa ßwjate mißionstwo je ßo 77 hr. woprowało.

Wosledni pjatk bu w pschitomnoscźi knjesa schulskeho radźicźela Friesy s Liegniza nowa schula w Mikowje poßwjecźena. Hacź runje je sałożenje teje ßameje wjele woßadnym njelube było, budźe wona tola wulke żohnowanje sa woßadu. Wbohe dźěcźi njetrjebaja wjazy dołhe wobcźeżne pucże do Khrjebje a do Borschcże khodźicź. Kralowske knjeżerstwo je na wubjerne waschnje woßadźi ßwoju pschecźelniwoscź wopokasało. Niż jeno, so je sa twarjenje schulskeje stwy wulku sumu ßlubiło, ale je tež pjenjesy sa schulske ławki a pschidawk k wucźerjowej msdże a sa schkodu, kotruż ßu Khrjebjanske a Borschczanske woßady psches wuschulowanje měle, dało. Daj to Bóh, so bychu wschitzy dotalni a hischcże nětcźischi pschecźiwnizy nascheje schule to pschipośnali a schuli ßwoju zyłu luboscź wopokasali. Sa wucźerja je ßyn Klětnjanskeho k. kantora Vyigta, kiż je ßwoje wucźerske pruhowanje w Rychbachu khwalobnje wobstał, pomjenowany a do ßwojeho sastojnstwa sapokasany.

Nusuj jich, so bychu nuts saschli.

Bě njedźelu popołdnju, so w schottiskim měscże Glasgowje cźrjóda kemscherjow psched zyrkwju stejesche, so bychu tam na sapocźatk Bożeje ßłużby cźakali. Leżesche nad zykym městom ßwjedźeńska njedźelska cźischina a ßamo bjes mużami, żonami a dźěcźimi, kiż psched durjemi stejachu, bě lědma mało pischpotanja ßłyschecź. Duż pschińdźeschtaj na jene dobo dwaj mużaj wokoło rózka. Běschtaj poł pjanaj. Jako pschi zyrkwinych durjach nimo dźěschtaj, ßo wótsje ßmějeschtaj a sapocźeschtaj hrosny spěw spěwacź. Někotsi s wokoło stejazych wuprajachu ßwój hněw, drusy ßo dźiwachu, so polizija to cźerpi. Macź pak, kotraż se ßwojim hólzom tam tež stejesche, póßła poßlednjeho sa tymaj mużomaj a dźesche: Dźi a pschepros jeju, so byschtaj s nami ßobu do zyrkwje sćikoj. Hólz cźinjesche, każ bě jemu macź kasała. Starschi s wobeju pocźa na to ßwarjecź a ßakrowacź; druhi pak, młody muż, mjelcźesche a sdasche ßo naproßycź. Hólz wospjetowasche ßwoje pschepros chenje. Duż pohlada młody muż jemu srudnje do woblicża a dźesche: Hdyż běch hischcże tak młody każ ty ßy, khodźach se ßwojej macźerju tež kóżdu njedźelu kemschi; nětk hižo sa tři léta njejßym do żaneho Bożeho doma pschischoł. Cźuju, so ßym na pucźu skaženja. Pój, du s tobu. Byrnjeż starschi pschewodźeŕ ßakrowasche, wottorhny ßo młody wot njeho; hólz wsawschi jeho sa ruku wjedźesche jeho k ßwojej macźeri. Bjes tym bě ßo Boża ßłużba sapocźała a młody muż ßynu ßo tež do zyrkwineje ławki. Přědowanje bě wutrobu hnujaze. Młody cźłowjek bě hłuboko hnuty a jara rosbity. Po Bożej ßłużbje chzyische rucże prjecź běżecź; ale macź s hólzom bě bórzy sa nim a dźesche s najpschecźelnischim hłoßom k njemu: Cźitacże wy bibliju, młody mużo? — Ně, moja knjeni, tón wotmolwi, ale móżu ßebi lohko bibliju wobstaracź. — To cźińcże, dźesche żona dale, wsmicże pak nětk mojeho ßynowu bibliju, hacź wy ßebi ßamßnu njewobstaracże. Cźitajcże ju w tydźenju ßwěrn a pschińdźcże pschichodnu njedźelu saßo k Bożej ßłużbje. Budu ßo pschezo wjeßelicź, hdyż móżu wam na mojej zyrkwinej ławzy město podacź. Pschichodna njedźela pschińdźe a potom pschichodna, ale zusobnik njewróczi ßo. Bjes tym bě żona husto a wutrobnje sa njeho ßo modlika a bě ßo na jeho wuwostacźu rudźika. Tsecźu njedźelu — hlaj, pschińdźe młody muż saßo do zyrkwje. Bě tón ras pschistojnje swoblekany, běsche pak blědy a khory. Po Bożej ßłużbje położi pożcźenu bibliju mjelczo na hólzowe město a wopuschczi rucże zyrkej. Njepschińdźe saßo. Na jenej stronje w bibliji pak bě něschto napißane. Rěkasche tam, so je dyrbjał khorosće dla wó jstwje wostacź, so budźe pak macźeri do wěcźnoscże dźakowny, so je jemu k wumożenju jeho dusche pomhała, tež proßby wo jejne dobroproschenje. W někotrych dnjach budźe ßo do ßwojeho wótzneho kraja wrócźicź.

Lěta ßo minychu a na zusobnika njespomni ßo wjazy. Pobożna macź sańdźe k wěcźnemu wotpocźinkej a jeje hólz bě nětk muż a łódźny lěkaŕ na wojeŕskej łódźi. Sskyschmy jeho dale powjedacź: Bě nimale 12 abo 13 lět po tutym podawku, so nascha łódź napschecźiwo Kapměsta w połodnischej Afrizy pschikótwizowana leżesche. Jenu njedźelu běch w tutym měscże w dopołdnischej Bożej

ßkužbje. Pschi wobsamknjenju teje ßameje proßyschе mje knes, kiž sady mje ßedžesche, wo dowolnoscź, so by ßebi moju bibliju, kotraž bě pschede mnu ležała, wobhladacź ßměł. Dach ju jemu a hdyž zyrkej wopuschczichmy, ßo mje tamny knjes wopraschа hacž njeby někotre wokomiknjenja ßo so mnu rosrěczecź ßměł. Stupichmoj do czicheje stwy jeneho hoscźenza. Jow ßo knjes po mojej starobje, po mojim mjenu a po městu, hdźež běch ßo narodźił, wopraschа a skónczinje, hacž njeißym jako hólz něhdy pjaneho wotßwjeczerja njedzele pscheproßył, ßobu do zyrkwje hicź. Kaž błyst stupi dopomnjenje na tamny podawk psched moju duschu a tón muž, ßa kotrehož bě moja njeboha macź tak wjele proßyła, stejesche pschede mnu. Wón powjedasche mi hłuboko hnuty historiju ßwojeho sańdźeneho žiwjenja, kak bě wot bohabojasneju starscheju wotczehnjeny, po nanowej ßmjerczi pak do złeho towarstwa pschischoł a na poßledk jako prawy njekniczomnik w Glasgowje žiwy był, doniž mojeje maczerne pscheproschenje a napominanje jeho ßwědomje poßylniło a jeho duschu rostschaßło njebě. Po tamnej Bożej ßłużbje ßo domoj wrócziwschi bě jeho duschiny stysk tak mózńje sapschijał, so też czělnje złhori, ale s tuteho khorokoża je jako nowy człowjek stanuł. Biblija, kotruž je wodnjo a w nozy czitał, je jemu pucź žiwjenja porasała a w Jesußowej saßłużbje je wodacze hrěchow a sbóżny měr namakał. Potom je ßo domoj wrócził; tam je jemu wuj pomhał bohawucźenoscź studowacź a po wobstatym pruhowanju je mißionar był a někotre lěta w połodnischej Afriży evangelij prědował. A nětk, tak skónczi ßwoje powjedanje, chzu wam też prajicź, schtó mój pschewodźer tamnu njedźelu bě, hdźež scźe mje kemschi pscheproßyli. Bě to snaty Jack Hilb, kotrehož ßu lěto posdźischo dla mordarstwa wobwjeßyli. Ach, ßmilny Bóh je mje blisko wot khromy wěczneho skaženja wottorhnuł a kaž wopalenz s wohenja wumóhł.

Haj, dajcze nam sahe ßymjo Bożeho ßłowa rossßywacź, pschetoż njewěmy, hacž njebudźe ßo psches Bożu hnadu to abo tamne radźicź!

N. M. H.

Dźeń tsjóch kralow w Indiskej.

Sswjedźeń tsjóch kralow psched 8 lětami bě w małej woładźe Schagoti w połodnischej Mahratta dźiwne hibanje psched Bożim domom. Někotsi Indiszy, kiž běchu k kschescźijanstwu pschistupili, pschinjeßechu czežke měchi połne žita a stajichu je psched zyrkwiczku. Sso dźiwajo hladachu drusy na to a praschachu ßo: Schto dyrbi to bycź? Skónczinje sjewi katechista, t. r. kschescźijanski wucźeŕ, prjedy też póhanski hindu, potajnstwo a praji: so běchu někotsi potajnje psches jene pschischli, so chzedźa na tutym dnju ßo dopomnjo na mudrych s ranscheho kraja po jich snamjenju czinicź a sbóżnikej ßwoje dary woprowacź w Bożim domje; a hdyž też skota a ßlěbora njemějachu, bě jim tola něschto narostło, a dokelž s wutroby pschińdźe, dha budźe je tón Knjes hnadnje pschijecź a hdyž ßam teho njepotrjeba, dha je tola zyrkwiczka tak stara, a s tutych darow bychu ju hischcze ras porjeńschicź móhli. „Haj, k temu chzemy też my něschto pschinjescź", rěkasche se wschěch bokow. Wjele běžesche jich rucze saßo domoj. Katechista jich njewotdźerži, ale czaka wjeßele hischcze khwilku s prědowanjom, kotrež měješche sa wbohe ludźiczki hižo na jasyku. A woni ßo też wróczeja jedyn po druhim. Tamni pschiczahnu w pocze ßwojeho bruneho wobliczа s czežkimi měchami. Tón pschiwjedźe na powjasu kosu, druhi a tsecźi teho runja, bjes tym so schtwórty někotre wjeßele kóslatka psched ßobu czěri. Jow pschińdźe jedyn bojasnje a ma kurjatko pod pažu. Tam steja hižo někotre kschescźijanske žony psched zyrkwinymi durjemi, korbik połny płodow atd. na hłowach. Ssamo někotre póhanske žony czinja po nimi a pschinjeßu ruku połnu gamskorjeni abo měschk hrochu, rajßa a tajke něschto, schtož je jim narostło. S krótka: je prawe wo wjetu dźěkanje na ludźi pschischko. Hischcze sa dołho njemóža sapoczecź s Bożej ßłużbu. Hdyž je Boża ßłużba nimo, pschinjeßu ludźo ßwoje dary psched woltař. Katechista a starschi wosmu je na ßo. A byrnjež też psches zyrkwiczku klinczało mjekotanje njespokojneho kóslatka a nastróżane kurjatko bjes tym dakotało, je wołada tola w nutrnoscźi a w sahorjenju. S darow ßo 37 hr. doby. K temu pschińdźechu też na myßl a rěczachu wjele wo njej: so by ßo dyrbjał w kóždym kschescźijanskim domje Boži kaschczik stajicź, kotrehož klucź by katechista měł. Do teho chzychu dokhody wot butry, płodow a płata klascź a na pschichodny dźeń tsjóch kralow dyrbjachu ßo wschitke kaschczíki na Boži woltař wuprósdnicź. Někotsi Indiszy drapachu ßo pschi tej radźe drje sa wuschomaj, ale najwjazy kschescźijanskich hospodarjow bě sa to. 10 Božich kaschczow ßo hnydom staji.

W pschichodnych dnach je potom woładka Schagoti faßo tajke ßwjedźenje tsjóch kralow měła a nětko je hižo ßwoju zyrkwiczku powjetschicź móhła. Pschi tym pak njeběchu žani bohacźi ludźo, ale khuda woładka wot 100 duschow, kotrež mějachu w poßlednim czaßu jara pod drohotu czerpicź. Tym wjazy wjeßela je tón Knjes na tym měł. A njeje to też wjeßele sa wschěch mißionskich pschecźelow, so ßu mudri s ranscheho kraja w ranschim kraju ßamym tajkich naßlědnikow namakali? A wopomnicź dyrbimy, so Baselscy mißionarojo, kiž běchu tule woładku wot stazije Bettigeri sałožili, niczo wo tym njeshonichu, doniž ßo stało njebě. Bydli jeno narodny katechista w Schagoti. Rjana myßl bě po tajkim w Indiskich wutrobach sesadźała, kotrež sbóżnika lubuja.

Pjenjesy w dźěcźazych rukach.

(Po němskim wot A. T.)

Knjeża sozialdemokratojo chzedźa, kaž je snate, pjenjesy wotstronicź, ale my wěmy, so bjes nich njeńdźe. Jich strach też w tym njecźi, so je mamy; wot teho wjele bóle wschitko wotwißuje, hacž ßo prawje nałožuja. Schtož człowjek jako dźěczo njewuknje, wón jako dorosczeny nihdy njenawuknje. Teho dla dyrbi dźěczo hižo nawuknycź, kak ma pjenjezki nałožowacź, potom je nadźija, so to posdźischo s hriwnami derje rosumi. To je jara rosumne a też daloko rosschěrjene waschnje, dźěczom, hdyž ßu něhdźe 12 abo 13 lět stare, wěste pjenjesy na tydzeń do saka dacź. To pak dyrbi na prěnim mesczе ßwój wěsty wotpohlad a samyßł měcź. Dźěczi dyrbja ßebi sa te pjenjesy na pschikład, schtož k pißanju w schuli trjebaju, nakupowacź. Je-li potom dźěsczu mózno psches to, so ßebi ßwoje knihi a papjeru derje dźerži, hischcze něschto nalutowacź, je to traßna wěz, hdyž psches tajke hromadźedźerżenje ßwojich pjenjezkow k temu pschinjeße, so móże na narodnym dnju w ßwójbje abo pschecźela w schuli mały dar kupicź. Hdyž w schuli nalutowarnji wobsteji, móże wona wjele k temu pomhacź, pjenjezki, kiž ßu wysche, hromadźicź. Teho pak dyrbisch ßo hladacź, so chzyk dźěczi psches měru k lutowanju czischczecź a tak mkode wutroby do nahrabnosczе wjescź. My mamy w naschim czaßu dwójzy a trójzy nusne, hižo do dźěsczoweho smyßlenja saschczěpicź wyßoke sacźucze, po kotrymž płaczi: Dźělene wjeßele je dwojake wjeßele! Teho dla je radźicź, hižo sahe dźěczom składnoscź dacź, sa hubjenych w bliskosczi abo sa snutskowne a swonkowne mißionstwo ßwoju scherpatku pschidacź. Tola dwoje wobkedźbuj: S prěnja njeßmědźa ßo dźěczi na žane waschnje k tajkim daram nusowacź. Wěz ßama dyrbi je czěricź a jenož składnocź dyrbi ßo jim wot wonka dacź. S druha dyrbja shonicź móz, hdźe a kak ßo jich pjenjesy nałožuja. Tak w dźěczoch prawa, skutkowaza luboscź wotucźi a wone ßo swucźa, ßo na skutkach wobdźělicź, kotrež ßo wysche wschědneho žiwjenja posběhuja. Niczo pak njemóże naschemu ludej wużitnische bycź, hacź narod, kiž je hižo wot dźěczatstwa na njeßebicźne wyßoke sacźucze luboscze k bližschemu swucźeny. To pak ßo s tym njedozpije, so ßo pschehusto a njeporjadnje dźěczom pjenjesy dawaja. Sskaba wutroba dźěda a dobra hodźina wuja a luboscźiwe waschnje czetki ßo bórsy wot mudrych małych pósnaje; wone ßu wokoło nich a ßo k nim lischcza, pjenjezki pak, kaž pschińdu, też dźeja — w khłóschczich kuskach. To je straschne sa czěło a duschu; pschetoż to schkodźi žołdkej a też hódnemu smyßlenju.

(Skónczenje pschichodnje.)

2. njedźela po 3 kralach.

Njedźela	Mat. 8, 1—13.	2 Tim. 3.
Póndźela	Jan. 2, 1—11.	Rom. 12, 7—16.
Wutora	Mat. 8, 14—22.	Rom. 12, 17—21.
Ssrjeda	Mat. 8, 23—27.	Jes. 61.
Schtwórtk	Mat. 9, 1—13.	Jes. 62.
Pjatk	Mat. 9, 14—26.	Jes. 63, 1—6.
Ssobota	Mat. 9, 27—38.	Jes. 63, 7—19.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wšach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 3.
24. jan.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Na 27. januara.

1 Pětra 2, 17: „Wopokażcże cześcź kóždemu. Lubujcże bratrow. Bojcże ßo Boha. Cześcźcże krala."

„Žana wyschnoscź njeje, khiba wot Boha, hdźeź pak wyschnoscź je, ta je wot Boha postajena." Teho dla teź kschescźijanszy kralojo ßo mjenuja kralojo „ſ Božeje hnady". Teho dla teź je nascha ßwjata pschißłuschnoscź, teho muża cześcźicź, kotremuź je Bóh czeźku staroscź ſa wjele tawſyntow na wutrobu położił, kotrehoź je ſa ſboże a njeſboże zyłeho němſkeho khěźorſtwa ſamolwiteho czinił. Jeho ſboże a ſboże wótzneho kraja ſtej wusko ſe ßobu ſwjaſanej; hdyź jeho trón khabła, jeho ruka woßłabnje, dha ſwjadnje wótzneho kraja móz, a źórła derjehicźa wuſkhnu. A je wón jenoź ſamiſcże hódny, tón muź, kotrehoź je Bóh ßwojemu ludej ſa hłowu ſtajił? Je tola czeźke ſaſtojnſtwo, kotreź krajny knjeźeŕ, khěźorſtwowy ſaſtaraŕ ma a jenoź krótkowidźazy roſum móże ſa to měcź, ſo ma khěźor ſa wſchitke prózy a ſtaroſcże ßwojeho ſaſtojnſtwa někajke ſarunanje w jaßnoſcźi, kotraź jeho wobdawa, a w ſeńſkich kubłach, kotreź jemu hotowe ſteja. Měſto jemu ſawidźecź, dyrbjeli wjele radſcho ſe ßwojim dobroproſchenjom ſa njeho wuſtupicź a tak pomhacź na prawej wulkoſcźi wótzneho kraja ßobu twaricź. Sswjaty Pawoł napomina: „So by pſchede wſchěmi wězami ßo ſtała próſtwa, modlitwa, dobroproſchenje a dźakowanje ſa wſchitkich cźlowjekow, ſa kralow a ſa wſchěch wjerchow, ſo bychmy pokojne a cźiche žiwjenje wjeſcź móhli we wſchej bohabojaſnoſcźi a pózcźiwoſcźi." Po tutym ßłowje ßu teź ſchescźijenjo prěńſchich cźaßow woprawdźe cźinili, haczrunjeź ßo runje pſchecźiwo nim wſcha ſłóſcź a ſaßakłoſcź póhanſkich khěźorow wobrocźi, dokelź njechachu a njemóźachu khěźoram jako pſchiboham kadźenja a wopory poßwjecźicź, kaź to druſy póhanjo cźinjachu. Ale to jich njemoleſche w jich poßłuſchnoſcźi. Woni pſchi wſchěch cźerpjenjach dale ſpěwaju a poßłuchaju. Ssu khěźorej kaź jeho ſaſtojnikam poßłuſchni. Sswobodni w Khryſtußu ßo tola rady teho Knjeſa dla poniźeja pod wſchón cźłowſki porjad. Haj póhanjo ßami kaź by rjekł bjes ßwojeje wole rosßudźeja, ſo ßu kſchescźijenjo najßwěrniſchi poddanjo khěźorow.

Pohladajmy do nětcźiſcheho cźaßa. Stejimy pod kſchescźijanſkej wyſchnoſcźu. So wona derje ſ nami měni, ſo ma ſprawnu wolu, lěpſche poddanow dozpicź, nichtón prěcź njemóże. So móże ßo pſchi tym molicź, ßo ßamo ſnaje, pſchetoź wyſchnoſcże ßu cźłowjekoju kaź my wſchitzy. So wſchitkim cźłowjekam prawje cźinicź njemóże, ßo teź ßamo roſumi. Njemóże=li tón wulki Bóh ſe wſchej jeho njewuměrnej mozu a mudroſcźu wſchitkim cźłowjekam prawje cźinicź, kak bychu to ßłabi, hrěſchni cźłowjekoju dokonjeli? Teho dla njemóże pſchezo po twojej woli a mudroſcźi hicź. Budź jeno cźichi, kaź tamni prěni kſchescźijenjo cźiſchi běchu. A maſch=li woprawdźe pſchicźinu k ſkórźbam, dha wuſkorź wſchitke twoje ſtaroſcże temu Knjeſej, kiź ßo ſa naß ſtara. Wołaj ßo pilnje k njemu, ſo by wón twoju wyſchnoſcź roſßwětlił a poßylnił. Hdyź ſa nju proßyſch, njemorkotaſch pſchecźiwo njej. Haj, to je, ſchtoź je nam nuſne, niz nowe ſakonje, niz powalenje nětcźiſcheho porjada, ale bohabojaſnocź, potom teź ſmějemy měr,

ſpokojnoſcź, dobre tycźe kóždźiczkeho powołanja, wěſte pokraczowanje we wſchěch khwalobnych wědomoſcźach a wumělſtwach, pſchetož „ta bohabojaſnoſcź je wſchitkim wězam wužitna a ma ßlubjenje nětczíſcheho a pſchichodneho žiwjenja“.

„Czeſcźcźe krala!“ Njeje wſchak niczo cźežke, naſcheho lubeho khežora czeſcźicź a lubowacź, kotryž je ßwojemu ludej ßlubił, „ſprawny a miły wjerch bycź, pobožnoſcź a bohabojaſnoſcź hajicź, měr ſakitacź, derjeměcźe kraja powjetſchicź, khudym a hubjenym pomoznik, prawu ßwěrny wajchtař bycź“.

Teho dla poſtrowimy naſcheho khežora k jeho narodninam w luboſcźi a wjeßełoſcźi. Bóh ſchkituj jeho a napjelń jeho žiwjenje ſ dobyczérſkej mozu, jeho měrny ſkutk ſ roſcźazym žohnowanjom! My pak chzemy wjeßeli a ſtroſchtni khodźicź te pucźe, na kotrychž wón naß wodźi, jako ßobudźěłacźerjo we wulkich naležnoſcźach naſcheho cźaßa, jako ſpěchowarjo ſboža kóždźiczkeho bjes nami a zyłeho wótzneho kraja. Chzemy jako pobožni kſcheſcźijenjo ßo kóždy cźaß ßwěrni namakacź dacź w dopjelnjenju bójſkeje pſchikaſnje: „Lubujcźe bratrow, bojcźe ßo Boha, cźeſcźcźe krala!“

Rosdźělene pucźe.

Wo němſkim Jana Bjedricha.

(Skónczenje.)

Hdyž bě doßłužił, ßo Glaſarjez Khorla do Rodezow wróczi, ale jeno na někotre dny a niz ßam. Mějeſche ßwoju Barlinſku njewjeſtu ßobu, ſo by ju ßwojimaj ſtarſchimaj pſchedſtajił, a byrnjež taj wo pſchichodnej dźowzy, kotraž jimaj žałoßnje wupyſchena napſcheczíwo ſtupi, wjele wjedźicź njechaſchtaj, jimaj tola niczo njepomhaſche. Khorla dyrbjeſche ßo ſ njej woženicź, byrnjež też njechaſche. W Rodezach drje njewoſtaſchtaj; Khorla namaka wſchudźom tu ßamu pſchecźiwnoſcź pſchecźiwo ßwojej žonje a ſchtóžkuliž nióżeſche, jemu ſ pucźa dźěſche. A kotſiž jeho njeſnajachu — tych wſchak běſche też tójſchto, dokelž w tſjóch lětach ani jedyn ras domoj njeſchiſchoł njebě —, běchu hižo doſcź wjele wo nim ßłyſcheli, ſo njechachu niczo ſ nim cźinicź měcź. A też jeho njewjeſta njechaſche do wßy cźahnycź. Duž chzyſchtaj ßebi w khětro dalokim měſcźe P.... korczmu kupicź. Starſchej dowoliſchtaj jimaj ſkónczenje po dołhim cźakanju a pſchecźiwjenju ſamyßł. Duž ßo woženiſchtaj a ßwoje hoſpodarſtwo ſapoczeſchtaj. Ale dźiwne bě jeju hoſpodarjenje. Žona, kotraž ßo najſkerſcho na ßwojej ßłužbje jara prózowała njebě, njehibaſche ßo tak, kaž ßo korczmarzy ßłuſcha. Bě lěnja a ſaſparna, ſo cźeledź cźinjeſche, ſchtož chzyſche; też pſchecźiwo hoſcźam bě tak mało pſchecźelna, ſo wſchitzy prjecź wostachu. Runje tak njeknicźomna a borkata bě też pſchecźiwo ßwojemu mužej, kotryž jej nětk te wjeßela wjazy poſkicźecź njemóżeſche, na kotrež bě ßo w Barlinje ſwucźiła, a jako bórſy dźěczo a krótko poſpochi jich wjazy doſta, kotrež jej wjele prózy a ſtaroſcźe cźinjachu, ßwarjeſche pſchezo na brěmjo, kotrež bě ßebi ſe ßwojej ženſtwu napokoźiła. Khorla, na kotrymž bě hižo po jeho wróczenju ſ Barlina widźecź, ſo palenz pijeſche, cźěkaſche potom k bleſchzy, w kotrejž ßwój troſcht pytaſche pſchecźiwo njeměrej w domje a ſchtó wě, hacź ßnadź też niz pſchecźiwo njeměrej w wutrobje. Doſcź, wón bu bórſy, kaž ludźo praja, ßwój ßamßny najlěpſchi hóſcź, a bórſy bě tak daloko, ſo bě kóždy dźeń pjany. So dyrbjeſche ßo pſchi tajkich wobſtejnoſcźach hoſpodarſtwo rucźe ſaniczicź, to móżeſche ßebi dźěczo myßlicź: ßakrowanje a hawtowanje w domje, hoſcźenzař jeno rano ſtróſby, potom pak pokhmurjeny, hoſcźenzařka njecziſta a njepſchecźelniwa, to njemóże żanych hoſczi ßem cźahnycź. Też dołho njetrajeſche, dha wopytowachu jeno njeknicźomni ßlěpzy hoſcźenz k ſkotemu jandźelej, kotremuž drje běchu wſchitzy dobri jandźelio bożemje prajili. Wſchi tym ßo tola wſchitzy dźiwachu, a cźim dlěje, cźim bóle, kaž mi mój żoniny wuj powjedaſche, kiž w P.... bydleſche, ſo móżeſche ßo Khorla tak dołho dźerżecź. Jeho herbſtwo — pſchetož jeho ſtarſchej běſchtaj bjes tym wumrjekoj a jeho bratr bě ßebi hižo żiwjenje wſał, a pſchi pſchedawanju Glaſarjez kubła, hdźež jeho poßledni ras tu widźach a hdźež ßakrujo wote mnje dźěſche, bě poßledni dźěl herbſtwa doſtał — dyrbjeſche dawno pſchecźinjene bycź a tola ßo hiſchcźe pſchezo dźerżeſche. Tola karan tak dołho po wodu khodźi, doniž ßo njerosbije — jene ranje bu wot ßudniſtwa ſe ßwojeje pjanoſcźe wubudźeny, kotrež jeho dla wulkeho jebanja ſ pſcheměnjerſkimi papjerami (wechſel) do jaſtwa wotwjeſcź da. Skónczenje bu ſa winowateho ſpósnaty a k wjelelětnemu jaſtwu wotßudźeny. Glaſarjez Khorlowy dom w P.... ßo pſcheda, jeho żona cźehnjeſche ſ dźěcźimi prjecź; prajachu, ſo do Ameriki. Khorla, hdyž bě ſ jaſtwa puſchcźeny, njeje ßo ſa njej wopraſchał. Bjes domiſny, bjes pokoja je ßo wot teho cźaßa ßem wokoło honił a ßo pſchezo hłubje do wopiłſtwa ponurił. Ssym jeho huſcźiſcho w ßußodſtwje ſetkał, hdźež ßo potom podobnje ſadźerża kaž dźenßa; do Rodezow njeje żenje wjazy pſchiſchoł. Schtó wě, kak dołho hiſchcźe cźini? najſkerſcho niz dołho wjazy — a potom? So ma pſchißahu na ßwědomnju, to wěrju a je drje wěrno: „Schtóž je wopaki pſchißahał, tón je ßo wěcźnje ſhubił.“

Hłuboko hnutaj dźěſchtaj wobaj pſchecźelaj domoj.

Bě někotre njedźele poſdźiſcho. Meja bě pſchiſchła ſe wſchěmi ßwojimi wjeßelemi. Duž Ernſt Brendel na wuwjedźenje ßwojeho wotpohlada myßleſche, ßo do Badenſkeje k rowu ßwojeje Hany-Marje podacź. Prjedy hacź ßo na pucź da, dyrbjeſche hiſchcźe wobſamknjenje Khorloweho žiwjenja widźecź. Jene ranje pſchińdźe kantor k ſchokcźe, ſo by wón tola na pohrjebniſchczo pſchińcź chzył, tam leži něchtó po ſdaczu morwy. Schokta dźěſche ſ Ernſtom tam. Na ſapanjenym rowje, kotryž Wilhelm derje ſnajeſche: bě to row njeſbožowneje Khryſty Weyherez, leżeſche cźěko proſcherſzy ſwoblekaneho muża. Hdyž je wobroczichu, póſnachu ſaſtróżeni dźiwje wobliczo Khorle Glaſarja, bě czerwjene a hroſnje ſczahane, wocźi ſchěroko wotewrjenej; tſi porſty praweje ruki běchu hłuboko do ſemje ryłe. Czíſche jeho pohrjebachmy njedaloko měſtna, na kotrymž bě wumrjeł.

Na wjeczorje teho ßameho dnja pak ßedźeſchtaj Wilhelm a Ernſt hromadźe w brěſowej khłódnizy a pohladujo k wjeczornym njebjeßam, kotrychž ßwěczaza czerwjena barba ſe ßwojej jaßnoſczu ßmerki pſchekraßni, dźeſche Ernſt: To bě też jedyn wot naſchich młodoſtnych towarſchow! Tak khodźimy jedyn po druhim na tak rosdźělenych pucźach pſches żiwjenje — a hdze dha, hdyž ſe żiwjenja czehnjemy?

Haj, hdźe dha! wotmolwi Wilhelm — Bóh wě, kak huſto je mi tale myßl w tych dnjach do hłowy pſchiſchła. Njemóżu Bożu hnadu dokhwalicź, kotraž je naju hacź dotal pſched pucźemi wobarnowała, kaž te, po kotrychž ſtaj njeſbożownaj Glaſarjej khodźiłoj — chzył wſchehomózny naju dale wobarnowacź pſched tajkimi pucźemi a pſched tajkim kónzom. Wroſchu wſchěbnje, ſo bychmoj po rosdźělenych pucźach, kotrež ßmój khodźiłoj, tola k jenajkemu kónzej pſchiſchłoj: k ſbóżnej ßmjercźi a potom k njebjeſkemu Jeruſalemej. Hamjeń! dźeſche Ernſt a daſche mjelczo pſchecźelej ruku. —

Na khežorowy narodny dźeń 27. wulkeho rózka.

Ssrjedu ßwjecźi naſch lubowany khežor Wylem II. ßwój 33-lětny narodny dźeń. Milijony ſbożopſchecźow ſe ßwěrnych wutrobow poddanych k jeho trónej pſchińdu; a też ty, luby ßwěrny ßerbſki ludo, ſ horjazej wutrobu hladaſch na twojeho lubowaneho wot Boha tebi dateho wodźerja. Schto pak pomhaja wſchě pſchecźa ßame, kiž rt wupraji abo wutroba cźuje? Dopjelnjenje pſchecźow tola w naſchich rukach njeleži, ale w ruzy teho, kiž zyły ßwět wodźi, kiž też ma ſboże khežorow a kralow w ßwojej mozy. Teho dla chzemy ßo na tym ważnym dnju ſ tym, ſchtož naſchu wutrobu hnuje, ſa naſcheho lubowaneho khežora, pſchibliżowacź w nutrnej modlitwje k trónej naſcheho njebjeſkeho krala. „S Bohom ſa khežora a wótzny kraj!“ to je też ſtajnje heßło naſcheho ßerbſkeho luda było. Staraj poczinkaj: pobożnoſcź a ßwěrnoſcź, ſtaj rjana pycha naſcheho luda, to niech kóždy Sserb w tym wopokaże, ſo na narodnym dnju ſa ßwojeho khežora Boha proßy, ſo by nam jeho wobarnował a jeho ſkutkowanje mózńje żohnował.

Naſch lubowany khežor do 34. lěta ſaſtupi. Wón ſteji w poſnoſczi a kczěwje żiwjenja. K jeho bokej ſteji ßwěrna mandźelſka, jednora, hacź runje je khežorka, wobdata wot kczějazych wjeßełych prynzow, nad kotrymiž ßo my wſchitzy jako ßynami naſcheho khežorſkeho rodu ßobu wjeßelimy. Hacź runje je naſch lubowany khežor hiſchcźe młody, dha je wón tola hižo khutny, naſhonjeny muż; muż, kiž ßwój wulki a cźežki nadawk ſnaje a je hotowy, ßebje ßameho a wſchitko, ſchtož wón ma, do ßłużby ßwojeho luda ſtajicź. Wón je mudry knjeżeř, kiž je wopokaſał, ſo roſumi ßwětej měr ſdźerżecź. K temu je wón miły, ßmilny muż; wón ma cźopku wutrobu, kotraž nuſu ßwojeho luda ßobu cźuje a niczo bóle ßebi njeżada,

hacz ſo by nuſu wotwobrocził a wſchitke ſchtanty ſbożowne a ſpokojne ſczinił. Wón je luboſcziwy a pſcheczelniwy, ma wucho a tez ßłowo ſa kóżdeho poddana. Kak wón luboſcz, jemu tez wot najmjeńſcheho poddana wopokaſanu, luboſczìwje pſchijima, wo tym njech ßlędowazy podawk ßwędczenje wotpokoži:

„Spodżiwne ſbożopſchecze ßo naſchemu kněżorej jeho 30 lětny narodny dżeń wot Barlinſkeho poſtillona (ſ mjenom Gerlach) doſta. Hdyż tón na ranſchich ßmĕrkach 27. wulkeho rózka ſ poßykkami ſa hród poſtajenymi pſches hrodowe wrota jĕdżeſche, ßo jemu ſdaſche, ſo kněżor pſchi woknje ſteji, ſchtoż je wſchak tez lóhko mózno, dokelż Wylem II. njeje pſcheczel dołheho ſpanja, ale prjedy hacz nĕkotry poddany k ßwojemu dżĕłu khwata; pſchetoż knjezeŕ tajkeho wulkeho knjezeŕſtwa ma wjele wobſtaracz. Duż tón poſtillon ßebi dołho njerosmyßli, ale pocża hnydom piſkacz tón nĕmſki ſpĕw: „Nĕtk tſizeczi lĕt ſtary ßy“. Jaßne ſynki pſches czìſty ranſchi powĕtr ßo k kněżorſkim woknam dobywachu a bórſy bĕ ßo hromada ludżi, hacz bĕ runje hiſchcze rano ſahe, wokoło póſtneho wosa ſhromadżiła a ßławu wołajo pſchihłoßowaſche. Nĕkotre dny po tym bu Gerlachej wot ßwojeje wyſchnoſcże powjeſcz, ſo je kněżorej ſkasany. S bojaſliwej kłapatej wutrobu ßo ßwoju najlĕpſchu uniformu woblecze, bĕ pak wjeßele pſchekhłapnjeny, hdyż bu krótki czaß woczaknywſchi do kněżoroweje dżĕławeje jſtwy wjedżeny, hdżez ßo jemu kněżor ſ pſcheczelniwymi ßłowami ſa jeho woßebne ſbożopſchecże podżakowa. Na praſchenje kněżorowe, hacz tez pſches to njeje niczo w ßłużbje ſkomdżił, Gerlach raſnje wotmolwi: „To ßym wſcho ſaßo dokhwatał, Majeſtoſcz.“ Pſcheczelniwje ßmĕjkotajo jeho kněżor wot ßo puſchczi, ſtaraſche ßo pak ſa to, ſo k dalſchemu wudokonjenju w piſkanju hiſchcze 100 hriwnow ßobu na pucz doſta. Połny wjeßełoſcże ßo Gerlach do ßwojeje ßłużby wrócži, a tez hdyż ßo jemu ſjewi, ſo dyrbi dla njedowoleneho piſkanja w ßłużbje 3 hr. khoſtanja ſapłaczicz, jemu to wulkeje boloſcże njenaczini. So tez tajke nĕſchto pſchińdże, bĕſche ßebi myßlik; pſchetoż pſcheſtupjenje poſtajenjow ſa ßłużbu njekhoſtane njewoſtanu; hdyż tez je kněżor po ßwojim lnboſczìwym waſchnju pſchehlada.“

Kněżor ma ſa kóżdeho pſcheczelniwe ßłowo. Hakle wokoło poßlednich hód czitachmy, kak nĕkotrych burow, kiż bĕchu do Barlina pſchiſchli, w ßwojim kněżorſkim parku ßo wopraſcha, koho woni pytaju. Woni jemu wotmolwichu, ſo chzedża kněżora wohladacz. Wón wſchak ßo jim ßam njeſjewi, ale tón, kiż bĕſche ſ kněżorom był, jim po kněżorowym wotßalenju rosjaßni, ſo ßu czeſcz mĕli ſ kněżorom ßamym porĕczecz a jim hiſchcze tu ſwjeßelazu powjeſcz pſchinjeße, ſo je jim kněżor hnadnje dowolił, ßebi hród wobhladacz. Tez ßlĕdowazy podawk nam naſcheho lubowaneho kněżora jako pſcheczela kóżdeho wosnamjenja:

To bĕſche w lĕcze 1889, hdyż chzyſchtaj kněżor a kněżorka ſe Straßburga ſaßo wotjĕcz. Hdyż chzyſchtaj pſchi dwórniſchczu ſ wosa ſtupicz, żona penſionĕrowaneho żandarma Dobrika do prĕdka ſtupi, na rukomaj bĕke ſwoblekane dżĕczo dżerżo, kotrez ſe ßwojimaj ruczkomaj kněżorzy wonjeſchko napſchecziwo tykaſche. Kněżorka je pſchija a na pſchiſpomnjenje maczerje, ſo je tón mały kněżorowy mótk, ßwojeho mandżelſkeho ſawoła: „Ty Wylemo, pój jow a wohladaj ßebi teho rjaneho hólczka.“ Kněżor, kiż bĕſche bjes tym ſ wosa ſtupił, Dobrikowej ruku tłóczeſche, ßo ſa wonjeſchko podżakowa a ßo praſcheſche: „Kak wjele dżĕczi macze wy, luba żona?“ — „Dżewjecz, Majeſtoſcz!“ — Wſchitke hólzy?“ — „Nĕ, Majeſtoſcz, dwĕ holzy, ale ßydom hólzow. Tón je ßedmy a duż je Waſcha Majeſtoſcz hnadu mĕła, jemu kmótſicz.“ — „Ach haj, ja ßo dopomnju. Kak ſtary je tón najſtarſchi?“ — „Tſinacze lĕt, Majeſtoſcz, wón je nĕtko w wojerſkim wuſtawje w Annaburgu.“ — „Tak, to je rjanje, a kak ſtary je tón najmłódſchi, tónle?“ — „Na tym dnju, na kotrymż Waſcha Majeſtoſcz tu pſchińdże, bĕ runje ſchtyrnacze mĕßazow.“ — „Nó, to je kraßny mały kharla, tón budże junu dobry wojak. Ja ßo na njeho dopomnju“, kněżor praji a hiſchcze junkrócz jeho maczeri ruku da, bjes tym ſo mały Wylem wjeßely ßo błyſchczate knefle kněżoroweje uniformy wjerczeſche, ſchtoż ßebi kněżor ßmĕjkotajo wot ßwojeho mótka lubicz daſche. S pſchecżelnimymi ßłowami: „Ja ßo ſa te kwĕtki dżakuju. Jeno małeho Wylema prawje hladajcze, ſo ſtrowy a kczĕjazy woſtanje. Bożemje, luba żona, na ſaßowohladanje!“ kněżor wotendże a lud ßo k żonje czìſchczeſche, ſo by nadróbnje ſhonił, ſchtoż bĕ ßo ſtało.“

Tak widżimy w naſchim lubowanym kněżoru naſhonjeneho, mudreho, ßwĕrneho, pſcheczelniweho, ßwój lud horzo lubowazeho knjezerja. To ßu wſchitko ſnamjenja, kotrez nam ſtroſchtnje a ſ dobrej nadżiju do pſchichoda hladacz dadża. Ale my wĕmy, młodoſcz ßo minje, mozy wotebjeraju, móża czezke czaßy pſchińcz, hdżez człowiſka rada ßebi rady njewĕ. Teho dla mózemy ßo Bohu dżakowacz, ſo mamy hiſchcze jene rukowanje, kotrez je wĕſczìſche a ważniſche, hacz wſchitke błyſchczate knjezerſke poczinki a woßebnoſcze. Wón ßam je nam jo dał w ßwojich prĕnich ßłowach, ſ kotrymiż na trón ſtupiwſchi ßo na ßwój lud wobrocži: „Na trón mojich Wótzow powołany, ßym ja knjezerſtwo na ßo wſak pohladujo k kralej wſchitkich kralow a ßym Bohu ßlubił, ſo chzu po pſchikładze mojich wótzow mojemu ludej prawy a miły wjerch bycz, ſo chzu pobożnoſcz a bohabojoſcz hajicz, mĕr ſwarnowacz, krajne ſboże pſchiſporjecz, khudym a wobczezenym pomoznik, prawdoſczi ßwĕrny wajchtar bycz!“ Dżak naſchemu lubowanemu kněżorej ſa to poniżne ßłowo! Wĕrjaze kſcheſczijanſke ſmyßlenje, kotrez ßo w tym ſjewi, je najrjeńſcha parła w jeho kněżorſkej krónje. „We wĕrje ſteji nadżija!“ — to bĕſche heßło prĕnjeho Wylema, w tutej wĕrje ſteji tez ta nadżija, ſ kotrejż my ſhladujemy k druhemu Wylemej. Duż chzemy jemu napſchecżo wyſkacz na jeho narodnym dnju; ale niż jenoż pſchi hoſczinach a ſe ßławami, ale chzemy tez w żiwjenju pokaſacz, ſo ßmy my dżakowni poddanjo ßwojeho ßwĕrneho kněżora. Hdyż ßo wón njeje bojał ſjawnje wuſnacz: „Ja ßo njehańbuju teho evangeliona wot Khryſta; pſchetoż móż Boża je, kotraż ſbóżnych czini wſchitkich, kotſiż na to wĕrja.“ — Njechamy ßo my tez hańbowacz, kſcheſczijanſki wĕrjazy pobożny lud bycz. Najrjeńſchi dar k narodnemu dnjej je, hdyż ßo my ſ naſchim lubowanym kněżorom ſjednoczimy pſchecziwo nuſam a ſtrachotam naſcheho czaßa a luda w tym krutym pſcheßwędczenju naſcheje wĕrjazeje wutroby: „Naſcha wĕra je to dobycze, kotraż ßwĕt pſchewinje.“

Roshlad w naſchim czaßu.

„Wſchitzy ludżo wotßal czahnu“, to je w nĕtſiſchim czaßu tez tak prawje na trónach a we wjerchowſkich hrodach pytnycz. Njeje dołho, ſo ſtaj dwaj rakuſkaj arzywójwodaj wumrjełoj, ſo je nĕhduſchi Braſiliſki kněżor ſchoł pucz wſcheho czĕła, ſo egiptowſki mĕſtokral Tewfik je żiwjenje puſchcził, a hižo ſaßo pſchińdże powjeſcz, kotraż zyku Jendżelſku a tez naſchu kněżorſku ßwójbu do wulkeje ſrudoby ſtaji, mjenujzy, ſo je jendżelſki krónprynz, wójwoda ſ Clarenze, po krótkej khoroſczi ßo ſ czaßnoſcze minył, ſtarſchich, mkodu njewjeſtu a zyły kraj w wulkej tyſchnoſczi ſawoſtajiwſchi.

Mikowſkej ſchuli bu wot kral. knjezerſtwa kraßny wobras naſcheho kněżora, kotryż jeho w wulkoſczi żiwjenja w uniformje garde du corps-regimenta pokaże, darjeny. Wobras ma jara wulku ważnoſcz; woßada ma ſa njón jenoż płaczìſnu ſaſchkleńczenja płaczicz. Kněżorowy narodny dżeń ßo jej tón wobras pſchepoda.

Pjatk 15. januara ſemrje w Czornym Khołmzu wumjenkał Hanß Petſchik, kiż je 40 lĕt tutej woßadże a jeje njebjeſkemu Knjeſej jako zyrkwiny prjódkſtejeŕ a kněbĕtaŕ ßłużił. Tajka ßwĕrnoſcz w ßłużbje Knjeſowej ßo huſto w ßwĕcze njenamaka a teho dla dyrbimy ju ſjawnje czeſczicz. Bóh ſapłacz ßwojemu ßłużobnikej ſ mſdu wĕczneho żiwjenja.

S Wokranczìz. Wurjadnje wulka liczba pſchewodżerjow tu ſańdżenu pońdżelu dołholĕtnemu a derjeſaßłużbnemu wucżerjej a kantorej em. Handrijej Ducżmanej poßlednju czeſcz wopokaſa. Wón bĕ ßwoje żiwjenje na 83 lĕt 5 mĕßazow pſchinjeßł a bĕ jenicżzy tu ſkoro 58 lĕt ſ wucżerjom był. 24. novembra 1877 bĕ wón ßwój 50lĕtny ſaſtojnſki jubilej ßwjecżił a ßo 1. oktobra 1885 na wotpocżink podał. Czĕlnje a duchownje hacz do poßledka czìły a czerſtwy, tez wón w ßwojich wyßokich lĕtach pod khripu (influenzu) podleża, na kotruż je w bĕhu ſańdżeneho tydżenja tu pjecz ſroſczenych woßobow ſemrjeło. — S dala a ſ bliſka, daloko pſches woßadżine mjeſy, tez runje ſe Sakſkeje, ſ wotkal bĕ ßo njebocżiczki ſ Rakojdow w lĕcze 1827 jako 19lĕtny młodżenz ſa wucżerja do tudomneje ſchule, tehdy ſakożeneje, powołał, ſe ſawoſtajenymi, mnoſy nĕhduſchi ſchulerjo a ßwĕrni pſcheczelju ßwojemu lubowanemu wucżerjej a czeſczenemu pſchiwuſnemu a krajanej pſchewod k rowej dachu. Popołdnju 1/2 3 hodżin ßo pod najjaßniſchim ſymſkim njebjom a ßwĕtkym ßtónzom żarowanſka ßwjatocżnoſcz ſapocża a ßo potom w Bożim domje wotbywaſche, hdżez kaſchcz na marach pſched wołtarjom poſtajichu, a hdżez ßo potom ſpĕwy a rĕcże ßerbſki a nĕmſki wotmĕnjachu. Naſch knjes faraŕ Urban jako njebocżiczkeho nĕhduſchi wucżomz ſ wjetſcha ßerbſkemu pſchewodżerſtwu wukożeſche w ßerbſkej rĕczi ſ 1. Mójſ. 24, 56 próſtwu Eliesara, Abrahamoweho wotrocżka, jako doßlednju próſtwu ſemrjeteho k ßwojim ſawoſtajenym a wſchitkim woßadnym, kotſiż ßu ßwoju drohu ßwójbnu hkowu a ſnamjenity woßadny ſtaw ſhubili, ſ kotrymż je Bóh po ßwojej ßmilnoſczi a ßwĕrnoſczi tu wjele lĕt bohate żohnowanje wudżĕlał, mĕjo jeho ſa hódneho, jeho ßudobje ßwojeje hnady a ßwĕdka ßwojeje wĕr-

nosćże sćinićź. Potom w němskej rěćźi ſ Daniela 12, 3 ſuperintendent Fengler ſemrjetemu do rowa dźak lutherſkeje zyrkwje w Pruſkej praji ſa wſchu ſćerpnosćź, ßwěrnosćź a wopornjwu luboſćź, kotruż bě njebocźiczki tudomnej lutherſkej woßadźe jako wucźeŕ, kantor a cytar 40 lět dołho hacź do ßwojeho emeritirowanja na ßebjeſapŕe..ai..e, ßwěcźaze waſchnje wopokaſak. Skónczńje ßo tež krótka němſka wopomnjeńſka rěćź njebocźiczkeho prjedawſcheho duſchepaſtyrja, duchowneho Grevy, kotryż bě ßo khoroſćże dla pucźowanja ſ Wrótßławja ßem woſtajicź dyrbjak, wo 126. pßalmje cźitaſche, kaž běſche ßebi wón to wuraſnje żadak. — Knjeża wucźerjo ſe ßußodnych pruſkich woßadow na to ſpěwachu: „Stanycź, moje cźěło, budźeſch“, kaž woni hižo w ſemrjeteho domje a na poßled pſchi rowje ſe ßmjertnymi khěrluſchemi njebocźiczkeho cźeſćźachu. Potom k. duchowny Urban němſki hiſchćże źiwjenjoběh w ſmyßle ßkowow pßalma 90, 10 a 115, 1 cźitaſche a ſkónczi ſ modlitwu a wótcźenaſchom. Woßada ſpěwaſche: „Njech duſchu njeßu jandźeljo“. Potom rěkaſche: „Nó dha nětk ſtopy poßlednje! atd.“ Pſchewodźeŕſtwo ßo k cźichej modlitwje klaknu, a po njej noſcherjo mary ſběhnuchu, pſchewodźeŕſki cźah ßo pſched zyrkwju ſeſtupa a ſe ſpěwom a połnym ſwonjenjom ßo dołha ßyła pſchewodźerjow na njedaloke pohrjebniſchćźo hibaſche, hdźeż bu do khłódneje ſpańſkeje komorki mjes ßwojej hižo pſched 19 létami ſemrjeteje mandźelſkej a ßwojej hakle pſched 5 dnjemi pohrjebanej najſtarſchej 61létnej dźowku ſachodne cźěło ſpróżneho putnika a dołholětneho pożohnowaneho a lubowaneho wucźerja a kantora khowane, a hdźeż jemu jeho ſawoſtajene 3 dźěcźi a 12 dźěcźiodźěcźi, jeho mnoſy ſchulerjo a pſchecźeljo w żelnoſcźi ſe ßylſojtym wócźkom ſ dźakapołnej wutrobu do rowa pſchejachu: „Wotpocźuj w měrje, dobry nano, pſchecźelo a bratſje a wěcźne ßwětło ßwěcź tebi w Bożim raju!“ S khěrluſchom, modlitwu a pożohnowanjom ßo ßwjatocźne khowanje wobſamknu. (Sſerb. Now.)

Sſym ja hiſchćże wyſchſchi regimenta?

K najrjeńſchim dobrym pocźinkam naſcheho khěźora ßłuſcha też jeho krutnosćź, kotraż ßo ſ niczim w dobrych pſchedewſacźach ſadźěkacź njeda.

Doßłużiwſchi pola 6. kompagnije prěnjeho garde-regimenta bu naſch khěźor wyſchſchi regimenta garde-huſarow. W tym cźaßu bě w Barlinje ſhromadźiſna woßebnych ludźi, kiż wo pjenjeſy jara wyßoko hrajachu. Bórſy bě prynz Wylem ſhonik, ſo też wjetſchi dźěl jeho offizěrow k tutej ſhromadźiſnje ßłuſcheſche a ſo bě nětkotryżkuliż ſ nich hižo khětro wulke ſumy w hracźu ſhubik. Duż kaſaſche ſ krótka ßwojim offizěram ſ tuteje ſhromadźiſny wuſtupicź. Cźi knjeża pak běchu wſchitzy jara ſatorhnjeni a jich pſchedßydſtwo wobſamknu, ſo by wěſty wyßoki knjes ſtareho khěźora Wylema proßył, ſo by tuta vſchikaſnja ßo wrócźo wſała. Wylem I. ßlubi też, ſo chże, ſchtoż je móżno cźinicź a proßy też bórſy po tym ßwojeho wnuka wo wrócźowſacźe jeho pſchikaſnje. Tón pak njechaſche niczo wo tym wjedźicź, ale woſta twjerdźe pſchi ßwojim wobſamknjenju. „Majeſtoſcź“, dźeſche wón, „dowolcźe mi praſchenje: Sſym ja hiſchćże wyſchſchi teho regimenta?“ „Wěſcźe“, wotmolwi khěźor. „Potom dowolcźe mi, Majeſtoſcź, ſo ja też pſchi ßwojej pſchikaſni, kotruż mam ſa nuſnu, woſtanu, abo ſo ßwoje ſaſtojnſtwo ſaßo do rukow Waſcheje Majeſtoſcźe wrócźu.“

Tole mużne ßkowo ßo ſtaremu khěźorej jara lubźeſche a wón prynzej pſchecźelniwje napſchecźiwi: „To wſchak njeńdźe, lěpſcheho wyſchſcheho moji huſarſzy offizěrojo doſtacź njemożeja.“ Duż woſta pſchi prynzowej pſchikaſni a tamny wyßoki knjes doſta wot khěźora Wylema I. krótke wotmolwjenje: „Je mi żel, ale njemóżu niczo cźinicź, ſo ßo pſchikaſnja wrócźo woſmje. Prynz Wylem njecha to pſchidacź.“

Něſchto wo naſchim małym krónprynzu. Huſto a rad powjeda khěźorka naſchemu krónprynzej wo ryćźeŕſkich ſkutkach a wo źiwjenju jeho wótzow. Tak rěcźeſche něhdy też wo wulkim kurwjeŕchu a wo Bjedrichu wulkim, jako ßo na dobo krónprynz wopraſcha: „Kak rěkaſche najlubſchi kóń wulkeho Bjedricha?“ Na to dyrbjeſche wyßoka macź wotmolwjenje winojta woſtacź, ale prajeſche jemu, ſo budźe to nan wěſcźe wjedźecź. W tym wokomiknjenju ſtupi khěźor do jſtwy a wotmolwi ßwojemu ßynej na jeho praſchenje. „Kak pak rěkaſche najlubſchi kóń wulkeho kurwjeŕcha?“ bě dalſche praſchenje a jako khěźor ßam to njewjedźeſche, dźeſche mały krónprynz: „Nó, hdyż to wot waju ſhonicź njemóżu, dha chzu cźakacź, hacź do njebjeß pſchińdu a ßo tam wulkeho kurwjeŕcha ßameho wopraſcham.“

Pjenjeſy w dźěcźazych rukach.

(Po němſkim wot A. T.)

(Skónczenje.)

Tež hdyż chzeſch pſchi woßebitych ſkładnoſcźach n. pſch. hermank dźěcźom woßebite wjeßele pſchihotowacź, dawaj jim jenoż pjenjeźki a niz hnydom hriwny. Ja ßo dopomnju, ſo moji bratſja a ja hermank, na kotryż dyrbjachmy 2 hodźinje daloko hicź, kóżdy krócź wot nana 10 a wot macźerje 5 pjenjeźkow doſtachmy. Hdyż nam wowka w měſcźe hiſchćże 20 pjenjeźkow a wuj ßnano też tak wjele pſchidaſchtaj, mějachmy ßo ſa bohatych, ſo hiſchćże naſchej ſtarej Marji poprjanzowu wutrobu ßobu pſchinjeßechmy. Schtóż je na mało ſwucźeny, ma wjele lóżo ſkładnoſcź ßo wjeßelicź, hacź tón, kiż huſto dary doſtawa a wjeßela mużiwa. Pſchikłady tych ßu naſtróżaze, kiż ßu ſ wjetſcha teho dla do ſahubjenja pſchiſchli, ſo jako dźěcźi niz pjenjeźki, ale pſches měru wjele pjenjes a to niz porjadnje k něcźemu wěſtemu, ale zyle njeporjadnje k ßamowólnemu pſchetrjebanju doſtachu.

Hakle pſched krótkim mi ratař wo 2 ßynomaj bohateho bura powjedaſche, kotrejuż běſche wot dźěcźatſtwa ſnał. Wonaj mějeſchtaj pſchezo ſaki połne pjenjes a jako běſchtaj lědy młodźenzaj, pſchińdźeſchtaj, hacź runje běſchtaj cźělnje a duchownje derje wuhotowanaj, pſches żadoſcźiwe źiwjenje do ſahubjenja; jedyn pſchinjeße ßo ſ hubjenym cźěłom do ſaźneho rowa; druhi ßebi ſ hanbu a ſadwělowanjom źiwjenje wſa.

Też mi jedyn młodźenz pſched wocźi ſtupi, kiż běſche cźělnje a duchownje bohacźe wuhotowany. Lěta dołho běch podarmo pytał jeho wumóz. Wón mějeſche mjehku wutrobu a někotry krócź ßym jeho horze ßylſy roskacźa pſchede mnu płakacź widźał. Wón dźěłaſche ſ dobrym roſumom a ſ prawej wobhladniwoſcźu dlěźſchi cźaß w ßwojim powołanju. Wón ſtejeſche krótko pſched tym, ßwój wottyknjeny kónz dozpicź; dwě tſecźinje pruhowanja ſady njeho leżeſchtej. — Dha w wrótnej lohkomyßlnoſcźi ßo ſawrócźi na ſtary pucź ſkaženja. S njeho bu dundak, ſo wjetſcheho bycź njemóże. A ſchtoż tuteho cźłowjeka do ſkaženja wjedźeſche, njeběſche ßnano najbóle wopikſtwo, ale żałoſtna pſchikhilnoſcź k dundanju a k lěhniſtwu a to waſchnje, pjenjeſy, kotreż mějeſche, w lóhkomyßlnoſcźi pſchecźinicź. Hdyż ßo praſchach, kak je ta pſchikhilnoſcź do njeho pſchiſchła, ſhonich: Wón mějeſche hižo jako dźěcźo ſaki połne pjenjes. To ßu do wocźow padaze pſchikłady, tawſynty tajkich pſchikładow wſchak ßo njewobkedźbuja, ale někotra wboha żona a někotry lěkaŕ w hojeŕnjach ſa duchakhorych by wo tym powjedacź móhł. Kak wjele njeměra ßwědomnjow w poſdźiſchich létach wo tym ßwědcźi a kajka njeſkónczna żałoſcź budźe junu na ßudnym dnju wo tym powjedacź, ſo ßu pjenjeſy dźěcźom njewobhladniwje a njeporjadne pſchidźělene jim pucź k cźaßnemu a wěcźnemu ſkaženju wotewrike. Woprawdźe to napominanje je nuſne: „Kedźbujmy wot dźenża ßwěru na pjenjeźki dźěcźi, ſo wone jim njebudźa ſrudne ſkaženje, ale bohate żohnowanje.

---

3. njedźela po 3 kralach.

Njedźela	Mat. 10, 1—15.	Jeſ. 64, 1—12.
Póndźela	Mat. 20, 1—16.	1 Kor. 9, 24 10, 5.
Wutora	Mat. 10, 16—28.	Jeſ. 65, 1—2.
Sſrjeda	Mat. 10, 29—42.	Pſ. 101.
Schtwórtk	Mat. 11, 20—30.	Jeſ. 66 12—14.
Pjatk	Mat. 12, 1—21.	Jeſ. 66, 18—24.
Ssobota	Mat. 13, 24—43.	Pſ. 80.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 ny., jenotliwe cźiſßła** ßo po **4 ny.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 4.
31. jan.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedzela po tsjóch kralach.

Romsk. 13, 8: „Njebudzcze nikomu niczo winowaczi, khiba to, so ßo bjes ßobu lubujecze.“

Niczo ßnadz na semi wobczeznische njeje, dyzli wjele dołha, a je drje mało wotroscenych, kotsiz njebychu w ßwojim zíwjenju junu dołha pomĕli a jeho wobuznosez saczuwali. Sprawny muz ßo teho dla prózuje, so by jón skerje a lĕpje wotbył, a ßebi radscho wschelake wuskosce lubicz dawa, so njeby jenoz saßo pod zusy spschah pschischoł. Pschißłowo praji: „Jedyn muz, jene ßłowo“, a tón Knjes praji: kschescziianow haj dyrbi bycz kaz pschißaha, a Pawoł praji: „Hladajcze teje czescze, so byschcze spokojom byli a to ßwoje czinili a se ßwojimaj rukomaj dzĕłali, so byschcze czeßnje wokoło schli s tymi, kiz wonkach ßu, a na niczim nusu njemĕli“. Njeßmĕsch ßwojemu blizschemu niczo winowaty bycz, khiba so jeho lubujesch. Ssy=li jemu nĕschto ßlubił a njejßy=li hacz dotal ßłowo dzerzał, dha je to dołh; tajkeho dołha pschecziwo njemu mĕcz njedyrbisch. Ssy=li wot njeho pozcził a płaczicz ßlubił a tola njejßy sapłacził, dha je to dołh; tajkeho dołha mĕcz njedyrbisch. „Bjesbózny sajima a njepłaczi.“ (Sir. 29, 22.) Ssy=li jeho wobkranył, dha daj jo jemu saßo; pschetoz „paduch dyrbi saßo ßwoje paduchstwo narunacz“. (2 Mójs. 22, 3.) Ssy=li jemu psches sle pschißłodzenje na jeho czescźi a dobrym mjenje kschiwdu czinił, dha dyrbisch jemu tajku czescz w sjawnym wotproschenju saßo wróczicz. Je hewak dołh, kotryz na tebi leži, a tajkeho dołha mĕcz njedyrbisch. Je=li wón tebi bratrowszy a pschecželniwje pomhał, dha njehanibuj ßo dzakowanja; hewak saßo dołh na tebi leži. Njemózesch=li jemu wjazy sarunacz, dha sarunaj to jeho dzĕczom. Wschitke wobstejnosce dyrbja bjes kschescziianami czisce a jaßnje sarjadowane bycz. Njedyrbi niczo bjes nami bycz, schtoz by wutroby rosdzĕliło a rósno dzerzało.

Niczo dyzli luboscz dyrbimy ßwojemu blizschemu winojczi bycz. Czeho dla? Dokelz je naß Bóh tón Knjes s wĕczнej luboscźu lubował a dokelz mózno njeje jemu tu luboscz saßo sapłaczicz. „Schtoz wy czinili sce jenemu bjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to sce wy mi czinili“, praji Jesuß Khrystuß. Teho dla tez Pawołowa khwalba na to wundze: „Ja ßym dołznik Grichow a Njegrichow, mudrych a njemudrych.“ Teho dla dyrbisch ßwojeho blizscheho lubowacz jako ßam ßo. Kózdy hladaj niz na to ßwoje, ale na to, schtoz druheho je. Po tajkim dyrbi jeho sbóznosez czi runje tak na wutrobje leżecz jako twoja. Jeho hrĕchi, jeho hubjenstwo dyrbi cze runje tak bolicz jako twoje. Jeho srudoba dyrbi twoja, jeho wjeßele twoje ßo sczinicz. „Wjeßelcze ßo s tymi, kiz ßo wjeßela, a płaczcze s tymi, kiz płakaja!“ Sa njeho dyrbisch proßycz jako sa ßebje ßameho, jemu dyrbisch w jeho wĕczнym a czaßnym sbozu dale pomhacz. — Tajke woßadne zíwjenje by najrjeńschi wobras był, kiz by ßo na semi namakacz hodził. By lubosny lĕß ßrjedza w puscźinje był abo symska sahroda ßrjedza w ßnĕsy. Dha wschak praji ßebitosez: „Schto dha ja wot teho mam? Dha wschak bych pschi ßwojim brĕmjenju tez hischcze brĕmjo zyłeje woßody ßobu noßycz dyrbjał, wscha luboscz by ßo pschi tym na moju wutrobu waliła.“ To je wĕrno; ale runje tak by

też twoja bolosćź ßo na wschitke wutroby waliła; te bychu tebje njeßłe, tebje podpjerałe, ſ tobu ßo modliłe, tebje ſběhnyłe. Ty by ždyn wjazy dostał dyžli dał. A k temu by wjele bohaćišchi był pſches to, ſo by jich wſchitkich wjeßele też twoje wjeßele było. Haj, tajka woßada by woprawdźe ſjewjenje Knjeſoweje kraßnoſcźe była. Duž dha ſtawaj a rosßwětluj ßo, luby kſcheſcźijano. Shrabaj ßwoje mozy, napinaj ßwojeho ſnutskowneho cźlowjeka; pſchetož je w duchownym kaž w cźělnym: pſches prózowanje a napinanje mozy roſcźeja. Khwataj ſa tym, ſo by nikomu niczo winowaty był, dyžli luboſcź!

Wróćenje na prawy pucź.

Po němſkim.

Dwaj cźehnjeſchtaj hromadźe ßwoju dróhu. Starſchi khutnje pſched ßo hladaſche, tola druhi, hiſchcźe młoda krej, běſche polny wjeßeloſcźe, jedyn ſpěw ſa druhim ſaſpěwa, měješe richel na kłobuk tyknjeny a napi ßo ſ cźaßami palenza ſe ßwojeje bleſche. Wón bleſchu też ßwojemu towaršchej poſkiczi, tón pak ſ hłowu tſchaßeſche. Krajina, pſches kotruž jeju pucź wjedźiſche, běſche cźicha — dyß a dyß bě ßamotny dwór widźecź. Daloko, daloko won ßo dróha runa kaž ſchnóra cźehnjeſche — ſchtomy ju njepyſchachu, jenož koliki, na kotrychž bě grot ſa telegraf ſcźehnjeny.

Nasyma běſche. Sswět leżeſche ſměrom pod ſchěrymi mróczakami. Žadyn ptaczk njeſpěwaſche. Žadyn wětſik njedujeſche; jenož druhdy ſynczeſche pſches telegrafowe groty, jako by ßłyſchał ſchkriczku leczecź, kotraž wot kraja do kraja cźłowſku rěcź nožy, njewidomnje a potajnje.

Taj pucźowarjej běſchtaj ßo pſchipadnje na pucźu ſetkałoj. Młódſchi běſche ſtarſcheho doſcźahnył a hnydom ſ nim towarſtwo ſcźinił, dokelž ßam njerad dźěſche a ßo rady ſ nětim rosrěczowaſche. Wón ßwoje mjeno mjenowaſche a praji, ſo je pißmikiſtajeŕ, kotſiž runje ſtrajkuja, a duž chze ßebi khwilu ßwět wobhladacź. Druhi běſche też ßwoje mjeno a hdźe chze, prajił, potom pak běſche mjelczał a na rěcze ßwojeho towaršcha ſcźerpliwje poßłuchał, kotryž běſche w nowych wucźbach ßwětpolěpſcherjow (ſa to ßo mienuja ſozialdemokratoja wudawaja) kaž ßo ſdaſche, derje wobhonjeny, a nětko mudrje roskładowaſche, kak budźe wſcho lěpje, ſo budźe ßo pſchichodnje jenož 9 hodźin dźěłacź a ſo dyrbi ßo mſda hiſchcźe powyſchicź.

„Pój, towaršcho, chzemoj khwilku wotpocźnycź a kuſk poßwaczicź!“ wón praji a ſ tym na maku hórku pokaſa, hdźež też nětkotre kamjenje leżachu, kotrež móżeſchtaj ßebi ſa ßydło wſacź. Wonaj ßo poßynuſchtaj, ßwojej waczokaj wotpokožiſchtaj a kóždy jědźeſche ſchtož měješe. Młódſchi ſaßo palenzowu bleſchu wucźahnywſchi ju ßwojemu towaršchej poda, tón pak ju ſaßo wotpokaſa. „Ach, wy drje k tej nowej druźinje ßłuſchecźe, kotraž chze ßo palenzpicźa woſtajicź — ſa tu pak ſahorjeny njejßym.“

„Palenza ßym ßo hacź do ßyteje wole w ßwojim žiwjenju napił“, ſtarſchi wotmolwi, „hdyž chzecźe wo tym ßłyſchecź, chzu wam powjedacź, pſches cźo je mi ſapocźał palenz napſchecźiwny bycź“. Młódſchi ßwój pokcź a khléb kmutajo ſ hłowu kiwny.

„Kaž ſcźe wy nětko w ſtrajkowanju“, ſtarſchi pocźa, a pſchi tym ſe ßwojimaj khutnymaj, cźornymaj wocźomaj na młódſcheho towaršcha pohladny, kaž by prajicź chzył: »Mi je tebje żel«, „tak też my pſched nětkotrymi lětami ſtrajkowachmy; ja tehdom zigary dźěłach. Běſche ſły cźaß. Dźeń wotednja, tydźeń wot tydźenja Bohu temu Knjeſej cźaß kradnycź, wokoło dundacź, w korcźmach ßydacź wot ranja hacź do wjecźora, ſ cźežkej hłowu do łoża a ſ puſtej myßlu ſ njeho — polny hidźenja, hněwa a ſawiſcźe pſhecźiwo knjeſam, kotſiž maja pjenjeſy a tola dacź nochzedźa, ſchtož ßebi žadaſch. Nichtó njewjedźeſche, k kajkemu kónzej to pſchińdźe a hdyž by też nětkotry rady ßo podwolił a ſaßo dźěłacź poczał, wón ſtejeſche pod żeleſnym ſakonjom dźěłacźerſkeho ſjednocźenja a dyrbjeſche ßo teho dźerżecź.

Junu my też ſaßo pſchi palenzu ßedźachmy. Towaršchojo běchu pſchiſchli, nam nowu khróbłoſcź cźinicź; woni běchu też pjenjeſy ßobu pſchinjeßli ſ wulkeje ſtrajkowazeje pokładnizy (kaßy). Duž běchu wótre ßłowa ßłyſchecź, hłowy běchu cźopke a rěcźe buchu pſchezo dźiwiſche, běſche jako bychu dynamitowe bomby hižo pſchihotowane leżałe.

Duž mój towaršch, ſ kotrymž hromadźe bydlach, ſ durjemi nuts ſtupi; jeho wocźi mje pytaſchtej, wón kiwaſche, ja pak lóſchta njemějach moje měſto wopuſchcźicź a ſ hłowu tſchaßech. Duž ßo ke mni pſhecźiſchcźa a mi liſt do rukow da. Ja jón rucźe wocźiniwſchi cźitach. To běſche pißmo mojeje ſtareje macźerki, ſ tſchepotatej ruku pißane, wona pißaſche:

„Mój luby ßyno!

Twój nan leži w mrěczu a chze hiſchcźe junkrócź ſ tobu porěcźecź. Pſchińdź hnydom, je najwyſchſchi cźaß.

Twoja na ßmjercź ſrudźena ſtara macź.“

Ja mału khwilku naſtróżany ßo njehibajo na te ßłowa hladach. Wo harje, kotraż běſche wokoło mje, niczo wjazy njeßłyſchach. Potom rucźe ſe ſtoła poſtanych a běżach, ſchtož mózach a kajkiž běch, na dwórniſchczo (bahnhof). Sso derje ſchlachcźeſche, ſo bórſy cźah na tamnu ſtronu jědźeſche. Sa nětkotre hodźiny ſaßo ſ woſa ſtupich, ale wot tam mějach hiſchcźe pſches 3 mile hacź domoj. Do wjecźora dyrbjach domoj, ſyma běſche; duž krocźach do bliſkeje wßy. Wo wßy ßo mi radźi, ßebi wot ſnateho bura konja pożcźicź. Jěchacź mózach, dokelž běch pola huſarow jako wojak ßłużił. Ja jěchach pſches krajinu, ſe ßněhom pſchikrytu, moje myßle khwatachu prjedy mje.

Schto bě ßo ſo mnu ſtało! Kaž wótry mjecź běſche mje ßrjedźa w mojim hřeſchnym žiwjenju powjeſcź wo bliſkej ßmjercźi mojeho nana trjechika. — Haj, mój nan! Kak dołho ßebi nieběch na njeho pomyßlił — kak dołho liſta domoj njepißał! A nětko ſtejeſche wón pſchede mnu; ſe ßwojimaj khutnymaj wocźomaj na mnje hladaſche, ſe ßwojej běłej hłowu tſchaßeſche. Ja jeho hłoß ßłyſchach, kaž bě wón ſwucźeny rěcźecź, kaž běſche mje tak huſto napominał ßo ſteho hladacź a na Božich pucźach khodźicź, kaž běſche mi tu mału bibliju, do cźorneje koże ſwjaſanu, dawſchi mje jara proßył, ſo njebych žanemu dnjej ßo minycź dał, w bibliji njecźitawſchi! Ach ta mała biblija! Hdźe bě woſtała? — Ja to njewjedźach! — A hdy bych nětko poſdźe pſchiſchoł — hdy by luby nan hižo njebohi był! Sso wě, huſto běchu naß naſchi wodźerjo wucźili, ſo je wěra hłupoſcź (?), ſo w bibliji lute łžě ſteja, ſo njeje ani wěcźnoſcźe ani poßlednjeho ßudźenja — ale w tym wokomiknjenju běchu tajke bjesbóżne myßle prjecź dunjene kaž hubjene pluhi. Mój nan dźě bě ßmjercźi bliſko a kaž żeleſna ruka mje ta myßl ſapſchimny: Schto potom?

Wjecźor ßo pſchibliżeſche, ſapocźa ßo cźmicź, jako ſ poßlednjeje hórki dele jěchach do doliny, hdźež wjeſka ßrjedźa wyßokich, ſtarych ſchtomow leżeſche, hdźež bě żyrkej, w kotrejž běch kſchcźeny a konfermérowany, ſe ßwojej wěžu widźecź. Wſcho bě tak cźicho, jako by ßněh cźělny rub byk, a żyły ßwět daloki row. O, hdy by tola nichtó pſchiſchoł, kotrehož móhł ßo naprajſchecź, hacź je mój nan hiſchcźe żiwy. Nichtó njepſchińdźe, jenož wróny ſa mnu lecźachu, wone ani njewołachu, cźiſche ßo na ſemju ßynychu, ßebi żyrobu pytacź.

Skónczinje běch pola wótzneho doma. Ja konja pſchiwjaſach. Kuſk ßwěży widźach pſches wokno. Ja ſaſtupich, durje wocźiniwſchi na prjohu ſtejo woſtach. Moja macź pſchi łożu ßedźeſche, ſprózna běſche hłowu pokhilila, ruży leżeſchtej ſtyknjenej w klinje. Nětk hłowu poſběhny — kiwaſche, ſo dyrbju mjelczo pſchińcź. Ale ja ßo wjazy dźerżecź njemójach, ja khwatach k nanowemu łożej. Wón ſ njemérneho ſpanja wotucźi, na mnje twjerdźe hladaſche, mje ſpósnawſchi ruży wupſcheſtrě a ja leżach pſchi jeho wutrobje płakajo ſ tyſchnej wutrobu! O kak ßo wón wjeßeleſche, ſo běch pſchiſchoł! Wón majkaſche mje ſe ßwojimaj horżymaj rukomaj pſches cźoło a wocźi! Kak dźakowaſche ßo wón ßwojemu Bohu, ſo bě jeho modlitwu wußłyſchał a mje ßem dowjedł, dokelž měješe mi hiſchcźe tak wjele prajicź. Potom bu jara cźichi a měrny a w nozy ſaßo lěpje ſpaſche.

Tſi dny bě hiſchcźe żiwy. Haj, wón měješe mi hiſchcźe wjele prajicź. Kaž Pawoł pſched romſkim bohotom, tak mój mrějazy nan ke mni rěcźeſche wo prawdoſcźi, wo pózcźiwoſcźi a ßudźenju. To běchu ßłowa, kotrež pſche wſchě ſtawy pſchimaju, hdyž ſ rta mrějazeho du. A ja pſchińdźech ſe ßwěta połneho hřěcha a haniby, ſ cźaßa wotpada a bjesbóżnoſcźe — kajki rosdźěl! To běſche kaž hela a njebjeßa, kaž tołſta cźma a jaßne ßwětło! — hdyž ßebi ja na wſchitko to, ſchtož ſady mje leżeſche, pomyßlich, na ſtrajkowanje, na njerodnych towaršchow, na żiwjenje w korcźmach, na rejwanſke łubje, na dźiwje łóſchty mużſkich a żónſkich — hu, dha mje tſchaßeſche — ja něſchto wo tym cźujach, ſchtož biblija mjenuje: „łucźe a ſubow kſchipjenje“.

Ale na to ſaßo na miłe ßłowa mojeho nana poßłuchach. Wo prawdoſcźi wón dźeſche: „Ta krej a prawdoſcź Khryſtußa je moja draſta pſchiſtojna!“ Wo pózcźiwoſcźi: „Kak móhł

ty tajku wulku słóścź cźinicź, a pschecźiwo Bohu hrěschicź ßam na ßwojim cźěle, kiž je templ Boži?“ Wo ßudźenju: „Schtóž ßo ßam ßudźi, tón njepschińdźe na ßudźenje, pschetož my mamy rěcźnika pola Wótza, Jesom Khryßta, kiž je prawy!“

Tsecźi dźeń mój nan wußny w mojimaj rukomaj. Hlaj, luby bratsje, wot teho cźaßa žaneho palenza wjazy njepiju.“

Młody towarsch běsche w spocźatku husto hněwnje s hłowu wił a s kijom w semi hrjebał, tola po cźaßu běsche cźische poßłuchał. Mjelczo wobaj dale cźehnjeschtaj. Hdyž pucź wot drohi prjecź dźěsche, ßo dźěleschtaj a ßebi ruzy tłóczo ßo rossžohnowaschtaj. Starschi hischcźe khwilu stejesche a sa ßwojim towarschom hladasche, w jeho wocźomaj stejesche praschenje pißane, Njeběsche to te praschenje: „Budźe te wußyte ßymjeńtne sornjeschko podteptane abo podpuschene? Abo budźe płoda pschinjesecź? — Bóh to wě!

Sozialdemokratija — spytowanje sa nasch lud.

(Skónczenje.)

Kak chzecźe nadběhowanju sozialdemokratow napschecźiwo stejecź? to je to druhe praschenje w naschim cźaßu. Myßlicźe, so mózecźe dobycź nad sozialdemokratami psches mudrosću a pschełepanosću? W tym ßu tamni naschi mischtrjo, kotsiž ßu spytowanju satana dawno hižo poddani. Je s tym něschto dozpite, so ßo jedyn schtant pschecźiwo druhemu schcźuwa, so jedyn druhemu winu dawa na nětcźischich srudnych wobstejnosćach? Ssamoprawdosću, hordosću a hanjenje hischcźe ženje niczo polěpschiłe njeßu. Wone jenož wolij do wohenja lijachu. Abo chzecźe wy pschistojnosću. sdźěłanosću prědowacź? Jeno schkoda, so ma kóždy cźłowjek ßwoje woßebite myßle wo pschistojnosćži. Schtož jedyn jako njehódne satama, to tón druhi khróble jakituje. My drje sozialdemokratow sběžkarjow winujemy, dokelž ßo pschecźiwo wobstejazemu porjadej sběhaja. Woni ßami pak praja, so woni prawe žadanje sastupuja, so chzedźa niski lud s wotroczkowstwa wumóz. Sso ßnano namjetuje, so dyrbja ßo sakonje krucźischo nałożowacź, so dyrbi ßo polizija poßylnicź. Hdyž je dobre, hódne smyßlenje s ludoweje wutroby, potom też schtrafy a sakonje mało abo niczo njepomhaja. Sjawny porjad ßo psches ßwěrnosću sdźerži, kotraž je we wutrobach žiwa. Jene je nusne. „Pißane steji“, tute ßłowa, kotrež nasch sbóžnik spytowarjej wotmolwi, dyrbja saßo k nahladnosćži pschińcź. Wróczo k žórłam wěcźneho žiwjenja, wróczo k wěcźnym wěrnosćam biblije. Wone ßame nam dawaju móz napschecźiwo stejecź spytowanjam satana.

Wěrno je, nichtó to prěcź njemóże, nusa naschcho luda je s blakami jara wulka. Jeho žałosću dyrbi naschu wutrobu hnucź. Kajku hłubinu hubjenstwa nam nasche wulke města pokazaju, kajku skaženosću! Ale druha nusa tej žałosćži napschecźiwo stupi, t. j. cźežkota, horjo, cźwila w žiwjenju a wumrjecźu naschcho lubeho knjesa Jesom Khryßta. Hdyž dyrbjesche tón nojlěpschi cźerpicź, dha chzu też ja ßwój kschiž sćerpliwje njesću. A wot tutej nusy Jesußowej, kotraž móże naß w naschej srudobje jenož troschtowacź, wo njej steji pißane. Ju dyrbisch sesnacź, hdyž chzesch měr namakacź.

Cźesću psched ßwětom, widźenosću psched ludźimi mózmje naschu wutrobu cźehnje. Wažnosću ßebi dobycź je ßłódka wěz. Ale napschecźiwo tutej ßwětnej cźesćži ßo nam to pschesćěhanje pokasuje, kotrež Jesuß na tutej semi namaka. Wußměscheny a hanjeny bu nasch Knjes wot sleho ßwěta. Pod kschižom Khryßtußowym wscha ßwětna cźesću ßwoju rjanosću shubi. Wo pschesćěhanju, kotrež mějesche tón Knjes pschecźerpicź, steji pißane. Cźitaj wo nim, potom to honjenje sa ßwětnej mozu a cźesću wotbudźesch.

Kraßnosću tuteho ßwěta ßo naschemu ludej do wocźow ßwěcźi. Ale druha kraßnosću je wjele rjeńscha, kraßnosću jenicźkonarodźeneho ßyna wot Wótza połneho hnady a prawdy. Wona steji pißana, do njeje dyrbisch ßo nutrnje nuts podacź. Wona njech je tebi w kóždej hodźinje psched wocźomaj, potom budźesch wschu ßwětnu pychu a rjanosću w jejnej próżdnosćži a sachodnosćži bórsy pósnacź a junu budźesch njewotwißny, jako woprawdźe ßwobodny muž k wschemu ßwětnemu sbožu prajicź: „Dźi, ja tebje wjazy njerodźu.“ Wusnajmy ßebi sprawnje: Kajki dha je nasch lud? Njeruna ßo khabłazej scźinje, kotraž ßo da wot kóždeje myßle hrěschneje cźłowjeskeje wutroby satschascź? Kak mało strowego rossßudźenja namakamy? Hdyž ßu sjawne wólby, dha mózesch wjele njewěrnosćzow w tych powucźenjach sa wólby cźitacź. A nasch lud da ßo sjebacź a je s wjetscha wěri. Jaßnosću je nusna. Rossßwětlenych wocźi je trjeba. My dyrbimy pytacź krute smyßlenje, twjerdosću snutskowneje mozy. Hdźe tu namakamy? Nihdźe druhdźe, khiba w Božim ßłowje. Wone nasch rosom k prawemu rossßudźenju nótry cźini, so mózemy pruhowacź a srosymicź wschitke hibanja nascheho cźaßa. Tu w Božim ßłowje móz namakamy, kotruž žane spytowanje semje njepschewinje, haj kotruž ßamo niz helske wróta pschewinycź njemóża. Ssylnosću nascheho powyscheneho Knjesa w Bojim ßłowje pósnajemy, teho Knjesa, kiž na kónzu wschitkich spytowanjow prajicź mózesche: „Sběhń ßo wote mnje, satanje!“ Tutu móz dyrbimy ßebi nadobycź. Te ßłowa: „Pißane steji“ chzemy wyßoko ważicź. Schtožkuli pschińdźe a na naß cźaka, Boże ßłowo budźe nam we wschěch satanowych spytowanjach dobycź dacź.

Roshlad w naschim cźaßu.

Khěžor a khěžorka staj sańdźenu njedźelu w dobrej cźělnej cźerstwosćži Božu ßłužbu w khěžorskej zyrkwi w Barlinje wopytałoj, w kotrejž je duchowny Vieregge s Bonna, muž něhdźe 50 lět stary, ßo jako nowy dwórski prědar (na město se ßłužby puschcźeneho dwórskeho prědarja Stöckera) ßwjatocźnje sapokasał.

Nowy schulski sakoń sa pruski kraj namaka wjele pschecźiwnikow woßebje bjes doprědkarjemi a sozialdemokratami, kotrychž zyła słóścź a saßakłosću ßo pschecźiwo temu wobrocźi, so dyrbi kschescźijanskej zyrkwi jeje dotalna samóżnosću w schuli sdźerżana bycź. „Prjecź s tym a puschcź nam Barrabaßa!“ tak wołachu junu Jesußowi njepschecźeljo a tak hischcźe dźenßa wołaju. So pak schula a zyrkej hromadźe stejitej a panjetej, to wucźi shonjenje wschěch cźaßow, a wschitzy rosumni a kschescźijanscy smyßleni sapółkanzy — kotrychž pak njeje psches měru wjele! — ßu w tym psches jene, so dyrbi zyrkej nězte rukowanje sa cźistosću a prawu wěru schulskeje nabožinskeje wucźby měcź a so ma ßo teho dla kschescźijanstwo po zyrkwinych wustajenjach a niz po hołym sdacźu doprědkarskich mudracźkow wucźicź. Też nasch luby khěžor je huscźischo prajił, so je jemu na pschesßadźenju a pschiwsacźu wudźěłaneho schulskeho sakonjoweho nacźiska wjele leżane.

Polazy maja nětk saßo po pjecź a dwazycźilětnym tradanju ßwojeho pólskeho arzybiskopa, kotryž je do khěžoroweje ruki ßameje pschißahu ßwěrnosćze wotpołożiwschi ßo w Barlinje wot khěžorskeho dwora a wot wschěch ministrow s wulkimi cześcźemi wusnamjenił a ßo na to w Pósnanju a Gnesenje jara ßwjatocźnje do ßwojeho sastojnstwa sapokasał. Bóh daj, so by też sa naschu evangelsku zyrkej bórsy tón cźaß pschischoł, hdźež ßo jej wot stata też dawa, schtož jej ßłuscha!

Wutoru 9. februara směje ßo w Bunzlawje generalna shromadźisna schlesynskeho mißionskeho towarstwa, k kotrejž ßu wschitzy pschecźeljo Barlinskeho mißionstwa — woßebje knježa duchowni — lubosnje pscheprosceni.

S Ruskeje pschezo srudnische powjescźe wo wulkej drohocźe a hłódnej nusy pschikhadźeja. W někotrych krajinach hižo měßazy dołho niczo druhe k jědźi nimaju hacź konjaze mjaßo. Zusy pucźowarjo powjedaju, so ßu ßo wot žałoscźazych macźerjow móhł rjez nadpadnyli, kotrež Boże dla wo pokrutu khlěba sa ßwoje mrějaze dźěcźi proschachu. Pschi tajkich wobstejnosćach wschak s dołho wotmyßleneje wójny pschecźiwo Němskej niczo njebudźe, a sa tajke dźiwne wodźenje mózemy ßo Bohu s zykej wutrobu dźakowacź, hacź runjež mamy ßo też sa tamnych wbohich cźłowjekow k Bohu wołacź, so by jim bórsy wumożenje pschischło.

Klětnjanske kschescźijanske młodźenzowe towarstwo je sańdźenu njedźelu se ßwjecźenjom khěžorowych narodninow s tak mjenowanym ßwójbnym wjecźorom prěni krócź do sjawnosćze stupiło — a dźakowano Bohu, tón prěni pospyt je ßo jara derje radźił a ßo wschitkim jara bohacźe shromadźenym pschitomnym wubjernje lubił. Towarstwo, psches nawabjenje wyßokodostojneho generalneho superintendenty dr. Erdmanna wot nascheho k. fararja 5. julija 1891 sałożene a wot njeho wodźene, ma tu khwilu 24 ßobustawow. Najstarschi a najkhmańschi tych ßamych běchu ßebi wschelake rjane deklamazije a někotre dźiwadłowe (theatrowe) hry, khěžorowemu narodnemu dnjej ßo pschihodźoze, nawuknyli, kotrež wot najwoßebnischich patriotiskich spěwow pschetorhnjene pschihladowarjow na dostojne waschnje roswjeßelichu. Też Krjebjanske młodźenzowe towarstwo bě skoro zyke pschischło a je też někotre rjane pruhi ßwojich khwalobnych prózowanjow dało. Shromadna nutrnosću, w spěwanju khěrluscha, ßłyschenju Božeho ßłowa a modlitwje wobstejaza, skónczi rjany wjecźor.

S Krjebje. Nowi zyrkwini starschi: Resig, wojnarski mischtr w Mikowje, Koppacź, cźěßla w Krjebi a Wicźas, khěžnik w Nowej

Wšy, a zyrkwiny sastupjeŕ: Schubert, bur w Cžernsku, buchu 1. njedželu po 3 kralach šwjatocžnje psched wošadu do šwojeho sastojnstwa sapokasani. Bóh tón Knjes chzyk jich se šwojej mozu wuhotowacź, so bychu šwoje sastojnstwo k sbožu zykeje wošady sastali.

Budźcże šmilni, jako też wasch Wóczez šmilny je. Njesatamajcże, dha też wy njebudźecże satamani.

(Luk. 6, 36. 37.)

Hdyž tuto šłowo naschcho Knjesa s nowa cžitach, mi s Barlinskeho šudniskeho žiwjenja sašo hnujazy podawk do pomjatka pschińdże, kotryž šym psched dlěschim cžašom cžital, kotryž pak je tebi šnano hischcże njesnaty a šnano też twoju wutrobu sa khudobu shrèje. —

Pschišažny šud 98. rjadownje w Barlinje běsche shromadżeny; zyły rynk skórzbow hižo bě skónczeny; bórsy bě kónz tu. Dha hischcże pschiwjedżechu jenu žonu. Wona šnano běsche něhdže 30 lět stara; jejna drasta pschistojna a cžista, jejne wobliczo blède a wurudżene. So mějesche hłód cžerpicź, bě se wscheho widżecź. Lědma móżesche se šłabosczu sastupicź, na rukomaj dżerżesche make dżěczatko, kotreż, kaž we womorje, wjazy s hłodom dychacź njemóżěsche. Prosche na šudnistwoweho pschedšydu hladasche, hdyž widżesche lawku, na kotrejž wobskorżeni šydaju. — „Ssyńcże šo", šutón dżesche, a ta žona šo šydźe sašo dżaknje na njeho pohladajo. Pschedšyda wotewri akty: „Scże wy Luisa Elberšowa?" — „Haj, knjes presidenta." — „Wy scże wobskorżena, so scże pošlednju šrjedu wjeczor w jenym hoscżenzu pobyła a tam wot pjenježnika Neumanna wo dar prošyła. Schto k temu prajicże?" — „Ja teho knjesa snała njejšym." — „Po tajkim šo wusnajecże, so scże prošyła?" — „Haj." — „Macże něschto k šwojemu sakitanju pschispomnicź?" — Žona šwojej woczi wotewri a někotre šylsy šo jej psches lizo dele ronjachu; wona hłowu skhili. „Wšmicże šebi wutrobu", pschedšyda dżesche nimale dobroczliwischo, hacž to jeho sastojnstwo dowoli, „prajcże šudnistwu, schto je waš pohnuło, so scże tuto pschestupjenje wobeschła, wono może wam šnano tola pomhacź". — Ta žona pocža, k semi shladujo: „Mój muž je mje psched pol lětom wopuschczik a duž dyrbjach šo šama sa šwojej dżěsczi staracź. Moje starsche dżěczatko je wumrjeło, — s hłodom je sahinyło a to druhe, kotreż mam jowle, wono też wjazy dołho cžerpjecź njesměje. Ja šym zyłe dny, haj zyłe tydżenje dołho dżěło pytała, wschitko podarmo. Sprawna a cžestna chzych wostacź: tak njemóżach niczo dale cžinicź hacž jeno hłodu wumrjecź. Sa mnje to cžežko było njeby: hdyž je cžłowjek dwaj dnjej dołho hłódny był, potom wjazy wjele njeczuje; šmjercź šo potom, kaž šebi myšlu, lohko pschibliżuje . . . . Ale moje dżěczatko, moje wbohe dżěczatko! . . . Ja dyrbjach dżěło měcź. Skónczinje jo namakach jako schwalcża pola jeneho žida. Ja mějach kóždy dżeń dżěło wot rano 6 hacž pschipołdnju do 12, a też hacž do 1 abo do 3." — „A schto scże to sašłużiła", šo statny rěczinik špěšnje woprascha. — „Hdyž běsche wjele, na dżeń 60 np., s wjetscha pak jenož 50 abo 45", žona šměrom wotmolwi. Hdyž šo sdasche, kaž by rjekł, so ławnizy temu njewěrja, wona dale dżesche: „Ja mózu wam pschekupza mjenowacź a wschitke te druhe schwalcże mózeja tošame wobšwědczicź." — Nětko bu khwilku cžischina a ławnizy jedyn na druheho hladachu a jedyn dżesche: „Hacž by tón knjes tamneho pschekupstwa skerje jow nješłuschał, hacž tuta žona?" Na napominanje šudnika žona dale rěczesche: „Wot tutych 50—60 np. dyrbjach wschědnje wobydlenje, jěscź, šwèzu a drastu płacźicź; wysche teho dyrbjach zwjern pola teho pschekupza bracź, hdyž je tsi krócź drózschi hacž druhdże . . ." Wona sapocža płakacź. „Mi drje móhło šo lěpje hicź, hdy bych chzyła pola tych židow šwoju žónsku cžesczź pschišadźicź; ale radscho tola hłodu wumrjecź, hacž tajkeje hańby šebi naczinicź." — Po makej khwilzy wona dale powjedasche: „Tak šym ja tydżenja šwoju sašužbu shubiła. Ja šym jich na kolenomaj wo šmilnosczź prošyła, so bychu mi s najmjeńscha sa 30 np. dżěłacź dali, podarmo." — „A tak scże wy nětko tydżeń dołho bjes khlěba była?" — „Haj, a dokelž moje dżěczo hłodu wumrjecź njechach widżecź a dokelž je mje mój muž wopuschczik a šo hewak něhdże wokoło honi, dha šebi hinak pomhacź njewjedżach, hacž so do tamneho hosczenza dżěch a šwoju ruku wupschestrjech k — proscherstwu; to bě prěni krócź w mojim žiwjenju", wona płakasche, „a hdy by mi tamny knjes radscho 20 np. dał, hacž so je mje wobskorżił, dha by mi pomhane było". — „Tajki je nasch cžaš", jedyn ławnik schepny. Ssudnik, šo wě, niczo namakacź njemóżesche, schtoż by tu žonu do cžista wuwinowało. Wona bě prošyka a bě winowata. Ssudnik se šwojimi ławnikami radu składowasche. Potom hischcże junkrócź stanu a tu žonu 3 h.iwny khostanja płacźicź sašudźi, abo jedyn dżeń šedżecź. — „To je najmikische khostanje", wón pschistaji, „a sakoń šebi to žada". — Žona šłabje wotmolwi: „ja šo dżakuju, moji knježa!" a chzysche woteńcź. Statny rěczinik pak wótsje dżesche: „Proschenje drje je sakasane, ale niz dawanje, niz dar luboscże. Proschu, pschistupcże bliže." A hdyž ta žona psched nim stejesche, jej wón skoty da a s mjehkim hłošom dżesche: „Tu wam něschto dam, sapłacźcże khostanje a kupcże šebi něschto k jèdźi". Wboha žona lědma šwojimaj woczomaj a wuschomaj wěrjesche.

Dyrkotajo wona pjenjes wsa a pruha sbóżneje radoscże na wurudżene wobliczo padże. „Sapłacź Bóh tyšaz krócź" chzysche wona rjez, ale hižo šo jej wjazy rukow napscheczo nupschestrje, a kóždy jej dar skicżesche. Ssudnik, ławnizy, statny rěczinik, haj też šudniski šłużobnik ju wobdarichu; žadyn wróczo njewosta. Žona móżesche jenož płakacź, haj se šylsami dżaka k njebju pohladajo wona wodeńdże. —

—M—.

Něschto wo prawošławnej zyrkwi.

Prawošławna šo mjenuje grichisko-katholska zyrkej, kotrejž też někotre šłowjanske narody, kaž Rušojo, Bołharjo, južni Sserbja, pschišłuscheja. K tutej zyrkwi je w jenym pošlednischich lět też jara wjele evangelskich pschestupiło, kiž pak běchu s dżěła k temu pohonjowani. Pschestupiło běsche do zyła 15,668 wošobow, wothladane wot 5444 Czechow w Wolhyniskej. Bjes tymi, kotsiž prawošławne wěruwusnacże pschijachu, běsche lutherskich 1660, katholskich 981, reformèrtskich 41, židow 797, muhamedanskich 3113, póhanow 3442. — Sa lěta 1876—1887 je šo w ruskim khèžorstwje 4641 prawošławnych zyrkwjow a 1819 kapałkow natwariło. — My drje šo nětko sdobnje praschamy, schto tucźi pschestupjeni lutherszy kschescźijenjo w prawošławnej zyrkwi sa šwoju shubjenu luthersku wěru namakaju. Tu města njeje, tamne zyłe kschescźijanstwo wopišacź a rosestajecź; na to najwažnische pak chzu spomnicź, kak tuta zyrkej k žórku wscheho kschescźijanskeho pósnacża, k šwjatemu šłowu Božemu, steji. K temu w šwojich sapiskach s lěta 1888 sajimawu powjescź namakam. Po njej je šo w Ruskej towarstwo sa rosschěrjenje šwjateho pišma w l. 1863 sałożiło, kotreż 1869 sakońske pschipósnacże dosta a mějesche hižo w l. 1886 1229 šobustawow, mjes nimi 452 duchownych a měschnikow. W l. 1887 je šo wot tuteho towarstwa 90,000 biblijow rospschedało. — Spodźiwne je, kajke daloke krajiny tamni kolportèrojo pschebèhaju: tak je jedyn 10,000 kilometrow kraja sa jene lěto pschekrocźił; pschi tym wopomń, so tam s dżěła žane želesnizy njejšu a pucże hubjene doscź, a w symskim cžašu šo też pucźowacź njehodźi.

—M—.

---

4. njedżela po 3 kralach.

Njedżela	Mat. 13, 44—58.	Ps. 91.
Pónđżela	Luk. 8, 4—15.	2 Kor. 11, 19—12, 9.
Wutora	Mat. 14, 1—14.	2 Pět. 1, 1—11.
Ssrjeda	Mat. 14, 22—36.	2 Pět. 1, 12—21.
Schtwórtk	Mat. 15, 1—14.	2 Pět. 2, 1—11.
Pjatk	Mat. 16, 1—12.	2 Pět. 2, 12—21.
Ssobota	Mat. 16, 13—27.	2 Pět. 3, 1—18.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wšach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cžišła** šo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; šoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cžischcź a natkad Ssmolerjez knihicźischczernje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 5.
7. febr.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

5. njedźela po tśjóch kralach.

Koloßiskich 3, 34: „Wy scże wumrjeli a wasche žiwjenje je potajene s Khrystußom w Bosy. Hdyž pak Khrystuß, wasche žiwjenje, ßo sjewicź budże, tehdy budźecże tež wy s nim sjewjeni w kraßnoscźi.“

S tutymi rjanymi ßłowami wobsamknjemy Epiphaniaßowy cźaß, tón cźaß Jesußoweje kraßnoscże, kotrehož scźenja nam Khrystußowu móz a mudroscź wopißaju, kotrehož epistole do kschescźijanow Jesußowe bycże a žiwjenje załožicź chzedźa. Je drje mało cźlowjekow, kotśiž njepschipóznawaja, so Jesußowe waschnje a sjewjenje na semi, majestoscź jeho rěcże, móz jeho skutkow, jeho dobrocźiwoscź pschecźiwo wschěm hubjenym, jeho krutoscź pschecźiwo hordym cźlowjekam, jeho ponižnoscź pschecźiwo Bohu, pschezo jenajka cźistoscź a ßwjatoscź jeho zyłeho postupjenja — so je to wschitko něschto kraßne a bójske, a je ßnadź mało kschescźijanow, kotśiž njebychu rady chzyli jemu podomni bycź. Ale tych je jara mało, kotśiž ßo woprawdźe prózuja, so bychu ßo do jeho podomnoscże pscheměnili. Pschetož to je woprawdźe próza, cźežke běduźenje s cźełom a s krwju. Ta móz a twjerdoscź nascheho cźělneho žiwjenja steji temu małemu sornjatku Khrystußoweho, w ßwjatej kschcźenizy nam dateho, Ducha napscheczíwo a wobara jemu wjeßele skhadźecź a jeho korjenczki hłubscho a hłubscho do nascheho cźłowskeho waschnja puschczecź. To lóžke njej', so ßym kschescźijan a cźinju, schtož ßebi tón cźisty Duch žada, natura njeje tu s tym spokojom, so kschescźijan we Khrystu do ßmjercże hlada, ßym junu dobył a mam wjeßełoscź, na tym njej' doscź.

A tola, njewidźimy tam a ßem w skalinje khójnu, kotrejež korjenje je ßwojej žiwej mozu wulke kamjenje rospukawschi tak hłuboko abo tak daloko dźeja, hacź skónczinje włohu a dobru pjerschcź namakaju? Tak tež je Khrystußowy Duch pschi wschej maliczkoscźi jeho do naß wußyteho ßymjenjoweho sornjatka mózny, jara mózny a spyta pschewschu twjerdoscź a ßylnoscź nascheho stareho Hadama ßo pschedobycź a staja ßo tej wulkej mozy nascheho cźělneho cźłowjeka krucże napscheczíwo. Teho dla je tón ßamy pobožny muž, wot kotrehož schtuczka je (Christian Friedrich Richter, 1676—1711, w ßwojim cźaßu lěkař pschi wulkej ßyrotnej khěži w Hali), tež takle spěwacź móhł: To cźežke njej', so kschescź'jan ßym a cźinju, schtož tón Duch ßej žada, natura spokojom zwar njeje s tym, so kschescź'jan w Khrystußu do ßmjercże hlada, ta hnada pak to cźežke běduźenje tu wuwjedźe.

Kónz tuteho běduźenja na semi pak je wuprajeny s tymi ßłowami: „Wy scże wumrjeli a wasche žiwjenje je potajene s Khrystußom w Bosy.“ Derje temu cźłowjekej, na kotrehož tute ßłowo ßo nałożicź da! Na njeho cźaka kraßna msda: „Hdyž Khrystuß, wasche žiwjenje, ßo sjewicź budże, tehdy tež budźecże wy s nim sjewjeni w kraßnoscźi.“ Haj „schtož žane woko njeje widźiło, a žane wucho ßłyschało njeje a do žaneho cźłowjeka wutroby pschischło njeje, to je Bóh pschihotował tym, kotśiž jeho lubuja“. Teho dla lubujmy jeho w ßłowach a skutkach, a kschižujmy ßwoje cźělo se wschěmi jeho słymi žadoscźemi a lóschtami!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cžłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Naléczo tu bě, a wjeczor. Cžorne błuke mróczele běchu ßo nade wßu hromadu ſaczahnyłe a bě ßo ſ nich błyſkało a hrimało, — ale nětkle bě wſcho ſaßo wocžichło. Wjeczor lube Boże ßłónczko ſaßo tajke lubośne ßwěczeſche, ſo ßo wſchitke deſchczowe krjepjelki, kiž běchu na kerkach a na liſcu wißajo woſtałe, pornjo tuczałkam ſybolachu, a kaž huſto by wětſiczk na nje ſadunył, padźechu cžežke a huſte na włóżnu ſemju abo dele do trawy.

Ludźo běchu ßo ſe ßwojich domow na pucž wuſtupili a ſtejachu tam, jowle cžrjódka a tamle ſaßo jich něſchto, kaž je to huſto po Bożim njewjedrje na wßy widżecž, a wjeßelachu ßo, kak je jim Bóh ſe ßwojim deſchczikom ſaßo role napojił, druſy pak ſ łopaczom w ruzy wodźi pucžik pokaſowachu, ſo móhła cžim lěpje do rěczki wotběhnycž.

Wonka pſchede wßu pſchi poßlednim domczku na ławzy ßedźo ßebi ſtara žónka wěnz wijeſche. Młoda holczka jej njeſapomniczki do njeho podawaſche, kotraž bě ßebi prjedy po nje tamle na bliſkej łuzy pobyła. Wěnz bu nětkle hotowy. Stara położi ßebi jón pſched ßo na blidko, na to hladaſche ſrudna, do myßlow podnurjena pſched ßo, hłowu pak bě ßebi pſchi tym na wobej ruzy ſlehnyła. „S tym waſchim wěnzom była wy hotowa, cžeta", praji ta holczka. „Dyrbju jón nětko njebohemu Handrijej na jeho row donjeſcž a jón jemu tam na jeho kſchiž powißnycž?" „Ně wſchak, ně!" jej na to ta ſtara wotmolwi. „Tón jemu tam ja ßama ponjeßu; dźenßa pak hiſchcże niz — ſ mojeju ſtareju woczow je ßo mi dźenßa doſcž ßylſow ſroniło, — ale jutſje rano jemu jón póńdn na row donjeſcž. Dźenßa pak mi jón do ſchklě do cžiſteje wody położ, ſo mi ſa njoh' wſchón rjany mkódny woſtanje.

Tón tam wonka na ßwojim kerchowje wſchak też dźenßa ſa mnje khwile njeſměje (takle wona dale ßama ſe ßobu rěczeſche), ßebi na ßwoju ſtaru Lejnu pomyßlicž a na jejny wěnz, pſchetoż Boha Knjeſowa kraßnoſcž jemu wěſcże nětkle wſcha wulka pſched woczomaj ſteji a ta rjana wěcznoſcž je jemu ſeſkhadźała, kaž lube rańſche ſerja. Temu pak, kotrehoż ßu tam něhdy w dalokim Straßburku pohrjebali, — o kak wjele je měł wón temu dopowjedacž a wotmolwjecž. — Nětkle je hižo na wſchě połſta lět, ſo ſtaj ßebi tutaj dobraj towaŕſchej ßwoje Bożemje prajiłoj. — Ach, to bě ſłe „Bożemje", ale ſa to ſtaj ßo nětkle wěſcże wobaj wjele bóle ſwjeßeliłoj, jako ſtaj ßo ſ nowa móhłoj wohladacž pola Boha Knjeſa, wſchako je měł tón tamy ßwoje dobre ßwědomnje, jako dyrbjeſche wbohi ſ tuteho ßwěta."

„Cžetka", pocža holczka ſ nowa, „cžetka, jako ludźo dźenßa ſtareho wojaka Handrija hrjebachu, ßu tam wſchitzy pſchi jeho rowje ſ hłoßom płakali, a wſchitzy ſtari mužojo tam prajachu: „Haj, tónle naſch luby Handrij bě ßwěrna, dobra duſcha. Bóh luby Knjes ſpožcž jemu ſa to ßwoju wěcznu ſbóżnoſcž." „Ssu tam to wſchitzy takle rěczeli?" praji ſtara, a jej bě ſ woczow widżecž, kak ßo nad tym wſcha ſwjeßeli, kaž hdyž Boże lube ßłónczko wjeczor ſe ßwojimi poßlenimi pružkami ſemju pſchekraßni. „Ja tam na nikoho druheho poßłuchała njejßym, ale ßym měła ßama ſe ßobu doſcž cžinicž, — ale wote wſchěch ludźi bě duſchnje, ſo wo nim rěcža, kaž ßebi prawda wot nich žada, — haj, wón, tón luby Handrij, je ßebi tajkule khwalbu ſaßłużił wo njoh' a wo mnje", — a nětkle ſtara Lejna ſaßo wſcha wotmjelkny.

„Cžetka", praji holczka dale, „jako jemu wy na pſchewodźenje dźeſchcże, prajachu ludźo: „Hdyž tu Lejna ßwojeho ſtareho Handrija wjaz njeſměje, njebudże tu wěſcże ßama lutka wjazy dołho cžinicž." „Cžetka, wy ſcże ſtareho Handrija pſchezo tak lubo měła, cžeho dla ßebi njejſcże jeho ſa mandźelſkeho wſaka a ßo ſ nim woženiła? Ludźo prajachu, ſo je Handrij tole ſpochi na myßlach měł."

„Baj jeno, baj! — ludźo wſchak wjele rěcža, to rěka: naſchi mkodźi, ſtari tu wěz wſchitzy lěpje wjedźa, a Handrij je jo też wjedźił, tale luba a ßwěrna dobra duſcha. Tón ßebi njeje ženje na žanu žeńtwu ſo mnu pomyßlił, ſ najmjeńſcha ſa połſta lět niz wjaz", wotmolwi jej ta ſtara, potom tam ſ měrom ßedźo pſched ßo hladaſche.

„Ja waß tola njejßym ſe ßwojim powjedanjom ſrudźiła, ſłota cžetka?" wopraſcha ßo ju holczka. „Tehdy, jako mje moja luba macžerka jowle k wam dowjedże, je mi wona duzy k wam na wutrobu położiła, ſo ßo waß ženje njeßměła wopraſchecž, pſche cžo ſtaj wój wobaj, wy a Handrij, tajkej dobrej pſchecželaj bjes ßobu; ale nětkle bě runje bjes namaj rěcž na wſcho tole pſchiſchła."

„S tym móżeſch ßo na pokoj dacž, Hańžka", wotmolwi jej ſtara luboſnje, „ja wſchak budźich ßama njewjedźiła, pſche cžo dyrbjała tole wſcho pſched tobu, mojeje mótzynym dźěſcžom, potajicž, wſchako jo też pſched Bohom lubym Knjeſom potajicž njetrjebam.

Naju pſchecželſtwo, to rěka: pſchecželſtwo bjes Handrijom a bjeſe mnu, je hižo jara ſtare; pſchetoż 65 lět je khětra khwila jowle na ßwěcże.

Tehdy běchmoj mój hiſchcże małej dźěſcži. Naſch nan a Handrijowy nan běſchtaj ßużodaj. Mój mějachmoj wobaj do ſchule tón ßamy pucžik, a žadyn wot naju njechaſche ženje ßam bycž, duž běchmoj ſpochi hromadże bjes ßobu, a naſchej ſtarſchej mějeſchtej wobojej nad tym ßwoje wjeßele. Poſdźiſcho mějeſchtej też wobojej ſ namaj hiſchcże hinaſche myßle. Jako bě Handrij ſchěßnacże lět, wumrje jemu jeho nan; bórſy po nim też jeho macž. Naſch nan dyrbjeſche ßo ſa Handrija ßobu ſtaracž, duž ßebi jeho ßobu k nam do domu wſa a mějeſche jeho kaž ßameho ßwojeho ßyna, pſchetoż wón bě jeho macžeri pſchi jejnym khorym łožu ſtejo do ruki ßlubił, ſo chże ßo ſa njeho ſtaracž.

Žana bohata ja njeběch, Handrij wſchak też niz, pſchetoż jeho nan njebě wjedźił dobreho hoſpodarja cžinicž. Ale my mějachmy ſ Boha wſchitzy doma ßwój wſchědny khlěb, duž njetrjebachmy w drohim cžaßu žanu nuſu tradacž. — Dźenßniſchi dźeń maja tu ludźo ßwoje rjeńſche domy a pyſchniſchu draſtu a ſcžinja ßebi bórſy ßwój dobry dźeń, ale njewěrja wjazy temu ßłowu: „Wulki dobytk pak je, ſchtóž bohabojaſny je a doſcž ma na tym, ſchtoż jemu Bóh da." Duž ßu potom tajzy ludźo po prawym wjele khudſchi, wſchudże jich nuja cžiſchczi a teho dla tu ſpochi ſkorża, ſo je naſch cžaß hubjeny a ſły cžaß."

(Pokracžowanje.)

Kak je ßo ſtary Fryza wo ßwojich wěrybratrow w Pólſkej ſtaral.

W dźenßniſchej Galiziſkej, kotraž tehdy k pólſkemu kraleſtwu ßłuſcheſche, leži njedaloko pruſkich mjeſow, ßnano tſi mile k połodnju wot měſta Pleßa, wjeß Seyffersdorf. Wjeß bě ßo po tſizeczilětnej wójnje wot evangelſkich Schleſynſkich, kiž ſe ßwojeho wótzneho kraja do Pólſkeje cžeknychu, w lěcże 1652 ſałożiła, w nadźiji, ſo budźeja tam po ßwojej wěrje žiwi bycž móz a ßo derje měcž. Seyffersdorfſzy běchu dźěłami tkalzy a mějachu rjanu ſaßłużbu, tak ſo mózachu ßebi bórſy zyrkej twaricž a ßamßneho evangelſkeho prědarja powołacž. Tola hižo w ſapocžatku 18. lětſtotka bě hinak. Też w Pólſkej njeßmědźachu evangelſzy po ßwojej wěrje žiwi bycž; jeſuitojo cžinjachu to ßwoje; dołho doſcž ſtejachu Seyffersdorfſzy wſchej mozy napſchecžiwo; na poßledku ßo jim zyrkej wſa a prědar wuhna, w domach ßo po biblijach pytaſche a dźěcži ßo do katholſkich ſchulow nuſowachu. Tola nanojo wodźachu katholſzy wocžehnjene dźěcži ſaßo k evangelſkej wucžbje a woßada woſta pſchi wſchěm pſcheſcžěhanju ßwojeje wěry potajnje ſjednocžena. Pſched wjazy hacž ſto lětami bě nuſa najwjetſcha. Ssurowy knjes, kruty biſkop a na evangelſku wěru roshněwany měſchnik, kiž bě ßwojimaj pßomaj mjenje Luther a Kalvin dał, cžwilowaſche evangelſkich móznje. Duž myßlachu ßebi evangelſzy Seyffersdorfſzy na wrócženje do ßwojeho ſtareho ſchleſynſkeho wótzneho kraja, kiž bě nětk pruſki, a tele wotpohlady ßo pſchezo bóle ſkrucžichu, hdyž wojeŕſki prědar J. G. A. Schleiermacher, nan wulkeho bohawucženza, do kotrehoż prědowanjow w Pleßu ßo Seyffersdorfſzy kózdy ras pſches mjeſy kradźechu, ßo ſa podtłóczenych pſchecželnjwje ſtaraſche a jim ßlubi, ſo chże wſcho móżne ſa nich cžinicž. Kral wěz ßkyſchawſchi ſajima ßo jara ſa wbohich ludźi, a dokelž też wot pſcheſtupjenja pilnych tkalzow ſa ßwoje kraleſtwo wužitk woczakowaſche, ßlubi jim, jeli ſo chzyli do Pruſkeje cžahnycž, wſchelake dobroty, wußwobodźenje mkodych hólzow wot wojeŕſkeje ßłużby, darmo drjewo a ſpuſchcženje wſchěch dawkow na pjecž lět. Tola pſcheſtupjenju Seyffersdorfſkich ſtejeſche pſchede wſchěm to napſchecžiwo, ſo běchu niz jeno poddanjo pólſkeho kraleſtwa, ale też ryczerkubleŕjowi. Hdy bychu ßo chzyli ſkradźu wotßalicž, bychu też wſchě ßwoje kubła wopuſchcžicž dyrbjeli. Duž ßebi Seyffersdorfſzy wot krala wojeŕſki pſchewod wuproßychu, ſo bychu ſe ßwojim ſamoženjom njeſadźěwani pſches mjeſy pſchiſchli. To jim kral też ßlubi.

20. meje 1780 doſta nawjednik huſarow, kiž w Pleßu ſtejachu, knjes ſ Woyoſch, ſaſyglowanu kralowſku pſchikaſnju, na kotrejež wobalzy ßłowa ſtejachu: „25. meje 1780 rano w 3 hodž. wotewricž". W poſtajenej hodźinje ſłama offizěr ſygel a cžitaſche tele ßłowa: „Widźo to dyrbi lieutnant ſ Woyoſch ßwojich huſarow hromadu piſkacž a jim ßedłowacž dacž, pſches Wißku do Seyffersdorfa

khwatacź a evangelſkich wobydlerjow ſ jich ſkotom a wſchěm hibiczźiwym kubłom do knjejſtwa Pleßa dowjeſcź. Tola dyrbi ßo wſcho to bjes wulkeho ropota ſtacź, njeßmě ßo žanemu cźlowjekej žadyn włóſk ſekſchiwicź a kóždy evangelſki dyrbi ßo ſbožomnje pſches Wißku pſchinjeſcź. Lieutnant ſ Woyoſch rukuje mi ſe ßwojej hłowu ſa wuwjedźenje.“ Na to poda ßo ſchwadrona huſarow ſ 300 woſami ſ měſta a ſe wßow, pſches kotrež pſchińdźechu, ſ najwjetſchej ſpěſchnoſczu do njepſchecźelneho kraja. Hižo hdyž ßłónzo ſkhadźeſche, běchu w Seyffersdorfje. Na měſcze ßo evangelſzy pſchihotowachu a bjes wſcheho pſchecźiwjenja ßwojeho knjeſa a ßwojeho knježerſtwa ßo pſchipołdnju k pruſkim mjeſam podachu. 64 ßwójbow ſ 313 duſchemi wjedźeſche offizèr ßobu do Pruſkeje. Jeno młynk bě, byrnjež evangelſki, ßo ßobu wucźahnycź ſapowjedźił, bjes tym ſo ßo jena katholſka ßwójba k ßwojim wjeßnym dźerżeſche. Hiſchcźe tón ßamy wjeczor cźehnjechu pſches Wißku a pſchenoczwachu w pruſkej namjeſnej wßy Měďźnje. Pſchichodne ranje pſchińdźechu do měſta, kotrež bě wjerch Bjedrich Erdmann jim k nowej domiſnje poſtajił. Kral Bjedrich njebě w ßwojich nadźijach ſjebany. Hdźež nětk dwě pſchecźelniwej wßy Alt- a Neu-Anhalt ßrjedźa płódnych polow a kcźějazych ſahrodow leźitej — duſchow je tam ſa tón cźaß 1000 — wupſcheſtriewachu ßo w cźaßu jich ſacźehnjenja lěßy a łuže. S pomozu kralowſkeho knježerſtwa a wjerćha hodźeſche ßo ßwójbam, niz jeno ſa ßebje domy a ſa ßobu pſchiwjedźeny ſkót hródźe, ale tež ſchulu a zyrkej natwaricź. Tón ßamy Schleiermacher, kiž bě ßo tak derje wo jich pſchewjedźenje do Pruſkeje ſtarał, bu w l. 1778 jich prěni duchowny. Teho w l. 1768 w Wrótßławju narodźeny ßyn Bjedrich bě jow jako dźěcźo žiwy, doniž 1783 na wyßoku ſchulu bratrowſkeje woßady w Niſkej njepſchińdźe.

Swonkowne derjehicźe wobydlerjow wobeju wßow je ßo wot teho cźaßa pſchezo bóle polěpſchowało; a jeju zyrkwine a bohabojaſne žiwjenje je wjele lépſche, hacź ſ wjetſcha te pólſkich wßow, kotrež wokoło leža.

Roshlad w naſchim cźaßu.

Naſch luby khěžor kóždu ſkładnoſcź wužiwa, ſo by ßwětej pokaſał, ſo tež wón ßo evangeliona wot Khryſtußa njehanibuje, ale ſo ma jón ſa Božu móz, kotraž móže ſbóžnych cźinicź wſchitkich, kiž do njeho wěrja. Tak je wón pſchi pſchiſłahanju rekrutow w Kielu k mužſtwam rjane ßkowa prajił: „Njeſabudźcźe, ſchtož ßu waß waſchi ſtarſchi nawucźili — nabožinu! Potom budźe ßo wam lubicź w ßwojej ßłužbje.“

S Laſa. Khěžorowy narodny dźeń je ßo tudy na woßebje ßwjatocźne waſchnje ßwjecźił. Wſchitzy ſchulerjo woßadnych ſchulow a wojeŕſke towaŕſtwa ßo na wßy ſhromadźiwſchi ſe ſmahowazymi khorhojemi do Božeho doma cźehnichu, hdźež bu wot knjeſa fararja Krygarja wulzy natwarjaza Boža ßłužba dźerżana. Wjecźor mějachu wojeŕſke towaŕſtwa po jadriwej rèczi naſcheho knjeſa fararja pyſchny bal. To wſchitko je ßo naſchim woßadnym tak jara lubiło, ſo něktoſi bywſchi ßobuſtawy naſcheho wojeŕſkeho towaŕſtwa ßo jemu tón ßamy wjecźor ſaßo pſchiſamknuchu.

S Lejna. Sańdźenu njedźelu wjecźor wokoło 9 hodźin ſaſwoni ßo pola naß. W Schkodowje běſche woheń. Khěžka ßo wotpali, w kotrejž bě nózny ſtražnik hacź dotal bydlił. Skót mózachu ſ cźaßom wucźahnycź. Pſches Božu wulku hnadu woheń pſcheſkocźił njeje, runjež bě žałoßny wětr, a ſtrach teho dla wulki. — Mamy w Lejnje nětkle tajku wulku wodu, ſo ßo ſtari ludźo na podobnu wodu dopomnicź njemóžeja. Pucźe do Luboſcha a do Tacźez ßu ſ blakami powodźene, ſo je cźežko, pěſchi tam khodźicź. Bóh luby Knjeſ daj, ſo woda naſchim polam pſchewulku ſchkodu nacźiniła njeby.

S Porſchiz. Sańdźenu njedźelu mějeſche naſche w sańdźenym lècźe ſałożene wótcźinſke towaŕſtwo ßwoju prěnju

ßo najradscho lehnyk a ſpak. Naſhonjeny wodźeŕ pok ſpyta jeho wot teho wotdźerżecź, pſchetoż wón wě, ſo, hdyż je ßo lehnyk a ſpi, wjazy njewotucźi, ale pomaku ſproſtnje, doniż morwy njeje. A byrnjež by ſprózny pucźowaŕ też jara, jara proßyk, jemu wotpocżnycź dacź ßebi myßlo, ſo jemu to niczo njeſeſchkodźi, hdyż khwilu pospi — wodźeŕ jeho leżo woſtajicź njeßmě, hdyż chze jeho żiweho ſdźerżecź.

My też pſches wyßoke ßněhowe hory pucźujemy, tamnu ſtronu je naſch wótzny kraj. Schtóż chze tam derje dóńcź, njeßmě ſtejo woſtacź, ani wotpocżnycź, najmjenje pak ßo k ſpanju lehnycź. Wjele naſchich bratrow ßo lědom dale wlecże, druſy hižo pſchi pucźu leża a ſpja w lěnoſcźi a limkoſcźi. Spytaſch-li jich wubudźicź, żałoſcźa, ſo jich w měrje moliſch a proſcha, ſo by jim tola měra woſtajił, praja, ſo je jim zyle derje a niczeho druheho ßebi njeżadaja. Ssměmy jim dale ſpacź dacź? Ssměmy ßo, hdyż ßo na naß roshněwaja, wotdźerżecź dacź, ſo jim pſchezo ſaßo ſ nowa ſtanycź njekaſamy? Ně! Woni hiſchcże morwi njejßu. Ale woni w ßněży leża a pſchezo bóle ſproſtnu. Sso wo jich żiwjenje jedna! — to njeſabudźmy. „Wachuj a poßyłń to ſbytkne, kotrež chze wumrjecź!“

Cżaßy wulkeje a hłubokeje ſrudoby drje na naß pſchińdu, hdźež wutroba wěricź njecha ani njeſcź, ſchtoż dyrbi tola ſcźerpliwje na ßo wſacź. Derje tej duſchi, kotraż je cźiſche a wócźka wot cźěmneje hłubiny njewotwobrocźi, doniż w njej parle namakała njeje; derje tej duſchi, kotraż ßo potom ſ tym Knjeſom bědźi a ſ Jakubom ſawoła: „Ja cźe njepuſchcźu, khiba ſo mje požohnujeſch!“

Schtó je najlěniſchi?

Jedyn knjes mějeſche tſjóch wotroczkow, kotſiż dyrbjachu jeho polo wobdźěłacź. Nětko pak wón ſaßłyſcha, ſo ßu jeho wotroczży lěniży, kotſiż wjazy ſpja dyżli dźěłaju. So by ßo pſcheßwědcził, hacż je to wěrno, ſchtoż ßo powjeda, wón jich jedyn dźeń daloko prjecź póßła, na jene měſtno, hdźež jich lóhko nichtó wobkedźbowacź njemóżeſche. Po někotrych hodźinach wón ßam won dźěſche, ſo by pohladał, kak jo cźěrja. A hlaj, wón jich njenamaka pſchi dźěle, ale ſpody rjaneho, wulkeho ſchtoma w khłódku leżo. Jako tón knjes zyle njewoczakany pſched nich ſtupi, woni ßo ſaſtróżachu a ßebi pomyßlachu, ſo ßo jim ſlě póńdże. Tón knjes pak běſche runje wjeßely, wón ßuny ruku do dybſaka a dźeſche pſchecźelniwje: „Schtó dha je poprawom ſ waß najlěniſchi? Prajcże ſprawnje, wón dyrbi tutón toleŕ měcź. Dwaj wotroczkaj ſkoczíſchtaj na pſchemo horje a dźeſchtaj: „Ja ßym.“ Tſecźi pak ſměrom leżo woſta, każ by rjekł, ſo by jeho to ßłowo ſ zyła niczo njeſtarało. Tón knjes teju dweju ſtejo woſtajo k tſecźemu pſchiſtupi a k njemu dźeſche: „Tu wſmi, ty ßy najlěniſchi!“ Tón pak ßo hiſchcże njehibny, ale rjekny: „Ach budźcże tak dobry, knjeże, a tykńcże mi tón toleŕ do dybſaka!“

Bóh tón Knjes ma też wjele tajkich wotroczkow, kotſiż jeho dźěło a ſkutki mało ſpěchuja a wjele cżaßa ſkomdźa a ſadundaja.

Bóh tón Knjes ßwojim wotroczkam niz jeno tolerja njeſkicża, ně, wjele wjazy, zyłe ßwoje njebjeſke kraleſtwo; jich wjele pak je tajkich lěnich, ſo woni njeſamóżeja ani ßwojeje ruki ſa tutym kraleſtwom wupſcheſtrjecź, wjele bóle ßebi myßla a żadaja, ſo dyrbi Bóh jim toßamo do dybſaka tyknycź. —

Kak nětko ty myßliſch, luby cźitarjo? —M—.

Wopomń.

W pſcherěſku traje żiwjenje jeneho cźłowjeka 33 lět. Schtwórty dźěl wſchěch, kotſiż ßo narodźa, wumrje do ßedmeho lěta, a połoiza wſchěch narodźenych ſemrje do ßydomnateho lěta. Wot 100 woßobow jeno ſchěſcź ſtarobu wot ſchěſcźdźeßacź lět doczakaju; wot 500 woßobow budźe jenoż jena wóßomdźeßacź lět ſtara. Schěſcźdźeßacź woßobow pſcherěſnje w kóżdej minucże ſemrje, po tajkim jena w kóżdej ſekundże. — Wobkedźbuj teho dla: We kóżdej ſekundże jena duſcha do wěcznoſcże dże, a jena ſekunda ras dóńdże, dha je twoja ta, kotraż tam póńdże.

Wopomń dale: Hdyż ßy ßydomnacże lět ſtary, dha je ßo tebi wulka hnada doſtała, kotrejež połoiza wſchěch ſ tobu narodźenych njeje ſhoniła; a je cże Bóh něhdże hacż do ſchěſcźdźeßateho lěta w tutym żiwjenju wobkhował, dha je wón tebi napſchecźo zyle woßebitu hnadu wopokaſał. Ssy ty hižo hdy na to myßlił? — Wopomń pak ſkóncźnje też: Jara njewěſte wěż je, hdyż ty ßwoje wobrocźenje won wuſtorkujeſch hacż do ßwojeje ſtaroby. Pſchetoż każ cźi prjedy mjenowane licżby dopokaża, ſpósnajeſch: najmjeńſchi dźěl ludźi budźe ſtarych; daloko wajwjetſchi dźěl wumrje w ßwojich mkodych lětach. Wo tajkim: Dźenßa hiſchcże ßo wobrocź a dźenßa cźiń pokutu!! —M—.

Hdźe pobrachuje?

Njedawno cźitach wo někotrych kódźnikach (matroſach), kotſiż běchu wodnjo ßwoju kódź wopuſchczło w cżołmje na kraj doješli. Pjeni ßo ſaßo wrócźichu. Żyku nóż cżołmowachu, ale ßwojeje kódźe dozpicź njemóżachu. Rano ßwitaſche a rańſche ßwětko jim jaßnje pokaże, ſo ßo njejßu wjele wot brjoha wothnuli. Schto pak běſche teho pſchicżina? Woni běchu w ßwojej tajkoſcźi ſapomnili, poſtronk, ſ kotrymż bě cżołm pſchiwjaſany, wotwjaſacź. — Tu mamy wobras a ſnamjo tych, kiż drje ßo napinaju a ſa tym ſteja, ſo bychu w ßwojim ſnutskownym żiwjenju do prědka pſchiſchli, — ale tola pſchezo na tym ßamßnym měſtnje ſawoſtanu, — cżeho dla? dokelż někajki poſtronk hrěcha, někajki hrěſchny rjecżas jich na ſeńſke ſachodne wjeże. —M—.

Stara ßo też Bóh ſa mnje?

Podwyſchk powjeda: „Naſch regiment cżehnjeſche w němſko-franzowſkej wójnje w lěcże 1870 cżiſche w nozy ſe ßwojeho kwartěra na dróſy k měſtu Straßburg. Hdyż tam pſchińdźechmy, hdźež ßo dróha winje, dyrbjachmy ſaſtacź. W cżěmnoſcźi naſchi ludźo do prědka dźěchu, ſo bychu pſchirowy ryli, w kotrychż móhli ßo khowacź a hdyż běſche tak daloko, ſo móżachu cźi, kiż dźěłachu, bjes ſtracha ßwoje dźěło wobſtaracź, ßo my ſ boka dróhi lehnychmy. Lědy ſaßwita, dha bě ßo njepſchecźel w Straßburgu na naß dohladał. A wón ſapocża ſ kanonow na naß tſělecź, ſo zyła ſemja rżeſche. Mějachmy dobry blak, kiż běſche derje wobarnowany. Mi k prawizy na druhim boku dróhi ſtejeſche wopuſchczena khěżka. Na dobo do njeje granata praßny a zyku tſěchu dele ſtorhny. Stary muż ſ běłymi włoßami ſ khěżnymi durjemi wulecźi a chzyſche, każ khětſje jeho noſy njeßeſchtej, na dróhu, ſo by hacż k nam pſchińcź móhł. Wón ßwój ſtatok njeběſche wopuſchczicź chzył, nětko tola dyrbjeſche. Lědy běſche hacż na ßrjedź dróhi, granata wyſche njeho ſchumjeſche. Wón bu pſches to porażeny. Ja to widźach. Schto ßym myßlił, njewěm; wulka ſtrachota, w kotrejż wón běſche, bě mi jaßna; ja horje ſkoczich, k njemu khwatach, jeho pſchimnych a ſ nim na naſch bok dróhi běżach. W tym wokomiknjenju ſaßo nowy żałoſtny hrimot; towaŕſchow ßłyſchach ſtonacź. Wſcho běſche khwatniſcho było, hacż ſo bych pomyßlicź móhł. Jako ßebi ſaßo myßlicź ſapocżach, a wokoło ßebje hladach, pohladach na mój ſtary blak, na kotrymż moje wězy leżachu — wſcho leżeſche rospróſchene a hdźež běch ja leżał, běſche runje granata nuts dyrła. Duż ßwojej wocźi k njebjeßam poſběhnych a mój rt praji: „Ach, ty ßy ßebi na mnje pomyßlił!“

5. njedźela po 3 kralach.

Njedźela	Mat. 17, 1—13.	1 Jan. 1.
Póndźela	Luk. 18, 31—43.	1 Kor. 13.
Wutora	Mat. 17, 14—27.	1 Jan. 2, 1—17.
Ssrjeda	Mat. 19, 13—30.	1 Jan. 2, 18—29.
Schtwórtk	Mat. 20, 17—34.	1 Jan. 3, 1—12.
Pjatk	Luk. 19, 1—10.	1 Jan. 3, 13—24.
Ssobota	Luk. 19, 11—27.	1 Jan. 4, 1—16.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawańjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 ny., jenotliwe cżiſła** ßo po **4 ny.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 6.
14. febr.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Septuagesimae.

1 Korintiskich 9, 25: „Kóždy pak, kiž ßo bědźi, sdźerži ßo wschitkich wězow, tamni teho dla, so bychu sachodnu krónu dostali, my pak njesachodnu."

Jenemu staremu póhanskemu kralej bě ßo wschitko pśches měru derje schlachczíło. Wot jara małeho spoczatka bě ßo pśches wschelake leßnoscze k wulkej mozy posběhnył. S woprědka běsche wón wot wschelakich móznych ßußodow wotwißował, a posdźischo woni wot njeho wotwißowachu. Duž jeho bojosczź pschemóh, so by ßnadź sapomnił, so je człowjek. A teho dla postaji ßłużobnika, kotryž mejesche wschědnje w postajenym czaßu jemu pschiwołacź: „Spomń na to, so ßy człowjek!" — Tajke dopomnjenje wschak nam runje tak nusne njeje. Nascha człowska ßłabosczź a kniczomnosczź je nam, byrnjež bychmy hischcze strowi a czerstwi a mózni byli, hłuboko dosczź do nascheje natury saschczěpjena. Schtóž kóždy dźeń widźi kruch ßwojeho żiwjenja sady ßebje leżo, schtóž je kóždy wjeczor sprózny, kohož khorosczź tam a ßem na ßmjercź dopomina, schtóž wschědnje ßwojich bratrow a w nich ßebje widźi k rowu njesczź, tón wě, so żiwjenje ßam w ßebi nima a so żadyn Bóh njeje. Schtóž kóždy dźeń móz człowskeho błuda wokoło ßo pytnje a tež błudźi, schtóž ma wschědnje běd̄zenje ßwětła a czěmnosczze w ßebi shonicź, tón wě, so tu wěrnosczź ßam w ßebi nima. — Ale druheho dopomnjenja czim nusnischo potrjebamy. My wschitzy móhli ßłużobnika abo pschecźela trjebacź, kiž by nam wschědnje pschiwołał: „Njesapomń, hdźe chzesch! Njeshub wottyknjeny kónz s woczow!"

Tajku pschecźelniwu ßłużbu nam dźenßa japoschtoł ßwj. Pawoł czini, hdyž wón Korintiskich na ßławne hry a běd̄zenja dopomniwschi wot njesachodneje krony rěczi, kotraž nam wschitkim kiwa. Město Korint běsche w starych czaßach jara wuwołane, niz jeno ßwojeho bohatstwa, łódźnistwa a wikowanja dla, ale tež woßebje dla tych běd̄zerskich krow, kotrež ßo tam, so by lud wjeßele měł a czělna ßylnosczź ßo swuczowała, w kóždym pjatym lěcze dźerżachu a na kotrež kóždy krócź wulka hromada luda s zyłeje Grichiskeje ßo skhadźowasche. Dobytk, kotryž ßo dobyczerjam dawasche, njeběsche wulki: to bě czeßny wěnz s wolijowzowych hałożkow, kiž bu jim na hłowu stajeny. Wjetschi bě dobytk teje khwalby, kotruž dobyczerjo czaß ßwojeho żiwjenja pola luda mějachu. Kak jara pak ßo Grichiszy młodźenzojo prózowachu, so bychu tutu dwojaku czesczź dostali! Wjele měßazow prjedy ßo pschihotowachu na dźeń běd̄zenja, so by jich czěło prawje ßylne, lohke, hładke a hibite było, a sa běd̄zenje ßame sdźerżachu ßo wschitkich schkódnych wězow, kaž czeźkeje drasty a njekhmaneje zyroby — a to wschitko jara małeje nadźije dla! Pschetož w kóždej hrje (kaž na pschemo běżenju, w s pjasczu běd̄zenju, w s mjeczom bjechtowanju) dosta wot wjele stow běd̄zerjow jenož jedyn to dobycze.

Hdyž nětko tamni Grichiszy młodźenzojo tak njewěsteje sachodneje krony dla ßo tak prózowachu a napinachu, kak wjele wjazy dyrbjeli my to. Pschetož możemy wschitzy to dobycze dostacź a tuto dobycze je njesachodna króna. Teho dla dyrbjeli ßo wschitkich wězow sdźerżecź, kiž nam schkodźa a sadźěwaju — a tych je wjele! Luboscź k mamonej,

cźělna žadoscź, hordoscź woczow, cześcźelakomstwo — to ßu jenoż nětkotre wot nich. Ale schto ßu ßwětne kubła tudy? Jeno strach pschi hrěchach bohaty a khudy. W njebjeßach je sbóžnoscź prawa, kotruž ßam Khrystuß nam do wěcžnoscźe dawa. Teho dla wostaj ßo wschěch schkódnych wězow, wojuj pschecźiwo twojim njepscheczelam! S hracźom a prósnokhodźenjom hischcźe nihdy nichtón najhubjeńscheho dobyczérskeho wěnza dobył njeje. Kak chzesch ty s tym tu njebjesku krónu dostacź? Teho dla stawaj se ßwojeho spanja, wopaßaj ßo k bědźenju! Czaß tu je, wón je pschezo tu; ty njewěsch, kak dołho hische tu budźesch!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma spochi dobre, cźłowjek husto dźiwne myßle.

Na ßerbski wot A. Skr.

„Něhdy mi Handrij praji: „Měkej mój s wobeju nascheju ziwnoscźow jenu, měkoj s njeju rjane kubleschko hotowe." Ja pak ßebi pschi wschěch tychle ßłowach dale niczo wonajke njemyßlach, — schto też budźich ßebi dyrbjała wo žane wulke abo mjeńsche kubło staroscź cźinicź? Dokelž bě wón pódla na mnje pohladał, kaž chzył, so dyrbjała jemu ja na to wotmolwicź, ale ßo potom wschón srudny na bok winy, jako jemu ja na to niczo njewotmolwich, buch na to potom cźim kedźbliwischa a myßlach ßebi khwilku sa tym, schto drje bě móhł wón se wschěm tym měnicź. Nasch nan bě też druhdy tajkele ßłowczko dał wot ßo ßłyschecź, ßußodźo teho runja, a nětkle ßebi ja wscho tole hromadu splecźech a sa tym pschińdźech, so maja wschitzy na to myßle: mój wobaj, Handrij a ja, dyrbjałoj ßo woženicź, wón dyrbjał bycź mój muž, ja pak jeho žona.

Tole mi žel cźinjesche! Pschetoż ja běch jemu s wutroby dobra, ale tola niz tajka dobra, so budźich jeho chzyła sa ßwojeho mandźelskeho měcź, hacž runje bě ßebi wón to wo nanje saßłužił.

Psche cźo bě mi bohateho Schołcźiz Jurjowy Jan lubschi? — Hańźka, pohladaj tamle dele! Tamle w wulkich kamjeńtnych domskich s tymi wulkimi wrotami tamny Schołcźiz Jan bydlesche (nětkle je tam Handrij dołhe lěta bydlił). Jan hischcźe žane lěto stary njebě, jako bě jemu jeho macź wotemrěła. Wón bě samożiteju starscheju ßyn, a wěscźe budźische wo wßy kóždźiczki nan prajił: „Moju dźowku ßebi sboże pyta; hdy budźische Jan pschischoł ßo jeho wo nju wopraschecź. Ale ßwojeho bohatstwa dla mi Jan niczo lěpschi njebě dyžli Handrij, — ně wschak, ně — ja běch tehdy hischcźe tajke niepschemyßlne, lóhkonózkowate holczo, kiž ßo wo žane pjenjesy a wo žane wulke domske niczo njepraschesche.

Abo bě drje Jan po wutrobje lěpschi, dyžli Handrij? Też to niz, Hańźka. Jan drje mějesche dobru wutrobu, ale pódla ßwoju nahłu hłowu. Schtoż bě ßebi wón khwilu do myßlow stajił, to dyrbjesche wón měcź a budźesche ßo dyrbjał też potom mjele lět wo wscho tajkele rudźicź. O, tale jeho nahła hłowa je jeho do wulkeho njesboża seczěrika. Ale s krótka: wón je dyrbjał sa ßwój błud mjele cźežkeho wucźerpicź. Lubeho ßym pak jeho ja měła, mjele lubscheho, hacž ßmět po prawym cźłowjek cźłowjeka měcź. Psche cźo wscheho tajkeho, to budźich ßama njemóhła nikomu doprajicź. A Handrijej je ßo s nim runje tak seschło, kaž mi ßamej. Ludźo praja: „Kóždy ßebi ßwojeho runjecźa wupyta", ale pola njeju wobeju niczo tajke njebě. Jan bě rucźe hotowy na něschto dobre, ale też na něschto ske, bě cźłowjek, kiž ßebi wscho swaži dokonjecź, druhdy by był ßo s hněwom wschón sapyrił, saßo druhdy był wschón sahorjeny, kaž był ßo w nim žiwy woheń palił, hdyž chzyische něschto po ßwojej hłowje wumjescź, a ßo wo to njepraschesche, hacž budźe ta wěz sa njoh' dobra abo niz. Handrij pak bě wschón hinaschi cźłowjek, hacž Jan, a tola je Jana lubo měł a je jemu dobry ßwěrny pschecźel był, kajkiž tu po wschěm ßwěcźe žadyn druhi wjaz namkacź njeje.

Jan a ja, mój wobaj, jedyn druheho rosymjachmoj a namaj woběmaj bě, kaž byłoj hromadźe ßłuschałoj. Ja wschak budźich ßo hakle njetrjebała sadźiwacź, jako ßo něhdy wokoło wjeczora Jan pschińdźe ke mni do duri wustupicź a mi praji: „Swjež mi, luba, nuchaczk s różiczkow, kajkež we waschej sahrodzy kcźěja", a jako běch je jemu do ruki podała, ßo mje wón wopraścha: Lejna, chzesch mje sa muža měcź a moja žona bycź?

Něchtónžkuliž je ßo hižo postróził, jako saßłyscha, so jemu něchtó wschě tajke myßle do woczow wupraji, kajkež bě ßam dotal mjelczo pschi ßebi we wutrobje pomět, — takle ßo ja ßama też postrózich. Pschetoż na jene dobo mi hakle nětkle do myßle pschińdźe, so běch ja khuda holza, wón pak bohateho Schołcźiz Jurjowy ßyn. Haj ja ßo postrózich a jemu na to prajach: „Haj, luby słoty Jano, sechze-li Bóh tón Knjes naju hromadźe wěcź, twój nan pak ßobu s nim." „Bóh tón Knjes to s namaj wěscźe sechze, Lejna", Jan rucźe wurasy, „to mój wobaj dawno ßamej cźujemoj, a mój nan budźe drje to s namaj ßobu chzycź."

„Je-li pak ßo jemu to njesechze, Jano", jemu ja napschecźiwo dorjeknych, „tehdy to Bóh tón Knjes też wěcź njesechze, a duž dyrbimoj ßo wobaj — hacž ßo namaj sechze abo njesechze — do wscheho teho poddacź, pschetoż hakle tón, kiž je wot ßwojeju starscheju pożohnowanje dostał, ma jo też ßobu wot Boha ßameho."

Wostaj mje nětko se wschěm tym na pokoj, ja hižo budu ßebi wiedźecź ßwoju wěz doprawicź, — jutsje pak wote mnje wěstu wěz shonisch, na cźim tu mój wobaj bjes ßobu ßmój!

O, kajka bě tale nóz sa mnje wscha ska, — žanu jenicźku khwilku njeißym móhła wócźzy sańdźelicź. — Pak mějach dobru nadźiju, dokelž mějesche Jurij ßwojeho jenicźkeho ßyna jara lubeho, a dokelž bě mi ta stara Wórschla, kotraž jemu hosposu cźinjesche, dobra, — pak mje saßo stysknе myßle tyschachu, dokelž bě Schołcźiz Jurij sa nahramneho wuwołany, a bě hordy a twjerdy. Nasch nan pak bě wo wßy nimale najnižschi a najmjeńschi; — najbóle pak mje tyschesche, dokelž wjedźich, kajki bě Jan ßwojeje hłowy a nahły cźłowjek.

Rano pschicźeże Schołcźiz Jurij haßu horje runy pucź k nam do domu. O kak mi tola tehdy moja wutroba pukotasche, jako wohladach, so bě wón duzy k nam do khěže! Wón ßebi tehdy wěscźe se žanym ßłowczkom njeje na to pomyßlił, kajke po tym wscho pola nich doma budźe, hdyž budźe wot naß prjecź saßo doma pschi ßwojich, hewak budźische wěscźe tajkile wótry a khwatny stup njestupał, a njebudźische se ßwojimaj woczomaj też tajki hordy njebył, kajkiž ßo tehdy k nam nuts do jstwy wustupi. Runje běchmy ßebi doma wschitzy hromadźe ßwoje rańsche pacźerje wuspěwali, duž stupi Jurij k nam nuts do jstwy a praji nam ßwoje „dobre ranje", ale wone nam s jeho erta pschecźelnje njesaklincža.

(Pokracźowanje.)

Kschescźijan abo — sozialdemokrata?

Wěsty P. powjeda: Běsche nowe lěto. Ssedźach na ßwojim stólzu. A wěscźe nowe lěto, hdźež ßo wjele ludźi lóhkosmyßlenych wopokaże, je drje hódno ßo tam khwilku poßynycź, hdźež staj nan a dźěd też ßwoje staroscźe sa nowe lěto ßebi rospominakoj — ßo rosumi jenoż tehdy je to derje, hdyž ty ßwoje myßle wo pschichodźe niz jenoż žonje a dźěcźom, ale temu dowěrisch, kiž pschipowjedacź dawa, so ßo sa waß stara. — Khěžny swóncźk saswoni a mje s mojich myßlow wubudźi. Listynoscheŕ pschińdźe. Wón mějesche listow, so móżesche je lědom njescź. Ja pschi ßebi myßlach, schto ßo to njenusnje wjele pjenjes wudawa sa nowolětne kharty; to je saßo dobre dopokasmo sa pjenježnu nusu wěstych ludźi, kiž móże dla 10 np. dawkow pok hodźiny dołho ßantoricź a sakhadźecź, ale sa tajke njenusne wězy pschezo pjenjes maju. Ja też wjazy listow dostach, hacž běsche mi lubo. Ale tola jedyn s tych listow běsche mi woßebje luby. Wón s daloka pschińdźe a bě wot — muža, s jastwa puschczeneho. Jako běsche tón muž w ßwojim cźaßu ßwoju schrafu wotßedźawschi domoj chzył, jemu domoj njedachu, ale jemu ßo dźěsche kaž Hiobej: „jeho pschecźeljo běchu jeho wotesnali". Duž jeho swjeßeli, so jeho na haßy postrowich, schtoż druhy njecźinjachu, a so ßo w ßwojim domje s nim rosrěcźowach, kak chze ßo dale žiwicź a dźěło namakacź. Ale so jemu to „derje cźinjesche", mi tehdom njeprajesche, a to běsche też jara mudrje wot njeho; bych ßebi hewak myßlicź móhł, Bóh wě, kajki wulki dobrocźel ja tola ßym, hacž runje njeběch niczo druhe hacž ßwoju ßamu kschescźijansku pschißłuschnoscź dopjelnił; tuto wusnacźe mi wón hakle nowe lěto w ßwojim liscźe wotpołoži. Mi nichtó sa sło njesměje, so ßym ßo nad nim swjeßelił. To bě mi dopokasmo, kak wjele samóżesch, hacž runje mało cźinisch a rěcźisch a wjele nadźije nimasch, tola wuskutkowacź, hdyž ßam pschecźelnje rěcźisch a wobkhadźesch s tajkim s jastwa puschczenym cźłowjekom.

Ale wysche hacž tutu jeho dźakomnoscź hischcźe něschto druhe w jeho liscźe ßebi wažach. Hacž runje bě tón muž ßedźak, je wón ßwojemu kralej ßwěrny wostak. Njech je jeho wuprajenje, so je bjes winy ßedźak, wěrne abo niz, — schtóž cźłowjekow snaje, wě, kak je wjele ludźom, też hdyž maju winu, to najßłódsche wjecźenje, hdyž saßo s jastwa pschińdu, so na wschitku wyschnoscź a trón

ßwarja a ßakruja. Haj, hacź runje je tón muż ßrjedźa bjes ſozialdemokratami żiwy, wón ßo krucźe k ßwojemu khěžorej a wótźnemu krajej dźerži a to też ſjawnje wupraji. Wón wſchak powjeda, ſo je hižo huſto a khětro do ſwady ſ nimi pſchiſchoł, pſchetoż tamni mużojo ßłobodnoſcźe (frejoty) a runoſcźe ßu tak ßwobodni (?), ſo kóždeho podtłóczuja a ſaniczuja, kotryż chze ßebi ßam ßwoje ßwobodne rossßudźenje ſdźerżecź. O kajka saßlepjenoſcź! Wona je wulka pola naſchich dźěłacźerſkich bratrow. Tón muż ßwoje naſhonjenje takle wupraji: „Najwjazy ſozialdemokratow bjes roſymjenja tak rěczi, każ jich wodźerjo, a ani njewě, ſchto po prawom ſozialdemokratija je.“ To też je najhuſcźiſcho wěrno. So woni njewjedźa, ſchto woprawdźe ſozialdemokratija chze, maja cźi wodźerjo ſa ßwój wużitk. Kak huſto ßłyſchiſch też na kraju tajkich ſjawnych abo też potajnych ſozialdemokratow a ludźo ßebi bjes ßobu praja: Tón abo druhi je też tajki „ſozialny“. To ßu ſ wjetſcha tajzy njejaßni, kiż njewjedźa, ſchto po prawym ſozialdemokratija chze, kotrymż je jenoż myßliczka wot ſozialdemokratow wuprajena ßo lubiło, a nětko ßebi hnydom myßla: „pola ſozialdemokratow je ſboże, cźi ßu naſchi ludźo!“ Ale — Bohu żel kak jara mało ßebi wujaßnja, kajki ſchěroki pſchirow, ßo k ſozialdemokratiſkej ſtronje pſchiſamknywſchi ſcźehnjeja bjes ßobu a ßwojimi druhimi bratrami, haj bjes ßobu a bjes ßwojim dotalnym ſmyßlenjom, ſ kſcheſcźijanſkej myßlu a ſ kſcheſcźijanſkim cźuczom! Je wulki cźaß, ſo by ßo tón ſchěroki ſtraſchny pſchirow kóždemu jaßnje wobßwědcził. To ßo njech nětko ſtanje.

Kóżdy prawy ſozialdemokrata, kiż ßo połnje a ſprawnje a ßwěrnje k tutej „nowej wuczbje“ póſnawa, dyrbi njepſchecźel naſcheho nětcźiſcheho mandźelſtwa bycź. Na měſto mandźelſtwa ſtupi w ſozialdemokratiſkim ſtacźe „ßwobodna luboſcź“. To je to ßame, ſchtoż ßo hewak „dźiwje mandźelſtwo“ mjenuje. Bebel w ßwojich knihach praji, ſo żona ßebi muża a muż żonu woſmje, każ ßo jimaj ſpodoba, ſo je to jenoż wotcźinjenje bjes nimaj ßamymaj, a ſo wo tym nikomu někajkeho ſamolwjenja dacź njetrjebatej a ſo je, hdyż je pſchikhilnoſcź wuſtudnyka abo ßo wjazy njeſnjeßetaj, lěpje saßo róſno hicź. Nakożujcźe to nětko junkróc na ßo, wy mandźelſzy. Każ dołho ſtaj muż a żona młodaj, rjanaj, ſtrowaj, woſtanjetaj hromadźe, hdyż pak ßo pokaże, ſo je jedyn thorowaty, mało abo ſ zyła wjazy dźěłacź njemóże, potom je kónz?! Abo: hdyż ty, mużo, na nju ſawołaſch a wona cźi njerjane ßłowo ßłyſchecź da a wój ßo roshněwataj a pſches to pſchikhilnoſcź wolinknje, dha muż dołho njecźaka: wón cźeknje każ najnjeknicźomniſchi cźeladnik a — pyta ßebi druhu (?!) Ale ta nowa wuſwolena je ßnano też hižo ſ tſjómi mużemi hromadźe pobyła — a wot tych tſjóch cźekka? Schto wo to? „Sswobodnu luboſcź“ ſozialdemokratiſke nowiny piſaja; „haj ju my chzemy; my chzemy luboſcź wußwobodźicź wot putow nětcźiſcheho cźłowſkeho towaŕſtwa“. Ja ßo tebi njedźiwam, mandźelſki, hdyż ßo to ßłyſcho ſaczerwjeniſch a tebi tajkeje wuczby dla „pluj!“ ſ rta wulecźi. Lěta dołho ty wjeßele a ſrudobu, dobre a ſke dny ſ twojim mużom abo ſ twojej żonu dźěliſch po ßłowach japoſchtoła: „Njech jedyn njeße teho druheho wobcźeżnoſcź; wjeßelcźe ßo ſ tymi, kiż ßo wjeßelja a płaczcźe ſ tymi, kiż płacża,“ je drje też bjes tobu a bjes njej moła ſwadźiczka druhdy była, ale luboſcź běſche pſchezo ßylniſcha hacź nakhwilne roshorjenje — a nětko dyrbi na to měſto ſtupicź tajka maſana cźělna ßwobodnoſcź, kajkuż pola zyganow nadeńdźeſch? Mandźelſki! wěm, ſo ßebi ſtary, kſcheſcźijanſki, dobry dźěi wuſwoliſch!

Hdyż ſcźe ſozialdemokratiſku wuczbu wo mandźelſtwje ßłyſcheli, móżecźe ßebi myßlicź, kajke budźe w ſozialdemokratiſkim ſtacźe ſe ßwójbnym żiwjenjom. Dźěcźi? To ßylſy njepomhaja, ſozialdemokratoja ſymni praja, te ſtatej ßłuſcheja. Stat je żiwi, woczehnje, rjeswucźuje a wudokonja; draczina ſ dźěcźi-wocźehnjenjom pſcheſtanje, macź ma ważniſche cźinicź hacź peluchi płokacź, ßukmje ſchicź, ſchtrympy płatacź; wona dyrbi do ludoweje ſhromadźiſny, do theatra. Ssnano, hdyż wy to cźitacźe, lubi ſtarſchi, ßo waſch lubuſchk runje k wam cźiſchcźi. Wón ßnano maczernu ruku maſka; wón chze ßnano runje nanej Bożmje prajicź a ruku dacź, dokelż dyrbi do ſchule. Nanowſka a macźerna radoſcź wamaj runje pches wutrobu dźetej a wój ßo wulzy ſbożownaj cźujetaj — poßłuchaj, duż tajki duch, kiż wo mandźelſtwje a ßwójbje niczo wjedźecź njecha, tebje wußměſchujo praji: Dźěcźiwocźehnjenje dyrbi ßo wěſtym ludźom do rukow dacź, kotſiż to ſa zyku liczbu ßwójbow wobſtaraja. My pak wotmolwimy: Schto? Żona dyrbi ßwoju cźichu domiſnu, to měſta dźěła a żohnowanja pſcheměnicź ſ piwnym blidom a ſe ſjawnymi wólbnymi ſhromadźiſnami? Na měſto ßo woprowazeho, ſcźerpliweho macźerneho ſaſtaranja dźěcźi dyrbi mechaniſke, ſymne ſkutkowanje ſtatneho wuſtawa ſtupicź? Měſto ßwojich ſtarſchich dyrbi dźěczo tu hladarku w wuſtawje lubowacź wjele bóle, pſches ßurowych cźłowjekow bjes wutroby dyrbi ßo kóżde ſacżucźe luboſcźe w mjehkej wutrobje podußycź? Ně, dźěczaza a ſtarſchiſka luboſcź dyrbi woſtacź, każ dołho ßwět wobſteji. To ſtaj dwaj drohej kamjenjej w twojej krónje, o cźłowjecźe!

Ale nětko ßo hižo ſozialdemokratija jako ſaniczerka ßwójbneho żiwjenja pokaſuje. Dźěłacźeŕ ßo prawje wjele wjeczorow njedźelu a wſchědny dźeń do ſjawnych towaŕſtwow cźehnje. Tam ßo jemu roſpróſchenje poſkicźuje. Tak ßo pſchezo bóle a bóle jeho radoſcź na „domiſnje“ ſhubi. Stronje (parteiji) dyrbi ſozialdemokrata ßłuſchecź, niż ßwójbje, niż wótźnemu krajej, runje każ je jeſuitam jich ſjednocźenje wſchitko. Teho dla wy ſtarſchi, jeli ſo chzecźe njeſbożomnemu hibanju cźaßa napſchecźiwo ſtupicź, hajcźe kſcheſcźijanſke ßwójbne żiwjenje! Pſchihotujcźe pak też tym ßwojim dowolene, hódne roswjeßelenje. Kóżdy, kiż domjazemu żiwjenju ſpadnycź dawa, wjedźe wodu na młyn ſozialdemokratije, każ wótcźinſzy ſmyßleny też hewak je.

Roshlad w naſchim cźaßu.

Portugiſiſki ſtat do wulkich pjenjeżnych wuſkoſcźow pſchiſchedſchi chżyſche ßwojich nĕricźelow, kotrychż je też bjes němſkimi pjenjeżnikami wjele, tak bje wſcheho ßwědomnja wo 50 prozentow ſjebacź a jim jenoż położu pożczeneho kapitala bjes danje wupłacźicź. Němſke knjeżerſtwo pak njeje ſmyßlene, ßebi tajke pſchikrótſchenje ßwojich poddanow lubicź dacź a je Portugiſiſku napominało, ſo by wſchitke ßwoje pſchißkuſchnoſcźe dopjelnika. To je prawje tak! Pſchetoż to by ſawěſcźe hrěch a hańba było, hdy by ſtatej wotpuſchcźene było, ſchtoż je kóżdźiczkemu cźłowjekej ſakaſane. Prawda wſchak dyrbi prawda woſtacź!

Schcźuwanje doprědkarſkich a żidowſkich nowinow pſchecźiwo pruſkemu ſchulſkemu ſakonjej dale a bóle pſchibjera. Nětk też ßu ſkoro wſchě měſchcźanſke rady a magiſtraty ßo pſchecźiwo jemu wuprajiłe. To je ſrudne wopokaſmo njekſcheſcźijanſkeho ducha, kotryż wſchudźom tam knjeżi, hdźeż maja żidźi a jich nowiny prěnje ßłowo. Bóh tón Knjes daj pruſkemu knjeżerſtwu khróbłoſcź a krutoſcź, jo tutemu nadběhanju twjerdźe napſchecźiwo ſteji! My pak, kiż my ſa to ßmy, ſo ßo naſche dźěcźi w bohabojoſcźi a w napominanju k Knjeſej Khryſtußej w evangelſkim duchu wotcźehnjeja, dyrbjeli to też ſjawnje wuprajicź, ſo by naſcha luba wyſchnoſcź, kotraż po ßłowach knjeſa ſchulſkeho miniſtra hrabje ſ Zedlitz wſchitkim Nje-Němzam chze rady roswucźenje nabożiny w macźerńej rěczi wotpuſchcźicź, ſo by wona widźała, ſo njeje w tutym duchownym bědźenju zyle wopuſchcźena, ale ſo ßu hiſchcźe wěrni kſcheſcźijenjo w kraju!

Wulke powodźenja ßu ſaßo w Póſnańſkej a w Schleſynſkej naſtałe: dźakowano Bohu pak je tón króc bjes wulkeje ſchkody woteſchło.

Luboſny płód w khwalobnym kraju.

Haßna rěkaſche wona, t. j. „rjana“, a bě dźěczo khwalobneho kraja, narodźene w wjeſzy Hißmje, kotrejež hubjene khěżki na połwyßokoſcźi hórki ſteja napſchecźiwo Anatotej, domiſnje proſety Jeremiaßa a w ßußodſtwje rjaneho ſkalineho doła, ſ kotrehoż ſtara rěczka Krith wukhadźa. Tam bě wona żiwa, jene najkhudſchich dźěcźi ßwj. kraja a żadyn cźłowjek ju lubo njemějeſche, pſchetoż nan a macź běſchtaj jej wumrjekoj. A dokelż bě khroma a żadyn żenjeŕ ßebi ju nihdy kupił njeby, bu wona wot kóżdeho zyle ſaprěwana każ wjeßne pßy, ſ kotrymiż w popjele ßedźeſche każ pobożny Hiob w ſtarym cźaßu. Duż bu wona wot jeneho lěta k druhemu bóle ſanjerodźena. Jeje hłowa bě měſto włoßow ſ njerjadom pſchikryta a wocźi, kotrejż běſchtej ßo něhdy w ßłóncżnym dźěcźatſtwje wjeßele k macźeri ßmjakej, dokelż hiſchcźe niczo njewjedzeſche wo ſrudnym rossßudu, kiż na nju cźakaſche, běſchtej njecźiſtej a ſahorjenej a ßylſowaſchtej bjes pſcheſtacźa. Nimo ßmilneho bura, kiż jej kruch khlěba cźiſkaſche, njemějeſche po ſdacźu żanych druhich pſchecźelow hacź wjeßele pßy, ſ kotrymiż poknaha ſpſchecźelena na ſemi ßedźeſche każ wbohi Lazarus w evangeliju a na poßledku bě wona ßama podobniſcha na ſwěrjatko hacź na cźłowjeka. A tola bě w hubjenym cźěle kwětka Boża ſkhowana, kotruż jenoż hiſchcźe żana ßłóncżna pruha njebjeſkeje luboſcźe ſe ßwojim wokoſchom k wyſchſchemu żiwjenju ſbudźiła njebě. Ale ſkóncżnje ßo wjeßni dopomnichu, ſo ßu w Jeruſalemje kſcheſcźijanſke wuſtawy, hdźeż móże pod ßwětłom ßmilneje luboſcźe też tuta ſkażena różiczka hiſchcźe ſakcźěcź. Jene ranje ßo wona na pucź

poda a dźěšche pśches Anatot na tym ßamym pucźu, kaž tak hušto profeta Jeremias, na Skopußa, k poknozy leżazy kónz wolijoweje hory. Wot tam widźeśche Haßna, kaž něhdy 12lětny Jesuß, prěni ras Jerusalem ſ jeho zyrkwjemi a tśěchami w ßłóncźnym ßwětle leżo. Někotry cźaß w evangelśkej hojerni pśchebywawschi pschińdźe wbohe dźěcźo do domu ſa syriśke ßyroty. Jow ßo ßmilne ruki ſa wbohu holcźku starachu. O kak ßo wona pśches nihdy naſhonjenu luboſcź wożiwi! Wona bu kóždy dźeń cźiśta myta, měješche kóždu nóz ßwoje cźiśte kožo měśto maſaneje ſemje, nawuknu bórſy němśku rěcź, ſeſna Boże ßłowo a ſbóźnika a my ßo nad njej wſchědnje wjeßelachmy kaž ſahrodnik, kiž kóžde ranje ſa ßwojej khorej kwětku hlada, hacź tyje.

Hischcźe ju pśched ßobu widźu, dźěcźo abo młodu holzu — hacź bě 16 abo 20 lět abo hischcźe ſtarſcha, ſa tym njemóžachmy pschińcź — kak jedyn dźeń ſe ßwěcźazymaj wocźomaj pschińdźe nam wyſkajo ßwoje włoßy pokaſacź, kotrež běchu dla prjedy pobrachowazeje cźiſtoſcźe prěni ras na jejnej hłowje narośtke. Ale najwjetſche pſchemėnjenje ſta ßo tola nutſkach w njej. Tón Knjes jej wutrobu wocźini, ſo ſ wutrobu do Knjeſa Jeſom Khryſta wěrjeſche a ſkóncźnje po ßwojej nutrnej próſtwje dźeń ßwojeje ßwjateje kſchcźenizy widźecź ßmědźiſche. Tón jako ßwój narodny dźeń ßwjecźeſche, dokelž ßwój narodny dźeń runje tak njeſnajeſche, kaž wſchitke druhe krajne dźěcźi. Ale hušto njedyrbjeſche jón wjazy na ſemi ßwjecźicź. Wo mało lětach ſaja ju mózna ſyma, pſcheczíwo kotrejž bě jejne ßłabe cźěło pſcheßłabe. Duž leżeſche w wulkej holeżazej ſtwě ſyriſkeho doma ſa ßyroty, ſ kotrehož woknami na wolijowu horu a na ßwjatu horu widźachmy, a pſchezo bóle woßłabnu, jeje pſchecźelniwej wocźi pſchezo bóle blědnjeſchtej. Junu nozy jej bě, jako by ju ßmjertny jandźel na cźoło koſchił. Wonka wuliwa połny měßaz ßwoje ßlěborne ßwětko na cźiche hory Judowe a na wolijowu horu a ſahrody ßyrotownje. Duž ſawoła cźicho ßwoju ßußodźinu a dźeſche: „Mirjam, wěm, ſo dyrbju nětk wumrjecź. Mam hiſchcźe jenu wulku próſtwu, chżeſch ty mi tu dopjelnicź?“ Rucźe ßo Mirjam k jeje kožu poda. „Tam“, dźeſche Haßna, „ſteji moja kſchinja. Tam je wſcho nutſkach, ſchtož na ſemi mam. Hdyž draſtu prjecź woſmjeſch, namakaſch zyle delkach nowy ſakoń, kiž je mi nan (domownik Schneller w ßyrotowni) darił. Proſchu, pſchinjeß mi jón bórſy.“

Maka Mirjam bě arabiſke knižki bórſy namakała. „Nětk“, proſcheſche Haßna, „cźitaj mi tola hiſchcźe moju najlubſchu hiſtoriju!“ „Kotru dha?“ „To ty njewěſch?“ „Ach hiſtoriju wo Jeſußowym cźerpjenju!“ Duž dźěń ji cźicho a ßwjatocźnje ßłowa cźitaſche, wot cźežkeho bědźenja w Getſemanowej ſahrodźe hacź k pokhilenju ßwojeje hłowy, jako na Golgatowej horje wumrje. — Cźicho, cźicho, jako by jo prěni ras ßłyſchała, bě mrějaza Haßna poßłuchała. A jako Mirjam pſcheſta, widźeſche horze ßylſy pſches jeje liza běžecź. Ale njepraji dołho niczo. Po ſdacźu bě w hłubokich myßlach. Potom ßo hiſchcźe ras k ßwojej makej pſchecźelniży wobrocźiwſchi dźeſche: „O Mirjam, nětko mam hiſchcźe jenu poßlednju próſtwu. Chżeſch ty mi tu dopjelnicź?“ A jako ta kiwaſche, dźeſche dale: „Hlaj, Mirjam, tónle nowy ſakoń, kiž mi ßłuſcha, je mój najwjetſchi pokład, po tym ſo ßym wot Hißmy prjecź pſchiſchła a w tutym domje Knjeſa Jeſom Khryſta ſeſnała. Chżeſch ty mi rad ßłubicź, hdyž w kaſchcźu leżu, mi jón pod hłowu położicź?“ A jako bě Mirjam jej to ßłubiła, běchu jeje pſchecźa ſa tutu ſemju k kónzej. Jenož někotre hodźiny je wona hiſchcźe żiwa woſtała a je potom w wulkim měrje w dowěrjenju na Sbóźnikowu hnadu wußnyła. Hubjena różiczka bě na ſemi w ſyriſkim domje ſa ßyroty runje hakle ſakcźěła, ſo by wot njebjeſkeho ſahrodnika hnydom do lěpſcheje ſahrody a do rjeńſcheho raja pſcheßadźena była, hdźež žane ßyroty wjazy njejßu, ale jeno wulki, jaßny wótzny dom. Jeje nowy ſakoń jej w ßmjercźi pod hłowu położichu. Potom ßmy ju won njeßli na cźichu Božu rolu na horje Zionje. Tam dyrbi wona ſpacź njedaloko rowa, w kotrymž je Jeſuß něhdy tež naſche rowy wußwjecźił, hacź k ſkotemu ranju horjeſtawanja. Naſchemu lubemu domej ſa ſyriſke ßyroty pak mózemy jenož pſchecź, ſo by na tajkich płodach jara bohaty był ſa njebjeſke žně. To budźe tež lubym cźitarjam, kiž pśches Jerusalemſke towaŕſtwo ßwoje dary tam ſcźelu, najrjeńſcha mſda ſa jich luboſcź.

Cźeji ty ßy?

Je cźłowjekow, kiž maja ſwonkownje něſchto woßebiteho na ßebi, kiž hnydom na druhich tón ſacźiſchcź cźinja, ſo ßu něſchto. Na druhich je ſaßo na prěnje wohladanje jich próſdnoſcź ſpóſnacź. K prěnim cźłuſcheſche tež hajnik W. a, ſchtóž běſche junkrócź ſ nim hromadźe był, jeho w pomjatku ſkhowa. Schtož jeho wuſnamjenjeſche a jemu ważnoſcź dawaſche, běſche wěſtoſcź, kotraž w jeho waſchnju leżeſche, — to njeběſche jenož ſwonkowne cźinjenje, ale tež woprawdźe wobraz jeho ſnutſkowneho cźucźa a ſmyßlenja. Jednory we wobkhadźe cźinjeſche ßo wón zuſym zuſy we wobkhadźe; hdyž pak ßwěrny pſchecźel k jeho bokej ßedźeſche, wón rěcźeſche, kaž jemu to wutroba kaſaſche:

„Wěicźe Wy, knjes hajniſki radźicźelo,“ wón k ßwojemu wyſchſchemu, hdyž do jeho ſaſtojnſtwa pſchińdźe, praji, „ja chzu wam ſjawnje powjedacź: trójzy je mi Bóh moje żiwjenje dał, hdyž druhim jenož junkrócź; to ßebi ja tež wyßoko ważu.“ S tymi ßłowami běſche wón pſcheradźił, ſchtož jeho woſnamjenjeſche, ſchtož jemu tajku woßebitoſcź dawaſche, kotraž bě na nim ſpóſnacź. Dwójzy ſa ßobu běſche w ßmjertnym ſtraſche był; prěni krócź w cźežkej khoroſcźi, kotraž jeho ßmjercźi bliſko pſchinjeße, druhi krócź běſche do njeſboża pſchiſchoł, w kotrymž bě kaž ſ dźiwom żiwy woſtał. To běſche knjeſej hajniſkemu radźicźelej ſajimawe ßłyſchecź wo tym njeſbožu a kak bě hiſchcźe w poßlednim wokomiknjenju jemu pomoz pſchiſchła, hdyž měješche ßo ßam hižo ſa ſhubjeneho. So běſche ßmjercźi do woblicźa hladał a w wulkim ßmjertnym ſtraſche pobył, to běſche jeho ſ woßebitej kſchcźenizu wuhotowało, a wón wupraji, ſo je Bohu ſa to dźak winojty, kotryž jemu żenje, tež pſchi najßwěrniſchim wukupjenju hnadneho cźaßa, jemu datym, ſapłacźicź njemóże. Hacź wón hižo w ßwojej khoroſcźi póſna, ſchtož prjedy njewjedźeſche a ßej njeważeſche, ſo Bóh ßwoju ruku nad nim dźerżi, abo hacź jemu to póſnacźe pſchi druhej ſkładnoſcźi pſchińdźe, kotraž jemu to hiſchcźe jaßniſcho ſjewi, my njewěmy. Tak wjele je pak wěſte, trójzy běſche wot Boha ßwoje żiwjenje doſtał — prěni krócź w narodźe, druhi a tſecźi krócź, hdyž bu ſe ßmjertneho ſtracha wumóżeny a duž běſche trójzy temu dźak winojty, wo kotrymž piſane ſteji: „My mamy Boha, kotryž pomha, a Knjeſa Knjeſa, kotryž ſe ßmjercźe wumóże!“

Luby cźitarjo, ßy ty hižo ßebi pomyßlił a rospomnił, ſo kóžda hodźinka, kotruž ßy żiwy a maſch wodych, je tebi wot Boha data? Kak ważne pak je tuto póſnacźe! Wone dyrbi naß k temu wabicź, naſche żiwjenje, kotrež je jara krótke a bórſy ſwjadnje, prawje wukupicź. Ssnano, luby cźitarjo, ßu tež woßebite kamjenje, na kotrež ßebi wróczo myßliſch, namakacź na pucźu twojeho żiwjenja, ſo dyrbiſch ßo na tón abo druhi podawk dopomnujo wuſnacź: tu je mje tón Knjes pſchepuſchcźił a tam je mje wot ßmjercźe wumóhł. A pśches naſcheho knjeſa Jeſom Khryſta ßmy my wſchitzy wot wěcźneje ßmjercźe wumóżeni a wón je ßwoje żiwjenje ſa naß woſtajiwſchi ßo ſa to ſtarał, ſo bychmy wucźekli Bożemu ßudźenju a wěcźnemu ſkaženju. Dokelž ßmy teho dla wot naſcheho njebjeſkeho Wótza tak bohacźe żohnowani a ſa tón ważny hnadny cźaß ſ mozu a ſtrowoſcźu wuhotowani a pśches naſcheho wumóżnika Jeſom Khryſta wěcźnje wumóżeni, ſo żana ßmjercź naß moricź njemóże, dyrbi pola naß rěkacź: „Kak móhł ja něcźeji druhi bycź hacź jeno twój, luby Wótcźe; twój ßym w ſtrowych dnjach, twój, hdyž wumru

Septuageſimae.

Njedźela	Jan. 10, 1—16.	1 Jan. 4, 17—21.
Póndźela	Mat. 4, 1—11.	2 Kor. 6. 1—10.
Wutora	Jan. 10, 17—42.	1 Jan. 5, 1—11.
Ssrjeda	Jan. 11, 1—27.	1 Jan. 5, 12—21.
Schtwórtk	Jan. 11, 28—45.	Gal, 1, 1—24.
Pjatk	Jan. 11, 46—57.	Gal. 2, 12, 21.
Ssobota	Jan. 12, 1—8.	Gal. 3, 1—14.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenk-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 7.
21. febr.

Lětnik 2.
1892.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczeŕni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Sexagesimae.

2 Korintiſkich 12, 7—9: A ſo bych ßo ja tych wyßokich ſjewjenjow pſches měru njepſcheſběhnuł, je mi daty koł do cźěła, ſatanowy jandźel, kiž by mje ſ pjaſczu bił, ſo ßo ja njebych pſches měru posběhnuł. Sa to ßym ja tſi krócź teho Knjeſa proßył, ſo by wote mnje wotſtupił. A wón je ke mni rjeknuł: Doſcź maſch na mojej hnadźe, pſchetož moja móz je w ßłabych mózna. Teho dla chzu ßo ja najradſcho ßwojeje ßłaboſcźe khwalicź, ſo by ta móz Khryſtußowa we mni pſchebywała.

Porědko je ſchtó ßwojeho hnadneho ſchtanta tak wěſty był jako ßwj. Pawoł. Wón móże prajicź: „Mi je ßo ßmilnoſcź doſtała, ſ Bożeje hnady ßym, ſchtož ßym, jeho hnada njeje podarmo na mni dźěłała, dale je mi pſchipołożena króna teje prawdoſcźe“. Ale kaž ſtari wo Pětrje praja, ſo je jemu wot nozy jeho ſapręcźa ßem ſtajnje ßylſa na wóczku wißała, tak Pawoła pſchezo ſaßo cźorna ruka ſ dnjow młodoſcźe pſchima a dźerži jemu tu krej Schcźěpana a tych druhich, kotrychž běſche ſwjaſanych do Jeruſalema pſchiwjedł, pſched woczi. Tón njepſchecźel ſ tutymi dopomnjenjemi kaž ſ pjaſczu na jeho ßwědomje bije, cźežka ſrudoba panje na jeho duſchu, a tak rucže hacž ßo khwalicź chze, tamna ſtara wina ßo jemu kaž koł, na kotrymž ßo ſłóſtnik kole, pſches wutrobu a myßl dreje. Te kamjenje, kotrež ßu na Schcźěpana panyłe, padaju jemu na duſchu, a hłóß jemu pſchiwoła: „Ty jeno mjelcź, na twojej młodoſczi leži pſchecźežka wina.“ Tſi krócź je teho Knjeſa proßył, ſo by tola tutu cźwilu wot njeho wſał. Ale je to wotmolwjenje doſtał: „Doſcź maſch na mojej hnadźe, pſchetož moja móz je w ßłabych mózna. Budź ſpokojom, ſo ßy hnadu namakał; dyrbi tuto dopomnjenje na twojim ßwědomnju ležo woſtacź kaž cźežki kamjeń; hdyž wone tebje dele dźerži, dha wſchak ßym najmózniſchi w tebi.“ Tak woſtaji tón Knjes něktremužkuli wobrocźenemu a wobhnadźenemu ſ jeho prjedawſcheho hrěſchneho žiwjenja kamjeń w ßwědomnju ležo; ale też tutón kamjeń je žohnowanje. Njeſadźěwa hnadźi, ale ſadźěwa wſchak ſapomnjenju do ſtareho hrěcha, wucźi ßo na kedźbu bracź a mudrje khodźicź. Tak drje je nam wſchitkim ſ młodych lět ßem date „koł do cźěła“. Móże wſchelake mjena měcź. Tón jedyn je w cźaßu ßwojeho njeroſuma ßobu hanił na teho Knjeſa, na jeho ßłowo a na jeho wbohich wěrjazych a tak tu gmejnu Božu ßobu pſcheſcźěhał. Jedyn druhi je ßo na ſtarſchimaj cźežko pſchehrěſchił, druhi je ßo ſ njepózcźiwoſcźu womaſał, druhi je ßwěrnoſcź łamał, tſecźi je ßo ſ zuſym kubłom wobohacźił. Je-li nětk też tón Knjes hrěch wodał, dha ßo tola nihdy zyle ſ pomjatka njeſhubi. S cźaßami tón Knjes kołej kónczik wotłama, w druhich cźaßach ma ſaßo nowy kónczik a wjercźi a kała a boli jara. Je pak dźiwna hnada Boža, ſo tón koł runje potom ſaßo kónczik doſtawa, ßo runje potom wjercźi a kała, hdyž chzemy ßebje a druhich khwalicź. Njeißy jo nihdy ſhonił, ſo runje potom kaž wótry ſchip do duſche lecźi a kſchidła nahle woßłabnu? Ma kóždy ßwój koł w cźěle, a ſchtóž tón ſnaje a cźuje, tón ßo khwalenja woſtaji.

Prjecź ſe ßwětnym njerjadom,
Kiž mje w myßlach jima!

Wón se ßwojim bohatſtwom
Na mni knjejſtwo nima.
Ja nětk Jeſom Khryſtußa
Lubowacź chzu zyle.
Niczo, ſchtoż ßwět lubo ma,
Prawje njeſwjeßeli.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Naſch nan chzyſche jemu ſtólz rostajicź, ale Jurij jón ſ ruku wot ßo pokaſa a praji, ßo na naſcheho nana wobroczo:

„Bałzarjo, wot waß a wot waſcheje holzy mi niczo duſchne njeje, ſo mataj wobaj myßle na naſcheho Jana. — S taſkej wězu ženje niczo njebudźe. Wam wſchak było najſkerje lubo, hdy móhli ßebi ſa nju praweho duſchneho muża wubracź, ale woſtańcźe ſdobniſcho pſchi ludźoch waſcheho runjecźa, a mějcźe ßo pěknje wſchitzy dele do niſkich ludźi. — Ty pak, moja holcźka, woſtaj mi ty mojeho ßyna na pokoj! Wón ma iwjerdu hłowu, ja pak mam runje tajku, — a njechaſch ßebi dacź wote mnje radźicź, ſměješch wote wſcheho teho ßwoje rudźenje. Zorty ſo mnu hnacź ßebi ja lubicź njedam. Takle měła tu nětkle wſcha waju wěz ßwój „hamjeń".

Naſch nan Schołcźe na to praji: „Tak wěrno, hacź je Bóh luby Knjes na njebju żiwy, mi wo niczim tajkim żane ßłuſchane ßłowczko ſnate njeje. To ßu waß wěſcźe ludźo něſchto narěczeli. Khudy drje ßym — to wěm —, ale na ßwoju cźeſcź ßebi tež něſchto wěm, ale dyrbjała ßo mi moja dźowka komu do domu ja żonu ſaczíſchczecź, hdyż měli ju potom każ ßamu proſcherku, chzył ßebi radſcho měch wſacź, ßebi jón na khribjet pokoźicź a ſ kijom w ruzy po proſchenju cźahacź."

Mje ßo nětko mój nan wopraſcha, hacź było mi wo tej wězy ſchto ſnate? — Ale mi chyſche ßo ßamej wſchej pſchi tym płakacź. Saprěcź jemu niczo njemóżach, teho dla jemu prajach, ſo Janej ženje żadyn ſamoß na żeńtwu dała njeißym, ale ſo ßym jemu hiſchcźe wczera wuprajiła, ſo jemu nihdy ženje ßwoje „haj" njedam, jeli měł jeho nan něſchto pſchecźiwo naju żeńtwje. Wot nět' pak, dokelż wěm, ſo ſcźe, Jurjo, wy jako jeho nan, pſchecźiwo wſchemu temu, budźemoj wobaj, ja a waſch ßyn, ſaßo dźělenaj.

„Wſcheho tajkeho chzu ßo też wot waju wobeju nadźecź", dorjekny na to Schołcźiz Jurij.

„Niczo ſa ſko!" — ſ tym bě ſe iſtwy won a ſapraßny ſady ßo ſ durjemi.

Lědy bě Schołcźiz Jurij haßu dele, duż bě tu jeho Jan nutska wó iſtwje pola naß. „Je naſch nan tu pola waß pobył? wopraſcha ßo naß wón ſ khwatkom. Wo wſcho to ßebi żanu ſtaroſcź njeczińcźe, ſchtoż je wam tón prajił. Kajkeż chzu měcź ja wſcho, — tajke ſ namaj budźe; hinaſche pak na nihdy ženje niczo."

„Ně, Jano, ně", jemu naſch nan dopraji, „kajkeż ſechze Bóh wſcho měcź, tajke ſ wamaj budźe. Jeho myßle pak njeißu żane waju myßle. Twój nan je pola naß pobył a je mojej dźowzy poroki do woczow cźinił. Było tajke, kajkeż ßebi wón myßli, njechał ju ja wjazy ſa ßamu ßwoju poměcź, jeli chzyła ßebi wona nětkle hiſchcźe ſe żanej myßliczku na tebje pomyßlicź.

„Je naſch nan to?" pocźa Jan wſchón hněwny, „ja żno chzu jemu pokaſacź!"

„Směrom, směrom, luby ßyno! ßwojeho nana a ßwoju macźeŕ dyrbiſch ßebi cźeſcźicź, ſo by ßo cźi derje ſchło a ſo měł ty na ſemi dołhe żiwjenje", praji jemu na to naſch nan. „Dźi ßwój pucź ſ Bohom, ale pod mojej tſěchu cźe ženje ſaßo wohladacź njeſechzu, — wopomń ßebi tola, — jowle pola naß niz wjazy! — A, Lejna, ty budźeſch wot nětko ßama wjedźecź, ſchto maſch ſapocźecź. Tale wěz měła nětkle ßwój kónz!"

„Haj", ja Janej prajich a ſtupich ßo jemu bliże do woczow, „ſła cźi ja njeißym, ale bje wſcheho pſchemyßlenja ßym ßebi wſcho tole ſapocźała, każ była lóhkojte ßwětne dźěcźo. Sa to mamoj nětkle wobaj ßwoju cźwilu a ßwoje khoſtanje. Hižo do prědka budźich ßebi dyrbjała doprajicź, ſo ſ tym takle budźe."

„Schto?" ſawoła Jan, kiż tam ſtejeſche, każ było ßo jemu do woczow ſabłyſkło, ſo bu mi pſched nim hroſa, „ty mi njechała ßwoje ßłowo wudźerżecź?"

„Jano, ja hiſchcźe ßym cźi dotal żane njedała, ale była cźi żane dała, dyrbjała ßebi nětkle wot tebje ſaßo ßama k ßebi wróćźicź. To pok też chzu! Měj ßo derje, Jano, Bóh cźe pſchewodź; mje pak chzył Bóh luby Knjes ßamu też pſchewodźicź!"

Khwilku tam wón ſ runymaj woczomaj ſtejo na mnje hladaſche, potom mi praji: „Njech je! woſtań tu ſ Bohom, ale hladaj ßo, ſo ßo ženje njetrjebała wſcheho teho kacź. Ja wěm, ſchto ßebi nětkle póńdu ſapocźecź."

„Jano", ja ſa nim ſawołach, „ßwět ma huſto dźiwne myßle". Ale wón bě ſ tajkim khwatom wot naß ſe iſtwy, ſ kajkimż bě k nam nuts pſchiſchoł.

* * *

Wjele ßłowow naſch nan ženje njeczinjeſche; mi pak wón ſpochi wſcho na ßłowo wěrjeſche, wſchako bě mje też hižo ſa maku na to pokaſał, jemu ſpochi wſcho ſe ſprawnej wutrobu wuſnacź. Wón wuńdźe nětkle, każ było ßo niczo njeſtało, ſ měrom do polow.

Ja pak ßo na ławu poßyżech, wſach ßebi ßwoje pſchaſne koleſko ſ kudźelku a chzych poſpytacź ßedźo pſchaſcź, — ale kajke mi tola pſchi wſchej pſchaſy cźeźke, cźeźke myßle na wutrobje leżachu, a bjes tym, ſo mi koleſko pſched woczomaj ſchwórcźeſche, bě mi, każ był mi něchtó zuſy do wuſchow ſpěwał: „Nětk kónz bu ſe wſchej luboſcźu, kónz ſe wſchěm wjeßelom!"

Takle bu tu wjecźor a ja běch do ßwojich cźeźkich myßlow wſcha ponurjena, pódla dyrbjach ßebi ſpochi ſaßo poſpomnicź na wſchě te ſpěwcźki, kajkeż běchmy ßebi hewak wonka na wulkej łuzy pſched naſchej khěźku ſpěwali, hdyż bě tam Jan ßobu pódla był, a druſy wokoło naju na cźichich wjecźorach w lěcźnym cźaßu:

Tón luby mój mje wopuſchcźi,
Pak bórſy ſaß' joh' ſměju.
Du haſku horje, haſku del',
Haj hórku horje, hórku del',
Hdźeż tam te lipki kcźěju.

Běch lědy k lipam dopſchiſchła,
Hlej, hlej! wón tam żno ſteji!
„K nam witaj, ty mój najlubſchi,
Haj witaj, ſłoty najrjeńſchi.
Ssy mój h'ſchcźe? abo cźeji?"

„„Hdźe dołho ßo běch ſadźerżał,
Cźi duzy prajicź móżu.
W wſchěch zuſych rózkach pobudźich,
Haj w wſchitkich rózkach pobudźich,
Mam tam nětk ßwoju rózu.""

„A ty, mój luby najlubſchi,
Sslub njechał ſo mnu dźerżecź? —
Dźi ſ Bohom, — mje pak troſchtuj Bóh,
Haj ſ Bohom dźi, — mje troſchtuj Bóh,
Daj ſbóżnu ßmjercź mi wumrjecź.

(Pokracźowanje.)

Kſcheſcźijan abo — ſozialdemokrata?

Schtóż A praji, dyrbi też B prajicź. Schtóż njecha ßwójby měcź, też wo wótzny kraj rodźicź njemóże. Prawy ſozialdemokrata wótcźinſkeho cźucźa a ſroſymjenja nima. Woßebje pola naſchich ſozialdemokratow nadeńdźeſch tuto njewótcźinſke ſmyßlenje, měſto teho ſo franzowſkim ſozialdemokratam cźeſcź wótcźinſkeho kraja pſche wſcho dźe. Ja nochzu ſaßo dopomnicź na te napady na naſcheho ſtareho khěźora a wo tym rěcźecź, a kak huſto ſozialdemokratojo khěźora a fěrſchtow ſe ßłowami ſranja, ſo dyrbja ßo wot ßudniſtwow khoſtacź. Wy wěſcźe, kak cźi ſozialdemokratiſzy wodźerjo pſchezo to żadanje wupraja, ſo dyrbi ßo Elſaß-Lothringſka Franzowſkej wróćźicź. Sedanſke ßwjedźenje ſazpiwaju. Żeleſny kſchiż woni wußměſchujo praja, dyrbjał ßo radſcho w khołowach w ſaku noßycź. A Bebel je w khěźorſkim ßejmje wuprajił, ſo jeho ſtrona pſchi ßwojim programje woſtanje. A kajki to je. Kongreß we Wydenje w lěcźe 1880 wupraji: „Towaŕſchojo! Bratſja! Tudy ſhromadźeni ſaſtupjerjo ſozialdemokratiſkich dźěłacźerjow ßlubja, ſo budźe němſka ſozialdemokratija ſ krutoſcźu, wobhladniwoſcźu a wutrajnoſcźu wojowacź na ſaniczenje dźenßniſcheho wrótneho (?), njeknicźomneho (!) ſtatneho a towaŕſchneho porjada." Schtóż tajke ßłowa ßłyſchi, njemóże wjazy dwělowacź, ſchto ſozialdemokratojo woprawdźe chzedźa. Schtóż chze k nim ßłuſchecź, dyrbi njepſchecźel bycź nětcźiſcheho porjada a waſchnja, kotryż w naſchich woßadach a ſtatach ſe ſtareho dobreho cźaßa wobſteji. Wy, kiż wy to cźitacźe, dyrbicźe wolicź! S tym hołym prajenjom: „ja ßym abo ja budu też ſozialny", móżeſch huſto ſ rta njeſpokojnych, wot polizije wotſchtrafowanych cźłowjekow ßłyſchecź. Schtóż pak je woprawdźe „ſozialny" w myßli

ſozialdemokratije, tón ßo ſ tym wotrjeknje wſchemu nětczijſchemu porjadej. To njech ßebi tola ju kóždy pſchemyßli! To ßo tola ßamo wot ßo roſymi, ſo kſcheſczijan na tajkich myßlach dźěla měcź njemóže. To wěſcze ſ 13. ſtawa liſta na Romſkich. Ziwi kſcheſczijenjo, kotrychž wutroba je wobtwjerdźena pſches hnadu, drje też tajkeho napominanja njetrjebaja. Ale ſchto prajicze też jako człowjekojo, ßnano móhł pſchiſtajicź, jako ſtari wojazy k temu wſchemu? Wſcha nadźija a žedźenje je nam dopjelnjene, dokelž ßmy nětko ſjednoczeni pod naſchim lubowanym khěžorom. Naſch khěžor Wylem II. je wuprajił na khěžorſki trón ſtupiwſchi, ſo „chze khudym a wobczeżenym pomoznik byczź“. Jeho wukaſy, jeho wobkhadźenje ſ dźěłaczerjemi jaßnje dopokaſuja, ſo ma wón dobru wolu nuſu a ſtrachoty naſcheho czaßa wotwobroczicź. Wſchelake je ßo hižo ſtało. Jenož ſchtóž to njeſnaje, móže to prěczź. Naſch lubowany khěžor je wjazy dokonjał, hacž tamni tak mjenowani ludowi pſchecželjo, kiž jeno wulke rěcze dźerža. Laſalle, kiž je prěni ſozialdemokratiſke ſjednoczenje ſakoźił, piſa: „Wot dźěczazych lět ßym ſa republiku a pſchi tym wſchěm abo ßnano runje pſches to ßym k temu pſcheßwědczenju dóſchoł, ſo niczo wjetſcheho a žohnowanja bohaczíſcheho pſchichoda nima, hacž knježeŕſtwo, kotrež móhło ßo rosßudźicź, też ludej jemu ßkuſchaze prawa dacź.“ Nětko je evangelſki khěžor najwjetſcheho proteſtantiſkeho kraleſtwa ſ tym ſpoczatk czinił. Duž je kſcheſczijanſka pſchißkuſchnoſcź, krucze teho heßła: „S Bohom ſa khěžora a khěžorſtwo“ ßo dźerżecź.

To pak je hiſchcze woßebje naſcha pſchißkuſchnoſcź jako kſcheſczijanow, hdyž wopomnimy, kajke ma ſozialdemokratija ſmyßlenje pſchecziwo evangelſkej zyrkwi a ſ zyła pſchecziwo kſcheſczijanſtwu. Do Halſkeho kongreſſa (ſozialdemokratiſkeje ſkadźowanki) w oktobrje 1890 bu pſchezo wot ſozialdemokratow wobkrucźene: „Wěra je privatna wěz (wěz kóždeho ßameho)“ t. r. człowjek ßmě kſcheſczijan byczź a móže tola pſchi tym ſozialdemokratiſkej ſtronje pſchißkuſchecź. Ale to je jenož ſekhaŕne powjedanje. Jedyn ſ tych rěczníkow na tamnej ſhromadźiſnje namjetowaſche, tutu ßadu ſe ſozialdemokratiſkich ſaßadow wotſtronicź. Tón muž mějeſche zyle prawo. Kſcheſczijanſtwo a ſozialdemokratiſke wuczby wo mandźelſtwje, ßwójbje, ſtacze a woßebje wo wěrje ßo hromadze hodźa kaž woda a woheń. Sozialdemokratiſke nowiny piſaja: „Nichtó mjena ſozialdemokraty hódny njeje, kiž Boha njepřeje a ßo ſa rosſchěrjenje njewěry njeſtara; my ßmy njepſchecželjo wſchitkich zyrkwjow, wſchitkich popow.“ W lěcze 1880 piſaja nowiny „Sozialdemokrat“. „To wſchak hinak njeje a teho dla dyrbi ßo ſjawnje wuprajicź: Kſcheſczijanſtwo je najhórſchi njepſchecżel ſozialdemokratije. Kaž móżeſche ßo tajka nabożina, kaž kſcheſczijanſtwo, jenož pſchi powſchitkomnym ſkaženju człowjeſtwa pſched 2000 lětami ſakorjenicź, tak je wot teho czaßa ſa tym ſtejała, nuſu a hubjenſtwo w ßwěcze ſdźerżecź a jo ſa pſchikrycze ßwojich ſkóſczow wuwužicź. Hdyž ßu njebjeßa jako wulka kža pſchipóſnate, budźa ßebi ludźo njebjeßa w tutym žiwjenju natwaricź.“ Woßebje ßo wodźerjo ſozialdemokratow ſa rosſchěrjenje teje wuczby ſtaraja, ſo je człowjek jenož wyſchſche ſkoczo. My wſchak dyrbimy Bohužel pſchidacź, ſo je ßo tuta wuczba ſ wyſchſchich ſtantow do niżſchich dobyła. Pſchecźiwo Božemu ßkowu ßo jich zyły hněw a hidźenje wuliwa. W ſaßakłych rěczach woni pſchecźiwo bibliji ſakhadźuja; khěrluſche ſozialdemokratiſkeho ſpěwnika tutón bjesbóżny duch dychaja. Tola njechamy dale ſpominacź na tajke czertowſke rěcze, ale ßebi jenož na ßlědowaze praſchenja wotmolwicź: Njejßu najlěpſchi a najhódniſchi ludźo runje w naſchej wěrje wot ſozialdemokratow hidźenej ßwoje woprawdźite ſpokojenje a žiwjenje pytali a namakali? Schto dha kſcheſczijanſtwo hidźi khiba hrěch? Koho biblija we wſchěch ßwojich knihach bóle ſakituje, hacž runje podczíſchczenych? Wot koho dha ſkutkowaza luboſcź k khudym, khorym, njeſbožownym atd. wukhadźa, khiba wot ſtawow kſcheſczijanſkeje, woßebje evangelſkeje zyrkwje?

Tola nětko doſcź wo tym! Wy ſcze ſpósnali, kajke ſaßlepjenje je w ſozialdemokratiji. Ja ßebi myßlu, ſo dyrbju ßkowam w liſcze tamneho muża prawo dacź, ſo wjele jich njewopomni, kajke njekniczomne ſmyßlenje maju woprawdźe ſozialdemokratojo. Nětko to póſnajecze! Sozialdemokratija njeje ta ſtrona, kotraž ßo jenož ſa ſboże luda ſtara a chze dawki pomjeńſchecź, mſdu powyſchecź, dźěłaczerjam a khudym pomhacź. Hdyž by wona w luboſczi ſkutkowacź chzyła ſa wſchěch niſkich a hubjenych, njeby hłubiny, pſches kotruž pſchekroczenja njeje, było bjes njej a kſcheſczijanſtwje. Ale ſozialdemokratija je ſtrona powróczenja, kotraž njekniczomne, njehódne myßle do luda njeße. W tym ſtrachota leži. Duž kedźbuj kóždy na ßo a na tych ßwojich.

Hdyž budźe ßo na ſozialdemokratach to ßkowo dopjelnicź: „Běda jim! pſchetož woni na Kainowy pucź wuſtupja, a puſchcza ßo ſa Baalowym błudom, myta dla, a wosmu kónz we Koreſkej p checźiwnoſczi“, dha njech nad nami druhe ßkowo ßwoju móz a ßylnoſcź wopokaże: „Naſcha wěra je to dobycze, kotrež ßwět pſchewinje!“

Roshlad w naſchim czaßu.

Jeje Majeſtoſcź němſka khěžorka je też na khripu ſkhorika a ma ßo wſcheho wukhadźowanja woſtajicź. Khěžor je ſtrowy a ma khětro wjele dźěła.

Sakſki prynz Jurij je jako general ſakſkeho armeekorpſa ſrudnu wěz na ßwětko czahnycź dyrbjał, kotraž je ßo w wſchitkich nowinach a w pruſkim ßejmje ſ wulkim dźiwanjom rospominała, mjenujzy njeczłowſke dracžowanje wojakow pſches jich njembrych podwyſchkow. Tak mějeſche podwyſchk Kujan w 1. kompagniji 105. regimenta bjes ßwojimi rekrutami duchaßkabeho a czělnje njelepeho muża ſ mjenom Schwabe. Kujan Schwabu niz jenož ßam ſe ſchkórnjowej nakoleńzu a druhimi wězami pſches hkowu pjerjeſche, ale też ßwojich podſtajenych ſkoro wſchědnje k temu napominaſche. Hdyž běſche ras Schwaba, najſkerje ſe ſtrachom, ßwoje kholowy ſanjerodźił, da Kujan ßół horje ßypacź a nucźeſche Schwabu, ſo dyrbjeſche ßam ßwój njerjad jěſcź! Wo druhich podwyſchkach ßo podomne njeſkutki ßłyſcha. Prynza Jurjowe wuſtupjenje je teho dla jara khwalobne. Tajke hruboſcze wſchak ßu jenož woda na ſozialdemokratiſki mkyn. Bóh daj, ſo bychu też naſchi wyſchzy a podwyſchzy pſches tutu ſjawnu hańbu powuczeni ßo dopomnili, ſo ma jich knjeżenje w kſcheſczijanſkej luboſczi ßwoje mjeſy a ſo maja też woni Knjeſa w njebjeßach.

S Ptaczez. Njedźelu je naſch nowy wucżeŕ, k. Günther ſ Delnjeho Wujeſda, ßwoje zyrkwine pruhowanje wotpołożił. S wulkim wjeßelom ßłyſchimy, ſo chze k. Günther też ßerbſku rěcź, kiž jemu njeſnata njeje, dowuknycź. Dobry ſpoczatk je wón hižo ſczinił: liturgiju a khěrluſche, kotrež ßmy tſi lěta němſki ſpěwali, je wón ßaßo ßerbſki ſaſpěwał a, dali Bóh, budźe wón w póſtnym czaßu też ßerbſke prědowanje czitacź. Bóh pomhaj jemu dale a požohnuj jeho dźěło w naſchej woßadźe.

S Hornjeje Hórki. Po wſchěch Serbach w woßebitym dźakownym wopomnjeczu je pola wſchitkich Serbow něhduſchi knjes nad naſchej wßu, Jan Michał Budaŕ, kotryž je ßwoje zyłe ſamoženje khudym Serbam wotkaſał a tak njeſkónczinje wjele žohnowanja ſe ßwojimi pjenjeſami wuſkutkował. Kelko khudych, khorych, hubjenych a běbnych je hižo było w ſańdźenym czaßu a budźe hiſchcze w dalokich pſchichodnych lětdźeßatkach a lětſtotetkach, kotrymž je tuto wotkaſanje w nuſy a hubjenſtwje na rjane waſchnje pomhało a budźe też dale pomhacź; kelko wudowow, kotrež je wono troſchtowało, kelko ßylſow, kotrež je tutón ſkutk Budarjowy ſetrěł. — Bjes tym ſo ßo hewak ßmějazy herbja po ßudniſtwach wokoło honja a dla někotrych hubjenych toleŕ ſkorża a ßo napſchecżo ßebi ſadźerża, ſo je to hańba, ſo móhł ßo morwy w rowje wobroczicź a žaneho měra tam njenamakacź, — dha ßo tudy dźakowne kolena w czichej komorzy ſhibuja a Bohu horzy dźakny wopor w pokornych modlitwach wopruja, ſo je wón jenu człowſku wutrobu ſbudźił, kotraž je ſ khudobu ßobu ſacžuwała, kotraž je ßwěru wopomniła tamne ßkowa profety Jeſaijaßowe, ſo by po nich czinila: Dźěl ßobu tym hłódnym ßwój khlěb a wjedź ſahnatych do ßwojeje khěże, hdyž ty naheho widźiſch, wodźěwaj jeho a njewotczehń ßo wot ßwojeho czěła. — S teje ßameje Budarjoweje wßy móżemy dźenża wo podobnym rjanym wotkaſanju piſacź, kotrež pak njepłaczi wſchitkim Serbam, ale jeno khudym naſcheje Budeſczanſkeje woßady: Na dnju 21. dezembra 1891 ſemrě tudy naſch zyrkwiny prjódkſtejeŕ, kowaŕſki miſchtr Korla Bohuměr Marczink, a wutoru 9. februara bu na ßudniſtwje w Budyſchinje jeho teſtament wotewrjeny. S njeho ßmy ſhonili, ſo je wón nimale ßwoje zyłe ſamoženje khudym a potrjebnym naſcheje Budeſczanſkeje woßady wotkaſał, a je poſtajił, ſo dyrbi ßo lěto po jeho ßmjerczi wot jeho wudowy 12,000 hriwnow Budeſczanſkej zyrkwi wupłaczicź a wot danje tutych pjenjes dyrbja khudźi na 2. dnju hodowneho ßwjedźenja jako na jeho narodnym dnju ßo wobdaricź, žadyn njedyrbi mjenje 10 hr. doſtacź; a je dale poſtajił, ſo dyrbja ßo po ßmjerczi jeho wudowy hiſchcze 10,000 hr. zyrkwi dowupłaczicź, po tajkim wſcho w hromadze 22,000 hr., potom pak njeßmě žadyn khudy mjenje 15 hr., w Hornjej Hórzy jako w jeho domjazej wßy žadyn mjenje 20 hr. dara doſtacź. — Wyſche teho hiſchcze je ſa Hornjohórczanſku ſchulu 1000 hr. do zyrkwje wotkaſał, ſo bychu ßo wot danje tych pjenjes khudym dźěczom ſchulſke knihi kupiłe. — Wſmi ßebi nowy teſtamant a pſchecżitaj ſczenje Luk. 10, 37. —

Něschto wo wußadnej khorosczi.

Hdyž je nětko ßnadna khorosczˊ, tak mjenowana khripa (influenza), wjele domow domapytaka a wschelakim starym a mkodym row wurykla, dha dyrbi naß ta wopomniczˊ wuczˇiczˊ, so ßmy pschezo w Božej ruzy a so móže Bóh hischcze czˇeˇischе khorosczˊe póßkaczˊ a so ßu psched czˇaßami tež wjele hórsche byke. Wo jenej khorosczi, kiž je nam ſ biblije ſnata, a kiž je psched lětstotetkami tež naschich wótzow žakoßnje czˇwilowaka, chzemy dzˇenßa něschto podaczˊ. Tuta khorosczˊ je wußad. Wußadny běsche Naeman, teho runja Mirjam a Gehasi, kaž w bibliji czˇitamy. Nasch sbóžnik je wjele wußadnych wustrowik: Schimana wußadneho a ras 10 wußadnych na jene dobo. Hižo w sastarsku běchu wußadni wot strowych wotdžˇeleni a mějachu wonka na polu abo w jamach ßami bydliczˊ, hdžˇeˇ ßo jim jědˇ noschesche, doniž skónczˇnje jich czˇwilowane czˇěko duschu se wschěmi bolosczˊemi njewudycha. Runje tak ßo w rańschim kraju wußadnym hischcze dzˇenßa dže. My pak chzemy lubym czˇitarjam sdžˇělicˊ, kak ßu do Lutheroweho czˇaßa wußadnych hladali a jim ßłużili.

Wußad by teho abo tamneho hižo do lěta 700 po Khryſtußu w němſkim khěžorſtwje nadpadnył, ale krajna czˇwila tehdy hischcze njebě. Hdyž pak kſcheſczˊijenjo wot lěta 1096 hacˇ do 13. lětſtotetka husto jako tak mjenowani „kſchižerjo“ do ßlubjeneho kraja czˇahachu, so bychu „ßwjaty row“ ſ rukow Turkow wutorhnyli, ßu wußad do wjeczˇornych krajinow ßobu domoj noßyli a wot teho czˇaßa ßo tuta khorosczˊ ſe wschej mozu rosſchěrjeſche, ſo ßebi ludžˇo žaneje rady wjazy njewjedžˇachu. Khorosczˊ ßo ſ tym ſapocza, ſo ßo na koži make, ſornjatko wulke, běke bleczˇki pokoſowachu, bjes teho, ſo by khory dale žaneje wobczˊeˇžnosczˊe měk. Takle to něschto lět dołho wosta. Potom běchu te běke bleczˇki ſchkropawe a trupate a nětko khorosczˊ ſ mozu pschibjeraſche. Woczˇi buchu błuke, błóß dybawy, koža ßo kwěkaſche a ſ kwěkanzow ßo jětſenje jědmjeſche, ſhibadła buchu bolaze, zyke czˇěło mějeſche napohlad, jako by ſe ßněhom poßypane byke, a skónczˇnje jedyn ſtaw po druhim pschi žiwym czˇěle hnijeſche, hacˇ skónczˇnje czˇlowjek, ſnamjo žałoßneje hrosnosczˊe, ßo wudycha. Wotkhorjenje njeběſche do czˇiſta wuſamknjene, ale jara rědke. S wjetſcha dyrbjachu wſchitzy na tutu khorosczˊ ſkhorjeni pod njewuprajomnymi bolosczˊemi wumrjecˊ.

Najhórſche pak běſche, ſo bě khorosczˊ jara natykowaza. Njepotrjebaſche ani dótknjenja ſe ſkhorjenym; hižo jeho wodych natykowaſche, a hdy by ſchtó ſa něschto pschimnył, ſchtož běſche khory w rukomaj pomět, by ßam lóhko ſkhorił.

Hacˇ bě ſchtó na wußad khory, to rosßudžˇicˊ běſche, kaž něhdy Israelſkich měſchnikow, tak tehdy wěz zyrkwje, kiž ſaßo lěkarjow k pomozy bjerjeſche. Měnjachu ßußodžˇo, ſo je tón abo druhi khory, ßmědžˇachu ßebi žadacˇ, ſo bychu tajkeho na wußad pſchepytowali. Schtóž ßo nětko ſa wußadneho ſpósna, płaczˇeſche wot teho wokomiknjenja kaž ſa morweho. Pſched ßudniſtwo wjazy ſtupicˊ njeßmědžˇiſche; jeho ſamoženje druſy ſa njeho ſarjadowachu; herbſtwa jeho herbam pſchipadnychu. Wot nětk běſche najkrucˊiſchim ſakonjam podczˊißnjeny, kotreˇ wſcho dótknjenje ſ druhimi njemóžne czˇinjachu. Woßebita draſta, kiž dyrbjeſche wußadny ſtajnje wobleczˇenu byczˊ, jeho hižo naſdala wſchěm ſnajomneho czˇinjeſche, wyſche teho mějeſche ſ nękajkej ſchczˊerkotawu, kiž mějeſche ſtajnje ßobu, pſchezo ſnamjo dawacˊ, tak rucˇe hacˇ ßo jemu nęchtó bliżeſche. Wón njeßmědžˇiſche do žaneje zyrkwje wjazy, ani, hdžˇeˇkuli bychu ßo ludžˇo ſhromadžˇowali. Jemu bě ſakaſane, ſe ſjawnych ſtudnjow ßo napicˊ. Teˇž njeßmědžˇiſche po žanych wuſkich ſczˊeˇžkach khodžˇicˊ, ale jenoˇž po ſchěrokich pucˊach, a dyrbjeſche ßo tam wo ßrjedˇ pucˊa dzˇerˇżecˊ. Hdyž w nękajkej nuſy hinak njemóhł, hacˇ ſo by ſ nękim rěczˇecˊ dyrbjał, mějeſche ßo po wětſe ſtupicˊ, ſo njeby wětr jeho wodych na bližſcheho donjeßł. Chzyſche-li něschto ßebi kupicˊ, njeßmědžˇiſche to ſ ruku pſchimnycˊ, ale mějeſche ſe ßwojim kijom na njo pokaſacˊ. S jenym ßłowom: wußadny bě ſa wſchěch druhich morwy a móżeſche jenoˇ ſ druhimi wußadnymi ßo ſeńcˊ a pola nich troſcht pytacˊ. Sswój khlěb ßebi ſaßłużicˊ, bě jemu njemóžno. Schtó dha je ßo nětko na wbohich hubjenych ßmilił? Wopuſchczˊeni njeběchu. Zyrkej dzˇerˇżeſche ſa ßwoju najwjetſchu winowatosczˊ, tajkich ſ darami ſaſtaracˊ a ßo ſa jich duschu ſtaracˊ a jim czˇežku khorosczˊ polóżicˊ. Sajimawe je, ſo je zyrkej hižo wotdžˇělenje tajkich ſa wußadnych ſpósnatych wot strowych do Božeje ßłużby położiła, kaž nětko na pſchikład morwych ſ czˇělnym prědowanjom khowa. Pſchede wſchěm czˇežki běſche ſa khoreho tón dzˇeń, na kotrymž bu ſa wußadneho ſpósnaty a kiž jeho kaž k ßmjerczˇi ſaßudži. Kajka ſrudna myßl, wot nětka wot nana a maczˇerje, žony a dzˇěſczˊa na wěczˇnje dzˇěleny byczˊ, wuſamknjeny wot wſcheho, ſchtoˇ je czˇlowjekam waˇżne a lube, wot jich dzˇěła a wot jich ßwjedzˇenjow, nětko žiwy do morwych ßłuſchecˊ! Duˇ je zyrkej zyle prawje tajke wotdzˇělenje a wuſtorczˇenje wußadnych ſe ſtrowych k Božej ßłużbje ſczˇiniła, ſ dzˇěła teho dla, ſo by wbohemu khoremu troſcht a wokſchewjenje a to wjedzˇenje na pucˊ ßobu daka, ſo zyła kſcheſczˊijanſka woßada jemu ſe ßwojim dobroproſchenjom k bokej ſteji, kaž teˇž teho dla, ſo by ſtrowych pohnuła, khorych ſ jědˇu ſaſtaracˊ.

(Skónczˇenje pschichodnje.

Nowa ßuknja.

Indiſki bruny muˇ a běły běſchtaj něhdy hromadže w Božej ßłużbje a wobaj běſchtaj pſches to ßame prědowanje ſapſchimnjenaj, ſo ßwoje hrěſchne hubjenſtwo pósnaſchtaj. Indiſki móżeſche ßo bórſy wodawazeje hnady Božeje wjeßelicˊ; tón běły pak běſche we wulkej tyſchnoſczˊi, kotraˇ jeho nimale k ſadwělowanju wjedžˇeſche, doniž teˇž jemu ßłóncˇko wodawazeje luboſcze jeho troſchtujo njeſeſkhadža. Něſchto po tym ſetka ßwojeho bruneho bratra, Indiſkeho, a jemu praji: „Kak pſchińdže, ſo dyrbjach ja tak dołho njeměrny a bjes hnady woſtacˊ, hdyž ßy ty tola tak bórſy troſcht namakał?“ „O bratſje“, wotmolwi Indiſki, „to chzu tebi prajicˊ. To pſchińdže bohaty fěrſchta a chze tebi nowu ßuknju daricˊ; ty ßebi ßwoju wobhladaſch a prajiſch: ja njewěm, moja ßuknja je hischcze dobra, ja ßebi myßlu, ta budže hischcze dlěje dzˇerˇżecˊ. Na to wón mi tu nowu ßuknju poſkiczˊi. Ja ßebi moju ſtaru wobhladam, ja praju: ta niczˇo wjazy hódna njeje, ju prjecˊ czˇißnu a ſa nowej pſchimnu. Runje tak běſche, luby bratſje; ty ſpytowaſche, hacˇ njeby twoja ſtara prawdoſcz hischcze khwilu ßwoju ßłużbu czˇiniła; ty ju njerady prjecˊ da. Ale ja wbohi Indiſki žaneje njemějach, duˇ běch hnydom wulzy ſwjeßeleny, prawdoſcˊ naſcheho knjeſa Jeſom Khryſta doſtacˊ.“

Rjane ßłowo jeneho wjerˊcha.

Pſchi jubilejſkim ßwjedzˇenju veteranow ſ wußwobodzˇerſkich wójnow, kotreˇ běchu w lětach wot 1813 hacˇ do 1815, na dnju 27. měrza 1863 ſemrjety wulkowójwoda Meklenburgſki bjes druhimi ßlědowaze dzˇeſche: „Kajke pſchecze dyrbu ſa waß wuprajicˊ? Dołhe žiwjenje a ſtrowje? Wy budžˇecze mi wotmolwicˊ: my ßmy 60 a 70 lět ſtari. Nó duˇ ſložmy ßwojej woczˇi na khutniſche wězy. Khutnoſcˊ wojaka njenaſtróża, woßebje niz teho, kiž je we bitwje ßmjerczˇi do wobliczˇa hladał. Wón wě, dobycze wot teho Knjeſa pſchińdže a kotſiž padaju a kotſiž dobywaju, woni wſchitzy ſteja w jeho wſchehomóznej ruzy. Wjele wot Waſchich towarſchow je hižo to wěczˇne dobycze nad tym hórkim njepſchecželom dobyło. Duˇ njech je to moje pſchecze, ſo byſchcze, hdyž tón Knjes waß wotwoła, teˇž wy kraßne a ſbóžne dobycze dobyli pod naſchim wulkim wjednikom Jeſußom Khryſtußom.“ —M—.

Pſchirunanja a krótke wuprajenja ſ rěczˇow ßwjateho Makarija w Egyptowſkej. 1. Ty chzeſch ſ twojimi myßlemi Boże myßle wußlědžˇicˊ, dha mi tola junkrócˊ praj wſchitke twoje myßle poßlednich tſjóch dnjow; ty to njeſamóżeſch. Teˇž wo tym, ſchtoˇ ty wſchědnje wohladaſch, ty dopósnacˊ njemóżeſch, czˇeho dla a kak ßo to wſcho ſtawa. Móżeſch ty ßwoju duſchu ſpósnacˊ, kotruˇ maſch tola wot ßwojeho naroda? Ale prědowanje wot kſchiża je wſchak ludžˇom, kiž chzedža mudri byczˊ, hłuposczˊ. 2. Starajmy ßo ßwěru ſa to, ſo bychmy w ßebi ſnamjo a ſygl Knjeſowy měli. Pſchetoˇ na ßudnym dnju, hdyž paſtyŕ wſchitke ßwoje ſtadła wokoło ßebje ſhromadži, budža ßo te wowzy k temu paſtyrjej ſtupicˊ, kiž maju jeho ſnamjo a ſygl a tón paſtyŕ budže je ſnacˊ, pſchetoˇ kiž ßu jeho, ßłyſcha jeho hłóß a du ſa nim.

Sexageſimae.

Njedžˇela	Jan. 12, 9—19.	Gal. 5, 1—15.
Póndžˇela	Mat. 15, 21—28.	1 Teß. 4. 1—7.
Wutora	Jan. 12, 20—36.	Gal. 5, 16—26.
Sſrjeda	Jan. 12, 37—50.	Gal. 6, 1—10.
Schtwórtk	Jan. 13, 1—20.	Gal. 6, 11—18.
Pjatk	Mat. 21, 10—22.	Eſeſ. 1, 1—14.
Ssobota	Mat. 21, 33—46.	Eſeſ. 1, 15—23.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farat w Krjebi; ßoburedaktoraj: farat Lenik-Gencˊ w Klětnom a farat Góleˇ w Budyſchinku.
Czˇiſchczˊ a naklad Ssmolerjez knihiczˊiſchczˊerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 8.
28. febr.

Lětnik 2.
1892.

H.GUNTHER 20

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Quinquagesimae.

1 Korintiskich 13, 8: Luboscz nihdy njewupanje, hacz runje wěschczenje sahinycz a rěcze pschestacz a pósnacze ßo shubicz budze.

Ssmy saßo do póstneho czaßa sastupili. Jako napißmo na wrotach teho ßameho steji sczenje dzeńßnischeje njedzele s pschipowjedanjom Khrystußoweho czerpjenja: „Hlaj, my dzemy horje do Jerusalema“, a w pschitwarkach spěwa ßwj. Pawoł w dzeńßnischej epistoli wyßoki khěrlusch luboscze jako wotsynk Khrystußoweje luboscze w czerpjenju. Pschetoz schtó dze horje do Jerusalema a na Golgatha? To je ta wěczna w Khrystußu wocželnjena luboscz Boza, k kotrejez nohomaj Pawoł ßedzesche, jako tutón psalm luboscze spěwasche. A schtó wot Golgathy psches te lětstotetki dele dze? To je ta s Boha porodzena, psches Ducha skutkowana luboscz kschesczijanow, w kotrychz wutrobach je Boza luboscz wulata psches ßwjateho Ducha, po kotrejez zohnowanych stopach Pawołowe wóczko ßlědzi psches wschitke czaßy hacz do wěcznosczе; pschetoz luboscz nihdy njewupanje.

To japoschtołowe wóczko roswjeßeli. Pschetoz ta luboscz je rjana — rjana kaz paradies, w kotrymz ßo zórla zíwe wody, w kotrymz wonjeja lubosne róze, w kotrymz syncza kraßne ßłowa a spěwy. Hdzez wona pobrachuje, tam je pusczina, ale hdzez wona bydli, tam kczěje paradies. Haj luboscz je rjana — rjana kaz Bozi jandzel s khutnomilym wobliczom, se spomozerskimaj, schczedriwymaj rukomaj, s měrnymaj nohomaj njebjeskeho póßła, a hdzez jandzel luboscze cze nadeńdze, tam czujesch bliskosczˊ njebjeßow. Hischcze wjazy praju: Luboscz je rjana, kaz Bóh ßam, pschetoz Bóh je luboscz, a schtóz w lubosczi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim, a hdzez luboscz je, tam je Bóh ßam, tam je jeho trón, jeho jandzel a jeho raj.

Luboscz nihdy njewupanje. Pschińdze dzeń, na kotrymz wěschczenje sahinje. Wěschczenje je nam wot Boha date jako troscht w czmowej nozy. Kaz pruhi rańschich serjow nadziju pschichodneho dnja sbudzuja a sdzerza, tak wěschczenje nadziju na ßłónzojaßny dzeń kraßnosczе. S běłym dnjom pak ßu tamne pruhi ßo minyłe, spominamy na nje jenoz hischcze s dzakom jako na troschtarki w czěmnym czaßu. — Pschińdze dzeń, na kotrymz rěcze pschestanu. Potom njeje zana hara maczerneje a zusych rěczow dla. Tam horjekach rěcza wschitzy kaz junu w paradiesu saßo tu jenu rěcz Bozich dzěczi, a wschitzy ßebi bjes ßobu rosumja w ßwjatym Duchu. Pschińdze dzeń, na kotrymz pósnacze ßo shubi. Jow je wono khude a kruchate, jow pruhi wěczneje wěrnosczе ßo w mutnym schpihelu lamaja. Tam widzimy Boha a Jesom Khrysta a teho Ducha, kiz do wscheje wěrnosczе wodzi, wot woblicza k wobliczu. Jow ßedzimy w czěmnej jstwi, do kotrejez psches woknjeschko abo psches schkałobu w muri někotre ßłónczne pruhi nuts padaju. Schtó drje, hdyz je wón pschischoł na jaßny dzeń, hischcze spomina na wbohe ßwětleschko, w kotrymz ßłónczne prjóschki hrajkachu. Nětk ja pósnaju po kruchu; tehdy pak budu dopósnacz, kaz tez ja dopósnaty ßym.

„Nětk pak wostanje wěra, nadzija, luboscz, te tsi.“ Te wostanu na semi, a sbózny je tón człowjek, kiz w nich wostanje. „Ale ta luboscz je najwjetscha bjes nimi.“ Ta

wostanje tež w njebjeßach, ta je tež Khrystußa na semju wjedła a wjedźe kscheścźijana do njebjeß.

Dokelž dha w kóždej schtuzy
Boža luboscź sjewi ßo,
Dha ja sběhnu ßwojej ruzy
K tebi, twoje dźěcźatko,
Proschu, sdźerž mje pschi tej mozy,
So bych tebje lubował,
Na tu luboscź spominał
Stajnje, wodnjo a tež w nozy,
Hacž b'du twoju luboscź wschu
Khwalicź w tamnym žiwjenju!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma spochi dobre, cžłowjek husto dźiwne myßle.

Na ßerbski wot A. Skr.

Haj, nětkle bě ßo swjecžoriło a wo wßy počzachu saßo spěwacź. Wótsiśche a móznische bě jich spěwanje a ja jich ßłyschach wyskajo haßu horje pschińcź, pódla pak saßłyschach wot někotrych tónle spěwczk spěwacź:

Aj Straßburk, haj Straßburk
Je město najrjeńsche,
W nim něchtóžkuliž wojerk
Swój row ßej namkał je.

Wschón młody a rjany,
Muž ßylny wojerski,
Kiž nana, lubu macźer
Se skobom wopuschczi.

Wopuschczik, wopuschczik
Nasch hólczk je nana jow,
W Straßburku, w Straßburku
Měcź dyrbja wojerjow.

Bliže k nam wschitzy pschińdźechu, a wjetscha a wótsiścha bě jich honćtwa a běhanje po haßach, kaž było ßo něschto wonajke stało, — ale hdyž ma cžłowjek na wutrobje ßam ßwoju srudobu, tehdy je jemu wscho jene, schto ßo něhdźe wonka stanje, duž tež ßo mi k woknej stupicź njechasche, ani ßo ludźom pokasacź. W tym wokomiku Handrij w skoku s durjemi nuts pschileczi a sawoła: „Lena, Lena, wěsch hižo? Zusy wojazy ßu tu wo wßy a Jan je ßo do nich pschistajił, woni pak ßu jemu sawdawk dali. Runje tule khwilu bě jich korporala s nim pola jeho nana, a ludźo prajachu, so budźische ßo hischcźe runy pucź hodźiło, so budźichu Jana móhli s wojakow puschczicź, hdy budźische był stary Jurij korporali tsi sta schěßnakow dał. Ale tón stary bě prajił: Žaneho cžerwjeneho pjenježka sa teho hólza wjazy njewudam! Schtož je ßebi tón nadrjebił, to njech nětk ßam wuje! Duž dyrbi wbohi Jan nětkle s wojakami ßobu do zusby. Runje tu cžile wojazy s nim wbohim haßu dele cžahnu. Pódla ßebi ßwoje kuski spěwaja, wón pak s nimi cžehnje, kaž chzyli jeho won na schibjenzu wuwjescź."

Lědy mějach tak wjele mozy pschi ßebi, so mózach se stoła stanycź a hacž k woknej doběžecź. Kusk wot nich mózach hischcźe wohladacź, jako chzychu ßo delka rózk haßy na prawu ruku winycź. Scheścźo wojazy tam ßwój stup dźěchu, dwaj wot nich wjedźeschtaj Jana sa ruzy. Wulka cžrjóda wjeßneho luda stupasche sa nimi.

Jan mějesche na hłowje bantaty kłobuk, wobroczi ßo k nam a pohlada s runymaj woczomaj na naschu khěžku. Wón mje sa woknom stejo wuhlada, ja pak jeho. Kajke bě to sa naju srudne wohladanje! Jako mi wón do woczow pohladny, bě mi, kaž był mje něchtó do wutroby kłół, na tutej jeho woczi ja hischcźe dźenßa njejßym sabyła. Na nim bě widźecź, so ßo hižo dawno wscheho teho kaje, schtož bě ßebi naczinił. Ja ßebi wscha nastróżena ruzy łamach a chzych na njeho sawołacź: „Jano, mój luby skoty Jano!" ale mi bě, kaž była ja wscha pohłuschena, žane jenicźke ßłowczko mi se rta wuńcź njechasche.

Wojazy pak s nim dale cžehnichu a spěwachu ßebi, jako běchu na rózk haßy pschischli:

Chzył dacź mi, haj dacź mi
Horschcź skotych schěßnakow;
Ssmjercź dyrbi twój ßyn wumrjecź,
Ssej namkacź w zusbje row.

Tam s kulku, haj s kulku
Joh' tsěli njepscheczel,
Hacž runje brune holczo
Ma wo njoh' wulku žel.

Pschi kóždźiczkim ßłowczku bě mi, kaž był mi něchtó s něczim wótrym moju wutrobu pscheklół. „Wscho, wscho je ßo mi shubiło: Nětk kónz bu se wschej luboscźu, kónz se wschěm wjeßelom!" Takle ßebi mjelczo pschi ßebi prajich a ßo płaczo saßo na stok poßyžech.

Jako ně stara Lejna wscho tole Hańžzy wupowjedała, wsa ßebi ßwój njesapomniczkowy wěnz, scźeže jowle jenu kwětku hinascho, tamle saßo jenu, swjasa ßebi wscho s běłej cźeńkej nitku a praji mjelczo: „Haj, ßwět ma husto dźiwne myßle". Ludźo běchu Jana narěczeli, so budźe hižo Janowy stary nan jemu wscho do wole cźinicź a dowolicź, schtož ßebi Jan sechze, hdyž ßo na to dohladnje, so jeho ßyn wot njeho niczo hinasche njesechze, — a Jan bě był na nich poßłuchał. Ale pola jeho nana wschak ßobu rěkasche: Sswět ma husto dźiwne myßle. „Wy nanojo, njenawabcźe ßwoje dźěczi do hněwa." — Budźische był tehdy schtó nanej žane dobre ßłowo dał, — ßnano budźische ßo wón dał smjehcźicź. — Takle staj ßebi wobaj, nan a ßyn, kóždy ßamemu ßebi do njeßboža dopomhałoj, a jako měješchtaj jo wscho hotowe, je jimaj woběmaj jeju njeßboże hacž wysche hłowy dorostło, schěre a cźorne, kaž cźežke Boże njewjedro.

Jako saßo žama k ßebi pschińdźech, chzych ßo počzecź Handrija to a tame wupraschecź, ale wón bě mi se jstwy mjelczo woteschoł. Nasch nan pak mi do woczow pohlada a mi praji: „Jan je na prjeczki, do zusby schoł, — do wojakow. Jeho nan je był s nim ßurowy, haj wschón twjerdy pschecźiwo ßamemu ßwojemu cźěku a ßwojej krwi, — tajkile budźich ja njemóhł wostacź, ale ta wěz je jeho wěz a mje wona niczo njestara; nam ßo też njepschisteji, jeho sa to ßurowje ßudźicź. — Schto też-to ma tu nasch Handrij dźenßa? Mój ßo runu khwilu po skhodźe setkachmoj, — ale wón bě mi do woczow wschón blědy a sedrjeny."

„Niczo wam wo tym njewěm", ja nanej na to wotmolwich, „Handrij a Jan staj bykoj wěcźnje dobraj towarschaj, a Janowa wěz je pak nětkle tajka wscha ska, so móhła ßo ßamemu zusemu cźłowjekej wutroba slemicź, hdyž ßebi na nju pomyßli."

„Haj, to też je wěrno. Tón wbohi hólz mi žel cźini, hacž runje je naju wobeju se ßwojim wonajkim cźinjenjom do rěczow pschinjeßł."

Wot nět' mi bě, kak był wokoło mje wschón ßwět srudny a cźmowy. — Nasyma pschińdźe, liscźo se schtomow padasche, ptaczki pak ßo hromadźachu a cźehnichu ßwój runy pucź prjeczku do dala, — psche cźo też budźichu to njeßmětke! wschako bě jowle wschudźe se wschěm wjeßelom nimo a wschón pokoj bě wotemrěł. Mi bě, kaž byka wscha pscheśtworjena. Wschě moje towarschki mi prajachu: „Ty skoro wjazy snacź njejßy". Na žane reje ßobu s nimi njeńdźech, na žanu pschasu też niz. Hdyž pak ßebi na wschě te spěwczki pospomnich, kajkež běchmy ßebi hewak pschi naschej rěczży abo delka pod naschej lipu spěwałe, dyrbjach pschi wschěm mjelczo sapłaknycź, a nihdźe mi lubscho njebě, hacž hdyž běch hdźe wscha ßama lutka.

Nasch nan bě też spochi wschón cźichi a němy, Handrij pak mi spochi wscho cźinjesche, schtož móžesche mi s woczow wothladacź, chzysche też druhdy spytacź so mnu ßłowczko porěczecź. Ssama wot ßo wschak mózach pósnacź, kak cźežko jemu wscho to pada, a kajki cźežki kamjeń ma ßam na wutrobje leža. Druhdy ßo jeho wopraschach, hacž hischcźe njeje niczo shonił, schto drje tam Jan cźini, ale tehdy bu wón spochi hischcźe wjele srudnischi a powjedasche mi, so je Schołcźiz nan wot ßwojeho Jana list dostał — listynoscheŕ bě jemu to wupowjedał — ale so tónle nan se žanym ßłowczkom na ßwojeho ßyna njepospomni.

Jako k nalěczu dźěsche, praji mi nasch nan: „Ja ßym ßo khětro sestarił, se žanym dźěłom pola mje prawje wjazy hicź njecha. Lubo było mi jara, hdy měł tu duschneho cźłowjeka sa pschichodneho ßyna. Nasch Handrij je mi prawy duschny hólz, na njoh' ßym ßebi wschu ßwoju nadźiju położił." Ja pak nanej wotmolwich: „Luby, skoty nano, mi pak 'schcźe nětkle na žane waschnje móžno njeje, ßebi na žanu žeńtwu s nim pomyßlicź. Chzemy wschak radscho tutej wězy hischcźe khwilu dacź bycź, a njenusujcźe mje na niczo. Wscha tale wěz ßebi hižo w ßwojim cźaßu ßwoju cźěr donamka." Wot teho cźaßa bě Handrij wjele srudnischi, hacž hewak hdy.

(Pokracźowanje.)

---

† Wopomń, so dyrbisch wumrjecź.

Po němskim.

Huscźischo hacž w druhich cźaßach ßłyschisch nětko ßmjertne swony swonicź, a schěroke wrota bohatych a wyßokich, kaž wuske durje hětow — wone ßu ßo wschitke wotewrjecź dyrbjałe sa cźichich, srudnych pschewodźerjow. Tón a tamny to je, kotremuž dźenßa

swony k poßlednjemu wotpoczinkej swonja, ~~tón a tamny~~; — wěsch ty ~~snadź~~, hacz jutsje njebudźa temu a tamnemu, ale so móża tebi ßamemu swonicź? Wěscże ty wěsch, ale — wopomnisch ty tež? „Sso wě", ty wobkrucźisch, „ja ßebi husto na ßwój kónz pomyßlu, so móże ßo to dźenßa abo jutsje stacź, hdźež dyrbju psched ßudniski stoł Boži stupicź!" — Tak ty prajisch, a ja chzu tebi to wěricź, chzu tebi tež s wutroby pschecź, so by w tajkej wěstoscźi se wschej khutnoscźu, s bojoscźu a se rźenjom sboże ßwojeje dusche wopominał. Ale spodźiwna wěz je, so je nimale w kóždej cźłowiskej wutrobje tajki kucźik, hdźež we wschej cźischinje, ale tola zyle twjerdźe ta dźiwna nadźiežka je ßo saßydlika: „Po tebje ßebi ßmjercź nětko hischcże njepschińdże!" Tuta nadźiežka zyle skradźu rěcźecź poczina — ty by jej najradscho něschto napschecźiwo prajił, dokelź je to tola pschecźiwo twojemu rosomej. To wschak je dobre, hdyž wona w twojej wutrobje ruma njenamaka. Cźim wěscźischo pak móżu ßebi tež myßlicź, so ßy jako sprawny muż a dobry hospodar tež ßwoje semske należnoscże dawno hižo do porjada stajił. „To ßo rosymi, to je wschitko w dobrym porjedże a derje sarjadowane!" ty khětsje wotmolwisch a to s tajkim wěstym synkom, jako wo tym njeby ßkowa prajicź bylo, a ty ßebi pschi tym na ßwój testament pomyßlisch, kotryž ßy dawno hižo wot ßudnistwa sestajecź dał. To wschak je dobra wěz a wěscże budźa tebi cźi twoji junu sa to dźakowni. Je Bohužel cźłowjekow, kiž ßu w dźěcźazej bojoscźi ßebicźni doscź, so to pschezo do pschichoda wotstorkuja, doniž — je posdźe. Ale njedźiwaj, luby pschecźelo, so ßo hischcże dale prascham. Hdyž ßy pschekupz abo masch zuse kaßy we rukomaj a ßy hewak něschto, pschi cźimž masch knihi wjescź, njecham na tym dwělowacź, so je tam wscho prawe a dobre, so njeßy niczo sakomdźił, njesanjerodźił. Ale derje je pschi tym wschěm, hdyž ~~ty~~ ßebi na to pomyßlo, so dyrbisch njenadźujzy — prajmy dźenßa abo jutsje — wotßal, wschitko hischcże bliže wobhladasch a pschehladasch. W tajkim ßwětle ma *někotra* wěz zyle *hinaschi napohlad*! Ty wěsch, kelko ßylsow, prózow, haj ßamo skórźbow a druheje hórkeje srudoby tajke make njejaßnoscże a sakomdźenja sawostajenym pschinjeßu, kak móże to hischcże w rowje twojej cźescźi seschkodźicź, a nichtó druhi tebje wjazy wucźiscźicź njemóże — twoja ruka je sprostnyła, twój rt je ßo na pschezo samknył. Wopomnisch ty to?

Njewsmi tež ßwojej żonje sa sko, hdyž tebje na něschto dopomni, ßo tebje sa něczim prascha, schtoż s twojim wumrjecźom swißuje. Budź teho pscheßwědczenja, so wona to cźini se stysknjwej wutrobu. Njewobaraj jej se ßłowami, kotreż ju w njewěstoscźi wostaja, daj jej ßobu nuts pohladacź do ßwojich należnoscźow. To niczo njepomha, hdyž wona njewě, hacz budże po twojej ßmjercźi bohata abo khuda; tež njeßměsch ju bjes rady wostajicź, kak ma ßo teho wscheho, schtoż ty nětk sastarujesch, pschimacź. Tak móża ßo tebje tež dorosczene dźěcźi praschecź a ty je wotpokasacź njeßměsch, hdyž to cźinja. Kak je ßo druhdy po sastararjowej ßmjercźi dowěrjaza luboscz do napschecźiwneho pschewobrocźika, hdyž ßo to jako wopaczne wopokasa, schtoż bě sa wěrne měła, hdyž njerodnoscź a lóhkoscź tam namaka, hdźež by na ßwěrnoscź ßebi myßlika. Tam ßłowa żohnowanja, kotreż bychu hewak sa semrjetym do rowa schłe, njewuprajene wostanu abo ßo do wobskorżazych pschewobrocźa. To ty wschitko wěsch, ale, ja tebje proschu, wopomń to tež!

Ja tebi tež pscheju, so by tu a tam cźicheje hodźinki měł, hdźež móżesch ßo njemoleny do sańdźenoscże se ßwojimi myßlemi podacź. Tehdy daj ludźom, kiž ßu w twojim żiwjenju kusk pucźa s tobu hromadźe schli, w twojim wopomnjecźu nimo ßebje cźahnycź a kedźbuj, hacz tebi potom pola někotreho cźežko na duschu njepadnje, so ßy jemu něschto winojty wostał — niz pjenjesy, ale ßnano něschto, po cźimž ßebi jeho wutroba požada: Dźak sa někajku dobrotu, kotruż je wón tebi na cźěle a na duschi wopokasał, na kotruż ßy pak posabył, abo kotruż ßy hakle posdźisch sa dobrotu spósnał; — ßnano hischcże něchtó na dopjelnjenje někajkeho wot tebje dateho ßlubjenja cźaka; — ßnano ßebi hischcże něchtó po słowje wodacźa s twojeho rta żada; ßnano masch ty jeho hischcże wo wodacże proßycź. Tajku winu, kajkażkuliż je, njesabudź sapłacźicź, prjedy hacz wona w ßmjertnej hodźinje hrożo a cźwilujo psched tobu steji, hdźež potom rt a ruka wjazy mozy nimatej, ju sapłacźicź.

Ty drje to wschitko wěsch, ale wopomń to tež a njekomdź ßo. Dźenßa je tón a tamny, kotremuż ßmjertne swony swonja, jutsje móże hižo to swonjenje tebi ßamemu płacźicź!

Roshlad w naschim cźaßu.

Wuradźowanje pruskeho schulskeho sakonja pschezo hischcże powschitkowne sajimanje na ßo cźehnje. § 14 teho nacźiska, kotryż postaji, so maja ßo schule na sakożku konfessije t. r. někajkeho wěruwusnacźa sdźerżecź, je ßo dźakowano Bohu pschijał. Każ ßo ßłyschi, je tež khěżor pschi wulkej hoscźinje ßejmskich sapóßłanzow to krute pschecże wuprajił, so by ßo tón sakoń po hotowym nacźisku wudźěłał.

W Běłej Wodźe, hdźež je wot zyrkwineje wyschnoscże psched dwěmaj lětomaj ßo farske sastojnstwo sakożiło, chzedźa bórzy sapoczecź nowu zyrkej twaricź. Jako město k temu běchu prjedy staru zyhlowanczu postajili, nětk pak je zyrkwinske sastupjerstwo w ßwojim poßlenim poßedźenju tón blak jako pschi hubjenym wjedrje jara jara njekhmany sacźißnywschi wobsankło, to wot knjesa fabrikskeho wobßedźerja Khorle Janka darmo poskicźene městno pschijecź a tam s wjecźora Mużakowskeje schoßeje tu nowu zyrkej natwaricź.

Prozeß pschecźiwo rektorej (t. r. wodźerjej ludoweje schule) Ahlwardtej, kotryż je ßo tele dny psched ßudnistwom w Barlinje wotmět, je dźiwne wězy na ßwětko cźahnył. Ahlwardt psches schtó wě kajke winy ßebi khětro wjele dołha nadźěławschi, padże do pasorow židowskich lichowarjow a cźi jeho tak wuklukachu a cźwilowachu, so wschón rosnjemdrjeny knižku napißa, w kotrejż wón tu pschemóż židow a doprědkarjow se wschelakimi schcźipawymi pschiktadami rosjaßni a měschczańskich radźicźelow a sastojnikow wulkeje njeprawdoscże a njepschecźelstwa pschecźiwo kscheścźijanskim a kraloßwěrnym wucźerjam winowasche. Wjele jeho skórźbow ßu ßo jako prawe wupokasake. Tak běsche ßobustaw schulskeje rady, wěsty dr. Hermes, ßo jeneho schulskeho kandidatu, kotryż chzyssche rady wucźerske sastojnstwo dostacź, praschał: „Wěricże dha wy tež tu bajku wo Khrystußowym bójstwje?" Tón kandidat wotmolwi: „Ja wěrju do teho Knjesa Jesom Khrysta" — a njedosta to město! A tajzy saßakli njepschecźeljo evangelijona maju potom tajku wulku hubu pschecźiwo sdźerżenju kscheścźijanstwa w ludowych schulach, do kotrychż ßwoje dźěcźi ani njepóscźelu. „Hladajcże ßo falschnych profetow, kotsiż w wowczej drascże k wam pschińdu, ale snutskach ßu woni torhaze wjelki."

Franzowske ministerstwo je saßo ras powalene. Präsidenta Carnot ma wulku nusu, nowych ßobudźěłacźerjow dostacź.

S Ruskeje pschikhadźaze powjescże sjewja, so tam w sańdźenej nasymje burjo jara mako polow s nowa wobdźěłachu. Teho dla ßo boja, so budże pschichodna syma hischcże hórscha, jako nětsischa.

Něschto wo wußadnej khoroscźi.

(Skónczenje.)

Bu nětko schtó sa wußadneho spósnaty, ßo jeho duchowny k njemu do domu poda a jemu to sjewi, a jeho troschtowasche a napominasche, so njeby nadźiju spuschcźił a so sa kscheścźijana żana khoroscź tak ska a straschna njeje, każ khoroscź dusche: hrěch. Tež ßo njeßmě teho dla tyschicź, so je nětko po kscheścźijanskim porjedże wot strowych wotdźěleny, dokelź po duchu tež dale s kscheścźijanami swjasany sawostanje. Na to bu dźeń wuwjedźenja s woßady postajeny a na klětzy woßadże wosjewjeny. Na postajenym dnju duchowny měschnisku drastu wobleczeny s kschižom a se ßwjecźenej wodu (tehdy běsche wschak wscho hischcże po katholskim) a pschewodźeny wot zykeje woßady po khoreho dźěsche, so by jeho na tajkele waschnje do zyrkwje dowjedł. Duzy do zyrkwje ßo te ßydom pokutne psalmy spěwachu a buchu huscźischo pschetorhnjene se spěwanjom słowow: „Ja wěm, so mój wumożnik żiwy je a wón budże mje potom se semje sbudźicź". W zyrkwi ßo Boża mscha cźitasche, ta ßama nimale, kiž ßo pschi dopomnjenju na semrětych nałożowasche. Wschi tym wußadny na se ßwězami wobßadźenych marach leżesche, cźisćże każ semrěty, abo wón kleczesche s cźornym płachczom wodźety. Po dokonjanej zyrkwinej Božej ßłużbje jeho won na pohrjebnischczo dowjedźechu a s nim zyle tak cźinjachu, jako by hižo morwy byk. Wón do sa njeho wuryteho rowa stupi a na njeho buchu tsi łopacże pjerschcże cźißnjene, po cźimž khory saßo s rowa wulěsy. Posdźischo bu tole poßlenje, s cźimž bu khory nusowany, ßam ßwój pohrjeb widźecź, wuwostajene a sa to w zyrkwi stawisny wot Naemana a 10 wußadnych s biblije wucźitane, khoremu Boże wotkasanje date a nad nim tale próstwa wuprajena: „O Knjeże, my cże proßymy, daj ßwojemu wotroczkej po ßwojej ßmilnoscźi a ßwěrnoscźi wobstajnoscź a scźerpliwoscź, so, s twojej bójskej luboscźu poßylnjeny, ßo wot tebje psches żane cźerpjenje njeda hnucź".

Na to měschnik wußadneho k blidu dowjedże, hdźež sa njeho postajeny grat leżesche, jeho drasta, rukajzy, cźwiczka, do kotrejež bychu jemu ßmilni něschto k picźu naleli a skónczinje khlěbowy měch.

Nad tutymi wězami měschnik tule próstwu cźinjesche: „Bożo, kiž twoje ßłowo wscho żohnuje a ßwjeczi, ty chzył tutu drastu pokornoscźe a wschu tule nadobu żohnowacź, so by twój khory wotroczł jeje trjebał k cześczi twojeho mjena a k sbożu ßwojeho cźełka a dusche". Potom jemu kruch po kruchu poda a stajnje pschistaji, kak ma kóżdu wěz nakożowacź.

Po dokonjanej Bożej ßłużbje ßo zyły cźah s zyrkwje won poda a pschewodźesche wußadneho pak do khorownje sa wußadnych, pak won na polo, hdźeż bě, daloko wot wschěch cźłowśkich bydłow, sa njeho jednora hětka natwarjena a pschiprawjena. Se ßłowami 132. psalma: „Tu je mój wotpocźink na wěcźne, tu chzu bydlicź, pschetoż tu ßo mi derje lubi", jeho měschnik do njeje dowjedźe a jeho pschi wotßalenju hischcźe napominasche: „Hlaj to město, kiž je sa tebje postajene, hdźeż budźesch wot nětka bydlicź. Ja cźi sakażu, so by ßo wot jow njewotßalił a so by ßo nadeńcź njedał na sjawnych městnach, kaž w zyrkwjach, na torhoschczach, młynach, hoscźenzach a druhich bydłach. Njech cźe to njesrudźi, so ßy wot druhich dźělenY, wopomń wjele bóle, so je tole dźělenje jenicźzy po cźěle, so pak ßy w duchu s nami jene kaž prjedy a so masch dźěl na wschěch woßadźinych dobroproschenjach kaž prjedy, hdyż mějesche ßam pschistup k Bożim ßłużbam. Schtoż pak twoje sežiwjenje nastupa, dha budźeja dobri ludźo ßo sa tebje staracź a Bóh cźe też njewopuschczi. Budź scźerpliwy a Bóh budź s tobu." Psched durjemi jeho malkeje hětki kschiż powyschichu a měschnik hischcźe junkrócź khoreho luboscźi a dobroproschenju wschěch woßadnych poruczi a warnowasche jich, jemu żaneje kschiwdy cźinicź a napominasche jich, so bychu jemu jeho srudobu s dobroczinjenjom polóżeli, wopomnjo, so, schtoż je dźenża jeho, móże jutsje druhich potrjechicź. Wot pschecźelstwa khoreho wostachu někotsi w blisknoscźi, so bychu te prěnje 30 hodźinow jemu pomhali, hdy by ßnano ßo wbohemu sastyskało, abo wón hewak do stracha sa cźěło abo sa duschu pschischoł. Njeměł-li khory żaneho pschecźelstwa, by zyrkwiny khěbětař jemu tutu ßłużbu wopokasał. Na to ßo cźah zyłeje woßady do Bożeho domu wróźi a tu zyłu ßwjatoczłnoscź tale rjana modlitwa wobsamkny: „Wschehomózny Bożo, kiž ßy psches scźerpliwe cźerpjenje ßwojeho Ssyna hordoscź stareho njepschecźela pschewinył, spożcź ßwojemu wbohemu ßłużobnikej wonkach bójsku scźerpliwoscź, so by s pobożnym podacźom tu cźeżu njeßł, kiž ßy na njeho położił. Hamjeń."

Tak sawosta wußadny wonkach ßam, jeno so jemu potrjebnu żiwnoscź won noschachu. Wot radoscźe a wokschewjenja na njeho ani pruha wjazy njepadny. Jenicźka nadźija bě ßmjercź. Hdyż bě khory wscho pschětrał, bu w ßwojej hětzy khowany a potom ta ßama se wschěm, schtoż tam běsche, spalena. Jenicźzy drjewjana Boża martra wosta a to městno wosnamjenjesche, hdźeż běsche wbohi wußadny ßo bědźił a ßo skónczńje dobědźił.

Takle ßo wußadnym dźěsche a w tamnischim cźaßu na tutu khoroscź tyßazy cźerpjachu. Luby cźitarjo, hdyż tole cźitasch, dha wjeßel ßo, so masch strowe cźěło. Nimasch pak je a ßy ßam khory, dha spomń na to, so ßu milliony prjedy tebje hischcźe wjazy cźerpili a ßu wscho snjeßli a budź też ty scźerpliwy.

Měr we mrěcźu!

„A sta ßo mjelcźenje na njebju, jako na poł schtundy." Tak spodźiwne ßłowo Boże w sjewjenju ßwjateho Jana rěka. Jenoż jandźeljo Boži ßmědźa to srosumicź a cźi sbóżni, kiž ßu k wohladanju Bożeje kraßnoscźe dójschli. Wěra pak chzyła rad po kruchach spósnacź a widźecź na semi psches schpihel. Cźeho dla a hdy bu cźischina w njebjeßach, kotrež ßu tola zyrkej połna dźaknych a khwalobnych khěrluschow wot wěcźnoscźe hacź do wěcźnoscźe. Prjedy tuteho potajnstwa połneho ßłowa steji napißane: „Potom widźich ja, a hlaj wulki lud, kotrehoż nichtó njemóżesche pscherachnowacź, psched tym stołom a psched tym jehnjecźom, wobleczeneho do bełych drastow a palmy w ßwojimaj rukomaj. A jedyn tych starschich dźesche ke mni: To ßu cźi, kotsiž ßu pschischli s wulkeje tyschnoscźe a ßu ßwoje drasty wumyli a je wobělili w jehnjecźowej krwi." Teje wulkeje ßyły dla, kotraż s tyschnoscźe tuteje cźaßnoscźe nuts dźe psches sbóżne skónczenje do Bożeje kraßnoscźe, teho dla bu na njebju mjelcźenje jako na poł schtundy. Njedyrbjała tehodla też ta luboscź wěricź, so budźe jeno mału khwilcźiczku mjelcźenje a cźischina w tej dobywarskej zyrkwi, hdyż ßwjecźi jandźeljo Boži jednotliwu kschesćźijansku duschu domoj wjedu a to tak dołho, hacź je wona do kralestwa kraßnoscźe sacźahnyła a njebjeska gmejna ju powitała se spěwami sbóżnoscźe? Njedyrbjało-li pak w poßlednjej, w mrějazej hodźinzy, tuto lube Boże ßłowo ßo stacź na njebjeßach, dha ßo tola sjawnje na semi dopjelni. Cźischina s njebjeß je wokoło ßmjertneho łoża. Hdźeż ßo wóczzy sandźelitej, kotrejż stej na ßwojeho sbóżnika hladałej, hdźeż je ßo hłowa skhiliła, kotraż je stajnje posběhnjena była ßo bliżazemu wumóżenju napschecźiwo, hdźeż ßo wutroba łama, kotraż je ßwěrna wostała we wěrje hacź do kónza, tam budźe mjelcźenje każ njebjeska cźischina wokoło ßmjertneho łoża. Mrějaza hodźina kschescźijana je bójske potajnstwo; teho dla ßo nam tudy sjewjenje něcźeho njesachodneho dopjelni. Ssrjedź cźaßnoscźe a wěcźnoscźe hłuboka hłubina leži, dolina ßmjercźe. Pucź domojhicźa najprjedy do hłubiny cźěmneje doliny wjedźe, a potom horje k ßwětłym wyßokoscźam kraßnoscźe. A na tym rańsche serja wěcźneho żiwjenja skhadźeja a jich błyschcź nuts do ßwěta pada na tu hłowu, kotraż ßo skhila, tak so też móże jón cźłowśke wóczko wohladacź, jeli so je k wohladanju khmane. Nam je pschi hladanju na jeneho cźische a sbóżnje semrjeteho, każ by rjekł, so njebyli wjazy na semi. — Po Görnandt. —M—.

Dźak w njebjeßach.

Jedyn cźorny na słotych pschibrjohach wjecźorneje Afriki běsche jendźelskeho mißionara Chapmana wo njebjeskej sbóżnoscźi prědowacź ßłyschał a wo wěrje do kschiżowaneho Jesuża jako wo tym pucźu, na kotrymż mójesch k tutej sbóżnoscźi pschińcź. Tuto prědowanje běsche ßo w nim mózne scźiniło, so wón ßwojich pschibohow prjecź cźißny a pola Jesuża ßwoje jenicźke sboże pytasche. Někotre lěta posdźischo wón skhori a s nim k kónzej khwatasche. Krótko do ßwojeje ßmjercźe bu wón wot tamneho mißionara hischcźe ras wopytany. Tamne prěnje prědowanje běsche pola teho cźorneho hischcźe w cźerstwym dopomnjecźu a wón ßo teho mißionara woprasscha, hacź je to też woprawdźe wěrno, so cźi, kotsiż sbóżnje wumru, ßo w njebjeßach saßo wohladaju. To jemu Chapman wobkrucźi, dokelż wschak je w ßwjatym pißmje zyle wěscźe wobßwědczene. Na to tón khory wotmolwi: „Nó derje! Hdyż ja tam pschińdu, pónđu najprjedy k ßwojemu sbóżnikej, budu psched nim na ßwoje kolena padnuwschi ßo jemu sa to dźakowacź, so je nam wucźerja póßłał. Potom budu ßo k njebjeskim wrotam wrócźicź a wocźakacź, doniż ty njepschińdźesch Hdyż ty pschińdźesch, chzu cźe sa ruku wsawschi k naschemu sbóżnikej dowjescź, a jemu rjez: „Hlaj, to je tón muż, kotryż je mi najprjedy to ßłowo wo twojim ßwjatym kschiżu pschinjeßł!" Runje temu napschecźiwne je, schtoż ßo nam powjeda wo tamnym snatym wjedniku Burow, wo Pawole Krügarju w Kaplandźe. Tón ßamy, kiž běsche prjedy njepschecźel ßwjateho mißionstwa, ßo ras jeneho pola njeho w ßłużbje stejazeho a mrějazeho cźornucha woprascha, hdźe wón po ßwojej ßmjercźi pschińdźe. „Ja njewěm", bě wotmolwjenje mrějazeho, „ty wschak mi żenje niczo wo tym prajił njeßy". Krügař chzysche nětko wo njebjeßach a wo sbóżnej wěcźnoscźi k njemu rěcźecź, ale tón mrějazy jemu wotmolwi: „Nětko ja to wjazy srosumicź njemóżu, hdyż pak na jene sle město pschińdu, ty ßy na tym wina." Tuto ßłowo tamneho presidentu tak trjechi a pohnu, so bu wón wot teho cźaßa cźopły pscheczel a ßwěrny spěchowař ßwjateho mißionstwa.

—M—.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Quinquagesimae.

Njedźela	Mat. 22, 1—14.	Efes. 2, 1—10.
Póndźela	Luk. 11, 14—28.	Efes. 5. 1—9.
Wutora	Mat. 22, 34—46.	Efes. 2, 11—22.
Ssrjeda	Mat. 23, 1—12.	Efes. 3, 1—12.
Schtwórtk	Mat. 23, 13—23.	Efes. 3, 13—21.
Pjatk	Mat. 23, 24—39.	Efes. 4, 1—6.
Ssobota	Jan. 24, 1—14.	Efes. 4, 7—16.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 9.
6. měrza.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedżelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Invocavit.

2 Korintiskich 6, 2: Wón praji: Ja ßym cże w spodobnym czaßu wußłyschał a ßym czi w tym dnju teho sboża pomhał. Hlaj, nětk je tón prawy spodobny czaß, nětk je tón dżeń teho sboża.

„Doscz masch na mojej hnadże" běsche tón Knjes wot tróna ßwojeje majestosce k Pawołej rjeknuł a ßwj. Pawoł běsche w tutej hnadże potajnstwo ßwojeje mozy spósnał. W njej leży tez sa naß potajnstwo snutskowneho żiwjenja. Knjesowa hnada je potajene manna, wot kotrehoż ßo wschědnje w puscżinje tuteho żiwjenja żiwicz mamy, jow je ta skała, s kotrejez ßo napicz dyrbimy żiweje wody. To drje je sa jich wjele wulke potajnstwo; pschetoż, dżiwnje doscz, je wjele kscheszijanow, kotsiż njewjedża, kak wjele runje na trajnym dostawanju leży. Někotryżkuliż skorży, so pola njeho njecha tak prawje do prědka hicz s jeho duchownym żiwjenjom, so je ßebi to khodżenje po Khrystußu zyle hinak myßlił. Runje jako njebychmy khudżi, proscherjo, do czista khori, bědni, s jenym ßłowom hrěschnizy byli, kotsiż bychu wschědnje noweje hnady potrjebali. Bóh to satwěscze lěpje wě hacz my a w jeho njewurjeknjenej dobrocze je jeho hnada kóżde ranje nowa a, każ nasch katechismuß praji, wón hrěchi wschědnje a bohacze wodała tym, kotsiż w pokutnej wěrje k njemu pschikhadżeja. Wsmi ßebi pschirunanje na běżazej studni. Kak ważne tola pschi njej je, so żórło ßo żórli a roła njeje satyknjena! Tak tez leży potajnstwo kscheszijanskeho żiwjenja na dostawanju hnady. „Pójcże ßem wschitzy, kiż wy laczni scże a pijcże wot wody żiwjenja darmo!"

To wschak je to napominanje wschitkim njedżiwajo na czaß, kotryż je sa kscheszijanow pschezo hnadny czaß. Sswj. Pawoł hlada s khroblym smużitym wóczkou do ßwojeho czaßa. W nim wschak bě sa czlowjekow mało swjeßelazeho widżecz. Najwoßebnische ludy, Grichiska, Romska, Israel stejachu w połnym skażenju a minjenju. Njerodne, njepóczciwe waschnja, politiske a nabożinske rosrißanja spóżerachu najlěpsche mozy ludow. Tola pak mjenuje Pawoł ßwój czaß wulki czaß. „Hlaj, nětk je tón prawy spodobny czaß, nětk je tón dżeń teho sboża." To czini, so ma na czaß ßwój pohlad s wyßoka, duż widżi w Khrystußu njebjo wotewrjene, a hnadu, hnadu widżi ßo dele żórlicz.

Tez my ßmy w wulkim czaßu żiwi. To njeje měnjenje jako horde naduwanje, kajkez husto s erta tajkich klinczi, kotsiż wot wulkeje wójny ßem nasch wózny kraj do njebja posběhuja a nochzedża te czěmne wotsczěny widżecz, kotrez ßu bjes tym na nasch lud panyłe. To pak je tym napscheczíwo prajene, kotsiż wo starym dobrym czaßu spěwaju, a tym napscheczíwo, kotsiż wo nowym kraßnym czaßu w zyrkwi wěschcża, na nowe wulecze ßwjateho Ducha czakaju a nasch czaß jako ßnadny khuduschki, wot wschitkich hnadnych darow wopuschczeny czaß wopißuja. Ně, „nětk je prawy spodobny czaß, nětk je tón dżeń teho sboża". W Bożim ßłowje, w ßwjatymaj sakramentomaj, w prědowanju, w wodawanju hrěchow ßo nam pschezo hischcże Boża miłosczß ßwěczi, a schtóż ßebi jenoż to ßłónzo Khrystußoweje prawdosczże do wutroby a żiwjenja ßwěczicz dawa, tón je jako drjewo, płodżene pschi rěkach, kotrez ßwój płód dawa w ßwojim czaßu a jeho liscże njeswjadnje.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Lětko bě po wſchěm tym ſkoro nimo, my pak njeběchmy wo Schołcźiz Janu niz ßłyſchaneho ßłowczka ſhonili. Duż pſchińdże junu wjeczor, runje jako bě naſch nan ſ khěże wuſchoł, ſtara Wórſchla k nam do doma. Wona Schołcźiz Jurjej hoſpodu cźinjeſche a bě jemu pomhała Jana wotcźahnycź. Ta mi praji:

„Po prawom wſchak njeßměła k tebi do khěże dóńcź, Lena, pſchetoż naſch Jurij je mi krucże ſakaſak, ſo njeßměm ſe żanej ſtopu k wam do doma ſtupicź, — ale mi chże ßo wſcha wutroba ſlemicź, hdyż njemóżu ſ nikim ßłowczko wo tym porěcźecź, kajku mam ßama na wutrobje ſrudobu a tyſchnoſcź leżo. Naſch Jan je ſe Straßburka domoj na ßwojeho nana pißał, hižo dwójzy, a, Lena, wutroba chże ßo jenej roskoczicź, hdyż ßłyſchi, kak ßo tam temu wbohemu hólzej ſlě dźe. Sswojeho nana wón Bożedla proßy, ſo chzył jeho duzy ſ wojakow wukupicź a jemu piſche: „Nano, to je wam żałoßny, wrótny, dźiwi a hroſny lud, ja pola nich wjazy wutracź njemóżu. Dyrbjał pak dléje pola nich woſtacź, budźe to ſa mnje njeſboże. We wſchej ßwojej nuſy cźlowjek druhdy wjazy na żanu kaſnju njepoßłucha. Luby nano, ja chzu wam wěcźnje wſcho do wole cźinicź, ſchtoż ßebi wote mnje żadacże, chzu wam wſchě waſche myßliczki ſ woczow wothladacź; jeli mi dacże ſaßo k wam domoj pſchińcź, njecham wam nihdy żenje wo żanej żeńtwje wjazy ßłowczka prajicź. Też mam pſchi ßebi wſchu dobru nadźiju, ſo wam Bóh waſchu wutrobu tak powjedźe, każ dyrbi to bycź. Jowle wjazy wutracź njemóżu. Hdyż dyrbju ßo hicź rano ſaßo ßwoju módru wojeŕſku draſtu woblez, je mi, każ dyrbju ßo dóńcź ßwoju ßmjertnu koſchlu woblez a kóżdźiczki wjeczor, hdyż ßo ſaßo du do ßwojeho łoża lehnycź, ßebi pomyßlu: „Njetrjebał tola jutſje rano cźiły a żiwy ſ łoża ſtanycź!“ — Wórſchla dale praji: „Tón wbohi Jan, tón wbohi hólz, ach, kajku mi tón tola żałoſcź naczini! Naſcheho Schołcźiz nana ßym ßama na kolenomaj kleczo proßyła, ßym jeho na Boha Knjeſa pokaſowała, na Boże njebjeßa a na palatu helu, jemu też prajiła, ſo móhł ßnano Bóh na nieho wulke njeſboże dopuſchcźicź, — wſchako Jana hižo wot małeho wſcheho derje ſnaju — ale jeho nan njeda ßebi do wſcheho niz ßłowczka prajicź a doręcźecź. Wóndano mi wón rraji: „Takle tam temu hólcźikej hižo wſchě jeho njewuſchne pryſle ſ myßlow wupóńdu! Komuż ßo njeſechże nanej poßłuchacź, tajki dyrbi potom ſa to ſa bubnarjom ſtup, ſtup hicź. Moje hólcźiſko dyrbja mi hižo wonka pſchi wojakach wſcho ſmjehcźicź a ſkludźicź!“

Ach, Lena, lube ſkote dźěcźo, njewěſch mi ty żanu radu dacź, dyrbju tu ßama wſcha ſe ſtyſkom ſańcź. Ssamej ßebi njetrjebam ſ niczim żanu winu dacź, ale ty budźeſch widźecź: tale wěż ſměje tu hiſchcże na wſchěm poßledku ßwój ſły kónz, pſchetoż tónle nan ma wutrobu każ wſchu ſe ßameho kamjenja wurubanu. Jan pak ma wſchu ßwoju dźiwju hłowu po ßwojim nanje, hacź runje je hewak duſchny hólz, kiż ßo, je-li jemu móżno, ßam ßwoju koſchlu ſe żiwota wußlecże a ju zuſemu khudemu da. Praji Janej něchtó druhi żane dobre ßłowczko, da ßo wón wot njeho wjeſcź, każ małe jehnjatko wot małeho dźěcźatka.

Lena, luba Lena, duż jeno daj mi dobru radu, wſchako ßy tola hewak tajke mudre a roſumne dźěcźo, a lubeho ßy jeho ßama też měła. Wěſcże budźiſche lěpje było, hdy budźiſchtaj ßo wój byłoj wſakoj a ßo dałoj ſměrowacź, hacź ſo dyrbi tam tón wbohi hólz nětkle pola wojakow tajki żałoßny kónz wſacź.“

Ja dyrbjach, powjedaſche Lena Hańżzy dale, ßwojemu nanej poßłuſchna woſtacź, duż Wórſchli prajich: Waſch wbohi Jan wſchak mi jara żel cźini, ale ja chzu poßlednja woſtacź, kotraż ßo wam do waſchich wězow tyka a wam ßłyſchaneho ßłowczka do nich nuts praji. O ty mój luby Bożo a Knjeże, tole h'ſchcże było mi nuſne, ſo była potom wſcha do cźiſta njeſbożowna. — Nětkle pak ßama njewjedźich, hdże měło wſcho moje hubjenſtwo ßwój kónz.

Ssama ßwoju wutrobu njemóżach dale nikomu druhemu wotkrycź, khiba Handrijej. Temu prajich, ſo ßo Janej najſkerje nanajhubjeniſcho wonka w zuſbje dźe, dokelż tam pſchi wojakach żaneho dobreho pſchecźela nima, ſ kotrymż móhł dobre ßłowczko porěcźecź, kajkeż ßo kſcheſcźijanſkemu cźlowjekej pſchißłuſcha. Handrij drje prajeſche, ſo była ja ſpochu pſched ßo każ do błukeho a do ſaczmjeneho hladała, ale ſpochi, hdyż bychmoj ſaßo bjes ßobu wo wſchěm tym porěcźałoj, bu wón cźichi a ſrudny, ſo ßebi wjazy njeſwěrich, ſ nim wo tym porěcźecź, duż ßebi wſchě moje myßliczki ßama pſchi ßebi wobkhowach, ale ſ tym bu mi moje brěmjo cźeżſche a cźeżſche.

Haj wſchak, Hańżka, tónle Handrij mějeſche runje tajku luboſcź ke mni, kajkuż Jan, a Handrij chzyſche mje ſa żonu měcź. To wſchak też wón ſ dobrym ßwědomnjom ßměďźiſche, pſchetoż naſch nan tole też chzyſche, — ale Handrij mějeſche pódla ßam pſchi ßebi něſchto wot tajkeje luboſcże, kotraż ßebi ßama ßwój wużitk njepyta, a kotraż njeje żana cźělna luboſcź, ole kotraż je wot Knjeſoweho Ducha cźlowjekej do wutroby dota. Handrij je ßo hižo ſa młodeho ſe ßwojim ſpſchahom dyrbjał noßycź, a tole, Hańżka, je ſa kóżdźiczkeho cźlowjeka „prawe něrne ſboże“. Druſy ßu ßo Handrijej huſto wußmjeli, dokelż bě tajkile cźichi, ſnjeßliwy cźlowjek, ßu na njoh' ßwarili, ſo je ſpochi tajkile bojaſliwy a hłupy, dokelż żenje ßam ßwojeje hłowy njebě, ale wſcho Bohu do wole powoſtaji a ßo wſchón do njeje podda, ale poſdźiſcho ßu ßo wſchitzy cźile ßami nawucźili hinaſcho myßlicź a ßu wſchitzy ſhonili, ſo ßu runje tajzy ludźo pornjo ßamym ßwětnym ludźom prawje ßylni mużojo, kiż ßu ßo pěni na to ſwucźili, na Boha poßłuchacź a jemu wſcho ſ cźichej myßlu dokonjecź, kajkeż chze měcź Bóh wot nich dokonjane.

Nětkle ſaßo wſcho k nalěcźu dźěſche, każ cźi hižo prajach. Ja tam wjeczor ſaßo pſchi ßwojim koleſku ßedźich a mějach wſchě ßwoje myßle na ßwoju ſrudobu ſłożene. Jako tam ßedźo pſchedźech, bě mi, każ była tam ßwojemu Janej koſchlu do kaſchcża pſchadła, a maczach ßebi tu pſchedźenu nicź ſe ßwojimi ßylſami. Handrij pſchińdże runy pucź ſ pola domoj a runjeż chzych rucże poczecź ſ nim rěczecź, póſna wón tola na mni duzy, ſchto měła na wutrobje leżo a praji mi:

„Ja wſchak cźi ſ woczow widźu, Lena, ſo ßebi na Jana myßliſch. Mi ßo ſ nim runje tak dźe, każ tebi. Wo dnjo a w nozy ßebi żaneho měra njewěm, pſchetoż najlubſchi pſchecźel bě mi wón. Huſto ßebi pomyßlu: Móhł ja jeno tam ßobu pſchi nim bycź w Straßburku. Ja móżu ſkerje něſchto wutracź. Dobrych dnjow njejßym żanych ſwucźeny, żana jenicźka duſcha by ßo wo mni njepraſchała, khiba twój nan, kiż je, hacź runje hižo ſeſtarjeny, tola hiſchcże ßylny doſcź, ſo móże h'ſchcże tu khwilu ßam hoſpodaricź, a ty měła mjenje rudźenja, hdy by wjedźiła, ſo ßym ja ſ nim a pſchi nim w Straßburku, a Jan móhł tam potom ßwoje wojeŕſke lěta wubycź a wutracź — pſchetoż wón je ßebi hewak hižo huſto dał wote mnje něſchto prajicź a lubicź.“ (Pokracźowanje.)

Naſcha nadźija.

Po němſkim.

Na cźo ßo wjeßelimy? W naſchim wótznym kraju a w zyrkwinſkim żiwjenju wchſo taſke njeje, ſo móhli ßo jara na pſchichod wjeßelicź; też ſa naſch a ſa tych naſchich pſchichod ßnano někotra cźorna mrócźałka horje cźehnje, kotraż naß ſ wjeßeŕej nadźiju njenapjelnjuje, a móżeſch w naſchim cźaßu někotrężkuli k radoſcźi ſtworjene cźlowſke dźěcźo wohladacź, kotreż ßo na niczo bóle njewjeßeleſche hacź na row. Ale ně, luby pſchecźelo, tak niz, my chzemy ßo na njebjeßa wjeßelicź, niz jenoż na to, ſo budźe junu konz tu na ſemi, ale na to, ſo ßo tam hakle prawe wjeßeŕe a ſbóżne żiwjenje ſapocźnje. Bóh wobradź nam tajku wjeßeŕoſcź! Ale my dyrbimy hiſchcże dale won hladacź, hdyż chzemy połne wjeßele w nadźiji ſapſchimnycź. Schtóż chze, woßebje w naſchim njewěſtym cźaßu, ſtróſby a khróbły kſcheſcźijan bycź po myßli noweho ſakonja, tón dyrbi ſ wutroby do ßłowow ßwjateho pißma wěricź 2 Pětr. 3, 13: My pak po jeho ßlubje cźakamy na nowe njebjeßa a na nowu ſemju.

Hdyż ſa Jeſußowym ßlubjenjom pytamy, pſchińdźemy pſchezo ſaßo na tón wobras pſchichoda, kotryż je wón mało dnjow do ßwojeje ßmjercże ßwojim wucźomnikam pſched woczi ſtajił (Mark. 13). Sso wě, ſo ßu tu, każ w kóżdym wěſchcźenju wo pſchichodźe, ßłowa, kotreż dorołymicź njemóżemy, kotreż tón tak, druhi ſaßo hinak wukładuje, ale pſchi tym wſchěm ßo ſ tuteje rěcże teho ſbóżnika jaßne ßwětło ſyboli, kotreż do dalokoſcże, do hłubokoſcże a wyßokoſcże ßwoju jaßnoſcź wuliwa, nam cźěmny pſchichod rosjaßnjecź a ſadwělowanju bjes nadźije wobaracź ſamóże.

Mało dnjow do jeho ßmjercże ßłyſchimy Jeſuſa ßwojim wucźomnikam pſchipowjedacź, ſo budźe zyłe kralowſke město Jeruſalem ſ templom wupuſcżene. Iſrael dyrbi pſcheſtacź Boži lud, haj ſ zyła lud bycź. Ale kak móżeſche iſraelſki muż, kiż Bożim ßlubjenjam wěrjeſche, tajku myßl ſnjeſcź ßo njepraſchujo: Schto potom? Wutupjenje a ſanicźenje tola njemóże kónz tych pucźow, kotreż tón Knjes ſe ßwojim ludom dźe, bycź?! Na to praſchenje:

„Schto potom?“ mózachu ßebi cźi wucźomnizy ßami to wotmolwjenje dacź, po ßłowach ſbóźnikowych Mat. 19, 28 wuprajenych: Potom wón, tón nětko wot jich wjele ſacźißnjeny Meßiaß ſaßo pſchińdźe a budźe wſchitko nowe a ſbóźne a kraßne ſcźinicź. To jich cźehnjeſche wot naſtróźazeho wobraſa ſanicźenja k tej ſbóźnej nadźiji ſaßopſchińdźenja teho Knjeſa, jako krala zykeho ßwěta. Hdy pſchińdźeſch? to je jadro praſchenja wucźomnikoweho. (Mark. 13, 4.) A Jeſußowe wotmolwjenje je tu (Mark. 13) to ßame, kotrež wón, hdyž je do krótkich ßkowow ſeſtajimy, jap. ſkutk. 1, 7 da: „Wam nießłuſcha wjedźicź cźaß abo ſchtundu.“ Pſchezo Jeſuß wotpokaźe wěſty cźaß postajicź; ſa to pak dwoje napominanje wupraji: najprjedy wón w ßwojej rěcźi wo kónzu ßwěta Mark. 13, 7 wupraji, ſo ßo nießmědźa ſamolicź dacź a ßebi myßlicź, hdyž budźa ßłyſchecź wo wójnach a wulkim njeměrje po wſchěm ßwěcźe, ſo tu kónz je — teho dla kónz hiſchcźe hnydom njebudźe. A kónz jeho rěcźe ſaklincźi to druhe napominanje (Mark. 13, 35): Njebudźcźe bjes ſtaroſcźe, ale wachujcźe, a hdyž tón Knjes teje khěźe kaž ßo nadźijeſchcźe na wjecźor hiſchcźe njepſchińdźe, dha wachujcźe hacź do połnozy a hdyž wo połnozy njepſchińdźe, cźakajcźe, doniž khapony njeſpěwaju, cźakajcźe a wachujcźe, hdyž dyrbi bycź, hacź do ranja.

Tón dwojaki ſtrach, ſo ßu ludźo njedocźakliwi abo ſo ßu lóhko ſmyßleni a bjes ſtaroſcźe, dźe pſches zyke ſtawiny (hiſtoriju) kſcheſcźijanſkeje zyrkwje wot cźaßa noweho ßluba hacź na dźenßniſchi dźeń. Ta njedocźakliwoſcź tež bjes nami wjele njeměra a ſchkody nacźini; ale bóle hiſchcźe dyrbimy ſpósnacź, kak ßu zyke ſchtanty ßo do wulkeje lóhkomyßlnoſcźe, ßo wo nicźo njeſtarajo, podałe, dokelź wón hiſchcźe njepſchińdźe. Myßl na to widomne ſjewjenje cźłowſkeho ßyna je jim wjele ſapocźała zuſa bycź. „Do prědka krocźicź“, wutworicź nětcźiſche wobſtejnoſcźe rěka nadźija tych, kiž maja ſ zyka hiſchcźe ſa ßwět nadźiju. Hacź runje dyrbja w naſchim cźaßu ſpósnacź, kak je tych jenych pſchiwěra, tych druhich na ſadoſcźe wobrocźene ßwětne ſamyßlenje ſapſchimnyło, maja tola nadźiju, ſo ſ tutych wobſtejnoſcźow „do prědka“ póńdźe. Ale kak móźa woni tajku nadźiju měcź? Ma dha naſch cźaß tón napohlad, kaž by chzyło „do prědka“ hicź? Ně, ale ſdobna cźłowjeſka wutroba njewutraje bjes nadźije ſa cźłowjeſtwo a ſo dyrbi to ſboźe pſchińcź niz pſches „do prědka krocźenje a wutworjenje nětcźiſchich wobſtejnoſcźow“, ale pſches to, ſo tón Knjes ſ njebjeß ſaßo pſchińdźe, cźłowjekam naſcheho cźaßa kaž bajka klincźi a ja ßo boju, hdyž by tón Knjes dźenßa pſchiſchoł, jeho dźeń by „jako poleczena ßycź pſchiſchoł na wſchěch, kiž na ſemi bydla“. Pſcheroź ßamo pobożni kſcheſcźijenjo tak prawje njewjedźa, kak dyrbja ßebi ſaßopſchińdźenje Knjeſowe wukładowacź. Woni ßu ßebi w ßwojej myßli njebjeßa ſhotowali, hdźež budźe wſcho jich žedźenje ſpokojene. Woni myßla, „tam horkach“ je „hiſchcźe ßabatny wotpocźink woſtajeny Bożemu ludu“, a to je doſcź, a tola naß ßwjate pißmo wucźi, ſo ſbóźne duſche ſ nami cźakaja na ſaßopſchińdźenje praweho Joſuy, kiž budźe njebjeßa a ſemju hnucź a nowu ſemju ſcźinicź, hdźež potom ßwój lud k wotpocźinkej powjedźe (Heb. 11, 26; 10, 37; 4. 8; Sjew. Jan. 21, 1 ßl.). Kak budźeja te ſbóźne duſche wykacź, kiž nětko pola teho Knjeſa cźakaja na jeho wulki dźeń, hdyž ſ nim ſaßo pſchińdu, hdyž nowe cźěło doſtanu a w nowym cźěle póńdu na tu nowu ſemju (1 Theß. 4, 16). Njeſchkodźi dha to nicźo, hdyž ludźo tak zyle hinak wo tamnym žiwjenju rěcźa, hacź Jeſuß a jeho wucźomnizy, kotrychž zyła nadźija na to kraleſtwo Boże dźěſche, kotrež w ßwojim cźaßu ſ njebjeß pſchińdźe a kotrež teho dla kraleſtwo Boże abo njebjeſke kraleſtwo ßo mjenuje, dokelź wſchitko na nje won hlada wot ſpocźatka ßwěta? (Mat. 25, 34) Ssmy my ßnano, dokelź je bjes nami nowa ſemja ſ wjetſcha njeſnata a njeſroſymjena wěz, do teho cźaßa ſapadnyli, w kotrymž w gmejnje Khryſtußowej rěka: „Jako ßo pak tón nawoženja pokomdźi, buchu wone wſchě ſparne, a wußnuchu.“ Je khróble nuſne, ſo my wotucźimy a ßwojej wocźi poſběhnjemy, hacź ßo naſche ſboże pſchibliżuje, abo hacź tón cźaß tu hiſchcźe njeje.

(Skónczenje.)

Roshlad w naſchim cźaßu.

Khěžor a khěžorka ßwjecźeſchtaj 27. februara jědnacźelětne wobſtacźe ßwojeho mandźelſtwa. Wěſcźe běſchtej jeju wutrobje połnej dźaka k Bohu, kotryž je wyßokeju mandźelſkeju ſ wjele duchownym a cźělnym žohnowanjom wobdarił k wjeßeloſcźi wſchitkich ßwěrnych poddanow.

Dźěłacźerjo w wulkich měſtach maju lětßa pſchi tej wulkej drohocźe wulku nuſu a mało dźěła. W Danzigu, w Braunſchweigu, w Vraſy atd. ßu ßo ſ wulkimi hromadami pſched radnizy podawſchi ßebi khléb a dźěło žadali, ale wot měſchcźanoſtow pokojeni ſaßo ſ měrom roſeſchli. Hórje běſche w Barlinje. Tam běchu wulkotne cźrjódy bjesdźěławeho luda a połdoroſcźenych bundakow ßo najſkerje pſches ſozialdemokratow ſkaſali a cźahachu ßo bóle a bóle pſchiſporjejo pſches hłowne haßy a torhoſchcźa, khlamowe wokna rosbiwajo a khlamy ßame wurubjejo. Sso wě, ſo polizija tutym dźiwuchom ſe wſchej móźnej krutoſcźu napſchecźiwo ſtupaſche. Prěni dźeń njeměra pak ßo poliziſtam hubjenje dźěſche, dokelź jich doſcź njeběchu. Poſdźiſcho pak dobywachu, ſběžkarjow ſ wótrym mjecźom pſchimajo a bjes hnady do nich nuts rubajo, tak ſo je wjele ſranjenych w khorownjach. Tſi dny dołho trajeſche herjekanje. Nětk je wſcho ſaßo ſ měrom, ale ſke wupkody tajkeho gwaltneho ſadźerźenja njewuwoſtanu. Ssurowe khoſtanje cźaka na tych njekraßnikow a najſkerje ßo ſakoń wuda, ſo maja wſchitzy dźěłacźerjo, kotſiž ßu bjes dźěła, Barlin wopuſchcźicź. Tajki ſakoń tež by jara nuſny byk. Na wßach njecha nichtó wjazy dźěłacź a naſchi cźeladnizy ßo ſe wſchěch ſtronow do wulkich měſtow cźiſchcźa, hdźež měnja, ſo ßo wſchědnje derje ſměja w kraßnym wjeßelu, a ſ wotkel wſchak jenoż na cźěle a na duſchi ſkaźeni ſaßo dom pſchińdu. „Woſtań w kraju a žiw ßo po prawdźe!“

Palenzpicźka kónz.

Ruſke nowiny nam ſ provinzy Samary ßlědowazy žałoſtny podawk powjedaju: Dźěłacźeŕ, ſ mjenom Schmid, wot nětkotreho cźaßa ßem prjedy domoj njepſchińdźe, hacź njebě ßwoje poßlednje kroſchki w palenzu pſchepił. Jeho młoda žona běſche hakle pſched krótkim porodźiła, dokelź pak žaneje zyroby njemějeſche, wona njemóźeſche ßama k mozam pſchińcź ani ßwojeho dźěcźatka ſeźiwicź. Poßleni krócź hakle tón muž na druhi dźeń domoj pſchińdźe, ßo roſumi bjes pjenjes, a ßebi nješchto k jědźi žadaſche. Mjelczo ta njeſbožowna žona wulku ſchklu wſa, to ſ hłodom ſahinjene dźěcźo na nju połoži a to mużej prjódk ſtaji. „Tu jěs, hewak tu nicźo k jědźi njeje.“ Kaž ſatorhnjeny a powłuſcheny nan na ßwoje morwe dźěcźo hlada, bjes tym ſo jeho žona płakajzy k ßußodzy běži. Jako wobej žonje po něhdźe dwěmaj hodźinomaj dó jſtwy ſtupitej, tón muž hiſchcźe runje tak ßedźeſche kaž prjedy, bjes teho ſo by ßo hibnył. Wón běſche ſ naſtróźenjom a ſe žałoſcźu wowrótnik a dyrbjachu jeho do doma ſa błudnych dowjeſcź. Jeho žona pak na hłownizu (Nervenfieber) ſtraſchnje ſkhori. —

To jenoż je jedyn pſchikład ſe žiwjenja, jene ſrudne ſnamjo wot tych žałoſtnych ſcźěhwkow, kotrež to palenz picźe w tyßaz a ſaßo tyßaz padach ſa ßobu cźehnje. — Wo tutym najwjetſchim ſłóſtniku zykeho ßwěta, najhórſchim njepſcheczelu zykeho cźłowjeſtwa, kotryž ma ßwoje knježſtwo bjes wyßokimi a niſkimi, bohatymi a khudymi, bjes bjesbóžnymi a Bohužel huſto tež bjes pobożnymi, kotryž ßwoje kažaze ſkutki w ßwójbje, w gmejnje, a w zykym kraju pokaſuje, kotryž ßo kóždemu pſchiliſchcźicź wě tu jako lěkarſtwo, tam jako wokſchewjazy poßylnjazy ßrědk, kotryž miliony cźłowjekow kóždeje ſtaroby, kóždeho ſchtanta (ſtawa), kóždeho rodu w njedoſtojnych a njehódnych putach a ſwjaſkach dźerži a jich k njeſkutkam honi a cźaßnemu a wěcźnemu ſkaźenju napſchecźiwo wjedźe, je amerikanſki miniſter ſwonkownych naležnoſcźow we Waſhingtonje njedawno ſjawnje po ſtatiſtizy woſjewicź dał, ſo je alkohol abo palenz w poßlednich dźeßacź lětach ſjednocźene amerikanſke ſtaty 3 miliardy ſtał, ſo je wón 300,000 cźłowſkich žiwjenjow ſkónzował, 100,000 dźěcźi do ßyrotownjow, do ſpomožeŕſkich a do domow ſa namakanzow póßtał, 150,000 woßobow do jaſtwa ßadźił a domy ſa błudnych wo 10,000 khorych wobohacźił; ſo je wón był ſ pſchicźinu na 1500 morjenjach a na 2000 ßamomordarſtwach a ſo jeho ſkónczńje 200,000 wudowow a 1,000,000 ßyrotow wobſkorżuje, kotrymž je wón ſaſtararja rubił. A kaž w Amerizy, tak tež druhdźe te ßame wobſkorżowanja na tuteho njepſcheczela padaju. W Němſkej ßo 60 prozentow wſchitkich njeſkutkow pod ſamóźnoſcźu alkohola, kajkiž je we winje, piwje a palenzu, dokonja, w Jendźelſkej 42%, w Awſtriſkej ßo bjes 100 khorymi w ſjawnych hojeŕnjach 14 palenzpicźkow licźi. Bjes tym ſo ſtróſbna Schpaniſka, hdźež ßo mało palenza pije, jeno 30 ßamomordarſtwow na 1 milion ßwojich wobydleri pokaże, dha tuta licźba w krajinach ßrjedźneje połnózneje Europy, hdźež je wužiwanje alkohola pſches měru wulke, w Jendźelſkej na 165, w Franzowſkej na 180, w Schwajzarſkej na 539, w Saſkej na 392, w Danſkej na 251 pſchibywa.

Schtóž ma wocźi k widźenju, tón hladaj, ſchtóž ma wuſchi k ßłyſchenju, tón poßłuchaj, ſo by wón wſchitke tute ſapuſcźenja ſpósnał; a ſchtóž to wſchitko widźo tola hiſchcźe chze woſtacź pſchi

njeßmĕrnym wuźiwanju tuteho jĕda, tón njech wopomni, kajki je kónz tajkeho cźlowjeka, ſchtoż ßwjaty Pawoł ßam piſche w 1. liſcze na Korintiſkich ſt. 6. ſcht. 10.! — —M—.

Wumóžeŕſki ſkutk módreho kſchiża.

(Pokracźowanje.)

II. Towaŕſtwowe ſaßady.

Wo wotpohladach a wo wuſchnju naſcheho towaŕſtwa rĕcźa jeho ſaßady tak: „Towaŕſtwo módreho kſchiża ma pſchede wſchĕm nadawk, ſ Bożej pomozu a ſ pomozu Bożeho ßłowa ſa wumoźenje woporow wopiłſtwa dźĕłacź. Duź ßebi źada, ſo bychu ßo jeho ßobuſtawy a pſchiwißowarjo wſchĕch wopojow ſdźerźeli. S tym pak wone njeſacźißnje mĕrne wuźiwanje tajkich picźow pola tych, kiž k towaŕſtwu njeßłuſcheja. Ale k wumoźenju wopiłźow je doſpołna ſdźerźliwoſcź nuſna wĕź.“

We wſchĕm tym ma towaŕſtwo zyle prawo. Njeſchkodźi nam jeno, pſchewjele picź, nĕ, prĕnja ſchkleńźa je ſa wopiłźow najſtraſchniſcha. Hdyž pod mozu prĕnjeje ſchkleńźy ſteja, ßu wſchĕ dobre pſchedewſacźa prjecź; wĕſta wjeßełoſcź, ſwjaſana ſe ſtyſknoſcźu w ßwĕdomju, ßo jich mozuje, duź dyrbi druha a tſecźa ſchkleńźa pomhacź a bórſy ßu ſaßo ßłużowniźy, haj ſchklofojo ſtareje, ſatamaneje źadoſcźe. Jim njemóże niczo pomhacź hacź khutne, ale tola tak lohko ſroſumliwe powuczenje: „Njepij dale źaneje krepźi wjazy.“ Jich wjele wumóźenych wopiłźow je poſdźiſcho wuſnało: „Dwaceźi lĕt bychu nam prajicź a prĕdowacź móhli: Njepijcźe źaneho palenza wjazy, njepijcźe pſchewjele, to njeby nam niczo pomhało; ſtara hłubina bjes nami a bjes naſchim Bohom by woſtała a bychmy ſhubjeni byli.“ — A też, ſo ßo cźi, kiž cźzedźa wbohim hrĕſchnikam ſ wopiłſtwa wupomhacź, ßo ßami picźa zyle ſdźerźa, je nuſna a khwalobna wĕź. Kak huſto my wot wbohich wopiłźow na naſche napominanje wotmolwjenje doſtanjemy: „Njemóźu, njemóźu ßebi ßam pomhacź, druſy mje ſawjedu a nichtó mi ſe ßwojim hekſemplom k boku njeſteji.“ Tajkim njeje hinak pomhacź hacź ſe ſkutkom dobywazeje luboſcźe, tajkeje luboſcźe, kotraž ßo też teho wopora njeboji, ſo ßama ßwojeho prawa ßo ſminje a wopiłźej pokaże, ſo je móźno, ßo picźa zyle ſdźerźecź. Pokaſacź dyrbi ßo ßłabſchim bratram a tym, kiž ßu hiſchcźe ſchklofojo wopiłſtwa, ſo hdyž jim kaſamy ßo ſdźerźecź, to njeczinimy, ſo bychmy jich ßurowje ßudźili abo jim cźeźke brĕmjenja napołożili, kotrež ßami njeſcź njechamy, ale dokelž jich my ſ cźiſtej a wĕrnej ſbóźnikowej luboſcźu lubujemy, tak wĕrno, tak hłuboko, ſo my rad jich dla nĕcźeho tradamy, cźehoż bychmy ßebi hewak popſchecź móhli. Jeſuß je ſa naß źiwjenje a wſcho woprował, njebychmy my móhli, ſa naſchich bratrow nam hewak dowolene wuźiwanje tajkich napojow woprowacź?

Duź je wĕrna kſcheſcźijanſka luboſcź, kotraž pſchiwißowarjow towaŕſtwow módreho kſchiża k tajkemu ſanjechanju pohnuwa. Hdźež pak źane towaŕſtwa njewobſteja, by ßo tola w kſcheſcźijanſkej woßadźe doſcź tajkeje luboſcźe namakacź dyrbjało. Dźicźe, wy kſcheſcźijanſzy pſchecźeljo wobźarujomnych wopiłźow, pokażcźe jim ſ waſchim ßamßnym ſnamjenjom, ſo je móźno, ßo ſdźerźecź. Sſłowa wucźa, ale ſnamjenja cźehnjeja. Budźecźe ſ tym zyle po ßwjatym piſmje cźinicź. Wſchak ßwjaty Pawoł na Romſk. 14, 21 tak piſche: Wjele lĕpje je, ſo njepijeſch wina ani ſo njecziniſch teho, na cźimž ßo twój bratr ſtorcźi abo hórſchi. (Pokracźowanje.)

Se ßlubjeneho kraja.

Lubym cźitarjam budźe wĕſcźe lubo, hdyž nĕſchto wo nĕtcźiſchim źiwjenju w ßlubjenym kraju ſhonja. W ſcźĕhowazych naſtawkach chcemy wſchelake wobraſy ſe ßlubjeneho kraja podacź, kiž wot nĕhduſcheho evangelſkeho duchowneho w Bethlehemje fararja Schnellerja wukhadźeja. Duź chcemy najprjódźy ßebi wobhladacź, kajke maju tam ludźo bydła.

Pſchi twarjenju domow ßo ſtajnje na to hlada, ſo by ßo ſałożkna murja na ſkału ſtajiła, a hdy bychu też teho dla pjecź abo dźeßacź abo 20 meterow hłuboko rycź dyrbjeli. W Jeruſalem je, hdźež ßu po kóždym wutupjenju domy na roſpadankach prjedawſchich twarjenjow twaricź dyrbjeli, ma ßo huſto doſcź 30, 40 hacź 50 łóhcźi hłuboko rycź, prjedy hacź na ſkału ſtorcźa. Hdyž ſchtó tole pſchi twarjenju njewobkedźbuje, dha ma zyle wĕſte, ſo by, hdyž ßylne deſchcźe pſchińdu a torhaze wĕtry khodźa, ßo twar pukacź počźał a ſkóncźnje ſ wulkim ropotom padnył. Tajkeho twarſkeho miſchtra bychu wĕſcźe a ſ połnym prawom wſchitzy ſa najwjetſcheho błasna mĕli. Te ßylne deſchcźe mjenujźy, kotrež w deſchcźowym cźaßu ſ mrócźele padaju, ſemju wjazy kóhcźi hłuboko do cźiſta rosmacźeju. Njeje nĕtko dom hłuboko doſcź ſałożeny, duź na rosmokanej ſemi ſteji, pſched ſymſkimi ßylnymi wĕtrami, kiž ſtajnje ſ deſchcźom khodźa, wobſtacź njemóże. Teho dla ßo to pſchirunanje, kiž je naſch ſbóźnik na kónzu ßwojeho prĕdowanja na horje trjebał, tak derje hodźi: „Schtóż te moje ßłowa ßłyſchi a njecźini te ßame, tón je podomny na njemudreho muża, kiž ßwój dom na pĕſk je ſtajił. Jako nahły deſchcź padźe a woda pſchińdźe a wĕtry dujachu a na tón dom ſtorkachu, duź wón padźe a bĕſche jeho pad wulki.“ Naſchi twarſzy miſchtrojo drje mĕnja, tu drje je naſch ſbóźnik ßo mylił; pſchetoż twarjenje też na pĕſku połnje twjerdźe ſteji. Haj, pola naß, ale w Palæſtinje je to dla tych ßylnych deſchcźow runje hinak. Schtóż tam hacź na ſkału njeńdźe, je błaſń, a jeho dom bórſy roſpadnje. Też teho dla dyrbi ßo ſałożk tak twjerdźe położicź, dokelž ßu w Palæſtinje domy wot delkach hacź na tſĕchu ßame ſ lutych kamjenjow, a teho dla drje 20 krócź cźeźſche hacź naſche. Stupiſch ſ durjemi do khĕże, tam wſcho wjelbowane namakaſch, a ani jeneje rjady trjeba njeje. Tſĕcha wobſteji ſ kamjenjow, kiž na wjelbje leża, tak ſo mózeſch na tſĕſche khodźicź a leżecź. S wjetſcha ßo wobydlerjo wjecźor po khowanju ßłónza na tſĕchu podadźa, ſo bychu tam khwilku cźerſtwy khłódniſchi powĕtr ßrĕbali.

S wjetſcha maju domy jedyn ſchoß, tola nĕkotre maju też dwaj. Tola je we kóždym jenoż jedyn jeniczki rum, kiž pſches zyłe twarjenje dźe. Scźĕna je cźorna wot kura a ßo źenje njebĕli. Kucheń ſa doſpołnje njetrĕbnu dźerźa, teho runja wuheń a wokna. Kur počźehnje ſ durjemi won a ßwĕtko ßebi po tym ßamym puczu ſaſtup do doma pyta. Schtóż w tajkim domje wo dnjo ßnano kroſch ſhubi, kaž naſch ſbóźnik w pſchirunanju praji, dyrbi woprawdźe ßwĕzu ſaßwĕcźicź a khoſchcźo do ruki wſacź; hewak by podarmo pytał. Ma wobßedźeŕ doma bliſke pſchecźelſtwo, dha też woni w tutym jeniczkim rumje bydła a tón jim doßaha; wobydlerjo tamniſcheho kraja wſchak ßu ſ wjetſcha wonkach, abo pſched domom a jenoż w deſchcźu a ſa nóz w domje khowanku pytaju. Tola niz jenoż ludźo, ale ſkót też w tym ßamym rumje w nozy pſchebywa. W najlĕpſchej pſchesjenoſcźi w tym ßamym rumje ludźo a wóßły a konje a kruwy a koſy a wowzy bydła a wſchĕm je tam derje. Wĕ ßo, tam źanych ſtokow a blidow abo ſofow abo podomneje nadoby njeje, na kotruż ßmy my ſwucźeni. Jeniczke, ſchtoż tam je, to ßu nĕkotre hlinjane kaſchcźe ſa muku a ſorno a potom żłoby ſa ſkót. Ludźo ßebi na kamjeń rub pſchestrja a tam ßedźa a ſpja a jĕdźa. Hdyž teho dla cźitamy, ſo Marja narodźeneho ſbóźnika do żłoba położi, dha ßebi teho dla myßlicź njetrjebamy, ſo je wona w hródźi ßwoje wukhowanje pytała. Też w zyłym nowym teſtamencźe njeje rĕcź wo hródźi, ale wo hoſpodźe. Marja je w domje była a w tajkim bĕſche żłob woprawdźe to najkhmańſche, ſchtoż by dźĕſcźu ſa kolebku było. Hiſchcźe dźenßa ßo dźĕcźi do żłoba kładu abo na rub, kiž na kamjenjach leźi.

(Pokrocźowanje.)

„Pomhaj Bóh“ je wot nĕtka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchĕch pſchedawaŕnjach „Serb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lĕta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Invocavit.

Njedźela	Mat. 24, 37—51.	Eſeſ. 4, 17—32.
Póndźela	Jan. 6, 1—15.	Gal. 4. 17—32.
Wutora	Jan. 6, 16—27.	Eſeſ. 5, 9—14.
Sſrjeda	Jan. 6, 28—59.	Eſeſ. 5, 15—33.
Schtwórtk	Jan. 6, 60—71.	Eſeſ. 6, 1—9.
Pjatk	Mat. 25, 1—13.	Eſeſ. 6, 10—24.
Sſobota	Mat. 25, 14—30.	Heb. 4, 14—5, 10.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farać w Krjebi; ßoburedaktoraj: farać Lenik-Gencź w Klĕtnom a farać Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!

Czißło 10.
13. měrza.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Reminiscere.

1 Teßalonikich 4, 7: „Bóh naß njeje powołał k njeczistosczi, ale k ßwjeczenju.“

Prěnju njedźelu póstneho czaßa ßłyschachmy se ßwjateho sczenja, so je ßo tón knjes Jesuß, prjedy hacź je jeho czert spytował, 40 dnjow a 40 nozow poscźił. Teho dla a so by to wopomnjenje Khrystußoweho czerpjenja jim też swonkownje ßwědomnje było, maju naschi katholszy ßobuschescźijenjo sa nusne, w póstnym czaßu ßo poscźicź t. r. ßo wschěch woßebnischich a pschede wschěm mjaßowych jědźow wostajicź. Nam evangelskim drje to sakasane, ale też pschikasane ujeje, pschetoż my s Lutherom prajimy: „Poscźicź a s czělnym waschnjom ßo pschihotowacź je (drje) pěkny, (ale tola jenoż) swonkny skutk abo poczink.“ Nusnische je to wutrobne ßobucźerpjenje s naschim wumóżnikom, nusnische to kschižowanje nascheho stareho Hadama se wschěmi jeho słymi żadosczemi a lóschtami. S nutrnosczu wscho wopomnicź, schtoż je Jesuß sa naß czinił a czerpił, a se ßwěrnosczu ßo wscheho wostajicź, schtoż je jemu njelubo — to je prawe evangelske posczenje.

Czehoż mamy ßo wostajicź, nam nascha dźenßnischa epistola sjawnje praji, mjenujzy wscheje njeczistosczе. „Bóh naß njeje powołał k njeczistosczi, ale k ßwjeczenju“, Bóh je czisty a ßwjaty, a Boże dźěczi dyrbja też cziste a ßwjate bycź. Dokelż ßmy s Bożeho roda, dha dyrbjała nam wscha njeczistosczź runje tak njepschistojna bycź, każ je kralowskemu dźěsczu njepschistojne w prosczerskej drasczе khodźicź, haj ta njeczistosczź dyrbjała nam njemóżna bycź, runje każ je rybiczzy njemóżno, město w czistej wodźe w pěsku abo błócźe płowacź. Jesuß bu naschich pschestupjenjow dla franjeny a naschich hrěchow dla bity, teho dla pak je jeho kschiż na Golgacźe wulke prascherske znamjo sa człowjestwo: „To ßym sa tebje czinił, schto czinisch ty sa mnje?“ A nasche wotmolwjenje dyrbjało rěkacź:

Ja pschibiju ßo ßobu
Na kschiż, so wumru s tobu,
Te czělne żadosczе, te njeskhowam ja ßebi;
Schtoż pschecźiwne je tebi,
To mi ßo wjazy njelubi.

Najpschecźiwnische pak ßu temu Knjesej po dźenßnischim wukładźenju ßwj. Pawoła kurwarstwo a lakomstwo. „To je Boża wola, wasche woßwjeczenje, so byschczе ßo wostajili kurwarstwa, a so by nichtó ßwojeho bratra w żanej wězy njepschekrótcził a njesjebał; pschetoż tón Knjes je ßudnik, kiż to wschitko wjecźi.“ Pawołowe napominanje je też sa nasch nětczischi czaß jara nusne. Pschetoż s tutymaj hrěchomaj steji pola naß slě, jara slě. Skoro połoja naschich młodźenzow je ßo husto hižo w sażnych lětach womasała s czělnymi hrěchami. Schtó chze te holzy liczicź, kotrež ßu ßo do starschiskeho domu wróczиłe, każ Dina do domu ßwojeho nana Jakuba? (1 Mójs. 34.) Ale hischczе hubjeńschi hacź woni ßu mużojo a żony, kiż ßu ßlubjenje pschi ßwj. wołtarju Bohu a druhemu dźělej date łamali a czěło a duschu s mandźelstwołamanjom womasali. A tola runje te hrěchi ßo wot Bożeho ßłowa jara ßurowje saßudźeja: „To dyrbicźe wy wjedźicź, so żadyn kurwar abo njeczisty nima herbstwo na

Khrystußowym a Bożim kraleſtwje." Tak wucži nowy kaž ſtary ſakoń. Kak ſwonkowne a ſwjerſchne pak je rosßudženje nětcžiſcheho ßwěta pſchecžiwo tutym hrěcham. Schtóž je pjecž tolerjow kranył, tón ßo cžežſcho ßudži a khoſta hacž mandželſtwołamař a ſawjednik, kotryž je zyłe cžłowjeſke a ßwójbne žiwjenje ſkaſył. To dyrbi ßo bórſy hinak cžinicž. Schtož je hrěch a hańba, dyrbi ßo tež tak mjenowacž a ßo jako hrěch a hańba wotpokucžicž. Hewak, hdyž tajke pſchestupjenja hiſchcže bóle pſchibjeraja a ſjawne ludowe ßwědomnje ßo bóle a bóle potupi, dha ßo najlěpſche mozy naſcheho luda ſahubja, a tutón hrěch cžehnje druhe hrěchi ſa ßobu, a Boži hněw pſchińdže na naß.

Scheſtu kaſnju pak ſcžěhuje ßedma a ta ßo w nětcžiſchim cžaßu tež wſchědnje a ſjawnje pſchestupuje. Haj wſchak, kranjenje ßame t. r. nutsdobywanje do bližſcheho doma a gwałtne rubjenje jeho wobßedženſtwa — to drje ßo wot někotrehožkuliž cžeßneho muža ſazpiwa a ſaßudžuje. Ale na wikach pſchi pſchedawanju krowy abo konja druheho ſjebacž, abo w khlamach ſ njeprawej tworu abo ſ pſchekupjenjom bližſcheho pjenjeſy k ßebi ſcžahnycž, abo pſchi wupožcžowanju pjenjeſow khudych ludži ſ lichowařſkej danju wuklukacž — to cžinja druhdy najwoßebniſchi ludžo a pſchi tym hiſchcže měnja, ſo to njeprawe njeje. Sće płody wſchak njewuwoſtanu: wo bankerotach, ßamomordařſtwach, tłóchnjenju, jaſtwje a t. d. móžeſch nětk kóždžicžki džeń ßłyſchecž. Pſchetož tón Knjes je ßudnik, kiž to wſchitko wjecži.

Teho dla, luby kſcheſcžijano, chzeſch-li jow cžaßnje a tam wěcžnje ſbožowny bycž, dha woſtaj ßo kurwařſtwa a hladaj, ſo njeby ßwojeho bratra w žanej wězy njepſchekrótcžił a njeſjebał a ſo by, ſchtož ßy hižo kranył a pſchekſchiwił, to po móžnoſcži ſaßo wrócžił a ſarunał. To by prawe a žohnowane poſcženje było, ſ tym by ßwojemu cžełu něſchto wotcžahnył. Ale to je cžežſcho, jako pſchi blidže ßo mjaßa ſdžeržecž. Knježe Jeſußo, kiž ßy ty ſa naß wumrjeł, pomhaj nam k tajkemu morjenju naſcheho ſtareho cžłowjeka!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cžłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

„Ty wſchak maſch ſe wſchěm prawo, Handrijo", jemu ja prajach, „ale kak chzeſch k njemu do dalokeho Straßburka pſchińcž?"

Wo to ßo mi ty njeſtaraj. dobra rada cžłowjekej huſto w nozy ſe ſpanjom pſchińdže. Dženß dyrbju khwilu do měſta dóńcž, tam chzu potom wohladacž, ſchto by ßo hodźiło ſa njoh' cžinicž. — Duž budž tu w Božim mjenje, Lena, a ſchtož budžeſch hdy wo Handriju ßłyſchecž, myßl ßebi ſpochi: Wón je ßebi wſcho to ßam po ßwojej myßli wuwjedł. W jeho wutrobje njeje ženje žane ludanje było a na ßwojeho pſchecželа wón ſabył njeje. Ssnano mi Bóh luby Knjes k wſchemu ßwoje žohnowanje pſchiwda, ſo ta ſła wěž dobry kónz woſmje.

Na to mi Handrij ruku da a chzyſche mi hiſchcže něſchto prajicž, ale ßylſy jemu do wocžow ſtupichu a wón pocža ſ hubomaj tſchepjetacž. Tajkile ßo wón wote mnje wobrocži a wuńdže khwatajo je jſtwy.

Ja běch tajka wurudžena a wutyſchena, ſo ßebi njemóžach domyßlicž, ſchto chzył wón ſapocžecž, pſchetož ſchtóž ma ßam na ßwojej wutrobje wulku ſrudobu, tón tajkule ßwoju wutrobu wſchu někomu druhemu wotewri, abo ßebi ju pſchecžiwo wſchěm druhim ſamknje, a ßebi pſchi ßebi jeno ßam na ßo wyßli. — Handrij ßo w nozy ſaßo k nam domoj njewrócži. Wón bě do měſta woteſchoł, ßo tam do wojakow pſchiſtajił, do teho ßameho regimenta, w kotrymž bě Jan, a hižo naſajtra bě wón duzy na prjecžki do Straßburka. Póßelnik bě jeho prjecž cžahnycž widžał a bě tule powjeſcž ßobu domoj pſchinjeßł, wyſche teho tež Handrijowe „Božemje", ſ kotrymž bě nam wſchěm dał „wjele dobreho" prajicž. Hlej, Hańžka, kajku je měł tónle Handrij luboſcž. Tale jeho luboſcž je woprawdže kſcheſcžijanſka luboſcž, a ta je ßylniſcha, dyžli ßmjercž; haj wjele wjele ßylniſcha je wona.

Nětkle hakle ja prawje ſa tym pſchińdžech a jemu doroſtymich, ſchtož bě mi wón wjecžor prjedy prajił a pſche cžo bě ßebi wón pſchi ßłowach ßwjateho Pawoła na Rómſkich (ſtaw 9, 3) w ßwojej bibliji woßebne ſnamjeſchko ſcžinił: „Ja ßym ßebi požadał, jo bych ja poklaty był wot Khryſtußa ſa ßwojich bratrow, kiž ßu moji pſchecželjo po cžěle". Nětkle ßama ßebi poroki cžinjach, ſo běch na wſchě ßwoje ßłowa bóle njekedžbowała. Ale hižo bě ſ tej wězu poſdže, a Janowe njeſboże njedaſche ßo wjazy wrócžicž.

* *

Poßłuchaj mi nětkle hiſchcže khwilu, ſchtož chzyła cži dale wo tym wurowjedacž. — Lěcžny cžaß bě nimo. Dně lětzy běſchtej ßo wo tym minyłej, ſo bě ßo Schokcžiz Jan do wojakow podał, a něhdže poł lěta, ſo bě Handrij wot naß mjelczo woteſchoł, duž pſchińdže k nam póßelnik a pſchinjeße nam ſaſyglowany liſt. Ja ßo ſtrójich, jako mějach jón w rukomaj a pohladach ſa tym, na koho był tónle liſt piſßany, — duzy pak wjedžich, ſo je tón liſt wot njeho, — wot Jana ßameho. Nětkle chzu cži jón wucžitacž, Hańžka.

Stara Lena domaßa ßebi pomału do ſaka, wuczeže ſ njeho ßwój ſtary ſawaleny Janowy liſt a wotwali ßebi jón. Papjera bě wſcha rosmjechcžena, piſßmiki wſchě wužołtnjene, tu a tam bě piſßmik wumaſnjeny, ſo njebě wupóſnacž, ſchto bě tam wot Jana něhdy napiſßane było. „Bóh wě, kak wjele ßylſow ßym na tónle liſt wuroniła", wona praji, te moje ßylſy ßu te piſßmicžki pózrjełe, ale to wſcho niczo njepomha. Tónle liſt ja wſchón ſ hłowy wěm. Lena bě, jako Hańžzy tole praji, wſcha ſeßłabjena, ale bórſy ſaßo k mozam pſchińdže a chzyſche Hańžzy poczecž tón liſt wucžitacž, ale podarmo. „Ach", wona praji, „kajku mamy tola my cžłowjekojo wutrobu pſche wſchu měru khrobłu a jara bojaſliwu. Wſchako je ßo tam wſcho to po Božej woli ſtało, a Bóh ma ſpochi dobre myßle. Ja ßym ßo wjele bědžiła a ßym ſe ßwojim modlenjom dobyła, ale moja ſaßlepjena wutroba chze mi pſchezo wſcho lěpje wjedžicž, njecha mi wſcha cžicha woſtacž a cžakacž, „ſo móhła ßo poßylnicž".

(Pokracžowanje.)

Naſcha nadžija.

Po němſkim.

(Skónczenje.)

Hdyž nam Jeſuß tež dnja ßwojeho ſaßopſchińdženja ujepoſtaji, je tola nuſne, ſo na ſnamjenja cžaßa kedžbujemy. Prěnje ſnamjo, kotrež je nam wón dał a po nim tež Pawoł a Sjewjenje Jana, ſteji w tym ßłowje: „Evangelijon dyrbi prjedy prědowane bycž pola wſchitkich póhanow." Tuto ſnamjo ßo nam, dokelž běchu naſchi wótzojo něhdy póhanjo, pſchede wſchěmi druhimi do wocžow ßwěcži a woprawdže, to je k wěrje podobne, ſo budže ßnano, prjedy hacž ßebi myßlimy, rěkacž móž: Nětko je evangelijon prědowane pola wſchitkich póhanow. Ale tola pſchi wſchitkim do prědka krocženju ſkutkowanja mißionſtwa nětko hiſchcže kónza njewidžimy, ſo móhło ßo bórſy prajicž: Nětko je ſkutkowanje mißionſtwa dokonjane. Hacž runje je ßo wjele ſtało, dha tola w pſchirunanju ſ tym wulkim nadawkom a ſ tym wulkim dalokim polom, na kotrymž ma mißionſtwo hakle ßwoje ſkutkowanje ſapocžecž, hiſchcže wjele njeje.

Tym wucžomnikam, kiž ßo Jeſußa praſchachu: „Hdy, Knježe?" jako Iſraelitam dyrbjeſche druha ſtaroſcž bližſcha bycž. Schto dha dyrbjeſche jich troſcht bycž, hdyž budže templ, ßwjatniza Boža, wutupjeny, hdyž Iſrael žadyn lud wjazy njebudže? Ja ßebi myßlu, jim bu figowz troſchtowaze ſnamjo (Mark. 13, 28), Luk. 13 je figowz wobras iſraelſkeho luda, Mark 11 widžachu wucžomnizy figowz wuſchnycž k ſnamjenju, ſchto budže dónt iſraelſkeho luda: to běſche, kaž ßo ſda, na najwyſchſche 2 dnjej, prjedy hacž tón ſbóžnik te ßłowa Mark. 13, 28 rěcžeſche. Tón figowz, kiž ſaßo wotmłodži, je tež iſraelſki lud a ſbóžnik wěſchcži tón cžaß: „Wěſcže wy, ſo lětni cžaß bliſko je?" Tych wuſwolenych dla, kotrychž wón wuſwolił je, je Bóh te dny ßuda ſa Judu a Jeruſalem pſchikrótcžił, hewak njeby „žadyn cžłowjek ſbóžny był" (Mark. 13, 20). Iſraelſki lud by hewak pſches ßudženje Boże wutupjeny był, ale teho ßlubjenja dla (Romſk. 11, 1—7) je ſbytk ßo ſdžerżał (Rom. 9, 27), a ſ tuteho ſbytka budže ſaßo jako lud poſtanycž. Figowzowa hałoſa ſaßo wotmłodži a budže ſaßo liſcže puſchcžecž. Iſrael

budźe pósnacź, do koho ßu kakali a ßo k ßwojemu Meßiaßej pschiwobrocźicź. „Tak wy, hdyž widźicź budźecźe te wězy ßo japocźecź; dha wěicźe, so Boże kraleſtwo bliſko je.“ (Luk. 21, 31.) A to budźe ßo ſtacź. Pſchetož, hdyž też iſraeliſki lud wot wutupjenja Jeruſalema jako lud wjazy njeje, — jako ſplah ſe ßwojimi waſchnjemi, jako „raßa“, hdyž ßměm tak prajicź, njeſańdźe, doniž Boža rada ßo nad nim njedopjelni. Tak je Mark. 13, 30 troſcht wucźomnikam daty, kotryž ßebi jako Iſraelitoju žadachu, ſo njebychu, ßud nad Iſraelu wohladawſchi, ßo pohórſchowali. Ale hdy ßo to ſtanje? Kaž je wěſte, ſo ßo ſtanje (Mark. 13, 31), tak mało móže cźlowjek ſhonicź, hdy Boža ſchtunda pſchińdźe (Mark. 13, 32). —

Póhanam budźe evangelijon prědowane, Iſrael budźe ßo k temu Knjeſej wobrocźicź; a nětko tſecźe ſnamjo: W kſcheſcźijanſtwje budźe wulke wotpadnjenje (Mark. 24, 37). Hdźe my nětko ſtejimy? My widźimy w katholſkej zyrkwi pſchewobrocźenje bójſkeje wěrnoſcźe pſchibywacź, kaž jo hiſchcźe pſched 40 lětami njebychmy ja móźne měli. My w evangelſkej zyrkwi widźimy, kak ßebi ludźo po ßwojej myßli wucźbu Khryſtußowu pſchetworjuja. My jich wjele widźimy, kiž ßu pak limzy, pak njepſchecźelźo evangelija. Kak je na cźaßu? njewidźimy dha hiſchcźe, my ßmy bliſkowidźazy, runjeż ßebi myßlimy, ſo mamy dobre wocźi; ale, lubi kſcheſcźijenjo: kak ſtejimy ßrjedźa w naſchim cźaßu? To ſeńſke ſmyßlenje, kotreż jenož ſa widomnym ſteji, kotreż ßo ſkóncźnje wjazy wyſche teho poſběhnycź njemóże, ſchtož je na ſemi wuźimacź a nahrabacź, je natykowaze. Kak ſ wami ſteji?

Tak daloko hiſchcźe pſchińdźe, ſo njebudźa cźlowjekoju wot niczeho wjazy niczo wjedźecź chzycź, khiba wot teho, ſchtož móźa ſ wocźemi widźecź, a potom budźe jim něſchto date, ſchtož budźa wěricź, a pſchipósnacź dyrbjecź; dokelž to ſ wocźemi widźa: „Zejchi budźa na ßłónzu a na měßazu a na hwěſdach; a na ſemi budźe ßo ludźom ſtyſkacź, a njebudźa wjedźicź, ſchto cźinicź.“ (Luk. 21, 25.)

A potom budźe ßo dopjelnicź: „Njebjo a ſemja budźe ſahinucź!“ Je dha to tajka dźiwna myßl, ſo budźe junu naſcha ſemja ſahinucź? Ja ßebi myßlu, woprawdźe nichtó na tym njedwěluje, kiž je ßebi ſ zyka myßle wo tym cźinił. Ale ſchto potom? dyrbi potom wſcho k kónzej bycź? Wſcha kraßnoſcź, wſcho wumjekſtwo a wědomnoſcź, wſchitko, na cźimž ßu ßo wócźko, wutroba a roſom wokſchewjake, dyrbi do niczeho ſahinycź a niczo wjaz njeje, ſchtož je było? Schto je potom zyła hiſtorija cźłowjeſtwa była hacź cźwila a próza bjes płoda. — Móżeſch ty wěricź, ſo Bóh ſ tym wobſankuje, ſo praji: Mi je žel, ſo ßym ſemju ſtworił, ja chzu ju ſanicźicź a ženje wjazy ſemje njeſtworicź? Ně, Jeſuß, kiž kónz tutej ſemi pſchipowjeda, pſchipowjeda też wěcźne kraleſtwo Boże (Mark 13, 31; Mat. 25, 34. 46) a wón rěcźi to wumožaze ßłowo (Sj. J. 21, 5): „Hlaj, ja cźinju wſcho nowe“. Na to ßu japoſchtoli ßwoju nadźiju ſtajili, ale Bohužel, kak wjele kſcheſcźijanow tuteje nadźije wjazy njeroſymi! Pawoł wjedźeſche (1 Kor. 15, 32. 58), ſo by wſcho dźěłanje na ſemi podarmo było, hdyž měli jenož na tutu ſemju myßlicź, na kotrejž njeměra a hubjenſtwa kónza njebudźe, doniž njeſańdźe, a kotrejež ſchkody ßo wuhojicź njedadźa, prjedy hacź to ſachodne njebudźe pſchekraßnjene do njeſachodneho.

Dźenßniſchi dźeń pak je wjele kſcheſcźijanow, kiž na ßlubjenje pſchichodneje noweje ſtwórby ßebi njemyßla. To cźinja, kaž by ßo na ſemi Boże kraleſtwo ſcźinicź dyrbjało a jako dyrbjeli my kſcheſcźijenjo naſchemu Knjeſej zyku ſemju k nohomaj położicź. To pak wjedźe k wopacźnym nadźijam a ſaßadam a ſkóncźnje k hórkemu ßamoſjebanju. Druſy cźinja, kaž bychu tu jenož teho dla na ſemi byli, ßwoju duſchu do njebjeß pſchinjeſcź. Hdyž pak ßo měſto teho, ſo ßo horjeſtacźa teho cźěła nadźijeja, jenož wo njeßmjertnej duſchi rěcźi, měſto teho ſo wo pſchichodnym kraleſtwje jenož wo ſaßowohladanju ſemrjetych pobóžnych powjedaju, dha móź a jaßnoſcź ſjewjenja Božeho do ßłabych, njejaßnych cźłowſkich ßonow woßłabnje, kotreż móża drje wutrobu hnucź, ale tola naſche wócźko njejaßne cźinja ſa to, ſchtož na ſemi cźinimy a docźakamy, a też ſa to, cźehož mamy ßo na kónzu wſchitkich dnjow ſa ßo a ſa zyku ſtwórbu nadźecź po Romſk. 8, 18—25.

Se ßlubjeneho kraja.

(Skónczenje.)

Zyły dom rózki a ſtołpy njeßu. Duž ma ßo na jich twjerdoſcź pſchede wſchěm dźiwacź. Sa rozkne kamjenje ßo najlěpſche bjerjeja, kiž muleŕ ſ pſchiłożenych kamjenjow ßebi wuſwoli. Kóždy kamjeń ßo ſa to njehodźi, a někotryzkuli kamjeń, kiž bě ſa rózkny kamjeń ſhladany, ßo na wſchěm poßledku tola ſacźißnje. Duž lóhko Knjeſowe ßłowo ſroſymiſch: „Kamjeń, kiž ßu cźěßlojo ſacźißnyli, je ßo rózkny kamjeń ſcźinił.“

Pſchi ßwjecźenju domow, prjedy hacź ludźo do nich ſacźehnju, je ßo waſchnje ſdźerźało, kiž naß na cźaß wucźehnjenje Iſraelſkich dźěcźi ſ Egyptowſkeje dopomnja. Pſched něſchto lětami gmejnſki ſtarſchi evangelſkeje woßady w Bethlehemje ßwój dom ßwjecźeſche. Do tuteho poßwjecźenja nichtó w domje bydlicź njeßmě. Sa tutón ßwjedźeń dwjeju koſołow rěſaſche. Krej bu do ßudobja puſchcźena, a ſ cźecźikom, kiž bu do krwě tyknjeny, běchu wſchě durje a prjohi a wudwjerna womacźane a to w podobiſnje kſchiża, kaž je to pola kſcheſcźijanow waſchnje. Potom hakle poßwjecźenje a ßwjatocźna rěcź wo ßłowje: Hdźež Knjes khěžu njetwari, tam dźěłaju podarmo, kotſiž ju twarja, ßlědowaſche. Muhamedanſzy wobydlerjo tuto ſtarodawne waſchnje womacźenja duri ſ krwju runje tak wobkedźbuja kaž kſcheſcźijenjo, jeno ſo pſchi tym ſnamjo kſchiża njecźinja. Ale ſchto ma tuto waſchnje na ßebi? Ludźo ßu teho měnjenja, ſo kóždy nowy dom ßebi ßwój wopor żada, hdyž ßo prjedy na horkach ſpomnjene waſchnje ſ krwju ſjednał njeje. By hewak ſ měſtoſcźu pak hoſpoſa abo hoſpodař abo dźěcźo wumrjecź dyrbjało. Duž drje ßo na tym dwělowacź njehodźi, ſo je to powoſtanka něhduſcheho paſſah wjedźenje; pſchetož wſcho dopomina na wucźehnjenje ſ Egyptowſkeje, hdźež Mójſaß k ludej rjeknu: Tón Knjes póńdźe wokoło a budźe tych Egypcźanow ſbicź. A hdyž wón budźe widźicź tu krej na tym hornim prjoſy a na wobimaj wudwjernomaj; dha tón 'Knjes nimo tych durjow póńdźe a njebudźe ſkaźerjej pſchidacź, do waſchich domow pſchińcź, waß ſbicź.

Domy, wßy a měſta najradſcho na wyßoke hórki a hory twarja. Wot tam kaž wyßoke hrody do płódneho kraja dele hladaju. Tajke měſto ma tón Knjes na myßli, hdyž je pſchiruna dźěcźom ßwětła, kotrychž njebjeſke khodźenje dyrbi ßo pſched ludźimi ßwěcźicź a njemóże potajne woſtacź. „Wy ſcźe ßwětło teho ßwěta; měſto, kiž na horje je, njemóże ſkhowane bycź.“

Cźiſcźe hinaſche bydła maju wobydlerjo Paleſtinenſiſkich puſcźinow, tak mjenowani „beduinojo“. Cźi najradſcho ſe ßwojim prawótzom Abrahamom dźerża, kiž je też něhdy, runje kaž dźenßniſchi dźeń woni, w ſtanach (zeltach) bydlił a ſe ßwojimi ſtadłami tam a ßem wokoło cźahał. Tute ſtany na drjewjanych žerdźach wotpocźuja a ßu ſe ſchtrykami a koliczkami k ſemi pſchicźinjene. Wyſchſchi žadyn njeje, hacź ſo móże muž nutſkach runje ſtejecź. W tutych mólczkich hětkach pak ßebi beduinojo wſcho rjenje naprawicź wjedźa. Powißnje ßo prěki pſches ſtan někajki rub, hnydom je ſ tym nowa iſtwiczka hotowa. Lawkow a ſtólzow a blidow beduina njetrjeba. Rub ßo na ſemju wupſcheſtrě, a tón jemu wſchu domjazu nadobu ſalutuje; pſchetož na nim beduina jě a ßedźi a leži a kuri a ſpi. Pſchi tym je beduina ſpokojom a njeby ſ niczim tute ßwoje ßwobodne žiwjenje ßebi wuměnił. Ssu nětko paſtwiſchcźa wokoło tajkeje wjeſki wotpaßene, dha ßo te 20—50 ſtanow ſwottorhaju, na khamjele (wjelbudy) ſkładźeja a zyły ród beduinow ßo dale poda, hdźež wjazy pizy a wody ſa ßwoje wowzy a koſy nadeńdźe, runje kaž ßu to ßwjecźi wótzojo Abraham, Iſaak a Jakub cźinili, kiž ßu ſe ßwojimi ſtadłami zyły ßlubjeny kraj wot Dana hacź do Berſaby, haj hacź do Egyptowſkeje pſchecźahali. S wjetſcha ßo tute ſtany ſ cźornych koſazych koßmow tkaju a ßu tak huſte, ſo ani kapki wody pſches nje njeńdźe. Też japoſchtoł Pawoł je tajke ruby ſa ſtany dźěłał, ſ cźimž ßo pſchi wſchěm ßwojim mißionſkim dźěle ßam žiwjeſche.

Tola wobydlerjo Kanaana jenož w kamjeńtnych domach abo ſtanach njebydla. Do zyła wſchak tam tak krucźe na ßwój dom wjaſani njejßu, kaž my. W lěcźe wjeßni nimale wſchitzy ßwoju wjeß wopuſchcźa, kiž je potom kaž wotemrěta, a ßo do polow, winizow a wolijowzow podadźa. Tam potom kóždy, kaž raß ßwjate pißmo lubi, pod ßwojim winowym pjeńkom a figowzom ßedźi. S wjetſcha ßo tehdy ſelena hěta ſ halſow na polu abo w ſahrodzy natwari. To je potom létne bydło, kaž maju je liſchki a ſyby a wróble. Sswjedźeń ſelenych hětow njeje po tajkim wěſte poſcźenje, dokelž ludźo ſ wonkach ßwojich domow bydla, ale wjele bóle najwjetſche wjeßele. Pſchetož najkraßniſcho ßo w cźopłych krajach bydli pod ſelenym figowzom a najrjeńſcho ßo leži na ſelenym dorniku w khłódku.

Wumóżerſki ſkutk módreho kſchiża.

Kak je tutón ſkutk naſtał.

21. ſeptembra 1877 wotmě farař Lucien Rochat w Genfu ſjawnu ſhromadźiſnu, hdźež chzychu radu ſkładowacź, kak ßo najlěpje pſchecźiwo wopiłſtwu běđźi. Pſchi wobſamknjenju proſcheſche

pschitomnych, so bychu schwajzarske towarstwo k sanjechanju wschěch wopojatych picžow saložili.

27 mužow šo na tole pscheproschenje sjednocži a wsachu pschisšlušchnosc na šo, so chzychu s Božej pomozu sa postajeny cžaš šo wschěch wopojatych picžow sdžerzecž (i wuwsacžom pschi Božim wotkasanju a na lěkarjowu pschikasnju) a pschecžiwo njewužitnemu wužiwanju tych šamych pola druhich wojowacž.

S tym bě šo towarstwo saložiło a je šo wot teho cžaša pschezo dale rosschěriło.

Byrnjež šo schromadnje pschecžiwo wschěm wopojam běduje, bu dale k temu wjedžene, so šo na wumóženje jenotliwych picžkow da. Jeho šobustawy šu kaž šmilni samaritscy, kiž šo na bitwischczo žiwjenja podawaja, so bychu wopory palenzoweho rubjeznistwa a mordarstwa wumóhli. Tak bě towarstwo jara podobne na schwajzarske towarstwo czerwjeneho kschiža, kiž je šo tež w Genfu sa sranjenych wojakow a jich wothladanje saložiło. Wschitcy doššuženi wojazy budža šnamjo tuteho towarstwa snacž, bělu wobalku s czerwjenym kschižom wokoło ramjenja. Podobnje wuswoli šebi towarstwo sdžerzliwosczje jako šnamjo módry kschiž na běłym polu. Móznje je wone pschiběrało. 30. septembra 1888 wobstejesche s 208 towarstwow w městach a na wšach. Ssobustawow a pschiwišowarjow bě 6513; a wot tych 5510 w Schwajzarskej, 300 w Němskej, 405 w Franzowskej, 272 w Belgiskej. 3357 parschonow běsche šlub sdžerženja wot wschěch wopojow podpišało, so bychu psches šwoje šnamjo picžkow pošylnili, teho runjecža cžinicž, 2185, so bychu šo njeměrneho picža wostajili a 971, so bychu šo psched strachami žiwjenja w korcžmach wobarnowali.

(Pokracžowanje.)

Nowy katechismus w Franzowskej.

Nasch Knjes je tych šwojich napominał, so bychu na šnamjenja cžaša kedžbowali, je sesnali a srosumjeli. Tež w naschich dnjach šo wschelake tajke šnamjenja sběhaju, kotrež njeje cžežko šudžicž a je po jich waschnju spósnacž jako cžorne njewjedrowe mróczele. Kak daloko je s njepschecželstwom pschecžiwo Bohu w Franzowskej pschischło, nam jedyn katechismus pokaže, kotryž je šo psched nješchto lětami wudał, s kotrehož dyrbja tamne džěcži wuknycž a šebi podložk a saložk šwojeje nabožiny twaricž. My w tutych knižkach praschenja a wotmolwjenja namakamy. Wšmimy hnydom prěni staw. Praschenje: Schto je Bóh? Wotmolwjenje: To ja njewěm. Schtó je šwět stworił? To ja njewěm. S wotkel cžlowjestwo pschińdže? To ja njewěm. Hdy je cžlowjek nastał? To ja njewěm. Schto budže s nami po naschej šmjercži? To ja njewěm. Njehańbujesch šo ty, hdyž ty to njewěsch? My šo njetrjebamy hańbowacž, so to njewěmy, schtož njeje ženje žadyn cžlowjek wjedžecž móhł.

W druhim stawje šo potom dale wo tym rěcži, kak šu te wschelake ptaki a swěrjata nastałe, kak je jena družina s druheje wuschła, a kak je skónczinje s tutych pschezo po rjadu do prědka krocžazych družinow cžlowjek nastał (po wucženym Darwinje s wopizy). A nětko pschińdže to praschenje: Je dha tuta wucžba jenož šón jeneho cžlowjeka? Wotmolwjenje: Ně, to je nam psches wědomnosc dopokasane. —

Tam šwjatemu Božemu pišmu wěricž njechadža; jow pak šo zyle twjerdže na cžlowjesku wucžbu spuschczeja, tola je wěrno, schtož šwjate pišmo proji: Saklaty je tón muž, kotryž šo na cžlowjekow spuschcža a džerži cžěło sa šwoju pomoz; pschetož w naschich dnjach je šo nětko wupokasało, so je tón profešor (jedyn wucženy w Jenje), kiž je tamne měnjenja wo nastacžu cžlowjeka postajił a dopokasacž šo hordzik, najwjetschi thar, so je s wjedženjom kjž pišał a wopaki wschelake wězy ryšował, jeno so by jemu to wscho k jeho postajenjam trjechiło, a so je šo mało wo wěrnosc staral. Tak je šašo runje nawopak, schtož tamny franzowski katechismus wucži, pschetož to, schtož cžlowjeka wědomnosc wucži, to je njewěste, a wěste jenož to wostanje, schtož šwjate pišmo wucži. — K wobžarowanju šu jeno te wbohe franzowske džěcži, kotrež šo s tajkimi sjawnymi kjemi wot šwojeje młodosczе šem šycža. —

—M—.

S kajkejž měru wy měricže, s tajkej budže wam šašo měrjene. (Matth. 7, 2.)

Westfalski kraj drje je czi derje snaty; wón k Pruskej šluscha a běsche kaž wschitke druhe provinzy do „krajnych šudnistwow“ dželeny. Jene s nich bu do města Bochum położene a w tym je šo w l. 1790 šlědowaze stało:

Jenemu burej buchu jedyn dzeń wschitke jeho kubła wot šudnistwa rospschedate. Wón běsche bohaty muž byk, wulki dwór a wjele skotu měk; ale s nim běsche do sady schło a nětko tak daloko pschischło, so dyrbjesche šo jemu wschitko pschedacž, so by šo po mócznosczi dołh jarunak. Na dnju, hdjež šo to wscho rospschedawasche, bě jara czopło. Wjele ludzi bě šo seschło, so bychu to a tamne tunjo kupili. Wó jstwje bě pschе tužno a teho dla šudniski sastojnik wobjamkny, wonka to pschešadžowanje wotdžerzecž. Wón šwoje blido da pod thłodkosty schtom stajicž, a te druhe smachi šo tam tež snoschachu. —

Nětdže pol hodžinki to pschešadžowanje šo wotbywasche, potom komišar pytny, kak wschitcy hłowy hromadu tykajo šebi nješchto powjedaju, wschelake šnamjenja cžinjo, kaž by rjekł, so bychu šo dźiwali. Wón s rospschedawanjom pschesta a šo wopraschа, schto je pschicžina njeměra S wopredka jemu nichtó wotmolwjenja dacž njechasche; po małej chwilzy sestarjeny mužik šlědowaze wotmolwi: „Knjes komišarje, hdyž wy nětkole se šudniskim pišarjom tudy spody teho schtoma šedžicže, nam do myšlow pschińdže, so je šo psched 15 létami na tym šamym měsczе to šamo stało, spody teho šameho schtoma, w tym šamym mejskim měšazu w tych šamych wobstejnosczach bu wschelaki grat teho šameho dwora pschedaty. — Nětczischi bur tehdy tuto wobšedženstwo nastupi. Jeho macž, kotraž běsche wjazy lět s wudowu była, běsche šo šašo woženiła a jejny muž, tež wudowz, wjesche jeneho šyna s prěnjeho mandželstwa. To kubło jejnemu prawemu šynej słuschesche, a wona dyrbjesche, jako šo druhi krócž woženi, sapiš zakeho podomka sczinicž, so móhła wschitko šwojemu šynej, hdyž budže połnolětny, šašo prawje pschepodacž. — Jako nětko tón šyn psched 15 létami tutón dwór na šo wsa, nješchtokuli pobrachowa, schtož tam w sapisku podomka stejesche; pschetož ta žona běsche šašo swudowjena, a tójschto nješboža měła, a teho dla mróczo pschischła. Jejny šyn pak žakeje schkody czerpicž njechasche, ale chzyschе wschitko sarunane měcž. Wón bě nješmilny a wótry pschecžiwo šwojej maczeri a ju tak czwilowasche, so tež dyrbjesche to na pschešadžowanje dacž, schtož bě jej wumjenk a wot druheho muža sawostajene. Tu žane proschenje se strony maczerje niczo njepomhasche; šamo jejne šuknje a te pošleschczo, s kotrymž šo wodžewasche, buchu pschedate. — Jejny pschichodny šyn, kotryž jako wotroczk pola njeje słužesche, šo nad njej šmili. Se šwojimi kišale sašłużenymi kroschkami wón drastu a pošleschczo kupi a šwojej pschichodnej maczeri šašo dari. Jejnemu nješmilnemu prawemu šynej pak šo njeje derje schło a tuto džensnische pschešadžowanje je prawe Boże sapłaczenje tamneho žałostneho njeskutka, hdjež je šo šyn tak pschecžiwo šwojej maczeri pschehrěschił. To je, wo czimž my bjes šobu rěcžachmy.“ — Tež drusy wobšwědczachu, schtož bě tutón mužik prajił, a šamo tón muž se šudnistwa šo teho wscheho dopomnicž wjedžische, hdyž běsche tehdy pódla byk. — Njemolcže šo, Bóh šo njeda sa šměch měcž! Tajkim džěczom, kotrež šwojeju starscheju njeczeszcža, šo hižo na semi jara wubjenje dže! —M—.

Reminiscere.

Njedžela	Mat. 25, 31—46.	Hebr. 6.
Póndžela	Jan. 8, 46—59.	Hebr. 9, 11—15.
Wutora	Jan. 9, 24—41.	Hebr. 7, 11—28.
Ssrjeda	Jan. 3, 17—21.	Hebr. 8, 1—13.
Schtwórtk	Mat. 26, 1—13.	Hebr. 9, 1—10.
Pjatk	Mat. 26, 14—30.	Hebr. 9, 16—28.
Ssobota	Jan. 13, 30—38.	Hebr. 10, 1—21.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“** na wšach a w Budyschinje dostacž. **Na schtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe czišła** šo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; šoburedaktoraj: farar Lenik-Gencž w Klětnom a farar Gólcž w Budyschinku.
Czischcž a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 11.
20. měrza.

Lětnik 2.
1892.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Oculi.

Efeſiſkich 5, 1. 2: „Czińcże po Boſy, jako lube dźěczi, a khodźcże w luboſczi, jako też Khryſtuß naß je lubował a je ßo ßam ſa naß podał, ſa dar a wopor, Bohu k ßłódkemu wonjenju.“

Jara ważna wěz je ſa kóždeho człowjeka wobkhad ſ druhimi człowjekami. Teho dla ſteji pſchi ſaſtupje do ßwětneje hiſtorije Bože ßłowo: „Dobre njeje, ſo człowjek ßam je“ a ſ tym je wuprajene, ſo je człowjek k towaŕſtwu ſtworjeny, ſo Bože wotpohladanje je bycże człowjeſtwa, roswicże człowſkeje ſchlachty. Tak też móhł rjez wyſche kolebki kóždeho nowonarodźeneho dźěſcża pißane ſteji: „Dobre njeje, ſo je człowjek ßam“. Bjes towaŕſtwa dyrbjał człowjek ſańcź a ſawutlicź; pſchetoż ßmy na dawanje a branje ſałożeni. Czim wjazy rukow człowjek ma k branju wot druhich a k ßobudźělenju druhim, czim bohaczíſche ßo czini jeho žiwjenje. Ale czim mjenje człowjek ſamóże wot druhich ßłyſchecź a ſ druhimi rěczecź, wot druhich wuknycź a druhich wuczicź — njech ßo to ſtanje ſ hordoſczu abo ſ lěnjoſczu — czim ßamotniſchi a khudſchi tam ſteji a je w ſtraſche, zyle ſawutlicź, wuſkhnycź a wotupicź. Wſchak praji hižo Bože ßłowo: „Nóż wótſi nóż a muż ßwojeho bližſcheho“ (Pſchißł. 27, 17).

Teho dla je wobkhad ſ druhimi człowjekami woprawdźe ważna wěz. Je pak też cżežka wěz, jón ßebi płódny czinicź a pſchezo to prawe trjechicź, wſchelake ſtrachi pſchewinycź a žohnowanje ſapſchimnycź, kotrež Bóh nam w nim dacź chże. Teho dla je ßwj. Pawołowe roswuczenje wo tutej należnoſczi, ſo mamy ßebi Boži wobkhad ſ nami ſa ſnamjo a pſchikład naſcheho wobkhada ſ człowjekami wſacź, nam dźenßa jara witane.

„Czińcże po Boſy jako lube dźěczi!“ Wón je nam dawno ßam czinił, ſchtoż nam każe druhim czinicź. Teho dla rěka zyłe potajnſtwo wobkhadźenja ſ człowjekami ſa kſcheſczijana ſ krótka tak: Każ Bóh mi — tak ja bližſchemu! Ale je ſnate, ſo naturſki człowjek, ßebiczíwy ma zyle druhe heßło, a to też ſ krótka rěka: Każ ty mi, tak ja czi! To je póhanſka mudroſcź, to je złonikowa pſchecżelnoſcź, jako tón Knjes praji: „Pſchetoż hdyż wy lubujecże tych, kotſiż waß lubuja, kajke myto wy ſmějecże? Njeczinja to też złonizy? A hdyż wy ßo jeno pſchecżiwo waſchim bratram luboſnje ſadźerżicże, ſchto wy woßebneho czinicże? Njeczinja też tak złonizy? Teho dla dyrbicże wy dokonjeni bycź, runje jako też waſch Wótz w njebjeßach dokonjany je.“ Duż dyrbi tón wſchehomózny Bóh ßam naſch miſchtr bycź, wot kotrehoż wuknjemy, ßo k człowjekam prawje ſadźerżecź. Najwjetſchi ſadźěwk pak tak derje bjes nami a druhimi człowjekami, każ bjes nami a Bohom ßu naſche hrěchi. Pſchetoż każ naß niczo wot Boha njedźěli dyżli hrěch, tak też wobkhadej ſ człowjekami niczo tak mózuje njewobara, khiba hdyż jedyn ßo na druhim pſchehrěſchi. Teho dla „budźcże jedyn k druhemu dobroczíwi, miłoſczíwi a wodajcże ßebi, jako też wam Bóh w Khryſtußu je wodawał“. Pſched Bohom njemóżemy žiwi bycź, khiba ſo nam wſchědnje a bohacże hrěchi wodawa, tak też ſ naſchim bližſchim njemóżemy žiwi bycź, khiba ſo bychmy wſchědnje

a bohacże wodawali — hdyž nuſne je ßydomdżeßacź króćź ßydom króćź.

Chzeſch=li pak tutón Boži wobkhad ſ nami w jeho zyłej pyſchi a ſajimazej rjanoſczi widżecź, dha pohladaj na Khryſtußa. W nim je nam woprawdże ſeſkhadżała pſchecżelnoſcź a luboſnoſcź Boha naſcheho ſbóżnika. Dokelž wón, w kotrymž ta połnoſcź teho bójſtwa cżělnje pſchebywaſche, prajicź móżeſche: „Schtóž mje widźi, tón widźi teho Wótza, teho dla je jeho zyłe khodżenje na ſemi khodżenje wocżělnjeneje luboſcże Bożeje k nam, teho dla móże Pawoł dale napominacź: „A khodźcże w luboſcźi, jako tež Khryſtuß naß je lubował a je ßo ßam ſa naß podał ſa dar a wopor Bohu k ßłódkemu wonjenju.“ Jow widźiſch ſjawnje Boži pſchikład: Kaž Khryſtuß mi, tak ja tym bratram! Luboſcź, ßebje ßameho podawaza, woprowaza, do ßmjercże khodżaza luboſcź — to je to potajnſtwo Khryſtußoweho khodżenja, to je to ſnamjo, kotrež je wón nam woſtajił, ſo bychmy ßlědźili po jeho ſtopach.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cżłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Na poßledku pak bě ßo ſtara Lejna ſaßo ſměrowała a cżitaſche:

W Straßburku, na ßwj. Michała 1748.

Lejna, ty moja luba, ſłota wutrobicźka!

Hdyž budże tole pißmicźko k tebi dóſchło a cże ſtrowu a cżerſtwu nadeſchło, budżeſch ßebi myßlicź: „Jan je pſchezo hiſchcże ßwojeje ſtareje hłowy a ßebi myßli, ſo ſměje cże junu ſa żonu“, — ale ſe wſchej żeńtwu je nětko pola njeho nimo. A hdyž ſmějeſch tónle mój liſt wucżitany, njebudżeſch na mje ſła, ſo cźi „moja luba wutrobicźka“ rěkam, pſchetoż nětkle to nikomu niczo wjazy njeſchkodźi, tež ßo njebudże nichtó trjebacź na to mjerſacź.

Ach, Lejna, ſe wſchej ßwojej wutroby ßym ja ſpochi pſchi tebi był, hacž runje ßym dyrbjał w zuſym kraju woſtacź. Ty pak, ty ßama wſchak tež njeßy na mnje ſabyła — Handrij je mi to prajił — a runje tole wjedżecź, je nětkle moje jenicźke wjeßele, kajkež mam hiſchcże tu na tymle ſłym, ſełhańnym ßwěcże. Na tole chzu tež ßobu ſpominacź, hdyž budu dyrbjecź ſa khwilku ßwět wopuſchcźicź a ßwoje młode żiwjenje ſhubicź! Lejna, mi ßo tu ſlě póńdże, ale tebi ßobu, hdyž budżeſch wo tym ßłyſchecź; tola Boża wola ßo ſtań.

Luba Lejna, trójzy ßym ßwojemu nanej liſt póßłał, ale wón je na mnje ſły, dokelž běch jemu do wojakow cżeknył, duž mi na żadyn njeje niz jenicźke wotmolwjenje póßłał. Wote mnje wſchako tež prawje njebě, pſchetoż ja běch wucżeny: „Cżeſcź nana a macżeř, ſo ßo cźi derje póńdże a ſo był ty dołho żiwy na ſemi.“ Tole bě ſa mnje to prěnje njeſboże. Po tym ßebi njeißym doſcź pſchemyßlił: „Twoja ſłóſcź budże cże ſeſchwikacź“ (Jerem. 2, 19) a „Porucź temu Knjeſej twoje pucże a měj nadźiju k njemu, wón budże wſcho derje dokonjecź“. Tole bě ſa mnje to druhe njeſboże, a ſa nje mam nětkle cżerpicź. Ty ßy měła prawo: „Sswět ma huſto dźiwne, Bóh pak ſpochi dobre myßle“. Budźiſche był Handrij khwilu prjedy k nam ßem do Straßburka pſchiſchoł, budźiſche ßo ſo mnu wſcho tole ſtało njebyło. Ale wſcho tole njeje ßměło hinaſche bycź, a ja chzu nětkle wſchu ßwoju ſłóſcź ſnjeſcź, a njecham dale na Boha Knjeſa ſkorżicź, wot kotrehoż ßym ßwoje żiwjenje doſtał.

Druhdy drje ßebi ßam pſchi ßebi pomyßlu, ſo tami budźichu njetrjebali ſo mnu tajzyle hrubi bycź a ſo mnu roſnje njeſakhadżecź, ale ſo budźichu móhli ſo mnu cżerpjenje měcź a wojeńſki wyſchſchi budźiſche mje tež njetrjebał dacź dwójzy takle hrubje ſa to wuſchwikacź, dokelž běch ßebi ßwoju wojeńſku draſtu a hewaſchu wěz rjanu doſcź njewużeßał, — wſchako ßym tola cżeſtnych ludźi ßyn, a ßym ßo hewak ſpochi ſprawny a cżeſtny ſadżerżał, a runje tehdy bě młohojte ranje, — ale ja njecham na nikoho wot tychle ludźi niczo ſke donjeſcź, hdyž je nje Bóh tón Knjes chzył pokhoſtacź, duž ßym tež wſchitkim ſ wutrobu wodał a njecham ßo tež na naſcheho wyſchſcheho ſłobicź, — ně, na nihdy niz; a chzu ßebi Davidom pomyßlicź: „Bóh je jemu to kaſał cżinicź!“

Wot nich mje nichtó njemóżeſche wucżerpicź, dokelž běch ſpochi tajki ſrudny a njechach ſ nimi niczo ßobu cżinicź, a jako naſch wyſchſchi praji, ſo dyrbju ja ßrjedź naſchich wojakow w ſkoku duzy na puki běhacź, pjerichu woni do mnje ſe ßwojimi paßami a ſ rjecżaſami tajzy njeßmilni, kaž njebył ja żadyn cżłowjek. A dokelž ßo mi njechaſche pódla ſkiwlicź a żołoſcźicź, ale ßo ſe ſubami ſakußnych, hacž runje mje khribjet paleiche, kaž byli mje ſe żahlym żeleſom wopalili, bu nyſchſchi cźim dźiwiſchi a praji: „Njedowjedżcże mi tehole khadlu do żaneho lazareta, ale ſtajcże jeho ſ tymaj dwěmaj paduchomaj, kotrajž ſtaj dołhe porſty cżinitoj, zyły dżeń a zyłu nóz na ſtražu. Stajcże jeho horje na naßep — tam njech ßo wocżopli. Wón tu ſe ſymu dyrkoze, tón khadiicźka, — pßowy ſcżerb — tón! Wſche cżo tu na naß rěſchczo ſe wſchěmi ſubami kſchipi, rapak, tón njeduſchny!“

Tam horka potom zyły dżeń ſtejachmy a ßłóncżko naß ſe ßwojimi pruhami paleſche, ſo ßebi kóżde wokomiknjeńczko myßlach, ſo budże ſo mnu duzy kónz. Sſłóncżko ſe ßwojej cżopłotu a ta pſche wſchu měru wulka cżělna boloicź, woboje mje tak pſchimaſche, ſo běch wſchón ßwój roſomcżk wotbył, a ruka mi wſcha tſchepj.taſche, ſo móiach ßwój teßak lědy w horſchcźi wudżerżecź.

Delkach pod naßepjemi rěka Rhein nimo běži, — tamu ſtronu Rheina leżi němſki kraj, a burſzy ludźo běchu wonka na łuzy, khopjachu ßebi tam ßwoju trawu a kładźichu ßwoju ßuſchenu wotawu na wós. Tam maja żónſke hinaſche kłobuki na hłowje a mużojo hinaſche cżapki hacž doma naſchi ludźo, ale ja dyrbjach ßebi jich wohladajo doma na naſchich ludźi pódla pomyßlicź. Delka pod horu ßo ſtadło krum paßeſche, kóżda krumicźka mějeſche ßwój ſwóncżk na ſchiji wißajo; ja jich ſwóncżki wſchě ßłyſchach ſynczecź a klinczecź. Pola naß na naßepi pak naſch bubnař ſa=bubnowa a wojazy, kiž běchu na ſtraži poſtali, mójachu ſe ſtraże domoj woteńcź, jenicźzy ßami my tſjo dyrbjachmy tam ſtejo woſtacź, tajkale naſcha ſtraża bě ſa naß khoſtanje. Ach, tehdy ßym ßebi ßam pſchi ßebi też pomyßlił, kaž tamy ſhubjeny ßyn: Kak wjele dźěłacżerjow ma doma mój nan, kiž maja khlěba doſcź, ja pak jowle ſońdu w ßwojim hubjenſtwje! (Pokracżowanje.)

Tón Knjes teho njebudże njeſchtraſowaneho woſtajicź, kotryž jeho mjeno njewużitnje wużiwa.

Hrěch, kiž kaž ſpſchah na naſchim ludu leżi, je njewużitne a ſaßakle wużiwanje mjena Bożeho. Żane mjena ßo na ſemi tak bje wſcheho pſchemyßlenja njewupraja, kaž mjeno Boże a Jeſom Khryſta. Kaž wotpſchimane pjenjeſy, kiž niczo wjazy njepłacża, pſches ßwět dżeja. Schtóž jenož nětotre dny na to kedźbuje — na haßy w wobkhodżowanju, — budże ſ naſtróżenjom ſpósnacź, kak ßo wot wyßokich a niſkich, wot ſtarych a młodych, a ßamo wot ludźi, kiž ßo k kſcheſcźijanſkej woßadże dżerża, kraßne mjeno Boże a mjeno ſbóżnikowe, w kotrymž dyrbja ßo wſchitke kolena poſłakowacź, njewużitnje wużiwatej.

Je wyßoki cżaß, ſo my ßo ſhrabamy, tutu njehódnoſcź wutupicź a Boha proßymy, ſo by jeho mjeno też pola naß ßwjate było. W małym ſapoczmy, pſchede wſchěm ßami ßwój dom a ßwój rt cżiſty dżerżmy, „ſo ſ jeneho rta njewuńdże khwalenje a poklecże“. A hdżež mamy pſchißłuſchnoſcź pſchecźiwo temu hrěchej rěcżecź, pſchewińmy bojoſcź. Jaßne khutne ſchtraſowoze ßłowo tak lóhko nichtó njewußměſchi a hdyž to cżini, móże je tola Bóh żohnowacź — na tebi a ßnano też na nim.

S najżałoſtniſchim ſapoczmy. Je hroſnych ßakrowazych ßłowow — bjes młodymi pachołami móżeſch je ßłyſchecź — te ßebi ſatamanje Boże na ßwoju hłowu pſcheja. Najhroſniſche ßu pola wojakow ßłyſchecź; tajke bjesbóżne leſtrowaze ßłowa — ſo ßebi na nje pomyßlo mje ſyma pſcheběhuje. Někotra wutroba ßwěrneje macżerje je hižo ſdychowała, hdyž jejny ßyn wot wojakow domoj pſchińdże — tutu njehódnoſcź nawuknywſchi. To dyrbi naß woprawdże naſtróżecź, hdyž cżłowjekow tak ſelicź ßłyſchimy a my nawuknjemy ſroſymicź, ſchtoż Luther praji: „To móże ßo cżłowjek żiwjenja nabycź, jenož njewużitneho wużiwanja a ſranjenje Bożeho mjena dla, w kotrymž budżemy ßo (cźim dlěje, cźim wjazy) k cżertej ſjawnje modlicź.“ Pola iſraeliſkeho luda ßo ſjawne hanjenje mjena Bożeho ſ kamjenjowanjom ſchtraſowaſche. Dżenßa ßo ßakrowaze huby wjazy ſ kamjenjemi njeſatykaja, ale tón ſtary Bóh je hiſchcże żiwy a wachuje hiſchcże nad ßwojim ſakonjom. Něktry bjes ſchtraſy wokoło khodźi, tež jeho ßwědomnje ieho wjazy njeſchtrafuje. Ale ßmjercź pſchińdże a jeho pſched Boži

trón wjedże. Jeho knihi žiwjenja ßu potom wočinjene, wón dyrbi wotmolwicź ša kóžde njewužitne ßłowo, — ša kóžde njewužitne ßłowo, to je cźežke žadanje! Sto, tawsynt krócź ßy ßebi satamanstwo pschak. Kak potom, hdyž by ßo cźi stało, kaž ßy ßebi žadał?

Kak pak je to pschischło, so je tón hrěch ßo tak rosschěrił? My wschak prajicź njemóżemy, so ßo to husto s wotpohladom a pschemyßlenjom stoka. Ale někotsi ßu njerosomni dosćź, so ßebi myßla, so dyrbja wěstu móź a krutosćź wopokasacź psches ßakrowanje. Běsche to hodźina ßylnosćże, jako Pětr psched tej dźowku ßo saklijesche, abo njebě to wjele bóle hodźina jeho najwjetscheje ßłabosćże, w kotrejž wón ßwojeho Knjesa a mischtra saprě? To ßnano wojerski wschk praji: „Schtóž je prawy wojak, dyrbi tež ßakrowacź móź.“ Je woprawdże njemóżne, dobry wojak bycź bjes teho, so cźlowjek pschecźiwo druhej kasni shrěschi? Ja snaju póhanskeho hetmana w Kapernaumje, kotremuž je wotrocźk poßłuchał, hacź runje njeßakrowasche; hdyž wón praji: „Dźi tam!“ dźěsche wón, a hdyž wón praji: „Pschińdź ßem!“ pschińdże wón. Ně, niz ßylnosćź a krutosćź ßo psches ßakrowanje wopokaże, ale twjerdosćź a dźiwjosćź. Wschk, kiž ßwojich wojakow poklíwa, budże ßo mało staracź wo sboże ßwojich poddanych, kaž tež cźi pohončojo a wotrocźzy najbóle skót cźwiluja, kiž bjes pschestacźa na njón ßakrujo do njeho pjerjeja. „Bjesbóżneho wutroba je njeßmilna“ cźitasch w pschisłowach Salomonowych. — Abo chzesch Boże mjeno wuprajo twoje ßłowa wobkrucźecź? Někotry pschekupz niczo tak njepschedawa, so njeby pschi tym dźeßacź krócź prajił: „To Bóh wě!“ Rocźisch-li ßo tak pschecźiwo někomu, kiž ßam druhu kasnju s nohomaj podteptuje, tebi tajke wobkrucźenje niczo njepomha; masch-li pak tajkeho psched ßobu, kiž tajke njewužitne wužiwanje sazpiwa, budże ßo wot tebje wobrocźicź. Wascha rěcź budź: „Haj, haj! ně, ně! schtož wysche je, to je wot sleho!“

A dale. Ja nochzu rěcźecź wo hrěchu tych, kiž hrěch pschiwěry powjetscha psches njewužitne wužiwanje ßwjatych ßłowow a modlitwow pschi tak mjenowanym „žohnowanju“, ja chzu ßo wobrocźicź k temu, schtož jich najwjazy ßnano najbóle trjechi, so ßo Boże a Jesußowe mjeno tak husto w lóhkosmyßlenosćźi bjese wscheho pschemyßlenja wupraja. Pschi najnjewažnischich składnosćźach, pschi hracźu a žortowanju, hdyž je cźlowjek pschesßłapnjeny abo ßo kusk stróži, ßo Boże mjeno wupraji. Hdyž bychmy sady kóždeho: „Ach, ty luby Božo!“ a „Božo haj!“ a „Ach mój Jesußo!“ wěrjazu wutrobu pytacź móhli, by drje s bohabojasnosćźu w naschim ludu derje stejało. Tak pak je to jenož dopokasmo ša to, so ßo bohabojasnosćź w ludu shubjuje.

Hdyž by w tym wokomiknjenju stupicź móhł psched krala ßwěta, psched kotrymž semja tschepoze, — by ßebi swěrił, w lóhkosmyßlenosćźi abo žorcźe Boże mjeno wuprajicź, jeho wołacź, kaž towarscha wołasch? A hdyž chzesch ty nětko woprawdże kóždy dźeń se ßwjatym wótcźe naschom psched jeho trón stupicź a ßwoje kolena shibujesch a prajisch: „Sswjecźene budź twoje mjeno!“ jeho wo njebjeske a semske kubła prosscho, — njebudże twoja modlitwa njemózna, hdyž ty w tej ßamej hodźinje Boże mjeno wotßwjecźujesch psches njewužitne wužiwanje?

Njepraj: „Wón je tak wyßoki, wón na to njehlada.“ Wón njeje daloko wot žaneho bjes nami, wón tón wschudźomny naß wobdawa kaž powětr a je wulki hrěch, hdyž ty bjes pschemyßlenja k jeho mjenu ßo wołasch, kiž je wyßoki pschе wscho a tebi blisko.

Njepraj: „To njeje slě měnjene.“ Hdyž ßwjate ßłowa pschi njeßwjatej składnosćźi psches twój rt dźeja, tebi tón troscht niczo njepomha, kaž by to jenož cźlowiska ßłabosćź była, kaž njeby niczo dale było na tajkim njepschemyßlenym ßłowje. Boże ßłowo je njepowalne a praji: „Tón Knjes teho njebudże njeschtrafowaneho wostajicź, kotryž jeho mjeno njewužitnje wužiwa.“ Njeměj žadyn hrěch ša mały. Kaž mały ßo tebi też sda, wón tola Boha srani, srani twoje ßwědomnje a bywa korjeń wjetscheho hrěcha. Swucźenje pak hrěch niz jenož spodobny, ale też mózny cźini, so potom skónczinje wot njeho wjazy puschcźicź njechasch a njemójesch.

Teho dla prjecź s tej njehódnosćźu! Chzemy dha ßebi porokowacź dacź, so židźi a Turkojo ßwojeho Boha bóle cześcźa, hacź my kscheseźijenjo? Schtóž Boże mjeno njewužitnje wužiwa, ßwojeho Boha njesnaje; ša teho Bóh njeje žiwy, ßylny, ßurowy Bóh, psched kotrymž njebjeßa a semja a ßamo cźercźi rźu, ale ßłaby, kiž žaneje słóscźe domachnjepyta. Schtóž pak praweho Boha njesnaje, nihdy sbóżny njebudże.

By ßebi ty swěrił, se ßwjatej martru wokoło ßebje bicź? Hlaj, to ßame ßy ty husto s Božim mjenom cźinił. Wostajmy ßo teho hrěcha. Dźenßa sapoczmy! Kóždy kedźbuj ßam na ßebje, a hdyž je ßo s tobu s Božej pomozu polěpschiło, potom też druhich w luboscźi schtrafuj. Dwě schulerźy wyschscheje schule tu wěz tak krucźe pschewjedźeschtej, so ßebi bjes ßobu ßlubischtej, so jena tu druhu pschi kóždym njewužitnym wužiwanju Jesußoweho mjena na hubu plosnje. To wschak jara rjenje njeklinczi, ale běsche dobre a wužitne waschnje. Po létach to jena powjedasche, so je jeno junkrócź tu schrafu dostała; so je ßo jejna huba tak nastróżała, so je ßo wot teho cźaßa teho wostajiła.

Jedyn ßrědk pak je nam wschitkim nusny: to je modlitwa wo móź, Božu wolu cźinicź. My ßłyschimy jeho wolu w druhej kasni: „Ty njedyrbisch mjena twojeho Boha njewužitnje wužiwacź.“ A kaž je schtwórta kasnja prěnja, kiž ma ßlubjenje, tak je druha kasnja prěnja, kotraž ma hrożenje: „Tón Knjes teho njebudże njeschtrafowaneho wostajicź, kotryž jeho mjeno njewužitnje wužiwa!“ Duž chzył tón Knjes ßwój pucź naß snacź wucźicź, so bychmy khodźili w jeho prawdże; wón sakhowaj nasche wutroby pschi tym jenym, so bychmy ßo jeho mjena bojeli; wón wobradź nam móź k polěpschenju, khróbłosćź k ßwědcźenju, lóscht k modlenju, khwalenju a dźakowanju.

Roshlad w naschim cźaßu.

Wulkowójwoda (Großherzog) Ludwig Hessenski je sańdźenu njedźelu po krótkej khorosćźi cźische wußnył, wobdaty wot jeho zyłeje ßwójby a wutrobnje wobžarowany wot zyłeho hessenskeho kraja, pschetoż bě wot poddanow jara lubowany. Khowany bu wón sańdźeny schtwórtk w pschitomnosćźi khěžorki Bjedrichoweje a wjele němskich wjerchow. Jeho naßlědnik rěka Ernst Ludwik a je hakle 23 lět stary.

Tak mjenowany „welfenfonds“ tu khwilu wschitku kedźbnosćź na ßo scźehnje. Jako bu mjenujzy něhduschemu hannoverskemu kralej Jurjej V. 1866 wot Pruskeje jeho kraj wsaty, dosta wón jako sarunanje sa jeho privatne hrody a leżomnosćże, kotrež też wotedacź dyrbjesche, wot pruskeho stata 16 millionow tolerjow ßlubjenych. Tute pjenjesy pak ßo jemu njewupłacźichu, dokelž wón njepschestawajzy pschecźiwo Pruskej dźełasche a pjerjesche. Też jeho herba, Cumberlandski wójwoda, wjele lět dołho na jeho njepschecźelnym stejnischcźu stejo wosta. Někto pak je wón ßebi tu něz pschemyßlił, pschetoż 48 millionow hriwnow měcź a njeměcź, je mały rosdźěl. Teho dla je němskemu khěžorej jara pschecźelniwy list pißał, w kotrymž wo wupłacźenje pjenjes proscho wěscźe ßlubi, so chze ßo wscheho schcźuwanja a wojowanja pschecźiwo němskemu khěžorstwu wostajicź. Teho dla je pruske ministerstwo nětko ßejmej namjet stajiło, so by ßo sdźerżenje tamneho kapitala sběhnyło a tón zyły fonds ßo Cumberlandskemu wójwodźe wupłacźił. W Hannoverskej je tuteho wotpohladanja dla wulke wjeßele a też pruske knjeżerstwo ßo nadźije, so najwjetschi dźěl hannoverskich njepschecźelow, kotsiž ßu jemu wjele prózy a wuskosćże nacźinili, ßo do pschecźelow pruskeho stata pschewobrocźa.

Straschne ßněhowe wichory ßu ßo wokoło 10. měrza w Europiskej, wjele hórje pak w Amerizy měte, tak so je ßo wjele żelesnizow a telegrafow skónzowało, a woßebje je też ratarjam w Amerizy wulka schkoda nastała.

W Hornjej Schlesynskej ßu ßo czorne jětra pokasałe. Hacź dotal je 20 skhorjenych, s kotrychž staj 2 wumrjełoj, 2 pak saßo wotkhoriłoj. Wyschnosćź wscho mózne cźini, so njeby tuta straschna natykaza khorosćź ßo dale rosnjeßła.

Wumózerski skutk módreho kschiża.

III. Kak towarstwo skutkuje.

1. Towarstwo dźěła se ßłowom a se skutkom. Wone da pschednoschki dźerżecź a w spißach wo žohnowanju sdźerżliwosćże pißacź.

2. Wone pokasuje psches dobre pschikłady ßwojich ßobustawow, so je sa kóždeho, ßamo sa wopikłow, mózno, ßo na měscźe wschěch wopojow sdźerżecź.

3. Wone ßebi žada wot ßwojich ßobustawow jako swonkowne snamjo jich kruteho wobsamknjenja, so ßo wschěm napojam wotrjeknu a so do teho se ßwojim podpißanjom swoła jenicźzy s wuwsacźom lěkarskeho skasanja a Božeho wotkasanja.

S wjetscha tajke podpißanje najprjedy jeno na krótki cźaß dźe. Schtóž podpische, teho najprjedy jako pschiwißowarja wobhladaju. Schtóž je to, schtož je podpißał, ßwěru tsi měßazy dołho dźerżał a potom ßwoje podpißmo s najmjeńscha sa jene lěto wobnowił, tón ßo jako wěrny ßobustaw pschiwosmje, a ma prawo, towarstwowe snamjo, módry kschiż noßycź.

4. Towarſtwo ßo ſa wſchě ßwoje ßobuſtawy ſ wutrobnej luboſczu ſtara, poßylnuje jich ßłaboſcź, napomina je, pomha jim a pohnuwa ſ Khryſtußowej luboſczu napjelnjenych człowjekow, ſo bychu ßo ſ wbohimi wopiłzami ſpſchecźelili a jim lěpſchi a ßwěrniſchi pſchecźelojo k wſchemu dobremu byli, hacź jich ſtari towarſchojo pſchi picźu ßu.

5. Towarſtwo chze pſchede wſchěm w wopiłſkich wutrobach wěru a žiwjenje w wěrje ſbudźicź; a ſteji ſa tym, ſo bychu pſches modlitwu a Boże ßłowo ßwěrny wobkhad ſ Bohom měli. Pſches to budźa wuknycź, ſpytowanjam napſchecźiwo ſtejecź, ßwoje pſchiſtłuſchnoſcże pſchecźiwo tym ßwojim a ßwojemu powołanju ßwědomiwje dopjelnjecź a też ßami k temu pomhacź, ſo ßo prjedawſchi towarſchojo jich žadoſcże wumóžeja.

6. Teho dla maja ßo woßebje małe towarſtwa ſałožicź, hdźež w mjeńſchich ſhromadźiſnach ßo pſchecźelojo po kóždym wopiłzu woßebje horjebjeru. Cźi pſcheproſchuja wopiłzow, ſ kotrymiž ßo ſeſnaju, k ßebi, roswucźuja jich, cźitaja a wukładuja ßebi ſ nimi Boże ßłowo, ſpěwaju a modla ßo ſ nimi.

Wulke žohnowanje je Bóh luby Knjes na wjele tutych ſhromadźiſnow położił a jich wjele je ßo ſaßo dobyło ſa Boha a ſa cźłowſke towarſtwo. — Bóh luby Knjes chzył tutón požohnowany ſkutk dale žohnowacź a jemu wjele pſchecźelow też w naſchich ſtronach pſchiwobrocźicź. Jene njechamy ſapomnicź. Wumóženje wopiłzow je móžno, niz ſ někajkimi potajnymi ßrědkami, ale ſ pomozu wěry a luboſcże!

Evangelſke zyrkwine pomozne towarſtwo pruſkeje krajneje zyrkwje.

Tole towarſtwo proßy też w tutym lěcże kaž lonſche lěto wutrobnje wo dary. Kaž je ſnate, je jeho wotpohladanje, woßebje w wulkich měſtach zyrkwje twaricź pomhacź, dobre kſcheſcźijanſke knihi a nowiny rosſchěrjecź, diakonißy a měſchcźanſkich mißionarow k ßłužbje w woßadach powołacź, kiž dyrbja khudych, ſanjerodźenych a wopuſchcźenych wopytowacź a jim pomoz kſcheſcźijanſkeje zyrkwje pſchinjeſcź, ſo ßo njeſhubja abo do ſozialdemokratiſkeje błudnoſcże njeſapadnu. Kollekty abo ſběrki ſa duchownu nuſu w wulkich měſtach ßo naſchim ludźom na wßach jara mało ſpodobaju. Huſto ßłyſchimy ßłowa kaž: „Schto cźi naß naſtupaju? njech ßo ßami ſtaraju, ßu bohacźi doſcź.“ Schtož pak bohatſtwo naſtupa, dha drje je wěrno, ſo je w wulkich měſtach też wulke byhatſtwo, ale też njewurjekliwa khudoba a Bohužel wjele bohatych nima žaneho žadanja po Božim ßłowje, žaneje luboſcże k evangelſkej zyrkwi, žaneho ſajimanja ſa jeje potrjebnoſcże a nuſy. Najbohacźiſchi ßu ſ wjetſcha židźi. Khudźi pak wulkich měſtow ßu ſ wjetſcha ſ naß wuſchli. Kóžde lěto pſchibjera Barlin wo 50,000 cźlowjekow. S wotkal ßu cźi pſchiſchli? Nimale wſchitzy ſe wßow a ſ małych měſtow. Dyrbimy naſchich bratrow w wulkej duchownej nuſy wulkich měſtow bjes pomozy woſtajicź? Njedyrbimy ſe wſchej mozu ſa tym ſtejecź, ſo ßo jim wěra ſdźerži? Hižo naſche dla to dyrbimy. Hdyž tajzy, kiž ßu na wěrje ſchkodu wſali, ßo k nam wrócźa, naſtanje też naſchim woßadam wulki ſtrach. W wulkej łubi Barlinſkeho měſchcźanſkeho mißionſtwa je napiſane ßłowo proſety Jeremiaßa 29, 7: Pytajcże teho měſta lěpſche a modlcże ßo ſa njo k Knjeſej, pſchetož hdyž ßo jemu derje pódźe, dha pódźe ßo wam też derje. A to je wěrno: niz jeno Barlinej ßamemu, ale zyłemu krajej, zyłej zyrkwi ßłuži tón ſkutk měſchcźanſkeho mißionſtwa a zyrkwineho pomozneho towarſtwa. Wjele nanow a macźerjow je ßo hižo luboſczi tychle towarſtwow ſ wutrobu džakowało, ſo ßu pomhale jich dźěcźi pſched cźaßnym a wěcźnym ſkaženjom wobarnowacź. Sdźělimy małku hiſtoriju ſ woſjewjenjow zyrkwineho pomozneho towarſtwa, kotraž budźe wobßwědcźicź, kak ſcźěn a ßwětło wulkeho měſta też do najmjeńſcheje wßy padatej.

„Hdźeha je nětk waſch Jan?“ ßo knjeni farařka burſku žonu w ßwojej wßy wopraſcha.

„Tón je w Barlinje“, bě wotmolwjenje. „Wěſcże je ßo na ßwojim pucźowanju wot ßwojich towarſchow džělik. Cźi njemějachu niczo w hłowje, hacź njeduſchnoſcże; to ßo mojemu Janej njelubjeſche. Wſchak wěſcże, knjeni, Jan je duſchny hólz. Ale ßo boju, ſo njewoſtanje tajki. Wo wulkich měſtach njejßmy wjele dobreho ßłyſcheli. Nětk je wón w Barlinje jako kowarſki pomoznik. Mſda drje wulka njeje, ale dyrbi, kaž nětk cźaßy ßu, ſpokojom bycź, ſo ma ſ zyła blak.“

„Pſchichodny tydźeń pojědu na někotre dny do Barlina, ſo bych mojeho Pawoła wopytała, dha chzu ja ßebi waſcheho Jana raſ pytacź“; dźeſche knjeni farařka: „Sſym hólza pſchezo lubo měła wot teho cźaßa, jako hiſchcże ſ mojim Pawołom hrajkaſche.“ Kak rad daſche macź žadanu adreßu ßwojeho ßyna a ßo wjeßeleſche hižo prjedy hacź ſhoni, kak ßo jemu dźe. Jenu njedźelu po dopołdniſchej Božej ßłužbje bě farařka bórſy wobydlenje kowarſkeho miſchtra w Barlinje namakała. Knjeni miſchtrka bě hakle ſtanyła, pſchetož bě na rejach była, ale miſchtr hiſchcże ſpaſche.

Miſchtrka njewjedźeſche niczo wo Janu Kubaſchu ſ Lipinow, kiž dyrbjeſche pola njeje bydlicź a dźěłacź. Wucźomnik wjedźeſche to lěpje a dowjedźe knjeni k njemu. „Njeſnaju mjena naſchich kowarſkich,“ dźeſche žona a bě prjecź.

Jan ßedźeſche w maſanej dźěłacźerſkej draſcże ſrudny w wuſkim dworje ßrjedža ſtareho želeſa a ſłamaneho grata a hladaſche na mały kuſk módrych njebjeßow ſady wyßokich murjow. Wuhlad w Lipinach bě drje rjeńſchi był. Tam dyrbjeſche dźenß ßedźecź, hdyž njechaſche w ßwojej komorje woſtacź, pſchetož wón hicź njemóžeſche. Jeho njedźelſka draſta hiſchcże njebě ſ doma ßem pſchiſchła. Duž bě njenadźita wjeßełoſcź, jako knjeni farařku widźiſche, ale ßylſy ſtupachu jemu do wocźow, jako jeho pſcheproßby, ſo by ßo popołdnju ſ njej a ſ prjedawſchim pſchecźelom Pawołom wukhodźował. Wón njemějeſche žanych njedźelſkich draſtow. Bjes tym pſchińdźe też miſchtr ſe ſaſpanym wobliczom a niz jara pſchiſtojnje ſwoblekany. Na praſchenje kajenje farařki, hacź ßmě Jan w ßwojim ßwobodnym cźaßu towarſtwo młodych hólzow wopytacź, miſchtr pokhmurjeny napſchecźiwi: „To je mi wſcho jene. Njerodźu wo ludźi. Hdyž ßu ſe ßwojim dźěłom hotowi, njech cźinja ſchtož chzedźa.“ Knjeni farařka cźzyſche nětk ſa Jana dobre ßłowo dacź, dźeſche, ſo je dobry a ſprawny cźłowjek a budźe miſchtrej ßnano lubo, hdyž dlěje pola njeho woſtanje. „To njech cźini kaž chze. Hdyž wón dźe, dha pſchińdźe druhi, to je mi wſcho jene.“ S tym woteńdźe miſchtr. Farařka dyrbjeſche po tajkim ſ tym ſpokojom bycź, ſo móžeſche młodemu kowarſkemu dom towarſtwa ſa młodych hólzow pokaſacź. Wona drje wjedźeſche, ſo tola ßam pucź do njeho namakacź njebudźe. Pſchetož Jan je, kaž wjele wjeßnych hólzow, kuſk bojaſny. Wjedźeſche pak też, ſo je w Barlinje měſchcźanſke mißionſtwo, kotrež ßo ſa młodych ludźi ſtara. Bórſy bě też měſchcźanſki mißionar powjeſcź doſtał, kiž młodeho cźłowjeka wopyta a jeho pſchichodnu njedźelu do towarſtwa ſa młodźenzow dowjedźe.

Sſnano bě zyle derje, ſo tamny dźeń njedźelſke draſty hiſchcże pſchiſchłe njeběchu, pſchetož tak njemóžeſche kowarſki wuńcź a bě pſched ſłym towarſtwom wobarnowany woſtał. Kubaſchowa pak měješche ßwoje wulke wjeßele. Nětk bě ßo jej prěni raſ wujaßniło, kak dobra wěz měſchcźanſke mißionſtwo je, dokelž ßo ſa jeje ßyna lubje ſtaraſche. Wulku ſtaroſcź bě jej ſ wutroby wſała.

Sa wſchěch, kiž dźěło měſchcźanſkeho mißionſtwa ſnaja, je tale hiſtorija tak wſchědna, ſo jim wjele noweho njepſchinjeße. Hiſchcże wjele hinaſcheho a ſajimazeho móžachmy powjedacź. Sa wſchěch tych pak, kiž hiſchcże niczo wo tym njewjedźa, woßebje ſa ſtarſcheju na wßach, kotrajž ßwojim dźěcźom do wulkich měſtow cźahnycź dataj, niech powjedane k temu ßłuži, ſo hnydom ßebi pomoz pola měſchcźanſkeho mißionſtwa pytaju. Wobarnowanje je najlěpſche lěkarſtwo a wjele lóžſche, hacź ſhubjene hakle ſaßo pytacź.

A wſchěch tych, kiž maju wutrobu ſa wobarnowanje naſcheje młodźiny, njech też tele rynczki ſaßo napominaja, ſo bychu ſkutk měſchcźanſkeho mißionſtwa pſches evangelſke zyrkwine pomozne towarſtwo podpjerali, hdyž ßo w jich woßadach ſa to ßame dary ſběraja.

Dobre wotmolwjenje. „Cźeho dla dawaja naſymſke rožki wjazy hacź nalětne, wujo?“ ßo měſchcźan bura woprascha. — „Dokelž ßu krutu młodoſcź měłe“; bě wotmolwjenje.

Oculi.

Njedźela	Jan. 14, 1—14.	Hebr. 10, 22—39.
Póndźela	Mat. 21, 1—9.	Fil. 2, 5—11.
Wutora	Jan. 14, 15—21.	Hebr. 11, 1—10.
Sſrjeda	Jan. 15, 1—16.	Hebr. 11, 17—27.
Schtwórtk	Mat. 26, 31—56.	Pſ. 118.
Pjatk	Mat. 26, 57—75.	Hebr. 12, 1—29.
Sſobota	Mat. 27, 1—56.	Jeſ. 53.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!

Czißło 12.
27. měrza.

Lětnik 2.
1892.

SSerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez kniljiczíſchczéńni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Lätare.

Jeſ. 66, 10: „Wjeßelcźe ßo ſ Jeruſalemom a ſradujcźe ßo na nim wſchitzy, kotſiž jo lubujecźe; wjeßelcźe ßo ſ nim wſchitzy jara, kotſiž wy pſche njo żarowali ſcźe!“

Po tutym ſchpruchu ma naſcha dźenßniſcha njedźela ßwoje mjeno. Je wjeßeła njedźela, kotruž dźenßa ßwjecźimy. Je jara rjane zyrkwinſke wuſtajenje, ſo bjes njedźelemi paßionſkeho abo póſtneho cźaßa runje ta ßrjedźna do zyłeho kſcheſcźijanſtwa woła: Lätare, wjeßel ßo wo ßrjedźa w paßionje! Pſchetoż kſcheſcźijenjo ßwjecźa cźerpjenje ßwojeho horjeſtanjeneho fěrſchty żiwjenja a ſnaja jutrowne wjeßele ßami w ßwojej wutrobje pſchi wſchěm cźerpjenju ßwojeho żiwjenja. Je tón horjeſtanjeny Khryſtuß w cźerpjazych kſcheſcźijanach, kotryż jim też w tyſchnoſcźi ſpěwacź dawa. Wón je jich potajne wjeßele, wot kotrehoż khěrluſche dobycźa w hětach prawych nihdy mjelcźa a wot kotrehoż wyſkanje Bożich dźěcźi też pod ßylſami njewoněmi.

Też ßwět ſnaje wyſkanje w ſbożownych dnjach w dźiwim rejwanju wokoło ſłoteho cźelecźa, hdźeż ßo ßydaju k jědźi a k picźu a ſtawaju k hracźu, w krótkim póſtnizowym wjeßelu ßwojeho lóſchta, ßwojeje woczżoweje a cźělneje żadoſcźe — ale hdyż popjelna ßrjeda jich njeſboża pſchińdźe, dny, wo kotrychż rěka: Wone ßo mi njeſpodobaju, hdyż khoroſcź ßo pſchibliżi a ſhubjenja, hdyż ßo ßamotnoſcź a puſtoſcź cźini, hdyż na ßmjertne łoża a rowy dźe a ſtrózele ßmjercźe a tłacźa duſchu ſapſchimnu, hdyż ſkónczńje ßmjertniza ßama wo jich komoru kłapa prajizy: „Je ſtary ſakoń, cźłowjecźe, dyrbiſch wumrjecź“ — dha płaczo ßo ſběhnje, dha je ſe wſchěm Lätare kónz, dha ßylſy ßo ronja w hórkim horju, a nóz je ſkhadźała, cźmowa, bjeshwěſdna, ſtyſkna nóz, pſchetorhnjena jenoż wot płakanja a ſtonanja.

Je hinak ſ tym Lätare Bożich dźěcźi. Też woni wjedźa wo cźerpjenjach rěczecź, też woni płakaju ßwoje ßylſy pſchi khorołożach a rowach, też na nich pſchińdźeja nozy tyſchnoſcźe a nozy ſtyſchczenja — ale hlaj, w ßrjedźa w paßionje, też pod ßylſami a cźerpjenjemi ſnaja woni jene potajene Lätare, też pſches cźmowu cźichu, bjeshwěſdnu nóz klinczi to ſkradźne wyſkanje jich podróżniſkich khěrluſchow. Pſchetoż tón Knjes je jim potajnſtwo ſjewił ſe ßłódkim ßłowom: Po małej khwili, po małej khwili! (Jan 16, 16.) Haj wón ßam je tym wěrjazym to ßłódke potajnſtwo wěczneho żiwjenja. Njeje=li Bóh ßam ßwojeho ßyna pſche=puſchcźił, kak dha nochzył wón nam ſ nim wſcho dodacź? Wumrjemy=li ßobu, dha też budźemy ſ nim ßobu żiwi, cźerpimy=li ßobu, dha też budźemy ßobu knjeżicź, budźemy też ſ nim ßobu horjeſtanycź. Je=li wón ſaſchoł do wot=poczinka ßwojeje kraßnoſcźe, dha też dyrbimy my ſańcź do ßabatneho wotpoczinka Bożeho luda a domach bycź pola njeho. Pſchetoż wón je prajił: „Hdźeż ja ßym, tam dyrbi mój wotroczk też bycź“ a wón je proßył: „Wótcże, ja chzu, hdźeż ja ßym, ſo bychu też cźi ßami pola mje byli, kotrychż mi dał ßy, ſo bychu moju kraßnoſcź widźeli, kotruż mi dał ßy.“ To je ta wěſtoſcź, kotraż kſcheſcźijanam jow delkach we wſchej nozy ßwěcźi, kotraż jim też w ßylſach ſpěwacź dawa. Pſchetoż Khryſtuß je jich zyła wěſtoſcź, Khryſtuß je jich zyłe ßwětło a ßłónzo.

Schtó je, kiž ſrudnje płacže?
Ja płakacź njemóžu;
Mi wutroba wſcha ſkacže,
Sso jara wjeßelu.
To ßłónzo, kiž mje ſhrěje,
Je Jeſuß Khryſtuß ßam;
Hdyž wón ßo na mje ßměje,
Dha mam, ſchtož požadam.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cžłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Tamu ſtronu Rheina ßo ßwjaty wjecžor ſwonjeſche, runje tak, kaž doma pola naß, a ludźo wſachu ßebi ßwoje hrabje na ramjo a cžehnichu ſ łuki domoj. Paſtyŕiſki hólz pak ßebi ßwoje ſtadleſchko hromadu ſecžěri a cžěrjeſche jo pſched ßobu do wßy, ßebi duzy domoj ſpěwajo:

Tón luby mój mje wopuſchczi,
Pak bórſy saß' joh' ſměju,
Du haſku horje, haſku del',
Haj, hórku horje, hórku del',
Hdźež naſche lipki kcžěju.

Ach, Lejna, ty luba najlubſcha, jako ßebi tón hólz wo tamnych lipkach ſaſpěwa, dyrbjach ßebi doma na naſchu lipku pomyßlicź, a kajkej wjeßełoj łěchmoj ßebi tam něhdy tónle ſpěwcžk wuſpěwa łoj a łak ßebi tam doma wěſcže hiſchcže dźenßa takle ſpěwaja, a łai, tam ty ßnadno na tej ławzy ßedźiſch ſpody kruſchwiny, a ſ kajkimk wocžemi byli wy wſchitzy na mnje pohladali, hdy byk ja na jene dobo k wam pſchiſchok a waſchu wjeß pſcheſchok, — a nětkle mějach jowle horka na naßepje ſtejo tajke žałoßne bolenje, ſo ſkoro wjazy na žaneho cžłowjeka podobny njeběch, a ſrudoba mje tajka pſchewſa, ſo ßebi myßlach, ſo dyrbi ßo mi wſcha wutroba ſlemicź.

Tamaj druhaj, kotrajž běſchtaj horka ſo mnu ſtejo, běſchtaj tajkele něſchto na mni wupytnykoj, duž mi prajeſchtaj: „Bratſje, njeprajiſch nětkle ßam ſ namaj, ſo ßo nam jowle wſchěm hórje dźe, hacž ſkaženym pßam?"

„Haj", jimaj ja prajach, „Bóh to wě. Jowle ßo hubjenje žiwimy, a ja byk ſpokojom, hdy chzyła ßebi hižo dźenßa ßmjercź po mnje pſchińcź."

„Ei", tón tamny praji, „na tu móżeſch tu hiſchcže khětru khwilu cžakacź. Ale ſechze ßo tu komu wumrjecź, tajki móhł drje do prědka hiſchcže ſ něcžim druhim pospytacź. Ja chzył radźicź: Hdyž budźe pocžecź cźmiczkacź, chzemy ßo wſchitzy tſjo mjelczo dele ſ naßepje ſwjeſcź. Delkach w Rheinje pſchi brjoſy wěm duſchny cžołmik ſtejo. Do njeho wſchitzy tſjo ſkocžimy a ßo na nim pſches wſchón Rhein pſchewjeſemy. Ssmy pak tam w Němzach, potom chzemy ßebi wſchitzy ſaſpěwacź a ſajuſkocź: „Božmje, Straßburko! božmje, naſch wyſchſchi! božmje wſchě naſche puki!" potom budźemy hižo kóždy ßam wjedźicź, hdźe dyrbi ßo wobrocžicź."

Pſchi tajkichle jeho rěcžach dyrbjach ßebi drje na to pomyßlicź, kak bě něhdy tamy ſpytowař ſ naſchim ſbóžnikom horje na templowy kryw dóſchoł a jemu tam prajił: „Puſchcź ßo dele!" ale moja ſrudoba bě pſche wſchu měru wulka, a tamaj wobaj mi prajeſchtaj: „Nimaſch ßnano hiſchcže pukow doſcź? chzeſch ßnano jowle tak dołho cžakacź, hacž cže naſch wyſchſchi njeje dał wſcheho doſabicź? — pſchetož hdyž ma tón pſchecźiwo komu něichto, temu wón nihdy na nihdy njepſchepuſchczi. Schtóž ßebi pak něſchto ſwaži, tón ma ßwoju wěž hižo na poł pſchewinjenu!"

Hiſchcže pſchezo tam ßłyſchach teho hólza ſpěwacź, a mi bě, kaž byk ja tebje, Lejna, pſched ßobu ſtejo wohladał, a kaž była ty na mnje ſe ßwojimaj lubymaj wóczkomaj pohladała, naſch nan pak ßo mi niz pół tajki twjerdy njeſeſda, kajkiž hewak bě, duž ßebi ja pomyßlich: „Njechał ja wjazy žanu tajku twjerdu hłowu měcź a chzył jemu radſcho „dobre ßłowo" dopſchecź, móhło bycź bjes namaj na jene dobo ſaßo wſcho dobre", — duž ßym ßo dał wot tajkichle myßliczkow ſawjeſcź, ßym ßwoju pſchißahu njedźerżał, běch hroſny bjesbóžny cžěkanz, ſo chzych Bohu a naſchemu wyſchſchemu cžeknycź. Ale ßwět ma huſto dźiwne myßle.

S naßepje běchu někotſi wuhladali, kak běchmy wſchitzy tſjo ſa ßobu delka do cžołmika ſkocžili, duž tam horka haru ſehrachu. Sa mału khwilu ſtejachu wojazy delka na brjoſy a wołachu na naß: „Wrócźcźe ßo ruay pucź wſchitzy tſjo ſaßo k nam, hewak mamy kaſane, waß ſatſělicź!"

Duž ßo tamej druhej naboješchtaj a prajeſchtaj: „Haj, chzemy ßo ſaßo k nim wrócźicź" a jědźeſchtaj ſ cžołmikom na ſady k brjohej, ja pak ßo ſ cžołma do rěki walich a ßebi myßlach: „Radſcho chzu ßo w rězy tepicź, hacž ſo ßo dam wot tamych ſabicź!" Mějach też ſboże, ſo rěku wſch upſchepłównych, hacž runje wojazy ſa mnu tſělachu a na cžołmje ſtejo ſa mnu jědźechu. Hižo bě ßo khětro pocźmito, duž njebě mje widźicź, a wojazy njemóżachu wudopytnycź. Bórſy běch na tamnym brjoſy a myßlach ßebi: „Nětkie bu ſa mnje wſcho pſchetrate", — ale nětkle hakle ßo mi moje prawe njeſboże ſapocźa.

(Pokracžowanje.)

Pſchecźelne ßłowo.

Dźěłacźerſki lud ßo huſto doſcź wjele prjedy a młódſchi ženi hacž druſy ludźo. Cźaſto młodaj mandźelſkaj tak rjez nahej w hromadu pſchińdźetaj, a tola chzetaj też ßwój dom a ßwójbu ſałožicź a ſdźerżecź. Dźěcźi ßo narodźa, khoroſcźe pſchińdu a wſchelaka nuſa, na pſchikład, ſo dźěło pobrachuje. S dołhom je ßo ſapocžało a dołh roſcźe. Radoſtne žiwjenje je ſlemjene. Teho dla, luba młodźina, dźerż ßo krucźe a daj japoſchtołej Pawołej prawo, hdyž wón praji: „Ja mam wſchitkeho móż, ale wſchitko njeje wużitne." —

Žona budź duſcha a wutroba domjazeho žiwjenjo, wot njeje ſ wjetſcha derjehicźe ßwójbneho žiwjenja wotwißuje. Dźerżcźe, lube macźerje, na porjad, cžiſtoſcź a ſpodobnoſcź w domje; budźcźe pſchecźelne pſchecźiwo mużej, kiž ſ dźěła pſchińdźe a woſtajcźe jemu jeho prawo, ſo ßo njeby ſwucžił, w korcžmje ßydacź. Nalutujcźe pjenježki ſa karancžk piwa a njedajcźe jemu palenza. Płacźcźe hnydom wſchitko pola pſchekupza a njenacžińcźe dołha. Lěpje je bjes wjecžerje lehnycź hicź, hacž ſ dołhom ſtawacź! Płatajcźe ßwoju a tych ßwojich draſtu w prawym cžaßu a njepſchidajcźe, ſo ßo njedźeliſka ßuknja hnydom wſchědny dźeń wotnoſchuje. Lěpje je ſapłatu měcź hacž dźěru. Dźerżcźe na njedźelu w domje, pſchikhadźujcźe ßame a wabcźe tych ßwojich kemſchi. Dźerżcźe na blidowe pacźerje, na rańſchu a wjecžorniſchu modlitwu, modlcźe ßo ſa ßwojeho muża a ßwoje dźěcźi. Rěcžcźe ſtajnje k měrej! Wopomńcźe ßłowo Sirachowe (26, 1. 2.): „Derje temu, kotryž pózcźiwu žonu ma, tón budźe hiſchcže junu dlěje žiwy. Žona, kiž je dobra hoſpoſa, ſwjeßeli ßwojeho muża, a cžini jemu měrne žiwjenje." —

Budźcźe ſlutniwe, myßlcźe ßebi na dźěcźi, na cžaßy bjes dźěła, kotrež móża pſchińcź, na ßwoje ſtare lěta. Abo njemóżecźe ßnano lutowacź? Kak někotry je bjeſe wſcheho wobßedźenſtwa ſapocžał a ßebi wobßedźenſtwo ſe ßwěrnym dźěłom a ſlutniwoſcźu dobył! Teho dla měj kóždy to pſchedewſacźe, ſo chze lutowacź bjes teho, ſo by nahrabny był — a to póńdźe. Tón jedyn pjenjeſy prjecź mjeta ſa palenz, tón druhi ſa dobre kuſki, tſecźi ſa draſtu a pychu, ſchtwórty ſa zigary, pjaty ßwoje pjenjeſy do korcžmy a na reje ſnoßy. Sapocźńcźe ſ 50 np. a potom, hdyž macźe něſchto mało hromadźe, donjeſcźe to na nalutowańju (ſchparkaßu). Cźińcźe toleř połny a tak dale; tak k temu pſchińdźecźe, ſo móżecźe ßebi njedźelſku draſtu kupicź a ſo dźeßacź toleř a hiſchcže wjazy do mandźelſtwa ßobu pſchinjeßecźe a ſo macźe něſchto ſa cžaßy, hdźež dźěła njeje abo hdźež ſcźe khori. A ſe ſlutniwoſcźu druhe poczinki do wutroby a ßwójby ſacžahnu.

Njedajcźe ßo ſawjeſcź, dźěłacź ſaſtacź, ſo byſchcźe ßebi wjetſcheje mſdy wunuſowali. Njedajcźe ßo ſawjeſcź k tej njeknicžomnej myßli, ſo dyrbjeli khěžor a kral a wyſchnoſcź wina bycź na nuſy dźěłacźerjow. W Schwajzarſkej a Amerikanſkej krala nimaju, ale njeſpokojnoſcź a njeměr ſtej też tam bjes dźěłacźerjemi. Wo ßwobodnoſcži (frejocži), dobrym prawu dźěłacźerja a powyſchenju mſdy tucži ſawjedniży pſchezo powjedaja; to wuſchomaj a myßli ßłódży klincži. Sswědomiwi a roſomni dźěłacźerjo pak jich jebanſtwo póſnaja, njeroſomni na ſawjednikow poßłuchaja, a poſdźe jim hłód w ßwójbje praji, ſo ßu ſjebani. Teho dla — woſtańcźe pola ßwojich knježich! Macźe-li na něſchto ſkorżicź, dha to ſ měrom a pſchiſtojnje prajcźe. A wy žony pomhajcźe, ſo waſchi mużojo roſomni woſtanu.

A ſ jenym ßłowom: Dźerżcźe ſa ßwoju najlěpſchu pomoz pomoz Božu, Bóh je naſch najlěpſchi pomoznik w duchownym a cžělnym naſtupanju. K temu dyrbi pſchińcź, ſo ßebi ßami pomhamy a ßo lěni bjes cžeſcźe njewopokaſamy. Pomoz ſtata dźěłacźerjam, kaž wſchitkim poddanam k bokej ſteji ſ dobrymi ſakonjemi pſchi ßwěrnym wobkedźbowanju a dopjelnjenju tych ßamych. Pſchecźelow

pomoz skónczńje pobrachowacz nießmě, woßebje w czaßach nusy. —

To poßledńje ßkowo: „pschecźelska pomoz" budź samożitym ludźom khutne napominanje. Njehladajmy na dźěłacźerjow s hordoscźu dele a njewobkhadźujmy s dźěłacźerskim ludom njepschecźelnje a njelubosnje! Kóźde powołanje ma ßwoju czescź a schtóż chze komu jeho czescź wsacź, tón jeho khluboko rani. Wopomńmy, so my wo niczo lěpschi njeßmy, hacź naschi bratsja, kiž ßu dźěłacźerjo, haj, so mamy pshed Bohom junu wotmolwjenje dawacź, mjenujzy jako Boži sastojnizy, hacź ßmy s tym, so mamy wjazy na semskim kuble, teź wjazy dobreho skutkowali. Nichtó njech dźěłacźerjej njedźelu njewosmje, tón jeniczki dźeń wotpoczowanja, na kotrymž móże domach bjes tymi ßwojimi bycź! Nichtó njepschikrótcź jemu jeho saßkužbu a jemu niczo wot ßwěru saßkuženeho njewotcźehń a njedaj dźěłacźerjej na sapłacźenje czakacź! Hdźež nusa pschińdźe a ßamopomoz wosßkabnje a sapowjedźi, chzemy pschezo hotowischi bycź, pomoz pschinjescź. Wopokažmy teź dźělbracze a wutrobu sa powschitkowne sboże dźěłacźerskeho luda.

Sakonje sa sastaranje dźěłacźerjow w starobje a hdyž k njesbožu pschińdu, k temu pomhaja, so by ßo dźěłacźerjam derje schko, schtóż pak chze měrny wjeczor ßwojeho ziwjenja měcź, hdyž jemu Bóh ziwjenje sdźerzi, tón dyrbi w młodosczi a mužskich lětach bohabojasnosczź a dźěłacź nawuknycź. Teho dla s czaßom sapoczecź, wy młodźi, wy dźěczi w schuli! Mějcze lubosczź k Bohu a k Bożemu ßkowu, lubosczź k starschim, wucźerjam a knjezim! Budźcze pilni a ßwěrni w waschim makym powołanju a w ßwojim dźěle! Poßłuchajcze waschich wucźerjow, kotsiž chzedźa wasche duchowne mozy wubudźicź a wutworicź. Czim wotucźenische je wasche kschesczijanske ßwědomnje a smyßlenje, czim lózo wam budźe, pschess ßwět pschenczź; pschetož czim wjazy ßwěrnosczе a pschemyßlenja pschi dźěle pokasacze, czim lěpje ßo wam dźěło płaczi. Je-li pak jene dźěło muża wjazy njezimi, ßo rosomny, mudry dźěłacźer lózko do druheho namaka. Nawukńcze s czaßom lutowacź bjes nahrabnosczе, njesapomniwschi wopor sa teho Knjesa. Němske ßkowo praji: „Młoda krej lutuj, w starobje khudoba boli." Wy holzy, nawukńcze schtrykowacź a schicź a płatacź a stupcze radscho jako dźowki do ßkužby, hacź so do fabriki khodźicze; potom scze pshed wschelakim spytowanjom sakowane, a nawuknjecze, kak macze hospodaricź. Dźerzcze ßo cziste a pózcźiwe a njenaczińcze tym ßwojim haniby.

My pak wschitzy, nanojo a maczerje, ßynojo a dźowki, knjesojo a knjenje, wotroczzy a ßkužobne dźowki, chzemy w ßwojim semskim kschesczijanskim powołanju ßwěrni bycź, so bychmy junu to wěczne herbstwo dostali. „Pschetož my nimamy tudy žane wobstajne město, ale to pschichodne pytamy."

Roshlad w naschim czaßu.

Jeho Majestosczź němski khěžor psches nasymnjenje lohko skhoriwschi je ßo do ßwojeho hontneho hroda Hubertusstock w rańschej Pruskej podał, so by tam jeniczzy ßwojej strowosczi ziwy był.

18. měrza je po sdaczu dźeń huscźischeho njesboża sa pruski kraj. 18. měrza 1848 nasta sběžk pschecźiwo absolutnemu (t. r. ßamostatnemu) kralowanju pruskich kralow. 18. měrza 1890 proschesche wjerch Bismark wo wustup se ßwojeje ßkužby. A pjatk tydźenja ßkyschachmy s najhkubschej srudobu, so staj schulski minister hrabja s Zedlitz-Trütschler a khěžorstwowy kanzler hrabja s Caprivi khěžorej k nawjedźenju dałoj, jo pschi nětczischich wobstejnosczach dale ßkužicź njemóžetaj. Khěžor bě mjenujzy po krónskej radźe wuprajił, so wón tajki schulski sakoń pschijecź njemóże, kotryž by ßo jenož s pomozu konservativnych a zentrumskich (katholskich) pschecźischczał. Napschecźiwjenju hrabje Caprivi-a, so móhło ßo tola prjedy wotczakacź, kak ßo ta zyła wěz skónczi, khěžor s krutosczu napschecźiwo stupi prajizy, so dyrbi ßo hnydom skónczicź, a hrabi Zedlitz porokuje, so njeje dosczź na smyßlenje ßwobodnych stronow dźiwał. Na to schulski minister a teź khěžorstwowy kanzler hnydom wo ßwoje se ßkužby puschczenje proscheschtaj, a khěžor je, kaž ßo nětk ßkyschi, wustup hrabje Zedlitz dowolił, wustup hrabje Caprivi-a pak wotpokasał. Saczischczź tuteho zyłeho podawka je pola wschitkich ßwěrnych kschesczijanow pruskeho kraja a teź swonka njeho mohł rjez pohłuschenje a wulke rudźenje. Pschetož hdyž knježerstwo dzenßa praji: Haj, sakoń dyrbi ßo se wschej mozu do skutka stajicź, a jutsje praji: Ně, czakajmy hischcze khwilku s nim, dha wschak žadyn rosumny człowjek wjazy njewě, na czim je. So je ßebi nasche knježerstwo psches tute nahle wosßkabnjenje wulzy jara schkodźiło, njeje žane praschenje, pschetož we wschitkich liberalnych a doprědkarskich nowinach je sjawnje wuprajene: Nětk, lubi pschecźeljo, widźicze, so nasche hawtowanje a herjekanje podarmo njebě; teho dla chzemy-li dale ßwoje wotpohlady dozpicź, dha hawtujmy a herjekajmy jenoż dale a hischcze trochu wótsischo! A schto my kraloßwěrni w tutych srudnych czaßach sapoczńjemy? Też ßo pschecźiwicź? Ně, na žane waschnje! „Wostań ßwěrny hacź do kónza!" Skutkujmy sa lěpsche wótzneho kraja, teź hdyž ßo sda podarmo bycź, a czińmy dobroproschenje sa naschu wyschnosczź, teź hdyž je ßo po naschim sdaczu s człowjeje ßkaboscze molika. Ssnadź teź pschi tutej ważnej należnosczi ßo dopjelni: „Tym, kotsiž Boha lubuja, dyrbja wschitke wězy k lěpschemu ßkužicź."

Njewopschijomne.

Pobóżny spěwar Josef s Eichendorff, kiž woßebje Božu móz a kraßnosczź, kajkaž ßo nam w Božej stwórbje pokasuje w ßwojich spěwach khwalesche, nam se ßwojich dźěczažych lět, — wón ßo narodźi 10. měrza 1788 w Lubowizach w Schlesynskej a † 26. novembra 1857 — ßlědowaze powjeda: „Mój wucźeŕ sapocza mi kózdu njedźelu něchto s historije czerpjenja a wumrjecza nascheho Knjesa prjódk czitacź. Ja s wulkej nutrnosczu na njeho poßłuchach. Ale bórzy bu mi to tak husto pschetorhnjene a po kruchach czitanje pschе wostudło. Ja ßebi te knihi ßam wsach a je zyle ßam sa ßo wucźitach. O ja se ßkowami wopißacź njemóžu, schto ßym ja tehdy saczuł. Ja płakach s zykeje ßwojeje wutroby. Zyke moje bycze běsche wot teho pschewsate a napjelnjene, a ja njewopschijach, kak mój wucźeŕ a wschitzy czi ludźo w mojim domje, kotsiž to wschitko hižo dawno wjedźachu, runje tak hnucźi njeběchu kaž ja, a mózachu po ßwojim prjedawschim waschnju s měrom tak dale ziwi bycź!" Tutón muž, kiž nam tajke rjane ßkowa powjeda, běsche katholski kschesczijan! Ty, luby czitarjo, kiž ty ßy evangelski, a masch historiju czerpjenja twojeho Knjesa wjazy krócź domach leżo, ßy ty jeniczki krócź ju s tajkej nutrnosczu a s tajkim saczucźom czitał? Njeby ty k temu dosczź składnosczе měł na dołhim symskim wjeczoru?! —

—M—.

Móz ßwědomnja.

Jedyn Barlinski pschekupz, kiž běsche pshed dołhim czaßom w Königsberku bydlił, s póstom 300 hr. dosta. Mjeno žane na tej pjenježnej poßyłzy njestejesche. Tón pschekupz ßebi hłowu łamasche, schtó móhł jemu te pjenjesy póßłacź. Ale podarmo, wón niczo njenamaka. Tu dyrbjesche jemu póst ßam k ßlědej dopomhacź. S města Königsberka bu jemu tak mjenowany „Laufschein" pschipóßłany, s wopraschenjom, hacź teź je wón te pjenjesy dostał. S tuteho wopißma nětko tón pschekupz widźesche, so je jena žona, kotraž je prjedy jako dźowka pola njeho ßkužiła, te pjenjesy wotpóßłała. Pshed 31 lětami běsche wona pola njeho w ßkužbje była; ale wona ßo njeßwěrna wopokasa, kotruž jejny knjes pschi pokoscźenju lepi. Dokelž chzyschе ßo runje ženicź, jej tón knjes woda, ale s jeho domu dyrbjesche won. Po jeho pschelicźenju běsche nědźe 40 toler kradnyła. Zohnowanja tej młodej žonje tute nakradnjene pjenjesy do domu pschinjeßłe njeißu, ani mjeńschiny dołho, ale woheń ßu w jejnym ßwědomnju sapalili psches 31 lět, kotrehož płómjenja drje žane człowiske wóczko njewohlada, ale kotrež tola bóle bolachu hacź cźělne rany. Bórzy bu wona wudowa. Sswój wschědny khlěb drje mějesche, ale na kamjenjach, wóstach a czernjach jej njepobrachowa na tych pucźach, kotrež dyrbjesche jako wudowa khodźicź. Tola to najhórsche bě tón woheń w jejnym ßwědomnju, kotrehož płómjenja ßo njechachu sahaschecź dacź, hacź runjež běsche deschcź a ßněh wot 31 lěczow a symow na njón padał. Tola teź wona na ßwoje ßwědomnje poßłuchasche, a tu móz namaka, w tych poßlěnich lětach ßebi tak wjele wottradacź, so móżesche tamne 300 hr. ßwojemu prjedawschemu knjesej wróczicź. Tón pak mějesche teź ßwědomnje a miłu schczedriwu wutrobu. Wón tej pokutnej žonje, wo kotrejž běsche nasłonił, so je w jara khudych wobstejnosczach ziwa, tamne pjenjesy saßo póßła s tej próstwu, so chzyła je ßama sa ßo na ßwoje stare dny wužicź. Dawno je jej wón wodał, nětko pak jej dwójzy wodawa. —

—M—.

Něschto wo Napoleonje I.

Kóždemu drje je tutón franzowski khěžor znaty, kotryž w sapoczatku nascheho lětstotka knježesche a běsche nastróženje wschitkich europiskich ludow, hdyž ßebi je wschitke pod ßwoju želesnu wolu

podczišny. Tutón khěžor běšche ſa ßwój cžaß katechismus ſpißacž dał, po kotrymž dyrbjachu ßo wſchitke ſchulſke dźěcźi w jeho kraju roswucžowacž. Jena hłowna ßada w nim rěkaſche: „Naſcheho khěžora Napoleona cžeſcźicž a jemu ßłużicž, to rěka Boha ßameho cžeſcźicž a jemu ßamemu ßłużicž, pſchetož wón je tón, kotrehož je Bóh tón Knjes ßwojemu ludej ſbudźił. Cźi, kotſiž njebychu ßwojich pſchißłuſchnoſcźow napſchecźo khěžorej Napoleonej dopjelnili, bychu ßo pſchecźiwo Božej woli ſpjecźili a ßebi wěcžne ſatamanſtwo ſaßłużili.“ Sso ßamo roſumi, tón khěžor temu njewěrjeſche, ſchtož běſche wón w tutym katechismje ſa wěru ßwojeho luda poſtajił, teho dla ßo dźiwacž njemóžeſche, hdyž tež poddani dołho to niewěrjachu. Wón bu ſe ßwojim nowomódſkim katechismußom k hanibje ſcžinjeny, a dyrbjeſche nawuknucž, ſo wón njeje knjes tuteho ßwěta, kotryž ma nad ßwětom a njebjom roskaſowacž, ale ſo wyſche njeho wyſchſchi trónuje, kiž ßmědźiſche k njemu rjez: „Hacž dotal a niž dale.“ Wón wſchitko ſhubi, ſchtož wobßedžeſche. A jako wón potom w jaſtwje na ſkałojtej ßamotnej wopuſchcźenej kupje, ſ mjenom St. Helena, pſchebywaſche, běſche wón nawuknuł tuteho wyſchſcheho Knjeſa pytacž a je pola njeho w jeho ßwjatym Božim ßłowje, niž w ßwojim katechismje, troſcht a ſměrowanje namakał.

Rjane ßwědcženja wo tym ßu te ßłowa, kotrež je wón tam rěcžał k ßwojemu generalej Montholonej, kiž běſche ſ nim ßobu do jaſtwa ſchoł. Tak wón k njemu ras dźeſche: „Mózni tuteho ßwěta, kaž Alexander, Cäſar, Khorla Wulki a ja, ßu wulke kraleſtwa ſałożeli; ale na cžo ßmy ßo my w tym, ſchtož ßmy ſ mozami naſcheho ducha ſtworili, ſepjerali? Na móz a na gwałt. — Jeſuß ßam pak je ßwoje kraleſtwo na luboſcž ſałożił, teho dla je wono wobſtało a dale woſtanje, a tež hiſchcźe dźenßniſchi dźeń bychu miliony cžłowjekow ſa njeho rad do ßmjercźe ſchli.“ Druhi krócž wón k temu ßamemu towaršchej dźeſche: „Mi tudy w jaſtwje ſynki zyrkwinych ſwonow pobrachuja. Ja ßo na to ſwucžicž njemóžu, ſo jich tudy wjazy njeßłyſchu. Zenje mje ſynk ſwonow trjechił njeje bjes teho, ſo njeby moju duſchu hnuł a mje na rjane cžaßy dźěcžatſtwa dopomnił. Do tutych rjanych dnjow ßo ja huſto ponurich, hdyž ja ßrjedźa w ßwojim dźěle, wotpjaty wot myßlenja a dźěłanja, wotpjaty wot cźeje khěžorſkeje krony, te ſwony w khłódkojtych ſahrodach wot měſta St. Cloud ſaßłyſchach; kiž wokoło mje běchu, drje měnjachu, ſo ja ſ nowa na wulku wójnu abo nowy krajny ſakoń myßlu, hdyž jenož moje myßle wotpocžowachu w dopomnjecźu na tamne ſbóžne prěnje cžaßy mojeho žiwjenja.“

Wěra ma ßwój raj we wutrobje; wona je naſcha nadźija, naſcha poßlenja kótwiza w njeſbožu. O kelko dobreje ßłużby je kſcheſcźijanſtwo hižo cžłowjeſtwu wopokaſało! Kelko płodow by wono nam hiſchcźe wjazy ſkicžało, hdy bychu wſchitzy jeho wuſnał warjo w ßwojim powołanju po nim cžinili! —M—.

Cžłowſki troſcht.

Hdyž chzeſch ſroſumicž, cžeho dla ßwjaty japoſchtoł Pawow ſapocžatku druheho liſta na Korinthiſkich Boha „Boha wſchitkeho troſchta“ mjenuje a na dobo ſ tym wſchemu troſchtej, kotryž je jenož cžłowſki, jako woprawdźitemu troſchtej płacźicž njeda, dha dyrbiſch jeno na to kedźbowacž, kak je ßo Hiobej w jeho cžerpjenju ſ cžłowſkim troſchtom ſeſchło. Tu je najprjódzy jeho žona ſe ßwojim troſchtom: „Schto dha maſch nětko wot ßwojeje pobóžnoſcźe? Požohnuj Boha a wumrě!“ Tu ßu cźi „dobri pſchecźeljo“ ſe ßwojim troſchtom, kiž w tym wobſteji, ſo ßwój hłóß poſběhnjeja a płakaju, ßwoju draſtu roſtorhnu, a próch na ßwoje hłowy k njebjeßam ßypaju, potom ßydom dnjow a ßydom nozow na ſemi pódła njeho ßedźa, a niczo njerěcža, pſchetož woni widźa, ſo je jeho boloſcž jara wulka, ſchtož je wěſcźe ſa Hioba jara troſchtowaze było, a ſkónczńje ßwoju ſrěczńiwoſcž jeno k temu wužija a ßwój ert jeno k temu wotewrja, ſo bychu jemu pſchezo ſaßo ſ nowa prjódk dźerželi rěcže tuteho ßwěta: „Ssmy ßebi hižo dawno myßlili, ſo tak pſchińcž dyrbi; wſchitko wſchak ſłoto njeje, ſchtož ßo ßwěcźi, a niž wſcho pobóžne, ſchtož ßo pobóžne bycž ſda.“ Tu ßu jeho bratſja a domjazy, jeho pſchecźeljo a ßußodźa, jeho wotroczkojo a dźowki: Kak woni Hioba w jeho ſrudobje troſchtuja? Wón ßam nam praji (kn. Hiob. 19, 13—16): „Wón je mojich bratrow daloko wote mnje ſahnał, a moji pſchecźeljo ßu mje woteſnali. Moji bliżſchi ßu mje wopuſchcźili, a moji pſchecźeljo ßu mje ſabyli. Moji podróżnizy a moje ßłużomne dźowki dźerža mje ſa zuſeho, a ßym njeſnajomny pſched jich wocžomaj. Wołam ſa ßwojeho wotroczka, dha mi wotmolwi: Moja žona ßo mje ſdaluje.“ Haj ſawěſcźe: Hiob na ſemi žaneho troſchta daloko a ſchěroko njemějeſche. A hdy by ßo ſkónczńje Bóh nad nim njeßmilił, hdy by wón poniženeho a domapytaneho njetroſchtował a jeho ſaßo k cžeſcźi njepſchinjeßł: pola cžłowjekow wón žaneje ßmilnoſcźe namakał njeby Ale hdyž je ta ſrudoba a tyſchnoſcž nimo, kak tola potom wſchitzy ſaßo pſchikhadźeja a jeho troſchtuja: „A pſchińdźecźe k njemu wſchitzy jeho bratſja, a wſchitke jeho ßotry, a wſchitzy, kiž prjedy jeho ſnajachu, jědźichu ſ nim khlěb w jeho domje a wobrocžichu ßo k njemu a troſchtowachu jeho wſchitkeho jeho njeſboža dla, kotrež tón Knjes na njeho běſche pſchińcž dał (ſt. 42, 11). Tak wy cžłowjekojo, nětko, hdyž je wſchitko hubjenſtwo ſběhnjene, nětko wy pſchińdźecźe a troſchtujecźe? Wy ſcźe mi ſchwarni troſchtowarjo! Tak dołho hacž tam Hiob w nuſy ßedźi, dha wot njeho cžękacźe a ßo wohladacž njedacźe, a hdyž je wſchitka ſrudoba pſches Božu móz ſahubjena, potom wy ſe ßwojim troſchtom pſchińdźecźe a hłowna wěz pódła je, ſo ſ tym cžwilowanym ßobu jěſcźe a pijecźe a jemu drje tež kroſch daricźe a ſłoty cžołny ſwjaſk! O kak kniczomny je tola cžłowſki troſcht! Dźak budź tebi, Bože, ſo ßy ty ßam Bóh troſchta, Bóh wſcheho troſchta. —M—.

Niž ja!

W Schwajzarſkej kſchiž pſchi pucžu ſteji, na kotrymž ſtej jeno dwě ßłowje napißanej: „Ja“ a „Wón“! to „Ja“ pak je pſcheſchtrychnjene. — Sroſumiſch ty to khutne prědowanje tuteju dweju ßłowow? Chzeſch ty jej pak krótko, kraßnje a jaßnje wukoženej měcž, dha cžitaj, ſchtož ſteji napißane w liſcźe na Galatiſkich na 2. ſtawje w 20. ſchtucžzy: „Ja ßym žiwy, niž pak ja; ale Khryſtuß je žiwy we mni. A ſchtož nětk žiwy ßym w cžele, to ßym žiwy we wěrje do teho ßyna Božeho, kiž mje je lubował a ßo ſa mnje dał.“ —M—.

Kralowſka pokornoſcž.

Pruſki kral Bjedrich Wylem I. měješche to waſchnje, ſo ßebi daſche wjecžor, prjedy hacž ßo k měrej poda, wot ßwojeho jemu poßłużowazeho komornika wjecžornu modlitwu prjódkcžitacž, hdźež pſchezo ſ wutrobnej nutrnoſcźu kedźbowaſche. Nowoſaſtupjeny komornik měješche prěni krócž tutu modlitwu cžitacž. Wón pak měnješche, ſo je pocžeſcžowanju napſchecžo ßwojemu kralej winojty, te ßłowa: „tón Knjes požohnuj tebje,“ hdyž te ßame w modlitwje ſtejachu, pſcheměnicž a teho dla dźeſche: „Tón Knjes požohnuj Waſchu Kralowſku Majeſtoſcž.“ „Schto ty tam cžitaſch?“ tón kral ſawoła. A tón ßłużobuik měnjo, ſo hiſchcźe ſ tutym pſchiſtajenjom njeje ßwojemu kralej doſcž cžeſcźe wopokaſał, woſpjetowaſche: „Tón Knjes požohnuj Najwyſchſchu Waſchu Kralowſku Majeſtoſcž.“ Nětko pak ßo tón kral na ßwojeho ßłużobnika roshněwa a dźeſche: „Chzeſch dha mi ty ſ mozu tutu rjanu modlitwu ſkaſycž? Pſched Bohom ßym ja runje tajki khudy hrěſchnik kaž ty! Tebje rěka. Tón Knjes požohnuj tebje, tebje, tebje! Wſchecźiwo Bohu ßym ja jenož khuda waczka.“ — —M—.

Lätare.

Njedźela	Mat. 27, 57—66.	Pſ. 16.
Póndźela	Mark. 16, 1—8.	1 Kor. 5, 6—8.
Wutora	Luk. 24, 13—35.	Jap. ſk. 10, 34—43.
Ssrjeda	Luk. 24, 36—47.	Jap. ſk. 13, 26—31.
Schtwórtk	Jan. 20, 11—18.	1 Kor. 15, 1—10.
Pjatk	Jan. 21, 1—19	1 Kor. 15, 11—20.
Ssobota	Jan. 21, 20—25.	1 Kor. 15, 21—34.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje dostacž. **Na ſchtwórcž lěta** płacźi wón **40 ny., jenotliwe cžißła** ßo po **4 ny.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencž w Klětnom a farař Gólcž w Budyſchinku.
Cźiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 13.
3. haprl.

Lětnik 2.
1892.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Judica.

Hebrejſkich 9, 12: Khryſtuß je ßam pſches ßwoju krej junu do teho ßwjateho nuts ſchoł a wěczne wumoženje namakał.

Wumoženje — to je ſtonanje ſ hłubiny, kotrež pſches zyłe człowjeſtwo dźe. Pſched wrotami ßlubjeneho paradiſa Habelowy wopor k njebjeßam horje ßapa jako horza modlitwa wo wumoženje ſ hrěcha, a pſchi Habelowym rowje, prěnim człowjekowym rowje, płakaze woczi prěnich ſtarſchich horje hladaju połne ſtyſknoſcźe po wumoženju ſe ßmjercźe. A hiſchcźe njeje pſchi tawſyntach a ſaßo tawſyntach wopornischczow w póhanſtwje a pſchi millionach nopowiſchczow w człowjeſtwje to wołanje po wumoženju woczichnyło a ſ hłubokoſcźe człowſkeje wutroby ßo pſchezo ſaßo wudobywa tamne złonikowe ßłowo: „Bożo, budź mi hrěſchnikej hnadny!“ a te japoſchtołſke ßłowo: „Schtó budźe mje wumóz wot cźěła tuteje ßmjercźe!“ Haj, ßamo wonkach pſches Božu ſtwórbu cźehnje, kaž ßwj. Pawoł praji, ſdychowanje a ſtonanje po dnju wumoženja, a ſchtóž ma woczinjene wucho, tón ſroſymi w naſymſkim ſwjadnjenju a w ſymſkim wumrjeczu něſchto wo ſtyſkanju a žedźenju wſchěch ſtworjenjow po kraßnej frejoczi Božich dźěczi.

Schtož w ſtwórbje jenož njeßwědomne ſtonanje je, to je w kſcheſcźijanu ßwědomna modlitwa. Sswjaty Wótczenaſch ßo ſkónczi ſ tej próſtwu: „Wumož naß wot teho ſleho“. Ale prjedy tuteje próſtwy ſteji ta ſcheſta próſtwa: „Wumož naß w bědźenju ſe ſpytowanjom.“ A prjedy tuteje próſtwy ſteji ta pjata. „Wumož naß wot naſchej winy.“ Jow je ta najhłubſcha hłubina, ſ kotrejež je nam wumoženje trjeba. Wſchěch horjow najwjetſche je wina. Dyrbi=li nam pomhane bycź, dha dyrbi ßo nam jow pomhacź. Pomha=li ßo nam pak jow w najſnutskowniſchim, dha je nam na wěczne pomhane, tež hdyž dyrbimy tudy w czaßu ſe ſpytowanjom wojowacź a wjele ſleho cźerpicź.

Ja poſběham ßwojej woczi k tym horam, ſ wotkal mi pomoz pſchińdźe. Kak rěka hora wumoženja a hdźe je měſto mojeho měra? To je hora Golgatha — tam je woporny woltař teho kſchiża ſ Jeſußowej krwju, kotraž lěpje rěczi dyžli Habelowa krej a tam leži wotewrjeny row, pſchi kotrymž jandźeljo wachu dźerża a wuczomnizy ßebi ßwoje ßylſy trěja, prěni wotewrjeny row w ſahrodźe jako napſchecźne ſnamjo prěnjeho człowjekoweho rowa na ſaklatej roli połnej wóſtow a cźernjow. Halleluja: Khryſtuß je wěczne wumoženje namakał!

O hłubokoſcź, kiž wſchitke ſłóſcźe
Pſches Khryſta ßmjercź je pózrjeła;
Ja poſtaju ßo do ßmilnoſcźe,
Dha mje tu niczo njetama.
Ja ſpuſchcźam ßo na Khryſtußa,
O luta ßmilna dobrota!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Ja wuhladach, kak ludźo po brjoſy tam a ßem ſe ßwězami běhaja a haneja, a ßłyſchach huſto někoho wokacź: „Kedźbujcźe

ßwěru, hólzy, so mi jeho doßahnjecźe, hdyž wón na kraj wuſtupi!“ Cźi, kiž tam takle w ſkóku hanjachu, žani druſy njeběchu, hacž nowi rekrucźi, kajkichž běchu ßebi ſaßo ſ Němzow pſchiwjedli, a kiž dyrbjachu runje tónle dźeń ßem pſchińcź. — Duž ßebi njeſwěrich won na brjóh ſtupicź, hacž runje běch płowajo wſchu ßwoju móz wotbył. Ale nětkle běchu woni ſe ßwojim cźołmom ſkoro cźiſcźe bliſzy pſchi mni, ja jich ßłyſchach, kak ſe ßwojimi wjeßlemi wodu plazachu, — duž dyrbjach na tamny brjóh wuléſcź.

Ale lědy běch ßo tamych wjerbow ſapſchimnył, kiž pſchi ßamym brjoſu ſteja a chzych ßo ſa nje dźerżo horje ſcźahnycź, padźe něchtó na mnje, popadźe mje a raſny mje dele na ſemju, a wo tym, ſo ßo jedyn ſ druhim pſchepſchimachmoj, ſawoła něchtó zuſy: „Dźerž jeho, wojerko, pſchimń ßebi joh' twjerdźe kaž ßornika hońtwjerjowy poß. Je-li pak mi jeho puſchcźiſch, ſmějeſch mje ſa cźerta!“ Tamón bě ßylniſchi, hacž ja. Ja drje ßo jemu wobarach, kaž cźłowjek, kiž ßo ſe ßamej ßmjercźu bědźi, ale wón mje ſ rukomaj dźerżeſche, doniž tu cźi druſy wſchitzy njeběchu, kiž mi po tym wſchě moje ſtawy ſeſpinachu. Nětkle hakle cźi druſy wſchitzy ſe ßwězu pſchińdźechu. Jako pak na teho pohladach, kiž bě mje ſajał a mje twjerdźe dźerżeſche, póſnach jeho duzy. — Bożo Knjeże, kajke tu ty tola dźiwy dokonjeſch, — tónle cźłowjek bě Handrij, kiž bě do wojakow ſchoł a ſ nimi ßem pſchiſchoł. Luba Lejna, njecźiń ßebi ſe wſchěm tym žanu žel, — wón to njeje wjedźił, — wſcho wſchak je dyrbjało na mnje tajke pſchińcź, kajkež na mnje pſchińdźe.

„Handrijo, luby Handrijo!“ ja ſawołach, „ßy to ty ßam?“ — Nětkle hakle mje wón ßam też póſna, padźe mi wokoło ſchije a płakaſche ſo mnu, a wſchěm druhim bě ſ nim ßobu žel, jako ßłyſchachu, ſo je Handrij mój najlěpſchi pſchecźel, a ſo bě ßo moje dla a mi k luboſcźi do wojakow podał. Ale ſchto móżeſche mi nětkle wſcho tole pomhacź?

Woni mje na cźołm ßadźichu, dowjedźechu mje k tamnymaj druhimaj ſajatymaj, kiž wo jſtwje pola wojakow jatej ßedźiſchtaj, a dowjedźechu naß wſchěch tſjoch do měſta naſchemu wyſchſchemu do domu. Tón pak tam na naß wſchěch tſjóch žałoßnje ſaßakrowa a ſahrima, da naß wſchěch ſeſamkacź, ſo tam wſchitzy tſjo ſeſpinani na ſemi ležachmy a jawoła: „Waß ſcźerbow dyrbja wſchěch ſatſělicź, kaž ſkażene pßy!“

Budźiſche tónle wyſchſchi ſo mnu pręni tajki hruby njeſakhadźał, budźiſche ſe wſchěm tak daloko njepſchiſchko. Cźłowjek je a woſtanje cźłowjek. Někotryžkuliž móże tu drje ßmjercź wumrjecź, kajkuž poß, ale žiwy bycź, kajkiž je poß žiwy, to nichtó njeſamóże, — Bóh pak chzył naſchemu wyſchſchemu wſcho wodacź, kaž ßym jemu ja ßam też wſcho wodał.

Rano w dźeßacźich hodźinach tam wſchón naſch regiment ſhromadźeny ſtejeſche, my tſjo pak buchmy pſched njón ſtajeni. Duž někotſi naſchi towaŕſchojo na naß ſawołachu: „Wuproſchcźe ßebi wodacźe.“ — Tamaj dwaj mojej ßobujatej kżeſchtaj. Wonej wobaj pſchecźiwo mi ßwědcżeſchtaj: „Tón je naju narěcżał ßobu ſ nim cźeknycź. Budźiſche tón pola naju njebył, budźiſche namaj nihdy do myßlow njepſchiſchko, ßebi na žane cźeknjenje pomyßlicź. Bórſy ßmój ßo (wonej wuprajiſchtaj) ßwojeho cźeknjenja kałoj, a ßmój ßo, jako na naß wołachu, na měſcźe wrócźiłoj, hacž runje budźichmoj ſ naju cźołmom móhłoj łóhzy cźeknycź. Duž waß proßymy, ſo chzyli namaj wodacź a naju łahodnje pokhoſtacź.“

Na to ßo kommandanta ke mni wobrocźi a praji: „Schto mi ty na wſcho tole prajiſch?“ — Duž jemu ja wotmolwich: „Niz wjele, knjeże. Wojerſkeho žiwjenja běch do ßyteje wole ßyty, boloſcź mějach žałoſtnu wulku, ſo ju wjazy wutracź njemóżach. Duž horka ſtejo wußłyſchach, kajki ßebi na tamnej ſtronje rěki paſtyŕſki hólcźik rjany khěrluſchk ſaſpěwa, pódla ßo doma na naſchu wjeſku dopomnich, a na tu wulku rjanu, ſelenu lipu pſchede wßu, a na to, kajke bě było doma pola naß wſcho wjele hinaſche, hacž jowle, — na to ßym cźeknył. Schto ſměje wojak docźakacź, kiž je ſ dobrej wolu ſe ßwojeho wójſka cźeknył, je mi ſ wójnſkich artiklow ſnate. Duž nětk w Bożim mjenje ſo mnu cźińcźe, ſchtož wam ſakoń pſchikaże. Huſto ßym ßam na ßo poßłuchał, ale ſe wſchěm tajkim cźinjenjom ſlě wujěł. Nětkle pak chzu měcź Boha kedźbu a na njoh' poßłuchacź a ßebi prajicź: „Porucź temu Knjeſej ßwoje pucźe!“ Wobſkorżicź nikoho njemóżu a njeßměm, kaž był mje něchtó druhi ſawjedł, pſchetož ſchto ßo mi ſa wojaka ßłuſcha, ßym derje wjedźił, ale njejßym ſa tym cźinił, dyrbjał pak tola komu žanu winu dacź, dyrbju ju tamemu paſtyŕſkemu hólcźkej dacź, kiž bě ßebi tamu ſtronu rěki ßwój rjany ſpěwcźk ſaſpěwał. Haj tónle jeho ſpěwcźk je mi nacźinił, ſo dyrbjach wotßal cźeknycź. Sechzecźe-li mi pak žanu miłoſcź wopokaſacź, chzył ßebi, knjeże, ja wot waß tole troje wuproßycź: Prěnje, ſo ßměł mje mój Handrij wot nět' wopytacź tak huſto, hacž ßo jemu ſechzyło; druhe, ſo chzyli mi hacž do mojeje ßmjercźe tak wjele khwile dacź, ſo móhł mojeho nana hiſchcźe junu wohladacź; ja chzył jeho rady proßycź, hacž njechał ßem ke mni pſchińcź, ſo móhł jemu wſchu moju ſkóſcź wotproßycź; tſecźe, ſo móhł jako wojak wumrjecź, ſatſělenu ſ pólverom a ſ wołojanej kulku, a jeli móżno, ſo chzyli mi po tym tu cźeſcź wopokaſacź a moje cźěło dacź na pohrjebniſchcźu do rowa położicź. Dolubicźe a pſchiwdacźe mi wſcho tole, chzu bycź wam ſ wutrobu ſa wſcho tole dźakomny.

Wot nět' hacž do mojeje ßmjercźe pak chzu ßebi pytacź ſ Bohom měr ſcźinicź a ßo wo dnjo a w nozy k njemu wołacź, ſo chzył ßo, kajkiž wam wſchěm, tajki też mi ßmilny wopokaſacź.“

(Pokracźowanje.)

Kak móżeſch do prědka pſchińcź!

Se Spurgeonoweho ſpiſa.

Wulke potajnſtwo, kak do prědka pſchińdźeſch, rěka: pilnje dźěłacź. Pót woblicźa je jenicźka wěz, ſ kotrejež móżeſch ſłote cźinicź. Komuž ßo ptacźich jejow chze, dyrbi na ſchtom ſaléſcź. S wuhornjenymi rukawami pſchińdźeſch k dobrej ßukni, a ſchtóž ßo njehańbuje, w ſchórzuchu khodźicź, tak daloko pſchinjeße, ſo móże bjes njeho khodźicź. Pilnoſcź je macź ſboża.

Wěrcźe mi, do prědka cźłowjek jenož pſchińdźe krocźel po krocźeli, njemyßlcźe ßebi, ſo ßo na jene dobo wobohacźicźe. S tym ſo chzeſch pſchezo wjazy měcź a dobycź, hromada ſłota njepſchibjera. Pomałku, ale po wěſtym pucźu je lěpje, hacž khětſje, ale po njewěſtym. Wſchědne, wobſtajne dźěło cźłowjeka bohacźiſcheho cźini, hacž wobohacźenje pſches někajku ſpekulaziju. Hdyž ßo jedyn kamjeń na druhi kładźe, ßo khěża natwari. Najprjedy pěſchi hicź a potom ßo woſycź. Cźim bóle khwataſch, ßo wobohacźicź, cźim pomałſcho k temu pſchińdźeſch. Schtóž ßo pſchekhwata, móże pſches ßwojej noſy padnycź.

Pſchekupſtwo ſapocźecź bjes pjenjes, derje njeje. S próſdnymi ſakami wikowacź, je cźežko. Hněſdo dyrbiſch měcź, pſchetož kokoſche tam ßwoje jeja ſnjeßeja, hdźež hižo druhe ßu. Sſo wě, ſo dyrbiſch wot teje muki pjez, kotruž maſch; hdyž pak je měch próſdny, derje na tym cźiniſch, ſo ßo ſa pjekarja njewudawaſch. Woſtań radſcho něſchto dléje ſ pomoznikom pola ßwojeho miſchtra, mój młody pſchecźelo, doniž ßebi njejßy něſchto toleŕ nalutował; ſapocźń lětacź, hdyž ßu tebi pjera narośtke, ſpytaſch-li pak pſchesahe, budźeſch ßo młodemu rapakej runacź, kiž ßebi ſchiju ſlemi, dokelž chzyſche lětacź, prjedy hacž mějeſche kſchidła naroſcźene. Wikowacź bjes pjenjes rěka khěże twaricź bjes kamjenjow, ßwěcźku palicź bjes ßukźoła; to drje cźłowjek ſpyta na to abo druhe mudre waſchnje, ale kónz je, ſo wſchitko do hromady padnje.

Hdyž ßy ſ mała ſapocźał, njeſpytaj prjedy ſ wulka, doniž njemějeſch, ſo móżeſch tak woprawdźe wjazy ſaßkużicź. Też ßrótki ßu khléb. Hubjeny kóń je lěpſchi hacž próſdna hródź; poł khléba měcź je lěpje hacž žaneho měcź. Mało möblow je lěpje hacž próſdna khěża. Schtóž w naſchich hubjenych cźaßach hiſchcźe kamjeń ma, na kotrymž móże ßedźecź a ßwój khléb jěſcź, derje cźini, ſo ſa druhim wokoło njehlada. Wopomń, ſo je wjele ludźi w małych khlamach jara wulkeje ſaßkużby měko. Małe khlamy ſ dobrej ſaßkużbu ßu lěpſche, hacž wulke, hdźež dyrbiſch pſchißadźecź; mały woheń, pſchi kotrymž móżeſch ßo wohrjewacź, je lěpſchi, hacž wulki, pſchi kotrymž móżeſch ßo wopalicź. S małeje rółki móżeſch wjele wody doſtacź, jeno ſo khana pſchezo ſpody ſteji, ſo woda nimo njeběži.

Cźiń tak mało pſcheměnjenja kaž móżno; ſchtomy, kotrež ßo huſto pſcheßadźeja, mało płodow njeßu. Hdyž maſch na jenym blaku wobcźežnoſcźow, jich na druhim też ſmějeſch. Wſchudźom na ſemi dyrbiſch w pocźe ßwojeho woblicźa ßwój khléb jěſcź. Schtóž chze prózy a dźěłu wucźeknycź, dyrbjał kſchidła kaž hodleŕ měcź. Pſcheměnjenje njeje pſchezo polěpſchenje. Najprjedy to a potom tamne, a potom něſchto druhe a wſchitko a kóżde — to je wſcho do hromady niczo; ſchtóž pak na jenym konju ßedźo woſtanje, też k wottyknjenemu kónzej pſchińdźe. Na jenym blaku ßywy roſtu, na jenym hněſdźe wulahnje ptacźk ßwoje młode, w jenej pjezy ßo khléb pjecźe.

Njecźiń, kaž by pſchewoßebny ſa ßwoje powołanje był. Kowaŕ, kotryž ßo ſchkrěcźkow boji, je wobžarowacź; cźežkotow je pola kóżdeho rjemjeßłniſtwa, niz jenož pola wuhnjemjecźerja. Hdyž

bychu pjekarjo chzyli saſtacź pjez, dokelž maju wulku horzotu ſnjeſcź, hdy bychu burjo wjazy njechali woracź a krawzy nam žaneje draſty wjazy njeſchicź, dokelž móhli žo do porſta kaknycź — do kajkich wobſtejnoſczom bychmy to pſchiſchli! To je hłupoſcź, mój woženbny knjeſyko, ſprawneho powołanja žo nichtó hańbowacź njetrjeba; njeboj žo, ſo žebi pſchi dźěle ruzy womaſaſch, je hiſchcźe doſcź módła na žwěcźe. Kóždе dźěło je dobre, jeno ſo je derje ſaſtaraſch. Też na ſchwabliczkach je wjele ſažłužicź.

Cźłowjek dyrbi žo prózowacź na žwěcźe. Dokelž žebi žam wětſik wuſwolicź njemóžeſch, dyrbiſch na žwojim cźołmiku jěcź ſ tym wětſikom, kotryž Bóh tebi ſcźele. S pilnoſcźu a ſcźerpliwoſcźu tola ſkónczńje dozpijeſch, ſchtož bě žebi wotmyžlił. Bur, kiž njewuſtanje, ma tola ſkónczńje tam dobre žně, hdźež druhim jenož wósty roſtu. Ratař wě, ſo polo na dobo pſcheworacź njemóže, ale hdyž je horje a dele pomaku pſchedźěła; zyły kórz ſ jenym pſchejeſdźenjom njemóžeſch ſworacź. Schtóž žo žwěru prózuje, a bróſdu po bróſdźe cźehnje, zyłe polo derje pſchihotuje. Bóh kóždemu ptaczkej zyrobu dawa, ale jemu ju do hnězda njemjeta; wón dawa nam naſch wſchědny khlěb, ale wón jón nam dawa ſ naſchim dźěłom.

Njedaj žo nihdy ſawjeſcź, ſ jebanjom žebi pjenjeſy ſažłužicź chzycź. Na cźertowy lód khodźicź je ſtraſchne; tam žo lóhko wobžunjeſch a padnjeſch. Njeſtorcž žo žam do wěcźneho ſatamanſtwa, dokelž chzeſch jeńſki dobytk měcź; to by runje tak było, kaž chzył žo w ſtudni tepicź, ſo by žo napicź móhł. Niczo njecźiń, cźohož dyrbjał žo poſdźiſcho kacź. Lěpje je božy khodźicź, hacž na wosu do hele jěcź. Sprawnu ſažłužbu abo žanu, to dźerž krucźe, pſchetož ſ dobytkom ſ jebanſtwom ſažłuženym žy wěcźnje ſhubjeny.

Hdyž žu twory dobre, waha połna a płacźiſna tunja, ludźo pſchiińdu; khlamy pak, w kotrychž žo jeba, khwalby nimaju. Najwažniſche njeje, pjenjeſy ſažłužicź, ale je ſdźeržecź. Mało wudawkow, kaž móſche w bróžni, hdyž je jich wjele, wulku ſchkodu naczinja. Schtóž chze ſapoczecź lutowacź, žam na žebi ſapoczń. W krku łaka wjele paduchow. Piwowa a paleńzowa ſchkleńza wjele póžrjetej. We wſchěch druhich wězach měj prawe wobmjeſowanje. Wuſwol žebi pſchihódnu draſtu, kotraž dźerži, ale njemjetaj pjenjeſy prjecź na pychu. Najwažniſche je, ſo je draſta cźopła — kajka je na pohladanje, je pódlanſka wěž. Też hłupy móže žebi pjenjeſy ſažłužicź, ale mudry dyrbi muž bycź, ſo móže je wudawacź. Hdyž je cźłowjek ſa khribjet a žołdk pſchetrjeba, niczo ſa nalutowarńju (ſchparkažu) wyſche njewoſtanje. Cźežke dźěło w młodoſcźi dawa wuhlad na rjany wotpoczink w ſtarych dnjach. Schtóž žo do pſchecźinjenja da, naſtupi najkrótſchi pucź do khudeje khěže. Pjenjeſy maja žame na žebi hižo kſchidła, hdyž jim ty hiſchcźe druhe pſchicźiniſch, žo dźiwacź njemóžeſch, ſo ſ khwatkom wulětaja.

Njebudź nahrabny, pſchetož ſchtóž je nahrabny, žo pſchezo khudy cźuje, ale tola ſtajnje ſtej ſa tym, ſo by do prědka pſchiſchoł; pſchetož hdyž žo cźłowjek w žwěcźe ſběhnje, to jemu niz jenož žiwjenje ſpodobne cźini, ale je też ſa njeho cźeſcź. Sažłuž, ſchtož móżeſch, ſlutuj, ſchtož móżeſch, a potom wudawaj, ſchtož móżeſch a žměſch. Njeſpytaj ženje na darach ſa Boże kraleſtwo něſchto wulutowacź; tajke wulutowane pjenjeſy druhe ſežeru. Schtož Bohu daſch, ſhubjene njeje; to rěka žwoje pjenjeſy na najlěpſchu nalutowarńju dacź. Tajke dawanje je prawe wobžedźenje. To naž wſchitkich te na pomniku ſtejaze wopomnjenja hódne žłowa wucža: „Schtož wudach, mějach; ſchtož nalutowach, ſhubich; ſchtož žym dał, to mam.“

Roshlad w naſchim cźaſu.

Jeho Majeſtoſcź němſki khěžor je žo w dobrej ſtrowoſcźi ſažo do Barlina wrócźił.

Pruſke miniſterſtwo je ſažo doſpołne. Měſto hrabje ſ Zedlitz je žo ſtatny ſekretär Dr. Boſſe ſa ſchulſkeho miniſtera poſtajił a měſto hrabje ſ Caprivi, kotryž je jenož hiſchcźe khěžorſtwowy kanzler, niz pak wjazy miniſterpräſidenta (t. r. pſchedžyda miniſterſtwa) woſtał, je hrabja ſ Eulenburg, dotalny wyſchſchi präſidenta Heſſen-Naſſauſkeje, ſaſtupił. Směrowaze pſchi tutym ſrudnym a zyle njetrjebawſchim pſcheměnjenju je to, ſo ſtaj wobaj nowaj miniſtraj konſervatiwnaj, kſcheſcźijanſzy ſmyžlenaj mužej, wot kotrejuž dr. Boſſe — ſchtož je doprědkarſkim nowinam cźiſcźe njeſroſymliwe, ſa dobrych kſcheſcźijanow pak žo žamo ſnaje — ani pſchi wulkich žwjedźeńſkich hoſcźinach, kotrež wyžozy ſaſtojnizy tam a žem dawacź dyrbja, ſjawneje blidoweje modlitwy njeſakomdźi. Jara njewitane pak bě ſjenocźenymaj konſervatiwnej a zentrumſkej ſtronje to pſchipowjedźenje, kotrež nowy pſchedžyda miniſterſtwa ſańdźenu póndźelu w pruſkim žejmje woteda, ſo chze žo ſtatne knježerſtwo dalſcheho wuradźowanja ſchulſkeho ſakonja ſdacź.

W Pariſu, tutym wukhwalenym měſcźe wſcheje žwobody, žu anarchiſtojo (t. r. pſchecźiwnizy wſcheho knježenja) tak derje měſchcźanam kaž wyſchnoſcźi wulke naſtróženje pſchihotowali. Sańdźenu njedźelu rano w 9 hodź. naſta njejabzy w jenym domje, w kotrymž wyžoki ſaſtojnik bydleſche, žakožne rosbuchnjenje pſches dynamitowu bombu, tak ſo zyły dom roſpraßnu a wſchitzy wobydlerjo žo cźežſcho abo lóžſcho ſranichu. To je też ſažo ſnamjo, ſo je hłupoſcź, cźertow won honicź pſches Beelzebuba, tych cźertow wyſchſcheho.

S Laſa. Laſowſki knjes, baron ſ Löbenſtein, je w Laſowſkej zyrkwi Bohu temu wjerſchnemu kraßny wopor pſchinjeßł, kotryž niz jenož nětcźiſchu woßadu nózńje natwarja, ale też na daloki cźaž nutrnoſcźi pſchichodnych narodow žłužicź budźe. Wón da mjenujzy pſches moleŕſkeho miſchtra Taubu ſ Wósborka wſchitko běłe pola wobeju chorow ſ pſchihodnymi ſchpruchami wudebicź, dźěło wjele tydźenjow, kotrež je knjes Tauba ſ pomozu a radu knjeſa ſararja Krygarja na woprawdźe wubjerne a wuſtojne waſchnje wuwjedł. Saczíſchcź tutych ſ dźěła žerbſkich, ſ dźěła němſkich ſchpruchow, ſe ſtarozyrkwinſkimi a liturgiſzy prawymi ſnamjenjemi wumělſzy wupyſchenych je woprawdźe wulkotny a my wſchitkim woßadam a knjeſam ſararjam, kotſiž žnadź ſkładnoſcź abo wotpohladanje maju, jich Bożi dom też na podobne waſchnje porjeńſchicź, pomjenowaneho moleŕſkeho miſchtra jako wèzywuſtojneho a njedroheho muža naležnje poruczamy. Naſpomnjenja hódne je też to, ſo Laſowſka woßada ſady woporniwoſcźe žwojeho knjeſa patrona woſtacź nochzyſche, ale ſo žu žony jara rjanu czornu woltarnu płachtu dariłe a ſo je młodoſcź jara woženbny žwětłón (Kronleuchter) zyrkwi poßwjecźiła a ſo je zyła woßada žama wot žo hotowoſcź wuprajiła, ſo chze trochu wobſtarny woltař wobnowicź dacź. Sapłacź Bóh tón Knjes tajku darniwu luboſcź k jeho žwjatemu domej!

S Wulkich Sdźarow. Pſcheproſcheny pſches naſche ratařſke towařſtwo dźerżeſche k. farař Lenik-Klětnjanſki ſańdźenu njedźelu tudy pſchednoſchk wo wulkej wužitnoſcźi wjeßnych pokładnizow po Raiffeiſenowym ſyſtemje, a je žo jemu ſ Bożej pomozu radźiło, tu wjele pſches 100 mužow wucźinjazu ſhromadźiſnu tak ſa tu wèž ſaboricź, ſo jenohłóßnje wobſamknychu, tajku nalutowarńju a wupožcźerńju tudy ſakožicź a jej wſchitzy pſchiſtupicź. To je khwalobne wopokaſmo roſumneho a kſcheſcźijanſkeho ſmyžlenja Sdźarowſkich ratarjow a jich wodźerjow. Sso žamo ſnaje, ſo też Wulkoſdźarowſke towařſtwo (runje kaž Laſowſke a Klětnjanſke) žo „generalnemu rěcźniſtwu wjeßnych ſjenocźenſtwow w Neuwiedźe“ pſchiſamknje, ſchtož te nowoſakožene ſakſke pokładnizy drje hiſchcźe wſchě cźinike njejžu. Pſches tutu njejednotu pak žmy my pruſzy Sserbja k žwojemu wulkemu wobžarowanju nětko nucźeni, měſto ſ naſchimi žerbſkimi žo ſ naſchimi němſkimi žužodami w Hornjej Łužizy k provinzialnemu ſwjaſkej ſjenocźicź. (Pſchiſpomnjenje redakzije: Njepſchekhwatajcźe žo ſ tym, pſchetož žana ſakſka pokładniza žo hiſchcźe k žanemu druhemu, khiba Neuwiedſkemu rěcźniſchcźu pſchiſamkła njeje.)

Rjane ſkónczenje.

Pſched nějhdźe 1200 lětami běſche w Jendźelſkej wucźeny, požny mnich žiwy, kiž jeno žwoje žiwjenje ſ tym wjedźiſche, ſo druhim dobroty cźinjeſche, hdźežkuliž móżeſche. Wón wjele knihow wo wěrje a nabožinje pißaſche a na kónzu žwojeho žiwjenja wón ſcźenje žwjateho Jana do ſakſkeje rěcźe pſchełożowaſche. Dokelž bě hižo pſches 60 lět ſtary, žebi žadaſche, ſo by tuto dźěło hiſchcźe do žwojeje žmjercźe ſkóncził. Ale kaž wón ſ tutym pſchełożkom do prědka krocźeſche, tak też jeho khoroſcź pſchiběraſche a jeho rowej pſchezo bliže pſchinjeße. Skónczńje, jako k poßlenjemu ſtawej pſchińdźe, cźujeſche, ſo dyrbi jara khwatacź. Wón žwój pſchełożk młodemu cźłowjekej, ſ mjenom Wilbrecht, prjódk prajeſche, kiž dyrbjeſche žwědomliwje wſchitko napißacź, ſchtož ſtary mnich dźeſche. Dźeń do žwojeje žmjercźe dyrbjeſche wjele boloſcźow pſchecźerpicź a móżeſche ledma dychacź. Tola wón ſtroſchtny pſchi žwojim dźěle woſta a k žwojemu pomoznikej dźeſche: „Spěchuj žo, ja njewěm, kak dołho budu hiſchcźe wudźerżecź móz a hacž mje mój ſtworicźel bórſy njewotwoła.“ Bliżſchi dźeń jemu tón młody towařſch praji, ſo je jeno hiſchcźe jedyn ſtaw ſbytkny, a žo jeho woprašcha, hacž móže jón dopſchełożicź. Mnich jemu wotmolwi: „To cźežke njeje: wſmi žwoje pjero, frěſaj je a piſch khětſje.“ Tak dźěłaſchtaj hromadźe hacž k wjecźoru, potom Wilbrecht dźeſche: „Luby miſchtrje, jenož jeniczki rynczk hiſchcźe je pißacź.“ „Dha

pisch khwatajzy", jemu wotmolwi a pschekožk poßlenjeho rynczka da. Jako bě to napißak, tón mkodźenz dźesche: „Nětko je dokonjane!" „Tak je derje", stary snapschecźiwi, „ty ßy prawdu rěczak; dokonjane je. Wsmi moju hkowu do ßwojeju rukow. Ja ßebi žadam tak ßedźicź, so móhk to městno widźicź, hdźež ßym ßo stajnje modlik, tak chzu hischcźe junkrócź ßo wokacź k Bohu ßwojemu njebjeskemu Wótzej." Na plestrje w ßwojej makej jstwiczzy ßedźo wón spěwasche: „Czesćź budź Bohu Wótzej a Ssynej a ßwjatemu Duchej", a jako to poßlenje ßkowo s jeho rta wuklincza, bu wón do pschitomnoscźe ßwojeho Boha pscheßadźeny, kotrehož běsche w žiwjenju czesczik a s poßlenjej mozu khwalik. Njebě to rjane skónczenje: hacź do poßlenjeho wokomika sa Boha skutkowacź a s poßlenim sdychnjenjom hischcźe jeho khwalicź? Mjeno tuteho muža běsche Beda Venerabilis t. r. poczesczowanja hódny. Wón běsche jedyn wot tych najwjetschich wótzow jendźelskeje zyrkwje. Wón běsche ßo narodźik w hrabinstwje Durham w Jendźelskej wokoło lěta 672 a wumrje w lěcźe 735. Jeho wopomnjecźe je žiwe hacź do dźenßnischeho dnja w jendźelskej zyrkwi, a je ßo stako, kaž ßlubjenje ßwjateho pißma praji: „Wopomnjecźe praweho wostanje w žohnowanju." —M—.

Wschitkich swjaskow pschelamarjo, Jesu, kiž ßy pschi naß tu!

Tak ßnano ßy ty, luby czitarjo, husto spěwak a pschi tym ßebi na ßwěrneho Knjesa pomyßlik, kiž czlowjeka niz jeno se swjaskow hrěcha a nusy wutorhnje, ale kiž je ßo po ßkowje jako pschekamar wschitkich swjaskow wopokasak, hdyž wón Pětra s jastwa won wjedźische abo jastwowe durje w Philippi wotewri a te rjeczasy a swjaski roskama, w kotrychž Pawoł a Silas jataj leżeschtaj. So pak też nasch lětstotetk wo tajkim spodźiwnym skutku powjedacź wě, to ßnano je hischcźe temu abo tamnemu njesnate.

To běsche něhdźe w ßydomdźeßaczich lětach, jako pobožny evangelski mißionar, kiž běsche hižo dokho se žohnowanjom w Konstantinoplu skutkowak, tón pospyt czinjesche bibliju do turkowskeje rěcze pschekožicź. To běsche niz jeno czežke, ale jara straschne dźěko, dokelž fanatismus a sawiscź Mohamedanskich kóždy tajki pschekožk krucze sakaże. —

Tola wón pomoz a podpjeru sa ßwoje dźěko namaka w jenym jara wucźenym woßebnym turkowskim czlowjeku, s mjenom Mehemed Effendi, kiž hižo ßo wot dlěscheho czaßa ßem k kscheszijanskej wucźbje pschikhilesche. Ale runje jeho horze prózowanje na tutym bibliskim pschekoženju skobu jeho njepschecźelow hacź na najbóle roshori. Tón pschekožk bu sakasany, Mehemed ßam psched ßudnistwo stajeny. Wjeßekoscź dobreho ßwědomnja ßo s jeho woczow ßwěcźesche, jako wón psched ßwojimi ßudnikami stejesche. Tola sakoń běsche pschecźiwo njemu, wón bu k ßmjerczi saßudźeny.

S wulkim sahorjenjom němski a jendźelski póßkanz sa njeho rěczeschtaj: Zyle sprawneho a njewinowateho czlowjeka jeno teho dla wotprawicź dacź, dokelž je na bibliji pomhak pschekožowacź, a to w Europje a w naschim lětstotku? Zyle njemóžna wěz! Tak bu to k ßmjerczi wotßudźenje pscheměnjene do jastwa na czaß žiwjenja a saßudźeny na kupu Chios dowjedźeny, hdźež dyrbjesche wón po woli ßwojich ßudnikow we wkóžnym podseńskim jastwje ßwoje žiwjenje skónczicź. Dalsche sarěczowanje tamneju póßkanzow wosta bjes wuspěcha a schtó dyrbjesche jemu tudy sady murjow a samkow wumoženje pschinjesćź? To běsche w sapoczatku lěta 1881.

W měrzu teho ßameho lěta bu zyła Europa nastróżena wot powjescźe wo wulkim semjerženju na mjenowanej kupje Chios. Po tymi žakoßnymi gwaltnymi hibanjemi semje, kotrež tyßazy wobydlenjow saniczachu a sapuscźachu, też murje teho jastwa padźechu, w kotrymž Mehemed Effendi tradasche. Wjele jatych bu pschi tym rosmjecźenych a sranjenych, drusy buchu wot wojakow bjes ßmilenja sabicźi. Wón pak twóchny, wot Božeje ruki schkitowany, na jenu jendźelsku wójnsku łódź, kotraž jeho do Jendźelskeje dowjese, a jow wón potom krótki czaß po tym k kscheszijanskej wěrje pschestupi. „Trjebasch jeno jeho wohladacź", jedyn ßwědk wo nim pische, „so by s wjeßekoscźe jeho wěry spósnak, so je tudy tón Knjes jemu duschu woprawdźe se wschitkich swjaskow won wuwjedk a do pokneje ßwobody dźěczi Božich dowjedk". —M—.

Zortniwe wotmolwjenje s mißionstwa.

Mißionar powjeda s połodnischeje Afriki: Kaž w zykym ßwěcźe, — tak wucźeŕ też w naschich schulach huscźischo wot makych czornych kudźerjawzow ßměschne wotmolwjenje dostanje. W katechismußowej wucźbje běch makym schulerjam historiju wo stworjenju ßwěta niz s makej prózu do hkowow pschinjeßk a ßo jara wjeßelach, so to, schtož bě Bóh tón Knjes na kóždym dnju stworik, rosdźělicź mózachu. Duž ßo jeneho s makych hólzow wopraschach: „Schtoha stwori Bóh na ßedmym dnju? Mužik njewě niczo, dokelž bě hižo na wscho spomnjene, schtož bě Boh stworik; wón pak też wě, so wotmolwicź dyrbi. Na poßledku woła: „ipalitschi", t. j. twjerda mjatka s majßoweje muki, wot kafrow jara lubowana jědź. — Druhemu s makych schulerjow dźerżach pschi někajkej. składnoscźi ßwój czaßnik na wucho. Wón poßkucha kedźbliwje Duž ßo jeho wopraschach, schto jemu powjeda. Nětko bu hischcźe kedźbliwischi. Skónczńje wotmolwi: „Njewěm, schto praji; jón njerosymju; wón rěczi — jendźelszy."

Schto ßy ßebi s prědowanja wobkhowak?

To je praschenje, na kotrež niz jeno nasche dźěczi husto wotmolwicź njemóża, ale też wjele tajkich niz, kotsiž wjazy dźěczi njeißu a tola ßu kaž dźěczi. Ale wulzy ludźo, kiž na tuto praschenje wotmolwicź njemóżeja, ßu pschi tym pak winowaczi, pak njewinowaczi; ßu winowaczi, kaž njekedźbliwe dźěczi, hdyž prědowanju s jenym wuchom nuts, s druhim saßo won hicź dadźa; ßu njewinowaczi kaž lube duschne dźěczatka, hdyž je prědowanje sa nje, schtož czista woda sa wokmu; wokma njewobkhowa w ßebi wodu, s kotrejž ju pkokaju, ale wona ßo s njej wucźiscźi. Tola je wobžarowacź, hdyž niczo wot prědowanja njewobkhowasch. Sso ßamo wě, so dyrbi dobre prědowanje bycź, po czistym Božim ßkowje, pschetož hdyž njewěrjaze prědowanje njewobkhowasch, njeje to žana schkoda, ale ßboże. Sa tych pak, kiž ßu swucźeni, dobre wěrjaze prědowanje ßkyschecź a tola je wobkhowacź njemóżeja, chzychmy to poruczecź, schtož pobožny muž w Khrystußu sa ßebje czinjesche. Sskyschimy jeho hischcźe, kak po kraßnym mißionskim prědowanju w ßwojej jstwi wokoło khodźo ßebi poßlednju schtuczku, kotraž bě w prědowanju naspomnjena, pschezo wótsje spěwa:

Chzesch-li bycź Jesußa pomoznik,
Dyrbisch bycź Jesußa wucźobnik.

„Tak pschezo czinju", luby muž dźesche; „zyke prědowanje njemóżu ßebi nihdy wobkhowacź; duž pytam ßebi s najmjeńscha s kóždeho prědowanja to abo tamne mózne ßkowczko njesapomnliwje do pomjatka saczischczecź." Dawno hižo wjazy teho njepotrjeba, pschetož wón je horkach, hdźež ßo wschitko ßame saczischczi sa wěcznoscźe.

Ach hdyž jenož jene, jene wobkhowasch, so móżesch jo w poßlednjej hodźinzy jakotacź kaž dźěczatko, potom je też hižo doscź a na tole jene wschak wschitke wěrjaze prědowanja won běża: „Ta krej a prawdoscź Khrystußa je moja drasta pschistojna, s tej psched Bohom ja wobstacź chzu, hdyž do njebjeß ja poczahnu."

Qu.

Judica.

Njedźela	Jan. 17.	1 Kor. 15, 35—58.
Póndźela	Jan. 20, 19—31.	1 Jan. 5, 4—10.
Wutora	Rom. 1, 1—15.	Jona 1 a 2.
Ssrjeda	Rom. 1, 16—25.	Jona 3 a 4.
Schtwórtk	Rom. 2, 1—11.	Sjew. Jan. 1, 1—20.
Pjatk	Rom. 2, 12—29.	Sjew. Jan. 2, 1—11.
Ssobota	Rom. 3, 1—20.	Sjew. Jan. 2, 12—17.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotlive czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farak w Krjebi; ßoburedaktoraj: farak Lenik-Gencź w Klětnom a farak Gólcź w Budyschinku.
Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 14.
10. haprl.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Palmarum.

Philipiskich 2, 5: „Kóždy bjes wami budź teje myßle, jako Khrystuß Jesuß też běsche!“

Sczenje palmoweje njedźele nam psched woczi staji, kak Jesuß pod khwalbuspěwanjom a hosianawołanjom Israelskeho luda horje czehnje do Jerusalema, nuts do ßwojeho Wótza domu, wopißuje nam tón krónowanski czah teho Knjesa, ale króna je czernjowa a trón je kschiž. Tak steji sczenje dźenßnischeho dnja pschi sastupje do martrowcho tydźenja s napißmom: „Hlaj, twój kral pschińdźe k tebi czicheje myßle.“

Epistola dale do sady a do wyßoka pschima a nam wopißuje zyły czah Jesußoweho žiwjenja: wot žłoba k kschižu, wot kschiża k trónej. Zyły wobras Knjesoweho poniženja a powyschenja ßo nam dźenßa wobsnamjeni a napißmo rěka: „Kóždy bjes wami budź teje myßle, jako Khrystuß Jesuß też běsche“. Pschetoż niz k pschihladowanju, ani k pschiwyskanju ßamemu a k hołemu hosianawołanju ßo nam tajke prěduje, ale so bychmy ßobu czahnyli a tutemu krónowanskemu czahej ßo pschisamkli. Epistola nam móznje pschiwoła s Krystußowym hłoßom: „Pój a dźi se mnu“ a my chzemy s Domaschom wotmolwicź: „Czehńmy s nim ßobu, so bychmy s nim wumrjeli“ a prajmy s Pawołom: „Wumrjemy-li s nim ßobu, dha też budźemy s nim ßobu žiwi, czerpimy-li ßobu, dha też budźemy s nim ßobu knjeżicź.“

Je ważne ßłowo, s kotrymž tón japoschtoł sapoczina: „Kóždy bjes wami budź teje myßle, jako Khrystuß Jesuß też běsche“. Wón praji: „Kóždy“ — bje wscheho wobmjesowanja, njech je człowjek hischcze tak wulki na semi abo hischcze tak mały, njech je bohaty abo khudy, khory abo strowy — Pawoł žaneho wuměnjenja njedopuschczi: njeje žadyn pschestary a žadyn pschemłody, žadyn pschemózny a žadyn pscheßłaby. Jow je ßłowo sa naß wschitkich — kajkežkuliž smyßlenje twojeje wutroby je, kajkežkuliž wotpohladanje ty masch, tute ßłowo je Pawoł też sa tebje pißał, pschetoż wón praji „kóždy“. To ßłuscha k majestosczi a woßebnosczi kscheszijanstwa, so ßo na wschitkich człowjekow wobroczi bjes rosdźělenja. Zyłe prědowanje jeho wěry na kóždeho człowjeka rěka: „Wěř do Jesom Khrysta, dha budźesch ty a twój dom sbóžny!“ To zyłe napominanje jeho wuczby na kóždźiczkeho ma ßo tak: „Dźi po Khrystußu!“ Sa wschitke stawy, sa wschitke ludy, sa zyłe człowjestwo ßo błyschczi jenoż jene kraßne bójske snamjo, do kotrehoż dyrbi jenotliwy człowjek kaž zyłe człowjestwo ßo pschekraßniczź: to je Jesuß Khrystuß.

Kajkeje myßle wón, ta podomnosczź Wótzowskeje kraßnosczże, běsche, je nam wschitkim snate: „Wón poniżowasche ßo ßam a bě poßłuschny hacź do ßmjercze, haj do ßmjercze na kschižu.“

Runje tak też dyrbimy my smyßleni bycź: poniżni a poßłuschni. Poniżni psched Bohom, tak so tu njedospołnosczź ßwojeho człowjeskeho bycża, smyßlenja a czinjenja pósnawajo ßo psched jeho majestosczu a ßwjatosczu jako hubjeni, kniczomni, hrěschni człowjekojo wschědnje pokorjamy a radźi tu hrěchi wodawazu, troschtowazu a wobnowjazu hnadu Bożu w Jesußu Khrystußu sapschimnjeny. Poniżni też psched człowjekami, tak so pschezo druhich wyschе ważimy

dyžli ßebje ßamych a hdyž mamy njeprawo, to rady pschidamy a wusnajemy. Poßłuschni Bohu temu Knjesej, hdyž w jeho kasnjach khodźimy a tež wscho horjo a domach pytanje ßebi lubicź damy ſ Khrystußom prajizy: Wótcže, twoja wola ßo ſtań, niz moja wola! Poßłuschni tež cźlowjekam, kotrymž poßłuchacź mamy, ſtarſchim, wucźerjam, duchownym, wyſchnoſcźi, tak ſo wſcheje njeluboſcże, lěnjoſcże, njepózcźiwoſcże, wopiłſtwa, jebanſtwa, paduchſtwa a pſchecźiwjenja ßo wostajimy a ſdalujemy.

Praj, mój luby cźitarjo, njeměł zyły ßwět hinaſchi napohlad, njeby zyłe kſcheſcźijanſtwo zyle druhe było, hdy by tutemu japoſchtołſkemu napominanju ßo wot wſchitkich poßłuchało? Haj, niczo dyžli měr a ſbožo by knježiło we wſchitkich kſcheſcźijanſkich woßadach, domach a wutrobach, by njebjo na ſemi było, hdy bychu wſchitzy teje myßle byli, jako Jesuß Khrystuß tež běſche. Teho dla chzemy-li w cźaßu, a ſchtož ważniſche je, tež w wěcźnoſcźi ſbóžni a ſbožowni bycź, dha ſaprějmy ßebje ßamych a ſtupajmy do Jeſußowych ſtopow! Ta bohabojoſcź je k wſchitkim wězam wužitna a ma ßlubjenje nětcźiſcheho a pſchichodneho žiwjenja. Žadyn grunt pak nichtó njemóže ſałožicź, khiba tón, kiž je ſałoženy, kotryž je Jesuß Khrystuß, tón kſchižowany a horjeſtanjeny!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźlowjek husto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

Naſch komandanta njebě žadyn tajki hruby cźlowjek, kajkiž bě naſch wyſchſchi. Jako běch jemu wſcho tole doprajił, ſetrě ßebi wón ßwoje ßyłſy ſ wocźow a praji: „Ty wbohi hólcże, ty mi žel cźiniſch, ale pomhacź cźi ja njemóžu, — tola pak njech ßu tebi wſchě twoje próſtwy wußkyſchane!“

Nětkle buch ſaßo do jaſtwa wotwjedźeny, a Handrij ßmědźeſche mje w nim wopytacź. Komandanta je porucził, ſo Handrij njetrjebra tu khwilu žanu druhu ßłužbu cźinicź, duž je wón kóždźiczki dźeń zyłu khwilu pſchi mni a wě mi ſpochi něſchto rjane a duſchne powjedacź. Jemu we wutrobje žel cźini, ſo je mje ſajał, ale ja jemu ſpochi ſaßo praju: „To wſchak je wſcho tak pſchińcź dyrbjało.“ — Lejna, wo tebi je mi wón wjele powjedał, kak je cźi wo mnje žel było, a kajku ßy ßebi wboha wo mje ſtaroſcź cźiniła.

Ach, ty moja luba duſchka, ty mi njeißy ſe žanymi kžemi niczo cźinicź měła, ja to wſcho derje póſnaju! — a ja budźich tebi wěſcże ßwěrny woſtał, — tak wěrny, kaž chyył mi Bóh luby Knjes hnadny a ßmilny bycź, hdyž budu nětkle dyrbjecź wumrjecź, a mój nan budźiſche namaj wěſcże tež ßwoje „haj“ wuprajił, hdy budźiſche ßo mi jeno ſechzyło, wſcho Bohu Knjeſej poruczicź a pſchewoſtajicź. Ale ja chzych ſpochi, ſo dyrbjeſche mi wſcho po mojej hłowje hicź. Naſch knjes duchowny pak je naß husto powucził: „Schtóž chze měcź, ſo dyrbi jemu ſpochi wſcho po jeho njemudrej hłowje hicź, tajki budźe ßo junu ſa to w heli palicź.“

Njepłakaj, luba duſchka, hdyž ſmějeſch tónle mój liſt ßama w ßwojimaj rukomaj. Se ſpěwarſkich ßym ßebi rjany khěrluſch wupytał; ty jón ßama tež dawno ſnajeſch (117.): „Jeſuß, moja nadźija.“ Tón ßebi mój wobaj, Handrij a ja, kóždźiczki dźeń ſhromadnje wuſpěwamoj. Pſche-cžo njeßměł mój luby Jeſuß tež ßobu ſa mnje wſcha prawa nadźija bycź? Wěſcże budźe wón tež napſchecźiwo mi hnadny a ßmilny. Wſchako je wón něhdy na ßwojim kſchižu tamemu ſchacharej prajił: „dźenßa budźeſch ßobu ſo mnu w paradiſu!“ Ja pak ßym tola wyſche wſcheho tež hiſchcże w jeho ßwjatym mjenje we Božej ßwjatnizy na njeho wukſchcźeny.

Běch tež wot tebje prjecź ſtupił,
Sso ſaß' k tebi donamkam,
Wſchak je ßej twój ßyn mje kupił
A mje ſ tobu ſjednał ßam.
Sswoju winu njepřeju,
Ssmilenja ßo troſchtuju,
Twoja ßmilnoſcź wjetſcha je,
Hacź wſchón hřěch, kiž cźiſchcźi mje.

Lubjerady wſchak chzu ßwoju hórku ßmjercź wſchu wucźerpicź, pſchetož ßmjercź je ſa mnje ſa to mſda, ſo ßym ßo pſchehřěſchił; ja pak ßebi hewak niczo njepožadam, hacź ſo chzył mje mój luby ſbóžnik ſe ßwojej krwju wucźiſcźicź a mje praweho a ſbóžneho ſcźinicź. Ta draſta, w kajkejž nětkle khodźu, ßłuſcha mojemu ſemſkemu kralej; tu póńdu ßo wußlez, a ßym wjeßeły, ſo ju wot ßo wotbudu, pſchetož w njej ßym był hřěſchny cźlowjek. Ale po tym budźe rěkacź:

Ta krej a prawdoſcź Khryſtußa
Je moja draſta pſchiſtojna.
S tej pſched Bohom ja wobſtacź chzu,
Hdyž do njebjeß nuts pocźahnu.

Lejna, njepłakaj wo mje, bórſy budźe tu ſo mnu wſcho nimo; mi wſchak ßo tak ſlě njepóńdźe, kaž ßebi ßnano pomyßliſch. Potom chzu ßebi wſchě te rózicźki, kiž mam tu wot tebje, na wutrobu położicź, te ßame, kotrež ßy mi ſ twojeje ſahrodki dariła, chzu ßebi wyſche nich wobej ßwojej ruzy ſtyknycź a Boha na njebjeßach proßycź, hacź mi njechał moju wbohu khudu duſchu k ßebi wſacź. Też Handrija chzu proßycź, ſo chzył mi tele rózicźki ßobu do rowa położicź, a njecham ßo wo to rudźicź, ſo mi njemóżeſch pſchińcź žanu rózu a žanu njeſapomnicźku na mój row ßadźicź, ale chzu ßebi ſpochi myßlicź, ſo mje ty wěſcże ženje njeſabudżeſch, kaž cże też ja njeißym ſabył.

Cże nihdy njeſabudu,
Luboſcź mi njewumrje.
Też w rowje leżo budu
Ssej myßlicź na tebje.

Nětkle drje mi na tónle liſt wjele ßyłſow pada, pſchetož mojej wocźi ſtaj pſchemo žórleſchku, ale ja ßebi wěſcże wſcho pſchewinu, hdyž budźe tu ſa mnje tón ſły cźaß; — tehdy njebudu nikomu wjazy cźěkacź, pſchetož moja nadźija je Jeſuß, mój luby ſbóžnik. Tón njech mi potom ſe ßwojej drohej cźerwjenej krwju rjane cźeſtne wopißmo napiſche a wuſtaji, ſo móžu ßo ſ nim dacź widźecź w njebjeßach, w tymle mojim wótznym kraju, hdyž budźemy tam junu wſchitzy ſaßo ſhromadźeni, ty a ja, mój Handrij a mój nan, kiž mje tehdy wěſcże ſaßo ſa ßwojeho ßyna k ßebi wosmje. Jemu ßym hiſchcże jedyn liſt napißał a domoj póßłał.

Nětkle pak, luba najlubſcha, božmje, haj božemje, — božmje ſa tónle ßwět a ſa tónle cźaß. Wodaj mi wſcho rudźenje, kajkež ßym cźi do wutroby naczinił. S Božej pomozu wſchak budźe tu bórſy ſa mnje cźaß, „hdźež ſkónczi ßo wſcho hubjenſtwo a ſapocźnje ßo wjeßle wſcho.“ Dźělenje wutrobu wurudźi, ale ſaßo wohladanje ju wuwjeßeli. Mój pak ßo junu wěſcże ſaßo wohladamoj.

Duž budź nětkle poßleni krócź poſtrowjena wot
twojeho
cźi do ßameje ßmjercże ßwěrneho
Jana.

Stara Lejna bě tónle liſt Hańžzy wucźitała, duž ßebi jón ſaßo ßwěru wſchón hromadu ſawali, ßebi do ſaka tykny a praji: „Haj prawo maſch Jano! Dźělenje wurudźi, ale ſaßo wohladanje cźlowjeka wſcheho wupokoji a wuwjeßeli!“ Na to wſcha wotmjelkny a horje do njebjeß pohladny.

Na ſeleny ſchtwórtk.

Jow ßym ja, Jeſu, k dopjelnjenju,
Schtož ty we nozy cźerpjenja,
Po twojim hnadnym wuſwolenju
Mi k dobrocźi tam pſchikaſa.
Schtož pſchi tym ßo mi ſaleži,
Daj ducha twojej' mozy mi.

Njech twoja wjecžeř, powyſcheny,
Mi płacźi město ſawdawka,
So pſches tebje ßym wumoženy
A wodacże mam wot Boha;
Dha na tebi mam wjeßele,
Mój ſbóžniko, a khwalu cże.

Ja ſpominam na twoju luboſcź,
Kiž naß je torhła ſ njeſboža.
Kak ßylna je wſchak twoja luboſcź,
Kiž na kſchiž je cże pſchibiła!
Njech płód wot twojej' boloſcże
Mój duch nětk ſ nowa ſacźuje.

Njech ßwěru ßo wſchěch hrěchow paßu,
Sa kotrež ty bu morjeny.
Njech je mi drohe w kóždym cżaßu,
Schtož mi tak drohe kupił ßy.
Tón troſcht, kiž ſ twojej' ßmjercże mam,
Mje njewjedź k ßamopaſchnoſcżam.

Ja ßo cżi, Knjeże, podam ſ nowa
Pſchi twojim ßwjatym wołtarju;
A moje myßle, moje ßłowa
Cżi lubja ßwěrnoſcź wobſtajnu.
Twój, kiž ßy ſa mnje wumrjeł tu,
Twój do wěcżnoſcże woſtanu.

Njech bliżſchemu ßo k ßłużbje podam;
Njech, hdyž pad jeho pſchekhwata,
Ja ſ cżichim duchom jemu wodam.
Mi njepſchińdź nihdy ſ pomjatka,
Kak cżeżki hrěſchny dołh mi ty,
Mój knjeże, ſ hnadu ſpuſchcżił ßy.

Njech troſchtuju ßo twojoh' ßłowa,
So mój duch żiwy woſtanje,
A ſo też cżěło ſ pjerſchcże rowa
Twój mózny hłóß ßam powjedże,
Hdyž ty ßo, fěrſchta żiwjenja,
Nam ſjewicź budżeſch ſ wyßoka.

Ja, Knjeże, cżeſcżu twoju hnadu,
Cżi dżak a khwalbu ſpěwajo.
Ach njedaj mi pſchińcź ſaßo k padu
A ſpożcź, mój luby ſbóżniko,
So tu pſchi twojeje wjecżeri
Sso moja wěra poßylni.

Wy ſtarſchi, hdże chzecże waſche holzy dacź?

Styſknjwje ßo někotra ſtarſchiſka wutroba praſcha, hdże dyrbimy naſchu holzu dacź a ßebi ſe ſdychowanjom na to pomyßli, ſo żiwjenje pſchezo cżeżſche a dróżſche bycź ſapocżina. Khudy nan, kotremuž je Bóh ſchěſcź dżowkow wobradżił, dyrbi hižo ßylnu a khróbku wěru měcź, ſo móhł bjes ſtaroſcże wo derjehicże ßwojich dżowkow do pſchichoda hladacź. K temu je pſchecżelow a ßußodow doſcź, kiž ſe wſchelakim radżenjom a wobmyßlenjom jemu hłowu cżopku cżinja. A hdyž nahlady wſchelkich ludźi ßłyſchiſch, je runje tak, kaž bychu khude holzy wyſche byłe, kaž by ſa nje, woßebje hdyž ßo njewoženja, zyły wulki ßwět mały był.

„Jeno ſo moja Hana ßłużbu doſtanje!" ßo też něhdy ſtaroſcżiwa macź wopraſcha. —

„Cżeho dla też niz?" ja wotmolwich.

„Dokelž je pſchewjele żónſkich na ßwěcże — wjele wjazy, hacž ſo móhłe wſchitke dżěła namakacź!" macź ſdychujo wotmolwi.

„Scże wy woprawdże hižo ßłyſchała, ſo je pſchewjele ßłużomnych holzow?" ßo hiſchcże junkrócź wopraſchach, a dokelž ta macź jenož ſe ßylſami wotmolwi, mi Hana ßama na pomoz pſchińdże. To běſche dżeń do jejneje konfirmazije. A woprawdże wona mějeſche tajkej ßwěrnej woczi, ſo bych ßo najradſcho ßam ſa nju ſtarał.

„Njepłakaj, macże", wona proßyſche. „Knjes duchowny dźě też praji, luby njebjeſki wóczez budże ßo ſa mnje ſtaracź!" —

A woprawdże, Bóh luby Knjes je ßo ſa nju ſtarał. Hana je wot delkach ſapocżała ßłużicź, wona je nětko hižo lěto kucharka pola woßebnych knjeżich a njeſtara ßo jenož ſa ßwoju macź, ale wupomha też druhdy dwěmaj bratromaj, kotrajž ßo ani ſ daloko tak derje nimataj kaž wona. Schtóž je ſpóſnał, kak derje ßo ßłużomnym holzam dże, — ßo wě ſ tym wuměnjenjom, ſo ßu ſprawne, cżeßne a dżěławe, — tón ßo pſchezo ſ nowa dżiwa, ſo tak wjele ſtarſchich ßwoje holzy do fabriki ſcżele abo je da ſchicź nawucżicź, ſo móhłe ßo jako ſchwadlcże żiwicź. To pak ſ teho pſchińdże, ſo ßo to ſtarſchim a dżěcżom ſda woßebniſcho bycź a dokelž chzedża holzy wjecżory ßame ſa ßo měcź — te wjecżory, kiž w kóždym wjetſchim měſcże ſpytowanja pſchinjeßu a pſches kotrež jich tak wjele do hubjenſtwa a haniby padnje. Sſłużobna holza wſchak kóždy wjecżor ſa ßo nima; ale njedyrbi to ſa ſprawnych ſtarſchich, kiž ßwoje dżěcżo do zuſby dadża, ſměrowanje bycź, hdyž wjedża, ſo je jich holza pola dobrych knjeżich, w kotrychž domje hiſchcże Boże ßłowo něſchto płacźi, derje ſakhowana, hdżež ma dobru mſdu a dobru jěcź a hdżež móże něſchto nawuknycź, ſchtož je jej ſa cżaß żiwjenja ſ wużitkom. Sso wě, ſo je też knjeżich, pola kotrychž ßo holzy derje nimaju; ale, hdyž na wſcho hladamy, je to wumſacże, pſchetož dobru ßłużobnu holzu ßebi kóżde knjeżſtwo wyßoko waži. — Dobra pak dyrbi też bycź; pſchetož njeknicżomnu nichtó njerodźi. — Holzy, kiž ßo jako dżěcźi domach na żane dżěło njeſwucża a potom po konfirmaziji lěnje a njelóſchtne do ßłużby pſchińdu, kiž też njechadża niczo wuknycź a ſapſchijecź, ßo do dżěła njehodża. Wone pak ßo też ani ſa fabrikſke ani ſa druhe dżěło njehodża — pſchetož kotraž holza njecha dżěłacź, ßłużicź, je wſchak w naſchim cżaßu wyſche na ßwěcże.

Wjele ſtarſchich pak tola pſchi wſchěm hladanju na dobroty, kotrež ßłużobna holza wużiwa, ßebi myßla, ſo je lěpje, hdyž jich dżowki do fabriki khodża. Wot teho pak krucże wotradżimy: ſ prěnja teho dla, dokelž je dżěłanje w tych horzych, w nich dżěłazych małych fabrikſkich ſalach huſto jara ſtrowoſcźi ſchkódne, a potom też teho dla, dokelž dyrbja w nětcżiſchim cżaßu wjele fabrikow ßwoje dżěłacżerki prjecź póßłacź, dokelž tworow doſcź njewotbudu. Wot teho cżaßa, ſo ßu w Amerizy ſakonje wudali, kotrež wyßoke zło na twory ſ zuſych krajow kładu, wjazy wot naß tam wjele njewoża, dokelž ßu w Amerizy ßamej dżěłane wězy tuńſche, hacž móża wot naß tam pſchinjeßene bycź, dla wyßokeho zła; wjele fabrikow je teho dla dżěłacź ſaſtako abo tola wjele dżěłacżerjow a dżěłacżerkow prjecź ßłacź dyrbjako. Prjedawſcha fabrikſka holza pak porědko dobru ßłużbu namaka, dokelž ßo na domjaze dżěło njewuſteji, pſchetož ſe ſchule ſtupiwſchi je ſapocżała do fabriki khodźicź a druheho hoſpodarſkeho dżěła nawuknycź ßebi khwile wſaka njeje. Je wſchak też dobrych fabrikſkich wobßedżerjow, kiž ſtrach, fabrikſkim dżěłacżerkam hrożazy, ſpóſnawſchi po móżnoſcźi pytaju jón wotwobrocźicź. Tak ßu fabriki na kraj won twarili, kaž wěſty Korla Metz w Freiburgu, ſo móhłe młode dżěłacżerki, jeli někak móżno, w ſtarſchiſkim domje woſtacź a ſo bychu pſches to pſched ſpytowanjemi wulkeho měſta ſakhowane byłe. Druhi fabrikſki knjes ßwojim dżěłacżerkam bydlenje w dobrych ßwójbach wobſtara, hdżež ßu derje ſaſtarane. Druhdże ßaßo ßu hoſpodarſtwo ſa fabrikſke holzy ſakożili, hdżež dyrbja holzy wyſche fabrikſkeho dżěła, pſches poſtajenu hoſpoſu waricź a ſchicź, płokacź a rjedżicź a někotrežkuli wużitne dżěło wuknycź. Ale to wſchitko ßo tola jara porědko ſtawa, w wulkim a w złym maju fabrikſke holzy ſrudne żiwjenje a ſchtóż ſahe ſwjadnjene woblicża tajkich holzow widźi, tón ßo teho praſchenja ſminycź njemóże: „Kak je móżno, ſo ſtarſchi ßo ſa to roſßudża, ßwoje holzy radſcho do fabriki ßłacź hacž na ßłużbu, hdżež maja żiwjenje a ſaſtaranje, ſtrowoſcźi wużitne!" Bohużel wſchak je fabrikſkich holzow tak wjele, ſo dyrbjeſche jich w minjenej ſymje jara wjele bjes dżěła wokoło khodźicź. Jutry ßu ſaßo bliſko, k wjele ſtarſchim ſaßo to praſchenje pſchiſtupi, „hdże dyrbimy ßwoje holzy dacź?" Wy ſtarſchi tola njechacże, ſo by waſche dżěcżo do wobſtejnoſcżow pſchiſchło, w kotrychž duchownemu a cżělnemu ſkażenju napſchecżiwo dże. W fabrizy budże bórſy to dobre ßymjo, kotrež ſcże wy jako kſcheſcżijanſzy ſtarſchi, kotrež ßu ßwěrni wucżerjo a duchowni wußywali do młodeje wutroby, poduſchene wot ßwětneho njerjada. Sso wě, ſo też na ßłużobnych ſpytowanje cżaka, ale tak ſtraſchne ſ molom njeje, kaž wſchědne pſchebywanje w fabrizy, hdżež dyrbja holzy lute njeduſchnoſcże, njepózcżiwe rěcże ßłyſchecź. Wſchak móżecże ßebi dobry kſcheſcżijanſki dom wuſwolicź, do kotrehož chzecże waſchu holzu dacź, ſo wěſcże, ſo je w dobrych rukach a pod ßwěrnym nahladowanjom. Fabrika pak je ſkoro jena kaž ta druha, wſchudżom tón ßamy ſtrach. A wy ſtarſchi, kiž macże ßwoje holzy hiſchcże domach, wopomńcże, ſo ßu ſtarſchi ßami wina, ſo jich holzy ſrudnemu pſchichodej napſchecżiwo dżeja a do hubjenſtwa pſchińdu. Starſchi dyrbja ſahe ſapocżecź, je wucżicź, też cżeżkoty cżłowiſkeho żiwjenja ſnjeſcź, woni dyrbja wſchej połojcżnoſcżi ſ cżaßom napſchecżiwo ſtupicź, ſo dżěcżi, ſchtož cżinja, też rady, ſwólniwje a doſpołnje cżinja. Schtóż něſchto dokonja w żiwjenju, żenje wyſche njebudże; dżěława ſprawna holza budże ßwój pucź namakacź pſches żiwjenje. Hdyž ſtarſchi ßwoje dżěcżi ßwěru po kſcheſcżijanſkim waſchnju wocżehnjeja na ſałożku ſtareho dobreho pſchißłowa: „Spěwaj a dżěwaj!" a ßo ſa to ſtaraja, ſo też bjes ludźi pſchińdu, hdżež ßo tajke ſmyßlenje haji, potom ßo jich pſchichoda bojecź njetrjebaja: Jim ßo ſ Bożej pomozu pſchezo derje póńdże.

Roshlad w naſchim cżaßu.

Khěżor bě ruſkemu ſapóßłanzej hrabji Schuwalowej pſched krótkim ßwój wobraz darił, a ſ teho chzychu wſchelake nowiny

wjetſche pſchikhilenje k Ruſkej ſpósnacź. Ale kaž je ßo nětk wupokaſako, běſche khěžor darjenje ßwojeho wobraſa ruſkemu hrabji hižo pſched dwěmaj lětomaj ßlubił, a teho dla je to nětcźiſche dopjelnjenje tamneho ßlubjenja bje wſcheje waźnoſcźe.

W pruſkim ſemjanſkim ßejmje je finanzny miniſter Miquel woſjewił, ſo ſměje ſtatna pokkadniza ſ nowym dokhodnym dawkom 43 milijonow wjazy dokhodow.

We wſchěch kulturnych krajach ßwěta ßu 28. měrza 300 lětny narodny dźeń Jana Amoſa Komenſkeho (Komeniuſa) ßwjecźili. Komenſki je ßebi njeßmjertnu ßkawu ſ tym dobył, ſo je ſaßady poſtajił, po kotrychž ma ßo w ludowych ſchulach wucźicź. W jeho cźaßu ßo w ſchulach wſcho ſ pomozu kacźanſkeje rěcźe wucźeſche. Wón ſa to ſ raſnoſcźu ſkutkowaſche, ſo ßo macźeŕnej rěcźi w ſchuli cźeßne měſto doſta. Pſchede wſchěm pak Komenſki žadaſche, ſo ma ßo naboźna myßl hižo w najſaźiſchim dźěcźatſtwje hajicź a ſo dyrbi ßwjate pißmo w kſcheſcźijanſkej ſchuli ſapoczatk a kónz bycź. Jeho ßkawne wucźenſke knihi ßu do dwanacźe europiſkich rěcźow, pódla teho do rabſkeho, turkowſkeho, perſiſkeho a mongolſkeho pſchełożene. Komenſki je ßo 28. měrza 1592 w Niwnizach na Morawje jako ßyn evangelſkeju ſtarſcheju narodźił. Theologiju ſtudowawſchi ßo wón najprjódy wucźeŕſtwu poßwjecźi a bu poſdźiſcho ſa biſkopa morawſkich bratrow wuſwoleny. Jeho wjele pſcheſcźěhachu a hanjachu. Duž wón do Pólſkeje a na poßled do Amſterdama cźehnjeſche, hdźež w lěcźe 1671 ſemrje.

Žałoßny njeſkutk je ßo póńdźelu w Barlinje ſtał. Tam bu pod ſkhodom woßebneho doma žónſka, kotraž ßo ſe ſběranjom lapow žiwjeſche a kotrejež ßwójbne mjeno hiſchcźe wußlědźene njeje, ſkónzowana a ſkoro wſcha wußlěkana namakana. Mordarja hiſchcźe nimaju.

Je wěcźne žiwjenje.

„Dźěłacźeŕ je pſched niz dokhim cźaßom“, tak powjedaſche farař Iskrant w Bieleſeldźe w ludowej ſhromadźiſnje, „ſe ßwojej žonu a ſchtyrimi dźěcźimi ſ zyrkwje won a do bjesbóžnoſcźe nuts ſtupił. Sa krótki cźaß ſkhori hiſchcźe ßylny muž nahle a dyrbjeſche ßo na khorokožo lehnycź. Cźeŕpjenje bu ſtraſchniſche a wón pſchińdźe k wumrjecźu. „Žona“, muž jene ranje w ſchtwórtej hodźinje dźeſche, „daj fararja ſawołacź“. Žona ßo ſtróži; wona njemóžeſche wěricź, ſo je prawje ßkyſchała. „Měniſch drje“, napſchecźiwi khětro njewěſcźe, „ſo dyrbju po lěkarja póßłacź. „Praju cźi, daj fararja ſawołacź; dyrbju w krótkim cźaßu wumrjecź.“ Styſknoſcź dla wumrjecźa jejneho muža a pſchi tym też ßo dźiwajo na žadanju khoreho njemóžeſche žona hnydom wotmolwicź, hakle ſa někotre minuty dźeſche: „Kak dha móžu k fararjej hicź! Ty, ja a dźěcźi, ßmy wſchak wſchitzy ſ zyrkwje wuſtupili. K nam žadyn farař wjazy njepſchińdźe.“ W duſchi cźwilowany, dokelž žona po jeho žadanju cźinicź njechaſche, ſběhnu ßo khory w kožu: „Žona, mjelcź; daj fararja ſawołacź; ja cźi praju, ja dyrbju wumrjecź.“ Jako by poßledniu móz k wuprajenju ßwojeje próſtwy dotrjebał, tak tón na cźěle a na duſchi khory muž ßłaby na ßwoje kožo dele padnu.

Duž bě wſcho žonine napſchecźiwjenje woněmjene. Nikoho njeměješche, kiž by ſa nju k fararjej běžecź móhł. Duž khwataſche ßama k horzo požadanemu, wot nich pak hacź dotal zyle njewobkedźbowanemu fararjej. „O, pójcźe tola rucźe k mojemu mužej, kiž njemóže wumrjecź, doniž waß widźał njeje!“ tak proſchesche žona ſ zykej wutrobu fararja, kiž bě ju na to dopomnił, ſo bě ßo khory ſe ßwojej zykej ßwójbu ſ kſcheſcźijanſkeje zyrkwje wuſamknył. Rano w pjecźich ſtejeſche farař pſchi khorokožu; wjele njeje nutskomnje ſkamany muž ſ duchownym wjazy rěcźał. „Proſchcźe ſo mnu!“ to bě jeho jeniczka próſtwa. Jako by jemu zentnarſke břemjo wot wutroby panyło, tak po tutej modlitwje ſdychowaſche. S woczomaj, kotrejž ßo pſches ßmjertnu cźěmnoſcź pſchecźiſchcźecź ſdaſchtej, pohlada na duchowneho a hłuboko pohnuty, kaž ſ profetiſkim hłoßom, woczini ßwoju hubu: „Knjes fararjo, je tola wěcźne žiwjenje. Sozialdemokratojo ßu mje narěcźeli, ßmjercź je mi wěrnoſcź prajiła.“ Na to daſche muž, kiž bě hakle mało wokomiknjenjow pſched ßmjercźu wěrnoſcź namakał, žonje a dźěcźom k ßebi pſchińcź. „Je wěrnoſcź“, tole ßwědcźenje dyrbjeſche wón, kiž bě ßwoju ßwójbu po wopacźnym pucźu wjedł, nětk jako mrějazy žiwym prědowacź. Je wěcźne žiwjenje, mój ßyno“, tak wobroczi ßo k ßwojemu najſtarſchemu hólzej, kiž hižo w młodźenſkich lětach ſtejeſche, ſ próſtwu, ſo by ßo ſ wopacźneho pucźa na prawy wrócził. Hólz po ſdacźu njechaſche; duž wobroczi ßo nan ſ hrožazym wobliczom, ale ſ hłoßom horzeho proſchenja hiſchcźe jedyn raz na ßwoje dźěcźo: „Mój ßyno, daj ßebi wot ßwojeho mrějazeho nana prajicź, ſo je wěcźne žiwjenje; dźi do ßo a khodź po pucźu twojeho Boha“.

Mjeńſche dźěcźi pak a žonu je wón najnutrniſcho proßył, ſchtožkuliž ßo jim ſtanje, ſchtožkuliž ludźo rěcźa, ſo bychu tola hinaſche žiwjenje wjedli, hacź wón, pſchetož: „Wěcźne žiwjenje je“.

Farař je domoj ſchoł, ßłónzo na rańſchich njebjeßach je ſkhadźało. Wokoło pſchipołdnja ſjewi hłuboko pokhilena žona fararjej ßmjercź ßwojeho muža a proſchesche, ſo bychu ju ſe wſchěmi jeje dźěcźimi ſaßo do kſcheſcźijanſkeje zyrkwje horjewſali.“

Mjes tym ſo farař Iskrant to powjedaſche, bě ßmjercź cźicho w wulkej łubji, kaž w ßmjertnej komorzy a tola wokoło 600 cźłowjekow wulki rum pjelnjeſche. Duž tyknje ſozialdemokrata ſkłacźeny porſt do huby a jaßny hwiſd klinczi pſches cźiſchinu, wótry, kaž lecźazy ſchip, kiž wutrobu a wucho pſchekłócź ſdaſche. Jako by ſawdata była, tajka bě ſhromadźiſna wohladacź.“

Duž rěcźnik hiſchcźe raz ßwój ert woczini: „Kſcheſcźijenjo, ßym ja wam pſchewjele prajił? Wſchak ſcźe jo ßami ßkyſcheli, ſozialdemokratija hwiſda na wěcźne žiwjenje. Tón raz pak wěrimy morwemu wjazy, hacź žiwemu: „Je tola wěcźne žiwjenje“.

(Po weſtfalſkich kopjenkach.)

S liſta dźełacźerja na ſapóßłanza ſe Stumm.

Tónle dźełacźeŕ piſche tak: „Hdyž do pſchichoda hladam, chze ßo mi wutroba ſkamacź. Mam ſchtyrjoch ßynow, wſchěch derje wocźehnjenych; cźi maja ſaßo dźěcźi. Jow ßo ſe ſtrachom widźi, kak daloko ßmy pſchiſchli, kak jara ßo duſche wbohich dźěcźi ſawdawaju. To ßedźa tu dźěcźi wjecźor a dyrbja ſtarſchimaj je ſozialdemokratiſkich ſpißow a ſaklatych nowinow cźitacź, wo ſaklatym kapitalu a ludu njepſchecźelnym wobydleŕſtwje, wo cźimž prjedy niczo wjedźeli njeßmy. Hdyž ßo nětk praſcham: ſchto budźe potom tajka młodźina? dha mam jenož jene wotmolwjenje: Jenož wulka rubježniſka hromada“.

Praji dha tónle dźełacźeŕ pſchewjele? My to njewěrimy. Hdyž tajka młodźina, kotraž njeje kſchcźena a po nowym ſchulſkim ſakonju też bjes roswucźenja w kſcheſcźijanſkej wěrje woſtacź ßmě a wot ßwojeju ſtarſcheju ßo wěru a wótzny kraj hidźicź wucźi, hakle doroſcźena budźe, potom běda nam!

Starajmy ßo, ſo naſcha ßerbſka młodźina ßo wot jěda tajkich ludźikaźerjow wobarnuje; hladajcźe na waſche dźěcźi, ſ kim wobkhadźeja, ſchto cźitaja; hladajcźe ßo němſkich nowinow; wjele ſ nich, kotrež ßo w naſchich ſtronach roſſchěrjeja, njehaja žaneje luboſcźe k njebjeſkemu a ſeńſkemu kralej; cźitajcźe radſcho naſche dobre ßerbſke nowiny a nawabcźe wjele druhich, ſo teho runja cźinja. Njech ludźikaźerjo ſhonja, kaž nětk hižo huſto praja, ſo maja burojo pſchetokſte hkowy ſa jich polěpſchenje. To budźe wam prawa cźeſcź a zyłemu wótznemu krajej twjerda ſkała, na kotrejž dyrbja, hdyž hewak nihdźe, ſozialdemokratiſke wotpohlady ßo ſkamacź.

Palmarum.

Njedźela	Rom. 3, 21—31.	Hebr. 13, 5—25.
Póndźela	Jan. 10, 12—16.	1 Pětr. 2, 21—25.
Wutora	Rom. 4, 1—8.	Pſalm 23.
Sſrjeda	Rom. 4, 13—25.	Sjew. Jan. 3, 1—13.
Schtwórtk	Rom. 5, 1—11.	Sjew. Jan. 3, 14—22.
Pjatk	Rom. 5, 12—21.	Sjew. Jan. 7, 9—17.
Ssobota	Rom. 6, 1—11.	Sjew. Jan. 12, 7—11.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 15.
17. haprl.

Lětnik 2.
1892.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Jutry.

1 Pěra 1, 3: „Khwaleny budź Bóh a tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž naß po ßwojej wulkej ßmilnoſczi ſ nowa porodźił je na žiwu nadźiju, pſches to horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych.“

To je wěſta, kraßna jutrowna powjeſcź. Schtó ju nam pſchipowjedźi? Schiman Pětr, japoſchtoł, kotryž ßwojeho Knjeſa ſaprěwſchi a pſches jeho ſrudne pohladnjenje k hłubokemu roskaczu ſbudźeny bu wot njeho rjenje troſchtowany pſches pſchikaſnju naſtróženym žónſkim datu, ſo bychu Pětrej Knjeſowe horjeſtacźe woßebje powjedałe, pſches to dźiwne ſjewjenje na puczu do Emaußa, pſches wjeßełe 40 dnjowe hromadźebycźe hacź k Božemu ſtpiczu. Teho dla móže Pětr nam ſ tajkej wěſtoſczu ſpěwacź wo wulkim jutrownym dobyczu. Ale mamy hiſchcźe wjazy ßwědkow. Czi jědnaczo widźachu jeho ßrjedźa bjes ßobu pſchi ſamknjenych durjach a tydźeń poſdźiſcho ſ nimi ßobu też Domaſch. So to njeběchu hłupi, lohkowěrjazy ludźo, ßo ſpósnaje ſ Domaſchoweho dwělowanja: „Jeli ſo ja w jeho rukomaj njewidźu hoſdźaze błuſny a njetyknu ßwój porſt do hoſdźazych błuſnow a njepołožu ßwoju ruku do jeho boka, dha njebudu wěricź.“ Dale ßwj. Pawoł wobßwědczi: „Potom je wón widźeny wjazy dyžli wot pjecź ſtoł bratrow na jene dobo, wot kotrychž hiſchcźe wjele žiwych je hacź do dźenßniſcheho dnja, někotſi pak ßu wußnyli. Najpoßlesy pak po wſchěch je wón też wote mnje jako wot njeczaßneho poroda widźeny.“ Běchu to ßami ſaßlepjeni łharjo? Abo chzeſch ßo ſkhroblicź, tamnych mužow jako ſjebarjow wobhladacź, kotſiž ßu ßwarjenje a hanjenje jaſtwa a rjeczaſy, ßmjercź a martraŕſtwo ſwólniwje wuſtali, dokelž woſtachu pſchi ßwojim pſcheßwědczenju: Khryſtuß je ſtanył! A hacź zyrkej Knjeſowa budźiſche woprawdźe wobſtacźe měła hacź na te 1900 lět, hdy by na łžu ſałożena była? A hacź njedźela, kotruž zyrkej je Jeſußoweho horjeſtacźa dla jako ßwjaty dźeń wukaſała, by ßo ſa wſchitkón ßwět dźeń žohnowanja ſczíniła, hdy budźiſche pak jebanſtwo ju na měſto ſtaroſakońſkeho ßabbata poſtajiło pak jenož njeroſum krótkowidźazych rybakow a złonikow ju poßwjecził a pſchekraßnił? My drje wěmy, ſo ma Bóh ſczerpliwoſcź ſ błaſnymi a wocźakowanje ſ bjesbóžnymi, ale ſo dyrbjał ſ njepſcheměrnjwym žohnowanjom zyrkej krónowacź, kaž je wot prěnjeje ßwjatkowniczki ßem czinił hacź na tutu jutrowniczku, hdy by wona ſ wopaczným evangelionom ßwět napjelniła, hdy by ſ njewěrnej jutrownej powjeſczu człowjekow ſamyliła — njech to wěri, ſchtóž chze hanicź! njech to ſa wěrne ma, ſchtóž chze Boha prěcź!

Khryſtuß je ſawěſcźe ſtanył! Teho dla „khwaleny budź Bóh, tón Wótz naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta, kiž je naß po ßwojej wulkej ßmilnoſczi ſ nowa porodźił na žiwu nadźiju pſches horjeſtacźe Jeſom Khryſta wot morwych. Dźěczi ßo porodźuja, a człowſke dźěczi ßu potom ſ nowa narodźene, hdyž ßu ßo Boże dźěczi czinike. Jako człowſke dźěczi ßmy rodźeni k žiwjenju ſtaroſcźe, kotraž ßo pſchezo tyſchniwje praſcha, ſchto nětk pſchińdźe? Jako Boże dźěczi ßmy ſ nowa narodźeni k žiwjenju nadźije, kotraž ßo pſchezo wjeßeli, ſo tón Wótz Jeſom Khryſta a pſches njeho też naſch Wótz, kaž jutrowniczka wopokaſuje, też tu

najhłubschu, najhuſczischu czmu nam rosjaßni, ſo wón prjedy hacz ßo teho dohladamy, najczežſche kamjenje nam wotwali, ſo tež w najwjetſchej ſrudobje nam jandželow pſchipóſczele ſ lutym evangelionom.

O najwjeßelſche,
O najſſbóžniſche,
Hnady połniczke jutry wy!
Ssmjercz je w rowi,
S Khryſta ßmy ſtrowi:
Wjeßel, wjeßel ßo, zyrkej ty!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, człowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

„Mój Jano, dołho ßy dyrbjał na ßwoju Lejnu czakacz", wona dale praji, ale nětkle je twój Handrij ſaßo k tebi pſchiſchoł. Dołho tracz njebudże, a twoja Lejna ſa nim k tebi pójdże. Wona wſchak njeßmědźiſche prjedy ſ tuteho ßwěta wuńcz, hacz njebě wſcha ſ wutrobu teho praweho nawoženju ſa naſche duſche ſeſnała. Nětkle tu wona žana młódna holczka ſ różiczkatymaj liczkomaj wjazy njeje, kajkaž tu něhdy bě, jako jej ty ßwoje božmje prajeſche, jejnej wóczzy njejſtej wjazy jaßnej, kaž rańſcha roßa, a jejnej czerwjenej liczzy ſtej jej woblědnykoj, ſtej wſchej ſeſpadanej a ſmorſchczenej, — „wſchitko czěło je jako trawa a wſchitka człowjecza kraßnoſcz, kaž trawna kwětka. Trawa ſwjadnje, kwětka wotpadnje, hdyž Knjeſowy duch ſadunje", — ale tam horka ßo nichtó njebudże ženicz a woženicz; tam je naſch Knjes Khryſtuß wſchěm wſcho.

Tam je to měſto jaßne,
Hdźež wěrjazy nuts du,
Jeruſalem, to kraßne,
Hdźež wumóženi ßu.

Tam ßu te ſłote haßy,
Tam kwaß je jehnjecza.
Tam njejßu žane czaßy,
Tam bydli njewjeſta,

ta twoja njewjeſta, Knježe Jeſu, a tajka ßym nětkle też ja ßobu, pół ſta lět hižo tajka, ale te leta běchu ſa mnje wſchě czežke."

„Czetka, luba czetka", Hańžka praji, wy ſcze mi ſabyła waſchu wěz dale dopowjedacz! wupowjedajcze wſchak mi hiſchcze, kak je ßo ſe wſchěm dale měło. (Hańžka bě była pſchi wſchěm czeczinym powjedanju wſcha hnuta a bě dyrbjała druhdy wſcha ſ hłoßom ſapłaknycz.)

Duž nětkle ſtara Lejna kaž ſe ſpanja wozucžo praji: „Haj wſchak, haj, lube dźěczo, — kak je ßo ſe wſchěm dale měło? Hlej — lědy běch ßebi Janowy liſt pſchecžitała, duž ſtara Wórſchla runy pucz k nam dó jſtwy pſchileczi: „Lejna, Lejna, pój rucże ßobu ſo mnu k nam, ale duzy, duzy, ſo nam naſch Jurij prjedy njewumrje. Hižo ſa zyku ſymu njeje ſ nim wjele było, ale tónle liſt je jeho nětkle wſcheho docžinił. Njepraſchej ßo mje dale wo niczo; wón cże da proßycz, hacz njechała k njemu pſchińcz, je-li była tebi ßamej twoja ſbóžnoſcz luba. Duž jeno pój, pój, pſchetož mi je, kaž chzył nam wón duzy wumrjecz."

Ja ßo wo to njeſtarach, ſchto budźa wo wßy ludźo do wſcheho teho rěczecz a prajicz. Schto mi na tym leži, ſchto ludźo rěcža, hdyž chze ßo tu něczejej duſchi ſkoro wſchej ſaczknycz pod jejnej czežu! Na měſcze dźěch teho dla ſ njej ßobu k Jurjej. Wón bě wſchón ſeſpadany, kajzyſch mrějazy ßu. „Bu tu wona?" bě jeho prènje ßłowczko, jako ßo tam pſchi naju nutsſańdźenju dó jſtwy ſ koža ſběže. „Džak budź Bohu; ſo mnu na kónz khwata. Pój ßem ke mni, Lejna, pój, podaj mi twoju ruku! Ty ßy jeho bóle luboh' měła, dyžli ja. Ach, kak mi to derje czini, ſo móžu cże ſa ruku dźerżecz. Ach, mój ßyno, mój luby ßyno! Ach, woni mi jeho bórſy ſatſěla!" takle tam wón žałoſczeſche, ſo bě ſrudno, na njeho poßłuchacz, „woni nimaja ſ nim žaneho ßmilenja. Wſchako ßo też jeho nan ßam njeje nad ßwojim dźěſczu ßmilił, — haj, trójzy je mi wón pißał, ſo chzył jemu wodacz a jemu wupomhacz, ale ja ßym měk wutrobu, kaž kamjeń twjerdu. A nětkle je ſe wſchěm poſdźe. Ty wſchak wſcho to ßama wěſch", praji wón dale ſ mjehkim hłoßom, „wſcho to tebi ſ wocžow widžu. Ach, njewopuſchcz mje, praj mi, ſo mi mój ßyn wſcho woda, ſo ßym jeho do hněwa ſehnał, praj mi to, a potom chzu czi wſcho to wěricz."

„Jurjo", jemu ja wotmolwich, „je-li ſcze waſchemu ßynej žanu njeprawdu naczinili, ſczińcze nětkle ſ prěnim, Bohom, waſchim Knjeſom, ßwój měr. Wón, Bóh ßam, je rěczał, a je namaj tajke ßłowo wurěczał, ſo je namaj woběmaj, wam a mi, wſchě koſcze pſchedrěło. Jenož krótka khwilka je wam hiſchcze pſchiměrjeno. Rěczcze ſ prènim ſ Bohom a wotmolwcze jemu!"

„Ach haj wſchak, haj", wón ſawoła a wuběže a poſběže ßwojej tſchepjetazej ruzy, „mi ßo ſ prawdu ſtanje: te moje ſłote běchu mi lubſche, dyžli Bóh luby Knjes. Bože Knježe, budź mi hrěſchnikej hnadny! Mój Bože, daj pſches Khryſta krej, ſo w ßmjerczi ſo mnu derje ſtej'. A njepſchidaj, ſo dyrbjała mojeho ßynowa krej na moju hrěſchnu hłowu pſchińcz, — ach wona pſchecziwo mi woła a kóždy kamjeń budże pſchecziwo mi ßwědczicz, kiž je ſ jeho krwju wokrawjeny. Ach, chzył mi mój ßyn wodacz. mi, ßwojemu błaſnemu nanej, kotremuž ßo nětkle wſcha wutroba lemi!"

„Tón wam wěſcze woda, Jurjo, wón je ßwoju pokutu ſczinił, a ſchtóž je ßo woprawdże wupokucził, tón je ſ wutrobu wſchón miły a ßmilny."

„Je to wěrno? Ja chzu czi to wěricz, Lejna, hdyž mi ty to ßame prajiſch. Ty žana tajka twjerda njejßy, kajkiž ja ßym, ale wěſch, kak ſ człowjekom ſteji, kiž je ßmilny ſmyßleny."

„Haj, Jurjo, kiž je ßmilny ſmyßleny. Ssama ßym hižo dołho dyrbjała ßobu ſa to czerpicz, ſo běch ßo na wami a na Janu pſchehrěſchiła. Nětkle ſtej mi wocži wotewrjenej, — je Bóh komu ſe ßwojim Božim njewjedrom nuts do wutroby ſadyrił, tajki ma potom ßwoju wutrobu ſa wſcho wußwětlenu a wujaßnjenu. Bóh budź wbohemu Janej hnadny, namaj pak ßobu ſ nim."

„Hamjeń, ſ wutrobu hamjeń", praji na to Jurij; „ale ja dyrbju pokhwatacz, ſo móhł czi wſcho dopowjedacz, ſchtož chzył wam, doniž ßym tu žiwy, jowle na ßwěcze hiſchcze dacz nawjedźicz".

„Jan chzył mje rad hiſchcze junu wohladacz. Wón piſche, ſo chzył tola wěſcze ja hiſchcze junu k njemu pſchińcz, — to pak ßo mi nětkle wjazy njeczini. Je 'ichcze wam tu na ßwěcze jeniczki jedyn pucz dóńcz. — Ssy 'ichcze tu pſchi mni, Lejna? — wocži ſtaj mi hižo tajkej błukej — ßam ja wjoz' k njemu dóńcz njemóžu, — ale ty dyrbiſch k njemu, ty. — Moje dźěczo njeßmě mi tajke wumrjecz, ſo dyrbjało njewjedźicz, ſo je ßo jeho nan wſcheho wukał, a ſo budźiſche wón był ßwojemu ßynej rad ßwoje žohnowanje k wſchemu dodał. Ssy mi wſcho dorozymiła? Jan dyrbi wjedźicz a widźicz, ſo je tu bjes namaj woběmaj dobry pokoj a měr."

(Pokračzowanje.)

Najrjeńſcha hodźina twojeho žiwjenja.

Po němſkim wot O. F.

W towaŕſtwje ßo namjet ſtaji, ſo dyrbi kóždy powjedacz, kotra je ta najrjeńſcha hodźina w jeho žiwjenju była. Tón namjet bu wote wſchitkich rady pſchijaty. Sbožowny młody mandźelſki dyrbjeſche ſapoczecz a dołheho pſchemyßlenja njetrjebaſche. Wón ßwoju młodu mandźelſku, ſ kotrejž běiche hakle mało dnjow ženjeny, ſa ruku pſchimnywſchi, jej ſ horzej luboſczu do wocžow pohlada a k njej praji: „Njej wěrno, to běſche tón najrjeńſchi dźeń w naſchim žiwjenju, na kotrymž ſtej ßo naju wutrobje namakałej? Ta młoda mandźelſka ſ hłowu kiwaſche w ſaczuwanju ßwojeho ſboža; prajicz wona niczo njemóżeſche, pſchetož wona běſche pſchehnuta. Tak běſchtaj hižo dwaj ſ teho towaŕſtwa na to wulke praſchenje wotmolwiłoj.

Duž pſchińdże nětko na macz wjele dźěczi, też wo najrjeńſchej hodźinje jejneho žiwjenja powjedacz. „Ja běch", wona praji, „pſched dźeßacz lětami na ßmjercz khora a ßo bojach, ſo dyrbju ßo wot muża a dźěczi dźělicz. O to běſche žałoßna myßl. Dny dołho nimale zyle bjes myßlow ležach. Duž hodźina pſchińdże, w kotrejž ja, wotuczíwſchi ſ dołheho hłubokeho ſpanja, lěkarja a wſchitkich tych ßwojich wokoło mojeho łoža ſtejo wuhladach. A ja ßłyſchach lěkarja prajicz: „Wjeßelcze ßo, wona je wumóžena; móz khoroſcze je ſbožownje pſchewinjena." A jako nětko ßylſy radoſcze ßo ſe wſchěch wocžow ronicz widźach, — dha běſche mi to najrjeńſcha hodźina mojeho žiwjenja."

Njerady, ßo komdźo, ſapocža ſchtyrzecźilětny muž powjedacz: „Mi je jara czežko, to wuprajicz, ale won tola dyrbi. Jako ſchtudenta běch do hłubokeho ſabłudźenja pſchiſchoł, ſo ßo mi zyle njemóżne ſdaſche, ſo móhł ßebi ſaßo luboſcz a dowěrjenje mojeju ſtarſcheju dobycz. Duž — to běſche njedželu rano, jako w ßwojej ſtwicżzy ßedźach — ſaczuch ßo na jene dobo wot ſady wot czopkeju rukow wopſchijaty. Wón běſche mój nan a jako jemu do wocžow pohladnych, czitach tam to wulke ßłowo „wodate". Haj, to běſche najrjeńſchi dźeń, a wot teho czaßa ßym hódny człowjek bycz ſapocżał."

Pjaty — kiž běšche ša pucžowanje w rjanych krajinach zyle šahorjeny — powjedašche, kak je něhdy w horach pucžował. Duž je w tak mjenowanym cžornym lěžu (hory Schwarzwald) na horu pšchišchoł a jako je na wjeršchk pšchišchedšchi še schtomow won stupił, je pšched žobu rjane schwajzarske alpy wot žo khowazeho wjecžorneho žlónczka wobžwěcžene leżo wohladał. To je pšchehnujazy napohlad byk, so móże prajicž, so rjeńšcheje, žwjatocžnischeje hodžiny ani prjedy ani poldžišcho měk njeje. A dženža hischcže, hdyž žebi na to pomyžli, dyrbi žo wobaracž, so jemu žylšy do wocžow njepschińdu.

Na to mějesche šamožity pšchekupz rěcžecž. „Ja dyrbju", wón praji, „powjedacž, schtož drje kušk žwětnje klinczi. Hdyž běšche wokoło lěta žydomdžežacž hubjeny cžaž ša pšchekupzow, też ja do najwjetšcheje wušokošcže pšchińdžech. Ja pucža njewidžach, kak bych žo bankerotta šminycž móhł. A hacž runje žo bjes pšcheštacža k Bohu wołach, žo mi to tola woprawdže njemóžne šdašche, so móhł mi pomhacž. A tola, jako běšche nuša najwjetscha, žo mi wot stareho dołžnika wjele pjenjes, kotrež běch hižo dawno ša shubjene měł, šapłacži. Tak běch šathowany pšched strachom, mi hrožazym. To běšche najrjeńšchi dźeń mojeho žiwjenja. A wot teho cžaža ja, njech druhi Boha šaprěwaju, do wodženja Božeho wěrju."

Stara knjeni bě hischcže wyšche. Wona běšche jara khorowata a dokelž na wocži cžerpješche, běšche žo do rózka žynyła, hdyž jej žwětko wobcžežnošcže cžinicž njemóžešche. Wona běšche w žwojej cžichošcži, pšchecželniwošcži a šcžerpliwošcži wot wšchitkich wyšoky ważena a cžešcžena. Jako jej nětko prajachu, so dyrbi žwój najrjeńšchi dźeń mjenowacž, wona jara proschešche, so chzyli jej to špuschcžicž. Jako pak pšchezo šaž prajachu: „My žo prjedy njerossenděmy, doniž nam luba cžetka wupowjedała njeje", wona š cžichim a khutnym hłožom praji: „Najrjeńšchi dźeń w mojim žiwjenju běšche tón, na kotrymž buch po dołhim bědženju a styknjwym dwělowanju teho města, so mam šbóžnika, kiž mje wěcžnje njewopuschcži. Wón běšche tón dźeń, kiž je wšchitke posdžišche dny, też žamo te najcžežšche dny cželneho cžerpjenja, mi porjeńšchik; wón je tón dźeń, š kotrehož mi też šbóžna wěcžnošcž šeskhadža."

Hacž žu to cži druhi w tym towarstwje šrošymili abo hacž žu š hłowu tschažli, to ja njewěm. Ale schto dha ty myžlisch wo tym, luby cžitarjo? Rošymisch tej starej cžežko pruhowanej a tola tak šbožownej žonje? Rošymisch to žam še žwojeho naschonjenja? — Ja móžu prajicž, so też ja wo tajkich rjanych dnjach powjedacž wěm, kaž tamni mužojo a žony, kotrež prjedy teje cžetki mjenowachu najrjeńšche dny žwojeho žiwjenja. A tak móhł kóždy wo rjanych hodžinach žwojeho žiwjenja rěcžecž. Ale tola wšchitke hromadže ani š daloka žo tenu dnjej njerunaja, hdyž twoju wutrobu prěni krócž njebjeske žwětko rossžwětli: „Ješuš je twój šbóžnik a pšches njeho žy ty dźěcžo Boże." Wjele, schtož tebje šbožowneho cžinjeschе, je šaschło. Wjele, schtož cže něhdy šahorjeschе, je žo tebi dawno hižo jako njedošpołne šjewiło, twoju duschu woprawdže šbožownu cžinicž. Ale w tymaj žłowcžkomaj: „Mój šbóžnik" duscha pšchezo š nowa wožiwi. S krótka w tej wěstošcži, so žy pšches Ješom Khryšta dźěcžo Boże, leži žórko wšcheho šboža.

(Skónczenje pšchichodnje.

Roshlad w naschim cžažu.

Khěžorstwowy kanzler hrabja Caprivi chze žo hnydom po jutrach k woczerstwjenju žwojeje pšches politiske dźěło a hněmanje jara špschimnjeneje strowošcže do Karlowych kupjelow podacž. Wjele nowinarjow njepschešťawa tukacž, so žo do žwojeho šastojnstwa šaž njewróczi.

W Hannoverskej je hoborski woheń na 2800 jutrow klóschtrskich a gmejnskich holow šanicził.

25lětny jastojnski jubilej žwjecžitaj dwaj duchownaj pruskeje Lužizy runje dženža na jutrownicžzy, mjenujzy k. superintendenta Kuring Wojerowski a k. farař Stange Rychwałdski. Pschejemy jimaj Boże žohnowanje k tutemu ważnemu žwjedženiej!

Se Sslepeho. Po dołhej scžerpliwje šnježenej khorošcži wumrje tudy 7. haprleje rano 1/2 7 w wěrje do žwojeho šbóžnika naschi luby, wjele šaschłużeny knjes farař Eduard Julius Wjelan w starobje 75 lět, š kotrychž běšche wjetschu połojzu w tudomnym duchownym šastojnstwje pschebywał. Sańdženu póńdželu popołdnju w 3 hodžinach bě jeho cžežne khowanje. S daloka a schěroka běchu jeho pschecželjo, wucžerjo, šastojnszy bratšja (kotrychž 14 liczachmy) a woštadni žo šeschli. Też knjes krajny radžicžel (Landrat) š Lucke Rósborkski bě pschijěł. Jako šastupjeř delnjołužiskich Sserbow bě k. farař Teschnař Nidžanski a jako šastupjeř šakschich Sserbow a na dobo też Macžizy Sserbskeje bě knjes wyschschi seminarski wucžeř Fiedler š Budyschina pschitomny. Kaschcž, w kotrymž njebocžiczki nětko po dołhej prózy a kschiwdže wotpocžuje, bě š wěnzami a rychelemi kražnje wupyscheny. Rjadow (ordenow) žo žanych ša nim njenjeješche, ale rjeńsche šnamjo cžešcže bě tón ławrenzowy wěnz š cžerwjeno-módro-běłymaj bantomaj (w žerbskich barbach), kotryž bě wot žwěrnych pschecželow špožcženy k hłowam kaschcža pschibity. Rjane też běchu wschelake wobžwědcženja wulkeje cžežnošcže, sprawnošcže, woporniwošcže a sažkužbnošcže, kotruž wschelazy duchowni rěcžnizy nad wuženym wušběhowachu. W tutej myžli rěcžeschtaj knjes superintendent Wendt a k. superintendent Richter š Penzig (prjedy w Jabłońzu) w domach. Potom žo wulkotny cžah do zyrkwje hibasche. Ssobušťawy wojerskeho towarstwa, wschitzy do dołhich módrych žuknjow š běłymi wobrubkami a dołhich schkórnjow jenak a woprawdže jara schikowanje šdrascženi, nježechu kaschcž, žławna Sslepjanska hudžba (musika) piskasche prjedy a po woběmaj bokomaj haby stejachu wojerszy towarschojo w schpalerje. W zyrkwi, kotraž běšche wot žarowazych wscha pschepjelnjena, džerželesche najprjedy špowjedny wótz teho njebocžiczkeho, farař Schmelow Hornowski, němske cžělne prědowanje na šakožku žłowow psalma 42, 12, w kotrymž wón powschitkomnu srudobu, wschelake prózowanja a běděnja teho šemrjeteho (wožebje w nastupanju žerbskeje macžerneje rěcže) a tón Bohu ša wscho winojty džak rospominasche. Potom mějesche farař Henczka Wochožanski woltarnu rěcž po Hebrejskich 13, 7, w kotrejž wožebje Wjelanowe dołholětne žłużenje w Sslepjanskej wožadže wopisajo wožadnych k džaknemu wopomnjenju a k žwěrnemu cžinjenju po jeho wucžbje wubudžowasche. Wonkach na kěrchowje mějesche farař Räda-Mužakowski hischcže krótku rěcž a modlitwu a š požohnowanjom k. superintendenty žo zyła žwjatocžnoscž wobšankny. Skónczenje hischcže k. seminarski wyschschi wucžeř Fiedler wopomnjeńske łopjenko wot pschedžydstwa a wubjerka Macžizy Sserbskeje požwjecžene rosdželi, kotrež njech žo tym wjele wotebjerjam nascheho „Pomhaj Bóh" w Sslepjanskej wožadže tudy k nawjedženju dawa:

Schto po wschěch Sserbach š bološnoscžu shonja,
Schto srudoba žo jima wutrobow?
Ach, šaž jedyn š naschich wótczinzow,
Nasch žławny Wjelan, žwój běh cžažny skonja.

Wón, kiž je žwěru Sserbstwo hajił, mnożił,
Lud žerbski wutrobicže schkitował
A dusche š cžerstwej wodu napojał,
Wón nětk je k rjenischim žo honam skożił.

Lud žerbski pak pschi Jeho marach płaka
A Jemu ša wscho dźěło wótczinske
Dženž na row scžele palmy cžešcže, džaka.

Njech Wón nětk prochnje, njech spi wótzow šanje,
Njech kamjeń rowny žam žo rosmjele:
Tu w Sserbach Wjelan w cžešczi šawostanje!

Prosch w Ješužowym mjenje!

Nasch njebjeski Wócžež je tyžaz krócž šwólniwischi dawacž, hacž my bracž, hotowischi wužłyschecž hacž my prožycž. Wón zyły dźeń hlada a požłucha, hacž my žwojej ruzy nještyknjemy, jej k njemu njewupschešťrjemy a žwoje šdychnjenje k njemu njepóscželemy. Jeho wótzowska wutroba žo še žedženjom pali, so móhła žo wotewricž wschěm, kotšiž žo k njemu wołaju. — Wěrno wschak je, někotry proży a niczo njedozpije. Tola schtóž w Ješužowym mjenje proży, t. r. w jeho šmyžle, po myžlach žwjateho Wócženascha, schtóž žo pschede wschěm do Ješužoweje krwě a a prawdoscže šawali, tón móże wěšty byczž, so Bóh jeho wužłyschi. Pschetož wón žwój lud nješastorczi a žwoje herbstwo njewopuschczi. — W starej Grichiskej běšche něhdy žławny wójnski wodžeř, š mjenom Thenniſtokles, žiwy. Tón žamy bu pak wot žwojich šawistnych krajanow do nuły a hubjenstwa šahnaty a njewjedžeše, hdže dyrbi žo wobroczicž, hacž jeno k kralej Admetej w Persiskej. Dokelž pak běšche tutón kral jeho wuprajeny njepschecžel a wón to najhórsche wot njeho wocžakowacž dyrbješe, wón na dworje kraloweho žynka šhrabny, jeho na žwojej ruzy wša, š nim k temu kralej džěše a džeše: „Kralo Admecže, w mjenje tuteho dźěščža, kotrež ty tak jara lubujesch, ja wo twoju hnadu proschu. Tuteho twojeho žynka dla wšmi mje pod žwój schkit." S tym wón teho kralowu twjerdu wutrobu hnuješe tak, so wón jeho wužłyscha a jemu

ßwój ſchkit pſchilubi. — Runje tak też my, kiž my do ßyna Bożeho wěrimy a w jeho kraleſtwje jemu ßłużimy, w jeho mjenje kóždy cżaß pſchiſtup k temu kralej wſchitkich kralow doſtanjemy a ßměmy ſtajnje teje dobreje wěſteje nadźije bycź: wón chże, wón móże a budże naß wußłyſchecź Jeſuſa dla, kaž ßmy tutu wěſtoſcź hižo tak huſto ßebi wuſpěwali w rjanym khěrluſchu:

„Ja khroble proſchu w Khryſta mjenje,
Kiž k twojej prawizy mje ſaſtupi;
A budu wußłyſchany rjenje,
Schtož proſchu w duchu a we wěrnoſcźi!"

—M—.

Na jutrowny ßwjedźeń.

Mój troſcht Jeſuß Khryſtuß je,
Pſches njeho ja żiwy budu;
Pſchetož wón ßam do ßmjercźe
Dźěſche ſa mnje, łaczku khudu,
S tym mje wumóh ſe ßmjercźe
A mi doby żiwjenje.

Mje nětk bojoſcź njeſtróži,
Wón je knjes na ßmjercźi pobył.
Je, hdyž ſteju we wěri,
K żiwjenju mi prawo dobył.
Njech ßud, ßmjercź, tych hrěchow mſda
Hroża, mje wſchak njeſtróża.

Dźak budź Bohu! ja też wěm,
So mój ſbóżnik ſtany ſ rowa;
K ßwojej cżeſcźi budże wſchěm
Żiwjenje dacź naſcha hłowa.
Sbóżny budu junu ja,
Widźecź jaßnoſcź wot Boha.

Jeſu! tebje ſapſchimnu,
So pſches wěru dobycź móżu
A pſchi mojim ſkónczenju
Njeſpju leżo w hrěſchnym łożu.
Wěczńje wumrje, ſchtóž chże ſpacź
A we hrěchach ſawoſtacź.

Knjeże, ſjenocź ſo mnu ßo,
Kaž bratr. Twoje wożiwjenje
A ſchtož ßy ty cźerpił wſcho,
Da mi móc a wokchewjenje.
Na tebi ßo wjeßelu!
Twój ßym a twój woſtanu!

† Wjeczorna modlitwa.

W Barlinje w ſymje 1885 wjeczor poſdźe jedyn ſtudenta w ßwojej jſtwje ßedźeſche. Wſchelake myßle jeho wutrobu hnujachu, wón běſche na univerſitu pſchiſchoł a pſchezo hiſchcźe běſche njewěſty, kajke powołanje dyrbjeſche ßebi wuſwolicź. Starſchej w dalokoſcźi, woßebje jeho pobożna macź, ßebi pſchejeſchtaj, ſo by na duchownſtwo ſtudował. Wěra pak do ßłowa ßwjateho pißma běſche w nim na njewěſte pſchiſchła a duchownſtwo ßo jemu teho dla njepſchihódne ſdaſche. Ssmědźiſche, móżeſche wón pſchecźe ßwojeju ſtarſcheju dopjelnicź? Někotſi jeho pſchecźelow radźachu tak, druſy hinak. W ßwojim njemérje wón k woknej ſtupi, jo wotewrjo, cźiſty cźerſtwy powětr do ßo ßrěbajo won do nozy a horje k hwěſdam ſhladuje. To pohladnjenje do teho wulkotneho njebja jeho duſchu ſ nutrnoſcźu a khwalbu napjelni, jeho ruzy ßo ſtyknjetej a wón — po dłeſchim cżaßu ſaßo prěni krócź — ßwoju modlitwu k Bohu póſcźele: jeho hnadnemu ſchkitej ßo wón puruczi, jeho wodźenje ßebi ſa pucź żiwjenja wuproßy. Potom wón wokno ſacźiniwſchi ßo hołuje k měrej ßo podacź. Tola hiſchcźe junkrócź chże ßo wón na tym cźerſtwym powětrje wokſchewicź, ſ nowa wokno wotewri a — zyle pſchecźiwo ßwojemu waſchnju a runjež běſche ſymſka nóż — wokno něhdźe dłóń wotewrjene woſtaji.

Bórſy po tym wußnje.

W nozy te khachle, kotrež ßo hiſchcźe njehodźachu twjerdźe ſacźinjecź, morjazy płun (dym) wot ßo dawachu a tón mkodźenz bu pohłuſcheny. Scźěmk teho běſche, ſo twjerde ſpanje na njeho pſchińdźe a wón hacź do pſchipołdnja leżeſche, bjes teho ſo by ſaßo k ßebi pſchiſchoł. Jako wón ſaßo wozucźi, wuhlada, kak ßo jeho hoſpodař ſ nim prózuje, ſo by jeho k żiwjenju ſbudźił. Jeho wuwoſtacźe na ranju a dźiwna wóń, kotraž ßo pſches durje pſchedrěwaſche, bě teho ßameho hnuła, ſa nim pohladacź. Wón hnydom ſpóſna, ſo je wuhlowy dym ſ khachlow wuſchoł a k woknej khwataſche. Kak derje, wono běſche dłóń wotewrjene ſtako. Hdy by to njebyło, wón by bjes dwěla rubjenſtwo ßmjercźe był.

Tuto naſhonjenje jeho duſchu hacź nanajhłubjcho pohnu. Kak ſpodźiwnje běſche tón Knjes tola jeho wjeczornu modlitwu wußłyſchał — tu prěnju modlitwu wot wjele lět ßem. Jako běſche ſaßo wuſtrowjeny, wón hnydom k jenemu pſchecźelej khwataſche, kotryž teho Knjeſa lubowaſche, ſo by jemu wupowjedał, ſchto je tón Knjes nad nim cźinił a ſo by jeho proßył, ßo ſ nim k horzej dźaknej modlitwje ſjednocźicź. Wot teho cżaßa bu ßebi teho wěſty, ſa kajke powołanje dyrbi ßo roßßudźicź. Jeho ſtarſcheju pſchecźe je nětko ßo też jeho pſchecźe cźiniło. —M—.

Cźiń ſchtož ſamóżeſch!

S Chineſiſkeje dr. Baumann pſched něſchto cżaßom pißaſche: Njedawno bu tu wußadny Chineſa kſchcźeny, kotryž ßo wot teho cżaßa jako dźěcźo Boże njewurěcżomnje ſpożowny cźujeſche. Nětko chżyſche ßo wón rady temu wulkemu ßmilnemu Wótzej w njebjeßach dźakowny wopokaſacź. Ale kak wón to móżeſche? Ta żałoſtna khoroſcź běſche jemu porſty ſkónzowała, tola jemu ta myßl, temu Knjeſej dźakny wopor pſchinjeſcź, żaneho měra njewoſtaji. Duž wón pytny, ſo je tón pólt k prjódkcźitanju w jich Bożim domje khětro ßernjwy a khabłaty a nětko ßebi wjedźeſche mały pjenjes nalutowacź, ſo by ßebi ſa nje drjewa nakupił. Potom wón, dokelž ſ porſtami niczo dźerżecź njemóżeſche, nóż ſe ßwojimi ſubami ſapſchimny a na tuto ſpróżniwe a wobcźeżne waſchnje rjany pólt ſa bibliju wurěſa, kotryž nětko naſch Boži dom debi. — Wo nim drje budźe junu na tamnym dnju też rěkacź: „Wón je cźinił, ſchtož je móhł." —M—.

Cźeho dla?

Pod hołym njebjom zyganjo leżachu, w ßrjedźiſnje jich lěhwa mkody zygan, na ßmjercź khory. Nimoduzemu knjeſej buchu te wſchelake blachowe twory na kup poſkicźene. Pſchi tym jeho wóczko na khoreho mkodźenza padźe. Wón bliże ſtupi a ſ pſchecźom, ſo by jeho troſchtował, ßo wón k njemu ſkhilo dźeſche: „Tak je Bóh tón ßwět lubował, ſo wón ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale wěczne żiwjenje měli." Tón khory ßo njehibny. Jeho woczi ſamknjenej woſtaſchtej, ani najmjeńſche ſnamjo dźělbracźa njebě widźecź. Duž tamny pjecź krócź tutón rjany ſchpruch woſpjetowa. A hlaj, pſchi pjatym raſu dźakowna radoſcź teho khoreho wobliczo pſchekraßni a wón dźeſche: „Cźeho dla ßo mi to njeje prjedy prajiło?" — W bliżſchej nozy je wón potom cźiſche a ſ měrom wußnył. —M—.

Jutry.

Njedźela	Rom. 6, 12—23.	Sjew. Jan. 14, 6—20.
Pónděla	Jan. 16, 16—22.	1 Pětr. 2, 11—20.
Wutora	Rom. 7, 1—17.	Pſalm 100.
Ssrjeda	Rom. 7, 18—25.	Pſalm 32.
Schtwórtk	Rom. 8, 1—17.	Pſalm 130.
Pjatk	Rom. 8, 18—27.	Pſalm 6.
Ssobota	Rom. 8, 28—39.	Pſalm 102.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 16.
24. haprl.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Quasimodogeniti.

1 Jana 5, 4: „Wschitko, schtož ßo wot Boha je narodźiło, pschewinje ßwět, a nascha wěra je to dobycźe, kotraž ßwět je pschewinyła.“

Grichiski mudry běsche junu prajił: „Daj mi twjerdy dypk (punkt) ſ wonka ßwěta, dha chzu zyły ßwět ſ hokow wusběhnycź.“ Běsche na zyłym schěrokim ßwěcźe po tajkim punkcźe pytał, ale namakał jeho njeběsche. Hdźežkuliž jeho wóczko pohladowasche, wschudźom widźesche jenoż kczěcźe a ſwjadnjenje, porodźenje a wumrjecźe, nastacźe a shinjenje. Halleluja, je jedyn twjerdy punkt ſ wonka a ſ wjerćha tuteho ſwjadnjeneho, mrějazeho, hinjazeho ßwěta, a tutón punkt rěka Jesuß Khrystuß, wczera a dźenßa a tónßamy do wěczʼnoscźe, kotryž morwy běsche a hlaj wón je žiwy wot wěczʼnoscźe hacź do wěczʼnoscźe. Schtóž je jeho namakał, tón je móz namakał, ſ kotrejž ßwět ſ hokow wusběhnje. Pschetož w Khrystußu je bycźe namakał, kotrež pschi wschěm nastacźu wostawa, nalěczo, kotrež njeſwjadnje, žiwjenje, kotrež njewumrje. W Khrystußu, tym horjestanjenym, wě wón ßwoje najſnutskownische žiwjenje wukhowane, a ßwój najhłubschi měr wobarnowany, kaž Pawoł praji: „Nasche žiwjenje je postajene ſ Khrystußom w Bosy“, a wot tuteho punkta běži jemu jutrowna móz do wutroby, kotraž jeho wysche ßwěta posběhuje. „Pschetož tón, kiž w naß je, je móznischi dyžli tón, kiž na ßwěcźe je“, wyska ßwjaty Jan.

Teho dla móżemy prajicź: Ssu hischcźe jutry, pschetož wěra do horjestanjeneho hischcźe dobywa. Kschescźijanska wěra pak njeje jenoż ſa-wěrne-dźerżenje nějakjeho skutka, ani jenoż pschijecźe nějakjeje wuczby; njewěrimy do ſtawisnow, njewěrimy do wumyßlenjow, ale wěrimy do parschony, do Jesom Khryſta, kotryž žiwy je a ßwoje žiwjenje tym ßobudźěli, kiž do njeho wěrja. Wěra njeje nabożinske ſdacźe, ale hromaduſamknjenje wot wutroby k wutrobje, wot ducha k duchej, wot parschony k parschonje. Wěra je mohł rjez tón skok, ſ kotrymž wutroba ſe wschěch žołmow a nawalnoscźow teho cźaßa ßo wumóże na tón twjerdy punkt ſ wonka ßwěta, kotryž rěka Jesuß Khrystuß. Teho dla ßo ßwjaty Jan prascha: „Schtó je hewak, kiž ßwět pschewinje, khiba tón, kiž wěri, ſo je Jesuß ßyn Božʼi?“ Pschetož Jesuß móże tamny twjerdy punkt jenoż bycź, hdyž wón Božʼi ßyn, hdyž towarſtwo ſ nim je towarſtwo ſ Bohom, hdyž wěra do njeho bójſke, wěczʼne, ßwět pschetrajaze žiwjenje ßobudźěli. To je Janowe jutrowne wyſkanje, ſo ta wěra do ßyna Božeho naß ßynow a dźěcźi Boże cźini, kaž nasch textny ſtaw ßo ſapoczʼnje: „Kóždy, kiž wěri, ſo Jesuß je Khrystuß, tón je ßo wot Boha narodźił“ a nasche textne ßłowo nětk dale praji: „Wschitko, schtož ßo wot Boha je narodźiło, pschewinje ßwět.“ Bóh běsche w Krystußu a ſjedna ßwět — Khrystuß je psches wěru w kſcheſcźijanach a pschewinje ßwět.

Pschecźiwnik wěry njeje po tajkim žadyn ßnadnischi — dyžli ßwět. Dźiwne ßłowo, tak husto wopaczʼnje wułożene a ſrosumjene! Hdźe leži tutón ßwět a schtó njenuje jeho mjesy? Luby pschecźelo, to žadyn je hłupe cźinjenje, porſt posběhnycź a prajicź chzycź: To je ßwět, a tamne njeje ßwět. Pschetož woboje je wěrno: „Zyły ßwět lěži

w ſłym" a na wopak: „Wſchitko Boże ſtworjenje je dobre a niczo njeje k ſaczißnjenju, ſchtoż ſ dżakowanjom pſchije. Pſchetoż wone ßo wußwjeczi ſ Bożim ßłowom a ſ modlitwu." Chzemy=li prawje rěczeć, dha dyrbimy prajicź: Sswět je wſchitko, ſchtoż pſchecźiwo ßwjatemu Duchej je. To je tón ßwět w naß, mjenujzy naſch ſtary Hadam ſ jeho lóſchtami a ſłymi żadoſcźemi, a to je tón ßwět ſ wonka naß ſ jeho wabjenjom a ſ jeho ßwarjenjom. Ale to najważniſche je, ſo ty ſpóſnajeſch, kajke ßo to tebi bycź ſda, ſchtoż ßwět rěka, hdże pola tebje tón punkt je, na kotrymż twój ßwět, to, ſchtoż ſa tebje ßwět je, ßo ſ hokow wuſběhnycź dyrbi, njech je wulke abo małe. Pola Eſaua běſche ßwět ßokowe warjenje, pola Simſona Delila, pola Judaſcha móſchniczka. Teho dla ſpytuj ßebje, hdże twój pſchecźiwnik je, kotrehoż ma twoja wěra pſchewinycź, na kotrym ſraulíwym punkcźe chze cźe ßwět pſchimacź, njech je ſe ßwojim lóſchtom abo ſe ßwojim hroženjom.

A póczńje=li cźi ſtyſkno bycź pſchi tajkim běđżenju ſ tak móznym njepſchecźelom a praſcheſch=li ßo bojaſnje: kak móżu ja ßłabe đżěczo ßwět pſchewinycź? dha hladaj na Khryſtußa, kak wón k ßwojim wuczomnikam ſtupiwſchi đżeſche: „Budźcźe ſtroſchtni, ja ßym tón ßwět pſchewinył." Wukń na Khryſchcźe, kak wón je ßwět pſchemóhł. Wón je ßwětny lóſcht pſchewinył tam w puſcźinje, hdyż jeho ſpytowań wabjeſche: „Ssy=li Boži ßyn, dha rjekń, ſo tute kamjenje khlěb budźa; to wſchitko chzu cźi dacź, je=li ſo dele panywſchi ßo ke mni modliſch." Wón je ßwětnu hroſu pſchewinył tam w Gethſemane, jako tón hórki khelich pijeſche, a tam na kſchiżu, jako hłóß ſpytowarja ſ erta hanjazych njepſchecźelow rjekny: „Ssy=li Boži ßyn, dha ſtuń dele ſ kſchiża". Je wobaj raſaj pſchewinył, pſches to, ſo pſchi Wótzu woſta, ſo ßo jemu po lóſchcźe ßwěta njeſechzyſche, ſo wón ßwětnu hroſu ſcźerpliwje pſchecźerpi.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźłowjek huſto đżiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

„Đźi hižo jutſje k njemu, Lejna. Tamle w komorje ßu pjenjeſy, pjenjes tam doſcź leżi, — chzeſch mi to ſcźinicź? O, hewak njemóżu ſe żanym prawym měrom wumrjecź. Chzeſch temu dobrotu wopokaſacź, kiż je cźe hidźił, chzeſch ßo ſa teho modlicź, kiż je cźe wuranił a pſcheſcźěhał? Twój hłóß ja wjaz njeßłyſchu, luba đżowka, mi we wuſchomaj wſcho ſchumi, daj mi nèczo ſa ſnamjo, ſo mje ſroſymiſch."

Ja jemu ruku tłóczach, wón pak mi ſroſymi, ſchto ſ tym ſechzu. „Bóh cźe ſa wſcho pożohnuj, moja đżowka!" wón praji a pódla ßo jemu jeho wobliczo wſche wujaßni. „Bożo, mój Bożo, nětkle ßym hotowy k tebi pſchińcź, ty ßy ßmilniſchi, hacź ßym był ja pſchecźiwo mojemu Janej, ty mje ſe ßwojich njebjeßow njewuſtorczíſch.

Jeno hiſchcźe, Lejna, tamle tu papjeru dyrbi knjes ßudniſki hamtman ßam wotewricź. Hdyż budże mój ßyn morwy, dyrbi tale khěża a tole kubło Handrijej ßłuſchecź. — Sa ſtaru Wórſchlu ßym ßo też poſtarał. Ta je mi ßwěrna a ſprawna wjele lět ßłużiła, duż njeßmě na ßwój ſtary đżeń żanu nuſu cźerpicź. Ty ßy mi moju wutrobu ſlemił, ale ja ßo cźi ſa to đżakuju, Bożo, Knjeże! Ja chzu twoje ßwjate mjeno — —"

Dale wón njemóżeſche dorěczecź; pſchi wſchěm tymle rěczenju mi wón moju ruku hiſchcźe junu potłóczi, potom ßwojej woczi ſańdżeli.

Ja hnydom domoj doběżach a wupowjedach wſcho tole naſchemu nanej. S woprědka mi naſch nan do niczeho ſwolicź njechaſche, dokelż ſměja ludźo pſchecźiwo temu ßwoje rěcże. Ja pak jemu prajich: „Schto ßo wo to ſtaram, kajke ſměja ludźo ßwoje rěcże, hdyż móżu tu komu mrějazemu pomhacź jeho poßlenju wolu dopjelnicź, ja hdyż móżu temu wbohemu Janej pomhacź jeho hórku ßmjercź wolóżicź. Duż ßo njecham wo to ſtaracź, hacź mje ludźo khwala abo hacź ßo na mnje hórſcha, runje każ budże mi, hdyż budu w rowje leżo ſpacź, wſcho jene, hacź na rowje żane rożiczki roſtu abo wożahanzy. Mje ßebi żenje nichtó ſa njewjeſtu k woltarjej njepowjedże."

Naſch nan hłuboko podychny. Ale dokelż póſna, ſo ja wſcho to jaßne widźich, ſchtoż ſechzych, dowoli mi wón jo, ale ſ tym wuměnjenjom, ſo dyrbi Wórſchla ſo mnu duzy do Straßburka hicź.

Po połnju běchmy njeboheho ſtareho Jurja do rowa ſkhowali. Jako bě ßo poczało cźmiczkacź, pſchińdże Wórſchla po mnje k nam, ſo bychmoj ßo hromadże na pucź do Straßburka podakoj. Sswjaty wjeczor ßo runje ſwonjeſche, jako duzy po wßy đźěchmoj, duż ßebi Wórſchla ſaſpěwa:

Ach Knjeże, woſtań pola naß,
Nětk k wjeczoru ßo bliżi cżaß.

Ja běch wobaj taj dnjaj, wo tym, ſo bě Jurij wumrjeł, hacź do jeho pohrjeba doma ßnèhběłu koſchlu hotowu ſeſchika a ßebi ju, jako woteńdżech, bo ſchórzucha ſawjaſała. Wórſchla ßo mje woprąſcha, ſchto chzyła ja ſ njej ſapoczecź? Ja pak jej na to wotmolwich: „To 'żom budżeſch bórſy ßama wohladacź." Dżeń a nóż wobaj ſtupachmoj, powotpocznychmoj jeno maku khwilku, — pſchetoż wobaj ßo bojachmoj, hacź tam njemóhłej poſdże dopſchińcź.

Jako ßo pſches rěku Rhein wjeſechmoj a Wórſchla łódźnikej wupowjeda, ſo chzemoj wobaj do Straßburka, praji namaj tón: „Tam budźetaj móż runje wohladacź, kak tam tych tſjóch wbohich hólzow ſatſěła, kiż běchu wóndano ſechzyli ſ wojakow cźeknycź.

Cźi běchu ßebi tónle mój cźołm wſali a chzychu ßo ſ nim pſches rěku do Němzow pſchewjeſcź. Temu jenemu budźich był ja ſ wutrobu popſchał, hdy budźiſche jim móhł ſe ſbożom wucźeknycź, pſchetoż to bě żałoſtne hladacź, kak ßo jim wón wobaraſche, jako chzychu jeho tamle pſchi tych wjerbiczkach ſajecź."

Jako Wórſchla tole wußkyſcha, chzyſche wona poczecź wſcha ſ hłoßom żałoſcźicź, ale ja jej prajich: „Wucźerp, mjelcź a njeß wſcho bjes ſkorżenja!" hacź runje ßama ßobu poczach tſchepjetacź, jako ßebi wón ßwój cźołm tam delka pſchi naßepje pſchiwjaſa, na kotrejż bě něhdy dyrbjał Jan ſtacź.

Bórſy běchmoj w Straßburku. Mój đźěchmoj kamjeńtnu haßu horje hacź na móſt, tam ſtejo ſaßłyſchachmoj, ſo namaj hromada luda napſchecźiwo cźehnje, a ſo maju cźile wſchitzy wótry ſtup. To běchu wojazy, duż jim ſ boku đźěchmoj.

„Hlej, cźile tu jatych wjedu", praji Wórſchla. „Bożo Knjeże", wona na to ſ hłoßom ſawoła, „pohladaj, pohladaj, Lejna, tamle tón!"

Duż ßo wohladnych. Tſjóch wojakow tam wjedźechu; kóżdy wot tychle ſajatych mějeſche ßwojej ruzy na khribjecźe ſwjaſanej. Ale jeneho wot nich hnydom póſnach. Teho budźich była póſnała, budźiſche měł tón hłowu wſchu ſchěru a khribjet wſchón ſekſchimjeny, ale wón bě hiſchcźe wſchón tajki, kajkiż bě był něhdy, jeno wjetſchi bě, a ßylniſchi a mużniſchi, a wón tam wſchón ſ runa ſtupaſche.

Duzy mje wón też wupóſna. Wſchak bě jeno trjebał woczi poſběhnycź, duż ßo na dobo ſ woczomaj ſetkachmoj. „Lejna, Lejna!" wón ſawoła, a wſchitzy ßwojej woczi na naju ſběżechu. Wón ſtejo woſta, pocża ſe ßwojimaj ſwjaſanymaj rukomaj machacź a đźěkacź, ſ nohomaj pak ani ſtopu dale ſtupicź njechaſche, ale ßo ſapjeraſche.

„Schto pak jowle ſaßo je?" ſawoła wyſchſchi, „ſ wami do prědka, pſchezo do prědka, wy tajzy a hinajza!" duż Jana do prědka tłóczachu, hacź runje ßo jim wón jara ſapjeraſche. Tamaj druhaj jatej běſchtaj też horje na naju pohladałoj a jako mje wuhladaſchtej, ſawołaſchtaj: „Tale drje je twoja lubcziczka? — Proſch ſa naß, rjana holczka, ſo naß wſchěch puſchcża!" Ale Jan mi hiſchcźe ſawoła, bjes tym, ſo jeho do prědka ſtorkachu: „Ně, modl ßo ſa naß, Lejna, nam je hižo wſchón naſch wußud woſjewjeny!"

(Pokracżowanje.)

Najrjeńſcha hodźina twojeho żiwjenja.

(Skónczenje.)

Wěſtoſcź dyrbiſch pak měcź. Ty dyrbiſch ßebi wěczneho żiwjenja wěſty bycź. W naſchim cżaßu ßo wjele do ſawěſcźenja dżerżi, wo cżimż w prjedawſchich cżaßach niczo njewjedżachu. To żadanje, wſcho ſawěſcźicź, wukhadża bjes dwěla ſ teho roſſchěrjeneho ſaczucża powſchitkomneje njewěſtoſcźe we wſchěch wěżach w naſchim njeměrnym a ßo pſchekhwatazym cżaßu. Haj woprawdże, to ßo żiwjenje (po prawom wumrjecźe) ſawěſcźi, to ſawěſcża ßwoje „wudowy a ßyroty", to ßo ſpytaja ſe ſawěſczenjom wobarnowacź pſchecźiwo krupam, wóhnju, twarjenja na kraju a kódże na morju ßo ſawěſcża.

Ssamo ſtat je w wulkej měrje ſawěſćenje do ruki wſak. Niż jenoż ſaſtojnizy, wſchitzy „dźěłaćerjo“ a „dźěłaćerki“ w zykym kraju dyrbja ſawěſćene bycź pſchećiwo njeſbożu, khoroſći atd. Tak ßo cźlowjekoju na wulke kaßy ſpuſchćeja, do kotrychż płaćźa, ſo bychu w cźeźkich cźaßach wopuſchćeni njebyli.

Ja ßebi nětko ſ daloka ani na to njemyßlu, pſchećiwo temu wſchemu něſchto prajicź. Ale to wulke praſchenje — to praſchenje, kotreż tak wyſche wſchitkich druhich ſteji, każ wěcźnoſcź wyſche cźaßa — to wulke praſchenje tola je: Kak móju ſawěſćeny bycź, ſo njewumru, hacź runje wumru, ſo wěcźne žiwjenje ßebi dobydu, hdyż wumru, — wěcźne ſbóźne žiwjenje, ſa kotrymż ßebi moja duſcha žada?

Katholſka zyrkej drje cźini każ by wulke „wěcźne žiwjenje ſawěſćaze towarſtwo“ była. Wona ßebi wot ßwojich ſtawow žada, ſo ßwoju duchownu ßwobodnoſcź (frejotu) ſa płaćźiſnu dadźa, a jim ſa to ſbóźnoſcź na kónzu lubi. Evangelijon pak zyle hinak rěcźi. Japoſchtoł Pawoł to pſchezo ſaßo wupraji, ſo ßebi žaneje wězy tak wěſty njeje każ wěcźneho žiwjenja. Ale na cźo wón tutu wěſtoſcź ſałožuje? Ssnano na to, ſo je ßo jemu Jeſuß Khryſtuß ſjewił pſched wrotami města Damaskona. Ně! — Nó dha ßnano ßwoju wěſtoſcź ſałožuje na cźerpjenja, kotreż bě Khryſta dla pſchecźerpił? Ně! — abo na ßwěrne ſkutkowanje w ßkužbje Khryſtußowej? Hiſchcźe junu „ně“, hacź runje ßam praji, ſo je wjazy dźěłał, hacź cźi druſy japoſchtoli wſchitzy. Ně! nó dha ßnano je to roſcźenje a pſchibywanje w nowym žiwjenju, ſchtoż jeho wěſteho cźini? Ně! hacź runje płody ducha Khryſtußoweho drje pola nikoho tak ſjawne ßo njepokaſachu każ pola njeho.

Haj, ſchto dha jemu wěſtoſcź da? Niczo druhe, hacź jeho, „teho najwjetſcheho wſchitkich hrěſchnikow“ wěry pokne ſjednoćźenje ſ Jeſußom, ſ tym ſbóźnikom tych hrěſchnikow. Wón wuſnaje: „Ty, w kotrymż je mje ßwjaty Bóh lubował, ty, kiż ßy ßo nade mnu ßmilił, jako k twojimaj nohomaj leżach, — ty budźeſch wſchitko cźinicź! Ty móżeſch a budźeſch ſapocźany ſkutk dokonjecź pſchećiwo tawſynt cźertam, pſchećiwo ßwětej, hrěchej, ßmjercźi a heli.“

Tu je ſa kóżdeho pucź, k prawej radoſcźi ßo pſchedobycź: „Pohladaj w wěrje na Jeſuża.“ Sapſchimń jeho tak derje, każ móżeſch. A hdyż ßy jeho puſchcźił, njewuſtań prjedy, hacź njeißy jeho ruku ſaßo ſapſchimnył. A potom ſpěwaj: „Ja wěſcźe wěm, ſo mje niczo wotdźělicź njemóże wot jeho luboſcźe.“ Prawa luboſcź pſchezo dawa, ſchtoż dacź móże. A luboſcź Khryſtußowa da, ſchtoż dacź móże — to je wěcźne žiwjenje, kotreż je w nim wobſamknjene.

To běſche tón pucź, po kotrymż běſche Pawoł tón pucź, po kotrymż běſche tamna cźetka, kotraż poßlednja wo ßwojej najrjeńſchej hodźinje žiwjenja powjedaſche, k wěſtoſcźi pſchiſchła. To je twój a mój pucź. Japoſchtoł Jan piſche: „Każ wjele jeho horje wſachu, tym da wón móż, ſo bychu Boże dźěcźi byli. Każ wjele jeho horje wſachu — kajzyźkuli też hewak běchu, jeno ſo jeho horjewſachu. Kak dha horjewſacź? Sa koho dha horjewſacź? Sso wě, ſa teho, kotryż chze bycź, ſa ſbóźnika hrěſchnikow, kiż nam hnadu a wodacźe dawa, ſa lěkarja duſchow, kotremuż ßo pſchepodamy, ſa teho krala, kotrehoż wolu cźinicź chzemy. Niczo mjenje a niczo wjazy! Temu ſbóźnikej hrěſchnikow ma napſchećiwo ſtupicź hrěſchnik, kiż w próſche leži, kiż pak ßwoju wutrobu ſchěroko temu ſbóźnikej wotewri a praji: „Cźiń, ſchtoż chzeſch ſo mnu, jeno ſo twojej cźeſcźi ßłużi.“ Jako ßwojemu kralej dyrbi jemu naſcha duſcha napſchećiwo ſtupicź ſ tym praſchenjom: „Knjeże, ſchto chzeſch, ſo bych cźinił.“ Tuto praſchenje każ ßamo wot ßebje ſ wutroby Saula pſchińdźe, jako běſche Jeſuß ßo jemu ſjewił. To běſche wulke ßłowo. To ßłowo běſche dopokaſmo noweho žiwjenja, nowy ſapocźatk. Tute praſchenje bě Pawołej w jeho wutrobje kóżdu hodźinu nowe, hacź do ßmjercźe dźěſche ſa ßwojeho Knjeſa. A tak wón kóżdu hodźinu wopokaſa, ſo je jemu Bóh móż dał, Boże dźěcźo bycź.

„Móż Boże dźěcźo bycź“ — kak hordźe to klincźi. A tola, to njeje wjele prajene. Hladajcźe na Schcźěpana! Poteptany wot ßwojich njepſchećelow wón ſa nich proßy. Wudychajo ßwoju cźwilowanu duſchu wón każ hodleŕ ßo poſběhnje do wěcźneho kraleſtwa kraßnoſcźe. Njeje to móż, ßo jako Boże dźěcźo wopokaſacź?

Wopuſchćeny a ßamotny ſtary Jendźelcźan Livingſtone bě žiwy ßrjedźa w njeſnatej Afrizy bjes cźornymi. Cźi jemu a wón jim njeroſymjeſche, dokelž wón jendźelſzy a cźi ßwoju rěcź rěcźachu. Ale woni tola ſroſymichu tu rěcź jeho luboſcźe, kotruż ſe ßwojim dobrym cźinjenjom k nim rěcźeſche. A jako běſche wumrjeł, tamni cźorni jeho cźěło, ßo ſa dźakom njepraſchejo, wjele mil daloko hacź k brjohej morja njeßechu. A ſchtoż dźenßa hiſchcźe do ßrjedźneje Afriki pſchińdźe, doſcź cźornych namaka, kiż hnucźi wo wulkej luboſcźi „běłeho doktora“ powjedaju. Haj, jemu bě móż data, ßo jako dźěcźo Boże wopokaſacź.

A tak namakaſch wjele dźěcźi Božich, kiż cźiſche ſkutkuja, kiż njechadźa teho dla khwaleni bycź, kiż pak do hětow hubjeńſtwa a ſrudoby měr noſcha, kotryż maja jako Boże dźěcźi. Dźenßa rano pſchewodźach cźichu žónſku k rowej. Wona běſche w hojerni měßazy dołho na raka khora była a bu wjazy krócź teho dla operirowana (rěſana). Zenje cźlowjeka njewohladach, kiż mějeſche telko boloſcźow cźerpicź. A tola njebě ta žona na žane waſchnje njeſbożowna. Wona bliſkoſcź ßwojeho ſbóźnika tak žiwje cźujeſche, ſo běſche jej měr ſ wocźow widźecź. A pſchichodneje kraßnoſcźe běſche hižo tak wěſta, ſo mějeſche bohaty troſcht ſa ſrudne duſche, kiż k njej bliſko ſtupichu. To běſche luboſny napohlad, kak ßo te „ßmilne ßotry“ na jejnym bědźenju a dobycźu natwarjachu a kak wona ſaßo pſches nje troſcht doſtawaſche. Mrějo mje wona proſcheſche pola jejneho kaſchcźa wo ßłowje ßwjateho piſma rěcźecź: „Lóß je mi panył na wjeßełe měſto, mi je ßo rjane herbſtwo doſtało“ (Pſ. 16, 6.) To ßym rady cźinił. Najrjeńſcha hodźina w žiwjenju tuteje žony běſche ta, hdyż bě teho ſbóźnika ſa ßwojeho ſbóźnika ſpóſnała. Nětko je jej hiſchcźe rjeńſchi dźeń ſeſkhadźał, hdyż jeho widźi wot woblicźa k wobliczu. — A luby cźitarjo, kotra je dotal najrjeńſcha hodźina w twojim žiwjenju?

+ Moje žiwjenje ßy, Khryſchcźe, Ssmjercź je moje dobycźe!

W małym měſtacźku bliſko ruſkeje mjeſy běſche ſtary židowſki lěkaŕ žiwy, dobry, cźeſcźomny cźlowjek, kotryż žaneje prózy njelutowaſche, ßwojich khudych khorych wopytowacź, hacź runjeż dyrbjeſche ſ wjetſcha darmo lěkowacź. Teho dla běſche wſchudźe jara lubowany a wſchitzy wjele do njeho dźerżachu. — Tutón lěkaŕ w pſchećelnym wobkhadźe ſ mkodym evangelſkim duchownym tamneho měſtacźka ſtejeſche, a ſ nim ßo rosrěcźowaſche wo wſchelakich wědomoſtnych praſchenjach, też wo kſcheſcźijanſkej wucźbje, wot kotrejeż wón njebě njedótknjeny woſtał, ale tola hacź k wěrjenju do Ssyna Božeho a wumóżnika teho ßwěta ßo hiſchcźe njebě pſchecźiſchcźał. —

Tu ßo ras wjecźor zyle poſdźe wo durje duchowneho klepaſche: „Knjes doktor da proßycź, ſo byſchcźe jeho hnydom wopytali“, rěkaſche wotmolwjenje. Njemało pſchekhwatany běſche tón duchowny, jako jeho ſtary pſchećel, kiż widomnje cźerpjazy w kožu leżeſche, wo to proſcheſche, ſo chzył jeho hiſchcźe tutu nóż kſchcźicź, wón je ſ połneho pſcheßwědcźenja hotowy, kſcheſcźijanſku wěru pſchijecź. A nětko wón temu ſe ſpodźiwanjom poßłuchazemu duchownemu ßlědowazy podawk powjedaſche:

„Pſched někotrymi dnjemi pſchi khorokožu ſtareje, braſchneje macźerki ſtejach, kotruż hižo wot něſchto lět ßem cźaſto wopytuju. Ja widźach, ſo ſ njej k kónzej khwata a trochu ſtruchły ja ſpytach ju na jeje ßo bliżazu ßmjercź pſchihotowacź. Ale měſto teho ſo ßo wona, każ ßebi myßlach, naſtróża, dha ßo jejne lube ſtare wobliczo w ſbóźnej radoſcźi ßwěcźeſche a jejny ert běſche połny dźakowanja a khwalenja; ſwjeßelena wona wyſkaſche: „Moje žiwjenje ßy, Khryſchcźe, ßmjercź je moje dobycźe!“

Potom wona moju ruku ſapſchimnjo ßo mi na hnujaze waſchnje ſa wſchitku luboſcź dźakowaſche, kotruż běch jej wopokaſał, a mje proſcheſche, ſo bych jenicźke, ſchtoż ma wona wotkaſacź, jejnu ſtaru bibliju wot njeje k ßebi wſak. Na druhe ranje běſche mój prěni khód do domu teje ſtareje a ja namakach, każ běch wocźakał; wona běſche w nozy wumrjeła. A kajka ſbóźnoſcź, radoſcź a ſpokojnoſcź na tym wurudźenym wobliczu wotpocźowaſche! Sawěſcźe wěra, kotraż tak, każ tudy, ſtróżele a hroſu ßmjercźe pſchewinycź ſamóże, dyrbi ta prawa bycź. Naju poßlednje rosrěcźowanje mi hiſchcźe do wucha klincźeſche a ja cźinjach, każ běch tej žonje ßlubił a cźitach w tej mi wot njeje darjenej bibliji. Schto ja tam namakach, to ſ mojeje próſtwy widźicźe, ja cźuju, ſo dołho wjazy žiwy bycź nimam a chzył rad jako kſcheſcźijan domoj hicź móż.“

Temu duchownemu ßo radźi, hiſchcźe w tej ßamej nozy někotrych jako ßwědkow wuproßycź a pſched nimi tón ſtary žid ßwoje kſcheſcźijanſke wuſnacźe wotpokoži, na kotreż móżeſche ßo wukſchcźicź. Każ běſche ſacźuwał, tak ßo dopjelni; jenoż hiſchcźe mało dnjow a wón też ßmědźiſche k lěpſchemu žiwjenju ſańcź wodacźa ßwojich hrěchow a ſbóźneho horjeſtacźa wěſty.

Tak dyrbjeſche ta pobożna macźerka tón ßrědk w Božej ruzy bycź, tutu duſchu dobycź, kotraż każ wſchitzy, kotſiż teho Knjeſa

njeſnaju, ßwoje žiwjenje dołho w bojoſczi ßmjercze je wotroczniza byczź dyrbjała. Jejne ſbóžne wumrjecze běſche jejnemu ſtaremu dobroczelej ſpoczatk noweho žiwjenja, ſo tež móżeſche wón ßwojej woczi ſandżelicź ſ tym wjeßełym dobywarſkim wuſnaczom: „Moje žiwjenje ßy, Khryſchcze, ßmjercź je moje dobycze!“

—M—.

Wojerſki hetman Dukros.

Wojerſki hetman Dukros bu w bitwje jaty. Wón bě cżeżko ſranjeny a leżeſche w mrěczu; duż ßo jeho praſchachu, hacź ßebi katholſkeho měſchnika żada. Wón to wotpokaſa. Proteſtantiſkeho pak pſchija. Pſchi ßwojim prěnim wopycze jeho tón tak khoreho namaka, ſo ßo dołho ſ nim rosrěczowacź njemóżeſche, tola mrějazy dobry ſaczíſchcź wo nim w pomjatku ſkhowa a teho dla hiſchcze junkrócź po njeho póßła.

„Knjes hetmano, wy ſcze ſměrom na bitwiſchczu ſtali, hdyż kulki wokoło waſcheho cżoła hwiſdachu, nětk ßo tež bojecź njeßměcze, ßłowo khutneho napominanja ßłyſchecź; wy dyrbicze ßo hotowy dżerżecź, nětko ßwojemu Bohu napſchecźiwo hicź.“

„„Boha ja żenje wohladał njeißym, pokażcze mi jeho a ja budu do njeho wěricź.““

„Derje!“ dżeſche duchowny, „ſa něktore wokomiknjenja budżecze wumrjecź, waſche cżěło budże ßo do rowa położiecź, wone budże rostłacź do luteho procha. To je wſchitko.“

„„To je wſchitko? a moja duſcha?““

„Waſcha duſcha, knjes hetmano, do teje ja njewěrju; pokażcze mi ju, ja ju hiſchcze żenje wohladał njeißym.“

„„Ale““, cżeżko ſranjeny wotmolwi, „„hdyż ju tež wjewidżu, ju tola cżuju““.

„Ach tak, wy ju cżujecze? Ale prajcze, njecżujecze w njej tež ſ cżaßami wěſteho pſchewodżerja, kiż wam to ſke, ſchtoż ſcze cżinił, porokuje?“

„„Bjes dwěla.““

„Tutón hłóß, kiż waß wobſkorżuje, je to ßnano waſcha macź?“

„„Ně.““

„Je to ßnano waſch general?“

„„Wy żortujecze. To je moje ßwědomnje.““

„Haj, ale to ßwědomnje, ſ wotkal wone pſchińdże?“

Hetman dyrbjeſche pſchidacź, ſo wone wot Boha pſchińdże, kotrehoż żenje hiſchcze widżał njebě.

„A je to ßwědomnje krute abo łahodne ſe ßwojim porokowanjom?“

„„Krute a njeßmilne.““

„Kak dyrbi teho dla tón byczź, wot kotrehoż pſchińdże?“

„„Runje tak kruty — a ja ßym ſhubjeny cżłowjek!““

Duchowny na to: „duż nětko poßłuchajcze, ſchto wam tute knihi, tón—evangelijon wot teho Knjeſa Jeſom Khryſta, praja: „Tak je Bóh teho hetmana Dukroſa lubował, ſo wón jemu ßwojeho jeniczko narodżeneho ßyna dał je, ſo by hetman Dukros, jeli ſo do njeho wěri, ſhubjeny njebył, ale to wěcżne żiwjenje měł.“

„„Ach, knjes duchowny““, mrějazy ſawoła, „„je-li ſo je to, ſchtoż wy prajicze, wěrno, by jara derje ſa mnje było!““

„Tak je: w Jeſußu Khryſtußu je wam Bóh wodał; to wěrcze!“ Hetman Dukros to wěrjeſche a dokelż w ßwojej poßlednjej hodżinje hiſchcze ſ nadżiju na teho kſchižowaneho ßyna Bożeho pohlada, móżeſche ſměrom wußnycź.

Raſne wotmolwjenje.

Ssyn ßławneho, wſchudże ſnateho ſtareho Zietena, běſche żiwy jako poßleni ßwojeho rodu na ßwojim wótzowſkim kuble Wuſtrowje. Tam běſche ßebi wón dał na wjeßnym pohrjebniſchczu wulki row ßam ſa ßebje cżinicź a wulki pólny kamjeń wobrubacź, kotryż dyrbjeſche ßo junu na jeho poßleni wotpocżink położicź. —

Jako Bjedrich Wylem IV. w lěcże 1844 tuteho „poßlenjeho Zietena“ wopyta a tež tutón dżiwny row ßebi wobhlada, wón dżeſche na tón kamjeń pokażo:

„Zietnje, tón kamjeń ma jedyn ſmylk!“ naczoż tón ſtary knjes kralej wotmolwi: „Tón, kiż budże ſpody njeho leżecź, ma hiſchcze jich wjazy!“

—M—.

Dwojaka wěra. Jendżelſki duchowny bu něhdy k żonje powołany, kotraż bě w wulkej ſtyſknoſczi. Hdyż běſche na jejne ſdychowanje khwilu ſměrom poßłuchał, wón woprawdżitu pſchicżinu jejneje wulkeje ſrudoby ſpóſna. „Luba żona“, wón k njej praji, ja widżu, mój mamoj wſchelaku wěru. Waſcha ßo na to ßłowo „cżinicź“ ſkożuje, ja pak ßo ßłowa „cżinjene“ dżerżu. S teho tež ſrudoba waſcheje wutroby pſchińdże. Wy ßo pſchezo jenoż praſchecze: Schto dyrbu cżinicź, ſo bych ßwoju winu ſapłacźiła a ßwoje hrěchi wotbyła, ſo bych ßebi hnadneho Boha a wěſtoſcź ſbóżnoſcze dobyła? Ja pak ßo wſchědnje wjeßelu, ſo je wſchitko hižo cżinjene a ſo ſtej moja wina a hrěch wotewſatej — ſ krwju mojeho ſbóżnika, na hórzy Golgatha pſchelatej, ſo je mi ſbóżnoſcź dobyta a ſo mam jenoż ſapſchimnycź, ſchtoż je ſa mnje cżinjene. To mi wjeßełoſcź dawa pſchi nadběhowanju ſpytowarja a móż, wſcho ſpytowanje pſchewinycź. A chzecze wy měr a wěſtoſcź ſboża dozpicź, dyrbicze ßłowcżko „cżinicź“ puſchcżicź a to ßłowo „cżinjene“ ſapſchimnycź jako wěſty ſakożk ßwojeho ſboża. Te ßłowa na tu żonu hłuboki ſaczíſchcź cżinjachu. Tón Knjes jej ſpożcżi, ſo móżeſche w wěrje to wulke ßłowo „cżinjene, dokonjane“ ſapſchimnycź a ßo ſ nim pſche wſchě wichory ſnutskowneho njeměra pſchedobycź, hacź ſbóżna wěſtoſcź wodacża hrěchow a dżěcżatſtwa Bożeho ſ njebjeſkim troſchtom ſtyſknjwu wutrobu napjelni a tón měr do njeje ſacżahny, kotryż ßwět ani dacź ani wſacź njemóże.

Njekſchczene dżěczo.

Jedyn Barlinſki měſchczanſki mißionar powjeda: „W jenej ßwójbje běchu ſchtyri dżěczi, ſ kotrychż njebě żane kſchczene. Ssußodżinki husto tu macżer napominachu, ſo by tola ßwoje dżěcżatka kſchczicź dała, dokelż je to kſcheſczijana pſchißłuſchnoſcź. Tola wona napſchecżo tajkim napominanjam limka a ſymna woſta, haj druhdy mějeſche ßwój ßměch. — Bórſy po tym jene tſilětne dżěczo po krótkej khoroſczi ſemrje. Jako dyrbjeſche ßo nětko pohrjebacź, ßo hiſchcze na druhe dżěcżaze cżełka na pohrjebniſchczu cżakaſche. Duż tótka do rynkow żarowazych ſtupi, ſo by jenotliwym rowy pſchipokaſał a dżeſche: „Tu je tón row ſa te njekſchczene dżěczo.“ Tuto ßłowo macżer njekſchczeneho dżěſcża tak pohnu a naſtróża, ſo jej pſchezo ſaßo ſ wotewrjeneho rowa żałoſtnje do jejneju wuſchow klinczeſche: „To je row ſa njekſchczene dżěczo!“ — tak wona ßama powjedaſche. — Kak budże pak jej junu we wěcżnoſczi do wuſchow klinczecź, hdyż budże rěkacź: „To je macź njekſchczeneho dżěſcża!“

—M—.

S kajkejż měru wy měricze,
S tajkej budże wam ſaßo měrjene.

Mat. 7, 2.

Ssym ſtajnje bratrow wuwinował,
Hdżeżkuli ſlě ßo wo nich rěcżeſche;
Ssym wopluſkanych wucżiſczował,
Jim ſ mjedom hojił rany jědojte.
A je-li bliżſchemu ſchtó jamu hrjebał,
Ssym jemu pſched nju wěchu poſtajił:
A teho njejßym nihdy kacź ßo trjebał,
Ssym ſ tym ßej wjele bratrow ſpſchecżelił,
A wěm, ſo ſa to ſ lutej hnady mi
Bóh junu wěcżnu ſbóżnoſcź wobradżi.

Quaſimodogeniti.

Njedżela	Rom. 12.	Pſalm 98.
Póndżela	Jan. 16, 5—15.	Jak. 1, 16—21.
Wutora	Kol. 3, 12—17.	Pſalm 96.
Ssrjeda	1 Pětr. 1, 1—16.	1 Kral. 17, 1—16.
Schtwórtk	1 Pětr. 1, 17—25.	1 Kral. 17, 17—24.
Pjatk	1 Pětr. 2, 1—10.	1 Kral. 18, 1—20.
Ssobota	1 Pětr. 3, 8—22.	1 Kral. 18, 21—46.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje dóſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cżiſßła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farat w Krjebi; ßoburedaktoraj: farat Lenik-Gencź w Klětnom a farat Gólcź w Budyſchinku.
Cżiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicżiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 17.
1. meje.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńi w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Misericordias Domini.

1 Pětr. 2, 25: „Wy běschcze jako sabłudzene wowzy, nětk pak scze wobroczeni k pastyrjej a biskopej waschich duschow."

„Sabłudzena wowza" — to je to snamjo naschcho zywjenja, prjedy hacz Khrystußa namakachmy: bjes pastyrja, bjes schkita, bjes wodzenja, ßebi ßama pschewostajena, na ßebje ßamu pokasana, wopuschczena, ßamotna, wulzyschnje ßamotna w tym, schtoz tu najwjetschu potrjebnosch sa czaß a wěczknosch nastupa, to je duscha, kotraz Jesußa njesnaje. Pschi tym to pscheßwědczenje, so ßmy sa stadło Boze stworjeni a narodzeni, so ßmy jako wowzy Khrystußowe wukupjeni a wukschczeni, k stadłu dobreho pastyrja powołani, so běchmy po tajkim Khrystußowe wowzy, ale sabłudzene wowzy, njewjedzo, na kajki pucz ßo nastajicz mamy; tam njebě zana zyroba sa nasch hłód po wěczbych kubłach, zane sybolaze zórło sa laczbosch naschcje dusche po Bosy. Pschi tym roscźaza bojosch, so w błudzenju khodzisch, czim bóle widzisch, so to prawy pucz bycz njemóże, czim jasnischo spósnajesch, so ßy w puscźinje. Ale wschak zyliczku hłubinu ßwojeho horja a hubjeństwa, wulkosch ßwojeje strachoty, wěstosch ßwojeho sawutlenja, tu widzisch hakle do sady pohladujo, hdyż ßy ßwojeho pastyrja namakał, hdyż czi każ schupisny wot woczow panje a spěwacz mózesch:

Ja hubjeny a khudy
Ssym hewak na ßwěczi,
Schtoż mi je kraßne tudy,
To Jesuß wudzěli.

Potom jaßnje widzisch: Běsche wschitko dawno w dobrym porjedze, jenoż ja běch w błudzinach; pola Jesußa ßameho je selena pastwa, wodacze hrěchow, zywjenje a sbóżnosch, jenoż ja běżach w puscźinje; Jesußowy hłóß je dołho, dołho po mni wołał, jenoż ja njeßym poßłuchał — „jene ja derje wěm, so běch ßlepy a nětk widzu", pschetoż ja widzu „Jesuß je mój dobry pastyŕ, na niczim ja nusu njesměju". Ja běch hłuchi, ale nětk ja ßłyschu, pschetoż tam w puscźinje, jako wowcziczzy ßo tak styschczesche, tam je hłóß ßłyschała „to bě hłóß mojeho pschecźela na horach Bether", to bě hłóß, tak dziwny, tak proschazy a lubosny, tak kralowski a ßmilenja połny. To bě hłóß: „Saule, Saule, schto pschescźěhasch ty mje?", bě hłóß w jutrownej sahrodze: „Marja!", bě hłóß: „Ja — ja ßym twój dobry pastyŕ." A schtóż je na jeho hłóß poßłuchał a wocźi wocźinił, tón je jeho stejo widzał s jeho czernjowej krónu a s jeho hosdzazymi błusnami, tón je k jeho nohomaj panywschi wołał: „Mój Knjeże a mój Bożo!" a je wołał: „Rabuni — mój mischtrje!" a je wołał: „Ja ßym teho Knjesa widzał a moja duscha je ßo wustrowiła." A hdyż tón dobry pastyŕ horkach k tym jandzelam rjeknje: „Wjeßelcze ßo so mnu, pschetoż ja ßym moju wowzu namakał, kotraz shubjena běsche", dha rjeknje to wobroczena duscha k tym, kotsiż ju setkuja: „Wjeßelcze ßo so mnu, pschetoż ja ßym ßwojeho pastyrja namakał. Halleluja."

A nětk ruku na wutrobu: Wěsch ty wo tajkim wobroczenju ßwojeho zywjenja w najhłubschej wutrobje, so ßy ßo k Jesußej wobrocził, so wón zyle twój pastyŕ, twój biskop a dohladowaŕ bycz dyrbi, so pola njeho masch

žiwjenje a wscheho dosćź a bjes njeho njemóżesch žiwy bycź ani wumrjecź? — Niz jako hdy by kóżdy kscheścźijan dyrbjał dźeń a hodźinu ßwojeho wobrocźenja pomjenowacź móz, kaž to błud wěstych kscheścźijanow (methodistow) je. Wschak ma Bóh ßwoje wschelake waschnja a cźaßy, w kotrymž cźłowjekam blisko pschińdźe. Saulus je nahłe wobrocźenje měł, pola ßwj. Jana je pomałku a cźische schło. Waschnja a cźaßy ßu wschelake, ale jene je pola wschitkich wucźomnikow jenajke: wotwobrocźenje wot prjedawscheho wopacźneho žiwjenja a parschonske podacźe na parschonskeho Khrystußa. Je to stare a pschezo nowe praschenje teho Knjesa na jeho wucźomnika: „Schimanje Jonaßowy, lubujesch mje?“ Mózesch na njo wotmolwicź: „Knjeże, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cźe lubuju?“

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma spochi dobre, cźłowjek husto dźiwne myßle.

Na ßerbski wot A. Skr.

Jako woni ßwoju dróhu dale cźehnichu, popytnych, so ßo něchtó mojeho ramjenja podótkny, a jako ßo do sady wobrocźich, wuhladach wojaka psched ßobu stejo. Tón bě Handrij. Wón skoro wjazy snacź njebě, tajki bě tón wschón blědy a hladasche do woczow wschón srudny stejo na mnje.

„Budź mi tu s Bohom powitana, Lejna“, mi wón praji, „ach, s Janom bě tu nětkle se wschěm nimo. Kommandanta je nam s hłoßom wucźitał, so dyrbja naschi wojazy Jana Schoktu, dokelź bě s wojakow cźeknył, s pólverom a wokojanej kulku satsělicź. Tónle jeho hłóß a tele jeho ßłowa budźa mi wschě moje žiwe dny we wuschomaj klinczecź. — Ach, tajkele wono ßebi nihdy njeběch na nim doczakał.

„Wscho tole wschak hižo ßama wěm“, jemu ja na to wotmolwich, „ale budź proscheny, Handrijo, dopomhaj mi, so móhła hischcźe jeniczke ßłowczko s nim porěczecź. Jeho nanowe pożohnowanje dyrbju jemu ja donjescź. Tole ßym dyrbjała jeho staremu nanej na ruku ßlubicź.“

„Je tón njebohi?“ woprascha ßo mie Handrij. „Njech był s nim tež jeho pschehrěschenje ßobu sahrjebane. Wón bě tu wjele żałoscźe naczinił. Mój Bożo, — so tu sa wboheho Jana żane wumóżenje wjazy njeje! kak rad chzył sa njeho ja wumrjecź. Ja ßym s nim derje měnił, Bohu je to snate. Ja mějach mjelczo pschi ßebi myßle, so budźe jemu skerje móżno pschi wojakach wutracź, hdy był ja pschi nim, a so ßo potom wój móhłoj woženicź, ja pak chzych pschi wojakach wostacź. Ja wschak budźich ßo lěpje wjedźił do nich donamakacź, a potom, hdy był ja sestarjeny a žiwjenje wobkhował, a s Božej pomozu twjerdu wutrobu dostał, chzych wojakam bożmje prajicź a saßo domoj k wamaj do wßy pschińcź a chzych ßo swjeßelicź nad wamaj a nad waju dźěczimi, a wój bykoj mi kuß hospody dakoj w waju domje, — wjele budźich pola waju njetrjebał — hlej, tajkele budźische było wscho dobre. Ale jako jowle ßem pschińdźech, bě hižo se wschěm, schtoż běch ßebi wumyßlił, posdźe, a ja, Lejna, ja ßam — ach, ty drje ßnadno hischcźe njenjesch — —“

„Ju, Handrijo, ja wscho wěm“, jemu ja prajich, „wscho je ßo po Božej woli stało, a Boża wola dyrbi ßo tež nětkle stacź. Dowjedź wschak mje k njemu, pschetoż tu njeje wjazy wjele khwile wysche.“

Wón wsa naju ßobu k kommandancźi a praji jemu, wo cźo chzyłej mój jeho proßycź. Jako k njemu do jstwy stupichmoj, poklakny ßo Wórschla psched nim na kolenje a sawoła żarujo na njeho: „Wodajcźe jemu! Wodajcźe!“ a jejne ßłowa tam klinczachu, kaž móhłe někomu wschu wutrobu roskolicź. Kommandancźi ßamemu stupichu pódla ßylsy do woczow, ale wón praji: „Dźěcźi, to ßo stacź njemóże, ßo pak tež stacź njeßmě. O, kak rady chzył jemu ja hnadu spożcźicź sa prawdu, ale pschi wojakach njeje żane ßmilenje. Cźi jecźi dyrbja wschitzy tsjo wumrjecź. Njenaczińcźe temu wboheemu cźłowjekej jeho ßmjercź cźeźku, — wón je nětkle na dobrym pucźu — a njenaczińcźe mi s njeho żaneho błudneho. Sa njoh' tu nětkle żana nadźija wjaz njeje, khiba ta, so móże hischcźe k Bohu do jeho kraleństwa a do jeho sbóżnoscźe pschińcź.“

„Haj, to wěm, to ßama wěm, knjes kommandanta“, ja prajich, „po Božej woli ßo wscho stań. Jenoż to namaj dowolcźe, so ßměłoj jeho khwilu wohladacź. Ach, ja wschak ßym brje jeho jara luboh' měła, ale ja wbohe stworjenczko ßo njecham ßrjedź njeho a jeho sbóżnika stupicź, pschetoż jeniczki tón móże jemu pomhacź. Ně, ně, to jemu ja naczinicź njecham. Jenoż jeho nanowe poßlenje pożohnowanje chzu jemu ja pschinjescź, — pschetoż wón ma mjehku wutrobu a budźe móz na tajke waschnje lóżscho wumrjecź, a to jeho njeßmě sadźerżecź, so ßo njemóhł na to pschihotowacź Bohu lubem' Knjesej na wscho ßwoje rachnowanje wotpołożicź.“

„Dźicźe s Bohom“, praji kommandanta, a jako bě Handrij s někim wyschschim ßłowczko porěczał, běchu sa naju wrota wotewrjene. Mój dyrbjachmoj s Handrijom po dołhim khodźe hicź, potom namaj jastnik małe durczka wotewri, poßwěczi namaj nuts do jastwa a jowle ßebi nětkle Janka namakachmoj.

Ach, kajke bě to sa naju wohladanje.

Wón namaj woběmaj ruku da a praji: „Budź Bohu dźak, so mózu waju hischcźe junu wohladacź.“ Wórschla pocźa jara żałoscźicź, ale wón wosta směrom a bě podaty. Wón bě se ßwojim Bohom hižo wscho wucźinił a doczinił.

Ja jemu powjedach, so je jemu jeho nan wumrjeł, a schto bě wón wscho hischcźe na wschěm poßledku so mnu dorěczał. — Na wscho tole wón s wulkim płaczom poßłuchasche, potom praji: „Tajkule jeho luboscź ßebi nihdy njejßym saßłużił.“ No to chzysche poczecź dale powjedacź, kajkej sbożomnej budźichmoj móhłoj mój wobaj bycź, hdy budźische był wón ßam bóle do Boha wěrił, a wón wjedźische nam tule wěz tak rjenje roseńtajecź, so ßo mi ßylsy njepschestachu s woczow ronicź. Tola ja wschej tej wězy na jene dobo kónz sczinich a jemu prajich: „Luby, słoty Jano, sa tebje ßu nětkle wschě tajkele myßliczki hołe a próżne. Wjele lěpje je sa tebje, so ßebi na to pomyßlisch, so budźemoj junu, hdyż budźe tale krótka khwilka cźaßa nimo, tam horka pola nascheho Knjesa doma. Tam smějemoj hromadźe ßwój kwaß, a smějemoj ßwojeho lubeho sbóżnika ßobu sa hoscźa. Tam namaj wón wschě te jórke ßylsy, kotreż ßu ßo namaj tu na semi s woczow wulale, do wscheho cźisteho ßłódkeho wina wjeßela pschewróczi. Pola njeho wschak njereka, kaž pola ßwěta: „wscho prenje dobre, wscho poßlenje stuchke“, ale: „wscho prenje stuchke, wscho poßlenje dobre“, a s tym chzemoj ßo dacź wobaj na pokoj dowjescź!

(Pokrocźowanje.)

Budź pobożny.

Wěscźe ßu tež bjes wami, lubi cźitarjo, tajzy, kiž ßu hižo w spytowanjach ßwojeje wěry stejeli. Cźi wjedźa, so ßu to jara cźeźke naßhonjenja. Nam je, kaž chzyła semja pod naschimi nohami khabłacź. — Mi tajka hodźina psched něschto lětami pschińdźe, jako knihi mudreho muża cźitach, kiž chzysche w nich dopokasacź, so kamjeń a pěsk na dróhy runje i teho ßameho wobsteja, s cźehoż nascha duscha. Mi, kiž běch tehdom hischcźe młodźenz, symny pót na cźoło stupi, a mi bě, kaž dyrbjała mi hnydom wutroba sastacź bicź. Hdy by tón muż prawo měł, njebě dźe ani Boha ani njebjeß wjazy było a se ßwobodnoscźu nascheho cźłowjeskeho ducha by kónz było, a potom by tón najhórschi słostnik tak derje ßwoje prawo měł kaž najlěpschi dobrocźel cźłowjekow, pschetoż schtoż by kóżdy sa nusne dźerżał, to by cźinił. — S myßlow tutych knihow, kotreż na mni każ pschah leżachu, mje ßławny muż wußłobodźi, kotrehoż Bóh mi napscheczźiwo póßła. Wón běsche młody, wobdarjeny a jara wuwołany lěkar. Tón w małym towarstwje, kotreż ßo husto wjeczor k khutnemu rosrèczźowanju jeńdźe, to wusnacźe wotpołoži. „Wy“, ßo wón na młodeho pschecźela wobrocźi, „scźe runje prajił, so do żaneho parschonskeho Boha njewěricźe, ale tola macźe tu myßl, so ßo jedyn duch pschе wschón ßwět wuliwa, kiž je wjazy hacź próch a semja. Tež ja mějach ßwój cźaß, hdźež mi nasch duch niczo wjazy njebě. Nětko pak běch ßwoje pruhowanje wobstał a běch někotre njedźele pola mojeju starscheju domach. Duż ßo sta, so saßo junkrócź sa wjele lět nowy testament do rukow wsach a ßebi te schtyri scźenja pschecźitach. Duż mi parschona nascheho Knjesa Jesom Khrysta tak cźista, wulka a mózna napscheczźiwo stupi, so bu moje dotalne smyßlenje zyle pschetworjene. Ja ßebi prajach: To ßo myßlicź njemóże, to je do zyła njemóżne, so tajka parschona s teho ßameho, s cźehoż wschitko druhe wokoło mje, kaž ßebi dotal myßlach, wobsteji. Duż hladach do wyscheho ßwěta a to nowe póśnacźe mje wjazy njewopuschczi, ale cźim dlěje na to myßlach, cźim móznischi ßo mi tón wyschi ßwět sjewi.“

To kraßne wusnacźe na mnje skutkowasche kaž wumóżenje. Moje dwělowaze myßle ßo shubichu kaž mhła, hdyż ßłóncźko skhadźa. —

Nětkle pšeď krótkim w knihach wot wodźerja sozialdemokratow spisanych cźitach: „Wěra se žiwjenjom niczo cźinicź nima.“ To dyrbi rěkacź: Pobožnosćź tebje lěpšeho, tebje pšecźelnišeho, tebje smilnišeho, tebje pózcźiwišeho, sprawnišeho, luboscźiwišeho, njeżebicźnišeho, poniżnišeho njeczini. Spisacźel to s tajkej wěstoscźu wupraji, so by, każ so sdaše, dźěcźaze pšedewsacźe było, pšecźiwo temu nješto prajicź. My dyrbimy sebi teho dla myslicź, so wón a jeho towaršhojo tutu myśl husto wupraja a pšed ludźimi bliże roskładuja. Duż na to pšihińdźech, so móże to wuprajenje nětotrehożkuliż do cźeżkeho spytowanja pšihinjescź, na podomne waschnje, każ mje tamne knihi mudreho muża. Pšetoż hdyż wěra na żiwjenje njeskutkuje, móżemy jej s měrom smjertny kěrlusch spěwacź. Pšetoż schto je to do wěry a pobožnosćze, kotraż so tak derje se stóstnikom każ s hódnym, dobrym cźlowjekom snjeże?

Bohu skorżo wschak dyrbimy widźicź, kak wjele kscheścźijanow, każ so sda, tuto sozialdemokratiske wuprajenje se żiwjenjom wobkrucźeja. Hdyż so na pšikład wohladujesch a sluchano na muża dohladasch, kiż husto ke mschi khodźi a woźebje nutrne wobliczo pschi modlenju, spěwanju a kedźbowanju na prědowanje pokasuje, też kóżde lěto někotry krócź k blidu teho Knjeza pschistupi — a so tola w żiwjenju njewěrnosćze a njesprawnosćze njeboji, schto chzesch potom prajicź!? Też steji w tamnych sozialdemokratiskich knihach ta sada: „Je wjele nahladnych, wożobnych knjesow, kotsiż so wobdźěla na skutkach kscheścźijanskeje luboscze, a tola w potajnym pšecźiwo schestej kasni hrěscha.“

Woprawdźe, hdyż to wopomnimy, naš syma poběhuje a my dyrbimy so praschecź: „Schto pomha wěra?“

A tola móżemy s dobrym prawom prajicź: Tamne sozialdemokratiske wuprajenje je zyle wopacźne. Pschi tym wschěm płacźi: Najpobožnischi je najlěpschi. K temu chzu wam někotre pschikłady powjedacź.

Ja wěm wo małym hólzu, kotremuż běsche wot nana krucze sakasane sebi wischnje w sahrodźe schcźipacź. Nětk stejesche wón spody schtoma s tymi rjanymi płodami, na njeho so smějazymi. Wón njewjedzesche, so běsche nan w bliskoscźi a jeho wobkedźbowasche. To żadanje, sebi khětsje wischniczku woschcźipnycź, běsche wulke. Hižo ruku sběhajo k sebi praji: „Nan to njewidźi.“ Ale w druhim wokomiknjenju saso ruku khětsje dele puschcźi a samoławschi: „Ale Bóh to widźi!“ so wobrocźi a běżesche prjecź. —

Ja wěm wo duchownym, kiż popołdnju w swojim stólzu sedźesche a kiż by rady, dokelż běsche wustał wot wjele dźěła, kusk wotpocżował. Duż w nim na dobo to napominanje wotucźi: „Ty dyrbisch tola hischcze tu khoru delkach wo wšy wopytacź, dyrbisch jej Boże słowo pschinjescź a so s njej modlicź.“ Wón chzyschе sebi samemu napschecźiwicź: „To móże so wschak jutsje runje tak derje stacź“, — ale to jemu měra njewostaji. W nim sbóżnikowe słowo klinczesche: „Nowu pschikasnju dam ja wam, so byschcze so bjes sobu lubowali, każ ja waš lubował sym.“ Wón postany a khwatasche k tej khorej.

Na kupje Celebes w indiskim morju běsche dźiwi pohanski lud żiwy. Hdyż do wšy pschińdźe, njewidźische niczo hacź njerjad a njecźistoscź. Błocźana dróha pšes wješ wjedźesche. Pschi pucźu běżesche rěczka, kotrejež mutna woda bě se wschěm njerjadom napjelnjena. W tej masanej wodźe so tak derje hólzy a holzy se skotom hromadze walachu. Hěty mějachu srudny napohlad tak derje wonkach każ też nukskach. Mużoju a żony, młodżenzy a młode holzy żałostny sacźischcź cźinjachu. Wo pózcźiwoscźi niczo njewjedźachu. Tajke wobstejnosćze namaka tam mišionar Ferdinand Riedel w lěcze 1852. Wón rěcź tamnych druhich nawukny, a prědowasche jim potom Jesom Khrysta, teho kschižowaneho a horjestanjeneho, někotre lěta każ so sdasche bjes wuspěcha. Tola na dobo so hibacź pocża w wutrobach; tamni pohanjo swoju wutrobu temu evangeliju wot Jesuża wotewrichu. A schtóż tam někotre lěta posdźischo saso pschińdźe, bě zyle pschešłapnjeny wohladawschi to wulke pscheměnjenje, kiż bě so stało. Twjerdy, s pěskom posypany pucź pšes wješ wjedźesche. Rěka běsche cźischcźena, skót bě w hródźach, dźěcźi hrajkachu pod nahladowanjom abo sedźachu w schuli; pšed cźistymi domami běchu rjane sahrodki, doroscźeni cźiscze swoblekani khodźachu a so pschistojnje sadźerżachu. Tuto dźiwne pschetworjenje pak bě so jenicżzy pšes w wutrobach skutkowazu móz evangelija stało.

Ja so praschaм: Nima wěra niczo se żiwjenjom cźinicź? Sawěscze, pschi tym wostanje: Najpobožnischi je też najlěpschi. Cźłowjek wschak też njeśmě to sa pobožnosćź wudawacź, schtoż so jej jenoż po sdaczu runa. Jenoż tón je woprawdźe pobožny, kiż je pšes roskacźe a pokutu swojeje wutroby a swědomnja k swojemu w cźistym słowje Bożim pschipowjedanemu sbóżnikej pschischoł a jenoż pšed wobliczom Jesom Khrysta, jako pastyrja a biskopa naschich duschow, swoje żiwjenje wjedźe. Tón njemóże hinak hacź sa stopami teho swjateho Bożeho a cźłowješkeho syna słědźicź. Hdyż druhe pucźe khodźicź sapocźnje, je pšestał wěru měcź, je pšestał pobožny bycź.

Bóh chzył nasch lud pšed tym sakhowacź, so móhli cźi, kiż praja: „wěra se żiwjenjom niczo cźinicź nima“, pospyt w wulkim cźinicź a cźłowjekam dacź bjes wěry hromadze żiwym bycź. Schtó potom naš swarnuje, so njecźistoscź a njepózcźiwoscź njewobmjesowanej so rosschěritej? Schtó sahacźi rěku pschescźěhanja a słóscze? Schtó sadźěwa, so njewěrne, jědojte, hanjaze słowa s cźłowješkeho rta pschińdu, schtó wobarnuje pšed njeskóncznym druhim hubjenstwom? Schtoż so nětko słóscźow a hrěchow pokasuje, by dźěcźaza hra pornjo temu cźertowskemu cźinjenju była, kotrež by so sapocźało, hdyż wěra njeby wjazy pucź sa żiwjenje postajiła a wojowanje pschecźiwo njecźistemu smyślenju w wutrobach wjedła. A ty, luby serbski ludo, snajesch swoju staru khwalbu — ty sy widźeny, dokelż sy lud, kiż dźerżi na dobre pocźinki. Ale schto dha je naschich wótzow sdźerżało w dobrych waschajach? Niczo druhe hacź wěra, w kotrejž krucze stejachu. Schtoż jim jich pobožna wutroba kasasche, to cźinjachu. Woni dopokasachu, kak je wěrjazy lud też swěrny swojemu sbóżnikej słědźo sa jeho stopami. A wěscze chzemy sebi wschitzy tu staru khwalbu sdźerżecź; my sa tym stejimy, so by też dale rěkało: Serbski lud je dobry lud, na kotryż móżesch so spuschcźecź. Duż stejmy krucze na tym, schtoż móże naschemu ludej tu khwalbu sdźerżecź. Budźmy bohabojasni a cźińmy po tym, schtoż nam swjate pismo praji. Pšetoż to je wěrno a wěrne wostanje: „Schtóż je woprawdźe najpobožnischi, tón je a wostanje też najlěpschi!“

Roshlad w naschim cźasu.

Wulkowójwodka Alexandrina Meklenburkisko-Schwerinska je schtwórtk tydźenja se swjatosćźu wumrjeła. Wona běsche druha dźowka pruskeho krala Bjedricha Wylema a njesapomniteje kralowy Luisy, po tajkim też swotra njebocźiczkeho khěžora Wylema I. a je wjele cźežkoty w swojim żiwjenju shonika: w sahej młodoscźi pokorjenje Pruskeje pšes Napoleona a posdźischo shubjenje mandźelskeho a wschitkich swojich dźěcźi. (Nětsischi Meklenburkski wulkowójwoda je jeje synowy syn).

W Parisu je so sańdźenu póndźelu wjecźor nowy dynamitowy attentat stał. Anarchistojo (sběžkarjo) rosnjemdrjeni, so bu jich towaršch Ravachol, pšes kotrehož so prěnje rosbuchnjenja skucźichu, pola městeho hoscźenzarja Véry popanjeny a wot jeho pincznika pscheradźeny, su tutón hoscźenz, hacź runje bě wot policistow wschón wothladany, cźiscze rostšělili. Běsche 11 parschonow w hoscźenzu, s kotrychž su pjecźo cźežzy sranjeni. Hoscźenzarjej buschtej wobej nosy rosražene, pincznik L'Herot pak, Ravacholowy pscherodnik, bu każ pšes dźiw pšed sranjenjom wobarnowany. Zyły Paris tschepota — a s połnym prawom, pschetoż to su te žně tych w revoluziji (1789—94) rosšywanych symjenjow.

W Shorjelzu staj so sobotu 23. haprleje rano w 6 hodź. dwaj dźěłacźerjej, kiż běschtaj 22. dezembra 1891 w Leopoldshajnje pola Shorjelza staru wudowu Bucheltowu skónzowałoj a wurubiłoj, pšes hłowuwotbicze wotprawiłoj. Kat Reindel s Magdeburka měješche tu krwawnu pschišłuschnoscź dokonjecź. Bjes tym pak so bě jedyn teju stóstnikow, Heidrich, wschón podaty do swojeho podeńdźenja, njemóżesche so tón druhi, Knoll, do myślicźki swojeje smjercze namakacź a pšecźiwi so skónczńje katowym pomoznikam. To pak niczo njepomhasche. Se smjercźu dyrbjeschtaj swój hrosny njeskutk wotpokucźicź. Pschetoż „schtóż cźłowiku krej pschelije, teho krej dyrbi też saso pšes cźłowjeka pschelata bycź: pschetoż Bóh je teho cźłowjeka k swojej podobnoscźi stworił.“

Druhe słónczko.

Sslepy muż khudy muż. Ach wěrno je, je hórka khudoba, hdyż so słote słónzo na njebjesach swěcźi a wóczko je njewidźi, dokelż je wobdate s cźmowej nozu. „Hdźe, lube słónczko, wosta? nóz nad tobu móz dosta a je cźe sahnała.“ — O, to so sa widźazych ludźi tak lohko spěwa jako wjecźorny kěrlusch, ale schtóż to prajicź a spěwacź dyrbi też na jasnym pschipołdnju jako kěrlusch swojeho zyłeho żiwjenja, tón je s hłubokej khutnoscźu a s hłubokej

bolosczu spěwa. Pschetoż to je najwjetscha khudoba, hdyż wodnjo ßwětko widżecź njemóżesch.

A tola móże też ßlepy muż jara bohaty muż bycź. Wón je bohaty muż, hdyż móże niz jeno s hubomaj, ale też s wutrobu wodnjo a w nozy dale spěwacź: „wschak s Boha ßłónczko druhe, każ moja duscha czuje, mój Jesuß we mni sesthadża!" Njewurjekliwe hubjenstwo, hdyż czlowjek ani ßłónza Bożeje hnady njewidźi. Njewurjekliwy troscht, hdyż ma tón, kiż njebjeßa s wonkach s jich słotym ßłónczným ßłětkom njewidźi, nutskach njebjeßa s ranschej ßwětkosczu wěczność. Běschtaj dwaj ßlepaj mużej, kotrajż mějeschtaj wobaj njebjeßa w wutrobje. Setkaschtaj ßo prěni ras na dworje doma sa ßlepych a ßo ßamaj njewidźischtaj. Běschtaj, byrnjež kóżdy s hinajscheho luda, hižo kóżdy wjele wo ßebi ßkyschałoj, pschetoż kóżdy s njeju wjedżesche domach bjes ßwojim ludom pobóżny a daloko snaty dom sa ßlepych.

Nětk ßo setkaschtaj na tsczim měscze, w dworje zuseho wot widżazych wodżeneho doma sa ßlepych. Jako běschtaj pschedstajenaj, bě na wobeju hubomaj wjeßele ßmjecze widżecź; ale jako nětk ßwoje wjeßele se ßłowami wopokasacź chzyschtaj, namaka ßo, so żadyn teho druheho rěcź njesrosymjesche. Widżazi ludżo, to pytnywschi, dżachu sdychujzy: „Kak khudaj! kak khudaj! njemóżetaj ßo widżicź a nětk też ßebi rosymicź njemóżetaj!" Dobrocźiwa duscha, kotraż wobě rěczi snajesche, chzysche jimaj hižo sa pschełożerja ßłużicź. Ale prjedy hacź ßo to sta, sapschimnu jedyn ßlepy muż ruku teho druheho ßlepeho a wjedżesche ju k ßwojej wutrobje; na to wsa druhi ßwojeho ßlepeho bratra ruku a wjedżische ju do wyßokosczе. Na to ßo wokoscheschtaj a běschtaj hromadże jara sbożownaj. Běschtaj ßo nětk widźiłoj bjes wocżow, hromadże rěczałoj bjes ßłowow, běschtaj ßebi jara derje rosymiłoj jako njesnajomnaj a tola snajomnaj w shromadnej wěrje do wulkeho wěrneho ßwětka, kotrež ßlepych hřeschnikow widżazych czini.

Rjane je słote njebjeske ßłónzo, ale tawsynt krócź rjeńsche je hischcze „ßłónczko druhe, każ moja duscha czuje, mój Jesuß", a komuż tole druhe ßłónzo do wutroby ßo ßwěczi, tón je widżazy, byrnjež ßlepy był, a bohaty, njewurjekliwje bohaty, byrnjež khudy był. Pobożny muż, bohaty muż. Qu.

Wěra do wěczneho żiwjenja.

Pruski offizěr powjeda w ßwojich dopomnjenjach na lěto 1866: „Bě psched bitwu pola Gitschina w Czěskej. Wojazy stejachu a ßedżachu wokoło a czinjachu něschto. Někotsi czitachu też w ßwojich modlerskich knihach a nowych sakonjach. Ssym huscźischo namakał, so běchu runje tucźi wojazy najlěpschi wojazy. Duż stupi rěsnisk s Frankfurta nad Wódru ke mni a ßo mje woprascha, hacź do wěczneho żiwjenja a do ßuda po ßmjercźi wěrju. Ja: „Haj, wěscze do teho wěrju; njemóżu sapschijecź, kak móże rosumny czlowjek na tym dwělowacź." Wón: „W mojej młodosczi ßym też do teho wěrił. Potom běch ßobustaw towarstwa sa dżěłacżerjow. Tam mi prajachu, sa je wěra do wěczneho żiwjenja a do njeßmjertnosczе dusche hłupa wěz. Po ßmjercźi wschitko pschestanje. Zyła wěra je ßo jeno wot wyschschich wunamakała, so bychu nisti lud czim lěpje podtłóczicź a hłupy sdżerżecź móhli."

Psches to je ßo jemu wěra kabłaza sczinika. Napominach jeho, so by ßo wěry ßwojeje młodosczе dżerżał. Jeho wucżerjo a duchowni wschak ßu czesczе dostojni mużojo byli. Czeho dla chzył tamnym njewěrjazym czlowjekam wjazy wěricź hacź tutym? Ja ßym wo tym twjerdże pscheßwědczeny, so je wěczne żiwjenje a ßud. Na to wodeńdże nastróżany. Sa khwilku ßo saßo wróczíwschi mi powjedasche, so je něhdy jako wucżomnik ßwojemu mischtrej 10 toleŕ kranył. Nětk w wobliczu ßmjercze je jeho roskacze sapschijako. Njemóże teho dla s měrom do ßmjercze czahnycź. Na moju radu położi dżeßacź toleŕ do kuverta a adreßowasche jón na ßwojeho prjedawscheho mischtra. Tónle list na póst njeßesche a bě na to měrnischi. Potom dżěsche do horzeho bědżenja. A tón muż, kiż bě tak ßwoje wobczeżene ßwědomnje położił a stare njeprawo dobre czinił, padże bjes prěnimi. Kanonowa kula rostorha jemu hłowu.

Njepokutny hřeschnik móże ßebi jeno s bojosczu a se strachom na ßmjercź myßlicź; schtóż pak ßwoju wutrobu w wěrje sbóżnej jutrownej powjesczi wotewri, tón wě, so je jeho wumóżnik żiwy, tón woła s japoschtołom: „Hdże je, ßmjercź, twoje żahadło? hdże je, hela, twoje dobycze? Teje ßmjercze żahadło je hřech, a teho hřecha móz je sakoń. Ale Bohu budź dżak, kiż nam to dobycze dawa psches nascheho Knjesa Jesom Khrysta."

Troscht w ßmjertnej hodźinje.

W małej knižzy wot Baselskeho mißionskeho towarstwa wudatej steji też wo pobożnym arzybiskopje Anselmje pißane. Je hižo 800 lět, so je żiwy był. Wón běsche pobożny muż a hdyż by ßo nam też jeho wucżenosczź a wědomnosczź s dżěła zusa a dżiwna sdała, dha chżu tola něschto s jeho knihow tu podacź, schtoż je mi wutrobu shrěło. To je ta rada sa mnichow, kak maja ßo sadżerżecź, hdyż jedyn s nich na ßmjertnym kożu leży. Jeho ßłowa ßu: Hdyż je widżicź, so sa jeneho bratra jeho poßlednja hodżinka ßo pschibliżuje, je kscheszijanowa pschißłuschnosczź, so duchowny k njemu pschińdże a ßo jeho prascha, kak s jeho wutrobu steji. Najprjedy dyrbi ßo praschecź: „Luby bratsje, wjeßelisch ßo, so ßmějsch w měrje wumrjecź?" A wón dyrbi na to prajicź: „Haj!" „Chzesch ßo wusnacź, so tak żiwy był njejßy, każ by dyrbjał?" „Haj, ja to wusnaju". „Je tebi teho żel?" „Haj." „Masch dobru wolu, ßo polěpschecź, jeli so měł hischcze dlěje żiwy bycź?" „Haj." „Wěrisch ty, so je twoje dla Jesuß Khrystuß, Bożi ßyn, wumrjeł?" „Haj." „Wěrisch ty, so njemóżesch hinak sbóżny bycź, khiba jeno psches jeho wumrjeeże?" „Haj." „Prajisch jemu s wutrobu sa to dżak?" „Haj." „Duż dżakuj ßo jemu, każ dołho je wodych w tebi, bjes pschestacża a sałoż na jeho wumrjecże ßwoju zyku nadżiju. S jeho wumrjeczom ßo pschikrywaj. A hdyż chze tón Knjes s tobu do ßudżenja hicź, dha praj: Knjeże, ßmjercź ßwojeho Knjesa Jesom Khrysta postaju bjes tebje a bjese mnje a saßłużbu jeho najßwjeczischeho czerpjenja czi njeßu město teje saßłużby, kotruż bych dyrbjał měcź — a tola nimam!" Potom njech hischcze junkrócź praji: „Ssmjercź mojeho Knjesa Jesom Khrysta postaju bjese mnje a bjes twój hněw." Na to njech trójzy rjeknje: „Do twojeju rukow, o Knjeże, poruczu ja ßwojeho ducha." A jeho bratsja, kiż pódla steja, dyrbja też prajicź: „Do twojeju rukow, o Knjeże, poruczimy jeho ducha." A wón budże bjes bojosczе, s měrom a czische wußnycź.

Tak pische Anselm. Kak budże s tobu, hdyż dyrbisch wotßal czahnycź?

Derjeczinjenje derjehicze sa ßobu czehnje.

W lěcze 1876 jedyn najbohatschich a s dobom najpobożnischich mużow Jendżeiskeje, Jurij Moore, semrje, kotryż běsche s zyle khudych wobstejnosczow k njeßměrnemu bohatstwu pschischoł. Jeho najwyschscha saßada běsche: „Płaczi ßo, zyły kscheszijan bycź". Wón běsche w khodżenju, czinjenju a wikowanju, też w najmjeńschich wězach jara ßwědomliwy, a pschezo wjazy wjeßela na wulkotnym derjeczinjenju namaka. „Lěpje je", wón dżesche, „so czlowjek ßo psches derjeczinjenje na tutym ßwěcze bankerott sczini, hacź so dyrbjał psches slěczinjenje w tamnym ßwěcze bankerott hicź." Tola wón bankerott njesczini, ale jemu ßo dżěsche po pschißłowach Salomonowych stt. 11, scht. 24: „Někotry dawa a pschezo bóle pschibywa." Schtoż je wón sa Boże kraleſtwo woprował, to je wón wot ßwojeho Boha hižo w tutym żiwjenju psche wschu měru bohacze saßo dostał! —M—.

Misericordias Domini.

Njedżela	1 Pětr. 4, 12—19.	1 Kral. 19, 1—21.
Pónդżela	Jan. 16, 5—15.	Jak. 1, 22—27.
Wutora	Luk. 18, 1—8.	1 Kral. 21, 1—20.
Ssrjeda	Luk. 9, 51—56.	2 Kral. 1, 1—17.
Schtwórtk	Mark. 11, 11—26.	Psalm 110.
Pjatk	Mark. 16, 14—20.	Jap. sk. 1, 1—11.
Ssobota	2 Kral. 2, 1—15.	Psalm 20.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Czischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 18.
8. meje.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jubilate.

1 Pětr. 2, 11: „Lubi bratsja, ja napominam waß jako podružnikow a zusbnikow, sdalujcze ßo cželnych lóschtow, kiž napschecziwo duschi wojuja."

Jubilate rěka nascha njedźela, dokelž ma ßo sawodny schpruch: Wyskajcze temu Knjesej wschitkón ßwět. Pßches tute sczenje dźenßnischeho dnja czehnje a klinczi tamne dźiwne wyskanje; pschetož niz mjenje dyžli 7 krócz ßo w nim wróczi to ßłódke ßłowo: „Po małej khwili, po małej khwili". Najprjedy kaž hudańczko a potajnstwo, potom kaž troschtne ßłowo a wjeßeła powjesch, skónczinje kaž jaßne wěschczenje na rjanu wěczinoscz klinczi saßo a saßo: po małej khwili. To je tón hłóß, po kotrymž to Jubilate a wyskanje Božich dźěczi ßo spěwa; psalmy kscheszijanow dźeja po hłoßu: Po małej khwili. Wo tym synczi tež nascha epistola, hdyž ßo sapoczinje: „Ja napominam waß jako podružnikow a zusbnikow". Pschetož Pětrowe wóczko pohladuje do wulkeho ropota na ßwěcze, na žiwy hermank semje, hdźež woni twarja a ßadźeja, kupuja a pschedawaju, ßo woženja a ßo wudawaju, hdźež czi jeni prósdni na torhoschczu steja, a czi drusy běža, baja a wołaja jedyn pßches druheho — ale prěki pßches tutu njeměrnu, njeczistu czischczenzu widźi japoschtoł mału czrjódu podružnikow czahnycz czische a ßwjedźeńszy, palmy w rukach a psalmy na hubach, wóczko do dalokoscze słożene, woni ßebi požadaju lěpscheje domisny, a Bóh ßo njehanibuje, rěkacz jich Bóh.

O, to je něschto wulke wo tutu podružnisku myßl, wo kotrejž Aßaph spěwa: „Ja ßym twój podružnik a měschczan, po drósy tudy a s měschczanskim prawom wobhnadźeny tam; kaž wschak zyłe ßwjate pißmo je wot tuteje myßle pschecżehnjene a wschitzy ßwjeczi Boži ßu wusnali: „My nimamy tudy wobstajneho města, ale to pschichodne pytamy". Sawěscze, to pßches sto wězow pschepomha, hdyž ßebi rjeknjesch: Dźenßa a wěczinoscz! Jenož dźenßa hischcze ßwěrny, jenož dźenßa hischcze wutracz, jutsischi dźeń budźe ßo sa to ßwoje staracz. „Po małej khwili" to czini wschitko czischcze hinak; po małej khwili pschińdźemy dom, s puscziny do ßlubjeneho kraja, s dźeławeho dnja do ßabbata, s pschitwarka do najßwjeczischeho. Jow ßmy hischcze podružnizy do Emmaußa, a nasche wocži ßu dźerżane, ale Jesuß khodźi tudy hižo njewidźeny s nami, hlaj, wón je pola naß wschitke dny hacz do skónczenja ßwěta. Wón rěczi hižo tudy k nam a wotewri nam pißmo, list s domisny, so nascha wutroba ßo hori, wón hižo tudy k nam sańdźe kaž w Emmaußu, a łama nam khlěb a dari nam ßwoju krej; ale bórsy, bórsy, dha wotpanjeja wodźecza, dha roscżeja kschidła, dha pschijědźe Heliaßowy wós, dha pschibližuja ßo Lazarowi jandźeljo a donjeßu naß dom do wótzneho doma, hdźež wjele wobydlenjow ßu, do wótzneho města Jerusalema, wyßokotwarjeneho města, do domisny, hdźež te palmy ßo selenja a rěki žiwjenja ßo žórła, hdźež ßylsy ßo setrěja, a słote harfy klincza; hdyž tón Knjes jatych Zionskich wumóže, hdyž Wótz ßwoje dźěczi, Ssyn ßwoju njewjestu dom powjedźe, dha budźemy jako czi, kotrymž ßo dźije, tehdy budźe nasch rót połny ßmjecza a nasch jasyk połny khwalenja.

Kak budźe nam, hdyž nětk do Kanaana
Ssmy dóschli, a nam date budźe to,
Schtož wutroba ßej myßliła njej' žana
A ani woko ani wucho shoniło.
Duž schcźežku nahłu khětsje horje, dźěcźi,
Wschak płót a próza tu ßo sapłacźi,
Hacž doběhnjemy k tamnej wěcźnej hěcźi,
Hdźež wjaz', hacž myßlimy, Knjes wobradźi.

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma spochi dobre, cźłowjek husto dźiwne myßle.

Na ßerbśki wot A. Skr.

Takle ßym cźi, luby Jano, twojeho nanowu poßlenju wolu wschu wuprajiła a du nětkle saßo ßwój pucź. Hakle hdyž budźe s tobu wscho nimo, chzu ßo saßo domoj k nanej wrócźicź, — ale žiwoj ßo mój wobaj na tymle ßwěcźe wjazy wohladacź njemóžemoj. Jowle pak chzu cźi hischcźe něschto wote mnje na dopomnjecźe dacź. Ja ßym doma sa tebje ßmjertnu koschulku seschiła, jako twojeho nanowe cźěło morwe na deszy leżesche. Tu ßym cźi jowle ßobu pschinjeßła. Ju ßo woblecź, hdyž ßwój poßleni pucź póndźesch, — to je wscho, schtož dyrbisch wote mnje, s mojeje ruki dostacź. Ju seschijo, ßym ßebi husto sdychujo mjelczo pschi ßebi sanjeßła: „Nětk kónz je se wschej luboscźu, kónz se wschěm wjeßelom," a pschi tym njech wostanje — ženje ja niczeja druheho žona njebudu, a — nětk, luby Jano, budź wschón lubemu Bohu poruczeny!

Wón mi njechasche pschiswolicź, so chzyła ja takle rucźe wot njeho woteńcź a proschesche mje, so chzyła tola hischcźe junu k njemu pschińcź pohladacź na tymaj dnjomaj, kotrejž běschtej jemu hischcźe pschiswolenaj. Ale ja ßama wscho derje wjedźich, schto dyrbjach cźinicź, a so dyrbi cźłowjek se ßwojim Bohom lutki ßam wostacź a ßo wschón wot ßwěta prjecź hnucź, hdyž je duzy k Bohu do jeho wěcźnoscźe. Duž ßo też Jan do wscheho teho swólny podda.

Handrija ßameho pak ßebi wón naproßy, so chzył pschi nim wostacź, pschetož wón praji: „Mój luby Handrij je mje s Božej pomozu na prawy pucź dowjedł. Tón dyrbi ßo tu so mnu modlicź; ty pak nihdy ženje to Handrijej njesabudź, pschetož wón bě mi mój najlubschi pschecźel."

Jako chzych na wschěm poßledku wot njeho woteńcź a jemu ßwoju poßlenju ruku dach, scźeże ßebi wón ßwój pjerscheńk s porsta, tykny jón mi na tónle mój porst a praji: Jowle měj wote mnje mój pjerschcźeńk, Lejna, s nim ßy nětkle moja luba njewjesta, ja pak wostanu do wěcźnoscźe twój prawy nawoženja!"

Hlej, Hańźka, tón 'schcźe mi tu dźenßa jowle na tym ßamym porscźe tcźi, a hdyž budu junu morwa, njeßmě mi jón nichtó s porsta dele scźahnycź, ale dyrbja mi jón ßobu do rowa dacź. Tam njech seserßawi pschi starej Lejni hacž na ßudny dźeń.

Potom ßebi hischcźe khwilu jedyn druhemu do wocźow pohladachmoj a na to mi wón moju ruku puschcźi, ja pak dóńdźech s Wórschlu dom do naju hospody. Ale Handrij wosta pschi nim, też knjes duchowny, kiž bě na naju wonka cźakał, doniž njewoteńdźechmoj. —

W Straßburku maja rjanu wulku zyrkej. Do njeje dźěchmoj, ja s Wórschlu, a modlachmoj ßo tam tón dźeń rano, jako dyrbjesche ßo Jan na ßwój poßleni pucź podacź. Tónle Boži dom bě namaj Wórschla wuswoliła, dokelž bě tón khětro sdaleny wot Janoweho jastwa, ale tola saßłyschach też jowle něschto wo tym, kak bubnarjo bóle s cźicha sabubnowachu a kak te trompjety žałoscźo saschkrjebjetachu, so mi wutroba pódla wscha satschepota. Kolenje chzyschtej ßo mi slemicź, a mi bě, kaž chzył zyrkwiny krym na mnje panycź. Ale na jene dobo něchtó na byrglach sabyrglowa: „S hłubiny ja wołam cźe, Božo Knjeże, wußłysch mje!" a na to, jako bě duchowny ßwoju modlitwu s hłoßom wuspěwał, a ja to bubnowanje cźiscźe s nasdala saßłyschała, pocźa ßo na byrglach saßo s nowa hracź: „Sswětło wěcźnej' ßwětłoscźe, ßwětła jaßnoscź teho ranja" (195) a takle ßym tam potom wscho pschetrała.

Hańźka, cźłowjek móże tu wjele pschetracź a wutracź, hdyž je ßebi sa to móz s wyßoka wot Boha wuproßył a dostał.

Też to ßym tam ßobu pschetrała a wutrała, jako Handrij k namaj do naju hospody pschińdźe a namaj powjedasche: „Jan da wamaj woběmaj hischcźe junu ßwoje „Božmje" prajicź. Wón je hacž do ßmjercźe kruty a ßylny sawostał. Tamaj druhej pak staj tam skiwlikoj, wón pak ßo njeje satorhnył, jako jemu wocźi sawjasachu. Te kulki ßu jemu wschě do wutroby sajěle, jenicźka jena bě jemu runje ßrjedź wutroby schła, duž njetrjebasche wbohi dołho cźerpicź. Něschto rózicźkow mějesche hischcźe w ruzy, jako jeho s pěska sběžechu, — mi bě, kaž budźich dyrbjał ßam Boha sa to pokhwalicź, so bě tymle straschnym dnjam kónz scźinił."

Kommandanta bě pschikasał, so dyrbja Jana, kaž běsche ßebi tón to wuproßył, na pohrjebnischcźu pohrjebacź, a so ßo s jeho cźěłom njeßměło dale niczo stacź. Duž běchu jeho morwe cźěło do schpitalnje donjeßli. Wón bě też pschikasał, so dyrbi naju kóždy cźłowjek na pokoj wostajicź, je li chzyłoj jeho hischcźe junu wohladacź.

Duž tam wobej ßobu s Handrijom dźěchmoj. Tam bě wulka jstwa, wokeńzy běchu wschě sesacźinjane. Mała lampcźka ßo na scźěnje ßwěcźesche, delka pod njej bě kaschcź s Janom. Jan tam leżesche kaž wschón spizy, do wocźow bě wschón blědy, ale tajki lubosny a pschecźelny, kaž chzył nam prajicź: „Nětkle je wscho pschetrate a mi s Boha pokoj daty."

Ja běch jemu wěncźk nawika, runy tajki, kajkiž je tónle nětkle sa Handrija. Tón jemu ja na hłowu położich a do jeho styknjeneju rukow satyknych jemu s młódnych nasymskich rózicźkow nuchałcźk, so njemóhł nichtó na jeho pótnej ßmjertnej koschulzy te krwawe dypki wohladacź, kajkež běchu jemu te kulki na wutrobje nacźiniłe.

W tutej jstwje bě tajka cźischina, kajkaž hewak nihdźe njeje, khiba w lubym Božim domje a my ßo tam wschitzy wokoło Janoweho kaschcźa poklaknychmy. Ssama Wórschla nam jowle popscheśta skorźicź a pocźa ßebi spěwacź:

Wón se semje a s pjerschcźe je,
B'oże położeny do semje.
Bóh s njeje pak joh' wubudźi,
Hdyž jeho truba saklincźi.

Ta duscha žiwa wostanje
A pschi Bosy nětk sbóžna je,
Kiž je ju wumohł wot hrěcha
Pśches ßwojoh' ßyna Khrystußa.

Joh' cźělne, cźaßne hubjenstwo
Je skónczene a s nim wscho sko.
Kschiž Khrystußowy njeßł wón je,
Duž morwy wostacź njemóže.

Ale na wscho to jej saßo ßylsy do wocźow stupichu a wona praji: „Ty mój luby Jano, kak husto ßym cźe ja małeho na klinje pomęła a cźi pschispěwała, jako bě ty hischcźe tajki mały hólcźik, pschetož ja ßym cźi sa macź była. Schtó budźische ßebi tehdy pomyßlił, mój skoty Janko, so dyrbjała cźe psched wocźomaj tajkeho, kajkiž tu leżo spisch, wohladacź? A tola tudy nětkle rjeńschi spisch, hacž tehdy sa małeho."

(Pokrocźowanje.)

Cźeścźcźe małych.

„Cźeścźcźe małych!" Kak mamy to cźinicź, je nam Bóh ßam pokasał. S kajkej bohatej luboscźu je wón w ßwojej stwórbje też to małe a to najmjeńsche wuhotował. Kak je wón też najmjeńschu trawiczku rjenje wupyschił a najmjeńschemu stworjeńczku wschitko dał, schtož k žiwjenju trjeba. Hdyž ty w lětnim cźaßu pśches seleny hajk dźesch, hladaj na tón mały tebje wobdawazy ßwět a ty spósnajesch, kak je Bóh wscho tak kraßne scźinił. Trawiczki, rostlinki a to žiwjenje wokoło nich — to wschitko rěcźi wo tym, kak Bóh też najmjeńscheho sapomnił njeje. Haj zyła stwórba nam pschiwoła: „Wocźińcźe wocźi, a cźeścźcźe też to małe!" My cźłowjekoio ßmy też małe, hubjene stworjenja pornjo naschemu stworicźelej. A hlajcźe, nad nami je wón najkroßnischo wopokasał, so ßo też sa to małe stara. Wón póßła ßam ßwojeho ßyna, so by wón jako małe, khude cźłowjeske dźěcźo na semi khodźił. S tym je nam pschiwołał: „Hlajcźe, ja ßo staram sa tych małych, pschetož ja dach temu najwjetschemu ßo małemu scźinicź!" A hdyž wón bjes cźłowjekow stupi, ßo wón, hacž runje ßo w nim bydlaze bójstwo wschudźom s njeho ßwěcźesche, najradscho k małym mějesche. Sswojich wucźomnikow ßebi wschitkich s „małych ludźi" w kraju wuswoli. Bjes tymi najnižschimi najradscho ßedźesche, jědźische a pijesche s nimi a to sańcź njemějesche, hdyž bu teho dla wot woßebnych a wulkich sazpjeny a hanjeny. W tym chzysche ßo jako sbóžnik wopokasacź, so wón khudym evangelijon prědowasche. Schtóž chze jeho wucźomnik bycź, temu wón pschiwoła: „Cźeścźcźe małych! Schtož wy jenemu tutych mojich najmjeńschich bratrow cźinicźe, to wy mi cźinicźe!" Jako dźěcźatka k njemu pschinjeßechu a wucźobniży chzychu je wotpokasacź, ßebi myßlo, so tam niczo pytacź nimaja, hdźež ßu wulzy ludźo hromadźe, bu wón hněwny a praji: „Dajcźe dźěcźatkam ke mni pschińcź a njewobarajcźe jim, pschetož tajkich je kraleśtwo Boże!" A wón te ßame wokoscha a położi ruzy na nje

a žohnowasche je. A hdyž bu wot wučžobnikow praschany: „Schtó je tón najwjetschi w njebjeskim kraleſtwje?“ wón dźěčžo k ßebi sawoła a postaji je ßrjedźa bjes nich a dźesche: „Sawěrnje, ja praju wam: Jeli so ßo njewobročžicže a njebudžecže jako dźěčži, dha wy njebudžecže do njebjeskeho kraleſtwa pschińcž. Schtóž ßo teho dla ßam poniža, jako dźěčžo, tón je najwjetschi w njebjeskim kraleſtwje. A schtóž jene tajke dźěčžo horjewosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje. Schtóž pak pohórschuje jeneho wot tych mólčžkich, kiž do mnje wěrja, temu by lěpje było, so by młynski kamjeń na jeho schiju powischeny a wón potepjeny był w morju, hdźež najhłubsche je.“ Haj wón njeje nikoho tak wyßoko posběhnył a čžeſčžił kaž tych małych a najmjeńschich. Teho dla też ſa naß płačži: Čžeſčžče małych! —

Jedyn duchowny pische: „Jako ßo junkrócž ſ pučžowanja wróčžich, widžach, so na mnje domach wschitzy njeměrnje čžakaju. A hižo ſ khěžnymi durjemi nuts ſtupiwschi ßłyschach hłóß: »Derje, so ßy hižo ſ tym čžahom pschijeł. Stara M. ßebi jara po tebi žada, dokelž je čžežko ſkhorika, a chze ßwjate wotkasanje wužiwacž. Jejny muž a čži ßußodźa ßo jara bojachu, so móhł ßnano hakle wječžor posdźe dóńcž.« Schtó dha pak běſche ta žona, wo kotruž ßo wschitzy tak ſtarachu? To běſche khuda robočžanka, kotraž w małej hubjenej niſkej khěžzy bydleſche.“ Tak pische tutón duchowny a my jako kſcheſčžijenjo wěmy, schto je tamnych wabiło ßo ſtaracž ſa tu žonu, runjež běſche khuda. To běſche jich wěrjaza wutroba, kotraž jim kasasche: Čžeſčžče tych małych. S tym pak doſcž njeje, so tamnych pokhwalimy, nė my dyrbimy ßo praſchecž, hač też my tak činimy, kaž woni. Bohu žel, lubi Sserbja, też bjes nami husto tajkich nadeńdźemy, kiž wo tym kſcheſčžijanſkim ſmyßlenju niczo njepokaža, kiž drje chzedźa kſcheſčžijenjo bycž, ale tuteje pschikasnje Božeje ßo njedźerža. To je hrosnje, hdyž widžiſch, so kſcheſčžijenjo ßwojich niżſchich bratrow ſańcž nimaja. Hdyž n. pſch. knjes abo wulki bur ßwojeho dźěławeho muža kaž proſcherja wobhladuje a pschečželniweho ßłowčžka ſa njeho nima, ßo też džiwacž njemóžemy, hdyž tón, kiž je njedźele dołho w pocže ßwojeho woblicža w ßłužbje tajkeho knjeſa ßo prózował, ſkónčžnje hněwny ſ tej myßlu prječž čžehnje: „Tón by radscho ßwojemu konjej do jſtwy kasał, hač jenemu wot naß.“ To je ßo w poßlednim čžaßu husto a ſ dobrym prawom wuprajiło: „Tajzy hordźi ludźo nam ſozialdemokratow čžinja!“ Čžeſčžče małych! Tón najmjeńschi ma też ßwoje čžučže kaž wulki a bohaty. Wona je wěſta wěž, so njeſpokojnoſcž bjes naſchim ludom tak pſchibjeraka njeby, hdy móhli wſchudźom dźěłačžerjo wo ßwojich knjeżich prajicž: „Wón mje tola kaž čžłowjeka čžeſčži.“ Čžeſčžče małych a to niz jenož w tym, schtož ſ čžělnymi mozami a ſe ßwojimi rukami dokonjeja, ale dowěrčže jim też, so maju mjehku čžujazu wutrobu a też ßwój ſtrowy roſom rosßudźicž, kajke ßu jich wobſtejnoſcže a kajke dyrbjake po kſcheſčžijanſkej myßli bycž.

Do wßy wot lutych dźěłačžerſkich ßwójbow wobydleneje buchu wot ſnutskomneho mißionſtwa něktore diakoniße pósłane, so bychu te małe dźěčži hladałe, kaž dołho běchu ſtarſchi wo dnjo na dźěle. Najprjedy drje čži ludźo prajachu, so ßo wohladaja, ßwoje dźěčži tam ßłacž, hdźež ßo jim hłowa ſ lutymi pobožnymi ſchpruchami (hrónčžkami) pschepjelnjuje. Ale hdyž widžachu, ſ kajkej luboſczu diakoniße jich dźěčži hladachu — bu to bórſy hinak a małodźěčžaza ſchula bě pschezo połna.

Čžeſčžče małych! To nam, kaž ßmy ßłyſcheli, naſch Sbóžnik woßebje hladajo na dźěčži pschiwoła. S tym wſchak prajicž nochže, so maja dźěčži w domje roskaſowacž. Woni pak ßu ludźo, kiž myßla, so wſcho wotčžehnjenje w tym wobſteji, so ma ßo „dźěčžaza ßamowola“ ſłamacž. Sso wě, so budža dźěčži tak wotčžehnjene poßłuſchne — ale lóhko ßo pschi tym wjazy hač ßama wola ſłama. Wy nanojo a mačžerje, njepodčžiſchčžče Boże dla we wutrobach waſchich dźěčži to žadanje, ßwoje myßle a nahlady wuprajicž a wam ſdźělicž. Čžeſčžče tych małych pſches to, so ßo ſ nimi do jich myßlow nuts myßličže. Schtóž ſ dźěčžimi njemóže dźěčžo bycž, też dara nima dźěčži prawje w čžeſčži měčž. A wěrčže mi to, hdyž wy tak tych małych čžeſčžicže — wone waß ſaßo čžeſčža. Sswojeho pschečžela dźěčži ſ daloka ſeſnaja a jemu wyſkajo napschečžiwo khwataja.

Teho dla ßu też wſchitke dźěčži „lubemu ſbóžnikej“ tak dobre. Chzeſch-li je po tajkim woßebje čžeſčžicž, njewobarai jim, k njemu pschińcž a dźerž jeho krucže w čžeſčži pſched nimi, so njepraweho ßłowa pschečžiwo njemu njeſaßłyſcha. Pschetož hdyž by ty to činił, by ßo čžežko pschehrěſchił pschečžiwo tej kasni: Čžeſčžče małych!

Roshlad w naſchim čžaßu.

Němſki khěžor, kotryž bě wóndano nowodobytu kupu Helgoland wopytał, pschebywa nětko ßaßo pschi najlěpſchej ſtrowoſczi w Nowym Hrodže pola Potsdama.

Wulkowójwoda Badenſki je pſched krótkim 40lětny jubilej ßwojeho knjeżenja ſ wulkim dźělbračžom zyłeho Badenſkeho luda a němſkich wjerchow ßwjecził. Też wot němſkeho khěžora, kotrehož wuj wón jako mandźelſki Luiſy, jenicžkeje dźowki njeboh khěžora Wylema I. je, doſta wón jara rjany ſbožopschejazy liſt.

Koburgſki wójwoda Ernſt, runje naſpomnjeneho Badenſkeho wulkowójwody ßwak, (wón ma jeho ßotru Alexandrinu ſa mandźelſku) měješe też ſańdźeny tydźeń jara žadny ßwjedźeń, mjenujzy ſłoty kwaß. Wyßokeju mandźelſkeju mandźelſtwo, hačrunjež ſ dźěčžimi žohnowane njeje, bě jara ſbožowne, pschetož wón je jara ſdźěłany, duchapołny ſpißačžel, a wona je jemu w jeho prózowanjach pschezo ßwěrna pomozniza była, tak ſo wón husto ßo wuſna: „Na Alexandrinje je mi Bóh namakacž dał, schtožkuliž ßebi jeno žadacž mózach.“ Wójwodka, kotraž junu rjane ßłowo prajeſche: „Jako wjerchowka njeſbožownym bliže ſteju dyžli ſbožownym“, ßo wot zyłeho luda jako woprawdźita krajna mačž lubuje a čžeſčžuje.

Prěni dźeń meje, tutón wuwołany ſozialdemokratiſki ßwjedźeń, je ßo lětßa jako jara njepschečželny, hruby khadła wupokaſał, tak ßo też dobry dźěl ſahorjenych ſozialdemokratow runje kaž druſy ludźo radscho domach pschi kachlach ßedźo woſta, a wučžah ſ wulkich městow na wßy do lěßow a holow ßo dawno tak derje ſchlachčžił njeje, kaž bě wotpohladane. Pschi wſchěm tym wſchak běſche ta ſozialdemokratiſka hara w Barlinje, w Winje a druhich hłownych městach wulka doſcž. Čžerwjenych krawatow, khorhojow a rubiſchčžow bě nadoſcž widžecž. W Winje bě ßo 15,000 dźěłačžerjow ßwjedźeńſzy ſeſchło. W Barlinje ſozialdemokratojo, dokelž wſchak tón nětſiſchi ſtat pózrjecž tola hiſchcže prawje mózno njeje, w jenym hoſczenzu ßwinjo ſarěſachu, pschi čžimž woßebje krawu kołbaßu wužiwachu. By ßměſchne było, hdy njeby ſrudne było!

O ty dobry a ßwěrny wotročžko.

Wón je nětk hižo w kraju morwych, kiž pak tam do wěčžnoſcže žiwi ßu, luby mißionar, kotremuž Bóh tón Knjes mißionſtwo ſakaſa, ſo by w ßwojim wótznym kraju někotre měßazy kódźnikam (matroſam) jako prědar ßłužił. Bě jeho wutroby najwjetſche žadanje było, ßlepym póhanam w dalokim ranju wjeßeku powjeſcž wo Khryſtußu powjedacž; ale hakle jako muž mójeſche čžahnycž do póhanſtwa, k kotremuž bě jeho hižo w małych lětach tak móznje čžahnyło; a jako bě po ſtraſchnym jědźenju na morju do Indiſkeje pſchiſchoł, pſchimnu jeho indiſka khoroſcž, prjedy hač bě zuſeje rěčže mózny; lěkarjo póßłachu jeho wróčžo do Europiſkeje a jow je temu Knjeſej hiſchcze někotre měßazy jako prědar bjes kódźnikami ßłužił a je potom do wěčžneho wótzneho kraja čžahnuł. Powjeda nam w ßwojich ſawoſtajenych knižkach, kak je tſchepotał, hdyž ßwoje jemu poručžene ſaſtojnſtwo ſapočža. „Wuńdźech, ſo bych ßwój ſkutk ſapočžał, ale kak dyrbjach ßo na njón dacž? Dyrbjach kódźe wopytacž. Kódźi wſchak bě tam doſcž. Ale widžich też na wſchěch telko hibanja, telko dźěła ſ tworami, ſo ßebi prajach: jow njeje wodnjo twoje město. Běhach zyły dźeń wokoło a wuſpróznich ßo, a wječžor ſ wulkej boloſczu čžujach, ſo njebych pschewjele prajił, hdy bych prajił, ſo nimam ſa tutón ſkutk žaneje khrobłoſcže.“ Po 10 měßazach pak móješche pißacž: „Tón Knjes je mi pſche wſcho proſchenje a myßlenje pomhał; ſchtož ßym ſe ſdychowanjom ſapočžał, mójach ſ wjeßełoſczu dale wjeſcž.“ 320 kódźnikow bě wopytał, ſ wjetſcha w jich bydłach w měſczi, a kak bě jich wopytał, wo tym njech ßwědčži wopißanje jeneho jeho wopytow, kotrež ſ jeho ßamßnymi ßłowami damy: „Kłapam; wſchak dyrbimy też khudych čžeſčžicž a niz bjes kłapanja k nim nuts ſtupicž. Nuts! Muž je domach; wón je kódźnik, runje pſchiſchiwaſche jenu kódźnu płachtu k druhej. „Dobre ranje, mój pschečželo, kak ßo wam dže?“ Muž woſtanje ßedźo a praji: „Derje, ale ſchto chzecže pola mje?“ — O ja chzu jeno waſche ſboże, ja ßym kódźnikow pschečžel; duž pſchińdu też k wam; to wſchak ßo wam derje bycž ſda, niz wěrno? Pſchikhadźeja wſchak hewak k wam jenož ludźo, kiž wam ſa waſche čžežko ſaßłużene pjenjeſy wjeßela poſkicžeja; ja chzył wam a waſchim towarſcham tak rad k wjeßelu pomhacž, ſa kotrež niczo płačžicž njetrjebacže a kotrež je tola ſa waß najlěpſche.“ Žane wotmolwjenje. „Bych ſa ßwoje žiwjenje rad widžił, hdy byſchcže wy, lubi kódźnizy, čžłowjekojo byli, kiž ßu ſa něſchto lěpſche a wyſchſche žiwi, hač

jeno ſa hrěſchne wjeßela, kotrež wam poſkiczeja a kotrež waß do khudoby pſchinjeßu a khorych czinja po czěle a po duſchi, kotrež wam do czaßa ſeſtaricz dadża a wam wotpoczink a měr żiwjenja rubja.“ „O wy ſcże jedyn wot fromnych?“ praji muż a ßo ßměje ſ zykej ſchiju; ale to njeje ßmjeczże ani wießele ani ßměſchne. „Woſtajmy to, mój pſchecżelo, wy ſcże tak derje każ ja, haj hiſchcże lěpje pſcheßwědczeny, ſo wěrnoſcz praju, a ſo chzecże ßo ſe ßwojim ßmjeczom jenoż pſchede mnu wobaracz, ſo byſchcże na mnje poßłuchacz njetrjebali. Ale ja ßo ſa waß ſajimam, poßłuchajcże jenoż na mnje, wſchak wěſcże, ſo je waſche żiwjenje ſa něſchto wyſchſche poſtajene.“ „A ja wam praju, ſo ja ſe wſchěm, ſchtoż wy mi powjedacże, niczo czinicz měcz njecham.“ „Czinicz macże wěſcże ſ tym; hinajſcha wěz je, ſo czinicz měcz njechacże.“ „A ja praju wam (jow pſchińdże rěka poklecżow), ſo mi waſcheho zykeho bledżenja trjeba njeje a proſchu waß, wotßal hicz, abo ja budu wam pucz pokaſacz.“ „To njeje trjeba; ja póńdu, ale wěſcże też, czeho dla mje prjecz póſcżelecże?“ „Wěſcże — dokalż waſche hłupoſcże ßłyſchecz njecham.“ „Ně, to wy prajicże, ale ja chzu wam wěrnu pſchiczinu prajicz: „Sſo mje bojicże.“ Duż ſkoczi muż ſe ßwojeho ſtoła. Ja ßo waß bojecz! Człowjecże, wſmicże ßo na kedżbu, ja ſlemju waß jako żonop bjes mojimi porſtami“; pſchi tym ſtejeſche ſ poſběhnjenej ruku. „Haj wſchak, hdyż waſchej ruzy na pomoz wołacże, budu ja mojej woczahnucz a to je ßo mi hižo prjedy radżiło; a tola, luby pſchecżelo, ßo mje bojicże a ja chzu wam to hiſchcże ſ krótkim wujaßnicz. W waſchej wutrobje něchtó ſpi; je wam ßnano czężko było, teho muża tam nutſkach do ſpanja kolebacz. Tak dołho hacz ſpi, ſcże wy ſ měrom a czinicże, ſchtoż chzecże, ale nětk pſchińdu ja jako ſbudżeŕ, kiż ſpjazeho pſchecżela w jeho ſpanju myli, a dokalż ßo jeho wozucżenja bojicże, chzecże mje radſcho prjecz ßakrowacz abo wuhnacz, hacz to pſchidacz. To je ta wěz.“ „A hdy by temu tak było, dha tola njebych wam to prajił.“ „To też njeje trjeba; to wam praju, ſo byſchcże jo wjedżili.“ „Nó, mi je wſcho jene, hacz wy dżecże abo woſtanjecże, moje dla rěczcże pſchezo dale, potom budżecże widżicz, hacz ßo waß boju.“ Ně, ja ßym nětk wurěczał a póńdu, Bożemje.“

Sa někotre dny wopytach tuteho muża druhi raz. „Scże hižo ſaßo tu?“ dżeſche wón pſchi mojim ſaſtupje. „Nó wěſcże, ja wſchak ßym wam prajił, ſo ßym łódźnikowy pſchecżel. Czeho dla dyrbjach nimo waß hicz? Tola prajcże mi, kak dołho ſcże hižo ſaßo na kraju?“ „Wokoło 4 njedżel.“ „Tak, a dżeha ſcże byli?“ A tak njerěczach ſ nim wo niczim druhim hacz jeno wo morju, wo łódźi, wo Indiſkej atd. Powjedach jemu, ſchtoż bě ßo mi na morju ſtało a ſa poł hodżiny chzych woteńcz, duż ßo mje wobraſcha: „Nimacże mi niczo hinajſcheho prajicz, ßebi myßlach, ſo ſcże pſchiſchli, ſo mnu wo zyle hinajſchich wězach rěczecz!“ „Haj, kak ſtejimoj hromadże? Poßledni raz ßym ſ wami wo zyle hinajſchich wězach rěczał a — wone ßo wam njelubjachu. Nětk, hdyż nimo du, ßebi myßlu: jow też hiſchcże pſchecżel bydli, ale ſ tym dyrbiſch wo druhich wězach rěczecz. A hdyż to czinju, ßo wam też njelubi. Hdyż ſaßo raz nimo du, pſchińdu wěſcże też k wam, chzemoj pſchecżelſtwo dżerżecz, ale potom dyrbicże mi prajicz, wo czim rěczecz dyrbju, pſchetoż ſawěrnje, njewěm to.“ „Nó, wſchak, mój luby knjeże, ßym to w poßlednim tydżenju drje prajił, ale je tola dobre, hdyż człowjek też raz druhe wězy wopomni.“ „Tak budżemoj hižo hromadu pſchińcz, ale nětk dyrbju tola hicz. Na ſaßowidżenje.“ Po někotrych dnjach wopytach jeho hiſchcże jedyn raz a potom ſaßo a pſchezo ſaßo a ßo hiſchcże wjele rěczeſche a ſ dżělbraczom ßłyſcheſche. O hdy bychu wſchelzy, kiż ßo kſcheſczijenjo mjenuja, mjenje hordźi byli a tak lohko něſchto ſa ſło njewſali a wjazy měrneje ſ luboſczu dżěłazeje wěry wopokaſali, kak hinak by ſ nami ſtejało, kak by ßo někotryżkuliż, kiż je hacz dotal njewobroczeny, ſa Boże kraleſtwo dobył. Tón muż, kotrehoż běch wopytał, bě ſaßo na łódźi ßłużbu wſał a ja to njewjedżach; w wjele pſchihotowanju bě ſapomnił, mi Bożemje prajicz. Bě hižo w druhim měſcże pſchi morju, jako ßo na to dopomni. Njemějeſche pak żaneho měra; ſ wulkej prózu wuproßy ßebi hiſchcże ſa jedyn wjeczor a ſa jenu nóz dowolu, dom dóńcz, pſchińdże ke mni pſchepoczeny a bjes dycha. „Mój najlubſchi knjeże“, praji, „běch ſapomnił, ßo ſ wami roſżohnowacz, njewſmicże mi to ſa ſło; to wſchak njedyrbjeſche bycz. Duż ßym ßo wrócził.“ „O czeho dla, to bych wěſcże wam bórſy wodał.“ „Haj, ale to njedyrbjeſche bycz.“ „A pſchińdżecże dha w prawym czaßu ſaßo na waſchu łódź!“ „O to dale niczo njeje, běżu hnydom ſaßo do nozy, potom pſchińdu hiſchcże ſahe doſcz.“

Łódźnik pſchebywa nětk něhdże na wulkim morju abo w Indiſkej; tón, ſ kotrymż je ßo tehdy roſżohnował, pſchebywa nětk tam horjekach. Ale łódźnik khodźi nětk też po hornym puczu.

Qu.

W prawym wokomiku.

Stary łódźnik raz pſchi jenym mjeńſchim pſchiſtawje ſtejo pſchihladowaſche, kak pjany człowjek tam a ßem ßo motajo nuts do wody ßo ſchwiknje. Tón njeſbożowny drje ſe wſchej mozu ßo won wudżěłacz pytaſche, ale podarmo, wón ßo pſchezo ſaßo ponuri. Tak ßo wjazy krócz ſwjerćha pokaże, ale pſchezo po ſadwělowanym napinanju, kotrež bu pſchezo mjeńſche a mjeńſche, ßo ſaßo ſhubi, doniż ßo ſdo, każ by rjekł ſo je tón wbohi kónz wſał. Bjes tym běſche ßo wulka czrjóda luda hromadu ſběżała a wczipna nuts hladaſche. Bjes teho ſo bychu czi ludżo ßami pomhali, ßo tola morkotanje w jich ßrjedżiſnje ſběże pſchecżiwo ſtaremu „njeßmilnemu“ łódźnikej, kotryż běſche hižo wjazy krócz ſa to wuſnamjenjenje doſtał, ſo je ludźi ſ tajkeho ßmjertneho ſtracha wumóhł a wo kotrymż ßebi myßlachu, ſo dyrbi też tuteho ßo tepjazeho wumóz.

Tón łódźnik pak, naſhonjeny w tajkim dżěle, njebě bjes tym njedżěławy woſtał, ale běſche jara derje kóżde hibnjenje teho ßo tepjazeho wobkedżbował, ale hakle potom, hdyż běſche tamny wſchitkich napinanjow, ßebi ßam pomhacz, ßo ſbył, jako ßamßna móz jeho wopuſchczi, tón łódźnik żaneho wokomika ßo njekomdżeſche, każ błyſk ßo dele do wody czißny, ſe ßylnej ruku teho w womorje leżazeho ſapſchimny a jeho na ßuche pſchinjeße. Bórſy bě tón po ſdaczu morwy ſaßo pſchi połnym wjedżenju. A nětko tón łódźnik tu czrjódu, kotraż bjes pomozy a rady, ale połna morkotanja tam ſtejeſche, powucżowaſche: „Hdy bych ja chzył teho ßo ponurjazeho won wucżahnycz, hdyż wy chzyſchcże, dha by wón mje ſ zykej mozu ſapſchimnył a mje ßobu dele ſczahnył a wobaj bychmoj bykaj ſhubjenaj.“

O njeſpomniſch pſchi tym na to; ſchtoż drje ßy hižo tak huſto ſpěwał, a ſchtoż dyrbiſch kóżdy dżeń ſ nowa wopomnicz:

„Wón ſ troſchtom khwilu czaka,
Sſo ſ molom njeſjewi,
Na prawu ſchtundu waka,
Hdyż pomoz wudżěli,
Wón druhdy ſ tobu czini,
Jak' by cże ſapomnił
A w twojej hrěſchnej wini
Cże zyle ſaſtorcził.“

„Dha pak ßo budże podacz,
Hdyż jemu ßwěrny ßy,
So budże hrěchi wodacz,
Cże wumóz ſe ſrudżby,
Kónz czinicz wobczeżnoſcże,
Dacz troſchtnu wutrobu
A pomhacz ſe wſchej' ſtóſcże,
Kotruż ßy wuſtał tu!

—M—.

Jubilate.

Njedżela	Luk. 11, 1—13.	Pſalm 107, 1—31.
Pónđżela	Jan. 15, 26—16, 4.	1 Pětr. 4, 8—11.
Wutora	Heſ. 11, 17—21.	Pſalm 19.
Sſrjeda	Heſ. 36, 23—32.	Pſalm 108, 1—7.
Schtwórtk	Heſ. 37, 1—14.	Pſalm 111.
Pjatk	Heſ. 47, 1—13.	Pſalm 112.
Ssobota	Joel 3, 1—5.	Pſalm 113.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencz w Klětnom a farař Gólcz w Budyſchinku.
Cżiſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczérnje w Budyſchinje.

Bohhaj Bóh!

Czißło 19.
15. meje.

Lětnik 2.
1892.

Hzerbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Cantate.

Jakuba 1. 19, 20: Moji lubi bratsja, njech kóždy człowjek je spěschny w poßłuchanju, njespěschny pak k ryczenju a njespěschny k hněwu. Pschetoz człowski hněw njeczini, schtoz psched Bohom prawe je.

Cantate rěka: spěwajcze! Spěwajcze temu Knjesej nowy khěrlusch, pschetoz wón czini dziwy! To je tón nowy khěrlusch noweho testamenta, evangelion wot Jesom Khrysta, teho kschizowaneho a horjestanjeneho, kotrez psches wschědne wußwjeczenje ziwjenja kscheszijanow wobnowi, tak so psches wschědne roskacze a pokutu teho stareho hadama se wschěmi jeho słymi lóschtami a zadoszemi potepja a psches wěru wschědnje horjestawaju nowi człowjekojo, kiz w prawdoszi a njewinoszi psched Bohom ziwi ßu.

Kruch tuteho noweho ziwjenja ßo nam w dzenßnischej epistoli psched woczi staji. Tón nowy człowjek po Khrystußu je najprjedy spěschny k poßłuchanju. Wón poßłucha rady na Boże ßłowo, kotrez chze tu staru słószcz a saßakłoszcz w naß wutupicz a Jesußowu czichoszcz a pokornoszcz na jeje město ßadzicz. Wón tez poßłucha rady na dobru radu abo na wutrobne samolwjenje bliżscheho. Człowski hněw njeczini, schtoz psched Bohom prawe je. Wón jenoz schkodzi, niczo njepomha. Najprjedy se ßwojim hněwom Bohu do sastojnstwa pschimasch. Jeho je to wjeczenje, wón chze sapłaczicz, jeho hněwej dyrbisch město dacz. Potom tez ßebi ßam měr teje dusche skasysch. Skoro zadyn wot wschěch hrěchow modlenju tak njesadzěła jako hněw. Kaz na wichorowych dnjach schkowronczk horjelětacz njemóże, so by tam horjekach ßwojeho Boha khwalił, tak w hněwnych hodzinach tez modlitwa horje pschińcz njemóże. Wona ßo pschezo saßo dele czehnje a w njewjedrje dusche ßo sadußy. K temu ma runje w hněwje tón stary Hadam woßebnu móz. Stare psches hnadu dołho samknjene hłubiny ßo woczinja. Myßliczki ßo skhroblja nuts pschińcz, kotrez běchu hewak twjerdze swjasane a njeßmědzachu ani czische ßo wo durje klepacz. A kak rucze w czaßach, hdzez ßmy sapyrjeni bjes modlitwy, ßo wone do skutka stajeja! Potom pak je pscheposzdze. Woheń je bórsy sapaleny, ale czezko wuhaßnjeny. Husto dyrbimy měßazy, haj lěta dołho wopłakacz, schtoz ßmy na jenym dnju hněwa skuczili. Wsmimy teho dla w stajnym dopomnjenju na Bożu luboscz a sczerpliwoscz, na Jesußowu czichoscz a ponižnoscz ßłowo nascheho w duchownym ziwjenju tak shonjeneho japoschtoła horje ſ czichej myßlu: Njech kóždy człowjek je spěschny k poßłuchanju, njespěschny pak k rěczenju. Dyrbisch ßwojemu bratrej, kotryz je na tebi hrěschił, dacz k rěczam pschińcz. Njeßměsch jemu ſ wichorom ßwojich skórzbow a porokow hubu sankнycz. Kaz ßami dyrbimy bliżscheho samolwicz, derje wo nim rěczecz a wschitko k lěpschemu wobroczicz, tak tez dyrbimy wotewrjene a sczerpliwe wucho měcz sa jeho samolwjenje. Haj, dyrbimy ßo wjeßelicz, hdyz ßo wón samolwicz abo ßamo praweho czinicz móże. Kak ßmy hižo někotrehozkuliz se ßwojimi porokami pohłuschili, a potom ßmy pscheposzdze shonili, so mějesche ßo ta wěz czischze hinak, jako běchmy w horzocze wopschijeli. Po tajkim kscheszijanska luboscz ßłyschi w tajkich padach rad druheho, prjedy dyzli ßama rěczi. K rěczenju dyrbisch njespěschny byczcz. Luby kscheszijano, prěnje, schtoz wot wětra nadute morjo

ł brjoham cźiſka, je ſ wjetſcha jeſchcź. A prěnje, ſchtoź ſapyrjena wutroba bliźſchemu napſchecźiwo mjeta, je ſ wjetſcha hiſchcźe hórje hacź jeſchcź. „Ale“, ty ßo praſcheſch, „kak dha dyrbju wutrobu, tutu khróbłu a njeměrnu wěź, w tajkich hodźinach ſwjaſacź? Schto dyrbju ſapoczecź, hdyź nutskach ſle myßliczki ßo pſches ßwoje mjeſy waleja?“ Stary Rettersheim je pſchecźiwo hněwej trojaku radu dał: Hdyź by ßo roshněwał, dha dyrbiſch najprjedy wſchitke knefle liczicź, kotrež na ßwojej draſcźe maſch, potom ABC ſe ſady ſ hłowy prajicź a ſkónczńje prawje nutrnje ßwjaty Wótczenaſch ſpěwacź — a nětk hakle wotmolwicź! Prěnjej dwě ßłowje ſtej dobrej, ale poßlenje je najlěpſche. Njerěcź we ważnych naležnoſcźach, njerěcź woßebje w ſahorjenych minutach źane ßłowczko, khiba ſo njejßy prjedy ſ najmjeńſcha wokomiknjenje ſe ßwojim Knjeſom porěczał. My ßo napſchecźiwo ſtawam wěſcźe wjele prawiſcho ſadźerźimy, hdyź ßmy prjedy pola ßwjateje hłowy pobyli a ßebje ßamych jako jeje ſtawy ſaczuli. Naſcha hłowa w njebju ßwój ſtaw cźehnje ſa ßobu!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

„Haj, haj“, praji Handrij, „takle ſ nim nětkle ſawěſcźe budźe. Jeſuß ſe ßwojej drohej krwju wucźiſcźi naß wote wſcheho hrěcha, a ſbóźni ßu cźi morwi, kotſiź we tym Knjeſu wumru, wot nět'.“

„A wón wěſcźe na naß ſpomina“, ja prajich, ně wěrno, Handrijo? na naß, kiź tu hiſchcźe w ßwojej ſeńſkej draſcźe khodźimy; na ſtaru Wórſchlu, kiź je jeho wot małeho pytała, hladała, wucźiła, a na tebje, kiź ßy ſ nim jeho poßlenju nuſu wuſtał, a na ßwoju Lejnu, kiź je jeho tak jara luboh' měła a kiź je ßo jemu ł luboſcźi na tónle cźeźki pucź ßem podała. Dóniź jeho ſaßo njewohladamy, njech tu w zuſej ſemi leźo ſpi. Wſchako wſchudźom wſcha ſemja naſchemu Knjeſej ßłuſcha.

A takle ßebi myßlu, ſo ßmy tu na nim ßwój ſkutk dokonjeli:

Njech wón tu nětkle leźo ſpi,
A kóźdy ßwój pucź domoj dźi.
Na ßmiercź ßo wſchitzy hotujmy;
Kaź wón, tu wſchitzy ßmjertni ßmy.

Budź a woſtań kóźdy ſcźerpliwy, dóniź njeje ßam ßwój pucź wudoběźał, a dóniź ßo wſchitzy ſaßo na tym puczu njeſetkamy, kiź naß do njebjeß powjedźe.

Handrij je měł pſched ßobu dołhi pucź a je, ſchtó wě, w kajkich wſchěch dalokich zuſych krajach pobył a je dyrbjał ßobu na wójnu cźahnycź, — ſa dwaźycźi lět hakle je potom ſaßo ßem domoj pſchiſchoł a je njeboheho ſtareho Jurjowe kubło doſtał, w kotrymž je jemu ſtara Wórſchla hacź do ßwojeje ßmjercźe ßwěrnu hoſpoſu cźiniła. Jenu ßwoju ruku bě wón na wójnje ſhubił, ßwoju ßwěrnu wutrobu pak je ßebi njewobſchkodźenu ßobu domoj pſchinjeßł. W zyłej wßy njeje měł źaneho jenicźkeho njepſchecźela. Kóźdemu je ſ dobrej radu a ſe ſkutkom pomozny był, je też młodemu ludej wſchelaku dobru wucźbu dawał, kotraź je jim źohnowanje pſchinjeßła, a kotraź jim też dale pſchezo dobry wužitk pſchinjeße, ſo móźe ßo wo nim prajicź:

Wón drje je wumrjeł, ale je tu tola hiſchcźe źiwy!

Mi je wón dobry pſchecźel był hacź do ßwojeje ßmjercźe a je mi wſcho to, ſchtoź ßmój tu dyrbjałoj wobej hromadźe doczakacź a pſchetracź, ſe wſchelakimi rjanymi ßłowami wukładł, ſo hiſchcźe bóle a jaßniſcho dorozymich: „Boża wola je ſpochi ſa naß dobra, a ſchtoź je nam jowle na ſemi cźmowe a błuke, ſmějemy junu pſched ßobu wſcho wußwětlene a wujaßnjene.“ Myßle, kajkeź bě měł wón ſa młodeho hólza, je wón wſchě Bohu na wopor donjeßł a je ßebi ßwój kſchiź wſchón ſcźerpliwy dale ſe ßobu njeßł a je měł ſ cźeſcźu ßwoje ſchědźiwe włoßy, dóniź je ßebi nětkle jeho Knjes po njeho pſchiſchoł, jeho ſ krónu źiwjenja wukrónowacź. Tajku rjanu krónu chźył wón też mi, ßwojej njedoſtojnej dźowzy, junu ſpożcźicź.

„Hlej, Hańźka, nětkle budźe cźi wote mnje wſcho ſnate“, praji Lejna a ſběźe ßo ſ ławki. Dźenßa mějachmy tu horzy a tużny dźeń, wjecźor póczńje ſymny a mjerſły bycź, — runje tajkele, Hańźka, běchu tu też wſchě moje źiwe dny. Ale dele ſe ßamych njebjeß ßo mi tola hiſchcźe něſchto rjane kraßne a jaßne ßwěcźi a błyſchcźi; hlej tamle tu hwězdźicźku!

Saſchoł je dźeń dźenßniſchi,
Duź Bóh ßwoje hwězdźicźki
Na njebju ßej saßwěcźi.
B'du ja, wuſchka ſe ßwěta,
B'du kaź taſka hwězdźicźka,
Kiź ma ßwětko wot Boha.

Ale pój nětkle, Hańźka, pój, chzemoj nuts ſańcź a ßo hicź do kóźka lehnycź.

(Pokroczowanje.)

Kak ßo w ßlubjenym kraju wobjeduje.

We wjecźornych krajach je waſchnje, pſchipołdnju wobjedowacź. W Palästinje pak ßo cźopły cźaß wokoło połodnja ſa to njehodźi. Wjecźorne hodźiny ſe ßwojimi khłódnymi wětrami, kiź ßrjedźne morjo ßem ſcźele, ßu ſa to wjele kmańſche. Teho dla też w bibliji źenje na wobjed ſpomnjene njeje, ale pſchezo ßo wo „wjecźeri“ rěcźi. Herodaſch ßwojim wulkim „wjecźeŕ“ wuhotuje, pſchi kotrejź Herodiaßoweje dźowka pſched nim rejwa. Schěſcź dnjow do jutrow Jeſußa na „wjecźeŕ“ pſcheproſcha. Lukaſcha na 14. ſtawje Jeſuß pſcheproſchenje do njebjeß pſchiruna ſ pſcheproſchenjom, kiź bohaty muź na wulku „wjecźeŕ“ cźinjeſche. Hoſcźina pſchi jědźenju jutrowneho jehnjecźa běſche też „wjecźeŕ“ a to je też mjeno ſa ſakrament Bożeho wotkaſanja hacź do dźenßniſcheho dnja woſtało.

Pola naß ludźo ſa blidom ßedźa, tam pak ſa blidom leźa a to na mjehkich ſahłkach, na kotrež ßo ſ lěwym łókcźom ſepru, mjes tym to ſ prawizu ſa jědź pſchimaju. Blido teho dla myſchſche hacź pół łókcźa njeje. Tón, kiź hoſcźom ßłuźi, ſady hoſcźi wokoło khodźi a jim tak ßłuźi. Na tajke waſchnje mózemy lóhko roſumicź, ſo mózeſche tamna Marja Khryſtußowu hłowu lóhko ſ wolijom ſalbowacź. Wona njewidźena wot ſady pſchiſtupi a wolij na jeho hłowu wula.

Pola naß pyta hoſpodaŕ po ßwojim ſamóźenju hoſcźi ſ dobrym winom ſwjeßelicź. Wina ßo tam nětko pſchi hoſcźinach mało nałożuja, hacź runjeź ßu palästinſke wina dobre a móhnjowe. Muhamedanſzy do zyła po prawom źaneho wina woptacź njeßmědźa. Cźerſtwa woda, wot kóźdeho jara waźena, limonada a khoſej ßu najwažniſche picźwa. Hłowna wěź je wjele bóle mjaßowa jědź. „W domje ßo rěja“, tuto ßłowo, w palästinſkim domje ßłyſchane, zrale nětcźe nětajku wjeßelu powjeſcź pſcheradźa. Kaź něhdy Abraham bjes komdźenja cźelo ſarějacź da, jako tamni tijo hoſcźo pſchi haju Mamre jeho wopytachu, tak hiſchcźe dźenßa kóźdeho zuſomnika, kiź do lěhwa Beduinow ſtupi, to napomnjanje wita: „Pójmy a rějajmy“, na cźoź, hdyź zuſomnik pſcheproſchenje pſchimoſmje, ßo hnydom mowza abo ſkop pſchiwjedźe, ſarěźe a ßo hoſcźej pſchihotuje. Rěſnikow tam ſ wjetſcha nimaju, hoſpodaŕ ßam ſkocźo ſe ßwojeho ſtadła moſmje a pſchihotuje. A bjes tajkeho rěſanja ßo źana hoſcźina njewotbywa. W ſnatym pſchirunanju teho dla kral ßwojim proſchenym hoſcźom prajicź da: „Hlaj, ßwoju wjecźeŕ ßym wuhotował, moje woły a mój kormjeny ſkót je ſarěſany a wſchitko hotowe; pójcźe na twaß“. A tamny wobſhożeny nan, kotrehoź ſhubjeny ßyn běſche ßo domoj wrócził, wſchón wjeßely ßwojemu wotrocźkej pſchiwoła: „Pſchinjeß kormjene cźelo, a ſarěź je a chzemy jěſcź a wjeßeli bycź“. Na tajke waſchnje ßo też jutrowne jehnjo jědźeſche. K mjaßej ßo khlěb pſchikußowaſche, k cźemuź ßo huſto tołcźene hórke ſela, najbóle ßłódny a rjenje wonjazy „Satar“ pſchida.

Ale kak ßo nětko tajka wjecźeŕ ma? Najjednoriſche je wſcho pola Beduionow, kiź, kaź něhdy ſtari wótcźo Abraham a Jakub, w ſtanach bydła. Tam jědź pſchi tajkich ſkadnoſcźach ſ koſazeho a ſkopjazeho mjaßa, rajßa, cźopłeho tuka a njekißanych khlěbowych tykanzow wobſteji, pſchi cźimž hórke ſela pobrachowacź njeßmědźa. S wulkeje drjewjaneje ſchklě abo wanje, w kotrejź ßebi hewak wobliczo, noſy a ruzy myja a ſchaty płókaja, ßebi jědź ſ porſtami bjerjeja. Khlěb ßo do tuka abo nětajkeje tucźneje juſchki tunka. Huſto hoſpodaŕ kóźdemu jeho dźěl mjaßa pſchidźěli. Wjetſchi dźěl mjaßa woſjewja wjetſchu cźeſcź a doſtojnoſcź. Hdyź teho dla Saul ras ł Samuelej pſchińdźe, cźitamy, ſo Samuel ſa njeho pſchi jědźenju woporow, na cźoź bě 30 hoſcźi proſchenych, najlěpſchi a najwjetſchi kruch ſkhowa. Tón, kiź mjaßo wudźěluje, ßo bliſko

pschi pjeczenym skoczeczu sydnje a nětko kóždemu hosczej jeho dźěl do schklě na raiß k jeho bokej położi. Hdyž so wscha jědź s porstami se schklě bjerje — jenož w městach trjebaju so w nowischim czaßu kžizy a widliczki —, dha to hrosny napohlad njeskiczi; pschetož jědź so s městeje dalokosczе tak wuschiknje do wotewrjeneje huby mjeze, so dyrbimy so na tym dźiwacź. Najspodźiwnische pak je, so so na tajke hosczіny hischczе dźenßa ludźo se wschěch powołanjow a stawow hromadźe prosscha a niz, kaž pola naß, wot woßebneho jenoż saßo woßebni, kiž ßu hospodarjoweho runjeczа. Jenoż jene so wot kóždeho, njech je woßebny abo niski, žada, so ßwjedźeńsku drastu wobleczeny na hosczinu pschińdźe. Na to so jara hlada. Duž tež w tamnym pschirunanju hospodaŕ k jenemu proschenemu hosczej rjekny: „Pschecźelo, kak ßy ty nuts pschischoł a nimasch žaneje kwaßneje drasty?" Teho dla so tež dźiwacź njetrjebamy, so Khrystuß ßwojemu hospodarjej ras (Luk. 14. 13) rjekny: „Hdyž hosczinu czinisch, dha prosch khudych, khromych, běznych, ßlepych; dha budźesch ty sbóžny; pschetoż woni czi njemóża sapłaczicź; tebi pak budźe sapłaczene w horjestawanju prawych". A w pschirunanju wot wulkeje wjeczerje dźeja wotroczźy won, so bychu s dróhow a haßow khudych a khromych a ßlepych na hosczinu nusowali, so by dom połny był. Nam drje so tajka hospodarliwosczź do zyła njemóżna sda, a my jeje njerosymimy po naschich tudomnych wobstejnosczach; w ßlubjenym kraju so pak ta ßama skerscho rosymi. Dom wschak je tam stajnje sa druhich wotewrjeny. Schtóž chze do doma stupicź, hdźež so hosczina wotbywa, so njetrjeba dale samołwicź. Wón sastupi a duž tam je a płaczi sa hoscza. Durje s haßy do doma steja schěroko wotewrjene. Teho dla móżesche (Luk. 7) tež pschi tamnej wjeczeri, na kotruž běsche Pharisejski teho Knjesa pscheproßył, tamna hrěschniza, kiž ani proschena, ani rad widźena njebě, tola sastupicź a teho Knjesa nosy se ßwojimi ßylsami maczecź. So nětko ludźo s jeneje schklě jědźa, to płaczi sa snamjo pschecźelstwa a luboscze a měra mjes nimi. Hdyž je so po njepschecźelstwje saßo spschecźelene stało, dha dyrbi so tutón ßlub měra pscheš tajku shromadnu hosczinu wosnamjenicź. Hdyž staj taj dotalnej pschecźiwnikaj s jeneje schklě pojědłaj, potom je njepschecźelstwo a hidźenje na wěczne wotstronjene a luboscź a pschecźelstwo saßo knjezi. Teho dla běsche Judaschowe sadźerżenje czim hrosnische, jako dyrbjesche tón Knjes prajicź: „Tón, kiž s ruku so mnu w schklı macza, tón ßamy budze mje pscheradźicź". (Mat. 26, 23.) Něchto podobne běsche, so Pharisejskich jara mjersasche, so Jesuß, kiž tajke wulke dźiwy czinjesche a kiž by so po jich měnjenju wschak sa Israelskeho krala hodźił, s złonikami a hrěschnikami jědźische a pijesche. Pschetoż jaßnischo a wótrischo wón psched wschěm ludom ßwoju luboscź k tutym sazpitym sjewicź njemóżesche, hacź so s hrěschnikami kaž se ßwojimi najlěpschimi pschecźelemi sa jenym a tym ßamym blidom ßydasche a s nimi s jeneje schklě jědźische. Kak wulke wjeßele a sboże je teho dla, hdyž tón Knjes w duchu do naschich domow khodźi? Tehdy so jeho ßlubjenje dopjelni: „Ja steju psched durjemi a klapam. Je-li so budźe schtó mój hłóß ßłyschecź a durje wotewricź, k temu chzu ja sańcź a s nim wjeczerjecź a wón se mnu". A kak wulke wjeßele budźe, hdyž so to ßlubjenje junu dopjelni: „Sbóżni ßu, kiž k wjeczeri teho jehnjecza ßu powołani".

Roshlad w naschim czaßu.

W Barlinje stej so 7. meje w jenej woßudźe dwě nowej zyrkwi załoziłej, s kotrejuž jena so „zyrkej horjestawanja" a ta druha so „Sbóżnikowa zyrkej" mjenowacź budze. To stej rjanej wěry połnej mjenje pschi njenjerje nětczischeho czaßa. Kaž pschezo w nowischim czaßu je nascha luba khěžorka, wutrobnje hnuta, so je w hewak tak bohatym Barlinje w zyrkwinskim nastupanju tak wulka khudoba, tež sa nowotwar tuteju zyrkwjow wulke pjenjeżne wopory pschinjeßła. Dźak budź Bohu, so mamy tajku rosumnu, pobożnu a ßmilnu khěžorku!

W Klětnom je so sańdźeny pjatk daloko snaty połbur R. wobwěßnuł, najskerje w hrosy psched ßudnischim khostanjom. Wón mjenujzy niczo tak njelubowasche, kaž korczmy a prozeßy, a pschi jeho nastajnym prozeßirowanju je wón — a, kaž so ßłyschi, tež někotsi wot njeho nawabjeni towaŕschojo — so pschekhwatacź dał, wopaczny pschißahu wotpołożicź. „Njemylcze so, Bóh so njeda sa ßměch měcź; schtoż człowjek ßyje, to budze wón žnjecź!"

Hbjelczanski faraŕ, knjes Wiczas, je so sa Nosaczicžanskeho fararja wuswolił. Tón Knjes daj jemu móz, so móhł w stopach jeho prjedomnika khodźicź!

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach

wot Warka, wucżerja w Myßlezach.

Pſchiſp: Tute khěrluſche ßu so redakziji pſchepodałe, wone ßu s lěta 1866 a budźa lubym Serbam wěsczе witane, dokelž budźe tón rjany khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich synkach k ßerbſkej wutrobje rěczecź. Te ſchtuczki se Salomonoweho wyßokeho khěrluſcha, na kotrež je so ßerbſki khěrluſcheŕ słożił, budźa so kóždy krócź pſchiſtajicź.

1. Wyßoki khěrluſch.

Wyſkaj tom' Knjeſej!
Wſchak hnadu maſch, duſcha, duž ßylſy ßej strěwaj,
K njebju so sběhajo khěrluſche dźěkaj:
„Smilnosczi jeho a hnadźe tam spěwaj!"

Skhil so, o Knjeże!
Hlaj, kſchidleſchka wěry mje njesběhnu wjele,
Stup wſchak ty dele, stup wſchak ty dele:
„Wotewr mi rt, so czi khěrluſche sczele."

2.
Staw 1, 1. 2.

Ja Jeſußej ßym panyła
Tam k nohomaj se ſtyſknym płaczom
A s wutrobnym a sprawnym kaczom;
A kaž ta wulka hrěſchniza
Tam leżach wulzy ſrudźena,
So ſhubiła běch nałożenju:
Duž wón mje s nowa ſawoła
K najſbóżniſchemu ſjenoczenju.

Kak ßłódźy tón hłóß ſaklincza!
S czim, Knjeże, so czi podźakuju?
Ja jenoż ſtyſk a hrěchi czuju —
A tola ßym czi njewjeſta!
Dha, ßwěrny pſchecźelo, mje wſmi,
A koſch mje s twojej skotej hubu,
So ból a ſtyſknosczź wopuſchczi
Mje sbóżnu njewjeſtu, czi lubu.

Hlaj! wino muczнoh' putnika
Tak njewokſchewi na joh' pucźu,
Kaž twoja luboscź moju duſchu,
Hdyž prjedy bě bjes sbóżnika.
Tón najlubſchi mój troſcht nětk je,
Pſchi kotrymž kóždy dwěl so minje:
Mam pucźe hicź tež ßylſojte,
Mi wucźek kiwa w twojim klinje.

Ty chzeſch, so, kotruž lubo maſch,
By hubjena a khuda była,
A jenoż wot tebje wſcho měła,
Jej ßwoju prawdosczź podawaſch.
O so ßym khuda hrěſchniza,
Ach to njech kóždy człowjek ſhoni;
Nětk pſches to ßym saß' bohata,
So wołaſch mje po twojim mjeni!

Haj twoje mjeno balſam je —
Mje wumóże wot wſcheho płacza,
Hdyž ſměruje ból hórkoh' kacźa
A ſkiczi hrěchow wodacźe.
Kaž tamna narda Marina,
Hdyž ty bu s njeju žałbowany,
Tak wono twój raj pſchewonja;
S nim wulki troſcht je podawany.

Duž, wutroba, so posběhuj
Tam k njebju horje radosczźiwje!
Mój nawoženja, luboscźiwje
Mje k ßebi ſczahnycź pokhwatuj!
Pſchez' wyſche sběhaj njewjeſtu,
So k ßwětku by so pſchibliżiła,
A s woblicza do woblicza
Tam doſpołnje cźe wohladała!

Schtó móże ßo modlicź?

Na żelesnizy w polnóznej Amerizy wodźer lokomotivy psched krótkim do njesboża pschińdże. Jako teho na ßmjercź ranjeneho muża spody rospadankow wucźahnychu a na trawu położichu, bě widźecź, so ßo jeho huba hibasche, każ by ßo modlicź chzył. Muż, kiż k njemu pschistupi, to widźiwschi ßo jeho woprascha, hacź ßebi żada, so by něchtó s nim ßobu modlitwu spěwał. Jako s hłowu kiwasche, tón muż ßo w wosach wokoło prascheschе: „Je tu něchtó, kiż móże ßo s mrějazym mużom modlicź?“ Jenoż jeniczka parschona wustupi. To běsche stara, khuda swoblekana němska żona, ale pod khudobnej drastu jej pobożna wutroba bijesche, a jejnej wot cźeźkeho dźěła schkropawej ruzy samóżeschtej, schtoż żana bjes tymi stami druhimi njemóżesche: ßo k njebjeßam posběhnycź w nutrnej modlitwje sa teho mrějazeho! „Ja móżu pak jenoż němske pacźerje spěwacź“, ta dobra żona praji a jako ju tam dowjedźechu, hdźeż tón mrějazy leżesche, ßo wona pola njeho na semju poklakny, s tschepotazym mjehkim hłoßom ßwoju modlitwu horje k njebjeßam póßła a runje, jako ßo ßłónczko khowasche, duscha na ßmjercź ranjeneho muża wopuschczi.

Cźlowjeka harfa żiwjenja a lětne cźaßy.

Hdyż ßo tón cźlowjek narodźi
A ßwětło wohlada,
Dha ßo jom' harfa pschidźěli,
Na truny pohlada.

We lětach ßwojoh' dźěcźatstwa
Na harfu shladuje,
A na trunach też pschebjera
A synki snoschuje.

Hacź pschińdże jom' cźaß nalěcźa,
Ta mejka żiwjenja,
Dha pschemoh ptaczkam saspěwa
A truny saklincźa.

Hdyż nalěcźo jom' sajschko je
A mejka wjeßela,
Je swjasany we mandźelstwje,
Jom' lěcźo nastawa.

Nětk pschińdu wschelke staroscźe
Też pódla wjeßela,
Sso sa khlěb ßwojich staracź ma,
Tehd' truny sasyncźa.

Hdyż pak też lěcźo saschło je
A pschińdże nasyma,
Jom' lěta njejßu spodobne,
Dha truny stonaja.

Też tutón cźaß ßo pominje
A syma nastupi,
Dha sprózny potom k spanju dźe
A ßmjercź ßo pschibliżi.

Duż jeho cźěło woßłabnje,
Joh' mozy spuschcźuju,
Jom harfa s rukow wupanje,
Sso truny rostorhnu.

Nětk do kaschcźa joh' póscźeku
Joh' semja pschikrywa,
Duch pak je horkach we njebju,
Hdźeż wěcźnje pschebywa.

Tam nowu harfu dostanje,
Hlaj harfu jandźelsku,
Na słotych trunach sahraje
Tam Bohu k khwalenju.

Ernst Helaß.

Dźěcźaza wěra.

Kajke kraßne kubło je tola dźěcźoza wěra, wo kotrejż Mark. 10, 15 pißane steji: „Schtóż kralestwo Boże horje njewosmje jako dźěcźatko, tón njebudże do njeho pschincź“; a Mat. 18, 3: „Sawěrnje, ja praju wam: jeli so ßo njewobrocźicźe, a njebudźecźe jako dźěcźi, dha wy njebudźecźe do njebjeskeho kralestwa pschincź!“ Derje temu, kiż ßebi ßwoju dźěcźazu wěru sdźerżi a wobarnuje.

Ja wěm wo mużu powjedacź, kiż je ju ßwěru wobarnował każ ßame ßwoje wóczko. Zusy, kiż mějesche sastojnstwo w połodnischim kraju, junu saßo ßwój wótzny kraj, Schwajzarsku, wopyta. S jenym hólzom ßo wón na cźołmje na jězor won wjesesche, kiż běsche wobdaty s wyßokimi, na wjerschkach se ßněhom pschikrytymi horami, wobßwěcźenymi se słotym wjecźornym ßłónzom. Tón hóiż běsche rjany pachoł. Pschecźelnje a rasnje wón temu zusemu na kóżde jeho praschenje wotmolwjesche a dopokasa, so njeběsche jenoż s hłowu, ale też s wutrobu nawuknył to ßłowo wo sbożu w tym, kiż Jesuß rěka a też Jesuß je, wyßozy khwaleny do wěcźnoscźe. Temu zusemu bě cźeźko, ßo saßo dźělicź wot njeho, kiż běsche jeho zyłu wutrobu ßebi dobył. Wón pschezo ßebi na njeho myßlesche, hdyż saßo domoj pucźowasche a też domach ta myßl jeho njepuschczi. Skónczńje ßo ßyny a jeho nanej, jednoremu rybakej, list napißa, w kotrymż pißasche: „Daj mi ßwojeho ßyna do mojeho doma. Ja ßym tam na jězoru w rjanym wótznym kraju mulku luboscź k njemu dobył. Ja chzu ßo wot nětko sa njeho staracź a wschitko cźinicź, so jako młodźenz, strowy na cźěle a na duschi, do prědka pschińdże a ßwoje město s cźescźu wupjelni a ßwěru ßłuży s tymi darami, kotrež je dostał.“ —

A kajke jemu nan wotmolwjenje póßła? „Schtó ßy ty?“ wón sapocza, „ßy ty evangelsko-lutherski kschescźijan? Mój ßyn żenje njeßmě ßwoju dźěcźazu wěru sapręcź.“

To wotmolwjenje teho zuseho hłuboko sapschimny. „Je-li to jenoż, schtoż cźe wotdźerżuje, twojeho lubeho ßyna ke mni póßłacź“, wón temu nanej pißasche, „dha ßłysch: ja ßym evangelsko-lutherski duchowny. A schtoż dźěcźazu wěru nastupa, — dha mi wěř, ja to tak derje wěm każ ty. Schtoż budże w mojich mozach, njebudże żadyn njepschecźel tuto drohe kubło samóż jemu wutorhnycź.“ —

Hacź je jich wjele takich mużow? Ja ßo boju, so woni w naschim cźaßu njepschibjeraju. Widźimy nanow a macźerje, kiż ßo mało wo to staraja, so bychu ßebi jich dźěcźi ßwoju dźěcźazu wěru sdźerżałe, jeno so pjenjesy ßebi saßłuża. Hdyż ßo nanej praji, so móże dźěcźo ßłużbu dostacź, hdźeż ma dobre jěicź a picź a k temu wulku msdu, wón praji: Tam je mój ßyn, moja dźowka derje skhowana, ale na duchowne sboże ßebi njemyßli. A hlaj, po cźaßu ßo ßyn, dźowka dom wrócźitaj — shubiwschi dźěcźazu wěru. Duż, lubi Serbja, kiż wy też ßynow a dźowki na ßłużbu, do wucźby, k temu abo tamnemu mischtrej abo knjesej dawacźe, — wopomńcźe, hacź scźe ßebi też pschi tym pschemyßlili: Schto dha pak, hdyż mischtr abo knjes naschemu dźěscźu jeho dźěcźazu wěru rubi? Njesabudźcźe, wy starschi, to ßłowo teho muża, kiż ßo prjedy, hacź ßwojeho ßyna do zuseho doma da, woprascha: „Schtó ßy ty? Evangelsko-lutherski kschescźijan? Moje dźěcźo njeßmě żenje ßwoju dźěcźazu wěru sapręcź.“

Schto to mje stara?

Samożity muż w Amerizy bu proscheny, so by w shromadźisnach, ßo wotbywazych, ßobu pomhał skutkowacź pschecźiwo palenzpicźu, ale wón to s krótka wotpokasa a hdyż jeho hischcźe bóle proschachu, praji wón: „Ach, schto dha mje to stara?“ Něschto dnjow po tym dyrbjachu ßo jeho żona a dwě dźowzy s khwatnym cźahom domoj wrócźicź. W ßwojim rjanym wosu wón na dwórnischcźo jědźesche a ßebi na niczo njemyßlesche hacź na ßwoje bohatstwo a wotpohlady sa pschichodne dny. Tola schto to bě? Njepraji tu nichtó něschto wo njesbożu, kiż je ßo na żelesnizy stało? „Tu wschak 25 żelesniskich cźahow pschijědźe“, ßo troschtowasche, „duż to tola na tym bycź njetrjeba, na kotrymż maju cźi moji pschincź“. Wón pak bě tola njemérny. Wós k dwórnischcźu dojědźe a wón shoni, so je ßo to njesboże runje na tej żelesnizy stało, po kotrejż dyrbjachu jeho lubi pschijěcź. Nastrózany ßadźi 2000 hriwnow sa lokomotivu, so móhł tam dojěcź. Wotmolwjenje: Ně. — „4000 hriwnow sa lokomotivu!“ — „Cźah s lěkarjemi je tam hižo dojěł a nětko tu żaneje lokomotivy wjazy nimamy.“ Blědy a sastrózany wón wokoło khodźi. Sa poł hodźiny cźah pschijědźe a schto dyrbjesche wohladacź: rosmjecźene cźěła ßwojeje żony a dźowkow. Někotre schkleńczki palenza, kotrež běsche sastojnik wupił, běchu to njesboże nacźinike. Cźeho dla běsche wón tehdy prajił: „Schto to mje stara?!“

Cantate.

Njedźela	Jer. 31, 31—34.	Psalm 103.
Póndźela	Jan. 14, 23—31.	Jap. sk. 2, 1—13.
Wutora	Jan. 3, 16—21.	Jap. sk. 10, 42—48.
Ssrjeda	Jan. 10, 1—11.	Jap. sk. 2, 14—28.
Schtwórtk	Jap. sk. 2, 29—47.	Psalm 51, 12—21.
Pjatk	Jap. sk. 3, 1—10.	Psalm 115.
Ssobota	Jap. sk. 3, 11—26.	Gal. 5, 16—24.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

H. GÜNTHER sc.

Czißło 20.
22. mejc.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Rogate.

Jakuba 1, 22: „Budźćże czinjerjo teho ßłowa a niz jeno poßłucharjo, ſ kotrymž wy ßo ßami ſjebacże."

To je dźiwna njewschědna rěcź. My rěczimy hewak wo wěrjenju ßłowa, wo czinjenju skutkow; japoschtoł jow rěczi wo czinjenju ßłowa. Wón po tajkim nima ſ tymi niczo czinicź, kotsiž nasch text pscheměniwschi praja: „Schto pomha kemschikhodźenje? Njehodźi ßo Bohu runje tak derje ſe skutkami powołanja ßłużicź abo w stwórbje ßo k njemu modlicź? Prawje czinicź — to je ta najlěpscha nabożina". Hdże praji ßwjaty Jakub tajke něschto ſ jenej sylbu? Na wopak, hdyž wón praji: „Budźćże czinjerjo teho ßłowa", dha ßo praschamy: Kak dha móże człowjek ßłowo czinicź, hdyž jo ſ zyła ßłyschał njeje? Na Jakuba ßo woni powołacź njemóża; pschetoż wón je runje prjedy naschcho texta prajił: „Wſmicże to ßłowo horje ſ czichej myßlu, kotrež je do waß schczěpjene a móże wasche dusche sbóżne czinicź". Boże ßłowo je w kschescźijanu kaž rostlina. Swjaty Jakub widźi móhł rjez w wutrobje kschescźijana ßymjenjowe sornjatko Božeho ßłowa saschczěpjene a saßadźene, widźi jo korjenje bicź a wot tam zyliczku woßobu pschecźahnucź a pscheroscź. Roscże horje do hłowy jako pósnacże, ſ erta won jako wusnacże, ſ rukow won jako dobre skutki, ſ nohow won jako khodźenje w ßwětle. Pschezo je to ßłowo, tón Khrystuß w ßłowje, kotrež kschescźijana pschecźehnje a w nim ßo sjewi. Zyłe kschescźijanske žiwjenje je Jakubej tón schtalt, kotryž je ßłowo w kschescźijanu dobyło, rostlina, kotruž je njebjeski sahrodnik ßadźił, kotrejež korjeń je ßłyschenje ßłowa, kotrejež schtomik je czinjenje ßłowa a kotrejež płód je sawostacże w nim.

W kóždym skutku leži wěste potajnstwo. Prjedy czinjenja steji człowjek psched połnoscźu wschelakich móżnotow: Dyrbju jo czinicź, abo dyrbju ßo jeho wostajicź? Mam to czinicź abo tamne? Psches skutk czini wón wschěm móżnotam kónz a postaji něschto woprawdźite. Skutk pscheßadźi snutskowne do swonkowneho, to njewidomne do widomneho. To człowjek jara derje czuje, so psches skutk ßebi wrócźenje do hołych myßliczkow a do njewěstych prjódkwsacźow wotrěsnje. Teho dla tak husto czaka a khabła, tón skutk czinicź, to wóczko wutorhnycź, kotrež je jemu ſ pohórschenjom, a tu ruku wotrubacź, kotraž jemu sadźěwa, to rěka bjes pschirunanja prajene: Wotpołožicź, schtož nam w duchownym žiwjenju sadźěwa, a byrnjež by ßo nam tak lube a nusne sdało, kaž wóczko a ruka. Radźi=li ßo pak Božemu Duchej, człowjeka k skutkej nucźicź, dha je jemu tón skutk kaž khorhoj a krocżel do prědka na podróżnistwje. Pschetoż kóžde czinjenje ßłowa jeho wobtwjerdźi na pósnatym a wobeńdźenym pucźu a wobohacźi wěru, a kóždy wopor, w luboscźi pschinjeßeny, swjasuje twjerdscho na wulku wěz Božeho kraleſtwa.

Hdyž wucźomnizy ßwoje ßycże a złowne měſto wowopuschczichu a sa Jesußom dźěchu na jeho wołanje, dha buchu czinjerjo skutka a niz jenož poßłucharjo, a tuta krocżel běsche ważna sa jich zyłe žiwjenje. Jako Luther bamžowy satamazy list sjawnje spali, dha bě to skutk, kotryž jemu wrócźenje pod bamža wotrěsny a reformaziju psched shnitym měrom ſ bamžistwom wobarnowa, skutk,

kotryž jemu wjele cźerpjenja pschinjeße ſ nutska a ſ wonka, ale ſkutk, kotryž jeho na pósnatym pucźu wobtwjerdźi a jeho ſnutskownje nucźeſche, na prawym pucźu dale khodźicź. Kſcheſcźijan, kotryž je w prawym cźaßu cźerjenju Ducha a napominanju ßłowa poßłuſchny, kotryž ßo njehanibuje ßwojeho Knjeſa pósnacź a ſa ßwojeho Knjeſa woprowacź, je podobny tamnemu khróbłemu łódźnikej, kotryž ſe ßwojimi łódźemi na zuſe pſchibrjohi pſchijěwſchi łódźe ſady ßo ſpali a tak ßwojich wojakow nucźeſche, kraj dobycź. K tajkemu cźinjenju ßłowa, k tajkej poßłuſchnoſcźi wěry chże Boži Duch naß honicź. Rogate, „proſchcźe“ wo tutón nowy Duch!

W Straßburku na naßepjach,

abo

Bóh ma ſpochi dobre, cźłowjek huſto dźiwne myßle.

Na ßerbſki wot A. Skr.

(Skónczenje.)

Pſchecźelo, bjes tym, ſo cźi jowle tole powjedanczko wupowjedach, je ßo cźi ßnadno ſeſdało, kaž była cźi tule wěz hižo ſnata, kaž był ju hižo něhdźe powjedacź ßłyſchał?

Mózno to było. Wo Lejninej luboſcźi a żałoſcźi ſpěwa ßo nam we wěſtym ſtarym ſpěwczku, kiž ma ßo tajkile:

Sswěrna luboſcź.

Tſjóch wojeŕſkich jěſdnikow popadźechu,
A do jaſtwa wſchitkich jich wotwjedźechu,
Bjes bubnarja dźěchu cźi wboſy.
Ach ſaſchłe jim běchu wſchě hłoßy,
Kiž hewak ßej ſaſpěwachu.

We Straßburku po moſcźe ſtupali ßu.
Hlej, koho tam na dobo wohladachu?
Bě holiczka młoda wicha, rjana,
Kaž wona, niz njebě tu żana:
„Dźi holczka, proſch ty ſa naß wſchěch!“

Ta holczka je pohladła wokoło ßo,
We wutrobje je ju wſchu ſaboliło.
Duž k wyſchſchemu ßylſujo dźěſche.
Ach, jara jej płakacź ßo chzyſche,
Hdyž wuhlada wyſchſcheho dom.

„Pſchińcź Bóh! knjes wyſchſchi, haj pſchińcź tu Bóh k wam,
O pomhajcźe Bożedla wbohim wſchěm nam!
Ja proſchu waß pſchi wſchitkich ßwjatych:
Ach, wupuſchcźcźe waſchich tſjoch jatych,
Mój najlubſchi bjes nimi je.“

„„Ach dźowczicźka luba, wſcha wurudźena,
Tych ſajatych njemózu cźi wupuſchcźicź ja.
Ssmjercź dyrbja cźi wſchitzy tſjo wumrjecź,
Ssej kraleſtwo Boże tam namrěcź.
Hdźeż bydli naſch Bóh a naſch Knjes!“

Ta holczka ßo wohlada wokoło ßo,
We wutrobje je ju wſchu ſaboliło,
Hdyž wot wyſchſchoh' ßylſujo dźěſche.
— Cźim hórje jej płakacź ßo chzyſche,
Hdyž wuhlada ſajatych dom.

„Moj luby, ach luby mój najdróżſchi,
Cźi nichtó wjaz' njem'że nět' wupomhacźi.
Wy jecźi tſjo dyrbicźe wumrjecź,
Ssej kraleſtwo Boże tam namrjecź,
Hdźeż bydli naſch Bóh a naſch Knjes.“

Schto wucźeże wona ßej ſe ſchórzuſchka?
To koſchulka ſa njoh' bě ßněh-běłuſchka:
„Tu wſmi ßej, ty luby mój rjany,
Cźi runja njej' na ßwěcźe żany,
Ssej do rowa ßobu ju wſmi!“

Schto ſcźeże wón ſe ßwojoh' porſcźika?
Tu ryncźku, — bě ßwětka a ſe ſłota wſcha:
„„Tu wſmi ßej, ty lubuſchka rjana,
Mi lubſcha njej' na ßwěcźe żana,
Ju wſmi ßej na dopomnjecźe!““

„Schto ſechzyka ſ pjerſchcźeńkom twojim ja nět?
Hdyž wopuſchcźicź dyrbiſch mje, wopuſchcźicź ßwět?“
„„Ach donjeß ßej domoj jón, luba,
Njech ßwědk je cźi wot naju ßluba.
Dóńż pſchi Boſy njebudźemoj!““

Też wo tamym wbohim wojecźku, kiž w Straßburku wonka na pohrjebniſchcźu pod pěſkom w ßwojim rowje leżo ſpi, ſpěwaja ßebi naſchi młodźi, — hólzy kaž holzy —, w lěcźe po wjeczeri wonka na wßy ßwoj ſpěwczk. Ssnadno ßy jón ßam po wjeczeri něhdźe ßłyſchał wot nich ſpěwacź. — Ach, wón cźi tajki ſrudny klinczi, ale je pódla tajki pobożny a połny poddacźa do Bożeje wole, ſo ßo kóżdemu ſkoro ßamemu płacże, hdyž jón ſaßłyſchi koho ſpěwacź, kaž był ßłyſchał cźłowjeka żałoſcźo płakacź, kiž dyrbi wbohi do cźaßa ſe ßwěta wuńcź, kotremuż pak ßo hiſchcźe tak prawje njeſechze ßwětej Bożmje prajicź, kiž pak tola ſtroſchtny wſchemu temu, ſchtoż je Bóh na njeho dopuſchcźił, napſchecźo dźe, kaž njebojaſliwy wojak. Tónle ſpěwczk ſpěwa ßo tajkile:

Wbohi wojeŕk.

We Straßburku na naßepjach
Tam żałoſcźicź ja ſapocźach.
Duž ßłyſchach khěrluſchk wuſpěwacź,
A dom chzych, rěku pſchepłówacź,
— Dom njepſchińdźech.

We nozy ßu mje popadli,
Wſchoh' mokreho mje wotwjedli
S tej' wody wuléſeneho
Dom k wyſchſchemu ſa jateho.
— Kónz ſo mnu je.

A rano wokoł' dźeßacźich
Mje ſtajichu pſched wojeŕſkich,
Wotproßycź dyrbjach kóżdemu,
Też wot nich doſtacź ßwoju ſmſdu.
— Sa cźękanje.

Kiž moji towarſchojo ſcźe,
Dźenß poßlenjoh' mje widźicźe.
Tón paſtyŕczk bě mi naczinił,
Joh' ſpěwczk mje wſcheho ſabłaſnił,
— Tón jeho ſpěwczk.

O Bożo, Knjeże njebjeſki,
Ssej moju duſchku k ßebi wſmi,
Haj wſmi mje wbohoh' do njebjeß,
Ja wěcźny twój — a ty mój Knjes.
— Spomń na mnje, ſpomń!

To wſchak jemu ſ wutrobu popſchejemy a cźinimy ßebi wſchitzy dobru nadźiju, ſo je ßo jemu wbohemu wſcho ſ Boha doſtało, ale chzemy ßebi pódla wſchitzy ßami ſe wſcheho, ſchtoż je jeho podeſchło, tule wucźbu wſacź:

Sswět ma huſto dźiwne myßle,
Bóh pak ſpochi dobre myßle.

Proſchcźe a wam budźe date.

Pſches zyłe lěcźo běſche deſchcźikojty cźaß, hacź runje běchu ßo wſchitzy na cźopłe ßłónczko po dołhej, krutej ſymje wjeßelili. Khudźi, khori a ßłabi, ratař, wſchitzy běchu ßebi żadali, ſo by rjane lěcźo pſchiſchło a nětko bě lěcźo pſchiſchło — ale niz tajke, kajkeż by jim witane było; — porědko rjany, jaßny dźeń, hewak bjes pſchestacźa pak deſchcźik pak mrócźne njebjo. Ssynowe żně tu běchu a trawa wotßyczena na łukach leżeſche a hdyž běſche pſchi ßamym ßucha, nowy deſchcźik pſchińdźe a ludźo běchu ßo ſaßo podarmo prózowali. Też żitnym żnjam ſ bojoſcźu napſchecźiwo hladachu a běchu w wulkej ſtaroſcźi.

W tutym lěcźe pſchińdźechu nětotſi na pucźowanju do Tirolſkeje a woſtachu nětotre dny w małej wjeſzy. Duž widźachu jedyn dźeń, ſo ßo we wſchěch domach na ßwjedźeń hotuja, ſo wěnzy a pletwy wija. Duž ßo ſtareje macźerki wopraſchachu, kotraž też ßwój wěnczk wijeſche: „Je dha jutſje ßwjaty dźeń?“ (My ßo dźiwacź njemózemy, ſo ßo tak praſchachu, pſchetoż woni běchu evangelſzy a teho dla wjedźecź njemózachu, hacź katholſzy tamneje krajiny ßnano dźeń jeneho ßwjateho ßwjecźa abo ſchto?)

Ta ſtara macźerka wotmolwi: „Tajki prawy ßwjaty dźeń wſchak njeje, ale woni chzedźa ſe wſchěch wßow proßycź hicź bratra Klawſcha, ſo bychmy rjeńſche wjedro doſtali.“

A woprawdźe na druhi dźeń hibaſche ßo wulki cźah ſ zyrkwje won, wſchitzy běchu w njedźelſkej pyſchnej draſcźe — prědku dźěcźi ſ khorhojemi a kſchižemi, potom mużojo a żony; ſe wſchěch bokow

ßo lud k temu cžahej pschida, tak so bě cžah dołhi, hdyž ßo horje k tej hórzy wijesche, hdźež kapałka ßwjateho Klawscha stejesche. Jeho koscże běchu psched wołtarjom wustajene. Tam ßo wschelake modlitwy wuspěwachu w tej nadźiji, so móże ßwjaty Klawsch druhe wjedro pósłacź. „Sswjaty Klawsch je ßwoju wěz hubjenje cžinił", někotre dny po tym něchtó s towarstwa praji, dokelž ßo pschezo a pschezo saßo deschcžik dźěsche. A wón běsche ßwoju wěz woprawdźe hubjenje cžinił, ale móżesche dha wón ju lěpje cžinicź. Hdy by tamny lud, radscho hacž k ßwjatemu Klawschej cžehnje, ßo stupił psched ßwojeho Boha — by wón wěscże lěpscheho nashonjenja cžinił. Ale hdyž chze lud k morwym koscžam hicź a na nje ßwoje modlitwy słožowacź, s wotkal chze pomoz pschińcź? Ja ßebi myßlu, hdyž by tamny Klawsch tamny cžah widźał był, by wón też prajił: „Niz ke mni! Je jedyn Bóh a jedyn ßrěwnik bjes Bohom a cžłowjekami, cžłowjek Jesuß Khrystuß, nasch sbóżnik! Jenoż schtóż ßo k njemu woła, budźe wußłyschany!"

Ja prajicź njemóżu, w kotrym lěcże ßu tamni Tirolszy k ßwojemu ßwjatemu cžahnyli, so bychu jeho wo lěpsche wjedro proßyli — ale ja ßebi myßlu, wy budźecże wschitzy prajicź: tajke wjedro ßmy konsche lěto runje pola naß měli. Haj to běsche hubjene a srudne lěcżo, deschcża mějachmy hacž do ßyteje wole doscź a tola pschezo se schěrych njebjeß kapasche. A nadźija khudych bu sanicżena; běrny ßo njeradźichu, někotry s bojoscżu a se staroscżu symskemu cžaßej napschecżiwo dźěsche. A woprawdźe ßo sda, kaž by njechało žane tajke dobre lěto wjazy pschińcź, wo kotrychž naschi wótzojo powjedaja. A schto dha naschi ludźo prajachu w tych hubjenych lětach? Najwjazy jich morkotasche abo žałoscżesche, kaž by jich njesaßłużene njesboże potrjechiło, druzy mudrowachu, na cžim to leži. To wschelakim pschipadam winu dawachu a na to njemyßlachu, schtož je woprawdźe wina teho, so je tak pschischło. Wón je hubjeny cžaß — ßo husto praji, ale woprascheja dha ßo też cžłowjekojo: ßmy dha też my dobri w tym hubjenym cžaßu. Wschudźom druhdźe ludźo po radu běża w nusy, kaž tamni Tirolszy k morwemu ßwjatemu — to ßo na ßwój rosom, na knihi nashonjenych spuschcżeja — ale tam njechadźa po pomoz hicź, s wotkal móże jenoż pschińcź. Nasch lud dyrbi saßo ßo wobrocżicź k temu žiwemu Bohu a jeho nutrnje proßycź; pschetož wot njeho ßameho pschińdźe wschitko radźenje; wón dźerži zyły ßwět w ßwojej ruzy se wschěmi dobrymi a słymi mozami. Rogate rěka nascha dźenßnischa njedźela, to je pschełożene: proschcże. Wot tuteje njedźele ßo na pschikład w Sakskej zyrkwi woßebita modlitwa sa ßywy wonkach na polach do zyrkwineje modlitwy wobsanknje. Hdy by tola ta njedźela była woprawdźita njedźela rogate, hdźež ßo nasch lud sjednocži a k ßwojemu Bohu ßo pschibliži w nutrnej modlitwje: „My ßmy shrěschili a pokhilimy ßo pod twoju móznu ruku. Budź nam hnadny! Wschitko cžaka na tebje, so by, Knjeże, nam jědź dał. Hdyž ty nam dawasch, sběramy my; hdyž ty ßwoju ruku wotewrisch, dha budźemy s dobrym naßycżeni; pschetož ty cžinisch, so trawa sa skót roscże a žito ludźom k wužitku, so by khlěb se semje wuwjedł" — haj hdyž by nasch lud tak ßo modlicź chzył, dha móże teho wěsty bycź, so tón Knjes ßwoju ruku wotewri a so budże nasche ßyły se ßłóncžnym ßwětłom a s deschcżikom w prawym cžaßu žohnowacź; pschetož wón je blisko wschitkim, kiž ßo k njemu wołaju, wschitkim, kiž ßo woprawdźe k njemu wołaju. Wón cžini po woli tych, kiž ßo jeho boja, a ßłyschi jich wołanje a pomha jim.

Wy budźecże ßnano prajicź, lubi Sserbjo, to ßmy tola pschezo cžinili, my ßmy njedźelu ke mschi schli a ßo modlili, kaž ßo kscheścżijanam saleži. S radoscżu wschak móże ßo wusnacź: Sserbja hischcże ßwojeho Boha pytaju a ßo k njemu modla — ale tola ruku na wutrobu połožmy: njeje ta swjerschnoscź a połojcżnoscź, kotraž nimale wschitkim w naschim cžaßu pschiwißuje, też naß sapschimnyła. Tón psalmista praji, so je tón Knjes blisko tym, kiž ßo woprawdźe k njemu wołaju. Nascha modlitwa dyrbi ßo s wutrobu stacź, so by też Božu wutrobu ßebi dobyła a jeho ßmilnoscź ßo k nam pschikhiliła. Hdyž tak njedźelu do lubych Božich domow w naschich Sserbach hladamy, widźimy je połne kemscherjow, ale hdy bychmy ßo prascheli, kak wjele dha je woprawdźe nutrnych, kiž směja žohnowanje wot ßwojeje modlitwy w Božim domje, njeby jich tak wjele wostało. Wo mužu ßo nam powjeda, kotryž, kaž husto běsche ßo po ßwojej myßli nutrnje modlił, worjech do schklě położi, so by wjedźał, kak husto je ßo modlił. Jako měješche wjele worjechow hromadźe a běsche ßam na to hordy, wón hłóß wußłyscha, so dyrbi te worjechi swocżinjecź, so by wjedźał, kak husto je ßo nutrnje modlił a ßo jeho modlitwa Bohu spodobała. Wón wocżinjesche te worjechi a bjes nimi jeniczki namaka, kotrehož jadro běsche hischcże na połojzu dobre; te druhe běchu wschitke cžerwe a cžorne. To naß wucži, so njeßmémy Bohu winu dawacź, hdyž nasche modlitwy hnydom njewußłyschi — ale ßebi ßamym, so ßo prawje modlili njejßmy. S zyłej wutrobu ßwoje połne dowěrjenje w Jesußu Khrystußu na Boha stajiwschi dyrbimy jeho proßycź, so by žohnujo ßwoju ruku wysche naschich sahonow dźerżał a ßo radźicź dał skutkej naschich rukow — potom budźe tón Knjes saßo dobre lěta dacź a my budźemy khwalicź a spěwacź móz s psalmistom: „Ty krónujesch to lěto s twojej dobrocżiwoscżu a twoje stopy kapaju s tucżnoscżu. Doły ßu se žitom pschikryte, so ludźo ßo sraduja a spěwaju. Nasche kuty ßu połne a wudawaju jene po druhim, schtož k žiwnoscźi ßłuži, so žana schkoda, ani tradanje, ani skórżba na naschich haßach njeje. Derje temu ludu, kotremuž ßo tak dźe; haj derje temu ludu, kotrehož tón Knjes jeho Bóh je." Njech ßo na naschim lubym ßerbskim ludu dopjelni: „Prósstwa praweho wjele samóże, hdyž sprawna je."

Roshlad w naschim cžaßu.

Khěžor a khěžorka staj sańdźeny tydźeń w Schcżecżinje pobyłoj a ßo tam s wulkimi cżesczemi pschijałoj. Błyschcżate parady, wobhladowanje łódźnistwa a jědźow kaž rěcżow połne hoscżiny wupjelnichu tón cžaß, na cżoż ßo khěžorka saßo do Potsdama wrócźi, khěžor pak do Danziga dale jěwschi ßo tam s podomnej ßwjatocżnoscżu powita.

Khěžorstwowy kanzler, hrabja Caprivi, ßo tele dny s Karlowych Warow (Karlsbad) saßo do Barlina a — schtož je ważnische — też do sastojnstwa wrócźi. Jeho strowoscź je jara dobra; wo tym ßo wjazy njerěcźi, so se ßłużby stupi.

Wjerch Bismarkowy ßyn, hrabja Herbert Bismark, je ßo s awstriskej hrabinku Margaretu Hoyoßez ßlubił, k cżemuž je jimaj też němski khěžor sboże pschał. Móżno, so Herbert Bismark saßo do ßłużby němskeho khěžorstwa stupi. Wón je k temu hotowy, je-li so khěžor a jeho nan wjerch Bismark ßo sjednataj.

Pschicżehnjenje pólskich dźěłacżerjow s ruskeje Pólskeje do nawjecżorneje Pruskeje je, kaž Schlesynske nowiny pißaju, lětßa jara wulke. Dokelž ßu ßo tucźi ruszy dźěłacżerjo jara khmani a dźěławi wopokasali, ßo woni wot wulkich kublerjow rad pschijimaju. W poßlednich dnjach pschijědźechu zyke cżrjódy, so bychu woßebje w Marienburgskej a Dirschauskej dolinje dźěło dostali.

W Awstriskej dyrbja ßo bórsy nowe pjenjesy sawjescź. Na město schěßnaka króna stupi, kotraž ßo do 100 hellerow (pjenjezkow) dźěli. Skote pjenjesy ßo po 10 a 20 krónach wudźěłaja. Najwjetschi cžaß wschak je k temu, pschetož dotalne awstriske pjenjesy ßu woprawdźe, kaž Němz praji, „Schund". Móżesch tam dybsak połny krajzarjow a listnu toschu połnu papjerow měcź, a tola khudy khadla bycź.

W Sprejcżanskim duchownym sastojnstwje je ßo pscheměnjenje stało. Sa noweho fararja bu mjenujzy k. farski vikar Malink s Khołma postajeny. Dotalny Sprejcżanski farski vikar Breugst měješche ßo jako farski sastupnik do Khołma pscheßydlicź, je ßo pak spocżatk tuteho měßaza — Bohužel se ßobuwjacżom wschelakich sastojnskich pjenjesow — shubił, hdże? njewě nichtó.

Samolwity redaktor nascheho łopjeńka, k. farar dr. Sella-Krjebjanski, je ßo k poßylnjenju ßwojeje jara braschneje strowoscże na wóßom njedźel do kupjelow podał. Bóh tón Knjes daj jemu tam namakacź, schtož pyta!

Cžitaj w ßwojej bibliji!

Cžeho dla tak wjele kscheścżijanow tak srudnych, so móhło jich pjerko k semi cżischcżecź, wokoło khodźi? Cžeho dla? — Woni duchownje zyroby nimaju. Pschetož my ßmy kaž małe dźěcżi; bjes nschědnje zyroby s Božeho słowa ßmy my kaž dźěcżi bjes macżerneho mlóka.

Ja snaju wjele ludźi, kiž ßo kóždy dźeń rady modla, ale s bibliju pola nich srudnje steji; — woni ju ßnano njedźelu popołdnju do ruki wosmu a do njeje pohladnu, ale potom — potom sapocżnu nygacź a bórsy ßmorcża.

Modlicź dyrbisch ßo wschědnje a rady, ale ja njewěrju, so móże modlenje prawe modlenje bycź bjes Božeho słowa. Ja mózu ßo hakle prawje modlicź, hdyž ßebi na jene tych ßlubjenjow teho Knjesa pomyßlu. Hdyž my w ßwjatym pißmje cžitamy, hakle tak prawje sacżujemy, schto nam pobrachuje; my pósnajemy,

ſchto dyrbjeli bycź a měcź a hłód a lacžnoſcź nam po tym pſchińdźe.

Biblija a modlitwa, modlitwa a biblija — tej dwě naß do prědka pſchinjeßetej. S jenym ßamym pak njeńdźe. Sta a tawſynty kſcheſcźijanow ßu ſe ßwojim cžołmikom ßwojeho ſnutskowneho žiwjenja dźenßa hiſchcźe na tym ßamym bleczku, hdźež běchu pſched dźeßacź, dwazycźi, tſizycźi lětami. Jene teju dweju jim pobrachuje.

Naſchi wótzojo běchu ſnacźi w ßwojej bibliji; wo druhe wězy ßo mjenje hacź my ſtarachu; teho dla běchu jim też druhe duchowne mozy date. My ſa wſchěm běhamy, do wſchěch nowinow nóß tykamy, ſo bychmy tola też ju wſchitko ſhonili, ſchtož je ßo hdźe ſtało. Ale ta kniha, w kotrejž je nam pucź k ſbožu ſa cžaß a wěcžnoſcź pokaſany, leži w dobrej iſtwi abo bjes dźěcźazymi ſchulſkimi knihemi.

Bibliju jenož pſchecžitacź, to ßamo wjele njepomha. Ale w ßwjatym pißmje pytacź, kedźbowacź na Boże ßłowo, ßebi ßwědcženja Boże bliže wobhladacź. Huſto ludźo praja, ſo jim to wjazy wužitka pſchinjeße, hdyž w natwarjazych knihach cžitaja, abo prědowanje ßłyſcha, hacź hdyž w bibliji cžitaja. To pak wot teho pſchińdźe, ſo woni njepytaju w ßwjatym pißmje.

My wěmy, ſo ßu w morju kraßne parle a ſo cźi, kiž ßo podnurjeja, je horje pſchinjeßu. Ale ſchtóž by chzył wodu wotcžerpacź, ani parle namakał njeby. Podaj ßo ſe ſprawnej modlitwu nuts do ßwjateho pißma, a ty budźeſch namakacź, ſchtož tebje bohateho, wjeßełeho a ſbóžneho cžini.

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach

3

Staw 1, 3.

Běſche ßón, ſo ſkhilił ßy ßo ke mni?
So ßebi kral wyßoki
Niſku dźowku wuſwoli? —
Wutroba ßo hori we mni,
So maſch tajku luboſcź ke mni,
Dźakny khěrluſch ſpěwam cźi!

Twoja hnada myßle pſchekrocžuje!
Do njeje ßo ponurju,
Bjeskónczńje ju woptuju;
Duſcha khěrl'ſche ſanoſchuje,
Twoje dary wopomnjuje;
S nimi pyſchiſch njewjeſtu.

K nohomaj cźi ſ horzym požadanjom
Leżach wulzy ſrudźena;
Ale hlaj! duž ſběhnjena
S nawoženſkim pokhwatanjom,
S najhorziſchim lubowanjom
K tebi nuts buch wjedźena.

Wſchitke ſhubichu ßo dalokoſcźe,
Wot ſemje buch ſběhnjena
A we duchu ſtorhnjena
Tam do kraßnej' wyßokoſcźe,
Hdźež wot tebje do wěcžnoſcźe
Njebudu wjaz' dźělena.

Wěcžny kralo! ſ wulkej wſchehomozu
Twoja ruka bjeskónczńa
Wſchitke ßwěty wobpſchima —
O, ja woczi wotwobrocźu,
So mje myßle njewopuſchcźa
Tajkeje dla luboſcźe.

Cherubimy wſchitzy pſchikrywaju,
Hdyž wón ſ nimi rěcžecź chze,
Wobliczo ßej pokornje;
Mje pak ſtajnje naßyczuja
Jeho ßłowa, wužorkuja
Měſta ßuda ßmilenje.

Stupi dele wón — da mi ßo ſběhnycź? —
Ja jo prajicź njemóžu —
Ssrjedźa w lutym błyſchczenju
Khwatach wſchitkeho ßo ſminycź
A ßo jemu na klin ßynycź,
Ssrěbacź radoſcź njebjeſku.

Ruzy położich do jeho ranow,
Hłowu jemu k wutrobje —
Do ßo cźahnych ſbóžnoſcźe.
Njepomnich wjaz' popłakanjow,
Mějach na doſcź troſchtowanjow,
Pijach lóſchty njebjeſke.

Hlajcźe! paſtyrka na Božim trónje —
Roſym to, ſchtóž ſamóže! —
Dźowka k njebju poſtanje,
K Božemu ßo ßwětku ſběhnje,
Bydli pſchi tym jeńczkim ßynje,
Kiž wſchěm ßwětam roskaže.

Sſłowo jeneho dźěſcźa.

Bur Mertyn ßwoju rolu dźěłaſche, a jeho najſtarſchi ßyn konjow wodźeſche; tón bólczeż bórſy teju konjow pohonjowaſche, bórſy ſa woteſchku ſcźeże, bórſy kſchud poſběże, bórſy ßo ſa wrónami a ſchkórzami wohladny, kotrež do kóždeje noweje włóże běžachu, ſo bychu te bruczki a waczki ſeſběrałe. Na dobo to dźěczo zyku khwilu ſměrom pódla dźe, potom pak wótſje ſawoła, wo cźimž bě runje myßliło: „Cžernje a wóſty dyrbi cźi ta rola njeſcź!“

Nan žaneho ßłowczka na to njewotmolwi, ale ſnutskownje ßo wón ſaſtróži, a wón ßo na wſchitke te cžeżke nakładźene žnjeńſke woſy dopomni, kotrež hižo běchu ßo wot wjele lět ßem do jeho bróžnjow woſyłe; wón ßebi dźenßa prěni krócź na to pomyßli, kak dobrocźiwy a ſchczedriwy tola Bóh je, ſo je wón na jeho roli tak mało cžernjam a wóſtam roſcź dał, wón na to myßli, ſo je ßo wón po prawom ſa wſcho to žohnowanje mało dźakował; — wot dźenßniſcheho pak dyrbi hinak bycź. Tam pódla je woßrědk, kotryž khoremu robocźanej ßłuſcha, tón chze wón lětßa ßobu ſworacź a woßycź. Cžernje a wóſty tam njedyrbja wjazy roſcź, tak dołho hacź je wón žiwy, bur Mertyn. Tak je ßebi tehdy na ßwojej roli pſchemyßlił, tak je ßebi ßłowo Boże ſ erta ßwojeho dźěſcźa wukładł! Je wón to ßamo prawje wuložił, luby cžitarjo?

—M—.

K wopomnjenju ſa wopilzow.

Schtóž chze wodźe wobaracź, dyrbi žórła ſatykacź.

Dźěło a ſdźerżliwoſcź ſtej najlěpſchej lěkarjej, prěni powjetſchuje apetit (cžini prawje wódneho), druhi wobara pſched njepózcźiwoſcźu.

Pſchi prěnjej ſchklenzy liſchka, pſchi druhej law, a pſchi tſecźej ßwinjo, praji japanſke pſchißłowo.

Jich wjazy ßo w khanje tepi, hacź w morju.

Kajki cžłowjek je, ſpóſnajeſch na trojakim; k prěnjemu: roshněwaj jeho; k druhemu: wopoj jeho; k tſecźemu: dźěl ſ nim herbſtwo.

Rogate.

Njedźela	4. Mójſ. 6, 22—27.	Pſalm 116.
Póndźela	Jan. 3, 1—15.	Rom. 11, 33—36.
Wutora	Jap. ſk. 4, 1—22.	Pſalm 104.
Ssrjeda	Jap. ſk. 4, 23—47.	Jak. 1, 1—15.
Schtwórtk	Jap. ſk. 5, 1—16.	Jak. 1, 16—27.
Pjatk	Jap. ſk. 5, 17—42.	Jak. 2.
Ssobota	Jap. ſk. 6, 1—15.	Jak. 3.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cžißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cžiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 21.
29. meje.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Exaudi.

1 Pětra 4, 7. 8: „Bliſko je pſchiſchoł kónz wſchitkich wězow. Teho dla budźcże ſtrósbi a wachujcże k modlitwam.“

Boże ſtpicże je nimo. Tón Knjes je horje jěł, ſ jaßnej trubu powitany wot jandźelſkich chorow horjekach, kotrež jemu napſchecźiwo ſpěwachu: Khwaleny budź, kiž pſchińdże w mjenje teho Knjeſa, Hoſiana we wyßokoſcźi! Je jako dobywar krocził pſches njebjeßa njebjeßow a je ßo ßynył k prawizy majeſtoſcże we wyßokoſcźi. Na wolijowej horje pak, ſ wotkal bě k ßwojemu trónej pſchijěł, dźeſchtaj dwaj njebjeſkaj póßłaj w běłej draſcże k tym ſa nim hladazym wuczomnikam: „Wy Galilejſzy mužojo, ſchto wy ſtejo do njebjeß hladacże? Tón Jeſuß, kiž je wot waß horje wſaty do njebjeß, budże tak pſchińcź, kaž jeho widźili ſcże k njebjeßam horje ſtpicź. Wuczomnizy to ſ radoſcźu ßłyſcha a dźeja dom do Jeruſalema a cźakaju. Cźakuju na wulcże ßwjateho Ducha, kotrež na ßwjatoczńiczku ßo ſta, a cźakaju na ſaßopſchińdźenje Khryſtußowe, kotrež na ßudnym dnju ßo ſtanje. Jeſuß je k nim pſchiſchoł w ßwjatym Duchu a je ßwoje ßłowo dopjelnił: „Ja waß nochzu ßyroty woſtajicź, ja pſchińdu ſaßo k wam“, wón budże pſchińcź w ßwojej kraßnoſcźi a budże ßwoje ßłowo dopjelnicź: „Wótcże, ja chzu, hdźež ja ßym, ſo bychu też cźi ßami pola mje byli, kotrychž mi dał ßy“. Po tym, ſo běchu ßwjateho Ducha doſtali a bě ßo tak jich prěnje cźakanje dopjelniło, leżeſche jich zyłe druhe kſcheſcźijanſke žiwjenje bjes Božim ſtpicźom a Khryſtußowym ſaßopſchińdźenjom, běchu jako cźi, kotſiž na ßwojeho Knjeſa cźakaju.

Tak też naſche kſcheſcźijanſke žiwjenje leži bjes Božim ſtpicźom a Khryſtußowym ſaßopſchińdźenjom, je ßo móhł rjez wulki exaudi — tydźeń cźiniło. Snajemy wſchak ßwoje ßwjatki, hdyž tón Knjes k nam pſchińdże w ßwjatej kſchcźenizy a nam ßwojeho Ducha da a je pola naß woſtał w ßwojim ßłowje. Tola pak cźakamy w wěrje a w luboſcźi a w nadźiji, cźakamy na to, ſo jeho wobliczo wohladamy, cźakamy na nowe njebjeßa a na nowu ſemju. Praſchej ßo ßwjate pißmo a tych woßebnych muži Božich a dźěcźi Božich nutskach, budźa cźi wſchitzy wotmolwicź: „My nimamy tudy wobſtajneho měſta, ale to pſchichodne pytamy, ßmy cźakali na měſto, kotrež twjerdże ſałożene je, kotrehož twarz a ſtworicźel je Bóh. Hdyž pak ßo teho nadźijamy, ſchtož njewidźimy, dha jeho cźakamy w ſcźerpliwoſcźi.“ Je domchzycże we wutrobje kſcheſcźijana, kotrež pod dźěłom a bědźenjom ſwonkneho žiwjenja a pod ßabbatnymi ſchtundami ſnutskowneho žiwjenja, pod wjeßelom a rudźenjom jow delkach njemjelcźi, ale ßwoje kſchidła hiba hornjej domiſnje napſchecźo.

K tajkemu ſmyßlenju naſcheje wutroby, k tajkemu adventſkemu ſchtaltej naſcheho zyłeho kſcheſcźijanſtwa chze naß tón japoſchtoł pſchihotowacź, hdyž naß dźenßa do-pomni: „Bliſko je pſchiſchoł kónz wſchitkich wězow. Tón Knjes je bliſko. Teho dla budźcże ſtrósbi a wachujcże k modlitwam.“ Dwě wězy pak dyrbitej prjedy hicź a ßo roswicź a dokonjecź, prjedy hacź tón Knjes pſchińdże. Ta jena je prědowanje teho evangeliona na wſchěm ßwěcże.

Na dnju Božeho ſtpicza, hdyž ßo tón Knjes wot wuczomnikow roszohnowa, je wón porucził: „Dźicze po wſchěm ßwěcze a wuczcze wſchitkich ludźi a prědujcze to evangelion wſchemu ſtworjenju!“ Tón Knjes nochze ſaßo pſchińcź, doniž tuta pſchikaſnja njeje dopjelnjena, a hacž runjež nětk je ßo wóßomnacze ſtow lět minyło a milijonam póhanow to evangelion je pſchipowjedane, dha wſchak hiſchcze druhe milijony w nozy a w ßmjertnym khłódku ßedźa, k kotrymž evangelion ßo hiſchcze dobyło njeje. W tutej myßli je tón ſkutk ßwjateho miſſionſtwa ważny pokaſać na ßwětnym ſegerje, pſchetož tón Knjes praji: „To evangelion wot teho kraleſtwa budźe prědowane po wſchěm ßwěcze k wobßwědczenju wſchitkim ludźom, a tehdy budźe tón kónz pſchińcź.“ Druhi kruch je roswicze a ſrawjenje antikſcheſczijanſtwa. Tón Knjes je prajił: „Njech woboje (njerjad a pſcheúza) hromadźe roſcze hacž do žnjow“, a Pawoł praji: „Njedajcze ßo na žane waſchnje nikomu ſawjeſcź, pſchetož dźeń Khryſtußowy njepſchińdźe, khiba ſo prjedy to wotſtupjenje ßo ſtanje a ſjewjeny budźe tón cźlowjek tych hrěchow a to dźěczo teho ſkaženja, kiž je pſchecźiwnik a ßo poſběha wyſche wſchitkeho, komuž Bóh a Boža ßłużba rěkaju“. Jow maſch tón druhi pokaſać na wulkim ßwětnym ſegerje. Derje temu cźlowjekej, kiž ßo na tutón ſegeŕ wuſteji a pſchezo wě, kak wjele je na cźaßu a w tym ßwojim cźaßu wopomni, ſchto ßo k jeho měrej hodźi!

Pod ßnėhom ſakhowany.

Wokeńzy ßu wſchě ſeſacźinjane.

Pſchecźelo, pój nětkle ßobu ſo mnu do měſta na hrjebju. Haſka ßama je tam trochu wuſka a žiwjenja w njej runje wjele njeje. Skoro wſchě khěžki tu w njej ßu khuduſchke, małe a niſke, wſchě po jenym ſchoßu, nimale kóżda ſ khětro kónczikojtymi ßwißlemi; někotre wot nich ßu kuß rjeńſche a duſchniſche, a ſchtož je na nich drjewjane, je ſ pißanej barbu wobarbjene. S wjetſcha tam wſcho jeno khudy dźěwaky lud bydli; — tule horbaty krawczik, tamle khromy ſchewczik, tamle muž, kiž ſa ludźi drjewjanzy dźěła, a wyſche wſcheho hiſchcze tójſchto khudeho ludźika. Najrjeńſche domſke je tam kowarjez. Do ßameje kowarńje du ſchěroke durje, ſo móhli ludźo ſ lóhka ſ konimi do njeje, hdyž chzedźa ßebi je dacź wobkowacź. W kowarni ſe ſady w kucze wohladaſch duchawu, bóle w prědku nakoło. Hdyž miſchtr ſe ßwojim kowarſkim na nakowje kowa, a wobaj ſ hamorom na tole žahke żeleſo kowataj, tehdy tam te ſchkrě wokoło njeju jeno tak lětaju, dźěczata ſe ßußodſtwa pak tam wokoło wjecźora wſchě ſe ßwojimi jaßnymi kukelkami ſchkriczki wjeßele kukaju. Haj, tajkele něſchto je ſa nje pſchezo wonajke wjeßele.

Do kowarńje ſ khwilemi tež dwě holczzy pſchińdźeſchtej, ale duzy běſchtej wobej ſaßo ſ kowarńje do kuchiny ſkoczikej: to běſchtej kowarjowej dźowzy, kotrejž jemu w domje wſcho žónſke dźěło czinjeſchtej, pſchetož kowaŕ bě ſwudowjeny. Kowarjej rěkachu Hanß Kónczik a jeho dźowkomaj Hanka a Marka. Pſchi ßamej kowarni ſtejeſche na zykej haßy najmjeńſcha a najniżſcha khěžka. Ludźo běchu hižo huſto prajili: „Pſche cźo-tež-to ßebi Kónczikez miſchtr tule ſtaru budku njekupi? Tu dyrbjał wón dacź ſwottorhacź, potom měł wón prawe duſchne měſto ſa wobkowanje a njetrjebał ßebi wjazy dacź konje nuts do kowarńje dowjeſcź.“ Durje w tejle budzy běchu niſke, na wobimaj bokomaj duri bě wuſke małe wokno. Na durjach a na woknach njebě wjazy wjele barby widźecź, a tſěcha bě ſ mochom wſcha wobroſczena. Wyſche duri bě wokno. W tym běchu ſchkleńzy jaßne, ſady nich běchu běłe, cziſte ſawěſchki, a ptacza klětka tam wißaſche, ale ptaczk w njej žadyn wjazy njebě. Delnje wokna běchu ſ wokeńzami wſchě ſeſacźinjane. Ta ſtara małka khěžka bě na ßuchu kokoſch podobna, kiž je ßwoje pjerje wſchě ſeſhubiła a ßebi hłowu ſpody kſchidleſchka ſatykła.

Kowarjez Marka pſchi wokńje ßedźo ſchijeſche. Po połnju, hdyž bě ſe wſchěm hewaſchim druhim dźěłom hotowa, mějeſche pſchezo ſa to ßwoje khwile. Na haßy ßo niz jenicźki cźlowjek njechaſche pokaſacź, pſchetož runje bě kuß ßněha naſchło, a pſchezo hiſchcze tam ßněh dźěſche. Jenož wróblki ßame tam wokoło lětachu, a ſkakachu ſ jeneje tſěchi na druhu a ſchkawrjachu na tón hroſny ßněh, kiž bě jim wſchón jich měr ſkaſył, haj jim też wjetſchu ſtaroſcź wo jich kuß ſeżiwjenja naczinił.

Runje tam, hdźež bě ßo Marka pſchi wokńje wußynyła, móżeſche wona wſcho wohladacź, ſchtož ßo na haßy poda, haj hacź na ßame torhoſchczo móżeſche tam wona dohladacź, hacź tam ſchtó ſ woſom jědźe, abo pěſchi dźe a hacź wojazy ſaßo na ſtraž cźahnu. We wokńje na deſzy mějeſche ßwoje rjane pjeńczki ſtejo, myrtu a cźernjowe małe rózicźki, a ſchtož bě tam hewak hiſchcze wot rózi rjaneho wohladacź. Sawěſchki bě ßebi wſchě rjenje natykała a te běchu hiſchcze wſchě rjane běłe, hacź runje jej nan druhdy wjecźor ſ trubki tójſchto kura dó jſtwy napacha.

Na ſtole pſchi wokńje ßedźo ßebi Marka też ſ khwilemi duſchnu ſchtuczku ſanjeße, a jejny ſpěwczk rjany, pěkny ſaklincza. Pódla pak ßebi pſchezo ßwěru ſchijeſche a druhdy ſaßo kuß na haßu pokukny. Ale tam wonkach njebě dale niczo wohladacź, hacź ſo ßebi tam hólzy ſe ßněha kulki cźinjachu a ſ nimi jedyn do druheho mjetachu, a ßněha ßo pſchezo wjazy dźěſche. Dołho ßo jej to njechaſche lubicź, duž ßebi radſcho ſaßo nowy ſpěwczk ſaſpěwa a ßebi pſchezo ſaßo ßwoju wěz pilna dale ſchijeſche.

Jejna ßotra Hanka bě była bjes tym na łubi, — ta bě ßebi tam chzyła ſchaty ßuſchicź a bě ßebi ßwoje poßlenje ſpowiſchała, ale ſkhnycź jej tam pſchi tajkimle ßněhojtym wjedrje niczo njechaſche, a duž bě, kaž móże ßebi to kóżda ßama myßlicź, na to mjerſaza.

S nowa bě Marka ſaßo ſ wóczkom na haßu pohladnyła a hlej, nětkle tu něchtó haßu horje czehnje. Ale kak pomałku tón tola ßwojej noſy, jenu po druhej ſběha! Haj wſchak, w ßněſy ßo hubjenje dale krocźi, a khětre wulke brěmjeſchko ma na khribjecze też; to pak je ßebi do czorneje koże ſawalił a ſ twjerdym rjemjenjom ſeſapaßał. W jenej ruzy pak ma ßwój twjerdy kij, ale wón ßo na njón prawje jara ſepjera, kaž był wſchón na ßmjercź mucżny. Bliże a bliże tón muž pſchińdźe. Nětkle je widźecź, kajki je do woczow. Wón je wſchón ſchěry a pokhmurjeny a hlada ſrudny ſ woczomaj koło wokoło ßo, kaž chzył ßebi tu ſchto donamakacź. Cźi hólzy, kiž tamle na haßy hrajkachu, ßu ßo wſchitzy na bok wußunyli a naſtróżeni temu mużej dali nimo ßo hicź.

Nětkle je tu tón muž pſchi ßamej kowarni. Wón je ſtejo ſawoſtał a hlada ſ tameho boka haßy dołho na tu mału khěžku w ßußodſtwje. Marka dyrbi pſchezo na njeho hladacź. Tón pak wſchón ſrudny ſ woczow hlada, kaž ſechzył ſapłaknycź. Nětkle prěki pſches haßu dźe, woſmje ßebi żeleſny klepak na durjach do ruki a ſakłapnje ßo ſ nim tſi krócź. Potom poßkucha, hacź jemu nichtó njepſchińdźe woczinicź. Ale niz nichtó jemu napſchecźiwo njepſchińdźe. Wón krocźel do ſady ſtupi a ſ woczomaj horje k hornim woknam pohlada, hdźež ßu te ſchkleńzy tajke jaßne a te ſawěſchki tajke běłe a ſakiwnje horje, kaž chzył ßebi tam dwě ſnatej wóczzy namakacź. —

Ta holczka pſchi wokńje je ßebi wſcho to wobkedźbowała. „Schtó-też-to tónle muž je? Schto-też-to ßebi wón tam w tej khěżzy pyta? Ach, luby Bożo, tón móże ßo tam dołho wo durje kłapacź; tam jeho niz nichtó wjazy njeſaßłyſchi. — Wot ſańdźeneho tydźenja ßem je tam ta khěżka wſcha próſna, tehdy buchu jejne wokeńzy wſchě ſeſacźinjane.“ Marzy bě teho wboheho wuſpróżnjeneho muża żel. Wona do wokna ſabucha; dokelž chzyſche jeho ßama na ßo kedźbliweho ſczinicź — wón na nju wſchón ſrudny pohladny, kaž chzył jej rjez: „Ty wſchak mi ta njeßy, kotruž ßebi jowle pytam“, — a wona na to ſ hłowu a ſ ramjenjomaj ſczeże, kaž chzyła jemu rjez: „Wſcho kłapanje cźi jowle niczo njepomha; tam cźe tola nichtó njeßłyſchi.“ Ale tola ßo tón muž ſaßo ſ nowa póczinje wo durje kłapacź, a to junu wótſiſcho.

Nětkle ßebi Marka wokno woczini, niz runje rad, dokelž bě jej jejnych rózicźkow a pjeńczkow żel, ale wona ßebi hinak pomhacź njewjedźiſche. S woknom won kuknywſchi wona na teho muża ſawoła: „Tamlejcze wam nichtó wjazy njebydli. Ta khěżka je na pſchedań! Koho ßebi tu pytacze?“ —

Duž tón muž na nju ſ wulkimaj woczomaj pohladawſchi jej pomałku praji, kaž było jemu cźeżko padło, tole ßłowczko wuprajicź: „Njebydli Dubina wjazy jowle? Wona je ſwudowjena. Wſchak je tola tale khěżka jejna była?“

„Luby pſchecźelo“, jemu Marja na to praji, „haj wſchak, bydliła je jowle Dubina pſchezo, ale pónđźelu tydźenja rano je wona wumrjeła a ßrjedu popołdnju ßmy ju khowali, — dźenża pak je hižo ſaßo pjatk, — njejſcze wo tym niczo ſhonili? Wy drje ſcze — —“

Duž ßo tón muž wschón do hromadki saßypny a leżeśche tam w ßnĕśy na kolenjomaj, ſ hłowu na sanknjenych durjach, a ta holczka, wscha nastrójana saßłyscha, so wón wschón ſ hłoßom płacże a ſtona.

Schto dyrbjeśche tu Marka nětkle sapoczećź? Wona ßo wójſtwje do duri wustupi a pocża wołacź: „Hanka, Hanka, pój, jeno pój, ale duzy, duzy!“ Nan bě runje khwilku ſ kowarſkim do měſta saſchoł, a wuczomnik, — woni jemu pſchezo „hłupy Pětr“ rěkachu, bě ſ nimaj ßam doma. (Pokroczowanje.)

Židźi — najhórſchi njepſcheczeljo naſcheho luda.

W nowinach ſańdźeneho tydźenja ſtejeśche woſſjewjeny ſjawny pſchednoſchk na ßobotu 28. meje w Budyſchinje, kiž ſměje khěžorſtwoßejmſki ſapóßłanz Zimmermann ſ Draždźan wo „ſchkódnoſczi židowſtwa ſa wikowanje, rjemjeßła a ratarſtwa“. Tón knjes chze po tajkim rosjaßnicź, kak židźi wikowanju, rjemjeßkniſtwje a ratarſtwje ſchkodźa. Hdyž to woſſjewjenje czitachmy, něktoremużkuliž ta myßliczka pſchińdźe: ſchto dha chze nam tutón muzik wjele noweho powjedacź, to wſchak my wěmy, ſo ßu židźi nahrabni ludźo, ſo nihdy doſcź nimaja, ſo kóždeje ſkładnoſcże wużija, hdźež je pjenjeżka ſaßłużicź. S tajkej myßliczku pak bychmy ßo ſjebali a ßo temu runali, kiž do ſtudnje panumſchi ßo jemu poſkiczazu wumóżerſku ruku njeſapſchimnje, hacž runje je w ßmjertnym ſtraſche. Ja ßebi myßlu, ſo tón abo druhi Sserb, kiž je tón pſchednoſchk ßłyſchał, ßo też mojeje myßle domoj wrócźi, tam hiſchcże nadróbniſcho a dokładniſcho naſhonimſchi, kajki wulki ſtrach naſchemu ludej wot židow hroſy. Wulki czaß je, ſo my tutón ſtrach ſpóſnajemy a ßo wobaramy, prjedy hacž ßmy zyle w židowſkich mozach. Wſchudźom ßo hibaja tutón ſtrach ſpóſnawſchi; konſervatiwna ſtrona, kotraž ßo dołho ſjawnje pſchecźiwo židam wuprajicź njeſměri, je nětko ſpóſnała, ſo temu ólěje ſ pucża hicź njemóże a je wojowanje pſchecźiwo wſchitko ſkażazej a ſahubjazej židowſkej mozy też do ßwojeho ſkutkowazeho porjada pſchijała; duž luby ßerbſki ludo, dyrbiſch też ty ßłyſchecź, ſo ßu židźi twoji najhórſchi njepſcheczeljo, kotſiž chzedźa tebje do hubjenſtwa pſchinjeſcź.

Hdyž my pſches rjanu ßerbſku krajinu pucźujemy, widźimy wonkach na polach lubych Sserbow, kiž pilnje na ßwojich polach dźěłaja wot ranja hacž do wjeczora, ſo bychu něſchto měli, ſchtož by jim a ſ nimi też zyłemu ludej ſa wużitk było. Haj naſch lud je dźěławy lud, kiž chze to, ſchtož wón trjeba, ßebi też ſe ßwojim dźěłom ſaßłużicź. A tak też němſki lud, ſ kotrymž my Sserbjo hromadźe bydlimy w pſchesjenoſczi, dźěła a prózy njelutuje, ſo móhł płody ßwojeho dźěła wużiwacź. Tak nimale wſchitke ludy myßla a czinja. Ale jedyn lud je, kiž hinak myßli — to je židowſki lud. Wón jenicžzy ſa tym ſteji, ßebi to, ſchtož ßu druſy nadźěłali, bjes dźěła a prózy dobycź. To by njeroſum był, hdy bychmy chzyli pſchecźiwo židam bycź jenicžzy teho dla, dokelž maja druhu wěru. Hdy bychu židźi tajzy ludźo byli, kaž druſy, kiž chzedźa dźěłacź a ßo wot ßwojeho dźěła żiwicź, njeby nikomu na myßle pſchiſchło jim pucź ſaſtupicź. Dokelž pak ßu woni lud, kiž chze ßam niczo njedźěłajo naſch lud khudy a hubjeny ſczinicź a ßo ßam wobohacźujo naſch lud podtłóczicź, mamy pſchecźiwo nim wustupicź.

My ßo praſchamy: kak ßu židźi k nam pſchiſchli? Woni ßu ßo ſkradźu nuts ßunyli; nichtó jim nuts kaſak njeje. Hižo naſchi wótzojo ßu ßo wobarali a wěſcże, hdy by to w jich mozach leżało, bychu jim najradſcho po tym ßamym pucźu won pokaſali, po kotrymž běchu pſchiſchli. Ale czi židźi běchu pſchezo mudri a fěrſchtojo běchu też huſto w wuſkoſczi a trjebachu pjenjeſy — a tajku ſkładnoſcź woni wużichu a radźi pjenjeſy pożczichu. Scźěhwk teho běſche, ſo dyrbjachu potom czi fěrſchtojo jich w kraju czerpicź a też lud nuſowacź, ſo židow njewucźěri. Tak ßu woni, zuſy lud, ßrjedźa bjes naſch lud pſchiſchli a to niz w pſchecźelnej myßli, ale ſ tym wotpohladom, naſch lud ſjebacź wo to, ſchtož je ßebi w pocże ßwojeho woblicża nadźěłał. Hdy by bjes nami ſjawne towarſtwo hromadźe ſtupicź a prajicź chzyło: „Dźěłacź my njechamy, ale my chzemy druhim to wſacź, ſchtož ßu ßebi nadźěłali“, bychmy my ſ dobrym prawym tajkich towarſchow rubjeżnikow mjenowali. Te ßame ſaßady a wotpohlady maju židźi. Woni maja ßwoje wustawki ſa ßwoje ſkutkowanje. Te wustawki rěkaja Talmud. W ſtarych czaßach naſch lud hiſchcże mało wo tutych židowſkich knihach ſnajeſche, ale w nowſchim czaßu je ßo woßebje profeßor Rohling w Praſy ſ tym ſaßłużbny czinił, ſo je Talmud pſcheſtudowawſchi nam te wotpohlady, ſ kotrymiž židźi dźěłaja, wotkrył. Tak rěka na pſchikład § 51 wucźaha ſ tuteho Talmuda: „Bóh tón Knjes je židam zyku ſemju dał; wſchitko, ſchtož je na ſemi, je jich wobßedźeńſtwo a woni móża ßebi to na kajkežkuli waſchnje wſacź.“ Po tajkim wſchitko, ſchtož my wobßedźimy, ßłuſcha po prawom židam a hdyž naß židźi wobkradnjeja, ſjebaja, ßo jenož ßwojeho wobßedźenſtwa mozuja a hdyž je žid někoho cziſcże wuzyzał, dźe do ßwojeje ſynagogi a dźakuje ßo Bohu ſa bohate żohnowanje. S tym pak doſcź njeje, ale też wſchitke ludy zyłeje ſemje pod jich móz ßłuſcheja. Talmud njepſchipósnawa mandźelſtwo bjes tymi, kiž židźi njejßu. Wſchitzy, kiž židźi njejßu, ßu po tutych knihach kaž pßu, ſłót; haj ßamo na jenym měſcże ßo wupraji, ſo ßu hiſchcże wjele mjenje hacž ſkót. Druhdźe ſaßo w židowſkim Talmudże ſteji: „Pſchikaſane wſchak runje njeje, tych, kiž židźi njejßu, moricź, ſchtóž pak to czini, ßebi ſaßłużbu pſched ßwojim Bohom dobudźe“ a ſaßo druhdźe: „Židowſzy lěkarjo maja to prawo na tajkich, kiž židźi njejßu, lěkarſke poſpyty czinicź, ſo móhłe židam ſa wużitk bycź; hdyž też tón ßamy, na kotrymž tón poſpyt czinja, pſchi tym wumrje, je tola židowſki lěkař ſ tym Bohu ſpodobny ſkutk czinił“ a w tej myßli je zyły Talmud ſpißany. To ßu tola woprawdźe wuſtawki derje ſarjadowaneho rubjeżniſkeho towarſtwa. A hdyž hacž dotal tute wuſtawki židowſkeho ſkutkowanja njeſnajachmy, mózachmy jich ſkerje hiſchcże bjes nami czerpicź; ale hdyž je ſnajemy, tola wjazy ſměrom pſchihladowacź njemóżemy. Pſchetož czi židźi kóżdu móżnu ſkładnoſcź wużija ßwoje njekniczomne wotpohlady do ſkutka ſtajicź a woni ßu Bohużel hižo wjele dozpili. Jich móz je hižo wulka. Wſchudźom ßo czihſchcża. Naſche ſtaroßławne ßerbſke měſto Budyſchin, kajke běſche to pſched 25 lětami a kajke je nětko, tehdom tam żaneho żida njeſnajachu a nětko — te haßy, na kotrychž je najwjazy żiwjenja, ßu połne židow; na pſchikład na bohatej haßy, druhe abo tola tſecże khlamy ßu w židowſkich rukach a to je ßo ſa mało lět ſtacź móhło a kak budźe to, hdyž to hiſchcże někotre lěta tak dale dźe. Naſchich rjemjeßkníkow a wikowarjow woni ſaniczuja; te bankeroty w poßlednich měßazach w Budyſchinje ßu też ſ wjetſcheho dźěła židźi ßobu ſawinowali. A wy ßerbſzy ratarjo, hdyž wy ßobotu na żitne wiki pſchińdźecże a chzecże ßwoje żita, kotrež ſcże po czežkim dźěle a prózowanju domoj khowali, pſchedawacź — wy židam do ruki padnjecże a woni, niz wy, płaczińu poſtajeja; židźi wobknjeża zyłe wiki; ſchtož chzedźa woni dacź, ſa to dyrbicże jim to ßwoje pſchedacź, hewak jo njewotbudźecże. A ſchtož czi židowſzy pſchekupzy, njech ßu to ſchaty abo draſta abo czrije, ſa tunje pjenjeſy poruczuja, to je pak hubjeny njerjad, pak ßu to jim tajzy kſcheſczijenjo nadźěłali, kotſiž běchu prjedy ßamoſtatni a pſches židow khudźi a hubjeni jim dźěłacź dyrbja ſa mſdu, pſchi kotrejž móhli hłodu wumrjecź. My wſchak na wßach tón ſtrach nětkle hiſchcże wot daloka widźimy, ale teho dla njeßměmy ruzy do klina położicź; pſchetož dołho trało njeby, a my dyrbjeli ßami na ßebi czucź rjeczaſy wotroczſtwa, do kotrychž chze naß židowſki lud ſamknycź. Naſtróżaze ßu woprawdźe te powjeſcże, kotrež wſchědnje wo pſchibjerazej mozy židow ßłyſchimy.

Židźi, kiž ßu ßo jako zuſy lud k nam nuts ſczińſchczeli, ßu ſa 40 lět wjetſchi dźěl ſamoženja zyłeho ſamoženja naſcheho zyłeho khěžorſtwa ßebi dobyli. A niz jenož pjenjeſy, ně też wulki dźěl leżomnoſczow je w židowſkich rukach. W Barlinje, hłownym měſcże zyłeho khěžorſtwa, 49 prozentow wſchěch leżomnoſczow židam ßłuſcha a wot tych 51 prozentow wjetſchi dźěl też jenož po ſdaczu naſchim krajanam ßłuſcha, pſchetož židźa maja na wulkim dźěle kſcheſczijanſkeho wobßedźenſtwow ßwoje pjenjeſy wupożczene, a wobßedźerjo dyrbja jim jich pjenjeſy derje ſadanicź. A Bohużel je też woßebje w Pruſkej wjele ſemjanow w židowſkich rukach. Kak dha pak je to móżno było? To je ſ teho pſchiſchło, ſo wjetſchi dźěl wojerſkich wyſchſchich ſe ſemjanow wobſteji. Tym młodym ſemjanam pjenjeſy njedoßahaja k drohemu żiwjenju, kajkež wojerſzy wyſchzy Bohużel wjedu, woni k židam dźeja a czi jim pożczuja; pſches to ſkónczńje też jich ſtarſchi židam do rukow padnu, hdyž wot ßynow napraſkany dołh w prawym czaßu ſapłaczicź njemóża. Židźi dadźa ßebi ßwoje hypotheki na rjane ryczerkubła ſapißowacź a tak maju jich židźi w ßwojej mozy. Se ſemjanow ßo nětko najwyſchſchi ſaſtojnizy naſcheho ſtata wuſwoluja. Schto pak potom, hdyž móhło ßo ſtacź, jo ßu prěni ſaſtojnizy w židowſkich rukach!? A dale hdyž maſch někajku ſkórżbu, trjebaſch ßwojeho ſaſtupjerja, advokatu abo kaž nětk prajimy: rěczníka. Pytaj ßebi nětko na pſchikład w Barlinje ſeneho kſcheſczijanſkeho ſaſtupjerja; to budźe tebi czežko kſcheſczijanſkeho namakacź, pſchetož bjes 660 rěczníkami je 590 židow. Kajke pak budźe twoje ſaſtupjenje, hdyž ty wěſch, ſo žid druheje myßle nima, hacž tebi twoje pjenjeſy ſe ſaka wucźahacź.

Njeknicžomnoscž židow nam ſ podawka ſ wójny w lècže 1866 jaßnje pſched woczi ſtupi. Tehdy bě ßo wobſtaranje wſcheho lèkarſtwa ſa wójſko židowſkemu haptykarjej Köhnej pſchepodało. Wón mějeſche „opium“ a drohi „chinin“, wot kotrehož punt 500 hriwnow płacžeſche, wobſtaracž; mèſto droheho lèkarſtwa pak wón něſchto druhe dawaſche, ſchtož ani žaneje hojazeje mozy njemějeſche a wot kotrehož punt jenož 60 np. płacžeſche. To běſche rjana ſaßkužba, hdyž wón 500 hriwnow doſta a pſchi tym 499 hr. a 40 np. ßebi ſaßkuži. Sso wě, ſo mějeſche to ßwoje ſcžěhwki; cži wboſy wojazy kaž muchi mrějachu; wojerſka wyſchnoscž drje ſa tym jebanſtwom pſchińdže a jebak bu k 15lětnemu jaſtwu ſaßudženy. Tola ßwoje pjenjeſy, wo kotrež bě ſtat ſjebał, ſkhowa; ſa 5 lět bu ſ jaſtwa puſchczeny a dženßniſchi dzeń wjele rjanych khěžow w Barlinje wobßedži. Pſchi wſchitkich tutych ſrudnych naſhonjenjach, kotrež je ſtat a lud ſe židami hižo cžinił, je ßo pſched krótkim 425,000 nowych wojerſkich tſělbow w židowſkej Barlinſkej fabrizy dželacž dało a kaž ßo ſda, ſaßo ſ tym ßamym naſhonjenjom. Smužity muž rektor Ahlwardt w Barlinje je nam w knižzy (Židowſke ſlinty), kotraž je wěſcže wjele ſnata, dopokaſał ßo na wuprajenje ßwědkow ſtožiwſchi, kak ßu tute tſělby woprawdže ſtraſchne ſa naſchich wojakow; pſchetož wone ßu tak hubjenje dželane, ſo ßo po dlěžſchim tſělenju puknu. Nětko ßebi pomyßlmy, kajke njeſbože móže tajka roslecžaza tſělba we wójnje naczinicž, wjetſche hacž kulki njepſchecželow. K temu wojak ßam žaneje khróbłoſcže a ſmužitoſcže nima, hdyž ßo na ßwoju tſělbu ſpuſchczecž njemóže. Pſchepytanje w tutej wězy je ßo ſapoczało; hacž dotal ßo hiſchcže na Ahlwardtowe wuprajenje niczo dokładneho napſchecžiwiło njeje; ſe wſcheho dotalneho pſchińdžemy k temu pſcheßwědczenju, ſo něſchto w porjedže njeje; ſo tſělby dobre njeißu a roslètaja, wſchudžom ßłyſchimy. (Hdyž budže ta wěz pſchepytana, budžemy ſaßo lubym Sserbam ſjewicž, ſchto je ßo woprawdže w tej wèzy wupokaſało.)

Tak móhło ßo hiſchcže wjele powjedacž wo njeknicžomnych wotpohladach židowſkeho luda. My pak ſe wſcheho naſpomnjeneho derje ſpóſnajemy, ſo maja woni tu jenicžku myßl: bracž, ſchtož naſch lud ma a zyły lud podtłóczowacž; to dopokaſuja nam jich ſaßady, to widžimy ſ jich dotalneho ſkutkowanja. Woni ßu hižo wjele dobyli a budža po ßwojim dobycžerſkim pucžu dale do prědka krocžicž, hdyž ßo my njeſhrabamy a jim krucže napſchecžiwo njeſtupimy. Prěnje je, ſo mamy to pſcheßwědczenje, ſo je jich ſkutkowanju dale pſchihladowacž ſ hrěchom, ſo ßmy to ßebi ßamym a ßwojemu ludej winojcži rosßudženi prajicž: Tak daloko a niž dale! A mamy-li to krute rosßudženje, potom budžemy pucže namakacž, kotrež naß wjedu k dobycžu. Stawajmy ſe ſpanja, prjedy hacž je poſdže. Židži ßu najhórſchi njepſchecželjo naſcheho luda — jich dyrbimy pſchewinycž — hewak woni naſch lud pſchewinjeja a podcžiſchcža.

Roshlad w naſchim cžaßu.

Němſki khěžor ſměje w bliſchim cžaßu wjele wopyta. Pońdželu 30. meje pſchińdžetaj hollandſka ſtara a młoda kralowa a w juniju chzetaj tež ſchwedſki kral a ßamo ruſki khěžor ßo do Barlina a Potsdama naſtajicž. Sso wě, ſo pſches to ſměja ſaßo generalojo, poliziſty a — kucharjo wjele dželа.

Wodžer konſerwatiwneje ſtrony w Pruſkej, něhduſchi wyſchſchi preſidenta rheinſkeje prowinzy, k. ſ Kleiſt-Retzow, je pſched krótkim na ßwojim ryczerſkuble Ritowje w Pomorſkej cžiſche wumrjeł. Njebocžiczki běſche, kaž wſchitke nowiny, ßamo doprědkarſke a ſozialdemokratiſke, pſchipóſnawaju, pſches hłubokoſcž ßwojeho póſnacža Božeho ßłowa, pſches ſahorjenoſcž ßwojeho wuſtupjenja ſa evangelſku zyrkej, pſches horzu luboſcž k ßwojemu kralej a k wótznemu krajej, pſches ſprawnoſcž a duſchnoſcž ßwojeje parſchony a pſches móz a rěczniwoſcž ßwojich ßłowow njewſchědny a wulkeje cžeſcže doſtojny muž. Woßebje pruſka krajna zyrkej je ſ nim wjele ſhubiła. Njech wón, kotrehož žiwjenje bě naſtajne bědženje, wotpocžuje w měrje! Tón Knjes pak wobradž nam dale tajkich zyłych mužow a kſcheſcžijanow.

W Sſrědnej Schleſynſkej běchu ßo w ſymje hoborſke hromady kulkow nakładowałe ſ tym doczakanjom, ſo budžeja ßo ſchpatnych lońſchich žnjow dla móz po wyßokich płacžiſnach pſchedawacž. Na wulke wjeßele małych ludži pak je, kaž „Grünbergſke nowiny“ pißaju, tuto nahrabne wotpohladanje ßo ſaniczilo, dokelž na pſchiklad w Trachenbergu płacžiſna ſa zentnar jědžnych kulkow na 2 hr. 10 np. dele džěſche.

W Cželnom je móſt pſches Sprewju cžiſcže na kruchi a ſa dalſche jěſdženje njekhmany. Wuporjedženje, na kotrež ßu ßo nětko dali, budže něhdže 2 njedželi tracž a maja teho dla woſy pſches Schprejzy a Nowe Měſto jěſdzicž.

Wyßoki khèrluſch Salomonowy w ßerbſkich khèrluſchach

4.

Staw 1, 4.

Hdyž ſ komory nětk ſtupich
Jak' krala njewjeſta,
A na ßo pohladujo
Tam ſtejach myßlata,

Hlaj, dha ßym wuhladała
Sso ſ cžornym wobliczom.
Mój kral je mje tak ſparił
S joh' wulkim błyſchczenjom.

Wſcho ßamßne prózowanje
Hacž ßem wot młodoſcže,
Wſcho cžinjenje a chzycže
Je polne cžornoſcže.

Haj wſchitko ßamßne cžinju
Ja ſ ruku cžorneju;
Wſchě pucže mojej' nohow
Sa cžorne ſpóſnaju.

Haj, Zionſke wy dzowki,
Ssym cžorna do zyła!
A tola mojoh' krala
Sawěſcže njewjeſta!

A tola wupyſchena,
Kaž k kwaßnej hoſcžinje,
So rjanoſcže na tajkej
Mój kral ßo ſraduje.

Wón pſchihotował ſa mnje
Je draſtu ſpodžiwnu,
Se ßylſami a prózu
We krwawnym bědženju.

To je ta ßuknja prawdy,
Do njej' ßo ſawalu —
Wón wobpſchimnjo mje dzerži,
Mje ſcžini błyſchczatu.

So wjazy njeje widžecž
Mi cžornoſcž woblicža
A ja ßo ſaßo ßwěcžu
Jak' krala njewjeſta.

We ßebi ßamej cžorna
A pſche wſcho khuduſchku,
Ssym luboſna we hnadže
A pſche wſcho bohata.

Wot naroda drje cžorna,
Ssym běła pſches hnadu.
Mój Knjes mje běłu ſcžini,
Hdyž cžornoſcž póſnaju.

Cžorne je ſatamane;
Tón Knjes ßam ßwětko je.
Sa běłu płacžicž njem'žu,
Dónž wón mje njeſmyje.

Mje kóždy wjecžor cžorni
To wſchědne ſhrěſchenje;
Mje kóžde ranje ſmyje
Toh' Knjeſa ßmilenje.

Cžim cžorniſchu mam barbu,
Cžim běliſchi wón je.
Wot nohow mje hacž k hłowje
Joh' prawda pſchikryje.

Wy macžerne mi dzowki,
Jak cžorna ſnaju ßo!
A tola wuſwolena
Wot krala wěcžneho.

Exaudi.

Njedžela	Jap. ſk. 7.	Jak. 4.
Pondžela	Luk. 16, 19—31.	1 Jan. 4, 16—21.
Wutora	Jap. ſk. 8, 1—25.	Jak. 5.
Ssrjeda	Jap. ſk. 8, 26—40.	Jeſ. 1, 1—9.
Schtwórtk	Jap. ſk. 9, 1—22.	Jeſ. 6, 1—13.
Pjatk	Jap. ſk. 9, 23—43.	Jeſ. 1, 10—20.
Ssobota	Jap. ſk. 10, 1—33.	Jeſ. 2, 1—5.

„Ponhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacž. **Na ſchtwórcž lèta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencž w Klětnom a farař Gólcž w Budyſchinku.
Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchczérnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 22.
5. junija.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjatki.

Jap. sk. 2, 12. 13: „Woni pak wschitzy buchu satorhnjeni a njewjedzachu, na czim ßu, a dzachu jedyn k druhemu: Schto sechze ſ teho bycz? Druſy pak ßo jim ßmějachu a dzachu: Woni ßu ßo w ßłódkim winje wopili.“

Satorhnjeni wot pohladanja na wuczomnikow ſ płomjenojtymi jaſykami na hłowach, ſe ſbóżnym Bożim měrom na wobliczu ſ tym khwalbnym khěrluſchom na hubomaj: Jeſuß je Meßiaß, ſapſchimnjeni wot dziwneho pſcheßwědczenja, ſo jow je něſchto nowe do człowjeſtwa ſaſtupiło, wołaju czi jeni: Schto sechze ſ teho bycz? Njebě to każ ſpoczatk noweho ſtworjenja, hdyż ſ noweho rěkaſche: „Budź ßwětło a bě ßwětło“? Sswětło we wutrobach wuczomnikow, ßwětło w hětach nowoſakońſkeho Israela, bjes tym ſo koło wokoło ßwět w ßmjertnym khłódku leżeſche? „Schto sechze ſ teho bycz?“ Wotmolwjenje je krótko prajicz: Naléczo sechze ſ teho bycz! Pſchetoż hdźeż Boži Duch człowſku wutrobu napjelni, tam ßněh taje, tam ßo lód łama, tam wudyrja w luboſnym klinczenju nalětne hłoßy, njemóżeja jo dléje ſamjelczecz, radoſcz je pſchewulka:

Khryſt je ſtanył
A ſe wſchej martry czahnył,
S teho ßo mamy ſradowacz,
A Khryſtuß chze naß troſchtowacz.
Halleluja.

„Schto sechze ſ teho bycz?“ Sswjatki sechze bycz ſa tebje, w tebi, hdyż jenoż Bożemu Duchej w jeho ßłowje a ſakramencze na ßebi ſkutkowacz dawaſch. Pſchetoż kſcheſczijan móże wjedzecz, hacz je ßwjateho Ducha doſtał. Schtóż bjes nami je Duchowy hłóß w jeho ßłowje ßłyſchał, ſchtóż je jeho poßwěczenje na czmowe dno dusche ſhonił, ſchtóż je Khryſtußowy ſchtalt pſches pſchekraßnjenje Ducha w evangeliju wohladał a je k Khryſtußej w wěrje ſ wutrobu prajił: Ty ßy mój a ja ßym twój — tón też wě jaßnje a wěscze: Czěło a krej njejſtej mi to ſjewiłej, ale ßwjaty Duch, tón ſ naſchim katechismußom póſnawa: „Ja wěrju, ſo ja ßam ſe ßwojeho roſoma abo mozy njemózu do Jeſom Khryſta mojeho Knjeſa wěricz ani k njemu pſchińcz, ale ßwjaty Duch je mje pſches evangelion powołał, ſe ßwojimi darami roſßwěcził, w prawej wěrje wußwjecził a ſdżerżał“ — ßwjaty Duch je to na mni czinił. Hdy by tak było, jako błudnizy praja, ſo ßwjaty Duch tu wjazy njeje, dha njeby żadyn jeniczki kſcheſczijan na ſemi był, pſchetoż pſchi tym woſtanje: „Nichtó njemóże Jeſußej Knjes rěkacz, khiba pſches ßwjateho Ducha.“ Ně, każ wjele kſcheſczijanow, tak wjele je ßwědkow, ſo je ßwjaty Duch tu a ſo je jich duchej to ßwědczenje dał, ſo ßu ßwjatki w jich wutrobje a ſo ßu Boži ſkutk ſa ßwoju wutrobu ſhonili.

Ale niz wſchitzy ſkutk Boži ſ ponižnej, nutrnej wutrobu pſchijimaju, każ naſch text praji: „Druſy pak ßo jim ßmějachu a dżachu: Woni ßu ßo w ßłódkim winje wopili.“ To je to roſrißanje duchow, kotrež ßo wot tamneje ßwjatoczniczki ßem pſchezo a pſchezo ſtawa. Jeni ßo dżiwaju, druſy ßo ßměja, jeni ßo praſcheja, druſy leſtruja; w Jeruſalemje jeni praja: „Schto sechze ſ teho bycz?“

druſy: „Woni ßu ßo w ßłódkim winje wopili"; w Athenje jeni: „Schto chze njebolak prajicź?" druſy: „My chzemy tebje wot teho na druhi czaß ßłyſchecź." Njech ßo ßměja, njech jich hidźa — wſchako je wěrno, hdyž praja: „Woni ßu ßo w ßłódkim winje wopili"; Bóh je jim wjeßele wino ßwojeje hnady do wutroby lał pſches khelichowu kromu jich wutroby ſ rěczenjom jaſykow a khwalbuſpěwanjom.

Na kotry bok chzemy ßo my ſtajicź? k prawizy abo k lěwizy? k wuczomnikam abo k wußměwzam? Schtóž ma wuſchi k ßłyſchenju, njech ßłyſchi, a ſchtóž ma wutrobu k wopſchimnjenju, njech wopſchimnje, ſchtož Duch woßadźe praji. O, daj naléczu naſtacź pola tebje, daj ßo ßwjatki czinicź w twojej wutrobje, pój, chzemy harfu wſacź a ſ wutroby ſpěwacź: Tón Knjes je kraßny ſkutk czinił, tón Knjes je wulke nad nami czinił, teho ßo ſradujemy. Halleluja.

Pod ßnėhom ſakhowany.

Wokeńzy ßu wſchě ſeſaczinjane.

Hanka bě duzy po ſkhodźe dele, a hnydom k woknej pſchiſkoczi, wot kotrehož ßem bě ßebi ju ßotra k ßebi ſakiwała.

Tón zuſy muž pak tam pſchezo hiſchcźe pſched ßußodźineje khěžnymi durjemi leżeſche a ßo niz njehibny. S khwilemi bě, kaž była jeho ſyma pſchetſchaßka. Hacž bě byko to wot ßněha abo hacž bě jemu wot nutſkach ſyma była, ſchtó móżeſche to wjedźicź?

Wobej holczźy jena na druhu hladaſchtej. Schto bě jow czinicź? — hacž tež ßo wot tych ludźi tamle lóbrkach něſchto ſa njeho njeſtanje? Ale ſchtó wot nich móhł jemu hicź ſchto pomhacź? To bě tam ta ſtara ſchewzowa, nimale wſcha hłucha, wudowa, na wſchě 70 lět ſtara a jejna wokhromjena dźowka, tej jemu, kaž ßo ßamo roſymi, niczo pomhacź njemóżeſchtej. Tamle bě ſtary krawczik a tón mějeſche něhdźe ſe ſady ßwoje bydleńczko; a na lěwu ruku bě něka palenzowa korczma, — tam pak běchu ßebi wokeńzy hižo ſeſaczinjeli a ßebi ßwězu ſaßwěcźili, ſo móhli hraczźy lěpje ßwoje kharty wupóſnacź.

„Ssamej dyrbimoj won", Marji Hanka praji, „temu mużej je ſlě, a wón mi żel czini. Bożo Knjeże! Marka, ſtara Dubowa je mi huſto powjedała, ſo je měła ßyna, kiž je pſched wjele, wjele lětami won do ßwěta ſchoł a żenje wjazy dom njepſchiſchoł. Hacźteż-to tónle człowjek „jejny ßyn" njebudźe? Pój, chzemoj ßebi po njeho dońcź, to ßebi wot naju wobeju kſcheſczijanſka luboſcź żada. Pój, Marka, wſmimoj ßebi Pětu ßobu, njech namaj tón khwilu popomha. Wodźej pak prjedy ßebi hłowu ſ rubiſchkom!"

Holczźy běſchtej wobej duſchnej dźěſczi, a kóždy człowjek bě jimaj dobry. Wonej běſchtej ſpochi wjeßelej a byſchtej ßebi huſto kuß ſaſpěwałej; byſchtej rad druhim ßłużbu wopokaſowałej, hdźež byſchtej to jeno móhłej. Hanka kóždźiczki wjeczor nanej něſchto ſ modleŕſkich wuczita, pſchetož tón bě na wocźi trochu tupy, a tež kowaŕſzy pſchezo rad na nju poßłuchachu, hdyž jim wona takle něſchto ſ Božeho ßłowa wuczita.

Hanka bě nětkle ſe iſtwy prěnja won na haßu a Pěta dyrbjeſche ſ nimaj ßobu ſ kowaŕnje. Bórſy běchu tam pola teho muża, kiž tam pſched durjemi leżeſche, wſchón ſe ßněhom poßaty. Hanka jeho ſa ramjo ſapſchimny a potom pocźa do njeho rěczecź.

Tón pak ßo jej na to niz njehibny. Jej bě, kaž była ſ hłuchim rěczała. Jej ſkoro bě, kaž był wón tam leżo ſpał. Marka a Pěta ßebi pſchi Hanzy ſtejo ßamej żiweje rady njewjedźiſchtej, wobej na ßo hladaſchtej a ſ hłowu tſchaßeſchtej a wijeſchtej.

„Jow dale niczo njepomha", jimaj Hanka praji, „pójtej, ſapſchimńtej jeho ßobu pod paźu, ja chzu jeho jowle ſapſchimnycź, ſo ßebi jeho jeno někak ßadźimy a ſo móhli jemu do woczow widźecź".

Takle jeho nětkle tej holczźy a Pěta ßobu ſ nimaj pſchimnychu, a hlej, jako bě to tón człowjek pytnył, ſtaże wón kaž ßam wot ßo, ſtejeſche wſchón proſty pſched nimi, pohlada pak na teho, pak na tu a woſta na wſchěm poßledku na Hanzy ſe ßwojimaj woczomaj wißajo; ta pak wſcha ßmilna a dobroczźiwa na njeho hladaſche.

„Wy ßebi jowle ſwudowjenu ſtaru Dubowu pytacźe", jemu ta holczźka praji, — „hlejcźe, ta tu wjazy njeje, tu je ßebi Bóh tón Knjes k ßebi wſał. Scźe wy ju ßnadno ſnali?" —

Duž ßebi tón muž ſ ruku wobej woczi pſchikry a na to wſchón ſrudny praji: „Haj, tu ßym wſchón derje ſnał. Wona je była moja macź!"

„Ach, to je wam ſrudno!?" wobě ßotſje prajeſchtej, Pěta pak tam ſ woczinjenej hubu na njeho ſtejo hladaſche.

Ale Hanka teho muża rucźe ſa ruku ſapſchijo praji: „To ſcźe wy wěſcźe jejny ßyn Marczin, kiž je pſched tſizyczi lětami do zuſby wuſchoł. Ja wſchak wo wſchěm tym wěm! Pójcźe jeno duzy ſ nami ßobu k nam dom, ja móhła wam wot waſcheje maczerje wjele wupowjedacź! Pójcźe jeno, ſo ſe ßněha won pſchińdźemy."

Takle běſchtej wobej bykej poßłuſchnej temu ßłowu: Tych kiž, ßu w hubjenſtwje, wſmi ßebi ßobu do domu.

Ale wſcha jeju dobroczźiwoſcź temu mużej rt hiſchcźe njewuwotewri. Wón tam wſchón ſ cźicha mjelczo ßedźiſche, bě ßebi hłowu dele hacź na wutrobu ſlehnył a hladaſche ſ runymaj woczomaj dele na ſemju.

Takle tam pſchezo hiſchcźe ßedźeſche, jako Kónczikez miſchtr ſe ßwojim kowaŕſkim domoj pſchińdźe a ßo njemało na to ſpodźiwa, ſo tam na jeho wulkim ſtólzu tajkile zuſy hóſcź ßedźi. Wobě holczźy k nanej ſtupjo jemu ſ mjelcźa wupowjedaſchtej, ſchto bě ßo tu wſcho jow podało. A nětkle bu na jene dobo, kaž był tón zuſy wozucźił, a miſchtrej ruku ſkiczo pomału praji, kaž byko jemu cźeżko ßwoje ßłowczka wſchě wuprajicź:

„Pomhaj Bóh wam, miſchtrje! mje drje wěſcźe wjazy njeſnajecźe! O, to wſchak tež je hižo dołho, dołho, ſo ßo njejßmoj wjazy wohladakoj."

Duž nětk miſchtr k njemu pſchiſtupi, położi jemu ßwoju ruku na jeho ramjo, ſatſchaßny ſ hłowu a praji:

„Marcźinje! Haj wſchak, ty nichtó druhi njejßy hacž Dubez Marcźin! — duſchu! ſkoro cźe njebudźich wjazy ſaßo wupóſnał! dźiw wſchak tež to njebudźiſche żadyn był! wěſcźe je na wſchě 25 lět, ſo ßy wot naß prjecź won do ßwěta wuſchoł; tehdy bě ty tajkile ſchwižny pachoł, ſkoro kaž prucźik, a nětkle ßy, kaž byko cźe wſchelake wjedro khětſje ſedrěło — to je na tebi wohladacź — ſkoro ßy, kaž nahnity ſchtom! O Marcźinje, kajke żadanje je měła tola ſpochi twoja macź po tebi — nětkle tu ſaßo ßy — ale ſa nju poſdźe!"

„Haj, poſdźe!" na to tón muž ßam tež praji a bě pódla, kaž był ßo wſchón hromadu ſaßypnył a ruzy jemu wobej tſchepotaſchtej. Po tym ßo ſběże a praji: „Miſchtrje, budźcźe proſcheny a wottankcźe mi tu khěžku ſ tymi ſeſaczinjenymi wokeńzami. Hdźe macźe do njeje klucźe? Ja dyrbju domoj! haj wſchak, do tuteho doma dyrbju."

(Pokroczowanje.)

O ßwjaty Ducho, pój wſchak k nam!

Rjany dźeń běſche, cźopły a luboſny. Semja běſche ßo ßwoju rjanu draſtu woblekła, kiž ßo we wſchěch barbach ßwěcźeſche — ſelena a běła, cźerwjena a módra. Wſchudźom běſche cźicho, kur runje horje cźehnjeſche. Sso ſdaſche, kaž bychu ſtworjenja ßebi njeſměrike wodychnycź a bychu żedźiwje cźakake na ßlubjenje ßwojeho ſtworicźela. Duž na dobo ßwjatkowne ſwony ſaſwonichu a wołachu ſ jaßnym ſynkom pſches hory a doły: Pójcźe, pójcźe, cźaß tu je, wſchitko je hotowe! Na farje, kiž w lipach ſkhowana ſtejeſche, ſwony fararja ſ jeho myßlow wubudźichu. Cźaß je, wón ßam pſchi ßebi praji. Hiſchcźe junkrócź nutrnje wo ßwjatkowneho Ducha ſa ßwoju wutrobu proßeſche a potom hiſchcźe wo to, ſo chzył jemu tón Knjes tola jeniczku duſchu dźenßa wobradźicź, kotreiž bychu tež woprawdźe ßwjatki pſchiſchłe, ſo by napjelnjena była ſ mozu ſ wyßokoſcźe! A jako wón ßwoju modlitwu wuſpěwawſchi poſtany, běſche jemu, kaž by hłoß ſaßłyſchał: „Tebi ßo ſtań, kaž ty wěrił ßy!" A Bóh běſche woprawdźe jeho nutrnu modlitwu wußłyſchał, niz jenož jena wutroba, ale jedyn zyły dom bu roßßwětleny a nowe żiwjenje ßwjatki do njeho pſchinjeßechu.

Synk ſwonow běſche k wſchěm domam wo wßy klinczał. A durje ßo wotewrichu a w ßwjedźeńſkej draſcźe cźi ludźo cźehnjechu, ßwoje ſpěwarſke w rukomaj, horje k Bożemu domej. Pola Khěžorez Jurja běchu tež na to ſaſwonjenje cźakali; haj woni běchu hižo dołho, wjele dlěje hacž cźi druſy wo wßy cźakacź dyrbjeli. Jurjowa mandźelſka běſche dołho khora była. Wjele wſchak běſche ju tež w poßlednim cźaßu potrjechiło. Nana a macźeŕ a luboſne dźěcźatko běſche ſa krótki cźaß pſches ßmjercź ſhubiła. Nětko drje běſche do ſtarſchiſkeho doma wot ſtarſcheju herbowaneho ſacźahnyła. Prjedy bě drje ßo jej, hdyž dyrbjeſche bjes zuſymi ludźimi bycź, huſto domoj chzyło a nětko běſche domach a ßo tola prawje

domjaza cžucź njemóżesche. Woni drje běchu nětko na jene dobo bohaczi burszy ludźo, ale ta srudoba, kotraż bě ju potrjechiła, jej tola pschehłuboko do wutroby rěsasche. To drje běsche naschemu Jurjej wulke wjeßele, jako Bóh jemu k jeho prěnjonarodźenemu hischcźe lubosnu dźowczicźku wobradźi. A s zyłej wutrobu ßo tola wjeßelicź njemóżesche. Wón hladasche s wulkej staroscźu na ßwoju lubu mandźelsku Leńku a widźesche, każ běsche jejne wobliczo blěde każ ta běła płachta, na kotrejż leżesche. A wona běsche tak ßłoba, so běsche hižo huscźischo ßwojim lubym Bożemje prajiła, duż běsche Jurij pschi jejnym łożu każ dźěczo płakał a hakle prawje spósnał, kak ju lubuje. A jako żadyn cźłowjek, jako też lěkaŕ jemu nadźije njeczinjesche, dha wón saßo sapocza ßo k Bohu wo pomoz wołacź. Wón to dołho cźinił njebě a duż ßo to jemu też s woprědka tak prawje radźicź njechasche. To běsche jenoż krótke běndźenje s Bohom. „Wona njeßmě wumrjecź, ty mi ju wsacź njeßměsch, ja njemóżu bjes njeje bycź!" Jemu ßo sdasche, każ by jeho modlitwa nochzyła niczo pomhacź. Jako pak lěkaŕ po dlěżschim cźaßu spósna, so ßo s khorej něschto mało polěpschuje, ßo wón dźiwasche. Jurij njebě to widźał, ale wón ßo teho dla njedźiwasche. Wón ßo dale modlesche. Khora ßebi saßo noweje khróbłoscźe nadoby, miły nalětny powětr jej derje cźinjesche. Bórsy móżesche stanycź. Duż ßo nětko wobaj k ßwojemu Bohu nutrnje modleschtaj, so móhłoj ßwjatki saßo hromadźe do Bożeho doma hicź a ßwoje dźěczatko wukschcźicź dacź a so byschtaj ßo też na lubym ßwjatkownym ßwjedźenju s nowa narodźiłoj a nowu wutrobu dostałoj.

A tón Knjes běsche jeju prósstwu wußłyschał. Nětko wołachu swony: Pójcźe, pójcźe, ßwjatki tu ßu! Duż stupischtaj Jurij a Leńka won s domu wutrobu połnu najhłubscheho dźaka pschecźiwo temu, kiż khorych wustrowi a kiż móże naß bohatych a khudych cźinicź.

Każ roßa dele pada na semju, tak to ßłowo Boże jimaj wutrobu wokschewi; każ ßucha semja miły deschcźik do ßo ßrěba, tak wonaj to ßłowo pschiwsaschtaj, kotreż profeta Ezechiel s wěschcźerskim duchom dźiwajo na wulecźe ßwjateho Ducha wupraji: „Ja chzu wam nowu wutrobu dacź, a chzu wam noweho Ducha do waß dacź, a chzu tu kamjentnu wutrobu s waschcheho cźěła wsacź, a chzu wam mjaßnu wutrobu dacź. Ja chzu mojeho Ducha do waß dacź a chzu scźinicź, so budźecźe w mojich kasnjach khodźicź a moje prawa dźerżecź a po nich cźinicź." Jurjej a Leńzy běsche, każ by ßo to wschitko jenoż sa njeju prědowało. Jako ßo na to khěrlusch sasyěwa: O ßwjaty Ducho, pój wschak k nam, — bě jeju wutroba pschehnuta. Sswjatki běchu w nimaj. A hdyż potom ßwoje dźěczatko k ßwjatej kschcźenizy pschinjeßeschtaj, buchu hischcźe junu ßwjatki w tej mkodej wutrobje a ßwjaty Duch bu do njeje wulaty.

Tak Bóh tón Knjes tu modlitwu tamneho duchowneho wußłyscha, kiż běsche proßył, so by někoho s jeho poßłucharjow też woprawdźe wobhnadźił s mozu s wyßokoscźe. To powjedańczko njech naß wubudźi, kiż my s Bożej hnadu saßo ßwjatki ßwjecźimy, so ßo praschamy, hacź też ßu nam hižo duchowne ßwjatki seskhadźake. My wschitzy teho ßwjateho Ducha potrjebamy a żadyn njeje, kotryż móhł ßo sbożownje bjes teho njebjeskeho ßwětka ßwjateho Ducha psches żiwjenje a junu psches ßmjertny dół namakacź. Wěsty Hall powjeda, so jemu, hdyż w schwajzarskich horach pucźowasche, jeho wodźer, kotrehoż běsche ßebi najał, na jene město kedźbliweho scźini, hdźeż běsche Hallowy pscheczel psched někotrymi lětami do njesboża pschischoł. „Kak běsche to móżno?" ßo Hall woprascha. Wodźer wotmolwi: Wón na ßwojeho wodźerja poßłuchał njeje; wón stupi na scźeżku, kotruż běch jemu jako straschnu mjenował". Każ pucźowarjo na wyßokich horach, tak cźłowjekoju wodźerja s tuteho do tamneho ßwěta trjebaja. Mhła leži husto wysche nascheho pucźa, so ßami psched ßobu lutu cźmu widźimy. Żadyn cźłowski rosom tak wótry njeje, so móhł, prjedy hacź něschto sapocźnje, rosßudźicź, kajki wuspěch to sněje. Jenoż tón wschehowědomny Bóh ßam móże do pschichoda hladacź. Schtóż chze prawy pucź namakacź, dyrbi ßo rosßwětlicź a wodźicź dacź wot ßwjateho Ducha. Tón jemu dawa stajnje tu prawu radu njebjeskeho Wótza, po kotrejż chze wón wschitke ßwoje dźěczi wodźicź.

Sbóżny tón kscheścźijan, kiż na ßwjatkownym ßwjedźenju s zyłej wutrobu s psalmistom praji: Stwoŕ we mni, Bożo, cźistu wutrobu a daj mi noweho wěsteho Ducha; njesacźißń mje wot ßwojeho woblicźa a njewsmi ßwojeho ßwjateho Ducha wote mnje"; sbóżny tón kscheścźijan, kiż na to napominanje ßwojeho Knjesa: „Daj mi, mój ßyno, moja dźowka, twoju wutrobu!" w horjazej luboscźi a s wjeßelym dźakom k ßwojemu Knjesej praji: „Tu masch moju wutrobu!" To pak je jich mało, kiż ßo zyle ßwojemu Knjesej podadźa. Kak wjele je w naschim cźaßu twjerdych wutrobow, kiż srosymjenja nimaja sa Boże ßłowo, kiż niczo njecźuja wo skutkowanju ßwjateho Ducho, kiż wutroby sa bratrow nimaja, haj w kotrychż je kóżda sdobna myßl wotemrěła. Kak wjele symnych ßwětnych cźłowjekow nadeńdźesch, kiż drje ßu pschistojnje żiwi, ale ßebi na niczo wyschsche njemyßla, ale jenoż ßami na ßebje. Kak wjele je ßwět lubowazych, kiż w ßwěcźe ßwoje spokojenje pytaja a ßu ßebi to ßłowo sa ßwoje heßko wuswolili: My chzemy jěscź a picź, pschetoż jutsje móżemy morwi bycź. Kak wjele cźłowjekow ma myßle na ßamu semju a na ßwoje semske powołanje, na kotrychż niczo njepytnjesch, so pytaja Boże kraleństwo a jeho prawdoscź. Kak wjele je swjerschnych, pola kotrychż żane dobre pschedewsacźe njetraje, pola kotrychż drje to ßymjo seskhadźa, ale bórsy saßo swjadnje, dokelż bě na skakojte padnyło. Kak wjele je snutskownje morwych, pola kotrychż je wscho modlenje a dźěkanje, khodźenje ke mschi a k Bożemu blidu próżdne hoke waschnje. Jim wschitkim praji dźenßa tón Knjes: „Ja chzu wam nowu wutrobu dacź a chzu wam noweho Ducha do waß dacź!" Tón njebjeski Wótz chze naschu wutrobu nowu scźinicź psches ßwojeho Ducha. Na tych wucźobnikach my widźimy, schto je móz ßwjateho Ducha w nich a psches nich skutkowała. Nowe żiwjenje ßo w nich sapocza.

Ale je dha widźecź bjes nami, so mamy móz noweho żiwjenja? Wschudźom hiba ßo druha móz, móz cźěmnoscźe a njewěry. A my s nastróżenjom ßebi prajimy, so je njewěra w poßlednich lětach w nastróżazej měrje pschibjerała. Ale kak dha je to móżno było? Jenicźzy teho dla, dokelż tej njewěrje mało żiweje wěry napscheczźiwo stupa, dokelż ßo mało żiwjenja hiba bjes nami kscheścźijanami, dokelż nimamy w ßebi żiweje mozy ßwjateho Ducha. So dyrbimy stanycź k wojowanju pschecźiwo cźěmnoscźi, — w tym ßmy wschitzy psches jene, ale njesjebajmy wschak ßo s tej wopacźnej myßlu, so je pschecźiwo njewěrje něschto dokonjecź se swonkownymi ßrědkami. Jenicźki ßrědk je, so ßo teje mozy dźělomni scźinimy, kotraż naß poßylni k nowemu żiwjenju; so s nowa narodźeni w nowym żiwjenju khodźimy a ßo wodźenju ßwjateho Ducha pschepodamy. Tón budźe nam dacź prawu radoscź a khróbłoscź a nam k dobyczu nad hrěchom pomhacź. Sswjatki ßu tu — o so by tón miły deschcźik s njebjeß wschě ßuche wutroby wokschewił, so by lubosne nalěcźo seskhadźako a nowe żiwjenje sakcźěło bjes nami! Ach proschmy wschitzy:

O ßwjaty Ducho, pój wschak k nam!
Bydl we naß s twojej hnadu ßam!
Pój, ßłónzo, rjane, jaßne,
A ßwěcź nam ßwěza njebjeska,
So twoja móz naß wohrjewa,
Nam k wjeßelu ßy kraßna
Jaßnoscź, kraßnoscź, s njebja sboże na naß skoži,
My pschińdźemy, sa to lubje proßycź chzemy.

Roshlad w naschim cźaßu.

Nasch khěżor je ßo dźenßa tydźenja wot ßwojich hońtwow w narańschich provinzach do Potsdama wrócźił, hdźeż ßo pońdźelu wjecźor hollandskej dwě kralowje powitaschtej. Ssrjedu abo schtwórtk chzysche ruski khěżor Alexander se ßwojim najstarschim ßynom do Barlina pschijěcź a ßrjedź junija, jeli so niczo njesadźěwa, italski kral Humbert a kralowa Margaretha. 29. junija potom khěżor ßo s Kiela na kódźi „Hohenzollern" do połnóznych morjow nastaji, s wotkel ßo 4. augusta do Wilhelmshavena dom wrócźi. Na to dyrbja ßo potom wojerske wobhladowanja, manevry a parady sapocźecź.

Barlinski měschcźanosta, k. Max s Forckenbeck, doprědkarszy smyßleny, ale wo sboże a roswicźe Barlinske jara saßkużbny muż, je pjatk tydźenja wumrjeł a ßo sańdźenu pońdźelu s wulkimi cźesczemi khował. Jenoż cźesczź zyrkwinskeho khowanja njeje wot katholskeje zyrkwje, kotrejż pschißłuschesche, dostacź móhł, dokelż ßo s zyła k njej dźerżał njeje, haj druhdy sjawnje pschecźiwo njej wustupił. To bě liberalnym nowinam wulke wohańbjenje. Ale Barlinski propst (wyschschi farař) Jehnel, kiż to zyrkwinske khowanje wotpokasa, je ßo cźiscźe prawje sadźerżał. Pschetoż schto dha dyrbi zyrkwinske khowanje, hdyż je ßo prjedy żiwjenje bjes zyrkwje wjedło?

Wyſchſcha zyrkwina rada pruſkeje krajneje zyrkwje je woßadnym zyrkwinym radam poruczíła, Boże domy też na dźěławych dnjach w wěſtych hodźinach wotewrjene dźerżeczź, ſo by kóždźiczźkemu mózne było, ßo w Bożim domje natwaricź a ßwoje paczerje ſpěwacź. Tuta poruczność je wſcheho dźaka hódna, pſchetoż někotryżkuliż ma druhdy potrjebnoſcź ßo k Bohu modlicź, ale wón njenamaka żane měrne měſtno k temu. Tón Knjes daj, ſo bychu jeho domy niz jenoż prědarſke domy byłe, ale ßo domy modlitwy czinike.

Na ßwjatoczniczku.

Bożo, ty ßy pſches ßyna
Wot wěczność ſpomnił na mnje,
Póſczel jeno ſ wyßoka,
Schtoż by było ſboże ſa mnje!
Ducha dary chzył mi podacź
A mi pſches to wſchitko dodacź.

Ssym na hrěchach morwy ja,
K dobremu tu ſahubjeny;
Czíń, o Ducho Boži, dha,
So ßym ſ nowa narodźeny;
S ſkażenja mje wutorhń tudy,
Saczěř hrěcha ßmjertne błudy.

Saczěř nóz tej' czěmnoſcze
Błudnych myßlow w czělnej hěczi;
Hdyż tón ßwět mje ſawjeſcź chze,
Njech mój roſom jaßnje ßwěczi,
So ja rady żadam ßebi
Mudroſcź, kiż mje wjedże k tebi.

Schtoż mi hiba wutrobu,
Ske wot młodoſcze je wſchitko,
Pomhaj ſ twojej ßylnoſczu,
So ßo pſchewinu ßam nětko,
K dobremu daj pſchikhilenje
Ty mi, móz a dokonjenje.

Stwoř mi czíſtu wutrobu,
So ja k Bohu myßle ſbudźu
A ſo ſ wulkej tyſchnoſczu
Mojich hrěchow dla ßo rudźu;
Tola daj po wurudźenju
Troſcht mi w Kryſta wumożenju.

Pſcheßadź mje ßam do njeho,
So każ ſtaw ßo na njoh' ſkożu
A ßym jeho ßameho;
Daj, ſo pſchi nim woſtacź mózu,
So ßym ja każ ſchtom tu czíły
Połny płodow, we nim żiwy.

Wěra, luboſcź, nadźija,
Njech ßu duſche pycha kraßna;
Spyta mje tych błudow mhła,
Budź mi twoja wola jaßna!
Daj mi ponižnoſcź we ſbożu,
Móz, ſo kſchiż ja czerpicź mózu.

Daj ty rěczecź po prawdźi,
Schtoż je dobre mojej hubi;
Njech ßo modlu nutrnje,
So bych — ſchtoż twój Duch mi lubi —
Hdyż b'du junu wumrjecź tebi,
Wěcznu dobył ſbóżnoſcź ßebi!

Pſchińdź, Bożo, ßwjaty Ducho, k nam!

Wěſty J. H. běſche hižo někotru njedźelu ke mſchi pobył, běſche kraßne khěrluſche ßobu ſpěwał a na prědowanje poßłuchał, ale to wſchitko jeho hnuło njebě. Sswjatki dźěſche ſaßo do Bożeho doma. Wón ßo na ßwoje měſto ßynu, każ běſche to hižo ſto króczź czinił a ſapocza ßobu ſpěwacź: „Pſchińdź, Bożo, ßwjaty Ducho, k nam a ſ twojej hnadu napjelń ßam twojich wěrnych myßl a wutrobu atd.“. Ale dźenßa dyrbjeſche jemu tón khěrluſch woprawdźe wutrobu ſmjehczicź. Hdyż wón tak ſpěwa, jemu do myßlow pſchińdże praſchenje, kak dha ſ nim ſteji, hacź też je ßwjateho Ducha junu doſtał, hdyż je tón khěrluſch nětko hižo ſto króczź ßobu ſpěwał. Wón dale ſpěwa: „Ty ßwjata ßwětkoſcź doſtojna“ — wón tu ſchtuczku ßobu do kónza wuſpěwa a hdyż je kemſchenje k kónzej, je też kónz ſe ſtarym J. H a wón je nowy człowjek. Mjenujzy w czíſchinje, hdźež żane człowſke wóczko jeho njewidźi, wón na ßwoje kolena padnje a ßo ſ zykej wutrobu modli a proßy: „Pſchińdź, Bożo, ßwjaty Ducho, k nam!“ wón ßo tak nutrnje k Bohu woła, ſo ßwjaty Duch pſchińdże, jemu jeho hrěch wotkryje, ſo wěrił njeje do Ssyna żiweho Boha. J. H. je nětko widźazy a khwali Bożu hnadu, kotruż wón nam khudym hrěſchnikam wopokaſuje ſ tym, ſo nam ßwojeho Ducha ſczele jako ßwětło k póſnaczu ßebje ßamych a k poßylnjenju ſa nowe żiwjenje.

Ansyor, arzybiſkop Homburkſki, kiż je w lěcze 805 wumrjeł, je, każ ludowy rt powjeda, dźiwy czinicź móhł. Wón pak běſche tak poniżny, ſo ßebi teho dla niczo wulkeho wo ßebi njemyßleſche; pſchetoż hdyż jeho junu khwalachu jeho dźiwow dla, dźeſche wón: „Hdyż hnadu pola Boha namakam, proſchu wo ßwjatkowny dźiw, ſo chzył pſches ßwoju hnadu moju duſchu poßwjeczicź.“

Naſch Luther chze nam roſiaßnicź, kak nuſnje my ßwjateho Ducha trjebamy; wón czini to ſ tymi ßłowami: „Sa czaßne wězy wſchak je człowjek ßam roſomny doſcź, pſchetoż wón ma ßwój roſom. Teho dla też Bóh w ßwjatym piſmje wucził njeje, kak dyrbi wón khěże twaricź, draſtu ſchicź, kak ßo żenicź, kak dyrbi wojowacź a po morju jěſdźicź atd. Ale w bójſkich wězach ßmy czíſcze ßlepi, ſo też najmjeńſcheho ßami ſpóſnacź njemóżemy. Wulke ſkhróblenje je, ſo ßebi pſchi tym człowjekojo to ſważa; pſchetoż wſchitko, ſchtoż człowſki roſom ßebi wumyßli w bójſkich wězach, je wopaczne. Człowjek, kiż to czini, ßo runa mużej, kiż na pěſk twari, kiż ßebi pałczíny woſmje a chzył ßebi ſ nich draſtu ſeſchicź; kiż pěſk woſmje a chzył ſ njeho khlěb napjez, kiż chzył loſt ſe kżizu wuměricź abo chzył ßwětko ſ khanami do pinzy ſnoßycź, abo kiż druhe wrótnoſcze ſapocżina, kajkeż hiſchcze ßo ſtake njejßu abo ßebi ſtrowy roſom wumyßlicź njemóże; teho dla je też wjele pſchibójſtwa w kſcheſczijanſtwje; pſchetoż woni ßwoju wěz po ßwojim wumyßlenju czinja, każ by to Boża ßłużba była — a wona to tola njeje. Do tajkeho njeroſoma a czěmnoſcze wſchitzy ſapadnu, kiż njepſchiwoſmu to ßwětko Boże w ßwjatym Duchu.“

Sswjatki.

Njedźela	Jap. ſk. 10, 34—48.	Jeſ. 2, 6—22.
Póndźela	Luk. 14, 16—24.	1 Jan. 3, 13—18.
Wutora	Jap. ſk. 11, 1—18.	Jeſ. 3, 1—13.
Ssrjeda	Jap. ſk. 11, 19—30.	Jeſ. 4, 1—6.
Schtwórtk	Jap. ſk. 12, 1—25.	Jeſ. 5, 1—10.
Pjatk	Jap. ſk. 13, 1—13.	Jeſ. 5, 11—21.
Ssobota	Jap. ſk. 13, 14—52.	Jeſ. 8, 5—15.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Czíſchcź a naklad Ssmolerjez knihiczíſchczérnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 23.
12. junija.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Trinitatis.

Romsk. 11, 33—34: O kajka hłubokosćz teho bohatstwa, woboje teje mudrosćze a wědomosćze Bożeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pućze! Pschetoż schtó je teho Knjesa myßl pósnał a schtó je jeho radźicźel był?

„Kak k njedopytanju ßu Boże ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pućze!“ tak praji ßwj. Pawoł, hdyż wón se spodźiwanjom ßo modli psched bohastwom Božeho pósnacza w Khrystußu, hdyż je nuts pohladał do Božich pućzow s cźłowjestwom a s jeho ludom Israelom, kak Bóh ßwój pucź je dokonjał pschi wschěm hrěschenju cźłowjestwa a pschi wschěm wotpanjenju Israelskeho luda, hdyż wón pohladuje na Boże pućze, kotrež ßo ßudźenja cźinja a na Boże ßudźenja, kotrež ßo pućze k sbóżnosćzi cźinja. W sbóżnym dźiwanju wón wě: To njeje cźłowska mudrosćz ale wěczna Boża mudrosćz teho, kiż je prajił: „Moje myßle njejßu wasche myßle a wasche pućze njejßu moje pućze; ale tak wjele wyschsche njebjeßa ßu, dyżli semja, tak ßu też moje pućze wyschsche dyżli wasche pućze a moje myßle dyżli wasche myßle.“

Chzemy=li też my ßo s modlenjom ponižicz psched Božej mudrosćzu, dha je to prěnje, so my spósnajemy: Boże pućze ßu sa naß njewußlědźene potajnstwo, je=li so wón je nam ßam njesjewi. Pschetoż każ to wumóženje ßo jeno wopschimuje wot hrěschnikow a niz wot prawych, tak też Boże sjewjenje ßo njewopschimnje khiba wot móliczkich a hłupych a niz wot rosomnych a mudrych. Dźiwny Bóh! Wón, kiż bydli w ßwětle, hdźeż nichtó dońcź njemóże, wón chze pschińcź a ßebi wobydlenje cźinicź we wutrobach tych, kotsiż ßu rosbiteho ducha a słamaneje wutroby. Ale tych hordych wón s daloka snaje a sa nasch naturski rosom wón ßo wodźewa do cźěmnosćze potajnstwa, każ je wón prajił, so chze w cźmowym bydlicź. Sskuscha k tej wulkosćzi Božej, so wón ßo tym móliczkim sjewi a tym hordym ßo skhowa, kotsiż bychu jeho rad wopschijecź chzyli s pjedźu ßwojich porstow a měricź s liczbu ßwojeho rachnowanja prajizy: jene njeje tsi a tsi njejßu jene! Ně, sawěrnje, k temu je nasch Bóh wěsćze pschewyßoki a pschewulki, hacz so by wón ßo wot rosuma wopschimowacź a wot mudraczkow wuměricź dał. Praschej ßo ras cźłowjeka, schto wón wot Boha a Božich pućzow wě bjes Božeho sjewjenja! Praschej ßo — niz wschak naschich mudrych, kotsiż wot małosćze ßem ßu wot kscheseźijanskich myßliczkow wobdaczi, ale praschej ßo póhanow, a cźi najnadobnischi a najmudrischi bjes nimi, Athenszy budźa cźi rjez wot ßwojeho woltarja s tym napißmom: „Temu njesnajomnemu Bohu“. Abo praschej ßo jich najwjetschich myßlerjow, a woni cźi wotmolwja każ junu Simonides, kiż bu wot krala Xiero praschany, so dyrbi jemu prajicź, schto dha Bóh je. A Simonides ßebi wuproßy wóßom dnjow k pschemyßlenju, a hdyż ßo kral saßo praschesche, ßebi wuproßy dwě njedźeli, a hdyż tej běschtej nimo, dwójzy tak wjele, a hdyż bu kral njesćzerpliwy, wón skónczńje wotmolwi: „Cźim wjazy ßebi to pschemyßluju, cźim mjenje to wopschijam.“

„Nichtón njewě, schtó tón Wótz je, khiba jeno tón Ssyn, a komuż tón Ssyn by chzył sjewicź.“ Khrystuß

ßam je połnje sjewjene potajnstwo Boże w parschonje, a Khrystuß je wschón tón pucź Boži s cźlowjeństwom, kaž wón ßam praji: Ja ßym tón pucź, ta wěrnoscź a to žiwjenje, mjenujzy teho dla tón pucź, dokelž to žiwjenje ßym sa waß psches to wumóženje a teho dla tón pucź, dokelž ta wěrnoscź ßym sa waß psches to sjewjenje. Teho dla njepschińdźe nichtó k Wótzej, khiba psches mje. „Wot njeho a psches njeho a k njemu ßu wschitke wězy. Jemu budź cześcź do wěcžnoscźe. Hamjeń."

Pod ßněhom sakhowany.

Wokeńzy ßu wschě sesacźinjane.

(Pokrocžowanje.)

„To móže ßo cźi duzy stacź, klucž do njeje mam ja, tón ßu mi do rukow podali. Tamle mam jón na hosdźiku wißajo. Lóbrkach wscho tajke steji a leži, kajkež je tam twoja macź wopuschcźiła. Jeniczki jedyn dźeń je wona khora pobyła. Jejne žiwjenje bě na poßledku jara, jara cźeńke, kaž nitka, — duž je měła ßmjercź s njej lóhke dźěło, jo pschetorhnycź. — Ale takle bje wscheho woneho cźi njedamy wot naß wuńcź. Ssyń ßo tu na prjed ßobu s nami sa blido a powjeczerjej ßobu s nami. Se wschěmi twojimi ßmy měli pschezo dobre ßußobstwo a s tobu chzemy jo też měcź. Holzy, pokryjtej rucže blido a pschinjeßtej nam něschto k wjeczeri, dźitej też jena dele do pinzy a pschinjeßtej nam něschto psche picźe. Temu mužej budźe wěscźe trjeba, so móhł s nami kuß pojeścź a s nami k temu kapku wupicź." — Ale tón srudny hóscź wscho tole wot ßo wotwobara a se ßwojej hłowu satschaßny. „Wostajcźe mje wscheho na pokoj, mischtrje, wón praji: „mi nětkle dale niczeho trjeba njeje, hacž so měł ßwój měr, — najradscho chzu ludki ßam pobycź. Mějcźe mój wulki dźak sa wschu waschu dobrotu! ßnadź budu ju wot waß posdźischo móz trjebacź. — Dajcźe mi domoj dóńcź!"

Duž ßo Hanka k nanej stupi a jemu do wucha sascheptny: „Nano, dajcźe jemu jeno tam dóńcź! takle budźe to sa njeho najlěpje! Chzemy jemu radscho něschto k wjeczeri do domu póßlacź. Ja chzu jemu do prědka hicź a jemu tam ßwěczku saßwěcźicź. Pschińdźcźe potom bórsy s nim po mni. Takle budźe to sa njeho najlěpje Jemu wěscźe wocži bolitej, hdyž dyrbi spochi na naß hladacź."

Lědy bě to wurjekła, wsa ßebi Hanka te klucže a dźěsche jimaj do prědka. Tón zusy sa njej pohlada. Najradscho budźische wón hnydom s njej ßobu schoł, duž jeho nětkle mischtr sa ruku wsa a jeho do tameje khěžki dowjedźe.

Ale tam bě nutskach, kaž była tam syma ßama sacźahnyła. Durje dó jstwy běchu wocžinjene. Na běłym cźistym blidku ßo lampa hižo ßwěcźesche. Hanka psched khachlemi ßedźo ßebi tschěskow naczini, so móhła temu mužej satepicź a bórsy bě do khachli woheń sadźěłany a pocža ßo žehlicź a praskotacź. Duž ßo Hanka sběžě a chzyssche s nanom saßo domoj. Ale prjedy hischcźe ßo na teho domoj wrócźeneho ßyna wobrocźo jemu se ßylsowatymaj wocžomaj praji: „Wy drje budźecźe ßam widźecź, hdźe móžecźe ßebi jowle schto namakacź. Horkach budźecźe łožo pschihotowane namakacź; to tam hižo wjele lět kryte na waß cźaka. Mějcźe tu nětkle s Bohom dobru nóz, a Bóh wusměruj wam wschu waschu wutrobu!"

Hacž je Marcźin wschě tele dobre ßkowa wußłyschał a prawje sa nimi pschischoł, njewěm prajicź; — najskerscho drje to njeje. Wón tam wo ßrjedź jstwy stejo sawosta, kaž był s kamjenja wurubany, a hladasche s runymaj wocžomaj jeno na jedyn blecźk. Tamle, pschi woknje w rózku stejesche kolesko s kudźelu a na pischcźałzy pschetorhnjena nitka.

Wón tam dołho stejo na tole pschasne kolesko hladasche, jako běschtej mischtr a Hanka jeho wopuschcźiłej jemu „dobru nóz" prajo.

Wucžobnik Pěta pschinjeße jemu na to něschto k wjeczeri, staji jo jemu na blido a dźěsche wschón mjelczo saßo wot njeho prjecź, jako bě ßebi teho dźiwneho zusobnika trochu wobhladał a khwilu na njeho wocži wudźěrał.

Kak bě tam tola wscho cźiche w tutej khěžzy, w kotrejž běchu wschitzy swotemrjeli! Wonkach bě wscho połne ßněha, duž wo žanym žiwjenju a hibanju niczo ßłyschecź njebě. Nutskach wó jstwje bě jeno ßłyschecź, kak tam cźerw toczi. Nasdała bě zyrkej, duž bě dyß a dyß ßłyschecź, hdyž bě saßo žana hodźina nimo, a hdyž bě wotbiło. Wokoło wjeczora ßo na klakanje pschebiwasche, ale to s daloka ßłyschecź njebě. Po dźeßacźich pschicźeże straźnik pomałku po hrjebji -- — khwilku psched khěžku stejo sawosta wschón spodźiwany, so ßebi tam ßwězu ßwěcźa w khěžzy — hewak bě tam tola pschezo wjeczor cźma była, a wo tym wón tola też njebě niz ßłowczka wot někoho saßłyschał, so był do njeje žadyn podrožnik abo žadyn nowy kupz sucźahnył. Budźische pak straźnik chzył psches rospukanu wokeńzu khwilu dó jstwy nuts pohladacź, budźische móhł widźecź, so je ta jstwa prózna, a so ßo tam lampa ßwěcźi, ale so žadyn cźłowjek nutskach wó jstwje ßamej njeje. Wobydleŕ tuteje khěžki bě po cźmje po starym skhodźe horje schoł — a deski na skhodźe běchu jena po druhej, hdyž bě na nje postupił, wschě kaž sahrěschcźałe — potom bě ßebi horkach durje wocžinił, — wón wschak hižo dawno wjedźesche, hdźe měł schto wumaßnycź a hdźe schto sa njeho budźe. Horna jstwicźka bě wscha spodźiwna wujaßnjena. Runje bě Boži měßacźk na njebjeßa wustupił, ßněhowe mróczele běchu ßo wschě kaž pschetorhnyte a Boži měßacźk móżesche runje prawje rjenje s woknom nuts ßwěcźicź a jstwicźku wschu se ßwojim jaßnym ßwětłom napjelnicź, pódla pak też kóždźicźku wězku w njej wujaßnicź. Wscho bě tam w najlěpschim rjedźe. Pschi woknje stejesche blidko, na nim něschto knihow a grat, kajkiž maja cźěßlojo a tyscherjo pola ßo. Na poscźěnje wißasche prók a smij, s kajkimž dźěcźata hrajkaju. Na kschinje leżesche biblija, — ta pak pě wocžinjeno. Rózk jstwy stejesche łožo, poßleschcźo bě rjane pocźehnjene. Na běły hłowak runje měßacźk ßwěcźesche, a na hłowaku bě mały bólcźk, kaž był ßo něhdy na njón něchtó ras s hłowu popolehnył. Psched łožom stejesche stoł, tón bě prěki k łožu pschistajeny, kaž był tam na nim něchtó poßedźał a kaž był ßebi pódla hłowu na hłowak poposlehnył. — Tón muž, jako bě dó jstwy sastupił, w njej khwilu stejo sawosta. Jemu bě, kaž był ßo wschón satschaßnył. Wón pomałku koło wokoło ßo pohladny. Potom ßo k łožu stupiwschi poßleschcźa s mjelcźa podótkny: wupjerk s tajkejle barbu bě jemu derje snaty. Nětkle pohlada na tón bólcźk na hłowaku a podótkny ßo jeho se ßwojim porstom. Potom ßo na stoł poßyże a ßo s hłowu runje na tónle blecźk slehny, na kotrymž bě prjedy njeho města druha, wot njeho lubowana se ßwojej hłowu powotpocźnyła. Wonkach bě ßwět pod ßněhom wschón sahrjebany. Jowle nutskach bě jeniczka cźłowjecźa wutroba wscha ßama lutka — ta pak bě też, kaž była wscha sahrjebana do starych podacźow a do hrěchow se sańdźenych cźaßow, — pschetož na te wschě dyrbjesche ßebi tón muž nětkle pomyßlicź.

Žohnowanje njedźele.

Po němskim.

Też tón cźłowjek, kiž rady dźěła, dyrbi wusnacź: „Njedźela je parla bjes ßedmimi dnjemi. Wona pschinjeße wotpocžowanje, a poßylni mje k nowemu dźělu, tak so mam saßo radoscź pschi dźěłanju." Ale hladajmy hischcźe hłubje, rospomńmy, s kajkim žohnowanjom je njedźela sa ßwójbne žiwjenje. Rjemjeßlnikej a dźěłacźerjej je w naschim cźaßu cźežko doscź, ßebi ßwój wschědny khlěb saßłužicź. Wón móże ßo wschědny dźeń mało wo ßwoje dźěcźi staracź. Wón wjeczor posdźe domoj pschińdźe. Wón ma mało składnoscźe do wutrobow ßwojich dźěcźi pohladacź. Duž je Bóh lubu njedźelu postajił. Njedźelu dyrbi ßo nan bjes ßwojimi lubymi prawje domjazy cźucź. Njedźelu dyrbja dźěcźi prawje spósnacź, so maju nana. Wón dyrbi jim ßwoju wutrobu a dźěcźi jemu ßwoju wutrobu wotewricź. Njedźelu dyrbja te swjaski, kiž ßo w tydźenju husto trochu roswjasaja, saßo s nowa twjerdźe swjasacź: Njedźela twari ßwójbu. Prawy kscheścźijanski nan dyrbi, hdyž jeho k njedźelskemu dźěłu napominaja, wotmolwicź: „S teho niczo njebudźe, ja dźenßa tym ßwojim ßłuscham, cźi chzedźa mje też junkrócź měcź a ja mam po nich žadanje." Njeje to potom najwjetsche wjeßele, hdyž móże nan bjes tymi ßwojimi ßedźecź, s nimi do Božeho doma hicź, s nimi w Božej stwórbje wonkach ßo wukhodźowacź? Na tajke waschnje budźa hakle saßo prawje cźi jeho. — Kaž bjes njedźele njebychmy niczo sacźuli, so ßmy jena woßada nascheho Knjesa, tak woßebje khudźi bjes njedźele njebychu niczo wo tym sacźuli, so je kóżda ßwójba mała woßadka we wulkej woßadźe. Hdyž ty skorźisch: „Moja ßwójba je kaž rostorhnjena, luboscź je w njej wotemrěła, ja ßym ßwoje dźěcźi wulke wocźahnył a nětko ßo wjazy sa mnu njeprascheja", dha ßo ja tebje praschам: „Ssy ty njedźelu s nimi ßwjecźił? Ssy ßo ty k temu Knjesej s nimi hromadźe modlił? Ssy ty jako nan

w Bożim mjenje bjes nimi ßydak?" Ty wotmolwisch: „Nè". Hlaj to je to, cżehoż dla ßo wjazy ſa tobu njepraſcheja.

Njedżela je parla wſchĕch dnjow w ßwójbnym żiwjenju, wona pomha kſcheſcżijanej jeho dom twaricż. —

Njedżela je kraßny dżeń! O kak luboſnje by byko w mĕſcże a na kraju, hdy by ßo njedżela dżerżała po Bożim poſtajenju. To njeby żadyn rjemjeßłnik klepał, to ßo ſe żaneje fabriki kuriło njeby. Cżiſchina by leżała na mĕſtach a na wßach, kotraż by hiżo njedżelu ßwoje rańſche prĕdowanje dżerżała. A ſ tuteje cżiſchiny ſapocżnje ßo hibacż. Swony ſ wĕżow pſchipowjedaja: „Dżenßa je dżeń teho Knjeſa! Cżeſcż budż Bohu we wyßokoſcżi!" Na to żiwjenje wotucżi. A w tutym njedżelſkim żiwjenju leżi kraßnoſcż kſcheſcżijanſtwa wobraſowana.

W tydżenju ßmy my po naſchim wſchelakim powołanju wſchelazy ludżo. Ssmy knjeſojo a wotrocżzy. Ssmy pſchekupzy, rjemjeßłnizy, dżĕłacżerjo, wucżeni, njewucżeni, bohacżi, khudżi, kralojo a proſcherjo. Njedżelu ſ teje wſchelakoſcże won ſtupimy. Njedżelu ßmy kſcheſcżijenjo. Njedżela je wulki dżeń wujednanja ſa wſchitke ſchtanty. Tehdy móża wotrocżk a dżowka, dżĕłacżeŕ a proſcheŕ ßwoju hłowu poſbĕhnycż a khwalicż: „Tón tam horkach je w Jeſußu Khryſtußu też mój Wótz. Też ſa mnje je wón ßwojeho lubeho ßyna dał. Też ſa mnje je ßo Khryſtuß na kſchiżu krwawił. Też mje je wón wukupił ſe ßwojej ßwjatej, drohej krwju. Też mi je wón ſ hnady wĕcżnu hĕtu natwarił." Hdyż by tuta myßl ſjednocżenja żiwiſcha była w kſcheſcżijanſkej zyrkwi, njeby móhł ßwĕt napjelnjeny bycż ſe ſbĕżkarſkim ſmyßlenjom, ſ njewĕrnoſcżu, ſ krwju a ſ druhimi hroſnoſcżemi. Pſchetoż pſches te njerunoſcże, kotreż dyrbja tu po cżłowſkim porjedże bycż, by tola pſchewahu mĕła ta runoſcż w hnadże a ßmilnoſcżi Bożej.

Njedżela nam tutu runoſcż a to bratrowſtwo pſchezo ſaßo bliſko wjedże. Wona cżłowjeka wutorhnje ſ jeho ſachodneho ſchtanta a wjedże jeho nuts do dżĕcżatſtwa Bożeho. Każ żórka w dołhej puſcżinje zyłeho lĕta nam te lube njedżele napſchecżiwo ſtupja. Teho dla ſpomń na ßabat, ſo by jón ßwjecżił. Ty wĕſch, kak dyrbi ßo pſchi dżĕłanju wſchitko twoje myßlenje na mało dypkow wobmjeſowacż. Wono je pſchezo to ßame a cżini wutrobu a duſchu khudu. Nĕtk tu njedżela je. Myßle móża dale won khwatacż. Wone móża ßo poſbĕhnycż do hnady Bożeje, pſches rowy nuts do wĕcżneho żiwjenja. Każ ma dżĕłacżeŕ na horzym dnju żadanje po khłódku, tak prawy kſcheſcżijan po njedżeli. —

Njedżela tu je, ſo by nam ſa naſche powołanje ßwĕdomnje wótſiła. Kóżdy mjecż, kóżdy ßerp a kóżda koßa dyrbja ßo wótſicż, ſo bychu rĕſake. Sswĕdomnje je tón ßerp, kiż je nam Bóh do wutroby dał, ſo by woteżnjał tón njerjad, kiż chże we wutrobje naroſcż. Kak wutupi pak ßo ßwĕdomnje huſto na wſchĕdnym dnju, w tydżenju. Schto dyrbi ſ teho bycż? Bóh je nam teho dla kraßny bruß dał, na kotrymż ma ßo ßwĕdomnje ſaßo ſwótſicż. Tón bruß je jeho lube ßłowo. Wone pak ßo pſchede wſchĕm njedżelu pſchipowjeda. S nim ßo naſche ßwĕdomnje, jeli ſo njejßmy morwi poßłucharjo, ſaßo tak wótre nawótſi, ſo wſchitko wotrĕſa, ſchtoż chże Jeſuß wotrĕſane mĕcż. — Hdyż na ßwójbne żiwjenje, na żiwjenje pſched tym Knjeſom hladamy, my prĕcż njemóżemy: Njedżela je bjes wſchĕdnymi dnjemi każ wopyt jandżelow Bożich pola cżłowjekow.

A potom, ſchto praji naſchej wutrobje to ßłowo: Njedżelſke ranje w kraleſtwje Bożim! Haj, tam ßłónczko rjane a kraßne ſkhadża. Jeſuß Khryſtuß je to ßłónczko. Tam kwĕtki luboſne ſakcżĕwaju, woni ßu twoji pſchecżeljo, twoji ſtarſchi, twoje dżĕcżi, kiż ßu w boloſcżach ßwoje wocżi ſamknyli a kotrychż tón Knjes na tym wulkim dnju ſbudżi a kotrymż wón kcżĕcż dawa w njebjeſkej módrinje, pod ßwĕcżenjom hnadneho ßłónczka. Hlaj, potom je pokoj a mĕr, dżeń wotpocżowanja, njedżela. To pak njeje ßabat, ale njedżela, tón wulki prĕni dżeń wĕcżneho tydżenja, kiż kónza nima. Tak je luba njedżela parla bjes dnjemi; drohi kamjeń, kiż je ſ njebjeß na ſemju padnuł. Wona je róża żiwjenja na ſemju pſcheßadżena, kotraż je ßo ſ korjenjemi ſemje pſchimnyła. Wona je a woſtanje jandżel Boży, kiż naß w khudobje a nuſy wopytuje, naß ſ radoſcżu a luboſnym troſchtom napjelnjuje, je nam ſawdawk bójſkeje ßmilnoſcże.

Njepſcheſtawaj ßo Bohu ſa tu hnadu dżakowacż. Schtóż je njedżelu ſanjechał, ſchtóż ju ſe wſchĕdnymi dnjemi ſmĕſcha, tón je ſabył, ſ wotkal njedżela je a ſchto chże bycż.

Wyßoki khĕrluſch Salomonowy w ßerbſkich khĕrluſchach.

5.

Staw 1, 5.

O njehladajcże tak na cżornoſcż
Mi hrĕchow, dżowki Zionſkej,
Ach, do wutroby rĕże boloſcż,
So duſchi wĕra brachuje.
Sso na mni njemolcże, hdyż Knjes mi wſa,
Schtoż prjedy ßam mi da,
Hdyż w jeho ßłowje ſtejach
A w poniżnoſcżi kcżĕjach.

Mój Knjes ßo ke mni pſchikhiluje,
Hdyż też na krótki cżaß ßo ſda,
So ßwoju hnadu wotcżahuje;
Wón, kajka ßym, mi pokaſa
Se wſcheje ßłaboſcżu a hrĕchami —
S tym we mni natwari
Pſches wſchelke ſaſtyſknjenja
Tu wĕru bjes ſhonjenja.

Ach nĕ, ja njejßym wotpadnyła,
Mje bola waſche myßlenja:
„Hdyż jaßnoſcż wĕry woblĕdnyła,
So wot ßłónza ßym ſdalena" —
Nĕ, jako k njemu ja ßo wobrocżich,
Sso cżorna woparich,
So bych ßo poniżiła,
Wſchu hordoſcż woſtajiła.

Mje hnĕwaja, ſo kraßu ſhubich,
Nĕtk dżĕcżi mojej' macżerje!
Mje njeroſymja, ſo tak ſkhudżich,
Hdyż ſtejach tola we hnadże.
Na Knjeſa, a niż na mnje hladajcże,
Wón budże ſawĕſcże
Mi ſaßo ruku podacż
A moje hrĕchi wodacż.

Hdyż hiſchcże w połnoſcżi a w mozy
A błyſchcżo khodżach ßrjedża nich,
Tehd' njelut'wachu żanej' prózy,
So ja jich roswucżiła bĕch —
Haj poſtajichu w ßwojej myßliczży
Mje k ßwojej wajchtaŕży,
So bych jich roswucżiła,
Jich wĕru poßylniła.

Jich wĕru chżych ja poßylnjowacż,
Sso ſ dżĕłom wo nje prózowacż;
Jich winizu chżych wobarnowacż
S tym, ſo jim radu podawach.
Jim ßwĕtło, troſcht a móż ja poſkicżich,
Tola ach! jene njeſcżinich:
So winizu bych ßebi
Twariła we wutrobi.

Nĕtk da tón Knjes mi na doſcż ſhonicż,
So lĕdom ßamßnu winizu,
Nochżył-li wón mje ßam wobbrónicż,
Pſched njepſcheczelom ſwarnuju.
Wón wſa mi wſchitko, pychu, cżeſcż a lóſcht,
So by był ßam mój troſcht,
Kotremuż jenicżzy ßłuſcha
Wſcha cżeſcż a moja duſcha.

Roshlad w naſchim cżaßu.

Seńdżenje bjes khĕżoromaj Alexandrom a Wilhelmom je ßo 8. junija w Kielu mĕło. Schto wone wunjeße, nichtó njewĕ, to pak je wĕſte, ſo ßo nĕtcżiſche wobſtacże wĕzow njepſchemĕni.

Polkowy prozeß, kotryż je w Barlinje na 5 njedżel dołho trał, je nĕtko ſkónczeny. Żidowſki bankier Polka bĕ mjenujzy wob-

ſkorżeny, ſo je wjele ludźi k kupjenju ßwojich khětro hubjenych papjerow „Faconſchmiedeactien“ nawabił a ſ tym ſjebał. Prozeß bě żałoßnje woſtudły a tola ſaßo jara ſajimawy. Statny rěčnik ſtejeſche na ſtejniſchczu prawa a wěrnoſcże a chżyſche pſchi tej ſkładnoſczi ſchibałe woranje pjenjeżnikow na burſy tak pſchimacź każ ßo ßłuſcha. Wolkowy ſakitař pak, rěčnik dr. Friedemann (tón ßamy, kiż chżyſche ſ pomozu ßerbſkich burow w Rósborkſko-Wojerowſkim wokrjeßu do khěżorſtwoweho ßejma pſchińcź), ſ wulkej leßnoſczu dopokaſowaſche, ſo ßu tute „geſchäfty“ cżiſcże njewinowate a wſchědne. Wolka bu ſkónczńje ßwobodny wuprajeny. S teho pak je widżecź, ſo naſche ſakonje k temu njedoßahaju, ſo by ßo na burſach wſchědnje ßo ſtawoze wobſchudżeńſtwo pſchimało a pokhoſtało.

Ssměſchny podawk ſta ßo 21. meje ßobuſtawam Bunzlawſkeho wucżeŕſkeho ſeminara pſchi turnowanſkim wulěcże do Naumburga. Chżychu ßebi tam mjenujzy wěſtu fabriku, wſchelake wumětſtwowe wězy wopſchijazu, bliże wobhladowacź. Bohużel pak běſche ßo ſkomdźiło tutón wopyt prjedy liſtnje woſjewicź. Hdyż w dwěmaj cżahomaj k trochu ßamotnje leżazej fabrizy marſchěrowachu, dha mějachu nutſkach tych pſchichodnych „ſchrybarjow“ ſa Bunzlawſkich a Laubanſkich ſozialdemokratow, koſtiż bychu chżyli fabriku pſcheßłapicź a dźěłacżerjow naſchczuwacź. Duż buchu rucże wrota ſanknjene a k wotkhłódnjenju ſozialdemokratiſkeje horzoty wulka wohenjowa ßykawa hotowa ſczinjena. Bórſy ßo njedoroſumjenje wupokaſa a wubudźi pſchi karanczku piwa turnarjow wulke ßmjecże.

Klětnjanſka zyrkwinſka rada je w poßlednim poßedźenju wobſankła, ſo ma ßo Boži dom ſa nutroſcź potrjebnych rano, pſchipołdnju a wjeczor někotre hodźiny wotewrjeny dźerżecź. Tež je ßo poſtajiło, ſo ma ßo raniſche ſwonjenje a pſchebiwanje pſchi ſpěwanju ßwjateho Wótczenaſcha na klětzy, kotreż woboje bě ßo w běhu poßlednich 30 lět ſhubiło, ſaßo ſawjeſcź. Njech wſchitko ßłuži k Bożej cżeſczi!

My ſbóżnych khwalimy.

Kajkich ſrudnych tón Knjes ſbóżnych khwali? Bohużel je jich wjele, kotſiż ßo ßami troſchtuja runje każ tež jich wjele ßo ßamych ſa prawych dźerżi a teho dla żaneho wodacża njepożadaju. Woni ßebi ßwojeje ſrudoby ſ zyła wědomni njejßu. Jich heßło rěka: „Sapomnicź a ßo roſpróſchicź, njech je pſches dźěło abo pſches wjeßele.“ Woni pſchecźiwo pſchinarodźenemu ſacżuwanju hrěſcha, kotreż rjekńje: Sswěru ſpominacź a ſtajnje ßo dopomnicź, to je żiwjenje w najhłubſchim ſnutſkownym. Runje ſrudne lěto dyrbjało k temu ßłużicź, ſo by kóżdy hłubſchi ſacźiſchcź wot tych ſemrjetych hromadźił, ſo by trajne wopomnjecże możne było. „Jeli ja tebje ſapomnju, Jeruſalem; dha njech budże ſapomnjene mojeje prawizy. Njech mój jaſyk ßo k mojim dźaßnam pſchilěpi, jeli ja na tebje njeſpominam!“ tak po ßwojej domiſnje żedźazy pſalmiſta ſkorżi, a ty chżyk nana abo macżeŕ, bratra abo ßotru, żonu abo dźěczo, wucżerja abo pſchecźela tak rucże każ możno ſapomnicź pytacź? S tym ßo ty ßam wot tuteho ſbóżnych khwalenja teho Knjeſa wuſamknjeſch a pod to běda padnjeſch, kotreż wón tym ßmějazym pſchiwoła, kotſiż jenoż ßo pſches kóżde njeſboże k temu powabicź dadża, ſo bychu ſ cżim wjetſchej lohkej myßlu ſa próſdnym ſbożom honili. Ně, hdyż te ſwony ſ tamneho brjoha wěcżnoſcże tak khutnje k nam klincża, potom rěka cżicho bycź a na nje poßłuchacź a te wſchelake praſchenja na to hdże a ſ wotkel, po ßudże a wěcżnym żiwjenju, kotreż ßo w naſchej wutrobje ſbudźuja, wopomnicź a njepſcheſtacź, dóniż my wotmolwjenja namakali njejßmy.

Napſchecźiwo tutym lohkoſmyßlenym ßo druſy zyle do ßwojeje ſrudoby podnurja. Woni wo żanym troſchcże niczo wjedźicź njechadża, ßwoje wokſchewjenje jeno w boloſczi pytaju. Woni ßebi bjes pſcheſtacża dny minjeneho ſboża pſched woczi ſtajeja, to ſemſke ſboże běſche jim to najwyſchſche, běſche jim Bóh. Boloſcź jich njekhmanych cżini a ſadźěwa k wſchědnemu dźěku, bjes tym ſo woprawdźita ſrudoba to ßamo w ßwětle wěcżnoſcże ſapſchijecź a cżim khutniſcho bracź wucżi. To ßu cźi cżeżkomyßlazy. Tola Boži ßyn móże jeno tych ſrudnych troſchtowacź, kotſiż ßwoju ſrudobu ſ Bożeje ruki woſmu.

A nětko my ſbóżnych khwalimy waß, kiż wy ſcże hižo ſaſchli do ſbóżneho ßwěta prawdoſcże a ßami jako połni prawi tam bydlicże. Waſche żedźenje a tradanje je ſměrowane a dopjelnjene je, ſchtoż ſcże tu tak huſto ſpěwali:

„Kak ßłódzy mi to njebjo ßłodźi, mój Jeſuß mje ßam troſchtuje.
Jow żane horjo njewobſchkodźi, we měrje wſcho wotpocżuje.
Ja po tym krótkim cźerpjenju b'du woſtacź w wěcżnym wjeßelu!“

Nětko ßu ſa waß na wěcżne ſaſchke cżaßy ßuchoty a liwkoſcże, wón waß ſe ßwojej prawdoſczu napowa każ ſ rěku, ſo żaneho khabłanja a padnjenja wjazy mózno neje. Wſchitko wojowanje a bědżenje je nimo, Boża wola waſche mozy ſtajnje k jeho ßłużbje pohnuwa. O ſbóżni, ſo ſcże lacżni a hłódni byli po doſpołnoſczi, a njemějeſchcże na tutym ßwěcże doſcź, ale cżim bliże k horje měſta prawdoſcże pſchińdżeſchcże, cżim jaßniſcha bě wam ta hłubina, kotraż waß wot njeho dźěleſche. Haj ſbóżni wy, kiż wy ſcże hłódni a lacżni byli po prawdoſczi, nětko budźecże naßyczeni!

Po Schmidt —M—.

Sadźěwki na puczu żiwjenja.

Hacź tež my ſ prawom wo ſadźěwkach rěcżimy? Haj naſchi wótzojo w cżaßu reformazije to mózachu, hdyż buchu pſcheſcżěhani ßwojeje wěry dla. Jim na wuſkim puczu żiwjenja cżert napſchecżiwo ſtupaſche a jim ſ jaſtwom a ſe ßmjercżu hrożeſche. Ale ſchtó dha nam něſchto cżini, hdyż ßebi wuſki pucź k njebjeßam wuſwolimy?

Tón ſtary ſpytowař je runje tón ßamy, każ tehdom; wón jenoż ſ nami w dźewjatnatym lětſtotetku hinak wobkhadźuje hacź ſ naſchimi wótzami. Pomyßlcże ßebi na pſchikład na te ſta potrjebnoſczow, kotreż maju ludźo w naſchim cżaßu a na te tawſynty rjanych wězow, kotreż na ßwěcże k niczemu njepomhaja, hacź ſo wam myßle wotwobrocża wot teje praweje a najnuſniſcheje ſtaroſcże ſa wěcżne żiwjenje, kotreż tón cżaß wupjelnuja, kotryż dyrbjeli ſe ſkutkami luboſcże a dźěłanjom ſa Boże kraleſtwo wupjelnicź?

Wy żony a holzy, njepomyßlicże ßebi na mróczałku, kotraż wyſche waß cżehnje, kiż pak wam wuhlad na te wěcżne hory woſmje? S cżeho ta mróczałka wobſteji? — O, to ßu rjane ßuknje, kłobuki, ſchórzuchi, rubjeſchka a wſchelaka pycha waſcheho dźěła doma. Wſchitke te wězki — to dyrbicże tola pſchidacź — wam wutrobu napjelnja. Te ßebi kupujecże, potom macże ſtaroſcź, ſo ßo też rjenje ſeſchija a wam derje ſteja a mało cżaßa wam woſtanje ſa żiwjenje ſ Bohom a ſa Boha, kotreż chżecże tola wjeſcź. Hdyż chżecże njedźelu ke mſchi hicź, je ta prěnja myßliczka, kak ßo rjenje ſwoblekacź a potom w zyrkwi waß ſaßo ta ſtaroſcź cżwiluje, hacź też cźi druſy widża, kak rjane khodźicże abo wy na druhich hladacże, kajke tam ßedża. Ssamo na ßwjatym měſcże je ſpytowař wam bliſko a wam waſchu duſchu ſ tajkimi próſdnymi myßlemi ſajědojcźuje.

To ßu tajke ſadźěwki (kajkichż je hiſchcże wjele druhich) na puczu żiwjenja, kotreż dyrbiſch nawuknycź pſchewinycź.

Trinitatis.

Njedźela	Jap. ſk. 14, 1—10.	Jeſ. 8, 16—22.
Pónděla	Luk. 15, 1—10.	1 Pětr. 5, 6—11.
Wutora	Jap. ſk. 14, 11—28.	Jeſ. 9, 1—7.
Ssrjeda	Jap. ſk. 15, 1—41.	Jeſ. 10, 1—4.
Schtwórtk	Jap. ſk. 16.	Jeſ. 11, 1—9.
Pjatk	Jap. ſk. 17.	Jeſ. 11, 10—16.
Ssobota	Jap. ſk. 18.	Jeſ. 12, 1—6.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cżißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cżiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicżiſchcżerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!

Čisło 24.
19. junija.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczérni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po swj. Trojizy.

1 Jana 4, 16: „Bóh je luboscz a schtóz w luboscźi wostanje, tón wostanje w Bosy a Bóh w nim."

„Bóh je luboscz", s tutymi dźiwnymi krótkimi, hłubokimi słowami spěwa swj. Jan tón khěrlusch tych khěrluschow, kotryž je pschi Božim trónje, s Božeje wutroby wopschijał. To je spěw teho wuczomnika, kotrehoz tón Knjes lubowasche, kiž bě pschi jeho wutrobje ležał, w kotrehoz wutrobje cźiche, ale mózne płomjo Jesušoweje luboscze sapa, na kotrehoz schědźiwym wobliczu rańsche serja wěczneho žiwjenja so błyschcźa. Wón spěwa tamny khěrlusch, kotryž je cźlowjestwo tak dołho pytało, kotryž smy my wot małoscze sem tak husto słyscheli, kotryž do sylsow semje tak husto muts klinczi kaž jandźelska powjescz a njebjeski synk: „Bóh je luboscz".

Bóh je potajnstwo. „Je jedyn potajny Bóh a bydli w swětle, hdźež nichtó dóńcz njemóże", kaž pismo praji. Jeho wěczna móz a bójstwo wschak so spóznawa na skutkach, mjenujzy na stworjenju swěta a nutrne wóczko widźi drje slědy njebjeskeje mudroscze, kotraž na semi tak dźiwnje hrajesche. To su stopy Boha, kiž se swojej pychu psches stwórbu krocźi, wo kotrejž spěwamy:

Pój, wutroba, a wjeßel so
Na darach Boha twojeho
W tym lubym lětnym cźasu,
Wscho rjenje je sa cźlowjekow,
Duž njech na pyschi sahrodow
Sso twoje woczi pasu.

Ale wotmolwjenje na to praschenje: schto je Bóh? pohlad do wutroby Božeje nam stwórba njedawa. Ssu sebi hłowu łamali, mudri wschěch hrodow a cźasow s cźmowym hudańczkom, ale wschitzy njejsu dale pschischli hacz k Athenskemu wołtarjej s napisмom: Temu njesnajomnemu Bohu! Jenoz wěczny evangelion nam dawa wotmolwjenje jasnje a wyskajo: Bóh je luboscz.

Luboscz pak je tez potajnstwo, hłuboke, sbózne potajnstwo, jenoz wot tych spósnate, kotsiz su lubowali. Někajke sdacze wschak wschitzy wo tym mamy, schto je luboscz. Pschetoz w někajkim schtalcze je naschu myßl pschimała: Nanowa luboscz, macźerna luboscz, luboscz k nanej a macźeri, luboscz k bratrej a k sotsje, njewjesczinska a mandźelska luboscz. Bóh je dom a swójbu móhł rjez nizschu schulu loboscze cźinił, hdźez sahe móz luboscze shonichmy, hdźez kóždźiczkeho sebitoscz słama a s zunim gwałtom k podacźu na druheho muczi. Ale wschitka kreatursa luboscz je jenoz podomnoscz a poskhodźeńk Božeje luboscze: teje luboscze Božeje k nam a nascheje luboscze k Bohu a nascheje luboscze bjes sobu w Bosy. To su stopy Boha, kotryž s pychu swojeje luboscze psches swoje wustajenja w cźlowschkim žiwjenju krocźi a nam, hdyž sboze a sbóznoscz cźlowschkeje luboscze shonimy, s tamnym spěwanjom saczucz dawa.

Ach praju ja, hdyž, Božo, ty
Nam hižo jow tak rjany sy
Na tutym khudym swěcźi,
Schto hakle ma po tutych dnjach
We twojich slotych bydlenjach
Sso dóńcz na twoje dźěcźi?

Tute ſnamjo wſcheje cžłowſkeje luboſcže pak by ſa naß potajnſtwo woſtało, hdy njeby wěcžny evangelion nam hudańcžko ſhudało: Bóh je luboſcž. Haleluja. Sawěrnje, wulke je potajnſtwo Boże: Bóh je ſjewjeny w cžěle, Khryſtuß je cžłowjek ſcžinjena luboſcž Boža. Chzeſch=li tu luboſcž widžecž, chzeſch=li teho wulkeho potajeneho Boha widžecž, dha pohladaj na Khryſtußa, kotryž praji: „Schtóž mje widži, tón widži teho Wótza“ a kotrehož ßwj. Jan pomjenuje ßłowo, wurjeknjenu wutrobu Božu. Teho dla rěka w luboſcži woſtacž: w Khryſtußu woſtacž, do njeho wěricž a po nim khodžicž a w jeho luboſcži Boha a bližſchich lubowacž jako ßam ßo.

Pod ßněhom ſakhowany.

2.

Pſched wrotami pſchi ſtudniczy cži lipa cžini khłódk,

a pod ßamej lipu bě kamjeńtna ławka, a na nju běſchtej ßo dwaj wußynyłoj: błěda žónka, kotraž mějeſche wobej wocži ſapłakanej, a młody, wyßoko ſroſcženy hólž ſ njeměrnymaj wocžomaj a ſ kudžerjawej hłowu. W rukomaj mějeſche wón ßwój tokſty dubowy kij, ſ kotrymž chzyſche ßo na pucž podacž, — ſ tym ßebi nětkle wſchón njeſcžerpliwy delka w pěſku drapaſche, — pſched nim na ławje leżeſche jeho kožany waczok, wſchón połny wutykany a derje ſapaßany.

To bě rano ſahe w lěcžnym cžaßu. Ptaczki na lipje, woběmaj wyſche hłowy, běchu hižo dawno wſchě wozucžiłe a ſyba bě ßebi ßwój prěni rańſchi khěrluſchk ſafifoliła, hewak pak bě hiſchcže ßwět wſchón w ſpanju. Njebjo bě kaž do mrócželow ſawalene a na kóždej trawiczy ſyboleſche ßo krjepjelka nózneje roßy. Runje chzyſche lube Boże ßłónczko wuſkhadžecž.

Ta ſtara lipa ſ tymi wulkimi hałoſami bě hižo wěſcže wjele cžłowjeczich narodow wuhladała: jedyn narod bě po druhim pſchiſchoł a woteſchoł. Jowle na tule kamjeńtnu ławu bychu ßo te žony a te holczata poßynyłe, hdyž bychu ßebi do ſtudniczki byłe po wodu pſchiſchłe. Jowle bě druhdy młody hólž ſ holzu ßedžił a běſchtej ßebi mjelczo powjedałej, ſchto a kak chzetaj ßebi ſapoczecž, hdyž budžetaj ženjenaj, a běſchtej ßo na tajkile pſchichod wſchej wjeßeliłaj, a ſtudniczka bě była wſcho ßobu wußłyſchała. Tež tale błěda žónka wjedžiſche ßo na to a na tame, ſchto bě ßo tule na ławje wurěczało, dopomnicž, a na to wſcho dyrbjeſche ßebi runje nětkle ſaßo pomyßlicž.

Lipa tam runje w ßwojim połnym kčenju ſtejeſche a kołowokoło njeje bě wſcho połniczke wot jeje luboſneho wonjenja, a to hacž nuts do ßameho měſta a pſches ßame tamele wrota, haj hacž ludžom nuts do domow, hdyž ßebi nětkle poczachu wokna woczinjecž a ßebi wokſchewjazy rańſchi wětr dó jſtwow puſchczecž.

Wulka dróha, kotraž do najwjetſcheho měſta w jich kraju džěſche, jowle nimo wjedžeſche. Sa mału khwilku budžiſche tu wſcho wjele hinaſche było. Jow budžichu tu holzy ſ mlókom byłe a ſahrodnizy ſ płodami ſe ßwojich ſahrodkow a druſy. — Tón młody hólž chzyſche ſ mozu prjecž do dala.

„Luby, ſłoty Marczinko“, jemu ta žónka praji, „woſtań mi jeno hiſchcže mału khwilku jowle pſchi mni ßedžo. Mi je wokoło wutroby, kaž njedyrbjała cže ženje wjazy ſa ßwoje žiwe dny ſaßo wohladacž, — a ja měła cži hiſchcže tola tak wjele prajicž. Wutroba je mi wſcha połna, ach wſcha połniczka połna!“ —

„Ale macže — hižo wczera wjeczor ſcže pſchezo do mnje nuts rěczała a dženßa rano ſaßo, — nětkle móhło pak ſ tymile rěczemi wſchěmi doſcž a na doſcž bycž. Wſchak ja tola žane małe džěczo wjazy njejßym, a wſchak tola ßam tež wěm, ſchto ſechzu!“

„Moje džěczo pak tola ßy, luby, ſłoty ßyno! A hlej, ja wboha ßym ſwudowjena, nimam tu na zyłym ßwěcže nikoho, hacž tebje ßameho. A — haj wſchak, ty ßam wěſch, ſchto ſechzeſch, luby ſłoty Marczinko! ty ßy ßwoju hłowu wobkhował, ſo chzeſch do Ameriki, a ßy ßebi wote mnje wunuſował, ſo ßym cži dyrbjała do wſcheho teho ſwolicž. Pſched tejle Ameriku ßym měła ja pſchezo ßwoju hroſu a njejßym chzyła ženje niczo wo njej ßłyſchecž! Haj wſchak, wěſcže je duſchna wěz, hdyž ma muſki cžłowjek ßwoju krutu wolu — ale wón dyrbi jeno to chzycž, ſchtož je prawe, a dyrbi ßo pod Božu wolu khilecž!“

„Macže, wſchak ßym wam hižo huſto prajił, ſo jeno waſche dla do Ameriki du, dokelž móže tam cžłowjek do něczeho wonajſcheho pſchińcž, jowle pak niz. Budžich dyrbjał jowle pola waß woſtacž, móhł drje ßnadno tule w naſchej ſtarej budzy někajki kuß džěła měcž, ale dyrbjał pódla cžaß ßwojeho žiwjenja ßuchi khlěb jeſcž a nuſu tradacž. To mi tola njebudžecže chzycž prajicž, ſo było tole ſa mnje žane „ſboże“. Tak pak (— dyrbjało ßo mi tam ſeſchlachczicž,) budu tu ſa něſchto lět ſaßo pola waß doma! Amerika! macže, do njeje wſchak dženßniſchi džeń dale žadyn wulki pucž njeje — ſa dwě njedželi tam budu!“ —

„Haj wſchak, takle to ty prajiſch“, jemu ta błěda žónſka praji. — Wſchak budžemy widžecž, ſchto budže Bóh tón Knjes do wſcheho teho prajicž. — Duž jeno chzemoj nětkle dacž wſchemu dobre bycž, luby ſłoty ßyno; — a duž nětk wote mnje ſ Bohom dži! Ludžo ßu hižo wſchitzy ſeſtawali a ja widžu, ſo ßebi holzy hižo ßem po wodu du.“

Macž ßynej ſ woběmaj ßwojimaj rukomaj wokoło ſchije padže, a ßebi jeho hłowu k ßebi ſcžahnywſchi jemu czoło a hubu wokoſcha a wón ſaczu, kak jemu ſ macžernych woczow ßylſy na lizo panychu. Wón pak niz njeſapłaknu, dokelž ßebi myßleſche, ſo by tajkele něſchto muſkemu cžłowjekej njepſchiſtało. A jako bě ta macž ſtanyła a bě pſches haßu prěki nuts do małeje haſki, kotraž tam ßrjedž ſahrodkow džěſche, — bě tón młody hólž městu hižo khribjet wobrocził a ſtupaſche wſchón khróbły dale, ale na měſto do ſady ſe žanym wóczkom niz wjazy njepohladny.

Ta žónſka ſcžeže ßebi pak ßwoje ſchěre rubiſchczo, ſ kotrymž bě ßebi ßwojej ßuchej ramjeni ſawodžeła, bóle do czoła, ſo njemóhł žadyn cžłowjek wohladacž, ſo płacže. — Ale Bóh je tola wohladał, kak jara wona płakaſche.

A nětkle pſchińdžechu ſa nju te dołhe, dołhe lěta wudowineje ſrudoby, a nětkle bě tu ßama lutka — ach, to běchu cžaßy, tajke ſchěre a mutne, ſo chzyſche ßo jej huſto wutroba wſcha ſlemicž, tajku mějeſche ſtaroſcž a žadanje po ßwojim ßynu.

Swudowjena Dubina bě tehdy, jako jejny ßyn wot njeje do dala wuńdže, tajka něhdže wokoło pjecždžeßacž była. Jejny muž bě był blidař, a teho bě była ſahe ſhubiła. Ta khěžka na hrjebjach bě była jeho, wón bě ju wot ßwojeju ſtarſcheju měł, a bě był wuſchikny, pilny a pobožny džěłacžeŕ. Tón bě ßebi ju ſa ßwoju mandželſku wſał a tehdy bě wona Boha ſa tajkele ſboże khwaliła a ßo jemu ſ wutrobu ſa wſcho džakowała. Ale wſcho bě jej hinaſcho pſchiſchło, hacž bě ßebi wona do prědka pomyßliła była. Hižo dwě lěcže po tym pocža jejny muž ſkoržicž, ſo jeho pſchezo wokoło wutroby něſchto boli. Tajke tež bě. Potom je był dołho khorowaty, a duž ſ nim pomału do ßmjercže džěſche. Marczink bě runje tſi lěta ſtary, jako jemu jeho nan wumrje.

Tón hólczez bě hižo ſa małe džěczo pſchezo tajki někajki kaž ßam ßwój, a by był rad pſchezo ßam ßwojeje hłowy — ta cžicha, miła macž pak ßebi doſcž rady njewjedžeſche, kak móhła jemu jeho wolu ſlemicž. Sswoje myßle mějeſche tón hólczez pſchezo a ſpochi won do dala; wón chzyſche, ſo było junu ſ njeho něſchto wulke, a ſo był wjazy, hacž wſchitzy druſy. Macž jemu huſto prajeſche: Budž jeno ſ tym ſ pokojom, ſchtož tu maſch“; ale to jemu po jeho myßli njebě. Macž bě měła wjele do njeho rěczecž, prjedy hacž bě jeho ſamohła, ſo bě to nawukł, ſchtož bě jeho nan był. Njerady a pſchezo pſchi ßebi ßo na to hórſcho bě ßwoju wěz dowuknył, ale bě ſpochi na ßwojeho ßuroweho miſchtra ſkoržił, tón pak bě ſ nim ſ wutrobu derje měnił, hdyž bě jeho trochu ſa wuſdu džerżał.

Nětkle bě jeho wuczomny cžaß nimo. Duž ßebi wón njechaſche wot nikoho wjazy niczo rěczecž dacž, ale nětko bě ßebi do ßwojeje hłowy ſtajił: pak do Ameriki, pak do Awſtralije. Jowle doma, w tymle małym měſtku, hdžež bě ßo narodžił a wotroſtł, wón wjazy wutracž njemóżeſche, — a macžerka dyrbjeſche jemu dacž cžahnycž; — ta pak je wjele ſtow krócž pſche to dyrbjała ſdychowacž a ßo na to rudžicž.

Khětro dołho trajeſche, prjedy hacž macž wot njeho prěni liſt doſta. Wón bě jej ſ krótka a ſ khwatom něſchto ryncžkow napiſał, a ßobu na to poſpomnił, ſo budže jej bórſy druhi wjetſchi liſt póßłacž, a jej potom wſcho bóle na dróbne wopiſacž. „Nětkle wam hiſchcže (takle jej piſaſche) njewěm wjele piſacž.“ — A tola je na tónle jeho liſt wjele macžerných ßylſyczkow wupadnyło, ſo wot piſma tu a tam ſkoro niczo wjazy widžecž njebě, dokelž běchu macžerne ßylſy te piſmiczki wſchě wuzyrowałe.

(Pokroczowanje.)

Sslowo sa żony.

S wjetscha ßo, hdyż w domje prawy měr bjes mandźelskimaj njeknježi, ßama wina mużej dawa. S tym ßo prěcź njedyrbi, so ma to husto ßwoje dobre prawo, ale tola też żony nastork k njeměrej dawaju a mużam se ßwojim sadźerżenjom pschebywanje w domje wohidne cźinja. Duż ßo dźenßa s krótkimi ßłowami na lube ßerbske żony wobrocźimy:

Pobożna a mudra żona ßwoju dźowku, kotraż chzyscze se ßwojim młodym mużom runje starschiski dom wopuschcźicź, na tu radu dopomni, kotruż Luther żonam dawa: „Luba dźowka, měj ßo pschecźiwo twojemu mużej tajka, so jemu wutroba radoscźiwa poskakuje, każ husto ßo domoj wrócźo ßwój dom wot daloka wohlada."

Wschitke żony tajke njeßu, so móhło mużam tak derje bycź. Żona ma pschißłuschnoscź, ßwojeho mużowa pomozniza bycź; dopjelni pak wona tu pschißłuschnoscź, so hrosnje hlada abo ßo huntori, hdyż ßo muż domoj wrócźi? Żonina najrjeńscha pycha psched Bohom a cźlowjekami je cźichi a zuni duch; kak hrosnje to je, hdyż żony wo domje sakhadźeja a muż dyrbi jenoż lubeho měra dla ßo podacź, dokelż wě, so ßo hewak żona saßo na njeho wußypa. Dopjelni wona s tym ßwoju pschißłuschnoscź, so ßwojeho muża k hněwej wabi, jemu napschecźiwo skutkuje, hdyż dyrbi s nim w pschesjenoscźi żiwa bycź a jemu k pomozy stejecź?

Muż chzył ßwoje dźěcźo krucze dźerżecź a jemu jeho njeposłuschnoscze wotwucźicź, ale żona pschez wuschomaj dźěscźa jemu wumjetuje, so je pschekruty a dźějcźu skradźu dowoli, schtoż je nan sakasał. Tajki njerosum je ßo hižo husto wjecźił a żałostne scźěhwki měł.

Abo so żona psches měru wjele na ßwoju drastu wudawa, chze pyschna khodźicź a wschitko wużiwacź, pschi tym domach wschitko sanjerodźi a ßwojeho muża cźwiluje wo pjenjesy k tajkemu żiwjenju abo dołh bjes mużoweho wjedźenja napraska. Mużej pjenjesy njedoßahaja, wón pak też mozy nima, so by żonje něschto sapowjedźił a porjad cźinił a so by ßo w ßwojich cźeźkich myßlach kusk rospróschił, wón do korcźmy khodźi. To njedyrbjał — ale żona je tola ßobu wina, hdyż s mużom s hory dele dźe. —

Abo muż ßo sprózny domoj wrócźiwschi porjadadomach njenamaka, jstwy ßu njecźiste, dźěcźi masane khodźa, żona każ lidora khodźi, jědź njeje dobra, pschetoż żona wo tym niczo njerosumi. Wona je wotrostwa, każ wjele holzow w naschim cźaßu, so njeje trjebała niczo dźěłacź, hdyż by nusne było, so by ju hižo macź domach nawucźiła kózdu minutu k wużitnemu dźěłu wużicź. Abo wona dyrbjesche wot ßwojeje konfirmazije na to myßlicź, s rukomaj ßebi pjenjesy saßłużicź, kotrež buchu pak s wjetscha sa wjeßela wudate. Kak bórsy ßo potom muż dohlada, kiż ßwoju żonu prjedy jenoż s wobkhoda snajesche, kak jara je sjebany, hdyż widźi, so je nětko na lěnju żonu swjasany, so w domje niczo do prědka njeńdźe, ale wschitko wrócźo dźe. To dyrbjał muż snutskomnje jara kruty, haj kruty psches hnadu bycź, hdy by wonkach wucźek a rosprószchenje njepytał.

Hdźež pak ßu tajke srudne wobstejnoscze psches to, so żona ßwoju pschißłuschnoscź dopjelnicź njemóże, do doma pschischłe, dyrbi tam pschi tym wostacź? Ně, shrabaj ßo a budź khróbły! Też pola waß móhło hischcze wschitko dobre bycź, hdy byschcze chzyli prawe lěkarstwo sapschimnucź, kotrež je hižo wjele domow njeměra a hubjenstwa do rjanych měrnych domow pschetworiło, to je Boże ßłowo a modlitwa. O pójnaj twoje sakomdźenje, pytaj pola teho Knjesa wodacze a poßylnjenje, prózuj ßo, twojeho muża wujednacź; praschej ßo nashonjenych wo radu; nusuj ßo ßam k pilnemu dźěłanju, njech je cźi s woprědka cźeźko, ty budźesch ßwoje spokojenje namakacź a twoje żiwjenje budże nowe. Cźaß wschak je, a to wulki cźaß!

Nětko pak też hischcze ßo s krótkimi ßłowami k tym żonam wobrocźimy, kiż ßwoju pschißłuschnoscź dopjelnjuja, kotrychż muż pak tajki njeje, kajkiż bycź dyrbjał. Cźinicze dha pak wy żony s pschecźelniwej scźerpliwoscźu wschitko, so byschcze muża saßo na prawy pucź pschinjeßke? Wón je waß cźeźko sranił a srudźił, ale njewostańcze symne a samknjene; wy wěscze, kak husto je tón sbóżnik nam pschikasał, so dyrbimy wodawacź; schtó pak budże to cźinicź, hdyż to żona pschede wschěm njecha? O wobarajcze hněwej, wón je wot teho złeho njepschecźela; mějcze ßobucżucze s waschimi mużemi, kiż pschi ßwojich ßłaboscźach ßo ßami husto njesbożowni cźuja; pomyßlcze ßebi też na to dobre, schtoż je na nich; njedajcze waschej luboscźi wuhaßnucź — hewak budże wam hakle prawje cźeźko. Scze dha ßebi wy też woprawdże pschezo na to ßłowo myßlike: „Wy żony, budźcze poddane waschim mużam w tym Knjesu", běschcze wy hotowe też junkrócź ßwojim mużam prawo dacź, hdyż ßo wo niczo njeprawe njejednasche. Haj, pruhuj ßo prawje, prjedy hacź wschu winu na muża storcźisch; pokaż ßo jemu hischcze bóle swólniwa, każ cźeźko tebi to też bude, wopokaż jemu tu cześcź, kotraż jemu po Božim porjedże ßłuscha. Njespuschcź nadźiju, hdyż je twój muż ßo też daloko sabłudźił. Żona móże saßo wjele polěpschicź. To běsche tola kraßne dobycze, kotrež tamna żona doby, kotrejež muż lěta dołho w korcźmach ßydasche hacź do ßrjedź nozy. Wona njepschesta ßo sa njeho modlicź a jako saßo wo połnozy na kolenomaj psched tym Knjesom leżesche a prosschesche, so chzył jejneho muża wumóź s rjeczasow hrěcha — bě wón cźische do jstwy sastupił a każ ßo wona wohladny, wón pschi njej kleczesche a ju a Boha wo wodacze proschesche a bě wot teho cźaßa ßem nowy cźlowjek. Kak husto je prawa modlitwa hižo tajke płody njeßła; hižo někotra żona se ßwojej scźerpliwoscźu bjes wjele rěczenja ßwojeho muża sa měru dobyła; nětko je cześcze hódny muż — prjedy to njeběsche — jeho żona je to w potajnym se ßwojim Bohom dokonjała, je ßłabeho poßylnika, posběhnyła s cźichej scźerpliwej luboscźu, kotraż wschitko měri, wscheho ßo nadźija, wschitko snjeße. Tak wutrajcze, lube żony — wy scze to ßlubike — pola ßwojich mużow, doniż waß ßmjercź njedźěli a njecźißńcze ßwoje dowěrjenje prjecź! Tak s Božej pomozu wschitko derje póńdże a ßłónczko měra budże ßo wysche naschich lubych ßerbskich domow ßwěcźicź.

Roshlad w naschim cźaßu.

W Delnich Kósłach bu pjatk 10. junija prjedawschi farar tuteje woßady, knjes Williger, kotryż też wjele lět jako wokrjeßny schulski inspektor ßerbske woßady Rósborkskeho wokrjeßa wopytowasche, s wobdźělenjom wjele duchownych a wucźerjow ßwjatocźnje k poßlednjemu wotpocźinkej pschewodźany.

Klětnjanska wupożcźerńja a nalutowarńja mějesche 29. meje ßwoju nalětnu hłownu shromadźisnu, pschi kotrejž bě wot nětcźischich 90 ßobustawow 70 pschitomnych. S rosprawy, wot pschedßydy podateje, je tole naspomnjenja hódne:

W lěcze 1891 mějachmy dokhodow 27,614 hr. 11 np.
" " " " wudawkow 26,888 „ 62 „
W dokhodach je 7748 hr. nalutowanskich pjenjes.
Aktivow (samóżenja) bě kónz 1891: 19,713 hr. 94 np.
Passivow (dołha) " " " 19,458 „ 78 „
Po tajkim cźisty wunoschk 255 hr. 16 np.

Wot tuteho wunoschka bu na „sakożny fond" pißane 200 hr.
" " " " na „reservny fond" " 55 „ 16 np.

Konsumskich potrjebnoscźow (hnójnischcźow, kalka, wuhlow) ßmy 4658 zentnarjow sa 4303 hr. 14 np. wobstarali a s tym ßwojim ßobustawam na 1500 hriwnow słutowali. Jow móżesch s rukomaj pschimacź, kak wużitne je tajke towarstwo sa kózdeho, też sa samożitych! To pak je to dźiwne pschi tutych Raiffeisenowych sjenocźeństwach: Jenoż schtóż niz to ßwoje w nich pyta, ale sboże bližscheho, tón tola też to ßwoje namaka.

Wyßoki khèrlusch Salomonowy w ßerbskich khèrluschach.

6.

Staw 1, 6.

Cźe, kotrehoż tak lubuju,
O Knjeże, stysknje sdychuju,
So ßym saß' wopuschcźena —
Cźe mějach tola, sdźerżach cźe,
A nětk ßym saßo w puscźinje
Tak ßama wostajena!
Ty wocźomaj ßy postajeny,
Ssy sapschikryk ßej wobliczo.
Ach, Knjeże, droho poważeny:
Sa tobu wołam sdychujo!

Rjekń, hdźe ßym sabłudźiła ßo?
Hdźe khodźu stysknje wołajo
A skoro sawutlena?
A praj mi wschak, hdźe paßesch ty,
Hdźe wotpocźink masch khłódniwy,
So była wokschewjena?

Haj, połdnjo je a ßłónzo kała,
Ja nihdźe kłódka njewidźu —
Hdźe ßy, so bych cźe namakała?
O kak po tebi ſdychuju.

Mi wutroba tak próſna je,
Mi ſtyſchcźe ßo, mi picź ßo chze,
Ja ſkoro ſadwěluju.
Ja wołam, ty chzył móz mi dacź,
Mje ſ twojim ßłowom troſchtowacź,
So ſaßo poſtawuju.
Tež twojich paſtyrjow wſcha próza
Mje ſ mojich ſtyſkow njeſtorhnje.
O praj wſchak, wěczny ßyno Wótza,
Schto k tebi ſaß' mje dowjedźe.

Ja cźinju wſcho, ſchtoz ſamóźu,
Ja pytam pomoz bratrowſku,
Na njej ßo poßylnjowacź;
Ach, tola ſrudna woſtawam
A nihdźe troſchta njenam'kam;
Ja njewěm, hdźe ßo ſkhowacź.
Ach, hewak mózach ſ nimi ſpěwacź,
Nětk ſpěw mje ſymnu woſtaji;
Ja khěrluſche cźi njem'zu dźěkacź,
Hdyz ſpěwanje jich ſaklinczi.

O, cźomu ſtejiſch naſdala!
Ja, kaz bych Knjeſa njeměła,
Ssym wopuſchczena wſchudźe!
Cźi bratſja na nim mola ßo,
A pſchihladuja dwělujo,
Hacz pomhane mi budźe.
Mi ßamej je, kaz bych na wěcznje,
O kralo mój, cźe ſhubiła.
Ach, je dha temu tak woprawdźe?
Ssy dha mje ſabył do zyła?

Schto je hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchej?

Na kónzu 16. lětſtotka běſche w Marburku, potom w Witenberku jako wucźeŕ bohoßłowſtwa źiwy wěſty Aegidius Hunnius. Hdyz tón ßamy hiſchcźe w ßwojich młodych lětach na klóſchtrſkej ſchuli w ßwojej würtemberkſkej domiſnje pſchebywaſche, dha ßo ſta, ſo cźi młodźi ſtudencźa ras tak bjes ßobu ßo rosrěczowachu, ſo jene ßłowo druhe da a jedyn rěcz na hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchej pſchinjeße, ſo tón ßamy ßo wodacź njehodźi. Tuto ßłowo ßo do wutroby młodeho Aegidiußa, tak wón ßam powjeda, kaz ßmjertna ſchipa ſadrě, tak ſo ſtyſk a tyſchnoſcź jeho nadpadźe a ſły njepſchecźel jemu do wucha ſcheptaſche: ty ßy hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchej wobjeſchoł! Wón pak wo tutym ſpytowanju nikomu niczo njeprajeſche. Wón ßo ſ njewurjeknjenej ſrudobu do łoża lehny, płakaſche zyku nóz a modleſche a wołaſche ßo k temu ßmilnemu Bohu. Na druhe ranje, pſchezo hiſchcźe ſrudźeny, ßo k ſhromadnej modlitwje poda, potom runje tak ſaſtyſkany do roswucźowanja dźěſche a na ßwoje ſwucźene měſto ſtupi. A hlaj, tu runje na jeho měſcźe „ta parla" wotewrjena leźi („parla" to ßu duchowne natwarjaze knihi wot Jana Spangenberga) a jeho wóczko hnydom na napißmo wotczinjeneho ſtawa padnje: „Schto je hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchej?" Khětſje to pſchecźita a hlaj, jako wotmolwjenje je date ßłowo ſtareho zyrkwineho wótza ßwjateho Hawſchtyna, abo Auguſtina: „Hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchej je wobſtajna a trajna njepokutnoſcź." Jako běſche to wucźitał, bu wón ſ troſchtom a wjeßełoſcźu napjelnjeny a ſły duch dyrbjeſche wot njeho twóchnycź.

—M—.

+ Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.

Na wobkedźbowanje teje kaſnje bu tyſcherſki miſchtr Friedhofer we Wildenburgu na ſpodźiwne waſchnje dopomnjeny. Friedhofer běſche muz, kiz běſche derje ſmyßleny a kotryz ßebi ſe ßwojim ſadźerźenjom ßamu khwalbu doby. Wón běſche tak derje pilny kaz tež wuſchikny dźěkacźeŕ, běſche porjadnje źiwy, njepytaſche ßwoje roswjeßelenje w korczmach, ale domach pola tych ßwojich, pſchetoz wón ßwoju mandźelſku ſ wutrobu lubowaſche a hdyz móżeſche ſ njej a ſe ßwojimi dźěcźimi hromadźe bycź, běſche to jemu pſche wſcho druhe wjeßele. Pſchi tym běſche pſchecźiwo kóźdemu pſchecźelny, ſo bě wot ßwojich ſnatych lubowany a cześcźeny, njech tež mějeſche jedyn abo druhi źadanje, ſo dyrbjał bóle do towaŕſtwa bycź. Jenoz ſa Boha běſche jeho wutroba ſymna. Schtoz jemu na polu naroſcźe a ſchtoz jemu jeho dźěło pſchinjeße, to ßwojej pilnoſcźi a mudroſcźi pſchizpi, na teho pak, kiz k dźěłu źohnowanje a radźenje dawa, ßebi njemyßleſche, hdyz by nuſne było jemu dźak a khwalbu woprowacź. Tak wón tež njedźelu niz k Bożej cześcźi a ſpodobanju, ale po ßwojej myßli a k ßwojej ßłużbje nałożeſche. A hdyz by tež jenoz ßwoju dźěłacźeŕnju wurjedźicź chzył, njedźela by jemu k temu ßłużicź dyrbjała; druhdy zyłe dopołdnje hěblowaſche a dźěłaſche. Tajke nawucźenje běſche ſ zuſby ßobu domoj pſchinjeßł a tak to hizo 5 lět dołho cźinił. Duz jemu tón, wo kotrehoz kaſnju ßo tak mało ſtaraſche, ſpodźiwneho pokutneho prědarja póßła. Jako běſche junu ſaßo njedźela a Friedhofer ſaßo w ßwojej dźěłacźeŕni ſkutkowaſche, ſtary proſcheŕ ſe ßněhběłymi włoßami ſaſtupi. Wón běſche jemu njeſnaty. So pak běſche w wulkim hubjenſtwje, jemu prajichu te rostorhane łapy, kotrez jeho ßuche cźełko pſchikrychu a te bolaze ruzy, kotrez wo jeho cźerpjenju ßwědczachu. Tón ſtary teho miſchtra poſtrowi a ſapocza ſ jaßnym, hdyz tez tſchepotazym hłoßom ſpěwacź:

Kak je Bóh jara dobrocźiwy!
Schtó njehnuty móhł ſawoſtacź
A ſa joh' darow wſchědne dźiwy
Jom' winojty dźak nochzył dacź?
Ně! kak mje Boża luboſcź ſhrěje,
Chzu ſtajnje ſ dźakom wopomnicź.
Bóh żenje ſapomnił mje njeje,
Duz tez joh' nochzu ſapomnicź.

Friedhofer běſche pok hnuty ßo dźiwajo na njeho poßłuchał. Na to ßo jemu najěſcź a napicź da a jemu mały pjenjezny dar wudźěli. Napohlad teho wboheho, do rostorhanych łapow wodźeteho muża pak a to khwalenje Bożeje dobrocźiwoſcźe ſ rta, kiz by po jeho myßli dyrbjał żałoſcźicź, běſche ſa Friedhofera ſahorjenje, kotrez jeho kamjentnu wutrobu ſmjehcźi. Wón ßebi ßwoje ſpěwaŕſke wſa, ſo by tón khěrluſch ßebi pſchecźitał, ſ kotrehoz běſche tón ſtary prěnju ſchtucźku ſpěwał a jako k 4. ſchtucźzy pſchińdźe: „Ja nochzył ßłużicź tajkom' Bohu? Móhł jeho hnadu njewidźicź?" ßylſy roskacźa pſches jeho liza běżachu a w nim hłoß praji: „Haj, haj. Ja budu jeho wot nětka cześcźicź. Dołho doſcź ßym w njemudroſcźi na njeho ſabył, teho pak dyrbi nětko kónz bycź. Hdyz móże ſtary, hubjeny proſcheŕ wo jeho dobrocźiwoſcźi ſpěwacź, o kak wjele bóle dyrbju to ja jako ſtrowy, ſamóźity, ſbożowny mandźelſki a nan ßwój rt k jeho khwalbje wotewricź!" A ſo běſche jemu ſ tym rosßudźenjom tez khutnoſcź, wón ſ tym pokaſa, ſo nětko ßobotu wjecźor niz jenoz ſa tón dźeń, ale tež ſa njedźelu ßwjatok cźini a porjadnje ke mſchi khodźeſche. Haj, bórſy jemu ſ tym hiſchcźe doſcź njebě, jenoz w zyrkwi Boże ßłowo ßłyſchecź; wón temu ßłowu Bożemu tez w ßwojim domje bohacźe bydlicź a ſ tym hakle prawje pucź naſtupi, na kotrymz móżeſche jemu tón Knjes ßwoje ſboże a żohnowanje pokaſacź. Pſchetoz: (Sir. 4, 13) „Schtóz mudroſcź lubuje, tón ma źiwjenje lubo a ſchtóz ju ßwěru pyta, budźe wulku wjeßełoſcź měcź."

1. njedźela po ßwj. Trojizy.

Njedźela	Jap. ſk. 19, 1—20.	Jeſ. 25, 1—9.
Pónđźela	Luk. 6, 36—42.	Rom.. 8, 18—25.
Wutora	Jap. ſk. 19, 21—40.	Jeſ. 26, 1—10.
Ssrjeda	Jap. ſk. 20.	Jeſ. 26, 11—16.
Schtwórtk	Luk. 1, 57—80.	Jeſ. 40, 1—5.
Pjatk	Jan. 3, 22—36.	Jeſ. 26, 19—21.
Ssobota	Jap. ſk. 12, 1—39.	Jeſ. 27, 1—6.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoz pola knjeſow duchownych, ale tez **we wſchěch pſchedawaŕnjach „Sserb. Nowin"** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencz w Klětnom a farař Gólcz w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchczeŕnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 25.
26. junija.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Jana 3, 14: „Schtóž bratra njelubuje, tón wostanje w ßmjercźi.“

To je tak jaßne, kaž jenož něschto bycź móże. Schtóž ßwojeho bratra njelubuje, tón Boha njelubuje. Schtóž dźěczo njelubuje, też nana njelubuje. Schtóž pak druheho njelubuje, jeho też do ßwojeje wutroby njebjerje. Pschetož jenož luboscź do druheho sańdźe a druheho do wutroby pschijimuje. Do człowjeka bjes luboscźe Bóh sańcź njemóże. Tón Knjes Jesuß praji: „Schtóž mje lubuje, tón budźe moje ßłowo dźerżecź, a mój Wótz budźe jeho lubowacź, a my budźemy k njemu pschińcź a wobydlenje pola njeho czinicź“. Je=li nětko Bóh pola tebje a w tebi wobydlenje czinił, dha je żiwjenje w tebi, pschetož Bóh je wèrne żiwjenje. Njeje=li pak twoja wutroba ßo hěta Boża scziniła, dha bydli a knježi w tebi ßmjercź, byrnjež by hischcźe ßo tak jaßnje ßwětło żiwjenja wokoło rosschěrjało. Twoje żiwjenje ßo potom jenož w tebi hiba. Dokelž wutroba bjes biwanja a hibanja bycź njemóże, dokelž něschtożkuliž lubowacź dyrbisch, dha lubujesch ßam ßebje. Se ßobu wobkhadźujesch, wokoło tebje ßo twoje myßliczki wjercźa. Modlitwa, jeli so ßo hischcźe modlisch, je czi jenož ßrèdk, też wulkeho Boha do twojeje ßłużby sczahnycź. Twój bliżschi czi jenož hischcźe płacźi, hdyž móżesch jeho ßłużobnika ßwojich żadanjow a ßwojeho wużitka czinicź. Wottyknjeny kónz wscheho twojeho myßlenja a czinjenja ßy ty ßam. Ty ßy twój Bóh, psched ßobu ßo poklakujesch, ßebi ßłużisch, ßebje pocześcźujesch. Ssy wschón skludźeny do ßebje wboheho hrěschneho człowjeka a twoje zyłe żiwjenje je hrěch. Je=li pak hrěch, dha je też ßmjercź, pschetož hrěch je ßmjercź. Żane żiwjenjowe żórła sa tebje s njebjeß dele njeběża; czerpasch wschudźom se ßebje a se semje. Je=li so w tebi woßuchnje, dha móżesch ßuchu semju jenož wokrjepicź se schpatnej wodu ßwojeje ßamßneje mudroscźe a mozy. Bóh ßebje, ßwoju hnadu a prawdu temu njedawa, kotryž ßo jemu dacź nochze. Kak khudy je tola tajki człowjek, kotryž jeno pschezo na ßebje myßli, Bohu czescź njedawa a wot njeho żiwjenja njebjerje; kotryž ßo ßwojim bratram a kotremuž teho dla wot jenotliwych a s woßady żane rěki żiwjenja njepschiběża. Wón je dźěczo ßmjercźe w ßebi a rosschěrja też woń ßmjercźe wokoło ßebje.

Tuta ßebicźiwoscź ßo bratram napschecźiwo pokasuje jako czescźelakomstwo, jako nahrabnoscź, jako sawiscź a hidźenje. Czescźelakomny nima żaneho snutskowneho żiwjenja, żaneho wjeßela w Bosy. Wón je jenož sbożowny, hdyž drusy jeho khwalbu s jeho erta ßłyscha abo hdyž wón ju s jich erta ßłyschi. Tajke żiwjenje je ßmjercź. — Nahrabny je ßwoju wutrobu na symny mamom powißnuł. Jeho schaz je se semje pschischoł a niz s njebjeß. Wón jenož hromadźuje, so by měł. Wón je kaž hrib, kotryž stajnje nuts ßrěba a niczo njewupuschcźa. A tola jo w ßebi skhowacź njemóże. W ßmjertnej hodźinje Bóh hrib wucźischczi. Pschetož niczo na ßwět pschinjeßli njejßmy, a je sjawne, so też niczo s njeho njewunjeßemy. — Sawiscź je czerw s wótrym subom. Żerje ßama na ßwojej wutrobje. Żerje czim spěschnischo a żadliwischo, czim lěpje ßo bliżschemu dźe. Wona je ßmjercź. — Hidźenje je

woheń w duschi, ſapaleny pſches někajku kſchiwdu, kotruž je cźi bliżſchi naczinił. Ssapa a ßaha ſtajnje k njemu a ty ßo wjeßeliſch ſkładnoſcźe, hdźež móże ßo woheń ſapalicź a jeho ſboże a kubło do popjeła pſchewobrocźicź. Jeho ſchkoda a ból je twoja radoſcź. Hdźe woſtanje tam luboſcź Boża? Schtóž ßwojeho bratra hidźi, tón je mordař a ßam w ßmjercźi.

Schtóž bratra njelubuje, tón woſtanje w ßmjercźi, tu w ſmutskomnej, tam w wěcźnej. Schto měniſch, móże cźlowjek ſ wutrobu połnej hidźenja do njebjeß ſańcź? Njebjeßa je wěcźna luboſcź twariła. Njebjeßa je nam, dokelž je ßami pſches ßwoju winu ſhubichmy, Khryſtuß ſe ßwojej luboſcźu a ſe ßwojej krwju ſaßo dobył. Pſchi njebjeſkich wrotach, hdyž tam dońdźeſch, je Knjeſowe prěnje a jenicźke praſchenje: „Maſch mje lubo?“ Luboſcź je njebjeßa wotankła a je k nam dele pſchiſchła, a ta luboſcź, kotraž je ßo tutej wěcźnej luboſcźi podała, do nich ſańdźe. Ssebicźiwoſcź pak a hida woſtanjetej wonkach. Schto chzetej na tym měſcźe, hdźež Khryſtuß je ßo wſchitkim wſchitko cźinił. Woſtanjetej wonkach a wonkach je wěcźna ßmjercź.

Pod ßnėhom ſakhowany.

2.

Pſched wrotami pſchi ſtudniczźy cźi kipa cźini khłódk.

(Pokrocźowanje.)

Druhi ßynowy liſt pſchińdźe pók lěta poſdźiſcho. W tym jej wón piſaſche, ſo ßo jemu w Amerizy derje dźe. „Dźěła mam doſcź a ſaßłużbu dobru. Ja we wulkej fabrizy dźěłam a nimam dale niczo ſa dźěło, hacź jeno do ſtólzow nohi wudźěłacź. W Amerizy je wſcho hinaſche hacź pola waß. Jow ma kóždy ſ jenicźkej jenej wězu ßwoje dźěło; tón ma to, a druhi něſchto druhe cźinicź; kóždy ma tu ßam ßwoju wěz dokonjecź.“

Saßo bě lěto nimo. Duž pſchińdźe tſecźi liſt. Ale po nim tej macźeri jejny ßyn niczo wjazy a ženje niczo wjazy piſał njeje. Tele jeho tſi liſty pak bě ßebi ta wudowa do ßwojeje biblije tu a tam położiła, na tſi woßebne měſtna, a lědy był ßo jej jadyn dźeń pominuł, ſo ßebi njebyła tu abo tamnu ſtronu w ßwojej bibliji wunamakała, hdźež ßebi potom ſ nowa ſaßo wucźita, ſchto tam w Božim ßłowje piſane ſteji, a potom tam ſaßo ſe ßwojimaj wocźomaj dołho na te woblědnjene piſmicźki w liſcźe hladaſche. Schtož tam piſane ſtejeſche, to wſchak wona hižo dawno wſcho ſ hłowy wjedźeſche.

Ssynowy prěni liſt leżeſche do prěnich knihow Mójſaßowych położeny pſchi 22. ſtawje, tam pſchi tej ſchtucźzy, hdźež je piſane, ſo je ßebi Bóh wot Abrahama jeho ßyna Iſaaka ſa wopor żadał. Tam bě ßebi wona „tykanu jehłu“ ſatykła.

Druhi liſt leżeſche w druhich knihach Samuelowych pſchi 22. ſtawje, do kotrehož bě ßebi ſaßo „tykanu jehłu“ ſatykła, hdźež ſteji, kajki bu David wſchón ſrudny, a kajki wón horje na łubju do wrotow dźěſche a płakaſche: „Mój ßyno Abſalomje! mój ßyno! mój ßyno Abſalomje! Ach, budźich tola móhł ja ſa tebje wumrjecź! O Abſalomje, mój ßyno, mój ßyno!“

Tſecźi liſt leżeſche w nowym ſakonju, a to pſchi tamnym rjanym 15. ſtawje ßwjateho Lukaſchoweho ſcźenja. Tam ta tykana jehła w tej ſchtucźzy tcźeſche, kotraž kónz tamneje luboſneje powjeſcźe wo „ſhubjenym ßynu“ ſteji. Tam pak takle piſane ſteji: „Pſchetož tón mój ßyn běſche morwy, a je ſaßo wożiwił; wón też běſche ſhubjeny a je ßo ſaßo namakał.“ Takle mějeſche tale macź prawu luboſcź k ßwojemu ßynej. Tale jejna luboſcź bě tajka, ſ kajkejž cźlowjek wſcho wěri, ßo wſcheho nadźija, wſcho wucźerpi.

Hewak bě Dubina ſa wſchón ßwój cźaß cźicha ſe wſchej cźeſcźu a ſ pobożnoſcźu żiwa. Ludźo mějachu ju wſchitzy lubo a huſto by był ju tón abo tamón dał k ßebi do domu pſchińcź, hdy by był pola nich něchtó ſkhorił abo něchtó wumrjeł, pſchetož wona móżeſche prawa cźicha wokoło łożow khodźicź, mějeſche pſchezo pomoznu ruku a pódla luboſne ßłowcźka ſa wupokojenje. Tajkele wſcho wſchak ludźom derje cźini, hdyž ßu na nich cźaßy pſchiſchłe, wo kotrychž ßo rad praji: Te ßo mi njelubja.

Kajke rudźenje měła wona ßama na wutrobje, to wona ženje nikomu njewuſkorži — ale ſ Bohom je była wona huſto wo tym porěcźała.

Hdyž běſchtej tej małej ßußodowej — miſchtra Kónczikowej — holcźzy trochu wotroſtkej, pſchińdźeſchtej wonej huſto ßwoju ſwudowjenu ßußodźinu w jejnej khěżzy khwilu wopytacź. Kowarjež miſchtr bě ßwoju żonu też dyrbjał ſahe ſhubicź, duž bě jemu lubo, hdyž jeho holcźzy k ßußodźinje dóńdźeſchtej; ta bě jeju nawucźiła ſchicź a druhe żonjaze dźěło. Tej holcźzy běſchtej pak ſa tu ſtaru wudowu, kiž bě takle ßama ſa ßo żiwa, ſchtož ßłóncźne pruhi a wokſchewjazy balſam.

Wobej ßußodnej khěži mějeſchtej won do ſady kóżda ßwój dwór. Kowarnja mějeſche wulki dwór a ſe ſady njeho ſahrodku; ſe ſady wudowineje khěżki dale niczo njebě, hacź mały dwórczk, ßnadź 10 kóhczi do rózka, a w nim dale niczo nutskach njebě, hacź jeniczki jedyn boſowy kerk, a pod nim drjewjana ławka. Tu bě ßebi Marcźin ſa małeho hólcźeza ßam wudźěłał, bě ßebi tam ſchtyri koliki do ſemje ſabił a na nje deſku pſchiraſył. Ssrjedź wobeju dworow bě drjewjany pót, a tón bě tajki niwki, ſo móżeſche doroſcźeny cźlowjek jara rady pſches njón pohladacź, a hdy byſchtej ßo tej małej holcźzy na njón kuß ſtupiłej, móżeſchtej ßamej też pſches njón pohladacź. Stara Dubina bě w lěcźu huſto pod boſom ßedźiła a ßebi tam pſchadła, duž běſchtej kowarjez holcźzy druhdy na nju poczałej wołacź: „Ssußodźina! Dubina! ßměmoj khwilku k wam pſchińcź?“ Wona pak bě jimaj wěcźnje prajiła: „Pójtej, jeno pójtej!“ A hnydom běſchtej byłej pſchi njej. Poſdźiſcho, hdyž běſchtej wjetſchej, běſchtej druhdy k njej pſches pót ſaléſtej. — Lóbrkach bě wſchak jimaj wſcho rjeńſche, hacź doma. Dwór drje bě wuſki, ale to bě jimaj runje prawe. Hdźež je mało ruma, tam je najduſchniſchi pſchebytk. Potom bě jimaj Dubina něſchto powjedała, — ta pak móżeſche ſchikowanje powjedacź. Duž běſchtej tej holzy wobej na nju poßłuchałej, a to bě jimaj cźaß tak cźeknył, ſo njeběſchtej ßamej wjedźiłoj, kak bě jimaj pſchi njej ſaſchoł. Pódla pak bě ßebi Dubina ſpochi pſchadła, a ſ boſa bě na nje tſi te rjane boſowe běłe kcźenje kaž hwězdźiczki padałe, druhdy bě też nějakje ptacźatko pſchiſchło a wſcho wcźipne na tu mału ſhromadźiſnu pohladnyło, a jim něſchto ſaſifoliło, a potom prjecź ſlecźiło.

Marka bě huſto prěnja dołheho ßydanja ßyta, ale Hanzy njebě tajke ßydanje ženje wjele; hdyž pak bu wjecźor pſchiſchoł, bu ßo ſpochi njerad wot Dubiny dźěliła. Po cźaßu běſchtej tej holcźzy wobej wotroſcźenej. Ale pſchezo byſchtej ſaßo k ßußodźinje pſchiſchłej, Hanka pak bě tam kaž była pola njeje doma, a lědy był ßo dźeń pominył, ſo była Hanka pola Dubiny njepobyła. Jej wona wſcho wupowjeda, ſchtož mějeſche na ßwojej wutrobje. Won pſched wrota k lipje wona rad njedźelu popołdnju dóńdźe a ßo tam na tu kamjeńtnu ławu khwilu poßyże, tam ßama lutka kuß poßedźi a poßłuchajo, kak ßebi tam te ptacźata ſpěwachu. Hanka też rad na nyſchpor dóńdźe a potom ſe ßußodźinu won pſched měſto.

Tam pod lipu jej ta wudowa potom to a wono wupowjeda a druhdy pódla popłakny. Hanka pak ßo na to wuſtejeſche, ſ njej ßobucźerpicź a płakacź ſ tymi, kiž płakaju.

A jako bě ſ tej wobſtarnej wudowu tak daloko pſchiſchło, ſo ßo ßmjercź k njej pſchibliżi, bě kowarjez Hanka pſchezo pſchi njej. Tej wona też ßwoje potajnſtwo wuſjewi, kajkež mějeſche w ßwojej lubej ſtarej bibliji ſakhowane. Hewak nichtó niczo wo tym ſhonił njeje, khiba luby Bóh w njebjeßach a Hanka. Ta je też te tſi liſty wohladała, a te jehły też, a wo te ſchtucźki je też wjedźiła, kajkež tam ſtejachu. S tutymi ßłowcźkami bě ßo ta mrějaza wudowa troſchtowała, a jako bě jej Hanka te ſ biblije wucźitała, bě ta wboha żona wußnyła, kaž w lampi płómjeſchko, kiž żane ßwěcźenje wjazy nima a nichtó jej njebě trjebał jejnej wocźi ſańdźelicź, pſchetož tej běſchtej ßo jej w ſpanju ßamej ſańdźeliłej.

Ta holcźka, kotraž tam pódla ſtejeſche, myßleſche ßebi: „Nětkle je jej Bóh tón Knjes ßam pſchiſchoł wocźi ſańdźelicź. Nichtó żuſy njebudźeſche jej to ßměł ſcźinicź, dokelž tu tón njebě, kiž budźiſche jej to hewak dyrbjał ſcźinicź: jejny ßyn.“ Tu bibliju ſ tymi tſjómi liſtami a tymi tſjómi jehłami wſa ßebi Hanka hnydom, a donjeße ju tam horje dó iſtwy — kiž hiſchcźe pſchezo „Marcźinowa iſtwa“ rěkaſche a położi ju wocźinjenu na kſchinju. Takle bě to ta mrějaza wudowa ſechzyła měcź, a ta holcźka bě jej ßlubicź dyrbjała, ſo chze wſcho to takle ſcźinicź. „Wón dyrbi ßebi ju hnydom móz namakacź, hdyž tu ſaßo doma budźe“, bě jej wona prajiła.

(Pokrocźowanje.)

Wyßoki khèrluſch Salomonowy w ßerbſkich khèrluſchach.

7.

Staw 1, 7.

Hłóß Knjeſowy.

Ty wboha wowzka ſ paſtwy mojej',
Njeſnajeſch dha ßo w ſrudźbje ßwojej!
Schto jenoż chzeſch, ſchto wołaſch dha?
Ty ſkorźiſch, ſo mje lubo nimaſch,
A tola ßo mje ſtyſknje pſchimaſch,
A po mni wołaſch bjes kónza!
Praj, hdyž wjaz' lubo nimaſch mje,
Schto cźiniſch tajke płakanje,
A tyſchne ruzyłamanjo?
Njeſnajeſch ßo!

Njeſnajeſch ßo! Maſch mało wěry,
Ty lubowana nimo měry,
Mi wuſwolena njewjeſta!
O źónſka bje wſchěmi najrjeńſcha,
A wot wſchitkich mi nanajprěńſcha,
Ty na wěcźnje mi ßlubjena —
O kedźbuj, ſchto cźi prajicź chzu:
Bjes pſchestacźa cźe lubuju,
Ssym ßwěrny cźi hacź do kónza!
Duž wuſtup dha.

Duž wuſtup dha ſe żałoſcźenja,
Sso njeſpuſchcźej wjaz' na ſhonjenja,
We ſacźucźach měr njeſmějeſch.
Won ſe ßamßneho ſapocźenja!
Nuts do ßłowa! tam poßylnjenja
A troſcht a měr ſaß' doſtanjeſch.
Kak cźujeſche ßo khuduſchku,
Hdyž wopſchimnych cźe ſ luboſcźu? —
Duž wuſtup dha, ty kralowa,
Won na hona!

Won na hona dźi, won ßej żadaj,
Na ſtopy mojich wowzow hladaj,
Hdyž ja je wjedu na paſtwu!
Tam je te ßamßne żałoſcźenje
Na khudu paſtwu, wuhorjenje,
Praj, hdźe hdy żane ſawutlu? —
Pſches kſchiž a ſtyſk dźe k kraßnoſcźi!
A hdyž ßo wowzka ſabłudźi,
Tam bórſy lubu namakam:
Duž paß ßo tam.

Duž paß ßo tam, tam paß ßo rjenje,
Hdźež ſ luboſcźu mój duch cźe cźehnje,
Tam paſtwy ſmějeſch ſelene.
Tam budźe luboſcź ſaß' cźe ſhrěwacź,
Tam nadźija cźi ſ nowa kcźěwacź,
Tam je cźi blido pſchikryte.
Sso njeſnajeſch, duž wuſtup dha,
Won podaj ßo tam na hona,
Won k mojom' ſtadłu, paß ßo ſ tym:
Ja wſcho cźi ßym!

Najmóznijſche ſakitanje kſcheſcźijanſtwa.

Jako w lěcźe 125 po Khryſtußu romſki khěžor Hodrian do Athena pſchińdźe, jemu tam kſcheſcźijanſki mudry Ariſtides pißmo, w kotrymž kſcheſcźijanſtwo ſakitowaſche, pſchepoda. To pißmo běſche w grichiſkej rěcźi ſpißane a je ßo pſched krótkim ſaßo namakało. Ariſtides kſcheſcźijanſtwo na zyle pſcheßwědcźaze a hódne waſchnje ſakituje; wón cźini to po tym ßłowje ßwjateho pißma: „Na jich płodach dyrbicźe jich pósnacź.“ Wón wopißuje, kak ßu kſcheſcźijenjo żiwi. Hdyž my to pißmo cźitamy, dyrbimy ßo dźiwacź, kajki pobożny duch kſcheſcźijanow wodźeſche a my to njemóżemy bjes teho, ſo njedyrbjeli ßo hańbowacź hladajo na żiwjenje naſcheho cźaßa, kotrež ßo też kſcheſcźijanſke mjenuje. Sskyſchmy, ſchto Ariſtides wo żiwjenju prěnich kſcheſcźijanow piſche:

„Kſcheſcźijenjo wěrja do Boha, ſtworicźela njebjeßow a ſemje, w kotrymž a wot kotrehož wſchitke wězy ßu, wot kotrehož ßu też te kaſnje doſtali, kiž do ßwojeho ßwědomnja ſapißachu, kotrež dźerża w nadźiji pſchichodneho ßwěta; teho dla woni mandźelſtwo njełamaja, kurwaŕſtwa ßo woſtaja, wopak njeßwědcźa, ßebi njeżadaja po tym, ſchtoż jim njeßłuſcha, nana a macźeŕ cźeſcźa, ßwojim dobrotu cźinja, hdyž ßudźa, prawje ßudźa, k pſchibohom ßo njemodła a to, ſchtoż njechadźa, ſo bychu druſy jim cźinili, też druhim njecźinja. Tych, kiž jich pſcheſcźěhaja, woni troſchtuja a jim ßmilnoſcź wopokaſaja, ßwojim njepſchecźelam dobrotu cźinja. Jich żony ßu cźiſte, jich dźowki ßu późcźiwe a jich mużoja ßo ſdźerża wſcheho njecźiſteho żiwjenja. Wotrocźkow a dźowki a dźěcźi, jeli żanych maju, wabja ſ luboſcźu, ſo bychu kſcheſcźijenjo byli, a hdyž ßu kſcheſcźijenjo, jich bjes rosdźěła bratrow mjenuja, k zuſym pſchibohom ßo njemodła a ßu we wſchej ponižnoſcźi a pſchecźelniwoſcźi żiwi. Sełharńſtwa pola nich njenamakaſch, woni ßo bjes ßobu lubuja; wot wudowow ßo njewotwobrocźa a ßyrotow ſ rukow teho wumóża, kiž jim kſchiwdu cźini. Schtóż móże, dawa temu, kotryž nima a to bjes morkotanja a hdyž zuſeho wohladaja, jeho do ßwojeho doma dowjedu a ßo nad nim ſwjeßela, kaž by jich bratr był. Pſchetoż niz bratſja po cźěli, ale w duchu a w Boſy chzedźa bycź. Hdyž pak jedyn jich khudych ſe ßwěta cźehnje, ßo po mozach ſa jeho pohrjeb ſtaraja. Hdyž ßłyſcha, ſo je jedyn ſ nich jaty abo pſcheſcźěhany Khryſtußoweho mjena dła, ßo wſchitzy ſa njeho ſtaraja; je-li móżno, ſo móże ßo wußwobodźicź, jeho wußwobodźa. A hdyž je jedyn bjes nimi, kiž je khudy a hubjeny a woni ßami niczo wyſche ßwojeje potrjebnoſcźe nimaja, dwaj abo tſi dny ßo poſcźa, ſo bychu jeho ſ nuſnej zyrobu ſaſtarali. Kaſnje ßwojeho Khryſtußa woni ſ wulkej ßwědomiwoſcźu wobkedźbuja pſches to, ſo ßu prawje a późcźiwje żiwi, kaž je jim tón Knjes, jich Bóh, pſchikaſał. Kóżde ranje a kóżdy cźaß Boha khwała a cźeſcźa ſa jeho hnadu, jim wopokaſanu; pſchi jědźi jemu dźak dawaju a hdyž prawy ſe ßwěta dźe, ßo wjeßela a Bohu ßo dźakuja a ſa jeho cźěkom cźehnjeja, kaž by něchtó ſ jeneho měſta do druheho cźahnył. Hdyž ßo komu dźěcźo narodźi, ßo Bohu dźakuja a hdyž ßo ſtanje, ſo małe ſaßo wumrje, ßo Bohu hiſchcźe bóle dźakuja ſa jeneho, kiž je bjes hrěchow pſches ßwět ſchoł. Hdyž pak widźa, ſo je něchtó w ßwojich hrěchach wumrjeł, hórke ßylſy płakaja a ſdychuja ſa njeho, dokelž wón ßwojej ſchtrafi napſchecźiwo dźe. Jako tajzy, kiž ßwojeho Boha ſnaja, jeho wo tajke proſcha, ſchtoż ßo jim doſtacź pſchiſteji a tak woni cźaß ßwojeho żiwjenja wupjelnjuja. Woni ßu woprawdźe cźi, kiž ßu wěrnoſcź namakali, dokelž ju khodźo pytachu a kaž daloko to roſumichmy, ßmy też ſpóſnali, ſo ßu woni ßami póſnacźu wěrnoſcźe bliſko pſchiſchli. Wo luboſcźi pak, kotruž wopokaſuja, ſjawnje njepowjedaja, ſo bychu to wſchitzy ßłyſcheli, ale jich wotpohlad je, ſo by nichtó niczo wo tym njeſhonił a potaja ßwój dar, kaž tón, kiž pokład namakawſchi jón ſkhowa. Woni ßo prózuja prawi bycź jako tajzy, kiž wocźakuja, ſo bychu ßwojeho Khryſtußa wohladali. Woprawdźe wulkotna a dźiwna je jich wucźba; ſchtóż chze ſa tym hladacź, budźe to póſnacź; a woni ßu ſawěrnje nowy lud a něſchto bójſke je w nich. A ja njedwěluju, ſo jenoż pſches modlitwy kſcheſcźijanow kraleſtwo wobſteji; druhe ludy ßu ſjebane a ßo jebaja, hdyž pſched ſeḿſkimi wězami na kolena padaja a ßu w cźěmnoſcźi, dokelž wěrnoſcź póſnacź nochzedźa a kaž pjeni khabłaja a jedyn pſches druheho k ſemi pada. Teho dla dyrbja mjelcźecź jaſyki tych, kiž kſcheſcźijanow pſcheſcźěhaja. Pſchetoż lěpje je, ſo ßo ludźo k prawemu Bohu modła, hacź k próſdnym mjenam. A woprawdźe wot Boha je, ſchtoż wón rěcźi pſches rt kſcheſcźijanow a jich wucźba je pucź k ßwětłu. K njej dyrbja ßo wſchitzy pſchibliżowacź, kiž Boha njeſnaja, a pſchiwſacź njeſachodne ßłowa, kiž ßu wot wěcźnoſcźe“

Njech je to doſcź ſe ſakitanſkeho ſpißa tamneho Ariſtida, w kotrymž wón kſcheſcźijanſtwo ſaſtupujo jich żiwjenje a khodźenje khěžorej wopißuje. My dyrbimy prajicź, ſo wón kſcheſcźijanſtwo na żane waſchnje móżniſcho ſakitacź njemóżeſche. Haj woprawdźe, hdyž my to cźitamy, potom hakle prawje ſpóſnajemy, kak je kſcheſcźijanſtwo pſchi wſchěm pocźiſchcźowanju a pſcheſcźěhanju ßwět pſchewinycź a ßebi wutroby njepſchecźelow dobycź móhło. Ale też to ßo nam wujaßni (hdyž też niz k naſchemu ſměrowanju), cźeho dła je móz kſcheſcźijanſtwa na cźłowſkich wutrobach w tajkej ſrudźazej poměrje w naſchim cźaßu wotebjeraka, cźeho dła jich tak wjele wjazy do bójſkeje kraßnoſcźe evangelija wěricź nochze. Hdźe ßu te

kſcheſcźijanſke woßady, wo kotrychž móże to wot Ariſtida wopißane kſcheſcźijanſke žiwjenje a khodźenje płacźicź? Bóh pomhaj nam, ſo bychmy tym, kiž wonkach ſteja, kraßnoſcź evangelija bóle pſches ßwoje žiwjenje pokaſowali a ßo woprawdźe jako nowy lud ſjewili — to je wjazy hódne hacž wſchitko to, ſchtož móhło ßo hewak k ſakitanju evangelija prajicź a pißacź. Na pſchecźiwnikach a njepſchecźelach wſchak zyrkwi też potom pobrachowacź njebudźe, kaž w cźaßu Hodrianowym; ale wjele tych, kiž nětko praweho dowěrjenja k kſcheſcźijanſkej zyrkwi nimaja, woßebje też ſe wſchědneho luda, budźe nawuknycź hinak ßebi myßlicź wo Khryſtußu a jeho zyrkwi, hdyž pobožne khodźenje a žiwjenje prawych kſcheſcźijanow widźa.

Roshlad w naſchim cźaßu.

Italſki kral Humbert a kralowa Marguerita ſtaj ſańdźenu pońdźelu do Potsdama pſchijěłoj a ßo ſ wulkimi cźeſcźemi powitałoj. Jeju pſchikhad ßo we wſchěch němſkich a rakuſkich nowinach jako rjane ſnamjo pſchecźelnoſcźe bjes trojoſwjaſkowymi ſtatami wuſběhuje.

Mordař Wetzel, kotrehož ßu w ßwojim cźaßu też w naſchej wokolnoſcźi pytali, je ßwój rubježny nadpad, pſchi kotrymž bě židowſkeho khlamarja Hirſchfelda w Spandawje na žadławe waſchnje ſkónzował, ſańdźenu wutoru rano w 6 hodź. ſe ßmjercźu wotpokucźił ſ tym, ſo bu jemu wot kata Reindela hłowa wotrubnjena.

Barlinſki rektor Ahlwardt, kotryž pſchecźiwo židowſkej njehańbitoſcźi a nahrabnoſcźi ſ wulkej krutoſcźu wuſtupuje, běſche pſched krótkim knižku „židowſke flinty“ ſpißał a w nich wſchelake njewuſchnoſcźe a wobſchudźenſtwa židowſkich flintowych fabrikantow pſchecźiwo ſtatej na ßwětko cźahnył. To bě židam a jich pſchiwißowarjam jara njelube a njepſchihódne a teho dla běchu ſe ßwojej ſnatej leßnoſcźu dokonjeli, Ahlwardta do jaſtwa pſchinjeſcź. Jeho pſchecźeljo pak też lěni njeběchu a jich ſhromadnym prózowanjam je ßo nětko radźiło, Ahlwardta ſaßo ſ jaſtwa wußwobodźicź. Na wukhód jeho prozeßa je wſchitko jara wcźipne a napjate.

W Běłej Wodźe běchu 18. junija prěnje ſkótne wiki. Pſchihnatych bě 250 howjadow, ſ kotrychž bu wjele kupjenych a pſchedatych. Hacž na dalſche dyrbja ßo ſa lěto dwoje wiki wotdźeržecź, ſchtož je ſa naſchu wjeß wulke pokrocźenje.

Kak ſpytowanje pſchewinjeſch!

Kſcheſcźijanej, kiž ßo ßwěru ſa ßwoje duchowne ſboże ſtara, dyß a dyß to praſchenje pſchińdźe: Ssy ty też na tym pucźu, po kotrymž maſch jako kſcheſcźijan khodźicź, do prědka pſchiſchoł? Ssy ty bohacźiſchi na wěrje, na luboſcźi a na nadźiji a na druhich kſcheſcźijanſkich poczinkach? Cźim khutniſcho ßebi na to praſchenje wotmolwiſch, cźim bóle ßo tebi Lutherowe ßłowo jako wěrne wopokaže: „Kſcheſcźijan w ßebi ani niczo pobožneho ani dobreho njenamaka.“ Pſchi tym budu — piſche wěſty Sp. — huſto wot cźežkich, ſnutſkownych ſpytowanjow cźwilowany, kotrychž ßo jara boju. Ssrjedźa nuts do modlitwy, do nutrnoſcźe, do rospominanja Božeho ßłowa mi te ſłe myßle pſchińdu, kajkež je tón ſbóžnik Mat. 15 wopißuje. O kak ßłaby w wěrje, khudy we nadźiji a próſdny wot luboſcźe tu potom huſto ſteju! Hrěch cźežki na mni leži a ja ſteju pſched hłubinu hubjeńſtwa a ſrudoby. Tu moju ßłaboſcź njepſchecźeljo duſche naſcheje ſbóžnoſcźe, kotrychž je po Eph. 6, 12 wjele, hnydom wužija a mi do wucha ſcheptaja: „Ty ßy błaſń, ſchto dha ßo modliſch a hiſchcźe wěriſch? Woſtaj ßo teho, wſchak je podarmo. Ty ßy wotroczk hrěcha a duž k nam ßłuſcheſch. Teho dla cźißń ßwoju wěru prjecź, potom ßy ßwobodny.“ Hižo ßo hela nadźija, nade mnu dobycź. Kak dyrbjał ßo w tajkim cźežkim ſpytowanju ſadźeržecź? Kak móhł je pſchewinycź? S mojej mozu je nimo. Dyrbju ſadwělowacź? Ně! Hdyž ſ woprědka niczo dale cźinicź njemóžu hacž ſdychowacź: Knjeże, ßmil ßo nade mnu! dha wón ßwoju wobarnowazu ruku wyſche mje dźerži. Na to dyrbju Boże ßłowo a modlitwu ſa jeniczkej ßylnej brónje pſchecźiwo mozy cźěmnoſcźe nałožowacź. Ja ßwojemu Bohu jeho druhe ßlubjenje njepuſchcźu a du ſe ßwojim ſbóžnikom do Gethſemane a na Golgatha. Tam ßebi pola njeho mozy k wojowanju a dobycźu nadobydu. Ja ßebi ſtarych mužow Božich ſa pſchikład woſmu, kiž ßu też w tym ßamym bědźenju wěry ſtejeli a ßu pſchewinyli.

K cźemu pak dyrbja mi te ſpytowanja ßłužicź? Wone dyrbja mje k pokucźi a ponižnoſcźi, k pſchezo nutrniſchemu modlenju a twjerdſchemu ſjednocźenju ſ mojim Bohom a ſbóžnikom wabicź. Duž dyrbimy, lubi kſcheſcźijenjo, pſchezo dale wojowacź. My pak chzemy też w ſhromadnym modlenju ſa naß wſchitkich pſched trón teho ſbóžnika ſtupicź a wón nam cźaß wokſchewjenja a ſbóžnoſcźe póſcźele.

Hoſdźe a jich dźěry.

Jedyn młodźenz ßwojemu nanej wjele tyſchnoſcźe a ſrudoby ſe ßwojimi hrěchami cźinjeſche. Po kóždym wjetſchim hrěchu ßwojeho ßyna nan hoſdźik do durjow ſabi. Skónczinje ßo tón młodźenz wobrocźi. Duž nan po něcźim te hoſdźe ſaßo won ſwucźaha, ßwojeho ßyna k durjam dowjedźe a k njemu dźeſche: „Bohu budź dźak, mój ßyno, te hoſdźe ßu wſchitke ſaßo won“. Tón ßyn pocźa wótſje płakacź a dźeſche: „Haj, nano, te hoſdźe drje ßu won, ale te dźěry hiſchcźe tu ßu.“ Haj te dźěry woſtanu hdyž też ßo cźłowjek wobrocźi, to rěka te ſrudne dopomnjecźa, haj huſto doſcź khore cźěło, ſłamana móz na cźěle a duchu, te woſtanu, potom pſches zyły cźaß žiwjenja. Duž pytaj ßwojeho Boha bórſy, doniž hiſchcźe ßy młody, prjedy hacž twoje mozy ſpadnjeja a twoje włoßy ßo ſeſchědźiwja. Sahoř ßo a daj ßo ſhrěcź ſa ßwojeho ſbóžnika Jeſußa, teho najrjeńſcheho bjes cźłowſkimi dźěcźimi a cźiń po napominanju pobožneho ſpěwarja:

Wopruj to rjane, to młódne a wjeßełe kcźenje,
Wopruj tej młodźe myßle a mozy wſchě rjenje.
Jeſußej tu
Temu najſprawniſchemu,
Tem' wulkem' kralej tej' hnady.

—M—.

Scźerpliwoſcź pſchinjeße ſhonjenje.

Pola Rheina bydleſche pſched něhdźe 10 lětami ſtary tkalz, kiž běſche ſa naſhonjeneho kſcheſcźijana daloko a ſchěroko ſnaty. Někotſi młodźenzy buchu pſches to, ſchtož běchu wo nim ßłyſcheli, wcźipni a chzychu jeho wohladacź a něſchto ſ bohateho pokłada jeho naſhonjenjow ßłyſchecź. Duž ßo junu njedźelu rano naſtajichu a k njemu pſchińdźechu. Woni jednoreho ſchědźiwza namakachu, kotremuž měr Boži na wjeßełym wobliczu ſapißany ſtejeſche. Tola cźi młodźenzy ſapocźachu njeſpokojni bycź. Woni běchu doczakali, ſo budźa wyßoke duchowne rěcźe ſ jeho rta ßłyſchecź; a hlaj, pſches hodźinu wón jenicźzy wo wſchědnych njewažnych wěcach powjedaſche, hacž runje chzyſche tón abo tamny na duchowne wězy pſchewjeſcź. Skónczinje jemu praji, ſo ßu ßo nadźeli něſchto druhe wot njeho ßłyſchecź; wón chzył tola nětko jim něſchto wo naſhonjenjach ßwojeje wěry w ßwojim žiwjenju powjedacź. „Ach“, dźeſche tón ſtary, „ſchto dha je to wjele ſ naſchimi kſcheſcźijanſkimi cźuczemi a ſ naſchim kſcheſcźijanſkim naſhonjenjom! Ja ßym w ßwojim žiwjenju pſches wulku ſrudobu dyrbjał a ßym ßebi někotru krepku pota a někotru ßylſu ſwotrěcź měł. Někotre myßle Boże ßym prawje ſroſymił, wjazy jich pak wopak; w najcźežſchich cźaßach žiwjenja ßo to, ſchtož my myßlimy, jako wopaczne wopokaže.“ — Na to tón ſtary khwilu mjelcźeſche a hdyž bu wot młodźenzow proſcheny dale rěcźecź, ſ nimi do pódlanſkeje jſtwy dźěſche a pokaſawſchi ſ porſtom na wocźinjenu bibliju praji: „Hlajcźe, tu ſteji Mat. 18, 11: Cźłowſki ßyn je pſchiſchoł ſbóžne cźinicź, ſchtož ſhubjene je. Hdyž je mi cźežko wokoło wutroby, du ßebi te ßłowa pſcheczitacź a k ßwojemu ſbóžnikej rjeknu: To ßy ty prajił a teho dla dyrbi wěrne bycź a teho dla ßměm to wěricź. Ty chzeſch ſbóžne cźinicź, ſchtož ſhubjene je. Shubjeny ßym ja pſches ßwój hrěch; ale to je moja khwalba, ſo mje ty ſbóžneho cźiniſch. Hlajcźe, to je doſcź!

Wěſty Martin Boos rosdźěli wjeßełych, ſrudnych a ſbóžnych hrěſchnikow. Tutón khudy tkalz ßłuſcheſche do tych „ſbóžnych hrěſchnikow“.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a natlad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 26.
3. julija.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Pětr. 5, 6. 7: „Bóh napschecźiwo steji hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu. Teho dla ponižujcźe ßo pod Božu móznu ruku, so by wón waß powyschił w ßwojim czaßu.“

Człowjek ßo ßam se ßwojimi myßliczkami njeße wot młodoscźe ßem; tón jedyn je sjawnje wupowjeduje, tón druhi je haji a kubła hłuboko w potajnym. Ssedźi w kóždźiczkim człowjeku skradźny pěßnik a poeta, kiž wschelake dźiwne njesestajane pěßniczki wo ßebi a wo zyłym ßwěcźe dokonja, ale ßwjate pißmo praji wo tutym waschnju pěßniczkow: „Myßl człowßkeje wutroby je ßła wot jeho młodoscźe.“ To płaczi wo wschitkich hordych człowßkich myßliczkach a wo ſ wyßoka branych fantasijach a pěßnjach njesłamaneje wutroby. To je Pětr ßam shonił, jako wón do czerpjenja khodźazemu Knjesej junu prajesche: „Bóh cźe swarnuj, to ßo czi stacź njebudźe“. Pětr běsche wupowjedźenje passionskeje historije, kotruž tón Knjes tam wěschczesche, jara njerjanu namakał a w ßwojej sahorjenej luboscźi k temu Knjesej pocźa wón pěßnicź wo dobyczerßkim a krónowanskim czahu teho Knjesa, wo Davitowym trónje a wo knjeżerstwje na ßwěcźe a wo ßudźenju póhanow a schtoż dyrbjesche wjeßełohra hewak hischcźe wopschijecź. Ale hlaj, tón Knjes jemu zyłe pěßnistwo hromadu storhny ſ krutymi ßłowami: Dźi wote mnje prjecź, satanaßo, ty ßy mi k pohórschenju; pschetoż ty njeměnisch, schtoż Boże, ale schtoż człowjeczne je.“ Schtoż Pětr wo ßwojim Knjesu, to pěßni nasch natursti człowjek, tón stary Hadam, wo kschescźijanu. Hdyż wo czerpjenju ßłyschi, wo tyschnoscźi na semi, dha praji hnydom: Bóh swarnuj, to ßo mi jeno njestań! Ale tón Knjes też nasche najlěpsche, najnadobnische, hołe człowßke myßliczki wotpokasuje a praji: „Ty měnisch, schtoż człowjeczne, niz schtoż Boże je“ a chze, so bychmy Boże myßliczki sesnali. Pětr pak je je wuknył a chze je nětko też wuczicź, chze też w tym ßo wobrocźiwschi ßwojich bratrow poßylnicź.

Sběhń ßwojej wocźi a pohladaj na Božu ruku! Wona je móznischa dyżli wschitko na ßwěcźe, wona regěruje njebjeßa a semju. Njeße hwězdy na njebju, wobknjeźi dóńdźenja ludow a dźerźi wschak ſ dobom też nicźe kóždeho człowßkeho żiwjenja, też twojeho żiwjenja w ßwojej mozy. Na czoż wona panje, tam je czežßcha dyżli wscho druhe brěmjo, każ Davit skorźi: „Twoja ruka leżesche wodnjo a w nozy czežzy na mni.“ Hdźeż pak pschikrywa, tam ßy skhowany, każ tónßamy Davit proßy: „Njewotczehń ruku wote mnje!“

Hlaj, tute pohladanje dyrbisch pschede wschěm wuknycź, so twoje zyłe żiwjenje wot prěnjeho hacź do poßlednjeho sdychnjenja je wot tuteje mózneje ruki wodźene a dźerżane. Ale kak mało jich tute pohladanje nawuknje. Woni widźa człowßke ruki, widźa dóńt abo ßlepy pschipad. Ach ně, pohladaj horje — je Boża mózna ruka, kotraż je do twojeho żiwjenja pschimnyła a chze cźe ßwěru ponižecź. Sady człowjekow, kotsiż cźe srudźeja a czi kschiwdu czinja, sady podawkow a wobstejnoscźow, kotreż czi cźežke ßu, dyrbisch teho żiweho wschehomózneho Boha stejo widźicź, kiž czi tutych człowjekow, tute wobstejnoscźe do pucźa scźele,

so by ßo na nich ſwuczował w twojim kſcheſczijanſkim powołanju. Wukń wot Davita; jako Simei jeho ſetka, jeho ſakliwaſche a na njeho ſ kamjenjemi czíſkaſche a Joab chzyſche jeho moricz, prajeſche wón: „Wotpuſchczcze jemu, njech ßwari; pſchetoż tón Knjes je jemu kaſał.“ Davit wſchak běſche ſ kralom, a Simei bě ſběžkař, kiž bě ßebi ßmjercz ſaßłużił; ale Davit widźi ſady teho kliwazeho Simea żiweho Boha ſtejo a ßłyſchi ſ erta hanjazeho pſchecziwnika prědowanje, kotrež jeho Bóh jemu dźerżecz chze. Hlaj, to je duchapołne pohladanje na Bożu mózu ruku. Je-li pak to ßo hakle namakało, dha rěka, też ßo ponižecz pod tutu ſpósnatu ruku Bożu, ßo ponižecz a woczichnycz. Jenoż tam pod wulkeho Boha móznej ruku woczichnje pſches měru khrobła a jara bojaſna człowjeſka wutroba. „Wukńcze wote mje, praji Khryſtuß, pſchetoż ja ßym czícheje myßle a ſ wutrobu pokorny, dha budźecze wotpoczink namakacz ſa ßwoje duſche!“ Bóh chze jara wyßoko ſ nami won, horje hacz k ßwojemu trónej — runje teho dla pak dyrbi tak hłuboko ſ nami dele do hłubokoſcze.

Pod ßnėhom ſakhowany.

3.

Łutki ßam.

Nětkle tu Marczin woprawdźe ſaßo bě, a Hanka bě jeho ſe ßněha wuczahnyła a jeho do domu dowjedła; potom bě jemu ſatepiła a bě ßebi też wjeczor modlo ßwojej ruzy ſtykła a ßo ſa njeho ßobu pomodliła. Wón pak dyrbjeſche ßebi wo ßnje w nozy ßobu na nju pomyßlicz. — Naſajtra rano bě wſchudźe wulki ßněh. Nichtó njepomnjeſche, ſo byk tu hdy tajkile ßněh pobył. Hdyż běchu ßebi ludźo ßwoje durje ſwoczinjeli, běchu hnydom ſaßo nohu nuts do khěżow ſczahnyli, dokelż dyrbjeſche ßo na prjed ßněh wußypacz. Ale ſ tymle wußypowanjom njechaſche tak prawje hicz. „Hrjebja“ bě wuſka haſka, duż ludźo njewjedźachu, hdźe móhli ßwój ßněh ſmjetacz. Teho dla tu jedyn na to, a druhi na něczo druhe ßantorjeſche. Jedyn tam praji: „To dyrbjała ßo tola naſcha „rada“ ſa to poſtaracz“ a druhi ſaßo měnjeſche: „To była polizajowa wěz.“ Ssnadź budźiſche kowarjez miſchtr też ßobu do jich ßwarow ſatrubił a pódla na to ſabył, ſo bě wczera jeho ßußod ſ zuſby domoj pſchiſchoł, njebudźiſche rano pſchi khoſeju jeho najſtarſcha wo tym poczała, kak móhło ßo temu wbohemu człowjekej wupomhacz. Duż ßo miſchtr ſběże a dóńdźe lóbr pohladacz, ſchto tam tón zuſy czini. Durje běchu wotewrjene — w nozy je tam nichtó njebě ſamknył — w khěži ßo niczo njeſahibny, a tam też niczo niz njeſapikny. Wó jſtwje ßamej nichtó njebě — wjeczeŕ tam ſtejeſche, kajkuż bě jemu tam Pěta ſtajił. — Hdźe-też-to tón domoj wróczeny budźe?

„Dobre ranje! dobre ranje!“ kowař dó jſtwy nuts ſawoła, ale nihdźe żane wotmolwjenje. W komorzy pſchi jſtwje też nichtó njebě. Dale delkach bě w khěži maka kuchinka — nihdźe nichtó nutskach. Duż ßo kowař horje na najſtwu poda. Pomału po ſtarym ſkhodźe horje dóńdźe, ſ mjelcza ßebi te durje woczini — hlej, tamle wón na ſtoli ßedźiſche a pocza ſ runymaj woczomaj na kowarja hladacz, ale bě każ wſchón tupy a hłupy, a kowarjej bu pódla tak dźiwnje, ſo ßebi pſchi ßebi pomyßli: „Tón człowjek drje w ßwojej hłowje wſchón prawy njeje!“

„Dobre ranje, ßußodźe!“ kowař na njeho ſ nowa ſawoła. „Ssy też hižo takle ſahe ſ koża? Ja jeno chzych pſchińcz pohladacz, kak ſ tobu khodźi a hacz móhł czi jako ßwěrny ßußod ſ něczim poßkużicz. Njewſmi mi ſa ſło, ſo czi pſchezo „ty“ praju; ja ßym na to tak ſwuczeny, hacz runje je to hižo dołho, ſo ßym czi takle prajił. Ty móżeſch mi też „ty“ prajicz. Mój drje ßmój, ſchtoż naju lěta naſtupa, khětrje daloko jedyn wot druheho ſdalenej. Twoje lěta ßu ſ tobu ſlě ſehrake; na hłowje maſch hižo tójſchto wjele ßněha, ja mam hiſchcze ßwoje włoßy wſchě czorne. Haj wſchak, kajki mamy tu ßněh! Dźenż w nozy je jeho nam wjele naſchło; ſkoro njewěmy, hdźe ſ nim! Pohlej jeno ſ woknom won, ßußodźe; ſkoro chze ßo jenemu ßmjecz, kajke tam wſcho wonhlada!“ — Duż nětkle ßußod ſ woknom won kukny a praji: „Haj, tu je żałoßnje wjele ßněha naſchło! Schto jeno budźe tam wſcho pod nim leżecz?“

„Schtoż pod tymle ßněhom, ſpody njeho leži“, jemu na to kowař praji, „to njech tam nětkle bożmje leži, pſchetoż prjedy hacz nam naſcha měſchczańſka rada ßněhwußypowarjow póſczele, budźemy hiſchcze dołho dyrbjecz czakacz. Duż ßebi radſcho kóżdy ßam ßwoju czěř ſcziń! Mi je ſkoro, każ było to pola tebje runjewon tajke. Wo tym chzemoj dale bjes ßobu porěczecz.“ Na to ßebi kowař ſ dobom ſtólz pod ßo ſczeże a ßo na njón poßydźe, każ chzył ſ nim nětkle dale wo tej wězy porěczecz. Ale na jene dobo ſaßo ſtaże a praji:

„Schto też byłej mi mojej holzy na to prajiłej: ty wſchak hiſchcze dźenßa njejßy niczo czopke k ßebi wſak, a ja dyrbjach czi hicz prajicz, ſo pola naß ſa tebje khana ſ khofejom w róli ſteji, a ſo dyrbiſch k nam lóbr pſchińcz poßnědacz, dokelż jowle niczo njeſměješch.“

Dubez Marczin bě ßo ſaßo trochu hromadźe ſebrał. Sa wſchu kowarjowu pſchecżelniwoſcz bě wón jemu ſ wutrobu dźakowny, ale tola jemu praji: „Miſchtrje, niczo ſa ſło, ale ja jowle ßam ſa ßo ſawoſtanu. Ludźi ja żanych wjozy wuſnjeſcz njemóżu. Czi ßo jeneho pſchezo praſcheja a jeneho wupraſcheja, a tajzyle wczipni ludźo, kiž jenemu na ſchiju lěſu, ßu mi wſchitzy wohidni. Chzecze mi żanu dobrotu wopokaſacz, chzył waß proßycz, ſo chzyli mi něſchto jěſcz a picz do domu póßłacz. Ja chzu wam lubjerad ſapłaczicz, ſchtoż budźecze ßebi ſa to żadacz, a budu wam ſa wſcho ſ wutrobu dźakowny. Ale dokelż jowle w tej khěżzy njejßym nikoho nadeſchoł, chzu tu jow też łutki ßam ſawoſtacz. Bóh tón Knjes je to tajke měcz chzył. — Budźcze proſcheny, njepraſchejcze ßo mje dale ſa niczim! Mi wſcho leži każ pod ßněhom ſakhowane; włoßy ßu ßo mi do czaßa wſchě ſeſchěrike. Ja chzył jeno, ſo móhł ßam też pod tajkim ßněhom leżecz, ale hiſchcze tſi kóhcze hłubje, ßobu tam, hdźeż ſcze mi moju ſtaru macz położili!“

Kowarjez miſchtr bě człowjek ſ wjeßekej wutrobu a wſchón czerſtwy a ſtrowy, a bě ſe ßwojimaj dźěſczomaj pſchi wſchěm dźěle pſchezo ßwojeje dobreje myßle, duż ßo do Dubowych rěczow prawje donamakacz njewjedźiſche; wón też wſchě tajkele jeho rěcze niz kußa ſnjeſcz njemóżeſche. Teho dla wón temu njeſbożownemu człowjekej do woczow pohlada a jemu praji: „Ssußodźe, ſ tym budźe polą tebje bórſy ſaßo hinaſcho, na to móżeſch ßo mi ſpuſchczicz, jeno ſo tu khwilu pola naß pobudźeſch. Tajke něſchto, kajkeż ßy ßebi ty do hłowy ſtajił, je hižo něchtóżkuliż w ßwojej hłowje poměł, ſe ßwojej hłowu pak po tym tola ſaßo woſtróſbił. Bóh luby Knjes je ſa naß ſa wſchěch najlěpſchi lěkař, tón ma czi ſa wſcho ßwoje dobre lěkařſtwo. Nětkle pak pój ßobu k nam a wupij ſchalku dobreho khofeja pola naß a najěß ßo naſcheho dobreho khléba, ty wſchak ßy nětkle wſchón wuhłódnjeny. Hdyż ſmějeſch ſaßo něſchto czopke w twojim żiwocze, budźeſch widźecz, ſo ſmějeſch po tym czíſcze hinaſche myßle.“ — Takle jemu miſchtr dopraji, a woteńdźe ßwoju ſtronu.

Dub tam khwilu ſtejo ſa nim hladaſche, potom dźěſche ſa nim po ſkhodźe dele, do delnjeje ſtwy, ßydźe ßo k wopuſchczenemu koleſku, a wſa ßebi tu pſchetorhnjenu nitku ßrjedź porſtow. Tale bě była ta poßlenja nitka, kotruż bě ßebi jeho macz wupſchadła — nětkle bě ſ tejle nitku też ßobu nitka jejneho żiwjenja wſcha pſchetorhnjena! A tónle jejny ßyn, kiž bě ßo nětkle domoj wrócził, pocza ßo pſchi ßebi praſchecz: „Hacz-też-to je jejne rudźenje wo mnje było, ſo je ßo jej tale jejna nitka pſchetorhnyła?“ —

(Pokroczowanje.)

Kmótſjenje.

W naſchim czaßu wſchudźom ßłyſchiſch ludźi ſkorżicz na ſkaženoſcz młodoſcze. Duż ma kóżdy, kiž je ßwěru na ſboże naſcheho luda ſmyßleny, niz jenoż pſchißłuſchnoſcz radźicz, kak móhło ßo temu njepoczinkej wotpomhacz, ale też wjele bóle ßam do dźěła ſtupicz, prjedy hacz nam żołmy wyſche hłowy dźeja. Sdychowanje ſtarſchich, woßebje w wulkich měſtach, ſo jim jich ßynojo a dźowki jara wjele ſrudoby a ſtaroſcze naczinja, ſdychowanje wuczerjow na ßwojich njepoßłuſchnych ſchulerjow, ſkorżenje ßudnikow, ſo maju tak wjele ſłóſczow wotßudźicz, kotrež ßu dźěczi ſawinowake, to wſchitko dyrbi naß wabicz a wubudźicz, ſo ßo ßwěru ſa te młode duſche ſtaramy wopomniwſchi ßłowo naſcheho Knjeſa a ſbóżnika: „Waß moje jehnjata!“

S radoſczu wſchak możemy pſchipósnacz, ſo ßo ſapoczinje hibacz w naſchej evangelſkej zyrkwi, ſo je ßo ſpósnała jako najnuſniſcha ta pſchißłuſchnoſcz, młode duſche ſakhowacz a ſdźerżecz w prawym bohabojaſnym żiwjenju. Pſchetoż, na młodoſczi wotpoczuje pſchichod naſcheho luda; njejßu dźěczi hódni człowjekoju,

dha je naſch lud ſhubjeny a ßwojemu ſkaženju napſchecźiwo dźe. To ſpósnawſchi je ßo w poßlednich lětach wſchelake ſtako, ſo bychu ßo młodźi ludźo ſakhowali pſched ſpytowanjemi a ßo ſahorili w luboſcźi ßwojeho Knjeſa a ſbóžnika, tak ßu ßo woßebje w měſtach woßebite Boże ßłużby ſa dźěcźi ſawjedle, — dale je ßo liczba wumóžeŕſkich domow powjetſchiła, — ßem ßłuſcheja też towaŕſtwa ſa młodych hólzow a młode holzy, woßebje w měſtach, — to wſchitko ßu wotmolwjenja na tu napominazu próſtwu naſcheho Knjeſa: „Dajcźe dźěcźatkam ke mni pſchińcź.“ Ale ſchto je to wſchitko, hdyž hladamy na te młode duſche, kiž hiſchcźe w cźěmnoſcźi błudźa. My też, lubi Sserbja, na wßach dyrbimy ßo hibacź; pſchetoż my ßebi tola prajicź njeſwěrimy, ſo je naſcha młodoſcź tajka, kajkaž bycź dyrbjała. Kak poſtróžaze je, hdyž dyrbimy huſto lubych ßerbſkich ſchědźiwzow ſe ßylſojtym wóczkom to wuſnacźe wotpołožicź ßłyſchecź: „Kak je tola młodoſcź nětko tak ſkažena a dźiwja! Tak w naſchich młodych lětach njeběſche.“ Tu je wjele polow, na kotrež dyrbimy jako dźěłacźerjo ſtupicź. Dźenßa chzemy pak na jene kedźbowacź, ſchtoż je ſa wocźehnjenje młodoſcźe wulzy ważne — na kmótſjenje.

Bohužel je w naſchich woßadach jara žadna wěz, ſo ßo też kmótſja a kmótry na ßwoju wot kſcheſcźijanſkeje zyrkwje jim poruczenu pſchißłuſchnoſcź dopomnja; to drje wokoło dupy ſteja a ßłyſcha to napominanje, ſo njeje doſcź, ſo ßo dźenßa ſa to dźěcźatko modla, ale ſo dyrbja ßo ſ kſcheſcźijanſkej luboſcźu ſa to ſtaracź, ſo by ßo to dźěcźo w bohabojoſcźi, w pózcźiwoſcźi a napominanju k temu Knjeſej wocźahnyło a ßo na naſchu drohu wěru natwariło — hdyž pak ßu ſ zyrkwje won, ßebi na to, ſchtož ßu pſched Božim wobliczom ßlubili, ani wjazy njemyßla. A ſchto chzemy k temu prajicź, hdyž dyrbimy widźecź, ſo jako kmótſja njemandźelſkich dźěcźi młodźi hólzy a młode holzy pſchińdu, kiž ſe ßmějatym wobliczom tajke dźěcźatko k kſchcźenizy njeßu a ßu potom njeßeli, hdyž je kſchcźenje nimo, ſo mózeja ßo w ßwojich rěcźach a myßlach hicź dacź, kaž ßo jim to ſechze; cźi młodźi kmótſja, ßami ßłabi, ſchtož pózcźiwoſcź a cźiſtoſcź naſtupa, dyrbja potom ſa to wbohe dźěcźatko, kiž je w hrěchu płodźene a ßo njemandźelſke narodźiło, ßo ſtaracź, ſo by ßo prawje wocźahnyło — o kajki njeroſom, hdyž ta holza, kotraž je do hrěcha padnyła a njemandźelſke dźěcźo porodźiła, to njecźuje, dha dyrbjeli tola ſtarſchi abo pſchecźeljo tajkeje holzy na to dźerżecź, ſo ßo niz młodźi, ale ſtarſchi naſhonjeni ludźo tajkemu dźěſcźu ſa kmótrow proſcha. Najlěpje by było, hdyž bychu wſchitke zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwa, hdźež to hiſchcźe njeßu, ſakaſake, ſo njeßmědźa młodźi nježenjeni ludźo kmótſicź pola njemandźelſkich dźěcźi. Kmótr bycź to njeje niczo małe ſa teho, kiž je ßebi wědomny teje pſchißłuſchnoſcźe, kotruž je wón pſchi kſchcźenizy ßwojeho mótka dopjelnicź ßlubił. Wón ſ tym woprawdźity hamt na ßo woſmje a je ſwjaſany, dźěſcźowymaj ſtarſchimaj k pomozy bycź, ſo by ßo temu dźěſcźu kſchcźeńſka hnada ſdźerżała a ſo by ßo wone k prawemu pſched Bohom a cźlowjekami ſpodobnemu khodźenju wjedło. Kaž pata ßwoje kurjata ſe ßwojimaj kſchidłomaj pſchikrywa, tak dyrbi też kmótr a kmótra ſ kſchidłami ßwojeje luboſcźe ßwojeho mótka pſchikrywacź a to woßebje tehdom, hdyž ſtej ſtarſchej pak wumrjełoj abo hdyž wonaj, kaž ßo to porědko njeſtawa, ßwoju ſtarſchiſku pſchißłuſchnoſcź njedopjelnitaj. Pſchetoż hižo w najſtarſchich cźaßach kſcheſcźijanſkeje zyrkwje, jako bě wona hiſchcźe kaž wopuſchcźeny cźołmik wot mórſkich žołmow, wot póhanſkich ludow wobdata, kotrež chzychu tón cźołmik roſłamacź — hižo tehdy běſche kmótrow hamt, ßo ſtaracź, ſo by ßo temu dźěſcźu kſchcźeńſka hnada ſdźerżała a ſo njeby ſaßo do żadoſcźow a ßycźow pohanſtwa padnyło. A dokelž też w naſchim cźaßu ßrjedźa bjes kſcheſcźijanſkimi ludami njewěra a póhanſka njecźiſtoſcź a njehornoſcź ßo pokaſuja a dokelž je woßebje młodoſcź tajkim ſtrachotam wuſtajena, maju kmótſja ßwěru kedźbowacź, ſo by to dźěcźo, kotrež temu Knjeſej ßłuſcha, jako njedoczink njewotroſtło, ale jako kſcheſcźijan Bohu k cźeſcźi a cźlowjekam k ſpodobanju.

Jedyn abo druhi ßo ßnano praſcha: Schto dha dyrbju to cźinicź, ſo bych k temu pomhał? Najprjedy dyrbi ßo kmótr ſa to ſtaracź, ſo to dźěcźo w prěnich lětach ſtrowe a kaž cźlowjek horje roſcźe, niz w njerjedźe, niz na haßach a ſo jemu ſły pſchikład njeſeſchkodźi. Je-li nuſne, dha ma kmótr to prawo a tu pſchißłuſchnoſcź, ſo ſe ſtarſchimaj pſchecźelne ßłowczko porěcźi a jeju w khutnoſcźi a luboſcźi napomina, ſo ßo njebyſchtaj ßamaj na ßwojim dźěſcźu pſchehrěſchiłoj. Hdyž potom dźěcźo do ſchule a na paczerje khodźi, je ßwěru na to hladacź, ſo te ſornjeſchka kſcheſcźijanſkeje wěry, do młodych wutrobow wußyte, też ſeſkhadźeja a ſo ßo to, ſchtož je ßo w ſchuli a na paczerjach natwariło, domach ſaßo njewotorha; hdyž ty tajkim ſtarſchim, kiž ßu ßami na ſłych pucźach, ſ khutnym ßłowom na ßwoje prawo a pſchißłuſchnoſcź jako kmótr pokaſuješ ßo pſchibliżujeſch, ßym teho pſcheßwědcźenja, ſo budźe ßebi jich najwjazy też ſ dobrym rěcźecź dacź.

Wy wěſcźe, ſo żadyn cźaß cźlowjekam wjazy ſpytowanjom njepſchinjeße hacź tón, hdyž ſtaj hólz abo holza konfirměrowanej a pſched tym ſtejitaj, do někajkeho powołanja ſaſtupicź. We wjele, ßnano w najwjazy padach wot teho cźaßa zyły pſchichod młodźenza a młodeje holzy wotwißuje. A kak huſto pobrachuje tu prawa pomoz ſ radu a ſe ſkutkom! Njeby-li temu tak było, njeby jich tak wjele, kiž ßu runje pſched woltarjom teho Knjeſa ßwojemu Bohu ßwěrnoſcź ßlubili, do ßycźow hrěcha padnyło a na pucźe ſkaženja ſtupiło. Schtó ßo potom ſa to ſtara, ſo hólz něſchto hódne pola ſprawneho kſcheſcźijanſkeho miſchtra nawuknje, ſo holza k dobrym knjezim na ßłużbu pſchińdźe? Schtó kedźbuje w luboſcźi na tych lóhkoſmyßlenych a njenaſhonjenych, hdyž ſawjedniży ßo bliża, a je jim napominaŕ, pomoznik? — O ſo bychu to pſchezo cźi ſtarſchi byli! Hdyž pak njeßu, huſto doſcź njemóża, dokelž mozy k temu nimaja, dyrbicźe ßo wy kmótſja a kmótry ſ nimi do teje ſtaroſcźe dźělicź. Wěrcźe mi, hdyž ſ tym też k wſchitkim prózam a cźežkotam, kiž hižo njeßecźe, nowe pſchińdu, wam teho żenje żel njebudźe, ale wy ſmějecźe bohate żohnowanje ſ teho, pſchetoż tajka ßłużba je Boża ßłużba a Bóh budźe wam to na waſchich dźěcźoch bohacźe ſarunacź, ſchtož ſcźe w ſprawnej luboſcźi na ßwojich mótkach cźinili.

To wſchak ſmolom hiſchcźe wſchitko njeje, ſchtož maju prawi kmótſja a kmótry cźinicź; ale njech je ſ tym doſcź; njech to k temu ßłuži, ſo ßo my, lubi Sserbja, ſaßo junkrócź na to dopomnimy, ſo je kmótſjenje něſchto druhe, hacź jenoż w njedźelſkej draſcźe pſchi dupje ſtejecź a něſchto pjenjes wjaſacź a potom prjecź hicź a temu dźěſcźu dacź żiwemu bycź abo wumrjecź, kaž ßo jemu ſpodoba. To njeje kſcheſcźijanſke waſchnje, ale luboſcź a ßmilnoſcź wopokaſacź je tón najlěpſchi dar ſa to dźěcźo.

Ale — ſaßo ludźo praja — mojeho dźěſcźa kmótr wo wěrje a ßmilnoſcźi niczo wjedźecź nochze.

Wotmolwjenje: Schtó je jeho kmótra twojeho dźěſcźa cźinił? — Ty ßam! — Cźeho dla ßy to cźinił? — Duž wſmi dobru wucźbu k wutrobje: Schtóż ßwoje dźěcźo lubuje, tón jemu tajkich kmótrow proſch, kiž ßwoju kſcheſcźijanſku pſchißłuſchnoſcź ſnaja. Njehladaj na pjenjeżny dar, ale na wěru a ßmilnoſcź!

Ty pak, kiž ßy kmótr był, praſchej ßo: Sſym też ßwojemu mótkej ßwěrnoſcź wopokaſał. — A jeli to njeßy, pſchemyßl ßebi dźenß, kak móhł to nětk cźinicź!

Něſchto wo lutowanju.

Lutuj! ſ tymi pjecź pißmikami by někotremu, jeno ſo chzył to junu ſpytacź, wěſcźe pomhane było. Sa jich wjele pak je to cźežka wěz. Teho dla też ſkóncźnje niczo k jědźi nimaja.

„Lutowacź dyrbju“, praji jedyn, „ale wot cźeho? Danje a rentow żanych nimam; wot cźeho dyrbju něſchto prjecź wſacź? S prěnja: Wot twojeho kubła a wobßedźenſtwa, wot twojich dokhodow, wot twojeje ſaßłużby a mſdy dyrbiſch ßebi něſchto wotſchcźipacź! A ſ druha: Na jědźi a draſcźe dyrbiſch lutowacź!

„Lutowacź dyrbju“, praji druhi, „ale kak wjele? Schtoż móhł ßebi wot mojich por kroſchkow nalutowacź, rěcźe hódne njeje a mi niczo pomhacź njemóże.“ Ale wjele rěcźkow wulku rěku, wjele ſornjeſchkow hromadu, wjele pjerkow poßleſchcźo wucźinja. „Schtóż ßebi to mało njewaži, temu ßo to wulke njepſchinjeße.“ Ja muża ſnaju, kiž prjedy ſe ßwojim kaſchcźikom na khribjecźe po wßach khodźeſche a nětko ma wulke khlamy a pjenjeſy na dań dawa. S pjenjeżkami je wón ſapoczał lutowacź; pſchetoż wón wjedźeſche, ſo ſto koprowych pjenjeżkow hriwnu (marku) wucźini.

„Lutowacź dyrbju“, tſecźi praji, „ale hdy? Njerěka dha, ſo dyrbimy ßo żiwjenja wjeßelicź, kaž dołho to móżemy. Woſtajmy lutowanje, doniż ßwětnych wjeßelow ßo nabyli njeßmy.“ — Ja wotmolwju: Lutuj w prawym cźaßu, prjedy hacź je poſdźe, prjedy hacź ſ twojimi mozami k kónzej dźe, ſo ßebi niczo wjazy ſaßłużicź njemóżeſch. Lutuj w lětnym cźaßu twojeho żiwjenja ſa ſymſki cźaß! Kóżdy ſtrowy cźlowjek pak ma ſ najmjeńſcha junkrócź w ßwojim żiwjenju ßwój żnjeńſki lětny cźaß. W młodych lětach ßebi ſa ſtarobu hětu natwaŕ.

„Lutowacź dyrbju“, praji ſchtwórty, „ale k cźomu? W ßwojim cźaßu budźe hižo ſaßo rada!“ — Prawje: też ſa tebje budźe rada,

mjenujizy ſa proſcheŕſki mĕch a kuczik w khudej khèżi. Pſchetoż tón, kiż njelutuje a tón, kiż niczo nima, ſtaj wot ſpoczatka pod jenej tſĕchu bydlikoj.

„Lutowacź dyrbju po tajkim, ale hdźe to woſtajicź?“ ßo pjaty praſcha. — Nimaſch na kraju nalutowarnje a ßebi myßliſch, ſo domach pjenjeſy derje ſkhowane njejßu, daj je nĕkomu, k kotremuż maſch dowĕrjenje, ſo by cźi je khował, doniż tak wjele hromadźe nimaſch, ſo mózeſch je do mĕſta donjeſcź, ale proſch jeho, ſo by tebi wo nich nĕkotre rynczki dał, niz, dokelż dowĕrjenja k njemu nimaſch, ale dokelż nichtó njewĕ, hdy móże wumrjecź. Ale hiſchcźe nĕſchto! Hdyż tebi to ßłowo: „Lutuj nĕſchto, dha ſmĕjeſch nĕſchto!“ k lutowanju radźi, tola njeßmĕſch nahrabny bycź, ale dźi ßrjedźny pucź, k prawizy nahrabnoſcź a k lĕwizy pſcheczinjenje woſtajiwſchi.

Lutowacź je khwalobna wĕz, ale ju niz na ſchkodu druhich abo na wopaczným blaku, każ ßnano bohaty bur, kiż ſa wotpalenych a powodźenych, ſa wudowy a ßyroty, ſa ſkutki kſcheſcźijanſkeje luboſcźe kroſchka dacź nochze.

Pſchezo je tajkich byko, kiż bĕchu miſchtrjo w lutowanju, wot nich mózeſch też ty lutowanje nawuknycź. Jenoż wohladuj ßo!

Katholſke ßwĕdczenje ſa bibliju.

W lĕcźe 1866 bĕ ßo w Pariſu „towarſtwo ſa pſchełożenje biblije do franzowſkeho“ ſałożiło. W nim bĕchu katholſke a proteſtantiſke ßobuſtawy. W prĕnim poßedźenju katholſki duchowny Bertrand ßwĕdczenje ſa bibliju wotpołoži, kotreż je hódne, ſo by też bjes evangelſkimi ſnate było. „Moji knjeza“, wón praji, „to je cźiſcźe wopaczna myßl wĕricź, ſo cźitanje biblije ſa wſchĕdnych ludźi wużitne njeje, haj, ſo je ßamo ſa nĕkotrych ſtraſchna wĕz. K dopokaſmu, ſo temu tak njeje, chzu jenicźzy to naſpomnicź. Dwazyczi lĕt ßym ſkutkował w wulkej woßadźe na wßach. Tuta woßada, ſe ßamych burow wobſtejaza, bĕſche najpobożniſcha w zykym wokrjeßu, hacź runje w bliſkoſczi Pariſa leżeſche a cźi burjo huſto do mĕſta pſchikhadźowachu. Njecham nĕtko wſcho pſchepytowacź, ſchto je pſchiczina tutych dobrych wobſtejnoſczow była; ja ßo na to wobmjeſuju, wam prajicź, ſo bĕ nimale w kóżdym domje biblija, ſ kotrejeż ßo kóżdy wjeczor nĕſchto wótſje cźitaſche. Duż dyrbimy ßo praſchecź, hacź to njeje to potajnſtwo było, pſches kotreż ßo wĕra tak żiwa w tamnej woßadźe ſdźerżi.“

Horkach je rjeńſcho!

Pſched nĕkotrym cźaßom bĕſche ſtara pobożna żona żiwa, kotraż dyrbjeſche khoroſcze dla we łożu leżecź. Kſcheſcźijanſka żona, kotraż ju wopytowaſche, tu khoru pſchezo wjeßeku namaka. Wopytarka mĕjeſche bohatu towarſchku, kotraż bĕſche pſchezo ſrudna, hacź runje bĕſche wĕrjaza; duż ßebi wona myßleſche, ſo budźe ſa nju derje, hdyż tu wjeßeku khoru ſeſnaje; teho dla ju junkrócź ßobu wſa. Ta khora bydleſche horkach pod tſĕchu w małej ſtwiczzy. Jako bĕſchtej jedyn ſkhód ſchkoj, ta bohata żona ßuknju ſbĕhajo ſawoła: „Kak cźĕmne a maſane tu je!“ „Dale horkach budźe lĕpje“, towarſchka wotmolwi. Wonej bĕſchtej ſkhód wyſche dóſchkoj, ale tam też lĕpje njebĕ. Duż bohata żona ſaßo ſkorżeſche, ale jejna towarſchka praji: „Dale horkach je lĕpje.“ Po tſjoch ſkhodach bĕſche hiſchcźe hubjeńſcho a ſaßo ßo ta jena wobcźeżowaſche a ta druha wotmolwi: „Dale horkach je lĕpje.“ Skónczńje do teje ſtwiczki ſaſtupiſchtej. Tam bĕſche wſcho cźiſte, kcźĕjaze róże ſtejachu pſchi woknje, luboſne ptaczki tam ſpĕwachu. A w łożu ta khora leżeſche ſ wjeßełym, ßo ßmĕjkotatym wobliczom. Ta bohata żona k njej praji: „To dyrbi wam cźeżko bycź, tu leżecź.“ Wona ßo ßmĕjeſche a wotmolwi: „Horkach je rjeńſcho.“ Tak też je. A hdyż ßo nam hubjenje dźe, pomyßlmy ßebi na to, ſo je horkach lĕpje.

W jenej myßli.

Wĕſty Z. bĕſche ßwoju ſahrodu ſe ßwojej żonu pſcheryk a wobdźĕłak. Jena rjadka bĕſche hiſchcźe próſdna. Tam wón ſkradźu, ſo by ßwojej żonje wjeßele ſczinił, ßolotej naßy. Na druhi dźeń ßebi też żona na tu próſdnu rjadku pomyßli a tam bunow nakładźe. Kóżdy dźeń nĕtko muż a żona na tu rjadku pohladacź dźĕſchtaj, ſo byſchtaj plĕtoj, njewjedźo, ſo bĕ kóżdy tam nĕſchto druhe wußył. Żona mĕjeſche ßolotej ſa njerjad, muż pak buny a ſkónczńje muż ßolotwje a żona bunow njemĕjeſche. Ta wĕż ßo kóżdy dźeń ſtawa niz jenoż junkrócź, ale tyßaz krócź, a to pſchi woczehnjenju dźĕczi, hdyż nan a macź, kóżdy bjes wjedźenja druheho, ſkutkujetaj a jedyn to wutorha, ſchtoż je druhi wußył.

Wyßoki khĕrluſch Salomonowy w ßerbſkich khĕrluſchach.

8.

Staw 1, 7.

Saßopoſtanjenje.

Wutroba mi poſkakuje:
Hlaj ßłónczko ßo ſaß' pokaſuje
A ſkhadźa ſ jaßnym błyſchczenjom.
Jako kral ßo ſawobrocźi,
A widźeſchtaj to mojej woczi,
Buch napjelnjena ſ wjeßelom.
Każ narda ſawonja
Nĕtk moja ſahroda
We wutrobje.
A njewjeſta
Nĕtk ſe ßłowa
Saß' nowu wĕru doſtawa.

Moja duſcha w ſwjaſkach bĕſche,
A wſchitkón troſcht jej ſhinycź chzyſche;
Ja pytach' a jo njenam'kach.
We ßłowje wodacźe ßym mĕka,
Sso tola njejßym poſbĕhnyka,
Haj, wo dnjo ßłónczko njewidźach.
Duż ke mni pſchiſtupi,
Mi duſchu roſjaßni —
A ſchtó bĕ to?
Mój Jeſußo,
Ty bĕſche to,
Ty mojej' duſche ſbóżniko!

Żiwjenje a wobſboženje,
Haj wſchitku móż a ſamożenje
Ja jenicźzy mam we tebi,
Każ kraj roßa pomacźuje
A kóżda kwĕtka ſawonjuje,
Hdyż ßłónczko na nju poßwĕcźi:
Tak moja wutroba
W luboſcźi ſawonja,
Hdyż widźi tebje.
Ty jenicźzy
Jej ßwĕtko ßy,
Hdyż wot njeje ßy widźany.

Hoſiana nĕtko ſpĕwa
Cźi moja duſcha radoſcźiwa,
A ſanjeße ſpĕw khwalobny.
Njeſamózu dacź też wjele,
Dha tola dyrkotajo ſczele
Cźi duſcha ßwój dźak dźĕcźazy.
O duſcha ſaſpĕwaj
A ruku ſawdawaj
Nawożenjej.
Haj, Khryſchcźe, ty
Mi wſchitko ßy
A pſche wſchitko mi luboſny!

„Pomhaj Bóh“ je wot nĕtka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchĕch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórcź lĕta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; ßoburedaktoraj: farar Lenik-Gencź w Klĕtnom a farar Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 27.
10. julija.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedźela po ßwj. Trojizy.

Romsk. 8, 18: „Ja mam sa to, so nětczischeho czaßa czérpjenja hódne njejßu teje pschichodneje kraßnosczе, kotraź ßo nad nami sjewicź budźe.“

Žane czérpjenje, kajkeź mamy tu w nětczischim czaßu pschetracź, njemóże naß dlěje wobczežowacź, hacź ßmy tudy żiwi. Nasche czaßne żiwjenje pak je ßo nam bórsy pominyło. Njeje nam tu, kaź bychmy s wětrom a s mróczelemi czahnyli, abo kaź bychmy ßo s łódźu po morju wjesli, abo kaź bychmy s ptaczkom leczili abo se schipu, kotraź je ßo s próka wutsěliła?

Dokelź pak ma tu kóždźiczki człowjek ßwój wěsty czaß, kak dołho dyrbi bycź na semi żiwy, — wot spoczatka do kónza — duź dyrbimy ßo teź tónle krótki czaß, w kotrymź ßmy tu żiwi, sczérpliwi a po duchu czischi wopokasowacź, a na to czakacź, kajki směje pola naß żiwjenje wukhód. Nasche czérpjenje wscho je krótke, duź ßo da lóhzy snjesczź. Hdyź móżesch ßebi brěmjo, kajkeź dyrbisch něhdźe donjesczź, kaź s jenym wotmachom wot ßo czißnycź, budźesch ßebi jo wěsczе lózscho njesczź móz.

Schto je „czaß“ pornjo „wěczności“? — Kaź do czista niczo. Runje tak teź nětczischeho czaßa czérpjenja pornjo tej kraßnosczi, kajkuź budźemy junu ßami na ßebi widźecź, niczo njejßu. Pomyßl ßebi jeno khwilku, kajke wjeßele, kajku sbóżnosczź je Bóh tym ßwojim wschěm pschihotował. Pornjo wschemu temu nětczischeho czaßa czérpjenja wschitke do hromady niczo njejßu, hacź schtoź kapka wody pornjo morju, abo schtoź mała schkriczka pornjo ßłónzu.

Czeho dla ßo jeno tak wjele ludźi kschiża tak jara boji? Teho dla ßo jeho boja, dokelź je nam wscha pschichodna kraßnosczź hischcze potajena. To wschak dyrbimy wschitzy prajicź: My kschescżijenjo ßmy w Jesußowym kralestwje hnady hižo jowle na semi wscho kraßni a sbóżni ludźo. My tu s wocżomaj widźimy a móżemy ßami s wutrobu woptacź, kajki je Bóh s nami pschecżelny; wschako ma teź wot naß kóżdy Khrystußowe snamjo ßam na ßebi, — ale wscho to je wschak tola hischcze pschezo něschto njezyłe a njedokonjane. Wscho dokonjane mamy ßami sa ßo hakle w njebjeßach docżakacź.

Móhł jowle na semi schtó wot naß s wocżomaj widźecź, kajka kraßna budźe tama pschichodna kraßnosczź, wón by wěscze wschón sczérpliwy ßwój kschiż na ßo wsał a ßebi jón dale njeßł. A tajzy bychu wschitzy drusy teź byli. Sa horschcź pjenjes abo sa někajki kuß czescze, kajkuź jowle psched ßobu widźi, móże na semi někotryżkuliż człowjek wjele, wjele czinicź a czérpicź. Njebjeska kraßnosczź ßo nam dotal hischcze sjewiła njeje; s wěru tu pola człowjekow teź husto hubjenje doscź steji. Psche wsche te mróczele, kajkeź człowjekam kschiż husto naczini, pak ßo tama njebjeska kraßnosczź lohzy pschedrěcź a pschecżischczecź njemóże — se wscheho teho to pschińdźe, so bjes człowjekami wjele tajkich njeje, kiż chzyli kschiż a czérpjenja swólniwje a rad lubje na ßo wsacź a je sczérpliwi njesczź.

Wschako ßy ty ßam tola teź kschescżijanski człowjek, duź ßo jeno, tak husto hacź ßy w żanym czérpjenju, se wschěmi myßlemi do ßamych njebjeß pscheßadź a wopomń ßebi, kajka tam na naß kraßnosczź czaka. Potom budźesch

móz wſcho wjele lěpje ſnjeſćz, haj, potom budźeſch móz wſcho to ſ wjeßelom ſnjeſćz. Tehdy, hdyž budźemy pola Boha w jeho kraßnoſćźi, tehdy budźe dyrbjećz wěſćże kóžděiczki ßam wot ßo wuſnacz: O, wſcheje tajkeje kraßnoſćże, kajkuž ßměm tudy wužiwacz, ja nihdy na nihdy hódny njejßym, dokelž ßym ßebi na ſemi ſpochi myßlił, ſo je moje cźerpjenje pſche wſchu měru wulke a ſa mnje cźežke, a dokelž ßym tule kraßnoſćz w njebjeßach ſpochi ſa něſchto małe a ßnadne dźeržał.

Wſcho wjeßły ßym, hdyž pomyßlu,
Kak budźe mi, hdyž poczahnu
Prjecz ſ tutoh' ſeńſkoh' doła.
Tam ſapoczńje ßo wjeßele,
Kiž nihdy kónza njeſměje,
Tam radoſćz b'dźe pſchez' nowa.

Ja njewěm niczo wo ſtyſku
A ſrudobu niz njepytnu,
Hdyž na wěczńoſćz ßej myßlu,
Sdźerž tajku myßl mi, Jeſu, tu,
Hacz do njebjeß njepoczahnu.

(Wſchědny Boži Khlěb.)

Pod ßnėhom ſakhowany.

(Pokroczowanje.)

Na jene dobo durje dźěchu. Hanka jemu khanku khofeja pſchinjeße, pokry jemu blido, ſtaji jemu na njo khanu ſe ſchalku, zaktu, ßmjetanu a butru. Ale lěpſchi hacz wſchě tele lube Boże dary bě ſa njeho to, ſo jeho ta holczka ſe ßwojim pſchecźelnimym ßłowom poſtrowi a na njeho ſ dźěłwſacźom pohladny. Schto bě jemu pſches wutrobu pſcheſchło, bě wona hnydom wupytnyła, jako bě jeho pſchi macźerinym pſchaſnym koleſku ßedźo wuhladała, ale wona jemu niczo wo tym njewupraji, ale ſeſtaja jemu wſcho duſchnje na blidko.

Dubez Marcźin ßo ſebra, ſtupi ßo k njej, poſkicźi jej ßwoju ruku a podźakowa ßo jej ſa wſcho ſ krótka, ale tola też tak, ſo bě wupytnycz, ſo ma nad tym wjeßele, ſo jemu tajkule luboſcz wopokaże.

Nětkle hakle, hdyž bu rano ßwětko, Hanka wuhlada, kajki ſeſtarjeny a wurudźeny tónle cźłowjek bě, hłowu měješche połnu ſchěrych włoßow, a ſrudoba a rudźenje bě ßo jemu do woczow kaž ſaryło. Też holczźy bě teho muża żel, kaž byk wón jejny rodźeny bratſik, a wona měješche ßwojej woczi wſchej połnej ßylſow, jako jemu praji: „Bóh wam požohnuj waſche prěnje ßnědanje doma we waſchej wótczinje, ßußodźe! Hdyž budźecże naß trochu lěpje ſwucźeny, po tym chzu wam to a tamne wo waſchej macźeri pſchińcz wupowjedacz. Pola njeje ßym ja pſchezo była, kaž była ja jejna rodźena dźowka, ßym też tehdy pſchi njej była, jako ju Bóh tón Knjes ſe ßwěta wſa. Budźecże chzycz wo njej něſchto ſaßłyſchecz, móżecże mi to wuprajicz, a potom chzu wam pſchińcz wſcho wupowjedacz. Bóh namaj hižo tajkule khwilku junu wobradźi. Dźenßa chzych wam jeno prajicz: Tamle horkach na najſtwje ma wona ßwoju bibliju leżo. Sſnadź ſcże ju hižo wohladali. Wona bě mi prajiła, ſo dyrbju ju wam tamle horje położicz, ſo móhli ßebi ju hnydom tam namakacz, hdyž budźecże tu ſaßo doma. Jejnu pſchikaſnju ßym jej dopjelniła: ta biblija je tam na waß cźakała."

Jako ta holczka takle ſ nim rěcźeſche, poßłuchaſche wón na nju, měješche pak ßwojej woczi wobej dele na ſemju ſkoženej. Wón jej też niz ßłowczka na to njewotmolwi, jako jemu ta holczka ßwoju ruku poda a ſaßo domoj dźěſche, ale kiwny jeno na nju ſe ßwojimaj woczomaj, do woczow pak bě wón wſchón pokhmurjeny. Saſtarany bě tu tónle ßamotny cźłowjek derje doſcz, Hanka jemu pſchezo něſchto jěſcz pſchinjeße, druhdy też Marka, — ale kajke bě pola njeho ſnutſkach? kak ſ nim nutſkach we wutrobje ſtejeſche?

Biblija horkach wo jſtwje wſcha tajka leżeſche, kajkaž bě tam hewak leżała; nichtó ßo jeje njebě podótknył, nichtó ßebi ſ njeje niczo wucźitał. Dubez Marcźin budźiſche ju runje tak derje móhł ſacźinicz a ju do pſchilopka położicz; ale to wón njebě ſcźinił. Jemu bě, kaž był ßo bojał ßo jeje podótknycz a bliže k njej pſchiſtupicz. Jemu bě, kaž było ſ njej jeho ſemrjeta macz ruku ſa nim pſchetrěła, a dokelž Bóh wot njeho wſchón tón ßněh hiſchcże njebě ßam ſe ßwojej ruku na bok ſmjetał, kajkiž jemu na duſchi leżeſche, njebě też Dub ani ſwólny, ßwoju macźeŕ kaž ſa ruku ſapopadnycz a ju wo to proßycz, ſo chzyła jemu wſcho wodacz.

Horkach na najſtwje lěhacz — ßo jemu wjazy njelubjeſche, — duž bě ßebi dał delkach do komory ßwoje łožo wupóßłacz.

„Pjenjes je ßebi tón wěſcże wjele ßobu pſchinjeßł", pocża ras Kónczikez miſchtr, „hewak tu wón njemóhł tajki żiwy bycz. Ale lěpſche a ſtrowiſche było ſa njeho, hdy dyrbjał ßo tu prawy ſprózny nadźěłacz! S czim jeno ßebi tón cźłowjek ßwój cźaß ſacźěri? —"

Kóžděiczki měßaz, a to prěni dźeń, ſpochi tójſchto pjenjes pſchi ßamej prósnej khanje a ſchalzy leżeſche: wón bě jara ßwěrny a dobry płacźeŕ. Tej holzy móżeſchtej lědy hdy ſ tymle pokhmurjenym mużom ßłowczko porěcźecz; huſto ßo jimaj wón hakle ani njepokaſa.

Nětkle bě tu ſaßo naléczo, ludźo wſchudźom hladachu, ſo móhli ſaßo něhdże won dóńcz, na polach a na ſahrodach bě dźěła doſcz, ſtari ludźo pak a khori běchu ßo khwilu na ßłónzo wußynyli. Tehdy ßebi Marka druhdy ſaßo ßwoju ſchtucźku ſaſpěwa:

Ach duſcha, ſabudź tyſchnoſcz wſchu,
Schtoż naczini cźi ſrudobu;
A njedaj nihdy nadźiji tej ſhinycz:
Wſcho móże ßo cźi hinak ſwinycz,

a pódła bě ßebi dyrbjaka na ßwojeho ßußoda pomyßlicz, kiž bě pſchezo tajkile ßam ſa ßo, a nihdy ſ nikim ani ßłowczka njeporěcźa. Wona bě Hanzy prajiła: Cźakaj jeno, temu ßo wěſcże pójdźe, kaž ſchwinzej, kiž dyrbi nětkle też ſe ßwojeje cźmoweje jamy won na ßwětko. Lube nałětne Boże ßłónczko jeho wěſcże ſ khěże won wuwabi. Potom pójdźe ßo wón won pod bós na ßwoju ławku wußynycz a ßebi tam dacz wot lubych ptacźatkow jich kußy ſaſpěwacz, a mój chzemoj jemu potom też ßwoje kuſki ſaſpěwacz, ſo ßo ſaßo ſawjeßeli. Satykacz ßebi tola ßwojej wuſchi njebudźe.

Ale tajke njebu, kajkež bě ßebi Marka wumyßlika. Wón bě ßebi raz ßwój płód wſchón ſaracźił, ſo njeměł ani kußa wobkhada ſe ßwojim ßußodom a jako bě Marka to wuhladała, wona na to wſcha mjerſaza praji: „Temu cźłowjekej tola też nihdy nichtó njemóże wupomhacz. Wſchako tola wſchitzy ſ nim derje měnimy. Najradſcho chzyła jemu dźenßa pſchipołdnju, hdyž jemu jeho wobjed pſchinjeßu, ßłowczko prajicz, kajkež dyrbi ßebi ſa wuſchi ſapißacz. Tón nam tu junu wſchón ſawrótni, abo je tu hižo wrótny. Tajkele rjane je wonkach, ſo je ßame wjeßele na wſcho pohladacz. Boże njebjeßa ßu rjane módre a ptacźatka wſchě połne ßwojich ſpěwczkow." — Hanka pomyßli ßebi na teho wboheho cźłowjeka, kiž měješche ßwoju duſchu wſchu pokhmurjenu a ſacźmjenu, ſo bě jemu ßame nałeczo ani kußa troſchta ßobu njepſchinjeßko; wona měješche pak ßwoje dowěrjenje, ſo Bóh też jemu ßwoje nałeczo póſcźele a to tajke, kotrež ſměje hiſchcże wjele rjeńſche płónczko, hacz to, kajkež je ſ woczomaj na njebju widźecz, to rěka: Jeſußa, lubeho ſbóżnika.

(Pokroczowanje.)

Jandźeljo.

Po němſkim.

Gottfried Arnold je w ßwojich knihach wo „wěrnym kſcheſcźijanſtwje" ßwojemu rospominanju wo jandźelach pſchijomne napißmo dał: „Straża (wacha) dźěcźi Božich", a ſ tym ſjewił, ſchto je jandźelow najwoßebniſche ſkutkowanje. To je też zyle pſches jene ſ tym wukładowanjom, nam Hebr. 1, 14 poſkicźenym: „póßłani na ßłużbu tych ßamych dla, kiž budźa ſbóżnoſcz herbowacz", kaž też ſ druhimi wuprajenjemi w ßwjatym pißmje. S tym ßo njewupraji, ſo ßu jandźeljo jenicźźy cźłowjekam k ßłużbje dacźi, ale woni maja ßami ßwoje kraleſtwo w njebjeßach. Hacz runje to ßłowo kraleſtwo jandźelow w ßwjatym pißmje njeſteji, ale huſto doſcz ßo rěcźi wo njebjeſkim kraleſtwje, dyrbja tola też tajzy bycz, kiž ßu wobydlerjo tuteho kraleſtwa; a hdyž mamy też my kſcheſcźijenjo ßwoje měſchcźanſke prawo w njebjeßach a ßmy na njebjeſke ßadźeni (Eph. 2, 6; Phil. 3, 20), maja tola jandźeljo najprjedy měſchcźanſke prawo w njebjeſkim kraleſtwje. Dokelž pak je njebjo abo lěpje: dokelž pak ßu wſchitke njebjeßa jene kraleſtwo, je Jeſuß Khryſtuß, kotremuž je wſchitka móz w njebjeßach a na ſemi data, kral teho kraleſtwa, pſchetož wo nim je wěſchcźene (Hebr. 1. 6): A dyrbja wſchitzy Boži jandźeljo ßo k njemu modlicz. S teho też je widźecz, cźeho dla jandźeljo niz jenož

do njebjeß, ale też na ſemju ßłuſcheja; pſchetoż hdyż jich knjes a kral, kiż je prajił: „Hdźeż ja ßym, tam dyrbi też mój ßłužomnik bycź“ — je pola tych ßwojich na ſemi wſchitke dny, hacź do ſkónczenja ßwěta, njemóże hinak bycź, hacź ſo jeho jandźeljo, kiż ßo k njemu modla a jeho wolu cźinja, ſ njebjeß dele na ſemju pſchikhadźuja. A tón prěni tych jandźelow je w ſjewjenju Jana k japoſchtołej prajił: „Ja ßym twojeho runja wotroczk a twojich bratrow, tych proſetow a tych, kiż dźerża te ßłowa tych knihow.“ Jeſuß pak ßam wot tych małych praji: „Hlajcźe, ſo byſchcźe tych mólczkich żaneho njeſazpili; pſchetoż ja praju wam: jich jandźeljo w njebjeßach widźa ſtajnje wobliczo mojeho wótza w njebjeßach.“ Duż też ta myßl bliſko leżi, ſo chże tón ſbóżnik, każ je jeho waſchnje, rěczecź, do ßwojich ßłowow wobſanknycź wſchitkich tych, kiż do tych małych, niſkich a duchownje khudych w njebjeſkim kraleſtwje ßłuſcheja. Też Jakubowy ßón wo tym rěblu wot ſemje hacź do njebjeß doßahazym je też jaßny wobras, ſo maja jandźeljo wot Boha porucznoſcź, cźłowjekow wodźicź (1 Mójſ. 28, 12—15).

W prjedawſchim cźaßu ßo w zykej lutherſkej zyrkwi hiſchcźe ßwjedźeń Michała ßwjecźeſche, ſo bychu ßo ludźo dopomnili na ſkutkowanje jandźelow; to pak ßo ſ wietſcha wjazy njeſtawa; khwalobne wumſacźe ßu někotre ßerbſke woßady, w kotrychż ßo hiſchcźe Michała ßwjecźi. Schto pak by też to ßwjecźenje Michała w naſchim cźaßu pomhało, hdyż chzedźa ludźo nětko ßami tak jara mudri bycź, ſo ßebi myßla, ſo żaneho wodźenja a wobarnowanja wot Bożich jandźelow njepotrjebaja! Bohużel wſchak jich wjele wěricź nochze, ſo ßu jandźeljo a duż by ßo wo jandźelach wjele hłuchim wuſcham prědowało. W prědarſkich knihach namakamy hiſchcźe prědowanja na ßwjedźeń Michała, kiż ßu cźitanja hódne. Njech ßo tu dźenża krótki wucźah ſ prědowanja hižo ſpomnjeneho Gottfrieda Arnolda poda: „Niczo njeje, ſchtoż móże cźłowjekow ſa pucź k prawemu ſbożu bóle ſahacźicź, hacź hdyż ßebi myßla, ſo ſ njebjeßami a ſ njebjeſkimi wěżami prjedy niczo cźinicź nimaja, hacź po ßwojej ßmjercźi. Nětko móże ßebi duſcha tu dacź rjenje bycź — a junu doſtanje wěcźne żiwjenje. Tak ſtary had cźłowjekam k żanemu naſhonjenju pſchińcź njeda, ſo bychu woptawacź njenawukli, ſchto je Bóh, ſchto ßu njebjeßa, wěcźnoſcź a ſbóżnoſcź. Wěſta wěż pak je, ſo dyrbimy hižo tudy w żiwjenju ſ naſchej wutrobu w njebjeßach bycź a ſo mamy tam ßwoje měſchcźańſke prawo. Njejßmy my pſchiſchli do gmejny dokonjanych prawych? To dyrbi naß ſe żadanjom napjelnicź, do teho kraßneho kraleſtwa pohlaďacź. Tamni pak, kiż ßu ſymni a bjes cźucźa ſa bójſke a njebjeſke wěży, dyrbja wjedźecź, ſo je jenicźzy jich njewěra wina, hdyż wo tym hiſchcźe niczo ſhonili njejßu. Każ je wěſte, ſo móżemy a dyrbimy hižo tu w żiwjenju ſbóżni bycź pſches to ſjenocźenje ſ Bohom ßamym, tak je k temu nuſne to ſjenocźenje ſe ßwjatymi jandźelemi. Na to pokaſuje naß też ta podomnoſcź naſcheje duſche ſ jandźelemi. Pſchetoż jandźeljo ßu duchojo, naſche duſche też; tamni ßu wot Boha, tute też. Najwěſcźiſcho pak ſe ßwjateho pißma ſpósnajemy, ſo dyrbimy w towaŕſtwje ſ jandźelemi ſtejecź; pſchetoż ßwjate pißmo jaßnje wobßwědcźi, ſo ßu cźi prawi wěrjazy hižo pſchiſchli — niż ſo hakle pſchińcź maja — k tej ſhromadźiſnje wjele tawſynt jandźelow (Hebr. 12, 22). Pſchikłady prawych kſcheſcźijanow, kiż ßu ſ jandźelemi wobkhod měli, kiż buchu wot nich wobarnowani, poßylnjeni a lubowani — ßu bjes liczby, niż jenoż w ßwjatym pißmje, ale też w hiſtorijach wo żiwjenju pſchecźelow Bożich; runje każ naſhonjenje pokaſuje, ſo maja ſli jandźeljo wobkhod a towaŕſtwo ſ bjesbóżnymi, niż jenoż po ßmjercźi, ale też hižo w tutym żiwjenju. So cźi jandźeljo wſchitke wěży wjedźa, kotreż ßo w Bożim kraleſtwje ſ jeho prawymi ſtawami ſtawaja a w tym ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnjuja, to chże też Pawoł ſe ßwojeho naſhonjenja wobßwědcźicź, hdyż wón wo japoſchtołach praji (1 Kor. 4, 9): „my ßmy na dźiwne wohladanje poſtajeni temu ßwětu a jandźelam a ludźom. Hdyż pak ßmy ſpósnali, ſo je to tak zyle wěſte, dha też to ſkutkowanje jandźelow próſdne a njenuſne bycź njemóże. Wobroczeny kſcheſcźijan namaka w Bożim kraleſtwje teho Knjeſa a jeho ßłużobnikow. Hdyż ßo duſcha k Bohu ſe ßwojeho ſabudźenja wobrocźi, jandźeljo ju wobdawaju a jej k bokej ſtupja. Wona njedyrbi ßama bycź, hdyż je ſatana a jeho towaŕſtwo wopuſchcźiła. Hdyż ſapocźnje ßo ßwojeho Knjeſa prawje bojecź, jandźel ßwoje lěhwo wokoło njeje ſcźini.“ Tak piſche Arnold, kiż je ßo też huſto w druhich pißmach wo jandźelſkim ſkutkowanju wuprajił, ßo ſakożujo woßebje też na wucźbu naſcheho droheho reformatora Luthera. Wón jako pobożny, wěrjazy muż je też ßam w ßwojim żiwjenju ſacźuł, kak jandźeljo wobdawaju tych, kiż ßwojemu Bohu ſ zykej wutrobu pſchißłuſcheja. W naſchim cźaßu je njewěra wulka a je myßl cźłowjekow na ßwětne żadoſcźe tak wobroczena, ſo niczo wjedźecź nochzedźa wo duchownym żiwjenju. Schtoż Sadduzejſzy prajachu, ſo żane horjeſtawanje njeje, ani jandźel, ani duch, ßu ludźo naſcheho cźaßa ſaßo pſchijeli. A praſchejmy ßo, njejßu też hižo bjes nami Serbami tajzy, kiż do jandźelow wjazy wěricź nochzedźa, dokelż njejßu żiwi w ßwojej wěrje a dokelż je ſwjaſk ſ Bohom rostorhnjeny. Schto dha ßmy pornjo japoſchtołam, kiż běchu njekhabłazy we wěrje a póſnacźu a tola jim tón Knjes jandźelow pſchida, ſo bychu jich wodźili a wobarnowali. Kak wjele bóle my jich potrjebamy, ſo bychmy ßwój pucź ſchli pſches ſtrachoty, nam wot wſchitkich bokow rożaze a ßo namakali k ſbóżnoſcźi naſcheje duſche, hacź wěrimy, podajmy ßo ßwojemu Knjeſej a ſbóżnikej ſ zykej ßwojej wutrobu a wón budźe pola naß a nam dacź ßwojich njebjeſkich ßłużomnikow, ſo bychu naß ſa ruku dźerżeli a pola naß byli, doniż njejßmy ſ nimi ſjednocźeni na wěcźnje w njebjeſkim kraleſtwje.

Hdźe je kónz?

Ssußod dó jſtwy ſtupi a mały ßynk jemu każ pſchezo napſchecźo pſchiběża a jemu ruku ſkicźi. „Schto dha ßy ty cźinił“, ßo jeho ßußod wopraſcha, kajki ty wonhladaſch? Ssy ty w wójnje pobył?“

„Haj“, macź dźeſcźa wotmolwi, „to móhło ſlě wotběżecź. Ja běch ßebi motyku ſapomniła, kotruż na poli nuſnje trjebach, a ßyna khětſje domoj póßłach, ſo by po nju doběżał. W ßwojej hotowoſcźi, mi ßłużicź a wjeßele ſcźinicź, je wón pſche khwatniwje běżał a padnył. Jedyn ſub motyki je jeho pſchi wóczku ſranił. Jeno wo mało bě cźinicź, dha by tón ſub do wóczka ſajěł a moje dźěcźo by wóczko ſhubiło. Tak je tón hólczeż hiſchcźe ſ módrym wóczkom a ſ małej ranu woteſchoł.“

Ssußod mjelczeſche a na żonu pohlada, każ by rjekł, ſo na to cźaka, hiſchcźe wjazy ßłyſchecź. „Kónz k zykej wěży pobrachuje“, wón dźeſche.

„To bě kónz“, żona pſchiſpomni. „Ja ßym jeho khětro naßwariła, ſo ßo njeje lěpje na kedźbu brał, wjazy njemóżach, dokelż je ßo tola wſcho w jeho dźěcźazej hotowoſcźi a ſwólniwoſcźi ſtało.“

„Kónz pobrachuje“, ßußod pſchiſtaji.

Jank budźe ßebi to měrkowacź a budźe w pſchichodźe wobhladniwiſchi!“ żona dale rjekny.

„Kónz pobrachuje!“ ßußod wótſiſcho a nutrniſcho pſchiſtaji. Wón porſt poſběże, horje pokaſa a ſe ßwjatocźnym hłoßom praji: „Dźakujcźe ßo temu Knjeſej, pſchetoż wón je dobroczliwy a jeho dobrota traje wěcźnje!“ —M—.

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach.

9.

Staw 1, 12.

Wſchitko w nim.

Nětk hakle jom' ßym pohladała
Do ranow, a měr namakała,
Nětk wěm, ſo chze mi wſchón ßo podacź,
Mi jako pſchecźel wſchitko dodacź,
Kiż ßlub mi dźerżi na wěcźnje,
Hacź wſcho też ſahinje.

Mój pſchecźel je a ſawoſtanje!
Nětk kónz ma wſchitko ſdychowanje —
Wſchak je wón wſchědnje pſchi nami;
A hdyż ßo mi też druhdy ſcźěmni
A nóz ßo ſda, dha troſcht mi da
Móz jeho balſama.

Hlaj, jako kuſk běch powußnyła
A jeho wobras poſabyła;
Hdyż jeho nihdźe njenamakach
A każ pſche ſhubjeneho płakach,
Bě wón mi tola w wutrobje,
Bě bliſko potajnje.

Wón we potajnym pſchi mni běſche,
Mi we wſchej nuſy pomhacź chzyſche.

Wón jako dźěczo je mje hladał
A w ſrudnych dnjach mi mozy nadał.
Wón ſtajnje pſchi mni woſtanje,
Na wěczńje mój nětk je!

Nětk wſchitko je nam we tym Jenym,
Nětk bydlu w ßwětle njeſczěmnjenym.
Wón je mi radoſcź we wutrobje,
Mój drohi balſam we ſrudobje
A ſkała we wſchej ſtrachoſczi,
Hdyž wſcho mje wopuſchczi.

Mój pſchecźel je mi wokſchewjenje,
Najlubſchi troſcht a wobßedźenje,
Te ſboże chzu ßej ßwěru hajicź,
Schtó móhł mi hdy wo wjetſchim prajicź!
Schtož kraßne ſnaju na ßwěczi:
Wón wſchitko pſchetrjechi!

Ja ſ rukomaj joh' wobpſchimuju,
Wot njeho ßo wjaz' njeſdaluju —
Schtó chzył mi jeho ſaßo rubicź?
Kak móhła wot njeho ßo ſhubicź?
Joh' k wutrobje ßej położu
Jak' pychu najwjetſchu.

Hdyž tak wón we mni wotpoczuje,
Mje ßmjercź a hela njeſtrachuje —
A hacž tež njewjedra ßo ſběhnu,
Ja Knjeſewi ßo na klin ßynu!
Sso jemu wěczńje dowěrju!
Wjaz' jeho njepuſchczu.

Wulke ſboże, kotrež běſche wulke njeſboże.

Je wulke ſboże, wulki lóß dobycź? — Dźiwne praſchenje, ßebi myßliſch. Wulki lóß! Móże wjetſcheho ſboża bycź? Hdyž cźlowjekej tak na jene dobo tyßazy, ßnano ſto tyßazy hriwnow do klina padnu, bjes teho ſo je ſchto druhe cźinił, hacž jenož nĕſchto hriwnow ſa lóß dał, — tyßazy, ſto tyßazy, ſ kotrymiž móże nětko cźinicź ſchtož chze, ſo móże nětko zyle bje wſcheje ſtaroſcźe bycź a źiwjenje wužicź, — komuž ßo to poradźi, tón je tola ſbožowne cźlowſke dźěczo! Tak ßebi najwjazy ludźi myßli a ſdychuje: Ach! hdy by tajke ſboże junkrócź měł! Knjes w Winje mějeſche pſched nĕſchto lětami tajke ſboże. Wſchón wot wjeßela pſchewſaty wón jene ranje domoj pſchiběża a ßwojej žonje praji, ſo je wulki lóß dobył, połdra ſta tyßaz ſchĕßnakow!

Žona wotmolwi: „To njeje móżno! Tebi ßo dźije! Ty ßo moliſch!“ —

„Nĕ, hladaj ßama! To je naſch lóß!“

Ale ta žona to wěricź nochzyſche, prjedy hacž pjenjeſy na blidźe njeležachu. Hdyž bě nětko prěnje wjeßele nimo, ßo praſcheſchtaj: „Schto ſapoczńjemoj ſ tejko pjenjeſami? Nałożimoj je ſa powjetſchenje naſcheho pſchekupſtwa abo damoj je na dań abo kupimoj ßebi khěžu?“

Žona dźeſche: „Hacž na dalſche chzemoj je na banku donjeſcź, ale dźeßacź tyßaz ſchĕßnakow móhłoj ßebi ſkhowacź, ſo ßebi wjeßeły cźaß ſcźinimoj. Kak by było, hdy bychmoj ßebi nowych kraßnych möblow nakupiłoj? abo kaž dołho je hiſchcźe ſymny cźaß, do Italſkeje pucźowałoj a pſches Paris a Schwajzarſku ſaßo wróczo?“

Skónczńje ßo ſa pucźowanje rosßudźitaj, dokelž woßebje proſcherſke liſty bjes pſcheſtacźa wobcźežowachu — w zuſbje chzetaj ßwoje ſboże njemolenaj wužicź.

Prěni dźěl pucźowanja je nimo, wonaj ſtaj w rjanej Italſkej ßo ſradowałoj a ſtaj nětko w Pariſu. Paris, to je tola kraßne měſto, tu je wjele rjeńſcho hacž w Winje. Tam ßo kóždy dźeń nĕſchto namaka, ßebi nowe wjeßele poſkicźicź. W jĕdnacźich ßo poßněda, potom móżeſch ßo na wós ßynycź a pſches rjane měſto ßo pſchewjeſcź dacź a wſchitke rjanoſcźe ßebi wobhladowacź. Wjecźor ßo najprjedy w dobrym hoſcźenzu powjecźerja a potom pſchińdźe to najkraßniſche dźiwadło (theater).

A tak ßedźitaj muž a žona w dźiwadle a ßłyſchitaj tu rjanu hudźbu a ſwjeßelitaj ßo nad tym wuſtojnym pſchedſtajenju a hdyž ßebi hiſchcźe na nĕſchto druhe pomyßlitaj — dha na ßwój wulki lóß, na kraßne źiwjenje, kotrež móżeſchtaj ßebi nětko popſchecź. — Duž na jene dobo tón ſpĕwař na jewiſchcźu ſpĕwacź ſaſtanje, rejwarki wſchitke na jedyn blak hladaja, kotryž pak pſchihladowarjo njewidźa. Sſkuſcha to k temu, ſchtož ßo hraje? Kak to dźiwne wonja! Tam palazy kruch płatu dele padnje! Bože dla, ſchto to je! — Směrom, ſměrom, rĕka, tu žadyn ſtrach njeje! — Schto dha je? — Woheń je, tola njech ju wſchitzy ſměrom wo[illegible] du! — Bože dla, ßo pali! Dźiwadło ſteji w płomjenjach! [illegible] ſchtóž móże! Naſtróżanaj naſchej mandźelſkaj horje ſkoc[illegible] khwatatej k ſkhodej. Ale tam je cźma a wſchitzy ßo tam cźi hcźa. — Dźerž mje ſa ruku, žona, tam je hiſchcźe jedyn ſkhód! — O mój Bože, tam hižo płomjo galeriju pſchima! Wſchitzy ſte,a naſtróżeni! — „Mužo, pomhaj, ja ßym padnyła!“ — Ale tón muž wjazy nießłyſchi, wón je w cźiſchcźeńzy ßobu dele torhnjeny, kur jemu myßle woſmje, płomjo jeho ſapſchimnje . . .

Jako ſa tſi dny ſapocźachu te rospadanki rumowacź, lamakachu ſpody nich bjes tymi druhimi ſpalenymi cźĕłami tež teju ſbožowneju mandźelſkeju! Bĕſche jim wulki lóß ſe ſbožom był?

Nawukń: Schtož ßebi my cźlowjekoju ſa wulke ſboże khwalimy, móże wulke njeſboże bycź! Je-li to wĕrno, je to napſchec[illegible]wne tež wĕrne. Schtož my wulke njeſboże mjenujemy, móże hruhdy wulke ſboże bycź! Teho dla pſchijimaj ſboże ſ tſchepotanjom a noſch njeſboże ſ cźichim podacźom!

Kak jedyn kral wumrje.

Na pokutnym dnju 1840 pruſki kral Bjedrich Wilhe[illegible] poßledni krócź Bożu ßłużbu w kapali wopyta. Na dnju [illegible]em jo k njebju ſtpicźa wón w ſwucźenej hodźinzy ßwojemu duſchep[illegible]yrjej, wyſchſchemu dwórſkemu prědarjej Straußej, k ßebi pſchińdź da. Pod wjele ßylſami wón hladajo na zyły cźaß ßwojeho źiwjenja a knježenja to wuſnacźe wotpołoži: „Ja bych był bjes troſchta, hdy by Jeſuß, mój ſbóžnik, ßo nade mnu njeßmilił; niz moje ſkutki a moja prawdoſcź, ale Khryſtußowa krej a jeho ſaßkłużba ßu moje ſměrowanje.“ Tón kral ſpowjedź ßwjecźeſche a potom dźeſche: „Nětko ja wjeßeloſcź ßwojeje wĕry ſacźuwam, a to tež but[illegible] moje cźĕło poßylnjecź; pomhajcźe mi teho dla ßo modlicź“. Sſłaboſcź pſchibjeraſche. Prěni dźeń ßwjatkow pſchińdźe. Kralowſka [illegible]wójba w kapali Bożu ßłużbu ßwjecźeſche, bjes tym ſo kral na ßwojim ßmjertnym khorołożu leżeſche. Wſchitzy ſhromadźeni woſtachu; ſkónczńje ßo kónz pſchibliżowaſche; wſchitzy pſchi khoroło[illegible]u na ßwoje kolena padźechu; dwórſki prědař ßo modleſche: „Hdyž dyrbju wotßal cźahnycź, ßo njedźěl wotemnje; chzył k pomozy mi ſtanycź, hdyž ßmjercź mje cźwiluje“, a jako wón te ßłowa dźeſche: „Hdyž budźe najſtyſkniſcho mi wokoło wutroby, ſjeń ßo mi najſtroſchtniſcho, dla twojej' ſtyſknoſcźe!“ — dha jeho Bóh ſe wſcheje tyſchnoſcźe wutorże a tón, kotryž bĕſche to ſpytanje pſchecźerpił a ßo w nim ßwĕrny wopokaſał, krónu źiwjenja doſta, njeſwjednjenu krónu cźeſcźe. —M—.

K tſecźej kaſni.

Schtóž wole nima, Knjeſowy dźeń ßwjecźicź, ſ tym [illegible]upraji, ſo tež njerodźi wo tón měr, k kotremuž ſańcź je lud Bożi powołany, ale chze tu kaž tam, po tajkim wěczńje w njemĕrje woſtacź. Sa njeho rĕka: Njeje wotpoczink woſtajeny tajkemu cźlowjekej.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchĕch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſßła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bohaj Bóh!

Czißło 28.
17. julija.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

5. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Pětr. 3, 10: „Schtóż chze žiwjenje lubowacź a dobre dny widźecź, tón pojimaj ßwój jasyk, so by sleho njerěczał a ßwoju hubu, so by njeludała.“

Najradscho chzył měcź kóždźiczki cźlowjek spochi dobre dny. Ale jeno mało ludźi wě, schto ßu po prawom „dobre dny“, a kak móhł cźlowjek do nich pschińcź. Sswětni ludźo ßebi takle myßla: Dobre ßu tajke dny, hdyž móże cźlowjek prósny wokoło khodźicź a lěni bycź, hdyž ma wschěch kublow doscź, a hdyž móże ßebi na ßwěcźe wjele wjeßela popschecź.

Ale wobhladaj ßebi khwilku tajkile kuß žiwjenja. (So pak móhł ßebi jo prawje derje wobhladacź, njech cźi Bóh se ßwojim ßłowom pschi tajkimle wobhladowanju ßwětło dawa!) Schto budźesch ßebi potom dyrbjecź prajicź? Tole: Tajkele žiwjenje mi na nihdy njemóże žiwjenje rěkacź, to wschak je tola kaž ßama hoła ßmjercź, — a tajkele dny mi na nihdy dobre njejßu, ale ßu sle, pschetož te cźlowjeka bóle a bóle wot Boha wotwjeduja, — wot njeho, kiž dyrbi bycź tola sa naß sa wschěch najwyschsche kublo. Bóle ßo cźlowjek se ßwětom wschón bliski cźini, a bóle ßo wot Boha wschón sdaluje. Sle pak ßu tajkele dny teho dla, dokelž cźlowjekej składnoscź dawaja, so potom wschón do hrěcha swoli a do skaženja sapadnje.

Hinasche myßle hacź ßwětni ludźo, ma wo tej wězy ßwjaty Pětr. Wón nam praji: Dobre ßu jeno tajke dny, hdyž móże bycź cźlowjek jowle na ßwěcźe prawje s cźicha žiwy, w měrje, w dobrym pokoju a w sbožu. Schtóż ma jowle na ßwěcźe w ßebi dobre ßwědomnje; schtóż ma w ßebi wutrobu, kiž je wscha s Boha wjeßeła; schtóż je wscho s cźicha s ludźimi žiwy a ma we ßebi duschu wschu połneho pokoja, — tón je na ßwěcźe najbohatschi cźlowjek. Schtóż dyrbi tu žiwy bycź w njeměrje, w srudobje, tón tu nihdy žiwjenje nima, ale ßmjercź. Srudoba, kajkuž ma tu ßwět, ta ßmjercź sa ßobu cźehnje. Na to dyrbi měcź kóždy kschescźijan myßle, so móhł tu s měrom a s pokojom žiwy bycź.

Sswjaty Pětr pak nam jowle praji, na kajke waschnje móhł schtó ßam sa ßo też takle s měrom žiwy bycź. Wón naß wucži: Schtóż chze bycź takle žiwy, tón dyrbi ßebi jasyk pojimacź, so njemóhł s nim niczo rěczecź, schtož było sle, a dyrbi ßebi hubu pojimacź, so by s njej njeludał. S jasykom wschak tu a tam ludźo, jedyn druhemu měr każa, duž je też ßwjaty Jakub ras prajił (Jak. 3, 8), so je jasyk wscho połny jěda a něschto njepokojne. A w tym dyrbi ßwjatemu japoschtołej kóždy prawo dacź.

Njech jeno kóždy do ßwojeho žiwjenja ßam kuß nuts pohlada, — kak wjele njeměra a njepokoja je ßebi kóždy hižo s jasykom naczinił! Schtóż měł tu rad dobre dny, tón kedźbuj ßwěru ßam na ßo, bjeŕ ßo s jasykom na kedźbu, a kasaj jemu mjelczecź. Hdyž je ßo schtó s jasykom pschekhwatał, móże měcź husto něchtó druhi wot teho wulku schkodu.

Daj mi rěczecź, kaž ßo ßłuscha,
So měła wschu khwalbu duscha.
Njedaj ženje mi wuńcź se rta
Sslowam, kajkež ßu wot czerta.

Měł pak ja hdy pschißłuschnoscź,
Komu jeho bjesbóžnoscź
Krucźe doscź psched woczi stajicź,
Njech móhł jem' wscho ßwěru prajicź,

So by k wutrobje jem' to
Wscho a do ßwědomnja schło,
Wón ßo poczał polěpschicź
A na Bosy wjeß'le měcź.

(Wschědny Boži Khlěb.)

Pod ßněhom sakhowany.

(Pokroczowanje.)

Pschipołdnju bě jemu wona jeho wobjed donjeßła, ale jejny ßußod ßo nihdźe widźecź njeda; wona saßłyscha, so ßo delkach hěbluje a klepje. Duž wona k njemu dele dóńdźe, jemu prajicź, so ma ßwój wobjed na blidźe stejo, wón pak na to wscho poßkuchasche kaž hłuchi, potom s hłowu sakiwny, kaž był rjekł: „Haj wschak!" a Hanka dźěsche ßwój pucź. Kowař ßebi njeczinjesche wjazy žanu prózu s nim wobkhadźecź. Wón prajesche: „Temu nichtó njemóže pomhacź. Njerodźi wón ßam wo niczo lěpsche, njech je moje dla žiwy, kaž ßo jemu spodoba, donusowacź człowjek nikoho do niczoho njeßmě." Jako pak ludźo ßłyschachu, so ßo spochi delkach hěbluje a bucha, ba mischtr Kónczik wcźipny, schto tam tón Dub tola ma, a kajke ßebi tam dźěło czini.

„Ja jeno chzu dóńcź k njemu pohladacź, schto ßebi tam czini", kowař něhdy praji, sažehli ßebi ßwoju krótku trubku a dźěsche k njemu khwilku lóbr kaž na wopytanje.

Lědy bě ßebi dó jstwy durje woczinił, wuhlada, so ma tam Marczin s někajkim dołhim wuskim kaschczom ßwoje dźěło. Mischtr ßo do duri wustupi, ale Marczin ßo njeda niz kußa w ßwojim dźěle samolicź, duž ßebi mischtr wschón nastróžany swaži ßo Marczina wopraschecź:

„Niczo sa sło, ßußodźe", wón jemu praji, „schto jeno tola se wscheho tehole budźe, schtož ßebi jowle klepjesch? A sa czo sechzesch jowle tole měcź?" —

Tón pak jemu na to wotmolwi: „Hlejcźe, mischtrje, jowle ßebi nětkle ßam sa ßo ßwój kaschcź do rowa wudźěłam!"

4.

Marczin ßebi se ßwojich knihow czita, w kotrychž je wsche jeho saźdźene žiwjenje wopißane.

Wischnje rjane kczějachu a pczółki kło wokoło kczenja lětajo ßebi s běłeho kczenja kaž s różiczkow ßwój měd ßrěbachu. Delkach stejachu dorniczele w połnym kczenju, a pschi ßamej semi wupscheszěrachu fijałki ßwoju lubosnu wóń. A wysche wscheho teho módrjesche ßo lube naléczne njebjo: tu a tam běła mróczałka — schtó budźische tam na wscho to s wutrobnej radoszu njepohladał a komu budźische wutroba wscha wjeßela njebyła, so budźische ßebi njedyrbjał wjeßely spěwczk saspěwacź?

Takle bě to też s kowarjez młódschej. Tónle czaß bě sa nju runje prawy. Nětkle bě wona najradscho pschezo w sahrodzy pschi ßwojich fijałkach a pod wischnjowym kczenjom. Bórsy bě wona saßo khwilku se jstwy do sahrodki poskoczika, so druhdy nichtó njewjedźische, hdźe pak tola saßo je, a husto bě ju jejna ßotra dyrbjała sawołacź, jeli ju něhdźe do něczeho trjebasche, pschetož nětkle bě saßo wschudźe doscź dźěła.

Tam delka w dole kczěja mi
Te rjane lube różiczki.
Duž, duscha, sabudź tyschnoscź wschu,
A schtož czi czini srudobu
A njedaj nadźiji tej shinycź,
So budźe wscho ßo k lěpschom' winycź.

Takle ßo też dźenßa saßo da pschi schtomje saßłyschecź, na kotrymž bě wscho w połnym kczenju. O kajke rjane tam tola wscho bě!

Ale hnydom ßebi wona sapscheśta spěwacź. Pśches płót jladajo bě wupytnyła, so tam w ßußodźinym dwórczku delkach na ławzy pod bosom tón ßamotny muž na ßłónzu ßedźesche, wschón stuleny s nahej hłowu. Sskónczko jemu na hłowu a na ramjeni ßwěczesche. Nětkle bě prawje widźecź, kajku měješe wón ßněhběłu hłowu, — tajkile ßněh njemóžesche jemu pak nihdy žane ßłónczko s hłowy rosetacź, njech było też tajke horze pariło kaž chzyło. — A psche czo-też-to tónle muž horje do njebjeß njepohlada? Wschako je tola wysche jeho hłowy wscho w połnym kczenju, a ptaczata tamle horkach ßebi tajkele lubosne khěrlusche spěwaja. Wón pak tam ßedźo pschezo dele na semju hlada a czini ßebi se ßwojim kjeschkom ßmužki a kwaczki do pěska, kotrež potom saßo wschě se ßwojej nohu wuschmóra. Druhdy je wschón pokhmurjeny a srudny, a potom ßo jemu saßo na khwilku woczi trochu wujaßnitej, ale bórsy je saßo, kaž była na njeho nowa srudoba pschischka.

„Schto też to s tymle mužom je?" ßebi ta holczka pomyßli. „Schtó jeno móhł runje nětkle wonkach tajkile srudny a pokhmurjeny ßedźo wostacź?"

Ach, ty luba holczka, haj ty masch tu nětkle ßwoje naléczo w twojim žiwjenju, ale pola tuteho muža je tajkile jeho nalétny czaß dawno wschón nimo. Ja chzu czi doprajicź, kajke ßebi wón myßle czini, a schto jemu wscho psches jeho hłowu dźe. Wón wuhlada runje nětkle psched ßwojimaj woczomaj wschón wotběžany czaß ßwojeho žiwjenja a tón je ta kniha, do kajkejež ma wón wscho to sapißane, schtož je sa wschě ßwoje žiwe dny wushonił, wuczerpił, wustał, wuhrěschił. — W tutej knižzy ma wón ßwoje jaßne boki, ale też ßwoje błuke, schěre a czorne. — Jedyn bok, ně wschak, wjazy hacž jedyn tajkile bok, haj zyły dołhi staw ma tam w njej stejo, kiž jemu wo tym powjeda, kak wjele je wuhrěschił, pschestupił, duž žadyn dźiw njeje, so ßo jemu wobej woczi pódla saćmitej, hdyž na to wscho pospomni. — Schto ßebi tam nětkle w tutej ßwojej knižzy wuczita? Hlej, wón ßebi tam saßo s nowa wuczita wo tamnym ranju, tamle wonkach psched měschczańskimi wrotami pod lipu. A schto ma tam w ßwojej knižzy wo tym stejo? „Marczinje, wěsch hischcźe, kak bě tehdy twojej macźeri tak jara czežko wokoło wutroby, tebi pak bě tak lóhko, kaž ptaczkej, kiž bě dołho do klětki ßadźeny, ale kiž je nětkle s njeje won, a kiž widźi, so ma wokno psched ßobu woczinjene! Macź je czi tehdy ßwoje macźerne pożohnowanje ßobu na pucź dała. Wěsch hischcźe, kak czi wona tehdy wokoło schije wißasche, a kak jej tehdy s jejnych woczow te ßylzy kapachu, ale ty ßebi tehdy myßlesche: Hdy by wona jeno so mnu tak dołho njeczinika, a hdy mělo jeno tole jejne roszohnowanje skoro ßwój kónz, so móhł ja woteńcź! hdy był jeno bórsy daloko na prjeczkach! — Je było to tehdy wot tebje prawe, Marczinje? —

(Pokroczowanje.)

Kak Bóh luby Knjes dźenßa hischcźe dźiwy czini.

Tajzy, kiž do Khrystußa a jeho ßłowa wjele wjazy njedźerža, maja ßwoje wjeßele na tym, psched ludźimi ßo hordźicź: „Dźiwy ßo wjazy njestanu!" Sa tajkich wschak, kotsiž chzedźa se wschej mozu ßlepi wostacź, ßo požadnje składnoscź namaka, so bychu ßo prawje s wutrobu na tym sawjeßelicź móhli, kak Bóh, tak dołho hacž jeho kralestwo teje hnady tracź budźe, pschezo hischcźe ßwoje stare ßlubjenje dźerži: Wołaj ßo ke mni we czaßu teje nusy, dha chzu ja cźe wumóź, a ty dyrbisch mje khwalicź. W Bukeczanskej woßadźe je tole saźdźene lěto — —zez Handrij na spodźiwne waschnje k ßwojemu njewurjeknimemu sbožu a sa naß wschitkich sajimazemu natwarjenju shonił. Handrij je wot ßwojich młodych lět ßem sprawna pobožna duscha był, a na niczim njeje ženje wjetscheho wjeßela měł, hacž na czitanju sajimawych podawkow s Božeho kralestwa. Někotru nóz je wón, hdyž běchu nan a macź a wschitzy domjazy lehnycź, w ßwojej komorzy na łožu lezo hischcźe mißionske powjescźe a knihi swot Skriverja, Spenerja, Awgusta Hermanna Franki a druhich pschi latarni hacž do ßwitanja czitał. Tak je wón wjele s kralestwa teho Knjesa shonił a ßo pschezo bóle w ßwojej wěrje poßylnił. S kóždym, kiž k njemu pschikhadźesche, je ßo wón wjele wo wodźenjach Božich rosrěczował, a někotry je ßo pschi nim wutrobnje natwarił. Stajnje je wón žiwy staw woßady był. Ale Bóh też na njeho cźežke pruhowanje wěry póßła: Handrij bě ßo sestarił a pschi tym — widźenje shubił! — Wón je wjele a dołho lěkował. Nichtó pak jemu pomhacź njemóžesche. Wón wosta ßlepy a to psches dźeßacź lět dołho. Sswojich lubych wón wjazy njewidźesche. Hospodaricź wón też wjazy njemóžesche. Jeho ßynojo běchu jemu dorostli. Tola pak měješe wón s tym jenym, kotryž by jeho naßlědnik bycź dyrbjał, wjele staroscźe a srudoby. Dołhe czaßy je

tak nasch Handrij w tolstej cźmi, we wjele srudobach a w wulkich styskнoscźach cźeźke pruhowanje Boże pschětracź dyrbjał. Pola njeho też rěkasche, kaž w tej schtuczźy spěwamy:

Ja ßym wołał wodnjo a w nozy
K Bohu moj'mu Knjesewi,
Kiž ma wschitko w ßwojej mozy,
So by ſ nusy pomhał mi.

Wón bě psche wschu měru stysкny, a woßebje jeho to jara bolesche, so njemóżesche wjazy kaž prjedy cźitacź a też niz wjazy do Bożeho domu hicź, hdźeż tola żenje żaneje Bożeje ßłużby skomdźił njebě. Kóżde lěto dawasche wón ßebi domach ßwjate Boże wotkasanje wudźělecź. Tak je to psches dźeßacź lět dołho schło. Jeho stary duschepastyŕ bě ßo na wotpocźink se ßłużby podał, a druhi na jeho město pschischoł. Teho je wón jenoż po synku jeho hłoßa sesnał; wohladacź jeho njemóżesche. Żenje hinak hacź wulzy jara płakajo Bożu wjeczeŕ wużiwał njeje. Tola pak njepschestawasche, wodnjo a w nozy ßo k Bohu wołacź. A hlaj, „próstwa praweho wjele samoże, hdyż sprawna je", Jak. 5, 16. Loni runje na ßwjatkownym ßwjedźenju rosschěrjesche ßo dźiwna powjescź bjes ludźimi we woßadźe: „— —zez Handrij saßo widźi!!" Schtoż nichtó sa mózne měł njeje, bě ßo stało: Jene ranje běsche jemu na dobo tak, jako by w jeho cźmi ßo schěricź pocźinało. Dale ßo jemu sesda, jako bychu woßoby psched nim tam a ßem ßo hibałe. Skoro sesna najprjedy ßwoju lubu ßwěrnu mandźelsku, potom ßwojeho ßyna a dale też tych druhich domjazych. Ale zuse jemu wscho běsche. Jeho stary dom bě ßo mjenujzy bjes tym pschetwarił, a wón bě nětk w nowym domje. Jako jeho se jstwy wumjedźechu, kajki běsche to saczźischcź na jeho wutrobu, jako wón nětk Boże njebjeßa, Boże lube ßłóncźko, schtomy a żita saßo wohlada. Jeho dźonka běsche ßo w cźaßu jeho ßleposcźe woženiła. Bóh běsche jej dźěcźatka wobradźił, kotrež wón żenje hischcźe wohladał njebě. Nětk ju sawołachu, a wona pschiběża ſ tymi małkimi, so by je dźěbej na klin ßadźiła. Kajke bě to widźenje! — Po někotrych dnjach żadasche wón ßebi bibliju a hlaj, wón spósna też te drohe pißmiki saßo. Wón mózesche saßo cźitacź. Po někotrych dnjach pschińdźe też na tu dźiwnu powjescź duchowny k njemu. Dźewjecź lět dołho běsche k njemu pschikhadźał, ale żenje wbohi muż jeho widźał njebě. Nětk też teho widźesche, kotrehoż bě hacź dotal jenoż po duchu znał. Kajke bě to setkanje! Wschitzy ßo poklaknychu a dźakowachu ßo temu, kiž běsche ßo dźiwny a wulki a kraßny też nad naschim Handriju wopokasał. Runjeż je nětk skoro ßydomdźeßacź lět stary, dha je widźenje cźeźko pruhowaneho, ale pak też wulzy wobhnadźeneho muża saßo dospołne wostało. Jenoż na ßwoje stawy je jara woßłabnył. Ke mschi wjazy khodźicź njemóże. Domach pak temu Knjesej, „kiž wulke wězy ßam tu cźini a też wschudźe", ßwěru ßłuży ſ modlenjom, ſ dźakowanjom a ſ cźitanjom w Bożim ßłowje. — — Kak je tutón muż ßwoje widźenje, kotrehoż dyrbjesche tak dołhe cźaßy parowacź, saßo dostał? Tak ßo někotry prascha. My, kiž jeho a jeho wobstejnoscźe jara derje znajemy, njemóżemy hinak wotmolwicź hacź: Bóh ßamlutki je jemu saßo pomhał a jeho horze próstwy, kotrež je bjes pschestacźa, wodnjo a w nozy, horje ßłał, hnadnje wußłyschał. Pschetoż lěkaŕ żadyn jemu pomhał njeje a też njemóżesche. Wón też w tych poßlednich lětach żaneho lěkarja wjazy wo radu ßo praschał njeje. Bó ßamlutki je tu wulki dźiw cźinił a nam wschitkim tak prawje pokasał, kak wón też dźenßa hischcźe pola tych ßwojich je a jim pomha w prawym cźaßu. Schtóż to wěricź njecha, temu radźimy, njech tola do Bukecźanskeje woßady dźe a naschcheho Handrija ßebi wobhlada, a wón budźe ßo ßam pschеßwědczicź móz:

Hdyż Bóh budźe proscheny,
Dha ßo wěscźe ßmili.
Żiwjenje a dobroty
Rad' nam ßobudźěli.
Sswět, lóscht, hrěch,
Cźertow wschěch
Tak podtepzesch ſ nohu,
Hdyż ßo modlisch k Bohu. —ca.

K rospominanju.

Lampa móże ßo najjaßnischo ßwěcźicź, wodnjo tu ßwětłoscź njewidźiwschi, hakle wjeczor ju widźisch. Cźěmnoscź tu ßwětłoscź njecźini, ale ju rosschěri. Tak była kschescźijana stajna radoscź w tym Knjesu w cźaßach srudoby najmózнische ßwědcźenje sa Khrystußa.

Wyßoki khěrlusch Salomonowy w ßerbskich khěrluschach.

10.

Róża Saronska.

Staw 2, 1.

„Ja ßym Saronska róża a lilija w doli."

Ja ßo runam różi, kotraż w doli
Hłuboka je w trawje skhowana.
W hustej kercźinje a w cźěmnej holi
Wot joh' luboscźe buch namkana.
Wobrocźena k jeho ßwětku njebjeskemu,
Wothladana ſ lubowanjom kedźbliwym
Sakcźěch; tak ßo dźakowacź mam jemu
Sa wschitko, schtoż jenoż mam a ßym.

Bjes njeho — kak dostacź mózach kcźenje!
Żana pruha njetrjechi mje błyschcźata —
Miłe ßłóncźko njewohladach żenje,
Roża njebjeska mi wosta njesnata,
Tola dźiwne mějach saczźuwanje,
Kaž bych w nowym kraju bydliła;
Skhadźecź cźujach nalětne mi ranje,
Kaž bych k njebjeßam ßo bliźiła.

Jako jeho widźach pschińdźo ke mni —
Bě to moje horjestawanje;
Wulzy ßłódku radoscź cźujach we mni,
Nowe wotucźi mi żiwjenje.
Wo ßnje widźach wyschsche pschez' ßo sběhacź
Schwiżnu kcźenjapoknu hałożku.
Sskałoscźe dła chzysche saß' ßo lěhacź,
Tola ßylnje stażе ſ zusej pomozu.

Schtoż ßym tehdom w duchu nasshonika,
Hdyż wón prěni krócź mje wokoschi,
To je jeho luboscź natwarika
Nětko we mni a jo dokónczi.
Kak mje lubosnje wón wothladasche,
Jako we mni pocża roscź a kcźěcź,
A we cźerńjach sadußycź ßo sdasche
Pupik, hdyż ßo chzysche roswijecź.

Psched wětrom je ßwěru sakitował,
Pschipołdnju mje mile wokschewił,
Hrěchow cźornoscź wschu mi swotmykował
A wot pomjedźe mje wurjedźił.
Khłódźił je mje ſ roßu njebjeskeju,
Psched wschitkim mje strachom sakhował;
S hnadu je mi ßwěcźił ſ wótzowskeju,
Hdyż je w nozy hrěch mje strachował.

Jenoż jene cźeźke hischcźe shonju:
Sahrodnik mje w doli wostaji,
Hdźeż ßo saßo dźiwje stadła honju;
Jich ßo moja duscha naboji.
O kak móhło mi ßo sastyskowacź,
Pohladam na strach mi hrożazy!
Lohko móhłe słamacź, spodteptowacź
Sskaby pjenczźik, rjenje kcźějazy!

Tola jenoż na njeho chzu hladacź,
Niz na njepschecźelow njemdrjenje,
Jeho pomoz jenicźzy ßej żadacź,
Wón mje wobarnuje kedźbliwje.
Róża ßym, to praju wschemu ludu;
Ale wschón mój błyschcź a wonjenje,
Wscho, schtoż mam a ßym a hischcźe budu,
To wot njeho duscha dostanje.

List na młodeju mandźelskeju.

Ja chzu wamaj do waju mandźelstwa rjane ßłowo ſ Bożeho ßłowa ßobu dacź. Wone steji Hebr. 10, 24 a rěka: „Kedźbujmy jedyn na druheho, so bychmy ßo wabili k luboscźi a k dobrym

ſkutkam.“ Tute ßłowa ßo ſ wjetſcha tak ſroſymja a wukładuja, kaž by japoſchtoł napominacź chcył, ſo dyrbi iedyn pſchemoh druheho druheho k luboſcźi a k dobrym ſkutkam wubudźowacź. To wſchak je dobre wukładowanje a je woßebje ſa młodeju mandźelſkeju rjany a ważny nadawk. Tola to njeje myßl ſpomnjeneho ßłowa Bożeho. Pſchetoż tu ſteji: Kedźbujmy jedyn na druheho; ſchtoż ma zyle druhe ſroſymjenje.

S wuwſacźom Boha a tebje ßameho tebje nichtó tak njeſnaje, kaž twój muž a twoja žona, — teho dla je ßo tež 1870 žortniwje ſpomniło, ſo bamž ženje njeby na tu myßl pſchiſchoł wuprajicź, ſo je bjes ſmylka a ſo ßo ženje molicź njemóže, hdy by woženjeny był. — Twojeho muža, twoju žonu njetrjebaſch hakle na twoje ſmylki kedźbliwu ſcźinicź. Wonaj je Bohužel ßamaj póſnajetaj, haj cźłowjek je huſto doſcź pſchikhileny te ſmylki ßwojemu mužej a žonje pſchezo wumjetowacź, a na to waſchnje hižo w prěnim cźaßu ſwada a njemĕr do domu ſacźehnjetej, ſchtoż njeby trjeba było, hdyž by kóždy najprjedy na tu rjadu w ßwojim wóczku „kedźbował“. To pak ßo Bohužel porĕdko ſtawa. Teho dla chze japoſchtoł ſ tymi ßłowami lĕkarſtwo pſchecźiwo tajkemu ſahemu wuſtudnjenju mandźelſkeje luboſcźe podacź. Kedźbuj na twojeho bliſchcheho, njech je muž abo žona — tola niz na jeho ßłaboſcźe, ale wjele bóle na to, ſchtoż dobreho, hódneho, ſprawneho, lubeho, cźicheho, khróbłeho, ßwĕrneho na nim póſnajeſch; to ſkhowaj w myßli a ſapiſch ßebi do pomjatka, pſches to daj ßo wabicź, jeho lubowacź, pſches to daj ßo wubudźicź, po nim w dobrym, kotrež ma, cźinicź a ty budźeſch — jenož ſo maſch prawej wocźi ſa to — tak wjele dobreho pola njeho namakaſch ſo budźeſch ßo ßam dźiwacź a móżeſch na te ſmylki, kotrež ma, rady ſabycź. Njeje to wubjerna wukaſnja ſa młodeju mandźelſkeju: na ßo kedźbowacź, ſo byſchtej ßo wabiłoj k luboſcźi a k dobrym ſkutkam. Ach, ſo by to ßłowo žohnowanje pſchinjeßło do waju mandźelſtwa! Waju ſprawny pſchecźel.

Posdźe!

Wona leżeſche w kaſchcźu, ruzy bĕſchtej ſtyknjenej k wĕcźnemu mĕrej. Wocźi njewotwobrocźiwſchi ſtary wopuſchcźeny mandźelſki do mĕrneho wobliczа ßwojeje ßwĕrneje mandźelſkeje hladaſche. 40 lĕt bĕſche wona jemu k bokej ſtała, bĕſche dźĕłała a ßo prózowała domach, w ſahrodźe, bjes wotpocźowanja wot ranja hacź do nozy. Schtó móhł jejne mĕſto wupjelnicź? Ale niz to bĕſche, na cźož ßebi myßleſche a ſchtoż jeho tak jara rudźeſche.

Kak rjana bĕſche wona, hdyž nĕtko mĕr leżeſche na jejnym wobliczu! Tajku ju ženje wohladał njebĕ — pſchezo jenož w njemĕrje a ſtaroſcźi tu a tam khwatazu a hanjazu. Nĕtko wón jejne ſdychowanje ſroſymi, kotrež w njemĕrje a honjenju wſchĕdneho dźĕła druhdy ßama pſchi ßebi cźinjeſche: „Je hiſchcźe ßabatny wotpocźink woſtajeny Bożemu ludu!“ Nĕtko wón to ſdychowanje ſroſymi, prjedy ženje na nje kedźbował njeby, ale nĕtko wjedźeſche, ſo bĕſche ſ nim ßebi pſchezo noweje ßylnoſcźe a noweje khróbłoſcźe nadobyła.

„Khwataj, khwataj, ſo do prĕdka pſchińdźemoj!“ To bĕſche pſches te dołhe lĕta jeho ſtajna rĕcź była. A jedyn dźeń kaž druhi bĕſche ßo prózowała jemu k ſpodobanju žiwa bycź. Bjes morkotanja bĕſche kóždе ranje ſaßo to ſpróżniwe dźĕło na ßo wſała, a pſchezo bĕſche cźicha a pſchecźelniwa woſtała, hdyž ju wón tež honjeſche.

Na wſchitko to ßebi tón muž pomyßli, jako wón ßam pſched kaſchcźom ſtejeſche a ßwoju ßwĕrnu mandźelſku w tym ßwjatym mĕrje w nim leżo widźeſche. A wutroba jeho boleſche. Schtó móhł ßo jemu dźiwacź! Ale ta ſrudna myßl, ſo je ju ſhubił, njebĕſche to, ſchtoż jeho najbóle boleſche.

„O, hdy by hiſchcźe žiwa była, ženje ju wjazy tak honił njebych! O hdy by jenož dźeń, jenož hodźinku hiſchcźe žiwa bycź móhła, ſo móhł ßo jej ſ najmjeńſcha podźakowacź ſa wſchu jejnu ßwĕrnoſcź, ſcźerpliwoſcź a dobrotu“ — pſchetoż to hacź dotal ženje cźinił njebĕ.

K ſchestej próſtwje.

S Genfa jedyn leczazy liſt powjeda: W jenym wulkim franzowſkim mĕſcźe bĕſche pokładnik wulkeje wikowarnje runje ßwoje dźĕło dokonjał. Wón ßwoje pjero ſ ruki położi a ſapocźa te rólki ſłotych, kotrež na jeho pißaku leżachu, pſchelicźicź. Jeho wobliczo hłuboke ſnutskowne roshorjenje pſcheradźi; ſaßo ßwoje pjero k ruzy wſa, jo prjecź położi, ſamkny wocźi, ſaßo jej wotewri, ſo by ßebi tu pſched ßobu leżazu ſumu wobhladał. Kajka myßl drje w nim wojowaſche?

Hdyž wón tute pjenjeſy w rukomaj dźerżeſche, wón na ßwoju hižo dołho khoru žonu ßebi pomyßli, na ßwoje huſto hłódne dźĕcźi, na pjenjes ſa wobydlenje, kiž mĕjeſche hiſchcźe płacźicź, a kiž dyrbjał bycź hižo ſapłacźeny. Jeho dokhody njedoßahachu. Runjež bĕſche jara ſlutniwy, wón wuńcź njemóżeſche. —

A tuto ſłoto, kotrež bĕſche runje pſchelicził, bĕ ſarunanje ſtareho dołha jeho knjeſa, na kotryž hižo dołho wjazy nichtó pomyßlił njeje. Hdy by tuta ſuma jeno jemu ßłuſchała, wón ju tak nuſnje trjebaſche . . .

Wón bĕſche ßam . . . . Wón ßo pſchi ßamßnym pomyßlenju na to, ſchtoż pſches jeho hłowu dźĕſche, poſtróżi, ßwoje knihi ſapraßny, te ſłotaki hrabnywſchi je do pokładnizy cźißny. Potom dźĕſche won.

Na dompucźu ßo jemu ſdaſche, kaž by jeho njewidomny njepſchecźel pſcheſcźĕhał. Zyły wjeczor bĕ do ßwojich myßlow ponurjeny; jeho žona jeho wjazy njeſpósna, tež jeho dźĕcźi ſe ſpodźiwanjom na njeho hladachu. W nozy ſpacź njemóżeſche. Tak ßo w łożu tam a ßem mjetaſche, doniž pſchibĕraza ſtyſknoſcź jeho duſche jemu wumokacź njeda: „Knjeże, njewjedź mje do ſpytowanja, ale wumoż mje wot teho ſłeho.“ A tutu modlitwu ſ khutnoſcźu a nutrnoſcźu woſpjetowaſche, hacź bĕ to ſpytowanje jeho puſchcźiło a wón wot ſpróżnoſcźe pſchemóżeny do ſpanja padźe.

Rano k. R ſtaru ßwójbnu bibliju wotewri a na prĕnjej ſtronje tele ßłowa cźitaſche: „4. awguſta 1822. Tón Knjes je nam ßynka wobradźił — Kſcheſcźijana René-a, kotryž bu na dwazytym teho ßameho mĕßaza kſchcźeny. Bóh chcył nam tuto dźĕcźo ſdźerżecź a ſ njeho kſcheſcźijana ſcźinicź, kotryž w wĕrje ßwĕrny woſtanje hacź do poßlednjeje hodźinki.“

7. haprleje 1839. Naſch ßyn Kſcheſcźijan René je dźenßa ßwój kſchcźeńſki ßlub wobnowił a ßwojemu Bohu ßwĕrnoſcź ßlubił. Jako domoj pſchińdźechmy, ßmy ßo ſ nim hromadźe modlili. Ja ßym jemu jako heßło na pucź žiwjenja ßobu dał tón ſchpruch: „Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a jeho prawdoſcź; dha budźe wam to wſchitko pſchidate.“ Mat. 6, 33. Naſch ßyn je tuto napominanje ſ khutnoſcźu pſchijał.

Po tym ſo bĕſche R. tute ßłowa pſchecźitał, wón bibliju ſacźini a na ßwojej koleni padźe. Dołho w modlenju pſched ßwojim Bohom woſta. Jako ſtaże, mĕjeſche jeho wobliczo ſaßo ſtaru wjeßełoſcź. Wón ßo na pucź do ßwojeje wikowarnje poda, tam pſchekupſke knihi wotewri a do nich ſapłacźeny dołh ſapißa, na to mĕſtno, kotrež bĕ wjeczor prjedy bĕłe woſtajił. Hodźinu poſdźiſcho jedyn ſ jeho knjeſow pſchińdźe a ßo temu pokładnikej pſchibliži. „Mi je żel, ſo wczera wjeczor ſapomnich, wam ßlĕdujze ßobudźĕlicź: Moji ßobuwobßedźerjo a ja ßmy wobſamkli, wam 400 hr. pſchipołożicź. To dyrbi wam bycź dopokaſmo połneho dowĕrjenja, kotrež do waß ſtajamy!“ R. bĕſche nĕmy ſ pſchekhwatanjom a ſe ſradowanjom. Potom wón ßwojej ruzy ſtyknywſchi ſdychny: „Mój Bożo, ja ßo tebi ſa wſchitko dźakuju, ſchtoż ty mi dobreho ßy wopokaſał!“

Jako bĕſche jeho dźĕło dokonjane, wón tak rucźe, kaž jeno móżno, domoj khwataſche. Jeho žona ſpodźiwana na njeho hladaſche; ale hakle wjeczor poſdźe, hdyž bĕſchtaj zyle ßamoj, ßo ßwojej mandźelſkej wuſna, kajke ſpytowanje bĕ na njeho pſchiſchło a kajku pomoz ßu jemu rynczki njebo nana pſchinjeßłe, kotrež je w ſtarej ßwójbnej bibliji cźitał. Potom dale tež wo tym pſchekhwatanju powjedaſche, kotrež bĕſche ßo jemu doſtało, a wobaj mandźelſkaj, kotrajž bĕſchtaj napjelnjenaj wot khwalenja a dźakowanja, ßo nĕtko ſhromadnje Bohu dźakowaſchtaj, ſo je wón ſaſtararja ßwójby tak hnadnje pſched hrĕchom wobarnował, kotryž móhł jich wſchitkich do wulkeje nuſy pſchinjeſcź, a ſo je na jich khudobu miłoſcźiwje pohladał a jim kraßnje wupomhał.

—M—.

„Pomhaj Bóh“ je wot nĕtka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchĕch pſchedawarnjach „Serb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lĕta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klĕtnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Smolerjez knihicźiſchcźarnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 29.
24. julija.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

6. njedźela po ßwj. Trojizy.

Romsk. 6, 11: „Mějcze ßo ßami sa tych, so scze w hrěchu morwi, ale żiwi Bohu w Khrystußu Jesußu, naschim Knjesu.“

Wschitko, schtoż na semi była a ßo hiba, je sakonju nastacza a roscźenja podczißnjene. Pohladaj na mózny schtom, kak je tola nastał a narostł s małeho ßymjenjoweho sornjatka. Zyły schtom tczi w ßymjenju a niczo ßo njepschiczini, ale wón dyrbi ßo roswiwacź a wuroscź do korjenjow, do schtoma a króny. Pohladaj na muża w jeho ßylnoscźi, kak je wón tola nastał a narostł s małeho dźěscza, kotrež je ßo junu wot maczérnych rukow noßyło a kublało. Zyły muż tczi w dźěscźu a niczo ßo s wonka njepschiczini, ale dyrbi ßo wuroscź a roswiwacź w scźerpliwoscźi. A kschescźijan je też schtom płodźeny pschi wódnych rěkach ßwjateje kschcźenizy, a jeho śmutskomne żiwjenje je każ rostlina s Bożeho ßłowa naroscźena, kotraż korjenje, cźěło a krónu dobywa. A kschescźijan je też dźěcźo, Boże dźěcźo, s bójskeho ßymjenja płodźene a s mlokom Bożeho ßłowa naßycźene. Ale dyrbi ßo wuroscź a wukonjecź, tak dołho hacź je jow na semi żiwy a je sakonju roscźenja podcźißnjeny każ wscho żiwjenje.

W cźim dha nětk wobsteji jeho nastacźe a roscźenje? W wschědnym wotemrjeczu hrěcha, w wschědnym stawanju k żiwjenju. Runje dokelź kschescźijan psches wěru do Khrystußa je hrěchej wotemrjeł, dha dyrbi w mozy teho też wschědnje wotemrěcź a runje dokelź s Khrystußom psches wěru stanył je, teho dla też dyrbi wschědnje w nowym żiwjenju khodźicź.

Wschitke bójske bycźe njeße jow delekach schtalt roscźenja. Tak rucźe hacź pschestanjesch ßo kschescźijan cźinicź, by pschestał kschescźijan bycź. Schtom, kotryż njeroscźe, wotemrěwa a dźěcźo, kotrež ßo njeroswije, ßo cźini bědnik; kschescźijan, kotryż wschědnje w pokucźe a wěrje njepschibjera, wotebjera, hinje a ßłabnje. Schtóż ßo wot kapitala żiwi, tón rucźe wokhudnje a schtóż na ßwojich drożdżach leżo wostanje, tón wokißali. Teho dla Luther praji: „Kschescźijan je pschezo w hotowanju, nihdy w hotowoscźi.“ Ale runje teho dla njeßmě nasche hotowanje tu delekach sastacź, njeßmě wojowanje pschecźiwo hrěcham wotpoczowacź ani roscźenje duchowneho żiwjenja ßo sadźěwacź. A tutaj dwaj kruchaj wusko se ßobu swißataj: tón nowy cźłowjek jenoż tak wjele ruma k wudokonjenju dobywa, hacź temu staremu cźłowjekej ßo wotwojuje, a saßo tón stary cźłowjek ßo jenoż tak daloko sacźěri a pschewinje, hacź tón nowy cźłowjek mozy dobywa s towarstwa s Bohom. Wsmi ßebi pschirunanje na dubowych łopjenach w symje: kak steja tak ßuche a swjadłe a tola tak twjerde na halosach. Symske wichory duja a tschaßeja, ale te swjadłe łopjena wostanu twjerde. Hakle, hdyż nalětne ßłónczko pschińdźe a jeho horzota dubowy schtom pschecźehnje, dha nastanje hibanje a żiwjenje hłuboko-nutskach, a hakle wubijaze pupki wotstorkaju swjadłe wopjeńka. Tak je w kschescźijanje: Horzota Khrystußoweje luboscźe, nowe cźěridło teho Ducha, kotryż stary hrěch w bójskej mozy pschewinje, a kwětki a płody ßwjateho Ducha ßu, psched kotrymiż cźělne skutki panycź dyrbja. To ßu potajnstwa śmutskowneho żiwjenja, kotrež ßo spochi a pospochi jenoż w po-

hrjebanju stareho cžlowjeka a w stawanju noweho cžlowjeka pokasuje.

Pod ßnèhom sakhowany.

(Pokrocžowanje.)

Ale tam hischcže druhe wjele hórsche wèzy stejachu. Nètkle pschińdže w tej knižzy bok, kiž mèjesche napißmo: W Hamburku na hospodže sa wucžahowarjow do Ameriki; dale: na rejach a w korczmach, s polnej schkleńzu sa blidom, s njeknicžomnymi holczischkami, a juskatymi towarschemi. Tam bè napißane, kajki bè ßo wón wschón ßmjak, rejwak, pik a ßebi wschè ßwoje dobre napominanja s piczom se ßwojeho pomjatka wotehnak, ßwój dom a ßwój wótzny kraj wschón dosabyk. Dale bè tam wo tym rècž, kajke bè mèk myßle, kajke budže s nim w tym cžaßu, kajkiž nètk sa njeho pschińdže, — hdyž ßo po morju powjese, w kotrymž ßu sta a saßo sta ßwój hubjeny kónz namakale, a kak jemu budže, hdyž potom do tameho zuseho kraja k zusym ludžom pschińdže. Tehdy bè tam tež nèchtó, — muž w cžornej drascže — wschón pschecželny a luboscžiwy k Marcžinej pschistupik, jemu maku knižku do ruki podak a jeho proßyk, hacž njechak ßobu s nim do Božeho domu dóncž, hdžež budže ßo dženßa wjecžor wucžahowarjam Bože ßkowo prèdowacž, a hdžež budža ßo te lube rjane khèrlusche spèwacž, — ale wot tehole muža bè ßo wón hnydom s khribjetom prjecž wobrocžik, a njebè wot njeho niz ßkyschaneho ßkowcžka wjazy saßkyschecž chzyk. — Hlej, takle ßy ty cžinik, Marcžinje! Wèsch hischcže wscho tole? Spominasch na tole wschitko?

Potom w tej knižzy saßo nowy staw pschińdže. Tam bè wo tym rècž, kak bè ßo pschi wjesenju psches morjo s nim mèko. Tam pak bè bylo, kaž byk s hele cžert wucžahowarjam ßwojich pósskow wupósskak, so bèchu tychle ludži na prjed saßlepili, potom sawjedli, a to s khartami a s palenzpicžom. Prènje dny na morju bè jeho „mórska khoroscž" nadpadka, ale jako bè s tej sa nètotre dny kónz, poczachu ßebi wschitzy na kódži ßwoje žiwjenje wjeßeke cžinicž a ßebi ßwoju dołhu khwilu sahnacž. Tam bè tójschto ludži s Friskeje, ßylni mužojo s cžerwjenej brodu; cži mèjachu spochi pólku s palenzom w horschcži, a cži tam tón zyły luby dżeń na ßłanju leżo s khartami plazachu, dwaj a dwaj, abo schtyrjo a schtyrjo, a ßebi pódła dale na niczo njemyßlachu, hacž na ßwoje njekraßne žłokanje. Cži bèchu ßebi Marcžina k ßebi na bok sczahnyli, s nim s khartami hrali, a jemu pódła khètry pjenjes se saka wuklukali. Tón pak bè ßo na to tak samjersak, so ßo, dokelž bè tójschto ßwojich tolerkow pschehrak, do picža nawucži. To ßo ßamo rosymi, so je, dokelž bè ßo husto wopik, wschón na to sabyk, ßo wjecžor pomodlicž, a hdyž bè byk rano s cžežkej hłowu stanyk, tehdy njemèjesche na žadyn luby „wótczenasch" wjazy ßwoje myßle. Tajkele bè mèk na kódži ßwoje žiwjenje.

Potom bè byk won na kraj pschischok, — ale niz žadyn lèpschi, hacž kajkiž bè prjedy byk. — Jowle ßo saßo sa njeho „nowy staw" sapocža w knižzy, w kotrejž bè wschón jeho sańdżeny cžaß wopißany; tón pak mèjesche napißmo: „W Amerizy, abo kaž nèchtó, kiž je do kužoła cžißnjeny." Pak wón horkach s wodu płuwa, wschón wjeßeky a polny radoscže, a ma wschè ßwoje saki polne pjenjes, so móże ßebi sa nje kupicž, schtož sechze, — pak je kaž byk hacž dele na dno podnurjeny, w hubjeństwje, bjes bydleńczka, bjes khlèba, kaž dyrbjak s hłodom sańcž. Marcžin je to wscho tež dyrbjak pschètracž, ale pschi wschèm je jemu tola tež k ßbožu schło. Wón budžische ßo wèscže w Amerizy, kaž w kužole satepik byk, — budžische ßo njebyła jeho macž dżeń wote dnja sa njeho k Bohu modlika. Wo tym pak Marcžin ßam njeje niz ßkowcžka wjedżik, a na to ßebi wón ßam tež ani pomyßlik njeje.

Bóh tón Knjes pak bè pod tole prènje wotdżelenje we tej knižzy wo Marcžinowym žiwjenju tole wulke a wažne ßkowo napisak, w kotrymž je s krótka wuprajene, kajki je mèk Marcžin wot ßwojeho žiwjenja płód. Tole Boże ßkowo ma ßo takle: Tajki cžłowjek, kiž je wschón bjes Boha žiwy, tajki na nihdy žadyn ßwój mèr njesmèje. Tole ßkowo jemu nètkle do wutroby dże, duž je ßo jemu jeho wobliczo wsche sacžmiko, hdyž tamle pod bosowym kerkom ßedżo na ßwój sańdżeny cžaß spomina. — Ale nètkle w tutej jeho knižzy „nowy staw" pschińdże, tón pak ma sa napißmo: „Wschón w sbožu."

Dubez Marcžin bè runje do praweho njesboża a hubjenstwa pschischok, duž na jene dobo nèchtó sa nim ßwoju ruku wupschèstrè. Temule mužej rèkachu Domasch Cooper a wón mèjesche ßwoju duschnu žiwnoscž pschi rèzy Hudson.

To pak bè ßo takle stako: Domasch bè byk ras na prjecžkach a jèchasche na ßwojim konju wjecžor pó cžmje domoj. Duž jemu na jene dobo ßrjedž pucža jeho kóń stejo wosta a njechasche s nim dale do prèdka. Domasch pocža ßwojemu konikej s ruku schiju plazacž, ale tón kóń jemu njechasche dale do prèdka. Wón tam pschezo stejo nuchasche a cžuschlesche, ale se žanej stopu dale njestupi. Domasch pak bè rosomny muž, duž ßwojeho konja sa to njewuschwika, ale ßebi pomyßli: „Jowle wèscže nèschto budże!" Na to salèse s konja dele a pocža wokoło ßo delkach na semi maßacž, a hlej: na jene dobo bè cžłowjekej do wocžow pomaßnyk, kiž tam na drósy prèki leżesche, a bè wschón symny, kaž na pół morwy.

„To bèch ßebi skoro pomyßlik, so tu nèschto tajkele budże", Domasch ßam pschi ßebi praji, potom ßebi ßwojeho konika pomałku dale dowjedże, so by jemu na teho wboheho cžłowjeka njestupik, poßydże ßo saßo na njeho a jèchasche, schtož mózesche, domoj — wschako wjazy daloko domoj njemèjesche — na to ßebi dweju mužow s noßydłami ßobu wsa, a takle ßebi po teho zuseho cžłowjeka dżèchu. Domasch pak ßebi jeho k ßebi do domu wsa. Takle bè Marcžin ßobu do Domaschoweho doma pschischok. Domasch bè dobry kscheścžijan, duschny, pobożny a wèrjazy cžłowjek. W tymle domje bèchu wschitzy psches jene duschni, dobrocžiwi, pschecželnimi, lubosni, so bè Marcžinej, jako bè saßo nèkak ßam k ßebi pschischok a tam khwilu pola nich pobyk, runje tak wokoło wutroby, kaž hdyž je płódny Boži deschcžik do cžista seßuschenu semju ras saßo wokrjepik. Marcžinowa wutroba bè wschak wscha spražena a sanjerodżena a skażena. Domasch bè ženjeny a mèjesche ßwoju jenicžku dżowku doma pschi ßebi. Ta bè duschna cžicha holczka. Domasch ßam ženje wjele ßkowow njecžinjesche. Wón ßebi myßlesche: nèschto duschne wuprajicž, je ßlèbora hódne, ale huscžischo je „mjelcžecž" skota hódne. Jeho mandżelska, jeho „luba pschecželniza", wustejesche ßo na to, druhdy duschne ßkowcžko prajicž a jejne ßkowo pschezo wschèm wjele płacżesche. Jeju dżowcžicżka Rahela mèjesche lubej módrej wócżzy a mjehke kudżerjawe włóski, pódła pak dobru pobożnu wutrobu. Woni bèchu na ßwojej žiwnoscži trochu daloko wot ludži žiwi, a Rahela njebè hischcže skoro ženje tajkeho mkodeho, schikowaneho cžłowjeka wuhladała, kajkiž Marcžin bè.

(Pokrocžowanje.)

Njedżela a póndżela.

Po nèmskim wot F. O.

1. Knjesowy dżeń.

O ty cžicha ßwjata njedżela! Hdyž by ty njebyła, kak bychmy cžežkoty žiwjenja snjeßli! Wschèdny tydżeń khwata kaž wètsik a hdyž je kraßny byk, je próza a staroscž byk. Próza a dżèło, staroscže a hrèchi — a Boża tyßazkrócżna ßmilnoscž. Ja ßym na Boha wocžakowak wot jeneje rańscheje wachi hacž do druheje; nètko wón pschińdże. Njejßy-li tež na njeho cžakak, hlaj, wón tola pschińdże. Tón Knjes pschińdże njedżelu rano se ßwonjenjom ßwonow dele do mèstow a wßow a praji: „Pójcže ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcžeżeni scže, ja chzu waß wokschewicž!" — To je Knjesowy dżeń.

Hižo ßobota, hdyž tydżeń k kónzej dże, je zyle ßwjatocžna. Kóżdy ßwój dżèłanski grat prjecž położi, ßwój hèbl abo knihe abo kopacž a ßebi myßli: Tydżeń je nimo, Bohu budž dżak, nètk njedżela pschińdże! — Potom ßo ßyń cžische k ßwojej žonje a wsmi ßwoje dżèczatko na ßwój klin. Abo njejßy-li woženjeny, hladaj ßam s woknom won do rjaneho ßobotneho wjecžora. Domy ßu wurjedżene a cžiste, zuni wètsik duwa, kaž by mróczakki prjecž shonicž chzyk se schèreho njebja. Ptaczki k temu lubosny khèrlusch saspèwaja. O duž tež ty s wjeßekej wutrobu sanosch ßwój dżakny khèrlusch:

„Njech Bohu dżakuje ßo wutroba wschèch ludži,
Kiž wulke wèzy ßam tu cžini a tež wschudże!"

Hlaj, to ßkyschi twój Bóh a k tebi dele hlada, hdyž pschi woknje stejisch a praji: Ssydom dnjow ßym tebi saßo dak s hnady. A dokelž ma kóżdy dżeń 24 hodżinow, je tebi, praji twój Bóh, saßo 168 hodżinow wot poßlednjeje ßoboty datych. Nètk stupcže psched moje wobliczo, wy hodżiny wschitke, so bych waß ßudżik! — Duž dha nètko dżeja, horde a bojaslìwe, te 168, nètotre kłowu posbèhnywschi, nètotre pak k semi hladajo. A kóżdej hodżinje na cžole steji pißany twój hrèch. A schtož ßy hodżinu po hodżinje cžinik pschecžiwo Božim ßwjatym dżeßacž kasnjam, sjawnje abo

potajnje a schtož je hrěschne w twojej wutrobje šo saßydliko, nětko je wschitko sjawne, tym 168 hodźinam steji na cźole napißane a tón šwjaty Bóh to cźita a widźi. A wón k tebi praji: To je šydom dnjow twojeho žiwjenja! — a na tebje pohladnje, so tebi wutroba tschepoze. — „Božo, budź mi hnadny po twojej dobrocźi, a sahub moje hrěchi po twojej wulkej šmilnosćźi."

Tón Knjes praji: Pschibližuj šo ke mni, dha šo też ja k tebi pschibližuju. Ty dyrbisch šwjaty dźeń šwjecźicź a wotpoczowacź wot twojich hrěchow.

Duž cźakaj na šwjate njedźelske ranje. A hdyž ranje pschińdźe a je wschitko cźicho koło wokoło, jako by šwět šwojemu Bohu k nohomaj ležał, potom daj šo twojej wutrobje horicź w modlenju. Mój Božo a mój sbóžniko, hdźe šy ty, so šo k tebi pschibližuju? — A wot zyrkwje saklincźi jaßny synk swonow. Tón Knjes woła: Tu šym ja! Pschibližuj šo ke mni, dha šo ja k tebi pschibližuju! — A po wschěch pucźach cźahnu modlerjo do lubeho Božeho doma a khěrlusch saspěwaja: Cźe Božo khwalimy. A pošoł měra šwój rt wotewri a pschipowjeda: Měr budź s wami! Tak je Bóh tón šwět lubował, so wón šwojeho jenicźkeho narodźeneho šyna dał je! — a: To je moje cźěło, sa waß date. To je moja krej, sa waß pschelata k wodawanju tych hrěchow.

O kak je wschitkón šwětny lóscht próch a popjeł pornjo tajkej šwjatej njedźelskej powjesćźi! Pschetož kaž daloko też šwět a wschitke njebješa doßahaja, niczo njeje psche Bozi měr. To dyrbi kóždy saczucź w měscźe a na wßy, a s cźichej radosćźu wobkhadźowacź se šwojim Bohom, so by šo k nowemu dźěłu posylnił. A njedyrbi žadyn khory bydź, kotremuž šo njedźelu troscht a wokschewjenje njepschinješe; a žadyn khudy, kotremuž šo njedźelu evangelijon njepředuje. Pschetož tón Knjes praji: To je mój dźeń. A dyrbi tak bycź, kaž by tón Knjes šwoje blido krył sjawnje wonkach na torhoschcźu k wulkej hoscźinje sa wschitkich a bohacźi a khudźi, a kralojo a proscherjo, a strowi a hubjeni šu proscheni a wón šam, tón horjestanjeny, kama tón khlěb žiwjenja a jeho wěrjazy šu jemu k pomozy. Potom kaž s jenym rtom khwalobne dźakne khěrlusche hnadnemu Knjesej saklincźa. A jutsje saßo s nowymi cźerstwymi mozami do dźěła! — To je Knjesowy dźeń.

2. Ty dyrbisch šwjaty dźeń šwjecźicź.

Hacź runje je to šwjata kasnja, kotruž Bóh podarmo dał njeje, ja tola žaneje druheje kasnje njesnaju, kotraž šo tak mało wot nascheho luda wobkedźbuje. Hdyž bychu šo wschitke hrěchi na jenu hromadu scźinike, kotrež šo na schescźich wschědnych dnjach stanu, a na druhu hromadu njedźelske hrěchi, šym teho wěsty, so by ta hromada njedźelskich hrěchow dwójzy tak wulka była. Hrěch pschecźiwo tutej kasni cźežko na wutrobje nascheho luda leži.

Hlaj, tam šedźi schewz a schewzuje. Njedźela je a wo jeho durje šo kłapa. Nuts! wón sawoła. Duž Bóh tón Knjes sastupi a praji: Luby mischtrje, dźenßa mam ja khwile sa tebje, dźenßa ja k tebi pschińdu; ja chzu pola tebje wostacź a njeßu tebi wulke žohnowanje! Ale tón schewz wotmolwi: Ach ně, ty by šnano khwile sa mnje měł, ale ja žaneje sa tebje nimam! ja dyrbju schkórnje płatacź. A s tym šedźo wostanje, klepa a schije a póscźele s tym šwojeho Boha saßo s durjemi won.

O ty wbohi schewzo, kajki šy ty tola njerosomny cźłowjek! Poßłuchaj na mnje! Hdyž Bóh luby Knjes k nam na njedźelski wopyt pschińdźe, wón prózdny njepschińdźe, ale ma stajnje dar šobu a to tajki rjany, kajkiž wot nikoho druheho dostacź njemóżesch, khiba wot njeho šameho. Pschetož wón pschinješe tebi měr, kiž je wyschschi dyžli wschitkón rosom a wyschschi też — šebi myßlu — hacź twoje schkórnje płatanje. A jeho měr dyrbi twój towarsch bycź a pschi twojim dźěle tebi psches tydźeń pomhacź a twoje šwědomnje směrowacź a twoju wutrobu sawješelicź, so mózesch spěwacź a khwalicź; a wón dyrbi tebi twoje powołanje wot póndźele hacź do šoboty žohnowacź. Wo to wschitko pak ty njerodźisch, ale twoja duscha je tak rjez pschilěpjena na šmoku a dawasch šwjatemu dnjej šwjatemu dnjej bycź a dźeržisch skónczńje šwoju wjeczeř w korczmje.

Ja khróble praju, schtož šebi myßlu: hdyž ja nimam šwojeho sbóžnika, k kotrehož nohomaj mózu šwjaty dźeń šwjecźicź, kaž Marja šedźo k Jesußowymaj nohomaj — kiž mi polne nalije a mi pschipowjeda: tebi šu twoje hrěchi wodate! — a hdyž ja Boha nimam, kiž moje zyke žiwjenje, dźeń wote dnja se šwojim: měr budź s tobu, požohnuje — potom je moje žiwjenje srudne hubjene bycźe, w kotrymž njeje hódno šo wjeßelicź, njeje hódno płakacź, ale wschitko je puste a prózdne, haj puste a prózdne.

Ně, ně! my chzemy k naschemu Bohu, temu šwěrnemu, žiwemu, temu, kiž hrěchi wodawa, hicź, a šo jeho dźeržecź a pola njeho šwjaty dźeń šwjecźicź.

Pokracźowanje.

Wyßoki khěrlusch Salomonowy w šerbskich khěrluschach.

11.

Staw 2, 4—6.

Ja ležu jemu na klinje,
Tak duscha nětko wschewinje —
Ja kraßnu parlu namkach w wěrje;
Nětk nóz njech wschón kraj pschikrywuje,
Ja ležo spju we dobrym měrje,
A niczo wjaz mje njestrachuje.
Ja wěscźe wěm:
Wón je to s wóczkom kedźbliwym,
A wysche mje
Mi jeho luboscź khorhoj je.

Wón k šebi nuts mje sawjedźe,
Mi šłódkoh' wina nalije.
O kak b'dźe dusha wokschewjena,
Hdyž do joh' ranow pohladuje!
Tam budźe s troschtom napjelnjena,
Kiž wschě myßle pschekroczuje.
Ja lědom wěm,
Schto šo mi stanje, a hdźe šym,
Tak sbóžnoscźe
Ja do šo piju njebjeske.

Schtož nětk mi duschu wobsboži,
To wschitkón rosom pschetrjechi.
Drje wěm, so njeje k wopißanju,
Schtož Dusha je wscho nashonika,
Pak na nihdy też k samjelcźenju;
Duž bych ja rady wuprajika —
Ja rady chzu
Tu wulku luboscź Knjesowu
Wschěm powjedźicź,
Wschěch k runej khwalbje sahoricź.

Ja njewěm, hacź bych wyskała,
Hacź njebych radscho płakała.
B'dźe wyskanje też doßahowacź
Sa wscho, schtož duschu wopytuje?
Ach skerje móhła sapłakowacź,
So mje tak jara wobsbožuje.
Ja tschepjezu,
Pak s wjeßlom niz, niz s boloscźu —
Schtó sapschija,
Schto w wutrobje Duch skutkuje.

Mój Knjes mi dari žiwjenje;
Wón mój schkit je a wostanje!
Ta myßl, so dotal běch bjes njeho,
Chze hischcźe wutrobu mi swuscźicź —
A shubju-li hdy saßo jeho,
Mam sa to, dyrbju duschu spuschcźicź.
Wón wscho mi je,
To wutroba nětk pósnaje —
Schtož šym a mam,
Wot njeho jen'czy dostawam.

Hdyž tak jom' ležu na klinje,
Dha hori šo mi w wutrobje;
Sso we luboscźi khora czuju,
So psches joh' rany njepschestajnje
Ja nowe mozy dostawuju.
Tak chzyła wotpoczowacź trajnje;
A wyschsche mje
Njech jeho luboscź khorhoj je.
Hacź do šmjercźe
Chzu khora wostacź s luboscźe!

Macźerna hordosćź.

Dołhi cźaß wopytowach wudowu — wona je nětko njeboha — kotraž ßo ſprawnje ſe ſchtrykowanjom žiwjeſche. Ale tak khwatniwje kaž porſty, tak też ßo jej jaſyk hibaſche, woßebje hdyž wona wo ßwojej dźowzy powjedacź ſapocźa, kiž daloko wot domu ßkužeſche. Jejna rěcź bě potom:

„Tajka dobra holza na zykłym ßwěcźe wjazy njeje. Kak je tola dźěława — a cźiſta — a pobožna! Ženje jej njeißym trjebała ani ſkeho ßkowcźka prajicź a jejni knjeża maja ju kaž dźěcźo. Žadyn cźłowjek wo njej niczo ſkeho prajicź njemóže, kózdy ma ju rad. Jeno ſo bychu wſchitke holzy tajke byłe kaž moja Julka! Ta ženje ßama won njeńdźe — ženje na reje, kaž druhe. — A ſprawna! Jejni knjeża pſched njej niczo njeſamkaja, też niz pjenježny khamorcźk! Haj, moja Julka! To je ſe ſchkodu, ſo ju ſeſnacź njemóžecźe!“ Tak mi husto poł hodźiny dołho bjes pſcheſtacźa powjedaſche, doniž njepocźach ſa kłobuk pſchimacź a — hdyž ßaßo k njej pſchińdźech, ſpěwaſche mi tu ßamu ſchtucźku ſ nowa.

Jedyn dźeń mi ſ błyſchcźatymaj wocźomaj napſchecźiwo ſtupi a praji:

„Ach, knjes fararjo, dźenßa je ßo mi wulke wjeßele doſtało, moja Julka je mi ßwoju podobiſnu póßłała!“ Duž mały pakcźik wucźeže a mi wulku fotografiju poda.

„To je moja Julka, ſchto k temu prajicźe?“

Wona běſche rjana holza, ale wupyſchena kaž prynzeßa; kudźerjake włoßy jej hacź pſches wocźi wißachu. Ja ßebi tu fotografiju wſach, ſtupich ſ njej k woknej, wobhladach ßebi ju, położich ju prjecź, a wſach ßebi ju ſ nowa.

„Schto k temu prajicźe?“ ßo ta wudowa ſ nowa praſcheſche, „njej wěrno, tajku ßebi ju myßlik njebyſchcźe!“

„Luba žona, mi ßo ſda, ſo ßym waſchu dźowku hižo junkrócź widźał! Haj, woprawdźe, to wobliczo je mi zyle ſnate!“

„Wěſcźe ſcźe ju w zyrkwi wohladali, wona kózdu njedźelu ke mſchi khodźi!“

„Ně, w zyrkwi to njebě!“

„Nó, dha ſcźe ju pola khudych ludźi widźeli. Wona njedźelu pſchezo k khudym khodźi abo do towarſtwa ſa mkode holzy, też pola njeboheho knjeſa fararja je husto była!“

„Ně, luba žona, to też niz! Ale nětko ßo dopomnju, ja ßym waſchu dźowku — w Hagenawje w jaſtwje widźał!“ —

Jako běch to prajił, ſtara žona woblědny. Niczo njeprajiwſchi fotografiju ſaßo ſawali a wot teho cźaßa niczo wjazy wo ßwojej Julzy njeſpomni.

Mi pak ta myßl pſchińdźe: To je woptacźe poßlednjeho ßudźenja! Tak budźe junu nětkotry ßebicźny, hordy farisejſki wotmjelknycź a woblědnycź, hdyž budźe junu tón ſbóžnik pſchiwołacź: „Tam a tam ßym tebje widźał.“

Wujaßnjene potajnſtwo.

W jenej wßy běſchtej dwaj buraj. Jedyn hižo ſtarſchi muž, bě pobožny, pilny, ſlntniwy a pſchezo dale do prědka dźěſche. Druhi pak dźěłacź njechaſche a ſazpiwaſche zyrkej runje tak jara, kaž palenz lubowaſche a njemóžeſche do prědka pſchińcź. Se ſawidźenjom wón na ſboże ßwojeho ßußoda hladaſche a ßebi myßleſche: „Tón muž wopacźne pjenjeſy dźěła; ſ wotkal chzył hewak tak wjele pjenjes bracź. To chzu jemu dopomhacź!“ Duž dźěſche do Frankfurta na ßudniſtwo a ßwojeho ßußoda wobſkorźi, ſo wopacźne pjenjeſy dźěła. Wobaj buſchtaj na ßudniſtwo ſkaſanaj. Pſchedßyda ßo teho młódſcheho wopraſcha: „Kajke macźe dopokaſma ſa ßwoje wobſkorźenje?“

Duž wón na ſtarſcheho bura pokaſujo, praji: „Tón tam je tak jara do prědka pſchiſchoł. To njemóže ſ prawdu bycź. Njech wón praji, ſ wotkal ma ßwoje pjenjeſy!“

Tón ſtary ſ měrom wotmolwi: „To chzu cźinicź: hdyž bych chzył ſe wſchěmi w njeměrje žiwy bycź, hdyž bych chzył žłokacź, hracź, łacź, hdyž ja a moja žona njebychmoj lutowałoj, kaž ty a twoji prjedomniży to cźinili njejſcźe, bych też tajki był, kajkiž ty nětko ßy. To je moje zyłe potajnſtwo, cźehož dla mi winu dawaſch, ſo wopacźne pjenjeſy dźěłam. Cźiń tak, kaž ja to hižo dawno cźinju!“

To bu tehdom do protokolla na ßudniſtwje napißane a ſo njeby bjes wužitka w aktach ſahrjebane woſtało, njech ßo tu wotcźiſchcźi, ſo ßebi kózdy ſ teho wucźbu woſmje.

Prawe ßudźenje.

W ßydomlětnej wójnje doſta regiment huſarow krutu pſchikaſnju, ſo dyrbi ßo, dokelž je njepſchecźel bliſko, zyle cźiſche ſadźerźecź a ſo dyrbi na ßwojeho konja kedźbowacź, ſo ßo njehiba a haru njecźini. Schtóž by pſchecźiwo tej pſchikaſni cźinił, temu ſe ßmjercźu hrožachu. Jedyn huſar pak běſche pódla, kiž ßo ſpanja dowobaracź njemóžeſche, duž jemu kóń cźekny a do kerkow ſaběža, ſo by ßebi trawu pytał. Jeho towarſchojo jeho někotre raſy ſbudźichu a jeho na tu cźežku ſchtrafu dopomnichu, ale wón pſchezo ſaßo wußny. Na jene dobo kommandanta pſchińdźe a ſawoła: „Khadla, ſchto cźiniſch, ty dyrbiſch wumrjecź, prěni ſchtom, k kotremuž pſchińdźemy, budźe twoja ſchibjeńza!“ Huſara ſapocźa žałoſcźicź, ale podarmo. Jako nětko tón ſchtom pſchińdźe, duchowny k njemu praji: „Cźłowjecźe, ſa mało mjeńſchinow pſchińdźeſch pſched ßud Boži. Daj Bohu cźeſcź! Maſch ßnano něſajku potajnu winu na ßwojim ßwědomnju?“ Duž tón wojak ſ naſtróženjom na tón ſchtom pohlada, ruzy ſtykny a ſawoła: „O wulki Božo, kak prawe je twoje ßudźenje! Tu ßym pſched lětom cźłowjeka ſkónzował a ſpody tuteho ſchtoma ſahrjebał!“ Woni ſa tym hladachu a namakachu tam ſkónzowaneho koſcźe ſahrjebane — a wußud bu na nim dokonjany.

Moja macź.

W ſańdźenej naſymje — powjeda wěſty K. — bydlach někotre dny w rjanym połodniſchim kraju pola ßwojeho pſchecźela, kotrehož wot cźaßa naſcheho ßudniſtwa — a to bě 25 lět — wjazy wohladał njeběch. Wón běſche w ſbožownym mandźelſtwje žiwy a běſche ßebi wulku nahladnoſcź dobył. Jeho dom běſche prawy kſcheſcźijanſki dom. Žiwjenje w nim mi wutrobnje derje cźinjeſche. A dokelž tón dom hiſchcźe na ſtarym ſałožku ſtejeſche, hoſpodaŕ rano a wjecźor wſchitkich domjazych k ſhromadnemu modlenju wokoło ßebje ſhromadźi. Rano wón najprjedy khěrluſch wuſpěwa a na to něſchto ſ biblije wucźita a ſpodźiwnje běſche, ſo wón kóždy krócź druhi khěrluſch ſpěwaſche a jón ſ hłowy móžeſche, hacź runje wón duchowny njebě. Wopraſchach ßo jeho: „Praj mi, ſ wotkal maſch wſchitke te khěrluſche?“

Wón wotmolwi: „Te je mje moja macźerka nawucźiła.“ A dokelž běſche te kraßne pokłady naſchich rjanych khěrluſchow ßwěru hajił, teho dla też na nim a na jeho zykłym domje macźerne žohnowanje wotpocźowaſche.

Ty, kiž ßy ty też macź, ſchto dha twoji ßynojo a dźowki wot tebje nawuknu.

Sſłužobnik mamonowy.

Schtóž chze mamonej ßłužicź, dyrbi ſchtworaku wucźbu wobkedźbowacź a ju też wobkedźbuje. Prěnja rěka: Sabudź na Boha — hewak móhł ßo wobrocźicź! Druha: Sabudź na twojeho bližſcheho, ßußoda, pſchecźela, bratra, ßotru, na twojeho ſtareho nana a na twoju ſtaru macź — ty móhł ßo nad nimi ßmilicź! Tſecźa: Sabudź na twoje ßwědomnje — ty móhł ßo hewak nakaſacź dacź! Schtwórta: Sabudź na ßmjercź, ßudźenje, helſke płomjo — hewak móhł ßo naſtróžicź!

Dobry teſtament.

Hdyž dyrbjeſche pobožny Bernhardus wumrjecź, wón ßwojich bratrow k ßebi ſawoła a ßwój teſtament cźinjeſche. Wón praji: „Tſi wězy ßu mi pſchezo lube byłe — ſo njeißym nikoho ſ dobrej wolu hněwał, ženje wjele do ßo dźerźał a ßo na nikim wjecźił. Te tſi wězy wam ſawoſtaju — luboſcź, ponižnoſcź a ſcźerpliwoſcź.“

Derje temu, kiž móže tajki teſtament cźinicź!

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 31.
31. julija.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

7. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jes. 54, 10: „Skerje budźa hory ßo hnucź a hórki ßo swróczecź; ale moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróczicź, a tón ßlub mojeho měra njebudźe ßo wot tebje prjecź hnucź; praji tón Knjes, twój ßmilny Bóh."

Hdyž wjeczor ßwojej woczi horje k jaßnemu njebju posběhnjesch, wuhladasch tam ßyłu ßo błyschczatych hwězdow a saczujesch něschto wot teho, schtoż je psalmistu spschimnyło, hdyž wón spěwa: „Njebjeßa wupowjedaju Božu czesć a twjerdźisna pschipowjeda skutk jeho rukow". Jena hwězda pak je jaßnischa hacž druha a ßo sda, kaž bychu někotre naschej semi bližsche byłe.

Sswjate pißmo je też tajke njebjo s jaßnymi błyschczatymi hwězdami. Te hwězdy ßu te ßlubjenja Boże a hdyž woßebje w nozach ßwojeho żiwjenja ßwojej woczi k nim posběhnjesch, tebi wutroba poskakuje w dźakownym wopomnjenju njeskónczneje ßwilnosczе naschеho Boha, kiž je tajku połnosć ßwětła ßwojeje hnady na nasche żiwjenje wulał. Ale tu je też tak, so je nam jena hwězda bliżscha hacž druha. Jene ßlubjenje je wjetsche hacž druhe. Psches někotre możesch prawje hłuboko do Božeje ßmilneje a dobroczіweje wutroby pohladacź. Tajke ßlubjenje je też nasche ßłowo Jes. 54, 10. To je jene najjaßnischich hwězdow na hnadnym njebju Božim. A schto to ßłowo praji? Hory budźa ßo hnucź. Pomyßl ßebi, schto dha je twjerdscho hacž hory! Na semi niczo njeje, schtoż by twjerdsche było. Hórki budźa ßo swróczecź. To stysknе wołanje bjesbóżnych na dnju ßudźenja: Hory, padajcze na naß, hórki pschikrywajcze naß! njebudźe podarmo. Wschemu, też temu najtwjertschemu, je kónz postajeny. Luby kschesczijano, njejßy ty to też hižo w twojim żiwjenju nashonił, so te hory, na kotrež ßo ty spuschczesche, te hórki, na kotrychž ßo ty wjeßelesche, ßu ßo hnuke a swróczałe, dokelž běchu sachodne? Njedopomnisch ßo na luboscź a pschecźelstwo, w kotrymž ty dołho sboże a radosć ßwojeho żiwjenja namaka? A hlaj, czaß pschińdźe, hdźež bě wschitko nimo. O kak sjebany je tón człowjek, kiž ßo na semske, na kubła a człowjekow, pokłady a wjeßela spuschcźa. A hdyž bychu też twjerdźe stejałe, wone maja tola ßwój kónz. A hdy bychu tebi dołho wostałe, we wumrjeczu tebje wopuschcźa a tebi niczo wjazy pomhacź njemóża.

Jenoż jene wostanje: moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróczicź a tón ßlub mojeho měra njebudźe ßo wot tebje prjecź hnucź. Tón ßlub teho měra, kiž je w Khrystußu s nami sczinjeny, wostanje wěczнje. To je tón ßlub, so je nam tón Knjes ßwój měr dał, so je naß ßwoje dźěczi wuswolił, kotrymž wón hrěchi wodawa, kiž wón w ßwojej ßmilnosczi psches żiwjenje pschewodźa a w ßwojej wěczнej ßwěrnosczi sbóżnych czini. Tón ßlub njemóże a njebudźe ßo hnucź. Ty możesch ßo sabłudźicź a tón ßlub łamacź — wón wostanje ßwěrny a ty wostanjesch, hacž runjesch ßy njeposłuschny był twojemu Knjesej, tola Boże dźěczo.

A teho dla też jeho hnada ßo wot tebje njewróczi. Tón Knjes sa tobu khodźi w njesprózniwej sczerpliwosczi tu na hrěschnych puczach twojeho żiwjenja a cze pyta psches hłóß twojeho ßwědomnja abo psches wodźenja a doma-

pytanja. Njech tebi tež na ſeńſkim pobrachuje, jeho hnada tebi woſtanje. Wona tebi pſchezo ſ nowa Jeſom Khryſta dla hrěchi wodawa. Wona tebi w ſrudobje twoje ßylſy ſwotrěwa a wona je pſchi tebi w ßmjercźi, hdyž dyrbiſch wſcho ſeńſke wopuſchćźicź, hdyž žana pſchećźelſka ruka tebje njedźerži a tebje pſches cźěmny dołh dowjedźe; wona wot tebje ßo njewróćźi. K njebjeſkim wrotam tebje donjeße a do jeho měra tebje ſawjedźe. Njeje to lubosna hwězda, kotraž nam ßwěćźi! Kak ſbóžni ßmy, ſo móžemy w tajkim rjanym ßwětle khodźicź! Ty njemóžeſch ženje ßo njeſbožowny cźucź, hdyž to ßłowo w wutrobje njeßeſch. A pſchi tym je to jenož jena hwězda. Wón, tón ßmilny Bóh, kiž tak pſches profetu rěcźi, je hiſchcźe wjele druheho prajił, w kotrymž je hiſchcźe wjazy luboſcźe a ßmilnoſcźe. To je jenož pruha, kiž ſ jeho ßwětła wot jeho tróna k nam ßo ßwěćźi. Kajke ſboże, ſo my ſ Knjeſoweho rta wěmy, ſo junu naſcheho Knjeſa ßameho w jeho hnadźe wohladamy!

Pod ßněhom ſakhowany.

(Pokročźowanje.)

Marcźin bě tſi lěta w tymle domje. Woni jeho wſchitzy ßwěru pytachu, wothladowachu jeho na cźěle a na duſchi, wón pak jim ßwěru a njeſprózny wonkach na jich roli a na ſahrodźe dźěłaſche, ſ tymi ludźimi ßobu njedźelu ßwjecźeſche a tež wſchón nutrny ßobu na to poßłuchaſche, hdyž jim Domaſch wſchěm ſe ßwojeje wulkeje biblije ſe ßlěbornymi rózkami něſchto cźitaſche. Tſi lěta běchu ßo jemu pola tychle ludźi minyłe, duž ßebi Marcźin Domaſchowu Rahelu ſa žonu wſa. Domaſch kupi Marcźinej a jeho žonje duſchnu žiwnoſcź, kotraž trochu bóle k połnju leżeſche, — tam bě hewak wſcho jara rjane a kraßne, ale ſ khwilemi tam ſła khoroſcź ludźi nadpadźe. Jako Domaſch Cooper da młodymaj mandźelſkimaj wot ßo na prjecźki cźahnycź, pocźa wón, kiž hewak jeno porědko ßłowcźko wupraji, — takle rěcźecź:

Nětkle mi wobaj cźińtaj, ſo by waju wobeju Boža dobrota tež do praweje pokuty dowjedła. Tele ßłowa běchu kaž podpißmo ſa to druhe wotdźělenje w knižzy, w kotrejž bě wo Marcźinowym žiwjenju rěcź. —

Luba miła Rahela bě ſapłaknyła, jako bě jimaj nan ſ tymle ßłowom ßwoje „božmje“ wuprajił; Marcźin pak njebě w ßwojej wutrobje niczo wupytnył, jako bě jemu nan tele ßłowa wuprajił.

Bohu, lubemu Knjeſej pak ßo ženje njewoſtudźi na cźłowjekow cźakacź. Wón bě Marcźinej wjele dobrych a ſbožownych lět wobradźił. Marcźin mějeſche duſchnu, pěknu, lubosnu žónku a ſ njej dwě lubej ſłotej dźěſcźi. Tej ſtarſchej rěkachu Salomeja, młódſchej Hanka. Pódla pak Marcźinej jeho kubło a žiwnoſcź bóle a bóle roſcźeſche. Boža dobrota budźiſche jeho jara derje móhła do praweho pokutneho žiwjenja dowjeſcź. Ale kaž bě Marcźin na ßwój ſeńſki wótzny dom a na ßwoju macź do cźiſta poſabył, tak bě tež na ßwój horny wótzny dom a na ßwojeho njebjeſkeho Wótza ſabył.

A hdyž ßebi nětkle tónle ßamotny muž ßedźo pod boſowym kerkom na to pomyßli, kajke bě měł ſbožowne lěta ſ tej ßwojej lubej mandźelſkej, kotraž bě jeho tehdy pſchezo wſcha ßmějkotata ſ pola do domu witała, hdyž ßo wón wokoło wjecźora ſaßo domoj wróćźi, abo hdyž ßebi na ßwojej lubosnej dźowcźiczźy pomyßli, kak běſchtej ßo jemu wěcźnje na wobej ruzy ſpowiſchałej a jeho jena ſa prawu a druha ſa lěwu ruku wjedłoj; a hdyž ßebi na ßwoju ſ winowym liſcźom wobroſcźenu khłódnizu pomyßli, na kotrejž te rjane kitki wißachu a ſrawjachu — a kajzy běchu tam hewak pſchezo hromadźe wjecźerjeli — haj, tehdy ßo jemu ſaßo zyłe bjeswocźo wujaßni a jemu bě, kaž była jemu ſ jeho wocźow jaßna pruha wuſkhadźała.

Ale dokelž bě była nad nim Boža dobrota wſcha podarmo, duž bě nětkle Bóh pſchiſchoł nad nim ßwój ßud dźeržecź, a wo tymle ßudźe powjedaſche jemu poßledni dźěł w jeho knižzy.

Wón bě něhdy tužny horzy cźaß w lěcźu. Prěni majß bě dom ſkhowany, a pola běchu tajke płódne a wjedro jim tajke hojeſche, ſo móžeſche Marcźin pſchezo ſa lěto ßwój dwoji płód wužnjecź. Saßo běchu tu žně. Ale tón žnjeńz, kiž „ßmjercź“ rěka, tón bě tu ludźom tež ſe ßwojej koßu do jich domow pſchiſchoł a ludźi w jich domach woteżnjał, kaž byli woni pólne ſtwjelza. Jako ras Dubez Marcźin ſ pola dom pſchińdźe, pſchiběža jemu jich cźorna murowa Dido — jich ßłužobna dźowka — napſchecźo a pocźa hižo naſdala ſe ßwojimaj rukomaj machotacź a wołacź: „Pójcźe, jeno pójcźe, knjeże! pójcźe rucźe, knjeni je nam ſłhorika, o wona je jara khora!“

Haj, ßmjercź bě Rahelu ſhrabnyła. Marcźin tam zyku nóż pſchi jejnym łožu ßedźeſche a dyrbjeſche ßłyſchecź, kajka wona wſcha ſabłudźena rěcźeſche, a hubu mějeſche wſchu žahku. Na ranje bě Marcźin ßam dele na ſemju padnył. Stara cźorna murowa bě lutka ßama wot wſchitkich jich ßłužobnych w domje ſawoſtała, wſchitzy druſy běchu jim do wſchěch rózkow roscźěkali.

Nětkle bě ßo Marcźin ßam tež dyrbjał lehnycź a wón hiſchcźe wjele bóle ſkhori, hacź jeho žona Rahela, a wón bě huſto kaž wſchón ſabłudnjeny rěcźał. Tajkile bě tam wón wjele dnjow a nozow poležał! Jako ſaßo k ßebi pſchińdźe, njewuhlada wón nikoho, hacź tutu ſtaru murowu; hewak bě w jeho domje wſcho wocźichło, ſo tam niz nichtó ani njepikny. S woprědka bě wón tajki ßłaby, ſo njemóžeſche niz ßłowcźka wurjez. Prěnje jeho ßłowo bě: Rahela! Ale murowa Dido na to ſ hłowu ſatſchaßny a jemu niz ßłowcźka na to njewotmolwi. Jako móžeſche Marcźin ſaßo nětak ſtanycź, naſtaji ßo, a chžyſche ßo po ſcźěhnach dale maßajo a ßo dale ſchmjatajo do wſchěch ſtwow hicź kuß nuts kuknycź, ale tam bě wſchudźe wſcho prózne. Murowa bě runje do ſahrody dóſchła po něſchto ßadu. Duž teho wboheho ßamotneho muža na jene dobo w jeho wutrobje hroſa ſapopadźe a wón pocźa wołacź: „Božo! mój Božo! duž ßym tu nětkle lutki ßam ſawoſtał! Wſchitzy, wſchitzy ßu mi wſacźi. Rahela je mi wobej naju dźěſcźi ja ßobu wſała!“ Hacź do khłódnizy bě ßo nětak dowlekł. Tam nětkle na ſemju padźe. Dido namaka tam ßwojeho knjeſa ſ wocźomaj na ſemi ležo a dyrbjeſche jeho ſ nowa ſaßo do jeho łoža donjeſcź. Wón drje bě khwilu wotkhorił, ale jeho khoroſcź bě ßo ſaßo wróćźiła a jeho ſaßo ſapopadnyła; duž tam nětko kaž morwy ležeſche, dych jemu cźežko dźěſche. Nutſkach pak ßo jemu nětkle pocźa w duſchi wſcho hibacź a jemu bě, kaž był ſ wocźomaj to a tame, abo teho a tameho pſched ßobu wuhladał, tež bě jemu huſto, kaž był tón a tamy ſ nim ſ hłoßom porěcźał. Wſchitko tole njeje wón nihdy ženje wjazy móhł poſabycź.

Tež bě jemu kóždźiczki dźeń, kaž była k njemu jeho macź pſchiſtupiła a to na prjed wſcha pomałku, a kaž była ßo ſ něcźeho młohojteho wuſběhnyła, — kaž była potom bliže a bliže k njemu pſchiſchła, hacź jemu potom njebyła pſchi łožu ſtała a wſcha ſcźerpliwa a luboſcźiwa ſ wocźomaj na njeho hladała.

Kajkej mějeſche wona tola ruzy ſmorſchcźenej a ſeſkhnjenej, a kajke ßo iej hórke ßylſy ſ jejneju wocźow ronjachu. Tajkale ßo jemu dźeń wote dnja jeho macź pſched wocźi wuſtupi a pſchezo jemu bě, kaž był jemu něchtó rjekł: „Hlej, jenicźka tale ma cźe lubo, a ta tebje hiſchcźe ženje njeje ſabyła“. Było jemu hdy, kaž była ßo jeho macź k jeho łožu wuſtupiła, była wona jemu ſ mjelcźa do hłucha ſaſcheptnyła: „Tónle ßwět, kajkiž maſch tu pſched wocźomaj, tón cźi junu wſchón ſańdźe“.

Wjele ſtów krócź bě wona tele ßłowa temu khoremu do wuſchow wuſcheptała, ſo mějeſche je wón na wſchěm poßledku ßyte, ale na wſchěm kónzu bě jemu było, kaž był jemu něchtó ſ kónczitym nožom w ražowazej ranje wokoło jěſdźił. Potom bě ſaßo wótſje ſ hłoßom ſawołał, a ta ſtara murowa bě jemu ſaßo jeho cźoło ſ něczim khłódnym womaczała a jeho palatu hubu ſ někajkej brěczku wukhłódniła. Takle bě jemu tež tónle cźaß cźežkeho cźerpjenja ſaſchoł. Marcźin bu po tym wſchón hinaſchi. Prjedy by był rjany, ßylny muž w ßwojich najlěpſchich lětach, — nětkle bě kaž wſchón poraženy, jeho cźorne włóſki běchu jemu wſchě ſeſcherike a woblědnyke.

Jeho móz ßo pomału ſaßo wróćźi, duž móžeſche ſaßo khwilu wokoło pokhodźicź, ßo ſaßo ſ ruku něcźeho pſchimacź, ale w duſchi bě jemu, kaž był wſchón ſeſwjaſany, kaž był wot cźežkeho brěmjenja wſchón dele na ſemju podtłócźeny. Kaž njeměł wjazy na ſemi na niczim ßwój dźěł a kaž wſchón ſprózny był wón na ßwět a na ludźi hladał a bě jemu wſchitko „wſcho jene“. Lěcźo a ſyma, ßyw a žně, kcźenje a płód, dźeń a nóz, — ſchto ßo wón wo wſcho to ſtaraſche? Wón budźiſche najradſcho wſchěm ludźom, kiž jemu wo tym powjedachu, rjekł: „Ludźo, ſchto ßo ja wo wſcho to ſtaram!“

(Pokracźowanje.)

Mudry muž.

Daniel Webſter, wulki politikaŕ (mudry w ſarjadowanju ſtatnych naležnoſcźow) a mózny rěcźnik, běſche junu do N. pſchiſchoł.

W hoscźenzu, hdźež bydlesche, ßo bórsy nahladni mužojo seńdźechu, so bychu jeho se ßwojim wopytom pocześcźili. Woni ßo wo wschelakich wězach rosrěczowachu, woßebje wo statnych należnoscźach. S wulkej kedźbliwoscźu woni na kóźde ßłowczko teho ßławneho muża poßłuchachu. Duž na dobo jedyn ſ tych pschitomnych na Webstera to dźiwne praschenje staji: „Knjes Webstero, ßměm ßo waß praschecź, kotra je ta najwažnischa a najwjetscha myßl była, kiž je hdy waschu wutrobu napjelniła?“ Tón muž ßebi wěscźe myßlesche, so budźe wažnu myßliczku wo statnych należnoscźach ßłyschecź.

Webster ßo k njemu wobroczi, ſ jeho woblicza ßo ßwjatoczna khutnoscź ßwěcźesche a wón dźesche: „Najwažnischa myßl, kotruž ßym hdy měł, je ta, so wěm, so mam wot wscheho, schtož cźinju a rěczu, psched Bohom rachnowanje wotpołožicź. Ta myßl je mi najwažnischa!“

Sswětna mudroscź a politika bjes Boha je tola njemudroscź. Schtóž prawu mudroscź pyta, tón pytaj bojoscź teho Knjesa a cźiń po tym, jemu teho žel njebudźe. Bojoscź teho Knjesa wuczi wachowacź a ßo modlicź, ßebi ßamemu njewěricź, słemu cźěkacź a po prawym puczu khodźicź. To je woprawdźita mudroscź, dokelž zunje hibanje ßwjateho Ducha w ßebi cźuje. K wubudźenju njeßmě pschezo jenož ßłužicź cźłowßka khwalba, ale khwalba teho, kiž do potajneho hlada. A schto ßebi wjazy žadamy, hdyž ßwědcźenje teho Knjesa naß pschewodźa a my ßmy ßebi teho wědomni, so psched nim khodźimy. Jenož po tym puczu budźe wutroba wobtwjerdźena; pschetož je-li Bóh ſa naß, schtó móże pschecźiwo nam bycź?

Njedźela a pónđźela.

Po němſkim wot F. D.

(Pokracźowanje.)

3. Kowarſki.

Pola kowarja K. njebě nihdy měra ani wschědny dźeń ani njedźelu.

Naſcheho kowarſkeho to rudźesche, pschetož wón mějesche w ßwojej wutrobje žadanje po Božim ßłowje a jara rady by ſaßo junkrócź w kemschach duchowny khěrlusch ßobu wuspěwał. Wón pak woteńcź njemóżesche, to ßo njehodźesche, pschetož jeho mischtr chzyſche ſe żeleſa rady pjenjesy kowacź a ßebi myßlesche: cźeho dla njedyrbjała mi też njedźela ßwój wunoschk pschinjescź?

Kowarſki tu ſrudobu khwilu ſe ßobu cźiſche wokoło noſchesche; bjes njedźele jemu zyke ziwjenje ßłodźesche kaž wodowa poliwka bjes ßele. Duž ßo ſkhróbli a dźěſche k mischtrej a praji: „Knjes mischtrje, ja bjes Božeho ßłowa dlěje wobſtacź njemóżu a hdyž ßo njedźelu ſprózny dźěłam, ßym pſches zyły tydźeń jenož kaž poł cźłowjeka. Daj mi njedźelu moju ßwobodu!“

Mischtr dźesche: „Ně, to ßo njehodźi; ty masch tych druhich dźěłacźerjow pod ßobu a dyrbisch na nich pschi dźěle hladacź, a dam-li tebi njedźelu woteńcź, potom chze to kóżdy a to by mi něschto schwarne było!“

„Ale bjes Božeho ßłowa ja ſawutlu“, dźesche kowarſki; „ty wěsch, mischtrje, lěni ja njejßym a k twojej schkodźe też njedźěłam, ale schtož ßo njehodźi, to ßo njehodźi; a k cźemu ßym kſcheſcźijan, hdyž njedźele nimam?“

Mischtr na to wotmolwi: „Hłupe rěcźe! (Wón to lěpje njeroſymjesche.) Ale moje dla! khodź ke mſchi kaž husto chzesch. Jenož jene ßebi wucźinju: hdyž je nuſne a ludźo na dźěło cźakaja, dyrbisch tu też njedźelu bycź a pomhacź“.

„Derje“, praji kowarſki, „to chzu cźinicź“. Wón ßo mischtrej podźakowa a dźěſche ßwój pucź.

Pschichodnu njedźelu ßo ſaßo ßwoju dobru draſtu woblecźe, wſa ſpěwarſke a dźěſche ke mſchi. Tajkeho rjaneho dnja, kajkiž tón jemu běſche, ſa dołho měł njebě; jeho bě prědowanje a ſpěwanje zyle wubudźiło, so bě wjeßeły kaž ptaczk pod njebjeßami.

Tydźeń ßo ſaßo miny a hdyž ßobota pschińdźe, mischtr praji: „Jutſje dyrbisch w kowarni bycź, pschetož je jara nuſnje dźěłacź“.

„Derje!“ dźesche kowarſki.

Druhu ßobotu mischtr ſaßo praji: „Jutſje dyrbisch w kowarni dźěłacź, pschetož my mamy jara nuſne dźěło!“

„Derje!“ wotmolwi ſaßo kowarſki.

Hdyž pak mischtr tsecźi krócź ßobotu praji: „Jutſje dyrbisch ßobu dźěłacź“, kowarſki ßłowczka njewotmolwi, wosta domach a dźěłasche.

Bórsy pschińdźe dźeń wupłacźenja a kóżdy dosta ßwoju mſdu. Mischtr kowarſkemu pjecź toleř a něschto ßlěbornow na blido ßadźi, kaž běſche ßebi ſaßłużił.

Kowarſki dźesche: „To je pschewjele!“ a jemu wjazy hacź toleř ſaßo ßuny.

„Cźeho dla?“ mischtr ßo praſchesche, „to je ſa ßydom dnjow“.

Ale kowarſki jemu wotmolwi: „Ně! Sa njedźelu ani pjenjeźka wjazy njebjeru, pschetož njedźela tu njeje, so bychmy ßebi pjenjesy ſaßłużili a dźěłam-li njedźelu, cźinju to mojemu mischtrej k woli; pjenjesy pak njerodźu.“

Schto cźinjesche nasch mischtr? Wón ſ wulkimaj wocźomaj na ßwojeho kowarſkeho hladasche. — A wot teho dnja wosta jeho kowarnja kóżdu njedźelu ſamknjena a żadyn hamor njebě wjazy ßłyschecź.

To powjedanczko je mi něchtó powjedał, kotryž bě jo ßam ſ kowarjoweho rta ßłyschał. S njeho je nawuknycź: Kaž schtó schto cźini, tak dźe a schtóž chze ke mſchi hicź, też pucź namaka. A hdyž bychu wschitzy kowarſzy abo też druſy, kiž pola ßwojich mischtrow dźěłaja, tajzy byli, kaž nasch kowarſki, drje něktory mischtr w naschim wótznym kraju ßebi na to myßlił njeby, Bohu lubemu Knjeſej tsecźu kaſnju ſ katechisma kradnycź.

To pak praju: Hdyž chze schtó njedźelu k temu nałożowacź, ju wotßwjecźowacź a pschecźinicź w ßwětnych żadoscźach, kaž ßo to w naschim cźaßu woßebje wot młodeho luda ſtawa — dha wschak by ſkóncźnje hischcźe lěpje cźinił, hdy by w kowarni ſtejał a dźěłał; ſa tajkich też njeje to powjedanczko wo kowarſkim ſpißane.

4. Ruſki wyſchk.

Jako bě w lěcźe 1815 Paris druhi krócź wot njepschecźela wobßadźeny a dobycźerſke wójſka domoj cźehnjechu, — powjeda dobry pschecźel — pschińdźe ruſki wyſchk ke mni do kwartěra. Wón běſche pschecźelny, luboscźiwy muž, kiž mějesche wjele rjadow, ale tón najrjeńſchi rjad běſchtej tola jeho ßwěrnej wocźi, kotrejž běſche jemu Bóh luby Knjes w njebjeßach ſ hnady dał. A ſ tymaj wocźomaj wón wjazy rěcźesche hacź ſ rtom a też wjele ſrosymliwischo, pschetož němſki wón jara mało móżesche. Hdyž běchmy druhi dźeń powobjedowali a khwilu wotpocźnyli, mje k ßebi do ßwojeje iſtwy ſawoła. Wón ßwoju kſchinu wocźini a pschinjeße mały kaſchcźik. W nim leżesche kniha do módreho ßomota ſwjaſana, tu knihu wocźiniwschi dźesche wón a praji: „To je biblija, — w njej kóżdy dźeń cźitam!“ Ja do njeje pohladnych; běſche to ruſka biblija. Wón chzyſche ſo mnu wo tym rěcźecź, ale wón němſke ßłowa njenamaka; jenož na jeho wocźomaj ſpósnach, ſo chzyſche wo kraßnoscźi a troſchcźe evangelija rěcźecź. Wjecźor ſaßo hromadźe ßedźachmoj a dokelž je hudźba rěcź, kotruž Rußa a Němz a kóżdy ſrosymi, ßo ſa klawěr ßydnych a jemu hrajach, schtož mi runje do myßlow pschińdźe. Wyſchk khwilu poßłuchaſche, na to praji: „Hraj tak, kaž ludźo cźinja, hdyž ßo k Bohu modla w zyrkwi!“ Ja ſrosymich, so chze choral ßłyschecź, a duž jemu choral hrajach. Wyſchk ſtany, dźěſche do pódlanſkeje iſtwy, wostaji durje powocźinjene, so móhł wſchitko ßłyschecź a ja dale hrajach. Hdyž běch dohrał a wſchitko cźiſche wosta, do pódlanſkeje iſtwy pohladnych — a hlaj, tam leżesche tón ſtary muž na kolenomaj, mějesche ruzy ſtyknjenej a ßo nutrnje modlesche. — Ja ßo wróczich a ſaſpěwach khěrlusch:

Ach! woſtań pschi naß ſ hnadu,
Hlaj, ßwěta wjecźor je,
So njepſchińdźemy k padu
Pſches cźerta leßnoscźe.

Hdyž běch tón khěrlusch wuspěwał, wyſchk ſaſtupi. „Sso dźakuju!“ dźesche, padny mi wokoło ſchije, koſchesche mje a praji: „Jeſuß Khryſtuß ſ tobu!“ A mi ſaßo ruku tſchaßesche a praji: „Bóh żohnuj!“

Mój ßebi dobru nóz prajachmoj, ale dołho trajesche, prjedy hacź wußnych, dokelž mi bě, kaž bych něschto wo potajnej kraßnoscźi Božeho kraleſtwa widźał. To běſche njedźela na wſchědnym dnju!

---

23. pſalm.

23. pſalm, jedyn ſ najluboſniſchich a najwokſchewjazyſchich pſalmow. Schto by ty prajił, hdyž by Bóh pucźowarja wupóßłał, kiž by pſches ßwět khodźił rjany ſpěw ſpěwajo, kiž kóżdemu, kiž jón ßłyſchi, jeho ſrudobu ſabycź dawa? Hdyž by tón ſpěwazy jandźel pſche wſchě kraje cźahnył a by w rěcźi kóżdeho luda ßwój ſpěw ſanoſchujo kóżdu ſrudobu ſměrował.

23. psalm je tajki jandźel. Bóh je jeho wupóßłał, w kóždej rěczi rěczecź. Wón je wjazy srudoby a staroscźow směrował, hacź wschitzy mudri ßwěta. Wón je wjazy słych myßlow, wjazy cźěmnych dwělowanjow, wjazy palazych staroscźow sahnał, hacź je pěska pschi morju. Wón je khudych troschtował. Wón je srudnym khróbłoscź dał. Wón je balsam do wutrobow khorych, wudowow a ßyrotow wulał. Mrějazy wojazy ßu lójo wumrjeli, hdyž tón psalm saßłyschachu; wón je jatych w jastwje wopytował. Wón je sawostajenych troschtował, kotsiž žarowachu, niz teho dla, so bě luby wot nich schoł, ale teho dla, so hischcźe s nim ßobu njemójachu. A hischcźe jeho skutkowanje dokonjane njeje. Spěwajo wón póńdźe k waschim dźěcźom a k dźěcźom waschich dźěczi psches wschě narody a ludy. A prjedy ßo njewróczi, doniž czaß njeje wotběžany. Potom wón k temu Knjesej wróczo poleczi, s wotkal je pschischoł, a budźe dale klinczecź w njebjeskich synkach, kotrež budźa synczecź do wěcznoscźe. Luby czitarjo, wsmi ßwoju bibliju do ruki — ty tež tajkeho jandźela trjebasch sa twoju srudnu wutrobu — pschecźitaj ßebi tón 23. psalm a wokschew ßo na tych luboßnych, wokschewjazych synkach Wótzoweje luboscźe, kiž cźe woła k czerstwej wodźe a czińi to s nutrnej wutrobu, stykń ßebi ßwojej ruzy wysche ßwojeje wotewrjeneje biblije teho Knjesa w wěrje pytajo — a Bóh budźe czi wotmolwjenje dacź do twojeje wutroby a ty budźesch k wokschewjenju ßwojeje dusche a k směrowanju ßwojeho ßwědomnja tu wěstoscź w ßebi saczucź: Tón Knjes je wopranidźe mój pastyŕ, na niczim ja nusu njesměju.

1 Kor. 13.

„Ja hižo budu jo wobknjeżicź", ßekera dźesche a se żałostnymi rubnjenjemi wona do żelesa pjerjesche, ale s kóždym rubnjenjom bu jejna wótroscź mjeńscha a wona tupischa, doniž skónczńje pschestacź njedyrbjesche. —

„Pój, pschepodaj mi to dźěło", piła rjekny, a bjes pschestacźa wona tam a ßem dźěłasche na tym żelesu se ßwojimi móznymi subami, hacź běchu te ßame zyle skónzowane.

„Ha! ha!" hamor praji, ja hižo wjedźach, so ßo wamaj to njeporadźi, ale nětko hladajtej, ja chzu wamaj pokasacź, kak ßo to czini! Tola pschi prěnim wótrym praßnjenju jemu hłowa wotlecźa a żeleso wosta kaž prjedy.

„Ssměm ßnano ja spytacź?" małe mjehke płómjeschko dźesche. Wschitzy na pschemo to płómjeschko wußměchowachu, wono pak to żeleso zunje wobjima a jo dźerżesche doniž pod jeho samóżnoscźu njebě zyle roseschkrjene. —

Ssu tajke wutroby, na kotrež najroshorjenischi hněw żaneho saczischcźa njeczini a kotrež ßo ani wot saßakkeho pschescźěhanja ani wot najhórscheje hordoscźe hnucź njedadźa, ale temu wschemu ßo pschecźiwja, so te złe skutki na jich ßamßne hłowy wróczo padaju. Jena móz pak je ßylnischa dyžli tamne wschitke, a s cźeżka je hdźe jena tajka twjerda wutroba, so móhła wobstajnej a trajnej luboscźi napschecźiwo stacź. —M—.

Schto cźita twoje dźěczo.

W jenych khlamach w Kölnje běsche psched někotrymi lětami wobras na pschedań s tym napißmom: „Hubjena kniha". Młoda holza sa blidom ßedźi a żadoscźiwa w knihach cźita, kaž by je najradscho pózrjeła. Sady njeje cźert steji, kiž jej ßmějkotajo psches ramjo hlada a ßebi wjeßeły ruzy rybuje, kaž so by ßo na ßwoje dobycźe wjeßelił.

Tón wobras je khutny a ßo bliże wukładowacź njetrjeba. Kak wjele milijonow njeßmjertnych cźłowiskich duschow ßo psches hubjene knihe sajědojcźi. W naschim cźaßu wschak ßo najnjehornische wězy pißaja, cźischcźa a moluja. Hrěch a sawjedźenje tak na cźłowjeka w potajnym skutkujetej. Wy nanojo, macźerje, mischtrjo, budźcźe ßebi ßwojeje wyßokeje pschißłuschnoscźe, ßwojeho ßwjateho powołanja wědomni, so njeby tajki jěd młode dusche pschežrał a sboże, njewinu a měr skasył.

Nanowy pschikład.

Knjes L. mějesche wjele dźěłacź w ßwojim powołanju, so ßo na domjazej Bożej ßłużbje njewobdźělesche, kotruž by jeho mandźelska s dźěcźimi ßama měła. Ras ßo najmjeńschi, tsilětny hólz wobarasche, ßo ßobu modlicź a khutnje praji: „Ně, macźe, ja ßo wjazy modlicź njetrjebam, pschetož ja ßym bórsy knjes."

Macź dźesche: „Ale cźi knjesojo ßo też modła, hdyž ßu dobri knjesojo!" Na to hólczk praji: „Nan je dobry a ßo tola żenje njemodli." — Wjeczor, hdyž běchu dźěcźi do łoża a ßo wobaj mandźelskaj ßamaj rosrěczowaschtaj, żona ßwojemu mużej powjedasche ßynkowe wuprajenje: „Nan ßo żenje njemodli!" Tón muż ßo nastróża a ßylsy jemu po lizomaj dele běżachu, wón běsche wschón pschewsaty wot tych ßłowow. Wot teho dnja pak běsche stajnje pschi domjazej Bożej ßłużbje pódla, hdyž też mějesche wjele wobstaracź.

Wyßoki khèrlusch Salomonowy w ßerbskich khèrluschach.

12.

Staw 2, 8—9.

Hłóß cźeji klinczi mi do wucha!
Bě to rěcź mojoh' pschecźela.
Mi wutroba tak wjeß'le bucha
A żedźiwje na synki ßłucha,
Hdyž hischcźe klincźa nasdala.

Haj ty ßy, kiž ßo pschibliżuje!
O wospjetuj, schtoż rěczał ßy!
Mi wutroba ßo satschaßuje
A wschitke ßony rospuschcźuje:
Schto dyrbju Knjeże? Schto chzesch ty?

Wón pschińdźe! O kak swjeßelena
Joh' moja dusch a powita!
Běch lědom woczi wotewrika,
Sshm wobej saßo saczinika,
Tak se wschěch horow saßwita.

Kaž ßorna hona pscheběhuje
A jeleń, s wětrom na pschemo,
Sso ke mni běżo pokhwatuje
Mój pschecźel, a mi wotmolwjuje
Haj prjedy hacź mam ßłowczińko.

Mje prjedy, hacź ßej myßlu, widźi,
Mi pomoz scźele s nasdala.
Wot ranja, hacź ßo ßłónczko niżi
A saßo, hacź ßo ranje bliżi,
Wón na mnje ßwěru kedźbu ma.

Je druhdy woczomaj ßo skhowak,
Dha je mje tola potajnje
Mój ßwěrny pastyŕ sakitował,
Mje kóžde ranje potroschtował,
Hdyž ßo mi w nozy stykasche.

Wón bliśko pschi mni bycź ßej żada,
Pschi hěcźe steji żedźiwje,
A s kradźu psches woknjeschko hlada.
O kajka njepscheměrna hnada,
So tak ßo wo mnje prózuje.

Pój, pschecźelo, ßym wozucźiła,
Twój hłóß mi duschu posběha!
Bych rady tebi wotmolwiła,
Hdy bych cźe połnje srosumika:
Praj, schto chzesch, so bych czinika?

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 ny., jenotliwe czißła** ßo po **4 ny.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 32.
7. auguſta.

Lětnik 2.
1892.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

8. njedźela po ßwj. Trojizy.

Romſk. 8, 15: „Wy njejſcże wotroczkoweho ducha doſtali, ſo ßo ſaßo bojecź dyrbjeli, ale wy ſcże dźěczazeho ducha doſtali, pſches kotrehoż wołamy: Abba, luby Wótcże!“

Sswjaty Pawoł jowle na tajkich piſche, kiž ßu nětkle kſcheſczijenjo, kotſiž pak to prjedy byli njeběchu. Jim wón k wutrobje wjedźe, kajke je ßo jim ſ tym ſbože doſtało, ſo ßu ßwjateho Ducha doſtali. Wón jim praji: Sswjateho Ducha ſcże wy wſchitzy doſtali, duž nětkle wjazy njejſcże, kaž byli wy ſa wotroczkow a ſa ßłużobnych, hewak dyrbjeli ßo wy ſ nowa ſaßo wſchitzy bojecź.

W ſtarym ßlubje bě, kaž byli w nim ludźo wſchitzy ſa wotroczkow. Knjes, kiž nad nimi wſchěmi knježeſche, bě Boži ſakoń. Tón pak jim kaž czežki ſpſchah na ramjenjomaj ležeſche, duž woni wo žanym wjeßelu niczo njewjedźichu. Hlej, w ſakonju ßo wot człowjeka ſpochi něſchto žada. Tam rěka: „Tole dyrbiſch — tole pak na žane waſchnje njeßměſch!“ Se ſakonjom Bóh tón Knjes wſchěm hrożeſche, wón by jim ſpochi dał prajicź: Schtóž mi ſakoń pſcheſtupi, teho budu ja bórſy wſchón hněwny khoſtacź. Duž běchu tehdy ludźo ſtajnje w bojoſczi. Lud wſchak chzyſche tehdy też wſchón nabojany wot Boha czeknycź, jako jim wón na horje Sinai ßwój ſakoń dawaſche.

W czaßu ſtareho ßluba ßu měli ßami pobožni ludźo tajkeho bojaſliweho ducha, kaž byli wotroczzy. Czitaſch ßebi něhdźe něſchto w pſalmach abo pola profetow, budźeſch móz huſto widźecź, kak běchu pſched Bohom wſcho bojaſliwi. Jenoż porědko hdy je w ſtarym ßlubje něchtó Bohu „Wótz“ rěkał, to je ſkoro, kaž byli ßebi tehdy ßami njeſwěrili, ßebi tole lube Boże mjeno do rta wſacź.

My ßmy tu w nowym ßlubje. Pola naß je to nětkle hinak. Nam je Khryſtuß ſ jaßnymi ßłowami kaſał, ſo dyrbimy Bohu „Wótz“ rěkacź, a ßo k njemu wołacź, kaž dźěczo k nanej abo k Wótzej. Wón je naß ßam wſchěch wucžił, ſo dyrbimy, hdyž ßo modlimy, k njemu rjez: „Wótcże naſch, kiž ßy w njebjeßach!“ Schtóž ſ nami ßobu do noweho ßluba ßłuſcha, tón ßam wě: Boha ßměm ja wo něczo runjewon tak proßycź, kaž dźěczo nana, a ſ tajkimle duchom ßo nětkle k Bohu wołamy: Abba, luby Wótcże!

S wotkel je ßo wſcho to takle pſcheměniło? Hlej, na ßwěcże je było něhdy takle: Jowle na tej ſtronje je był Boži ſakon; (tón pak by człowjeka wobſkoržował a jemu hroſu czinił) — a na tamej ſtronje ßu byli wſchitzy czi khudźi hrěſchnizy. Nětkle pak je ßo naſch luby ſbóžnik kaž do wſcheho do ßrjedźa ſtupił. Sakoń je wón ſa naß wſchón dopjelnił a ſakonjowe poklecże je wón wſcho ßam na ßo wſał.

W prjedawſchim czaßu by ſakoń ſe ßwojim žadanjom a hroženjom ſpochi bjes człowjekami a bjes Bohom ſtał, kaž murja, ale tale ſakonjowa murja je nětkle wſcha ſeſpadana; — nětkle móże kóždy ſaßo ßam k Bohu pſchińcź, ßmě ßo jemu ßam runje tak bliſko ſtupicź, kaž nanej dźěczo.

Pomyßl ßebi jeno, kajke je to ſa tebje wulke ſboże,

ſo ßy kſcheſczijan, — nětkle móżeſch k Bohu cźiſcźe bliſko dóńcź. Schtóż wo tajkimle ſbożu jeno něſchto mało wě, abo ſchtóż jo jeno mało ßam ſa ßo wużiwa, je na tym ßam we winje. Hladaj jeno kóżdy na ßwojeho Jeſuſa, potom pak ßo ſ nim ſtowarſch a ßo ßobu ſ nim ſ wutrobnym dowěrjenjom k Bohu wobrocź. Takle budźeſch móz wěſcźe ſ nim wjele ſtroſchtniſchi pſched Boże wobliczo pſchińcź a budźeſch ßo móz lěpje k njemu wołacź: „Abba, luby Wótcźe!“

By njewjedźił ty modlicź ßo,
Chze dacź cźi Ducha ßwjateho
Twój ſbóżnik, ſo by wucźił cźe,
Sso k Bohu modlicź dowěrnje.
Tón ßwědcźenje cźi wěſte da:
„Też ty maſch Boha ſa Wótza,
A ty ßam ßy też dźěcźo Bože“,
Duż ſmějeſch wěſte wěcźne ſboże
Pſchi ßwojim Knjeſu w njebjeßach
Po wſchěch tych ſeńſkich ſtyſknoſcźach.
Duż k Wótzej wołaj ſtroſchnje ßo,
A w wutrobje b'dźe cźicho wſcho.

(„Wſchědny Boži Khlěb“.)

Pod ßnėhom ſakhowany.

(Pokroczowanje.)

Domaſch Cooper a jeho żona běſchtej w tychle lětach też wobaj runje tajkej měrnej a cźichej wotemrěkej, kajkejż běſchtej tu żiwej bykej. Budźiſche móhł Marcźin, tónle ßamotny muż, k n i m a j pſchińcź, a pola njeju ſawoſtacź, wón budźiſche wěſcźe na duſchi ſaßo wſchón wuſtrowił. Ale tajki dyrbjeſche ßebi wón pſchezo doma na ßwoju macź myßlicź. Schto dyrbjeſche w Amerizy tu nětkle dale ſapoczecź? — Jeho dom, pola, łuki, ſchtomy, to bě jemu wſcho, każ był na wſchě te rowy hladał, w kotrychż jeho żona a dźěcźi morwe a proſte leżachu. K tej lutkej jeniczkej, kotruż mějeſche tu hiſchcźe na ſemi, — ta pak bě jeho macź — k jeniczkej tej jeho nětkle wſcha jeho wutroba cźěrjeſche.

Ale hacź-też-to jemu njeje ženje do myßlow pſchiſchło: Hacź-też-to tu wona nětkle hiſchcźe budźe? Hacź-też-to ßebi ju hiſchcźe żiwu pola żiwych donamakam? — Haj wſchak, takle je ßo huſto ßameho ßebje wopraſchał, a pſchezo ſaßo tole ßwoje praſchenje wot ßo ſacźěri, każ był ſcherjenje wot ßo ſecźěrił, a był jo ſe ßwojej nohu pod ßo podteptał, każ cźerwja ſ nohu ſamjecźeſch. „Moja macź, haj, tu dyrbju ßebi hiſchcźe żiwu namkacź. Sechze-li Bóh „ßmilny“ rěkacź, je mi wón dyrbjał moju macź ſa mnje żiwu woſtajicź. Wſchak mam jej takle wjele, wjele wupowjedacź, wſchako dyrbju jej wſchu moju wutrobu wußypacź. Wona dyrbi mi ſaßo ßwoju ruku na moju hłowu położicź, a ja chzu ßebi wot njej dacź wſchitko wodacź. Na kolenomaj kleczo chzu ju proßycź a wona ßo potom wěſcźe ke mni dele ſkhili, mje k ßebi na ßwoju wutrobu ſcźehnje a mje pożohnuje.“

Takle bě ßebi wón nětkle pſchezo myßlił. — Ale njeje ßo wón ženje na to dopomnił, ſo budźiſche jej do prědka liſt napiſał a budźiſche takle ſ wěſtoſcźu wuſhonił, hacź je ta macź hiſchcźe żiwa, abo niż wjazy. To wſchak drje budźiſche móhł cźinicź. Ale wón bě pſched něſchto lětami někoho ſeſnał, kiż bě też ſ Němzow, każ wón, a kiż bě domoj na ßwojich liſt napiſał, ale wón bu jemu ſaßo wrócźeny a ſe ſady na liſcźe bě ſ módrym piſmom napiſane: „Adreßat (to rěka, tón, na kotrehoż je liſt piſany) je wumrjeł.“ Ale tajkele něſchto ſe ſady na liſcźe napiſane namakacź, do teho ßo Marcźin nihdy njebudźiſche móhł donamakacź. To budźiſche jemu tajke wohidne było, każ ßama ßmjercź. Ssame tajke dołhe cźakanje na wotmolwjenje budźiſche ßo jemu było ſeſdało něſchto cźeżke bycź. Radſcho chzyſche ßo wón ßam na pucź podacź. Tajkile njeměr duzy po pucźu, te wſchelake wězy, kiż běchu duzy wohladacź, to běhanje a hanjenje bjes cźłowjekami, morjo a wichory — tole wſcho běchu jemu nětkle witane wězy, budźiſche jeno móhł ſ nimi wſchemu ßwojemu njeměrej wucźeknycź, kiż bě jemu do wutroby ſajěł. Duż ßo nětkle kóżdźiczki dźeń wodnjo a w nozy praſchesche: „Hacź-też-to ßebi ju ſaßo doma żiwu namakam? Hacź-też-to ßebi ju donamakam?“ Takle je ßo praſchał a praſchał, hlej, ale żiwu donamakał ju nihdźe njeje.

Móhł ßo ſchtó ſpodźiwacź, ſo tónle muż tamle na ławje pod bosom nětkle ßamlutki ßedźo, na wſchu nalěcźowu kraßnoſcź niż njepohlada, a na wſchón ptaczi ſpěw niż njepoßłuchny. Schtóż ßebi, każ wón, w tajkej ßwojej knižzy cźita, w kotrejż je wſcho na drobno roſpowjedane, ſchtoż je jemu ſaſchło, tón wěſcźe na tychle ßłowach wißajo woſtanje:

„Sswět tu wſchón ſahinje a ſańdźe.“

5.

Marcźin wnknje do knihow hladacź, kotreż cźłowjekej praja, kajki ſměje wón ßwój pſchichod.

To je cźi něſchto ſpodźiwne, a na tym móżeſch prawje póſnacź, kajki je Bóh dobrocźiwy, a kak tónle żiwy Bóh ſ cźicha a ſ mjelcźa wſcho wodźi a cźini, hdyż po dołhim ſymſkim cźaßu na polach pócźnje ßněh tacź tam, hdźeż ßmy ßebi naſymu na nje ßwoje ßymjeńtne ſornjeſchka wußyli. Te ßu tam kikry dobyłe, a ſe ſornjatkow ßu nam ſtwjelcźka wuroſtłe, kotreż bě zyku ſymu ßněh pſchikrył, każ cźěłowa płachta morweho kaſchcź. A hlej, ſpody tehole krywa pócźnje potom ſaßo wſcho wubiwacź a roſcź. To je cźi, każ měł pſched ßwojimaj wocźomaj dźiw! Njeje cźi, każ dyrbjał dele na ßwojej kolenje padnycź a temu jeho ruku wokoſchecź, kiż nam tole wſcho tajkele rjane ſcźini! Tajkele maſch tu kóżdźiczke ſakraßne lěto wonkach w Bożej ſtwórbje pſched ßwojimaj wocźomaj, ale w Bożim hnadykraleſtwje je wſcho runje tajkele. Też tam wſchitko mjelcźo wuroſcźe a pócźnje ßo ſelenicź, każ było ßo pod ßněhom ſeleniło a wuroſtło.

Boże ßłóncźko chzyſche ßo khowacź — jenu naſymu. Liſcźo na lipach na pohrjebniſchcźu bě ßo wocźerwjeniło, jako poßlednje ßłóncźne pruhi na nje dele padźechu, a te druhe ſchtomy na pohrjebniſchcźu, każ wißate wjerby a druhe, kiż tam na rowach ſtejachu, běchu wſchě, każ było wupoſłocźene, a horkach pod njebjom ſpěwaſche ßebi jeniczki ptaczik ßamlutki ßwój khěrluſchk, każ budźiſche chzył rjeź: „Budź tu Bożmje, ty luby rjany cźaßo w lěcźu.“

Bliſko pſchi měſcźe bě wonkach pſched wrotami ſtare pohrjebniſchcźo. Hižo wjele ſtow lět běchu jowle ßwojich ſemrjetych hrjebali, ſe wſchěch domow: tajkich, kotſiż běchu měli jowle ßwojeju ſtarſcheju abo ßwojich dźědow a ßwoje wowki abo ſtarych wótzow, — a tajkich, kiż běchu hakle jowle do měſta pſchicźahnyli a kiż běchu byli zuſniży a podrużniży w měſcźe. K wjecźoru a k połnju běchu rowy ſa bohatych a ſa woßebnych ludźi; tam běchu ſa nich wjelby natwarjene a małe kapałki, kiż běchu ſe żeleſnymi durcźkami ſeſamkane, a na murjach ſtejachu jich mjena napißane abo hewaſche ßłowa a hróncźka. Hdyż ßo tam ſchtó do tychle durcźkow wuſtupi, móżeſche tam te kaſchcźe ſtejo wohladacź, kajkejż tam jedyn pſchi druhim, abo też huſto jedyn na druhim ſtejachu, a kotreż běchu wſchě ſ nětkle dawno ſeſwjadnjenymi wěnzami wupyſchene byłe. To bě nětkle wſcho wohladacź, hdyż ßo tam hižo pocźa trochu cźmicźkacź.

Ssmjercź tu wſchitko wuruna. Ale ludźo ßu tajzy dźiwni, ſo tule jedyn ßwoju wěż tajku a druhi ſaßo hinaſchu wuwjedźe. Tamle wonkach, krocźel dale wot bohatych rowow, běchu ſa bóle niſkich, khudſchich ludźi, ſa dźěłacźerjow a podrużnych rowy. Na tychle rowach njebě wjele wohladacź. S wjetſcha běchu wſchě ſelene ſ trawu wobroſcźene, róże tam na nich żane njeſtejachu a njekcźějachu, wěnzy tam też nichtó njebě donjeßł, druhdy pak tam też někajki kſchiżik ſtejeſche, huſto njebě wjazy prawje widźecź, kajke bě tam napiſmo ſtało.

(Pokroczowanje.)

Njedźela a pónděla.

Po němſkim wot F. O.
(Pokroczowanje.)

5. Holſteinſki wotroczk.

Pſched něſchto lětami je ßo w Holſteinſkej dźiwny podawk ſtał. Tam běſche bur, tón mějeſche wotroczka. Wotroczk běſche bohabojaſny, bur pak bjesbóżny cźłowjek. Bur drje pſched ßwětom cźiſte a prawe żiwjenje wjedźeſche, pſchetoż wón ani nikomu niczo njebjerjeſche ani njejebaſche a ßwój dołh wſchudźom porjadnje płacźeſche, ale dale jeho pobóżnoſcź njedoßahaſche a do Boha wěricź — běſche jemu ßměſchna wěż, dokelż — każ huſto prajeſche — w nětſiſchim cźaßu bur też tak hłupy wjazy njeje. Jeho wotroczk pak běſche hiſchcźe tak hłupy a jeho wußměſchicź a hanicź niczo njepomhaſche — wón pſchi ßwojej wěrje woſta. Hdyż móżeſche jemu bur najmjeńſche porokowacź, wón to ßmjercź rady

cźinjeſche. Hdyž ßo jemu koleßo ſkama — dyrbjeſche jeho pobož-noſcź na tym wina bycź; hdyž cźelo ſkhori, jemu kaſaſche, ſo dyrbi ßo khětſje modlicź, ſo by ſaßo wotkhoriło a hdyž bě w awguſcźe mokrota — wón ke mſchi khodźenju winu dawaſche. Wotroczk pak cźiſche a měrnje wſchitko cźerpjeſche, cźinjeſche ßwoju pſchißłuſch-noſcź a burej na jeho hanjenja tajke wotmolwjenja dawaſche, ſo dyrbjeſche ſpóſnacź, ſo też pobožny najhłupiſchi nieje.

To pak bura mjerſaſche a wón ßebi niczo bóle njeżadaſche, hacź ſo by wotroczk něſchto ſawinował, ſo móhł jeho pokhoſtacź. Ale wón niczo njenamaka; wotroczk ßwěru ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnjeſche, haj, wón ßamo druhdy wjazy cźinjeſche, hacź dyrbjeſche a to ſ tajkej wuſchiknoſczu, ſo bur njewjedźeſche, hacź dyrbi ßo nad tym ſwjeßelicź abo ßo hněwacź.

Ale na dobo bu to hinak. Hacź dotal mjenujzy bur njedźelu ženje dźěłał njebě a też ßwojemu wotroczkej dźěłacź dał njebě, niz teho dla, dokelź bě jemu wo to cźinicź, ſo by ßo ßwjaty dźeń ßwjecźił, ale dokelź ſtare waſchnje, kotrež bě wot ßwojeho nana a dźěda herbował, hiſchcźe w nim tczeſche; pſchetoż jeho nan a dźěd běſchtaj pobožnaj buraj bykoj. A kaž ßłónczko hižo ſkhowane hiſchcźe njebjo khwilu rosßwětluje, tak běſche ſ prjedawſchich cźaßow hiſchcźe ßwětleſchko ſtareho dobreho waſchnja w burowym domje ſawoſtało. Tola wone pſchezo bóle ſblědnje a ſkónczńje wuhaßnje. To bě ſpóſnacź, hdyž jenu ßobotu bur k wotroczkej do hródźe pſchińdźe a jemu na njedźelu dźěło kaſaſche.

„Ale njedźelu my njedźěłamy“, praji wotroczk.

„Ja praju, my dźěłamy jutſje“, napſchecźiwi bur.

„Njedźelu ja njedźěłam“, dźeſche na to wotroczk.

„Ty njeſchwarny lěniko, ty chzeſch ßo pokny natykacź a potom lěnjeho paſcź! Tu ßym ja ſ knjeſom! Jutſje ßo dźěła a pſchi tym woſtanje!“ S tym bur wotroczkej khribjet wobrocźi a durje ſapraßny. Wotroczk kaž pſcheßłapnjeny ſa nim hladaſche. Na to ſměrom ßwoje ßykanje dale rěſaſche a k temu hwiſdaſche, ſo by ßwoje mjerſanje ſahnał. Njedźela pſchińdźe; naſch wotroczk ſahe ſtany a wobſtara w hródźi a bróžni wſchitko, ſchtoż bě jeho pſchi-ßłuſchnoſcź. Hdyž bě cźaß ke mſchi, bur pſchińdźe a jemu na polo jěcź a tam woracź kaſaſche.

Wotroczk wotmolwi: „To njemóžu, to je pſchecźiwo Božej kaſni.“

Bur ßo ſ hněwom ſacźerwjeni a ſawoła: „Ale ty dyrbiſch, ja to chzu!“

Tola wotroczk pſchi tym woſta: „Ja to njecźinju, dokelź je to pſchecźiwo Božej kaſni“.

Najſkerje by ßo bur do njeho dał a jeho pſchebił, hdyž ßebi pſchi wſchej ßwojej roshorjenoſcźi rosmyßlił njeby, ſo mějeſche też wotroczk ßylnej ruzy, kiž byſchtej też krucźe pſchimałej; duž wón jenož ſawoła: „Ty dyrbiſch do dźěry! Ja chzu tebi pokaſacź, ſchtó je ſ knjeſom!“ — A na druhe ranje dźěſche na ßudniſtwo a wobſkorži wotroczka, ſo jemu njeje poßłuſchny był.

Wotroczk bu pſched ßudniſtwo žadany a dźeń wußudźenja pſchińdźe, wotroczk ßo ßwoju zyrkwinſku ßuknju woblecźe a ſtupi pſched ßudnika, hdźež bur hižo ſtejeſche a cźakaſche. Schtóž teho bura njeſnajeſche, tón jeho ſa bura měł njeby, pſchetoż wón běſche ßo cźiſcźe měſchcźanſzy ſwoblekał a ſdaſche ßo jara woßebny knjes bycź. Cźim bóle wón też ſ hordoſczu na wotroczka dele hladaſche, hdyž tón ſaſtupi. Ssudnik mjena pomjenowawſchi, ßebi nawocźi (brylu) ſtaji a ſ aktow ſkórżbu cźitaſche: „Wy ſcźe po tajkim wob-ſkorżeny“, ßo na wotroczka wobrocźi, „ſo njejſcźe ßwojemu knjeſej winojtu poßłuſchnoſcź wopokaſali“. „Wón je njedocźink, nje-docźink wón je!“ bur ſawoła. „Mjelczcźe, doniž njejſcźe praſchany!“ pſchikaſa ßudnik. Bur woblědny a ſ hněwom ßo do ßwojeho klobuka ſakußny; ßudnik dale rěcźeſche: „Je wěrno, ſo ſcźe nje-poßłuſchny był?“

„Haj“, wotmolwi wotroczk.

„Njewěſcźe wy, ſo dyrbi wotroczk ßwojemu knjeſej poßłuſchny bycź?“

„Knjes ßudniko“, praji wotroczk, „prawo je prawo, a njeprawo je njeprawo. Runy pucź je dobry, a kſchiwy k cźertej wjedźe. Ja wěm, ſo mam ßwojemu knjeſej poßłuſchny bycź, pſchetoż pißane ſteji: „Wy wotroczźy, poßłuchajcźe waſchich cźělnych knjezich ſ bojoſczu a ſ tſchepjetanjom w ßwěrnoſcźi waſcheje wutroby jako Khryſtußej ßamemu.“ Ale na druhim měſcźe ſteji też pißane: „Bóle Boha ßo ßłuſcha poßłuchacź, dyžli cźłowjekow.“ Knjes ßudniko, tón bur je hněwny, dokelź chzu pobožny bycź, teho dla ßebi wote mnje żada, ſo njedźelu dźěłam. Njedźelſke dźěło bjes namaj wucźinjene njeje. Ja chzu dźěłacź wodnjo a w nozy a mi njeje dźěłacź cźežko a wſchitko ſwólniwje cźinju, to wón ßam wě, ale njedźelu, hdyž ßym ßwoju hródź wurjedźił a ſkotej pizu dał, potom chzu ßwój měr měcź. A hdyž mój knjes ſ tym ſpokojom njeje, njech mje ſe ßłużby póſcźele. Knjes ßudniko, dale niczo njewěm.“

Tón pak dźeſche: „Luby mužo, ja dyrbju też njedźelu dźěłacź, jenu kaž druhu a to njeßměm niczo prajicź.“

Wotroczk wotmolwi: „To je ſrudnje doſcź, knjes ßudniko! Njedźelu macźe ke mſchi hicź, wy trjebacźe też Boże ßkowo; woßebni knjeża trjebaja też Boże ßkowo“. — A wón pſchimny do ſaka a wſa ſ njeho małe knižki a cźitaſche ſ nich: Tſecźa kaſnja: Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź. To je tak wjele: My ßo dyrbimy Boha bojecź a jeho lubowacź, ſo bychmy prědowanje a Boże ßkowo njeſazpili, ale to ßame ſa ßwjate dźerżeli, radźi ßłyſcheli a wuknyli. — To je Boża kaſnja, knjes ßudniko; tu ßym wuknył, a tu budu dźerżecź.“

Ssudnik ßo dale njepraſcheſche; wón běſche pſcheßłapnjeny a ßebi ſe ßwojej mudroſczu dale njewjedźeſche. Bur chzyſche ßo huntoricź, ale jemu ßo huba ſatyka. Po dwěmaj njedźelomaj pſchińdźe wußudźenje, ſo bur prawa nima ßwojeho wotroczka njedźelu k dźěku nuſowacź a hdyž njemóže ſ nim w tym w dobrym pſches jene pſchińcź, ma jeho ſe wſchej cźeſczu ſe ßłużby puſchcźicź.

Ja bych chzył, ſo bych wotroczka trjebał, tajkeho bych ßebi hnydom wſał, kajkiž tón pobožny Holſteinſki běſche. Ale ja žaneho njetrjebam.

Wulki mudry Fichta a pobožny baron ſ Kotwiz.

Wobaj mužej mějeſchtaj zyle wſchelakej myßli wo wěrje. Fichtowa wěra běſche ſałożena na jeho wuczbu a jejna ſałožkna myßl běſche: „Cźłowjek dyrbi dobru wolu měcź, a wón něſchto dokonja!“ Baron ſ Kotwiz pak praji: „Niz wot cźłowſkeje wole, ale wot Božeje ßmilnoſcźe wſchitko wotwißuje!“ Fichta mějeſche ßo drje ſa wjele mudriſcheho ſe ßwojimi nahladami, ale tale dobrocźiwoſcź, kotruž tamny ludźom wopokaſowaſche, jeho tola k rospominanju wabjeſche a wón to žadanje wupraji, ſo chze teho dźiwneho muża ſeſnacź. Baron jeho žadanje rady dopjelni a wopyta Fichtu. Tón najprjedy na njeho ſ wyßoka dele hladaſche; wonaj rěcźeſchtaj wo modlenju. Fichtowa myßl běſche: „Dźěczo drje ßo modli, muž pak ma wolu.“ Na to wotmolwi jemu baron ſ Kotwiz: „Knjes profeßoro, ja mam ſchěſcź ſtow khudych ſaſtaracź a huſto njewěm, ſ wotkal bych khlěba nabrał. Duž ßebi hinak pomhacź njewěm, hacź pſches to, ſo ßo modlu.“ Fichta niczo napſchecźiwo njepraji, wón ßebi to khwilu rosmyßli, ßylſy jemu do woczow ſtupichu a wón praji: „Haj, luby barono, k temu moja mudroſcź njedoßaha!“

Wěſtoſcź w póſnaczu.

Katharina, ſakſka wójwodowa, běſche rodźena mecklenburkſka prynzeßa a mandźelſka ſakſkeho wójwody Hendricha pobožneho. Tón njeběſche wot ßwojeho bratra, wot wójwody Jurja, niczo doſtał, khiba Freiberk a Wolkenſtein a pſchi tym tón wſchitko cźinjeſche, ſo by jemu to mało, ſchtoż mějeſche, hiſchcźe wſał a to teho dla, dokelź běſche ßo ſa Luthera a evangelijon wuprajił. Po bamžowej radźi wón poſpyta jeho jemu pjenjeſy a wulki wužitk lubjo dobycź; najprjedy dyrbjeſche ſpytacź Katharinu na ßwój bok cźahnycź a wona mějeſche potom to druhe dokonjecź. Wójwoda Jurij po tej radźi cźinjeſche; wón póßła mužow ſ Draždźan do Freiberka, kotſiž dyrbjachu wulke kubła a kraj lubicź.

Katharina wotmolwi: „K cźemu ßu wſchitke te ßlubjenja a pjenjeſy nuſne? Chze-li wójwoda Jurij něſchto, ſchtoż mi k mojemu ſbožu ßłuži, ßmój ja a mój mandźelſki hotowaj to darmo cźinicź; chze-li pak ſchto druhe, wón doſcź ßlěbora a ſkota nima, ſo móhł mje wabicź tajke něſchto cźinicź.“ Wona pſchiſtaji, ſo zykeho ßwěta bohaſtwo ſa Khryſtußa a ßwoju wěru njewoſmje. Wona ßo dźiwaſche, kak móže Jurij ßebi wo njej myßlicź, ſo ßo ludźom runa, kiž ßebi ßwětne wězy wyſche waża, hacź njebjeßa a ßwoje ßwědomnje. Wona pak jemu ſ zykej wutrobu woda a praji, ſo chze Boha ſa njeho proßycź. Tych wotpóßłanych pak proßyſche, Freiberk wopuſchcźicź, ſo njebychu druhich ſ pjenjeſami ſpytali ſawjeſcź; pſchetoż jich rěcź bě kaž rěcź ſpytowarja: „To wſchitko chzu cźi dacź, jeli ſo dele panuwſchi ßo ke mni modliſch“. Wona da ßwojemu ßwakej prajicź, ſo ſtaj ſe ßwojej khudobu ſpokojom a ßebi niczo njeżadataj hacź dobre ßwědomnje a ſo to druhe wſchitko Bohu pſchewoſtajitaj.

Tuto hódne smyßlenje njesapłaczene njewosta. Jurij wumrje, żaneho herbu njesawostajiwschi a jeho każ njerady to też Jurij widżesche, jeho bratr Hendrich. pak bu macż wulkeho a sbożowneho wójwody Moriza.

Wójwoda herba bu, Katharina

Wyßoki khèrlusch Salomonowy w ßerbskich khèrluschach.

13.

Staw 2, 10.

Wotmolwjenje pschecżela.

Ssym Jeho ßłowa srosymiła?
Mój pschecżel tak mi wotmolwi?
Wón żada, so bych wustupiła
Nětk s mojej' cżichej' komorki!
Wo durje klapajo mje woła,
A tola wonkach wostanje!
„Nětk postań!" to ßu jeho ßłowa,
„Pój ßem!" je jeho strowjenje.

Ja w ßłódkich ßonach zunje leżach,
Měr Boży sacżu wutroba.
Na Jeho ßłowo hnydom bèżach,
Se ßłódkoh' lóschta storhnjena — —
Mi bě tak derje w mojich ßonach,
Běch ßwětej hižo cżeknyła;
Na njebjeskich ßo cżujach honach —
Kak wón nětk praji: „Wustup dha!"

O pscheschonuj mje s wojowanjom,
Mój drohi! Schto chzu na ßwěcże?
Hdżeż s nusu a se żałoscżenjom
Sso duscha prjedy bědżesche.
Ja wot Tebje buch pschewinjena,
Hacż runje ßo Cże sdalowach;
Duż njech ßym nětk jow potajena,
Mje wostaj w mojich njebjeßach.

Hłóß, s kotrymż nětk ßym sawołana,
Mi pohibuje wutrobu.
„Pój, pschecżelniza moja rjana!"
Tak wón mje wabi s luboscżu.
Wón każe mi, so dyrbju stanycż,
Mi dżowzy wón Knjes njebjeßow;
Ja k nohomaj Jem' móhła panycż,
A tola woła Wón: „Pój jow!"

„Pój jow!" je Wón dał wotmolwjenje,
„Stań!" se ßłódkeho drěmanja.
Na tajke Jeho wuprajenje
Duż khwatacż chzu bjes komdżenja!
Mój pschecżelo, ja niczo njewěm,
Hacż so Cże wulzy lubuju!
Ty wołasch mje, duż nětk też pschińdżem;
Tu ßym na Twoju pschikasnju.

Budżcże stroschtni!

Wulki zyrkwinski wótz Khrysostomus junkrócż praji: „Hrěch je korjeń wscheho sleho". Je to wěrno? — Nashonjenje to wuczi. S wotkal móhł hewak hrěschnik wjedżecż, so hnada a wodacże na njeho cżaka, hdyż by jemu to tón njeprajił, kotrehoż ßwjate kasnje je wón pschestupił? Stwórba jemu to prajicż njemóże; ßwědomnje jemu to prajicż njemóże; Mójsaß jemu to prajicż njemóże. Teho dla běsche ßwět do Khrysta bjes měra. Ludżo cżujachu hrěch a jeho hłuboko ranjaze żahadło, ale tón poßoł wot horkach tu njebě, kiż by prajił: „Budź stroschtny!" Cżłowjekojo drje sdychowachu: „Ach, njebudże bórsy nóz nimo?" — ale wona wosta nóz. Woni proschachu: „Ach, so chzył ty njebjeßa rostorhnycż!" — ale njebjeßa wostachu każ żelesne a ßo rostorhnycż njechachu. Rt profety praji: „Kak kraßne ßu na horach nohi tych, kotsiż měr pschipowjedaju!" — żaneho ßlěda tych pschipowjedarjow měra nihdże widżecż njebě a duż na dobo saklincża to: „Měr na semi!" To dżěcżo bě ßo narodźiło, kotrež běsche profeta s wěschczérskim hłoßom měrneho sěrschtu mjenował. To dżěcżo roscżesche a jako prěni krócż w Nazarecże do schule bjes pißmawucżenych pschińdże, cżitasche s profety Jesajaßa te ßłowa: „Duch teho Knjesa Knjesa je na mni, teho dla je mje tón Knjes żałbował. Wón je mje póßłał, so bych khudym pschipowjedał to evangelijon, so bych sahojił rosłamane wutroby, so bych prědował jatym wupuschczenje a swjasanym wotwjasanje", a jako wón te knihi běsche sacżinił, praji wón: „Dżenß je tuto pißmo dopjelnjene psched waschimaj wuschomaj." A wón je to wopokasał, so bě to pißmo w nim dopjelnjene, pschetoż wón wołasche wschitkich sprózných a wobcżeżenych k ßebi a wokschewjesche jich s troschtom hrěchow wodacża a dawasche jim ßwój měr.

Sswět měra pschinjesecż njemóże.

To ßu naschi wótzojo hižo w starych cżaßach pósnali. My widżimy na pschikład na Lorenzowej zyrkwi w Nürnberku wobras „ßwěta". Wón je wobrasowany jako rjana żónska s rjanym wobliczom, kiż ma wokoło schije słote rjecżasy a w jenej ruzy korb s kraßnymi różemi a płodami njeße. Tajki je wobras wot prědka. Zyle hinaschi pak je wot sesady — wón je nastróżazy napohlad — pół shniły koscżowz, w kotrymż hady wokoło waża. Tak je ßwět prawje wobrasowany.

W Palästinje pola tak mjenowaneho morweho morja roscże dżiwny płód, kiż ßo Sodomske jabłuko mjenuje. Wón ma rjany napohlad, każ cżerwjenoliczkate jabłuko. A hdyż do njeho kußnjesch, ßo nastróżesch a cże syma poběhuje, pschetoż snutska je wón hrosny. Tak je ßwět swonkownje rjany a sawjedżazy, s nutska pak shniły a hrosny.

Lubuj ßwoju żonu!

Njeje wona srudna a sprózna dla wjele bjes spanja pschecżinjenych nozow a dżěła? Njeßyda hischcże po nozach a płata a wuporjedżuje, hdyż ty spisch? Njeje tebje hladała a lubowała w cżeżkich a srudnych cżaßach tak derje, każ w dobrych, runjeż bě ty husto symny a ßurowy pschecżiwo njej? O duż lubuj ßwoju żonu a wopokasuj jej ßwoju luboscż. Pschecżelne ßłowo, mała pomoz, mały dar, pschipósnacże jejnych wjele ßłużbow a dżěłow, jejneje ßwěrnoscże żoninu wutrobu husto dżiwnje poßylni a wokschewi — a to móże też khudy muż cżinicż. Wschak njewěsch, hacż ßnano bórsy tón cżaß njepschińdże, w kotrymż ßo row wysche lubowazeje, ßwěrneje wutroby samknje, a potom je posdże.

Sswědcżenje sa bibliju.

Jedyn prědar ßlědowaze powjeda: „S cżim dopokasacże, to je Boże ßłowo, schtoż biblija praji?" To bě to, schtoż ßo mje nahladny, ale njewěrjazy muż woprascha. Runje ßo ßwěcżka w bliskoscżi ßwěcżesche, ja ju wsach, ju psched njeho dżerżach a prajich: „S cżim dopokasacże, so je to ßwětko?" — Tamny cżujesche, schto chze to praschenje jemu prajicż. A woprawdże běsche to prawe wotmolwjenje, kiż běsche mi Bóh do rta dał. Sswětko ßo ßamo wot ßebje jako tajke wopokasuje, tak też Boże ßłowo. Schtóż jo sapschimnje, budże wot njeho sapschimnjeny, hdyż je wón, każ Jesuß praji, s prawdy.

Dobre wotmolwjenje.

„Cżeho dla symski płód wjazy dawa hacż lětny?" ßo měschczan bura woprascha.

Bur wotmolwi: „Dokelż je krutu młodoscż měł".

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacż. **Na schtwórcż lěta** płacżi wón **40 np., jenotlive cżißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencż w Klětnom a farař Gólcż w Budyschinku.
Cżischcż a nakład Ssmolerjez knihicżischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 33.
14. auguſta.

Lětnik 2.
1892.

Wšerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

9. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Kor. 10, 12: „Teho dla, komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepanje.“

Cźahanje Iſraelſkich dźěcźi pſches puſcźinu woſtanje ſa wſchitkón cźaß ſnamjo ſa cźlowſke žiwjenje. S doma teje ßłužby w Egyptowſkej k ßwobodźi ßlubjeneho kraja; ſ wotroczkowſtwa k knježenju! Ale bjes tym dołhe khodźenje, tam a ßem; cźahanje pſches puſcźinu ſ wjele nuſy a tradanjow; wocźehnjenje Bože pſches khutnoſcź a dobrotu; wſchelake ſpytowanje wěry a poßłuſchnoſcźe; wſchelake ſnamjenja Božeje pomozy, ale też Božeje ſchtrafy. Schtož je tón Knjes chzył, je wón dozpił. Wón poniži a ſpyta lud, „ſo by ßo ſjewiło, ſchtož by w jeho wutrobje było, hacź budźa jeho kaſnje dźerżecź abo niz“. Rosßud Boži pak ma ßo tak: „To ßu ludźo, kotrychž wutroba pſchezo błudźi a woni njechadźa moje pucźe pósnacź; ſo ßo pſchiſßahach w ßwojim hněwje, ſo woni k mojemu wotpočinku pſchińcź njedyrbja. Pſ. 95, 10. 11.

„To ßo pak wſchitko ſta jim k ſnamjenju“, praji ßwj. japoſchtoł, nam pak je napißane k wucźbje. Bože wotpohladanje woſtanje to ßame, dyrbi ßo ſjewicź, ſchtož je w naſchich wutrobach. Wón je nam wjazy dał hacź dźeßacź kaſnje; my mamy k temu też evangelij; my nimamy jeno Mójſaßa, my mamy też Khryſtußa. Nam je wjazy ßlubjene, hacź Iſraelſkim dźěcźom, niz ſeměſki kraj, ale wótzny kraj w njebjeßach. Nětk je Boža wola, ſo bychmy my w ßwojim ſeměſkim žiwjenju a w wſchěch ſpytowanjach jeho ßwěru ſacźuli a jeho wótzowſku ruku pósnali. „Bóh je ßwěrny“, rěka w naſchej ßwj. epiſtoli; „žane, khiba cźłowſke, ſpytowanje njeje waß nadeſchło; wón waß njebudźe pſches waſche ſamoženje dacź ſpytowacź; ale budźe cźinicź, ſo to ſpytowanje tak kónza dobudźe, ſo wy jo ſnjeſcź mózecźe“. A tola je w naſchich evangelſkich woßadach wjele ludźi, kiž w ſpytowanjach njewobſteja, ale podleža.

Njejßu te hrěchi, na kotrež ßwj. epiſtola ſpomni, też ſchkoda naſcheho luda? Kak wjele je pſchibóžnych! kak huſto dyrbimy ſhonicź, ſo maja ſa ſboże žiwjenja jěſcź a picź; kak wjele ſrudnych wězow ſhonimy wo njepózcźiwoſcźi, woßebje też młodeho luda! Kak wjele lohkomyßlnoſcźe, Bohaſpytowanja, kak wjele morkotanja a ſtaranja! Je runje, kaž tehdy. A tola je ßo to wſcho nam k ſnamjenju ſtało, ſo bychmy lóžſcho měli a w ſpytowanjach wobſtacź móhli. Tola widźimy wjele ßwójbow kónz wſacź pſches nanowe wopiłſtwo; dźěcźi-dźěcźi ſdychuja pod jebanſtwom a njeſprawnoſcźu prjedawſchich narodow, telko ſtawow naſcheho luda cźerpi pod Božim hněwom. Njeßłyſchimy? njewidźimy? ßmy hiſchcźe pſchezo hłupi?

Sso drje na jenym dnju njenawuknje, Bože pucźe ſroſymicź. Je wjele dźěła, prózy, próſtwow a ßylſow trjeba. Ale Bóh je ßwěrny; wón ma ſcźerpliwoſcź ſ nami. Wón je rólnik, kiž na žně cźaka. Pſches ſłe a dobre dny naß dopomina a k ßebi cźehnje. Naſch lud je Knjeſowu ßylnu ruku huſto ſhonił. Kóždemu domu je ßo žohnowanje a pomoz, ſpytowanje a wotcźehnjenje Knjeſowe pokaſało. Nichtón ßo njeſeſtari bjes teho, ſo wſchehomózny Knjeſowu rulu njepytnje. A k wſchěm tutym

ßamßnym ſhonjenjam mamy hiſchcźe warnowaze wopokaſma ſ prjedawſchich cźaßow, haj ſ tamneje ſtarodawneje ſańdźenoſcźe, kotraž tola pſches ſnajomſtwo ſe ſtarym ſakonjom pſchezo cźerſtwa woſtanje w naſchimaj wocžomaj.

Sſłyſchmy po tajkim Knjeſowe ßłowo! Schtóž ſpyta, po nim žiwy bycź, nawukńje móz a ſcźerpnoſcź. Ale njebudźe nichtón rucźe miſchtr. Jich wjele ſaßo wotpanje. „Komuž ßo ſda, ſo ſteji, tón ßo hladaj, ſo njepanje", tak ßo nam dźenß pſchiwoła. Twjerdźi a wěſcźi budźemy hakle poſdźe. Duž njebudźmy pſchekhrobli. Abraham dyrbjeſche pſchezo ſ nowa wo wěru wojowacź, Pětr wo to, ſo Khryſtußa wuſnawaſche. Luther cźujeſche hněw jako koł w ßwojim cźěle a Auguſt Hermann Franka ſwucźowaſche ßo dołho w dowěrjenju na teho Knjeſa, doniž ſe wſchej wěrnoſcźu na durje ßwojeho doma ſa ßyroty tón ſchpruch ſtajicź njemóżeſche: „Kotſiž na teho Knjeſa cźakaju, doſtanu nowu móz, ſo ſ kſchidłami horje ſlecźa, jako hodleŕ, ſo běża a njewuſtanu, ſo khodźa a njewoßłabnu."

Bóh luby Knjes daj też nam wſchitkim we wſchěm, ſchtož naß ſpytuje, dobycźe pſches naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta.

Pod ßnèhom ſakhowany.

(Pokracźowanje.)

Ale Boże lube ßłóncźko tam na jedyn row runje tajke rjane ßwěcźeſche, kaž na žadyn druhi. Wone ßwěcźeſche runje tajke jaßne na te rjane khapalcźki, kaž na te ſeſpadane rowy, a te lube róžicźki dawachu do wſchěch bokow ßwoju luboſnu wóń, ſo bě wſchudźom jich wudych ſacźucź.

Tam, hdźež běchu te rowy ſa khudych ludźi, bě jedyn, kiž bě woßebje duſchny ſdźerżany; po prawom běſchtaj wonaj dwaj, pſchetoż wobaj hromadźe ßłuſcheſchtej. Kamjeń abo kſchiž na nimaj žadyn njeſtejeſche, pſchetoż jowle njeßmědźiſche nikomu nichtó dacź žadyn kamjeń na jeho row ſtajicź. Ale duſchnje ſ rjanym ſelenym bě tónle row wobroſcźeny a ßrjedźa ſtejeſche něſchto róžowych pjeńcźkow, kiž běchu wſchě jara duſchnje wothladane. Jow bě widźecź, ſo ßo ſawoſtajeni ſ luboſcźu wo tónle row ſtaraju.

Na tymle rowje leżeſche muž, kiž tu wſchón njerjad ſ wulkej prózu plějeſche, kotryž bě ßo jemu do teho ſeleneho a ßrjedź jeho cźerńjowych róžow ſacźiſchcźał a ſakorjenił. Tón tam tola ſ tajkej ßwěru kóždźicźku trawicźku a ſchtož ßo tam hewak njepraweho wunamaka, ſwutorha, ſo móżeſche hižo na tym kóždy wupóſnacź, kajkej lubaj běſchtej jemu taj bytoj, kotraj tamle wotpocźowaſchtaj.

Nětkle ßo wón pomału ſběże. Wón bě tam dotal kleczo płéł, duž běſchtej jemu wobej kolenje kaž ſeſpinanej. Nětkle wſa ßebi ſaßo ßwój kijeſchk, kotryž bě ßebi tam na ſemju położił, a ſ wobimaj rukomaj na njón ſeprjeny hladaſche dołhu khwilu ſ pokhilenym wobliczom dele na row. Wocźi běſchtej jemu wobej wſchej błukej a trochu ſacźmjenej. Tajkile tam wón ſtejo na ßwój row hladaſche, kaž chzył tam ſe ßwojimaj wocžomaj wſchu tu ſemju pſcherycź!

S boka ſtejeſche pſchi jenym běłym kſchižu ſ marmora žónſka wſcha cźorna ſdruſcźena. Pſchi njej bě khwilu mała holcźka poſtała, ale temu dźěſcźu bě ßo woſtudźiło tak dołho pſchi macźeri pola kſchiża ſtejo ſawoſtacź, duž bě mjelczo krocźel dale ſchła a potom pſchezo ſaßo krocźel dale, hacž njebě k tym druhim rowam pſchiſchła. Ale macź tam pſchi rowje wſcha tajka myßlata ſtejeſche, ſo njebě niz niczo wo tym dopytnyła, ſo bě to dźěczo wot njeje prjecź ſeſchło.

Tón muž, kiž tamle pſchi rowje ſtejo ſ runymaj wocžomaj na te róże na rowje hladaſche, na jene dobo jacźu, ſo bě jemu něchtó ßwoju cźopku mału rucźku na jeho ruzy położił a duž nětkle wuhlada, ſo pſched nim mała holcźka ſ módrymaj wóczkomaj ſteji, a ſo jemu ta něſchto róžicźkow do ruki poda.

„Pſche cźo jowle na twojim rowje žadyn tajkile běły kſchiž njeſteji, kajkiž mamy my na naſcheho nanowym rowje ſtejo?" ßo jeho wona wopraſcha. A hakle jeho wotmolwjenje njewocźakajo jemu wona pſchiſtaji: „Chzeſch měcź tele róžicźki ſa tónle twój row? — Nan ma jich hižo tak doſcź! Ja wěm, ſchto ma naſch luby nan na ßwojim kamjenju ſtejo: „Ja ßym žiwy, a wy dyrbicźe też žiwi bycź!" Lubi ßo cźi tajkele ßłowo?"

Tón muž ſkoro prawy njewjedźiſche, kajki dyrbjał ßo pſchecźiwo tutemu dźěſcźu ſadźerżecź. Wón hłubje a hłubje ſadycha a jeho blěde wobliczo ßo jemu wujaßni, ſo kaž na jene dobo na tole dźěczo ſawoła: „Salomeja, luba ſłota Salomejka!" „Ně, tak mi njerěkaja", jemu to dźěczo rjekny, „mi Madlenka rěkaja, móżeſch mi też moje dla Lenka rěkacź, takle mje naſch njebo nank pſchezo wołaſche. Pój nětkle khwilu ßobu a praj mi, ſchto tamle na wſchěch kſchižach a kamjenjach napißane ſteji. Trochu mózu drje też hižo cźitacź, ale jeno ſe ßwojich ſchulſkich knižkow. Pój ßobu. Naſcha luba mama pſchi nanowym rowje pſchezo dołho ſtejo woſtanje, huſto dobru khwilu; duž budź tajki dobry a pój kuß ſo mnu ßobu!"

Takle tam ta holcźka ſ nim powjedaſche a luboſna ſe ßwojimaj módrymaj wóczkomaj temu mużej do wocžow hladaſche. Wón pak njemóżeſche ſkoro wjazy wot tuteho dźěſcźa ßwojej wocźi wobrocźicź, a pſchezo ſaßo ßebi ßam pſchi ßebi ſ mjelcźa prajeſche: „Salomeja, lube ſłote dźěczo!" a potom tam ſ njej dźěſche, hdźež jeho wona dowjedźe.

Wot jeneho kſchiża dowjedźe jeho wona k druhemu, wot teho kamjenja hacž k tamemu, a tón muž jej potom te napißma ſ hłubokim hłoßom pſchepraji. Dale wonaj pſchińdźeſchtej a mjehkſchi wón bu, a bóle bě w wutrobje hnuty a bóle bě na jeho hłoßu ßłyſchecź, kajki bě wſchón hnuty.

Haj wſchak, jowle běchu wſchě te rjane, kraßne Jeſußowe ßłowa napißane, ſ kotrymiž nam wón, tónle naſch pſchecźel, dopokaże, ſo je wón ſa naß ßmjercź a row pſchewinył, ſo je wón naſch pſchecźel, tajki pak hacž do ßameho rowa. Haj, hiſchcźe wjele wjazy: Wón wſchě te mróczele, kiž nam wyſche naſcheje hłowy ſteja, roſecźěri, ſo móżemy ßrjedźa pſches nje hacž do ßameho njebjeſkeho wótzneho doma kaž ſ durjemi nuts pohladnycź, a ſo móżemy wuhladacź to měſto, hdźež budźemy junu ßobu ſ nim wěcźnje a kóždy cźaß žiwi.

Tón muž, wo kotrymž cźi jowle dotal powjedach, pak nichtó druhi njebě, dyžli Dubez Marcźin. Wón bě ßam ſe ßwojimaj rukomaj ßwojeje Macźerźyny row wote wſcheho njerjada wucźiſcźił — a nětkle bě ßo dał wot teje holcźki dale dowjeſcź; jemu bě było, kaž był jeho Bóh tón Knjes dale ſcźahnył, jako jeho ta holcźka proſcheſche: „Pój jeno khwilku ßobu ſo mnu!" To hiſchcźe jemu ženje njebě do myßlow pſchiſchło, ßebi na tychle zuſych rowach te napißma wucźitacź. Jemu bě było pſchezo, kaž było jeho něſchto k ßamemu temu jenemu — k ßwojeje macźerinemu — rowej cźahnyło. Schto hakle budźiſche ßo wón hewak wo wſchě te druhe dyrbjał ſtaracź?

— Ale nětkle bě ßebi tam něhdźe tole wucźitał:

„W mojeho Wótza domje je wjele wobydlenjow, a ja tam du, ſo bych wam měſto pſchihotował."

Ta mała holcźka bě ßebi pſchezo te ßłowa woſpjetowała, a ſ jejneho rta jemu wone wſchě tajke ſpodźiwne a rjane wuklincźachu, hacž runje wona ßama niczo wo něczim tajkim njewjedźiſche, kajki wulki troſcht a kajka wulka nadźija móhła w tychle ßłowach leżecź.

Na jeneho dźěſcźowym rowje ſtejeſche napißane:

„Jeho duſcha ßo Bohu derje ſpodobaſche, duž je wón ſ nim ſ tuteho ſłeho žiwjenja won khwatał!"

Takle pola njeju dale dźěſche wot jeneho kſchiża k druhemu. Tutemu dźěſcźu ßo niz kuſka njewoſtudźi, ßebi te pißma wot teho muża dacź pſcheprajicź, a temu mużej bě, kaž byłe ßo jemu pſched jeho wocžomaj někajke dźiwne knihi wuwotewriłe, a kaž był ßebi nětkle ſ nich cźitał, jenu ſtronu ſa druhej.

(Pokracźowanje.)

Njedźela a póńdźela.

Po němſkim wot F. O.

(Skóncźenje.)

6. Módra póńdźela.

Dokelž ßo dźenßniſchi dźeń tak wjele wo ßwjecźenju njedźele piſche, ſchtož je też jara nuſne, njech ßo też junu něſchto wo póńdźeli praji; pſchetoż kaž je wěſte, ſo dyrbi njedźela dźeń měra bycź, tak wěſte też je, ſo póńdźela njeßmě dźeń hrěſchenja bycź, na cźož dyrbi ßo Bohužel jara ſkorżicź.

Hdyž budźe to rjemjeßłnik cźitacź, hnydom ſpóſnaje, na cźo ßebi pomyßlu. „Módra póńdźela! módra póńdźela!" budźe prajicź. S tym ma też prawo. Ja pak tola njewěm, ſchto dyrbjało na póńdźeli módre bycź. Pſchetoż módra barba je rjana barba a

jako je Bóh tón Knjes njebjeßa natwarił, a je wyſche ſemje wupſcheſtrěł, njeje ſa njebjeßa rjeńſcheje barby wjedźał, hacź tu jaßnu módrinu. A hdyž je cźłowſka wutroba ſrudna a do tuteje luboſneje módriny pohladnje, je ſaßo ſtroſchtna. Ale ſchto ma ta rjana módra barba ſ módrej póńdźelu cźinicź?

Módra póńdźela rěka „lěnjeho paſcź“; módra póńdźela rěka „ßo na rejwanſkich łubjach walecź“; módra póńdźela rěka „kharty hracź“; módra póńdźela rěka „piwo a palenz žłokacź“; módra póńdźela rěka „dołh cźinicź“; módra póńdźela rěka „Boha ſabycź“. Teho dla ja praju, ja njewěm, cźeho dla wona módra póńdźela rěka.

Rjemjeßłnik abo dźěłacźeŕ je po mojim ſdacźu cźłowjek, kaž kóždy druhi kſcheſcźijan; cźeho dla dha ſa wſchón ßwět pißane ſteji: „Schěſcź dnjow dyrbiſch dźěłacź a na ßedmym dnju dyrbiſch wotpocźowacź? a ſa rjemjeßłnika abo děłacźerja ßameho dyrbjało rěkacź: Pjecź dnjow dyrbiſch dźěłacź a dwaj móżeſch ßo ſawjeßelicź, kažkuliž chzeſch? To by tola dźiwna biblija była, w kotrejž dyrbjało to pißane ſtejecź; tajkeje też hiſchcźe ženje wohladał njeißym, ani žaneje, w kotrejž pißane ſteji, ſo wotpocźowanje wobſteji ſ dźiwich ßwětnych wjeßelow. Wjele bóle biblija wo tym zyle hinak rěcźi, kaž móżeſch to Gal. 5. cźitacź.

So ßo wo tym ſaßo ßłowcźko porěcźi, je też woßebje teho dla tak nuſne, dokelž je jich jara wjele, kiž běchu prjedy hódni a dobri mužojo, do hubjenſtwa pſchiſchło, dokelž ſapocźachu módru póńdźelu dźerżecź. Ja njemóżu ſroſymicź, kak móhło do miſchtroweho domu žohnowanje ſacźahnycź, hdyž njecha, ſchtož w jeho mozach ſteji, pſchecźiwo tutemu waſchnju wuſtupowacź. Prěnje wſchak je, ſo ßam ſ dobrym pſchikładom prjedy dźe. Wot tych miſchtrow budźe Bóh junu ßebi rachnowanje žadacź ſa wſchitkich tych, kotrychž mějachu jako ßwojich dźěłacźerjow hladacź a woni budźa dyrbjecź wotmolwjenje dawacź, hacź ßu na nimi cźinili, ſchtož běchu cźinicź winojcźi. Hdyž budźe potom miſchtr wotmolwicź: „Ja ßym tym pachołam doſcź rěcźał!“ budźe Bóh prajicź: „Schto pomha to rěcźenje? Sſy ty ßam po tym cźinił?“ — A potom budźe někotry wotmjelknycź dyrbjecź.

Hdyž ſtarſchej ßwojemu ßynej, hdyž je wuwuknył, dadźa do zuſby cźahnycź a wo nim měßazy a lěta dołho niczo njeßłyſcha, ſtaj wonaj ſe ßwojimi myßlemi huſto pola njeho a w ſtyſknjwoſcźi k Bohu ſdychuja, ſo chzył jeho pſched wſchěm ſłym na cźěle a na duſchi ſakhowacź. Ale tón miſchtr, kiž ma teho ßyna w ßwojim dźěle, ßebi na wjele druheho myßli, ale niž na ſtaroſcź a modlitwy jeho ſtarſcheju; wón je jemu zuſy, kiž ſa njeho dźěła a kotremuž wón mſdu płacźi. Hacź wón po dobrych pucźach khodźi abo hacź je w ſtraſche do ſkaženja padnycź, je jemu zyle wſcho jene. Jeno ſo wón wſchědne dny pilnje hěbluje a ſchewzuje, njedźelu a póńdźelu móże ßo pola ßwini walecź; ſchto to miſchtra ſtara? Hdyž dyrbi ßo na njeho hněwacź, jeho wuhnaje a ſ tym je hotowe. — A cźi wboſy wucźomzy, kiž drje ßo hiſchcźe na tym ſłym cźinjenju móhreje póńdźele ſjawnje wobdźělicź njeßmědźa — ßu bórſy wot teho jěda natyknjeni a pytaju potajnje ßwoje ſke pucźe; ſchtó ſ tych miſchtrow abo wuwucźenych ßo w kſcheſcźijanſkej bratrowſkej luboſcźi ſa nich ſtara a pyta jich wobarnowacź!

Hacź dotal móżachu ßo hiſchcźe ſ tym wurěcźecź, ſo cźi miſchtrjo jich do njedźelſkeho dźěła ſapſchahnychu a ſo ßebi teho dla póńdźelu ßwobodnu ſcźinichu. Nětk pak je nowy njedźelſki ſakoń wuſchoł, kotryž jim wſchitkim, hdźež wobſtejnoſcźe to někak dowola, njedźelſki měr pſchinjeße. Woni móża ke miſchi hicź a potom domach wotpocźowawſchi, ßebi nowe mozy, kotreż ſa tydźeńſke dźěło trjebaja, hromadźicź. Woni maju nětko ßwoju rjanu njedźelſku ßwobodu (frejotu). Duž ßo też dwójzy tón ſawinuje, kiž tutu ßwobodu wopak wužiwa, kiž ſ njedźele, jemu nětko ſaßo dateje, dźeń hrěſchenja cźini a ſ njeje do prócha a błóta runje tak puſteje móhreje póńdźele nuts dźe. Schtóž je tak njedźakomny a bjesbóżny, njebudźe ſchtraſowazej ruzy Božej wucźeknycź.

Ale my ßebi hiſchcźe njejßmy na to wotmolwili, kak je ſ zyła tuto hubjene waſchnje, póńdźelu niczo njedźěłacź, ju módru ſcźinicź, naſtało. S wotkal ma wona to mjeno „módra“, je ßo ſpytało na wſchelake waſchnje wukładowacź. Ja chzu ßłědowaze podacź: „Pſched něhdźe 400 lětami běſche w naſchim wótznym kraju waſchnje, w ßwjatym póſtnym cźaßu zyrkwje módre wupyſchicź. Hacź je ßo ſ rubami abo ſ khorhojemi ſtało abo na někajke druhe waſchnje — prajicź njemóżu. W tym ßamym cźaßu też to waſchnje wotucźi, ſo rjemjeßłniży póńdźelu do póſtnizow ßwoje dźěłacźerńje ſamknywſchi lěnjeho paßechu. Najprjedy ßu to miſchtrjo cźinili a po nimi też jich dźěłacźerjo, kotrymž ßo ſakaſacź njemóżeſche, ſchtož běchu ßebi miſchtrjo dowolili. Woni jědźichu, pijachu, ßo wjeßelachu, hacź runje ßo ßwjaty póſtny cźaß ſapocźa a w tamnym cźaßu je pſchißłowo naſtało: „Dźenßa je módra póńdźela“.

Hdyž bě ßo nětko ta póńdźela k wjeßelu wſaka, bórſy wjazy ſpokojom njeběchu, ſo mějachu jenož tu jenu póńdźelu w zyłym lěcźe. Ta jena póńdźela dyrbjeſche jeja ſnjeſcź a to jich tak wjele, kaž ma zyłe lěto póńdźelow a kóžda ſapocźa módra bycź.

Kaž pſches to zyłe rjemjeßłniſtwo cźerpjeſche, wo tym hiſtorija ſe ſrudnym hłoßom powjeda. Teho dla ßo też bórſy wyſchnoſcź wabjena cźujeſche, ßo ſ tym nakładowacź. Kaž wjele je ſnate, je ßo prěni krócź w lěcźe 1571 wot khěžora Maximiliana wopacźne nałożowanje módreje póńdźele ſakaſało; ale tón njedoſtatk woſta, haj, to waſchnje tak pſchibjeraſche, ſo je ßo na dwěmaj ßejmomaj wo tym wuradźowacź dyrbjało, w lěcźe 1726 a 1731.

Ale ſchto je to wſchitko pomhało? — Hdyž rjemjeßłniży ßami ßo njehibaja, ſakonje ßame niczo njepomhaja. Duž dyrbja miſchtrojo a jich dźěłacźerjo ßwěru na to hladacź, ſo ßo póńdźela ſ dźěłanjom ßwjecźi. Kóždy njech najprjedy pſched ßwojimi durjemi wumjecźe a potom njech też pomha k ſhromadnemu ſkutkowanju. To wěſcźe bjes žohnowanja njewoſtanje!

Ssmjertne jěchanje.

Dopomnjenje na 16. auguſta 1870 ſa ſtarych wojatow.

Bě 16. auguſta 1870, 5 hodź. popołdnju, jako brigada Wedell 10. armeekorpſa, wobſtejaza ſe 16. a 57. regimenta pěſchkow, pſched franzowſkej pſchemozu zofacź dyrbjeſche. Wobaj regimentaj, kotrajž ſ Weſtfalſkich wobſtejeſchtaj, běſchtaj ſe ßwojej zyłej mozu ſpytakoj, franzowſkich na dobycźu wßy Mars la Tour-a ſadźěwacź, pſchetož w tutej wßy ſtejeſche pucź wot Metza do Verduna, wo kotryž běchu hižo wot ſaheho ranja krawnje wojowali, njepſchecźelam k cźěkanju wotewrjeny. Někotre baterije 10 korpſa běchu trěbnje pěſchkow podpjerałe. Prěni regiment garde-dragunarjow bě jim jako ſakitanje pſchidaty. Jako też tamne baterije pſched pſchezo móznischim njepſchecźelnym tſělenjom zofacź dyrbjachu, woſta jenož regiment dragunarjow. „Widźichmy“, tak powjeda offizěr tuteho regimenta, „njepſchecźelne pěſchkowſtwo bjes ſadźěwanja pſches hłubinu pſchiběžecź, ßo na Mars la Tour dacź a pſchi tym ßłabe ſbytki bataillonow 57. a 16. regimenta pſched ßobu hnacź a jim ſ doſpołnym ſaniczenjom hroſycź.“ Wokomiknjenje bě jara ſtraſchne. Tehdy — bě $5^3/_4$ hodź. popołdnju — jěchaſche komanděrowazy general 10. korpſa, general ſ Voigts-Rhetz, na pucźu wot Vionville k regimentej a kaſaſche generalej hrabi Brandenburgej, kiž brigadu garde-dragunarjow pod ßobu měješche, ſo by ßo ſe ßwojej brigadu na njepſchecźelne pěſchkowſtwo dał. Hrabja Brandenburg ſdźěli jemu, ſo druhi regiment garde-dragunarjow na měſtnje njebě, ſo by wón po tajkim jenož jedyn regiment měł a ſo by ßo dla wulkeje hromady njepſchecźelneho pěſchkowſtwa, kotreż hacź dotal hiſchcźe cźerpiło njebě, dobycźa nadźecź njemóhł. General ſ Voigts-Rhetz wotmolwi: „Regiment też dobycź njedyrbi a hdyž njepſchecźela jenož 10 mjeńſchinow horje dźerži a panje hacź do poßlednjeho muža, je ßwoju pſchikaſnju a ßwoje powołanje dopjelnił.“ — Hrabja Brandenburg jěcha w galopje k wyſchſchemu ſ Auerswald, roſeſtaji jemu krótko, ſchtož bě kaſane, da jemu ruku ſe ßłowami: „Jěchajcźe ſ Bohom, Auerswaldo, póńdu też ßobu.“ Bjes tym bě adjutanta regimenta polo pſchepytał a ſjewi, ſo ßo jara mało ſa jěſdnych hodźi. Regiment ſaſta hacź do w hromadu cźehnjenja ſchwadronow. Na pſchikaſnju, ſo dyrbjachu atakěrowacź, ßo 5. ſchwadrona jako prěnja naſtaji, 3. a 1. ſa njej jěchaſchtej, bjes tym ſo 4. ſ khorhoju pod prynzom ſ Hohenzollern na ſto krocźelow jako reſerva ſcźěhuje. Tak trabuja k połnozy nimo pſchi Mars la Tour-u; po tſjóch dyrbja pſches někotre cźerniny ſkakacź. Sady poßlednjeje, kotruž hižo w njepſchecźelnym tſělenju pſcheſkocźichu, ſrjaduje ßo regiment po wotdźělach (zugach) w galopje. Hiſchcźe njebě poßlednja ſchwadrona doſpołnje pſches cźežke polo jěchała, dha klincźi ſignal „Front“, hnydom na to ſaßo: „Galop!“ — Komanděrowazy general zyłeje brigady hrabja Brandenburg jěcha na prawym boku 1. ſchwadrony, wyſchſchi ſ Auerswald jěcha w galopje daloko pſched regimentom, ſa nim rytmiſchterjo pſched ßwojimi ſchwadronami; muž pſchi mužu, koń pſchi konju, ſa nimi dragunarjo a dachu ßo ſe ſběhnjenymi teßakami a pod wótrym hurrawokanjom do njepſchecźelnych rjadow. Franzowſke bataillony ſtróżichu ßo, jich tſělzy běžachu do ſady abo cźißnychu ßo na ſemju,

ſesadnje rjady wjercźachu ßo w hromadach. Spěſchne tſělenje je pſchi tym pſchezo mózniſche, ſchćźerćenje mitrailluesow pſchezo žałoßniſche, kulkow deſchćźe pſchezo huſćźiſche. Galopěrowanje dragunarjow je pſchezo ßylniſche a ßylniſche, hacź wyſchſchi — wokoło 80 krocźelow pſched njepſchećźelom — „marſch-marſch" kaſa. „Fanfaro", klinczi pſches bitwiſchćźo a ſ hurrawokanjom dźe na do próchа a pólvroweho kura ſawaleneho njepſchećźela. Schtoż njepadnje, jěcha nuts a njeje widźećź w žałoßnym mjerwjenju. „Hacź na tute wokomiknjenje", powjeda jedyn, kiž je ßobu jěchał, „mózu ßo na wſcho jaßnje dopomnićź. Wo wojowanju muża pſchećźiwo mużej ßo jeno dopomnju, ſo ramjo nimale bjes wole teßakej na njepſchećźelow dele bićź daſche a moje wóćźko je mi wobras hłubokich ranow a pod konje ſteptanych Franzowſow wobarnowało."

(Skónczenje pſchichodnje.)

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach.

14.

Staw 2, 11—13.

Roswucźowanje teho Knjeſa.

Nětk wocźi poſběhń, na kraj pohladuj —
Ty měnjeſche, ſo leźi w ßmjertnym ſpanju,
O hladaj, kak wſcho ſteji w ſeſkhadźanju!
Na žiwym roſćźenju ßo ſwjeßeluj!
Kaž tebi woſjewi ßo nowe ranje,
Tak moje ßwětło też ßwět wožiwi.
Hlaj, mhła ßo ſhubi, kotraž dotal cźi
Je ſapſchikryła moje ſkutkowanje.

O hladaj, kak wſchón kraj mi hołduje!
Ja ſ krwawnym potom ßym jón ßebi dobył.
Měniſch, ſo podarmo ßym w ßmjercźi pobył,
A ſo mi něchtó jón ſaß' wutorhnje?
O ně! Mój woſtanje, jón ſakituju,
A wodnjo, w nozy na njón kedźbu mam;
A kohoż ſ mojim Duchom roſßwětlam,
Tón pytnje, kak jón ſćźedrje požohnuju!

Kaž powětr nalětny, hdyž ſawěje,
Klin ſymnych honow ſwohrjewuje
A na morjazej ſymje dobywuje,
Tak wopłodźo mój Duch kraj pſchećźehnje.
A kaž we lěßach ſaßo tyßazkróćźnje
Te hłoßy klincźa dróbnych ſpěwarjow,
Tak wěſchćźo też ſa ßwěrnych bědźerjow
We mojim kraju hołbik tujkacź póćźnje.

Tón ßłódki hłóß też tebi ſnaty je!
Hdyž ſtrach a dwěl wſchu móz cźi rubićź chzyſche,
Dha hołbik njebjeſki, mój Duch, to běſche,
Kiž troſchtowajo kſchidła wupſcheſtrje.
Tak wěcźnje nad naſchim wón krajom lěta
A wolijowy liſćź nam pokaſa;
Hdźeż ſe žołmami duch ßo bědźićź ma,
Tam pſchipojdźi wón pſchiſtaw rjeńſchoh' ßwěta.

Cźaß nadźije, hdyž wón ßo ßłyſchećź da!
Hlaj, brěczka cźěri, k žiwjenju wſcho ſbudźi;
Se ſemje klina poſtawaja wſchudźi
Najrjeńſche dźěczi r;anoh' nalěcźa.
We cźichim haju pupki wozucźuja,
Sſo ßwleku ßwoje ſymſke wodźewki,
A roſſchěrjuja nježne podſtawczki,
Nětk nanajluboſniſcho ſawonjuja.

Hlaj, naléczo nětk ſ mozu pſchicźehnje!
Tam wina hakoſ bubni na ſkalinje,
Tu figa móznje roſcźe w dolinje,
Wſcho dawa krajej ßłódke wonjenje.
Duž ſtawaj! Cźomu chzeſch ßo pokomdźowacź?
O wjeßel ßo, wſchak ßy ty njewjeſta!wacź.
Schtoż moje je, też tebi pſchißłuſcha!
Duž khwataj, kraßny kraj ßej wobhlado

Ja klapam.

Sſłónczko rjenje ßwěcźeſche pſches hory a doły. Ja ßo wukhodźowawſchi mějach hiſchcźe wſchelake wobſtaracź. Wokna w khlamach běchu rjane wuhotowane, woßebje jene ßo mi ſpodobachu, w kotrychž běchu wobraſy wuſtajene. Jako ßebi te wobraſy bliže wobhladowach, tſi małe holczki ſe ſchule, ßydom hacź do wóßom lět ſtare, nimo pſchińdźechu. „O pohladajcźe", jena dźeſche, „kajke rjane ßu to wobraſy!"

„Tón pak je tola najrjeńſchi, na kotrymž ſbóžnik ſteji a wo durje kłapa", druha ſawoła.

„Cźeho dla wón kłapa, Marja?" tſecźa dźeſche, „wón móže tola wſchudźom nuts, hdźeż nuts chze".

„Ně", wotmolwi druha, „wone ßu wutrobine durje a hdyž cźłowjek ſbóžnikej nuts dacź nochze, wón też nuts njemóže a dyrbi huſto dołho kłapacź; tak je mój nan prajił".

„O my mamy domach tón ßamy wobras", ſaßo druha holczka dźeſche", ale wjele rjeńſchi a wjetſchi; moja wowka je jón mojimaj ſtarſchimaj k hodam darіła, w naſchej dobrej jſtwi wón wißy. Ale pſched dwěmaj njedźelomaj, hdyž běſche nanowy narodny dźeń, mějachmy wjele hoſcźi a zyku nóz ßo rejwaſche. Duž bu ſbóžnik tak dołho do pódlanſkeje płókarnje ſtajeny. Hdyž by moja wowka to wjedźała, by wona płakała. Derje jenoż je, ſo pola naß njebydli." Tak powjedajo holzy ßwoju ſtronu dale dźěchu; ja hiſchcźe dołho ſa nimi hladach a jich rěcźenje mje k rosmyßlenju wabjeſche.

Njeſtajimy też my naſcheho ſbóžnika druhdy do pódlanſkeje jſtwy, njech je to ſa hodźiny, dny, tydźenje abo hiſchcźe dléje, dokelž na njeho ßebi myßlicź njechamy a dokelž ßo jeho pſchitomnoſcź k naſchemu zykemu cźinjenju njehodźi? A njedyrbi wón pola naß na wſchelake waſchnje kłapacź, ſo by ſaſtup do naſchich wutrobow namakał? Wſchitko, ſchtoż naß potrjechi, ſrudoba, horjo, khoroſcź, wjeßeke a ſrudne podeńdźenja, kiž naſchu wutrobu ſapſchimnu, ſboże a njeſboże, njejßu to lucźi pózli Knjeſowi, kiž jeho jako pſched naſchimi wutrobinymi durjemi ſtejazeho pſchipowjedźa? A wěſcźe žaneje cźłowſkeje wutroby njeje, pſched kotrehoż durjemi by wón njeſtejał a hdźeż by ſažo a poſdźiſcho njekłapał, hacź jemu cźłowjek tola ſkónczńje wocźinicź njecha. Wocźiń, prjedy hacź je poſdźe!

Próſdne a połne cźołmy.

Próſdne cźołmy ßu lohke a wětr je lohzy ſ jeneho brjoha na druhi honi; ale połne ſteja hłubje w wodźe a dadźa ßo też pſchećźiwo wětſikej wodźicź. — Tak je też ſ cźłowſkej wutrobu. Lohkoſmyßleni, kiž ßu próſdni njebjeſkich kubłow, lohko na brjóh ſajědu, pſchetoż woni njemóža wětſikej a žołmam napſchećźiwo dźěłacź; ale kiž ßu ſ njebjeſkimi darami napjelnjeni, woſtanu, hdyž też wětſik ſrudoby a ſpytowanja duwa, hłuboko w wodźe wěry a namakaju też w cźeźkich wichorach prawy pucź.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin"** na wßach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźeknje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 34.
21. auguſta.

Lětnik 2.
1892.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

10. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Kor. 12, 3: „Nichtón njemóże Jeſußej Knjes rěkacź, khiba pſches ßwjateho Ducha.“

Kóždе lěto ßo dźeßatu njedźelu po ßwj. Trojizy na Jeruſalemſke wutupjenje pſches Romſkich w lěcze 70 po Khryſtußowym narodu dopomnimy. 10. auguſta tuteho lěta ßo dopjelni ſrudne wěſchczenje, kotrež bě Jeſuß w poßlednich dnjach ßwojeho ſemſkeho žiwjenja wuprajił: „Hlaj, waſch dom dyrbi wam puſty woſtacź; njebudże žadyn kamjeń na druhim woſtacź.“ Žałoßny ßud pſchińdże na měſto a na lud Boži, dokelž Iſrael Jeſußej Knjes rěkacź njechaſche, njepósna teho, kiž chzyſche jich wokoło ßebje ſhromadźicź, kaž pata ßwoje kurjatka. Hiſchcże ſtarſchi, ale runje tak žałoßny je Boži ßud na póhanow. Dokelž wjedźichu, ſo Bóh je a njeßu jeho czeſczili jako Boha, ani ßo jemu dźakowali, ale ßu w ßwojich myßlach kniczomni ſczinjeni a jich njemudra wutroba je saczmjena — teho dla je jich Bóh tež podał do žadoſczow jich wutroby k njecziſtoſczi, do njewěrnoſcze a hańby. Kaž Iſrael ſa ßlepymi wodźerjemi khodźeſche, tak khodźachu póhanjo k němym pſchiboham, kaž buchu wodźeni.

A my kſcheſczijenjo, ſa kotrym wodźerjom khodźimy? Je ßwjaty Duch, kiž chze naß tam pſchinjeſcź, ſo my Jeſußej Knjes rěkamy, ßwjaty Duch, kiž rěczi w Božim ßłowje a ſkutkuje ſe ßwojej mozu w zyłej kſcheſczijanſkej zyrkwi. Hdyž ani židźi ani póhanjo w ßwojich czaßach póſnali njeßu, ſchtož ßo jim k měrej hodźeſche, dha njedyrbi naß kſcheſczijanow porok trjechicź, ſo my njeßmy ani Boha póſnali ani teho, kotrehož je wón póßłał, Jeſom Khryſta. Tež njechamy do hrěcha tych panycź, kiž drje praja: Knjeże, Knjeże, tola na tuteho Knjeſa njepoßłuchaju, wjele wjazy chzemy ßo wuczicź, ſo bychmy ſ woßadu w wěrnoſczi a w ponižnoſczi póſnali: Ja wěrju, ſo Jeſuß Khryſtuß, wěrny Bóh a tež wěrny człowjek, je mój Knjes.

Kóždy, kiž ßo tehole wuſnacza wuſnaje, ßo wotrjeknje wot židowſkeje ßamoprawdoſcze a tež wot póhanſkeje ßamowole. Měſto teho ma wón ſjawnje a widomnje pokaſacź, ſo ßwj. Duch jeho czěri a ſchtož wón w nim ſkutkuje. Wſchelake ßu wopokaſma a płody ßwjateho Ducha. Sswjeczi japoſchtolјo jich wjele w ßwojich liſtach mjenuja: luboſcź, měr, wjeßele, ſczerpnoſcź, dobroczíwoſcź, wěra, czichoſcź, pózczíwoſcź. S zyłej parſchonu kſcheſczijan bycź a niz jenož kſcheſczijan rěkacź, to je najwoßebniſche wotpohladanje zyłeho ſkutkowanja ßwj. Ducha. A to, ſchtož pſches ßwj. Ducha ßam budźeſch, to dyrbja tež wſchitzy druſy widźecź, to dyrbi jim k dobremu pſchińcź, kaž ßwj. Pawoł piſche: w kóždym wopokaſuja ßo teho Ducha dary k temu, ſchtož wužitka pſchinjeße.

Sbudźi ßo wſchudźom a w wſchěch ßwjate hnucze, dary ßwj. Ducha wopokaſacź k ſhromadnemu wužitkej, pomhacź, wumóz, lubowacź, troſchtowacź, napominacź, poßylnjecź? Jim wjele pobrachuje hiſchcże tale luboſcź, kotraž njepyta to ßwoje, ale derjehicże bratrow. To je ſnamjo ſa to, ſo hiſchcże parſchonow pobrachuje, kiž Khryſtußej woprawdźe Knjes rěkaju.

Wěrna luboſcź k czerpjazym bratram wukhadźa jeno ſ luboſcze k Khryſtußej; jeno ta dawa ſkutkam luboſcź,

wobstajnu móz a wutracze bjes kónza. Jow by duschne było, hdy by hischcze dar „duchow rosesnacz" bjes nami był; schtoz jeno khwalbu a czescz abo sswój wuzitk a dobytk pyta w tym, so druhim pomha, tón Khrystußoweho ducha nima, abo schtóz pomoz jeno dawa, so by pomozy potrjebny bórsy saßo schoł, temu tez duch luboscze poprachuje. Sstużisch twojemu Knjesej jeno sstużo jeho dzěczom.

Dzěla drje dzensa wschelake wězy człowjekow bjes sobu, bohatstwo a khudoba, schtant a powołanje, nusa a hrěch — ale jedyn je tu, kiż chze jich wschitkich k jenemu czełu sjednoczicz, Khrystuß. Wón je njewidomnu woßadu shromadźił a pschidawa wschědnje, kiż w wěrje a w luboszi sbóżni budża; tale woßada je widomna psches mozy Jesußoweho ducha, kotraż w njej dzěła, widomna psches luboscz, kotraż so k shromadnemu wużitkej wupokasuje.

Hdzeżkuliż pak stejisch abo dzěłasch w tutym duchu, swólniwy, so by temu Knjesej sstużił, ty sby Khrystußowy stał a twoje dzěło njebudże podarmo w tym Knjesu. Hamjeń.

Pod sněhom sakhowany.

(Pokraczowanje.)

Po khwili pschińdże k nimaj ta żona. Ta bě hakle nětkle sa tym dopschischła, so bě jejne dźěczo wot njeje prjecz, ale bě hnydom wuhladała, so tamle s někim zusym wot jeneho rowa k druhemu kroczi. Na prjed sebi wona myßlesche, so budże tónle muż něchtó snaty abo něchtó s jich pschecželstwa, kotrehoż bě sebi jejna dźowczickźka donamakała. Ale kak so wona wscha sadźiwa, jako wohlada, hdyż bě bliże pschischła, so je jej tón człowjek zusy, a hischcze bóle so na tym sadźiwa, jako słyschesche, so sebi wobaj te napißma na kschižach czitaschtej. Wot wobeju njewupytnjena bě so wona jimaj pschibliżiła a bě jimaj pschipoßłuchała. A dlěge wona poßłuchasche, a bóle ju tameho zuseho hłóß wschu hnu.

Nětkle sebi wona swoje dźěczo s mjenom k sebi sawoła: „Leńka!" Duż to dźěczo rucze swojeho zuseho mużowu ruku puschczi a maczeri napschecżo pschihna. Tón zusy pak so wschón sastróżi a chzyschе so rucze se sady schtomow skhowacz. Ale wón dyrbjesche tule macz tola s jenicźkim słowczkom postrowicz. To dźěczo pak swojej maczeri praji: Jowle smój sebi wobej hromadźe na rowach czitałoj, każ sebi ty a ja doma s mojich schulskich knizkow czitamoj. Steji w mojich knizkach tez wscho, schtoż jowle na tychle kschižach?

„Ně, luba Leńka, tajke niz, ale w bibliji wscho to steji; s njeje budżesch sebi wscho to, schtoż tamle na kschižach steji, tez junu móz wuczitacz, hdyż budżesch trochu wjetscha."

A temu mużej ta macz praji: „Mějcze sa to dźak, so scze so sa moje dźěczo khwilu postarali, ja běch sama na so a sobu na njo wscha posabyła."

Marczin hischcze tam khwilu stejo wosta a hladasche sa woběmaj, kak tam po swojej schczeżzy domoj dźěschtej. To dźěczo pak so pschezo saßo s khwilemi sa nim wohlada a jemu s hłowu pschecželnje sakiwny.

K wjeczoru stejachu na njebju rjane wjeczorne serja, a wjeczorna hwězda pocza hižo jaßna sybolicz. Wot města da so swonjenje saßłyschecz. Pomałku domoj duzemu bě wokoło wutroby, każ było so jemu wulke sboże dostało. Schto jeno bě so s nim stało? — Běchu so sbadno s nim Boži jandźeljo setkali, abo bě sebi wón tón rěbl namakał, kiż móże njebjeża se semju sjenoczicz? Abo bě pola njeho sbadź, każ chzył so pod sněhom poczecz mkody wußyw hibacz?

Doma horka na najstwje ta stara biblija pschezo hischcze wocźinjena leżesche, ale ta tam pschezo hischcze podarmo na to czakasche, hacz budże sebi ju Marczin chzycz hdy do rukow wsacz. Nětkle bě jeho Bóh tón Knjes — tón wschak sebi pschezo dobru radu wě — s tuteho dźěsczowej ruku sczahnył, so bě jemu Marczin dyrbjał te słowa na tamnych rowach wuczitacz. To su byle te słowa s tych wulkich knihow, kotrez su na rowach wotemrětych każ swocźinjane, — to je ta kniha sa wschón nasch pschichod.

Hacz-tez-to je było nětkle w tej starej khěżzy na hrjebjach trochu hinascho, hacz hewak? Jako Marczin dzensa saßo domoj pschińdże, bě jemu, każ njebyło tam nutskach wjazy wscho tajke stuchle a wopuschczene, kajkez bě so jemu hewak sesdało; jemu bě, każ było jemu nětkle w khěżi něschto lubosne s mjelcża schukotało a do wuschoł scheptało, jako bě sebi durje wocźinił a swój próh pschestupił. — Bě jemu sbadno to tameho dźěsczowy hłóß nacźinił, kiż bě jemu tajki słódki saklinczał, jako bě ta holczka sa nim wschě te swjate słowa wuprajiła, kotrez bě jej wón był prěni pscheprajił? „W schulskich knizkach tajke njesteji, ale w bibliji!" bě teho dźěsczowa macz prajiła. — Duż Marczin nětkle pomałku po khodże horje dóńdże. Na kschini leżesche maczerna stara biblija wocźinjena, tu sebi wón nětkle wsa, sbyże so na stoł psched kożo a chzyschе sebi poczecz s njeje něschto wuczitacz. Hižo poczinasche czmiczkacz, ale sa to bě hischcze swětka doscz, so mózesche sebi te tsi schtuczki wuczitacz, do kotrychż bě sebi macz swoje tykane jehły satykła.

Pschi prěnjej schtuczzy (1. Mójsaßa na 22. stawje), hdzez sebi Bóh wot Abrahama jeho syna sa wopor żada, tam wuhlada Marczin s wulkimi pißmikami napißane: S wěru poßłuschny. Takle bě so jeho macz wscha do teho swucziła, so bě była Bohu w wěrje s wěru wscha poßłuschna, dokelż bě wscha jejna nadźija a wscho jejne dołhe czakanje podarmo było. A pódla tam jeho prěni list leżesche, kotryż bě wón swojej maczeri domoj pósłał. Kajki bě tón hubjenje seschmórany, kajki wschón symny a hoły, prósny, haj bje wscheje luboscze bě był tónle jeho list. Duż sebi nětkle Dubez Marczin hłowu hacz dele na swoju wutrobu pokhili a sam pschi sebi praji: „Hódny ja nihdy njejßym, so je była mi wona „syn" rěkała!"

Pschi druhej schtuczzy (2. knihi Samuelowe, na 18. stawje) bě jemu, jako sebi wuczita, kajki bě był David srudny wo swojeho syna, kajke bě jeho macz na njeho sylsy wupłakała a wo njeho żałoscziła a so wo njeho rudźiła, haj, jemu bě, każ był na tej wschej wożołtnjenej papjerje te sylsy wschě s nowa wohladał, kajkez bě macz wo njeho wupłakała.

Nětkle pak pschińdże k tej tseczej wot njeje posnamjenjenej schtuczzy Lukascha na 15. stawje: „Tónle mój syn bě był morwy a je nětkle saßo wożiwił, wón bě shubjeny a je so saßo domoj donamakał!" Takle bě so wona w luboszi pschezo wscha nadźała, a sebi prajiła: „Takle mi junu samej budże, a tole so mi samej hischcze junu dostanje!" — — — Hlej wschak hlej, kak nětkle na jene dobo tuteho mużowy sněh póczinje tacz. Wón tam kleczo na swojimaj kolenomaj leżo, nětkle wjazy lutki sam njeje, wón je sebi saßo swojeho Boha donamakał a słyschi nětk saßo, kak sebi tam horkach w njebjeßach spěwaja a wyskaja. —

Tule nóz bě so Dubez Marczinej něschto spodźiwne wudźało. Jemu bě, każ była so jeho macz k njemu wustupiła, każ była jeho sa ruku sapschijała a jemu to same prajiła, schtoż to dźěczo na tamnym pohrjebnischczu: „Pój sobu so mnu!" a to bě tez czisicze tón samy hłóß był. Po tym jemu bě, każ była jeho wona sobu won na dróhu dowjedła, hdzez se wschěch schtyrjoch rózkow pucze hromadu trjechja, a każ był wón tam wo snje zyku hromadu ludźi wuwohladał, mkodych hólzow se swojimi brěmjeschkami a s waczokami, a każ była jemu jeho macz rjekła: „Hlej, wschitzy czile su ludźo, kiż tu duzy po swěcze puczuja; wot tychle kóżdy sam swoju dróhu czehnje won do swěta, — tón s kraja do kraja, tamny po morju, każ sy měł ty sam tez swój pucz, a mi njejßy saß' domoj pschischoł!" — — Potom bě jemu było, każ był wón s njebjeß hłóß saßłyschał: „Hdze masch ty tón twój punt, kajkiż sym czi ja dał?" — Duż wón wo snje satschepjeta, a dóńdże sebi po to rubischko, do kotrehoż bě sebi jón twjerdże saßukał a sebi jón potom do semje sahrjebał. Po tole rubischko sebi nětkle dóńdże, roswjasa wschě te suki a hlej: w rubischku nutskach bě knizka, w kotrejż bě połny walczk papjerjanych toleř a druhich wjetschich pjenjes, tez wulke słěborne a słote pjenjesy tam w tym brěmjeschku sobu leżachu. A s njebjeß hłóß dele na njeho sawoła: „Swój punt sy sebi, ty sły wotroczko, do semje sahrjebał. Ale nětkle masch hischcze swój czaß; duż sebi se swojim njeprawym mamonom pschecželow nacziń, so móhli cze junu k sebi do tamnych wěcznych hětow wsacz!"

Duż jemu bě, każ byle so jeho sonowe wobrasy pscheßunyle a sa maku khwilu wón se spanja wozucźo pschi sebi praji: „Nětkle pak je wěscze wěrno Bóh tón Knjes sam so mnu wo snje porěczał!"

Ale hłowa bě jemu wscha żahła a czeżka, a spanje jemu njechasche żane wjazy do woczow pschińcz. (Pokraczowanje.)

Wyßoki khèrluſch Salomonowy w ßerbſkich khèrluſchach.

15.

Staw 2, 14.

Roswucžowanje teho Knjeſa.

Se ſatorhnjenym wóczkom
Mój ſkutk ßy widźała;
Kak mój Duch pſches kraj wèje,
To nětk ßy pósnała —
Duž poſtań, ty mój hołbje,
Bjes wſcheho komdźenja:
Dźeń cžerwjeny žno ßwita,
Njech doſcź je drèmanja.

Daj hłóß twój rjany ßłyſchecź,
Sso podaj do ſkutka!
Daj wſchemu ludu pósnacź,
Kak nětk ßy bohata.
Ty, kotruž ßym ßej ſhladak
A kraßnje wudebik:
Nětk pokaž, kak ßy rjana,
Kak ßym cže wupyſchik.

Nètk ßłódke rosmyßlenja
Njech ſkutkej rumuju,
So mjehke ſacžuwanja
Cže dlèje njekomdźu.
Dźi ßwětku napſchecźiwo!
Dom wuſki ſawoſtaj;
Daj hłóß twój ßłódki ßłyſchecź,
Sso w ſkutku pokaſaj.

Sso njepſchecźela njeſtróž,
Hdyž ſlè tež ſakhadźa, —
Drje ßy žno ßnadny hołbik
A mało ſhonjena;
Pak tola mój ßy hołbik!
Hdyž mi ßo dowèriſch,
Sso wudaſch w mojim mjenje,
Dha wèſcže doleczíſch.

O moja wuſwolena,
Jak' ſkała wobdam cže!
Hlaj, na mni njepſchecźelſka
Sso bróń wſcha roskamje.
Cže nichtó njewutorhnje
Mi ſ ruki mózneje;
Daj khróble hłoßu klinczecź
Po zykej krajinje.

A hdźež 'nož ſprózny putnik
Bjes wotpoczinka je;
A hdźež je hrèchow ſtyſknoſcź
We žanej wutrobje;
A hdźež ßo wóczko macže
We ſprawnym roskaczu:
Tam wab a proſch a troſchtuj,
So ke mni poſtanu.

Twój hłóß tak ßłódko klinczi,
Hdyž ßwój rt wotczíniſch;
Ty w mozy mojoh' Ducha
Wſchè kraje pſchelecźiſch;
So nèkotru h'ſchcže duſchu
By ſa mnje dobyła,
A ſ hrècha krutych ſwjaſkow
Ju móznje torhnyła.

Duž, moja pſchecźelniza,
Sso poſbèhń ſ khróbłoſczu;
Ty, ſ kotrejž krej a kubło
Ssym dźèlik ſ luboſczu!
Ja ßym cže ſ procha ſbèhnyk,
Ssy nětk mi kralowa:
O woſtaj wſchak wſchu bojoſcź,
A wuſtup do kraja!

Dźèczi woczehnjenje.

1. S dźècžatſtwa.

W kſcheſczijanſkich domach je mała ßwjatniza. W njej njeje ſłota ani ßlèbora, ale ſchtyri jednore ſczèny a nutskach tſi abo ſchtyri łóžka a kolebka. Ale nad teje ßwjatniczku ßwècži ßo ta hwèſda, kotraž nad Bethlehemom ſtejeſche. Ta ßwjatniza je dźècžaza jſtwa w kſcheſczijanſkich domach.

Haj tu je kraßnje! tu nalècžo kczèwa a ßłónczko ßo wot ranja hacž do wieczora ßwècži. Schtóž chze ſpósnacź dźiwne ſkutki Boże a jeho potajnu mudroſcź, dyrbi do dźècžazeje jſtwy ſaſtupicź, dyrbi pak ßwojeho ſtareho cžłowjeka wonkach pſched durjemi woſtajicź a ſ zykej wutrobu ßo ſ dźècžimi ſtowarſchicź. Tu móže wón do njebjeß ßamych pohladnycź.

Rano cži mali wjeßeli ſ łoža ſkocža, w koſchliczžy wokoło łožow ſkakaja a ßo ßwojeho žiwjenja wjeßela. Liczka ßu cžerwjene kczèjate, wóczka jaßne a módre do ßwèta hladaja. Woni ßo wjeßeli ſa blidko ſeßydaju, ßwoju mlokowu polimku jèdža a potom wjeßeli won do Božeje ſtwórby khwataja, hdźež ptaczki ſpèwaja a hdźež móža po ſelenym trawniku ſkakacź a ßo ſradowacź. Hdyž pak nan abo macź pſchińdźe, khwataja napſchecźiwo: „Mój luby nanko! moja luba macži!“ wołajo a ßo jimaj ſa ſchiju poißnu. A hdyž ßo k wobjedu ſeßydaja, ßwojej ruczžzy ſtyknuwſchi nutrnje ſpèwaja: „Pſchińdź, Knježe Jeſu, a budź naſch hóſcź!“ Woni ßebi w dźècžazym duchu powjedaja — wo lubym Bohu w njebjeßach a wo naſchim ſbóžniku a wo jandźelach w njebjeßach. Pſchetož njebjeßa ßu jim zyle bliſko a hdyž bèchu ßebi rèbl ſtajicź móhli, bychu tam po nim horje lèſli a widźeli, kajke je tam wyſche rjanych hwèžkow. Hdyž pak wumru, tam wèſcže horje pſchińdu a dźècžo praji: „To Bohu lubemu Knjeſej nèſchto rjane ßobu pſchinjeßu, ſo budźe ßo wjeßelicź.“ Woni tež wieczor w kóžku leżo prjedy woczi njeſacžinja, doniž macź pſchiſchła a ſ nimi paczerje wuſpèwała njeje. A hdyž je hamjeń wuprajiła a je hiſchcže „dobru nóz“ wuklinczało — woni tež hižo w ßłódkim ſpanju leża. A na druhe ranje ſaßo tajki rjany dźeń jim ſeſkhadźa.

O kajke ſtare ſelo ßmy my doroſczeni tola pornjo tutym młodym, ßo ſelenjazym ßywam! Haj na naß, hdyž bjes wjeßełymi dźècžimi pſchebywamy, ſrudoba khodźi, ſo my wjazy dźècži njejßmy. Tola njebudźmy ſrudni — wón dyrbi ßo wróczicź, cžaß dźècžatſtwa a to hiſchcže wjele rjeńſchi — k twojimaj nohomaj, Knježe Jeſu! — Ja wèm, ſo, hdyž my njebudźemy jako dźècži, do Božeho kraleſtwa njepſchińdźemy. O, cžiń naß dźècži! Ty to móżeſch a chzeſch.

My mamy wiele wot tych dźèczi nawuknycź a dyrbimy k nim do ſchule khodźicź. Jeno ſo bychmy to pſchi wſchej naſchej wumyßlenej mudroſczi, na kotruž ßmy tak jara hordźi, cžinili, bychmy prawje wožiwili k nowemu prawemu žiwjenju. Dźècži móža nam prawu wèru prèdowacź a dźècžaze jſtwy dyrbja nam ßwjatnizy bycź. Njeſabudźcže tež, wy nanojo abo macźerje, ſo ßu naſche dźècžaze jſtwy ßwjatnizy! Abo hdyž to we naſchim domje tak njeje, cžeja je to wina? Bèda temu, kiž pohórſchuje jeneho wot tych mólczkich! Jemu by lèpje było, ſo by ßo wón nihdy njenarodźił.

W cžłowſkim žiwjenju je kóždy ßwètky dźeń dźècžatſtwa kaž jaßnoſcź, kiž ßo njeminje a kotruž tež ſrudoba a ßylſy njewuhaſcheja. A chzeſch-li, ſo bychu to rańſche ſera byke, kiž ßo pſches row nuts do wècžneho žiwjenja ßwècža — daj ßo Bethlehemſkej hwèžzy do twojeje dźècžazeje jſtwy ßwècžicź. Mudri rańſcheho kraja ßu ßo wot njeje wodźicź dali, ſtaraj ßo ſa to, ſo tež twoje dźècžo ßo wot njeje wodźicź da. Sa dźècžatka je jeniczka hwèſda a ßwètko Jeſuß Khryſtuß, pſchecźel wſchitkich dźècži; jemu tež twoje dźècžo daj!

Ale to Bohužel naſchi ſtarſchi wjazy njecžinja! Woni njechadźa niczo wo nim wjedźecź. A tola je wèſta wèz: ſchtóž w dźècžazych lètach bohabojaſnoſcže njenawuknje, ju poſdźiſcho ſ cžeżka nuwuknje, lohko doſcź ženje. A ſchtóž je ju w dźècžazych lètach nawuknył, tón ju poſdźiſcho ſ cžeżka ſabudźe a da-li Bóh — ženje. Ale teho dla je naſch lud bohabojaſnoſcź tak ſabył, dokelž ju w dźècžazych lètach nawuknył njeje. A prjedy tež ßo naſch lud ſaßo k prawej ßylnoſcži a khróbłoſcži njeſhraba, doniž njebudźa naſche dźècžaze jſtwy ſaßo ßwjatnizy, w kotrychž ßo bohabojaſnoſcź młodym wutrobam ſaſchczèpuje. Pſchetož kaž lud ßyje, tak budźe tež žnjecź.

Sapoczń pola tych małych! Njech ßo wjeßela, ſkakaja a ſpèwaja, kaž ßo jim ſechze. Dźècžo, kotreż wjeßełe njeje, je kaž ſchtom, kiž njekczèje a ptaczk, kiž njeſpèwa. Ale nawucž jo boha-

bojasnoscź. Starschiska luboscź dyrbi jim wuczeńka pobožnoscźe bycź. Scźe wy swojim dźěćźom hižo prajili, kajki je wón Bóh, kiž je stónczko a róže a ptaczki a mróczele a daloki, schěroki swět sczinił? — Czeho dla to hischcźe czinili njejscźe? Scźe wy jim hižo wo naschim sbóžniku, Jesušu Khrystušu, powjedali, kotryž ma dźěćźi, tež wasche lubowane dźěćźi, tak lubo? — Czeho dla to czinili njejscźe? — Starschi dyrbja to czinicź. Pschetož hdyž so wěra a luboscź do hłubokoscźe dźěćźazeje wutroby saszydlitej, tam wostanjetej. Wsmicźe swebi swojich małych na klin, powjedajcźe jim wo tych swjatych historijach, wo Mójsašu, wo Davidźe, wo naschim Knjesu Jesušu, kak je slepych widźazych czinił. Lazarusa sbudźił, kak je sam wumrjeł a horjestanył. A potom njech swebi ruzy styknuwschi so nutrnje modla. Žane ranje a žadyn wjeczor so minycź njeszmětej, na kotrymž wy s nimi Boha khwalili a so jemu dźakowali njejscźe. A hdyž s tymi swojimi w domje pacźerje spěwacźe, dyrbja czi mali pódla bycź a pschiposzłuchacź. To jim s njewuhaszniwymi pišmikami swědczenje wo Božej kraszноscźi do jich duschow sapische a jich sahe do swjateho porjada kschescźijanskeho žiwjenja sawjedźe. Woni to hischcźe njerosymja a tola s daloka czuja; woni dejmant hischcźe njesnaja, ale su tola hižo s nim wupyscheni. Dajcźe dźěćźatkam ke mni pschińcź! To słowo je so wasz prajene.

Wy nanojo a pschede wschěm wy macźerje a wy dorosczeni bratsja a sotry tych małych, hdyž wy to czitacźe, myslcźe pschi swebi: wone je napominanje žiweho Boha na wasz a próstwa s rta waschich dźěćźi. — Njeje-li hacź dotal žohnowanje do waschego doma pschińcź chzyło, wopomńcźe, hacź to durje so žohnowanje njeszu. Tu macźe klucź k tym durjam.

A njemóżeschcźe-li hacź dotal shonicź, so je dźěćźaze žohnowanje woprawdźe Boże žohnowanje, duž dyrbicźe to nashonicź nawuknycź. Pišane steji: Starschiske žohnowanje twari dźěćźom khěže; ale to je tež wěrno: Dźěćźaze žohnowanje twari starschim khěže.

Nusne je, so nasch lud to, schtož je w tym sakomdźił, saso dobre sczini. Horjestanjeny chze saso k naschemu ludej pschińcź, pschiwjedźcźe jemu swoje dźěćźi napscheczźiwo!

Ssmjertne jěchanje.

Dopomnjenje na 16. auguśta 1870 sa starych wojatow.

(Skónczenje.)

Jenož krótki czasz trajesche njerune wojowanje. Morwi a sranjeni dragunarjo pschikrywachu w hromadach bitwischczo. Wot 18 offizěrow 3 schwadronow, kotrež běchu atakěrowake, bě 14 morwych abo sranjenych, wot 13 trompetarjow wosta 5. Sprawneho stabstrompetarja rostorha granata na kruchi, hdyž bě runje psched njepschecźelskimi bajonetami swój „marsch-marsch" jasznje a czischcźe, kaž na Tempelhofskim polu pola Barlina, do powětra piskał. Wrócźazi dragunarjo shromadźichu so smjercź sprózni wokoło swoje khorhoje. Jow bě, hdźež s kulku do brjucha czežko sranjeny wyschschi s Auerswalde swojich dragunarjow powita, jim swoje dospołne pschipósnacźe wupraji, kralej hrimotazu sławu wunješe a potom s konja padźe, so by nihdy wjazy na njeho njepschischoł. Pschinjeżechu jeho do lazaretha w Maria-Villu, hdźež bórsy po tym swojeho ducha puschczi.

Nimo njeho běchu wschitzy rytmischtrjo tsjóch atakěrowanych schwadronow, hrabja s Wesdehlen, Handrij prynz Reuß a hrabja s Westarp na polu czescźe padnyli. (Poßledni je pschichodny nan Krjebjanskeho hrabje s Einsiedel, nětsischeho kralowskeho sakskeho wyschscheho naliwarja (Oberschenk), kiž tehdy jako lieutenant w regimencźe służesche. Też wobaj synaj stareho khěžorstwoweho kanzlerja, hrabja Herbert Bismark, kiž bu czežko sranjeny, a hrabja Wilhelm Bismark, běschtaj sobu. S regimentowych sbytkow stworichu dwě schwadroni, kotrejž hacź k wjeczoru na pucźu pola Mars la Tour-a napscheczźiwo njepschecźelej stejo wostachu. Hischcźe błyskasche so hdyž a hdyž s njepschecźelnych horow s kanonow; potom wupschestrěchu so jasne hwězdne njebjesa na bitwischczo se wschej jeho tyschnoscźu a nusu. Pschi Xonvillu, prěnim měscźe, hdźež bě woda, poda so regiment do czicheho, srudneho biwaka. Najprjedy bě shromadne saczucźe, so pschi žałoßnych woporach ataka tola žaneho wužitka měła njebě. Bórsy pak so pokasa, so krej ranjenych dragunarjow podarmo pschelata njebě, pschetož jeno mózne pschijěchanje regimenta bě Wedellowej brigadźe czasz dało, so dospołneho saniczenja sminycź. Też wrócźi so njepschecźel po bitwje a puschczi s tym swoje dalekroczenje psches Mars la Tour. Dwě wězy pschiwjedźeschtej tole wulke sboże sa pruske wójsko. Najprjedy wulke saschmjatanje, kotrež bě pola njepschecźelow psches ataku nastało, a potom wopaczne měnjenje wo pruskej mozy. Po pschiwalenju garde-dragunarjow swebi myßlachu, so je zyły pruski garde-korps w bliskoscźi. A tute dobycźe běchu tsi schwadrony, s kotrychž bě najwyscho 200 teßakow do bitwy pschischło, napscheczźiwo dwěmaj franzowskimaj regimentomaj pěschkow wot 5000 mužow, dozpiłe. Tak bě regiment słowo komanděrowazeho generala dospołnje dopjelnił. Regiment też njetrjeba dobycź a hdyž njepschecźela jenož 10 mjeńschinow horje dźerži a padnje hacź do poßlednjeho muża, je swoju pschikasnju a swoje powołanje dopjelnił. Kralowy dźak dosta regiment na njesapomlitym 2. septembru 1870 w woßebitej měrje. 2½ hodź. popołdnju poda so kral na wjele mil daloke bitwischczo. Pschi gardach bě kral, jako hižo smérki padachu. Wulke schumjenje, kotrež bu kóžde wokomiknjenje wótrische a jasnische, sjewi jeho pschikhadźenje. Bórsy bě hurrawołanje wojakow słyschecź a potom bě hromada jěsdnych widźecź, kotraž w galopje pschijěcha; prěni bě khěžor Wylem, njesapomnity. Gardistojo powitachu jeho s njewurjeklitym wyskanjom a kralowe wobliczo pokasa hłuboke hnucźe a nutrne wjeßele. Wojazy běchu lědom w rjadu sdźerżecź a jich wjele pschiběża, helmy sběhajo, so bychu stareho nawjednika wobliczo widźeli. Jako kral k prěnjemu regimentej garde-dragunarjow pschińdźe, a mało wysche wostatych offizěrow psched njeho stupi, bě pschi tym srudnym napohladźe tak hnuty, so rěczeć njemóżesche, a psched nim stejazi offizěrojo jeho słowa rosymicź njemózachu. Njesapomliwe wokomiknjenje sa wschěch, kiž tehdy pódla běchu. Baronej s Heintze pak kasasche kral posdźisscho, so by regimentej prajił: „Ani wón ani wótzny kraj njebudźe dźak sapomnicź, kotryž je sebi sprawny regiment w bitwje pola Mars la Tour-a sa wschě czasy sasłużił." —

Njech nihdy njesapomni wótzny kraj smjertne jěchanje prěnich garde-dragunarjow pola Mars la Tour-a!

Schto móże duch skutkowacź!

Dupuytren, najsławnischi franzowski lěkař (chirurga — t. j. lěkař sa sranjenja a swonkowne schkody), Boha prějesche. Jedyn dźeń jeho farař s wokolnoscźe wopyta. Fararjowe czíche, ponižne wustupjenje dobry saczischcź na lěkarja czinjesche, hacź runje mějesche hewak porědko hdy na někim swoje spodobanje. Farař mějesche raka. Dupuytren jeho wobhlada a po swojim krótkim waschnju praji: „Tu pomozy njeje — na to dyrbicźe wumrjecź."

„To sym sebi też myślik", farař wotmolwi, „ja sym jenož k wam pschischoł, dokelž chzych mojim woßadnym po woli czinicź". S tutymi słowami se saka hromadźe sawalenu papjerku wucźeże a pjecźfrankowski pjenjes s njeje wsa a jón s tymi słowami lěkarjej poda: „Njedźiwajcźe, so wam tak mało dam, ja sym jara khudy." Czíche waschnje, s kotrymž farař swoju khoroscź nješesche, so Dupuytrenej tak spodobasche, so k njemu praji: „Hdyž chzecźe so operirowacź (rakowe jětsjenje wurěsacź) dacź, sym k temu swólniwy; pschińdźcźe jutsje do hojernje!"

„Moja pschisłuschnoscź je", snapscheczźiwi farař, „so ja wschitko spytam, schtož móże k mojemu wuhojenju służicź. Duž pschińdu." Na druhi dźeń wón pschińdźe, a lěkař rěsasche. Hacź runje tehdom hischcźe sredki, boloscź potupjaze, waschnje njeběchu, tola farař pschi wschej wulkej boloscźi ani njesawoła. To běsche czežka operazija, ale wona so sbožownje radźi. Dupuytren w pschichodnych tydźenjach kóždy dźeń k fararjowemu khorołożu pschińdźe a so swěru sa to starasche, so bu derje wothladany. Farař wotkhori. Lěto po tym wón sasso k lěkarjej zyle strowy pschińdźe a pschinjeße jemu korbik rjanych kruschwow a kokoschku. A to so potom kóžde lěto tón samy dźeń sta. Jako běsche po někotrych lětach Dupuytren czežko skhorił a widźesche, so dyrbi wumrjecź, wón fararjej list póßła s krótkimi słowami: „Lěkař trjeba fararja". Farař pschińdźe. Jako wjazy hodźinow wó jstwje pola khoreho pschebywschi sylsy we woczomaj se jstwy wustupi, běsche „wulki" Dupuytren swojej woczi sa tudomne žiwjenje samknył. Schto staj lěkař a farař hromadźe rěczałoj, nichtó shonił njeje. Ale so je farař temu, kiž prjedy Boha prějesche, bycźe žiweho Boha dopokasał, niz s mudrymi wukoženjemi, ale s wopokasanjom mozy wěry w žiwjenju — je wěsta wěz. Hewak lěkař fararja trjebał njeby.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; soburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 35.
28. auguſta.

Lětnik 2.
1892.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

11. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Kor. 15, 10: „Ale ſ Bożeje hnady ßym ja to, ſchtož ßym, a jeho hnada na mni njeje podarmo była."

Někotryžkuliž, kiž je dźenßniſche ßwj. ſczenje nutrnje czitał, budźe ßebi prajicź: Fariſejſki a złonik ſtaj ßebi tola prawje napſchecźiwnaj! Fariſejſki ßo khwali teho ßnadneho, ſchtož je k ßwojej ßamßnej czeſczi czinił a złonik dyri ponižnje na ßwoju wutrobu, dokelž niczo k Bożej czeſczi czinił njeje. My wobdźiwamy złonika dla jeho ponižnoſcze a ſanjechamy fariſejſkeho dla jeho hordoſcze; wěſcze ſtaj ßebi jara napſchecźiwnaj cźlowjekaj, kotrejuž tón Knjes nam pſched wocźi ſtaji; ale w jenej wězy ſtaj jedyn kaž druhi: wobaj hiſchcze niczo po Bożej woli czinitoj njejſtaj, wobaj ſtaj jeno ſa ßwojim ßamßnym dobytkom ſtejałoj, hladaſchtaj na to, ſo byſchtaj něſchto byłaj na ßwěcze, jedyn pſches ßwoje duchowne waſchnje, druhi pſches ßwětne bohatſtwo, a woběmaj pomhaſche k temu najhórſche ſjebanje, mjenujzy ßamoſjebanje.

Woběmaj ſtupi w dźenßniſchej ßwj. epiſtoli muž napſchecźiwo, kiž je woprawdźe wulke a ważne dźěło w Knjeſowej ßłużbje czinił a kiž je tola w złonikowej ponižnoſczi woſtał. To je ßwj. japoſchtoł Pawoł, kiž w złonikowej ponižnoſczi njepſcheſtanje, na ßwoju wutrobu bicź wuſnajo: „hódny njejßym, ſo mi japoſchtoł rěkaju", kotrehož próſtwa wo hnadu pak je wußłyſchana, dokelž ßo wjeßele khwalicź może: „S Bożeje hnady ßym to, ſchtož ßym!" A hiſchcze wjazy hacź to: wón ßmě też powjedacź wo tym, ſchtož je czinił, a to je ſawěſcze wjazy hacź hubjene poſczenje a ßnadne dary fariſejſke, wón może wo wulkich a wjele dźěłach ſa Boże kraleſtwo powjedacź, kaž je „wjele wjazy dźěłał, dyžli woni wſchitzy", ale jeho wutroba je ſprawna, jeho ponižnoſcź woprawdźita: niz ßebi ßamemu, ale Bohu dawa wón czeſcź pſchiſpomnjo: „niz pak ja, ale Boża hnada, kotraž ſo mnu je".

Někotryžkuliž kſcheſczijan, kiž ßo ſ tutym mužom połnym wěry a hnady pſchiruna, pokhili ßwoju hłowu a pſchehladujo ßwoje žiwjenje njeſwaži ßo, prajicź: „ſ Bożeje hnady ßym ja to, ſchtož ßym". Sso jemu ſda, jako by wjele mjenje dźěłał hacź wſchitzy druſy, jako by wot ßebje prajicź dyrbjał, ſo runje kaž złonik hiſchcze niczo k Knjeſowej czeſczi czinił njeje. Wón ßo ßnano potom praſcha, kak może ßo to tola ſtacź, ſo też ja ßwjateho Pawołowemu khwalobnemu khěrluſchej pſchihłoßuju a ſo móhł też ja kaž wón wucźahnycź a po kraju abo po morju, bjes póhanami a židami něſchto czinicź k Bożej czeſczi!

Tole je móžno ſa muża abo žonu, hdyž ßwěru jo chzetaj, a ßwj. epiſtola pokaże k temu też pucź. Woni dadźa ßo najprjedy „dopomnicź na evangelion", kaž ßwj. Pawoł jow praji a „wosmu jo pſchezo ſ nowa horje a ſteja w nim też", je evangelion wo Khryſtußowym kſchižu, jeho ßmjerczi a horjeſtaczu, ſo je wón ſa naſche hrěchi wumrjeł a dla naſcheje prawdoſcze ſbudźeny. Hdyž w tutej wěrje ſteja, dha ſteja w hnadźe, ßu hižo něſchto ſ Bożeje hnady, mjenujzy kſcheſczijenjo. To je dobry ſapoczatk. S tym je też ßwj. Pawoł ſapoczał, jako ßwoju ßamßnu wolu a wſchě fariſejſke ſkutki puſchczi. A potom ßo ßwěru bědźa pſchecźiwo hrěchej, kiž jich pſchezo hiſchcze

dźerži, dadźa ßebi ßwěru wot ßbóžnika pomhacź, jón wschědnje pschewinycź a ßwucźuja ßo w Božich pucźach. Cźißnu wschitke ßtarosćże na teho Knjesa, cźinja wjeßele, schtoż je jim kasane a hladaju na kónz, so njeby jeno „Khryßtuß sa naß", ale też „Khryßtuß w naß" rěkało. Tak budźa ſ cźaßom wěsćži a wobßtajni w ßwojim kßcheßcźijanßtwje, njehnucźi wot ßkały nadźije a wěry, nihdy njewopuschcźeni wot sacźucźa: ja njeßym dostojny wscheje ßmilnosćże a ßwěrnosćże, a tola też pschezo poßylnjeni ſ tym dowěrjenjom: „S Božeje hnady ßym ja to, schtoż ßym".

A tak ßteji wobhnadźeny kßcheßcźijan ßrjedźa w dźělanju a njewě kak. Hacź runjeź njewucźehnje, so by póhanow a židow wobrocźił, dha wobdźěli ßo tola ßwěru na wschěch ßkutkach kßcheßcźijanßkeje luboßcże. Ssnano sapowjedźi ßebi wjeßele, njech je dwójzy sa tydźeń abo niz, so by druhemu žohnowanje pschinjeßł, ßnano dawa dźěl ßwojich kubłow, dźeßatk abo mjenje, so by lubej khudobje pomhał: jeho wutroba je ßwólniwa, jeho luboscź sprawna. W ßwěrnosćži khodźi pßched Bohom a cźłowjekami a njehlada na to, so wjazy dźěła, hacź druſy, ale na to, so tak wjele ſ dźakownosćźu cźini, hacź móże. Hlaj, to rěka: „S Božeje hnady ßym to, schtoż ßym."

Pod ßnėhom ſakhowany.

(Pokracźowanje.)

Sskužba, kajkuž ßami jandźelio cźłowjekam wopokaſuja.

Nasajtra rano bě Hanka ßwojemu ßußodej kaž hewak něschto ßnědacź pschinjeßła, a hlej! wón tam wschón sahorjeny w kožu leżeſche. S hłoßom ju wón k ßebi sawoła; na to jej, jako bě ßo bojaſliwa k njemu do komory ßtupiła, ßwoju ruku poda a wschón wjeßely praji: „Nětkle budźe so mnu ſe wschěm lěpje. Dźenßa w nozy je Bóh tón Knjes ßam so mnu porěcźał, a ja ßym móhł w tych knihach cźitacź, kotreź nam nasch pschichod pokaża. Njechasch mi nětkle pomhacź radźicź, so móhł ßebi wscho prawje derje sapocźecź? Ty ßy mi tajke rosomne holicźo, a moju lubu macźerku ßy měła też pschezo lubo. Chzemoj ßebi nětkle prawje duschnje wopomnicź a rospomnicź, kak dyrbjało wscho bycź. Moja hłowa je tajka cźežka, so ßo mi wscha pari, ale tola dyrbju saßo ſtanycź, dokelž khwile nimam, so móhł dlěje khory bycź a ležo wostacź."

Hanka bě ßo jeho ſkoro nabojała, jako jej pocźa tajkele powjedacź, ale dokelž bě wona rosomne holcźatko, poradźi ßo jej bórſy tuteho khoreho wuſměrowacź. Wona jemu ſe ſtudnje ſchkleńzu khłódneje wody pschinjeße, na to jemu womacźane rubiſchko wokoło ſpanjow wobwjaſa, jemu wokna ſwocźinja, so móhł wokſchewjazy rańſchi powětr dó jſtwy nuts a jemu ßlubi, so tu sa khwilu saßo pola njeho budźe.

Na Marcźina bě ßka khoroscź pschiſchła. Rosom ßo jemu pocźinaſche błuki cźinicź, a myßle běchu jeho ſkoro wſchitke wopuſchcźiłe. Ale hdy był wón druhdy něschto ſ błudom porěcźał, wschě jeho ßony a rěcźe tola njeběchu wjazy žane dźiwje, ale miłe a łahodne, a był też druhdy te ßłowcźka tak wuraſył, so było pola njeho kaž naléto, hdyž ßo woda w rěkach a rěcźkach pócźnje ſ horow lecź a rucźe ſ hór do doła běži, dokelž je na horach wschón ßněh rostał.

Hanka bě pschi jeho kožu někotru ſakraßnu khwilku poßedźała: to bě ſkoro, kaž był wón wjedźił, so wona pschi nim ßedźi. Tehdom by jej wón powjedał wo „mužach w běłej draſcźe", kiž pschezo k njemu pschińdu a jemu praja, schto dyrbi sapocźecź. Bě była ßo jeho potom ta holcźka wopraſchała, schto było to, schtoż dyrbi wón sapocźecź, był jej wón ſpizy prajił: „Sa wobßtarne wudowy dyrbju ßo ſtaracź, dokelž je moja macź ßama też tajka ſtara wudowa była. A potom, hlej, njewidźiſch tamle tu wulku, wulku cźrjódu ludźi, kotſiž na dróſy pucźujo cźahaju, a kiž ßu ſpochi na dróſy, cźi chzedźa wſchitzy do daloka won, won pſches morjo, a do zuſych krajow — tym dyrbju ja wschěm prawy pucź pokaſacź, so ßo njemóhli ſabłudźicź. O to wschak runje ja ßam jara derje ſamóžu; — wschak ßym ßam wschudźom tam pobył — w błudźe ßym ßam też pobył, ale nětkle mi wjazy žana nuſa njeje, pschetoż „tónle twój ßyn bě morwy, a je wožiwił; wón bě ſhubjeny, a nětk je ßo saßo domoj donamakał", — takle mi macź pschezo do wucha powjeda — njejßy to też ßobu saßkyſchała? wona tu pschi mni poby, tón ßamy wjecźor, jako ßebi ta maka holcźka — jako ßebi ta moja Salomeja ſo mnu te napißma na tych kſchižach wobhladowaſche, a ja jej potom prajach, schto je tam ſ tymi ſłotymi pißmikami napißane — wona ke mni pschezo saßo pschińdźe, — kóždźicźki dźeń wokoło wjecźora, hdyž je ßo ßłónczko sakhowało, u wona saßo je, a potom ßebi moja macź a ja powjedamoj, schto dyrbjak ja sapocźecź. — Njejßy ju ty hiſchcźe ženje wohladała? — Wona nětkle też wscha běła khodźi a je saßo wscha młoda, — ale ja ju tola hnydom póſnach — tu moju lubu ſłotu macźerku. Haj, nětkle mi žana nuſa wjazy njeje, — ně, niz kußa nuſy wjazy nimam."

Takle był wón pschezo powjedał, a te ßłowa běchu ſ njeho jene po druhim pomałku sa ßobu pschiſchłe, hacź bě wón na wschěm spoßledku kaž wschón spizy był. Tajkile wón w kožu wschón měrny e ſtyknjenymaj rukomaj leżeſche a na jeho błědym wobliczu bět widźecź, kajki bě wón w wutrobje wschón wjeßely.

Pomału a pomału bu ſ nim lěpje, ale nětkle bu, kaž byłe ßo jemu wschě jeho mozy seſhubiłe. Dokelž pak bu wot Hanki duschnje a derje wothladany, móżeſche sa něschto njedźel ſtrowy ßwoje kožo wopuſchcźicź. Prěni krócź do sawkow sawaleny saßo na wulkim ſtólzu ßedżeſche, wocźi ßo jemu ßwěcźeſchtej a wobliczo ßo wschě ßmějkotaſche, duž Hanka ſ něcźim dó jſtwy ſtupi, ſ cźimž chzyſche jeho kuß wokſchewicź — ale wócźzy jej pocźeſchtej ßyłſowacź. Duž jemu ßwoju ruku poda, a njemóżeſche jemu žane ßłowcźko dale wuprajicź, Wón pak jejnej ruzy ſ wobimaj ßwojimaj rukomaj ſapſchimnjenej dźerżeſche. Wón bě jara derje ſrosymił, schto bě jemu wona prajicź chzyła a ſakiwny jej wjeßely a wschón dźakowny ſ hłowu.

Wo tym bě ßwjaty adventſki cźaß pschiſchoł, a lube ßwjate hody běchu pßched durjemi. We wschěch kßcheßcźijanſkich domach ßo ludźo pocźachu na ßwjate dny hotowacź.

„Sshń ßo jowle khwilku ke mni!" jej ras Marcźin praji, „ja mějach hižo dawno na myßlach, ſ tobu wo něcźim porěcźecź, hdyž budu saßo trochu wuſtrowjeny. Cźile „mužojo w ßwojich běłych draſtach" nětkle wjazy ke mni njekhodźa. Ty drje ßy holcźka, we žanej „běłej draſcźe" drje ty njekhodźiſch — wón pschi tychle ßłowach na jejnu brunu draſtu ſe ßwojimaj wocźomaj pohlada — ale to wscho niczo njecźini, ty dyrbiſch mi nětkle też tajke dźěło dokonjecź, kajkeź cźłowjekam „lubi jandźelkojo" wopokaſuja."

Wscha ſpodźiwana Hanka na njeho pohlada, pschetoż wona njewjedźiſche, schto měł wón na myßlach.

„Wocźakń khwilku", wón dale praji, jako pytny, so chze ßo wona jeho wopraſchecź, schto móhło to bycź, „ty hnydom wscho do hromady ſhoniſch. Hlej, Hanka, mi ßy ty ßłużbu wopokaſała, kajkuž móżeja cźłowjekam lutzy ßami jandźeljo wopokaſacź. To cźi na nihdy njeſabudu, schto ßy ty na mni w mojej khoroſcźi cźiniła. Ale jowle njeje wo mni rěcź, ale wo druhich ludźoch, kotrymž je też trjeba, so byli jim jandźeljo ßwoju ßłużbu wopokaſali, a runjewon pschi tejle ßłużbje dyrbiſch mi ty ßobu pomhacź; a to dyrbi bycź mój dźak ſa wscho, schtoż ßy mi ty wopokaſała. Budź nětkle tak dobra a ßuhń mi tole blido trochu bliže ke mni, potom mi mojeje macźerinu kſchinju wottank, tamle na boku je maka kſchinka nutskach, a w njej je twjerdże saßukane rubiſchko, běłe a cźerwjene rózkate, podaj wschak mi tule wěz!"

(Pokracźowanje.)

Dźěcźi wocźehnjenje.

2. Schto praji Luther wo wocźehnjenju dźěcźi?

Doktor Marcźin Luther je wo wocźehnjenju dźěcźi tak pißał: „Hdy by někajki mandźelſki ſa ßwoje žiwe dny niczo druhe wjazy dobre njecźinił, hacź so by ßwoje dźěcźi k bohabojasnoscźi wocźahnył, myßlu ßebi, so by wón doscź cźinił. Najwjetſchi ſkutk, kotryž móżeſch cźinicź, je tón, so ßwoje dźěcźi prawje wocźehnjeſch. To ßebi dajcźe prajicź! Dźěcźi w naſchim cźaßu ßakrowanje a njepózcźiwoſcź nawuknu, prjedy hacź wjedźa, schto to je.

Njejßmy dha my błasni? Hlaj, móżemy naſchim dźěcźom njebjeßa a helu saßkužicź a tola na to njekedźbujemy. Pschetoż schto pomha to tebi, hdyž ßy ßam sa ßebje Bóh wě kak jara pobožny, njekedźbujeſch pak na wocźehnjenje dźěcźi? Ludźi nadeńdźeſch, kiž chzedźa Bohu na wscho móżne waſchnje ßłużicź, kiž ßo poſcźa; ale prawu Božu ßłużbu w ßwojim domje, kotraž ſ praweho wocźehnjenja dźěcźi wobſteji, woni njeſaſtaraja a cźinja

kaž saſtarſzy židźi, kiž templ Boži wopuſchćichu a na horach woprowachu. Sſkyſchćże to, wy nanojo a macźerje, kak dyrbiće ßo měcź pſchećiwo ßwojim dźěćźom, ſo byſchće ſ prawom ſtarſchi rěkali, a hladajće na to, ſo ßwoje dźěćźi njeſkaſyće. Čźi pak ßwoje dźěćźi ſkaža, kiž jim dadźa wotroſcź bjes roswućźowanja a ſchtrafowanja, a runjeź jim ſky pſchikład ſe ßwojim žiwjenjom njedawaju, woni jich tola ſ tym ſkaža, ſo jim wjele pſchepuſchćźuja w cźělnej luboſcźi. Haj, woni rjeknu, wone ßu hiſchće dźěćźi, wone njeroſymja, ſchto cźinja. To je wěrno. Ale poß abo koń abo woßoł teź njeroſymja, ſchto cźinja a tola je wućźiſch to cźinicź a tamne woſtajicź. Tajzy ludźo, kiž ſe ßwojimi dźěćźimi tak wopak cźinja, teź junu hrěchi ßwojich dźěćźi ponjeßu, runje kaž bychu je ßami cźinili.

Druſy, kiž ßwoje dźěćźi ſkaža, ßu cźi, kiž ſ hroſnymi a ßakrowazymi ßłowami ßwojim dźěćźom hubjeny pſchikład dawaju. Dźěćźi ßu pſchikhilene k ſłym lóſchtam a k hněwej, cźim nuſniſche je, ſo je cźi ſtarſchi hiſchće ßami k temu njewabja ſe ßwojim pſchikładom w ßłowach a ſkutkach. Pſchetoź, ſchto móže cźłowſke dźěćźo, kiž je ſwućźene, ßakrowaze hroſne ßłowa ßłyſchećź, druhe nawuknycź, hacź ßakrowacź a hroſne ßłowa rěcźećź?

Dale ßwoje dźěćźi tajzy ſkaža, kiž ßwojim dźěćźom ſkładnoſcźe dawaja ßwět lubowacź, kiž ßo dale ſa ßwoje dźěćźo njeſtaraja, jeno ſo wjeßeke ſkakaja, rejwaja a pyſchnje ſwoblekane khodźa. W naſchim cźaßu namakaſch jich mało, kiž na to hladaja, ſo bychu dźěćźi ſaſtarane byke ſ wězami, kiž Boha a ſboże jich duſchow naſtupuja, ale jich najwjazy jenoź na jich cźělne ſboże myßli.

Bóh je tebi dźěćźi dał, niz teho dla, ſo by ßo nad nimi wjeßelił a je ſa pychu ßwěta wocźahnył. Tebi je krucźe pſchikaſane, ſo dyrbiſch je wocźahnycź k Bożej ßłužbje.

Hdy bych chźył kaž khěźor wupyſcheny khodźicź a hdy by młoda žona, kaž něhduſcha franzowſka kralowa, ßo draſcźicź chźyła, by to kraßna wěz pſched ßwětom była, ſo by kóźdy hubu rosdajił. Ale woprawdźe to tola niczo njeje pornjo duchownemu wupyſchenju kſcheſcźijana, hdyž ſtaj wotroczk a dźowka ßwojim knjeźim ßwěrnaj a poßłuſchnaj; abo hdyž je žona Bohu poßłuſchna, ßwojeho mandźelſkeho ßwěru lubuje, dźěćźi derje wocźehnje a ßo w ßwojim powołanju Božeho ßłowa a jeho kaſnjow dźerži. Pornjo temu ßu parle, ßomot a ſłoto kaž ſtara płatana proſcheńſka ßuknja; pſchetoź tón je pycha, ſchtóź po Božim ßłowje a pſchikaſni jako poßłuſchne dźěćźo Boże khodźi.

Nichtó njedyrbjał prjedy nan bycź, prjedy hacź je nawuknył, ßwojim dźěćźom prědowacź Boże ßłowo a evangelijon, ſo móhł pobožnych kſcheſcźijanow wocźahnycź. W naſchim cźaßu ßo jich pak wjele woženi, kiž móža lědom Wótcźenaſch wuſpěwacź; woni ßami niczo njewjedźa a duž teź ßwojim dźěćźom niczo prědowacź a je niczo nawućźicź njemóža. Dźěćźi dyrbiſch prawje roswućźowacź w bohabojaſnoſcźi; pſchetoź dyrbi-li kſcheſcźijanſtwo k mozy pſchińicź, dyrbi ßo w dźěćźoch ſapocźecź.

Ja praju a napominam, ſo maja ßo dźěćźi ſ cźaßom ſwućźicź ſ napominanjom a ſchtrafowanjom, ſo ßo hladaja khacź a woßebje teź Boże mjeno njewužitnje wužiwacź. Pſchetoź hdyž je ſ měrom woſtajiſch, niczo dobre ſ teho njebudźe, kaž nětko widźiſch, ſo je ßwět hórſchi hacź je hdy był — a njeje žaneje poßłuſchnoſcźe, ani ßwěrnoſcźe ani wěry, ale ßu njepoßłuſchni dźiwi ludźo, pola kotrychž ani wućenje ani ſchrafowanje njepomha, ſchtoź pak je wſchitko ſcźěhwk teho, ſo ßo tuta najwažniſcha pſchikaſnja wobkedźbowała njeje.

Starſchi dyrbja ßwoje dźěćźi ſchtrafowacź, ſo bychu pobožne byke a ßo polěpſchowałe — ale njeßmědźa je ßami ſkaſycź. Tajke ſchtrafowanje pak dyrbi tajke bycź, ſo luboſcź a dźěćźaze dowěrjenje k ſtarſchim woſtanje a ſo dźěćźi ſroſymja, ſo ßwojeje ſchtrafy njecźerpja k ßwojemu ſkaženju, ale wjele bóle teho dla, ſo bychu w ßwojim powołanju cźinicź nawukłe, ſchtoź ßo ßłuſcha.

Pohladajcźe na ptaki pod njebjeßami!

Matt. 6, 26.

„Wone njeßyja, wone njeźnju, ani njekhowaju do bróźnjow.“ Daj temu Knjeſej khěźu twaricź a w njej hoſpodaricź, praji Luther; jemu ßo ßłuſcha, ßo ſtaracź, niz pak tebi. Sſłuſcha-li wjele do khěźe, dha je Bóh wjetſchi hacź khěźa; wón, kiž njebjeßa a ſemju napjelnjuje, budźe teź twoju khěźu ſaſtaracź móž. — Hdyž ty na njeho hladaſch, njebudźe ßo tebi wſchitko w domje próſdne, ale połne ſdacź. — S tym njeje prajene, ſo Bóh ſakaſa dźěłacź. Dźěłacź ty dyrbiſch, ale ſchtoź maſch w domje, njemóžeſch twojemu dźěłu pſchipißowacź, ale jenoź dobrocźiwoſcźi a žohnowanju Božemu. Bóh chże ßwoju cźeſcź měcź jako tón, kiž k wſchemu ßwoje radźenje dawa. Pſchetoź hacź runje by ty ſto lět worał a zyłeho ßwěta dźěło wobſtarał, tola ßam ßłómicźźy njeby naroſcź dacź móhł; ale Bóh bje wſcheho twojeho dźěłanja, hdyž ty ſpiſch, ſe ſornjeſchka ßłómicźku a na njej telko ſornjeſchkow, kajkeź chże, ſcźini. — Bóh cźłowjekow na žane druhe waſchnje njeźiwi hacź ſwěrjata, kaž 147. pſalm praji: „Wón temu ſkotu jeho pizu dawa, tym młodym rapakam, kiž ßo k njemu wołaju“. Tak teź pſalm 145, 15. 16 praji: „Wſchitkich wocźi cźakaju na tebje; a ty dawaſch jim jich ſchpajſu w ßwojim cźaßu. Ty wotewriſch ßwoju ruku, a naßyćźiſch wſchitko, ſchtoź žiwe je, ſ dobrym ſpodobanjom.“ Nětk tola žane ſwěrjo ſa ßwoju jědź njedźěła, ale kóźde to ßwoje cźini a po tym ßwoju jědź pyta a namaka. Tak dyrbi teź cźłowjek dźěłacź a pſchi tym wopomnicź, ſo je to něſchto druhe, ſchtoź jeho žiwi, hacź jeho dźěło, mjenujzy Boże žohnowanje.

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach.

16.

Popańcźe winizy ſkaźerjow!
Ty wutroba mi hołbjaza,
Ja nětko w druhim pſchirunanju
Cźi moju zyrkej woſnamjenju!
Njech wona nětk je winiza,
Hdźeź někotra kicź kcźějaza
B'dźe bórſy w połnym nabubnjenju.

Pak jahodka h'ſchcźe ſraka njej,
Dha wot wjecźora hacź do ranja
Knjes winizy ma wobſtaranja.
Hlaj, njepſchecźel teź próſny njej:
We nozy ſ leſcźu ſchkódniwej
Wón kaſy pilne prózowanja.

Duž wotroczźy ßo hotuja,
So płody bychu ſakitali
A njepſchecźelow ſpopadali,
Wot winizy ßo njeſdala;
Na rjane žně ßo wjeßela,
Hacź horze teź jich ßłónczko pali.

Tak ſchkodźi njepſchecźel teź mi.
We wulkich cźrjódach pſchikhadźuje
A winizu mi wupuſcźuje —
Duž běź ſa tymi liſchkami
A popań ſtare ſ młodymi,
So winiza ſaß' pokoj cźuje.

Hdyž kicźe ſ brěczku bubnjeja,
Teź njepſchecźel ſaß' myßli radu,
Kak wutroby by pſchinjeßł k padu.
Duž njewěń: bitwy pſcheſtanja;
Ně, ſ nowa běź do běďźenja,
So dobydźeſch na ſtarym hadu.

Tak ſ mojim wójſkom wuſtuź dha!
Jow płacźi, njepſchecźela pobicź,
Teź hdyž chże w potajnym ßo ſłobicź,
So płody njeße winiza.
Hlaj, waſchnje mojoh' kraleſtwa
Je: ſtajnje wojowacź a dobycź.

Židowſki pſchekupz a biblija.

K wopomnjenju na 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy.

Bohabojaſny pſchekupz powjedaſche mi ßlědowaze, ſchtoź bě na pucźowanju ſhonił a ſchtoź bě jeho jara hnuło: „Jene ranje jědźich ſ prěnim cźahom do Mainza. W kupeju ßedźeſche wjele dźěłacźerjow, kiž ßo k ßwojim dźěłarńjam podachu, bjes nimi ßedźeſche teź niſki židowſki pſchekupz. Kajkeje myßle dźěłacźerjo běchu, ßo bórſy pokaſa. W rosrěczowanju trjebaſche Iſraelita ras Boże mjeno. Schto wo Boſy rěcźiće, wrěſkachu na njeho, žadyn Bóh njeje. Ale, tón napſchecźiwi, zyłe ßwjate pißmo wo Boſy rěcźi. Duž ßo ludźo ßmějachu a dźachu, ſo je zyła biblija ſekharna

kniha połna baßniczkow. Nětk pak ßo žid ſběhnu, jeho wobliczo bě jara khutne, jeho woczi ßapaſchtej a ſ najmózniſchej ſrěczniwoſczu, kajkejež ßo nichtó pola jednoreho muža nadžał njeby, ſapoczinje wón ßwjate pißmo wobaracz a khwalicz; bě widžecz, jeho ßłowa wuńdžechu ſ najhłubſcheje wutroby a ja běch ſahanibjeny, ſo dyrbjeſche Iſraelita kſcheſczijanam Boże ßłowo khwalicz; ßměch woněmi a ludžo woczichnychu."

Wy pak, kiž to czitacze, wopomńcze dwojake. Najprjedy to, ſo bjes židami hiſchcze wjele ſprawnych, khutnych duſchow je, w kotrychž žaneho jebanja njeje a kotrež ßu Božemu kraleſtwu jara bliſke, potom pak tež to, ſo dyrbimy tež my kaž tamny Iſraelita pſchezo Knjeſowe ßłowo khwalicz, ßwěru pſchecziwo wſchěm njepſchecželam, njech je czaß abo njeczaß, teho Knjeſa a jeho ßwjaty evangelij póſnacz, ſo by wón junu tež naß pſched ßwojim njebjeſkim Wótzom póſnacz móhł.

Džakowano Bohu, tajkich ßwěrnych wuſnawarjow naſcheho ſbóžnika je pola naß hiſchcze wjele. Chzu něſchto wo jenym tajkim powjedacz, kiž bě tež woprawdžity pſchecželel mißionſtwa bjes židami. Wón bě bur a jara ſprawny, ſ zyłej wutrobu wěrjazy, hłuboko w Božim ßłowje ſakoreny kſcheſczijan. Rad ßo wobdželi na wſchěch ſkutkach kſcheſczijanſkeje luboſcze, woßebje na mißionſtwje bjes póhanami a židami. Tutón muž bě ras czežko ſjebany wot židowſkeho wikowarja, jako bě tutemu wulku hromadu dželoweho ßymjenja pſchedał. To bě — pſchecziwo jeho woli — k prozeßej pſchiſchło, w kotrymž bu jebak k wulkej khoſtanzy wotßudženy, tež dyrbjeſche burej doſpołnje ſchkodu ſarunacz. — Krótki czaß po tej wězy pſchińdze nětk tón muž k ßwojemu ſararjej. Bě wjeczor poſdze. Duchowny ßo wopraſcha, hacz je něchtó khory, ſo hiſchcze tak poſdze pſchińdze. Ně, wón wotmolwi, je něſchto druhe. Měnjeſche, ſo bě duchowny wěſcze wo tamnym prozeßu ßłyſchał, kotryž je ſe židom měł. Nětk je ßwoje pjenjeſy ſaßo doſtał, ale na dompuczu ſ měſta je pſchezo ßebi rospomninacz dyrbjał, hacz ßebi w tutej wězy niczo njeby porokowacz měł. A pſchi tym je ßo jemu wujaßniło, ſo ma tež winu na ßwědomnju pſchecziwo tutemu židej, haj, pſchecziwo wſchěm židam, wón njeje doſcz ſa jich wobroczenje proßył a njeje doſcz ſa mißionſtwo bjes Iſraelom dawał. Pſchetož na žane hinaſche waſchnje njemóža židźi hinaſchi ludžo bycz a wot ßwojeje nahrabnoſcze ßo wußwobodžicz, hacz ſo ſbóžnika póſnaja a ßo k njemu wobrocza. Duž je wón duzy po puczu ſbóžnikej ßłubił, ſo chze wot nětka ßwěrniſcho ſa mißionſtwo proßycz a wjazy ſa njo dawacz. K wopokaſanju tuteho pſchedewſacza pſchepoda ſararjej dar ſa mißionſtwo bjes židami, dwójzy tak wulki, kaž bě hacz dotal dawał.

A hdyž wón, kaž ßo to kóžde lěto huſczińſcho ſtanje, wjetſchi dar luboſcze jako wopor na wołtař połoži, namaka ßo kóždy ras bjes pjenjeſami tež dar ſa mißionſtwo bjes Iſraelom. Wón po tajkim na ßwoje ßłubjenje ſapomnił njeje. —

Krótki czaß po tamnym wjeczornym wopycze powjedaſche duchownemu, ſo je wulke wjeßele měł. Židowſki pſchekupz, kiž bě jeho w poßlednim naléczu tak hroſnje jebał a wot ßuda khoſtany, bě zyle njenadžuizy pſchi jeho dworje nimo jěł a k njemu do domu pſchiſchoł. Ssebi myßlo, ſo chze tón žid ſaßo ſ nim wikowacz, je ßo njemało na tutu njehanibitoſcz mjerſał. Ale žid je hnydom pſchi nutsſtupjenju wobßwědczik, ſo je pſchiſchoł, jemu wotproßycz, wón póſnaje, kak hroſnje bě czinił, ſo bě runje jeho jebał. Pſchetož ſkeho kſcheſczijana, kiž tež ſprawny njeje w wikowanju a khodzenju, jebacz, njeje tak czežki hrěch. (Tak žiw měnjeſche, ale hrěch woſtanje hrěch, wſcho jene, pſchecziwo kotremuž jón wobeńdžeſch.) Ale kſcheſczijana ſjebacz, kiž tak ſprawny je w ßwojej wěrje a nikomu žaneje njeprawdy njeczini, to je hrěch.

My pak, lubi czitarjo, chzemy ßo ßami praſchecz: nima tutón wěrjazy bur zyle prawo, hdyž poßlednje a najlěpſche wotmolwjenje na to praſchenje: ſchto dyrbimy ſe židami ſapoczecz? w tym póſna, ſo dyrbja ßo židźi ſ modlitwu a luboſczu wěrjazych kſcheſczijanow k ſbóžnikej wobroczicz, dokelž budža potom ßami pſcheſtacz, kſcheſczijanow jebacz? A dale, njeje to dźiwnje, ſo hewak njeßwědomiteho židowſkeho wikowarja ßwědomnje kußaſche, ſo bě woprawdze pobožneho, ßwěrneho kſcheſczijana ſjebał? Njeda to nam póſnacz, kotre ßu najlěpſche a najmózniſche brónje w wojowanju pſchecziwo ſkaženemu, ſa mamonom ſtejazemu židowſtwu?

Tu a tam.

Auguſtin praji: „Hdyž dżěczo pſchi ßwojim narodze płaka, je wone profeta ßwojeje pſchichodneje ſrudoby." Dale žiwy bycz rěka dale płakacz, ſaſtacz žiwy bycz rěka płakacz ſaſtacz. W poßlednjej hodzinzy Jeſuß wſchitke ßylſy ſ naſchich woczow ſetrěje a tej woczi ßamej ſaczini, ſo nihdy žana ßylſa wjazy ſ njeju njeběži. Hdyž Salomo Jeruſalemſki templ twarjeſche, da wón wſchitke kamjenje w Tyrußu wobdżěłacz, ſo njeby potom w Jeruſalemje wulka hara a wulke klepanje było. Tak budźemy my kſcheſczijenjo w tutym žiwjenju jako žiwe kamjenje pſchihotowani ſa duchownu khěžu a ßwjate měſchniſtwo (1 Pětr. 2, 5). Tu je ſkała, hdzež hamor na naß klepa, w njebjeſkim Jeruſalemje wo tym niczo wjazy ßłyſchecz njebudże.

Shubjeny pjerſchczeń.

Woßebnje ſwoblekona knjeni w Pariſu pſches haßy dżěſche. Wona ßebi rukajzu ſ ruki ſczeże, pſchi tym jej kraßny, ſ drohimi kamjenjemi wobßadżeny pjerſchczeń na ſemju padże. Wón ßo dale kuleſche, doniž w maſanej rjebiczży, po kotrejž woda ſ haßy wotběhuje, tczazy njewoſta. Dżěłaczeŕ runje nimo dżěſche. Knjeni k njemu dżeſche: „Luby mužo, pomhajcze mi! Mój pjerſchczeń je mi do błóta padnył. Ja wam 5 frankow dam, jeli ſo jón namakacze!" Dżěłaczeŕ pytaſche a pytaſche, tola jón namakacz njemóżeſche, ta knjeni pak jemu tež bjes teho te 5 frankow da. Wón dale dżěſche, ta knjeni hiſchcze ſtejo woſta. Po krótkim rosmyßlenju ßebi ßama rukaw wuhorny a ſe ßwojej běłej ruku do maſaneje wody pſchimny a mějeſche woprawdze to wjeßele, ſo tón pjerſchczeń namaka. Njekedżbujo na wußměſchazych pſchihładowarjow k ſtudni dżěſche a ßebi ruku wumy. Kraßniſchich pak je hiſchcze wězow na ſemi hacz diamantnych pjerſchczenjow. To ßu ſabłudżene człowſke duſche, kiž do błóta hrěcha padnu. Ssměmy to małeje prózy lutowacz, ſo bychmy njeßmjertnu duſchu wumóhli? Pjenjeſy dawacz, doſcz njeje, ty dyrbiſch ßo jeje ßam pſchimacz a ju pytacz, potom ju namakaſch.

Schto je wěra?

„Schto je wěra?" ßo něhdy něchtó duchowneho wopraſcha. „Po tych naſhonjenjach, kiž ßym ja na někotrych pobožnych ludžoch czinił, dyrbju wuſnacz, ſo ßo mi kſcheſczijanſka wěra ani kuſka njelubi."

„Pomyßlcze ßebi", duchowny wotmolwi, „hdy bychmoj hromadze wulkeho wumjełſkeho molerja w Romje wopytałoj a ßo jeho wopraſchałoj: „Schto wumjełſtwo je", — by naju wón ßnano k tajkemu dowjedł, kiž niczo wo molowanju njerozymi a namaj jeho ſrudne molowanja pokaſał, ſo dyrbjałoj póſnacz, ſchto wumjełſtwo je? — Ně, wón by naju pſched wobraſy najwjetſchich miſchtrow dowjedł a prajił: „To je naſche wumjełſtwo!" Wy ſcze někotrych ludźi ſeſnali, kiž ßo ſa pobožnych wudawaja, ale tola pobožni njejßu a po tutych hubjenych wobraſach wy nětko zyku kſcheſczijanſku wěru ßudżicze. Ja waß pokaſuju na wſchitkich tych mužow a te žony, kiž ßu pſches evangelijon k žiwjenju w wěrnej ßwjatoſczi a prawdoſczi dóſchli. Na nich hladajcze, hdyž chzecze wjedżecz, ſchto je kſcheſczijanſka wěra.

Myßliczki pſchi czitanju w bibliji.

1 Jan 5, 4. Naſcha wěra je to dobycze, kotraž ßwět je pſchewinyła.

Wěricz rěka: ßebje ßameho hacz do ßmjercze hidżicz.
Wěricz rěka: Boha wyſche wſcheho lubowacz.
Wěricz rěka: ßwětej a hrěchej wotemrěcz.
Wěricz rěka: jako ſbóżne dżěczo żiwy bycz.
Wěricz rěka: ßam ßebje ſaprěcz.
Wěricz rěka: zyle na Jeſußu wißacz.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Serb. Nowin"** na wßach a w Budyſchinje doſtacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencž w Klětnom a farař Gólcž w Budyſchinku.
Cźiſchcz a naklad Ssmolerjez knihiczińſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 36.
4. sept.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

12. njedźela po ßwj. Trojizy.

Jes. 48, 18: „O hdy by ty na moje kasnje kedźbował, dha by twój měr był kaž wodowa rěka, a twoja prawdosćź kaž mórske żołmy."

Kak běži wodowa rěka po ßwojim wot stworiczela jej pokasanym puczu. Se źórła na horje ßo źórlo wona ßwój pucź hacź do morja czehnje. Pschi jeje brjohomaj sběhaja ßo skały a selenja ßo łuki, tam je ßłyschecź honjenje a hibanje měsczanskeho źiwjenja a je widźecź njespróznjwe dźełło ratarjow — a ßrjedźa běži rěka njemolena s měrom dale. Schtoż jej napschecźiwo stupi, ju njesadźerżuje; wona wostanje wodowa rěka a bjes pschestacźa schumi woda dale a hacź runje je tyßaz a hischcźe wjazy żołmow nimo do morja czahnyło, saßo nowa woda se źórła pschiběhnje a rěka połna wostanje. A hdyź rěka psches kraj běži, semja kczěje a rola płody njeße a źiwjenje ßo hiba. Tajki dyrbi po ßłowach profety Jesajaßa twój měr bycź, mój kschesczijano. Jeho źórło je horkach na tych ßwjatych horach Božich, s kotrychź nam pomoź pschińdźe, s teje hórki, kotraź bu w tutym poßlednim czaßu powyschena wysche hacź wschitke hory a hórki zyłeje semje, na Golgatha, w teho sbóźnikowych ranach, psches kotreź ßmy wuhojeni a twojeho měra rěka dyrbi dale běżecź zyły pucź twojeho źiwjenja, doniź nuts njepoběhnje do měrneho morja sbóźneje wěczłnoscze. Wokoło tebje drje ßo wyßoke skały njewěry sběhaja, ale wone tebje molicź njeßmědźa. Někotry sadźěwk, kamjenje srudoby, haczenja hrěcha móża tebi napschecźiwo stupicź: ale měr twojeje wutroby je móz, kiź wschitko pschewinje. A hdźeź je tajka wutroba, wona kraj wokschewi. Koło wokoło ßo pola sprawneho dźěła selenja a w jeho mozy ßo żohnowanje wupscheßtrěwa na wscho czinjenje a khłódny wětsik troschta do horzoty horja duwa. Twój měr budźe kaź wodowa rěka.

Dale rěczi profeta wo mórskich żołmach. My ßebi tu na to njeměrne morjo myßlicź njeßměmy — pschetoż wone je se ßwojim njeměrom wobras hrěcha. Na czjiche morjo ßebi profeta myßli, w kotrehoż wodach ßo zyłe njebjo s lubosnymi hwěźkami wobrasuje, kotreź tak prawje saczischcź ßwjateho khutneho měra na człowjeka czini. Nichtó to morjo pschewidźicź njemóże. A schto wone żałoßneho w ßebi khowa! Wulke swěrjata ßu w jeho hłubinje żiwe, ale wone nikomu njeseschkodźa, kiź psches morjo jědźe. Czěła tych, kiź ßu ßo w nim tepili, ßu w nim sahrjebane, ale nichtó ßo jich njenastróźi, kiź do teje hłubiny pohladnje. A pokłady, parle a drohe kamjenje w nim potajene leża a ludźo sa nimi pytaja. A po morju jědźe łódź wótznemu krajej napschecźiwo; wona je ta schěroka dróha, kotraź kraje njedźěli, ale je wjasa. Kaź mórske żołmy budźe twoja prawdosćź, mój kschesczijano, so twoja wutroba jako prawa, jemu spodobna, wot hrěcha wuczischczena psched nim wotpoczuje. Haj, wutroba, kiź je czicha, w kotrejź ßo njebjo se wschěmi hwěźkami ßlubjenjow wobrasuje, psches kotreź żane wichory ßwědomnja a spytowanja njeduwaja, ale w kotrejź njebjeßa ßame wotpoczuja, kotreź je nam Boži ßyn w wěrje pschilubił. A kajkeź teź twoja wutroba srudne nasłonjenja a słamane nadźije a sanicźene sboże w ßebi khowa, ta prawdosćź

wschitko pschikrywa, so je sabyte, kaž wopor morja; a schtož je tam ßwjatych pokładow s Božeho kralestwa, słota wěry, parlow scźerpliwoscźe, to twoja pytaza ruka posběhnje a na žołmach prawdoscźe twój cźołmik wěcźnemu wótznemu krajej napschecźiwo jědźe. Kaž mórska žołma dyrbi twoja prawdoscź bycź.

Tutón kraßny dar my ßebi dobycź njemóžemy s naschimi mozami; Bóh chze nam jón s luboscźe dacź. Ale něschto dyrbimy tola też pódla cźinicź: „O, hdy by ty na moje kasnje kedźbował". To tola woprawdźe wulke žadanje njeje! Wón myßli pschi tym niz jeno na te 10 kasnje, ale na wschitke ßłowa, napominanja w ßwjatym pißmje. Na nje dyrbisch kedźbowacź, so je twoja duscha se wschěm ßwojim myßlenjom na nje wobrocźena. Cźim bóle ty na Boże ßłowo kedźbujesch, ßo k njemu dźerźisch, po nim khodźisch, cźim bohacźischa budźe twojeho měra wodowa rěka. Cźim sprawnischo a ßwěrnischo ßo ty jeho ßlubjenjow dźerźisch a jeho ßmilnoscźi ßo dowěrisch, cźim połnischa a wjetscha budźe twoja prawdoscź; wschetož w jeho ßłowje ßo wona wschitkim po njej ßebi žadazym cźłowśkim wutrobam wudźěluje.

Spytaj! Kedźbuj na jeho kasnje a hladaj na to, kaž by je dźerźał. Potom budźe twój měr kaž wodowa rěka a twoja prawdoscź kaž mórske žołmy. Wón je to prajił, kiž ßwoje ßlubjenje dźerźi. Hamjeń.

Pod ßnėhom sakhowany.

(Pokracžowanje.)

Ta holcźka jemu wscho scźini, kajkež chzyschе wot njeje Marcźin měcź. S jeho běkeho a cźerwjeneho rubischka dyrbjeschе jemu wona na prjed wschě te ßucźki rosseswjasacź. Tam bě nutskach jeho listownja, wscha pokna papjerjanych pjenjes a pódla tójschto rólkow se skotymi, na wschě rólki pak bě s pjerom napißane, kak wjele je nutskach w nich pjenjes.

Marcźin ßebi tu listownju wocźini, wumsa ßebi te pjenjesy s njeje, naßadźa ßebi wschě na blido a potom wschón ßmějkotaty Hanzy praji: „Hlej, Hanka, tole jowle je tón mój njeprawy mamon — něhdźe na 20 tyßaz toleri jowle wscho do hromady psched ßobu na blidźe ležo wohladasch. Kak wjele njeprawdy na nich wißy, to cźi njewěm wuprajicź, ale to wěm, so ßu mi tele pjenjesy bjes wscheje mojeje saßkłužby pschipadnyke. Ale nětkle chzych ßebi rady s nimi dobrych pschecźelow scźinicź. Ja chzu cźi prajicź, schto je mi Bóh pschikasał — ty pak dyrbisch mi pomhacź, so móhł ja to wscho do skutka sestajecź. Hlej, jowle tale nascha khěžka wschak wulka njeje, ale sa dwě wudowje było w njej ruma doscź. Ja ßam chzu horje do najstwy sacźahnycź a delkach wójstwje chzemy potom wschitzy hromadźe jěscź. Nětkle chzył ja rady wjedźicź, schtó byłej jowle w měscźe tej dwě najkhudschej a najdostojnischej wudowje, a ty dyrbisch mi jeju pomhacź wupytacź a wunamakacź!"

Hanka tam stykнywschi ruzy ßedźeschе, kaž była w Božim domje ßedźiła, a wocźi ßo jej ßwěcźeschtej, kaž byłej jandźelowej wocźi; wonej běschtej ßo jej też poczałej wschej se ßylsami pjelnicź — a wona tam wscha swjeßelena płakasche. Wutroba bě jej wscha połniczka spodźiwanja a dźaka, so bě na khwilu, kaž była wscho woněmiła. Potom s hłuboka saßo sadychny a pocźa wustrowjazemu jeho sesknjenej ruzy majkacź a pschezo s nowa wscha wjeßeła sawoła: „Dźak budź Bohu! dźakowano Bohu!"

„Schtó budźische ßebi tola na tole pomyßlił, jako waß se ßnėha cźahachmy a waß k nam domoj njeßechmy! Ssußodźe, nětkle je ßo pola waß wscho poczało selenicź; haj, kaž młody ßym na poli — tak je ßo pola waß saseleniło! Wocźakńcźe jeno khwilku! Wo dwěmaj tajkimaj wudowomaj bych wam ja wjedźiła! Jena je tamle ta stara Panzowa — jejny muž bě khromy stary Panz, — wona je nětkle wscha sekschiwjena a stulena, ale w Božim domje wona kóždu lubu njedźelu ßedźi, pschetož Boże ßłowo ma wona s wutrobu lubo. — A potom je tamle delkach ta stara Gerscha, — jejny njebohi muž je ludźom pschezo te duschne drjewjanzy dźěłał — ta je tajka prawa khuda žónka, a pódla je na wocźi ßlepa a hewak khětro braschniwa; tola njeskorźi wona ženje na niczo. — Ale tu drje ßebi njechali rady k ßebi do khěže wsacź?" —

„Cźeho dla też to niz?" jej Marcźin na to wotmolwi; „mój, Panzowa a ja, mamoj wobej hromadźe ßwoje schtyri wocźi, duž budźemoj hižo móz sa staru Gerschu ßobu sa něcźim pohladnycź. Po tajkim, s tutej wězu byłoj nětkle hotowoj. Ja ßebi myßlu, hacź do hód budźemy ßebi hižo móz wscho, schtož budźe nam najnusnische, někak swuprawicź, a hacź do hód mi wěscźe Bóh luby Knjes hižo doscź mozow nada, so budu móz saßo po skhodźe horje a dele krocźicź. Mi je, kaž dyrbjał bycź bórsy saßo wschón wustrowjeny. To pak cźi prajicź njemóžu, kajku mam nadźiju, so budu bórsy saßo s Boha strowy a cźerstwy. — Hlej, a nětkle hischcźe něschto; to rěka: wandrowszy abo pucźowazy ßłużobni. S tymi chzu měcź ja też něschto ßobu cźinicź. S nimi ßym ßebi nětkle takle wumyßlik cźinicź. K wam do domu, abo k wam do kowarnje pschezo tajzyle zusy kowarszy pschińdu a nana wo někajki dar prosch. Tych mi wschěch jeneho sa druhim ke mni póscźel, so bychu ßebi ke mni po něschto pjenjezkow pschischli. Ale wschěch mi póscźel! poßłuchaj: wschěch, ßamych tajkich ßobu, kiž pschińdu s cźerwjenym noßom, a kiž sa palenzom ßmjerdźa; — runjewon tajkichle cźłowjekow chzu ja wohladacź a s nimi khwilu porěcźecź. Směju jeno wschěch waschich kowarskich, potom budźa cźi hižo też druhim wo tym powjedacź, so cźi też ke mni pschińdu, a wote mnje něschto dostanu. Hlej wschak, tón kroschik, abo schtož jim hewak dam, tón dyrbi sa mnje bycź, schtož hudźerjej na hudźe waczka; ja chzu na prjed tychle ludźi khwilku pschi ßebi poměcź, a chzu jim do jich wocźow pohladacź, a potom chzu jim hischcźe něschto wjele lěpsche ßobu na pucź podacź. Ja chzu jim něschto s tych knihow wupowjedacź, kiž jim wo mojim ßamßnym sańdźenym žiwjenju něschto powjedźa; to budźe jim wěscźe wschěm trěbne a duschne. Te knihi, kiž mi wo mojim sańdźenym žiwjenju powjedaja, maja tsi stawy. W prěnim steji napißane: Schtóž ßebi na ßwój pucź bjes Boha poda, tón tu nihdy žaneho měra njesměje; w druhim rěka: To niech cźe pschezo do pokuty dele dowjedźe, hdyž je cźe najprjedy Bóh se ßwojej dobrotu požohnował. A tsecźi staw kóždemu praji: Na ßwěcźe wscho sahinje, ty pak ßobu s nim! Chzyło ßo mi něhdźe někak poradźicź, so móhł wschěm, kiž ßu na drósy, něschto wot teho wscheho ßobu na pucź podacź — to móhło jim niz jeno sa jich semske pucźowanje wužitne bycź, ale też ßobu sa jich wěcźnoscź móhła to sa nich wulka pomoz bycź."

(Skónczenje pschichodnje.)

Schto dyrbi nam biblija bycź?

Po němskim.

Hdyž ßłyschisch, jo w jenym domje srudnje steji a ty chzesch s dobrej radu k ruzy bycź, schto mózesch lěpscheho radźicź hacź to: biblija dyrbi saßo do wascheho doma. Hdyž Boże ßłowo sakožk, prawidło a ßwětło žiwjenja njeje — niczo druhe njepomha. Ale ta rada je lóžo data hacź wuwjedźena. Pomyßl ßebi na tajku ßwójbu: bjes starschimaj njemér, dźěcźi njeradźene, žanych pjenjes, žaneho khlěba — wutroby ßu ßuche a puste — ßnano woni ßami ßwoje hubjenstwo pósnaja a bychu rady s njeho won chzyli, jeno so bychu móhli. Nětko pschińdźe pschecźel a praji: Tu macźe bibliju! Cźitajcźe w njej! Wy starschi, cźitajcźe hromadźe, cźitajcźe s waschimi dźěcźimi, cźitajcźe rano a wjecźor w cźichich hodźinkach; pytajcźe a wy budźecźe namakacź.

Je s tym doscź? Ja praju: s tym njeje doscź. Pschetož hdyž ßo ta rada ßnadno też wobkedźbuje a wy sa někotre njedźele tam saßo pschińdźecźe a ßo praschecźe: Cźitacźe nětk w bibliji? budźa wam wotmolwicź: My sapocźachmy, ale — ßmy saßo pschestali; abo: My sapocźachmy, też hischcźe cźitamy, ale — my to prawje njerosymimy. A praschecźe-li ßo dale, spósnajecźe, so ßu wschak jara mało wobhonjeni w bibliji, so jeje rěcźe wjazy njerosymja — so ßu sabyli, schtož je sakožk wscheho pósnacźa ßwjateho pißma. Biblija ßu nam samknjene knihe — to wusnacźe je husto kónz jich rěcźe. A tak wschak też je. Kaž ju wocźinja, tak ju saßo sacźinja, ju do kuta ßunjeja a bórsy saßo stary próch na njej leži. Schto ma ßo stacź — to praschenje psched naß stupi — so by ßo biblija saßo w domach rosymika, so bychu saßo stari a młodźi s radoscźu s njeje žiwjenje cźerpali.

Prěnje je, so dyrbi lud bóle znajomny bycź w bibliskich historijach. Na tym wschak niz jenož w tych domach, w kotrychž

ſrudnje ſteji, njepobrachuje, ale Bohužel też tam, hdźež hewak myßl ſa evangelijon bydli. Wone pobrachuje jaßne, hłuboke pósnacźe ßwjateho pißma. To pak njeje wina jeneho ßameho, ale ſhromadna wina. Ludźo njejßu ßwjate pißmo doſcź ſeſnali; dźěcźi to w ſtarſchiſkim domje njenawuknu, pſchetoż cźi ſtarſchi jo ßami njeſnaja a ſchtož je ßo w ſchuli nawukko, ßo bórſy ſaßo ſabydźe.

Wyſche teho wſchak je tu hiſchcźe pacźerſka wucźba. Ale w tym krótkim cźaßu ßo też docźinicź njemóże, hdyž ſtarſchi w domach twaricź njepomhaja. Sso drje druhdy ſta, jako by roswucźenje w pacźerſkej wucźbje na dźěcźi hłuboki ſacźiſchcź cźiniło — ale bórſy je ſaßo wſchitko kaž prjecź dunjene a w poſdźiſchim žiwjenju ani płoda teho pósnacź njeje. Kak huſto dyrbja duchowni ſkorźicź a ſdychowacź, ſo dyrbja widźecź, kak to ßymjo w mkodych wutrobach, kotreż ſkhadźecź ſapocźa, ſa mako měßazow abo lětow ſaßo wuſkhnje a wotemrje. Schtóż cźłowſke, ßwětne žiwjenje naſcheho cźaßa ſnaje, wſchak wě, na kajke waſchnje ßo to ſtawa; ale něſchto ßo ſabydźe, ſo je huſto teho wina, ſo dźěcźi mako bibliſke hiſtorije ſnaja; to pak je ſakožk naſcheho žiweho roswucźowanja wo kſcheſcźijanſkej wěrje. Bibliſke hiſtorije dyrbja dźěcźi hižo domach nawuknycź. Schtóż je njeſnaje, niczo prawe ſ bibliju ſapocźecź njewě, pſchetoż wón jejne hiſtoriſke wopſchijecźe njeroſymi a dokelž je njeroſymi, bórſy niczo wjazy njeroſymi. Jenož tón móże roſymicź, ſo je Jeſuß naſch Knjes a wumožnik wot hrěcha a ßmjercźe, kiž też ſkutki žiweho Boha ſnaje, pſches kotreż je, prjedy hacź ta Bethlehemſka hwězda ſeſkhadźa, wot prěnjeho profetiſkeho wěſchcźenja, kotreż je wón, tón Knjes, ßam rěcźał, hacź na Jana teho kſchcźenika, rańſchim ſeram ſkhadźecź dał, pſchibližowazy dźeń pſchipowjedacź. Jenož tón móże roſymicź, ſchto wěricź rěka a ſchto je prawdoſcź, kiž ſ wěry pſchińdźe, kiž je wěru ßwjatych mužow Božich w jich žiwjenju pósnał a je ßam w duchu ſ nimi žiwy był. Žiwjenje dyrbi ſakožk wucźby bycź a hiſtorija je ſakožk wěry. Sswjata hiſtorija je wulki pokład. Schtóż ma teho dla wocźi a tola njewidźi a wuſchi a tola njeßłyſchi, tón pohladaj nuts do ßwjatych hiſtorijow. Ale ſ tym ßo cźakacź njeßmě, doniž je tón ſtary hrěſchny cźłowjek ſapocźał ßylniſchi bycź. — Cźeho dla cźakacź, doniž njeje rola cźłowſkeje wutroby wot ßwěta twjerda ſteptana? W dźěcźazych lětach dyrbi ßo to ßymjo wußywacź. Dźěcźo lóhko a ſ cźoplíſchej wutrobu ſapſchimnje, hacź ſtarſchi ludźo. Teho dla do dźěcźazych jſtwow ßłuſcha wuknjenje ßwjatych hiſtorijow a macźerny rt, kiž ma ßwojeho lubuſchka na klinje a do jeho nutrnje poßłuchazeje duſche ßwjate parle Božich ſkutkow wußywa, je prawy wucźeŕ, kiž ſakožk położi, na kotrymž móże ſchula a žiwjenje dale twaricź. Schtož je dźěcźo ßłyſchało a ſ nutrnej wutrobu ſroſymiło, to twjerdźe w duſchi tcźi a hdyž też na khwilku khabła a ßo ſabłudźi, wone ßo ſaßo na prawy pucź namaka.

(Pokracźowanje.)

Mjeno njewucźini.

Do kupjele Schwalbach běſche w lěcźe 1839 awſtriſki wyſchk pſchijěł, ſo by wuhojenje pytał wot ßwojeje khoroſcźe. Tola nichtó jeho do domu wſacź nochzyſche, dokelž běſche kaž cźěło a žadyn hoſcźenzaŕ mrějazeho hoſpodowacź njechaſche ßebi myßlo, ſo móhło to jeho hoſcźi wottraſchicź. Hdyž bu tón khory ſe ßwojeho woſa ſběhnjeny, jemu hoſcźenzaŕ praji, ſo wobžaruje, ſo žaneje jſtwy wjazy nima. Tón wyſchk proſcheſche, pokaſa ßwoju móſcheń, chzyſche wjazy płacźicź — wſchitko podarmo. Duž hóſcź ſ teho ßameho hoſcźenza pſchiſtupi a k hoſcźenzarjej praji: „Tón muž je mój bliſki pſchecźel a wón tu woſtanje, ja jeho ßobu do ßwojeje jſtwy woſmu, wón njech w mojim łožu leži, ja budu na kanapeju lěhacź.“ Pſchecźiwo temu hoſcźenzaŕ niczo prajicź njemóżeſche a tón khory bu do łoža donjeßeny.

Jako wón wozucźi, ßo ßwojeho ſamaritſkeho wopraſcha, kiž bě ßo nad nim ßmilił: „Ale wy tola prjedy prajeſchcźe, ſo ſcźe mój bliſki pſchecźel, kak wy rěkacźe?“

„Niczo wo tym“, tón wotmolwi. „Ja ßłužu Knjeſej Jeſußej a tón mje wucźi, ſchtó je mój bližſchi; a mój bližſchi je mój bratr. Njeſtarajcźe ßo wo to, kak ja rěkam. Ja ßo też njepraſcham, kak wy rěkacźe, ale kak móhł wam pomhacź.“

Prěnje ſchkleńzy poßylnjazeje Schwalbachſkeje wody dyrbjeſche khory w kožu picź. Ale wón ßo bórſy ſ Božej pomozu polěpſchowaſche. Jeho pſchecźel běſche pſchezo wokoło njeho a do teje wody hiſchcźe druheje wuhojazeje mozy kapaſche, pſchetoż wón jemu pſchi tym ſe ßłowom a ſe ſkutkom Jeſom Khryſta, teho kſchižowaneho, teho ſbóžnika khudych hrěſchnikow pſchipowjedaſche.

Jako bě dźeßacź dnjow nimo, khory ßam pſchi žórli ßydaſche a ßo ßam kupacź khodźeſche, a hdyž bě ſchtyri njedźel nimo, běſche wuhojeny na cźěle a na duſchi. Sskowo tamneho ſamaritſkeho: „Tón muž je mój bliſki pſchecźel“, bě ßo dopjelniło, pſchetož wón bu jeho bratr w Khryſtußu Jeſußu. Dźi a cźiń też teho runja!

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach.

17.

Staw 2, 17.

Wrócź ßo.

Wón wěcźnje mój! O kak to ßłowi mi
Pſchez' ſ nowa w duſchi ſaklincźi —
Hacź ſ radoſcźemi napjelnjena
Jom' na klinje ja leżu powußnjena,
Hacź mje ſe ßłódkich ßonow budźi
A k dźěłanju do winizy mje wodźi:
Ssym hotowa! Ssym jeho! Rady du
Na jeho lubu pſchikaſnju.

Mój ßwěrny paſtyŕ wulke ſtadło ma —
A kóždu duſchu wobſtara!
Na kóždu mile pohladuje,
A hdyž ßo naboji, ju potroſchtuje;
Joh' ſtudźeń ženje njeſapraji
A žane jehnjo lacźne njewoſtaji,
Na ramjo woſmje kóžde ßłabuſchke
A tak je domoj donjeße.

Tak paß, o Knjeże, twoje ſtadleſchko,
Měj w kedźbu kóžde jehnjatko!
Ja ßym twój hłóß nětk ſroſymiła;
Na twojej luboſcźi ßo ſahoriła;
Nětk nochzu dłeje ßo dacź nucźicź,
Daj ty mi móz, ja do ſkutka chzu ſtupicź,
Mam khróbłoſcź nětk, ßym zyle bjes hroſy
A khwatam k twojej winizy.

Wo jene pak cźe proſchu wutrobnje:
Ty ſnajeſch moje ßłaboſcźe —
We twojej ßłužbje rad chzu woſtacź,
Hdyž ßłóncźko pali, horzotu wſchu pſchětracź;
Kaž pak ßo wjecźor popuſchcźuje
Na horze hona a je wokhłodźuje:
Ach, kak chzył ty we prawym cźaßu dacź
Sso mojej duſchi wohladacź.

So ſprózna duſcha ßo ſaß' poßylni
A w ßwojim cźěle wudźerži,
Dha wrócź ßo, hdyž nóz bliže cźehnje
A poſkicźuj mi nowe wokſchewjenje,
Dha daj mi, hdyž chze móz mje puſchcźicź,
Pſchi tebi wody žiwjenja ßo napicź:
Hlaj, ſahorjenje móhło wuhaßnycź,
Ja ſ limkoſcźu ſaß' powußnycź.

Wſchak paſtyŕ, hdyž nóz hona pſchikryje,
We cźichej hěcźe wotpocźnje! —
Ja wobaracź ßo nochzu khodźicź,
Kaž ty ſa dobre ſpósnajeſch, mje wodźicź;
Hdyž pak ßo dźeń ſaß' pócźnje ſacźmicź,
Dha chzył ßo wrócźicź! O dha chzył ßo wrócźicź!
Chzył ßobu pſchinjeſcź ßwój troſcht njebjeſki
Do mojej cźichej' komorki.

Sstowczko wo ſczerpliwoſczi.

Mój njebohi nan je mi, jako běch hiſchcze maky, huſto wo ßwojim nanu powjedak, kiž běſche hiſchcze tak rjez ſe ſtareje dobreje ſchule. Wón njeběſche pſchecžel nětczižiſcheje limkoſcze, pſchi kotrejž ßo czlowjek ßam wjazy wobknježicz njenawuknje. Wón ßwojeho ßyna hižo w dźěczazych lětach nawuczi wſchitko ſe ſczerpliwoſczu woczakowacz. „Hdyž bych ja — mój nan powjedaſche — na něſchto ßo wjeßelik, by wón prajik: Ssy czakacz nawuknyk?“ A bych-li ſprawnje wotmolwik: „Ně!“ by wón ſ krótka pſchiſtajik: „Duž nawuki!“ Bych-li pak ßebi myßlik, ſo na druhe waſchnje lěpje ſjědu, hdyž wotmolwju: „Haj, ja ßym nawuknyk“ — by wón ſaßo prajik: „Duž wopokaž!“ Tak dyrbjach pſchi ßwojej dźěczazej njeſczerpliwoſczi někotru czežku pruhu wotpokožicz, prjedy hacž běch nawuknyk, ſe ſczerpliwoſczu wſchitko woczakowacz.“

Tajka běſche dobra ſchula ſtareho czaßa. A woprawdże praſchejmy ßo: Schto rěka: Czakacz nawuknycz? Sczerpliwoſcz měcz? Schto ma to rěkacz ſa naſche žiwjenje, ſa naſche ßoże? Ja praju: Wſchitko! Czerpicz a ſczerpliwoſcze měcz — bliſko ſwißujetej. Wot prěńſcheho dyrbi kóždy ßwój dźěl njeſcz a to ßo tyßaz krócz lózo njeße, hdyž druhe njeſcz pomha. Na khorokožu najlěpſche lěkarſtwo, w ſrudobje najßylniſchi troſcht — jeno ſo ſ praweho žórka ßo žórli — kóždemu wužitne, dźěkaczerjej, kiž chze něſchto hódne dokonjecz a do prědka pſchińcz, wulzy nuſne, knježazym, ważny ßrědk ßwoje ſaſtojnſtwo prawje wjeſcz — ſ krótka ſelo, kotrež wſchitzy trjebaja, kotrehož pak tak mako roſcze — to je ſczerpliwoſcz! Kdźěje wona w wutrobinej ſahrodzy, luba hoſpoſa, luby hoſpodarjo, ty njeměrna młodoſcz? O ſchtóž chze ju nawuknycz, njeczakaj, doniž to „ty dyrbiſch“ w běhženju žiwjenja k njemu njeſtupi a jeho ſprózneho a ßłabeho njeczini, ale kóždy hladaj k temu, kiž je na kſchižu ſa naß ſ njewurjekniwej ſczerpliwoſczu naſche hrěchi njeßł — kiž nam wſchědnje tak wjele dawa a wodawa a naß njeße ſe ßwojej luboſczu a ſczerpliwoſczu a praj ſ hłubokoſcze ßwojeje wutroby: „Knježe, daj mi ßwoju ſczerpliwoſcz!“

Boža móz a wulkoſcz.

Ach Božo, wulki, traſchny, mózny,
Schto zyły ßwět je pſched tobu!
Ty naſcha ſkała a ſchkit wótzny,
Sjeń nad nami ßo ſ pomozu.

Twój wichor traſchny howri, czehnje
A naſche bydło ſatſchaße,
Na twoje ßłowo pak ßo ſlehnje,
Rucz, wucz a torhacz pſchestanje.

Ty rěcziſch a my womjelknjemy,
Ty hrimaſch, a my ſarżimy,
Ty kiwnjeſch, a my wotßal dźemy,
My proch a pjerſchcz pſched tobu ßmy.

Strach ßadża na naß, ſchumi hrožo,
Strach naſche duſche ſajima,
Ach pomhaj nam, naſch luby Božo,
Njech naſcha tyſchnoſcz pſchestawa.

By naſcha khwalba ßo czi ſdała
Sa pomoz, kiž nam trjeba je,
To by czi duſcha woprowała
Czeſcz, khwalbu, dźak, ſchtož ſamóże.

Chzeſch naſche polěpſchenje widźicz
Sa pomoz, kiž nam poſkiczeſch;
Duž chzemy ſtajnje wſchitko hidźicz,
Schtož njedobre ty mjenujeſch.

Tu khwilu, Wótcze, ßym ja żiwy
A hiſchcze proßycz ſamóżu;
Duž budź, ach budź nam miłoſcziwy
A dopjelń próſtwu ponižnu.

Praj, Knježe, k naſchej próſtwje hamjeń,
My na tebje ßo ſpuſchczamy,
Wſmi wot wutroby tyſchny kamjeń,
Wſchak ty naſch Bóh a Wóczez ßy!

Handrij Sejler.

Pjenjezna luboſcz je korjeń wſchitkeho ſleho.

Niczo czlowjeka njehódniſcheho njeczini hacz pjenjezna luboſcz. Wona je każ jědojty hrib, kiž, czim dale ßo roſſchěrja, czim bóle też ſkónczinje kóżde lěpſche a ſdobniſche czucze w wutrobje poddußy. Pjenjezna luboſcz runa ßo wóhnjej, kiž żenje njepraji: „Nětk je doſcz.“ Wón wſchitko ſezerje, ſchtoż móże ſapſchimnycz. Czim wjazy ßo do wóhnja mjeta, czim wjazy ſezerje a chze pózrjecz. Pjenjezna luboſcz je hłubina, kotruż wupjelnicz njemóżeſch, dónża bjes dna, kotruż napjelnicz njemóżeſch, kelkożkuliż też do njeje lijeſch.

Pjenjezna luboſcz czlowjeka na ßwět ſwjaſa, ſo njemóże ſa tym ſtejecz, ſchtoż je horkach w njebjeßach. Każ mako móże ptaczk, kotremuż něſchto czežke na nohu ſwjaſaſch, horje ſleczecz, tak mako móże to nahrabny, kotrehož wutroba je ſ rjeczazami k ßwětnym wězam pſchiſamknjena.

Pjenjezna luboſcz je pſchibójſtwo, dokelž czlowjek na pjenjesy wſchu nadźiju ſtaji a k ſłotemu praji: „Ty ßy mój troſcht.“ Wón ßwoju dowěru na njewěſte bohaſtwo ſtaja, hdyž je jeho poßłuſchnoſcz ju ſtajicz na Boha ßameho.

Pjenjezna luboſcz wutrobu bóle ſtwjerdźi, hacz někajki druhi hrěch. Tón, kiž pjenjesy lubuje, je każ by wuſchi měł a tola njeßłyſchak, każ by wocži měł a tola njewidźak. Nahrabny je każ twjerdy kamjeń; każ wjele też wody na njón lijeſch, wón twjerdy woſtanje. Tak też ßylſy khudych jeho ſmjehczicz njemóża.

Pjenjezna luboſcz je korjeń, ſ kotrehož wjele druhich hrěchow wuroſcze. Njeprawda, ſawiſcz, jebanſtwo, hidźenje, leßnoſcz, mordarſtwo a hiſchcze wjazy. Hladajmy ßo teho pſchibójſtwa!

Pſchecželne ßłowa.

W domjazym žiwjenju ludźo tak mało na to hladaja, ſo by ßo pſchecželne waſchnje hajiło. Něchtóžkuliž praji: „Czežka wěz njeje, pſchecželne ßłowa prajicz, khětſje ßo wupraja, ale niczo njepomhaja.“ Hacz runje ßo lóhko wupraja, móża tola wjele wuſkutkowacz. Wone dobru wolu poßylnja. Hněwne ßłowa ßu wolij do płomjenja, pſchecželne pak ludźi ſměruja. Symne ßłowa ludźi ſymnych, hórke jich hórkich czinja. Ach kelko je ſłych ßłowow a njewužitnych, prózdnych, khróbłych, ſaßakłych a njeroſomnych a kajke móża njeſboże naczinicz! Kak derje je potom, hdyž balſam pſchecželnych ßłowow ßo bjes nje żórli a nabite rany ſaßo ſahoji! Pſchecželne ßłowa ſměruja a troſchtuja a ſrudne njelubosne myßle ſ wutroby wucźerja.

Mat. 7, 14. Tón pucz je wuſki, kiž k žiwjenju wjedże, praji tón Knjes. — Wón je jenož tak ſchěroko, każ jeho (Knjeſowe) ſtopy.

1 Pětr. 5, 5. Ponižnym dawa Bóh hnadu; a najwjetſcha hnada je, hdyž wón ponižnoſcz dawa.

Luk. 18, 11. Ja ßo czi dźakuju, Božo, praji fariſejſki. — W ßwojej wutrobje pak ßebi wón myßleſche: „Dźakuj ßo ty mi!“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje dostacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi wón **40 ny., jenotliwe czißła** ßo po **4 ny.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencz w Klětnom a farař Gólcz w Budyſchinku.
Cźiſchcz a nakład Ssmolerjez knihiczišchczerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 37.
11. sept.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

13. njedzela po ßwj. Trojizy.

Gal. 3, 22: „Pißmo je wschitko pod hrěch wobsankło tak, so by tón ßlub pschischoł psches wěru do Jesom Khrysta a daty był wěrjazym.“

Kak móże hrěschnik psched Bohom prawy a sbóżny bycz? To je najważnische praschenje kóždeje wěry. Sa mnje a sa tebje niczo ważnische njeje hacz nascha sbóżnosczi. Chzemy nasche żiwjenje shubicz jow czaßnje a tam wěczńje, tole żiwjenje, kotrez my sa milijon lět njedostanjemy saßo, kotrez ßo tak rucze sminje, chzemy jo w ßnadnych a kniczomnych wězach shubicz a sa wěczńosczi ßo wo wschón troscht sjebacz? Chzemy Boha sapomnicz a saprěwacz, kiż je jo nam dał a kiż, tak wěrno hacz je wón żiwy, wot naß samolwjenje żada? Sawěrnje, sboże nascheje dusche je żałoßnje ważne a wscho druhe, na czoż nasch duch a nascha wutroba myßlitej, je pornjo temu każ nózny ßón, kiż ßo minje, prjedy hacz je ßo tebi dodżało. W czim pak wobsteji sboże sa hrěschnika? Na czo chzu ßo sałożecz? Wy mi prajicze: Budź dobry człowjek, dha hižo psched Bohom wobstejisch, pschetoż Bóh tón Knjes je wschitkim człowjekam do wutroby pißał ßwój sakoń, so wjedża, schtoż je sle a dobre; hdyż po tym czinisch, dha je dosczi, wjazy Bóh ßebi njeżada.

Ach, woni bychu drje prawo měli, kiż tak rěcża, hdy by nam pomhało, so wěmy, schto je dobre a sle, bjes tym so nam jeno pomhacz móże, so my jo czinimy. Na tym pak leży, my njeczinimy po sakonju, my ßmy pschestali, nimamy żaneje mozy. Duż nasche sboże njepschińdże se sakonja, kotryż naß wjele wjazy satama prajo nam pschezo, schtoż njeczinimy.

Sswj. japoschtoł praji: „Pißmo je wschitko pod hrěch wobsamkło“, a pobożni wschěch czaßow ßu po nim rjekli: „Ssmy wschitzy hrěschnizy a nimamy teje khwalby, kotruż psched Bohom měcz dyrbjachmy.“ Tu je pósnacze, hdże rańsche serja sboża sa duschu saßwitaja. Pokuta je ßwětło, kotrez s błudnych puczow ßamoprawdosczże a njeprawdosczże naß na pucz k Bohu wjedże. Schtóż njepschińdże jako shubjeny ßyn k Wótzej, tón Wótza s zyła njenamaka a schtóż psches wschědnu pokutu njenamaka pschezo saßo wuske wrota, tón njepschińdże do towarstwa s Bohom. Jeno potom je naschej duschi pomhane, hdyż wona ßo ßama ßudźi a ßo pokhili pod ßud Boži, kiż w jeho ßłowje a w ßwojim ßwědomnju mamy. Ssamßnu prawdosczi pytacz, s dobrymi pschedewsaczemi saßo dobre czinicz, na Bożej ßmilnosczi nimo bżecz, to ßu wscho spytowanja stareho człowjeka, kiż chze ßwoje sboże sałożecz bjes Boha a bjes Jesom Khrysta, wo kotrymż ßwjate pißmo praji: „Njeje w żanym druhim ta sbóżnosczi, tez njeje żane druhe mjeno pod njebjom date tym człowjekam, w kotrymż my móhli sbóżni bycz.“

Chzesch-li k sbożu pschińcz, dha wěr do Jesom Khrysta. Wón je twój ßrědnik, twój kral, twój wyschschi měschnik, jeniczki bjes ludami, psches kotrehoż móżeja hrěschnizy sbóżni bycz. Njemóżesch ßo Bohu temu Knjesej derje spodobacz, hdyż sjewjenje jeho lubosczże saprěwasch. Khrystuß pak je sjewjenje Bożе. Tuta jena wěz sanicżi twoju zyłu prawdosczi, pschetoż wjedź, jeno hdyż do Khrystußa wěrisch, dari tebi Bóh tón Knjes nowe żiwjenje, wodawa tebi twoje hrěchi a czini tebje praweho. To hakle rěka sboże dostacz.

A k temu njewjedźe wjele pućźow, ale jedyn, na kotrymž žadyn cźlowjek niczo pscheměnicź njemóże, pschetož Bóh tón Knjes je jón chzył a wustajił. Tutón pućź je starodawny rjad Božeje hnady, psches pokutu k wěrje do Jesom Khrysta.

Khoremu njedawaja jenož kasnje, ale lěkarstwo, potom móże wotkhoricź a swoje powołanje dopjelnicź. Bóh tón Knjes je zyłemu swětej swój sakoń do wutroby pisał. Hdy by to hižo pomhało, cźeho dla leži tola zyły swět w słym? Rjeknjesch: woni njecźinja po nim. Cźiscźe derje; cźinisch dha ty po nim? Spytaj jenož, Boži sakoń s prawej khutnoscźu dźerżecź, dha bórsy pósnajesch, cźeho dla ty a zyły swět po nim njecźini. S dobrymi waschnjemi a s cźestnym khodźenjom, samo hdy by ty hischcźe dźesacź krócź lěpschi był, hacź njejsy, njepolěpschujesch twoju wutrobu, kotraž je sła wot młodoscźe sem a žaneje praweje luboscźe k Bohu, žaneje wěrneje Bohabojoscźe, žaneho wěrneho dowěrjenja k Bohu nima. Kak w twojej wutrobje wonhlada, hdyž so nusa na tebje dawa, hdyž tebi ludźo kschiwdu cźinja abo hdyž so na sle loschty, na samoluboscź w twojim zyłym cźinjenju dopomnisch? Ja cźi praju: pschibójska je twoja wutroba, pschestupjerka najwjetscheje Božeje kasnje, kotraž so tak ma: „Dyrbisch so Boha wysche wscheho bojecź a jeho lubowacź a so jemu dowěricź.“ Duž dyrbi wěrno wostacź: „Pismo je wscho pod hrěch wobsamkło.“ Wone staji zyły swět psched Bohom jako hrěschnika, kiž žaneje nadźije teho sboža nima. Wěrno pak dyrbi też wostacź, so sboże tu je, wot Boha lubeho Knjesa sa hrěschnikow pschihotowane, so dyrbja psches Jesom Khrysta sbóžni bycź.

Ja sym psches Khrysta krwawne rany
Tón prawy grunt nětk namakał,
Troscht druhi njeje namakany,
So bych so we nim sradował.
Tón grunt mi wěcźnje wostanje,
Hdyž wschitko druhe sahinje.

Pod snėhom sakhowany.

(Skónczenje.)

Takle bě Dubez Marcźin wscho Hanzy rospowjedał, a dokelž bě runje won ta sobota do prěnjeje njedźele w swjatym advencźe, cźahachu spěwarjo — schulszy hólzy — po hasach khěrlusche spěwajo, kaž to hewak kóždźiczku sobotu też cźinjachu. Hewak běchu woni s wjetscha na wjetschich, bohatych hasach spěwali, dokelž běchu tam něschto wjazy sa swoje spěwanje dostali, ale w adventskim cźasu woni po kóždźiczkej hasy a haszy spěwajo cźehnichu. — Tole pak so nětkle runje wot nich sta. Wonka na hasy stejo woni takle spěwachu:

Twój Zion tebi palmy,
Hdźež ty dźesch, nascźele;
Ja pak chzu spěwacź psalmy
A rjenje khwalicź cźe.
Njech wutroba cźi kcźěje
A njech cźe lubuje.
Hdyž ju ta luboscź shrěje,
Dha wona cźesczi cźe.

Tale rjana khěrluschowa schtuczka bě jimaj woběmaj runje nětkle prawe wokschewjenje a wobaj so na njej natwarischtaj a běschtaj wschej s měrom, tak dołho hacź tam cźi hólzy spěwachu. Potom dyrbjesche jim Hanka tójschto sležbornych sa jich rjany spěw donjescź a Marcźin sebi sam pschi sebi praji: Hdyž je Bóh cźłowjekowu wutrobu na prjed prawu wuwohrěł, potom hakle cźłowjek nawuknje Boha sameho lubowacź a cźesczicź, tak derje, hacź jo samóże.

Hanka bě wscha połniczka swjeselena a je potom druhim wupowjedała, so hakle je tehdy tak prawje shoniła, schto to rěka: „Mi wutroba wscha skacże a njem'że srudna bycź“, kaž so w khěrluschu spěwa.

Dwoje sebi wona nětkle wot swojeho sußoda wuprošy, prěnje to, so směła wona hnydom w khěži wokoło pokhodźicź a do wschěch kuczikow nuts pokuknycź. „My wschak dyrbimy na to hladacź, so měła wot tuteju wudowow kóžda sama swoju komorku, potom smějetej wobej bjes sobu měr a pokoj. Była ta abo tamna kuß samoho swojeho rumczka njeměła, móhłej so snadno bórsy bjes sobu swadźicź, ale wo tym ja njechała rad niczo wjedźicź.“

„Hlej wschak“, jej Marcźin na to praji, „ty masch tola mudru hłowczku!“ a jej s hłowu pschikiwny, so ma s tym swoje cźiste prawo. Duž wobsamknyschtaj, so dyrbi so srjedź komory deskowana scźěna scźinicź, a duž smějetej kóžda swoju komorku. A pschi tajkimle jeju muradźowanju běchu wěscźe też tamni „mužojo w běłej drascźe“ (Boži jandźeljo) sobu pódla.

Dale sebi Hanka wuprošy, so chzył jej sußod dowolicź, so směła wona hižo dźensa wjecźor tymaj wudowomaj pschipowjedźicź, kajke smějetej wobej sboże, pschetož ju kaž na póduschomaj palesche. Wón do wscheho swoli, ale jej praji: Praj jimaj jeno, so je stara Dubowa swój testament scźiniła, a so je była jejna poslednja wola, so dyrbi so tole duschnje wuwjescź. W tej nozy, kiž nětkle pschińdże, je Marcźin rjenje a krasnje pospał, a hdyž bě rano wozucźił, je sebi prajił: „Nětkle sym sasso wschón strowy.“

Bórsy bě tu Boża nóz. Tónle dźeń dyrbjeschtej tej wudowje k njemu do jeho doma pschicźahnycź. Prjedy bě była ta khěžka wscha pokna srudoby, rudźenja a tyschnoscźe, ale wot nětka dyrbjesche bycź pożohnowane wobydlenje. Wscho bě hotowe, a tej dwě starej žónzy mójeschtej pschicźahnycź. Ta deskowana scźěna w komorzy bě hotowa, sa kóždu bě tam wosebita komorka. W prědku bě sa wschěch hromadźe ta stwa, w kotrejž mójachu wschitzy hromadźe bydlicź. Marcźin mějesche horkach sam swoju stwu. Panzowa, kiž bě hischcźe wscha cźerstwa, dyrbjesche sa nich wschěch waricź a potom chzychu so delkach wó jstwje wschitzy hromadźe sa jich blido sesydacź a tam hromadźe snědacź, wobjedowacź a wjecźerjecź.

Boża nóz tu bě. Kowarjez holcźzy běschtej sebi Božeho dźěscźowy schtomik na torhoschcźu kupikej a jón duschny wupyschikej. Tón wonej nětkle wokoło wjecźora tymaj wudowomaj do domu pschinjeseschtej. Blido bě s běłym rubom pokryte, a sa kóždu wudowu bě dał Marcźin rjanu cźopku wołmjanu suknju a kožuschk kupicź. Też rjane „prědarske“ s wulkim pismom tam na blidźe leżachu, so móhłej sebi s nich njedźelu a swjaty dźeń a też hewak něschto rjane wucźitacź.

Hanka bě wudowomaj schklu s rajsom nawarika a strizelow bě jimaj też napjekła. — Nětkle pocźa so se wschěmi swonami na Božu nóz swonicź, a runje w tym tej wobej starej žónzy po hasy dele hromadźe k Marcźinej do jeho khěžki stupaschtej. Panzowa bě sebi Gerschu sa ruku wsała a ju sa sobu wjedźesche. Marcźin bě so s Hanku a s Marku do duri wustupił, a jako tej wudowje na prosy stejeschtej, powitaschtej jeju Marcźin a Hanka s ruku a dowjedźeschtaj jeju nuts dó jstwy. Tam pak so Božeho dźěscźowy schtom wschěm napschecźiwo błyschcźesche a Hanka a Marka jim wschěm tón khěrlusch saspěwaschtej:

Ja s njebjes dele pschińdu k wam,
Też dobre nowiny ja mam:
Wscho dobre chzu wam powjedacź
A wot teho tak saspěwacź: —

Druhu schtuczku na to wschitzy sobu wuspěwachu. Też kowarjez mischtr bě tam pódla, a se sady stejesche jich wucźobny Pěta.

Starymaj wudowomaj bě, kaž bykej hižo w samych njebjesach. Posdźischo, jako běchu swězy na schtomje wschě wuhaschene, a jako běchu hromadźe powjecźerjeli, a běchu cźi tsjo sami, kiž běchu tu nětkle bjes sobu jako domjazy, wsa sebi Marcźin swojeje macźernu bibliju do rukow a jimaj praji, so chze jimaj sjewicź, kajke je jeho macź wotkasanje scźiniła, a schto w jejnym testamencźe steji. Duž jim te tsi schtuczki wucźita, kotrež bě sebi wona w swojej bibliji s jehłami posnamjenika. Tu powjescź wo shubjenym a sasso namakanym synu je jimaj wón zyku wucźitał.

Jako bě jimaj Marcźin te poslednje słowa wucźitał: „wón bě morwy a je wožiwił, bě shubjeny a je so sasso namakał“, pocźa tón poskotk na schtomje saschcźerkacź, a tón jandźel, kiž na wjerschku schtoma na nitzy wisasche, so khwilku tam a sem pohibny.

Schto dyrbi nam biblija bycź?

Po němskim.

2. Macź a syn.

W jenym sakskim městaczku běsche wudowa jeneho rjemjesłnika se swojim jeniczkim synkom Handrijom žiwa. Ssynk běsche jejna

jeniczka radoscz a wona wschu prózu nałożesche, so by jeho hódneho czlowjeka wocżahnyła. Handrij pak běsche tež rjany hólczk se ßwojimaj wulkimaj, brunymaj wóczkomaj a wschitzy ludżo běchu jemu dobri. Hdyż se ßwojimi towarschemi hrajesche, běsche wón stajnje prěni bjes nimi.

Macż dyrbjesche ßo se staroscżu bědżicż, pschetoż jeje njebocżiczki muż jej niczo sawostajił njebě, khiba dżěkańśki grat, a hdyż bě, jón rospschedawschi, pohrjeb sapłacżiła, bě jej jenoż mało tolerkow wostało. Te běchu bórsy pschetrjebane, ale dokelż běsche wona dżěława żona, kiż ßo na płókanje a schicże wustejesche, jej tak wjele dżěła do doma noschachu, so mějesche połnej ruzy dżěłacż. Wona tež prózy njelutowasche a hdyż bě wot ßwitazeho ranja hacż do nozy dżěłała, hižo rano w 5 saßo pschi płókanskej dóńzy stejesche. Pschetoż wona mějesche to wutrobne żadanje, ßwojeho Handrija do dobreje schule ßłacż a tež sa njeho něschto na bok położicż, so njeby nusy tradacż trjebał, jeli so ju Bóh tón Knjes bórsy se żiwjenja wotwoła. Wona běsche ßama jeho wuczerka a jemu powjedasche wo Bosy lubym Knjesu a wo lubym sbóżniku. Mały Handrij rady poßłuchasche a ßwojej maczeri wschitko rosymjesche, schtoż jemu powjedasche, ale wón tež wschitko saßo khětsje saby. Hdyż bě něschto sleho czinił, dżěchu jemu maczerne napominaze ßłowa k wutrobje a wón jej to wscho wotproßy. Ale sa krótki czaß bě wschitko saßo, każ wot wětra rosdunjene. Macż mějesche teho dla husto srudobu, czim bóle pak ßo prózowasche, s luboscżu duschu ßwojeho dżěscża hladacż.

W schuli bě s Handrijom hischcże hubjeńscho. Dokelż běsche rjany hólczk, wjele prawa dosta a wschelazy drusy lósy hólzy ßo k njemu czischczachu a jeho sawjedżechu, so s nimi hłuposcże czinjesche. S lóhkomyßlnoscże pschińdże do khacża a hdyż jeho jeho macż potom na Boha dopominasche a jeho s płaczom schtrafowasche, ßo wón wurěczowasche a trózkasche. A ßo sdasche, jako by rěcż wo Bosy jemu wostudła była. Wón drje to njeprajesche; ale macż to na nim widżesche. Tak srudna hischcże żenje w ßwojim żiwjenju była njebě.

Tak bě lěta dołho, macż ßo staraśche a ßo modlesche. Tola polěpschenja na Handriju widżecż njebě. Macż ßwěrnje lubuje — każ wona nichtó druhi njelubuje, a tak horze tež żane ßylsy njejßu każ jejne. „Wschitku waschu staroscż czißńcże na njeho, pschetoż wón ßo sa waß stara!“ Hdy by to ßłowo w jeje bibliji njestało, by wona sadwělowała. Czaß konfirmazije pschińdże. Handrij běsche Boże ßłowo ßłyschał a nawuknył, ale wosta kajkiż běsche. Njedżelu palmarum stejesche Handrij w czornej ßukni psched woltarjom a jeho rt wupraji to ßwjate ßlubjenje. Ale macżerna wutroba tschepotasche. Czichi pjatk dżěschtaj k Bożemu blidu. Někotre dny wschak ßo sdasche, jako by Handrij czischischi był — ale bórsy wo tym niczo wjazy pytnycż njebě. Wschitke jeho myßle won do ßwěta dżěchu a bě jemu każ kamjeń wot wutroby panył, so je teho czaßa kónz, hdżeż ßo wo niczim druhim njerěcześche hacż wo wěrje a pobożnoscżi. Wón nětko w ßwojej nowej drascże khodżesche a ßo hordżesche ßebi myßlo, so je wulki knjes. To je poklecże, kotrež satan bjes młodych ludżi czißnje: so ßebi myßla, so wot dnja konfirmazije żane dżěczi wjazy njejßu, so njechadża wjazy hólzy a holzy, ale knjesojo a knjeżny bycż. Jim wjele je konfirmazija njewěrnoscże dla, kotruż psched woltarjom na ßwědomnje ßebi skoża, niż żohnowanje, ale sapoczatk ßudżenja, kotrež nad żiwjenju nascheje młodoscże, nascheje zyrkwje a nascheho luda żerje.

Handrij pschińdże do wuczby k tyscherjej, pschetoż schtoż bèsche jeho nan był, chzysche tež wón bycż. Wón běsche wuschikny a dżěławy a to ßwoje nawuknу; jako běchu 4 lěta nimo, bě wuwuknył a mózesche ßebi ßwój khlěb ßam saßłużicż. Tón czaß bě pschischoł, na kotryż bě macż se żedżenjom czakała. Handrij ßo wjeßelesche, so je nětko tyscherśki a so ßo njetrjeba wot druhich wjazy k lěpschemu měcż dacż a so jemu nětko wjazy „ty“ rěkacż njeßmědża. Nětk běsche jemu zyły ßwět wotewrjeny a wón mózesche też na piwo khodżicż. Wón dosta pola ßwojeho mischtra dżěło. Dokelż pak mischtr ruma sa njeho njemějesche, bydlesche wón pola ßwojeje maczerje, kiż běsche ßwoju komorku wurumowała a rjanu wubarbicż dała, so by ßo Handrijej w domach prawje lubiło. „Budżesch mje nětko ßobu żiwicż móż?“ ßo jeho woprascha. „To ßebi tola myßlu, macżi“, wón wotmolwi.

Hdyż běschtej dwě njedżeli nimo, wón jej zyły toleŕ pschinjeße a macż ßo wutrobnje wjeßelesche, niż teho dla, dokelż běsche to toleŕ, ale dokelż běsche prěnje, schtoż jej Handrij pschinjeße. Tón dżeń ßebi wona na ßwojeho njebocżiczkeho muża bóle myßlesche hacż hewak a hdyż bě wjeczor s dżěłom hotowa, dżěsche won na pohrjebnischczo a dołho pschi jeho rowje stejesche. (Pokracżowanje.)

Wyßoki khěrlusch Salomonowy w ßerbskich khěrluschach.

18.

Staw 3, 4.

Sahorjena luboscż.

Knjeże, Ty ßy luta hnada,
Twoja rada
Skónczi wschitko spodżiwnje.
Twoja luboscż, kotruż czuju,
Posběhuju
S dżakownoscżu bjeskónczńje.

Na nowe chzu k Tebi běżecż
A Czji leżecż
Na wutrobje do ßmjercże.
Sahorjena pucż chzu wumjescż
A Cże pschiwjescż
K pustom' domu macżerje.

Na nju, ach běch posabyła,
Doscż ßym měła,
Jako ßama sbóżna běch.
Duż wón dżesche: „Spomń na ßwojich
Mi też drohich,
Wotemnje h'schcże sdalenych“.

„Wschak też sa nich ßym niż mjenje
Wumożenje
S krwawnym dżěłom wudobył!
Wot nich ßu ßo wobroczili,
Sabłudżili,
Jako ßym jim pomhacż chzył.“

Tele ßłowa wubudżichu,
Poßylnichu
We mni horze żadanje:
So bych wumohła też wbohich
Bratrow ßwojich
S krutych swjaskow cżěmnoscże.

Haj, Ty, Knjeże, luta ßmilnoscż,
Daj mi ßylnoscż,
So skutk tajki wuwjedu.
S twojim ßłowom chzu jich pschimacż
A jich jimacż,
Hacż jich k Tebi pschiwjedu.

Wschěm tym bratram chzu Cże sjewicż
A jich kschewicż
S twojej hnadu lubośnje;
Hacż na tyschne sdychowanje
Směrowanje
Do jich duschow sacżehnje.

Hacż ßo wěcżnje wuswoleni,
Wumożeni
Psched jehnjecżom poklakaju,
Wschitzy jemu pschipadujo,
Pschißahujo,
S luboscżu ßo sapalu.

Roshlad w naschim czaßu.

Podawamy naschim lubym czitarjam wot nětka saßo krótki roshlad wo najważnischim, schtoż ßo na ßwěcże stawa, a wobżarujemy jara, so dla wschelakich pschicżinow tón ßamy w poßlednim czaßu dale wjescż njemóżachmy.

Najważnischi, kiż wschěch ßwěrnych wótczinzow wocżi na ßo czehnje, nasch luby khěżor, je pschi dobrej strowoscżi w rańschim morju pola Swinemünda wulke łódżne manevry wotdżerżał. Kraßnje ßu ßo wulke łódże, kotrež maja nasche brjohi pschecżiwo njepschecżelam wobaracż, pokasake.

Sswojemu pucżowanju do Schwedisfeje na hońtwu je ßo khěżor dla straschneho móra, kholery, wotrjekł. Hischcże pschezo ta ßama w Hamburgu a wokolnoscżi ßurowje sakhadża. Hacż do

ßwěta podało, ale rosymimy też, so je hischcźe wyschsche a kraßnische, hdyž ßrjedźa ßwěta a w ßwojim nam wot Boha datym powołanju sa tym stejimy, so bychmy w Duchu khodźili a psched zyłym bludźazym ßwětom wobßwědczili, so chzemy Khrystußej pschißłuschecź. Njebudźe to na jene dobo ßo po dokonjanym waschnju stacź móz, duž słožmy ßekeru najprjedy na te hrěchi, kotreż najwjazy czujemy. Bóh tón Knjes, kiž móznje dawa woboje, to, so chzemy, a to, so czinimy, móże też naß człowjekow Božich czinicź, k wschemu dobremu skutkej hotowych.

Kschižuj mje, o kschižowany!
Se wschěm, schtož ja ßym a mam;
So ja budu namakany
W twojich ranach tu a tam;
Kschižuj wschak mój czělny loscht,
Sczjń mi hórki ßwěta koscht:
Pschetož, schtóż ßo s nim da khostacź,
Budźe też s nim krony dostacź. (550, 6.)

Kak bu něhdy ludźom jich lube Boże ßłowo kaž se ßamym dźiwom wukhowane.

Psched tójschto lětami je ßo wam něhdźe wo njebohim Harmßu powjedało, kiž bě w Hermansburku mißionsku schulu sa tajkich sałożił, kotsiž dyrbja ßo sa mißionarow do póhanskich krajow wupóßłacź. Na mißionskich ßwjedźenjach, kajkeż buchu ßo w Hermansburku a we wokolnoszi wotměte, a na kotreż bě ßo pschezo wjele luda seseschło, powjedasche Harmß pschezo ßwojim ludźom to a tamne rjane powjedanczko, a to woßebje tajke powjesczе, kajkeż běchu ßo něhdy w jeho woßadźe stałe. Tole pak bě ludźom pschezo něschto jara witane a lube, duž jemu też wschitzy s wulkej nutrnoszu pschipoßłuchachu. — Jowle chzu wam po nim něschto tajkele wupowjedacź, dokelž ßebi myßlu, so budźe ßo wam lubicź, pschetož wy budźecźe tu něschto wo jenym naschim krajanu ßłyschecź, to rěka, wo někim s naschich Sserbow. Ale ta wěz je ßo w dawnym czaßu wuměła. Duž poßłuchajczе.

W tsizyczilětnej wójnje (1618—48) běchu njepschecźelschzy wojazy też do Hanoverskeje pschiczahnyli. Czi sakhadźachu wokoło Hermansburka njemało žałostnje. Woni wbohim lutherskim wscho wurubichu a jim jich biblije, jich modlerske a schtož hewak wot nabožnych knihow mějachu, na hromadu smjetachu a jim potom wscho spalichu. Ale tamni ludźo wjedźichu ßebi, dokelž bě jim znate, kak tamni sakhadźeja, to a tamne, a woßebje ßwoje ßwjate pißma, wukhowacź: biblije, ßwoje prědarske a modlerske a ßwoje lube praschерske.

Tajkele ßwoje pißma ßebi też Hermansburkschzy a druzy wyßoke ważachu, dokelž je sa jara nusne dźerżachu, — to pak też s dobrym prawom. Schulow tehdy hischcźe wjele njebě. W zyłej Hermansburkskej woßadźe bě tehdy lutka jena schula, to pak pschi ßamej zyrkwi a do njeje jich dźěczi jeniczke jene lětko khodźachu, haj druhdy jeniczke pók lěta, to rěka, tak dołho, hacž ßobu na saru na paczerje khodźachu.

Duž dyrbjesche kóždźiczki hospodar domach w ßwojim domje sa nje ßam wuczerja czinicź. Tamnischi czaß pak je w wěstym nastupanju jara duschny czaß był. Kóždźiczki dźeń, hdyž běchu ßebi wokoło wjeczora na wóhnischczu ßwój woheń sadźěkali a hdyž mějachu jich žónske s wjeczeŕ pschihotowanjom ßwoje dźěło, shromadźi ßebi hospodar wokoło ßwojeho wóhnja wschěch ßwojich druhich domjazych: dźěczi, wotroczkow a dźowki. Pódla wóhnja ßedźo ßwoje małe nawuczi czitacź a pißmiki sesnacź, a wotroczzy a dźowki jemu pschi tym ßwěru ßobu pomhachu. Na to ßebi něschto s katechismußa nawuknychu, potom ßebi staw abo dwaj s biblije wuczitachu a dale wo tym porěczachu, — a buchu ßebi pódla wschelake rjane a lubosne powjesczе wupowjedali (też stare powjesczе, ßamo bajki a duschne powjedanczka), pódla bu ßo też něschto schtuczkow se spěwarskich wuspěwało, też bu ßo wo starych prawach, sakonjach, waschnjach a wo druhich wězach porěczało, duž bu jim tajkile wjeczor pschezo něschto wokschewjaze a rjane był a wschitzy ßo pschezo hižo do prědka na tajkule duschnu khwilku pschi wóhnischczu wjeßeljachu.

Jowle mózesche pak też kóždy bur wschěch ßwojich wokoło ßebje ßedźo wohladacź a wschemu njeporjadej napschecźiwo dźěłacź.

W tychle burskich domach mějachu tehdy wschudźom s wjetscha jeniczku jenu jstwu, kotreż woni „Dönz" rěkachu. (Tole ßłowo je po prawom ßerbske, ale trochu skepßane, my byli sa nje czischcźe po ßerbsku prajili: „Domiza"). W tutej domizy woni rano ßnědachu, pschipołdnju wobjedowachu, wjeczor wjeczerjachu a pschedźechu, tam běschtaj też dźěd a wowka s nimi ßobu s bydłom, a starschej a dźěczi, wschitzy tam bjes ßobu psches jene bydlachu, pschetož ßo na žadyn „wumjeńk" wußynycź a na ßwojim wumjeńku bydlicź, tajke waschnje tehdy hischcze pola nich žane njebě. Hdy budźische tehdy žadyn dźěd abo žana wowka dyrbjała do ßwojeho wumjeńka sacźahnycź, budźische w tamnischim czaßu wěscźe wschudźom rěkało, so je to sa jeju ßyna abo sa dźowku phi a haniba, dokelž njechatej wjazy ßwojeju starscheju wó jstwje pschi ßebi wucźerpicź. Po tajkim bě pschezo zyły dom bjes ßobu psches jene. Tehdy też nihdy žanemu burej do myßlow njepschińdźe, so dyrbjał ßo se ßwojej žonu ßam sa ßwoje blidko k jědźi poßynycź, a so dyrbjeli ßo czeladni sa ßwoje druhe blido k jědźi seßydacź; ně: wscho bě tehdy bjes ßobu psches jene, wschak też wschitzy bjes ßobu do jeneho doma ßłuschachu.

Hižo do prědka běch wam naspomnił, so běchu ßebi ludźo ßwoje najlubsche, to rěka, ßwoje lube knihi, pytali wukhowacź, jako běchu ßo njepschecźelschzy wojazy k nim pschibliżili a poczeli rubicź. To pak běchu ßebi woni takle naprawili. W kóždej jstwje mějachu tehdy ßwoje wulke blido stejo, ßwój kamor a někotre drjewjane ławy a stoły, ale pschi khachlach mějachu s wjetscha wschudźom wulki s kožu wobbity stół sa dźěda abo wowku stejo, na kotrymž buchu czile stari ßydali, a na kotryż bu ßo bur też druhdy rady poßynył, hdyž bě był wjeczor se ßwojim dźěłom hotowy. Ludźo běchu ßebi tele stoły dali tajke wudźěłacź, so mózesche ßo jich wupólstrowane ßydło wusběhnycź, pod nim pak bě potajny pschilopk, do kotrehož ßebi woni ßwoje knihi sakhowachu, duž wo nich niczo pytnycź njebě, a schtóż njewjedźische, so te knihe tam nutskach leża, tón ßebi tam też wěscźe njebudźische schoł žanych wupytacź. Tole wschak bě něschto czischcźe nusne, so ßebi wjedźichu ßwoje knihi takle duschnje wukhowacź, dokelž je jim katholszy wojazy wschě sebjerjechu a je jim spalichu.

(Pokraczowanje.)

Schto dyrbi nam biblija bycź?

Po němskim.

2. Macź a ßyn.

(Pokraczowanje.)

Ale jejne wjeßele běsche krótke. Handrij da ßebi wot ßwojeho mischtra msdu do prědka dacź a ßebi rjanu jehłu a kij kupi, ßo najrjeńschu drastu woblecźe a dźěsche njedźelu kehele kulecź. Tu mějesche ßo kaž wulki knjes a pjenjesy běchu prjecź. Hdźe bě był, macźeri njepraji; a tak dźěsche to jenu njedźelu kaž druhu, najprjedy jenoż popołdnju, ale bórsy hižo wot ranja, ke mschi wjazy njepschińdźe. Towarschojo ßo namakachu, kiž jeho nawuczichu, schtož hischcźe njewjedźesche. Woni jeho na rejwansku hubju ßobu wsachu a wón bórsy rejwacź nawukny. Handrij wjeczor posdźe domoj pschińdźe; macź srudna w komorzy na njeho czakasche. Wona jemu do jeho njemérneho woblicza pohladny a praji: „Handrijo, ty ßebi wjazy na Boha njemyßlisch! Handrijo, hdźe ßy ty był?" — Ale Handrij niczo njewotmolwi a ßebi to saßo wottschaße; jeho towarschojo jeho bóle k ßebi czehnjechu hacž jeho macź. Macź hacž do hłubokeje nozy bjes spanja leżesche a płakasche.

W auguscźe běsche Handrijowy 21. narodny dźeń a duž chzyschej jemu macź wjeßele pschihotowacź. Wona mějesche tón toleŕ hischcźe leżo, kiž bě wón jej prěni pschinjeßł; sa njón kupi rjanu bibliju, narodny dźeń a schpruch nuts napiża. Rano jemu tu bibliju pschinjeße; wona njemózesche wjazy prajicź: „Handrijo! Handrijo!" a dźerżesche jeho wokoło schije. Ssynej wutroba tschepotasche; nětk wona jemu wschitko wupowjeda, schtož jeje wutrobu tyschesche. „Wopokaż mi jenu luboscź", wona dźesche, — „jene mi ßlub!"

„Schto, macźi?"

„So chzesch kóždy dźeń schpruch w bibliji ßebi pschecźitacź, — a hdy by też jenoż jedyn był!"

Handrij to ßlubi; kak by też dźenża ně prajicź móhł? Wona bibliju wocźini a s nim 42. psalm pschecźita. Haj, to běsche ranje, kajkehož dołho měła njebě! Pruha nadźije jej saßo do wutroby ßwěcźesche.

Prěni tydźeń też Handrij ßłowo dźerżesche; ale sapocźecź a wutracź stej dwě wschelakej wězy. Bórsy biblija saßo saprószchena

Pomhaj Bóh!

Czißło 38.
18. sept.

Lětnik 2.
1892.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

14. njedźela po ßwj. Trojizy.

Gal. 5, 16: „Ja praju pak: Khodźćże w Duchu."

Khodźćże w Duchu: to je prawe kschesczijanske khodźenje. Schto pak rěka: po Duchu khodźicź? Nětkotsi maja sa to, so je to: dobre poczinki wopokasacź. To drje je wěrno, ale njeßmě ßo sapomnicź, so dobrych poczinkow nichtó nima, khiba so ßo njeje s nowa narodźił s wodu a s Duchom. Hdźeż Boži Duch prjedy njeje naß k pokućże a k wěrje rossßwětlił, tam dobrych poczinkow nimamy. Srudna wěz je w požadanju cźěła pschecźiwo Duchej. Wschědnje to ßami na ßebi widźimy. Požada ßwětna luboscź pschecźiwo Bożej luboscźi, hordoscź pschecźiwo ponižnoscźi, nahrabnoscź pschecźiwo ßmilnoscźi, njescźerpnoscź pschecźiwo scźerpnoscźi. Ach my hubjeni ludźo, schtó naß wumože. Budźmy stroschtni. Sswjaty Duch nam daty w kschcźenizy, a pschezo s nowa daty tym, kiž njebjeskeho Wótza wo njeho prosscha, pomha nam mózje. Wón je słota woteźka, kotraž naß pschezo wotdźerżuje, so njecźinimy, schtož my chzemy a schtož njeßměmy; wón je schkit, kiž naß sakituje pschecźiwo żehliwym schipam słeho požadanja; wón je mjecź, kotryž naß k dobycźu wodźi pschecźiwo wschemu nowemu nadběhowanju. Proschćże wo ßwjateho Ducha, mozujcźe ßo jeho w wěrje a khodźcźe w nim: dha njebudźecźe po żadoscźi cźěła cźinicź.

Kraßna ßwoboda wschak kiwa tym, kiž wot Ducha ßo wjescź dadźa. „Jeli so pak waß tón Duch wjedźe, dha njejscźe wy pod sakonjom." Boži Duch wumóże wot bojoscźe pschestupjeneho sakonja. „Poklaty je kóždy, kiž njewostanje we wschitkim tym, schtoż pißane je w knihach sakonja, so by wón to cźinił"; (Gal. 3, 10) praji Boże ßłowo. Schtóż pak ßo wot Ducha wjescź da, tón njecźini po sakonju jeno nusowany, ale rad lubje. Boži Duch je jemu sakoń do wole sapißał; wón njemóże hinak hacź rad po nim cźinicź. A w tajkim cźlowjeku srawja potom město żałostnych słóscźow, wot ßwj. Pawoła w 20. a 21. schtucźzy mjenowanych, rjane a lubosne płody Ducha: luboscź, wjeßełoscź, měr, scźerpliwoscź, luboßnoscź, dobrocźiwoscź, wěra, cźichoscź, pózcźiwoscź. Nichtó njeje, kiž tele płody njeby khwalił. Ale khwalicź njeje doscź. Boże kraleßtwo njewobsteji w ßłowach, ale w mozy. Ssami chzemy je w ßebi a na ßebi srawicź dacź poßłuschni tamnemu knjesowemu napominanju: Dajcźe wasche ßwětło ßwěcźicź psched ludźimi, so bychu wasche dobre skutki widźeli a wascheho Wótza w njebjeßach khwalili.

Jeneje wězy pschede wschěm je nam k temu trjeba: Dajcźe nam na Khryßtußa hladacź, kaž ßwj. Pawoł na njeho hladasche, jako tele rjane ßłowa pißasche. „Kotsiž Khryßtußej pschißłuscheja", praji wón na poßledku w ßwjatej epistoli, „kschižuja ßwoje cźěło s lóschtami a żadoscźemi". Hrěchej je ßo wón wotrjeknył, Khryßtußej pschißłuscha wón a jeho wobßedźenstwo je wón. To też nam pschisteji, so bychmy ßwjaty lud byli, kiž je ßam jeho a ßo ßwěru dźerżi k dobrym skutkam a psches to pschipowjedał dobre poczinki teho, kiž je naß powołał s cźěmnoscźe k ßwojemu kraßnemu ßwětłu. Je drje wulka a cźeżka wěz, cźěło kschižowacź; możemy rosymicź, so je ßo w starym kschesczijanskim cźaßu wjele ßwěrnych ßwědkow na puste města se

ßwěta podało, ale rosymimy też, so je hischcze wyschsche a kraßnische, hdyž ßrjedźa ßwěta a w ßwojim nam wot Boha datym powołanju sa tym stejimy, so bychmy w Duchu khodźili a psched zyłym błudźazym ßwětom wobßwědczili, so chzemy Khryßtußej pschißłuschecź. Njebudźe to na jene dobo ßo po dokonjanym waschnju stacź móz, duž słožmy ßekeru najprjedy na te hrěchi, kotrež najwjazy czujemy. Bóh tón Knjes, kiž móznje dawa woboje, to, so chzemy, a to, so czinimy, móże też naß człowjekow Božich czinicź, k wschemu dobremu skutkej hotowych.

Kschižuj mje, o kschižowany!
Se wschěm, schtož ja ßym a mam;
So ja budu namakany
W twojich ranach tu a tam;
Kschižuj wschak mój czělny loscht,
Sczjiń mi hórki ßwěta koscht:
Pschetož, schtóž ßo s nim da khostacź,
Budźe też s nim króny dostacź. (550, 6.)

Kak bu něhdy ludźom jich lube Boże ßłowo kaž se ßamym dźiwom wukhowane.

Psched tójschto lětami je ßo wam něhdźe wo njebohim Harmßu powjedało, kiž bě w Hermansburku mißionsku schulu sa tajkich sałożił, kotsiž dyrbja ßo sa mißionarow do póhanskich krajow wupóßłacź. Na mißionskich ßwjedźenjach, kajkež buchu ßo w Hermansburku a we wokolnosczi wotmětle, a na kotrež bě ßo pschezo wjele luda seseschło, powjedasche Harmß pschezo ßwojim ludźom to a tamne rjane powjedanczko, a to woßebje tajke powjesce, kajkež běchu ßo něhdy w jeho woßadźe stałe. Tole pak bě ludźom pschezo něschto jara witane a lube, duž jemu też wschitzy s wulkej nutrnosczu pschipoßłuchachu. — Jowle chzu wam po nim něschto tajkele wupowjedacź, dokelž ßebi myßlu, so budźe ßo wam lubicź, pschetož wy budźecze tu něschto wo jenym naschim krajanu ßłyschecź, to rěka, wo někim s naschich Sserbow. Ale ta wěz je ßo w dawnym czaßu wuměła. Duž poßłuchajcze.

W tsizyczilětnej wójnje (1618—48) běchu njepschecźelschzy wojazy też do Hanoverskeje pschiczahnyli. Czi sakhadźachu wokoło Hermansburka njemało žałostnje. Woni wbohim lutherskim wscho wurubichu a jim jich biblije, jich modlerske a schtož hewak wot nabožnych knihow mějachu, na hromadu smjetachu a jim potom wscho spalichu. Ale tamni ludźo wjedźichu ßebi, dokelž bě jim snate, kak tamni sakhadźeja, to a tamne, a woßebje ßwoje ßwjate pißma, wukhowacź: biblije, ßwoje prědarske a modlerske a ßwoje lube prascherske.

Tajkele ßwoje pißma ßebi też Hermansburkschzy a druzy wyßoke ważachu, dokelž je sa jara nusne dźerżachu, — to pak też s dobrym prawom. Schulow tehdy hischcze wjele njebě. W zykej Hermansburkskej woßadźe bě tehdy lutka jena schula, to pak pschi ßamej zyrkwi a do njeje jich dźěczi jeniczke jene lětko khodźachu, haj druhdy jeniczke pół lěta, to rěka, tak dołho, hacž ßobu na faru na paczerje khodźachu.

Duž dyrbjesche kóždziczki hospodar domach w ßwojim domje sa nje ßam wucżerja czinicź. Tamnischi czaß pak je w wěstym nastupanju jara duschny czaß byk. Kóždziczki dźeń, hdyž běchu ßebi wokoło wjeczora na wóhnischczu ßwój woheń sadźěkali a hdyž mějachu jich žónske s wjeczeř pschihotowanjom ßwoje dźěło, shromadźi ßebi hospodar wokoło ßwojeho wóhnja wschěch ßwojich druhich domjazych: dźěczi, wotroczkow a dźowki. Pódla wóhnja ßedźo ßwoje małe nawucźi czitacź a pißmiki sesnacź, a wotroczzy a dźowki jemu pschi tym ßwěru ßobu pomhachu. Na to ßebi něschto s katechismuża nawuknychu, potom ßebi staw abo dwaj s biblije wucźitachu a dale wo tym porěczachu, — a buchu ßebi pódla wschelake rjane a lubosne powjesce wupowjedali (też stare powjesce, ßamo bajki a duschne powjedanczka), pódla bu ßo też něschto schtuczkow se spěwarskich wuspěwało, też bu ßo wo starych prawach, sakonjach, waschnjach a wo druhich wězach porěczało, duž bu jim tajkile wjeczor pschezo něschto wokschewjaze a rjane byk a wschitzy ßo pschezo hižo do prědka na tajkule duschnu khwilku pschi wóhnischczu wjeßeljachu.

Jowle mózesche pak też kóždy bur wschěch ßwojich wokoło ßebje ßedźo wohladacź a wschemu njeporjadej napschecźiwo dźěłacź.

W tychle burskich domach mějachu tehdy wschudźom s wjetscha jeniczku jenu jstwu, kotrejž woni „Dönz" rěkachu. (Tole ßkowo je po prawom ßerbske, ale trochu skepßane, my byli sa nje czischcze po ßerbsku prajili: „Domiza"). W tutej domizy woni rano ßnědachu, pschipołdnju wobjedowachu, wjeczor wjeczerjachu a pschedźechu, tam běschtaj też dźěd a wowka s nimi ßobu s bydłom, a starschej a dźěczi, wschitzy tam bjes ßobu psches jene bydlachu, pschetož ßo na žadyn „wumjeńk" wußynycź a na ßwojim wumjeńku bydlicź, tajke waschnje tehdy hischcze pola nich žane njebě. Hdy budźische tehdy žadyn dźěd abo žana wowka dyrbjała do ßwojeho wumjeńka saczahnycź, budźische w tamnischim czaßu měscze wschudźom rěkało, so je to sa jeju ßyna abo sa dźowku phi a haniba, dokelž njechatej wjazy ßwojeju starscheju wó jstwje pschi ßebi wucźerpicź. Po tajkim bě pschezo zyły dom bjes ßobu psches jene. Tehdy też nihdy žanemu burej do myßlow njepschińdźe, so dyrbjak ßo se ßwojej žonu ßam sa ßwoje blidko k jědźi poßynycź, a so dyrbjeli ßo czeladni sa ßwoje druhe blido k jědźi seßydacź; ně: wscho bě tehdy bjes ßobu psches jene, wschak też wschitzy bjes ßobu do jeneho doma ßłuschachu.

Hižo do prědka běch wam naspomnik, so běchu ßebi ludźo ßwoje najlubsche, to rěka, ßwoje lube knihi, pytali wukhowacź, jako běchu ßo njepschecźelschzy wojazy k nim pschibližili a počeli rubicź. To pak běchu ßebi woni takle naprawili. W kóždej jstwje mějachu tehdy ßwoje wulke blido stejo, ßwój kamor a někotre drjewjane ławy a stoły, ale pschi khachlach mějachu s wjetscha wschudźom wulki s kožu wobbity stół sa dźěda abo wowku stejo, na kotrymž buchu czile stari ßydali, a na kotryž bu ßo bur też druhdy rady poßynył, hdyž bě byk wjeczor se ßwojim dźěłom hotowy. Ludźo běchu ßebi tele stoły dali tajke wudźěłacź, so mózesche ßo jich wupólstrowane ßydło wusběhnycź, pod nim pak bě potajny pschilopk, do kotrehož ßebi woni ßwoje knihi sathowachu, duž wo nich niczo pytnycź njebě, a schtóž njewjedźische, so te knihe tam nutskach leża, tón ßebi tam też wěscze njebudźische schoł žanych wupytacź. Tole wschak bě něschto czischcze nusne, so ßebi wjedźichu ßwoje knihi takle duschnje wukhowacź, dokelž je jim katholszy wojazy wschě sebjerjechu a je jim spalichu.

(Pokračźowanje.)

Schto dyrbi nam biblija byczź?

Po němskim.

2. Macź a ßyn.

(Pokračźowanje.)

Ale jejne wjeßele běsche krótke. Handrij da ßebi wot ßwojeho mischtra msdu do prědka dacź a ßebi rjanu jehłu a kij kupi, ßo najrjeńschu drastu woblecze a dźěsche njedźelu kehele kulecź. Tu mějesche ßo kaž wulki knjes a pjenjesy běchu prjecź. Hdźe bě byk, maczeri njepraji; a tak dźěsche to jenu njedźelu kaž druhu, najprjedy jenož popołdnju, ale bórsy hižo wot ranja, ke mschi wjazy njepschińdźe. Towarschojo ßo namakachu, kiž jeho nawucźichu, schtož hischcze njewjedźesche. Woni jeho na rejwansku hubju ßobu wsachu a wón bórsy rejwacź nawukny. Handrij wjeczor posdźe domoj pschińdźe; macź srudna w komorzy na njeho czakasche. Wona jemu do jeho njemérneho woblicza pohladny a praji: „Handrijo, ty ßebi wjazy na Boha njemyßlisch! Handrijo, hdźe ßy ty byk?" — Ale Handrij niczo njewotmolwi a ßebi to saßo wottschaße; jeho towarschojo jeho bóle k ßebi czehnjechu hacž jeho macź. Macź hacž do hłubokeje nozy bjes spanja leżesche a płakasche.

W auguscze běsche Handrijowy 21. narodny dźeń a duž chzyschej jemu macź wjeßele pschihotowacź. Wona mějesche tón toleř hischcze leżo, kiž bě wón jej prěni pschinjeßł; sa njón kupi rjanu bibliju, narodny dźeń a schpruch nuts napiża. Rano jemu tu bibliju pschinjeße; wona njemózesche wjazy prajicź: „Handrijo! Handrijo!" a dźerżesche jeho wokoło schije. Ssynej wutroba tschepotasche; nětk wona jemu wschitko wupowjeda, schtož jeje wutrobu tyschesche. „Wopokaž mi jenu luboscź", wona dźesche, — „jene mi ßlub!"

„Schto, macźi?"

„So chzesch kóždy dźeń schpruch w bibliji ßebi pschecźitacź, — a hdy by też jenož jedyn byk!"

Handrij to ßlubi; kak by też dźenża ně prajicź móhł? Wona bibliju woczini a s nim 42. psalm pschecźita. Haj, to běsche ranje, kajkehož dołho měka njebě! Pruha nadźije jej saßo do wutroby ßwěczesche.

Prěni tydźeń też Handrij ßłowo dźerżesche; ale sapoczecź a wutracź stej dwě wschelakej wězy. Bórsy biblija saßo saprószchena

w boku leżeſche a Handrij ju wjazy do ruki njewſa. Wón ſaßo po ſtarym puczu khodźeſche, dźenßa wjeßeły, jutſje wjeßeły, a macź ßo rudźeſche. A hdyž też ßama pomhacź njemóżeſche, wona tola něſchto cźinjeſche: wona ßo ſa ßwojeho ßyna modleſche. A macźerna modlitwa wjele w njebjeßach płaczi.

Pſchi wſchěm tym wona ſapocża khorowata bycź, pſchetož cźeżke dźěło a k temu ſrudoba běſchtej jeje ſtrowoſcź podryłej. Wona njechaſche ßo podacź, ale ſkónczńje dyrbjeſche ßo lehnycź. To Handrijej prěki pſchińdże, pſchetož macźerje dla jemu bliſko dźěſche, ale na druhim boku běſche jemu ſadźěwk we wjeßelach, kotrež jemu najwyſche ſtejachu. Jeho ſnutskowne žiwjenje běſche kaž zyrkej, w kotrejž ſtej klětka a wołtař wotłamanej a w kotrejž žana Boża martra wjazy njeſteji, ſ kotrejž je rejwanſka łubja ſcźinjena, po kotrejž hrěch rejwajo ſkaka. K temu pak ßo jſtwa khoreje njehodźeſche. Wón ßo bórſy na to ſwucźi, ſo žaneho ſacźiſchcża na njeho njecźinjeſche, hdyž domoj pſchińdże. Wón ßwoje ſtare žiwjenje dale wjedźeſche.

Jedyn pjatk jeho towaŕſchojo k njemu pſchińdźechu a ßo jeho wopraſchachu, hacź njecha ſ nimi na hermank do měſta hicź, kotrež je 3 mil daloko, tam móża ßo prawje ſawjeßelicź. Wón najprjedy njechaſche, ale woni jemu rěcźachu, ſkónczńje haj praji, a dźěſche ſ nimi, ßwojej macźeri ßłowcźka njeprajiwſchi, dokelž jejneho ſrudneho woblicża widźecź nochzyſche. Tam běſche žiwy we wulkim wjeßelu.

Tón ßamy wjecźor macź bóle ſkhori; lěkaŕ pſchińdże a jej lěkaŕſtwo wukaſa, tola podarmo. Wona bě pſchezo hubjeńſcha a hubjeńſcha, wona ßo ſa Handrijom praſcheſche, ale tón tu njebě. Duchowny pſchińdże a jej ßwjate wotkaſanje wudźěli, a hdyž njedźelſke ranje ßwitaſche, bě wudychała; ßußodźa wokoło ßmjertneho łoża ſtejachu.

Handrij dlěje woſta, hacź bě prjedy myßle měł, woni běchu hiſchcźe wulět cźinili a hdyž ßo wrócźi, bě ßrjeda. Wón khwatajzy do khěže ſtupi a hdyž durje do ßwojeho bydlenja wocźini, pſched kaſchcźom ſtejeſche. Jeho ſyma poběhowaſche, pſched nim leżeſche macź morwa.

Sſo wopißacź njemóże, ſchtož jemu nětko pſches wutrobu dźěſche. Wón klakny ßo a wołaſche: Macźi! macźi! — Ale macź jeho njeßłyſcheſche. Wón dyri na wutrobu, wón by najradſcho njebjeßa roſtorhnył, ſo móhł jenož hiſchcźe junkrócź ſ macźerju porěcźecź. To běchu cźeżke hodźiny. Wón ſtany a dźěſche khabkajo do ßwojeje komorki; to prěnje, na cźož ßo dohlada, běſche ta ſapróſchena biblija a jemu to ranje do myßle pſchińdże, na kotrymž bě macź jemu ju daka. — Wón chzyſche ßo modlicź, ale njemóżeſche; pſchetož nóż bě w jeho duſchi. Hacź k pohrjebej w ßwojej komorzy woſta a nichtó jeho njewohlada. Wón běſche ßam ſe ßwojim Bohom a cźitaſche 42. pſalm: „Jako jeleń jachli po ſymnej wodźi, tak ſdychuje moja duſcha, Bożo, k tebi. Mojej duſchi chze ßo picź po Boſy, po tym žiwym Boſy. Hdy budu ja tam pſchińcź, ſo ja Boże wobliczo wohladam?“ Nětko lěta bědźenja a cźeżkeho ſpytowanja ſa njeho pſchińdźechu, ale macźerne modlitwy ßu wußłyſchane a pſchi kſchižu na jejnym rowje je wón kſchižowaneho ſbóżnika namakał. Handrij khodźi nětko po wuſkim puczu, kiž k žiwjenju wjedźe, wón cźita w ßwojej bibliji; wona je jemu drohi pokład; wón je huſto ſrudny, ale tola ſtroſchtny, pſchetož wón wě, ſo je Bóh jemu w Jeſußu Khryſtußu jeho hrěchi wodał.

Wyßoki khěrluſch Salomonowy w ßerbſkich khěrluſchach.

19.

Wojowarka teho Knjeſa.

Staw 3, 6—11.

Porjaduſpěw dźowkow Zionſkich.

Prěni chor.

S draſtu prawdy ſwoblekana
Tam njewjeſta ßo ſběha rjana
A pſchińdże horje ſ puſcźiny.
Hrěſchny ßwět nětk wopuſchcźuje,
We ßwojej pyſchi wuſtupuje
Jak' woporſki kad wonjazy.
Kaž wyruch modlenja
A narda ſawonja
Nětk jeje pucź.
Tak njewjeſta
Ta kralowa
Je k wojowanju hotowa.

Druhi chor.

O ſboże tebi njewjeſta!
Ty kraßny dźěl ßy doſtała,
Kiž pſchińdźeſch w jeho mjeni.
Sſrjedź puſcźiny ßy ſelena
A hlaj, też zyła puſcźina
Sſo bórſy ſaſeleni.
Móż cźi
Skicźi
Jeho hnada,
Jeho rada
Chze cźe wodźicź,
So móż'ſch njepſchecźela pobicź.

Khěrluſch w wyſchſchim chorje.

Nětk woczi horje k waſchoh' krala trónu,
Wy wojowazy! Tam we wěcźnoſcźi
Je pſchihotował wón nam kraßnu krónu
A kóždom' ßwěrnemu ju poſkicźi.

We njeliczomnych ßyłach wokoł' njeho
Jak' mózne wójſko wjeß'le ſtejimy
My póßli wěcźnoh' krala njebjeſkeho,
A jenož na joh' porucźenje cźakamy.

A hdyž nětk k wojowanju wuſtupuje
Joh' njewjeſta, dha wot naß potajnje
Ju njewidomna ßyła pſchewodźuje —
A wona dobywuje wobſtajnje.

My wobdawamy ju — ßmy pſchi njej wſchudże,
Ssmy wobrónjeni — k bitwje hotowi!
Hdyž nóż ju kryje a jej ſtyſkno budże:
My mjecźe won! Jej włóſk ßo njeſkſchiwi.

Duž woczi horje! S njebjeſkeho tróna
Na zyrkwinu kral wójnu pohlada.
Duž cźehńcźe, bědźerjo; waß cźaka króna,
Ju ßwěrnym jeho ruka podawa.

Zionſke dźowki.

Prěni chor.

Knjeże, tebi khwalbu damy!
Móż naſchej' wěry pohladamy
Do twojej' rady dźiwneje.
Pſches ſtrach, kotryž wuſtejimy,
Hacź junu horkach ſaſtupimy,
Naß twoja ruka pſchewjedże.
Pſches njepſchecźelſki kraj
Tak móznje ſakitaj
Ty njewjeſtu.
Sſrjedź wójny ty
Jej wodźeŕ ßy:
Tak wona dźe bjes ſtrachoty.

S waſchich wrotow wuſtupujcźe,
O ßotry! Krala poſtrowujcźe,
Njech khěrluſche jom' ſaklincża.
Sa kraßnymi njebjeßami
Se žedźenjom njech pohladamy,
Njech wutroba ßo poſběha.
Na pucź nětk ßypajcźe
Te kwětki wonjaze
Nawoženju.
Hlaj, króna tam
Žno kiwa nam,
Nam w jeho mjenje běďźerjam.

Druhi chor.

O pójcźe, dźowki Zionſke,
Na nawoženju hladajcźe,
Kak po njewjeſtu pſchińdże.

Kral wěčny stupi na semju,
Ta da jom' krónu cžernjowu.
O, to wschak rosom sańdže!
Ale
Tola
Nascha duscha
Jemu žłuscha;
Wón je dobył
Naš, a sa naš w žmjercži pobył.

Roshlad w naschim cžasu.

Naschemu khěžorowemu domu je žo wulke wješele dostako. Jeje Majestoscž khěžorka je wutoru 13. septembra rano 3½ hodž. strowu prynzežu porodźiła. Zyły lud wješeli žo na tutym sbožownym podawku. Wjele domow w Barlinje je teho dla khorhoje wupowžnyło. Boža ruka chzyła dale se žwojim žohnowanjom nad wyšokej macžerju a jeje dźěsczom wotpočžowacž.

Žałožna kholera w Hamburgu žebi hischcże pschezo wjele woporow žada, hacž runje je w pošlednim cžasu mały kusk wotběraka. S najmjenscha hacž na 9000 parschonow je na nju wumrěło. Jedyn lěkař je žwojimaj starschimaj žlědowaze pišał: Jow je srudnje. Je tak wjele cžinicž, so dyrbimy žo też my lěkarjo na nóznych wachach w lazarethach wobdźělicž. Duž žym dźenž nozy wot 3 hacž 9 hodž. rano žwoju prěnju nóznu wachu měł. Schtož tam widźisch, njeje k wopišanju. Tole bědźenje se žmjercžu, tele cžwile — a potom saško dźakownej woczi, hdyž někomu pomhasch. Lěkarjow pak njeje doscž. Też na noscherjach pobrachuje. Huscžischo leži w barakach wokoło 400 cžołow. Wumrje-li schtó w hojeńni, dha jeho nichtó wot tych žwojich sašo njewidźi. Morwi pschińdu hnydom do cžołownje. Zana žwjatocžnoscž njemóže bycž. W meblowych wosach žu na pohrjebnischcža wožene a wschitzy hromadže do wulkeho rowa khowani. Tyscherjo dźěkaju bjes pschestacža wodnjo a w nozy cžorne kaschcże. Dženž pschipołdnju pschińdže zyły želesniczny wós pokny tajkich kaschcžow. Do wjele druhich městow je žo drje kholera hižo rosnožyła wot Hamburgskich, kiž žu cžekli. Tola je nadźija, so wona dale wokoło žebje njepschima. W Barlinje a wschudźom žo wscho móžne stanje, so by žo strach nakaženja pomjenschił a nichtó nježmě strach na lohke wsacž. Cžistoscž na zyłym cžele a w zyłym domje, sdźerženje wschěch schkódnych jědźow a picžow, kaž žada a kórkoweje žolotwje, njestroweje wody s hatow a stejazych wodow a prawe dowěrjenje na Boha je najlěpsche.

Kholery dla žu žo też manevry w Elsažu sašo wotprajiłe.

K dopomnjenju na žławneho łódźnika Khrystosa Kolumbuža, kiž je psched nětk 400 lětami nowy sewski dźěl Ameriku namakał, je jeho narodne město Genua w Italskej wulku žwjatocžnoscž wotdźerżało. Też němske khěžorstwo bě tam k wobdźělenju na žwjedźenju někotre łódźe póžłało. Je jara duschne, so žo tutemu mužej wschitke ludy stareho a noweho žwěta dźakuja. Namakanje Ameriki je wschitkim wulke žohnowanje pschinjeżło, je wikowanju nowe pucže wotewriło a ludowe samoženje pschisporjało. Też kschesczijanska zyrkej je tam nowu składnoscž k požohnowanemu skutkowanju namakała. Nimale zyła Amerika je nětko kschesczijanska; a mamy w Amerizy wjele pobožnych kschesczijanow, kiž žo bohacže na wschěch skutkach kschesczijanskeje luboscže wobdźěleju, woženbje na mišionstwje.

Snaty wobžedźeŕ wulkich westfalskich želesaŕnjow w Essenje, Fr. Krupp, je k dopomnjenju na žwojeho njebo nana ½ milijona hriwnow sa žwojich dźěłacžerjow wustajił. S tych pjenjes dyrbja žo sa starych doženych dźěłacžerjow a jich wudowy rjane khěžki se sahrodku twaricž, hdźež woni hacž do kónza žiwjenja darmo bydla. Najprjedy dyrbja žo 100 wobydlenjow twaricž a najdostojnischim dźěłacžerjam wotedacž. To je khwalobny skutk, a pokaže, so knjeża tola hischcże žo sa žwojich ludźi staraja!

Wscho s Bohom, niczo bjes Boha, a Njemolcże žo, Bóh žo njeda sa žměch měcž.

Psched něschto lětami, jako chzych po želesnizy do Draždžan wotjěcž, pschistupi ke mni kubleŕ, kiž bě žo w jenej wžy mojeje wožady narodźił a žo posdźischo do druheje wožady pscheženbydlił. Tam měješche žwoje kubło a khětru hromadku dźěcži. Mój žo bjes žobu rosryczowachmoj a wón mi powjedasche, kak žo jemu wjedźe.

Dokelž tehdy runje někotsi tórni Franzowsojo sažo se žwojimi mjeczjemi schczerkachu a haru cžinjachu, kaž chzyli s nowa s Němzami wójnu sapočžecž, praji mój kubleŕ: „Jeli žo sažo žana wójna s Franzowsami sběhnje, na tych ja s wješelom sažo w Božim mjenje žobu počzahnu. Hlajcże, hdyž cžłowjek se žwojim Bohom něhdże wucžehnje, temu potom Bóh tón Knjes też spochi pomha.

To žym žam na žebi w Franzowskej husto wušhonił, ale w Cžěskej też. Wy wěscże, so žym tehdy też žobu w Cžěskej na wójnje pobył. Jako w Cžechach Pruszy prěni krócž na naš pschińdžechu, sawoła nasch wojerski wyschk na naš: „Hólzy, nětkle žo wschitzy na jene dobo na tychle njeknicžomnych Prušakow walcże, tsělejcże do nich w mjenje wschěch cžertow kaž na dźiwje pžy!"

Na tajkelej hrosnej a bjesbóžnej rěcžu žo ja wschón postrózich a prajach mojemu žužodej: „Handrijo, w žanym cžertowym mjenje ja do prědka njepóndu a njesatsělu, chzemoj žo radscho wobaj w Božim mjenje do prědka podacž. Lutki Bóh žam móže naju jowle sakitacž a wobarnowacž, žadyn nascheho wyschkowy cžert pak na nihdy niz. Tole ja wěsty wěm!"

„Prawo masch," mi mój luby Handrij praji, „chzemoj wobaj w lubym Božim mjenje cžinicž, schtož žo namaj žłuscha". Duž też žmój to wobaj cžinikoj a žmój wobaj s cžikymi a cžerstwymi stawami saško domoj pschischkoj, — nasch wyschi pak niz.

„Sslyschcże dale, kajke tam bě"; mi mój kubleŕ powjeda. „Hlajcże, hižo sa maku khwilku počžachu te njepscheczelowe kulki wokoło naš hwisdacž, a jena s prěnich trjechi nascheho wyschka, so žo tam tón hnydom na semju wali a morwy ležo sawosta. — Tak husto hacž žym žebi dyrbjał na wójnje žwoju tsělbu do horschczow wsacž, žym žebi spochi prajił: „Schtož mam kasane, dyrbju žwěru cžinicž, ale wscho w Božim mjenje; hinascho nihdy ženje niczo njesapočznu!"

Kubleŕ, kiž je mi tole wupowjedał, je hižo sa někotre lěta nětkle njebohi. Hischcże junu žym žo s nim setkał a s nim porěcžał. Ja dźěch tehdy s jenym mojim lubym sastojnskim bratrom, kiž bě mje wopytał, žobu do města, a jako běchmoj khwilu s tamnym kublerjom porěcžałoj, kiž bě žo s namaj setkał a do rěcžow dał, wupowjedach duzy po pucžu tutemu wscho, schtož žym nětkle wam žobudźělił, a schtož běch něhdy wot tamneho kublerja žameho žłyschał powjedacž. Mało měžazow po tym měješche jeho mój sastojnski bratr khowacž, a tón je w žwojej cžělnej rěcži pschi jeho rowje na wscho tole też žobu pospomnił. Tón je mi po tym powjedał, so žu jemu wschelazy pschewodźerjo po khowanju prajili. „Haj, w Božim mjenje dyrbi cžłowjek wscho sapočžecž, hinak niz: Bóh žo njeda sa žměch měcž!"

K rospominanju.

Dawacž je wužywacž. Schtóž wjele wužywa, budźe wjele žnjecž.

Wotewrjenej wocži a sacžinjena huba hischcże nikomu schkodźiłe njejžu.

Najlěpsche mandźelstwa žu te, w kotrychž je muž hłowa a žona wutroba.

Mandźelskich žłowo dyrbi bycž:
Twoja srudoba moja srudoba,
Moje wješele twoje wješele,
Twoja nusa moja nusa,
Mój khlěb twój khlěb.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawaŕnjach „Serb. Nowin"** na wžach a w Budyschinje dostacž. **Na schtwórcž lěta** płacži wón **40 np., jenotliwe cžižła** žo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; žoburedaktoraj: farař Lenik-Gencž w Klětnom a farař Gólcž w Budyschinku.
Cžischcž a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 39.
25. sept.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

15. njedźela po ßwj. Trojizy.

Gal. 5, 25: „Ssmy=li w Duchu žiwi, dha khodźmy teź w Duchu."

W Duchu žiwi bycź móża jeno cźi, kiž ßu Khryſtußowego Ducha dostali. Masch jeho? Pſches ßwjatu kſchcźenizu ßy drje jeho dostał. Ale je teź mózny w tebi a ſkutkuje to, ſchtoż ßo k twojemu wěcźnemu měrej hodźi? Cźim hłubſcho my ßwoje hrěchi pósnawamy, cźim wutrobniſcho wěrimy, cźim wěſcźiſchi mózemy bycź, ſo je Boži Duch w naſchich wutrobach žiwy.

Schtóż je w Duchu žiwy, tón budźe teź w Duchu khodźicź. Duž ßo ßamo wě, ſo budźe ponižny. Pſchetoż ſchtóż ßo wſchědnje a ßwěru pſched Bohom ponižuje a ma ßwój ßamßny hrěch pſched woczomaj, tón njemóże dołho wo druhich ludźi hrěchach powjedacź a ßo wyſche tych pſcheſběhnycź, kiž ßo wot někajkeho pada pſchekhwataja. Ssamo pſched njepokutnym dyrbi naſcha ßamßna khwalba cźeknycź. Wſchak widźimy ſły korjeń a twjerdu myßl teź w ßebi ßamym. Tón Knjes pak praji: „Cźi prěni budźa poßledni a cźi poßledni prěni." S Božej hnadu móżeja woni nam, hdyž njewachujemy a njeproßymy, bórſy prjedy pſchińcź. A k temu ma Bóh tón Knjes tole prawo: „Komu je wjele date, wot teho budźe teź wjele žadane; komu je mało date, wot teho budźe teź mało žadane".

Hdźeha woſtanje naſcha hordoſcź? Njedyrbimy wjele wjazy ßwjatemu japoſchtołej prawo dacź, hdyž praji: „Lubi bratſja, hdy by něhdźe cźłowjek wot někajkeho pada pſchekhwatany był, dha pomhajcźe jemu ſaßo horje ſ cźichim duchom, kiž wy duchowni ſcźe"? My njemóżemy miłeho a dobroczíweho Ducha Božeho w ßwojej wutrobje cźucź a pſchi tym ßurowi a krucźi pſchecźiwo bratram bycź. Duž wěrni kſcheſcźenjo nikoho druheho ßurowje njewotßudźeja, ale Duch cźicheho Jeſußa jich wobknježi a tón njeje duch dźěcźi hrimanja (Mark. 3, 17), kotrymž tón Knjes dźeſche: „Njewěſtaj, kajkeho Ducha dźěcźi wój ſtaj?" (Luk. 9, 55.)

Schtóż w Duchu žiwy je, tón budźe teź w Duchu khodźicź. To budźe ßo kaž na ponižnoſcźi, tak teź na luboſcźi pytnycź. Luboſcź je Khryſtußowy ſakoń, kotryž dopjelnicź mamy. O pſchecźelniwy ſakoń, kiž ma Khryſtußowe mjeno bjes poklecźa teho ſakonja. Schto prěduje mi hewak Khryſtußowa luboſcź, khiba, ſo dyrbju teź lubowacź, dobrotu cźinicź, pſchecźelniwy a ſcźerpliwy bycź? Luboſcź, kotruž bratram wopokaſujemy, dyrbi ßamoſaprěwanje bycź. To je to khodźenje w Duchu. „Hdyž wy lubujecźe tych, kotſiž waß lubuja, kajke myto wy ſmějecźe? Njecźinja to teź złonizy? a hdyž wy ßo jeno pſchecźiwo waſchim bratram luboſnje ſadźeržicźe, ſchto wy woßebneho cźinicźe? Njecźinja teź tak złonizy?"

Hdyž ßo my drje dyš a dyš luboſnje ſadźeržimy, potom pak ßmy ſaßo twjerdźi a ßamowolni, ſchto je to hinak hacź khodźenje w cźěle, hdźež cźłowjek po ßwojej ßamßnej myßli a woli cźini a njeſteji pod łahodnym Khryſtußowym ſpſchahom? Jeno potom khodźimy w Duchu, hdyž je naſcha luboſcź ßwěrna a woporliwa, haj hdyž my ßo ßami ſapomnimy. Tajka ßwěrna luboſcź ßo jeno potom w naſchich wutrobach ſakorjeni, hdyž je japoſchtołſke ßłowo: „Njech jedyn njeße teho druheho wobcźežnoſcź, dha budźecźe

tak tón ſakoń Khryſtußowy dopjelnicź“ wotewrjeny nutskhód do naſcheje wutroby namakało.

Potom naſcha wěra luboſcź wußwjeczi. Potom budźe Boże ßłowo ßwětło, kotreż nam wutrobu ſhrěje a rosßwětli. Potom ßebi w Božim domje a pſchi wołtarju w ßwjatym wotkaſanju móz wuproßymy, ſo móżemy wjazy njeſcź a wjazy lubowacź. Potom budźemy w ſtajnym hladanju na teho Knjeſa ßwoje wſchědne dźěło ſapočźecź a dokonjecź a żaneje ſkładnoſcźe njeſhubicź, hdźeż móżemy dobrotu cźinicź. Ssmilnoſcź Boża wucźi naß też ßmilnych bycź. Jeho wodawanje wucźi też naß wodawacź. Tak njebudźe hinak: Schtóż je Ducha doſtał, budźe też w Duchu żiwy khodźicź. Khryſtuß cźim dlěje cźim lěpje ßwoje bycźe w nim doſtanje.

Dokelż nětk Bóh tón Knjes ſ wótzowſkej luboſcźu nam ßwojeho Ducha dawa a dokelż Khryſtuß w naß bydli, dha maju też jeho wucźomnizy ſtajnje na jeho nowy ſakoń luboſcźe hladacź. Duż je Boże ßłowo połne napominanjow k ßwěrnemu a njeßebitnemu dawanju na bratrow. Duż też ßwjaty Pawoł żada: „Dajcźe nam dobrotu cźincź na wſchitkich ludźoch, najwjazy pak na tych, kiż ßu naſcheje wěry“. A to budźe temu, kiż ma Khryſtußoweho Ducha, lohko a pſchezo nowe wjeßele, hacź junu ſa njeho žně wěcźneho wjeßela w Božim raju pſchińdu, każ ßwj. Pawoł praji: „W ßwojim cźaßu budźemy też žnjecź bjes pſcheſtacźa.“

Jow ßyjecźe ſa wěru, tam žnějecźe ſa widźenje! Jow cźernje a wóſt, tam ſłote kłoßy a połne ßnopy! Jow ßłaboſcź a nuſa, tam dobycźe a žohnowanje wot miłeje ruki Božeje. Wótz teho Ducha, kiż je ſawdawk naſcheho herbſtwa, budźe naß tam wjeſcź, hdźeż ſhonimy: ſchtož żane woko njeje widźało a żane wucho njeje ßłyſchało a do żaneho cźłowjeka wutroby pſchiſchło njeje, ſchtož Bóh je pſchihotował tym, kotſiż jeho lubuja.

Kak bu něhdy ludźom jich lube Boże ßłowo każ ſe ßamym dźiwom wukhowane.

(Pokracźowanje.)

Junu wokoło wjecźerje ßedźiſche bur, Drjewzez nan, je ßwojimi ludźimi wokoło wóhniſchcźa a woni ßebi bjes ßobu powjedachu, ſo ßu lutherſzy daloko wonkach pola Lipſka pod generalom Torſtonſonom ßwoju bitwu dobyli, a Drjewz bě měnił, ſo je ßo drje nětkle krwě doſcź roslało, a ſo ſměja drje tu bórſy ſaßo luby, ſłoty měr w kraju. Ale lědy bě to dorěcźał, pſchiběża ßußod Hinz k nim a praji: „Ssußodźe, daj hnydom ßwój ſkót ſ hródźe wupuſchcźecź a ſacźěř ßebi jón wſchón do lěßa, my wſchitzy ßami pak chzemy też ßobu do lěßa wucźeknycź, pſchetož khěžorſzy wojazy tu bórſy budźa, woni ßo hižo naſchej wßy bliża!“

Duż na jene dobo wſcho ſe ßwojich ſtołow a ſ ławow ſlěta, kruwy buchu wſchě wupuſchcźene, kóždej pak bu branz wokoło khlamy tyknjeny, ſo njemóhła żana ſarucź; něſchto ſmachow bu na hromadu ſeſhrabanych a pódła też něſchto ſa jědź ſeſhrabane, potom dźěſche wſcho huj! huj! ſkóku do lěßa. Hinz bě pſchi wſchěm cźěkanju poßledni woſtał a bě ßo, jako bě jeho ſkót do lěßa ſacźěrjeny a wukhowany, něhdźe ſe ſady někajkeho tołſteho ſchtoma pſchekhował, ſo móhł wohladacź, ſchto budźa cźi njepſchecźelſzy wojazy ſapočźecź. Dołho tam njeje trjebał ſtejo hladacź, pſchetož żadyn ſchtwórcźik hodźiny njebě ßo pominył, duż hižo pocźa żiwy woheń k njebju ßapacź a wobej domſkej ſ bróżnju a hródźu ßo wſchej ſ płómjenjom paleſchtej.

Wojazy njeběchu ßebi nutskach w domſkich niczo wunamakali, duż běchu ßo ſaſkobili a wſcho ſeſapaleli. Jako bě Hinz wſcho to wuhladał, doběża wón ſa wſchěmi druhimi do lěßa a jim wupowjedu, kajke njeſboże bě wobej jeju dworaj potrjechiło. Na to ßo wſchitzy na kolenomaj kleczo Bohu ſa to podźakowachu, ſo bě jich wumóhł a jim tak wjele khwile woſtajił, ſo běchu ßebi móhli ßwój ſkót ſ hródźow wupuſchcźecź. Żanemu pak do myßlow njepſchińdźe ſe ßylſami płakacź, wſchako mózachu ßebi w lěßu někajku hětku natwaricź, a na ßwojimi ſachodnymi kubłami żanemu wot nich jeho wutroba njewißaſche.

Ale na jene dobo Drjewzez nan wſchón ſrudny ſaſtona, ſo ßo wſchitzy wo nim ſaſtróżichu. Schto to tola bě, ſo mějeſche tónle muż, kiż hewak żenje njeſapłakny, ßwojej wocźi połnej ßylſow?

„Hinzez kmótſje“, wón ſe ſaduſchenym hłoßom pocźa, „naſche knihe, te naſche lube knihe! Ach, te ßu ßo nam wſchě ßobu ſpaliłe a te ßu tola naſche a naſchich dźěcźi najlěpſche wuwjeßelnje.“ A hlej, nětk tam počźachu wſchitzy ſ hłoßom płakacź a żałoſcźicź, mużojo a żony, wotrocźzy a dźowki, każ měł tam kóżdy ßwoju wutrobu wſchu ſlemjenu. Duż ſtary Hinz pocźa, (wón bě na wſchě wóßomdźeßacź lět ſtary): „Lube ſłote dźěcźi, budźcźe jeno wſchitzy ſ měrom a njeżałoſcźcźe mi takle. Ssu ßo nam też wſchitke naſche lube knihi ſpaliłe, — naſch luby Bóh a naſch luby ſbóżnik ßo nam tola ſ nimi ßobu ſpalił njeje, jeho mamy kóżdy w ßwojej wutrobje a jeho lube ßłowo nimamy jeno w ßwojej blibliji ſtejo, ale mamy jo też w ßwojim dobrym pomjatku wukhowane. Kóżdźicźki dźeń chzu wam rano a wjecźor nowy ſtaw ſ biblije ſ hłowy wuſpěwacź.“

Duż bu nětko wſcho ſaßo na jene dobo ſměrowane. Wón pak jim ſtyknywſchi ruzy hnydom ſ hłowy 23. pſalm wuſpěwa: „Tón Knjes je mój paſtyř, na niczim nuſu njeſměju“, a po nim jim 73. pſalm wuſpěwa: „Iſrael ma wſchak Boha ſa troſcht, ſchtóż jeno cźiſteje wutroby je“, a na to 8. ſtaw ſ liſta ßwjateho Pawoła na Romſkich, jenu ſchtucźku ſa druhej, wot prěnjeje hacź do poßlednjeje.

(Jowle chzył ßo cźe rady něſchto mjelczo wopraſchecź, luby pſchecźelo, kiż tole ßłyſchiſch, ſchtož ßym cźi jowle napißał. Móhł mi ty wſcho tole też takle ſ hłowy wuſpěwacź?)

Woßebje tele ßłowa běchu wſchěm wulki troſcht: „Hacź ja runje khodźu po cźěmnym dole, njeboju ßo żaneho njeſboża“, a „hacź mi runje cźěło a duſcha ſawutlitej, dha wſchak ßy ty, Bożo, kóżdy cźaß mój wutrobny troſcht a mój dźěl“, a dale te ßłowa: „Ja ßym wěſty, ſo ani ßmjercź, ani żiwjenje, ani jandźel, ani knjejſtwo naß njemóże dźělicź wot teje luboſcźe Božeje, kotraż je w Khryſtußu Jeſußu naſchim Knjeſu.“

Jako běchu khwilu ſ měrom poßedźeli, poſběżechu wſchitzy ſ nowa ſwjeßeleni ßwoje hłowy, ſawdachu ßebi ruzy a prajachu wſchitzy, jedyn każ druhi: „Tola woſtanu ja pſchi tebi!“

Na to ßo w lěßu kóżdy něhdźe lehny a ſpachu wſchitzy zyłu nóz tak rjenje, każ hewak hdy, pſchetož Bóh luby Knjes bě jich wſchěch ſe ßwojim ſchkitom pſchikrył a te lube jědłowe hałożki běchu jich wſchitkich w nozy ßobu pſchikryłe. Rano ſahe wſchitzy ßwoje kruwy wudejichu, ſo měł kóżdy něſchto ſa ßnědanje ſa ßwoje dźěcźi. Na to ßo wſcho ſaßo wokoło ſtareho Hinza ſhromadźi, ſo móhli jeho na to dopomnicź, ſchtož bě jim polubił. Tón pak ßebi jim njeje dał dołho kaſacź, ale wuſpěwa jim hnydom 27., potom 42. a 43. pſalm ſ hłowy a po nim 12. ſtaw ſ liſta na Hebrejſkich. (Jeli je ßam ſ hłowy njemóżeſch, budź proſcheny a wſmi ßebi ßwoju bibliju do rukow a wunamakaj ßebi te rjane pſalmy a tónle ſtaw a wucźitaj ßebi wſcho prawy nutrny.) A tole jim ſtary Hinz wſcho ſ hłowy tak rjenje a bjes wſcheho ſakopnjenja wuſpěwa, ſo bě ſkoro wſchěm, każ budźiſche měł Hinzez nan ßwoju bibliju pſched ßobu leżo a każ był jim wſcho tole ſ njeje wucźitał. Wſchón połny dźaka kóżdy na ſtareho Hinzez nana pohlada, a jako běchu ßebi ßwoju ſhromadnu modlitwu ſ hłoßom wuſpěwali a ßo mlóka napili, woſtachu wſchitzy druſy w lěßu pola ſkota a pſchi ßwojich ſmachach, ale buraj Drjewz a Hinz ßo ſ dwěmaj wotrocźkomaj tam podaſchtaj, hdźeż běchu hewak jeju domy a bróżnje ſtałe. Jako pak jim bożemje prajeſchtaj, ſawoła ſtary Hinz hiſchcźe ſa nimaj: „Hólzaj, hladajtaj mi jeno ſa tym, hacź nam njemóhłaj te naſche lube knihi něhdźe wunamakacź!“

Pomału wobaj k wopalniſchcźu krocźeſchtaj a ßo roshladowaſchtaj, hacź njebudźe niczo wohladacź abo wußłyſchecź, ale tam bě wſcho morwe, jeniczke někotre lube ptacźatka tam wokoło lětachu a ßebi na hałożkach ßedźo ßwoje ſpěwczki ſpěwachu. Duż běſchtaj na poßledku pſchi ßamym wopalniſchcźu. Tam ſaßłyſcheſchtaj, ſo něhdźe něchtó kónz lěßa ſaſkiwli, njedaloko jeju wotpaleneju domow. Ale dokelż běſchtaj Hinz a Drjewz wobaj kſcheſcźijanſzy ſmyßlenaj mużaj, a dokelż njechaſche żadyn wot njeju tajki bycź, kajkejż běſchtaj něhdy tamny měſchnik a levita bykoj, a chzyſchtaj ßo radſcho tajkej wopokaſacź, kajkiż bě tamny ſamaritſki był, duż wobaj tam dóńdźeſchtaj, ſ wotkelż běſchtaj to ſkiwlenje ſaßłyſchakoj. Schto tam wohladaſchtaj?

Dwaj cźeżzy ſranjenaj wojakaj tam rózk lěßa na jejnymaj wulkimaj wupólſtrowanymaj ſtokomaj ßedźeſchtaj. Kak=też=to běſchtaj wobaj tam dóſchkoj?

Wojazy, kiž běchu jowle ßem dóſchli, běchu tuteju ſranjeneju pſchi ßebi měli. Dokelž pak wobaj ſ nimi dale do prědka krocźicź njemóżeſchtaj, buchu bjes ßobu pſches jene, ſo chzedźa jeju jowle leżo woſtajicź. (Skónczenje pſchichodnje.)

Schto dyrbi nam biblija bycź?

Po němſkim.

(Skónczenje.)

3. Jan Wonak.

Jan Wonak bydleſche w Deringſkej (Thüringſkej) a mějeſche ßo ſ nuſu bědźicź, pſchetoż cźaß běſche hubjeny a tkalzow bě tam doſcź. Schtoż pak běſche najhubjeńſche: ſ nim ßamym ſrudnje ſtejeſche. Wón wſchak běſche mudra hłojczka; wón běſche daloko wokoło pſchiſchoł a wjele na ßwěcźe wohladał. Ale to wſchitko niczo njepomhaſche. Wot teho cźaßa, ſo běſche ßo woženił a w Jenje ſaßydlił, jemu derje njebě. Se ßwojej żonu ßo njeſnjeßeſche, a do prědka pſchińcź njemóżeſche. Dołha mějeſche doſcź a na doſcź; zyłe żiwjenje běſche jemu napſchecźiwne. Wón běſche też pſchezo hněwny a na wſchón ßwět mjerſazy. Wón wſchak krucźe dźěłaſche, dokelž mějeſche ruzy, kiž dyrbjeſchtej ßo hibacź; ale druhdy jemu běſche, kaž by móhł wſchitko do hromady ſmjetacź. Chzyſche=li żona jeho ſměrowacź, wón na nju ſaßakrowa, ſo do komorki cźekny, a by=li ßebi wona ſwěriła, jeho na Boże ßłowo pokaſacź abo jeho ßo wopraſchecź, hacž ſ njej junkrócź ke mſchi hicź nochze, by telko hanjazych a hroſnych ßłowow ßłyſchecź dyrbjała, ſo ßo radſcho wjazy njepraſcheſche. Wona wſchak ßama njemóżeſche wjele prajicź, dokelž ſ jejnej pobożnoſcźu też hubjenje doſcź ſtejeſche.

Jejny muż mějeſche w korcźmach wo Bożim ßłowje ßwój ßměch a kóżdy wjecźor ßo wußypa, a na hłupych wěrjazych ßwarjeſche. Cźi druſy na njeho poßłuchachu, dokelž njeběſche hłupy a dokelž mějeſche dobru hubu a to ßo jim ſpodobaſche, ſo něchtó tak bjes bojoſcźe na bibliju a popow ßwarjeſche. Wón pſchi tym jedyn karancźk ſa druhim wupi a hdyž domoj pſchińdźe, bě pſchepite, ſchtoż bě tón dźeń ſaßłużił. Njewopi wſchak ßo żenje; to je — dźeſche wón — pſchecźiwo mojim ſaßadam. Jeho żona dyrbjeſche ßo ſ nuſu ~~bědźicź~~ — husto dyrbjeſche hłódna bycź a k temu lute ßwarjenje a ſelenje ßłyſchecź. W tajkim hubjenſtwje běſchtaj jeju ßyn a dźowka wotroſtłej.

Dźowka běſche doroſcźena a ßo woženi. Wona ßebi pſchekupza ſ Naumburka wſa. So dyrbjeſche ſtarſchiſki dom wopuſchcźicź, jej wulkeje ſrudoby njenacźini, pſchetoż wjele dobrych dnjow domach pomełka njebě. Wona mějeſche nadźiju, ſo ßo nětko nowe żiwjenje ſapocźnje. Na cźim to domach leżeſche — ſo je wina teho, ſo ßu na Boha ſabyli, wſchak njewjedźeſche, ſ wotkal móhła to też wjedźecź?

A woprawdźe ßo też nowe żiwjenje ſapocźa. Jejny muż běſche bohabojaſny, pſchi tym dźěławy a duſchny; wón ßwěru ßwoju pſchißłuſchnoſcź cźinjeſche a mějeſche Boha lubeho Knjeſa pſched woczomaj. Wot njeho ſhoni, ſchto ma to rěkacź, ſo je Bóh ßwojeho ßyna do ßwěta póßłał a ſo dyrbi też jejny dom pſches njeho ſbóżny bycź.

Najprjedy běſche jej zuſa wěż, hdyž wo tajkich wězach ßłyſchešeſche ale wona bórſy ſa tym pſchińdźe, ſo to próſdne ßłowa njejßu, ale ſo je to cźicha, ßylna, ßwjata żiwjeńſka móz, kotraž we wutrobje mandźelſkeho bydli. Hdyž jejny muż domjazy porjad ſawjedźe, a kóżde ranje a kóżdy wjecźor ſe ßwojej żonu ſe ſpěwarſkich kěrluſch wuſpěwa a pſalm wucźita a hdyž bě dźiwne żohnowanje tajkeje domjazeje Bożeje ßłużby naſhoniła a hdyž bě do doma a do jejneje wutroby měr ſacźahnył, kotrehoż ßwět dacź njemóże a wo kotrymž hacž dotal niczo wjedźała njebě; — bu jej jaßne, cźeho dla je w jejnym ſtarſchiſkim domje tak ſrudnje a cźeho dla ſtaj nan a macź tak njeſbożownaj. Jimaj pobrachowaſche evangelijon. Jej do myßle pſchińdźechu wſchitke hanjaze ßłowa, kotrež běchu ßo domach na Boha, na lubeho ſbóżnika, na duchownych a na „pobożnych“ wuprajake a jej bě wutrobnje żel, ſo ſtaj jeje ſtarſchej, kotrejuj ma tak lubo, a jejny bratr wot Boha tak daloko. Ach, ſo by pomhacź móhła!

Lěta ßo minychu. Liſty tajzy wſchědni ludźo ßebi napißaja. Taj w Naumburku běſchtaj ßamej ſa ßo żiwaj a cźi w Jenje też. Hdyž ßo Naumburkſkaj modleſchtaj, ßo husto na tych lubych w Jenje dopomniſchtaj a proſcheſchtaj, ſo chzył tón Knjes ßo jim jako pomoznik a wumóżnik wopokaſacź.

Duż njenadźujzy liſt ſ Jeny dóńdźe: nan je ſkhorił. Wonaj ßo wulzy naſtróżiſchtaj, pſchetoż hdyž ßo tajke něſchto piſche, je ſ wjetſcha hižo ſlě. Nan běſche hacž dotal pſchezo ſtrowy był a w tych 62 lětach, kiž běſche żiwy, njebě niczo wo lěkarju a haptykarju ſhonił. Wón běſche ßo wſchitkim ludźom wußmjał, kiž k lěkarjej khodźachu. Nětk ßam leżeſche. Noſy ſacźekaſchtej; widźecź bě, ſo ſ nim k kónzej dźe. Tola wo tym wón niczo wjedźecź njechaſche. Wumrjecźa ßo bojeſche, hdyž ßebi na to pomyßli, ßo naſtróża.

Khoroſcź pſchibjeraſche; woda jemu hacž k wutrobje ſtupaſche, wón njemóżeſche ani ßedźecź ani leżecź, a mějeſche żałoſtnu boloſcź. Styſknoſcź jeho duſche bu wulka. Żona a ßyn ßebi rady njewjedźeſchtaj, nuſu widźeſchtaj a tola pomhacź njemóżeſchtaj. Lěkař też rady njewjedźeſche, ſo pak je njebjeſkeho lěkarja, kiž rady wě, kiž khorych wuhoji a też morwych ſbudźicź móże, to njewjedźeſchtaj a wjedźecź nochzyſchtaj.

Duż běſchtaj do Naumburka liſt napißałoj a dźowka ßo pěſchi do Jeny naſtaji, pſchetoż dróha běſche dobra a wona njeměješeſche dlěje hacž ßydom hodźinow běżecź. Dwaj dnjej chzyſche tam woſtacź a potom chzyſche jej jejny muż na poł pucźa napſchecźiwo pſchińcź.

Dźowka domoj dóńdźe a to hubjenſtwo widźeſche; ſchto dyrbjeſche cźinicź? Nan běſche pſchecźiwo njej ßurowy: wón běſche ßłyſchak, ſo běſche w Naumburku do mißionſkich hodźinow khodźiła a ßo ju wopraſcha, hacž je też wona bjes ßwjatych ſtupiła? Wona běſche ßłaba a njeměješeſche khróbłoſcźe doſcź, ſjawnje ßwědcźenje wotpokładźicź, wona ßłowcźka njewotmolwi. Tak minyſchtaj ßo taj dwaj ſrudnaj dnjej. — Dźowzyny muż ßo, kaž bě wotrěcźane, na pucź poda. Na teho khoreho ßebi myßleſche. Wón pſchińdźe hacž na poł pucźa; ale ſchtóż tam njebě, bě jeho żona. Wón ju wſchudźom pytaſche, ale podarmo. Duż ßo ßam do Jeny naſtaji; wón ßebi prajeſche: tam je wěſcźe ſlě.

Sa mało hodźinkow běſche w Jenje a ßłyſcheſche, kajki je, nan bě hubjenu nóz měł; macź wjazy wachowacź njemóżeſche, duż bě tam jeho żona woſtacź dyrbjała. Hdyž wjecźor pſchińdźe, jeho wutrobne żadanje ſapſchimny, ſe ßwojej żonu, kaž bě to ſwucźeny, wjecźornu modlitwu wuſpěwacź. Duż ßo khoreho wopraſcha, hacž dowoli, ſo ßebi w jeho jſtwje pſalmu pſchecźitataj. Khory na njeho pohladny a praji: Cźitajtaj, kelkoż ßo wamaj ſechze! Wó jſtwje ßo mała ßwěcźka ßwěcźeſche, nan ſtonajo w ßwojim łożu leżeſche, macź w rózku ßedźeſche a płakaſche. Naumburkſki ßwoje ſpěwarſke woczini a ſaſpěwa: „Schtóż Bohu wjerſchnemu ßo poda a ſtaji k njemu nadźiju, hdyž pſchińdźe nuſa, kſchiž a ſchkoda, dha je Bóh pſchi nim ſ pomozu.“ Na to ßwój mały nowy teſtament ſe ſaka wucźeże a cźitaſche 90. pſalm: „Knjeże Bożo, ty ßy naſche wukhowanje ſtajnje a pſchezo. Prjedy dyžli hory buchu, a ſemja a ßwět ſtworjeny bě, ßy ty Bóh wot wěcźnoſcźe hacž do wěcźnoſcźe. Kiž ty ludźom daſch wumrjecź a rjeknjeſch: Pſchińdźcźe ſaßo, wy cźłowſke dźěcźi. To cźini twój hněw, ſo my tak ſahinjemy, a twoja ßurowoſcź, ſo my tak nahle prjecź dyrbimy. Pſchetoż naſche ſtóſcźe poſtajiſch ty pſched ßo, naſche potajene hrěchi na ßwětko pſched ßwoje wobliczo. Wucź naß wopomnicź, ſo my wumrjecź dyrbimy, ſo bychmy mudri byli. Knjeże, wrócź ßo wſchak ſaßo k nam, a ßmil ßo nad twojimi wotroczkami!“

To cźitaſche wón pſchi łożu na ßmjercź khoreho. Potom ßwojej ruzy ſtykny a Boha nutrnje proſcheſche, ſo chzył ßo nad tym khorym ßmilicź a jemu ſ wodaczom jeho hrěchow pſches Jeſom Khryſta troſcht wěcźneho żiwjenja wudźělicź. Wón ſ hłuboko ſcźe ßwojeje duſche proſcheſche; jemu běſche, kaž by horjeſtanjeny ſbóżnik ßrjedźa bjes nimi ſtał a żohnujo ßwojej ruzy wyſche khoreho dźerżał. Zónſkej płakaſchtej; wonej poßledneje ſchtucźki ßobu ſpěwacź njemóżeſchtej. „Dobru nóz!“ jemu cźi jeho prajachu, „ſwarnuj tebje Bóh luby Knjes!“ Stary kiwaſche a taj Naumburkſkaj woteńdźeſchtaj do hoſcźenza, hdźež chzyſchtaj pſches nóz woſtacź. Wonaj dyrbjeſchtaj ßo na druhe ranje ſahe na dompucź podacź.

Na dobo w nozy w 1 hodź. Wonakowa żona wozucźi; ju něchtó wołaſche. Haj, to běſche jejny muż, „Hana! Hana!“ — Wona khětſje ſtany a ßo jeho wopraſcha: „Schto ßebi żadaſch?“ — „Hana“, wón ſawoła, „tón pſalm!“ — „Kajki, ja cźe proſchu!“ — „Tón pſalm cźitaj.“ — Wona ßo dodźiwacź njemóżeſche, ſo chzyſche wón tón pſalm ßłyſchecź. Wona po bibliju dźěſche, kotraž hižo lěta dołho ſapróſchena w rózku leżeſche. Wona w pſalmach pytaſche — ale teho pſalma namakacź njemóżeſche, wona pytaſche a pytaſche podarmo. Wón ſapocźa njeſcźerpliwy bycź: „Żona,

cžitaj mi tón psalm!" Wona pak jón namakacź njemóže; pschetož wona bě njesnata w swojej bibliji, khory cžakasche, se stysknoscžu płakasche. Hdyž sebi wona wjazy rady njewjedžesche, džěsche po swoje spěwarske a cžitasche: „O hkowa krwawnje sbita; — hdyž budže najstysknischo mi wok'ło wutroby, sjew so mi najstroschtnischo dla twojej' stysknoscže!"

Khory bu cžischischi a dwě hodžinje pospa. Na druhi džeń praji: „Ja chzu woprawjeny bycź, džicže mi po duchowneho." — Duchowny pschińdže a jemu pokutu a wodacže hrěchow pschipowjedasche. Stary tschepotajo praji: „Ja sym hrěschnik; Božo, smil so nade mnu!" — Wón wužiwasche swjatu Božu wjeczeŕ. — „Ja bórsy wumru, ale nětk chzu tež wumrjecź!" wón rjekny. — Lěkaŕ pschińdže; tón jemu njeběsche hacž dotal prajicź chzył, so k kónzej dže. Nětk khory sam k njemu praji: „Knjes lěkarjo, ja bórsy wumru a to je derje." Lěkaŕ so dźiwasche. Prjecź bě jeho njeměr; wón w swojim kožu kaž jehnjatko pschi wschěch wulkich bolosczach leżesche. Wón móżesche lědy dychacź — ale tola njeżakoscżesche. Duchowny jeho wopytacź pschińdže; jeho żona dyrbjesche jemu husto se spěwarskich něschto cžitacź. Wón sam wjazy wjele njerěczesche. Druhdy jenož prajesche: „Božo, smil so!" Historiju wo wubudženju Lazarußowym najradscho słyschesche.

Dwě njedźeli po tamnym wjeczoru běschtej so minyłej — tkalz Jan Wonak we wěrje do swojeho wumóżnika sbóżnje wußny.

Roshlad w naschim cžasu.

Jeho Majestoscź khěžor je so do Homburga na wopyt swojeje maczerje podał. Khěžorka a mała nowonarodžena prynzeßa matej so pschi dobrej strowoscźi.

Kholera, kotraž je so tak twjerdže w Hamburgu sahnětdźiła, póczńje mały, mały kusk woteběracź. Tola hischcże wschědnje tam po stach wumru. Nětko so pak pokasuje żałoßna schkoda, kotruž je Hamburgske wikowanje a wscho druhe saßkuženje psches nju wsako. Džěłaczerjo nimaju żaneje saßkużby a směja srudnu symu psched sobu. Wjele zusych, kotsiž kóžde lěto tam pschikhadźeja, je wuwostało a hoscźenzy steja prózdne. Wulke kódže, kotrež hewak twory se wschěch krajow do Hamburga pschiwożowachu, njepschińdu wjazy tam. Na wikach dyrbjachu wjele wosow połnych najrjeńschich mórskich rybow jako hnój prjecź cžißnycź, dokelž je nichtó dla stracha nakaženja kupicź njechasche. Runje tak ma so se sadom a se wschěmi płodami Hamburgskich sahrodnikow. Wołebje cžerpja też pschekupzy, kotsiž swoje wězy nihdže póßłacź njemóża, dokelž so kóždy boji. Duž je jara khwalobne, so so wschudźom luboscź na pomoz dawa a so wjele pjenjes sa wbohe cžežko domapytane město pyta. Bóh luby Knjes chzył so nad nim smilicź a nusy bórsy kónz stajicź.

Wjele pißaju w nowinach wo nowych żadanjach sa wójsko. Rěka, so je wjazy hacž 100 milijonow hriwnow trjeba sa rosmnoženje wójska; a so budże knjeżerstwo, hdyž khěžorstwowy sejm pjenjesy swoli, sa to wschitkim wojakam jeno 2 lěcże skużicź dacź. Schto je na tym wěrne, hischcże njewěmy. Tak wjele jeno je wěste, so wobstajne roscźenje wójskow sa ludy żane sboże njeje, so my pak, hdyž woprawdże wjazy wojakow trjebamy, a strach wótzneho kraja to sebi żada, też tutón cżežki wopor pschinjescź dyrbimy. Wójna, kotruž bychmy shubili, by sebi hischcże cżežschich woporow żadała.

S Wujesda. Po hrosnym waschnju bě tu privatny sastojnik s bojoscźu psched kholeru sa sebje wužitk cżahnył, so by so wurěczał, dokelž bě dlěje wuwostał, hacž jeho dowolenza (urlaub) trajesche. Powjedasche, so njemóżesche prjedy pschińcź, dokelž dyrbjesche w Wrótßławi desinfizěrowany bycź; so tam hižo kholera żałoßnje knjezi a 15 wosow sa semrětych wschědnje wokoło jěsdźi a wjele morwych se wschěch domow wotnoschuje. Duž bě na wjele naschich wjeßnych wulka bojoscź pschischła. Hdyž so pak w Wrótßławi sa tym wopraschowachu, pokasa so, so běchu wschitke tele wězy sełhane.

29. septembra směje so w Mużakowje wokrjeßna synoda druheje Rósborskeje diözesy. Budże so tam rospominacź, kak ma so nascha młodoscź najlěpje w schuli, w domje a w zyrkwi wotcżahnycź. Knjes farař Lenik Klětnjanski směje wo tym rosprawu.

Kak je Niska nastała.

8. augusta mějesche so w Niskej swjedźeń 150lětneho wobstacża tuteje bratrowskeje (Herrnhutskeje) wosady, kotraž je sa zyku wokolnoscź jene s najważnischich městow. Niz jeno wjele ludźi sebi tam swoje sa wschědne żiwjenje trěbne twory kupuje, ale jich wjele bu hižo wot tam knjeżazeho duchowneho żiwjenja sbudżenych a je jědź sa wěcżnoscź namakało.

Ssnadź je teho dla naschim pschecźelam lubo shonicź, kak je Niska nastała. 17. dezembra 1741 pschińdže do Herrnhuta 10 Czechow, kotsiž běchu dla swojeje evangelskeje wěry cżeknycź dyrbjeli a chzychu so nětko bratrowskej wosadze pschidacź. W Herrnhucże pak njeßmědżachu jich pschijecź, dokelž hižo dawno na bratrow skorżachu, so ludźi s khěżorstwa k sebi cżahaja. Wbosy ludźo pak namakachu wjele luboscże pola bratrow a jich generalna synoda wobsamknu, psches lóß wodżena, so chzychu so pola k. Siegmunda Augusta s Gersdorfa nad Trěbusom wopraschecź. A tutón sprawny a bohabojasny muż bě hotowy, evangelskich Czechow pschijecź a dowoli jim, koloniju sakożicź, kotraž bu s cżěskim słowom „niska" mjenowana. Jan Raschka, kotrehož běchu sameho w Czechach pschescżěhali, bu s pschedstejerjom a pschinjeße s horjewsaczom tuteho sastojnstwa wulki wopor. Wschetož wón mějesche w Herrnhucże rjany dom a dobre wikowanje. Tsjo bratsja bjes nimi, Jonas, Paulus, Weiß, podachu so do Trěbusa a wuswolichu město k twarjenju, kotrež bě jim knjes s Gersdorf darmo pschepodał. Poßwjecźichu 28. junija to město s modlitwu a sakożichu 8. augusta rózkny kamjeń sa prěnje 3 domy. Rjany schpruch bě sa 8. augusta wuswoleny: Niz je waß tón Knjes sebi wsał a waß wuswolił, so by waß wjazy było dyżli wschitkich druhich ludow, pschetož waß je najmjenje bjes wschitkimi ludami, ale so je wón waß lubował a so by wón swoju pschißahu dżerżał, kotruž je waschim wótzam pschißahał, je waß wuwjedł s móznej ruku. 5. Mójs. 7, 7. 8.

Najprjedy bě nowa wosada do Wosyka (Hähnchena) safarowana; k spowjedźi khodźachu do Herrnhuta. Hakle w lěcże 1740 dosta bratrowska wosada prawo, so swobodnje swojeje wěry wusnacź. Tola s Czechow nichtó wjazy njepschicżahny a tak wosta Niska němske město. Pomału bu luda wjazy; w lěcże 1743 bě jich 39 duschow. Běchu jara khudźi a swjecżachu w mjenowanym lěcże Boże wotkasanje s wodu a s khlěbom. Prěnja schula bu 1747 wotewrjena. Wot lěta 1751 pak so s Niskej polěpschowasche, wosebje jako tutón s Lucdecke, Gersdorfowy naßlědnik, so swěru sa město staraschе. Wyschscha schula sa hólzow pschińdže 1751 do Niskeje. Samożenje pschisporja so a někotsi běchu hižo bohacźi. Psches swjdomlětnu a psches franzowsku wójnu mějesche Niska mało schkody. 1815 bu Niska Pruska. Tola hakle wot lěta 1860 Niska bóle kcźěcź sapocża. Wschitke rjemjeßka buchu sawjedżene a wulka fabrika sa maschiny cżinjesche Nisku też w dalschich stronach snatu. Rósborski wokrjeß postaji 1872 w Niskej wojeŕski pomnik, 1879 bu tam hamtski sud położeny, 1881 dosta Niska knihicżischczeŕnju.

Ale też duchowne żiwjenje móznje sakcźě. 8. augusta 1875 bu nowa zyrkej swjecżena. Mißionska schula, wucżeŕski seminar, spomożeŕski dom, diakonißynski dom buchu sakożene; towaŕstwa sa hólzow a hospoda sa pucźowarjow nastachu. Tak je Niska nětk jara kcźějaze město a je pokasała, schto wobydlerjo, hdyž sprawny kschescźijanski duch, duch wěry a bratrowskeje luboscże, jich cżěri, samożeja. Krótki cżaß po swjecżenju 8. augusta bu Niska wot wulkeho wohenja domapytana, kotryž budźische lohko zyłemu městu skażenje pschinjescź móhł. Bóh luby Knjes je pak se swojej hnadu jo wobschkitował.

Ludźo dyrbja na sudnym dnju wotmolwicź sa kóžde njewużitne słowo, kotrež su rěcżeli. Mat. 13, 36.

Jenicźke słowcżko, wot cżłowjeka rěcżane, móże nam jeho wohidneho cżinicź, so sebi na njeho ani wjazy rady njepomyßlimy. Njeje-li nam bliże snaty, móże tajke słowo cżinicź, so jeho wjazy cżescźicź njemóżemy, je-li nam bliżschi, to słowo pschezo saßo kaž cżorny blak wobhladujemy a nam je teho żel. Tak waži cżłowjek słowcżko. A Bóh?!

K rospominanju.

Khěžor Rudolf I. prajesche: „Ssym so husto kak, hdyž běch surowy a njepscheczelniwy, jenje pak, hdyž běch cżichi a pscheczelniwy."

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; soburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cżischcź a nakład Ssmolerjez knihicżischczeŕnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 40.
2. okt.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Žnjowny dźakny ßwjedźeń.

Ps. 67, 6—8: „Tebi, Bożo, ßo dźakuja ludy, tebi dźakuja ßo wschitke ludy, semja dawa ßwoje płody; požohnuj naß Bóh, nasch Bóh; požohnuj naß Bóh, a wschón ßwět njech ßo jeho boji."

Dźenß czeschczcze Boha spokojni,
A khwalcze jeho hnadu!
Wón też, hdyž mało wobradźi,
Wě k sežiwjenju radu.
Kiž sdźerži ßwět
Tak wjele lět,
Tón wulke wězy czini
A stajnje derje měni. (761, 1.)

Tak budźe ßo dźenßa wěscze w wjele ßerbskich kemschach spěwacź. Žně njeběchu tak bohate kaž w prjedawschich lětach. Tajka połnoscź, kaž běchmy po jara khudym poßlednim lěcze ßebi wocžakowali, njebu nam wobradźena. Boże myßle ßu hinasche hacž człowiske byłe. Bě też saßo czežke lěto, kotrež rólnik se žnjowym dźaknym ßwjedźenjom wobsamkuje. Wjele rjanych nadźijow je sa wjele lět njewidźena žałoßna ßuchota skasyła. Někotryžkuliž steji psched pschichodnej symu se styskniwym praschenjom: Hdźeha budźe mi piza sa luby skót? Bjes teho je straschny mór, „kiž po czmje łasy, khoroscź, kotraž pschipołdnju skónzuje" (Ps. 91, 6) naschemu krajej wjele schkody pschinjeßł a wscho wikowanje a saßłużenje jara sadźěwał. Wscho to móže dźenßa na człowisku duschu staroscź a styskniwoscź pschinjescź.

Tola dyrbi ßwjate pißmo prawo wobkhowacź se ßwojej khwalbu: Tebi, Bożo, dźakuja ßo ludy. Pschezo ßmy my ludźo ßwojemu Knjesej dźak winojczi. My drje wschědnje wjele shrěschimy a saßłużimy wjele schtrafy. Sa dobre a sa khude žně, sa dobycze a sa shubjenje mamy ßo jemu dźakowacź. Žně ßu Boże wodźenja sa ludźi. K ßebi chze naß sczahnycź, njech je psches ßwoju dobrotu, njech psches ßwój hněw. Hdyž da staroscźi na ludy pschińcź a czežkemu domachpytanju, dha chze wón ßwětej saßo ras pokasacź, so je wón hischcze s knjesom a njeda ßo sa ßměch měcź. Schto pomha człowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył, a by tola na ßwojej duschi schkodował? Po tym ßłowje maja Boże dźěczi też žně a wscho Boże domachpytanje wobhladacź. Bóh tón Knjes ma njeradźenje a drohotu, krupy a deschcź, mór a wójnu w ßwojej ruzy a trjeba wscho k wotczehnjenju hrěschneho ßwěta, kotryž na njeho sapomni.

Lubi pschecželjo, njedajcze nam też w tutym lěcze na dźak sapomnicź! Hdyž my na ßwoju słóscź a skomdźenja hladamy, ßmy Bohu lubemu Knjesej njewurjekliwy dźak winojczi sa to, schtož je nam hischcze dał.

A dał je wón. Semja dawa ßwoje płody, praji nasch psalm. Njeběchu ßo rožki kraßnje poradźiłe? njeje dha też kulkow dobytk bohaczischi hacž ßebi běchmy myßlili? Hischcze njeje žana nusa pola naß. Mamy ßo hischcze wjele lěpje hacž tawsynty naschich wbohich bratrow tam, hdźež njebě lonsche lěto žanych žnjow, a hdźež je lětßa kholera žałoßne žně człowiskich žiwjenjow dźeržała. Móžemy temu Knjesej na jeho praschenje: Scze dha też nusu měli? pschezo hischcze wotmolwicź: o Knjeże, nihdy žaneje.

Semja dawa ßwoje płody a budźe je pschezo saßo dawacź. Knjesowy ßlub ſ nami ſteji twjerdźe: Tak dołho hacź ſemja ſtacź budźe, njedyrbi pschestacź ßyw a žně, mjerſnjenje a cźopłota, lěcźo a syma, dźeń a nóz. Wón móže a wón chze ßam cźinicź, ſo kraj ßwoje płody dawa. „Kotryž też ßam ßwojeho ßyna njeje pschepuschcźił, ale je jeho ſa naß wſchitkich podał, kak dha by wón też njechał ſ nim wſchitko nam hnadnje dacź?“ (Rom. 8, 32.) Dźakujcźe ßo temu Knjeſej wſchitke ludy.

K dźakej pak dyrbi próſtwa pschińcź: Požohnuj naß Bóh nasch Bóh. Dwaj rasaj ſe ßamßnymi ßłowami napomina naß pſalmſki ſpěwar k dźakej. Na Božim žohnowanju je wſcho ležane. Ale jeno tym budźe tole žohnowanje, kotſiž jeho wo nje proscha. Proſchmy teho Knjeſa, niz jeno ſ prósnymi ßłowami, ale tak, ſo je nasche zyłe žiwjenje modlitwa, wjedźena w ſtajnej bliſkoſcźi njewidomneho Boha, jako bychmy jeho pschezo pſched ßobu widomnje měli.

To budźe najlěpschi dźak na žnjowym dźaknym ßwjedźenju. Tajke modleŕſke žiwjenje budźe wot Boha žohnowane. Jeli ſo pak budźa cźowjekojo dale modlitwu a Boże ßłowo ſaprěwacź a jeho kaſnje pschestupjecź, wo kschiž njerodźicź w khroblej njewěrje a na wěcźnoſcź ſapomnicź, jěli ſo kſchesćźijenjo dale pſches hordoſcź a nahramnoſcź bohatych a pſches ſawiſcź a morkotanje khudych Boha teho Knjeſa roshněwaja, potom budźe Bóh luby Knjes hiſchcźe wótriſche pruty trjebacź, ſo bychmy do ßo ſchli a ßo k njemu wobrocźili.

Pſchetož też jeho žohnowanje ma tón kónz, ſo bychmy ßo jeho bojeli.

Wſchón ßwět njech ßo jeho boji. Niz jeno w ſtarym ſakonju dyrbimy ßo Boha bojecź, też naſcha kſchesćźijanſka wěra žada prawu bohabojaſnoſcź. Wukładowanje kóždeje kaſnje ſapocźnje ßo ſe ßłowami: Dyrbimy ßo Boha bojecź a jeho lubowacź. Hdźeha ßo namaka pak dźenßa tajka ßwjata bojoſcź pſched majeſtoſcźu žiweho Boha? S nohomaj teptaja Boże kaſnje. Mamon je jich Bóh, Boże mjeno nimaja w wutrobje ani w ſkutku; njedźelu wotßwjecźeju, ſtarſchich ſaprěwaju, mordowanje a ßamomordowanje je žałoßnje pschibjerało, mandźelſtwołamanje njeje wjazy hrěch, paduchſtwo wulkich paduchow njeßmě wjazy kranjenje rěkacź, njeſprawnoſcź je wſchudźom, žadoſcź po lóſchtach a pjenjeſach je ſhromadna rola młodych a ſtarych. Móžemy dha prajicź, ſo je nasch lud bohabojaſny? O ně, nasch narod dyrbi hakle ſaßo ſapocźecź, ßo Boha bojecź. To njech je na žnjowym dźaknym ßwjedźenju naſcha najwjetſcha ſkórźba; niz, ſo je tak mało płodow w Božej ſtwórbje, ale tak mało płoda wěrneje bohabojaſnoſcźe. Kaž ßo nětk ſ dwojakej pilnoſcźu na polach prózujemy, ſo bychmy pschichodne lěto bohate žně měli, tak chzemy ſ Božej mozu w wſchědnym horjehladanju k njemu a ſe ßwěrnej modlitwu ſa tym ſtejecź, ſo bychu naſche wutroby płody pſchinjeßłe k wěcźnemu žiwjenju, hdyž njebjeſki Knjes tych žnjow pschińdźe, ſo by ßebi rjane ßnopy žadał.

Na to chzemy wutrobnje proßycź: Požohnuj naß Bóh, nasch Bóh. Hamjeń.

Kak bu něhdy ludźom jich lube Boże ßłowo kaž ſe ßamym dźiwom wukhowane.

(Skónczenje.)

Teju ſranjeneju dla te domy ſtejo woſtajicź, ſo móhłej wobaj w nich bydlicź, to ßo tymle ſaſłobjenym wojakam njebě ſechzyło. So bychu jimaj pak tola někajki kuß ßmilnoſcźe wopokaſali, běchu jimaj taj dwaj wulkaj ſtołaj hacź rózk lěßa donjeßli a jeju na njej ßadźili, potom běchu te domſke ſeſapaleli a dale cźahnyli.

Jako nětkle wobaj ſranjenaj tychle ſchtyrjoch mužow wuhladaſchtaj, kotrymž běchu wojazy wſchě jich domy ſpalili, njemyßleſche ßebi žadyn niczo hinaſche, hacź ſo budźa jeju nětkle cźile mužojo ſa wſcho to ſkónzowacź. Ale žanemu wot tychle ſchtyrjoch njebě na jeho wobliczu wupytnycź, ſo byk na njeju hněwny a ſo ßo žanemu ſechzyko ßo na nimaj wuwjecźicź. Jim wſchěm ſbóžna luboſcź a ſ Boha měr ſ woczow ßapaſche; — wſchako bě jim Bóh luby Knjes też jich lube knihe wukhowak. Njech běchu ßo jim też wſchě jich domy ſpalike, woni tola žaneho tuteho ſranjeneho wojaka ſa ßwojeho njepſchecźela njemějachu, ale ſa ßwojeho dobrocźela, dokelž běſchtaj jim wonaj jich knihe wukhowakoj, hacź runje njewjedźo, ſo běſchtaj jim tajku ßłužbu wopokaſakoj. Woni jeju nětkle ßobu do lěßa nuts donjeßechu a jako běchu ßebi ßwojej ſtołaj wobhladali a ſwoczinjeli a wſchitke ßwoje lube knihe w nimaj njeſkażene ſnamakali, poczachu ßo wſchitzy ſ hłoßom wjeßelicź a wyſkacź a ßo dźakowacź, a běchu wſchitzy tak wjeßeli a ſbóžni, ſo ßu ßo wěſcźe tehdy ßami Boži jandźeljo na tym ſwjeßelili. Ssamo jich małe dźěcźatka pſchiběžachu ßem na jich ſtare knihe pohladacź a koſchachu je nutrnje a wjeßeke.

Wobaj ſranjenaj pak buſchtaj ßwěru wothladanej, kaž byłoj wobaj ßobu do jich pſchecźelſtwa ßłuſchakaj. Woni dachu ßo jimaj jich mlóka napicź a potom ßebi do wßy po jědź dóńdźechu, pſchetož njepſchecźeljo běchu hižo, ſchtó wě kak daloko wot nich woteſchli. Najradſcho budźichu wobeju ſranjeneju k někomu do wßy donjeßli; taj pak jich wobaj proſcheſchtaj, hacź njemóhłaj wonaj pola nich w lěßu woſtacź, wſchak běchu ßebi tam někajke ßwoje hětki natwarili, hdźež mózachu wſchitzy bjes ßobu někak pſchebywacź. Wojakaj běſchtaj wobaj jara ßłabaj. Niczo pak jeju tam bóle njewokſchewi, hacź hdyž jeju ſtary Hinz ſ Božeho ßłowa wutroſchtowa a ßo ſ nimaj pomodli. Wobaj ßo też hiſchcźe w ßwojej poßlednjej khwilzy k Knjeſej Jeſußej wobrocźiſchtaj a knjes farar ſ Hermansburka je jimaj ßwjate wotkaſanje wudźělił, jako běſchtaj ßo jemu wobaj prjedy wuſpowjedakoj, jemu ßwoje hrěchi wuſnakoj, ßwoje hrěchi wodate doſtakoj a ßlubiłoj, ſo chzetaj do Jeſom Khryſta wěricź a wuprajiłoj, ſo wěritaj, ſo jimaj Khryſtuß ſ tymle požohnowanym khlěbom ßwoje wěrne cźěło a ſ tymle požohnowanym winom ßwoju wěrnu krej dari. Tole woprajenje bě ſa wſchěch, kiž tu khwilu w lěßu hromadźe bydlachu, prawe wutrobne wjeßele.

Bóh tón Knjes chzyſche jim pak też hiſchcźe woßebne wjeßele ſpożczicź. Jako taj wojakaj cźujeſchtaj, ſo ſ nimaj do ßmjercźe dźe, ſawołaſchtaj wonaj Hinzez nana a wobeju burow, Drjewza a Hinza k ßebi, podźakowaſchtaj ßo jimaj hiſchcźe junu ſe ßyłſowatymaj woczomaj ſa wſcho ſbożе, kotrež běſchtaj pola njeju ſa ßwojej duſchi namakakoj, wotkaſaſchtaj jimaj ßwojej wojeŕſkej ßukni a prajeſchtaj jimaj, ſo dyrbitaj ßebi po jeju ßmjercźi wſchě ſchowy w jeju ßuknjomaj rospróczź.

To je ßo potom też ſtało, jako běſchtaj wobaj wumrjełaj. Taj wojakaj běſchtaj ßebi pak do ßwojeju ßuknjow tak wjele „cźeŕwjenych ſłotych“ nutsſaſchiłoj, ſo móżeſchtaj ßebi Drjewz a Hinz ſa nje wſchě ßwoje wotpalene domſke a druhe twarjenja ſaßo ſ nowa dacź natwaricź, a ſo bě ſa jeju cźeledź też hiſchcźe tójſchto pjenjes wyſche woſtało, a na wſchěm poßledku bě tu też hiſchcźe tak wjele wyſche, ſo móżeſche ßo ſa Boži woltaŕ nowa rjana płachta kupicź.

Woběmaj tutymaj wojakomaj je Hermansburkſki knjes na kuble rjane měſto na pohrjebniſchcźu wotpokaſak, a na jeju rowaj bu jimaj potom też hiſchcźe rjany wopomnik ſtajeny. Tónle kamjeń je na pohrjebniſchcźu tak dołho na tamnymaj rowomaj ſtak, kaž je Hermansburk tamnemu knjeſtwu ßłuſchak.

Poſdźiſcho bu tole knjeże kubło pſchedate a rowny kamjeń ßobu ſ nim. Tónle kamjeń je měk w prědku tajkele napißmo:

Anno 1642. Domini nostri Jesu Chrysti mortem obierunt et hoc loco sepulti sunt Friedericus Wenceslaus Bohemus et Martinus Jurischitz Lusacius, qui biblia inscii servaverant et per biblia in aeternum servati sunt.

To řeka na ßerbſki takle: W lěcźe 1642 naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta ſtaj wumrjełaj a jowle pohrjebanaj Bjedrich Wjazßław ſ Cźech a Jurźiz Měrcźin ſ Łużiz, kotrajž ſtaj njewjedźizy biblije wukhowakoj a ßebje ßameju ſ pomozu biblije do wſcheje wěcźnoſcźe wukhowakoj. — Sady bě na kamjeń tole napißane: „Hinnerk Hinz und Peter ſin Sön und Drewes Johan hebben düſſen

Stern houwen laten för twee Gold, güllen ut de Landsknecht ören Wams." To rěka na ßerbſki: „Hendrich Hinz, a Pětrowy ßyn, a Drjewzez Jan ſtaj dałoj tónle kamjeń wurubacź ſa dwaj ſłotej ſe ßuknje teju dweju wojakow."

Dwě lěcźe po tym, ſo bě ſ tſizyczilětnej wójnu kónz, ſtaj wobaj buraj ßwoje wonkowſke domſke dałoj wottorhacź a ſtaj je ßebi dałoj do wßy Wjeſena nowej natwaricź, dokelž bě po wójnje wſcho ſapuſczene, a dokelž ßo wjelki poczachu tak pſchiſporjecź, ſo ßo njemóżeſche pſched nimi tam wonkach pſchede wßu nichtó doſcź wukhowacź. Hižo dwójzy běſchtaj taj buraj ſ wjelkami ßwoju lubu nuſu pomělkaj, a běſchtaj dyrbjałoj ßwoje dźěczźo wjelkej ſe ßameje khlamy wutorhnycź. Wjelk bě ßebi jo hižo wuhrabnył a czěrjeſche, to dźěczźo ſe ßwojimi ſubami dźerżo, dale. Duž ſtaj wobaj Hinz a Drjewz měnikaj: Chzyłkaj tu wonkach hiſchcźe dlěje bydło ſawoſtacź, by to hinak njerěkało, dyžli Boha ſpytowacź. Wobej kuble wobſtejitej hiſchcźe w Wjeſenje a rěkatej hiſchcźe dźenßa Hinzez a Drjewzez kubło, ale hižo dawno na nimaj žadyn Hinz a žadyn Drjewz wjazy njeje, pſchetož wobaj tutaj kublerjej mataj tam kóždy ßwoje hinaſche mjeno do domu.

Bóh ſpožcź nam ßwoje žohnowanje ſ tuteje powjeſcźe, ſo byli my wſchitzy ſe ßwojej bibliju runje tajzy ſnacźi, kaž něhduſchi ſtary Hinz, a ſo móhli wſchitzy we ßwojej wěrje runje tak twjerdźe ſawoſtacź, kaž ßu něhdy wſchitzy tamni ſtari w njej ſawoſtali.

Kolekta ſa najwjetſche nuſy w pruſkej evangelſkej krajnej zyrkwi.

Tale kolekta budźe ßo w tutym lěcźe ſaßo na žnjowym dźaknym ßwjedźenju w zyrkwjach a na njedźelach po tutym dnju w domach pola naß sběracź. Evangelſka wyſchſcha zyrkwina rada piſche wo njej woßadam tak:

„Budźemy pak prawje ßwěrni na luboſczi, a roſczmy w wſchitkim na tym, kiž je ta hłowa, to je Khryſtuß, na kotrymž to zyke cźěło pſchiſtojnje ſkožene a ſamknjene na wſchěch ſtawach, pſches jene ſhibadło temu druhemu k pomozy pſchińdźe, po ſamoženju, kotrež je w kóždym ſhibadle po ßwojej měrje, a cźini, ſo cźěło roſcźe a ßo ßamo twari a to wſchitko w luboſczi! Ef. 4, 15. 16."

S tutym japoſchtołſkim ßłowom ſtupimy ſaßo pſched woßady naſcheje pruſkeje krajneje zyrkwje w 9 ſtarſchich provinzach ſ próſtwu wo žiwe dźělbracźe na zyrkwinej a domjazej kolekcźe, kotraž budźe ßo w nasymje ſa najwjetſche nuſy w krajnej zyrkwi ſ dowolnoſczu Jeho Majeſtoſcźe khěžora a krala sběracź. Wona je ßo wot lěta 1852 kóžde druhe lěto wotdźerżała a k naſchemu wjeßelu wopokaſała, ſo wuſnawarjo evangelija w wſchěch provinzach pósnaja, ſo ßu ſtawy jeneho cźěła a ſo maja ſa ßwoju kſcheſcźijanſku pſchißłuſchnoſcź cźinicź kaž pißane ſteji 1. Kor. 12, 26: „Hdyž jedyn ſtaw cźerpi, dha wſchitke ſtawy ßobu cźerpja, a hdyž jedyn ſtaw budźe kraßnje dźerżany, dha ßo wſchitke ſtawy ßobu wjeßela."

Wunoſchk poßlednjeje w lěcźe 1890 wotdźerżaneje kolekty bě 273,106 hr., Bohužel 6360 hr. mjenje hacź w lěcźe 1888. Sa wotpomhanje najwjetſcheje nuſy móżeſche ßo po tajkim w dwěmaj lětomaj wot 1. haprleje 1890/92 jeno 262,119 hr. pornjo 372,344 hr. w dwěmaj prjedawſchimaj lětomaj nałožowacź, dokelž ßo 10,987 hr. ſa wotpohladane nowe wudawki wobkhowacź dyrbjeſche.

Bu po tajkim ſwudawane:

	w lětomaj 1890/92 pornjo 1888/90	
121 woßadam ſa ſapłacźenje duchownych, pomoznych duchownych a pucźowarſkich prědarjow (kiž žaneho farſkeho měſta nimaja, ale pucźuja wokoło a prěduja rosprószhenym evangelſkim tam a ßem) .	80,717 hr.	144,272 hr.
ſa wotdźerżenje Božich ßłužbow a ſa pacźerſke roswucźenje w rosprószhenju . . .	16,709 „	28,647 „
32 woßadam ſa kupjenje pohrjebniſchcźow, ſa twarjenje a wuporjedźenje zyrkwjow	56,350 „	53,181 „
18 woßadam ſa kupjenje farſkich leżomnoſczow, ſa twarjenje a wuporjedźenje farow a ſa ſałożenje nowych farſkich ſaſtojnſtwow	40,240 „	53,988 „
10 woßadam pomoz ſa wobſtaranje byrglow a ſwonow	3445 „	1289 „
potrjebnym woßadam k ſapłacźenju zyrkwinych wudawkow	15,952 „	20,416 „
ſa wotdźerżenje evangelſkeho ſchulſkeho roswucźenja a ſa ſdźerżenje evangelſkich ſchulow w rosprószhenju	34,141 „	51,618 „
ſa ſnutskowne mißionſtwo	4882 „	5289 „

Duž móżeſche ßo ſa ſakoženje wobſtajnych rjadow jenož 100,035 hr. — pornjo 108,458 hr. w dwěmaj prjedawſchimaj lětomaj — wudawacź, dokelž na pjenjeſach pobrachowaſche. A tola pokaſuje ßo pſchezo nowa nuſa, kotrejž dyrbimy wotpomhacź. Powjeſcźe wo pomozy, kotruž ßu druhe woßady doſtałe, ßo bórſy rosſchěrichu tam, hdźež dyrbjachu hacź dotal prědowanja Božeho ßłowa a ſtaranja ſa duſche tradacź a hdźež běchu hižo wſchu nadźiju ſpuſchczili, ſo móże hiſchcźe jedyn ras ßo polěpſchicź. Nětko ſbudźi ßo wotemrěta nadźija ſ nowa a khrobłoſcź ßo namaka, ßebi tu pomoz, kotruž ßu druhe doſtałe, ſa ßwoju ßamßnu woßadu wuproßycź. Duž pſchińdźe kóžde lěto wjazy próſtwow k nam, woßebje ſ wjeczorneho pruſkeho, ſ pósnańſkeho a ſe ſchleſynſkeho roſprószhenja, hdźež mamy pſchewulke woßady do mjeńſchich rosdźělicź a nowym woßadam k twarjenju zyrkwjow a farow pomozni bycź. Dyrbja ßo tele próſtwy wotpokaſacź, dokelž je dopjelnicź njemóżemy? To bohacźiſche woßady wěſcźe njebudźa chzycź, w kotrychž tajke zyrkwine nuſy, dźakowano Bohu, njewobſteja. Duž ßo k wam pſchibližimy ſ wutrobnej próſtwu, ſo byſchcźe ßo ſa to ſtarali, ſo budźe lětuſcha kolekta bohacźiſcha hacź poßlednja a ſaßo na tu wyßokoſcź pſchińdźe abo ju pſchekroczi, na kotrejž běſche prjedy. Schtóž te wulke wopory rospomni, kotrež proſchaze woßady pſchi ßwojej wulkej khudobje tola pſchezo ſ nowa pſchinjeßu, a te wulke dawki wobhlada, kotrež ßebi wjeßele nakładuja, tón budźe pſchipósnacź dyrbjecź, ſo ſprawni evangelſzy wěry-bratſja derje ſaßłuża, ſo jim pomhamy.

Duž njech póßli, kotſiž budźa kolektu sběracź, ßo wſchudźom pſchecźelnjwje horjewoſmu a njech ſhonja, ſo luboſcź k wěry-bratram hiſchcźe wuhaßła njeje, ale jeno napominanja trjeba, ſo by ßo pſchezo ſ nowa wopokaſała w derjeczinjenju njeſprózniła, kaž ßwjaty Pawoł piſche Gal. 6, 10: „Teho dla, dokelž nětk czaß mamy, dha czińmy dobrotu na wſchitkich ludźoch, najwjazy pak na tymi, kiž naſcheje wěry ßu." Hamjeń.

Roshlad w naſchim czaßu.

Wo ſrudnych wobſtejnoſczach, kotrež ßu w czaßu kholery w Hamburgu, piſche jedyn ſ mkodych lěkarjow, kiž ßu ßo tam dobrowólnje na pomoz podali, w liſcźe ßwojim ſnatym: W Hamburgu, 31. aug. 1892. Mi ßo hiſchcźe derje dźe, ßym pſchezo ſ kołmaſnym mantelom ſwoblekany, ßo derje desinfizěruju a mam w dwěmaj barakomaj roskaſacź. Wulka nuſa je na lěkarjach a wothladowarjach; jedyn ſ mojich dotalnych wothladowarjow je ßo wczera ſady durjow wobwěßnył. Mam nětk mkodeho ſararja a 4 mkodźenzow ſ towarſtwa mkodych hólzow jako pomoznikow, kotſiž ßwoju czežku ßłužbu czinja. Ssmjerdźi jow, njemóżecźe ßebi to myßlicź kak, a ſtonanje khorych je žałoßne. Pokoja jich ſemrě po někotrych hodźinach. Leži jich wokoło 3000. Nowiny drje pißaju, ſo jich telko njeje. Nadźiju ßo, ſo ßo bórſy polěpſchuje. Ssym žałoßnje ſprózny. W anatomiji (to je dom ſa morwe cźěła) leża cźěła po ſcheſczich jene na druhim. Njepiſchcźe mi. Jow leži wſcho nahe, dokelž ßu koſchle po dwěmaj minutomaj mokre a njewurjeklwje maſane. — A w druhich liſtach piſche tón ßamy: Jow je ßama žałoſcź. Mój farař je kraßny muž. Wón wachuje wodnjo a w nozy. Ja ßym nětk 18 hodźin pospochi na nohomaj. — Kóžđy dźeń wumrje pokoja w mojich barakach. — Tajki czaß njebudu nihdy wjazy w mojim žiwjenju widźecź. Móże nětk pſchińcź, ſchtož chze, ſrudniſche njemóże niczo bycź hacź khołera, kotraž ßo do měſta da. Hamburg njemějeſche niczo w rjedźe ſa tajku khoroſcź, 8—10 hodźinow leżachu morwe cźěła, prjedy hacź je wotwožowachu. — Wſchitke ſemſke wězy ſhubja jow, hdyž ludźi kaž muchi wokoło ßebje wumrjecź widźiſch, ßwoju zyku ważnoſcź. Hdy bych zyku milijonu měł a mohł ſ njej jenemu cźłowjekej žiwjenje ſdźerżecź, ja njebych ßebi wokomiknjenje pſchemyßlił, bych ju dał.

Sozialdemokratojo wſchěch krajow maja nětkole wulku ſhromadźiſnu w franzowſkim měſcźe Marſeillu. Tam je němſki Liebknecht ßebi ſwažił, ßwój wótzny kraj pſcheradźicź a ßo Franzowſam na ſchiju cźißnycź. Hubjeny cźłowjek je prajił: Bjes wami Franzowſami a bjes nami Němzami je ſchěroka rěka krwě, na kotrejž ßmy pak my njewinowacźi. Krej je ßo wot njepſchecźelow khudeho muża pſchelała bjes ſozialdemokratow. Dale je měnił, ſo budźa ſozialdemokratojo też dźenßa hiſchcźe hotowi, elſaß-lothringſki kraj ſaßo wotſtupicź. — Hańba je, ſo ßměđźa tajzy cźłowjekojo, kiž maja wótzny kraj ſa ßměch a zyły ßwět ſe ßwojim ſchcźuwanjom naſchkerjedźa, hiſchcźe w khěžorſtwowym ßejmje (Reichstag) ßobu ßedźecź a radźicź.

Sa wbohe Hamburgske ßwójby a dźěćźi, kotrež ßu pśches kholeru ßwojich sastaracźelow shubiłe, staj nětk hižo 2 milijonaj hriwnow nahromadźenych. Hdyž budźe kolekta sa Rugi dom w Hamburgu wo nasche durje kłapacź, je też nam składnosćź k wopokasanju luboscźe data. So by ßo wjele hotowych a wjeßełych dawarjow namakało!

S prěnim oktobrom sapocźnje ßo nowe schtwórcźlěto nascheho „Pomhaj Bóh". Budźemy ßo ßwěru dale prózowacź, so bychmy ßwojim lubym cźitarjam sa duch a wutrobu dobru jědź poskicźeli a ßo nadźijemy, so budźe w symje, hdźež ma kóždy wjazy khwile k cźitanju, nasch Pomhaj Bóh luby hóscź w wjele domach, hdźež hischcźe njeje.

Naschim lubym ßobudźěłacźerjam, kiž ßu naß se ßwojimi nastawkami podpjerali, prajimy najwutrobnischi dźak a budźemy ßo wjeßelicź, hdyž naß dale podpjeraju.

Wyßoki khěrlusch Salomonowy w ßerbskich khěrluschach.

20.

Staw 4, 1—5.

Nětk posběhń ßwojej woczi!
Ja Cźi we wobrasu,
So dospołnje mje snajesch,
Cźe ßamu pokasam.
Hlaj, twoje wóczko njeby
Wschak mój błychcź wutrało,
Duž widź, kak we rjanoscźi
We twojej moja łamje ßo.

Nětk hołbjazej masch woczi
A hladasch sbožownje
Do kraßnych hłubokosćźow
Tej' hnady Bożeje.
Schtož rosom njewußlědźi,
Hacž też ßo napina:
Tu wěcźnu mudrosćź shoni
Ta duscha, kiž ßo poniża.

Te żadosćźe a myßle,
Kiž s prawoh' pastwischcźa
Sso husto sabłudźichu
Na puste skalnischcźa,
Nětk leża tu pschi horje
We rjanym porjedźe,
Pod pastyrjowym wóczkom
Pak tola w rjanej ßwobodźe.

Kaž cźiche wowcźe stadło,
Hdyž pobu pławjene,
Te stare wschitke płódne,
Tak twoja wola je,
Pśches kupjel wucźiscźena
Wot mje ßo wodźicź da;
Tak pśches moju je hnadu
Na dobrych płodach bohata.

Kaž schnórka schorlatowa
Stej hubje cźerwjenej,
A modlitwu a khwalbu
Mi stajnje scźeletej. —
Kaž rjane roskocźene
Granato-jabłuko
Ssu twoje rjane liza,
Teje pózcźiwoscźe kralestwo.

A wschitka twoja rjanosćź
Wot wěry njeßena
Na schwižnej schiji steji
Kaž hłowa kralowska.
Ta schija Davitowej
Je wěži podobna,
Kiž ßylnje wobtwjerdźena
Wschěm njepscheczelam wobara.

Kaž paßetej ßo w doli
Tam ßornow dwójnikaj,
Tak je ta prawa luboscź
Też pruha nadwójna;
Tón lubowacź mje njem'że,
Kiž bratra sanicźi —
A lubowacź 'noż móże,
Kiž lubuje w niskosecźi.

Tón Knjes je mój pastyŕ.

W jenej mojej woßadnej wßy mam ja tójschto starych ßłabych ludźi, kotsiž tón dołhi pucź do nascheho Bożeho doma pěschi cźinicź njemóża, dokelž dyrbja khětru horu horje. Teho dla ßo woni kóżde lěto wschitzy w jenym burskim domje wjazy krócź shromadźa, a ja jim tam Boże wotkasanje wudźělu. — Pśched tsjómi lětami běch tam w póstnym cźaßu też saßo pola nich a běch ßebi tehdy ßwój tekst s 23. psalma wuwsak: „Tón Knjes je mój pastyr." Jako běch jim tón wukkadł a jim Boże wotkasanje wudźělił, wostach hischcźe khwilku pschi nich ßedźo, prjedy hacž ßo dale do druheje wßy podach, druhich khorych wo wßy woprajecź. Duž jena stara żónka pocźa: Jako wy, knjeże, nam wukkadowaschcźe, so nam Bóh tón Knjes też tehdy, hdyž ßo wokoło naß wscho cźmi, a hdyž mamy tu ßwoju srudobu a tyschnosćź, se ßwojim ßwětkom ßwěcźi, naß poßylni, dale wjedźe a na wschěm poßledku kraßnje domoj dowjedźe, dyrbjach ßebi na jedyn podawk s mojeho żiwjenja pomyßlicź. — Ja ßym s rudnych horow. Tam ßym była dołho se ßwojim mużom żiwa. Wón bě schcźětkaŕ, — nětkle je hižo dawno njebohi, — ja pak doma sa jeneho fabrikanta se żidy a s cźeńkich nitkow wudźěłane kónczjiki (Spitzen) dźěłach a ßebi s tym něschto saßłużich. Duž něhdy do hód wot njeho list dostach, so dyrbju jemu hacź do Bożeho dnja khětro wjele ßtajkich kónczjikow nadźěłacź, dokelž je wón nusnje trjebasche, a ja dźěłach a dźěłach, wo dnjo a dlěje, hacź do pół nozow, hacź njeběch se wschěm hotowa. Po tym ßo Boži wjeczor se ßwojim hotowym dźěłom do města podach, so bych jo fabrikantej domoj donjeßła. Jako tam pschińdźech, ßo wschitzy stróżichu a prajachu: „Kak budźecźe ßo saßo móz domoj donamakacź? Wonkach je wulka cźma a pucźe ßu sawěte." Ale ja ßo tola domoj podach. Ja dźěch a dźěch, wot żaneho pucźa njebě niczo widźecź, wschudźe bě wschitko se ßněhom sawěte. Ja dyrbjach nimo jeneho hata. Ale bojała ßo njejßym, ja ßo Bohu poruczich, a hlajcźe, hacź runje żanu ßwězu pschi ßebi njemějach, bě mi, jako měka jowle na ßwojej prawej stronje spochi pschi ßebi jaßnu ßwětku ßmuhu, a bě mi, kaž była mi ta mój pucź wußwětliła. Takle ßym, hacź runje po cźmje, dale stupała. Mi bě, kaž był mi Bóh luby Knjes duzy po pucźu se ßwězu ßwěcźił a takle ßo strowa a cźerstwa domoj donamakach. — Jowle je mi Bóh tón Knjes dopokasał, so je to tak, kaž ßebi David spěwa: „Hacź ja runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo żaneho njesboża, pschetoż ty ßy pschi mni, twój prut a twój kij mje troschtujetaj."

Takle mějach ja ßam po tymle woprajenju też ßwoje rjane natwarjenje pola tychle lubych starych ludźi, a jako ßmy po tym 11. novembra 1890 tu staru żónku na nasche pohrjebnischcźo pohrjebali, ßym jej po tym ßwoju cźělnu rěcź scźinił po ßłowach s 23. psalma. — Nětkle je wona ßwój semski dół pschescha a ßama do teho ßwětka dóschła, kotrehoż pruhi ßu jej jowle delka jejny cźmowy pucźik wußwětliłe.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czisło 41.
9. okt.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

17. njedzela po swj. Trojizy.

Ef. 4, 3: „Hladajcze swěru na to, so byschcze jednotu teho ducha sdzerzeli psches swjask teho měra.“

Žana roskora a swada so Bohu Knjesej njelubi: wonej stej njebójskej a hrěschnej a sadźěwatej Božu czesczu na semi. Měr na semi, to bě prěnje jandźelske pschipowjedanje wo žohnowanju kschesczijanskeje wěry w tej nozy, jako je Boži Ssyn na semju pschischoł. A w swojej posledniej nozy je wón w wyschschiměschniskej modlitwje nutrnje prosył, „so bychu wschitzy jene byli, so by swět wěrił, so ty mje pósłał sy“. (Jan. 17, 21.)

Duž tež swjaty Pawoł w dzensnischim swj. tekscze jednotu w duchu nam jako najrjeńschu czesczu sa Boha teho Knjesa psched woczi staji (pschir. 3, 21). Ale je móžno, so su wschitzy kschesczijenjo w wutrobnej czesczi žiwi? Sawěscze, sedmory swjask, swity se sydom krasnych nitkow, dzerzi tule jednotu hromadze. „Jene czěło a jedyn duch, jako wy tež powołani scze na jenu nadźiju wascheho powołanja, jedyn knjes, jena wěra, jena kschczenisa, jedyn Bóh a Wótczez wschitkich, kiž je wyschsche wschitkich a psches wschitkich a we was wschitkich.“ Jene czěło su wschitzy kschesczijenjo na swjatkownym dnju sczinjeni; jich powyschena hłowa je tón Knjes sam; woni su jeho stawy. Nětk njesmě, kaž na naschim samsnym czěle žadyn staw pschecziwo druhemu bycz; žadyn staw tón druhi saprěwacz ani so wot njeho dzělicz, hewak czerpi zyłe czěło. Wschak smy my tež wschitzy k jenemu duchu napowani (1 Kor. 12, 13). Schtóž do Khrystusa wěri, tón tež Krystusoweho Ducha dostanje, kiž w słowje a w swj. sakramentomaj so nam sdźěluje. Mamy-li jeho, dha njemóže žadyn bratr teho druheho hidźicz ani saprěwacz; wschak Duch jeho wucži: pola Boha njeje žane hladanje na parschonu; smy wschitzy hrěschnizy a jedyn kaž druhi wumoženi psches drohu Jesusowu krej.

Duž mamy tež jenu nadźiju nascheho powołanja, mjenujzy psches swojeho lubeho sbóžnika wěcznu sbóžnosez dostacz. Hdyž pak dwaj k temu jenajkemu kónzej dzetaj, dha mataj tež jenajki pucz a jenajku myslu. Na semi wschak su Boże dźěczi jara wschelake; jene bydli w hrodze, druhe w khěžzy, jedyn ma kralestwo herbowacz, druhi nima niczo herbowacz. Ale w njebjesach je nam wschitkim nasche herbstwo krasnje pschihotowane. A to so wěmy, so dyrbimy junu wschitzy w nascheho Wótza domje bydlicz, dyrbi a móže wschemu rosdźělenju a wadźenju wobaracz. Haj wschak, hdyž so swadźerjow a hadraczkow wopraschamy: kak? a wój chzetaj junu jenu nadźiju herbowacz, wój chzetaj zyłu wěcznosez w njebjesach hromadze žiwaj bycz, a njemóžetaj krótki czas na semi měr dzeržecz? ja sebi myslu, potom dyrbjałaj wonaj swoje měcze prjecz czisnycz a měr sczinicz.

Wschak mamy jenož jeneho Knjesa, kotremuž słužimy. Jedyn je nasch mischtr. Jesus je nas wschitkich k temu wukupił, so bychmy w jeho wěcznym kralestwje jemu jako jeho wotroczzy a dzowki słužili. Njeje wěrno, hdyž dwaj w samsnym domje wjele lět jenemu knjesej słužitaj, to jeju husto hacz k smjercźi swjasa, hdyž staj w samsnym regimencze kralej jako wojakaj służiłoj, to dawa kameradstwo

a pschecželstwo, pornjo kotremuž žane druhe njeje? K temu ßamemu towaŕstwu a bratrowstwu dyrbimy swjasani bycź, hdyž naschemu njebjeskemu Knjesej a kralej ßłužimy a pod nim sa jeho kralestwo wojujemy a na nim dźěłamy. Do tuteje ßłužby ßmy wschitzy psches ßwjatu kschcźenizu stupili. Duž ßmy wschitzy jenajku hnadu dostali a ßmy wschitzy postajeni k dźěcźastwu psches Jesom Khrysta po dobrym spodobanju jeho wole. (Ef. 1, 5.) Schtož pak dyrbi naß pschede wschitkim druhim twjerdźe swjasacź a sjednocźicź, a njewidomny swjask gmejnstwa wokoło wschěch kschescźijanow na zyłym ßwěcźe położicź chze a móže, to je jenajka wěra, kotruž mamy. Pschetož dźiwnje! Kaž rostorhnjena hewak zyrkej Boža na semi je, do wschelakich wjetschich a mjeńschich podzyrkwjow, jene japoschtolske wěrywusnacźe do Boha Wótza, Ssyna a ßwjateho Ducha maja tola wschitzy, kiž hischcźe kschescźijenjo rěkaju. Ssu nětk saßo tajzy postupili a Bohužel ßu to połwěrjazi wucžerjo naschich młodych studentom duchownstwa byli, kiž chzedźa japoschtolske wěrywusnacźe s naschich Božich ßłužbow sahnacź. Bóh to njedaj! Wot teho cžaßa, hdźež evangelska zyrkej to cžini, budźe pschestacź kschescźijanska bycź a gmejnstwo wěry se wschěmi druhimi kschescźijanskimi zyrkwjemi měcź. Jeno hdyž wulke wumožeŕske skutki tuteho wusnacźa w wěrje wusnawamy, mamy prawo, Boha ßwojeho Wótza mjenowacź a tak ßo jednoty se wschěmi druhimi kschescźijanami wjeßelicź, kiž khwala: Jedyn Bóh a Wótcžez wschitkich, kiž je wysche wschitkich a psches wschitkich a we waß wschitkich. — Ach, lubowani pschecželjo! Je tak wjele njeměra a swady w domach, w zyrkwjach a w sjawnym žiwjenju, so ßo žane napominanje nam nětk ważnische njesda hacž tole: hladajcźe ßwěru na to, so byschcźe jednotu teho ducha sdźerželi psches swjask teho měra. Daty je nam tajki swjask w ßedmorej schnórje. Jeho ßydom nitkow chzemy ßo twjerdźe dźeržecź a to ßwoje cžinicź, po tym so je Bóh to ßwoje cžinił, so by „měr na semi“ też skutk a wěrnoscź był.

Ach ßmil ßo też sa tutón cžaß!
Daj saßo twoju hnadu,
Wot njejednoty wumóž naß!
Wot stadła wsmi wschu swadu,
So w jenym duchu ßłuži cźi
A khodźi w twojej luboscźi,
Kaž twojim to ßo ßłuscha.

(Zionske hłoßy II, 75.)

Michał Kamjeńcžk, knjezich cželadnych duchowny sastaraŕ.

Powjedańcžko wot Ahlfelda.
(Na ßerbski wot A. Skr.)

1. Na kerchowje.

Njedźelu dopołdnja po kemschach, hdyž ßu wschitzy ludźo s Bożeho doma wuwuschli, wostanu druhdy někosi tajzy khwilu hromadźe na kerchowje stejo. Domoj hicź ßo jim hischcźe njesechze, pschetož jich wobjed hischcźe na blidźe stejo na nich njecžaka, duž móža ßebi jowle to a tamne bjes ßobu rospomnicź, schtož běchu dźenßa w ßwojim Božim domje prědowane wudostali, pschetož sa tajkele jich rosrěcženje je kerchow najkhmanische město. Tam wschitzy tajzy wotpocžuja, kotsiž też něhdy ßobu do tuteho Božeho doma kemschi khodźachu, nětkle pak maja wschitzy cźile jowle koło wokoło tuteho Božeho doma ßwój shromadny pschebytk. W ßwojich rowach spizy ležo woni wschitkim druhim, kiž ßu tu hischcźe pschi žiwych, prěduja; haj wschěm woni prěduja a tole jich prědowancžko je husto jara mózne. S hłoßom njesamóže drje wot nich žadyn žane ßłowcžko wjazy wuprajicź, so móhł je něchtó ßam se ßwojimaj wuschomaj saßłyschecź, ale tola jemu wschě jich cźiche ßłowcžka nuts do ßameje wutroby du.

Husto ßym lutki ßam wschón kerchow pschekhodźik, druhdy ßobu s druhimi, s bohatymi ludźimi, kaž s khudymi. Husto tudy ludźo na tajkich semrětych wjele hinascho spominaja, hacž hewak hdy wo nich powjedachu doma pschi ßwojich abo hdyž w korcźmje ßedźa se ßwojimi ßußodami. Někotrehožkuliž tam khwala, na kotrehož hewak se žanym miknjenjom njepohladachu, saßo druhich, kotrychž hewak cžesczachu, abo kotrymž jich sboże sawidźachu, wostaja wschěch ßwoju stronu. A hdyž nimo rowa žaneho tajkeho pschińdu, kiž bě tu na ßwěcźe se ßwojim njeduschnym žiwjenjom druhim pohorschk nacźinił, praja: „Božo, Knjeże, wopokaž wschak ßo też tutej wbohej duschzy ßmilny!“ Steja pak ßnadno na žanym tajkimle rowje rjane pißane róžiczki, a kcźěja tam levkoje abo ßmjertne róžiczki, woni ßebi se žaneho tajkeho rowa žanu njewotschcźipnu, ale du ßwój pucźik dale. Pschi žanym tajkim rowje dołho stejo njewostanu, hdźež něchtó tajki leži, kiž bě sa žiweho hordy a naduty. — Hdźe pak cźile kemscherjo rady stejo wostanu? Husto pschi rowje khudeho cźlowjeka, kotrehož bě tu hakle dźeßaty pósnał a sesnał. Róžiczki wschak na nim žane njesteja, khiba ßnadno jeniczki želbijowy pjeńczk, kiž pak je wschón s trawu wobroscźeny.

Jenu połmonczku běch po kemschach s zyrkwje wuschoł. Runje běchu nasche pacźerske dźěcźi sjawnje ßwój kschcźeński ßlub wobnowiłe. Tón dźeń bě prawy rjany nalětny dźeń; mi bě skoro, kaž chzyła wscha Boža stwórba ßwojemu Knjesej ßwoje palmy roseßłacź. Wschudźom ßo pupki se schtomow wudobywachu, kaž chzyke tym młodym kschescźijanam prajicź: „Roscźcźe na tym, schtož scźe tu nětkle wschitzy s hłoßom wusnali.“ W Božim domje bě tón rjany khwalny khěrlusch dospěwany, ale wonkach běschtaj ßo na bosowy kerk dwaj spěwatej ptacžikaj wußynyłoj, kotrajž tam jedyn pschemo druheho spěwaschtaj, kaž byk wot njeju jedyn „prědaŕ“ a tón druhi jeho „kantor“. Taj běschtaj runje tule połmonczku ßem pschischłoj a njemóżeschtaj ßo naspěwacź. Mi ßamemu hischcźe pschezo jeju spěwczk we wutrobje dale klinczi. Hlej wschak, cźlowjek nießměł žadyn jeniczki na to lěnischi bycź, ßwojeho Boha wukhwalicź, dyžli tajkile spěwaty ptacžik. Po kerchowje ja dale a dale pokhodźich a porěcžach pódla khwilu s mjelcža s tym, pak s tamnym, kiž tam delka w ßwojim rowje ležo spasche, ale ja tam lutki ßam njeběch na naschim kerchowje. Dwaj starej robocžanaj tam też stejeschtaj. Sa młodeju běschtaj bykoj wonaj wobaj na knježim dworje sa pohonczow ßłużikoj, po tym běschtaj na njón ßobu na robotu pokhodźikoj, a tam ßobu młócźikoj. Nětkle wonaj temu a tamnemu na dźěło khodźeschtaj, hdźež bě sa njeju lózsche dźěło, kóždy měješche ßam ßwoju khěžku, pódla něschto korczkow polka. Wonaj tam wo ßrjedź dweju rowoweju hórkow stejeschtaj. Jedyn tónle rów bě s płocźikom wobhrodźeny, ale wichory a cžaß běchu hižo tu a tam jenu łatku s njeho wulemiłe. Pódla njeho bě rów, na kotrymž demancźikowy pjeńczk stejesche jako snamjeschko, so běchu temu wotemrětemu jeho sawostajeni też chzyli ßwoju luboscź wopokasacź, a tónle demancźik pocža s nowa wubiwacź.

Wobaj dwaj tam pschi tymaj rowomaj dołho stejo wostaschtaj; jeju powjedanje pak skoro njechasche na žadyn kónz pschińcź. Duž ßo ja k nimaj pschistupich a ßo jeju wopraschach: „Wój starej, koho mataj jowle pod ßobu w tymle rowje, so pschi nim takle dołho stejo wostanjetaj?“

„Jowle leži nasch njebohi knjezi najeńk Jurij Sahrodka. Tón bě wam dobra duschka a duschny knjes, wo nim móhł wam wjele powjedacź. A jowle pódla njeho Michał Kamjeńcžk, kiž bě pola njeho na knježim dworje sa wschu cželedź dobry paſtyŕ. Wo nim móhł wam hischcźe wjele wjazy wupowjedacź.“

„Duž mi tola wscho to wupowjedajcźe!“ jeho ja poproßych.

„To wschak ßo s khwatom wupowjedacź njeda“, mi wón wotmolwi. „Chzył wam wscho, schtož je mi wo nim snate, s jenym dychom wupowjedacź, móhli my pódla wschitzy tsjo wo ßwój dźenßnischi wobjed pschińcź. Ssnadno smějemy junu něhdy kuß prósdneje khwile, so móhł wam wscho wo nim wupowjedacź.“

„Na tule prósdnu khwilu hakle dołho cžakacź njechamy“, jemu ja napschecźiwo dorěcžach, „pschińdźtaj dźenßa popołdnju wobaj khwilu ke mni pohladacź, ja mam nětkle sa waju wobeju něschto sa dźěło, kotrež žanemu wot waju cźežke njebudźe, a pschi kotrymž smějetaj wobaj dlěje, hacž wob tydźeń ßwoju dobru saßłužbu. Wschako staj wobaj ßwoje žiwe dny pospochi dźěławaj bykoj. Ja wamaj potom praju, schto smějetaj pola mje dokonjecź. Hižo jutsje rano mózetaj wobaj ke mni na dźěło pschińcź. Dźenßa pak mi pschińdźtaj powjedźicź, kajke je wscho s waju Michałom Kamjeńcžkom něhdy byko.“ — Wonaj běschtaj wobaj se wschěm spokojom.

Po nyschporje pschińdźeschtaj wobaj ke mni. Wschitzy tsjo dóńdźechmy po tym won do naschich kerkow, hdźež dyrbjeschtaj mi nasajtra pschińcź trawowe ßymjo sakopowacź. Ja jimaj pokasach, hdźe dyrbi ßo to stacź. Po tym ßo domoj k nam wróćźichmy, ßo hromadźe wokoło blida na stólzy seßydachmy a nětkle mi tón jedyn stary pocźa ßwoju wěz wupowjedacź. (Pokracźowanje.)

Wyßoki khěrlusch Salomonowy w ßerbskich khěrluschach.

21.

Staw 4, 6.

Knjeże, Tebi njeje żadna
Na ßwěcźe wěz potajna:
Hlaj, pschejara ßym ja ßnadna,
So budu tak khwalena.

Chzesch mje s Twojej hnadu pjelnicź,
Dha to moja rjanoscź njej';
Teho dla psched Tobu pschikrycź
Wobliczo chzu s hańbu ßej.

Jene 'noż mje potroschtuje,
Jene wěm, schtoż cźinicź chzu:
Hacź ßo wjeczor popuschcźuje
K ßabatej tu wulkemu,

Hacź ßo skónczńje pschibliżuje
Na semi nóź poßlednja,
Hacź ßo duscha napjelnjuje
S mozu nowoh' żiwjenja,

K marowej chzu horje běżecź,
Tebi k noham klaknycź ßo;
Tam na Golgacźe chzu leżecź,
Stajnje Twój kschiż wobpschimjo;

K hórzy chzu hicź wyruchowej,
Hdźež Twój lud Cźi wopruje;
Twojej hnadźe sbóżnikowej
Dźak chzu spěwacź bjeskónczńje.

Tam na marowej tej hori
Njech mje pyschi, wodźewa,
Hdyż mje hrěchow stysknoscź mori,
Twoja prawdoscź dospołna.

S hórki njech ßo wyruchowej
Wopor sběha modlitwy,
Twojej hnadźe wulzy drohej,
Kiż mje s hrěchow wutorhny.

K marowej hdyż horje khwatam
A Cźe widźu na kschiżu,
S nowej pokutu njech płakam,
Nowu ból njech sacżuju.

Na hórzy na wyruchowej
Njech ßo pjelni wutroba
S Twojej mozu balsamowej,
Hdyż ßo modli stysknіwa.

S maroweje hory noschu
Wuhle k mojim modlitwam,
So tak prawje horzo proschu,
Zyły wopor pschinoscham.

Hórka pak ta wyruchowa
Njech mi radoscź podawa,
So ta duscha wschědnje s nowa
Troschtnje na kschiż pohlada.

Na tej horje rad chzu khodźicź!
Wschědnje dyrbi pokuta
Twoju njewjestu tam wodźicź,
So ßo tebi spodoba.

W Ponczańskej korczmje.

Po němskim wot O. M.

W Ponczańskej korczmje běsche njedźelu żiwjenje. Ponczenjo běchu hromadu měli a pschi tym ßo ludźo lóhko roshorja. Dźenßa běsche też rodźeny Ponczański s Barlina domoj na wopyt pschischoł, duż mějachu ßo Ponczenjo jeho wschelake wopraschowacź a wón dyrbjesche jim powjedacź. Tón Barlinski běsche Wicźasez Handrij, ßyn wudowy, kiż w ßwojej khěżzy s napschecźa schule bydlesche. Muż běsche jej sahe wumrjeł a żonje khěżku a małeho hólza sawostajił. Macz běsche ßo jara prózowacź dyrbjała, so ßo se ßwojim hólzom żiwjesche a dobri ludźo běchu jej k pomozy byli, so běsche ßwojemu Handrijej móhła samkarstwo nawuknycź dacź. Hdyż běsche Handrij wuwuknył, běsche ßo na pucźowanje podał, běsche w Draźdźanach a w Lipsku, potom w Hamburku pobył a dobre lěto mějesche nětko dźěło w wulkej fabrizy w Barlinje. Wón běsche dźenßa po nowej módźe najrjeńscho swoblekany, wón mějesche rjany cźaßnik s błyschcźatym rjecźasom. Prěni krócź běsche k ßwojej macźeri domoj pschijěł, na popołdnje běsche też na karancźk do korczmy wuschoł. Cźi Ponczenjo wokoło njeho ßedźachu a poßłuchachu, schto Wicźasez Handrij jim noweho powjeda a ßo jeho wopraschowachu, so bychu hischcźe wjazy shonili.

Wón jim runje wótsje powjedasche: „Zyle hinak dyrbi na ßwěcźe bycź, cźeho dla ma jedyn wulku hromadu pjenjes a druhi pódla niczo? K cźemu ma jedyn wulku fabriku a w ßwojej jstwje ßedźi a jenoż pische a my dyrbimy sa njeho dźěłacź, so nam pót po khribjecźe běži? Je dha to prawda, so ma tu nasch baron 1000 jutrow pola, k temu hischcźe haty a łuki a wjele Ponczanow ani 10 jutrow pola nima, wot kotrychż dyrbja hubjenje żiwi bycź a někotsi s zyła niczo? Njeje to najżałoßnischa njeprawda? Cźi wulzy a bohacźi lěnjeho paßu a ßo wjeßela, każ ßo jim spodoba, a wbohi lud dyrbi ßo dracźowacź, so bychu ju tamni wjeßele żiwi bycź móhli. To dyrbi hinak bycź, a cźi sozialdemokratojo budźa ßo sa to staracź, so kóżdy to ßwoje dostanje, so na ßwěcźe prawdoscź ßwoje prawo dostanje a so móże ßo khudy też wjeßelicź. Prjedy běch też tajki kopoł a ßym ßo psched woßebnymi pokorjał a ßym ßo wot naschcho kantora nawucźicź dał: „Bohacźi a khudźi dyrbja hromadźe bycź; tón Knjes je wobeju stworił." Tajki hłupy pak nětko wjazy njejßym. Cźi w měscźe ßu mje mudreho scźinili. Ja ßym do sozialdemokratiskich shromadźisnow khodźił — tam ßłyschach ludźi rěcźecź, kiż maja wutrobu na prawym blaku a chzedźa ßo sa khudych staracź, jim dyrbisch jako khudy s radoscźu pschihłoßowacź. Sozialdemokratiske nowiny ßym porjadnje cźitał, duż je mi nowe ßwětko seskhadźało a husto ßym ßebi prajił: „Handrijo, ty ßy tola prjedy kopoł był, wón běsche najwyschschi cźaß, so ty s hubjeneho hnězda s Ponjez do wulkeho města pschińdźe, nětkle ßy hakle prawy cźłowjek."

„Ja ßebi myßlu, so by lěpje było, hdy by ßebi njechał hubu tak połnu bracź", na dobo Scholta, kiż s někotrymi burami sa druhim blidom ßedźesche, praji, „ty drje w Barlinje wschu mudroscź pózrjeł njejßy, so sa naß też hischcźe něschto kżiczkow wostanje. Cźi měschcźenjo wschak móża jara mudri bycź, ale — każ ßo powjeda — ßo tola też husto stawa, so njemóża rosdźělicź, schto je jecźmjeń a schto je wowß. Wulke myßle drje maja, hrody do lofta natwarja a ßebi bjes ßobu hłowu sawjercźa; hdyż dyrbi ßo potom wuwjescź, schtoż ßu ßebi wumyßlili, to ani móżno njeje. Wy sozialdemokratojo — a ty po sdacźu też do nich ßłuschesch — njebudźecźe Boże myßle powróćźicź, ani niczo na ßwěcźe sawjescź, schtoż je pschecźiwo Bożim porjadam. Tón, kiż w njebjeßach bydli, je mudrischi hacź cźłowjekojo a ßo jim ßměje, hdyż s tajkimi myßlemi ßo sanoschuja. Ty ßy też něschto na naschcho knjesa kantora prajił — wón luby njebocźiczki běsche ßwěrny, hódny muż a dźak budź jemu, so je tebje wucźił: „Bohacźi a khudźi dyrbja hromadźe bycź", ty ßy dale na wulkich, też na noscheho knjesa barona ßwarił. Pohladaj s woknom won! Ssu schtomy wonkach wschitke jenak wulke? Njeje jich tam wulkich a małych? Njeje tam ßylnych a ßłabych wołow? A njeje też bjes cźłowjekami wulki rosdźěl? Bóh luby Knjes je jenemu strowe cźěło a ßylne stawy dał a tón druhi je saßo khorowaty cźaß ßwojeho żiwjenja, jenemu je wón mudry rosom wobradźił, druhi je saßo hłupischi. Rosdźěl je a dyrbi bjes cźłowjekami bycź, kajkiż je wonkach bjes schtomami a też hewak w stwórbje, a wy mudri sozialdemokratojo to pscheměnicź njebudźecźe, hdyż ßo też wo to prózujecźe. My w Ponjezach też najhłupischi njejßmy, my ßebi wězy wobhladujemy, kajke woprawdźe ßu a tak bjes pschemyßlenja njeżujemy, każ cźi knjeża sozialdemokratojo!"

Schołta ßo piwa napi, cźi druſy wcźipni na Handrija hładachu, ſchto budźe wotmołwicź.

„Ach, knjes Schołta“, tón khróbły wotmołwi, „k cźemu ma naſch baron telko a ſchto wón po prawom dźěła?“

Schołta jemu krucźe napſchecźiwo praji: „Ja bych ßebi myßlił, ſo maſch ty najmjenje prawa na naſcheho knjeſa barona ßwaricź. Sańdźene lěto bě twoja macź khora, tehdom ßmój ja a moja żona huſto k njej khodźiłoj. Ja ßym ßo jeje wopraſchał, hacź jej jejny Handrij też druhdy něſchto njepóſcźele. Wona pak ſ hłowu tſchaßeſche a praji: „Wón je mi pißał, ſo ßu pjenjeſy żadne, ſo drje kóżdy dźeń ſkoro toleŕ ſaßłuži, ale ſo to też ſa ßebje trjeba, njech ßo tola Ponczenjo ſtaraja, każ je jich pſchißłuſchnoſcź.“ Duż dyrbju tebi prajicź, ſo je knjeni baronowa twojej macźeri ſkoro kóżdy dźeń nèſchto jěſcź ßłała, a ſo ſtej jejnej dwě dźowzy ſ hroda ſa tydźeń něktory krócź k Wicźaſowej pſchiſchłoj, jej łożo póßłałej, po lěkarja je też knjes baron póßłał a k temu hiſchcze lěkarſtwo ſapłacźił. Ja ßebi myßlu, ſo po tym wſchěm tebi njepſchiſteji tak wo naſchich knjeżich rěcźecź. A dokelż ßy ßnano ſabył, dyrbju tebje na to dopomnicź. Jako bu ty konfirměrowany, je tebi knjes farař cźornu ßuknju darił, knjeni kantorka je tebi koſchlu ſeſchiła a my burjo ſ knjeſom baronom ßmy pjenjeſy nawdali, ſo móhł do wucźby ſtupicź, hlaj, to ßmy my wulzy cźinili; pſchetoż knjeſa fararja a naß burow maſch wěſcźe też ſa wulkich.“

Hněwny Barlinſki pachoł praji: „Ach, ſchto dyrbi knjes tak wjele měcź? Hdy bychmy w Ponjezach wſchitko dźělili, by kóżdy rjany blak doſtał. Potom tu wjazy khudych njebyło a żana baronowa ßo njeby wjazy wo khěžkarku ſtaracź trjebała.“

Někotſi po ſdacźu tym ßłowam pſchihłoßowachu. Hacź runje dyrbjachu Schołcźe w tym prawo dacź, ſo knjeża wjele ſa ludźi cźinja, chzyſche ßo jim tola dźělenje ſpodobacź.

Schołta pak Handrijej ßmějkotajo wotmołwi: „Ale Handrijo, ja ßebi myßlach, Bóh wě kak wjele mudroſcźe ßy w Barlinje nabył — ale ja dyrbju tebi tu na kraju prajicź, ſo ty ſozialdemokratam hiſchcźe doroſymił a jich wucźbu ſapſchimnył njejßy. Duż budźe dobre, hdyż tebi to roſjaßnju a wy druſy móżecźe też poßłuchacź. Dźělicź — to dyrbicźe wjedźecź — ſozialdemokratoju ſ zyła njechadźa; tak hłupi woni njejßu, ſo njebychu póſnali, ſo ſ dźělenjom też paradis na ſemju njepſchińdźe. Hdy by ßo dźenßa dźěliło, jutſje by tola ſaßo roſdźěł był. Hdyż by ßo naſchemu ſażlokanemu krawzej dźenßa 50 jutrow pſchipokaſało, ſa ſchtwórcź lěta by wſchitko pſchepite było. Jedyn by pilny a dźěławy był na ßwojich 50 jutrach, druhi lěni; bórſy by tón 10 jutrow pſchedał a jeho ßußod by 60 jutrow měł. Wy widźicźe, ſo ſ dźělenjom niczo njeje, potom by ßo kóżdy tydźeń dźělicź dyrbjało, pſchi tym bychu ßo cźi lěni njedocźinzy najlěpje měli. Haj, hdy bychu wſchitzy ludźo jandźeljo byli, wſchitzy jenak dźěławi a wuſchikni a ſlutniwi, hdy by żanych wopiłzow a hracźkow, żanych ſkupych na ßwěcźe njebyło, móhło ßo dźělicź; ale dokelż też ſozialdemokratoju picźe a hracźe a ſkuposcź podcźiſchcźecź njemóża, też ſ dźělenjom niczo njeje. Roſdźěł by tola był a woſtał. Ach a kajke nadźenje pſchi dźělenju! Nichtó njeby polo daloko abo na horje měcź chzył, wſchitzy bychu ßebi pſcheńcźne grunty żadali a nichtó wo mokre polo rodźił njeby, ſ krótka, dźělenje je najwjetſcha wrótnoſcź, ſ tym bychu ßo ſozialdemokratoju ßami ßměſchni cźinili. Hdy bychu niczo druhe njewucźili, tawſynty ſa nimi běhali njebychu.“

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naſchim cźaßu.

Pruſzy miniſterjo ßu nětko na tym, ſo nowy ſakoń dla powjetſchenja naſcheho wójſka ſpytuja. Ssu woprawdźe jara wulke ſumy pjenjes, kotreż ßo żadaja, 80 milijonow hriwnow na jene dobo a 65 milijonow trajne wudawki. Sa to mamy ßo ßwojim ßußodam, Franzowſam a Ruſkim, dźakowacź, kotſiż bjes pſchestacźa na wójnu myßla.

Wulke ſajimanje ſbudźa nětkole jěchanje němſkich a awſtriſkich offizěrow wo wjetu wot Barlina hacź do Wina a wot Wina hacź do Barlina. Jěcharjo ßmědźa po wſchelakich pucźach jěchacź. Pucź je 84 mil daloki. Nadźija ßo, ſo budźa ſa 4½ dnja jón dokonjecź. Prěni awſtriſki offizěr je też hižo do Barlina pſchijěchał. Wón je jenoż 74 hodźinow trjebał. Je tole jěchanje prawa pruha teho, ſchtoż budźa w wójnje jěcharjo a konje ſnjeſcź móz.

Kholera dźakowano Bohu w Hamburgu pſchezo bóle wotebjera. Tola je nětko ſtrach, ſo ßo wona wot ranja wot Krakowa, hdyż hižo jich wjele mrěje, bóle roſſchěruje. Wyſchnoſcź je najkrucźiſche wukaſy dla bliſkeho ſtracha woſjewiła. W Myßlowizach na pólſkich mjeſach dyrbja ßo wſchitzy pucźowarjo kumpacź w woßebitych ſtwach. Nichtó njeßmě to na lohke wſacź ſ tutym ſtraſchnym hoſcźom.

Amerikanſzy ßu drje w ßwojej bojoſcźi wſchu ßmilnoſcź ſ nohomaj teptali. Ssu paßażěram němſkeje łódźe „Cepheuſa“, ſ kotrychż běchu na mórſkej jěſbje něktoſi wumrjeli, ſ najwjetſchej ßurowoſcźu wobarali ſ łódźe na brjóh ſtupicź. S tſělbami, piſtolemi a nożemi wobrónjena je jim ludowa banda napſchecźiwo ſtupiła. Podarmo bě, ſo amerikanſki ſaſtojnik njeroſomnych ludźi proßyſche, ſo njebychu hańbu na ßo pſchinjeßli a ſo bychu ßo nad wbohimi żonami a dźěcźimi, kiż hižo na łódźi żaneje wody wjazy njemějachu, ßmilili. Hakle, hdyż 1200 muži wojakow pſchińdźe, móżachu wboſy paßażěrojo na brjóh. Tak hłuboko móże cźłowjek padnycź, hdyż ßebi ßam najbliżſchi je a żaneje bohabojaſnoſcźe ani dowěrjenja nima.

Naſchim lubym pſchecźelam chzychmy rad dobru radu dacź, kak móża ßebi rjanu pożohnowanu hodźinu njedźelu popołdnju pſchihotowacź. Niczo njeje duſchniſche, hacź hdyż hoſpodař ſe ßwojimi lubymi domjazymi w pſchecźelniwym roſrěcźowanju hromadźe ßedźi. Někajki cźaß ſa to namaka ßo nětko wěſcźe w kóżdym domje njedźelu popołdnju. Njech woſmje potom luby hoſpodař modleŕſke knihi, na pſchikład domjazy woktař, a njech ſpěwa ſe ßwojimi móznu modlitwu ſ tych, kiż tam ſteja na wſchitke njedźele. A potom njech cźita tym lubym wſchěm wot ſpoczatka hacź do kónza naſch „Pomhaj Bóh“ a hlada na to, ſo wſchitzy ſa wutrobu a ſa ducha něſchto wobkhowaju. To wěſcźe bjes płoda njewoſtanje. Snaju domy, hdźeż ßo tak ſtawa a młodźi a ſtari ßo wjeßela na hodźinu pſchedcźitanja naſchich kopjenkow. Cźiń też tak, luby ßerbſki hoſpodarjo a na to prajimy cźi: Pomhaj Bóh.

Diki-Bjarnad.

Sſerbſka bajka ſ luda.

Něhdy bě woßebny a pobożny knjes, ſ mjenom Diki-Bjarnad. Tón bě tak jara pobożny, ſo móżeſche ßwoju draſtu do ßłóncźnych pruhow powěſchecź, tak ſo każ na hoſdźiku na nich wißajo woſta a k ſemi njepadźe. Kóżdźicźku njedźelu wón kemſchi khodźeſche. Tam nutrnje ſpěwaſche a ßo modleſche a na prědowanje poßłuchaſche. Hdyż junkrócź ſaßo tak w Bożim domje ßedźeſche, wón na dobo cźerta ſady woktarja ßedźo wuhlada. Tón na wſchěch kemſcherjow kedźbowaſche, kiż w zyrkwi ſpachu a ßebi jich na krumjazu kożu napißowaſche. Jeho koża pak bě bórſy mjenow tajkich ſaſpanzow połna. Duż ßo cźert ſe ſubami do njeje ſakußny a ju ſ rukomaj ſe wſchej mozu nacźahowaſche, ſo by wſchěch, kiż na prědowanju ſpachu, ßebi na nju ſapißacź móhł. Njenadźujzy ßo jemu koża ſ ruki wußuny, a wón praßny ſ hłowu ſ tajkim wotmachom wo ſcźěnu, ſo jemu jedyn ſub wulecźa. Pſchi tym ßo Diki-Bjarnad ßmjecźa ſdźerżecź njemóżeſche, ale ßo wótſje woſchcźerjecź pocźa. Dokelż pak běſche ßo kemſchach ßmjał, jemu Bóh tón Knjes to ſa wulki hrěch pſchizpi. Hdyż Diki-Bjarnad dom pſchińdźe, chzyſche każ hewak ßwoju draſtu na ßłóncźne pruhi powißnycź, ale kak ßo ſtróżi, hdyż ju ßłóncźne pruhi wjazy njedźerżachu a wona hnydom na ſemju padny. Na to ßo Diki-Bjarnad roshněwa a mjerſazy wobſamknu ßo wjecźicź a Bohu Knjeſej też něſchto klubu ſcźinicź. Wſa teho dla khlěbowe ßrjódki, cźißny je do ßwojich ſchkórnjow a teptaſche potom Bożi dar ſ nohomaj. Teho dla jeho luby Bóh ſ woſom k njebju poſběhny, hdźeż wón tajkeho wulkeho pſchehrěſchenja dla hacź do dźenßniſcheho dnja wokoło jěſdźi.

Wucźba. Kemſchach ßo ßmjecź, je ſkerje wjetſchi hrěch, hacź kemſchach ſpacź.

Pſchiſpomnjenje redakzije. Ta bajka njepowjeda ßo w ludu wot Diki-Bjarnada, ale ſ zyła wot pobożneho muża, kotrehoż mjeno je nam ſ pomjatka wupadnyło (ßnadź móże nam je něchtó prajicź). Diki-Bjarnad je dźiwy, hruby honjeŕ był, kiż je na ßwojich hońtwach ludźom na polach wjele ſchkody cźinił a ſkót a ludźi ſajěſdźował, duż dyrbi nětko jako dźiwy honjeŕ ſe ßwojim dźiwym ſtadłom wěcźnje po lěßach wokoło jěſdźicź.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 42.
16. okt.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

18. njedźela po ßwj. Trojizy.

1 Kor. 1, 5: „Ja dźakuju ßo ßwojemu Bohu, so wy psches njeho w wschěm scźe wobohaczeni, na wschej wuczbje a na wschěm pósnaczu.“

Kelko cźlowjekow steji jeniczzy sa tym, so chzedźa ßo wobohaczicź. S tym shubja ßwoju duschu. Wona je pschedata na swonkowne wězy, ßo pschezo bóle wot Boha wozusobni a shubi ßwoju móz. Nutskowny cźlowjek wotemrje wěrje, hdyž na cźaßne kubło ßwoje dowěrjenje staji. Wón njeßłuži wjazy Bohu, ale ßwětej; wón njeje wjazy žiwy sa kschescźijansku poßłuschnoscź, ale sa kniczomnu sachodnoscź. Wón we wschěm to ßwoje pyta, niz pak Boha; wón wißa na pjenjesach abo na lóschtach, niz pak na sbóżniku. Duž tón Knjes praji, so lóżscho kamel pschez jehline wucho pschenđźe, hacž so bohaty do Bożeho kralestwa pschinđźe. Wón tajkich bohatych měni, kiž ßu wot Boha wotpanyli, dokelž ßu s luboscźu k ßwětej luboscź k Bohu shubili. Sswjaty japoschtoł pak pische na Timotheja: Tym bohatym w tym nětczischim ßwěcźe pschikaž, so bychu njebyli wyßoko smyßleni, tež ßo njespuschczeli na njewěste bohastwo, ale na žiweho Boha, kiž nam bohacźe dawa wschelke wězy wužiwacź. (1 Tim. 6, 17.) Khudym pak pschiwoła wón: Wulki dobytk pak je, schtóž bohabojasny je a dosczź ma na tym, schtož jemu Bóh da, pschetož my niczo na ßwět pschinjeßli njejßmy, a je sjawne, so tež niczo s njeho wunjescź njebudźemy. (1 Tim. 6, 6. 7.)

Tole rěczi ßwjaty japoschtoł woßebje k khudym wo wobohaczenju. Wón ma to sa nadawk wscheje mozy a wscheje khudoby, so wonej naß wobohaczitej. Tola niz kubło tuteho ßwěta, ale wjele wjazy Khrystuß dyrbi nasche bohastwo bycź. Wón je jeniczki wěrny pokład naschich wutrobow. Korintiska woßada wobstejesche s wjetscheho dźěła s najkhudschich ludźi. Tola po duchu běchu najbohaczischi a ßwjaty Pawoł móżesche jich khwalicź: „Ja ßo dźakuju ßwojemu Bohu, so wy pschez njeho scźe we wschěm wobohaczeni.“

Hnada Boża wobohaczi naß. My ju dostanjemy w Khrystußu Jesußu pschez wěru. Mamy-li Jesußa lubo, a wotpołożimy-li pschezo s nowa hrěch a dźerżimy-li ßlub s Bohom w dobrym ßwědomnju, dha póczinje nascha wěra bycź ßwětło we wutrobje a pokład nascheho žiwjenja. Wona budźe pschezo połnischa, wobstajnischa a bóle dźěczaza. My sroscźemy potom snutskownje bóle s Božim ßłowom a dowěrimy ßo wěscźischo jeho ßlubjenjam. Boża luboscź je nam twjerdy sałožk nascheho žiwjenja, jeho scźerpnoscź nascha nadźija a wscho, po czimž ßo naschim duscham stysca, je nam w njebjeskim Wótzu wobradźene. Niz wěrno: ta duscha, kotraž je ßwojeho Boha w Khrystußu wěsta, je ßo wobohaczika na ßwětle, měrje a wjeßelu?

Ale s wobkhada se sbóżnikom sroscźe hischcźe wjele hinascheho bohatstwa naschim wutrobam, naschim domam a naschemu žiwjenju. Roscźe s teho najprjedy luboscź. Wona budźe w wschědnym wobnowjenju a wobroczenju wot sachodnych wězow pschezo wjetscha, móznischa a bóle dźěława; wona napjelnjuje nasche myßle, ßłowa a skutki. Cźlowjek, kiž móże woprawdźe lubowacź, je bohaty; schtóž pak žaneje luboscźe we wutrobje nima, tón je khudy pschi

wschěch ßwojich ſeńſkich kublach. S wěry pak pſchińdźe też ponižnoſcź. Směješch wjele mjenje ſtaroſczow a njeměra, hdyž chzeſch pſchezo prawje mały bycź pſched Bohom a pſched tobu. Spokojnoſcź a ponižnoſcź ſtej bohaſtwo, kotrež nam bohaczi ſawidźa. Pósnaj pſchezo hłubſcho ßwoju niſkoſcź, ſo niczo njeißy a ſo maſch wſcho ſ hnady. Tak hłuboko pak hacž ßo w ponižnoſczi ſakorjeniſch, tak wyßoko budźeſch horkach roſcź. Budźeſch bohaty na modlitwje, na ſahorjenju ſa jeho kraleſtwo a na nutrnym doſtatku twojeje duſche ſ tym Knjeſom.

Tak ßo pſches Jeſom Khryſta we wſchěm wobohaczimy „na wſchej wuczbje a na wſchěm pósnaczu“. Jeſußa pósnacź je wſchěm ſe ſbožom, kóždy dźeń roſcź a pſchiběracź w tym pósnaczu, ſo bjes Jeſußa žaneho měra a žaneho troſchta w žiwjenju a w ßmjercźi nimam, ſo je ſdźerženje towaŕſtwa ſ nim pſches Boże ßłowo, modlitwa a ßwjaty ſakrament moja najwažniſcha należnoſcź w tutym cźaßu, to je najwěſcźiſche a najkraßniſche bohaſtwo.

Tón njeje bohaty, kiž ma wjele, ale tón, kiž niczeho njetrada. Tak dołho, hacž hiſchcźe ſkoržimy a ſdychujemy, naſcha khudoba hiſchcźe pſches Knjeſowe bohaſtwo dopjelnjena njeje. A to tola dyrbi bycź. „Na niczim ja nuſu njeſměju!“ (Pſ. 23, 1.) Kajke kraßne ßlubjenje! Kak daloko ßmy my hiſchcźe wot njeho. A tola dyrbimy też my jo ſhonicź. Wſcha njeſpokojnoſcź, wſcha ſtaroſcź a ſrudoba dyrbi ßo ſ naſcheje duſche ſhubicź a połne žohnowanje a bohaſtwo hnady dyrbi naß napjelnicź. Ach, hdy dha budźe to, hdy dha, kaž wuczomnizy na Knjeſowe praſchenje: „Scźe wy też hdy nuſu měli?“ wotmolwimy: „O Knježe, nihdy žaneje!“ Potom, lubowani pſchecźeljo, hdyž my ßo pſches lubeho Jeſußa na wſchěch tych kublach bohaczicź damy, kotrež je nam pſchinjeßł, a wón ßam naſche jeniczke bohaſtwo, kubło a ſamoženje budźe.

Duſcha, ſchto ßo prózujeſch
We tych ßwětnych wězach tudy?
Wěcznych kublow ſabudźeſch,
Lubujeſch te hroſne brudy;
Pytaj Knjeſa Jeſußa,
Wſchitko druhe njepomha.

Michał Kamjenczk, knježich cźeladnych duchowny ſaſtaraŕ.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

2. Knjes Jurij Sahrodka.

Jako mój wobaj hiſchcźe do ſchule khodźachmoj, — nětkle je to na wſchě pók ſta lět — bě jowle na knježim dworje Jurij Sahrodka ſa najeńka. Wo nim dyrbju wam wo prěnim ßwoju wěz wupowjedacź, pſchetož kajkejž tam na kerchowje taj wobaj rowaj jedyn pódla druheho ležitaj, tajkej bliſkej běſchtaj ßebi taj wobaj, kiž tam ležo ſpitaj, hižo jowle ſa žiweju.

Knjes Sahrodka bě ſa ßwoje młode lěta daloko wokoło po ßwěcźe pobył a bě wucźeny muž. Wón a naſch njebohi knjes ſaraŕ běſchtaj dobraj pſchecźelaj. Naſch knjes najeńk bě wulki a ßylny muž, ſroſcźeny, kaž młoda jědliežka. Posdźiſcho je jeho Bóh luby Knjes trochu ſekſchiwił. Nahliſcheho muža, hacž kajkiž Sahrodka ſa młodeho bě, cźlowjek lědy hdźe podeńdźe. Hdyž bě ßo tón hdy rosnjemdrił, tehdy budźichmy my młodźi najradſcho wſchitzy kaž ſatraſchene myſche do ßwojich dźěrow ſacźekli. (Naſch nan bě pola njeho na knježim dworje ſa młózka, — naß dźěcźi je ßebi wón na knježim dworje wſchitke wulke wocźahnył.) Bě pak ßo knjes najeńk ſaßo wuſměrował, bě pola njeho ſaßo wſcho wudobrjene. Naſch nan to dawno hižo wjedźiſche. Huſto nam wón doma praji: „To wſchak nikomu niczo njewadźi, hdyž ßo naſch knjes druhdy trochu ſapyri a ßwojich ludźi wußwari. Sa to wón nam młózkam, hdyž nam naſchu mſdu ſ wumłóczenym žitom wupłacźi, kóždemu jeho měru ſ khopom pſchiměri.“ Pola njeho mějachu ßo wſchitzy ludźo dobro. So měli woni ßwoje dobre jěſcź a picź, ſa to ßo wón ßwěru ſtaraſche. Žanej mamſelli njebudźich chzył radźicź, ſo dyrbjała cźeledźi něſchto hubjene a njeßłódne jěſcź podacź. Wón mějeſche ſpochi to ßkowo na jaſyku: „S cźimž dyrbja moji ludźo ßo ſeźiwicź, to dyrbi naſch jedyn ſ nimi ßobu jěſcź móz.“ — Junu bě jena mamſella cźeladnym hubjene a ſkažene wowcze mjaßo ſ běłym kałom nawariła, wón pak bě wo tym ſkradźu něſchto wuſhonił. Na jene dobo bě wón pſchipołdnju pſchi wobjedźe w deleńzy, jako tam tu jědź na blido ſtajichu, duž ju powopta a ßo pódla wſchón ſatſchaßny. Na to da hnydom ßwojej mamſelli prajicź, ſo dyrbi ßama ßem pſchińcź. Ta pak dyrbjeſche ßo ſ dźówkami ßobu ſa blido ßynycź. Duž jej knjes ßam ſ wulkej kžizu na jejny taleŕ tu jědź nakida a praji: „Tole wſchitko mi nětkle ſ talerja ßama wužeŕ!“ Jako pak wona to njeſamóh, je ju wón pſchede wſchěmi holzami dele doczinił. Naſajtra pak bě wona khětſje ßwoju ſtronu ſ dwora wucźahnyła.

Jeho žona njeje ßo móhła w ßwojich młodych lětach ſkoro wo niczo pſchi hoſpodarjenju poſtaracź, dokelž bě ſpochi khorowata, kaž je mi to njeboha ſtara Młónkowa wupowjedała, kotraž bě tehdy na knježim dworje ſa horjenzu. — Sa to pak ßebi też knjes Sahrodnik wot ßwojich ludźi něſchto žadaſche. Dźěłacź dyrbjachu jemu wſchitzy khětſie, jara a wjele. Wotroczkam huſto wſchě hłoßy na hłowje hwiſdachu, hdyž wón k nim pſches polo pſchileczа. S młózkami wſchak też niczo hinak njebě. Njeběchu jemu woni wotwak wſchón cziſty wumłóczili, wſa ßebi wón ßam zypu do horſchczow a wumłóczi wěſcźe kóždźiczke ſornjeſchko, kiž hiſchcźe něhdźe w žanej kłóſtzy pſchekhowane tczeſche. Kohož pak bě wón druhdy lěnjeho nadeſchoł, tajki dyrbjeſche ſ jeho dwora won. Rady pak nichtó wot njeho ſ jeho dwora njecźehnjeſche, pſchetož wón ženje žaneho ſkhorjeneho abo woßłabnjeneho a ſeſtarjeneho njewopuſchczi. — Bu žadyn wotroczk abo žana holza ſ jeho dwora ſ klětki wupſchipowjedźena, a njeſaklincza ſ klětki wſcho tajke, kajkež budźiſche dyrbjało po prawom ſ nim abo ſ njej bycź, tehdy tajki pſchi nim žanu dobru khwilku wjazy njemějeſche. Tajkich wón wěcznje wußwari: „Hańbuj ßo, ty njeſchwarny khadła abo ty, hroſne njekhmane holcziſko, tebje njeduſchnika dla naſch jedyn ſkoro wjazy ſe žanym dobrym ßwědomnjom kemſchi dóńcź njemóže. Mje je hańba, ſo mam tebje, tajkehole njekhmaneho cźlowjeka, ßobu bjes mojimi ludźimi.“

To też bě wěrno. Naſcha macź je nam huſto powjedała, ſo mějeſche knjes w Božim domje w ßwojej ſtwiczzy ßwój ſtół ſtejo, a ſo na nim ßedźo dele do zyrkwje hladaſche. Jako ßo něhdy jena jeho ßłużomna, Mikławſchez Lejna, da wotpſchipowjedźicź, ale njecźeſtna, je ßo wón tſi njedźele ſa ßobu na ßwojim ſtole ßedźo pſched ludźimi pſchekhował, tak jara jeho to mjerſaſche. Ja njewěm, hacž ßo dźenßa žadyn nětcziſchi najeńk na to też takle ſamjerſy. Nětkle wſchak je tu wſchudźom wſcho hinaſche.

Tamle horka w knježej ſahrodźe tu nowu khěžu wy ſnajecźe. Nowa wſchak wona dawno žana wjazy njeje, ale je hižo ſtara. Delka je ſa mloko wutwarjeny wjelb, horka je rjana ſtwa. Do teje wón kóždy dźeń dopołdnja dóńdźe, prjedy hacž ßwoje ßnědanje wuži. My młodźi ßmy ßebi huſto prajili: „Schto też to ma wón tam cźinicź?“ Žadyn wotroczk a žadyn robocźan nam njewjedźiſche niczo wo tym prajicź. W tutej ſtwje dyrbjeſche jeho kóždy wſcheho na pokoj woſtajicź.

Něhdy bě něchtó ſ khwatom na konju do dwora pſchihnał ſ liſtom wot jeho ßotry, a tónle liſt je jemu dyrbjał Róblez Pětr horje dó jſtwy donjeſcź. Pětr bě ßebi myßlił, ſo hakle njetrjebał do jeho duri ſakłapnycź, dokelž bě tón liſt ſ khwatom pſchipóßłany. Duž wuhlada, jako dó jſtwy ſtupi, ſo tam jeho knjes ßedźo cźitaſche a mějeſche pſched ßobu wotewrjenu wulku rjanu bibliju ſe ßlěbornymi rózkami, ßwój kłobuk pak mějeſche ſ hkowy ſcźehnjeny na blidku ležo. Nětkle wjedźachmy, ſchto tam wón kóžde ranje cźinjeſche, a mějachmy nětkle pſched nim wjele wjazy hroſy. Hdyž wón tam lutki ßam horje dó jſtwy dźěſche, hladachmy wſchitzy ſ cźicha a ſ cźeſcźu ſa nim. Hdyž wohladachmy, ſo naſch knjes tamle horje dó jſtwy dóńdźe, dokelž chzyſche ßo na Božim ßłowje natwaricź, bě nam ſpochi, kaž był ßebi kóždy wot naß ßam ßwój ſtaw ſ biblije wucźitał.

Tón pak móżeſche tola na ßwojim konju hanjecź; kaž dźiwi wětr wón cźěrjeſche, a na honſtwje bě wón, kaž był Nimrodej do ſchule pokhodźił. Spochi bě wón, hdyž na honſtwu wuńdźe, ßwoju na žołcź jupiczku wobleczeny, a ſajeczki jeho hižo wot naſdala ſnajachu. Junu dyrbjach ſ nim ßobu na honſtwu dóńcź, a dyrbjach

wot njeho sesatsělane sajazy sa nim nošyćź. Tehdy bě jeho wuj pschi nim na wopytanju. Jako běschtaj wón a jeho wuj dołho wokoło poběhałoj a žaneho sajeczka njenadeschkoj, praji jemu jeho wuj: „Jurjo, jeli šo njechasch žanu hinaschu drastu woblez, hacž tule šwoju na žołćź jupiczku, njeńdu s tobu ženje wjazy šobu na žanu hońtwu. Tebje wschě sajazy hižo se sdala snaja a cźěkaja hižo, hdyž šmój dźešacź stów kroczel wot nich sdalenaj.“ Ale bě wón žaneho sajaza natsělił, mózesche wón też sa nim běžecź, kaž był šam sajaz.

Ale runje won we tym, we cźimž ma cźłowjek šwoju najwjetschu móz, we tym ma wón też šwoje najwjetsche spytowanje a runje se wscheho teho nastanje jemu jeho najhórsche njesboże. Něhdy w nasymskim cźašu wokoło Měrcźina chzysche knjes Sahrodka něhdźe na hońtwu dojěcź. W šušodnej wšy bě hońtwa na kurwoty. Hewaschi pucź bě jemu trochu dołhi, duž wón šwojemu pohonczej praji: Jano, jědź jeno pschezo prěki pschesches tele pola, na tajke waschnje šo khětreho krucha pucźa sminjemoj, a jědź po tym tamle po kromje dele do doła. Pohoncź šwojej konjej sczeže, bórsy běschtaj tam pschi tej kromje. Ale na jene dobo šo jimaj jeju wós swrócźi, knjes chzysche s njeho wuskoczicź. To šo jemu też poradźi, ale nětkle zyły wós na njeho padźe a jemu prawu nohu wschu slemi. Ludźo běchu hischcźe na poli, duž knjesa sašo do wosa šadźichu a tajkile šo wón nětkle se šwojej slemjenej nohu domoj wrócźi. To bě runje to šame lěto, jako ja k spowjedźi dźěch. Wón je dyrbjał dołho na šwojim khorołožu ležecź a wjele wutracź. Noha bě šo jemu njesbožownje slemiła.

Schěsćź abo šydom njedźelow bě nimo, a wón bě nimale wschón wuhojeny, duž šebi sašo swěri wudóńcź, dokelž nutska wó jstwje wjazy žaneho měra njemějesche, ale duzy se jstwy šo wón s nohu wo próh storczi, šo wobšuže a šebi šwoju nohu s nowa slemi. Posdźischo je dyrbjał cźaš šwojeho žiwjenja se šwojej podpjeru khodźicź. Ale tajkale podpjera je někomužkuliž druhdy wjele wužitnischa, so s njej cźim lěpje do Božeho kralestwa dopschińdźe, hacž hdy měł wobej šwojej nosy cźiłej a cźerstwej.

(Pokracźowanje.)

W Ponczanskej korczmje.

Po němskim wot O. M.

(Pokracźowanje.)

„To dyrbju k šwojej hanibje wusnacź, so šym też pschezo tu myšl měł, so chzedźa sozialdemokratojo dźělicź“, praji Ryczerjez Jan.

Schołta jemu na to wotmolwi: „So budźe dźělene, ludźo s myšlow njepuschcźa, ale ja mam nadźiju, so scźe pósnali, so s tym niczo njeje.“

„Ale Boże dla, schto dha to cźi sozialdemokratojo po prawom chzedźa?“ šo bur Schlenkař woprascha.

„To chzu wam prajicź a hdyž to abo druhe hnydom njerosymicźe, mózecźe hubu wocźinicź a šo wopraschecź. Sozialdemokratojo chzedźa, so by wužitk teho, schtož narosćźe abo šo nadźěła, wjazy wobšědźerjej polow abo fabrikow nješkuschał, ale so ma to statej škuschecź. To jara mudrje klinczi. Ja chzu to hischcźe ja[illegible]scho roskładowacź.

Nasch knjes a my skoro wschitzy mamy šwoje khěže, hródźe, rolu a skót; s Božim žohnowanjom nam, hdyž dźěłamy, běrny, rěpy, žita narostu. Naschi rjemješkliizy, kowař, schewz, tyscheŕ, wojnař, maju šwoju dźěłarnju a šwój dźěłanski grat; w Nowej Wšy je zokorowa fabrika, kotraž towarstwu škuscha. Nětk cźi sozialdemokratojo praja: Rola a schtož na njej narosćźe, wjazy baronej a buram nješkuscha, ani twarjenja; rjemješkliikam wjazy jich grat a dźěłarnja, tamnemu towarstwu wjazy fabrika s maschinami a nadźěłanym zokorom nješkuscha, ale to wschitko dyrbi statej, wschitkim hromadźe škuschecź, kaž želesniizy, póst, někotre podkopki. Nasch baron potom njeby wjazy 1000 jutrow pola měł, ani skotu, ani hroda, ani my burjo wjazy to šwoje, ani khěžkarjo šwojeje khěžki, ani kórza pola, ani dźěłanskeho grata. To wschitko by statej škuschało.“

„To šo mi tak wulkotna myšl sdo, so sapschijecź njemóžu, kajke to budźe a kak budźe to mózno!“ jedyn sawoła.

„To masch prawo“, jemu Schołta wotmolwi, „to też žadyn cźłowjek sapschijecź njemóže. My šmy cźaš žiwjenja w tej myšli žiwi byli, so je rola nascha a so mózemy na njej dźěłacź schtož chzemy a so šu žně nasche kaž też skót, so mózemy wscho pschedacź, jeli šo nam spodoba. Nětko dyrbjało na dobo rěkacź: Ty jow niczo wjazy prajicź nimasch. To stat wschitko spózera. My, kotsiž my dźenša něschto mamy a to šwoje mjenujemy, njedyrbjeli niczo wjazy měcź.“

„Abo my bychmy wschitko měli“, Wicźasez Handrij praji.

„Nó, moje dla“, Schołta wotmolwi, „to bychmy też něschto prawo měli. Abo Handrijo, tebi drje je wutroba s radosczu poskakowała, jako po želesniizy s Barlina šo wjesesche a šebi pschi tym myšlesche: Wot teje želesniizy je tsizyczimilijonski dźěl twój; pschetož na 30 milijonow ma Pruska wobydlerjow, ty šy jedyn s nich a pruskemu statej tola želesniza škuscha. Praj, Handrijo, njejšy šebi tak myšlił, njejšy šo pschi tej myšli wutrobnje šwježelił?“

Handrij niczo prajicź njemóžesche. Na tajku myšl hischcźe pschischoł njebě. Ponczenjo pak šo s zyłej schiju šmějachu, so bě Schołta Barlinskeho młodeho knjesa tak wotwjedł.

„Ale njej' wěrno“, Schołta dale rěczesche, „to šo wam wutroba šměje, hdyž njedźelu popołdnju s macźerku na wasche pola dźecźe a widźicźe, kajka pschenża steji a kak rěpa roscźe a mózecźe potom prajicź: „Macźi, to je nasche, Bóh luby Knjes sašo derje s nami cźini; tu nam žadyn cźłowjek niczo prajicź nima“; abo hdyž mózecźe bohate žně domoj swosycź a šebi pódla prajicź: To sašo rjany pjenjes pschinješe, so mózemy něschto dołha wotpłacźicź.“

„Ty masch prawo“, Ryczeŕ sapocža, „prawu radosczu móže cźłowjek jeno nad šwojim wobšědźenstwom měcź; nad želesniizy, kiž telko milijonam škuscha, šo wješelicź njemózu. Hdyž chzedźa nam sozialdemokratojo radosczu nad naschim dworom, nad naschej rolu a nad naschim skotom wsacź, njech mi ju se schije wosmu.“

„To je moja myšl“, mischtr kowař dźesche, „ale Schołta, kak dha chzedźa sozialdemokratojo to wuwjescź? To šo mi njesda tak lóhke bycź; pschi tym smějemy też my škowčzko šobu porěczecź.“

„Też wo tym chzu tebi powjedacź; sozialdemokratojo praja, so chzedźa spytacź, hacž to s měrom njepóńdźe. Hdyž budźe hakle wjetschi dźěl šejmskich sapóšłanzow w Barlinje sozialdemokratiskich, potom ma šo w šejmje wobsamknycź: Wschitko statej škuscha, khěže, hródźe, brózinje, pola, skót, dźěłanski grat, maschiny atd.“

„Ale schto dha budźe s mojej kowarnju?“ šo mischtr kowař woprascha.

„Ja šym tebi tola prajił, ta šo tebi se wschitkim dźěłanskim gratom a se sahrodu prjecź wosmje a ty pschi tym škowczka piknycź nješměsch.“

„Wrěnjemu“, sawoła mischtr kowař, „kiž mi to praji a chze mje s mojeje kowarnje wuhnacź, w kotrejž staj mój dźěd a nan byłoj, temu koscźe rosbiju“. Pschi tym na blido dyri, so schkleńzy schczerczachu.

„A moje burske kubło chzedźa mi wsacź?“ šo bur Schlenkař nastróżany praschesche; wón mějesche rjane burske kubło horkach wo wšy blisko pola zyrkwje.

„To šo wě, Khorla“, jemu Schołta wotmolwi, „to tebi niczo pomhacź njebudźe, hdyž sozialdemokratojo móz do rukow dostanu, potom wjazy njerěka: bur Schlenkař w Ponjezach, ale potom wjazy njepłacźisch hacź Pětr w khudobinej khěži.“

„Prjedy hacź ja s mojeho statoka póńdu“, Schlenkař napschecźiwi, „mózecźe haru w Ponjezach šłyschecź, kajkejež tu sa tawsynt lět měli njejscźe. Runje šym sa 150 toleŕ drainěrowacź dał a nětko dyrbjałe te pjenjesy sa druhich prjecź cźišnjene bycź, ja šym s mojej macźerku a s mojimi dźěcźimi w mojim domje tak sbožowny a nětko chzyli cźi kharlojo pschińcź a mi to moje wsacź! Mischtrje kowarjo, mój hromadźe stejimoj, s tymi kharlemi budźemy hotowi. Ssy šłyschał, Handrijo?“

„A my šmy też pódla“, bě se wschěch bokow šłyschecź, so šo Handrij kusk nastróża.

„Jeno s měrom“, jim Schołta rěczesche, „tak daloko hischcźe njejšmy. Ale wy drje scźe tola wschitzy pósnali, so to tak s měrom njepóńdźe, sozialdemokratiski stat sawjescź. A hdy bychu dźenša w Barlinje lucźi sozialdemokratojo w šejmje šedźeli a šwoje wrótnoscźe wobsamkli, my šo tola njebychmy tak bje wscheho wobaranja s nascheho wobšědźenstwa wuhnacź dali, to by wójna w kraju nastała, pornjo kotrejž njeby někajka wójna s Ruskej niczo było, w městach a wšach bychu šo ludźo bjes šobu morili a kónzowali, so by to hórje było hacź w franzowskej revoluziji 1789. Psches morjo krwě a psches hory cźełow dyrbjeli krocźicź k sałoženju sozialdemokratiskeho stata. Prjedy hacź by to wschitko sarjadowane a naprawjene było, by šo sto lět minyło. To je sekharnosć, hdyž sozialdemokratojo ludźi narěcźa, so to wscho s měrom póńdźe:

Jenoż krejpschelecza móża k mozy pschińcź, ale my ßo modlimy. „Psched tym swarnuj naß, luby njebjeski Wótcże!"

(Pokracžowanje.)

Wyßoki khèrlusch Salomonowy w ßerbskich khèrluschach.

22.

Staw 4, 7. 8.

Nětk zyle rjana ßy, mje swjeßelujesch,
Wot wscheho smasanja ßy wuczjiscźena,
Cźim bohatscho b'dźesch s hnadu napjelnjena,
Cźim bóle ßama ßo sa ßnadnu cźujesch.

Pój dele wschak, njech hordoscź wscha ßo lehnje,
Pój s Libanona ßamßnej' wyßokoscże;
Pucź s hory nastup k doku ponižnoscże:
Haj wutroba rad' wyßoko ßo sběhnje.

Hicź k horje marowej a wyruchowej,
To mózesch drje! Psches cźiche hłubokoscze
Tu wjedże khłódny pucźik ponižnoscże,
Tu s mikoscźu ßy kryta sbóžnikowej.

Stup dele se wschej' wyßokoscże, budź mała!
Hlaj, hordoscź ženje pokoj njesacžuje,
Ta jenoż do daloka wuhladuje
A pschi tym ßwoju nahoscź njepósnawa.

Wscho honjenje po czescźi podcźischcź ßwěru,
Kaž dźiwi law ßej myßli na rubjenje,
Sso naßycźeny njesacžuje ženje,
Cźi podußy wschu luboscź a wschu wěru.

Pój, so cże moja hnada wobsbožuje,
Pój, pschecźelniza droha s Libanona
A ke mni khwataj wschak na khłódne hona,
Tam horkach skaženje cże wocžakuje.

Tam njejßym ja. Po twojim wuswolenju,
Ty njewjesta, cże pytam w cźichich dokach.
Duž poßkuchaj a cźiń po mojich ßkowach
A pschezo smějesch twojoh' nawoženju.

Roshlad w naschim cžaßu.

Jeho Majestoscź khěžor je w tychle dnjach na skotym kwaßu weimarskeho wulkowójwody dźěl brał, kotryž je ßo po ßwjatocžnym waschnju w Weimarje wotbywał. Potom je ßo wón do Wina na wopyt awstriskeho khěžora podał, hdźež bu s najwyschschimi cześcźemi powitany. Swjask němskeho khěžorstwa s awstriskim dostanje psches to nowu móz a wěstoscź.

Wulke jěchanje awstriskich a němskich offizěrow bjes Barlinom a Winom je cźežke wopory na konjach žadało. 29 konjow je morwych. Jěcharjo ßu se sbožom wscho pschewinyli. Wot němskich offizěrow je dobył knjes s Reitzenstein, kiž je jenoż 71 hodźinow a 26 mjeńschinow sa 84 mil daloki pucź trjebał. Tola by žadacź było, so bychu knjeża ßwojim konjam huscźischo wotpocžowacź dali. By też bjes tajkeho pschewulkeho dracžowanja widźecź było, schtož wone samoža.

Wopyt khoreho.

„Wy scże wschitzy hromadźe wobužni troschtarjo!" Hiob k ßwojim tsjom pschecźelam praji, kotsiž jeho khoreho wopytachu. Cźeho dla wobužni troschtarjo? Njerěcžachu woni rosomnje a njeběsche to wschitko prawe, schtož wo mudroscźi a prawdoscźi Božej a wo cźlowóskej ßłaboscźi prajachu? Haj, to wschak, ale jako tón schtwórty muž pschińdźe, Elihu, Baracheelowy ßyn, wón pytny, schto je hacž dotal pobrachowało, pschetož wón rěcžesche zyle hinak, mjenujzy wo hnadźe, hdyž praji, (Hiob 33, 23—24) so jandźel, jedyn wot tych tawsynt, cźlowjekej sjewicź budźe, kak dyrbi prawje cźinicź a budźe jemu hnadny a budźe prajicź: Wumóž jeho, so wón dele njepadnje do jamy, pschetož ja ßym wujednanje namakał. — Wo tym cźi prěni tsjo ßłowcźka prajili njeběchu, pschetož woni temu khoremu mužej njerěcžachu jako bychu teho runja hrěschnizy byli, ale jako jeho ßudnizy a niczo wo hnadźe njewjedźachu. — Na to pschińdźe tón Knjes ßam a rěcžesche k Hiobej „s njewjedra" a bu wschitko lěpje.

Psched ßwojimi khěžnymi durjemi ßedźesche stary Wicźas ßwoju trubku kurjo pschihladowasche ßo khowazemu ßłónczku. Wón ßo sdasche wjeßeły bycź, pschetož jeho wobliczo ßo ßwěcźesche. Jako nimo dźěch, wostach stejo, so bych ßłowczko se starym porěcžał, pschetož wot njeho mózesche cźlowjek něschto nawuknycź. Wón mi kasasche nutssastupicź a pschi tym ßo jeho pschecźelnimej wócžzy tak ßwěcźeschtej, so ßo wopraschach: „Schto wěscźe mi rjaneho powjedacź?" Duž mi powjedasche:

„Ja běch dźenßa popołdnju pola mojeho khoreho ßußoda. Wy wěscźe, so hižo dlěžschi cžaß cźerpi. Jako tydźenja pola njeho bu, mózesche hischcźe stanycź a na stólzu ßedźecź, s tym je nětk nimo. Bolosczow wschak nima, teho dla wěricź njecha, so s nim k kónzej dźe. Wón hacž dotal niczo do Božeho ßkowa dźeržał njeje a kemschi ženje schok njeje. Ja ßym husto pola njeho pobył, ale wón njeje ženje wo niczim druhim khiba wo ßwojej khoroscźi powjedał. Prjedy hacž tam dźenßa popołdnju dźěch, s hłubokoscźe ßwojeje wutroby k temu Knjesej sdychowach, so chzył hnadnje pomhacź. Duž sacžuch, kak khudy a hubjeny tola ßam ßym a nichtó lěpschi hacž mój khory ßußod, dokelž je wschitko luta hnada a ßmilnoscź bje wscheje nascheje saßłużby a dostojnoscże. Ja ßo jako hrěschnik k temu khoremu ßyžech a ßamo wot ßebje pschińdźe, so sapocžachmy wo wumrjecźu powjedacź, a ja mózach jemu prajicź, kak wo tym myßlu, so mamy kózdy dźeń hotowi bycź a so ßo pschezo modlu:

„O Knjeże, daj psches Khryssta krej,
So so mnu w ßmjercźi derje stej'!"

a so mam wobras psched wocžomaj, kaž by nan do ßwojich khěžnych durjow ßo stupił a sawołał: „Dźěcźi, pójcźe nuts, hewak budźe posdźe a cźma!" Tak — jemu prajach — steji nasch njebjeski Wótz w njebjeskich durjach a naß woła, so bychmy pschischli, a nasch Knjes Jesuß nam ßwoju ruku podawa, so by nam nuts pomhał, so njebychmy psches próh padnyli kaž małe dźěcźi. — Wbohi khory cźische poßłuchasche, hłowu pokhili a ßwojej ruzy stykny. Sskowo jeho hrěschneho ßobubratra dobre městna namaka; a jako woteńdźech, mi ruku tłóczesche a mje wutrobnje proschesche, so chzył tola bórsy pschińcź. — To je mje tak wjeßeleho sczinilo a teho dla ßo praschescheźe, schto rjaneho a dobreho wěm. Nětk tu ßedźu a sa ßłónczkom hladom a ßebi myßlu: Nětk tón Knjes ßam pschińdźe a s wbohim Hiobom, ßnano „s njewjedra" porěcźi a potom budźe wschitko derje! — „To daj Bóh!" wotmolwich a cźische domoj dźěch.

S Egiptowskeje wołach mojeho ßyna. Hos. 11, 1.

Dźiwne pucźe Boże — schtó je sapschimnje! Jako Jakub do Egiptowskeje cźehnjesche, ßo sdasche, kaž by nimo było se ßlubjenjemi, wótzam datymi, kiž wo Kanaanje rěcžachu. Kak dha mózesche ßo mały israelski lud w Egiptowskej sdźerżecź? A tola! — Jako bu Israel w Egiptowskej wulki lud a wucźahny, ßo sdasche, kaž bychu tucźi ludźo najmjenje khmani byli, Boże myßle wo cźlowóskim sbožu wuwjescź. We wotrocźkowstwje běchu sabyli ßwobodnoscź ßebi wažicź. Woni mějachu ßwobodnoscź a ßamostatnoscź pod Božim wodźenjom sa pschedroho kupjenej, hdyž dyrbjachu sa to hornzy mjaßa w Egiptowskej wopuschcźicź. Woni běchu mejhki, njepoßłuschny, khabłazy lud. A tola — jako to dźěcźatko Jesuß psched dźiwym Herodaschom s wótzneho kraja cźeknycź dyrbjesche, schto ßu tehdom wutroby tych sacžuli, kiž běchu w nim krala ßwojeho luda pósnali? Sso sdasche, kaž by wschitko nimo było. A tola!

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farat w Krjebi; ßoburedaktoraj: farat Lenik-Gencź w Klětnom a farat Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeknje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 43.
23. okt.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedzela po ßwj. Trojizy.

Ef. 4, 22—24: „Dha wotpołożcze po prěnischim waschnju teho stareho człowjeka, kiž psches jebate lóschty ßo skasy; wobnowjcze ßo pak w Duchu ßwojeje myßle a wobleczcze ßo teho noweho człowjeka, kotryž po Bosy stworjeny je we wěrnej prawdosczi a ßwjatosczi."

To je prawy hłowny a mózny schpruch, kaž Luther praji. Wy schulske dźěczi, wy konfirmandojo a wschitzy, kiž něhdy tajzy běschcze, scze jedyn kaž druhi tole Boże ßłowo s hłowy nawukli. Pschetoż jako bě wam w prěnim artiklu pokasane, schtoż rěka: Bóh stwori człowjeka ßebi k podomnosczi, k podomnosczi na Boha stwori wón jeho, dopomnichu waß wuczerjo na to, so je Khrystuß s nowa warbował, schtoż bě Hadamowa wina skasyła, a so móżemy my jenicżzy na tym w ßwjatej kschczenizy wobnowjenym Bożim snamjenju ßebi myßlicz a pytnycz, kak sbóżny bě něhdy człowjekow prěnjotny schtant w paradisu. Nasch schpruch je wam potom pschi wuczbje wo ßwjatej kschczenizy saßo psched duschu stupił w tym praschenju: schto ma na ßebi tajke s wodu kschczenje? Tam ßebi tón Knjes wot waß żadasche, so byschcze stareho Hadama podtepili, snamjo noweho człowjeka pak w ßebi pschekraßnili. Haj, wy lubi kscheszczijenjo wschitzy, tak husto hacz dźewjatnata njedźela po ßwjatej Trojizy pschikhadźuje, je wam tez nasch tekst saßo a saßo do ßwědomnja a wutroby płodźeny. Duż dyrbjeli my jón prawje snacz a po nim czinicz. Ale na tym drje jara wjele pobrachuje, pschetoż czežki, wulki a ßwjaty je khumscht, ßebje ßameho ßo wußlez a Khrystußa ßo woblez.

Na to pak dźe nasch ßwjaty tekst.

Pschetoż schto pische ßwjaty japoschtoł? Dha wotpołożcze po prěnischim waschnju teho stareho człowjeka. Ach, twojeho stareho człowjeka njesnajesch ani prawje. Na najwyschsche mjersasch ßo na nim, hdyż je schto hłupeho czinił a tebi psches to schkodu naczinił. Twojeho stareho człowjeka njehidźisch s wutrobu, ale dźerżisch jeho sa njewinowateho a luboscze hódneho, sa duschneho a sprawneho. Kak by dha tebi do myßlow pschischło, ßo jeho wußlez? Ssuknju, kotruż masch po twojej myßli sa rjanu, njeczißnjesch prjecz, ale wobkhowasch ju. Teho dla pschińdźe tez, so bohużel w wjele wězach pschezo tón stary a ßamy wostanjesch, so wschě twoje njepoczinki, kotrez hižo w młodosczi nan a macz na tebi wustajischtaj, hischcze nětk, hdźeż ßy muż, żonu a dźěczi mjersaja a czwiluja. Haj, hischcze wjazy. Schtóż wschědnje njewotpołożuje stareho człowjeka, tón budźe ßo pschezo bóle s jebatymi lóschtami skasycz. Duż ßo stawa, so móżeja hrěschnizy w ßwojich hrěchach sestaricz a seschědźiwicz.

Woni ßu potom s dołhim swuczowanjom na hrěch podobni na twjerdy dub, kiž njemóże ßo wjazy shibowacz, ani czahnycz, ale kiž móże jeno ßekera praweho ßudnika w ßwojim czaßu wotrubacz.

Duż dźenß, tak dołho hacz je czaß, sapoczń wotpołożicz stareho człowjeka a wojuj prawje! Njedaj żanemu ranju saßwitacz, hdźeż pschi wobnowjenju twojeho kschczeńskeho ßluba ßo njewotrjeknjesch staremu człowjekej; njedaj żanej nozy cze pschikrywacz, bjes teho, so njewuplějesch we wutrobnym roskaczu narosczene czernje a wósty!

Ale kak ma to ßo ſtacź? Wſchak dyrbi móz w tebi bycź, pſchezo cźerſtwa a pſchezo khrobła, kotraz tule wójnu njeſpróznjwje ſapocźnje a wuwjedźe. Duź piſche ßwjaty japoſchtoł: Wobnowcźe ßo w Duchu ßwojeje myßle. Naſche myßle ßu prawidło naſcheho źiwjenja. Kajkeź je ſmyßlenje, tak duje wětr. Wſcho na tym leźi, ſo pſchezo prawu myßl, to je jaßny roſom wo ſłym a dobrym, ßwjate wotpohladanje jeniczźy ſa njebjeßami ſtejecź, doſpołnu a ſwólniwu poßłuſchnoſcź pſchecźiwo Bożej woli, horze źadanje po tym, ſchtoź je horjekach, we wutrobje maſch. Ale kaź rěka wodu ßama ſe ßebje nima, ale ſe źórła, tak teź ßam w ßebi tajke duchowne źiwjenje nimaſch, ale dyrbiſch jo wſacź, hdźeź ßo źórli, mjenujzy ſ Jeſußa, pſches ßwjateho Ducha w ßłowje a ſakramencźe. Schtóź je ſ Jeſußom źiwy, tón doſtanje jeho myßle. A jeno tajkemu móże wſchitko pſchinjeſcź, hdyź ßo jemu prěduje: wotpołoź ſtareho cźłowjeka a ſwoblek ßo noweho cźłowjeka, to je Khryſtußa, kiź je po Boſy ſtworjeny w wěcźnej prawdoſcźi a ßwjatoſcźi. Daj ßebi prajicź, nichtó njeje nihdy Boźe ßamßne ſnamjo widźił, ale wſchak wěmy, ſo ßu te tſi poczinki: ßwjatoſcź, prawdoſcź a wèrnoſcź, najwaźniſche ſchtuki w Boźim ſnamjenju, a ſchtóź ma te tſi na ßebi, tón je k Bożej podobnoſcźi wobnowjeny. Ale hdyź je hiźo pſches ßwjatu kſchcźenizu Boźa podobnoſcź w naß wobnowjena, dha ma ßo ſ njej kaź ſ marmorowym pomnikom, kotryź chze miſchtr ſe ßwojim błózkom wobdźěłacź: pſchezo jaßniſcho a podobniſcho na teho, kotrehoź dyrbi pomnik pſchedſtajicź, wudźěła wón wſcho, hacź je dokonjane. Haj, pſches wobkhad w modlitwje ſe ſbóźnikom dyrbimy my ßo do jeho ſnamjenja pſchekraßnicź wot jeneje kraßnoſcźe k druhej, hacź wón budźe tam wſcho na naß a w naß nowe cźinicź a my budźemy jemu runi a jeho widźecź, kajkiź wón je.

O wěcźne ßwětło, wobnow mje,
A twoje wobliczo njech je
Mi ßwětłoſcź, kiź mje rosßwěcźi
A moju duſchu napjelni. (198, 1.)

Michał Kamjeńczk, knjezich cźeladnych duchowny ſaſtaraŕ.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

3. Kamjeńczkez Michał.

W tym ßamym cźaßu bě wo wßy muź źiwy, ſ mjenom Kamjeńczk, jeho kſchcźene mjeno bě Michał. Wot ludźi jemu nichtó hinak njerěkaſche, hacź Michał. Tón bě ſ knjeſom najeńkom w runych lětach. Zenjeny njebě Michał ženje był. Duź njemějeſche źanu ßwoju źonu a źane ßwoje dźěcźi, ßamo źane bliſke pſchecźelſtwo. Ta khěźka tam delka pſchi ßamej rězy jemu ßłuſcheſche; we njej lutki wón ßam bydleſche. Rjany wulki kozor a dwaj hołbikaj běchu ßobu ſ nim pod jenej tſěchu. Jeho khěźka bě ſpochi kaź była wuliſana. Kóźde ranje ßebi wón ßwoje łoźo ßam ſwupóſcźeła a ßwoju ſtwu ßam cźiſtu wumjecźe, prjedy hacź ßo na ßwoje dźěło poda. Po zyłym domje bě wſcho tajke cźiſte a wuhładkowane, kaź měł wón w nim najlěpſchu źónſku ſa hoſpoſu. Se ſady domſkeho mějeſche Michał ßwoju ſahrodku, ta pak tam hiſchcźe pſchezo leźi, 12 krocźelow do dołhoſcźe a 10 krocźelow do ſchěry. Sswoju ſahrodku mějeſche wón ſpochi cźiſtu, runje kaź ßwoje domſke. Ssrjedź ſahrodki bě ßebi pucźik ſcźinił a jón ſ běłym pěſkom poßypał. S wobeju ſtronow pucźika ſtejachu wyßoke cźernjowe róźe a malvy, a ſe ſady nich tulipy, levkoje, lilije a teho runja. Jako běch mały hólcźez, ßym huſto pſches płót do jeho ſahrodki kukał a ßo nad tym ſwjeßelił, hdyź tam w ſaźnym naléczu jeho rjane róźiczki kcźějo wuhladach, ſ kajkimiź chze Bóh luby Knjes ßwoje cźłowſke dźěcźi pſchi wſchěm jich dźěle a jich prózy wuwjeßelicź a wupokojicź. Michał bě wucźeny murjeŕ. K wobjedu wón ženje domoj njepſchińdźe, ßwój wobjed wón pola jeneho ßwojeho towarſcha wuźi, ale wjecźor ßebi wón doma ßwoju wjecźeŕ wuhotowa. Po wjecźeri mějeſche wón ſe ßwojej ſahrodku cźinicź, ßadźeſche ßebi tam, abo ßebi tam ßwoje rjadki plějeſche, abo pſchiliwaſche a krjepjeſche, abo ßebi na ßwojej khěźzy něſchto wuporjedźa. Bě ßo jemu něhdźe źadyn zyhel na tſěſche ſcźahnył, wuruna ßebi wón wſcho ſaßo, a huſto ßedźeſche pódla pſchi nim na rěblu jeho tołſty kozor. Bě tu ſyma, khodźeſche wón ludźom jich khachle mjeſcź. Na tole ßo wón wubjernje wuſtejeſche, bě pódla tuni, a wot khudych ludźi njedaſche ßebi druhdy ani źaneho cźeŕwjeneho pjenjeźka ſa ßwoje dźěło ſapłacźicź. Wón mějeſche pódla ßwoje dobre wupſchińdźenje, pſchetoź ßam ſa ßo wón wjele njetrjebaſche. Na ſymſkich wjecźorach połoźi ßebi wón ßwoju bibliju pſched ßo na blido a wucźita ßebi wſchěbnje ßwój ſtaw abo něſchto wjazy ſ nieje. Wón pak mějeſche doma teź hiſchcźe ßwoje druhe dobre knihe, mějeſche teź na ſcźěnje wißajo ßwoje hußle, na kotrychź ßebi druhdy duſchny khěrluſchk ſadźěła a jón pódla ſ hłoßom wuſpěwa. Michał bě mały ſaßadźity muźik, ſchěroki ſramjenity. Njedźelu rano ßo wón ſtajnje ßwoje ſchnalowane ſtupnje wobu, pſchetoź wón w krótkich kholowach khodźeſche, lubu njedźelu pak ſpochi w běłych nohajzach, na ßwojim dołhim kemſchazym roprje mějeſche dwaj rynkaj ßwětłych ſchkleńczkatych kneflow. Hacź do ßwojeho ſbóźneho ſkónczenja je wón w ßwojim tſirózkatym kłobuku khodźił. Ale ſpody tuteho jeho tſirózkateho kłobuka tczeſchtej miłej lubej dwě wóczzy a ßmějkotata huba, ſo kóźdy hnydom póſna: tónle cźłowjek je ßwěrna dobra duſchka.

Michałej běchu wſchitzy dobri. Woßebje na nim khwalachu, ſo wón wjedźiſche ſ khorymi duſchnje wobkhadźecź. Duź ludźo huſto, hdyź mějachu někoho ßwojeho w domje ſkhorjeneho, pſchi ßamej wſchej cźmowej nozy jeho wołacź pſchińdźechu a do jeho wokna ſakłapachu: „Michale, pójcźe wſchak tola khwilu k nam pohladacź, nam je naſch nan abo naſch bratr abo hewak něchtó nahle ſkhorił.“ Naſch Michał pak ßo na to hnydom ſ łoźa ſebra, ßo ſwobleka a njedaſche nikomu ženje dołho na ßo cźakacź, wón ßo wo to njeſtaraſche, hacź móhł ßebi ßnadno ßam pódla po někajku khoroſcź dóńcź, ale praji: „Wſchako ßam źanu źonu a źane dźěcźi nimam, wo mnje njebudźa junu trjebacź źana moja wudowa a źane moje dźěcźi płakacź, hdyź mje do rowa ponjeßu, wſchako tu nikoho ßwojeho nimam.“ Hdźeź bě něchtó ſkhorił, tam bě wón najradſcho pódla. Jemu bě najlubſche, hdyź móżeſche pſchi někim ſkhorjenym na ſtólzu ßedźecź abo jemu ſ nęczim popomhacź. A noßycź a khorych ſběhacź wón móżeſche, lěpje, hacź hewak dwaj muźaj, a cźerpjenje mějeſche wón ſ kóźdźicźkim, ſo njeje wuprajicź, kajke wulke je měł ſe wſchěmi.

Tónle jeho dar pak njebě jeho jeniczki. Wón bě na ßwěcźe wjele ſeſnał, w ßwojich młodych lětach ßě ſa murjerja pobył w Draźdźanach a w Lipſku, bě teź w Barlinje na murjowanje pokhodźił, bě pak teź ſa ßwoje źiwe dny ſe wſchelakich dobrych pißmow to a tamne nawjedźił. Wón bě trochu dźiwny muźik. Wo dnjo pſchi ßwojim dźěle wón rad wjele njepowjedaſche, ale bě ſpochi wſchón cźichi. Ale wjecźor po ßwjatoku bu wón hakle powjedaty. Mi je něhdy něchtó powjedał wo wěſtej róźi, kotraz wo dnjo ßwoje pupki nacźěri, kotreź jej pak hakle w ßamej nozy ſakcźěja a rjanu wóń wot ßo dawaju. Tajkile ſkoro bě teź naſch Michał. Tón ßo na to wuſtejeſche, ludźom duſchnje powjedacź, a mějeſche zyłe hromady luboſnych powjedańczkow w ßwojej hłowje. Hdyź wón takle pſchi někim khorym ßedźeſche, wupowjeda wón jemu něſchto tajke, ſchtoź ßo runje ſa tuteho khoreho najlěpje hodźeſche. Takle jeho khori na njoh' poßłuchajo ßwoju boloſcź khwilu poſabuchu, a njewjedźichu, kak bě ßo jim cźaß pſchi nim pominył.

Sswoje powjedańczka ßebi pak wón źane ßam njewumyßli, ale podawaſche, ſchtoź bě ßam wuſhonił abo wot druhich ßłyſchał powjedacź. Na tajke waſchnje je wón wſchelakim khorym jich dołhe nozy pſchikrótſchił. Prjedy hacź ßo pſchi nim źadyn khory cźłowjek na to dohlada, bě nózny ſtraźnik na dwanacźe wutrubił. Bě pak tu potom ta cźicha nóź pſchiſchła, a bě wot domjazych jedyn po druhim ſaſparny lehnycź wuſchoł, bu wón ſpochi ſe ßwojim khorym cźim pſchecźelniſchi a luboſniſchi. Wo ßrjedź nozy bě ßo wón ſe ßwojim khorym a jeho khory ſ nim tak ſpſchecźelił, ſo běſchtaj wobaj kaź jena wutroba a jena duſcha, a nětkle ßo tam Michał pſchi ßamym łożu na ßwojej kolenje poklakny, a poczeſchtaj ßo wobaj hromadźe ſ hłoßom modlicź.

Michał wſchak móżeſche woprawdźe ſrudny bycź ſe wſchěmi ſrudnymi, duź teź woni wſchitzy wot njeho ſ lóhka nawuknychu,

ßo ſ nim we wěrje ſwjeßelicź. W tajkich cźichich khwilkach, w kotrychž Bóh luby Knjes ludźom ſaßo ſ nowym ranjom nowy dźeń wobradźi, wubudźi naſch Michał někohožkuliž ſkhorjeneho, ſo jemu pocźa nowy dźeń ſaßwitacź. A bě tu ſaßo nowe ranje, bě jeho ſkhorjenje wſcho polemjene. Huſto tajki ſkhorjeny potom Michałej praji: „Je-li cźi někak móžno, luby Michale, pój a pſchińdź jutſje wjecźor ſaßo na khwilu k nam pohladacź.“ Michał pak tam ſaßo pſchińdźe. Wo dnjo bě wón pſchi ßwojim murjeŕſtwje a docźini tam huſto lěpje, hacź žadyn druhi murjeŕ, ßwoju wěz; cźi druſy murjerjo wſchak huſto doſcź ßwoje mozy jara njenapinachu a ßebi khwilu bjerichu. Michał žadyn tajki njebě.

(Pokracźowanje.)

W Ponczanſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracźowanje.)

„Ale, luby Schołta, ty ßy wěſcźe tak dobrocźiwy, ſo nam też rospowjedaſch, kak chzedźa ſozialdemokratojo ßwoje wotmyßlenja dale wuwjeſcź, my chzemy tón pad wſacź, ſo bychu woprawdźe k mozy pſchiſchli, hdyž je krej wjele tawſyntow pſchelata“, proſcheſche bur Schlenkaŕ.

Schołta jemu wotmolwi: „Hdyž dyrbju tebi ſe wſchej wěrnoſcźu prajicź, to też ja zyle njerosymju a to teho dla niz, dokelž to cźi knjeża ſozialdemokratojo ßami hiſchcźe njewjedźa. Woni buchu drje hižo huſto wabjeni, ſo chzyli ßo jaßnje wuprajicź, kak ßebi wſchitko w ßwojim pſchichodnym ſtacźe myßla, ßu pak ſ wjetſcha ſ próſdnymi ßkowami wotmolwili, ſ kotrychž ßebi nichtó niczo wſacź njemóže. To wſchak też žadyn džiw njeje; ſchtož je njemóžne, žadyn cźłowjek wopißacź njemóže. Tola to a tamne móžu wam prajicź.

Jena jich wucźba je: Kóždy ma pſchichodnje dźěłacź a kaž wjele je nadźěłał, telko też mſdy doſtanje. Kóždy ma dźěłacź, potom też kóždy to ßwoje ſměje.

„To cźi hłupa wěz njeje“, dołhi cźěßła ſawoła, „dźenßniſchi dźeń je telko lěnikow na ßwěcźe, kiž Bohu lubemu Knjeſej jedyn dźeń po druhim kraneja a kotſiž ßu, dokelž maja pjenjes doſcź, Bóh wě ſchto. A někotſi ſa dźeń jenož mało hodźinow dźěłaja a maja pſchi tym ßwoje rjane dokhody. To też prawje njeje. Ja njecham mjena pomjenowacź, pſchetož to móhło ßo wopak wukładowacź. My dyrbimy ßo wot rano ſahe hacź do nozy prózowacź a pocźicź.“

„Wěſta wěz je, Guſta“, Schołta na to praji, „ſo ßu na ßwěcźe lěnikojo, kiž niczo njedźěłaju. Tu na ßwěcźe je wjele njedoſpołneho, a tak budźe też bjes ſozialdemokratami, paradis je Bóh luby Knjes ſa njebjeßa ſkhował. Ale hłupa myßliczka naſchich dźěłacźerjow, kiž jenož ßwojej noſy a ruzy a ßwoje cźělne mozy trjebaju, je ta, ſo ßebi myßla, ſo ßu wſchitzy, kiž wó jſtwje abo w kontorje ßydaja a ſ hłowu, ſe ßwojim roſomom dźěłaja, lěni, kaž by rjekł, ſo tajke duchowne dźěło cźłowjeka ſprózneho njecźini. To mamy naſcheho knjeſa kantora, kiž kóždy wſchědny dźeń ſchěſcź hodźinow naſche dźěcźi wucźi a njedźelu piſchcźele hraje. To ßebi ßnano někotry bjes nami myßli: tón ma ßo derje. Ale to móžecźe mi wěricź, hdyž je ßo ſchtó ſchěſcź hodźinow ſ naſchimi hólzami a holzami prózował, ſo by je cźitacź a licźicź nawucźił, ſo je tón tak wuſtał, ſo by ßo najradſcho lehnył. Ale naſch knjes kantor to njemóže, pſchetož wón ma hiſchcźe knihe pſchehladowacź a ßo na druhi dźeń pſchihotowacź. Ja ßebi myßlu, knjes kantor ma huſto a najbóle wjazy dźěłacź hacź žadyn cźěßła a wón ani njedźelu měra nima.“

Miſchtr kowaŕ praji: „Wucźeŕ, to wuſnaju, nochzył bycź; ßo kóždy dźeń na dźěcźi hněwacź, k temu je wulka ſcźerpliwoſcź nuſna, to radſcho woſtanu, ſchtož ßym, ale duchowny chzył ja bycź.“

„Haj, ty ßebi myßliſch“, jemu Schołta napſchecźiwi, „ſo duchowny njedźelu na ßwoju klětku dźe, ßwoje prědowanje dźeržı a ſo je ſ tym hotowy na zyły tydźeń Hdyž jeho ßnadno wſchědny dźeń po ſahrodźe khodźicź widźiſch, ßebi ßnano pſchi ßebi myßliſch: tón ma rjane žiwjenje. Ale ty tola też wěſch, kak wjele je kſchcźenjow a wěrowanjow a pohrjebow a pſchezo ma duchowny rěcźecź a to chze tola też rosmyßlene bycź. Spytaj też jenož njedźelu a potom hiſchcźe wſchědny dźeń někotre raſy prědowacź — ty bórſy ſa tym pſchińdźeſch, ſo to niczo mało njeje. A khodźi-li naſch knjes duchowny po ſahrodźe, wěſcźe też ſ hłowu dźěła ſa naſche ſbože. A hdyž k njemu pſchińdźeſch, wón w ßwojej ſtwje ßedźi a piſa. K temu je wón lokalny ſchulſki inſpektaŕ ſa te pjecź ſchule naſcheje woßady a pſchi tym ma też wjele hněwanja a hdyž něſchto je, ßo na nikoho druheho njeßwari, khiba na duchowneho. A hdyž wón do Donczez dźe, jemu wěſcźe lóhko wokoło wutroby njeje; pſchetož wy wěſcźe, ſo je tam wjele wopiłzow a ſo je w jich domach huſto ſwada a njemĕr a duchowny dyrbi potom pſchezo jednacź a wuhładkowacź. Hdyž jeho tam ſtupacź widźu, huſto ßam pſchi ßebi myßlu: Bohu budź dźak, ſo móžu ſa płuhom ſtupacź a njetrjebam jako duchowny do Donczez hicź. Hdy byſchcźe wy ſchtó w zyrkwinſkim prjódkſtejeŕſtwje byli, byſchcźe bórſy ſa tym pſchiſchli, ſo ma kóždy duchowny ßwoje brĕmjeſchko dźěła.“

„Nĕ, duchowny, to je wĕrno, to też njechał bycź“, praji Ryczerjez Jan, „ja ßym ßo hižo huſto dźiwał, ſ wotkal naſch knjes duchowny to wſchitko bjerje, ſchtož nam naprĕduje. Zyła woßada jemu na wutrobje leži, my mamy jenož naſchich ludźi a to je nam huſto wjele!“

„Ale naſch knjes baron“, ſawoła dołhi cźěßła, „tón ma ßo tak derje, ſo ßebi lěpje žadacź njemóže, wón jěſdźi w ßwojim rjanym woſu a ma ßwój rjany hród, dźěłacź ſkoro niczo nima, pſchetož k temu ma ßwojeho inſpektora“.

„Ty bledźiſch“, praji na to Schołta, „kaž ßlepy wo barbje. Naſch knjes baron ma doſcź dźěłacź a huſto hiſchcźe ſa blidom pſchi lampje ßedźi, hdyž ty dawno hižo w hněſdźe leżiſch. S prĕnja ma ßwoje kubło ſaſtaracź, wſchitko dyrbi ſ inſpektorom ßebi rospowjedacź, wón ma liſty pißacź, dyrbi ßebi ßymjenjow nakupowacź, ſa wſchitkich ßwojich ludźi ma ßo ſtaracź. Bórſy pſchińdźe nĕchtó, kiž ßo na nĕkoho wobcźeżuje. K temu wſchemu trjeba cźaß a to wſchitko tak jednore njeje, kaž ßebi myßliſch. Dale je też ßobu w zyrkwinſkim prjódkſtejeŕſtwje a wón je tak ßwĕdomliwy, ſo ſa zyłe lĕto žaneho poßedźenja njeſkomdźi a my ſ jeho rĕczow ßłyſchimy, ſo je wón ßebi wſchitko, ſchtož na dźeńſkim porjedźe ſteji, do prĕdka nadróbnje rosmyßlił. Dale naſch wokrjeß na ßejmje ſaſtupuje a to ßu druhdy cźeżke wĕzy, kotrež maja ßo wuradźowacź. To ma wón na ßejmje pſchednoſchk dźerżecź wo tej abo druhej wĕzy, hacź ma ßo nĕkajka żeleſniza twaricź abo niz. A ſchtož wón potom pſchednoſchuje, to je wſchitko tak jaßne, ſo dyrbi to też najhłupiſchi ſroſymicź. Ja teho dla praju: Naſch knjes baron ma wjele dźěłacź. Schtóž to njepſchida, lěpje njeroſymi. Tajkich lud i my nuſnje trjebamy. Ja ßo ſ nim mĕnjecź njechał.“

„Schołta zyle njeprawje nima“, cźěßła nětk pſchida, „wĕrno je, ſo dyrbja ludźo bycź, kiž ſ hłowu dźěłaja a tak lóhke to njeje, ja wĕm, kak cźeżke mi to je, hdyž dyrbju liſt na moju najſtarſchu dźowku, kiž w měſcze ßłuži, napißacź. My ßebi huſto doſcź njepſchemyßlimy, ſchtož rĕcźimy.“

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naſchim cźaßu.

W Barlinje bu 18. oktobra, na narodnym dnju njebo khĕžora Bjedricha, ſakładny kamjeń noweje zyrkwje k jeho dopomnjenju położeny. Khĕžor Wylem II. je ßo ßam pſchi wulkej ßwjatocźnoſczi wobdźĕlił.

Teho runja bu tón ßamy dźeń khĕžorej Bjedrichej k cźeſcźi w Spandawje rjany pomnik ſtajeny. Khĕžor bě ßo tam też podał.

31. oktobra ßo w Wittembergu wobnowjena hrodowa zyrkej, na kotrejež durje bě Luther 1517 ßwoje 95 ßadow pſchecźiwo wotpuſkej pſchibił, ſ wobdźĕlenjom khĕžora a wjele evangelſkich wjerchow poßwjecźi.

Nowy ſakoń wo wotwjaſanju ſtolnych dawkow (Ablöſung der Stolgebühren) je ßo wot pruſkeho krala jako najwyſchſcheho biſkopa pruſkeje krajneje zyrkwje wobtwjerdźił a wot prĕnjeho oktobra do mozy ſtupił. Duž nima ßo wot tuteho dnja ßem niczo wjazy ſa kſchcźenizy, pſchipowjedanja a wĕrowanja, hdyž ßo to bjes wjetſcheho wuhotowanja a wupyſchenja ſtanje, płacźicź. Wopory drje woſtanu. Kóžda woßada doſtanje k ſapłacźenju renty, kotraž ma ßo měſto teho zyrkwinym ſaſtojnikam płacźicź, lětny pſchidawk, kiž ma ßo wot konſiſtorſtwa poſtajicź. Wulzy jara ßo ſ tym khudźi ludźo polóża a brĕmjo ßo prawiſcho na wſchĕch rosdźĕli. Stanje ßo tak wěſcźe po ßłowje ßwjateho piſma: „Njech jedyn njeße teho druheho wobcźeżnoſcź, dha budźecźe Khryſtuſowy ſakoń dopjelnicź.“ Gal. 6, 2. Woßady doſtanu pſches nowy ſakoń wulku pomoz. Ssu woßady, hdźež je w pſcherĕſku lětnje 12 wĕrowanjow a 50 kſchcźenjow. K jich ſapłacźenju maja fararjej a kantorej wſcho hromadźe 45 hr. nawdacź, ſ kotrychž ma hiſchcźe patron po ſakonju wulki dźĕl ſapłacźicź. Wſcho druhe dawa ſtat. Hacź budźe ßo dobrota tuteho ſakonja wot wſchĕch pſchipósnawacź? Hacź budźa woßady, kotrež ßu tak

polóżene, nětko swólniwische, dary luboscże sa ważne zyrkwine dźěła woprowacź? Bóh tón Knjes daj jim prawe pósnacże.

Diakonißynski dom w Kaiserswercże je 26. septembra swój 56létny swjedźeń měł. 38 sotrow dosta swjeczísnu k swjatej służbje luboscże. S zyła ma tutón dom, kiž je najwjetschi pola nasz, 664 sotrow, 192 sotrow, kotrež hakle na spytanje służa a 16 schulerkow. Hdźeha pak su serbske młode holzy w diakonißynskich domach? Hdy by tola spißowar roshlada wješeku powjescź pschinjescź móhł: je serbskich holzow tak a tak wjele sastupiło. Wón by so hižo na jenej wutrobnje wješelił.

Na Hamburgskim pohrjebnischczu.

Hdy byschcże, lubi pschecźeljo, ras wulke pohrjebnischczo města Hamburga widźeli, wy byschcże pschemóženi byli wot napohlada tuteho rowoweho swěta. So nimale žaneho kónza widźecź njemóżecże, wupschestrjeja so rowy, jedyn pschi druhim, do kajkichž my wschitzy, njech je sahe abo posdźe, też dyrbimy, hdyž je Bóh tón Knjes rjeknył: Pschińdź sasso, cźlowske dźěczo. Też w strowischim cźasu, hdźež w hoborskim měscże wossebje wjele ludźi njewumrje, też potom je tam wobstajne pschińdźenje a wobeńdźenje, jěsdźenje a noschenje — wschitzy cźi, kiž du a woteńdu, su morwi a jich žarowacźi. — W tychle posledních cźežkich cźasach, kotrež su nass potrjechiłe, je pak cźischcże hinak na tutym pohrjebnischczu. Nimale dokonjecź njemóżachu žałosne dźěło, kotrež bě smjercź kasała; wjele stów noscherjow a rowryjerjow dyrbjesche wo dnjo a w nozy bjes pschestacźa dźěłacź, so bychu rowy sa hromady morwych ryli a jich pohrjebali. Kóždy morwy dosta swoje cźisło, jich je nětko hižo na wjazy hacź 8000 pschischło. Móżecże sebi drje myßlicź, so su kaschcże po najjednorischim waschnju dźěłane; haj wjele stów tutych morwych móżesche so jenoż do cźělnych płachtow sawalecź. Na kwětkowu pychu, na pschewodźerjow, na cźělne prědowanje njemóżesche, kaž so samo wě, žadyn cźlowjek myßlicź.

Schtóž je ras do tuteho rowoweho swěta pohladacź směł, tón njebudźe to ženje, ženje wjazy sapomnicź. A tola płacźi też jow: „Tón Knjes je w swojej swjatnizy, mjelcź psched nim wscha semja". Njeje tak, jako by se suda wěcznoscże hłóß Boži rjeknył: „Njeżadam po waschej pyschi a cźesczi, po waschich wěnzach a pletwach, njeżadam po waschich cźělnych prědowanjach, kotrež su tak husto selhawne rěcże — hlajcże, schto je smjercź bjes wascheje krassnoscże, s kotrejž chzyschcże ju tak rady wodźewacź — próch a popjeł scże wy a wascha krassnosca je syno a pluwy — s cźim chzecże so troschtowacź?" Haj s cźim chzemy so troschtowacź?

„Schtó k nam pschińdźe s pomozu?
Hdźe nass hnada cźaka?
Ty sam, o Knjeże Božo!" (489, 1.)

Jow je jedyn jeniczki row, tam dostanjemy hnadu, pomoz, troscht! to bě jara khwatny pohrjeb, runje tak khwatny, kaž tamne tawsyntny pohrjebow; lědma bě tón na kschižu swoju hłowu pokhilił, dha dyrbjesche Josef s Arimathije khwatacź, so by sebi swjate cźěło wot Pilata wuprossył, pschińdźechu a wsawschi je s drjewa, sawalichu jo do cźělneje płachty. Tam też žanych wěnzow njebě, jenoż cźernjowy wěnz, kotryž wot hłowy wsachu; tam njebu žane cźělne prědowanje dźerżane, bě jara cźicho na wjecźorje tuteho cźicheho pjatka.

Kajka hnada, so my tutón row mamy srjedź rowoweho swěta! Kajka pomoz je jow namakacź sa bjespomoznych, kajke bohastwo troschta sa wschěch bjestroschtnych, kiž na wulkim Hamburgskim kerchowje podarmo row tych lubych swojich pytaju. Tutón Jesuß je prajił: „Pschenicżne sorno dyrbi do semje panycź a semrěcź." (Jan 12, 24.) To je wón dopjelnił, jako jeho cźěło do rowa położichu. Ale tole wot Boha syte sorno je w jutrownym swětle skhadźako, je smjercź a row pschekłamako a nětk woła japoschtolske słowo nuts do rowoweho swěta: „Ssyte budźe sachodne cźěło a stanycź budźe njesachodne cźěło." A my wołamy psches Hamburgske a wschě druhe pohrjebnischcża, kaž je něhdy tón samy japoschtoł k Thessalonikim (1 list 5, 11.) prajił: „Teho dla napominajcże so bjes sobu a twarcże jedyn druheho!"

Bě w cźichej nozy, hwězdy cźahachu pomału po swojich schcźežkach; w wulkej barazy sa skhorjenych na kholeru khwatachu smilne diakonißy wot jeneho łoża k druhemu, wokschewjecź tak wjele hacź móżno. Tehdy cźehnjesche w jenym łožu wboha duscha wotssal a w druhim łožu druha. Khwatajzy dyrbja słabe žónske ruzy cźěła do cźělnych płachtow s karbolom napowanych sawalecź a je won nossycź. Cżežke dźěło! Ale cźinja to w tej mozy, kotraž je mózna w naschej słaboscźi, położa morweju do rossojteje trawy, pohladaju k nóznym njebjessam s jich błyschczatymi hwězdźiczkami a jena praji: „Tak su sbóżnika też położili."

(Se sussoda.)

Želesniza w Jerusalemje.

Po němskim wot H. N.

21. augusta tuteho léta bě w Jerusalemje mózne hibanje. Stari a młodźi, mužojo a žony, muhamedanszy, židźi a kscheścźijenjo, wschitzy so cźischczachu w wulkim mjerwjenju pschi Jaffaskich wrotach. Haj samo s wokolnoscże běchu burjo a beduinojo pschischli, so bychu tutón nowy, nihdy njewidźeny dźiw, prěnju lokomotivu w swjatym kraju sebi wobhladali. Želesniza, kotraž dyrbi Jerusalem a město Jaffa pschi morju swjasacź, je nimale dokonjana a dwórnischczo noweho sastawnischcża, Jerusalema, budźa bórsy twaricź sapocźecź. Kolije běchu hižo położene a na nich hibasche so lokomotiva psched wocźomaj dźiwazeje hromady najprjedy pomału, potom pschezo spěschnischo do prědka a tola njebě žadyn wossoł, žadyn woł ani kamel widźecź, kiž by ju cźahnył. Wcźipnoscź, dźiwanje, bojoscź a stróżenje wotmolowachu so na wobliczach tawsyntow, kiž stajnje na kóžde hibanje schumjazeho swěriska hladachu. Starodawna židowska macź, kotraž njebě hischcże nihdy s Jerusalema won pschischła, bijesche s rukomaj wokoło sebje a wołasche s halekazym hłossom: To je cźert! to je żiwy Beelzebub sam! Cźrjóda turkowskich hólzow, khróblischi hacź drusy, sebi swažichu bliże k lokomotivje stupicź, kotraž runje sasta. Jako ta pak wótsje sahwisda a wujo wokoło sebje dym a kur puschcźi, dha też woni nastróżeni zosachu. „Ma scha Allah!" wołachu wschitzy, „to je cźert".

Ludźo w Jerusalemje budźa so tak derje na zusy napohlad swucźicź, kaž su naschi nanojo a dźědojo so swucźili, kotrymž so najprjedy lokomotiva też kusłarska wěz sdasche, tak so njechachu sa žanu msdu na njej jěsdźicź. Ale sa nass je to tola něhak dźiwnje, so na tych honach a polach, na kotrychž něhdy Jesuß se swojimi wucźobnikami a fromni mužojo stareho sluba khodźachu, na tym pucźu, na kotrymž tawsynty nutrnych pucźowarjow we wschěch cźassach psalmy spěwajo do Jerusalema horje cźahnychu, nětk parny wós, spěschny kaž schip, so hibacź budźe. A tola je to žohnowanje sdźěłanoscże nascheho cźassa, sa kotrež mamy Bohu temu Knjesej so dźakowacź. Wschak móże wón kaž w druhich stronach koleßate a parne wosy do służby pschipowjedanja evangelija stajicź. Njech bórsy cźass pschińdźe, hdźež Jerusalem wot dwójneju swjaskow njewěry a pschiwěry wumóżene to budźe, schtož je prjedy byko, město Boha wjerschneho.

Sbóżni su cźi srudni, pschetož woni budźa troschtowani. Mat. 5, 4.

Tón Knjes sebi najprjedy na tych swojeho hrěcha dla žarowazych myßli, ale tola płacźi jeho słubjenje też wschitkim tym, kiž su srudni. Po Božej woli dyrbi srudoba jim se žohnowanjom bycź. Teho dla mózny troscht a wopokasmo krassnoscże Knjesoweje w tym słowje leži. Njeskónczna srudoba wschak je na swěcże, so mózemy sebi wěscźi bycź, so je wschudźom, hdźež je něschto ludźi hromadźe, też srudnych bjes nimi. Jim chze tón Knjes pomhacź wón chze pomhacź wschitkim, nam wschitkim. Na to sebi myßl wossebje w wjeselych cźassach — pschetož snano bórsy srudoba na tebje pschińdźe. Potom dyrbisch wjedźecź, hdże troschta namakasch. Ssy-li jón nashonił, potom tebi to sasso pomha, so nawuknjesch na prawe waschnje so wješelicź, tak mjenujzy, so we wschěm wješelu teho Knjesa twjerdźe dźerżisch. — Bohužel nass wješela teho swěta, też najlěpsche a najcźisczisische, husto wo prawe njebjeske wješele pschinjessu.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarnjach „Serb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź léta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźisła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; soburedaktoraj: farar Lenik-Gencź w Klětnom a farar Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 44.
30. okt.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

20. njedźela po ßwj. Trojizy.

Ef. 5, 15—20: Dha hladajcże kak byschcże rosomnje khodźili, niz jako cźi njemudri, ale jako cźi mudri, a wukupcże ßebi sprawny cźaß, pschetoż tón cźaß je sły; teho dla njebudźcże njerosomni, ale rosomni na to, schto by było teho Knjesa wola, a njewopijcże ßo wina, s kotrehoż njesdobne waschnje pschińdże, ale budźcże połni Ducha, a rěczcże bjes ßobu wot psalmow a wot khwalobnych a duchownych khěrluschow, spěwajcże a hrajcże temu Knjesej w waschej wutrobje. A dźakujcże ßo kóždy cźaß sa wscho Bohu a temu Wótzu we tym mjenje nascheho Knjesa Jesom Khryssta.

Napominanje: rosomnje khodźicź, je wjele cźłowjekam jara nusne. Pschetoż cźinja tak husto bjes praweho pschemyßlenja abo pschemyßla ßebi hakle, hdyż ßu cźinili. Je drje husto też khwalicź wjeßełe rucże cźinjenje; ale k temu dyrbisch też ßwojeje wězy zyle wěsty bycź a wjedźecź, so to, schtoż masch prjódk, ßo temu Knjesej lubi. Potom móżesch cźinicź, każ ßwjaty Pawoł, kiż, jako jeho Knjesowy hłóß do ßłużby nad póhanami wołasche, prajesche: hnydom cźinjach ja tak a njerosrěczach ßo wo to s cźełom a s krwju. Gal. 2, 16. Tola też wón w dźenßnischim ßwjatym tekscże rosomne khodźenje a cźinjenje poruczi a je w tym psches jene s naschim sbóżnikom, kiż też wot tych ßwojich prawu mudrosczź we wschěm ßebi żada. Luk. 16, 8.

Schto pak měni ßwjaty Pawoł, naß napominajo, so bychmy rosomnje khodźili jako cźi mudri? Wón je schtucźku prjedy naß na to dopomnił, so dyrbimy wotucźicź a wot morwych stawacź. Schtóż wotucźi a żiwy je, ma wotewrjenej wocźi. Schtóż we wěrje żiwy je, ma też nutskownej wotewrjenej wěrje. Wón wě, schto ßebi tón Knjes a jeho kscheścźijanske powołanje wot njeho żadataj, wón snaje spytowanje ßamßneho cźěła, sawjedźenja teho ßwěta, strachi na pucźu psches ßwět a cźertowske leßnoscże. Duż ßo ßamo s prawej hadowej mudroscźu prascha: Hdźeha mam stupicź, so bych ßo wot praweho pucźa, kiż je Jesuß Khryssuß, njesabłudźił, schto mam cźinicź, so bych ßwoje najwjetsche kubło, hnadu, dźěcźatstwo a wjeßełe ßwědomnje psched Bohom njeshubił? A wscheho teho, schtoż móże tutemu najwjetschemu kublej schkodu pschinjescź, ßo sminje rosomna kscheścźijanska duscha, kotraż khodźi jako cźi mudri. Ach kelko wutrobneje srudoby je nam hižo nasche njerosomne khodźenje w bójskich wězach pschinjeßło! S wotkal pschińdże telko stysknjwych hodźinow w naschim żiwjenju, hdźeż naß wschědnje wobskorżi a satama dla spěschneho rěczenja nascheho jasyka, njepokojneje sleje wězy, połneje ßmjertneho jěda a dla njerosomneho cźinjenja w naschim powołanju a żiwjenju w domje a swonkach doma? Daj ßebi prajicź, o cźłowska duscha, twój sbóżnik měni derje s tobu, hbyż cźe k rosomnemu khodźenju napominacź da a ßebi żada, so we wschěm ßo pola njeho najprjedy wobhonisch: Knjeże, schto chzesch, so bych cźinił?

Woßebita wěz duchowneho rosoma je ta, so bychmy ßebi wukupili sprawny cźaß, dokelż tón cźaß je sły. Haj, sły cźaß je! To chze prajicź, woprawdźe dobre cźinicź, ßamßnu a bratrowu sbóżnoscź spěchowacź, sa Boże kralestwo a sa jeho evangelion dźěłacź, k temu niedawa

nam fěrschta ßwěta wjele khwile. Duž, pytnjesch=li, so masch nětko dobru składnoscź, dobre ßłowo rěczecź a rjane ßymjo rossßywacź, njedaj czaßej ßo sminycź, bjes teho so ßy myßl, kotruž je tebi ßwjaty Duch nadunył, do skutka stajił. Dźenßnischi na mamon pschedaty ßwět ma pschißłowo: Czaß je pjenjes. Njech my kscheszźijenjo to duchownje nałožimy a ßebi pschiwołamy: Czaß je hnada. Pschetož tak dołho hacž czaß mam, njetraje jeno mój hnadny czaß, ale też składnoscź, k twarjenju Božeho Ziona kalk a kamjenje pschinoschowacź pomhacź a wschitke nawały, kotreż ßo pschecźiwo Khrystußej sběhuja, pschimacź a wotnoschowacź.

Ale hdźeha wosmjemy telko rosoma, so kóždy ras to prawe wuswolimy a czinimy? Sswjaty japoschtoł wotmolwi: Budźcźe rosomni na to, schto by było teho Knjesa wola. Schto ma to na ßebi? Knjesowa wola je sjawna w jeho ßłowje. Boże ßłowo dyrbi tebi jeniczke prawidło twojeho žiwjenja bycź a po tym dyrbisch kaž łódźnik po magnetiskej jehle łódź twojeho žiwjenja wodźicź.

Jeli so pak to chzesch, dha daj ßebi wot ßwjateho japoschtoła prajicź, schto njeßmě pola tebje bycź a schto czinicź dyrbisch. Wón praji najprjedy: njewopijcźe ßo wina, s kotrehož njesdobne waschnje pschińdźe. Czělna sdźerželiwoscź a duchowna strósboscź stej tej dwě wuměnjeni, pod kotrymajž móžu jeno Boži hłóß w ßwědomju ßłyschecź. Pjany khabła ßo dele po najstraschnischim puczu bjes myßlenja na to, so móže jeniczka wopaczna kroczel jeho do hłubiny storczicź. Duscha, kotraž je se semskimi wězami, se žadoscźu teho czěła a tych woczow a s hordoscźu teho žiwjenja napjelnjena, njemóže ßebi wot teho Knjesa prajicź dacź, hdźe je strach abo dźe jeho ruka pokaže.

Duž nam tón Knjes w ßwjatym tekscźe pschiwoła: Budźcźe połni Ducha! jako by chzył naß na prěnje ßwjatkowne ranje dopomnicź, hdźež mějachu poßłucharjo ßwjatych japoschtowoł sa ßměch a dźachu: „Wy scźe ßo w ßłódkim winje wopili“, bjes tym so móžesche ßwjaty Pětr jim woprawdźe wotmolwicź: „My ßmy połni ßwjateho Ducha, kiž psches naß wo Khrystußu ßwědczi. Połni ßwjateho Ducha pak budźemy jeno, hdyž bjes ßobu rěczimy wot psalmow a wot khwalobnych a duchownych khěrluschow, spěwajo a hrajo temu Knjesej w naschich wutrobach. Jow, lubi pschecźeljo, móžecźe shonicź, czeho dla tak husto bjes Ducha a bjes duchowneho rosoma psches žiwjenje czehnjecźe. Sshyschicźe ßnano s najmjeńscha kóždy ßedmy abo schtyrnaty dźeń prědowanje a duchowny khěrlusch. Kak móžecźe s tym dosćź bójskeho ßwětła a duchowneho wodźenja měcź!

Ně, kóždy dźeń a kóždu hodźinu dyrbja synki a ßłowa s Božeje ßwjatnizy psches naschu wutrobu czahnycź, nasche myßle a skutki wobknježicź, hewak njebudźemy nihdy w tutym wbohim žiwjenju k prawemu ßwjatemu rosomej pschińcź.

Teho dla, ach wostaj wscho,
Prosch a wachuj, duscha!
Traschna nusa bliži ßo,
Wachowacź ßo ßłuscha.
Czaß też je,
So budźe
Knjes tych morwych sbudźicź
A tu semju ßudźicź. (252, 10.)

Michał Kamjeńczk, knježich cželadnych duchowny sastarań.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na ßerbski wot A. Skr.)

4. Kak buschtaj dwaj bjes ßobu psches jene.

Je něchtó chzył na honćwu wuńcź, sajazy tšělecź a je potom dyrbjał dołho khory ležecź, je był prjedy hižo njesczérpliwy a ßo dyrbjał potom swuczicź, sczérpliwy wscho snjesćź a wutracź, — tole sechze něschto rěkacź. A hdyž ßebi po tym tajki pomyßli, so je nětkle wschitko pschětrał a wustał, a je ßo lědy tak dołho sczérpliwy wopokasał, hacž je jemu saßo móžno se ßwojej podpjeru někak dale doleścź, a dyrbi potom saßo s nowa wscho wustacź a wutracź, — tole sechze hischcźe wjele wjazy rěkacź. Je Bóh tón Knjes koho poschwikał a dyrbi tajki człowjek potom na ßwojim kožu wschón czichiczki s měrom ležecź, czakacź a czakacź, tehdy tajki husto wschón kißały a mjersazy wokoło ßo hlada.

Jako bě knježi najeńk, knjes Sahrodka, prěni krócź dyrbjał se ßwojej slemjenej nohu khory poležecź, běchu jeho wo dnjo a w nozy jeho mandźelska, jeho schoßar a hetman pytali a wothladowali. Woni běchu ßo bjes ßobu wotměnjeli. Sahrodka bě nahły muž, duž běchu w tym czaßu, hdźež wón khory ležesche, jeho dny a nozy sa njeho a ßobu sa druhich ske. Wón drje bě, tak dołho hacž bě był wschón strowy, spochi ßwoje dowěrjenje do Boha Knjesa měł a bě měł jeho ßwjate ßłowo lubo, ale jako dyrbjesche nětkle takle wjele wutracź, bě jeho dowěrjenje na Boha Knjesa kaž czeńczka nitka, a jeho wboha knjeni dyrbjesche pschi nim druhdy wjele wustacź. Jako pak ßebi wón nětkle s nowa ßwoju nohu slemi, pschetorže ßo jemu tale jeho nitka wscha na dwoju. Do teho ßo wón njemóžesche donamakacź, so dyrbjał s nowa saßo tajkile czežki czaß wutracź. Jeho knjeni pak ßama wjedźische, so jeho se ßwojimaj dotalschimaj pomoznikomaj, se schoßarjom a s hetmanom, dopytacź njemóžesche. Wona wschak ßama žana ßylna žónska njebě. Duž wona ßwojemu mandźelskemu praji: „Jurjo, chze my ßebi tola radscho Kamjeńczkez Michała k ßebi wsacź, so móhł cźe tón wothladacź, woßebje po nozach.“ Najeńk bě s tym spokojom. Duž póßłachu po Michała a wón tu wjeczor bu.

Prěnja nóz bě ska. Sahrodka bě njesczérpliwy. Njesczini jemu něchtó wscho, kajkež chzysche wón měcź, pocža ßo wón huntoricź a wudma dawacź. Naschemu Michałej ßo też tak seńdźe, so jemu najeńk „wóßłow“, „wołow“ a „hłupikarjow“ wudawa. Ale Michał bě dobra duscha, duž dasche ßebi wscho to sczérpliwy lubicź. Schtož ßebi něchtó, kiž ma luboscź k ßwojemu sbóžnikej, da wot druhich polubicź, to jemu junu na ßudnym dnju nasch luby sbóžnik wscho saßo wotwosmje. Michał wosta czichi a s měrom, kaž było ßo dale niczo njestało. Knjes Sahrodka pocža w nozy skoržicź: „To chzył jeno tola rad wjedźicź, s czim ßym ßebi ja tajkele ßwoje czérpjenje sesaßłužił a psche czo mje Bóh tón Knjes takle schwika?“

Jako jemu Michał po tychle ßłowach da lěkarstwo na jeho sawobalanu nohu wukapacź, wuhlada knjes najeńk, so temu murjerjej ßylsa s woczow na jeho nohu wupadźe, duž ßo jeho wón woprascha: „Michale, psche czo tu ty płaczesch? Ssym cźe ßnadno s něczim sekschiwdźił?“

„Ně wschak, ně, knježe!“ wotmolwi jemu Michał.

„Duž mi tola praj, schto ty masch, so płaczesch?“

„Njewsmicźe mi sa sko, knježe, so wam to wupraju. Ale dokelž chzecźe jo wjedźicź, dyrbju wam jo wuprajicź. Hlejcźe, mi to žel czini, so ßo wam njesechze, ßebi Boże powuczenje a Bože pokhostanje polubicź dacź. Naschemu lubemu sbóžnikej ßu jeho njepschecźeljo wobej jeho nosy s hosdźomaj pscherasyli, wón pak ßo njeje se žanym jeniczkim ßłowczkom na nich wuhórschił, — a wy scźe ßebi jeniczku jenu ßwoju nohu slemili.“

Dale jemu wón žaneho ßłowczka njepschipraji, khory pak jemu na to też žane wot ßo njeda. Nětkle bě tu bjes woběmaj czischina. Khory sa zyku nóz se žanym ßłowczkom njesaskorži, ßo też wjazy njeměrny njewopokasa. — Na ranje ßo knjes Sahrodka ßwojeho murjerja Michała woprascha: „Chzesch dźenßa wjeczor saßo k nam pschińcź?“ Duž jemu Michał wotmolwi: „S wutrobu rady, jeli mje sechzecźe měcź.“ S tym dóńdźe saßo domoj do ßwojeje khěžki.

Wjeczor bě tu Michał saßo pschi ßwojim khorym najeńku, so móhł jeho psches zyku nóz wothladacź. Knjeni najeńkowa bě zyły dźeń pschi ßwojim mužu pobyła, na wjeczor bě wscha wusprózdnjena, duž dóńdźe ßo lehnycź a Michał bě pschi ßwojim

khorym ßam. Jako jeho khoremu žane ſpanje do wocžow njepſchińdže, praji wón Michalej wſchón pſcheczelny: „Michale, ludžo ßu mi prajili, ſo ßo ty na to wuſtejiſch, khorym nješchto duſchne wupowjedacź, njechaſch też mi nješchto taſke powjedacź?“

„Knježe“, wotmolwi Michał, moje powjedańczka wſchak dale niczo njejßu, hacź ßuchi khlěbczk ſa khudych ludźi. Wy ßam wjele wjazy wěſcže, dyžli ja wěm, a ſcže ßebi wěſcže wjele rjeńſche powjeſtki wuczitali, hacź móhł je wam ja wupowjedacź.

Ale knjes Sahrodka jemu na to wotmolwi: „Powjedaj mi jeno khróble nješchto, ßuchi khlěbczk je rjany Boži dar, a je mi lubſchi, dyžli žadyn poprjanz a žana zakta.“ Duž Michał takle pocža:

„Wo jenym khudym a pobožnym ſararju ßym něhdy ßłyſchał nješchto powjedacź, — mi ßo ſda, ſo je tu wón hiſchcže pſchi žiwych. Tón mějeſche wulku woßadu ſaſtaracź, do kotrejež wjele wßów ßłuſcheſche. W naſymſkim cžaßu pak běchu wſchě jeho pucže taſke hubjene, ſo wón pěſchi dale dóńcź njemóžeſche, tola pak chžyſche wón ſ wutrobu rady wſchěm ßwojim woßadnym poßłužicź, a woni njeßmědžachu hubjenych pucžow dla bjes jeho pomozy powoſtacź. Duž ßebi wot ßwojeho ßußoda ſtareho konika požczi, ßydže ßo na njeho a cžahaſche na nim ßedžo ſe wßy do wßy. Najſkerje drje tónle luby knjes njebě ſwucženy, na žanym konju ßydacź, ſchtož ßebi wſchak też nichtó wot žaneho taſkeho wucženeho knjeſa žadacź njer óže. Jako chžyſche ßo wón ſ jeneje ßwojeje wßy ſaßo domoj wrócźicź, wobßuže ßo jemu tón ſtary konik, jako horu dele dźěſche a padže na ßwojej prědknej kolenje. Knjes farař chžyſche drje na ßwojim ßedle ßedžo ſawoſtacź, a džerżeſche ßo ßwojeho konikoweje ſchije, ale pſchi wſaěm padže ßam ſe ßwojeho konja a wuwiny ßebi pódla hawſdžel ſ nohi. Na to chžyſche dale dóńcź, ale duzy ſ nowa padže, ſo jemu noha wſcha ſaſchczerkny, a wón woſta na młodej jědlicžu wißajo. Nětkle leżo czujeſche, ſo jemu koſczowe kónczíki do nohajzy dźěchu. Dokelž tam runje něchtó ſ wosom do młyna jědžeſche, wſa jeho tón ßobu na ßwój wós a dowjeſe jeho potom domoj na faru.

(Pokracžowanje.)

W Ponczanſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracžowanje.)

„Ale, Schołta“, ſapocža miſchtr kowař, „ty nam pſchezo hiſchcže roſeſtajał njejßy, kajke budže to po prawom w ſozialdemokratiſkim ſtacže“.

„Prawje maſch“, Schołta wotmolwi, „ßmy w rosrěczowanju kuſk wot teho woteſchli, runjež to, ſchtož wam runje rospowjedach, hižo k temu ßłuſcha. Po tajkim nam wſchitkim ßo naſche pola wosmu, naſche měſniki ßo wukopaja a wſchitko wokoło Ponjež budže jene wulke daloke polo — ßo wě, kaž też wokoło wſchitkich druhich wßow. Rjane to njebudze. Hdyž my nětko na naſchej wowczej horje ſtejimy a ßo wohladujemy, nam, tutón pißany wobraz w dolinje widžazy, wutroba poſkakuje — tu ropß, tam džeczel, tu rožka a tam pſcheńza. W ſozialdemokratiſkim ſtacže bud e woſtudke ſ hory hladacź, pſchetoż to budže wſcho jena daloka runina. Sso wě, ſo ßo też naſche hródže ſwotorhaja, wſchitke naſche krumy a konje wo wßy do wulkich hródžow pſchińdu, naſcha zyła wjeß druhi napohlad donanje. Njebjcze ßo pak teho dla, tak khětſje ßo to natwaricź njeda, wot naß to žadyn njedocžaka. Na polach budža wulke parne płuhi woracź, ſ maſchinami budže ßo ßycź, kopacź, ßyz a žnjecź. S jich wjele maſchinami budže ßo rola derje wobdźěłacź a ruczneho dźěła budze mało treba. Cžiſcže wſchak bjes njeho njepóńdže; pola maſchinow dyrbi też něchtó ſtejecź, rěpa dyrbi ßo wobkopacź, žně dyrbja ßo domoj khowacź, hnój dyrbi ßo na wós ſmjetacź a potom roſtidacź. Sa cžłowjekow je potom też hiſchcže doſcź dźěłacź a potom dyrbimy wſchitzy bjes wuwſacža k ruzy bycź, njehladajo na to, hacź ßmy dźenßa ſ baronom abo ſ krumarku.“

„Haj, ſchtó dha budže nam dźěło kaſacź?“ ßo bur Schlenkař ßmějkotajo wopraſcha.

„Woni budža ſaſtojnizy“, wotmolwi Schołta, „kaž je tu na naſchim knježim dworje inſpektor a pißař; tajkich budže jich potom w Ponjezach wjazy“.

„Schtó dha pak jich poſtaji?“ ßo jedyn dale praſcheſche.

„Jich ßebi wuſwolimy, nam ſozialdemokratojo praja“, Schołta wotmolwi.

„Ach, mój Božo“, Ryczerjez Jan ſawoła, „njeje dha wólbow doſcź a pſchi nich doſcź ſwadźenja. Kajka budže to hakle hara, hdyž ßwojich ſaſtojnikow wuſwolimy. To budže kóždy chžycź inſpektor bycź.“

„To ßebi też ja myßlu“, Schołta dale powjedaſche, „tola cźi knježa ſozialdemokratojo praja, my ßebi najhódniſchich wuſwolimy. Ale nima dha ßo kóždy ſa najhódniſcheho? Bjes pukow tajka wólba nimo njepóńdže. Tola njech ßu nětko inſpektorjo wuſwoleni — nětko jich najwyſchſchi komanděruje: W Ponjezach ma jutſje 28 mužow k maſchinam hicź, 20 hnój woſycź, 50 žonow rěpu wobkopowacź, 20 ßyno dźěłacź atd.“

„To nihdy njepóńdže“, ſawoła kowař, „jedyn to wſchitko pſchewidźecź njemóže, 4000 jutrow je pſchewjele ſa jeneho“.

„So budže to cźežka wěz, ja pſchidam“, Schołta wotmolwi. „Nětk pomyßlcže ßebi, w druhich wßach je to runje tak, tam ßu też ſaſtojnizy, a hdyž dyrbi porjad bycź, dyrbi ſa nětotre wßy hromadže ſaßo wyſchſchi nahladowař bycź a też ſa zyły wokrjeß, ſa zyłu provinzu, ſa zyły ſtat. Kak wjele ſaſtojnikow dyrbjało to bycź a ſchtó móhł to wſchitko wobknježicź! To ani móžno njeje. Nětko kóždy na ßwojim wobßedźenſtwje ßedźi, wſchitko ßam pſchewidźi a wobdźěła, kaž derje to móže.“

„Ale Schołta, praj mi tola“, ſawoła miſchtr kowař, „hdyž w ſozialdemokratiſkim ſtacže žaneho rosdźěla bycź njeßmě a dyrbja wſchitzy te ßame prawa měcź, ſchtó dha chze jenym žonam pſchikaſacź hnój kidacź, druhim ßyno dźěłacź. To by tola žałoſtna hara naſtała, hdyž dyrbi 18 žonow hnój kidacź a 20 druhich ſ hrabjemi na ßyna hicź. Abo njebudža pſchi hubjenym wjedrje wſchitzy radſcho domach dźěłacź chžycź, haž won hicź a rěpu wobkopowacź.“

„To je cźiſcže moja myßl“, praji bur Schołta; „cźi ſozialdemokratojo maja wſchitkich cžłowjekow ſa jandželow a praja: W jich ſtacže ßo nichtó wadźicź njebudže. Schtóž to wěri, je kopoł. Tola k nuſy wſchak ßo do ſkutka ſtajicź da. Woni maja ßo w dźěłanju wotměnjecź, dźenßa cźi jeni hnój kidaja, cźi druſy ßyno dźěłaja, jutſje je nawopak. Dyrbjałe ßo knihe wjeſcź, ſa kóždu žonu je jedyn bok, na kotrymž napißane ſteji, kelko dnjow je rěpu wobkopowała, hnój kidała, ßyno dźěłała atd.“

„Nó, Schołta“, druhi praji, „to by pißanje bjes kónza było; to dyrbjało w Ponjezach ſ najmjeńſcha 20 pißarjow bycź, kiž pſchezo wſchitko napißuja, ſchto, kak wjele a kak dołho je kóždy dźěłał. Naſch pißař na knježim dworje ma hižo doſcź cžinicź a wón ßebi tola jenož napißuje, kak wjele dnjow ßu mužojo a žony na dźěle byli, ßo pak dale wo to njeſtara, ſchto ßu cžinili, a ßobotu ßo mſda wupłacźuje. W ſozialdemokratiſkim ſtacže pak by pißanje bjes kónza było“.

„Haj, luby pſchecźelo, dźenßniſchi dźeń ßo hižo doſcź tinty pſchepiſche, ale w pſchichodnym ſtacže budže dźeßacź krócź tak wjele pißarjow nuſnych, kotrychž dyrbimy wſchitkich ßobu ſdźerżecź.“

„Kak pak potom budže“, ßo dołhi cźěßla praſcheſche, „hdyž jena žona pſchi hnójkidanju pilna njeje.“

„Haj“, wotmolwi Schołta, „cźi ſozialdemokratojo praja: W jich ſtacže nichtó lěni njebudže; wſchitzy budža pilni a dźěławi, dokelž wjedža, ſo budže pſches dźěławoſcź dźěło prjedy hotowe a ſo móže potom też kóždy wjazy doſtacź.“

„To je ßměſchne!“ bě hłóß ßłyſchecź, „na to budže ßebi žona, kiž rěpu wobkopuje, runje myßlicź, ſo pſches jejnu dźěławoſcź rěpa rjeńſcha naroſcže a ſo móže ßo ſ njeje wjazy zokora nadźěłacź a ſo też jej ſ tym nješchto wjazy pſchipadnje. Skerje ßebi myßli: Na polach jich telko tawſynt dźěła, to budže wſcho w ßwojim cžaßu hotowe a doſtacź dyrbju tola to ßwoje. Jena ßo na druhu ſpuſchcža. A pſchińdže-li nahladowař a ju k dźěłu honi, jemu wotmolwi: „Ty mi niczo prajicź nimaſch, ty niczo wjazy njejßy hacź ja; lěpje by było, hdy by ßebi też motyku wſak a kopak!“

„To ßebi też myßlu“, praji Schołta, „wužitk, kiž ma kóždy ßam ſa ßebje, jeho cźěri pilny bycź. Schtóž derje a wjele dźěła, ßebi też wjele ſaßłuži. To widźimy na dźěłach, kiž ßo do akorda dawaja; wſchitzy wjele pilniſcho dźěkaja, dokelž wjedža, cźim prjedy ßu hotowi, cźim wjazy pjenjes ßyda. S teho cźiſcže jaßnje widźi, ſo jich wužitk ludźi dźěławych cźini. Hdyž w pſchichodnym ſtacže nichtó niczo wjazy wot ßwojeje dźěławoſcže nima, hacź druhi ßebi myßli: Sa tebje hiſchcže telko a telko milijonow dźěła; wón budže ßo dźěła ſdalowacź a ſ nahladowarjemi by bitwa bjes kónza była. To njedyrbjeli cžłowjekow ſnacź, kajzy woprawdže ßu. To je najhłupiſche wuprajenje ſozialdemokratow, ſo jenož nětcźiſchi rosdźěl bohatych a khudych cžłowjekow hubjenych a lěnich a paduchow cźini, a ſo budža, hdyž budže tón rosdźěl

sběhnjeny, wschitzy jandźeljo pilni a dźěławi. Cźłowska wutroba je a budźe pschezo ta ßama, dźenßa kaž w pschichodnym stacźe sozialdemokratow."

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naschim cźaßu.

22. oktobra, narodny dźeń nascheje lubeje khěžorki, bu najmłódscha prynzeßa kschcźena a dosta mjena: Viktorija Louisa Adelheid Mathilda Charlotta. Kaž kschcźenik generalny superintendenta dr. Dryander w ßwojim pręd̆owanju napominasche: „Dajcźe nam nasche modlitwy sjednocźicź s próstwami kralowskeju starscheju a wyßokich kmótrow, so by psches Bożu hnadu młoda prynzeßa narostka, žohnowana wot teho Knjesa a wschędnje nowe žohnowanje sa kralowski dom, lubowana ßotra fěrschcźinskim bratram, wusnawarka ßwojeho sbóžnika, snamjo wótznemu krajej w dobrym a słym cźaßu, w młodosczi a starobje, w žiwjenju a wumrjeczu ßlubjenje ßwojeje kschcźenizy wěsta: „Tón Knjes spomni na naß a žohnuje naß."

Khěžor je psches ministerstwo wschěm sastojnikam, kiž ßu k wotdźerženju kholerineho stracha ßobu pomhali, ßwój dźak wuprajicź dał. Straschny mór je s Hamburga nimale zyle wuhnaty. Tola ßo boja, so wón ßo s naléczom saßo wróczi a Hamburgska wyschnosczź je teho dla k podtłóczenju 1,500,000 hriwnow žadała.

Khěžorstwowy ßejm, kiž ma woßebje jednacź wo nowym pschisporjenju nascheho wójska, budźe ßo 5. novembra swołacź.

Swjeßeleny s narodom młodeje prynzeßy je khěžor 400 žónskim, kiž buchu dla wschelakich pschenđźenjow khostane, schtrafu spuschczik.

Knjes farař Räda nad ßerbskej woßadźe w Mužakowje, kiž chze po ßwěrnym wjelelětnym słuženju ßwoje farske sastojnstwo słožicź, je wot Jeho Majestosczе khěžora rjad cźerwjeneho worjoła jako snamjo dźaka a cźesczе dostał. Bóh luby Knjes chzył wyßokodostojnemu duschepastyrjej hischcźe wjele lět derje saßłuženeho wotpoczinka a měrny ßwjatok wobradźicź.

Krjebjanska hrabinka s Einsiedel pyta k wothladanju dweju khoreju mužow, khromeho hólza, kiž ßebi ßam pomhacź njemóże a schędźiwza, wjazy hacź 70 lět stareho, sprawnu žónsku. Wona ma khěžku, hdźeź taj dwaj bydlitaj a hdźeź diakonyßa mało-dźěcźazu schulu wodźi, a sahrodku wobstaracź. Sslużba njeje pschecźeźka. Tajke žónske, kotreź chzedźa ßłużbu na ßo wsacź, njech ßo woprascheja pola wudawarja tutych kopjenkow, fararja dr. Selle w Krjebi, abo pola knjenje hrabinki ßameje. Pucźowanje do Krjebje ßo sapłacźi.

Scźerpliwosczź.

Po němskim wot A. T.

„Scźerpliwosczź a rosom" stej dwě sdobnej wězy, my hižo jako hólzy husto prajachmy, runjeź bychmy ßami jara mało scźerpliwosczе a rosoma w žiwjenju pokasowali. Hdyž ßym nětko po Bożej woli psches pok sta lět we wulkej scźerpliwosczi žiwy bycź dyrbjał a hdyž ßym po cźaßu też něschto wjazy rosoma nabył, njesmějesch mi, luby cźitarjo, sa sło, hdyž tebi něschto wo scźerpliwosczi powjedam.

Scźerpliwosczź pschińdźe wot ßłowa cźerpicź a wulki dźěl nascheje mudrosczе žiwjenja w tym wobsteji, so my rosymimy, ßo bjes ßobu w scźerpliwosczi snjesczź a so pschezo wjazy scźerpliwosczе ßebi nabydźemy a nawuknjemy. Junu muž ke mni pschińdźe a ßo mje woprascha, hacź ßo lóhko cźinicź da, so ßo mandźelski a mandźelska saßo dźělicź dataj. Hdyž ßo jeho na to praschach, hacź je w tym, na cźoż ßebi myßli, pschicźina k dźělenju, wotmolwi wón: „Ně, ale hdyž stej muž a žona w tym psches jene, so chzetaj ßo dźělicź, njeje potom lóhko jimaj jeju žadanje dopjelnicź?" — Nětko sa tym pschińdźech, so ßo tón muž ßam ßwoje dla tak prascha a jemu khutnje a krucźe wotmolwich: „Schto ßebi myßlicźe? Tak daloko, Bohu budź dźak, hischcźe njejßmy, so mandźelskaj hromadźe běžitaj, so byschtaj khwilu hromadźe žiwaj bykoj a potom, hdyž ßo jimaj to wjazy njelubi, saßo rósno schkoj. Wonaj mataj w scźerpliwosczi hromadźe žiwaj bycź, potom wscho póndźe a dyrbi też hicź!" Tón muž woteńdźe — pola njeju dźenßa hischcźe wschitko derje dźe. — O kak někotre mandźelstwo je jenicźzy teho dla njesbožowne, dokelž mandźelskaj praweje scźerpliwosczе nimataj. To njeje tak myßlene, so dyrbjakoj mandźelski abo mandźelska ßebi s tym pomhacź, so jedyn symny bjes cźucźa wschitko wot druheho snjeßy. Schtóž ßo s tajkim lodowym wodźeczom wobróni, tón njeje scźerpliwy, pschetož sady tajkeho wodźecźa tola niczo druhe khiba njescźerpliwosczź tczi. Běda temu, kotryž njescźerpliwosczi spody teho wodźecźa hłuboko we wutrobje žracź dawa. Hdyž ßo potom junkrócź to wodźecźe rospuknje, je cźim hórje. Ně, tak je to myßlene, kaž to japoschtoł Pawoł w ßwojim wyßokim khěrluschu wo luboscźi wupraji: „Luboscź wscheho ßo nadźije, wscho pschecźerpi." Prawa scźerpliwosczź ßebi dobre myßli wot druheho pschi wschej njejednocźe, kotraž pschińdźe. Scźerpliwy wě, kak pomału to dobre w jeho wutrobje roscźe a teho dla też pola druheho s měrom cźaka, hacź ßo pokaže. Wón s druhim wobkhadźuje, jeho wo scźerpliwosczź prosche a jemu ßamemu scźerpliwosczź pokasujo. Tak dwaj cźłowjekaj psches scźerpliwosczź hromadźe srosczetaj. Potom je, kaž Reuter praji: „Mandźelstwo je kaž jabłukowy schtom; ludźo ßebi s njeho jabłuka schcźipaja, ale najrjeńsche tola na wjerschku wißaja; mudry muž hacź do nasymy cźaka, potom wone jemu do klina padnu a potom ßu jara dobre a ßłódne."

Kak móhło pschecźelstwo bjes cźłowjekami bjes scźerpliwosczе wobstacź? Sso praji, so njejstej dwě jenajkej łopjenzy na žanym schtomje. Wjele mjenje staj dwaj zyle jenajkej cźłowjekaj. Ma-li pak cźłowjek scźerpliwosczź, bórsy na druhim to abo tamne namaka, schtož ßo jemu spodoba a pschi cźimž na to sabydźe, schto jemu prawe na nim njeje.

Hdźeź pohladasch do wschelakich wobstejnosczow žiwjenja, wschudźom płacźi to ßłowo: „Scźerpliwosczź je wam trjeba!" Kak móhli knjeża se ßwojimi ßłużobnymi, husto też ßłużobni se ßwojimi knjezimi wobeńcź bjes scźerpliwosczе?

Psched krótkim ßłyschach powjedacź: Nan da ßwojeho ßyna k cźěßliskemu mischtrej do wužby, tola sa něschto cźaßa tón mischtr praji, so teho hólza trjebacź njemóże, dokelž je pschejara njeschikny. Duž ßłyschesche nan wo druhim bóle scźerpliwym mischtrje, k temu ßwojeho hólza da, a tón, kiž běsche po wuprajenju prěnjeho mischtra njeschikny, je nětko měschczański twarski radźicźel w wjetschim měscźe nascheho wótzneho kraja. O kak wjele starschi a mischtrjo pschehladaja a skaża, dokelž scźerpliwosczе nimaja.

A kaž je we wschitkich wobstejnosczach, we kotrychž maja wschelazy sa pschezo abo sa dlěžschi cźaß hromadźe cźinicź, scźerpliwosczź nusna, tak też pschi druhich nakhwilnych setkanjach. — N. psch. ja ßedźu domach a pißam. Duž ßo wo durje klapa a na moje „nuts" něchtó sastupi, kotrehož sa wostudkeho cźłowjeka snaju. Ja pschi ßebi myßlu: „Ach so by radscho domach wostał!" ale ja ßo wot scźerpliwosczе wodźicź dam a jemu pschecźelnje stoł poskicźu. Ja scźerpliwje na njeho poßkucham, a ßo teho ženje hischcźe kak njejßym. A dźěło mi, hdyž běch tak w scźerpliwosczi popruhowany, potom cźim lěpje do prědka dźěsche.

Jako prěnjej cźłowjekaj docźakacź njemóżeschtaj, ale hnydom sa sakasanymi płodami pschimnyschtaj, so byschtaj na to waschnje hnydom Bohu runej bykoj, staj s tym ßwoje a ßwojich potomnikow sboże saniczikoj. Bóh tón Knjes w ßwojej njeskónczнej scźerpliwosczi cźłowjekow pyta, so by jich wumóhł. A w Jesußu Khrystußu je ßo nam sjewiła scźerpliwosczź Boża. A wón je ju wopokasał cźaß ßwojeho khodźenja bjes nami, so móżemy ßo modlicź a spěwacź:

„O jehnjo Boże ßwjate,
Na kschiżu sarěsane,
K tej ßmjercźi sa naß date,
Naß shoja twoje rany!"

Schto móhło naß lépje pyschicź, hacź scźerpliwosczź?

Scźerpliwje w dobrych skutkach dyrbimy stejecź sa tym wěcznym žiwjenjom, praji japoschtoł Pawoł (Romsk. 2, 7) a Khrystuß mjenuje tych ßwojich prawych wucźomnikow, kiž płody njeßu w scźerpliwosczi.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 45.
6. nov.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo tóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Reformazijski ßwjedzeń.

Mat. 10, 32: „Schtóž mje pósnaje psched ludzimi, teho chzu ja tež pósnacz psched ßwojim Wótzom, kiž w njebjeßach je."

Lětuschi reformazijski ßwjedzeń, 31. oktobra, je ßo pschipołdnju wot 12—1 hodz. we wschěch evangelskich zyrkwjach w Pruskej móznje swoniło. Hewak ßo to tutón dzeń njestanje. Tón ßwjedzeń ßo hewak w najwjazy woßadach pschichodnu njedzelu ßwjeczi. Czeho dla je to lětßa ßo stało? Najwyschscha zyrkwina wyschnoscz bě to kasała. Stara hrodowa zyrkej w Wittenbergu, na kotrejež durje bě Luther 95 ßadow pschecziwo wotpuskej pschibił, dyrbjesche ßo po ßwojim kraßnym wobnowjenju w pschitomnosczi khěžora a sastupjerjow zyłeho evangelskeho luda ßwjatoczinje poßwjeczicz. Tutemu ßwjedzenjej k czesczi a s wjeßelom nad starym wyßokodostojnym narodnym měscze wobnowjeneje zyrkwje je ßo wschudzom swoniło. Ale temu, kiž s prawym dzakom a s nutrnym wjeßelom na ßwojej evangelskej zyrkwi na tute synki poßłuchasche, mózachu wone hischcze wjazy prajicz. To, schtož kóždemu evangelskemu prědowacz chzychu, steji w ßłowach nascheho ßwj. teksta: Schtóž mje pósnaje psched ludzimi, teho chzu ja tež pósnacz psched ßwojim Wótzom, kiž w njebjeßach je. Trojake prědowanje ßłyschisch, tutón schpruch wopominajo, s trojakeho wusnawarskeho pschebiwanja twojich swonow: wo ßwjatym prawje evangelskeje zyrkwje, wo jeje ßwjatej pschißłuschnosczi, wo jeje kraßnym ßlubjenju. „Schtóž mje pósnaje", praji nasch luby sbóżnik. Wón chze po tajkim, so by wón pósnawany był. Wón dawa tym ßwojim to ßwjate prawo, sboże w Khrystußu wschudzom pschipowjedacz. Njeje w żanym druhim ta sbóżnoscz. Jesuß Khrystuß je tón jeniczki ßrědnik bjes Bohom a człowjekami. Wón je nam sczinjeny wot Boha k mudrosczi, k prawdosczi, k wußwjeczenju a k wumóżenju. To ßu ßwjeczi japoschtoljo wschudzom wusnawali; na tutym założku ßu zyrkej natwarili. Wona drje je ßo posdzischo wot tuteho założka sdaliła. Ta zyrkej, pschecziwo kotrejež błudnym wuczbam nasch Luther wustupowasche, czesczesche drje Khrystußa, ale jeniczki ßrědnik njeje wón wjazy był sa ludzi. Město njeho ßu ßwjeczi, wot człowjekow sa ßwjatych wudawani ßwjeczi, sastupicz dyrbjeli. Sbóżnych czinjaze dowěrjenje na Khrystußowu hnadu bě ßo shubiło a tón wot ßwjateho pißma sjewjeny pucz k sbóżnosczi bě sawrjeny. Hischcze dzenßa je w Romskej zyrkwi tak. Bamž je hakle wóndano prajił: „Pschewyßoka kraßnoscz Jesom Khryста dyrbi człowjeka satraschicz; duż je jim w ßwjatej Marji snamjo wschěch dobrych poczinkow date; sa njej mamy khodzicz, hdyż chzemy jejneje sbóżnosczе dzělomni bycz." Jow ßo prěduje hinaschi pucz k sbóżnosczi, hacż w ßwj. pißmje.

Nascha evangelska zyrkej wostanje pschi tym starym po ßwjatym pißmje, a ßo dzakuje Lutherej, so je nam s Bożej hnadu tutón jeniczki pucz saßo pokasał a wotewrił, kiž rěka: Khrystuß. Na tutón pucz słożuje ßo dobre prawo nascheje droheje zyrkwje. Jesom Khryста wusnawacz sa jeniczkeho wumóżnika a sastupjerja pola Boha, to je nasche dobre prawo. Hdyż to żaneho prawa w Khrystußowej zyrkwi nima, dha njewěmy s zyła, schto ma w njej prawo.

Romſka zyrkej je Lutherej a tym jeho tole prawo wobarała a ma evangelſku zyrkej ſa hromadu wotpadnjenych. Nĕ, naſcha zyrkej njeje wotpadnjena ſekta, njeje kezarſka ſhromadźiſna, ale wona je prawa zyrkej, ſałożena nad ſałožku japoſchtołow a profetow, hdźež je Jeſuß Khryſtuß rózkny kamjeń.

To ßu nam ſwonowe ſynki reformazijſkeho ßwjedźenja najprjedy prĕdowałe.

Wone pak chzychu naß dale na ßwjatu pſchißłuſchnoſcź evangelſkeje zyrkwje dopomnicź. „Schtóž mje póſnaje", woła naſch Knjes. Jako bĕ Luther Khryſtußa w wĕrje póſnał, bĕ to jemu ßwjata pſchißłuſchnoſcź, jeho tež ſ ertom a ſe ſkutkom póſnacź. Sſwĕru je to cźinił pſched ludźimi, pſched khĕžorom a fĕrſchtami: Jow ſteju, hinak njemóžu, Bóh pomhaj mi. Hamjeń. We wſchĕch ßwojich mnohich pißmach, w prĕdowanjach a khĕrluſchach, w žiwjenju a ßmjercźi bĕ wón wjeßeły a khrobły wuſnawać Jeſom Khryſta. A jeho pſchecźeljo ßu ſa nim khodźili. Augsburgſke wĕrywuſnacźe ma na ßwojej prĕnjej ſtronje ßłowo: Ja rĕcźu wot twojich ßwĕdcźenjow pſched kralemi a ßo njehanibuju. Pſ. 119, 46. Ach, ſo by duch prĕnich ßwĕdkow w naß wſchitkich ſaßo wotucźił! Evangelſki kſcheſcźijan bycź, to njerĕka jenož po Lutherowym katechismuſu roswucźeny bycź, ale Lutherowu wĕru, wĕru do Jeſom Khryſta ſ zyłej wutrobu ſa najrjeńſche kubło nutskowneho cźłowjeka wuſnawacź. Njech naſche evangelſke póſnacźe njewobſteji w hołych ßłowach, w ſwonkownym kemſchikhodźenju, ale w wopokaſanju ducha a mozy. Njech my proteſtirujemy (t. r. napſchecźiwo ſtupamy) wopacźnej ßwobodźe, kotraž pod pſchikrycźom: nimamy žanych mĕſchnikow, kiž bychu nam kaſacź mĕli, wſchĕ pſchißłuſchnoſcźe pſchecźiwo Bohu temu Knjeſej ſaprĕwa; njech my proteſtirujemy pſchecźiwo wopacźnej mudroſcźi, kotraž ßebi ßwoju wĕru ßama wunamaka a njecha ßo dźeržecź evangelſkeho wuſnacźa. Khryſtuß! njech rĕka w naſchim myßlenju a rĕcźenju a cźinjenju; Khryſtuß! w žiwjenju, cźerpjenju a wumrjecźu. Njech je wón nam jene a tež wſcho! To chzychu nam ſwony reformazijſkeho ßwjedźenja k druhemu do wutrobow ſwonicź.

Cźinimy=li tak, dha njebudźe tón Knjes ſkomdźicź kraßne ßlubjenje nad ßwojej zyrkwju dopjelnicź: ſchtóž mje póſnaje, teho chzu ja tež póſnacź. Wón je ßo k Lutherej a k jeho ſkutkej tež pſched ludźimi póſnał. S nim je Luther wulku wĕz dokonjał; ſ nim ßo troſchtowacź móhł: „Muž prawy ſa naß wojuje"; ſ nim je wón ßo bĕdźił a kraßnje dobywał.

Runje tak je ßo tón Knjes k naſchej zyrkwi póſnał hacž do dźenßniſcheho dnja. W Romſkej zyrkwi praja: Žane kezarſtwo njeje dlĕje trało hacž 300 lĕt; duž cźakaja na pſcheſtacźe naſcheje evangelſkeje wĕry. Woni budźa ßo mylicź; hdyž naſcha zyrkej ßo njekhabłajo ßwojeho Jeſußa dźerži, dha njebudźa helſke wrota ju pſchemóc. Romſki mĕſchnik dźeſche ras k evangelſkemu burej: S waſchej zyrkwju je Matej na poßlednim. Duž tón wjeßele wotmolwi: dha wſchak derje ſ njej ſteji; pſchetož tam je pißane: Ja ßym pola waß wſchitke dny hacž do ſkónczenja ßwĕta. (Mat. 28, 20.) Lubowani pſchecźeljo ſe ßerbſkeho luda! Ach, dźeržcźe ßo ßwĕru waſcheje evangelſkeje zyrkwje a jeje rjaneho wuſnacźa k Khryſtußej. Wy ßo evangelijej ſa kraßne dary dźakujecźe: ſa dźĕcźaſtwo pola Boha, ſa herbſtwo ſbóžnoſcźe a ſa Boże ßłowo w macźerńej rĕcźi, ſ kotrehož wſcho to ſhonicźe. Naſcha zyrkej njeżada ßebi teje cźeſcźe, ſo je jeniczzy ßama ſbóžnych cźinjaza a wĕ: tež w Romſkej zyrkwi budźe jich wjele ſbóžnych. Ale wĕmy tež po Knjeſowym ßamßnym ßłowje: Temu wuſnacźu, kotrež Jeſußej wſchu cźeſcź woſtaji, je hnadna mſda najwĕſcźiſcha. „Schtóž mje póſnaje pſched ludźimi, teho chzu ja tež póſnacź pſched ßwojim Wótzom, kiž w njebjeßach je." Hamjeń.

Michał Kamjeńczk, knježich cźeladnych duchowny ſaſtarać.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

4. Kak buſchtaj dwaj bjes ßobu pſches jene.

Hlejcźe, ßwoju nohu bĕ ßebi tónle farać drje ſlemił, niž pak ßwoju wĕru. Prĕnje ßłowo, ſ kotrymž wón doma wſchĕch ßwojich poſtrowi, bĕ: „Mój luby ſbóžnik je mje pſchiſchoł kuſcźiczk doma wopytacź." Ale wjele cźežſche domapytanje dyrbjeſche dale poſdźiſcho na njeho wboheho pſchińcź. Sſwoju nohu mĕjeſche ſaßo wurunanu, kołowokoło njeje mĕjeſche cźeńke deſchki nakładźene a twjerdźe hromadźe ſawjaſane. Nĕtkle mĕjeſche tu tón wbohi wjele ſtyſknych dnjow a dyrbjeſche žałoſtnje wjele pſchecźerpicź, ale tola ſawoſta wón ſpochi ſcźerpliwy. Jeho woßadni bĕchu kóždu nóz pſchi nim, pak tón, pak tamny. Kóždy chzyſche bycź najradſcho ßam prĕni pſchi nim. Na wſchĕm poßledku pak bĕ jeho wulka boloſcź wſchu móz ſ njeho wuwſaka a jemu wſchĕ myßle wurubiła, duž da wón druheho, wuſtojniſcheho lĕkarja k ßebi ſawołacź. Tón pak ßo hnydom na to dohlada, ſo je jeho noha wſcha hacž do ßameho kolena ſajĕtſena, a ſo ßu wſchĕ jejne žiłki nahnite. Nĕtkle tu ſa njeho žana hinaſcha rada njebĕ, hacž ſo dyrbjeſche ßo jemu ta noha wotewſacź. Knjes farać ßebi myßleſche, ſo budźe tu ſa njeho kónz, ſcźini ſ khwatom ßwój teſtament, da ßebi Boże wotkaſanje dacź, a chzyſche na to khwilku ßwoju nohu poſabycź a ßebi ſ cźichej modlitwu k Bohu pola njeho tam horka ßwój wumjeńczk wuproßycź, do kajkehož móhł ſańcź, hdy dyrbjał tu bórſy ſe ßwĕta woteńcź. Hacž je ßo móhł do ßwojeho Knjeſa nuts ſawĕricź, nuts ſalubowacź a nuts ſamodlicź, ſo joh' jeho noha khwilu na pokoj woſtaji, abo hacž je joh' jeho noha druhdy khwilu pſchi modlenju ſatorhła, a hacž je dyrbjał druhdy pódla ſ hłoßom ſażałoſcźicź, njewĕm prajicź.

Jako dyrbjachu jemu nĕtkle jeho nohu wotewſacź, wucźerpi wón wſcho tole ſ wulkim mĕrom a ſ wulkej ſcźerpliwoſcźu. Jeniczki jedyn krócź wón na to ſaſkorži, ſo jich pikła, ſ kotrejž jemu koſcźe pſcherĕſachu, doſcź wótra njeje. Jako bĕchu jemu jeho nohu wotrĕſali, bĕ jeho duſcha wſcha do Bożeje wole podata, duž wón ſawoła: „Wo moju nohu mi niczo cźinicź njeje, ſe ßamej ßwojej nohu njemóże nichtó ßwojeho Knjeſa lubo mĕcź." Tón cźaß, w kotrymž bu wón takle doma wopytany, bĕ ſa njeho cźaß najbohatſcheje Bożeje hnady. Ženje njebĕ wón ſe ßwojim ſbóžnikom ſ wjetſchej a ſ wutrobniſchej luboſcźu wobkhadźał, hacž jako dyrbjeſche tu na ßwojim khorym łożu leżecź. „Móhł ja hiſchcźe bliže k tebi dóńcź, luby Knjeże" (wón nĕhdy praji), „chzył ſa to radſcho wobej ßwojej noſy, a wobej ruzy, haj ßwoju hłowu wſchemu pſchiwdacź." A poſdźiſcho je wón prajił: „W tamnym cźaßu bĕ ßebi mój luby ſbóžnik pſchi mni ßwoje wobydlenczko ſcźinił, hewak njebudźich na nihdy móhł tajki ſcźerpliwy a woprawdźe wſchón ſbóžny ſawoſtacź."

Dokelž bĕ wón nutſka w ßwojej wutrobje tajki wupokojeny, bu wón bórſy wuhojeny. Prjedy bĕ mĕł wobej noſy žiwej a cźiłej, nĕtkle pak mĕjeſche jenu ßwoju žiwu, a tu druhu ſ drjewa wudźĕłanu a dyrbjeſche ßo na dwĕ podpjerje ſepjerajo khodźicź. Wulke wjeßele jemu cźinjeſche, hdyž móżeſche doma na ßwojimaj podpjeromaj pak tu pak tam dóńcź pohladacź a ßebi ſaßo, kaž prajeſche, wſchĕ ßwoje jſtwiczki a komorki ſ nowa wudobycź. Haj, wón druhdy, hdyž jeho nĕchtó wopyta, ſe žortom praji: „Nĕtkle njetrjebam wjazy, dyžli jeniczku jenu nohajzu a jeniczki jedyn ſtupjeń, njetrjebam tež nikomu wjazy žanu viſitu cźinicź (k njemu na wopytanje dóńcź). To pak wĕm, ſo móžu na jeniczkim jenym ſałożku ſtacź a ja Boha wo to proſchu, ſo chzył mi ſa moju ſhubjenu nohu nowu wĕru ßwojeho praweho ducha dodaricź."

Jako wón prĕni krócź do ßwojeje ſahrodki dóńdże, woſtachu wſchitzy ludźo pſchi płocźe ſtejo na njoh' hladajo, a ſchtóž móżeſche, khwataſche k jeho ſahrodzy, ſo móhł jeho khwilu wohladacź. Po wſchej jeho woßadże bĕ wſchudźom wulke wjeßele, ale ßwoje

najwjetsche wjeßele mějachu wschitzy, jako wón se ßwojimaj podpjeromaj jutrowniczku psched Božim woltarjom stejesche. Haj, tam móżesche wón jim wo wschěm prawym ſ rowa wuſtanjenju powjedacź, wschako bě wón ßam ßobu se ßwojeho wuſtanył. Wón je poſdźiſcho powjedał, ſo je jemu tehdy jeho wutroba biła, każ dyrbjał psched ßwojej woßadu ßwoje druhe nowe naſtupne prědowanje ſczinicź. Jako ludźo tehdy ſe ßwojeho Božeho doma domoj dźěchu, praji ſtaryburik: „So ma naſch knjes farař nětkle jenu ßwoju nohu ſ drjewa, to nam niczo njewadźi, ale wſcha naſcha woßada njeßmě ženje žanu wěru měcź kotraż była, każ ſe ßameho drjewa wudźěłana.“

Bórſy je ßo wón nawucził na ßwojimaj podpjeromaj ſ jeneje khěże do druheje krocźicź, je ßwoje ſtadło napominał a ßo ſ nim k Bohu modlił. Wſchudźom ßebi jeho wſchitzy do doma witachu, każ był wón Boži japoſchtoł. So pak je wſcho cźěło jako trawa a wſcha cźlowjecza kraßnoſcź jako róźiczka na poli, njetrjebaſche wón nikomu prědowacź, to mózachu na nim ßamym wſchitzy ßami wohladacź, to też wſchitzy ſaczuchu, hdyż wón k nim pſchińdźe.

Dokelž běchu jemu wſchitzy jeho woßadni jara dobri, nahromadźichu woni ſa njeho mjelczo na dwě ſczi toleri, ſo móhł wón ſ nimi ßwoje wulke wudawki ſa ßwoje wuhojenje ſeſapłaczicź. Wón je hiſchcźe dołhi cźaß ſe ßwojej khromej nohu ſ wulkim žohnowanjom ßwoju woßadu ſaſtarał.

Takle bě Michał tu wěz ßwojemu khoremu najeńkej wupowjedał. Tón pak jemu nětkle praji: „Dźenß mam na wſchěm tym doſcź, Michale, ale jutſje dyrbiſch mi ſaßo pſchińcź něſchto powjedacź.“ S tym womjelkny. Ale Michał ßo duzy na nim dohlada, ſo bě jemu do woczow widźecź, kak ßo jemu we wutrobje wſcho horjeſche Wón ßebi ßwoje ruzy ſtykny, woſta tajkile leżo a bórſy bě wußnył. Tule nóz bě ßo jemu jeho nutskne ſkhorjenje, njeſczerpliwoſcź a wuhorſchenja na Boha a na jeho wodźenje, wſcho dolemiło.

Michał dale pſchi ßwojim khorym najeńku ſawoſta, jeho po zyłych nozach wothladajo, wupowjeda jemu něſchto, wuczita jemu to a tamne ſ dobrych knihow, a wjazy hacź junu je ßo wón ſa njeho wumodlił, ale ßo też ßobu ſ nim k Bohu pomodlił Tu rjanu wulku bibliju běſchtaj ßebi wonaj dołoj ſ noweje khěże do ßwojeje khoreje jſtwy donjeſcź. Knjeſej najeńkej chzyſche ßo huſto ſeſdacź, każ był Michał bohaty a ſamožity muž, hacź runje wón dale niczo njemějeſche, dyžli ßwój domczk, ßwoju ſahrodku a ßwoje hołbiki. Wón mějeſche jeho we wulkej cźeſczi a wobaj buſchtaj ſe ßwojimaj wutrobomaj pſches jene.

Hdyż ßo někoho wopraſchesch, kajku ma wón nutska ßam pſchi ßebi wěru a kajke ma nutska we ßebi žiwjenje, tehdy je někomužkuliž, każ dyrbjał do kißałeho jabłuka ſakußnycź a każ ßo jemu jeho huba njechała ſa to powoczinicź. Ale hdyż bě buſchtaj wobaj tutaj dwaj, najeńk a Michał, bjes ßobu ßamaj, tymaj woběmaj jeju hubje ßamej wot ßo dźěſchtej. S woprědka drje bě knjes Sahrodka huſto trochu hańbicźiwy był a njebě ſechzył Michałej ßwoju wutrobu wuwotkrycź, ale nětkle bě wón wſchón hinaſchi a bě ßam ſpochi prěni, kiž jemu pocza wupowjedacź, kak je jemu wokoło wutroby. Na wſchě wóßom njedźel je Michał ßwojeho khoreho knjeſa najeńka ßwěru pytał a wothladował.

(Pokracźowanje.)

W Ponczańſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracźowanje.)

„Hdy by ßo ſozialdemokratiſki ſtat ſałożił“, ßo miſchtr kowař wopraſcha, „ſchto dha potom ſo mnu?“

Schołta wotmolwi: „To ßym tebi tola hižo prajił; twoja kowarnja, zyły grat a ſahroda ßo tebi woſmje. Hacź by ſ zyła hiſchcźe w twojim twarjenju bydlicź ßměł, je jara njewěſte; pſchetož wone je rjenje twarjene, duż by ßo tam druhim też bydlicź chzyło. Tak wjele pak mózu tebi prajicź, nowe płuhi budźeſch potom ſ cźežka hiſchcźe dźěłacź, ty budźeſch jenož hiſchcźe maſchiny płatacź a porjedźecź; pſchetož w ſozialdemokratiſkim ſtacźe wſchitko ſ wulka póńdźe. Wſchudźom wulke fabriki, w kotrychž ßo lokomobile a parne płuhi dźěłaja; w druhich wulkich dźěłarnjach ßo möble abo draſty abo cźrije abo płaty cźinja. S fabrikow pſchińdźe wſcho do magazinow a ßo tak pſches zyły kraj rosdawa. W tym ſozialdemokratoju wulku dobrotu ſa pſchichod widźa, ſo wſchitzy prawje wjele doſtanu a maja tola pſchi tym mało dźěłacź; wſchudźom ma ßo pokna móz nałożecź. Na wßach budźeja jenož hiſchcźe płatarjo bydlicź; tajki ty też budźeſch, hdyż tebi ſ zyła dadźa dale kowarjowacź!“

„Luby Božo!“ ſawoła miſchtr kowař. „Nimamy dha dźenßniſchi dźeń hižo doſcź fabrikow? My mamy doſcź kura ſ zokroweje fabriki w Nowej Wßy do ßo ßrěbacź, hdyż ßo tam ſe wſchěch tſjóch wuhnjow kuri. A potom dyrbjake wſchudźom lokomobile ſtejecź a nihdźe niczo druhe khiba fabriki bycź! To budźe ſkónczńje zyły ßwět jena wulka fabrika! Ja też hiſchcźe ßłyſchał njeißym, ſo je ludźom pſchi wſchěch maſchinach a w tajkim horzym, próſchnym loſcźe a kurje jara derje.“

„Ty ßy prawje trjechił“, praji Schołta, „tajke budźe; ßwět budźe jena wulka fabrika, my wſchitzy ßmy jenož fabrikſzy dźěłacźerjo, wſcho jene, hacź ßmy na wßy abo w měſcźe žiwi.“

„Schołta“, ßo miſchtr kowař dale praſcheſche, „ſchtó ſměje poſtajicź, w kotrej fabrizy ma kóždy dźěłacź?“

„To móżeſch ßebi tola myßlicź“, wotmolwi Schołta, „cźi nahladowarjo abo inſpektarjo, kiž budźa wuſwoleni.“

„Ach, ſaßo cźi nahladowarjo“, tamny praji, „niczo hacź nahladowarjo, to drje nimale na kóždeho dźěłacźerja nahladowař pſchińdźe. A dale: njebudźe kóždy radſcho w ſchokoladowej fabrizy dźěłacź, abo tam, hdźež ßo dobre piwo wari, dźěłacź chzycź?“ Kóždy dyrbi tola te ßame prawa měcź; bjes cźlowjekami rosdźěła bycź njeßmě. Kak cźi jeni k temu pſchińdu, ſchokoladu jěſcź a piwo picź a cźi druſy dyrbja wuhnje mjeſcź a hnojowe jamy cźiſcźicź, pſchetož to budźe tola pola ſozialdemokratow też hiſchcźe nuſne. Wjedźecź wſchak to njemóżemy, cźi ludźo ßu tola pſchejara mudri.“

„Sso wě“, Schołta dźeſche, „to budźe cźežko, duż ßebi cźi knježa ßami rady njewjedźa. Woni drje praja: „Dźěłacźerjo móża ßo wotměnjecź, dźenßa ßy piwarz, jutſje tyſcheŕ abo lěto pjekař a potom dyrbiſch lěto wuhnje mjeſcź; ſo je pak to ßama hłupoſcź, kóžde dźěcźo póſnaje.“ Kóżda wěz ma ßo nawuknycź. Hdyż móhli ßo ludźo ßnano też na wßy wotměnjecź we wſchelakich dźěłach, w měſcźe ßo to njehodźi. Abo woni też praja: „Cźi dźěłacźerjo w ſchokoladowej fabrizy maja lóżſche a lěpſche dźěło, duż niech něſchto hodźin dlěje dźěłaja, hacź cźi, kiž jamy cźiſcźa. Ale ſchtó dha chzył to tak prawje poſtajicź; to by ſtajnje hara była bjes dźěłacźerjemi wſchelakich fabrikow.“

Miſchtr kowař ſapocźa: „Mój najſtarſchi chze też kowař bycź a ja niczo pſchecźiwo temu nimam. Każ ßym kowarńju wot nana herbował, tak dyrbi ju wón wote mnje doſtacź. Schtóż budźe ju jemu wſacź chzycź, temu budźe pokaſacź, hacź ma ßo něchtó do jeho wujow měſchecź. Wón nětko pucźuje. By wón też pola ſozialdemokratow móhł kowař bycź, hdyż by k temu pſchikhilnoſcź měł?“

„Schto ſchtó chze, pola ſozialdemokratow mało płacźi“, Schołta wotmolwi, „to by ßebi potom kóżdy wubracź chzył, ſchtož je najlěpſche a najſpodobniſche dźěło. Dźěło je a woſtanje wſchelake. Duż dyrbi kóżdy to cźinicź a to bycź, ſa cźož jeho poſtaja. Ma-li ſchtó pſchikhilnoſcźe, móże ßnano kowař wuknycź; je-li pak nahladowař pſchecźiwo temu abo ßu fabriki pokne, ßo druhdźe póſcźele, njedźiwajo na to, hacź chze abo niz. Twój najſtarſchi ßo też njeby ßměł na pucźowanje podacź a ßebi ßwět wobhladacź, pſchi tym ßo tola cźaß ſa dźěło ſhubi, wón ßměł jenož tam hicź, hdźež jeho póſcźela, ßo wě, daloko niz, hewak móhł ßo dźeń ſhubicź, kiž dyrbi ßo tola k wužitku wſchitkich wukupjecź.“

„To je tola pſche wſchu měru!“ ſawoła miſchtr kowař hněwny, „mój ßyn liſty dom piſche, ſ kotrychž widźimy, kak ſbožowny je, ſo je tak wjele wohladacź a nawuknycź móhł, wón ßo hižo na to wjeßeli, ſo budźe mi prawje wjele pokaſacź móz a njemóhł nichtó wjazy nawuknycź, ſchtož ßo jemu ſechze? Kóżdy wotrocźk móże cźahnycź, hdźež chze, kóżdy móże ßebi ßwoje rjemjeßłniſtwo wuſwolicź, dźěcźe mi prjecź ſ zyłymi ſozialdemokratiſkimi błaſnoſcźemi, woni chzedźa ſemju niz jenož fabriku, ale woprawdźite jaſtwo ſcźinicź.“

„To ßym ßebi hižo dołho myßlił“, Schołta dale rěcźeſche, „w ſozialdemokratiſkim ſtacźe je po wſchej ßwobodnoſcźi a ßwobodnoſcź je tola ßobu najrjeńſche kubło, kotreż je Bóh wot ſpocźatka cźlowjekam dał; njeje-li cźlowjek ßwobodny, to rěka, njemóże-li wjazy cźinicź, ſchtož chze, je wón jenož pół cźlowjeka.“

„Poßłuchaj, Schołta!“ ſawoła bur Schlenkař, „cźlowjekojo tu tola jenož k dźěłanju njeißu, woni chzedźa też žiwi bycź, jěſcź a picź; kajke dha ſ tym budźe?“

„Haj, Khorla“, Schołta wotmolwi, „to je tebi zyle dźiwna wěz; poßłuchaj, ty móżeſch ßebi wſchak to nětko hižo myßlicź. S fabrikow abo magazinow ßo cźrije a ſchtrympy, ſa naß kholowy a lazy, ſa žony pjeſle a ßuknje wo wßy rosdźěluja. Sso wě, po

barbje a schiczu po mózności wschě jenake, hewak bychmy tu hnydom saßo rosdźěl měli. Rostorhasch=li ßebi kholowy, donjeßesch je k krawzej, kiž ma płatanje, tón dźěru saplata a schtož je to dobre pschi tym — ty njetrjebasch niczo saplaczicz.“

„Sa to ßo dźakuju!“ krawz praji, „to njemóhł doplatacz. Schtó budźe ßo hischcże hladacz, so ßebi drasty njerostorha, hdyż wschitko darmo dostanje a ja mam potom wschitko płatacz.“

„Ty masch prawje“, Schokta na to dźesche, „rostorhało by ßo wjele, tola każ sozialdemokratojo praja, ßo w fabrikach wjele hotowe sczini. Woni pak pschewidźa, so pschi tajkej njeslutniwosczi ßo stat wobohaczicz njemóże.“ (Pokraczowanje.)

Roshlad w naschim czaßu.

Pońdźelu 31. oktobra ßo w Wittenbergu kraßny ßwjedźeń ßwjeczesche, kotryż wschěch evangelskich kschescźijanow nastupa. Ta hrodowa zyrkej, kotraż bě w běhu czaßow wschelku schkodu wsała a kotraż je nětko saßo nowa wutwarjena a rjenje wupyschena, bu s nowa poßwjeczena.

K tutemu ważnemu ßwjedźenju shromadźichu ßo evangelszy fěrschtojo abo jich sastupjerjo s naschim lubym khěžorom w Wittenbergu, so bychu ßo Bohu temu Knjesej dźakowali sa wschě žohnowanja, kotreż je psches wobnowjenje teje zyrkwje na naß wußypał a so bychu wschitkemu ßwětej sjawnje wopokasali, kak lubo ßwoju evangelsku zyrkej maja, a kak je Lutherowy duch hischcże móznje żiwy. Też běchu pscheproscheni a pschischli generalni superintendentojo pruskich provinzow, sastupjerjo zyrkwinych wyschnosczow evangelskich krajow, khěžorstwowy kanzler hrabja s Caprivi a druhy najwyschschi evangelszy ßwětni sastojnizy němskeho khěžorstwa a pruskeho kralestwa, wjele studentow a wulki lud s daloka a bliska. W 10 hodźinach shromadźichu ßo na torhoschczu pschi radnej khěži tuczi fěrschtojo, zyrkwini a ßwětni sastojnizy, wschitzy powitani wot pruskeho ministra kulta dr. Bossy a wot pschedßydy evangelskeje najwyschscheje zyrkwineje rady. W 11 hodźinach sapocza ßo swonjenje wschěch swonow. 1/4 12 hodź. pschijědźe Jeje Majestosczż khěžorka Augusta Viktorija k hrodowej zyrkwi a położi kraßne wěnzy na Lutherowy row. 5 mjeńschinow posdźischo pschińdźe Jeho Majestosczż khěžor Wylem s móznym wyskanjom wschitkeho luda. Khěžor dźěsche s zykym ßwjedźeńskim czahom k hrodowej zyrkwi. Stajnje ßo swonjesche a wot wěže hrodoweje zyrkwje ßo wot wojeńskich herzow Lutherowy khěrlusch: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam“ kraßnje piskasche a wschitzy spěwachu ßobu.

Prědku dźěchu direktorojo Wittenbergskeho prědarskeho seminara, superintendent Quandt, profeßor Reinicke a profeßor Schmidt, potom Barlinszy dwórni a domowi prědarjo Vieregge a Faber a spißaczel ßwjedźeńskeho pißma, konsistorialny radźiczel profeßor Köstlin s Hallskeje universitty. Potom sczěhowachu generalni superintendentojo, sastupjerjo zyrkwinych wyschnosczow Wittenbergskeho wokrjeßa a města, evangelszy Wittenbergszy duchowni, evangelszy generalojo a sastojnizy najwyschschich ßwětnych sastojnstwow, na to fěrschtojo s wulkimi ßwojeho kraja a skónczńje khěžor se ßwojim pschewodom.

Psched durjemi hrodoweje zyrkwje, na kotreż bě junu Marczin Luther ßwoje 95 ßadow pschibił, minister duchownych należnosczow dr. Bosse psched khěžorom rěcz dźerżesche, w kotrejż ßo w mjenje evangelskich wutrobow khěžorej dźakowasche, so bě s jeho móznym podpjeranjom tón skutk, kotryż bě jeho nan, khěžor Bjedrich III., sapocżał, kraßnemu kónzej dowjedźeny. Na to wyschschi twarski radźiczel Adler, mischtr zykeho twarskeho dźěła, khěžorej zyrkwiny klucz pschepoda, kotryż tón s dźakom sa wschu jeho prózu pschedßydźe evangelskeje najwyschscheje zyrkwineje rady dr. Barkhausenej poda. Tutón wutrobny dźak wupraji sa khěžorowe a evangelskich fěrschtow ßwěrne sakitanje a schkitowanje evangelskeje wěry a wobkrucza, so budźe tuta ßwjatniza evangelskeje zyrkwje napominanje, ßo ßwěrnje dźerżecz naschich wótzow wěry do Jesom Khrysta teho kschižowaneho a horjestanjeneho a sbóżneje nadźije wěczneho żiwjenja pokutnym hrěschnikam w Khrystußu Jesußu ßamym psches Bożu hnadu ßlubjeneho. Na to pschepoda wón móz ßwojeho sastojnstwa jako prjódkstejeŕ najwyschscheje krajneje zyrkwineje wyschnosczе k. superintendentej Quandtej jako powołanemu ßłużobnikej Bożeho ßłowa klucz, so by durje Bożeho doma wocżinił, kotreż chzyke bycz wschitkim, kiž psches nje stupaja, durje k njebjeskemu kralestwu. Durje ßo wotanknjeja a wocżinja a nětko dźěsche k Bożej ßłużbje, na kotrejż generalny superintendent Schokta s Magdeburga poßwjeczenje dokonja. Też w Bożim domje ßo khěrlusch: „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh ßam“ wot zykeje ßwjedźeńskeje gmejny spěwasche. Prědowanje dźerżesche Barlinski dwórny prědaŕ Vieregge, kotreż sakoži na 2 Mójs. 3, 4. 5.

Khěżor Wylem je dlěżschu rěcz dźerżak, hdyż ßo w Lutherowej khěži wulka hosczina sa fěrschtow a najdostojnischich knjesow, kotrychż bě 450, wotbywasche, w kotrejż wón ßwoju wěru do wěczneje wěrnosczе evangelija, naschu nadźiju w żiwjenju a wumrjeczu, wobtwjerdźi, a ßo fěrschtam dźakowasche, so běchu też woni pschischli.

Njech tajki ważny ßwjedźeń, kajkiż ßo s Bożej hnadu w Wittenbergu ßwjeczesche a tón dobry pschikład nascheho lubeho khěżora a wschěch druhich evangelskich fěrschtow, kiž ßo tak sjawnje evangelskej wěrje pschipósnachu, wutroby wschěch evangelskich kschescźijanow k nowej ßylnej wěrje sbudźi, so bychu wschitzy po khěżorowych ßłowach wopokasali: „My ßo twjerdźe dźerżimy wusnacza teho evangelija hacz do ßmjercze.“ K temu chzyła nam wschitkim Boża hnada pomhacz psches ßwojeho ßwjateho Ducha.

Nětk je doscz!

S móznym krocżenjom, tak so ßo semja pod jeho nohomaj satschaße, ßmjertny jandźel psches kraj czehnjesche. Hdźeż ßwoju ruku wupschestrě, tam żałosczachu a płakachu; hdźeż stupi, tam sanicżesche a morjesche. Podarmo ßo człowjekoju wobarachu, njemózni do rukow ßmjercze padźechu. W hněwje a sadwělowanju wótsje sawołachu, hdyż skażenje k nim ßo pschibliżowasche, ale bórsy jich ßmjercz se ßwojim mjeczom k mjelczenju pschinjeße.

„Njeje dha żaneho Boha, kiž móhł wobaracz, njeje żaneje ruki, kiž móhła naß s hubjenstwa wutorhnycz?“ ludźo hněwni wołachu.

Ale ßmjertny jandźel dale krocżesche, pschetoż wón běsche poßoł Boži, wupósłany na jeho pschikasnju — ludźo to ani njewjedźachu. Do kóżdeho doma, do kóżdeje hěty nastróżenje a sadwělowanje pschińdźe a kóżda wutroba ßo hórschesche na tu ruku, kiž tajku srudobu nocżini.

„Czeho dla nam tajke hubjenstwo? Ssmy my mjenje, hacz druhy? Schtó ma ßebje ßameho sa czisteho, so by ßebi swěrił kamjeń na naß czißnycz?“ Tak skorżachu wbosy w městach a na wßach.

Ale dale hrożesche ßmjercz. Duż czi stysknі ßwojej ruzy k njebjeßam posběhnychu: „Knjeże, praj, schtó je hrěschik, so naß ty tak ßurowje khostasch? Pokaż nam teho, kiž je twój hněw na naß pschinjeßł, so ßo wot njeho wotrjeknjemy!“ Bóh pak njewotmolwi, a hubjenstwo bu wjetsche, ßmjercże mjecz kóżdemu hrosysche.

Duż buchu ludźo czischi, wjazy njeskorżachu a kóżdy dźěsche do ßwojeje komorki srudny a styskny, padźe psched tym Knjesom na kolena. „Knjeże, ßym ja?“ ßo słamana wutroba praschesche.

A hlaj, duż ßo dźeń hněwa k kónzej pokhili. Bóh pschikasa ßmjercźi, so dyrbi pschestacz s morjenjom; pschetoż: „Rola je czista, nowe ßywy skhadźeja!“

Hlajtaj, so wo tym nichtó njeshoni! Mat. 9, 30.

Tak praji tón Knjes k ßlepymaj, hdyż bě jeju wustrowił, każ my husto po dźiwnym wustrowjenju s jeho rta to pohroženje ßłyschimy, so ßo wo tym rěczecz njeßmě. Wón chze, so by to saczuwanje jeho wobsboženja czische na wutrobu skutkowało. Duchowne żohnowanja Knjesowe njejßu k temu, so by ßo wo nich se ßußodami rěczało każ wo běrnjowych żnjach. My dyrbimy ßo psches te wokschewjaze hodźiny, kotreż mamy s jeho hnady, do czischiny dowjescz a jeho hnadże nad nami skutkowacz dacz. Tón Knjes czini ßwoje dźiwy, so by naschu wěru poßylnił. Duż d bnt sa tym stacz, so bychmy to żohnowanje měli.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyschinje dostacz. **Na schtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; ßoburedaktoraj: farar Lenk=Gencz w Klětnom a farar Gólcz w Budyschinku.
Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 46.
13. nov.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so tóždu sobotu w Smolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

22. njedźela po swj. Trojizy.

Fil. 1, 3: „Ja so dźakuju swojemu Bohu, tak husto, jako na was spominam, sa wasche towarstwo na tym evangeliju, wot prěnjeho dnja hacz sem.“

Niczo njeje sa kschesczijanow naschehoczaßa móznische hacz towarstwo na tym evangeliju. Rosdźělenje we wosßadach a domach, hadrowanje a wadźenje w sjawnym žiwjenju je sa kschesczijanow jara sle było. Měr je wot nas prjecz wsaty a my so bjes sobu wjazy njesnajemy ani sebi njerosymimy. Kóždy hlada na swój pucz a myßli jeno na to swoje. Duz je luboscz wotebjerała a njeprawdoscz pschibjerała. My mamy Bozi evangelij w njedźelskim prědowanju, ale schto pomha nam to same, jeli so njejßu nasche domy a wosßady psches njo towarstwa, hdźez jena měra a jena luboscz dusche sahorja a hdźez mózemy woprawdźe spěwacz: Duscha s duschu sjednoczena měr w Bosy pytaju.

Nasche domy dyrbja towarstwa na tym evangeliju byez. Jow dyrbi so tón grunt sałożicz, kiž „nam wěczuje wostanje, hdźez wschitko druhe sahinje“. Kak wjele pobrachuje naschim domam a swójbam hischcze k tutemu rjanemu kónzej a kak czežko so nam to sda, so tam pschińdźemy! Sso nam tak czežko sda, so w kóždym domje wschitzy hnady dźělonni su a wschitzy jako Bozi swjeczi a lubowani w Khrystußu rostu k polěpschowanju a posylnjowanju we wěrje. Tola so so same natwarimy k duchownemu templej Bożemu a so w naschich domach sjednoczimy w Knjesowej wěrje a luboszi, tutón nadawk njebudze nam Bóh tón Knjes nihdy spuschczicz. Hdyż mamy towarstwo evangelija jeno w zyrkwi, w domach pak wo to same njerodźimy a snano towarstwo bjesßobneho wadźenja a swarjenja mamy, dha njebudze nam zyła swonkowna pobožnoscz niczo pomhacz, wjele wjazy budze so nad nami profetiske słowo dopjelnicz: Wobrocz wote mje to brěmjo twojich khěrluschow, pschetoż ja nochzu słyschecz tón hłoß twojeho piskanja. (Amos 5, 23.)

Bě najwjetsche wjeßele sa japoschtoła, hdyż towarstwo na evangeliju we wosßadach abo domach nadeńdźe. Sa to so Bohu temu Knjesej w swojej modlitwje dźakowasche a czinjesche tu próstwu s wjeßelom. Sbožny tón dom, kiž je Jesom Khrysta pschijał! Tam je domjazy wołtař shromadneje modlitwy, ale tez swjate płomjo modlitwy kóždeho domjazeho a dobroproschenja w czischinje. Tam je Boze słowo w shromadnej domjazej nutrnoszi, ale tez w wutrobach jako wucżba, troscht, móz w žiwjenju a wumrjeczu. Tam je swjaty Duch a s nim měr a radoscz a prawdoscz. Tam je bjesßobne snoschowanje, wutrobne wodawanje, shromadne pschewinjenje hrěcha a wotstronjenje teho, schtoż psched Bohom wobstacz njemóże. Tam je Khrystuß sam wobydlenje sczinił pola tych swojich. Hdźez tón Knjes bydli, tam njemóża sli duchoju njespokojnoscze, swětneho staranja a njepopschecza wjazy wostacz. Muż a żona so pschibližitaj s kóždym dnjom bóle jedyn k druhemu, dokelż Khrystuß w kóždej wutrobje bydli; nan a macz widźitaj w dźěczoch Khrystußowe wobßedźeństwo a wocżahujetaj je sa teho Knjesa. Knjejstwo a czeledź wěstaj, so staj temu Knjesej samolwitaj a ßłużitaj sebi bjes sobu,

kóždy ſ tym darom a ſ tym powołanjom, kotrež je dostał. Tak ſcžini ßo towarſtwo na evangeliju kſcheſcźijanſkeho doma rózkny kamjeń. Wone je ßłónzo wobſtajneho ſboža.

Hdźežkuliž je ſapoczatk tajkeho towarſtwa ſcžinjeny, hdźežkuliž ſtej jeno wěra a luboſcź wotucźiłoj, tam budże „Bóh, kiž je tón dobry ſkutk ſapoczał, jón też dokonjecź". Hdźež je evangelij w wutrobach wſchěch domjazych, nana, macźerje, dźěcźi a cźeledźe město namakał, tam roſcźe nutskowny cźlowjek, kiž je po Boſy ſtworjeny, kóždy dźeń wjazy. Tak dołho hacž je Jeſuß ſ knjeſom, je kóždy dźeń kraßniſchi. Dobry ſkutk ßo dokonja wot jeneho lěta k druhemu a jako płód evangelija ßmědźa we wſchej nuſy tajke dźěcźi Bożeje hnady wuſnawacź: „Nětk pak woſtanje wěra, nadźija, luboſcź, te tſi; ale ta luboſcź je najwjetſcha bjes nimi.

Kſcheſcźano, ßłuž Bohu ßwěru
Domach ſ tymi ßwojimi;
Poßylń pſches to ßwoju wěru,
Sahoŕ ßo we luboſcźi.
Boha Knjeſa wſchědnje khwalicź,
Jemu dźakny wopor palicź,
To cźi dawa wjeßele,
Měr, troſcht, móz do wutroby. (716. 1.)

Michał Kamjeńcźk, knjezich cźeladnych duchowny ſaſtaraŕ.

Powjedańcźko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

5. Kajke ſaſtojnſtwo je Michał doſtał a do kajkeho ſaſtojnſtwa je dopſchiſchoł.

Na wſchěm poßledku njebě wjazy trjeba, ſo budźiſche dyrbjał Michał dale po zykych nozach pſchi knjeſu najeńku woſtacź, pſchetoż tón nětkle ſaßo ſe ßwojimaj podpjeromaj wokoło khodźeſche, nětkle pak ſpochi wobhladniwiſchi wokoło ßo hladaſche, hdźe ßměł ſtupicź, hacž bě to hdy hewak cźinił. Jenu ßobotu wokoło wjecźora — w małym rózku — da wón Michała k ßebi ſawołacź. Wobaj tam lutkaj ßamoj wó jſtwje ßedźeſchtaj a běſchtaj ßo k woknej pſchißynyłoj, kotrež k połnju hladaſche. Michał bě pſchecźelny, kajkiž bě hewak wěcźnje, ale kaž ßo ſdaſche, jemu jena ſtaroſcź na wutrobje leżeſche. Knjes Sahrodka to bórſy na nim wupytny a ßo jeho wopraſcha:

„Pſche cźo ßy dźenßa wſchón ſ měrom a niczo njepowjedaſch?"

„Knjeże", jemu Michał wotmolwi, „ja wſchak mam tajke ßwoje myßliczki pſchi ßebi. Dźenßa pſchipołdnju mějachmy cźopłe ßłónczko, duž je na tſěchach ßněh rostał a ſ njeho wodowe kapki ſ tſěchow dele padachu, kaž ßwětłe parliczki. Ale pohladajcźe nětkle horje na tſěchu. Sßłónczna horzota a wſcho žiwjenje je ßo ſaßo ſeſhubiło. Te poßlednje kapki wot tamneho rostateho ßněha ßu nětko wſchě ſamjerſłe a wißaja wonkach jako lodowe ßwěczki pod tſěchu. Wot wonka ßu na ſdacźe, kaž žiwa woda, ale tola ßu hiſchcźe bóle morwe a ſymniſche, jako ßněh ßam bě. Knjeże, wy ßam ſcźe w horzej tyſchnoſcźi pobyli. Wutroba bě ßo wam wſcha wucźoplika a ſtary lód waſcheje ßamoprawdoſcźe je wam w wutrobje rostał. Sswoje žiwe dny njejßym měł ßam ženje wjazy wjeßela, hacž ſa wobej tutej měßazaj pola waß. Nětkle ſcźe nimale wſchón wuſtrowjeny. Bóh luby Knjes je wam ſe ßwojej mozu wupomhał. Duž ßebi nětkle mjelczo ßam pſchi ßebi takle pomyßlich — ale, knjeże, njebudźcźe na mnje ſły, ſo ßebi takle myßlach —: Hdy by nětkle, dokelž ſcźe ſaßo ſtrowy, ta waſcha rjana cźopłota, kajkuž macźe w ßwojej wutrobje, wſcha wupſchestała, a hdy by, hdyž je wam waſcha wutroba takle rjenje wſcha rostała, pola waß dale niczo ſbytkne njewuwoſtało, dyžli lodowa ßwěczka ſwonknych morwych dobrych ſkutkow, to było tola ſrudno, — a pſchi tajkim pomyßlenju buch ja wſchón wurudźeny."

Knjes Sahrodnik njemóżeſche ßo pódla ßwojich ßylſow pominycź, duž praji: „Ty ſtary, dobry pſchecźelo, wſchako tola ßam wěſch, ſo naſch luby ſbóżnik njepſchestanje naſche duſche k ßebi ſcźahowacź a ßo nad nami dźěkawy wopokaſowacź, hdyž też je nam naſchu nohu ſaßo wſchu ſahojił. Ja mam pſchi ßebi tu wěſtu dowěru, ſo ßebi wón póńdźe na mni ßwoje dźěło dokonjecź, po tym, ſo je ßebi jo na mni ſapoczał. Na ßwoje něhduſche hubjenſtwo budu ja wot Boha ſpochi wſchě ßwoje žiwe dny dopominany. Naſch knjes lěkaŕ je mi woſjewił, ſo mi moja prawa noha na wſchón cźaß krótſcha ſawoſtanje a ſo ja ßwojej podpjerje njebudu ženje móz něhdźe do žaneho kucźika ſapokaſacź. Tebi pak chzu hiſchcźe tola prajicź: „Jowle cźi nětkle prawo dam, ſo móżeſch, hdyž ßo cźi ſechze, ke mni pſchińcź. Dale: ty maſch wot nět' tu pſchißłuſchnoſcź, ſo ßo mje pſchińdźeſch wopraſchecź a mje napominacź, hdy by ßo cźi ſeſdało, ſo chzyła mi žiwa woda mojeje wěry ſamjerſnycź."

S tym wón Michałej ßwoju ruku poda, tón pak ju ſapſchimny a pſchimſa tajkule ßwoju pſchißłuſchnoſcź.

Wobaj mějeſchtaj ßwoju wutrobu tajku wſchu połnu, ſo zyłu khwilu žadyn žane ßłowczko njewupraji.

Tola na poßledku knjes najeńk ſapocźa: „Ale Michale, ja dyrbju ßebi też na to pomyßlicź, na kajke waſchnje móhł cźi ja twoju dołhu a ßwěrnu ßłužbu ſarunacź. Schto dyrbju cźi ſa to dacź?"

„Niczo", jemu Michał wotmolwi, „pſchetoż ja ßym měł pola waß ßwojeho wjeßela doſcź. Ja wſchak też niczo njepotrjebam. Chzyli wy mi pjecź tolerjow dacź, a chzył je ja wſchitke khudym ludźom rosdacź, byli wěſcźe cźi abo tamni prajili: Hlejcźe, kak ßo tónle Michał ſe ßwojim darom wulki cźini! Jeli pak chzyli wy tele pjenjeſy komu dacź, njebudże žadyn cźlowjek na waß ani ßłowczka prajicź."

„Prawo wſchak maſch, Michale", knjes najeńk praji, „ale ja wěm, na kajkim pucźu móże cźe něchtó popadnycź. Ty chzeſch měcź tajku mſdu ſa twoje dźěło, ſo cźi jedyn ſa nje nowe dźěło na twój khribjet położi. Hlej, jako dyrbjach ja dołhe khwile, wo dnjo a w nozy tajki hubjeny leżecź, tehdy hakle ßym tak prawje ſa tym pſchiſchoł, ſchto ma cźlowjek na ßwojim lubym Bożim ßłowje. Njebudźich ßo ja tehdy móhł ſ lubym Bożim ßłowom wutroſchtowacź, a budźiſche mi Bóh ſ nim žadyn prawy pokoj do wutroby njepodał, budźich dyrbjał w mojim hubjenſtwje cźiſcźe wſchón ſańcź. Duž ßym ßebi tehdy huſto pomyßlił: „Kak ſe wſchěmi twojimi ludźimi ſteji? kak ßo ty ſa jich duſche ſtaraſch?" Pódla dyrbjach ßebi prajicź: Wo nich ßo hiſchcźe ženje njejßym prawje poſtarał. Haj wſchak, wſchědnu dobru jědź drje jim ſa jich cźěło dawam, ale ſa jich duſche ženje žanu, na tajkej jědźi jim dam tradacź a wſchěm ſawutlicź. Tole je mi cźežke na wutrobje leżało. Budźiſche mje Bóh luby Knjes tehdy ſe ßwěta wotwołał, jako ßebi ßwoju nohu ſlemich, budźich ßo dyrbjał ſe wſchěm ßwojim ſawinowanjom pſched Boha ſtupicź. Duž ßym w tamnych tyſchnych nozach Bohu Knjeſej wjazy hacž dźeßacź krócź polubił: Knjeże, Bożo, jeli mje ſaßo wuſtrowiſch, chzu ja ſa to na tychle ludźoch wſcho cźinicź, ſchtož někak ſe ßwojej mozu ſamožu. To drje je wěrno, ſo ja ženje njejßym cźerpił, hdyž chzyſche něchtó wot mojich ludźi lidoricź, abo žłokacź, abo ſ khartami plazacź, abo něſchto tajke. Ale doſcź njeje, ſo njepſchidaſch, ſo ßo ludźom ſ jědom njeſawda, — ně, ſa to dyrbja radſcho ßwoju dobru ſtrowu žiwnoſcź doſtacź.

Michale, ſchto mi na to prajiſch: Njechał ty pola mje na dworje dobreho paſtyrja cźinicź, ßo wo duſche mojich cźeladnych ſtaracź, jich k wſchemu dobremu wodźicź, a jich duchowny ſaſtaraŕ bycź? Tole dyrbiſch mi k woli ſcźinicź. Hlej, w ſymſkim cźaßu pſchińdźeſch ty takle kóždy wjecźor wokoło na pół ßedmich k nam na dwór, pojěſch ßobu ſ wotrocźkami a wuſpěwaſch jim do wjecźerje a po wjecźeri rjanu modlitwu. Po wjecźeri woſtanjeſch něhdźe hacž do dźewjecźich w delenzy, wuſpěwaſch ſ nimi něſchto ſchtucźkow khěrluſcha, wucźitaſch jim něſchto ſ Bożeho ßłowa abo ſ druheho dobreho pißma, a po tym ßebi to bjes ßobu khwilu rospomnicźe, ſchtož ſcźe ßebi wucźitali. Na wſchěm poßledku wuſpěwaſch ſ nimi wjecźornu modlitwu a podaſch ßo potom ſaßo domoj. Sa to budu ßo ja ßam ſtaracź, ſo moji ludźo na tebje poßłuchaja, a ſo cźi nichtó ſe žanym ßwojim wußměſchenjom napſchecźiwo njeſtupi. Ssy ſe wſchěm tym ſpokojom?"

Michał ßebi tu wěz dołho njepſchemyßli, ale wotmolwi jemu na to duzy: „Haj, knjeże, to chzu wam ſ wutrobu rady cźinicź."

(Pokracźowanje.)

W Ponczańſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracźowanje.)

„Ale kajke budźe ſ jědźu a ſ picźom?" ßo bur Schlenkaŕ wopraſcha.

„W naschej wßy“, wotmolwi Schołta, „budźe jedyn abo wjazy salow, tam budźa ßo wschitzy k jědźi skhadźowacź, mužojo, žony a dźěćźi. W wulkich kótłach ßo wari, ßo wě, wscheho doscź, pschetož pola sozialdemokratow tśi krócź tak wjele narosćże.“

„Po tajkim domach w ßwójbje wjazy jěsćź njeßměmy?!“ bur Schlenkař sawoła, „to by mi było, so dyrbjał ßo s prěnim lěpschim sa jene blido ßydnycź, kiž ßo ßnano cźisty wumył njeje a wot kotrehož hubjena wóń stupa. Sa to ßo dźakuju.“

„Hdyž pak mi jědź njeßłodźi“, dołhi cźěßla praji, „kotruž ßu w kuchinje nawarili, dostanu potom schto druhe? Ja rady pjecźeńki a běrnjaze kulki jěm, směju te tež husto?“

„Hdyž tebi njeßłodźi“, wotmolwi Schołta, „tebi žadyn cźłowjek pomhacź njemóže. To dyrbisch saßo hłódny wot blida stanycź. Hacž budźa husto kulki a pjecźeńki, nad tym dwěluju. Ty masch rjanu ßadowu sahrodu s wjele kruschenjemi, duž móže tebi twoja macź husto pjecźeńki scźinicź. Potom budźe to hinak. W Ponjezach hewak wjele ßadu njeje, potom směja wschitzy prawo na twoje schtomy, hdyž smějemy sa zyku symu dwaj abo tśi krócź pjecźeńki a běrnjaze kulki, budźe to wschitko, schtož budźe móžno. Móžno wschak by było, so ßad druhdźe jow pschińdźe, ale to pschezo na Ponjezy wjele pschischło njeby, do nascheho kraja wschak ßo wjele ßadu s druhich krajow pschiwjese.“

„Nascha macź mi wari, schtož mi ßłodźi“, cźěßla praji, „pschi tym dyrbi wostacź; hdyž pola sozialdemokratow kóždej dwě njedźeli kulki a pjecźeńki měcź njemóžu, njech mi se schije wostanu“.

Wschitzy ßo s zyłej schiju ßmějachu. Stary Bobak dyrbjesche ßebi brjuch dźeržecź a ßylsy ßo jemu psches liza kulachu.

„Kajke pak budźe s bydlenjom?“ ßo bur Schlenkař dale praschesche, „njebudźa to wschitzy w hrodźe bydlicź chzycź? Hród tola potom wjazy knjesa baronowy njeje, hdyž cźi sozialdemokratojo k knjejstwu pschińdu.“

„To ßo wě“, wotmolwi Schołta, „k temu měł kóždy prawo. Najlěpje by było, hdy bychu ßo wschitke khěže swotorhale a lute nowe natwariłe, ßo wě, jena kaž druha. K temu pak bychu lěta nusne byłe a my to njebychmy docźakali, byrnjež by sozialdemokratiski stat ßo dźenßa postajił. Ale ja mam wam hischcźe něschto powjedacź. Někotsi sozialdemokratojo ßebi to, schtož wam prjedy wo jědźi a picźu prajich, něschto hinak myßla. Woni ßu mjenujzy pschichoda dla bjes ßobu też wschelakeje myßle. Cźi praja: Kóždy cźłowjek ma a dyrbi dźěłacź a kelkož nadźěła, telko też wot teho, schtož ßu wschitzy nadźěłali, dostanje. Sso rosymi, so dyrbi ßo nadróbnje wuliczicź, kelko je w zyłym kraju narostło a kelko je ßo w wulkich fabrikach hotowe scźiniło. Potom rěka: Wot zyłeho wunoschka kraja pschińdźe na tebje telko, wo tym tebi wopißmo damy, ša njo móžesch ßebi w wulkich magazinach po wschitko hicź, schtož trjebasch, po drastu abo kołbaßu abo kholowy abo cźrije; ty móžesch ßebi też wubracź, kaž ßo tebi spodoba, kupisch-li ßebi por rjanych schkórni, budźe ta kołbaßa dyrbjecź mjeńscha bycź. Chzesch-li lěpscheho wobydlenja hacž drusy měcź, budźesch dyrbjecź s hubjeńschej jědźu a picźom s pokojom bycź. Pschi tych wotpohladach by s najmjeńscha skerje hischcźe móžno było, so móhła ßwójba sa ßo bycź a ßebi wschitko naprawicź, kaž ßo jej spodoba.“

„Ale Schołta“, bur Schlenkař sawoła, „to ßo tola też njehodźi. Schtó dha chzył tak na dróbne wuliczicź, schto je w žanym kraju žita, ßadu, běrnow, rěpy, wina, kurkow, zyble atd. narostło a schto je ßo we wschitkich fabrikach cźrijow, schtrympow, maschinow, schokolady, tscheßakow atd. nadźěłało. Kelko dyrbjało jich to liczicź! A schtó móhł prawje rossßudźicź, schto je schtó a kelko je na wužitk wschitkich dźěłał. Bychu dyrbjeli njeliczomni liczerjo bycź a s nahladowarjemi by bjes kónza wadźenje było.“

„To wschak ßym wam prjedy hižo prajił“, Schołta dale rěcźeńsche, „załožkna myßl sozialdemokratow, kiž drje rjenje klinczi: Kóždy dyrbi jenož telko měcź, kelkož je nadźěłał, ßo wuwjescź njeda. S tym zyła wěz hromadźe padnje. A k temu cźi sastojnizy! Na kóždeho dźěłacźerja by sastojnik pschischoł, kiž by na jeho dźěłanje hladał a wscho woblicził. Duž by tola hischcźe lěpje było, so bychu ludźo we wulkich kasarmach bydlili, w tych ßamych kholowach khodźili a wschitzy to ßame jědli.“

„Njedostanu potom žanych pjenjes sa ßwoje dźěło?“ ßo dołhi cźěßla praschesche.

„Pjenjesy?“ wotmolwi jemu Schołta, „pjenjes njeßyda, pjenjes s zyła wjazy njebudźe w sozialdemokratiskim stacźe. Pjenjesy dźě ßu, kiž dźenßnischi dźeń rosdźěł bjes cźłowjekami nacźinja; dyrbi-li rosdźěł pschestacź, njeßmědźa ludźo wjazy žanych pjenjes měcź. By-li ßo msda wupłacźowała, by bórsy saßo něchtó móhł měch połny pjenjes měcź, wón by bohaty był a cźi drusy bychu se sawiscźu na njeho hladali; sa twoje dźěło jenož spomnjene wopißmo dostanjesch, sa njo móžesch ßebi hicź po to, schtož trjebasch. Hdy bychu sozialdemokratojo k mozy pschischli, by hnydom rěkało: Pjenjesy niczo wjazy njepłacźa, kaž też wschitke statne papjery, też to, schtož ma schtó na nalutowarni, je prjecź.“

„Schto!“ roshněwany Ponczan ßo hórscheschе, „schto ma schtó na nalutowarni, dyrbjało też shubjene bycź?!“

„Haj, Jakubje“, jemu Schołta wotmolwi, „pjenjesy wjazy njepłacźa a jich wjazy trjeba njebudźe. Hdyž je ßo też nan prózował, ßebi něschto nalutowacź sa ßwoje stare lěta, wón je ßo podarmo prózował, bjes sozialdemokratami je wschitko shubjene.“

„Hdy by mi něchtó to prjedy prajił“, tamny wotmolwi, „bych hižo dawno hinak wo sozialdemokratach rěcźał“.

„Tola Schołta“, saßo cźěßla sapocźa, „to mi do myßlow pschińdźe, semja je tola tak wschelaka, tu je pscheńcźny grunt, a tam saßo pěsk. Kak cźi jeni k temu pschińdu bydlicź, hdźež je pěsk a cźi drusy, hdźež je dobra semja? Abo cźeho dla dyrbjeli cźi jeni w Ponjezach wostacź, hdźež je porědko žane wjeßele a cźi drusy móhli w Barlinje bycź, hdźež ßu kóždy dźeń reje a je pschezo něschto widźecź.“

„Haj“, Schołta na to praji, „to je cźežka wěz, ale kak chzedźa to sozialdemokratojo naprawicź, ja njewěm. Hdyž we Wrótßławi pola kěraßěrow stejach, jene lěto manever pschi Wódrje ßobu cźinjach. Kajka bě to srudna krajina! Pěsk a hola a hola a pěsk, wßy daloko hrósno, a twarjenja běchu lube hubjene ßłómjane khěžki. Ssnano je tam nětko hinak. Tehdy pak husto pschi ßebi pomyßlich: Derje tebi, so twoja kolebka njeje w tym pěsku stejała, ale w Ponjezach. Kak rjenje je tola pola naß! Dobra semja, rjane twarjenja. Njebudźa potom cźi ludźo s tamneje hubjeneje krajiny k nam chzycź? Schtó dha měł prawo jim prajicź: Wy na pěsku wostanjecźe? A dale: loni běch w Barlinje. Mój najstarschi, kiž moje kubło junu dostanje, steji pola dragunarjow; wy scźe jeho w jeho rjanej uniformje widźeli. Jeho wopytach — a duž je mje wón po Barlinje wokoło wodźił. To byschcźe ßo dźiwali, kajke je tam kraßne; ja ßym też nascheho lubowaneho khěžora wohladał. A schto maja w Barlinje wjeßelow — konzerty, dźiwadła, reje. Schto bychu Barlinszy, kiž ßu na to wschitko swucźeni, prajili, hdy by na dobo rěkało: Cźiń so do Ponjez pschińdźesch! Schto by to do hary nastało. To ßo njehodźi, kaž cźi knjeża sozialdemokratojo ßebi to myßla. Bóh je ßwět na wschelakich blakach wschelaki scźinił, duž też wschelakosćź bjes cźłowjekami wostanje. To nichtó njepscheměni, a byrnjež by knjes Bebel rěkał.“

(Pokracźowanje.)

Roshlad w naschim cźaßu.

Khěžor je ßo do Kiela podał, so by ßam rekrutam, kiž do łódźnistwa sastupja, pschißahu wotewsał.

Krajny ßejm pruskeho kralestwa je ßo 9. novembra wotewrił.

Kralowske konsistorstwo schlesynskeje provinzy je wschitkim zyrkwinym radam kasało, so dyrbja ßo sa najwjetsche ßwjecźenje njedźele staracź. Zyrkwine rady dyrbja nětko wot sakonja daty njedźelski měr wužiwacź k lěpschemu a płódnischemu ßwjecźenju w woßadach. To je jara ważny nadawk. Hižo je strach, so jich wjele, kiž prjedy njedźelu s dźěłanjom a s kupowanjom a pscheda-wanjom wotßwjecźachu, nětko ju s picźom a lósym žiwjenjom w korcźmach wotßwjecźuja. Bóh to njedaj! Njech kóždy ßobu pomha, so bychmy niz jeno měrnu njedźelu, ale też ßwjatu njedźelu měli.

W Wulkim Radschowje je woßada nowe rjane byrgle dostała, kotrež lětuschu kermuschu w hewak rjenje wobnowjenej zyrkwi prěni ras ßwój hłóß ßłyschecź dachu. Wone ßu wot kralowskeho musik-direktarja Dradta s Bunzlawy pschepytane a ßu ßo wubjernje derje radźiłe.

Wo wěrje.

Njebocźiczki Wichern powjeda s pacźerskeje wucźby, kotruž je dawał: Ja chzych dźěcźom rosjaßnicź, schto je wěra; duž mi do myßlow pschińdźe, pjenjes se saka wucźahnycź a ja prajach k Handrijej: Ty Handrijo, wsmi! Wón njechasche; ja jemu rěcźach, ale wón ßo wobarasche a ßo sacźerwjeni. Runje kaž ty, ja prajach, cźłowjek husto cźini, kotremuž Bóh ßwoju hnadu po-

ſkiczuje. Wón wſchak by ju rady měł; ale wón ju njeſapſchimnje, a czeho dla niż? Wón praweho dowěrjenja nima, kotrež ßebi Boża luboſcź żada, kotraż pak tola njewuſtawa ßo ſ nowa poſkiczowacź. Nětk ßo k Pětrej wobroczich, ſo bych jemu tón pjenjes dał. Tež wón ßo wobaraſche; ja jemu prajach, ſo wſchak tón pjenjes ßebi ſkhowacź njetrjeba, ale ſo dyrbi jón jenoż wſacź, ſo by jón Handrijej podał. Duż jón wſa a da jón Handrijej a tón jón w ßwojej ruzy dźerżeſche. Wſchitzy ßo dźiwachu. „Hlaj", ja k Handrijej prajach, „ty dowěrjenja njemějeſche wſacź, ſchtoż chzych tebi dacź; duż dyrbjeſche najprjedy druhi pſchińcź, ſo by cźi khróbłoſcze k temu naczinił. Tak to tón Knjes tež ſe ßwojimi njebjeſkimi darami cźini. Dokelż jich ſ jeho ruki njewoſnjemy; jeho Duch pſches druhich na naſche wutroby kłapa, hacż je njebychmy jeho luboſcźi wotewrili a je wſali, każ ßy ty, Handrijo, nětko tón pjenjes wſał; to je, ſchtoż ßo wěra mjenuje. K wěrje ßłuſcha dowěrjenje k Bożej luboſcźi, kiż chze naß, a tež tebje, Handrijo, wumóż a kiż naß do wěcżnoſcze puſchczicź njecha. Ale ſ dowěrjenjom ßamym doſcź njeje, ale my dyrbimy tu luboſcź tež ſapſchimnycź, każ ty tón pjenjes. A tſecze hiſchcze je, ſchtoż k prawej wěrje ßłuſcha — ſo dostatu ßmilnoſcź tež krucze dźerżimy; a to dźerżenje je huſto czeżſche hacż ſapſchimjenje. Ssy mi roſymił, Handrijo?" „Tón podawk" — piſche Wichern dale — „na dźěczi wulki ſacźiſchcź cźinjeſche. Woni ßebi po dokonjanym roswucżowanju dale wo tym powjedachu. Wjeczor Handrij pſchińdże, mi dobru nóż prajicź, mi pſchecźelnje ruku da a prjedy hacż ßo dohladach, mějach tón pjenjes ſaßo w mojej ruzy. Wón dyrbjeſche jón ſaßo wſacź, ale ſkhowacź jón njechaſche — to běſche jemu wjele. Duż prajach: cźiń ſ pjenjeſami, każ ty a ja cźinicź dyrbimoj ſ Bożej hnadu: rosdźěl jón bjes ßwojich bratrow. To ßo jemu ſpodobaſche. Na druhi dźeń běſche wón te pjenjesy bjes 11 hólzow, kiż na pacźerje khodźachu, rosdźělił.

„Dowěř ßo, ßyno, twoje hrěchi ßu tebi wodate."

Mat. 9, 2.

My chzemy pſchezo wotbycź, ſchtoż naß ſwonkownje cźiſchcźi, njech je to khoroſcź abo někajka nuſa, njech je to ſtaroſcź a ſrudoba tych dla, kotrychż mamy lubo. My pak dyrbimy ſ wodacźom hrěchow ſpokojom bycź, haj hiſchcze wjazy, my dyrbimy ßo dźakowacź ſa to, ſo je naſcha wutroba wobtwjerdźena pſches tu nuſu, kotruż je tón Knjes nam pósłał, ſo by pſches jeho hnadu nam k temu pomhane było. Duż wjeßelcze ßo, hdyż tón Knjes kſchiż na waß położi. Cźi wſchak (Mat. 9, 8) jenoż Boha khwalachu, ſo bě tón Knjes cźělnje khoreho wuhojił, wo tym wjetſchim dźiwje, wo dźiwje hrěchow wodacźa, niczo njeroſymjachu.

Prawa luboſcź k bliżſchemu.

Sso powjeda, ſo pczołka, kiż je róże namakała, ſ kotrychż móże ßo měd noßycź, ßo tych rózow njedótknje, ale najprjedy do kołcża ſlecźi a ßwojim towarſchkam tu powjeſcź donjeßy; potom zyła ßyła tam po tón pokład lecźi. Njedyrbjeli ßebi kſcheſcźijenjo to ſa pſchikład wſacź? Njedyrbjeli tež każ ſamaritſka żona khwatacź, ſo bychu tež druhim wo nim powjedali, kotrehoż ßu jako ſbóżnika ßwojeje duſche namakali?

Hagar w puſcźinje.

W żiwjenju puſte, mrócżne dny nadeńdźemy, na kotrychż niz cżeżkotu hrěcha, ale wjele bóle njewurjeknimu próſdnoſcź a ßłaboſcź we wutrobje ſacżujemy, ſo ßo nam modlicź njecha — haj ſo je nam napſchecźiwne, ßebi na duchowne pomyßlicź. Bóh pak je tež w puſcźinje a nam ßwojeho jandźela póſcźele, kiż nam wocźi wotewri, ſo ßo na żórło dohladamy.

Sswjedźeńſke cżaßy, w kſcheſcźijanſkim żiwjenju ßu żadne a krótke.

To njebocźiczki Gerok junkrócź tak wułoży: „Wěſcze kóždemu, kiż je ßwjate ßwjedźeńſke cżaßy, hodowny, jutrowny a póſtny cżaß, ßwjedźeń konfirmazije ßobu ßwjecźił, bě żel, ſo běchu tute ßwjate dny, na kotrychż ßo wutroba horjeſche, khětſje nimo a wón je ßebi prajił: Njebjeſka radoſcź jenoż każ hóſcź na ſemju pſchińdże, wěcżny ßwjedźeńſki cżaß ßo tn hiſchcze njeſapocżina. Hdyż ßmy runje ſ najhorzkſchim żadaniom prajili: Knjeże, woſtań pola naß, — ßo wón ſhubi każ w Emmauſu. Hdyż my runje ſahorjeni ſawołamy każ Pětr na horje Tabor: Tudy je nam dobre bycź; chżeſch-li, dha chzemy tudy hěty ſtajicź, — duż woblědnje ta jaßnoſcź, a my ſtejimy ſaßo na tutej ſemi." To pak je dobre ſa naſche ſnutskowne żiwjenje. „Niczo cźeże njeſnjeßeſch hacż něſchto dobrych dnjow", wo tym płacźi. Ale my dyrbimy ſe ßwjedźeńſkich cżaßow naſcheho kſcheſcźijanſkeho żiwjenja płód ßobu wſacź do wſchědneho żiwjenja.

Honjenje ſa ßwětnymi wjeßelemi.

Něchtó mějeſche droheho, rjaneho konja, kotrehoż běſche ſa 1500 hr. kupił. Něſchto cżaßa po tym ßo na konju ſa ſajazom honjeſche, kotrehoż ſkóncżnje tež ſatšěli — ale ßwojeho konja běſche pſchi tym ſajěchał. Tajzy błaſni ßu cźi, kiż ſa ßwětom honja, pſchi tym pak na ßwojej duſchi ſchkoduja.

Pobożny Neander na ßmjertnym łożu.

Jako pobożny profeßor Neander na ßmjertnym łożu leżeſche, wón hiſchcze w hězy pſchednoſchki dźerżeſche. Wón wumrje ſ tymi ßłowami: „Nětko dźimy domoj!"

+ Boże wodźenja.

Wotpocźuj jenoż ſtroſchtnje w radźe a woli twojeho Boha a dowěř ßo jeho wótzowſkemu wodźenju a luboſcźi. Wón drje tebi da pſchińcź do wulkeje nuſy, ale tola cźi njeda ſawutlicź; my ſapſchijecź njemóżemy, kak wón knježi a wſchitko wodźi a jeho pucże ßu po wuprajenju Lutherowym każ hebrejſke knihi, kotrež mózeſch jenoż wot ſady cźitacź. Hdyż na kónzu dźěła ßwojeho żiwjenja ſtejiſch a wróczo hladaſch na ßwój pucź, potom ſroſymiſch, ſchtoż prjedy ſroſymicź njemóżeſche, potom je tebi jaßne, ſchtoż běſche prjedy cźěmne.

Haj wſchitke jeho wodźenja ßu wulkotne ſkutki jeho mudroſcze a lute ſjewjenja jeho ßmilneje luboſcże, kiż pſchezo rospomni, cźehoż ty potrjebaſch. Wón ma ſtajnje myßle měra ſ tobu. Wſchitko, ſchtoż wón cźini, je dobre, a hdyż wón něſchto ſapowjedźi, je to k twojemu lěpſchemu. Cźehoż potrjebaſch, wón wě a ſo wón to wě, dyrbi tebi doſcź bycź, ſo prajiſch: „Budź ſpokojom, moja duſcha, pſchetoż tón Knjes cźini tebi dobrotu, lutu dobrotu!"

Woni mějachu radſcho cżeſcź pola cżłowjekow, dyżli cżeſcź pola Boha. Jan. 12, 43.

Kak huſto ßo to tež pola naß ſtawa! To ßo pſched nami hroſne ßłowa pſchecźiwo Bohu wupraja. My to ßłyſchimy, ßnano naß tež boli, ale — my niczo njeprajimy, ßmy ſ měrom, njechamy ſ tym nadpadnycź. Ale Mat. 10, 33 ſteji piſane, ſo, ſchtóż njewuſnaje, tón ſapřeje a ſchtóż jeho njewuſnaje pſched ludźimi, temu budże ßo junu prajicź: „Ja waß njeſnaju, dźicże prjecź wote mnje, wy ſaklecźi!"

K rospominanju.

Cźicha myßl runa ßo wulkej ſkale w morju, na kotrejż ßo, hacż runje ßama ſ měrom woſtanje, tola wſchitke dźiwje żołmy łamaja.

Pſchecźelow ſmylki móżeſch ſnacź, ale je njeßměſch mjenowacź.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenoż pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wſach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 ny., jenotliwe cźißła** ßo po **4 ny.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farat w Krjebi; ßoburedaktoraj: farat Lenik-Gencź w Klětnom a farat Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchczetnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 47.
20. nov.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjedźeń semrjetych.

Ps. 90, 13: „Wucź naß wopomnicź, so wumrjecź dyrbimy, so bychmy mudri byli.“

„Wy njebudźecźe ßmjercźe wumrjecź“, tak je cźert w hadowym schtalcźe něhdy k prěnimaj cźłowjekomaj rjekł. Tez dźenßa ma wón hischcźe tu ßamu rěcź. Rjeknje, so njeje żadyn ßud Bożi. So po cźěle wumrjecź dyrbimy, to drje wjazy saprěwacź njemóże. Leźi sjawnje psched woczomaj kóźdeho, so wumrjecź budźemy. Ale so je wěczna ßmjercź, so je Boże ßłowo wěrne, hdyż njepokutnym a njewěrjazym hrěschnikam wěczne satamanstwo hrosy, to wón saprěwa. Haj, ßamo s cźělnym wumrjeczom cźert naß wschěch dźiwnje sjeba. Wot wschěch wězow je nam jeno ta wěsta, so wumrjecź dyrbimy. Hacź my, hdyż tele rynczki cźitamy, ßo hischcźe do łoża lehnycź budźemy, je jara njewěste; haj, prjedy hacź je tole wokomiknjenje nimo, móże ßłaba deska słamana bycź, kotraż naß hischcźe wot wěczności cźěli. Derje, to wěmy, a tola ßebi kóżdy w ßwojej wutrobje myßli: Na tebje hischcźe ßmjercź cźaka. Ssamo najstarschi schědźiwz měni pschezo hischcźe, so ma hischcźe něschto lětkow wěstych na semi.

My se ßwojimi myßlemi a wotpohladami ßo tak sa tutón ßwět spuschczamy, jako by nam něchtó rukował, so budźemy na tutej semi s najmjeńscha sto lět dokonjecź. To je dźiwne cźertowske sjebanje a namaka ßo tola w naschich wschitkich wutrobach, ßamo w żiwych wěrjazych kschescźijanskich wutrobach. Je to wothłóß stareho jebanstwa: „Wy njebudźecźe ßmjercźe wumrjecź“.

Duź mamy proßycź: „Knjeże, wucź naß wopomnicź, so wumrjecź dyrbimy, so bychmy mudri byli. Zahadło ßmjercźe je sa kschescźijana słamane psches sbóżnikowu ßmjercź a sbóżnikowe horjestacźe. W hinajschej myßli, hacź cźert měni, je sa kschescźijana woprawdźe wěra, so njebudźe ßmjercźe wumrjecź. Jeho sbóżnik je jemu ßlubił, so njebudźe nihdy wjazy wumrjecź.

Ale runje teho dla dopomni wón ßo na wěczny wótzny kraj a na tamnu khutnu schtundu, kotraż jeho junu s kraja żiwjenja do ßwěta wěczneho żiwjenja a ßwětła powjedźe. Runje teho dla proßy wón, so chzył ßwjaty Duch jeho wot tajkeho cźertowskeho jebanstwa wußłobodźicź, na to sapomnicź, na cźoż wschitko naß dopomina, na wumrjecźe, kotreż je nam jeniczzy se wschěch wězow wěste. Tola wopomnjenje móże a dyrbi naß mudrych cźinicź. Mudry je tón, kiż njeje sa tutón sachodny, ale sa wěczny ßwět żiwy, kiż w tym, schtoż wěczńje wostanje, ßwój wótzny dom pyta, kiż njewěste dny wużiwa, so by ßebi njesachodne kubło sawěscźił, kiż wěru sdźerżuje, luboscź wopokasuje, nadźije ßo troschtuje. Mudry je tón, kiż je ßo psches żiwjenje a wumrjecźe do rukow a na wutrobu teho cźahnycź dał, kiż je ßmjercźi móz wsał a żiwjenje a njesachodnoscź na ßwětło pschinjeßł, do rukow nascheho lubeho sbóżnika Jesom Khryста. To je wěste, so, schtóż we wěrje do njeho wotßal cźehnje, sbóżnje cźehnje. Naschi morwi w Khryстußu wußnjeni njejßu morwi, ale ßu żiwi. S tej stroschtnej wěstoscźu chzemy ßo dźenß na nich dopomnicź. To budźe nam ßylsy s wocźow setrěcź. Pschedstajcźe ßebi, kak sbóżni cźi ßu, kiż ßu k Bohu pschischli a

kotrychž ßo žana boloſcž wjazy dótknycž njebudże, kak tam horkach w ßwětle wſcho to dopósnaja, ſchtož je nam hiſchcże potajene, a potom ſpytajcże, hacž njebudże ßo wam lóże ſ waſcheho erta a ſ waſcheje wutroby prajicž: Tón Knjes je jo dał, tón Knjes je jo wſał. Mjeno teho Knjeſa budž khwalene.

My pak wſchitzy chzemy, njech dżenß wo ßwojich lubych žarujemy abo niz, dokelž je Bóh luby Knjes naß hiſchcże ſ tajkej ſrudobu pſcheſchonował, we wěrje do ßwojeho ſbóžnika ßo wobtwjerdżicž a we wußwjecżenju wſchědnje pſchibjeracž, ſo bychmy junu ſaſchli k wotpocżinkej pola Jeſußa w ßwětle. To je poßlednje ßłowo w tutym zyrkwinym lěcże — njedajcże nam tole poßlednje ßłowo ſazpicž, ſo by nam žohnowane lěto było. Hamjeń.

Michał Kamjeńcžk, knježich cželadnych duchownh ſaſtaraŕ.

Powjedańcžko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

5. Kajke ſaſtojnſtwo je Michał doſtał a do kajkeho ſaſtojnſtwa je dopſchiſchoł.

(Pokracžowanje.)

„Duž ſ tej wězu hnydom dżenża ſapocžń; ale pſchińcž khwilu do wjecżerje ßem.“ Michał tam też w prawym cżaßu pſchińdże, duž jemu knjes najeńk praji: „Prěni krócž dyrbju ja ſ tobu ßobu hicž.“ Duž nětkle ſe ßwojimaj podpjeromaj ſ nim ßobu do delenzy dóńdże. To bě prěni krócž, ſo po ßwojej khoroſcżi do delenzy ſtupi. Jowle pak na ławach a na ſtołach ßedżachu jeho pohoncżojo a wolazy, ſahrodowi dżěłacżerjo a paſtyŕſzy. Jako knjes do delenzy ſtupi, poſtażechu wſchitzy, ale dżenża njechaſche wón jich knjes bycž, ale jich duſchow ſaſtaraŕ, a jeho podpjerje běſchtej jeho pomoznikaj. Duž jemu ſtół podßužechu a wón ßo na njón ßydże. Wſchitzy pak tam wokoło njeho ſ měrom ßedżachu.

Wón pak takle pocża: „Hólzy, wam je wſchěm ſnate, kak bě mje Bóh luby Knjes poſchwikał; 15 njedżel ßym dyrbjał na jenym měſtnje leżecž a nětkle ſo mnu hiſchcże pſchezo hubjenje doſcž dże. Na tym mam ßwoje wjeßele, ſo ſcże mi wy wſchitzy ſa tón cżaß ßwěru a duſchnje ßwoje dżěło cżinili. Ale pſchi wſchej mojej khoroſcżi je mje na wutrobje huſto bóle ſaboliło, dyžli w mojej noſy.

Wěſcże, ſchto je mi tajkule boloſcž nacżiniło? Tole, ſo ßym waß tak mało na lube Boże ßłowo ſapokaſował. Hakle we wſchej ßwojej wulkej nuſy ßym nawuknył prawje pósnacž, kajke mamy na nim a ſ nim rjane bohatſtwo, kajki balſam a kajke wokſchewjenje nam wono dawa. Schtož ſcże kóždy, jako do ſchule khodżeſchcże, nawukli, je tón a tamny wot waß ſaßo poſabył, a ſchtož ſcże ßebi w pomjatku wobkhowali, leži wam we wutrobje wſcho morwe, kaž mucžny próch w mucžnym měſche, pſchetož ſ tuteho ßebi nihdy nichtó žadyn khlěb wupjeż njemóże. Dokelž pak ſcże wſchitzy mało doſcž nawukli, duž nětkle wſchemu temu njedoroſymicże, ſchtož ßo wam w Bożim domje wuprěduje. Tak dołho, hacž ſcże pola mje na ßłużbje, njeje wam hiſchcże nichtó dale popomhał. To bě wote mnje njeprawda, na tym ßym ja ßam we winje. Ale ſchtož ßym dotal nad wami ſakomdżił, chzu nětkle nad wami wſcho ſaßo dorunacž, tak wjele kaž ſamożu. Wot dżenßniſcheho wjecżora budże tu Kamjeńcżkez Michał kóždżicżki wjecżor pola waß, budże ſ wami ſpěwacž, ßo ſ wami modlicž, wam něſchto rjane a duſchne wucżitacž a wo tym ſ wami dale powjedacž. So wón wſcho tole derje roſymi, to ja dawno ßam wěm. Ja ßebi myßlu, ſo budże wam tajkele něſchto lubſche, hacž ſo ßebi bjes ßobu hłupe a njeduſchne wězy powjedacże, abo ßebi bjes ßobu klubu cżinicże.

Schtóž mi tuteho Kamjeńcżku wohani, ſe ßłowami ſrani abo jemu kſchiwdu nacżini, ſo dyrbi wón tajkeho pſchińcž pola mje wobſkorżicž, temu chzu jowle hnydom do prědka prajicž, ſo ja wſchu Kamjeńcżzy nacżinjenu kſchiwdu abo njehornoſcž ſa tajku pſchipósnaju, kaž była ßo wona pſchecżiwo mi ßamemu ſtała, a ſa tym budże też moje wukhoſtanje tajkeho njeduſchneho cżłowjeka. Ale ja ßo wot waß wſchitkich nadżiju, ſo ſměje wot waß kóždy ßwojeho ſbóžnika lubo a ßwojeje duſche ſbóžnoſcž też, a ſo budże wot waß kóždy Bohu ſa to dżakowny, hdyž ßwojeho ſbóžnika lěpje ſeſnacž nawuknjecże, a hdyž ßo wam pucże do ſbóžnoſcże pſchezo ſ nowa ſaßo pokaża.

Wſmicże tuteho mojeho lubowaneho Michała k ßebi jako ßwojeho lubeho a dobreho pſchecżela, kiž k wam pſchińdże, ſo chzyk wam durje do wſcheho teho wocżinicž, ſchtož je cżłowjekej najßwjecżiſche a najdróżſche. Sechzecże tole wſchitzy?“

Duž knjeſej wſchitzy cżile cżeladni wotmolwichu: „Haj, knježe, to ſechzemy.“ A nětkle wſchitzy, jedyn po druhim, k Michałej pſchiſtupichu a kóždy jemu ßwoju ruku na to ſawda. Naſch knjes wak na to praji: „Michale, Bóh žohnuj cżi twój nutskhód a twój wukhód.“ Wón woſta dale na ßwojim ſtole ßedżo, hacž mějeſche prěni tajkile jich pobożny wjecżor ßwój kónz. Po tym ßo ſběże a khelpaſche pomału domoj do ßwojeho wobydlenja.

6. Kajki je ßo Michał w ßwojim ſaſtojnſtwje ſadżerżał.

Wot tuteho dnja bě Michał Kamjeńcżk na knježim dworje duchowny ſaſtaraŕ ſa wſchu cżeledż, a wón je to hacž do ßwojeje ſbóżneje ßmjercże ſawoſtał. Kóżdżicżki ſbóżny dżeń pſchińdże wón horje do dwora, njech bě wjedro, kajkež ſechzyſche. A dżěłaſche wón też druhdy na ßamym poßlednim kónzu wo wßy, bě wón tola ſpochi w prawym cżaßu tu. Sswoje hußle pſchinjeße ßebi wón ſpochi ßobu. Deſchcżowaſche druhdy a dżěſche ßo ßněh, ſawali ßebi je wón do wulkoh' rubiſchcża. Sswoju murjeŕſku draſtu ßo wón wußlecże a ßo, hdyž na dwór dżěſche, rjeńſchi ſwobleka, wón bě ſpochi w ßwojej na-ſeleń ßukni a ßwojich krótkich kholowach, na nohomaj pak bě w ſtupnjach.

W lěcżu pſchińdże wón jeno na njedżelach a na ßwjatych dnjach k nam na knježi dwór, dokelž w tym cżaßu wſchitzy hnydom po wjecżeri lehnycž dżěchmy, ſo móhli wſchitzy rano w ßwojim prawym cżaßu ſaßo ſeſtawacž.

Schto ßmy na tajkich wjecżorach, hdyž bě Michał pola naß, wſchitko poměli, to wam wupowjedacž njemóżu. Naſch knjes bě nam dwě bibliji wupodał. Tej wobej horka na ßwojej wěſtej deſzy leżeſchtej. Běchmy pak wſchitzy ſhromadżeni, poda jeju naſch prěni wotroczk ſ deſki dele, a wupołoži jeju, hdyž bě ßo nam naſch wjecżor pominył, ſaßo na ßwoje měſto. Ja ßam ßym tule ßłużbicżku dołhe lěta poměł a njeißym ßebi ju wot nikeho wotewſacž dał. Spěwaŕſkich bě tu tak wjele, kaž bě naß ludżi wó iſtwje; kóżdy mějeſche ßam ßwoje; ſa to bě ßo naſch knjes też poſtaraŕ, ſo měł kóżdy ßam ßwoje ſpěwaŕſke, wone pak wſchě naſchemu knjeſej ßłuſchachu. Po wjecżeri ßebi kóżdy krócž ßwój khěrluſch wuſpěwachmy, Michał pak nam jón pódla na ßwojich hußlach wuhra. Takle hakle ßmy wſchitzy wot njeho duſchnje ſpěwacž nawukli.

Po tym nam wón kruch ſ biblije wucżita. Bě wón ſ tajkim ßwojim wucżitanjom hotowy, wupowjeda nam wón tu wěż hiſchcże junu, ale wſchu ſ hłowy. Ta wěż bě runje ta ßama, ale tola nam wſcho trochu hinaſcho, to rěka, ſroſymliwiſcho klinczeſche.

Wón nam tu wěż ſpochi tajku wupowjeda, ſo nam bě, kaž byli my wſchitzy ßami pódla poſtali, jako ßo wſcho tole poda. Schtož bě ßo něhdy Hiobej ſtało, wupowjeda nam wón tajke, kaž było ßo wſcho to tamle wonka na naſchim fórbarku podało. Druhdy wſa ßebi wón kruch krydy, a napißa nam ſ krydu tu wěż pſched wocżi; takle to, jako Iſraelſzy pſches cżerwjene morjo cżehnichu, a ßo tam Farao ſe ßwojim wojeŕſkim ludom tepi, dale, kak Joſua měſto Ai dobu. Hlejcże, takle bě nam pſchezo, kaž byli my ßami ßobu ſ Iſraelſkimi dale cżahnyli, ßebi ſ nimi te pozpule nałożili, ßebi ſ nimi ßobu jich mana naſběrali a kaž byli ßami ſe ßwojimaj wocżomaj wohladali, kak ßo tam wokoło naſcheho lubeho ſbóżnika wſcho mjeŕwjeſche a kaž byli my ſe ſady wſchěch tychle ludżi poſtali a dyrbjeli ßo na porſty ſeſtupacž a jim wſchěm pſches hłowy pohladacž, ſo móhli naſcheho ſbóżnika wo ßrjedż nich ſtejo wupytnycž.

(Pokracžowanje.)

W Ponczanſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracžowanje.)

„Ale, Schołta, budž proſcheny, praj mi“, praſcheſche ßo Ryczerjez Jan, „kak ßu cżi ſozialdemokratojo na tajke hłupe myßle pſchiſchli?“

„Po prawom“, Schołta wotmolwi, „ßym wam to hižo powjedał, ale ja chzu wam to hiſchcże bóle roſjaßnicž. S prěnja ßu na to pſchiſchli ſ tym, ſo chzedża na kóżde waſchnje roſdżěl

bjes khudymi a bohatymi wotstronicź; dale praja: So to niczo njeje, so kóždy ratař a rjemjeßłnik ßam sa ßo dźěła, so je wjazy wunoschka, hdyž ßo wscho s wulka cźini. Zyle wopak wschak to njeje, hdyž na rjemjeßłnistwo hladamy. Mali rjemjeßłniczy móża lědy wobstacź wulkich fabrikow dla. Jedyn po druhim dyrbi zofacź abo w ßwojich khlamach pschedawacź, schtož je ßam s fabriki brał. S tym pak smolom hischcże prajene njeje, so dyrbjał ßo sozialdemokratiski stat sawjescź a so dyrbjała zyła semja jena wulka fabrika bycź. Sa to mamy ßo staracź, so też druhy rjemjeßłniczy maschiny dostanu, kaž je nětko hižo krawzy a schewzy maja. Sa to ßo wěscże wunamakarjo w naschim cźaßu postaraja. So móże w naschim cźaßu kóždy rjemjeßłnik bycź, bjes teho, so je ßo w ßwojim rjemjeßłnistwje jako wuwucźeny wopokasał, je s wulkej schkodu. So pak wulke khuła wjazy njeßeja hacź małe, na žane waschnje wěrno njeje. To móżemy my lěpje rossßudźicź, hacź měschcźenjo. A sozialdemokratoju ßu tola nimale wschitzy s městow, kiž wo ratarstwje ani najmjeńsche njerozymja. Wěscże, so nasche ryczerkuło s wjazy hacź 1000 jutrow wobsteji. Knjes baron je mi to huscźischo prajił, a knjes inspektař je mi w knihach pokasował, so w poßlednim lěcźe, — w kotrymž žně hubjene njeběchu, pschede wschěm bě zokrowa rěpa rjana, — jenož 5—6 toleř cźisteho wunoschka na jutro pschińdźe, pschi tym bě ßo wschitko, schtož bě ßo w hrodźe trjebało, inspektarej płacźiło. So wjazy na jutro njepschińdźe, temu ßo dźiwacź njemóżemy. Schto ßo na tajkim ryczerkuble wschitko trjeba! Wjele dawkow ma ßo dawacź, pucźe maja ßo twaricź, msda je wulka, pschinoschkow sa sawěscźenje starych a invalidow je wjele; to pak dyrbi ßo wschitko najprjedy saßłužicź, skoto też na naschej semi njeroscźe. A schto wschitko kónz wosmje? Wy to ßami na pscheńcźnych a rapßowych žnjach widźicźe, ludźo ßo tak na kedźbu njebjeru, kaž bychu dyrbjeli. Kak mało kedźbuja na grat! Kak husto na ryczerkuble cźelo padnje! To móże ßo pola naß też stacź, ale to je tola něschto druhe. Holza w knježej hródźi s wjetscha tak ßwědomliwje sa cźelatami njehlada, kaž burska hospoßa, wschak cźelo jejne njeje, je-li prjecź, schto wo to, wona schkody nima, schkodu ma knjes ßam. Se ßwojeho saka njetrjeba niczo dawacź, duž też njemóżemy prawu ßwědomitoscź pola njeje pytacź.* A kelko cźaßa njewužiwaneho nimo dźe. Hdyž w lětnym cźaßu njewjedro pschińdźe a deschcźik ßo lije, wschitzy s pola domoj na dwór khwataja; knjes inspektař ludźom hnydom druhe dźěło pschipokasacź njemóże, cźaß ßo minje, ale połna msda ma ßo płacźicź. Burowa dźěława žona też domoj pschińdźe, ta pak khětsje kruwjazu hródź wurjedźi abo rěpu na druhi dźeń pschihotuje abo ßykanje rěsa, to ani mjeńschiny njeskomdźi a to hospodarstwu k lěpschemu pschińdźe. My burjo móżemy tak mało ludźom, kaž mamy, pschezo dźěło pschipokasacź, so nichtó próżdny njekhodźi. Na ryczerkuble pak je to hinak, tam ßo wjele cźaßa njewužiwaneho minje, wjele kónz wosmje, ludźo na to njehladaja, dokelž jich njeje, runjež inspektař wschitko móżne cźini, wón temu sadźěwacź njemóże. Teho dla je na wulkim kuble, hdyž ßo wschitke wudawki a dokhody pschirunaja, mjenje wunoschka, hacź na małym. Kak móhł sahrodnik Bjedrich se ßwojimi 12 jutrami pola wobstacź, hdy by jemu jutro jenož 5—6 toleř pschinjeßło; ßo wě, so tak liczu, kaž by wón wschitko, schtož s tymi ßwojimi se ßwojeho hospodarstwa bjerje, też sapłacźił. Wón by khoda wumrjecź dyrbjał, pschetož schtož pódla saßłuži, dyrbi sa dań a dawki wudacź. Chze-li se ßwojej ßwójbu žiwy bycź, dyrbi jemu jutro hischcże junkrócź tak wjele njescź, hacź knjesej. A myßlmy ßebi na Wicźasowu. Handrij dyrbi pschidacź, so jej hischcże wjele k pomozy póßłał njeje. S gmejny pak ßebi też hischcże niczo žadała njeje. Se ßwojim jutrom pola sady ßwojeje khěžki je ßebi psches nusu pschepomhała. Tam zyblu, kurki a sažne běrny ßadźa, wona ma maleny a druhe jahodki; wschitko do města na hermank noßy, to je jej pschezo rjany pjenjes pschinjeßło, wona ma wot jutra sa lěto 30—40 toleř. Cźi sozialdemokratoju praja: Cźim wjetsche hospodarstwo, cźim wjazy njeße. Ně, na wopak móhło ßo prajicź: Cźim mjeńsche hospodarstwo, cźim wjazy njeße, ßo wě, so dyrbi tu też wobßedźeř ßam na nim bycź. Wot teho wschitko wotwißuje, wobßedźeř je slutniwy a wjazy dokonja. W sozialdemokratiskim stacźe nichtó wjazy wobßedźeř njeje, duž we wulkich hospodarstwach wjele kónz wosmje, a tak budźe hubjeńscho. So by něschto noweho wunamakał, sa tym też nichtó stejecź njebudźe, wón dźě niczo wot teho nima, duž też sa druhich měßazy dołho ßwoju hłowu napina. Woßebje pak njesabudźemy, schtož je luby knjes Jesuß prajił: Cźłowjek njeje žiwy wot khlěba ßameho; ßamo hdy by pola sozialdemokratow doscź a na doscź jěscź a picź było (schtož njewěrju), my cźłowjekoju tola njechamy nasch brjuch połny cźinicź kaž woły, hdyž maja dźecźel w korcźe, my chzemy kaž cźłowjekoju žiwi bycź a ßwoju radoscź měcź, a najwjetscha radoscź je radoscź nad ßwojim wobßedźenstwje a kotrež ßym ßam dokonjał. Sozialdemokratoju chzedźa nam runje to wsacź, duž niczo wo nich wjedźecź njecham. A hdyž dyrbi ßo też pschidacź, so na knježich dworach žita druhdy rjeńsche steja a ßo s jeneho jutra wjazy zentnarjow běrnow nasběra, njeje to s wjescha nascha wina? Cźeho dla dha wjele małych ludźi jusche s dwora běžecź dawa, hacź runje móhli temu sadźěłacź? Cźeho dla ßebi kóžde lěto něschto zentnarjow dobreho hnoja njekupja? Pschedrohe to njeje, — a tola něschto njeße. Hdyž wucźeř s ratarskeje schule k nam pschińdźe a nam pschednoschk dźerži, s kotrehož możemy sa nasche hospodarstwo pschezo něschto nawuknycź, cźeho dla jenož nětotsi burjo a něschto mało wcźipnych ßem pschińdu? My njedyrbimy jenož pilni a slutniwi bycź, ale też rosom nałožecź a cźinicź, schtož cźi wulzy cźinja, kotsiž tola pjenjesy też s woknom won njemjetaja. Nascha je schkoda, hdyž ßebi pschezo myßlimy, so je tak najlěpje, kaž je nasch njebo nan cźinił. Ratarstwo je w poßlednich lětach khětro do přědka krocźiło, duž dyrbimy ßobu."

(Pokracźowanje.)

Macźerny jeniczki.

Po němskim.

Herbaldowa běsche wudowa. Wona s zykej ßwojej wutrobu na ßwojim jeniczkim ßynu, na ßwojim Gustelku wißasche. Ludźo wschak prajachu, so je wón lósy hólz a wěschcźachu, so macź nad nim žaneho wjeßela njesměje. Gustelk pak w wutrobje sky hólz njeběsche, wón běsche jenož swucźeny, cźinicź, schtož ßo jemu lubjesche a jenož to, schtož wón chzysche, dyrbjesche ßo stacź. Jenož to wón husto njechasche, schtož macź chzysche. Hdyž wona prajesche: „Gustelko, dźerž mi wokmu" abo „wumjecź khěžu", — dźesche wón: „Ach, macźi, ty tola widźisch, so runje hrajkam" abo „ja mam sa schulu dźěłacź". Macź drje kusk poßwari, ale potom wscho ßama wobstara. Dźesche-li macź: „Gustelko, dźi mi po to!" — „Ach macźi, ja ßym tak sprózny." Duž macź jeho ßedźo wostaji a ßama běžesche.

Husto bě Gustelk tak wobožny, so macźeri lědy wotmolwi. To wschitko duschne njebě, ale wón běsche ßwojeje macźerny jeniczki a wona bě jemu ßmjercź dobra.

Jenu njedźelu běsche ßebi do hłowy stajił, se ßwojim pschecźelom kemschi do dźěcźazeho roswucźowanja hicź. Macź mějesche to sa njenusne. „Pobožnych" rady njewidźesche. Wona ßama pobožna njebě, duž spósnacź njechasche, schto bě jejny hólz pola „pobožnych" chzył. Gustelk pak chzysche kemschi a — wón dźěsche.

Tam ßo jemu lubjesche! Wschitko, schtož ßłyschesche, jeho wutrobu jimasche. Wón hižo se schule wjele wo lubym Knjesu Jesußu wjedźesche, ale so je Jesuß tak dobry, kaž to w zyrkwi ßłyschesche, bě jemu hischcże njesnata wěz.

Macź ßo na to swucźi, so Gustelk kóždźiczku njedźelu kemschi khodźesche a so domach khěrlusche spěwasche, kotrež ßo jej ßamej lubjachu, runjež bě je wot „pobožnych" nawuknył. Někotry khěrlusch woprawdźe wutrobu hnujesche, o kak rjenje móżesche jón Gustelk spěwacź — tak wěscże jandźeljo w njebjeßach spěwachu. Herbaldowa běsche husto prajiła, so jandźeljo njejßu; wona běsche to prajiła, niz dokelž běsche wo tym pscheßwědczena, ale jenož, dokelž běsche to junkrócź wot muża ßłyschała, kiž jara mudrje rěczesche, a po sdaczu wjazy wjedźesche, hacź druhy ludźo. Hdyž pak nětk ßwojeho Gustelka spěwacź ßłyschesche, bu jej wutroba mjehka a wona ßebi wjazy na tamneho mudraczka njemyßlesche, kiž žanych njebjeß a jandźelow njesnajesche.

Hdyž nětko pschi ßwojim dźěle stejesche, ßebi wjazy hacź hewak na ßwojeho Gustelka myßlesche. Wón běsche sapoczał zyle hinaschi bycź. Nětko mějesche k wschemu khwile doscź. Hdyž jeho něhdźe póßła, khwataju běžesche, haj, wschelake dźěło mějesche prjedy hotowe, hacź bě jemu je macź kasała, — wón běsche też wjele wješelschi — macź ßo dodźiwacź njemóżesche. Wczera pak bě saßo junkrócź do ßwojeho stareho waschnja sapadnył, so běsche wotmolwił: „Ach, njewidźisch, so runje cźitam?" Ale lědy běsche to wuprajił, bě ßo saczerwjenił, knihe na bok położił a se ßłowami: „Haj, haj, macźi!" běžał a kasane dźěło cźinił. Macź běsche

---

* Pschispomnjenje redakzije. S tutym ßo naschim ßerbskim ßłužobnym holzam kusk wjele ischiwdy cźini, s wjetscha maja skót, kotryž maja wothladowacź, tak lubo, jako by jich był, duž ßo też po móżnoscźi sa njón staraja.

ſ hłowu tſchaßka a ſa nim hladajo pſchi ßebi prajiła: Schto bě to ſ tym hólzom?

Po něczim macź na ßwojim ßynu hiſchcźe wjazy ſpósna, ſchtoż ſrosymicź njemóżeſche. Prjedy hacź ſapocźa wobjedowacź, ßebi ruzy ſtykny, tężwjeczor, hdyż ſpaſche, husto ſe ſtyknjenymaj rukomaj leżeſche. Wěſte běſche, ſo je Guſtelk pola „pobożnych“ něſchto nawuknył, ſchtoż mějeſche dźiwnu móc nad nim, runjeż běſche to móc, wo kotrejż macź niczo njewjedźeſche. Druhdy jej běſche, każ by temu wobaracź dyrbjała, — ale hdy by runje chzyła, wona njemóżeſche. Kak by też ßwojeho Guſtelka, ßwojeho lubeho jeniczkeho wot něczeho wotdźerżecź móhła, ſchtoż jeho ſbożowneho a — dobreho czinjeſche.

Jedyn dźeń Guſtelk ſkhori. Khoroſcź ſtraſchna njeběſche. Ale wón mějeſche tola hězu a njemóżeſche jěſcź a dyrbjeſche w łożu leżecź. Saßo ßo macź dźiwaſche, ſo běſche hewak dźiwi Guſtelk tak měrny a ſczerpliwy a wießeły.

„Guſtelko“, wona praji, „Guſtelko, ſchto ſ tobu je? Ty ßy wot něſchto czaßa zyle hinaſchi?“

Hólczk ßmějkotajo na macź pohladny. „Woprawdźe, macźi? Ssym poßłuſchniſchi?“

Macź kiwaſche; jej bě czeżko wokoło wutroby, ſo niczo prajicź njemóżeſche.

„Woprawdźe? o — — o —“, praji hólczk, „wón je mje — wußłyſchał.“

„Schtó, Guſtelko?“

„Macźi!“ wotmolwi wón, „ja mam ßwojeho ſbóżnika — lubo! jara lubo! Duż chzu rady jeho ßłużobnik bycź, a knjes duchowny je mi prajił, ſo móżu to bycź, hdyż jeho proſchu, ſo mje ponižneho, luboſczimeho a poßłuſchneho ſczini. Hdyż to budu, móże mje ſbóżnik trjebacź — —.“

„A ty ßy jeho wo to proßył?“ praſcheſche ßo macź ſ njewěſtym tſchepotozym hłoßom.

Guſtelk kiwaſche. Na dobo ßwoju macź wokoło ſchije wſa a praji: „Macźi, macźi! Wón je dobry! Měj jeho tola też lubo, macźi!“

Macź ßo wottorhny a won běżeſche. Naſtróżany ßyn ſa njej hladaſche. Běſche ßnadź ſła? —

Ně, ſła njeběſche — ale płakaſche, „Bożo, luby Knjeże, w njebjeßach! Kajka ßym ja ſła żona!“ wona ſcheptaſche, hdyż w ßwojej komorje na kolenach leżeſche. Wot wjele lět ßem ßo ſaßo prěni krócź modleſche.

Guſtelk, kiż chzyſche prjedy ßwojeje hłowy bycź, bu poßłuſchny ßłużobnik Jeſom Khryſta, a jeho macź też ßwojeho ſbóżnika lubowaſche. —

A ty, luby czitarjo? Schto je luboſcź teho ſbóżnika w twojej wutrobje ſkutkowała?

Wo tamnym żiwjenju.

My ſ naſchimi myßlemi husto wopominamy, ſchto junu budźe, kajku radoſcź ſmějemy, hdyż ßwojich prjedy naß wußnjenych lubych ſaßo wohladamy. Wo tym ßwjate pißmo njerěczi. Wone jenoż rěczi wo tym, ſo teho Knjeſa widźecź budźemy, kajkiż je (1 Jan. 3, 2). Niż to, ſo my naſchich prjedy wußnjenych lubych ſaßo ſmějemy, ale ſo teho Knjeſa ſmějemy, wone wuczi — Bóh daj, ſo ſ nimi hromadźe — to je ſbóżnoſcź. Kajka pak ta ſbóżnoſcź budźe a czeho dla tak rjana budźe, to my ſ naſchimi myßlemi ſ zyła ſapſchijecź njemóżemy. My pak też nießměmy to wjedźecź chzycź, kak budźe, ale dyrbimy to temu Knjeſej ſawoſtajicź a ßo dowěrypołni troſchtowacź: My ßmy w jeho rukach. Schtoż chze wón nam dacź, je tak wulke a kraßne, ſo ßebi to ſ naſchim khuduſchkim roſomom wumyßlicź njemóżemy. Ahlfeld (ſnaty pobożny duchowny w Lipſku) je junkrócź prajił: „Kajki kwaßny dońt je nam tón Knjes ſa tamne żiwjenje pſchihotował, ſchtó móhł to wopißacź? Hdyż też w ſbóżnych hodźinkach něſchto wo tym ſaczuwamy, to tola wjazy njeje, hacź hdyż rjane módre hory ſ daloka widźimy, ſchtomy a róże ßame, żórka a rěczki na nich pak dowidźecź njeſamóżemy. Hakle hdyż na nje pſchińdźemy, je wohladamy.

Budź ßmilny pſchecźiwo kóżdemu!

Matthias Claudius powjeda: Kral běſche w Perſiſkej, ſ mjenom Dulichan, ßurowy knjeżeŕ bjes wſcheho człowſkeho czucźa. Mongolam czehnjeſche do kraja a jim wſchitko bjerjeſche, ſchtoż móżeſche. Wón bu pſchezo dźiwiſchi, czim wjazy bě dobył. Jako tak ſakhadźeſche, někotſi nahladni ßwojeje pſchißłuſchnoſcźe ſabywſchi pſchecźiwo njemu ſběżk czinjachu. Jako chzychu jemu ſ nożom krk pſcherěſnycź, wón wołaſche a proſcheſche: „Ssmilcźe ßo, ßmilcźe ßo“. Czi ſběżkarjo pak jemu wotmolwichu: „Ty w ßwojim żiwjenju njejßy nikomu ßmilnoſcź wopokaſał, duż ßo też tebi ßmilnoſcź doſtacź njedyrbi!“ Duż jemu hłowu wotrěſnychu. — Schto mamy ſ teho nawuknycź? Wotmolwjenje: „Budź ßmilny, prjedy hacź je poſdźe!“

Tſi domjaze grathy.

Po němſkim.

Jan. Prajcźe mi, kak jo ſapocźnjecźe, ßußodźe Jakubje, ſo ma ßo waſche hoſpodarſtwo tak duſchnje. Wſchak njeje niczo woßebiteho na tym widźecź, ſchtoż ßo pola waß ſtanje. My druſy wſchak też dźełamy a ßo czeżko prózujemy a tola njepſchińdźemy ſ blaka a niczo ßo nam njeradźi.

Jakub. Njewěm, na czim to leżi, ale to móżu wam drje prajicź, ſo mam ßo ßwojim tſjom domjazym nadobam ſa wjele dźakowacź. Praſchecźe ßo tych, wone móżeja wam wſchelku dobru radu dacź.

Jan. Waſche tſi domjaze nadoby? Schtó dha te ßu?

Jakub. Nó — domjazy kapon, domjaza kóczka a domjazy poß.

Jan. Dźicźe mi; njerěczcźe mi k lubu!

Jakub. Ně, ně, ßußodźe, ja njeżortuju. Hlejcźe, zyle ſahe, hdyż dźeń ſaßwita, pſchińdźe domjazy kapon a woła: „Stańcźe!“ Na to pſchińdźe domjaza kóczka, ßynje ßo pod khachle, ßo wucziſczi a praji „Cziſczcźe!“ Na poßledku pſchińdźe domjazy poß; tón kedźbuje na kóżdeho won — a nutskhod, ſnaje pſchecźela a njepſchecźela a woła: „Kedźbujcźe!“

Jan. Ja wſchak roſymju, ſchto chzecźe ſ tym prajicź. Wy měnicźe, ſo je tſjoch wěżow trjeba, hoſpodarſtwo ſpěchowacź a w dobrym rjedźe ſdźerżecź: pilnoſcźe, cziſtoſcźe, kedźbliwoſcźe.

Jakub. Hdyż tak chzecźe, ßußodźe, dha je mi też prawje. Ale ßwoju domjazu nadobu ßebi tola khwalu, dokelż mje kóżdy dźeń na to dopominaju, ſchtoż mam czinicź — bych jo hewak lohko ſapomnicź móhł.

Jako ſnaty knjes ſ Kanitz na ßmjercź ſkhori, proſcheſche wón pſchecźelnizu, kotraż jeho wothladowaſche, ſo by jeho k woknu dowjedła, ſo by tam czerſtwy powětr ßrěbacź móhł. Wón wotewri wokno a pohlada ſ wjeßełymaj wocźomaj na runje ſkhadźaze ßłónzo. Potom dźeſche: Hdyż je napohlad tuteho ſtworjenja Bożeho hižo tak rjany a wokſchewjazy, kak wjele wjazy budźe mje napohlad njewurjekliweje kraßnoſcźe ſtworicźela ßameho wokſchewicź a ſahoricź. To rjeknywſchi padźe morwy dele.

Żadaſch ty też po napohladu Bożim?

Sbóżni ßu czi, kiż ßu cziſteje wutroby, pſchetoż woni budźa Boha widźicź.

Luther wo japoſchtolſkim wěrywuſnaczu.

„Tole wěrywuſnacźe ßebi my ani wumyßlili ani czinili njejßmy, ani naſchi wótzojo. Ale każ pczołka měd wot wſchelakich rjanych różiczkow hromadźe ſnoßy, tak je tón ſymbol ſ knihow lubych profetow a japoſchtołow, t. j. ſ zyłeho ßwjateho pißma ſwopſchijaty ſa dźěczi a wſchědnych ludźi, ſo ßo ſ prawom mjenuje japoſchtołſke wuſnacźe abo wěra. Tale wěra je hacź na naß pſchiſchła a Bóh je ju ſ mozu w ßwojej zyrkwi hacź na dźenßniſchi dźeń pſchecźiwo wſchěm njepſchecźelam a czertam ſdźerżał. Teho dla dyrbimy też pſchi njej woſtacź a njeßměmy chzycź ßami mudri bycź.“

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niż jenoż pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 48.
27. nov.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. adventa.

Pj. 24, 7—10: Wotewrćze wrota schěroko a cźińcze durje na ßwěcze wyßoke, so by tón kral teje cźeścze nutsczahnył: schtó je tón ßamy kral teje cźeścze? Wón je tón Knjes ßylny a mózny, tón Knjes mózny w bitwje. Wotewrćze wrota schěroko a cźińcze durje na ßwěcze wyßoke, so by tón kral teje cźeścze nutsczahnył. Schtó je tón ßamy kral teje cźeścze? To je tón kral Zebaoth, wón je tón kral teje cźeścze!

Sswjaty advent je dźeń noweho lěta ßa zyrkej. Fromny prědař je na to pokasał, so na tutym dnju ßo njeprascha, kaž na sapoczatku běrgarskeho noweho lěta: schto pschińdźe? ale schtó pschińdźe? Tón, kiž wě, schtó pschińdźe, njerodźi wjazy jara wo to, schtož pschińdźe. Wschak Jesuß pschińdźe, nasch luby cźichi kral. Hdźež pak wón je, tam je luty měr a lute wjeßele. Wón nětk w zyrkwinym lěcźe saßo sapocznje s wopokasowanjom ßwojich hnadow a žohnowanjow. Te wulke róczne cźaßy, hdźež Jesußowa droha saßłużba, jeho pschikhadźenje na semju, jeho wumrjecźe ßa naß, jeho horjestacźe s rowa a jeho k njebju stpicźe nam bliže stupuje hacž hewak, budźeja ßo saßo ßwjeczicź. Sswjaty advent pak ßłuscha k najduschnischim ßwjatym cźaßam. Kaž lube dźěcźatko na hodowne wobradźenje ßwojeje macźerje, tak wjeßela ßo kscheścźijenjo na wobradźenje ßwojeje macźerje, ßwjateje zyrkwje. Žadyn kraßnischi dar pak ßa naß njeje hacž luby stary evangelion: Jesuß tu je, tón Knjes ßylny a mózny, tón Knjes mózny w bitwje, tón Knjes teje cźeścze cźehnje nuts do nascheho hubjenstwa. Tón luby Knjes Jesuß, Boži ßyn, je na semju pschischoł, so by naß wumohł, warbował a dobył w kraßnej bitwje se ßmjercźu a cźertom wot naschich hrěchow a wot ßmjercźe, teho dla je Bóh jeho k njebjeskej cźeścźi powyschił a budźe wschěch, kiž do njeho wěrja, runeje cźeścze dźělomnych cźinicź. Duž nětk rěka s tym starym adventskim hłoßom: „Wotewrćze wrota schěroko a cźińcze durje na ßwěcze wyßoke.“ Hdźež tajki hóscź kaž Jesuß nutsczahnycź chze, tam dyrbi ßo wutroba rosschěricź a ßo zyle wotewrjecź. Je twoja wutroba hacž dotal jeno wotewrjena była ßa niske semske a sachodne wězy, ßa kniczomne wjeßela, ßa póhanske staroscze: schto budźemy jěscź a picź, s cźim budźemy ßo woblekacź? cźiń wyschsche durje twojeje wutroby: hlaj, tón Knjes chze do tebje nutsczahnycź a s nim wyschsche kubła, njebjeske myßle. Je twoja wutroba hacž dotal samknjena była w hrosnej ßebitnoscźi, so ßa nikoho w ßwojich myßlach města njemějesche, hacž ßa ßebje ßameho — wotewŕ wrota ßwojeje wutroby: hlaj w sbóžniku dyrbisch nětk wuknycź, Boha lubowacź a ßwojeho bližscheho jako ßam ßo; ßwojeho Knjesa, ßwojich bratrow, zyłe Boże kralestwo, ßamo ßwojich njepschecźelow dyrbisch nětk horjewsacź wuknycź do twojeje wutroby, dyrbisch nětko wobsamknycź se ßwojej luboscźu. Leżisch=li wot staroscźow dele storcźeny na semi, scźehnje=li ßo twoja duscha w cźěßnoscźi a styskoscźi — wotewŕ ßwoju wutrobu, cźiń ßwoje durje wyßoke: hlaj, twój kral dźe k tebi a pschinjeße ßobu zyłe njebjeßa troschta a wjeßela; daj města w ßebi jeho myßlam teho sboża, jeho hnadnym kublam:

To pisch ßej do wutroby,
Ty ſrudne ſtadleſchko,
Hdyž pſchińdżeſch do ſrudoby,
Dha wſchak ſ tym troſchtuj ßo.
Ach budź ty jeno měrny,
Tón Knjes cźi bliſko je,
Wón pomoznik je ßwěrny,
Cźe ſ hnadu troſchtuje.

Abo dwělujeſch ty hiſchcźe na tym, hacž też pomhacź móže? Ach, wěř jemu jeno; wón je tón Knjes mózny a ßylny. Wón je tón, kotremuž nichtón a niczo napſchecźiwo ſtacź njemóže, dokelž je jemu data wſcha móz w njebjeßach a na ſemi. Wón je tón, kiž też tebje a wſcho, ſchtož cźe tyſchi, njech je hrěch, njech ßu ſtaroſcźe, pſchewinycź móže, w dobrym abo w ſłym. Wotewŕ jemu we wěrje ßwoju wutrobu, puſchcź jeho nuts, daj jemu w tebi bydlicź ſ jeho ßłowom, ſ jeho duchom, ſ jeho měrom, a ty njebudżeſch bórſy wjaz ßo praſchecź: Schto je wón? ſchto móże wón? ale budżeſch wjeßele wuſnawacź: Haj, wón je tón Knjes Zebaoth, wón je tón kral teje cźeſcźe. Hamjeń.

Nětk ſ wjeß'lom pokhwatajcźe,
Wy cźlowſke dźěcźi wſchě;
Sso temu ßwěru dajcźe,
Kiž waſchu nuſu wě.
Haj tón je bórſy tu,
Kiž ſ luboſcźu wſchón ßapa,
Sso wo wſchě durje kłapa
Po Božim ßlubjenju.

(Adventſka harfa VI.)

Michał Kamjeńcźk, knjezich cźeladnych duchowny ſaſtaraŕ.

Powjedańcźko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

6. Kajki je ßo Michał w ßwojim ſaſtojnſtwje ſadżerżał.

(Pokracźowanje.)

Huſto Michał ſ naß ßamych tajkich ludźi ſcźini, wo kajkichž bě nam ſ biblije powjedał, takle dyrbjachmy bycź ßami my tajzyle ludźo ſ biblije. Ja hiſchcźe jara derje pomnju, ſo běch ſa ßwoje młode lěta khětſje nahły cźlowjek. Ja běch tehdy pſchi konjoch prěni. Tón, kiž ſa mnu pſchińdże, bě mi něhdy něſchto do pucźa ſtajił, duž ja jemu to ſ krutym ßłowom ſakaſach. Ale dokelž chzyſche wón ßwoje prawo wobkhowacź, dach jemu ja někotre ſa wuſchi, ale kajke! Ta wěz drje ſ měrom woteńdże, dokelž naſch knjes njebě niczo wo tym ſhonił, ale Michał bě wo tym ſhonił, jemu bě to něchtó pſcheradźił.

Bórſy na to wucźita nam Michał tu powjeſcź wo Sawlu a Davidu. David bě ßo něhdże do jeneje ſkałoweje jamy pſchekhował, duž po khwili Sawl do njeje pſchińdże a pódla jemu David mjelczo kónczik wot jeho ßuknje wotrěſny. Jako ßebi po tym wo tutej wězy dale bjes ßobu powjedachmy, wobroczi ßo Michał na mnje a mi praji: „Handrijo, budźiſche ty był David, a twój druhi konjazy Sawl, ty drje njebudźiſche ſ tym ſpokojom woſtał, ſo był jeno tajkile rózk wot jeho ßuknje w ßwojej ruzy wobkhował?“ Tehdy ßym ßo ſ hańbu wſchón ſacźerwjenił. Po tym mi druſy k lubu cźinjachu a prajachu: Nětkle widźiſch, ſo wón žaneho njepſchepuſchcźi.

Haj, Michał móżeſche kóždemu wſcho prawje do wutroby wudowjeſcź. Jako mějachmy něhdy ßwój cźichi tydźeń, napiſa nam wón ſ krydu na blido Knjeſa Jeſußowe cźerpjenje pſched woczi. Prěnje napiſa nam na blido te tſi kſchiże, na jenym wißajo Knjeſa Jeſuſa, na tamnymaj teju dweju ſchacharjow, delka pod kſchižom tych wojakow a wyſchſchich měſchnikow, pſchi Knjeſa Jeſußowym kſchižu jeho macźer Marju, te druhe žónſke a Jana. Seſady pak namolowa nam wón wſcho pokne hłowow ſe ſwoczinjanymi hubami a cźiſcźe ſeſady ſtaru wjerbu, na kotruž bě ßo Judaſch wobwěßnył. — Tehdy mějachmy tu na knjezim dworje dweju wotrocź-kow ſ Pomorſkeje. Wobaj běſchtej ßylnej, ramjenjatej hólzaj, dwaj kórzaj ſ jenym dobom wam kóždy wot njeju ßmějo dale donjeße. Ale wobaj běſchtaj też dobrej kaž dźěſcźi a kóždy wot njeju wjele ßam na ßo dźerżeſche. Wobaj běſchtaj ßußodneju ſtarſcheju dźěſcźi, a jedyn budźiſche ſ wutrobu rad ſa druheho pſches ßamón woheń ſchoł. Jenemu rěkachu Hanß, druhemu Pětr. — Jako nam Michał něhdy wucźita, kajke bě ßo wſcho pſchi naſcheho ſbóžnikowym kſchižowanju podało a kak běchu ßo tamni njeduſchni a bjesbóżni cźlowjekojo pſchecźiwo naſchemu Knjeſej bjes ßobu ſadźerżeli, ſkocźi na jene dobo Hanß ſe ßwojeho ſtoła, hrabny Pětra ſe ßwojej lěwej ruku ſa jeho prawu, ſběże ßebi ßwoju prawu wupjaſcźenu wyſche hłowy a ſawoła: „Pětrje, budźichmoj tam tehdy mój wobaj pódla byłoj, mój budźichmoj hižo chzyłoj tymle njekniczomnikam wſchěm pokaſacź!“ a pódla jemu ßwětłe ßłſy ſ woczow kapachu.

Michał bě ßebi ßwój wěſty porjad ſcźinił, kak chzył wón ßwoju lubu bibliju po rjadu wſchěm ßwojim ludźom pſchecźitacź. Naſcheho ſbóżnikowe žiwjenje dyrbjeſche ßo jim kóžde lěto ſ nowa ſaßo wucźitacź, kaž ßebi to zyrkwine lěto požada.

Junu ßo jeho naſch ſahrodnik wopraſcha, kiž bě hižo dołhe lěta jowle na kuble na ßłużbje: „Michale, pſche cźo nam wy kóžde lěto tole ſ nowa wucźitacźe, wſchako ßmy waß tole wſchitko hižo huſto ßłyſcheli wucźitacź. Wucźitajcźe nam tola radſcho něſchto druhe, něſchto nowe, na to ſtare ßo jenemu druhdy woſtudźi poßłuchacź.“

Duž jemu Michał na to wotmolwi: „Jakubje, w twojej ſahrodźe wuroſtu cźi kóždźiczke lěto ſ nowa te ßame różiczki w tym ßamym ßwojim wěſtym cźaßu. Prěnje ßu běłe ſwóncźki, po tym krokuſki, lilije a tulpy a druhe. Kóždy měßaz maſch w twojej ſahrodźe ßwoje hinaſche różiczki, ale kóžde lěto runje te ßame. Wone wſchitke ßu jene lěto tajke, kajkež ſa druhe lěto. Woſtudźi ßo cźi tole też? Kóždźiczke lěto maſch w ßwojim wěſtym cźaßu ßwoje wěſte dźěło. Ssycź, ßadźecź, płěcź, kopacź, krjepicź, žnjecź, ßymjo hromadźicź, pſchikrywacź, wſcho tole dyrbiſch kóžde lěto ſaßo wot nowa ſapocźecź. Wſcho to ty dawno ßam wěſch, a ty też wſcho tole dawno móżeſch. Ale woſtudźi ßo cźi tole cźinicź?“

„Nihdy żenje“, jemu na to ſahrodnik praji.

Na to pak Michał: „Jowle móżeſch wohladacź, ſo maſch ty wjetſchu ſcźerpliwoſcź a wjazy doroſymjenja ſa twoje ſahrodniſtwo (ſa tole twoje ſemſke powołanje), dyžli ſa ſboże twojeje duſche. Sa wſcho duſchine ſboże je nam też trjeba, ſo ßebi ßwoje dźěło wſchě po ßwojim rjedźe ſapocźnjemy, a ſ kóždym nowym lětom dyrbimy ßebi ßwoje ſtare polo krocźelku ſa krocźelku ſaßo ſ nowa wobdźěłacź.

Je tu lube naléczo ſaßo pſchiſchło, ſwjeßeliſch ßo ty wěcźnje ſaßo ſ nowa, hdyž ſaßłyſchich ßyłobika ſaſpěwacź abo ſchkórza ſafifolicź abo kokulu ſakukacź. Tole wſcho cźlowjekej wjeßele naczini, był wón jo też hižo 60 lět ſa ßobu kóžde lěto nußłyſchał.

Njechał ßo ty na tym ſwjeßelicź, hdyž ßłyſchiſch Božu nóz lubych Božich jandźelkow ſpěwacź: Wam je ßo dźenßa waſch ſbóżnik narodźił?! Jich ſpěw wjele luboſniſchi ſaklinczi, dyžli wſcho ßyłobikowe ſpěwanje.

Potom pak ßebi hiſchcźe tole pomyßl: Twoje różiczki, twoje dźěło a twoje ptaczki ßu jene lěto runje tajke, kajkež druhe, — ale Boże ßłowo ma kóžde lěto ßwoju nowu rjanoſcź, ßwoju nowu wěrnoſcź, ßwój nowy pokoj ſa naß wſchěch. Hdyž ßebi pońdżeſch poniżny a ſ modlenjom we nim pytacź, namakaſch ßebi we nim ſ kóždym lětom wjazy a wjazy rjaneho noweho wokſchewjenja.“

Na to jemu tón ſahrodnik wſchón womjelkny a poſkicźi Michałej ßwoju ruku, kaž chzył jemu rjez: „Prawo ſ tym macźe; njewſmicźe mi niczo ſa ſko!“

Na tychle wjeczorach bě prěnje ſpochi to, ſo ßebi něſchto ſe ßwjateho pißma wucźitachu a roſpomnichu. Na to ßebi wſchelake duſchne wězy wupowjedachu. To pak dyrbju wam prajicź: Tajkeho duſchneho powjedarja, kajkiž naſch njebohi Michał bě, móże ßebi jedyn po ßwěcźe pytacź. Nětkle tu pola naß w zykej wßy žadyn jeniczki tajki wjazy njeje. Schtoż bě ßebi Michał wot młodych lět ßem ſeſběrał a naſběrał, to nam wón nětkle wſchitko jene po druhim wupowjeda, ſa tym hacž bě žana ſkładnoſcź. Wón bě podobny na bohateho cźlowjeka, kiž je měł na žnjach ßwoje rjane płody, a kiž móże ludźom, kotſiž w ſymje nuſu tradaja, ſe ßwojim bohatſtwom wſchelaku dobrotu wopokaſacź.

(Pokracźowanje.)

W Ponczańskej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokraczowanje.)

„Ty ßy nam doprajił“, Rycźerjez Jan ßmějo dźeſche, „ale prawje tola maſch, wulke kubło to njeſcź njemóże, ſchtoż make, to ßo pſchewjele pſchetrjeba, a hdyż my prawje kedźbujemy pſchi naſchim ratarjenju a pola derje hnojimy, móże wſchitko na naſchich polach też tak rjane ſtejecź, każ na knjeźich. Ale knjes baron wſchak móże, hdyż ma 5000 hacź do 6000 toleŕ ſe ßwojeho kubła, tola też duſchnje żiwy bycź.“

„Ty rěczíſch każ roſymiſch“, jemu Schokta ſnapſchecźiwi. „S prěnja ma naſch knjes ßwoju dań dawacź ſa hypotheki, to je na 2000 toleŕ, potom pak pomyßl ßebi na to, ſo kóźde lěto tajke żně njeißu każ w poßlednim. To hiſchcźe dołho njebě, ſo běſche pola naß hubjeńſcho a rycźerkubleŕ je lědom ßwoju dań hromadźe ſnjeßł. Żiwy chze tola cźłowjek bycź, mſda a dawki maja ßo dale dawacź njedźiwajo na to, hacź je wobßedźeŕ wuſbytkuje abo niz. Dale je knjes baron zyrkwiny patron, duż ma k kóźdemu twarej dwě tſecźinje pſchidacź, druhdy, każ hdyż ßo wěża porjedźeſche, to 400 hacź do 500 toleŕ wucźini; dale je patron ſa dwě ſchuli wyſche wſchitkich wudawkow połojzu pſchidał, runjeż po ſakonju k temu nuſowany njeje; dale ma dweju ßynow bjes wojakami, jedyn je huſara, druhi gardiſta; taj njemóżetaj ſ tym wobſtacź, ſchtoż mataj tam dokhodow, duż dyrbi nan kóżdy měßaz to ßwoje pſchidacź; dale pſchińdźeja wſchelazy k njemu, kiż dary ſa dobre ſkutki hromadźuja a ſa tajke wězy naſch luby knjes baron rady něſchto da; a ſkóncźnje chzedźa na hrodźe też żiwi bycź; holza ſ hrodu, kotraż huſto k naſchej Leńzy khodźi, je někotry krócź powjedała, ſo ßu woni na hrodźe, hdyż wopyta nimaja, tak jednorje żiwi każ my. Wy móżecźe mi wěricź, ſo ßo pola wulkich ludźi ſwonkownje wſchitko drje najkraßniſche bycź ſda a ſo ſady teje kraßnoſcźe wjele njetcźi. Někotry pohoncź ſa lěto wjazy ſa palenz pſchetrjeba, hacź jeho knjes ſa wino a piwo.“

„Schokta“, ßo cźěßła praſchesche, „ja ßym junkrócź cźitał, ſo pola ſozialdemokratow wjazy zyrkwje njebudźa, duż też njebudźe zyrkwineho patrona trjeba, kiż ma dwě tſecźinje k wſchemu płacźicź; je to wěrno?“

„Ty ßy prawje cźitał“, wotmolwi Schokta, „cźi ſozialdemokratiſzy wjedniży wſchitży bjes wuwſacźa do niczeho njewěrja, woni njewěrja do Boha ani do njebjeß, ani do poßlednjeho ßuda ani do wěcźneho żiwjenja. Prěni bjes nimi je żid Singer. So tón Boha lubo nima, ßo ßamo wot ßebje roſymi. Woni ßu drje na ßwojej poßlednej ſhromadźiſnje wobſamkli: wěra je wěz kóżdeho ßameho, to rěka, ſo móże w jich ſtacźe kóżdy wěricź ſchtoż chze, ale ſ tym chzedźa jeno ludźi łojicź; woni ßo boja, ſo ludźo na kraju, hdyż bychu ſjawnje ßwoju njewěru wuprajili, jim pſchihłoßowali njebychu. Jich chzedźa łojicź, jich trjebaja k wuwjedźenju ßwojich myßlow, teho dla prajachu: Wěra je wěz kóżdeho ßameho. Woprawdźe pak woni do niczeho njewěrja a chzedźa, ſo bychu też druſy niczo njewěrili. Dźiwacź ßo temu njemóżemy, pſchetoż woni wſchak chzedźa Boži porjad na ſemi powróćźicź. Duż dyrbja najprjedy Boha lubeho Knjeſa ſe ßwěta a ſ wutrobow wuhnacź. Jich zyła wucźba wo paradiſu tudy na ſemi je ſ njewěry naſtała. So wot tajkich ludźi niczo dobreho wocźakowacź njemóżemy, budźe drje wſchěm jaßna wěz.“

„To je nam połnje jaßne“, praji Rycźerjez Jan, „bjes Boha lubeho Knjeſa njeńdźe w njebjeßach a na ſemi. Hdyż ßo cźłowjekoju jeho kaſnjow a jeho ßudźenjow wjazy njeboja, ßo bórſy do dźiwich ſwěrjatow pſchewobrocźa, a ſemja do mordarſkeje jamy, to tola ſ franzowſkeje revoluzije ſpósnajemy“.

„Kajke je po prawom ſ mandźelſtwom a ſe ßwójbu?“ ßo miſchtr kowaŕ praſchesche, „to ßym, ſchtoż to naſtupa, też rjane wězki wo ſozialdemokratach ßłyſchał, je to wěrno?“

„To je woprawdźe żałoſtne, ſchtoż woni powjedaja“, praji Schokta. „Wy ſcźe ſkoro wſchitży woženjeni, macźe żonu a dźěcźi a prajicźe: To je moja ßwójba, a najwjetſche wjeßele macźe domach. Wy ſcźe ßwojej żonje ßwěrni a byſchcźe njemdri byli, hdy byſchcźe ßo na waſchu żonu a jejnu ßwěrnoſcź ſpuſchcźecź njemóhli. Sozialdemokratojo wucźa pak ßwobodnu luboſcź. Mandźelſtwo na cźaß żiwjenja po ßwjatym pißmje pola nich wjazy njeje; kóżdy ßebi żonu woſmje a ju ſkhowa, każ dołho ßo jemu ſpodoba a każ dołho wona wo njeho rodźi. Hdyż ſtej ßo hromadźe nabyłoj, rósno běżitej. To móże ßo kóżdy tydźeń abo kóżde 4 njedźele ſtacź. Kajke potom ſ dźěcźimi budźe, móżecźe ßebi drje myßlicź. Schtó by potom hiſchcźe chzył nan bycź, kiż ßwoje dźěcźi ſdźerżi a wocźehnje. Teho dla je ßo prajiło: W ſozialdemokratiſkim ſtacźe ßo dźěcźi, każ rucźe ßo něłak hodźi, macźeri woſmu a ßo do wulkich wuſtawow dowjedu, hdźeż ßo wſchitke wocźahnu.“

„Schto“, ſawoła bur Schlenkaŕ a na blido dyri, „tajke hroſnoſcźe o njekniczomnoſcźe tucźi ludźo prěduja! To dyrbjeli ßebi naſche żony lubicź dacź! Moje dźěcźi dyrbjał prjecź dacź! Woni ßu tola hórſchi hacź ſkót, kotryż roſoma nima. Kajke budźa to njedocźinki wotroſcź! Handrijo, ja ßym ßebi wot tebje lěpſcheho nadżał.“

„To ja ßam wjedźał njeißym“, tón wotmolwi.

„Ale Schokta“, ſapocźa miſchtr kowaŕ, „kak je móżno, ſo tajży ludźo ſ tajkimi rěcźemi a myßlemi w měſtach a też hižo na kraju telko pſchiwißowarjow namakaja? Wſchak je hižo pſches 30 ſozialdemokratow na ßejm wuſwolenych.“

Wón wotmolwi: „Najwjazy ludźi njewě, ſchto tamni wucźa, to na Handriju widźiſch, woni ani jich rěcźam njeroſymja, woni ßebi pſchezo jenoż na dźělenje myßla a ßo na tych hněwaja, kotſiż ßo w rjanych woſach woża a w lěpſchej draſcźe khodźa, woni ßebi myßla, ſo ſměje w ſozialdemokratiſkim ſtacźe też kóżdy ßwój rjany wós. So ſ tym niczo njebudźe, wy wſchitży wěſcźe. Sozialdemokratojo ßo hladaja, wſchitke ßwoje myßle wotkrycź, woni jenoż powjedaja wo rjanym pſchichodnym cźaßu a na nětcźiſche wobſtejnoſcźe ßwarja a praja: So ſ naſchim cźaßom hubjenje ſteji, dokelż je rosdźěł bjes khudymi a bohatymi, bjes dźěłacźerjemi a knjeźimi. To ßo wjele ludźom lubi. To wſchak prěcź njemóżemy, ſo dźenßniſchi dźeń pola naß wſchitko tajke njeje, kajkeż bycź dyrbjało.“

(Pokraczowanje.)

Roshlad w naſchim cźaßu.

Khěżorowy ßejm je ßo wot khěżora ßameho wotewrił. Khěżor praji w ßwojej rěcźi, ſo budźe powjetſchenje wójſka trjeba a nadźija ßo, ſo budźe to też wot wſchěch ſapóßłanzow póſnate. Wón wobſamkny ſ tymi ßłowami: „Twjerda narodowa wola, wóizowſke herbſtwo wobaracź, měr ſawěſcźicź a lubowanemu wótznemu krajej jeho najdróżſche kubła ſdźerżecź, budźe — to je moje dowěrjenje — nam pomhacź, ſo budźemy wo tym, ſchtoż ßym wam hromadźe ſ wyßokimi ſawjaſanymi fěrſchtami radźił, pſches jene. Hdyż to ßo ſtanje, dha budźe khěżorſtwo w dowěrjenju na Boha a na ßamßnu móz pſchichodej bjes ſtaroſcźow napſchecźiwo hicź ßměcź.“

Wulke wudawki ſa wójſko chze knjeżeŕſtwo ſ powyſcheneho dawka na piwo, palenz a na wěſte wikowanje na burſy wſacź.

Sozialdemokratojo ßu w Barlinje k wulkej ſkhadźowanzy ßwojeje zyłeje ſtrony ſhromadźeni byli. Je pak pſchi tym wjele njejednoty mjes nimi na ßwětło pſchiſchło a nawjednikam, każ Bebelej a Liebknechtej, bu wjele porokow cźinjenych. Woßebje ſo tón poßledni jako wudawaŕ ſozialdemokratiſkich nowin „Vorwärts“ 7000 mk. lětneho myta doſtanje, mjerſaſche jich jara. Też w druhich wězach je ßo pokaſało, ſo woni ßwoje dobre wucźby jeno druhim prěduja a ßami runje tak na to ßwoje hladaja, każ najnahrabniſchi kapitaliſtojo.

1. dezembra budźe ßo w zyłym khěżorſtwje ſkót licźicź (rachnowacź). Kóżde hoſpodarſtwo liſcźinu doſtanje, do kotrejeż ma ßo 1. dezembra ſkót ſapißacź.

Żortniwa wěz ſ reformaziiſkeho cźaßa.

Snaty je wſchitkim, kiż ßu wo Lutherowym żiwjenju něſchto cźitali, dr. Jan Staupitz. Tón wſchak bě Lutherej a jeho wulkej duchownej mozy w klóſchtrje prěnje ſapocźatki wěrneho troſchta a měra ſ evangelija pſchinjeßł. Tutón muż, na kotrehoż Luther ßwoje żiwe dny ſ najwjetſchej dźakownoſcźu ſpominaſche, mějeſche pſchi ßwojej fromnoſcźi też jara wjeßeku wutrobu. Wo tym ßwědcźi też ßlědowazy żortniwy podawk. Dr. Staupitz prědowaſche, hdyż běſchtaj też kurwjerch Bjedrich Mudry a jeho bratr Jan w Bożej ßłużbje, wo dźiwnym tekſcźe, wo kotrymż my nichtó wěſcźe hiſchcźe żaneho prědowanja ßłyſcheli njeißmy, mjenujzy wo ſcźenju ßwj. Mateja w prěnim ſtawje, wo Khryſtußowym narodźe. Nětk mějachu tehdy prědarjo dźiwne waſchnje, ſo woni tekſt ßwojeho prědowanja ſ hłowy pſchipowjedachu. To pak tule njedźelu lohke njebě, pſchetoż tam w prěnim ſtawje ßwjateho Mateja ſteja w ſapißu Khryſtußoweho roda mjena 42 wótzow wot Abrahama hacź do Khryſtußa. Tola ſapocźnje Staupitz khroble ßwój tekſt ſ hłowy

prajicź. Jako pak k tym 14 małym fěrschtam pschińdźe, wot babylonskeho jastwa hacź na Khrystuša, wopuschćźi jeho pomjatk. „Bóh khosta hordoscź", dźesche wón wótsje, wostaji šwój tekst a sapocźa prědowanje. Pschipołdnju bu na to wot kurwjerscha k wobjedej pscheproscheny. Jako sa blidom šedźachu, praji wjerch Jan: „Knjes doktoro, kak šo wam dźěsche dźenš w scźenju?"

„Hnadny wjerscho", wotmolwi Staupitz, „mějach tsjoch knjesow w šwojim scźenju: najprjedy starych wótzow, to běchu fromni ludźo, s tymi mózach šo snjescź, potom starych kralow, czi dachu też se šobu rěczecź; jako pak mjes wjerchow pschińdźech, to běchu dźiwni ludźo, czi samylichu mje w scźenju."

„Jeli ma wascha luboscź", dźesche kurwjerch na to k wjerchej Janej, „hischcźe wo něschto šo wopraschecź, wy njebudźecźe doktora Staupitza bjes wotmolwjenja namakacź".

Wužiwanje žiwjenja.

Chzesch rjenje žiwjenje tu wužicź:
Na Božej stwórbje wješel šo,
Se schcźěpjom sboža daj šej šłužicź,
Wsmi niski dom też sa lubo.

A lubuj schcźežku njewinoscźe,
Na kóždy stork šo njemjersaj,
A pijesch-li kelch wješokoscźe:
Spěw dźakny šebi saspěwaj.

Dźerž sa dobre, kaž Bóh cźe wodźi,
A sabudź, schtož šo njewrócźa.
„Czerń kakaty też rózu płodźi"
To budź twój troscht a nadźija!

(H. Zejler. †)

Kak šo šami šudźimy?

„Žaneho šłowczka wjazy wo tym! — Ja šym jemu wschitko sprawnje wodał, ja jemu wschitko dobre pscheju — ale widźecź jeho wjazy njecham. Na to myšlicź njeje, so bych sašo s nim wobkhadźał."

To praji wulki nahladny knjes F., kiž běsche hewak pobožny muž. Jeho žona šebi njeswěri wjazy šłowczka napscheczimicź.

Rěcź bě wo mužu s pscheczelstwa, kiž běsche w šwojim czašu też widźeny sastojnik był, šwojemu knjesej F. pak wjele wobcźežnoscźow naczinił a jemu spytał na tajke waschnje schkodźicź, so dyrbjesche to kóždeho człowjeka roshněwacź. Jako tón pschišłodźer šam psches šwoju winu do njesboža pschińdźe, běsche jemu wuj F. pschi tym wschěm k pomozy, pschetož wón běsche kschescźijan niz jenož s mjenom, ale s wutrobu. Ale jeho widźecź, s nim wobkhadźecź, to nihdy wjazy njechasche, — to bě pschewjele žadane, — a po šwojim wěstym waschnju wón to šwojej mandźelskej sjewi, kotraž jemu rěczesche, so by s wulkim wužitkom sa tamneho było, hdy by wón sašo s nim wobkhadźecź chzył.

Dwě lětce po tym sastupi jedyn dźeń knjes duchowny do F-oweho doma. Wón chzysche khoreho wopytacź a tón khory běsche knjes F. šam.

Domjazy lěkař běsche knjesej duchownemu prajił: „Nadźija na polěpschenje žana wjazy njeje, a wón to šam wě." Dźiw njebě, so bu duchownemu wutroba cźežka; wón dyrbjesche sprawneho pscheczela, šwěrny žiwy staw wošady, shubicź, a wón by šo najradscho praschał: „Czeho dla nětko hižo, Knježe?" — Ale hischcźe něschto druhe jemu cźežko na wutrobje leżesche.

Wón bu k khorołožu dowjedźeny a bě s khorym šam. Tón sapocźa šam wo šwojim bliskim kónzu powjedacź a jeho duschepastyr by šo wješelicź mohł, hdyž wón wusna: „Moja jeniczka nadźija je mój sbóžnik, moja jeniczka nadźija je, so wón dźenša ke mni praji kaž k schacharjej s nim kschižowanemu: „Dźenša budźesch so mnu w paradisu!"

Ale knjes duchowny srudnje hladasche a khory jeho ruku pschimny a šo praschesche: „Myšlicźe šebi — myšlicźe, so šo mi hinasche wušudźenje dostanje?"

Duchowny khwilku mjelczesche, potom khutnje praji: „Njejscźe, šwěrny pscheczelo, šo šam šudźił?"

„Schto prajicźe?" šo tamny praschesche.

„Ja šebi myšlu, so scźe šo kóždy dźeń modlił: „Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam." Wy scźe waschemu winikej wodał, to je wěrno. — Wy scźe jemu wschitko wodał; ale widźecź jeho tola ženje wjazy njechaschcźe, czinicź niczo wjazy s nim měcź njechaschcźe. Móže tón Knjes hinak czinicź, hacź tak, kaž scźe jeho tawsynt krócź šam czinicź napominał a kaž je wón šam prajił, so chze czinicź? Njedyrbi wón też prajicź: „Haj, twoje hrěchi šym ja tebi wodał, ale sbóžne towarstwo so mnu šo tebi dostacź njemóže, psched moje wobliczo do wěcžnoscźe pschińcź nješměsch?"

Wschо bě czicho, czežke boloscźe na khoreho padźechu, duchowny šo njeměrny wotšali.

Druhe ranje bu sahe sawołany, khory chzysche se šwojej mandźelskej šwjate wotkasanje wužiwacź. Kak dźiwno bě knjesej duchownemu, jako bě tam hischcźe tsecźi pódla, kiž chzysche šwjatu Božu wjecźeř šobu wužiwacź. Wón běsche tón, kotrehož knjes F. njebě wjazy widźecź chzył.

„Bohu budź dźak, czaš hischcźe bě sa mnje, so mózach jemu wodacź, kaž šo nadźijam, so budźe też mi wodate", mrějazy duchownemu do wucha scheptasche.

Kak šo šami šudźimy, hdyž šo modlimy: „Wodaj nam nasche winy, jako my wodawamy naschim winikam!" Kak wodawamy?

Ja khwile nimam.

Schto? Ty khwile nimasch, khudych a khorych wopytacź a šedźisch tola kóždy dźeń někotru hodźinu sa blidom a nowiny abo knihi czitasch. Kak by było, hdy by ty poł hodźinki khudym woprował? Abo hdy by kóždy tydźeń jene popołdnje postajił a prajił: Tón czaš wot 2 hacź do 6 hodź. je sa mojich njesbožownych, hubjenych bratrow.

„Ně", prajisch ty, „ja k temu khwile nimam! Ja mam šwoje dźěło wot pondźele hacź do šoboty". — Njech temu tak je — ale k czemu je Bóh njedźelu scźinił? Tola też k temu, so bychmy šebi njedźelu na khudych pomyšlili, a so by luboscź šwoju ruku jim wotewrika. — Ale ty prajisch, to šo mi njecha. Derje, duž wostań tajki komodny, daj hubjenstwu hubjenstwu bycź a njech khudźi k njebješam wołaja. Ale hladaj šo, so hodźina njepschińdźe, w kotrejž tón Knjes k tebi rjeknje: „Ja šym hłódny był, a wy mi njejscźe jěscź dali. Mi je šo picź chzyło, a wy mi njejscźe picź dali. Ja šym khory był, a wy njejscźe ke mni pohladali!" — Potom spytaj wotmolwicź: Ja khwile njemějach! — Ty budźesch mjelczecź dyrbjecź!!!

Bóh je hischcźe žiwy.

(Wot Ahlfelda.)

Khudy rjemješknik hižo dołho w wulkich staroscźach wo šwoje žiwjenje hłowu powischesche. Wschitke žonine próstwy a napominanja, so by šwjatemu pišmej wěrił, běchu podarmo. Duž widźesche muž šwoju žonu jene ranje runje tak srudnu. A nětko šo woprascha, schto ju tyschi. Wona wotmolwi: Ssym w nozy sły šón měła; Bóh luby Knjes bě wumrjeł, pschewodźachu jeho k rowu, a šwjecźi jandźeljo dźěchu šobu. Duž šo muž sa dołhi czaš prěni raz sašo šmějesche a dźesche: „Hłupa žona, tón njewumrje, njecziń šebi žanych myšlow wo to." A wona wotmolwi: „Hdyž wón po tajkim žiwy je, dha móžesch też ty twoju staroscź a srudźenje wostajicź, pschetož wón šo stara." A tón muž pschemyšli to. A wješele šo sašo do jeho wutroby a do doma wrócźi.

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wšach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czišła** šo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; šoburedaktoraj: farar Lenik-Gencź w Klětnom a farar Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 49.
4. dez.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. adventa.

Dan. 9, 1—3: „W prěnim lěcze Dariußa, Ahasverußoweho ßyna, s Mediskeho ßymjenja, kotryž na Kaldejskim kraleſtwje kral bu, w tym prěnim lěcze jeho kraleſtwa srosymich ja, Daniel, s knihow to rachnowanje tych lětow, wot kotrehož tón Knjes rěczał běsche k prosecze Jeremiaßej, kak Jerusalem ßydomdzeßat lět pusty ležecz dyrbi. A ja wobroczich ßo k Bohu, temu Knjesej, proßycz a wutrobnje žadacz s poscženjom w měschi a w popjeli.“

Daniel je woßebity bjes druhimi profetami stareho teſtamenta. S czeßneje schlachty rodzeny, njebě wón wot Boha kaž druſy profetojo sa hrěschny a khostany lud Boži k ßwědkej wěczneje wěrnosczе postajeny, ale wotdzělany wot ßwojeho luda bě wón jeniczzy k temu powołany, so by na kralowskim dworje w Babelu ßwědk žiweho Boha był. Wón bě nimale psches zyły czaß tam žiwy. Hižo jako młody hólz wotwjedzeny, psches Nebukadnezara. Duž bu po sdaczu 80 lět stary. Tola je wón hischcze do czaßa wróczenja jateho luda w Babelu ßwoje žiwjenje wobsamknył. Pod schtyrjomi kralemi mějesche wón dla ßwojeje wubjerneje mudrosczе najwyschsche saſtojnſtwa na Babelskim dworje. Nobukadnezarowy ßyn Belsazar bě kraleſtwo psches Mediskeho krala Dariußa shubił. Bě w prěnim lěcze tuteho krala, jako Daniel s woßebitej kedzbliwosczu Jeremiaßowe wěschczenje czitasche, kiž bě tón te ßame hižo w prěnich lětach po wutupjenju ßwjatnizy napißał. Woßebje wopomni wón 25. staw tychle knihow, hdzež je Jeremias psches nadunjenje Boże tracze Babelskeho jaſtwa do prědka na 70 lět postajił. Tele 70 lět bližachu ßo ßwojemu kónzej a tola hischcze niczo widzecz njebě, schtož by snamjo bliskeho kónza ludoweho jaſtwa było.

Duž ßo Daniel k Bohu temu Knjesej wróczi, so by proßył a wutrobnje żadał s poscženjom w měschi a w popjeli. To bě jeniczzy prawy pucz, po kotrymž David k wumóženju ßwojeho ludu czehnjesche. Wón by w ßwojim wyßokim saſtojnſtwje ßnano krala Dariußa proßycz móhł sa ßwój lud; tola ßo prascha, hacz by tak schto dozpił. Ale Daniel bě hłuboko w Božim ßłowje saloženy, so nimo Boha hicz njemóżesche. Wón wjedżesche, so je jaſtwo Boži ßud; duž tež nichtón s njeho wuwjescz njemóżesche, khiba Bóh ßam; wón póſnawa tež, so jeno jena wěz k temu pomhacz móżesche: pokuta, hłuboka pokuta. Duž wón ßo ßam pokucza a wußwleka ßwoju rjanu draſtu, swobwleka ßo měch a ßyny ßo do popjeła, so by jako pokutny sa ßwój lud proßył a wutrobnje żadał.

Tónle pokutny a proschazy Daniel je nětk nasche adventske snamjo. Czaß je saßo tu, hdzež ßo profetiske ßłowo s mozu ßłyschecz da: „Hlaj, twój kral pschińdże k tebi!“, a hdzež woßady khěrlusch sanoschuja: „kak powitam ja tebje, mój Jesu najlubschi?“ Wěscze, my dyrbimy a chzemy jeho s wótrym wjeßelom powitacz, jeho, Božeho ßyna, „luboscz, kiž je njebjo rosłamała, ßo dele puschcza do hubjeńſtwa“, ale jeho wumóženje hinak móżno njeje, hacz hdyž ßo pokuczimy. Schtóž jeho njewosmje horje w pokucze, njemóże tež psches njeho wumóżeny byczz. Wschak tež w tutym czaßu spěwamy:

Wón pschińdże k ßwětnom' ßudu
Tych njepokutnych dla,
Se žohnowanjom k ludu,
Kiž jeho ducha ma.

Ale schtó ma jeho ducha? Zyły ßwět leži w słym. Schtóž sprawny je, temu budże bórsy ßuknja ßamßneje prawdosćże pschewuska a wón budże sa měchom a sa popjełom pschimacź. Duž zyłemu wot Boha wotwobroczenemu ßwětej, tež tebi, to ßłowo płaczi:

Wobrocź ßo k Bohu temu Knjesej.

(Pißał K. —b.)

Michał Kamjenčźk, knježich cželadnych duchownu sastarar.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na serbski wot A. Skr.)

6. Kajki je ßo Michał w ßwojim sastojnstwje sadżeržał.

(Pokračźowanje.)

Tych ludźi, wo kotrymiž wón husto powjedasche, bě wón s wjetscha wschitkich ßam sesnał, wo druhich wón to abo tamne s pißmow wjedźische.

Chzył wam ja wupowjedacź, schto ßym ßebi wot jeho powjedańczkow hacź do dźenßnischeho w dobrym pomjatku wukhował, mohł wam wo tym dołho powjedacź. Wón je nam wo tajkich ludźoch powjedał, kiž buchu ßwojeje wěry dla pschesćěhani, kotsiž pak tola ßwěrni wostachu pschi wschej tyschnosćźi, a dyrbjachu pósnacź, so Bóh tón Knjes ßwojich ßwěrnych ßłužobnikow nihdy njewopuschći. Dale je nam Michał husto powjedał, kak je Bóh teho abo tamneho spodźiwnje wjedł a wodźił, kak bu něchtó wubudźeny, so na to ßwoje žiwjenje s nowa sapocža, — dale, kajki ßo Bóh pschećźiwo khudym miły wopokaže, — kak tu abo tam něchtó ßwojemu semskemu knjesej ßwěrny sawosta, kajke žohnowanje ßu dobre a poßłuschne dźěćźi s teho měle, so běchu ßwojeju starscheju hacź do jich ßmjercźe cześćiłe. Wón nam też powjedasche, kajzy wobibožerjo běchu tu wschelazy pobožni knjeza abo wschelake dobre kscheśćijanske wyschnosćże sa ßwojich poddanow byli. Też wo tym je nam husto powjedał, so je luboscź, kajkuž je měł něchtó k ßwojemu sbóžnikej, husto ßylnischa była, dyžli ßama ßmjercź. Też wo tajkich ßmy wot njeho ßłyscheli, kiž běchu jako pobožni a wěrjazy ludźo sestarili, a kotsiž potom sbóžni wußnychu. Wón mějesche wschelake rjane dobre knihi, s kotrychž ßebi wón ta a tamne wuwsa. — Na jene dobo nam wón ženje wjele njewucźita, pschetož wón prajesche: „Schtož je wjele, je wjele. Chzesch ßebi na poli abo w sahrodzy wěsty kruch pscherycź, njeßměsch ßebi se ßwojim łopacźom na jene dobo žadyn wulki kruch pjerschcże wotkolicź. Na tajke waschnje njesmějesch žanu dróbnu pjerschcź psched ßobu, ale niczo, dyžli wulke kule.“ Duž nam wón radscho mjeńschi wodźełk wucźita, tón pak nam po tym prawje na dróbne rosestaja. Takle hakle potom wschitzy duschnje sa tej wězy pschińdźechmy a ju dorosymichmy.

Husto pschińdże też nasch knjes ßobu do naschich shromadźisnow. Tón pak nam też to a tamne wukoži a s nami powjedasche. A hdyž chzysche wot naß woteńcź, poplaza wón duzy se jstwy naschemu Michałej jeho khribjet a praji: „Ty ßy nam ßwoju wěz saßo prawu duschnu dokonjał.“

Husto ßo wón też Michała woprascha: „Nimasch s mojimi ludźimi žanu ßwoju nusu? Poßłuchaja cźi woni spochi?“ wón pak njemějesche jemu skoro ženje niczo na naß wuskorźicź, pschetož my běchmy jemu dobri. Bě pak bjes nami žadyn, kiž mějesche wulku hubu, tajkeho wón bórsy do ßwojeho kucźika saczěri, my ßami pak tajkeho też ßobu s nim do kuta sescherichmy.

Jenu symu mějachmy tu jeneho wotrocźka, kiž bě rodźeny s Hłupowiz, a rěkasche se ßwojim kschcźenym mjenom Mots. Tónle cźlowjek mějesche spodźiwny wulki kónczity nóß, bě khětro jara hłupy, myßlesche ßebi pak, sa je ßam dźewjecź krócź mudrischi, hacź wschitzy drusy bjes nami. Jedyn wjeczor chzysche wón nascheho stareho lubeho Michała trochu nabłasnicź, duž ßo jeho pocża takle praschecź: „Michale, wy scże mudry muž, scże wjele nawukli a nawjedźili, duž móżecże mi ßnadno prajicź, kak ßo s tym ma, schtož chzył ßo waß wopraschecź. Hdyž ßu schtyri njedźele nimo, mamy na njebjeßach spochi nowy měßaczk. Prajcże mi, schto jeno tola Bóh se wschěmi tymi starymi měßaczkami sapocznje?“

Na to jemu Michał wotmolwi: „Schibale ty, njewěsch ty hischcże to? Poßłuchaj, mi je tole jara derje snate, duž chzu cże tu nětkle wo tym duzy powucźicź. Hlej, tamle horje na Wutoru horu je ßebi Bóh tón Knjes dał wulku kólnju natwaricź. Kóżde schtyri njedźele, hdyž je tajkile nowy měßaczk saßo wostarił, wosmu jón někotsi s njebjeß dele a donjeßu jón do tuteje kólnje. Kóżde lěto mamy 12, druhdy 13 tajkichle wostarjenych měßaczkow, te tam woni potom wschě, jedyn po druhim, do tuteje kólnje snoscha, tam jedyn stary měßaczk na druhi położa, hacź njejßu tón poßledni do tuteje kólnje donjeßli. Wone tam leża, kaž wulke wósne koleßa, jedyn na druhim. Je tu potom saßo nowe lěto pschischło, po tym dyrbja wschitzy tajzy lěni, hłupikojcźi a njesraki hólzy, kajkiž ty ßy, horje na tule horu, dyrbja tele wostarjene měßaczki wschě s wótrej piwu rosrěsacź a je na to se ßekeru do schczěpow roskałacź. Te schczěpki pak dyrbja potom wschě horje na módre njebjeßa donjescź, a je do nich nuts saßadźecź, — tele schczěpki ßu potom „te nowe hwězdźiczki“ na njebju. Tajkele dźěło pak žane lóhke njeje. Sa tajke ßwoje dźěło dostanu cźile khadliczkojo kóżdy wschědnje ßwoju ßuchu kromku khlěba, kotruž dyrbja ßebi do ßněhoweje wody nadrjebicź a wujěscź. Hacź do „tsjóch kralow“ dyrbja bycź woni se wschěm hotowi. Cźi „tsjo kralojo“, kotsiž psche wschě kraje wokoło cźahaju, dostanu s kóżdym nowym lětom jenu tajkule „nowu“ hwězdźiczku. Dóńdź jeno jedyn wjeczor do „noweho lěta“ won do pola a wobhladaj ßebi ßwěru wschě hwězdźiczki na njebju a potom ßebi je wschitke pschelicź, ale njesapomń, kak wjele jich wschitkich do hromady bě. Na to dóńdź po „tsjóch kralach“ saßo s nowa wjeczor won, a pschelicź ßebi je s nowa ßwěru wschitke, takle budżesch móz sa tym pschińcź, so je jich tam nětkle wjele wjazy, hacź jich tam do noweho lěta wschěch do hromady bě.“

Lědy bě jemu Michał takle dorěczał, poczachu wschitzy tuteho hłupikojteho Motsa wußmjecź, s zyłej schiju ßo na njeho woschczerjachu.

Dołhi Hanß pak, kiž do wjele žortow njebě, pocża na Motsa: „Budźische ßo jeho tola takle hłupje njepraschał! Ty drje ßy ßam też hižo w tutej kólni khwilu ßobu pobył, a tam dyrbjał pół mandla tajkichle wostarjenych měßaczkow roskałacź! Budżesch pak ßo saßo hdy Michała takle hłupje praschecź, chzu ßo cże też něschto wopraschecź: „Schto też to wot tebje njedawno ta sedrjena klibora chzysche, kiž je ßo tu hižo tsi abo schtyry krócź sa tobu praschała?“ — Ale tola chzych cźi hischcże doprajicź: Schtóž sechze tajki prawy mudry bycź, tajki je tu spochi hischcże wjele hłupischi, dyžli hłupy.“

Tón khadliczka bě na to, kaž był na hłowu sraženy. Wón pak też dołho ßobu pola naß na ßłużbje njewosta, ale wucźeże wokoło jutrow s knježeho dwora.

Chzysche ßebi nasch knjes ßwojich wotrocźkow sa nowe lěto s nowa wotnajecź, porěcża wón do prědka s Michałom, schto ßebi tón wo žanym myßli. „Michale, ty jich wschitkich wjele lěpje snajesch, dyžli ja. Kajki je žadyn do ßwojeho dźěła, to ja wot ßwojeho schoßarja a wot hetmana wěm, nětkle pak mi ty praj, kak ßo tebi tón abo tamny lubi? Mucźarjow ja žanych njecham, cźi mi mojich ludźi skaża.“ Michał pak jemu wscho s prawdu wupraji, pschetož sa płotom ßo wón psched nim ženje njekhowasche. Něchtóżkuliž jemu to njeje posabył, so bě wón ßwojemu knjesej wscho s prawdu doprajił, a tajzyle ßu husto dołhe lěta na njeho schělawje hladali.

Ale Michał je naß też husto pola nascheho knjesa sastupował a sa naß rěczał. Běchmy hdy něschto njeprawe cźinili, tehdy ßmy jeho naproßyli, hacź njechał wón ßam to knjesej prajicź, so hakle njeby knjes to wot druhich wusłonił. S tajkimaj srudnymaj a miłymaj wocźomaj wón tola pschi tajkej składnosćźi na naß pohlada! Husto budźichmy ßo radscho dali wot někoho pschebicź, hacź so dyrbjeli ßo dacź wot njeho wußwaricź. S hejemi wón wokoło ßo njebijesche, ale hdyž wón koho se ßwojim ßkowom do wutroby satrjechi, to kóżdeho saboli. Wón naß wjele lěpje snajesche, dyžli kóżdy wot naß ßam ßebje.

(Pokračźowanje.)

W Ponczanskej korczmje.

Po němskim wot O. M.

(Skónczenje.)

Hdyž na pschikład w naschim cżaßu něchtó bjese wscheje prózy na burzy milijony saßłużi, druhi psches lichownika wschitko shubi,

khudy tkalz hłód cźerpi, dyrbimy prajicź, so to cźiśćże prawo njeje. Hdyž chże nĕchtó ludźi naschcźuwacź, móże wschak wjele namakacź, schtoż nam wschitkim też prawe njeje. Ale k temu mamy wyschnoscź a ßejm, so matej pschecźiwo bursam a lichownikam wustupowacź. W poßlednim cźaßu je ßo też hižo to a druhe stało.

To je ßo njebo khĕžor Wylem 17. novembra 1881 ßam na nasch lud wobrocźił a jemu jaßnje ßlubił, so budźe ßo wyschnoscź sa małych, sa khudych, sa dźĕłacźerjow a rjemjeßłnikow staracź, a nasch nětcźischi khĕžor Wylem je hižo wjazy krócź myßlam ßwojeho dźĕda pschihłoßował. Sakonje ßu ßo wudałe, kotrež maja wotmyßł, dźĕłacźerjam pomhacź. Njedawno bĕśche murjeŕ Rychtaŕ skhorił. Wón na kóždy dźeń toleŕ dosta a lĕkarja a lĕkaŕstwo płacźicź njetrjebasche; njebĕ to wulka pomoz sa njeho? A nětko hakle sakoń sa sastaranje starych. Schto je ßo na njón najprjedy ßwariło! Nětk wschak kóždy pósnaje, kajka je wulka dobrota. W naschej wßy je pjecź starych ludźi psches 70 lĕt, kiž kóźde lĕto ßwoju 106—162 hr. wucźinjazu rentu dostawaja. Sa staru Jenczowu by ßo wĕśćże gmejna staracź dyrbjała; nětko pak móże cźiśćże duschnje wobstacź, nĕschto ßebi hischćże pódla saßłużi. Stareho Jurka wschak jeho dźĕcźi rad ßobu žiwja, ale ta renta je jim pódla s wulkej pomozu. Tucźi stari njejßu pjenježka sapłacźili a tola kóźde lĕto to ßwoje dostawaja; schto chzemy hischćże wjazy? Cźi młódschi, kotsiž maja se ßwojimi knježimi hromadźe pschinoschki płacźicź, też psches to do hubjenstwa njepschińdu, so 7—10 np. sa tydźeń wot ßwojeje saßłużby wotedawaja, pschetoż kak wjele pjenjes ßo w korcźmje njenusnje wuda! K kóždej rencźe stat 60 hr. pschida, to druhe maja cźi knjeza a dźĕłacźerjo njesćź, so ßu cźi dźĕłacźerjo druhdy lĕdy schtwórty dźĕl teho, schtoż w starych lĕtach dostawaja, nawdali. Hdyž budźe nĕchtó hubjeny, so wjazy dźĕłacź njemóże, wón po sakonju invalidnoscźe, hdyž ßebi tsecźi dźĕl ßwojeje dotalneje msdy wjazy saßłużicź njemóże, ßwoju rentu dostawa, wscho jene hacź je 30 abo 60 lĕt stary. Invalidska renta je hischćże wyschscha hacź starobna. To je tola woprawdźe rjana wĕź, so je nětko kóždy sa khoroscź a starobu sawĕśćeny. Bych njewjedźał, hacź mohł ßo stat lĕpje staracź."

„To masch cźiśćże prawje", praji dołhi cźĕßła, „najprjedy ßym ßo też khĕtro huntorjał, hdyž bu mi kóždy tydźeń 10 np. wocźehnjenych; ale ja ßym hižo dawno pósnał, kak duschnje je to sa dźĕławeho muža. Psches tu rentu wostanje kóždy ßwój knjes, doniž njewumrje."

„Haj", jedyn se shromadźišny sawoła, „ja praju, so ßu cźi dźĕławi ludźo lĕpje sastarani hacź cźi maki wobßedźerjo; cźi dyrbja ßo prózowacź, so móhli wobstacź a ßwoje dawki wotedacź. Tajki dźĕłacźeŕ na knježim dworje ma mało dawkow, skoro niczo sa zyrkej a schulu njedawa, lĕkarja a lĕkaŕstwo ma też darmo, pschi tym ßwoju wĕstu saßłużbu; wón ßo njetrjeba wo niczo staracź; hdyž ßwoju pschißłuschnoscź cźini, ma ßo duschnje."

„To je też moja myßl", praji Schołta, „dźĕławi ludźo do prĕdka pschińdu. Wowcźeŕ na knježim dworje je ßamo pjenjesy wupożcźił. Njedawno bĕch pola wotrocźka Hillera. Wón ma s formindu bycź. Bĕśche njedźelu. Wó jstwje bĕśche cźiste, wschitko stejesche na ßwojim blaku, dźĕcźi — ma jich wón pjecź, jene pschezo mjeńsche hacź to druhe — bĕchu tak cźiste swoblekane, so mĕjach ßwoje wjeßele. Wón cźitasche w prĕdaŕskich knihach, na wschĕm bĕ pósnacź, so tam nusa njebĕśche. Ja też wĕm, so Hillerezy kóźde schtwórcź lĕta wot ßwojeje msdy nĕschto na nalutowarnju donjeßu. Sprawni, dźĕławi ludźo na knježim dworje móża derje wobstacź a ßo staracź njetrjebaja, s wotkal wschitko bjeru. Schtóž pak wschitko sabije a wjecźor pjany domoj khodźi abo ma njerodnu žonu, kotraž ani schicź njemóże, tón też do prĕdka njepschińdźe, byrnjež by hischćże junkrócź tak wjele msdy dostał. S tym pak prajicź njecham, so je pola wschitkich wobßedźerjow wschitko tajke, kajkež bycź dyrbjało a mohło. Nĕkotry knjes na wßach a w mĕśćże je tajki hordy, so njewĕ, hacź by ßwojemu dźĕłacźerjej, hacź by khudemu mužej pomhaj Bóh prajił abo niz; tych wschĕdnych ludźi wón sazpiwa, tajkich hordych wschak je wschudźom, ale jich je tola mjenje, hacź ßebi wschĕdni ludźo s wjetscha myßla. Nĕkotreho maja sa hordeho, ale wón tola hordy njeje, wón ma dobru wutrobu a je na ßboże ßwojich ludźi smyßleny. A woprawdźe dźĕłacźerjo chzedźa a dyrbja ßo cźesćźicź; cźescź ßłuscha nanej, kiž s wulkej prózu ßwoju cźrjódku dźĕcźi sežiwi a wotcźehnje. Nĕkotry sastojnik, to dyrbju Bohužel po mojich nashonjenjach też prajicź, wjazy na ludźi ßwari, hacź by trjeba było. Tak lóhko pak też njeje, s telko ludźimi, kiž ßebi husto wjazy žadaja, hacź maja prawo, kiž husto nĕschto njetrjebawschi sa sko bjeru, w dobrym pschenicź. Ale cźim sdźĕłanischi chze schtó bycź a cźim wyschsche wón steji, cźim wjazy dyrbi scźerpliwoscźe mĕcź. S zyła dyrbja wobßedźerjo a sdźĕłani ßwojim poddanam a dźĕłacźerjam dobry pschikład dawacź. Woni dyrbja wutrobu sa ludźi mĕcź, ßo sa nich staracź, kaž sa ßwoje dźĕcźi. Žiwi kschescźijenjo dyrbja woni bycź, luboscź wopokasacź, też wopory pschinjescź; potom směja dźĕłacźerjo k nim dowĕrjenje; woni budźa s pocześcźowanjom k tym horje hladacź, kotrychž khlĕb jĕdźa. Hdy by wschudźom było, kaž na naschim knježim dworje, njebychu cźi sozialdemokratojo nikoho na wßach sa ßo dobyli.

Roshlad w naschim cźaßu.

Jeho Majestoscź khĕžor, kiž bĕ dla makeho nasymnjenja nĕkotre dny wó jstwje wostacź dyrbjał, je saßo wotkhorił a je ßo do Hornjeje Schlesynskeje na honćtwu k wjerchej s Plessa podał.

W khĕžorstwowym ßejmje, kotremuž je ßo sakoń wo powjetschenju nascheho wójska pschedpołożił, je kanzler hrabja s Caprivi 2½ hodź. wo pschicźinach rĕcźał, kotrež pschijecźe tuteho sakonja žadaja. Wón je wusbĕhnył, kak smějemy, hdyž budźe wójna, na wobĕmaj mjesomaj ßo wobaracź mĕcź, pschecźiwo Franzowskim a Ruskim a so najskerscho w pschichodnych lĕtach tule wójnu smějemy. Bóh luby Knjes chzył naß hnadnje wobarnowacź a luby mĕr nam sdźeržecź.

Po tym, so ßu nĕkotsi profeßorojo Bohawucźenoscźe pschecźiwo japoschtołskemu wĕrywusnacźu pißali, so by dobre było, hdy by ßo wone niz wjazy w sjawnej Božej ßłużbje wusnako, je nětko evangelska najwyschscha zyrkwina rada w Barlinje dlĕsche napominanje wosjewiła. Tamni profeßorojo ßu drje, napjelnjeni wot najhorzischeje luboscźe k Božemu kraleśtwu, mĕnili, so budźe tym, kiž nětko na nĕkotrych ßadach nascheho wĕrywusnacźa ßo pohórschuja, lózscho, kschescźijansku wĕru spósnacź, hdyž też w sjawnym wusnacźu jeno to najwažnische zyłeho kschescźijanstwa, mjenujzy wĕru do nascheho lubeho Knjesa Jesom Khrysta, kiž je naß wumohł, warbował a dobył wot wschĕch hrĕchow, wot ßmjercźe a wot cźertowskeje mozy, wusnawacź trjebaja. Tola ßu ßo w ßwojim dobrym mĕnjenju jara mylili a ßu se ßwojim pißanjom pschecźiwo staremu japoschtołskemu wusnacźu, kotrež ßo we wschĕch ßwojich wucźbach na Boże ßłowo sałożuje a kotrež je shromadny swjask zyłeho kschescźijanstwa, evangelskich, katholskich a grichiskich, zyrkwi jara schkodźili a jeje twjerde stołpy spowalecź spytali. Wĕrjazy kschescźijan drje jich dla jich njerosomneho cźinjenja njesatama, wjele wjazy jich hischćże wopokasanu wĕru a luboscź pósnaje, ale porok njemóże ßo jim salutowacź, so ßu jara njemudrje cźinili. — Wyschscha zyrkwina rada spomni s dźakom na rjane wusnacźe k sałożkam nascheje wĕry, kotrež je khĕžor se wschĕmi evangelskimi ferschtami 31. oktobra w Witenbergu wotpołożił. Wona sjewi, so njebudźe jako zyrkwina wyschnoscź cźerpicź, so ßo japoschtołske wĕrywusnacźe wucźĕri s zyrkwje a so dyrbja generalni superintendentojo młodym duchownym psched sapokasanjom do duchowneho hamta krucźe pscheddźeržecź, kajke ważne a ßwjate pschißłuschnoscźe maja pschecźiwo evangelskej wucźbje sa cźaß a sa wĕcźnoscź. — Pschede wschitkim dyrbja duchowni tak prĕdowacź, wucźicź a sa dusche ßo staracź, so ßu wucźby japoschtołskeho wĕrywusnacźa niz jeno morwe wucźby, ale duch a žiwjenje we woßadach. To njech je, lubi Sserbja, wam wschĕm prajene. S tym najwjetschu ßwĕrnoscź pschecźiwo zyrkwinemu wusnacźu wopokażemy, so płody ßwojeje wĕry pschinjeßemy, płody, kotrež wostanu do wĕcźneho žiwjenja.

Druhi advent.

Spißał Emil Frommel.

Druhi advent hlada won do dnjow poßlednjeho pschikhadźenja, majestetiskeho pschichoda Khrystußoweho. Hewak bĕ wón sbóžna nadźija; nětk je wón straschny artikl se ßwojim: „wotßal wón pschińcź budźe ßudźicź žiwych a morwych". Wĕśćże „k ßwĕtnom' ßudu tych njepokutnych dla", ale też tola: „se žohnowanjom k ludu, kiž jeho ducha ma". Stara zyrkej hladasche s wjeßełej nadźiju na tutón dźeń, w jeje Božich domach ßwjecźachu ßo wobrasy s cźaßa dokonjaneho Božeho kraleśtwa: Zitharistojo (Sjew. Jana 14, 2) a palmy noscherjo (Sjew. Jana 7, 4), jehnjo, kotrež pschi schkleńczanej studni ßwoje wowzy paße (Sjew. Jana 7, 17). Schtó njewjeßeli ßo na wrócźazeho, lubowaneho pscheczela? Schtó boji ßo a tschepota? My pak njestejimy wjazy w wjeßełym cźakanju na Khrystußa,

ßmy ponurjeni do ßwětnych wěžow a ,staroſczow teje žiwnoſcże, my njepytamy zejchi teho cžaßa po wuprawje wěcžneho ßłowa. Kak wjele je na cžaßu w Božim kraleſtwje, ſa tym ßo praſchecž, wo to jich jara mało rodźi a hiſchcże mjenje jich je, kiž po tym ßwoje cžaßniki ſtaja. A tola dawa to, bjes nutskownego pſchihotowanja we wachowanju a w modlitwje, jenicžzy wěſte ſtejniſchczo we wſchěm njemérje teho cžaßa. Sſłyſchimy, kak tón Knjes rěcži w ludowych podeńdženjach a ßo njedźiwamy dla wotpada — hlaj, wón je nam to prjedy hižo prajił. Naß njemylu wopacžni proſetojo, ani wójna, ani wołanje wo wójnje, khrobłe hłoßy ſběžkarjow — wſcho to njejßu ſymſke, ale nałěcžowe wichory, kotrež nałěcžo pſchipowjedaja. S pukazym nałěcžom (Luk. 21, 30) pſchiruna tón Knjes ßwój pſchichod a praji: „Poſběhńcże ßwoje hłowy". To je hinajſcha wěž, hacž jim dele wißacž dacž. Schtóž hewak hłowu poſběhnycž njeßmědźiſche, tón dyrbi ju nětk poſběhnycž. Sbóžna ta duſcha, kotraž adventej Khryſtußowemu, hromadźe ſ Duchom a ſ njewjeſtu (Sjew. Jan. 22, 17) adventſke poſtrowjenje napſchecžiwo pſchinjeße: „Haj, pſchińdź, Knježe Jeſu!" A hlaj, wón na to wotwołwi: „Haj, ja pſchińdu bórſy", ale tawſynt lět ßu pſched nim kaž dźeń, kiž je wczera ſaſchoł a kaž nózna wacha. — Mózu na praſchenje: Kotre dowěrjenje dawa tebi Khryſtußowe ſaßopſchińdźenje, ßudźicž žiwych a morwych, ryczeŕſzy wotmołwicž: „So we wſchej hubjenoſcži a we wſchěm pſcheſcžěhanju ſ poſběhnjenej hłowu cžakam na ßudnika ſ njebjeß, dokelž wěm, wón budźe wſchěch ßwojich njepſchecželow ſa podnožki ßwojich nohow połožicž, mi pak wupomhacž do ßwojeho kraleſtwa a mje k ßebi wſacž do ßwojeje wjeßełoſcże a kraßnoſcże. To je ſawěſcże wěrno!" Njehnucži-li ſe ßwojim ßłódkim ßłowom prěni advent, jeho horje wſacž, dha njech to ſcžini druhi advent ſe ßwojim ßudom, kotryž tak wěſcże pſchińdźe kaž žně po ßywje.

Budźemy widźecž.

Niczo njeje ſtraſchniſche, hacž hdyž ſchtó ſ někajkej próſtwu pſched ßwojim fěrſchtu ſteji a tón mile hladajo napißanu próſtwu ſ ruki połožiwſchi praji: „Nó, budźemy widźecž" — abo: „Derje, budźemy to ßwoje cžinicž", — abo tajke něſchto podomne.

Kóždy, kotryž ma žanu próſtwu, tak khróbły njeje, kaž tamny ſtary wojak, kiž běſche krwawił we wójnje ſa krala a wótzny kraj a nětko k Bjedrichej Wulkemu pſchiſchedſchi jemu napißanu próſtwu pſchepoda. — „Budźemy widźecž", praji kral.

„To mózecże hnydom pohladacž", wotmołwi ſtary wojak, laz wocžiniwſchi, kralej ßwoje rany pokaſa. Kral jemu jeho próſtwu hnydom dopjelni.

Derje też awſtriſka žona ſe wßy cžinjeſche.

Sa khěžora Ferdinanda běſche w K. ſtara žona žiwa, kotrejž chzychu jenicžkeho ßyna do wojakow wſacž, Wona běſche na wſchitkich hamtach, pola wſchitkich wulkich knjeſow pokhodźiła a ſe ßyłſami proßyła, ſo nochzyli jej tola jenicžku podpjeru wſacž. To běſche wſchitko podarmo było, ßyn dyrbjeſche prjecž. Duž roſßudźi ßo wona a naſtaji ßo k khěžorej. Wona pſchi ßebi myßleſche: „Ferdinand je luboſcžiwy knjes, temu wo to cžinicž njeje, hacž ma jeneho wojaka wjazy abo mjenje, wſchako ma druhich doſcž." Wot knjeſa ſchrybarja da ßebi rjane pißmo napißacž; wona by najradſcho ßwoje zyke žiwjenje wopißała, ale knjes ſchrybař měnjeſche, ſo ma khěžor ßłabej wocži a teho dla wjele cžitacž njeßmě.

Žona ßwoje nalutowane pjenjeſy hromadu ſpyta — wjele jich njemějeſche, dokelž běſche ßynej wſchitko ßobu dała. Tola tak daloko doßahachu, ſo hacž do Wina dóńdźe; noſy wſchak ju boleſchtej, ale jejny ßyn dyrbjeſche też tak marſchěrowacž po wſchelakich pucžach a ßnano tydźenje dołho, lacžny a hłódny bycž.

Sprózna a ſrudna do Wina dóńdźe. W pſchedměſcże do korcžmy ſaſtupi a hoſcżenzarjej ßwoju należnoſcž wupowjeda. Wón bě jej k radźe a wona doſta dowolnoſcž pſched khěžora pſchińcž. Duž jej nadźija ſeſkhadźa, jeno ſo mózeſche ſ nim porěcžecž, wona wjazy njedwělowaſche, ſo budźe wußkyſchana, wona bě wſchitko wumyßlika, ſchtož chzyſche prajicž.

Ale tón hoſcżenzař chzyſche wſchitko lěpje wjedźecž, wón praji, ſo to tak lóhko njeje, kaž ßebi wona myßli a hdyž ſchtó pſched khěžorom ſteji, njeje to tak, kaž by ſ druhimi rěcžał, wjele powjedacž ßo tam njeßmě. Wón jej powjedaſche, ſo budźe jej khěžor to pißmo ſ ruki wſacž a prajicž: „Budźemy widźecž, ſchto ßo cžinicž da!" a potom móże wona ſaßo ßwoju ſtronu cžahnycž njewjedźo, hacž je próſtwu wußkyſchał abo niz. Ale na jene dyrbi kedźbowacž. Hdyž khěžor jeno ßmějkotajo na to pißmo hlada a jo potom ſměrom na blido połoži, ßo wona niczeho nadźecž nima. Hdyž pak rózk pißma ſaſhibnje, prjedy hacž prjecž połoži, budźe próſtwa dopjelnjena. — Ta žona ßebi myßleſche, tajki kaž hoſcżeńzař dyrbi tola wjedźecž. Wona do hrodu ſtupaſche. — Kajke bě to kraßne twarjenje a kelko ſłota mějachu cži ludźo na draſtu ſeſchiteho! To budźe khěžor w ßamym ſłocże — ßebi wona myßleſche.

Khěžor bě cžorny ſwoblekany. Wón žaneje pychi na ßebi njemějeſche, khiba ſłotu hwězdu na boku. Ale runje to žonu pſcheßłapny, wona běſche ßebi khěžora ſłoteho myßlika a nětko wón tajki pſched njej ſtejeſche. Wona njemózeſche ßłowczka prajicž.

Khěžor jej pißmo ſ tſchepotazeje ruki wſa, pſchecželnje na njo pohladny a praji: „Budźemy hladacž!" a papjeru na blido połoži.

W tym wokomiknjenju wona k ßebi pſchińdźe. Wona ßo na hoſcżenzarjowe ßłowa dopomni, wona ßo naſtróżena dohlada, ſo rózk ſaſhibnjeny njeje.

Khěžor běſche hižo kiwnył, ſo móże woteńcž, ale žona tam ſtejeſche, kaž by do ſemje ſaroſczena była.

„Nó", ßo khěžor dźiwajo praſcheſche.

Žona ſcheptaſche: „Ja by — ja bych próſtwu měła!"

„Nó, won ſ njej — macžerka, wy wěſcże, ſo wjele khwile nimam".

Žona wotmołwi: „Ja prjedy woteńcž njemózu, prjedy hacž njewěm, ſo moje pſchińdźenje podarmo było njeje. Proſchu należnje — tón liſt tam, moju próſtwu tam — njechacże rózk kuſk ſaſhibnycž?" Khěžor ßo ßmějeſche a ſchěroki rózk ſaſhibny.

„Tyßaz krócž dźak!" žona praji a hłubokohnuta woteńdźe.

Někotre dny po tym, ſo bě domoj pſchiſchła, ßo wjecžor poſdźe wo durje kłapaſche: Macże, wocžińcże, ja ßym! Woni ßu mi domoj dali — woni ßu mje na pſchezo puſchczili.

Ach, hdy by khěžor Ferdinand ßam to ſboże wohladacž móhł, kotrež w tej hěcże knjeżeſche, wón běſche jo pſchihotował, rózk pißma ſaſhibnywſchi.

My pak jako kſcheſcžijenjo ßo wjeßelimy, ſo mamy krala wſchitkich kralow, kiž pola wſchitkich próſtwow rózk ſaſhibnje a kiž ma ſa naß pſchezo khwile, pſchezo khwile, na naß poßłuchacž, haj, naß ßam napomina, prawje huſto k njemu ſ naſchimi próſtwami pſchiſtupicž.

Wutrobna próſtwa

na wſchěch knjeſow ſaſtojnſkich bratrow, kiž w ßwojich woßadach „Pomhaj Bóh" roſſchěrjeja.

Pſchi bliſkej ſhromadźiſnje Rósborſkeho wokrjeßneho towaŕſtwa ſa nutskowne miſſionſtwo budźe ßo też rosprawa wo dotalnych wuſpěchach naſchich njedźelſkich kopjenkow wotedacž. Duž by podpißanemu jara witane było, hdy by wot knjeſow bratrow ſhonił, kak woßady naſche kopjenka pſchijeja, ſchto ßo jim w nich lubi, ſchto pak niz, kajke ſhonjenja wo tutym ſkutku nutskowneho miſſionſtwa ßu ſ zyła cžinjene, kotre žadanja knjeża bratſja a woßadni ſa „Pomhaj Bóh" maja, ſchto dyrbi pſcheměnjene abo polěpſchene bycž.

Ssym ßo ſ lubymi druhimi knjeſami, kiž naß bohacże a wjeßele podpjeraju, jenicžzy ſ tym wotpohladanjom na tutón ſkutk dał, ſ nim Boże kraleſtwo bjes Sſerbami twaricž pomhacž a bych ßo wutrobnje wjeßelił, hdy bychu naſche kopjenka trochu k temu ßłużicž móhłe a to po waſchnju, kotrež ma wſchěch ſpodobanje a „Pomhaj Póh" k lubemu, rad witanemu hoſcżej w naſchich woßadach cžini. Pſcheßwědcżeny pak, ſo hiſchcże wjele k temu pobrachuje, bych luboſcżiwe podpjeranje knjeſow bratrow ſe ſkutkom a ſ radu ſ najnutrniſchej wjeßeloſcżu a dźakownoſcżu pſchijał. Woßebje bych też rad wjedźał, hacž je konſche hodowne extra-cžißko woßadne ſpodobanje namakało a hacž ßo lětßa ſaßo tajke wudacž dyrbi abo niz.

Duž, cžeſcżeni a lubowani knjeża bratſja, pißajcże mi **bórſy** kóždy tajku krótku woſjewjeńczku.

S bratrowſkim ſtrowjenjom

Dr. F. Selle.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenik-Gencž w Klětnom a farař Gólcž w Budyſchinku.
Cžiſchcž a nakład Ssmolerjez knihicžiſchcžetnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 50.
11. dez.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. adventa.

2 Kor. 4, 6: „Bóh, kotryž pschikasa, so by ßo s czěmnoscze to ßwětło rosßwěczilo, tón je ßo rosßwěcził w naschich wutrobach, so bychmy dostali rosßwěczenje teho pósnacza teje kraßnoscze Bożeje we wobliczu Jesom Khryssta."

Adventski czaß, jaßny a ßwětły czaß, tež hdyž wonkach tolsta kurjawa kóždej ßłónczhnej prusy pschekhód wobara. Adventski czaß jaßny a ßwětły czaß, pschetož w nim ßo pschihotuja kschesczijanske domy a woßady k nutrnemu spěwanju khěrluscha wo hodownym ßwětle:

To wěczne ßwětło skhadza tam,
Sjewi nowu ßwětłoscz nam,
Tež w nozy jaßnje ßwěczi ßo
A da nam Boże dzěczatstwo.
Kyrie eleis.

Ale schtó widzi tole ßwětło, kotrež je rjeńsche hacz měßacżne ßwětło a hłěsdne błyschczenje a ßłónczna jaßnoscz? Jeno tón, kotremuž je jeho ßamßne ßwětło wuhaßnyło, kiž je dowěrjenje na ßwoju ßamßnu mudroscz a hischcze wjele bóle na ßwoju ßamßnu prawdoscz shubił. Temu ßo woczi woczinitej a wutroba ßo wotewri sa rjanu kraßuoscz, kotraž ßo ßwěczi wot wobliczа teho, kiž je do ßwěta połneho ßmjertneho khłódka a hrěschneho hubjenstwa słowo wołał: Ja ßym ßwětło teho ßwěta. Hdzež tole ßwětło woczinjene durje namaka, tam ßo rosßwěczi tak w wutrobach, so tež czěmnoscz ßmjertneje hodziny a stróżele pschichodneho ßudzenja je haßnycz a pschikrycz njemóżeja.

Snamjo tak rosßwětleneho muża masch w ßwjatym Pawole. Kaž druhi advent w Danielu tebi teho pschedstajesche, kiž w pokuczi ßwětło ßamßneje prawdoscze wuhaßnje, tak masch dzenß na tsecżim advencze w ßwj. Pawole muża, w kotrymž je Jesußowe ßwětło seskhadżało. Tehdy, jako na puczu do Damaskußa njebjeska jaßnoscz ßo wokoło njeho ßwěczesche, bu wón zyle hinaschi muż. Nětk bu to ßwjaty nadawk jeho zyłeho żiwjenja, tutemu ßwětłej pucz psches zyły ßwět wotewricz. A runjež dyrbjesche dla tuteho adventskeho dżěła do jastwa a do rjeczasow, tež w jastwowej czěmnoscżi a hańbje ßo jemu tola ßwětło ßwěczesche a czinjesche jeho wutrobu wjeßełu a jeho wěru twjerdu kaž skału a jeho nadżiju njepschewinliwu. Nochżył ty tutemu Pawołej runy bycz?

Kak ma ßo s twojim żiwjenjom? Sswěczi ßo tež hižo na twojich puczach adventske ßwětło a hodowna jaßnoscz? Abo wobara ßo hischcze twoja njepokutna myßl a njepuschczi błudne měnjenje, so twoje ßamßne hubjene ßwěczki, twoju mudroscz a prawdoscz, wjazy ßwětła a czopłoty dawaja, hacz Boże lube ßłónzo, luby sbóżnik? Bóh tón Knjes ma wschelake pucze, po kotrychż ludżi woła a ßwětłu, kotremuž je ßo w ßwjatej kschczenizy w naschich wutrobach saßwěczicz dał, s kotrymž je saßo k żiwjenju a k ßwěczenju pschinjeße. Někotryżkuliż je měnił, so je te ßwětło hižo dawno wuhaßnyło hacz na poßlednju schkriczku. Ale ßnano s lubym khěrluschom, abo schpruchom se schulskeho a paczerskeho czaßa, na kotryż ßo dopomnicze we wulkej nusy a stysknoscżi, nimale wuhaßnjenu schkriczku saßo wożiwi, so je wscho jaßne we duschi kaž na Bethle-

hemſkich honach w ßwjatej nozy; a hižo wſchemu žiwjenju w Boſy wotemrjety cžłowjek móže ſaßo ſ dźěćźazej wjeßełoſćźu ßobu ſanoſchowacź jandźelſki ſpěw: „Cžeſćź budź Bohu w tej wyßokoſćźi, a měr na ſemi a cžłowjekam dobre ſpodobanje.“ Bóh bě pſchikaſał, ſo by ßo ſ cžěmnoſćże ßwětło rosßwěćźiło.

Tak daloko chze luby Knjes naß wſchitkich w tutym adventſkim cžaßu wjeſćź. S cžěmnoſćże k ßwětłu! ſ puſćźiny hrěcha do ßlubjeneho kraja, k njemu do Bethlehema! O, daj ßo wjeſćź, pſchepodaj jemu wutrobu a žiwjenje! Cžěmnoſćź je ßmjercź; ßwětło, kotrež wón pſchinjeße, je žiwjenje.

Nó dha, wutroba cžże žada,
Cžehń nuts do njej', ſbóžniko;
Žadoſćźiwa k tebi hlada,
Tebi jeno poda ßo.
Wucžiſćź ju ßam k ßydłu ßebi,
So ßo wona lubi tebi!
Twój ßym, twój chzu woſtacź ja;
Woſtań też mój bjes kónza.
Hamjeń. (644, 6.)

Michał Kamjeńcžk, knjeźich cželadnych duchowny ſaſtaraŕ.

Powjedańcžko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

6. Kajſki je ßo Michał w ßwojim ſaſtojnſtwje ſadźerżał.

(Pokracžowanje.)

W tamnym cžaßu wſchelazy njewěrjazy ludźom jich dobru, kſcheſćźijanſku prawu wěru ſamucźicź pytachu. Michał bě nam junu wjecžor wukładł, ſo ßu ßebi cžłowjekojo ſe ßwojim hrěſchenjom Boži hněw a wěcžnu ßmjercź ſaßłużili, — ſo pak je ßo naſch luby ſbóžnik dał ſa naß na kſchiž pſchibicź, a ſo je ſa naß wumrjeł, a naß ſe ßwojej ßmjercźu ſ Bohom wujednał. Duž jemu na to jedyn wotrocžk wotmolwi: Michale, ja ßym tole nětkle něhdże wot někoho ßłyſchał hinaſcho wukkaſćź. Ale Michał jemu na to praji: „Ssy to hinaſcho ßłyſchał, ßy to ßłyſchał wopaki wucžicź. Naſch ſbóžnik pak praji: Jeli cžłowjekojo mjelcža, dyrbja ſa to kamjenje wokacź a ßwědcžicź. S tym je wón mje ßobu měnił, pſchetož mi „Kamjeńcžk“ rěkaja. Ja drje niczo njeßym, khiba khudy murjeŕ, ale Boże ßłowo ja njepuſchcźu, ale chzu jo pſchipowjedacź, tak dołho hacž budże žadyn wodych we mni.“ Jowle ſ naſcheje wßy je něhdże 16 abo 18 muži, kotrychž je Kamjeńcžkez Michał pſchi ßebi na wucžbje pomět. Tu a tam něhdże druhdże je wot nich też hiſchcże něchtóžkuliž tajkile pſchi žiwych. Tych, kotrychž je Michał pomět, a kiž běchu jemu poßłuchali, móżeſche ßebi cžłowjek bórſy bje wſchěmi druhimi wunamakacź. Wſchitzy tajzy běchu dobri hoſpodarjo, cžiſchi mužojo a nanojo, kotſiž ßebi ßwoje dźěćźi wſchitke bohabojaſne a późcźiwe wocžehnjechu, dobri ßłużobni, pſchecźiwo ßwojemu knjejſtwu ßwěrni, duſchni kemſchikhodźerjo, wjeßeli ludźo, ale žani palenzpicžzy. Ja to njepraju, kaž chzył naß wſchěch ſ tym wukhwalicź; ně, ja to praju, Bohu a tutemu jeho wotrocžkej k khwalbje. Dweju ßym ja derje ſnał, kotrajž ſtaj ſ Michałom ßwoje hłupe ßměchi mětoj. Jimaj njeje ßo derje ſeſchło. Wobaj běſchtaj cžłowjekaj bje wſcheje wěry, ale bje wſcheho dobreho nawucženja, a tole woboje bě na tym wina, ſo ßo do palenza nawucžiſchtaj, po tym ſtaj ſe ßwojim proſcheŕſkim kijom wokoło cžahałoj, jedyn pſchińdże na gmejńſku khěžu, tón druhi do džěry. Wobaj ſtaj ſažnu ßmjercź wumrjetoj. Michał bě to woběmaj do prědka prajił. Dwaj a dwazyczi lět je tónle duſchow ſaſtaraŕ na knjeźim dworje ſ wulkim Božim požohnowanjom ßwoje ſaſtojnſtwo wjedł.

7. Cželedźineho ſaſtararjowy wukónz.

Michałowy poßledni pomoznik bě był mój najmłódſchi bratr Pawoł. Tón bě hižo ſa małeho tajki cžichi hólcžik. Mój Božicžko, nětkle wſchak ma naſch Pawoł też hižo ßwoju hłowu połnu běłych włoßow. Pócžnje nam tón hdy wo Michale powjedacź, tehdy jemu ſpochi ßyłſy do wocžow ſtupja.

Jako nam naſch nan ſemrje, bě naſch Pawoł w ßwojim tſinatym lěcźe. Tón hólcžez je potom na knjeźim dworje hußy paßł, na to je był ſa wolozeho, na to je pohoncža cžinił a na wſchěm poßledku je był ſa hetmana. Hakle njedawno je mi wuſnał: „So ßym ja pſchi ßwojim Božim ßłowje ſawoſtał, a ſo móžu ßo ſe ßwojim ſbóžnikom wuſměrowacź, ſa to mam ßo prěnjemu Bohu, lubemu Knjeſej, ßamemu podźakowacź, pódla pak ßobu Kamjeńcžkez Michałej. Tón je mje w mojich młodych, traſchnych lětach ſ tajkej ßwěru wodźił, kaž móże ßebi ßam jeniczki prawy nan ßwojeho ßyna wodźicź. Ja njewěrju, ſo budźiſche mje naſch njebohi nan tak twjerdźe ſa wuſdu wudźeržał, kaž je to Michał ſo mnu dokonjał.“

Jako bě Pawoł hižo pſchi konjoch, džěſche ſ Michałom bóle a bóle na kónz. Wſchě jeho mozy běchu jeho wopuſchcźiłe. Poßlednju ſymu je mój bratr kóždźiczki džeń po njeho pſchiſchoł a jeho ſaßo domoj dowjedł. Na hußlach Michał wjazy hracź njemóżeſche, dokelž běchu jeho žiwki wſchitke wuproſtnjene, duž je to ſa njeho naſch Pawoł cžinił. Hewak wſchitko po ßwojej ſtarej koliji dale džěſche. O, te poßlednje lěta běchu tam na knjeźim dworje wubjernje rjane! Ja hižo dawno wjazy ſa wotrocžka njeběch, ale běch ßobu pola młózkow a běch ßo woženił, ßym pak hiſchcże někotry ſakraßny wjecžor ßobu w delenzy pobył.

W jeniczkim jenym bu wón trochu hinaſchi. Wón nam wjazy tak wjele powjedańczkow ſe ſtarych cžaßow njepowjedaſche, njehladaſche ſ nami ſeſady ßo, ale hladaſche nětkle cžim radſcho pſched ßo. Rady wón wo tym powjedaſche, kajke rjane wſcho junu ſa njeho budże, hdyž budże ßměcź horka pſchi ßwojim lubym ſbóžniku bycź. Kak ßo wón na to wjeßeleſche, wón praji: „Tehdy žadyn jeniczki hrěch na ßebi njeſměju. Sa moje ſtare cžěło, ſ kotrymž mózu druhdy lědy někak jowle k wam horje do dwora dóńcź, ſměju potom ßwoje rjane nowe cžěło. Tam ßměm potom mojeho lubeho ſbóžnika ßameho ſe ßwojimaj wocžomaj wohladacź, pſchi nim Abrahama, kiž je jako zuſbnik po ßwěcże wokoło cžahacź dyrbjał, a ſ nim jeho ßwěrneho wotrocžka Eliesera, kiž je ßebi w njebjeßach ßwój wótzny dom donamakał. Tam wohladam też Mójſaßa, tuteho ßuroweho muža, kiž pak je nětk pſchi naſchim a pſchi ßwojim ſbóžniku wſchón pſchecźelniwy a luboſny. Tam donamakam ßebi też něhduſcheho wowcžerja Davida ſe ßwojej harfu, a wſchitkich lubych ßwjatych japoſchtołow, teho runja wſchitke ſnate a njeſnate Boże džěcźi, a mojeho lubeho dobreho nana a moju ßwěrnu lubu ſłotu macźerku ßebi tam też donamakam. Hdyž wy potom, jedyn ſa druhim, junu ſa mnu horje do njebjeß pocźehnjecźe, tam waß po wſchěm tym naſch Knjes waſchu ſtaru wotrocžkowu draſtu ſ cžěła wußlecże a waß ſa nju nowu, běłu, jaßnu woblecże, ſo budźecże wſchitzy bjes ßobu w njebjeßach Boże džěcźi. Směju pak waß tam wſchěch tajkich pſched ßwojimaj wocžomaj, na tym ſměju ßobu ßwoje najwjetſche wjeßele.“

Hdyž běchmy tu wjecžor takle rjenje hromadże bjes ßobu, a Michał nam takle powjedaſche, běchmy huſto na to ſabyli, ſo tu wſchitzy hromadże hiſchcże w knjeźej delenzy ßedźimy. Nam bě wſchitkim, kaž byli hižo pſched ßamymi njebjeſkimi wrotami ſtali, a druhdy, kaž byli khwilu nuts do ßamych njebjeßow ſaſchli.

Prjedy hacž móżeſche naſch Michał na ßwój poßledni wotpocžink wudóńcź, je měł wón hiſchcże prawu cžežku ſrudobu pſchenjeſcź. Naſchemu knjeſej najeńkej njebě jeho wutroba woſymniła, ale wón bě ßwojemu Knjeſej ßwěrny ſawoſtał, ßo ſ Božim ßłowom natwarjał a ßo ßwěru ßobu ſa naſche duſche ſtarał. Na jeho dworje wſchitko derje džěſche. Naſchemu khromemu knjeſej ßu jeho ludźo wěſcże mjenje pſchekſchiwili, hacž druhdże druſy ßwojemu knjeſej, kiž ma ßwojej ſtrowej a cžerſtwej noſy. Na jeho polach bě ſpochi wſchitko wuſtojniſcho wobdźěłane, hacž na polach tajkich ludźi, kotſiž dźeń wote dnja na ßwojich ludźi ßakruja, ſela, jich ſtorkaja a na nich hrimaja. My mějachmy pola naß pſchezo rjane žně. (Skónczenje pſchichodnje.)

W Ponczanſkej korczmje.

Po němſkim wot O. M.

(Pokracžowanje a ſkónczenje.)

„Tak ja też myßlu“, praji Rycźerjez Jan, „džěłacźerjo na wßach nuſy nimaja. Wobydlenje je tunje, džěło wſchudźom doſtanu, hdyž też wſchitzy na knjeźim dworje njedźěłaja; žona ma też ßwoju ſaßłużbu. Tajke hubjenſtwo, kajkež je w měſtach, je pola naß cžiſcże njemóżne. Cžeho dla pak telko ludźi ſe wßow do měſta cžehnje?“

„To je cźi cźiſcźe jednora wěz“, wotmolwi Schokta, „woni ßłyſcha wo wyßokej ſaßłużbje w fabrikach, ſo tam kóždy ſa dźeń 3—4 hr. ſaßłuži; duž ßo jim ſeſdanje, ſo je pornjo měſchcźanſkej ſaßłużbje ta, kiž maja na wßach, niſka. Woni pak njewopomnja, ſo je w měſcźe wobydlenje drohe, ſo dyrbja ßebi wſchitku zyrobu nakupowacź — a ſo dołho njetraje, ßu 3 abo 4 hr. prjecź. Na wßach pak ma ſ wjetſcha kóždy ßwój woßrjedk běrnow, ßad, morchej, kał atd. ßu ſa tunje pjenjeſy doſtacź; jich wjele móże ßebi ßwinjo nakormicź a ſarěſacź; dźěło na žniach ßo derje płacźi, tež dźěcźi móża ßobu běrny ſběracź a něſchto ſaßłużicź. Hdyž w měſcźe njecha wjazy prawje ſ dźěłom hicź abo fabrika ſteji abo hdyž ßo něchtó někajkeje pſchicźiny dla ſ dźěła puſchcźi, je hnydom nuſa w domje. Zyła ßwójba niczo jěſcź nima a wot cźeho ßo wobydlenje ſapłacźi? To wſchak móżemy ßebi myßlicź, ſo budża tajzy ludźo potom ſozialdemokratojo a na nětcźiſche ſrudne wobſtejnoſcźe ßwarja. Hdy bychu radſcho na wßach woſtali, wěſcźe do tajkich ſrudnych wobſtejnoſcźow pſchiſchli njebychu. Na wßach kóždy khudy a khory něſchto doſtanje, pſchetož woni ßo wſchitzy bjes ßobu ſnaja a jedyn rad druhemu wupomha. Dale pomyßlcźe ßebi na wulku liczbu ßwětnych wjeßelow w měſcźe. Te też darmo njejßu, někotry krosch, někotra hriwna njenuſnje ſe ſaka wuleczi. Lutuj, a ty něſchto ſmějeſch! Na wßach — Bohu budź dźak — telko ſkładnoſcźe njeje, ſo mohł cźłowjek wjele na ßwětne wjeßele wudawacź, kaž je to w měſtach — a ſ tym ßmy my wſchitzy wulzy jara ſpokojom.“

„Haj, to maſch prawo“, praji miſchtr kowař, „jeno ſo mamy pokoj a měr, jeno ſo móżemy žiwi bycź, jeno ſo nam cźi knjeża ſozialdemokratojo ſe ßwojimi wrótnoſcźemi ſe ſchije woſtanu, móżemy ſpokojom bycź“.

„So ſe ſozialdemokratami niczo njeje“, Schokta dale powjedaſche, „ſcźe drje wſchitzy póſnali. My chzemy naſchu wěru a naſchu ßwójbu a naſche wobßedźenſtwo wobkhowacź, ßwět njedyrbi wulka fabrika — jene wulke jaſtwo bycź. Myßle tamnych mudraczkow wuwjeſcź je njemóżna wěz, wot horkach ßo njeda wſchitko poſtajicź a wobknježicź, kóždemu ßo njemóże to ſa dźěło pſchipokaſacź, ſchtož na njeho pſchiińdźe. Zyła ſozialdemokratiſka wuczba je ßón, kiž ßo do ſkutka ſtajicź njeda. Hdy bychu ſ tym ſpytacź chzyli, dyrbjała krej najprjedy ſ rěkami běžecź a ſa ſchtyri njedźele bychu wſchitzy, kiž bychu tu hiſchcźe byli, póſnali: To ßo njehodźi, my dyrbimy ſaßo wot ſpoczatka ſapoczecź. Abo kak ty ßebi myßliſch, Handrijo?“

„Knjes Schokta“, wotmolwi wón, „ja ßym ßebi tu wěz cźiſcźe hinak myßlił. Hdyž wot maczerje njedyrbjał khěžku herbowacź, hdyž ßebi njeßměł na cźaß žiwjenja holzu wſacź, kotrejž ßym ſ zyłej wutrobu dobry, hdyž dyrbjał najprjedy pſches hromady cźełow hicź, prjedy hacź móża ſozialdemokratojo ßwoje khumſchty pokaſacź, a hdyž by ßo hakle 50—100 lět minycź dyrbjało, prjedy hacź bychu wſchitke fabriki, magaziny a hródźe natwarjene byłe, ßo ſa zyłu ſozialdemokratiju dźakuju a wam, knjes Schokta, ſa to, ſo ſcźe mje powucził!“

„A my“, praji Rycźerjez Jan, „ßo też dźakujemy, ſo ßy nam rosjaßnił, ſchto cźi ludźo chzedźa. Woſtań ty na pſchezo naſch prjódkſtejeŕ, potom wěſcźe żadyn ſozialdemokrata do wßy njepſchińdźe!“

„To mje ſwjeßeli, Handrijo“, praji Schokta, „ſo ßy ßo powuczicź dał. Ty ßy rodźeny Ponczan a duž ßebi hnydom myßlach, ſo tebi ſozialdemokratiſke błudnoſcźe w krwi tczecź njemóża. — Runje ßo dohladam, ſo je hižo napoł dźeßacźich, duž je cźaß, ſo ßo ſběhamy, hewak ßo naſche żony dźiwaja, ſchto tak dołho radu ſkładujemy. Spicźe derje, dobru nóż!“

„Dobru nóż, Schokta!“

Wſchitzy ſeſtawachu a ſa pjecź mjeńſchinow bě korczma próſdna.

Roshlad w naſchim cźaßu.

Najwjetſchu ſajimawoſcź ma nětk wulki prozeß prjedawſcheho rektora (wuczerja) Ahlwardta. Tón ßamy bě wußlědźił, ſo je ßo w fabrizy wěſteho Löwy, žida, hdźež ßo nowe tſělby ſa naſchich wojakow dźěłachu, wjele jebało a ſo ßu ßo wjele regimentam zyłe hubjene tſělby póßłałe. Ahlwardt, kiž je nawjednik antiſemitiſkeje ſtrony, kotraž chze židow ſ kraja wuhnacź a jim jich prawa wſacź, je nětk židam winu dawał, ſo chzychu němſke wójſko ſ tutymi hubjenymi tſělbami ſkaſycź a ſo je zyła wěz wot židow wumyßlene jebanſtwo. Duž bě też na fabrikſkeho knjeſa, mjenowaneho žida Löwya, a jemu jako nahladowarja wot knjeżerſtwa pſchidateho wyſchſcheho lieutenanta Kühna rěcźał, ſo ſtaj wo tutym jebanju ßwojich dźěłacźerjow wjedźałoj a ſo ßu ſ jeju wjedźenjom a wotpohladanjom knicźomne tſělby dźěłane a regimentam póßłane. Nětk w prozeßu pſched ßudom je ßo woprawdźe też pſches wjele ßwědkow wopokaſało, ſo je ßo w najhroſniſchim waſchnju w tamnej fabrizy ſ tſělbami jebało, a ſo bu wjele tſělbow ſa dobre ſchtemplowane, kotrež knicźom' njeběchu. Duž ßo wjele Ahlwardtowych wobkrucźenjow ſa měrne wopokaże. Tola hacź budźe też to wopokaſacź móz, ſo ſtaj Löwy a Kühn wo tym wjedźałoj, ßo hacź dotal praſcha. Wón je też wjele wobkrucźał, k cźemuž je jeho jeno jeho pſchewulke hidźenje wſchelkich židow nawabiło. Ale je ſrudne a jara wobżarujomne, ſo móżachu ßo tajke jebanja ſtacź. Hdyž rosprawu wo prozeßu cźitamy, dha ßo nam hłubiny ſkóſcźe a njeſchwarnoſcźe wotewrja. Ahlwardta je Arnswaldſko-Friedebergſki wokrjeß ſa ſapóßłanza do khěżorſtwoweho ßejma ſ wulkej wjetſchinu wuſwolił.

Se Sslepeho. Dwaj rjanej ßwjedźeńſkej dnjej ſtaj ſa naſchu woßadu pſchiſchłoj, na kotrymajž móżachmy ßwoju luboſcź naſchemu nowemu duchownemu k. Handrikej w połnej měrje wopokaſacź. Tón prěni běſche dźeń 24. naſymnika, na kotrymž naſch wyßokocżeſcźeny k. duchowny ſe ßwojej młodej mandźelſkej k nam pſchicźeże. Hacź runjež běſche hodźina jeho ßempſchińdźenja njeſnata, dha běſche ßo tola wjele luda na wßy ſhromadźiło, po zyłej wßy ßo wóhnjoſtroje w najrjeńſchich barbach palachu, ſo běſche zyła wjeß ßwětła, haj ſo ta ßwětlina hacź do mrócźelow doßahaſche. Ssrjedź wßy pſched rjenje wupyſcheny wós naſcheho k. duchowneho ßo Sslepjanſke młode holzy a Sslepjanſzy herzy ſeſtupachu, a nětko ſe ßwojimi faklemi rjenje ßwěcźo kwaßny wós pſchewodźachu pſches cźeßne wrota, na kotrychž transparenty ſe ßwojeje ſeleneje deby poſtrowjenje ſcźelechu: „Witajtaj, młodej mandźelſkaj“ a „Jeſu, prjedy dźi“. Druhi wjele rjeńſchi, kraßniſchi a waźniſchi ßwjedźeń běſche druhi advent, njedźelu, na kotrejž ßo ſapokaſanje naſcheho noweho k. duchowneho do jeho ſaſtojnſtwa pſches k. ſuperintendenta Wendta ſ Zybalnje ſta. Rano ſahe hižo ßwěrni Sserbjo ſ zyłeje wokolnoſcźe ßem khwatachu, ſo bychu ßo na tutym rjanym ßwjedźenju wobdźělili. $^3/_4$9 hodźin ßo pſched faru pod ſwonjenjom naſchich ſwonow ßwjedźeńſki cźah ſeſtupa a to ſ wojeŕſkeho towarſtwa, ſe ſchulſkeje młodoſcźe, ſ doroſcźeneje młodoſcźe, pſched kotrejž herzy dźěchu a khěrluſch „Jeſu, prjedy dźi“ piſkachu: Sa młodoſcźu dźěſche k. ſuperintendent Wendt ſ patronatſkim ſaſtupnikom; ſady njeju kk. duchownaj Neuman ſ Jabłońza a Mrósak ſ Budeſtez, a w jeju ßrjedźiſnje naſch nowy k. duchowny Handrik. Sswjedźeńſki cźah wobſamknychu zyrkwinſzy a gmejnſzy prjódkſtejerjo. Na němſkej Bożej ßłużbje bu naſch nowy k. duchowny do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſany. Na ßerbſkej Bożej ßłużbje ßerbſkej woßadźe k. farař Mrósak ſ Budeſtez noweho jako nětko do ßwojeho ſaſtojnſtwa ſapokaſaneho duchowneho pſchedſtaji, na podłožku ßłowa ſ bibliſkeho pucźnika na tu ßamu njedźelu: „Pſchihotujcźe pucź temu Knjeſej.“ W tym leži kraßnoſcź duchowneho ſaſtojnſtwa: temu Knjeſej pucź pſchihotowacź, ale pak też jeho wobcźeżnoſcź a cźeża: tutón pucź pſchihotowacź. Naſch nowy k. duchowny dźerżeſche ßwoje naſtupne wulzy ſajimawe prědowanje wo Rom. 1, 16. Luboſcź naſcheje woßady běſche Boži dom tak pſche wſchu měru kraßnje wupyſchiła, kaž to hiſchcźe Sslepjanſka woßada widźała njeje. Na tutym wupyſchenju je ßo zyła woßada w runej a jenakej měrje wobdźěliła. — Bóh chzył tutón wulki a kraßny ßwjedźeń ſa naſchu woßadu žohnowacź, ſo móhł naſch nowy k. duchowny dołho we wulkim žohnowanju bjes nami ſtutkowacź.

+ Cźitaj w ßwojej bibliji.

Młodźenz běſche do Ameriki cźeknył, ſo njeby ſakoń w njeroſomnej khróbłoſcźi pſcheſtupiwſchi ſaßłużene khoſtanje doſtał a běſche tam do wulkeje nuſy pſchiſchoł. Duž ßo wobſtarny duchowny nad nim ßmili. Wón jemu najprjedy ſ krutymi ßłowami jeho cźeżke hrěchi porokowaſche a ſkóncźnje praji:

„Mój ßyno, wſchitko móże ßo hiſchcźe k dobremu wobrocźicź, jeli ſo ty cźiniſch, ſchtož tebi radźu; ßłub mi najprjedy na ßwoju ruku, ſo chzeſch cźinicź, potom chzu tebi prajicź, ſchto mam w myßlach.“

Najprjedy młodźenz njechaſche, ale nuſa, w kotrejž běſche, a napominaze ßłowa duchowneho jeho pſchemóchu. Wón to ßlubjenje da. A ſchto jemu na to duchowny praji? Tu maſch bibliju, w njej pſchecźitaj kóždy dźeń jedyn ſtaw a pſchemyßl ßebi, ſchto ßy cźitał, potom móże ßo wſchitko hiſchcźe k dobremu wobrocźicź.

Młodźenz posdźischo powjedasche: Njebudźich-li tehdom w jara srudnych wobstejnoscźach był, bych so duchownemu do woczow wuswmjał, so sebi tajke něschto wote mnje žada.

Tola wón běsche slubił a je swoje slubjenje dźerżał a Bóh tón Knjes je też dźerżał, schtož pokutnym hrěschnikam w bibliji lubi. Na njeho hischcźe czežke czasy pschińdźechu, ale wón so po něczim k lěpschim nahladam pschedobu, wón pósna swój hrěch a namaka wodacźe psched Bohom a też psched swojimaj starschimaj. Wón bu psches Božu hnadu hódny człowjek; pschetož wón bě se žórła Božeho słowa móz k nowemu żiwjenju czerpał. Ach so bychu wschitzy, kotsiž su w tajkej duchownej nusy, też tón pucź namakali a nastupili, kiž jich s nusy wuwjedźe a jich wutrobu woprawdźe sbožownu czini!

Ja wěrju, teho dla rěczu.

Ja wěrju, teho dla rěczu! — s tutymi słowami je nam najlěpje prajene, schto a kak mamy rěczecź. Na prěnjej wulkej zyrkwinskej shromadźisnje, kotraž so w lěcźe 325 wotměwasche, póhanski mudry wustupi a se swojej wulkej srěczniwoscźu pschecźiwo najwažnischim wuczbam kschescźijanskeje zyrkwje rěczesche. Wuczeni biskopojo pschecźiwo njemu niczo njesamóchu. Duž stary Cypriski biskop postany, wón běsche wschědny wobstarny schědźiwz, kiž pak běsche so se swojej swěrnoscźu w czasach pschescźěhanja wopokasał. Wón temu póhanej s krótka, ale s wulkej rasnoscźu wuczby nascheje kschescźijanskeje wěry do woczow praji, a to tak żiwje, so běsche kóžde słowczko maczane s rosu nashonjenja jeho wutroby. Jako běsche dorěczał, so póhanskeho mudreho woprascha: „Wěrisch ty to?"

„Haj, ja wěrju", wotmolwi tón.

Wschitzy so dźiwachu a so jeho praschachu: Kak je możno so sy ty pschecźiwo słowam mudrych biskopow se swojimi na hladami wobstacź móhł a nětko sy so s jenym wukładowanjom tuteho muża pschewinycź dał?

Wón wotmolwi: „Wuczeni biskopojo mějachu słowa, kotrymž mózach też słowa napschecźiwo stajicź; ale s rta teho schědźiwza wukhadźesche sama móz, pschecźiwo kotrejž wobstacź njemózach."

Prjedy hacž Polykarpus jako martraŕ do smjercźe dźěsche, romski prokonsul jeho napominasche, so by Khrystuża sapřěł.

Polykarpus wotmolwi: „86 lět sym jemu służił a wón mi žaneje kschiwdy cźinił njeje; kak mohł ja mojeho krala a sbóžnika saprěcź!"

Dopomnjenki starcho muża.

Po němskim wot N. N.

Někotre lěto je so minyło, wichory żiwjenja su mi czoło smorschcźiłe a włoży su so sescheđźiwiłe a tola — hdyž luby adventski czas sazo pschińdźe, mi dny se sańdźenoscźe żiwje psched woczomaj steja — dny s mojeho dźěcźatstwa, hdyž běschtaj mojej starschej hischcźe żiwej — a ja so sbožowny cźuju, sbožowny kaž dźěczo na lubym hodownym wjeczoru. Schtóž pak sebi myślí, so je to hodowny schtom se swojimi błyschcźatymi swěczkami, so su hodowne dary, kotrež su mi w dopomnjeczu wostałe, tón so myli. Wot teho drje je powschitkowny saczischcź wostał — ale najlubsche a najrjeńsche, na czoż so dopominam, je něschto druhe: Wone su te adventske a hodowne khěrlusche, kiž tehdy nan a macź s nami spěwachu.

S prěnim adventom so sa nasch dźěcźi woprawdźity swjedźeński czas sapocza. Se jedźenjom na wjeczor czakachmy. Hdyž bě czma, namakachmy schtomik wó jstwje, prěni tydźeń s jeniczkej swěczku, druhi advent bu na njón druha swěczka sczinjena, tsecźi tsecza a skónczńje wot schtwórteho adventa so kóždy wjeczor schtyri swěczki swěcźachu, doniž so hodowny wjeczor nowy schtom połny rjanych swěczkow njebłyschcźesche.

Na schtom hladajo stejachmy wokoło nascheho nana, kotryž sa klavirom sedźesche a kraßne adventske a hodowne khěrlusche hrajesche. My wschitzy sobu spěwachmy — ach to běchu rjane wjeczory, na kotrež so s wutrobu wjeßelachmy.

Ja njewěm, luby czitarjo, hacž so mnu cźujesch, schtož mje hnuje, hdyž so na tamne dny mojeho dźěcźatstwa dopomnju. Ale to mózu tebi prajicź — wone běchu sbožowne hodźiny sa nasch wschitkich a ja sebi myślu, so to czežke njeje, tajke sboże sebi a swojim dźěczom pschihotowacź. A jeli so bychu te rynczki do jeniczkeho doma to wießele pschinjeßke, s kotrymž su mje tamne hodowne sunki napjelnike, su hižo swój dobry płód pschinjeßke.

Khrystuß sahrodnik.

We sahrodźe Knjes khodźi,
Hdźež tyßaz rózow kcźe,
Je hladacź kaž so hodźi,
Wón jenož lubuje.
Deschcź miły jenym dawa
A druhim słónza doscź;
To próza rěka prawa,
Duž dyrbja kczěcź a roscź.

We myßli luboscźiwej
Wschě lóschtnje sakczěja
A chzyke s pychu żiwej
Rad wopleścź płodźerja;
Wón kładźe, hdyž dźe k kónzej,
Ssej wschě na wutrobu,
Je njeße k rjeńschom' słónzej,
Hdźež sbóżni fromni su.

Do paradisa rjenje
W raj Boži noßy je,
Kiž, jako nasch swět, żenje
Do procha njespanje;
Tu knježi wnhaßnjenje,
Tu sorno seshnicź ma,
Tam płaczi róst a kczenje,
Kiž wěczńje wostawa.

Ty sahrodniko miły,
Daj slóschtnu pobožnoscź,
So kóždy żiwy, czisty
Móhł k njebju kczěcź a roscź.
Daj srostlinam jich włohu,
So kraßne steja tu,
Spožcź słabym móz na dróhu
K tom' wěcznom' nalěcźu. H. Sejler. †

Kak schěroke maja khěžne durje bycź?

Na to praschenje wotmolwi pobožny nashonjeny kschescźijan na słědowaze waschnje:

„Ja chzych khěžu twaricź w zuiym kraju, ale wot murjeńskeho a cźěßliskeho dźěła mało rosymich; w tajkich wobstejnoscźach mamy so Bohu dwójzy dźakowacź, hdyž schtwórtu próstwu hnadnje wußkyschi a nam dobrych pschecźelow a swěrnych sußodow wobradźi. Ja mějach tajkeho swěrneho sußoda, wón běsche stary afrikanski bur, kotryž mi s dobrej radu k bokej stejesche. Mój hromadźe dźěłacź poczachmoj. Pschi wotměrjenju so lubeho stareho woprascha: „Kak schěroke maja po prawom khěžne durje bycź?" a dostach wotmolwjenje: „Tak schěroke dyrbja bycź, so móże so junu kaschcź s nimi won donjescź!"

„Wot tamneho czasa sym w někotrej hěcźe, w někotrym domje pobył, ale to słowo tamneho afrikanskeho pschecźela je mje wschudźom pschewodźało. W kóždym nowym wobydlenju sebi durje wobhladuju so sam pschi sebi praschach, kajke by było, hdy by so s nimi kaschcź won njeßł a wěscźe by wjazy měra w wjele domach było, hdy bychu sebi khěžne durje huscźischo wobhladowali sebi myślo, hacž też su schěroke doscź, so móhł so kaschcź s nimi won njescź."

„Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Serb. Nowin"** na wsach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czisła** so po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farar w Krjebi; soburedaktoraj: farar Lenik-Gencź w Klětnom a farar Gólcź w Budyschinku.
Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczetnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 51.
18. dez.

Létnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlétnu pschedpłatu 40 np.

4. adventa.

Fil. 4, 4—7: „Wjeßelcze ßo w tym Knjesu a saßo praju ja, wjeßelcze ßo. Wascha mérnosch budz snajomna wschitkim ludzom. Tón Knjes je blisko. Njestarajcze ßo wo niczo: ale njech we wschéch wézach wasche próstwy w modlenju a zadanju s dzakowanjom psched Bohom sjawne budza. A tón mér Bozi, kotryz wyschschi je, dyzli wschitkón rosom, wobarnuj wasche wutroby a wasche myßle we Khrystußu Jesußu."

Je czézko nimo hicz pschi tutym ßwjatym tekschzi na schtwórty advent; wón wiedze naß czakaze Boze dzéczo blisko k durjam, hdzez ßo hodowne wobradzenje pschihotuje a da nam psches mało wotewrjene durje do hizo ßwétleje stwy pohladacz. Sslyschmy, schtoz nasch Luther wo tutej epistoli pische: Kschescziijenjo ßu sbózny lud: czi mózeja ßo we wutrobje wjeßelicz, a khwalicz, rejowacz a skakacz. To ßo Bohu derje lubi a wokschewi nasche wutroby, hdyz ßo se ßwojim Bohom hordzimy a wjeßeli s nim ßmy. Schto chzył ja wsacz sa to wjeßele, so je mi mój Knjes a Bóh wschéch jandzelow k pschecželam sczinił, haj njebjeßa a semju, haj, mojeho lubeho Boha a Wótza w njebjeßach? Duz dyrbjeli my skakacz a wjeßeli byez, a njedyrbjało nasche zíwjenje niczo druhe byez hacz lute halleluja, kaz wone tez je. Sswétne zíwjenje je mi srudoba, ale kschescziijanstwo réka halleluja, pschetoz wone ma hnadneho Boha a tón réka Imanuel: Bóh s nami, je wéczinje s nami a je prajił: Ty dyrbisch do mnje wéricz, dha budze tebi hréch wodaty, ßmjercz czi njedyrbi niczo czinicz a ty dyrbisch herba njebjeskeho kralestwa byez; a na tym niczo njeleži, so nimasch tajke kubło kaz bohaty Turka, pschetoz to je Boze kubło; ale jow pschinjeßu tebi wéczne kubło, ßwojeho jeniczkeho ßyna; tón dyrbi twój byez. Schto je bohaty Turka a khézor pornjo temu? Proscherjo ßu, pschetoz woni maja kruch, kotryz je jim Bóh tón Knjes s hnadu dał. Ale ja ßym bohaty, mózny, pschetoz ja mam teho Knjesa, kiz mi bohaczische dary dawa, kotrez ßo jow sapoczinu, ale tam ßo prawje dokonjeja. Duz dyrbimy wjeßeli byez, Boha teho Knjesa khwalicz a ßo jemu dzakowacz; pschetoz my mamy polnosez a wscho to kubło je nasche. Sswétne wjeßele steji dzenßa, jutsje wone spada. Ale jow je tez ßłużobny wotroczk bohaczischi hacz khézor a kral; pschetoz wón ma Knjesa wschéch knjesow sa ßwojeho hnadneho Boha, hacz runje tak wjele nima kaz turkowski khézor. Tón dyrbi prjecz a czerwje jeho sezeru. Schtoz wot teho ßwojeho sa ßwój brjuch njenałożuje, to wostanje w kaschczu; a byrnje wjele wysche mél, dha tola niczo ßobu njewosmje, ale dyrbi wscho tudy sawostajicz, wosmje runje tak mało ßobu, kaz khuda ßłużobna dzowka.

Duz praji ßwjaty Pawoł: Budzcze wjeßeli, pschetoz wy macze wulke kubła, scze bohaczi, macze teho Knjesa, tón njecha wot waß prjecz, ale chze pola waß wostacz hacz do wéczinoscze. Hlaj, to je nétk kschescziijan, skaka s wjeßelom psched Bohom s khwalenjom a dzakowanjom, czini ßwéru ßwoje dzélo, ßłuzi na ßwéczze a njeczini nikomu njeprawdu. Ale ßwét hromadu hraba a drapa a njemóze ßo naßyczicz; tola njebudze wjazy ßobu wsacz, hacz schtoz na ßebi ma a s tym je nimo. Schto pomha jeju drapanje

a hrabanje běrgarjej a burej? Ssy-li pak kſcheſczijan, ſnajeſch-li teho Knjeſa, dha dyrbi twoja wutroba wjeßele prajicz: Ja njecham nikoho ſjebacz; wſchak mam Knjeſa, tón rěka Jmanuel (Bóh ſ nami); na tym mam doſcz. Wón budże mi tež jěſcz a picże dacz, mje njewopuſchczicz, a mi tež dobycże dacz.

Duž njetrjebamy ßo ſtaracz, dokelž mamy teho ſa Wótza a hoſpodarja, kiž ma wſchitke wězy w ßwojej ruzy, tež tych, kiž nam něſchto woſmu a nam ſchkodża, ſe wſchěm jich kublom; ale chzemy pſchezo wjeßele na njeho hladacz a pſchecżiwo wſchěm cżlowjekam měrni bycz, jako cżi, kiž ßu wěſcżi, ſo ſmějemy doſcz na cżěle a na duſchi a najwjazy, ſo mamy hnadneho Boha: cżi, kiž jeho nimaja, dyrbja drje ßo ſtaracz. Naſcha ſtaroſcz dyrbi ta bycz, ſo ßo njeſtaramy a jeno w Boſy wjeßeli ſ cżlowjekami měrni ßmy; wo tym praji tež 37. pſalm (ſcht. 25): „Ja ßym młody był a ßym ßo ſeſtarił, a njejßym hiſchcże nihdy widżał, ſo by prawy był wopuſchczeny, abo jeho ßymjo khlěba pytało.“ A 40. pſalm ſcht. 18: „Tón Knjes pak ßo ſtara ſa mnje.“

Tak daloko naſch Luther. Ty pak, mój luby kſcheſczijano, chzył ßebi dżenża ſchtyri adventſke praſchenja pſchedſtajicz: 1. Mam ja tola wulke wěrne wjeßele na tym Knjeſu? 2. Je moja měrnoſcz tež wſchěm ludżom ſnajomna, nutskach a wonkach mojeho doma? 3. Je to wulka ſtaroſcz Boża, kotraž je ſa moju ſbóżnoſcz ßo ſtaraka, tež mje wuczika, wſchitke moje ſtaroſcże na njeho cżißnycz? 4. Je měr we mojej wutrobje, w domje, w zykłym żiwjenju, Knjeſowy měr, kiž je wyſchſchi hacž wſchitkón roſom?

O Bóh luby Knjes cżi pomhaj, ſo prawe wotmolwjenje na tele praſchenja namakaſch. Hamjeń.

Michał Kamjenczk, knjezich cżeladnych duchowny ſaſtarař.

Powjedańczko wot Ahlfelda.

(Na ßerbſki wot A. Skr.)

7. Cżeledżineho ſaſtararjowy wukónz.

(Skónczenje.)

Naſch khromy knjes njemóżeſche wjele wokoło khodżicz, wón dyrbjeſche wjele domach wó jſtwje ßydacz, pſchi wſchěm bu wón tołſty a tołſczjiſchi. Seſtarił bě wſchak ßo tež. Na jene dobo wo wßy rěkaſche: Knjeſa najeńka je Boża ruczka ſajała. Sa tſi dny bě wón ſtrowy a morwy. W ßwojich poßlednich lětach je ßo wón huſto k Bohu modlił a ßo jemu ſa wſchu luboſcz a dobrotu dżakował, kotruž bě jemu cżaß żiwjenja wopokaſał. Tež tule modlitwu je ßebi wón wuſpěwał: „Luby Knjeże Bożo, měj dżak ſa to, ſo ßy mi takeho ßwěrneho ſaſtararja dał, kiž ßo ſa mojich cżeladnych wbohe duſche ſ tajkej wutrobnej luboſczu ſtara.“ — Jeho ßyn Korla je nam tole wupowjedał, jako běchmy jeho njebohemu nanej, naſchemu lubemu ſtaremu knjeſej, na pſchewodżenje pſchiſchli.

Tón ßamy dżeń je pak tež knjeni Sahrodżyna Michała takle wuproßyła: „Michale, ty naß tola njewopuſchcz! Hdyž je nětkle mój muż morwy, woſtań tu ty tola pola naß a pomhaj mi mojich ludżi ßwěru k Bohu cżahnycz, kaž ßy to cżinił, jako bě tu mój mandżelſki pſchi żiwjenju. Ja tebje ſ twojej pomozu hiſchcże wjele nuſniſcho potrjebam, dyžli mój njebohi mandżelſki.“

Michał pak je jej na to wotmolwił: „Luba knjeni, moje doſtate ſaſtojnſtwo ja njewopuſchczu, doniž mje Bóh luby Knjes ſ njeho njewotwoła.“

Ale Bóh tón Knjes njebě jemu żanu dołhu daliſchu khwilu pſchiměrił. Jeniczke jene lěto dyrbjeſche Michał dlěje na ſemi żiwy woſtacz, hacž jeho knjes. Michała pocża na wutrobje bóle a bóle bolicz, dych bu jemu krótki a krótſchi. Na druhu ſymu wón ſkhori a njepſchińdże dale wjazy horje na dwór. Dlěje hacž dwě njedżeli njeje wón khorił. Nuſu pak njeje żanu pomět. Lědy bě ßo wón dyrbjał polehnycz, duž póßła knjeni mojeho bratra Pawoła dele k njemu; tón dyrbjeſche jeho wothladacz. Tež po knjeſa doktora wona ßwój wós do Mikkez póßła a da jeho k Michałej dowjeſcz. Doktor je nětkle tež hižo dawno njebohi. Ale to dyrbju jemu do rowa wuprajicz: Na ßwoju wěz je ßo tón derje wuſtał. S khudymi ludżimi pak bě wón runje tajki dobry, kajkiž bě ſe ßwojimi bohatymi khorymi dobry. Ja wěm, ſo je wón něhdy do jeneho doma pſchiſchoł, w kotrymž bě tym ludżom jich nan jara ſkhorił. Naſch doktor tam pſchińdże, pſchepyta ßwojeho khoreho, napißa ſa njeho ßwój rezept. Jako pak wón tón jeho żonje do rukow poda, ßuże jej wón ſ dobom toleř do horſchcże a praji: „Nětkle pak mi cżińcże, ſo rucże do haptyki pſchińdżecże, hewak ßebi tu niczo duſchne njewoczakamy.“ A prjedy hacž bě ta żónka k ßebi pſchiſchła, bě wón hižo na ßwojim woſu a bě wotjěł. Tajkele wězki ßo wot njeho wſchelake powjedaja. Pſchi Michałowym łożu je wón huſto dołhe khwile ßydał a ßo ſ nim dołho roſrěczował. Naſcha knjeni bě ßo jeho junu wopraſchała, hacž njeje żana nadżija, ſo mohł Michał wotkhoricz. ale doktor bě jej prajił: „Wuhojicz na nim niczo wjazy njeje, ale wotwuknycz móże ßebi cżłowjek wot njeho wjele.“

Sa jeho jědź bě ßo knjeni najeńkowa ßamo ſtaraka. Dżenża jemu ju wona ßama pſchinieße, a jutſje jejna dżowczicżka Marka. Tež Korla, kiž bě doma ſa ſchoßarja, pſchińdże wob dżeń junu abo dwójzy k Michałej nuts pohladacz. Bóh jim ſapłacz, ſchtoż ßu woni wſchitzy nad nim cżinili a ſ luboſczu wopokaſali! Wón wſchak je jim tež hižo wſcho dorunał a wupłacżił. Marka je ſ duſchnym, dobrym mużom woženjena a je ßo nětkle tež hižo ſeſtarika. Korla pak ma ßwoje rjane kubło w Schleſynſkej. Mjelczał naſch Michał na ßamym ßwojim khorym łożu njeje. Schtóż tam k njemu pſchińdże pohladacz, temu wón tež něſchto ßobu ſe ßwojeje wutroby poda. Pſches nóż ßmój bykoj pola njeho ſpochi dwaj a dwaj.

Jako wón ſemrje, njeběch ja ßam pódła, ale mój bratr Pawoł. Jako mějeſche tu wón ßwoju poßlednju nóż, je jemu wón dyrbjał ſe ſpěwarſkich tón khěrluſch wuſpěwacz: „Jeſuß moja nadżija“, a jako hacž do woßmeje ſchtuczki pſchińdże, pocża ßebi Michał ßam ſpěwacz:

Sradujcże ßo ſtały wſchě,
Schto byſchcże ßo chzyłe rudżicz?
Ssmjercz waß pózrjecz njemóże,
Jeſuß chze waß ſaßo ſbudżicz,
Hdyž ta truba poßlednja
Klinczecz budże wjeßeła.

Jako bě wón ßebi tule ſchtuczku wuſpěwał, ßwěczeſchtej ßo jemu wobej wóczzy, kaž hdyž naſymu Boże ßłónczko něhdże kruch krajiny wujaßni. Po tym je ßo wón ſaßo dele ſlehnył a je wußnył, runje jako ßo nowe ranje hotowaſche pſchińcz.

Wonkach bě wſchudżom wſcho ſamjerſko a ſe ßněhom ſawodżete. Pſche wſchón ßněh a pſche wſchu ſmjerſku pjerſchcz ßmy jemu dyrbjeli jeho róm wurycz. Nam bě ſkoro, kaž njechała jeho tale naſcha ſemja ßobu do ßo pózrjecz. Wſchako budże tež jeho dyrbjecz junu ſaßo ſe ßebje wupuſchczicz, hdyž tu naß Knjes ſ nowa ſaßo budże, a hdyž wón póńdże wſchitkich morwych ſ jich rowow wubudżicz.

Dżeń do Michałoweho khowanja dóńdżech ja ſ mojim bratrom Pawołom do Dobraſchowitz po něczo ſelene do jeho rowa. Mój pſchińdżechmoj pſches Lěſkezy a dóńdżechmoj tam k Hanßej a Pětrej, kotrajž běſchtaj tam wo wßy ßußodaj, a jedyn ſ druhim pſchezo hiſchcże jenak dobraj, a wupowjedachmoj jimaj, ſo je ßo nam naſch ſtary, lubowany Kamjenczkez Michał pominył.

„Tón muż je namaj wjele dobreho wopokaſał“, praji Hanß, „Pětrje, temu dyrbimoj woboj dóńcz ßwoju poßlednju luboſcz a cżeſcz ßobu wopokaſacz. Wobaj ſtaj jemu na jeho pſchewodżenju pobykoj. Tehduſchi knježi wotroczży a něhduſchi wotroczży ßu jeho cżěło k rowu donjeßli. Knjeni najeńkowa pak a Marka a Korla ßo jeho tež njehanibowachu a ßo, hacž runje bě tón dżeń jara ſymny a wulki ßněh, njebojachu ßobu na jeho pſchewodżenje pſchińcz. Knjeni ßama bě pſchikaſała, ſo dyrbi Michał ßwój rów pódła jejneho njeboheho mandżelſkeho doſtacz. — Tam wón nětkle leżo ſpi, doniž jeho njepóńdże naſch Knjes na tamnym wulkim dnju ſ jeho rowa wubudżicz.

Próſtwa praweho wjele ſamoże, hdyž je ſprawna.

Epiſtola na 4. njedżelu adventa nam praji: „Njech we wſchěch wězach waſche próſtwy w modlenju a żadanju ſ dżakowanjom pſched Bohom ſjawne budża.“ Sprawna modlitwa je tón poßoł,

kotrehoż móżemy w adventſkim cżaßu naſchemu ſbóżnikej napſcheczo póßłacź, ſo by też do naſchich wutrobow na lubym hodownym ßwjedźenju ſacźahnył, w ſprawnej modlitwje jemu durje naſcheje wutroby wotewrimy a w njej doſtanjemy to wotmolwjenje naſcheho ſbóżnika: Ja pſchińdu k tebi. Schtóż ßo prawje modli, budźe wußłyſcheny. Pſchetoż próſtwa praweho wjele ſamoże, hdyż je ſprawna. To ßu ßwěrni kſcheſcźijenjo we wſchěch cżaßach naſhonili. S tſjomi pſchikładami tajkeje dobycźerſkeje mozy kſcheſcźijanſkeje modlitwy ſ prěnjeho cżaßa kſcheſcźijanſtwa, kotrež tu podamy, njech też ßo my ſbudźimy, ſo bychmy po jich pſchikładźe cżinili, ſo mohli też naſhonicź, ſchtoż ßu tamne tſi żónſke, macźerje tſjoch zyrkwinſkich wucżerjow, naſhonike: Proſchcźe a wam budźe date. Njech ßu naſche adventſke modlitwy a próſtwy pſched Bohom, ſo by nam na naſchu adventſku modlitwu też wobradźeny byk kraßny hodowny dar, kotryż ßo wupraji w jandźelſkej powjeſcźi: „Wam je ßo dźenßa tón ſbóżnik narodźił!“

Mjena tutych ßwěrnych modleŕkow ßu Nonna, Monika, Anthuſa.

1. Nonna běſche ſ widźaneje, kſcheſcźijanſkeje ßwójby w Kappadoziſkej; jejny mandźelſki běſche póhan; wona pytaſche jeho pſches prawu pobożnoſcź pſchikhilneho k kſcheſcźijanſkej wěrje ſcźinicź. Jejny ßyn, jedyn ſ tych najwidźaniſchich grichiſkich zyrkwinſkich wucżerjow, Gregorius ſ Nazianz, wo njej praji: „Wona běſche hoſpoſa po Salomonowej myßli; we wſchěch wězach ßwojemu mandźelſkemu jako kſcheſcźijanſka mandźelſka poddana ßo njehańbowaſche, w prawej pobożnoſcźi jeho wucżerka a wodźerka bycź.“ Wona ßo ßwěru modleſche a ſ modlenjom wſchu ſrudobu, kotraż ju tyſchesche, pſchewiny; wona běſche k tajkej mozy nad ßwojej duſchi pſchiſchła, ſo běſche zyle pſcheßwědcżena wot teje myßle: Boha lubowaza duſcha dyrbi wſchu ßwoju wolu pod Bożu wolu ſtajicź. Wudowam a ßyrotam pomhacź, khudych a khorych wopytowacź, běſche jejna wſchědna Boża ßłużba. Jejny mandźelſki, Gregorius, kotryż běſche ſ njej w Nazianzu żiwy, bu wot jejneho kſcheſcźijanſkeho ducha pſchewinjeny; ßón jeho k rosßudźenju pohnu; jemu běſche, każ by wón Pſ. 122, 1 ſpěwał: „Ja ſwjeßelu ßo teho, ſchtoż mi rěcżane je, ſo pójdźemy do Bożeho doma.“ W pſchitomnoſcźi piſkopow, kotſiż běchu runje k wulkej zyrkwinſkej ſhromadźiſnje w měſtaczku Niza w lěcźe 325 ſhromadźeni, ßo wón kſchcźicź da, wón bu ſ duchownym a poſdźiſcho ſ biſkopom woßady Nazianz a je ßwoje powołanje w ßwěrnoſcźi a luboſcźi 45 lět ſaſtarał, doniż njebě nimale ſto lět ſtary. Jeho ßyn wo nim praji: „Wón běſche muż ſe żiwym duchom a cźichim wobliczom, jeho myßle běchu ponižne, wón běſche pobożny a njelubowaſche ludawarſtwa. Tutaj ſtarſchej mějeſchtaj 3 dźěcźi, jenu dźowku Gorgoniju a dweju ßynow Gregorija a Cäſarija. Hdyż ßo prěni ßyn narodźi, wón nanowe mjeno doſta, jeho macź ſ nim do zyrkwje dźěſche a k poßwjecźenju jeho ruczży na ßwjate piſmo położi; w jeho młodych lětach mějeſche Gregorius hižo to pſcheßwědcżenje w ßebi, ſo macźerna modlitwa jeho wſchudźom pſchewodźa. Wobaj bratraj w wſchelakich měſtach ßwoje ſtudije dokonjeſchtaj, huſto hižo běſche Nonna Boha w modlitwje proßyła, ſo byſchtaj tola wobaj ßynaj hromadźe ſaßo do ſtarſchiſkeho doma pſchiſchłoj; ta próſtwa bu jej dopjelnjena. Wonaj ßo wobaj hromadźe derje wuwucżenaj k tym ßwojim wrócźiſchtaj. Gregorius, kotryż běſche cźicheje myßle każ jeho macź, bu ſ duchownym. Cäſarius, bóle na nana podobny, kotryż bu ſ lěkarjom, k wulkej cżeſcźi pſchińdźe, haj khěżor ßebi jeho ſa ßwojeho lěkarja wuſwoli; ale też na khěżorſkim dworje ſa tym ſtejeſche, ſo njeby jenoż kſcheſcźijanſke mjeno měł, ale też ſaßłużił. Macźeri běſche dołhe żiwjenje ſpożcżene, ſo wſchitkich tych ßwojich też ſaßo wumrjecź widźeſche ſ wuwſacźom Gregorija. Prěni wumrje Cäſarius w lěcźe 368, Nonna ſa jeho kaſchcźom njeńdźeſche w żarowazej, ale w běłej ßwjedźeńſkej draſcźe a ßwoju ſrudobu pſalmy ſpěwajo pſchewiny; wona pósna, ſo je ſa kſcheſcźijana wumrjecźe narodźenje k wyſchſchemu żiwjenju. Bórſy po tym wumrje Gorgonija, kotraż běſche hódna hoſpoſa a pobożna kſcheſcźijanka była. Wſchitzy jejni ßwójbni běchu wokoło jejneho ßmjertneho łoża ſhromadźeni; hižo ßo ſdaſche, każ by wudychała, duż ßo na dobo hiſchcźe junkrócź jejna huba hibaſche a wona ſcheptaſche te ßłowa: „Ja leżu a ſpju zyle ſ měrom.“ Po dołhej a cżeżkej khoroſcźi wumrje też w nalěcźu 374 nan Gregorius, wón ßo modlo ßwojeho ducha ſpuſchcźi. Cżeſcź a luboſcź jeho woßady jeho k rowej pſchewodźeſche. Jeho ßyn je jemu w cźělnym prědowanju trajazy pomnik ſtajił, wón w nim wopuſchcźenej macźeri ßlědowaze ßłowa pſchiwoła: „Żiwjenje, moja macźeŕ, a ßmjercź, hacź runje ßo ſdatej jara wſchelakej bycź, tola hromadźe ßłuſchatej a jene ſtupi na měſto druheho; pſchetoż jenoż jene żiwjenje je, na bójſke żiwjenje hladacź, jenoż jena ßmjercź je, hrěch, pſchetoż wón je duſchow ſkaženje.“ Tute ßłowa na macź hłuboki ſacźiſchcź cżinjachu. Wona po ßmjercźi ßwojeho mandźelſkeho dołho wjazy żiwa njewoſta, wona dźěſche jedyn dźeń ſtrowa do Bożeho domu ßo modlicź, tu w Bożim domje a pſched woltarjom, hdźeż běſche jejny mandźelſki jako ßwěrny paſtyŕ tak dołho ßłużił, ßo jejne żiwjenje ſkóncźi. Najſkerje wot Bożeje ruczki ſajata ßo ſ jenej ruku woltarja dźerżeſche a druhu mějeſche ßo modlo k njebjeßam poſběhnjenu a potom ſe ßłowami „Budź mi hnadny, mój kralo Jeſußo!“ k ſemi padźe!

2. Monika, macź wulkeho zyrkwinſkeho wucżerja Aurelija Auguſtina, ßo w lěcźe 332 w połnóznej Afriży narodźi a bu wot ßwojeju ſtarſcheju kſcheſcźijanſzy wocźehnjena. Evangelijon ßwoju zyku ßwjecżazu móż na jejnej wutrobje wopokaſa. Hdyż bě w ſtarſchiſkim domje pſchißłuſchnoſcź dobreje dźowki dopjelnika, ßo ſ Patrizijom, ſ widźanym bohatym mużom woženi. W ßwojim mandźelſtwje mějeſche pod cżeżkimi wobſtejnoſcźemi wopokaſacź, ſo evangelijon do cżłowſkeje wutroby tajku luboſcź wuliwa, kotraż wſchitko wěri, wſcheho ßo nadźije a wſchitko ſnjeße. Patrizius běſche ſ wutrobu dobry cżłowjek, ale jara nahły; wón běſche, ſchtoż Moniku woßebje rudźeſche, hiſchcźe póhan. Wona běſche ſe ßwojej pſchichodnej macźerju hromadźe żiwa, kotraż mějeſche mało dowěrjenja k njej; pſchi tym wſchěm Monika wſcho w domje ßwěru wobſtarawſchi pſches ßwoju pſchecźelnoſcź a luboſcź, pſches ßwoju cżichoſcź a ponižnoſcź měr w domje ſdźerża. Patrizius ßebi ßwoju mandźelku wyßoko ważeſche a wona mějeſche żohnowanja bohatu móż nad nim; wón niczo pſchecźiwo temu njemějeſche, ſo ßo dźěcźi kſcheſcźijanſke wocżahnu a da ßo ßam krótko do ßwojeje ßmjercźe na ſbóżnikowe mjeno kſchcźicź. Monizy běſche to wobſbożazy troſcht, ſo běſche mandźelſki, kotrehoż běſche lubowała, ſa kotrehoż ſboże běſche ßo nutrnje modlika, w tej wěrje wumrjeł, w kotrejż běſche wona prawe żiwjenje namakała. Jako wudowa njewuſta w ßwojim pobożnym żiwjenju: Boże ßłowo běſche jejne wokſchewjenje, modlenje dychanje jejneje duſche. Sa ßwoje dźěcźi proſcheſche a nad nimi wachowaſche ſ najwjetſchej ßwěrnoſcźu. Nahłoſcź jejneho ßyna Auguſtina jej wjele ſtaroſcźe naczini; na njeho dźě běſche wulke nadźije ſtajiła, jeho bjesbóżne, żadoſcźiwe żiwjenje pak po nanowej ßmjercźi hiſchcźe bóle pſchibjeraſche, wón padźe do ſkaženja a njewěry. Monika płakaſche bjes pſcheſtacźa a modlitwy ſa ſabłudźeneho ßyna k njebjeßam ſcźeleſche. Duż pſchińdźe jej troſcht do ſrudneje duſche, hdyż jej junkrócź biſkop praji: „Njemóżna wěz je, ſo móże ßyn tajkich ßylſow ſhubjeny bycź.“ Też wo ßnje bu troſchtowana. Jej ßo ſdaſche, ſo tu płakajo ſteji, hdyż młodźenz k njej pſchiſtupi ſ cźichim ßwěcżatym wobliczom ßo jeje praſchejo, cżeho dla płaka. Hdyż bě wotmolwiła: „Ja płakam na mojeho ſabłudźeneho ßyna“, tón młodźenz jej pſchikaſa, ſo dyrbi ſ měrom bycź a wocźi poſběhnycź, dokelż je tu, hdźeż wona je, też jejny ßyn. Monika pohlada a woprawdźe Auguſtin jej k bokej ſtejeſche. W tym ßonje póſna Bożu wolu, ſo, runjeż je ßyn na wopacżnych pucźach, ßo wona tola wot njeho dźělicź njeßmě; wona jemu ſaßo dowoli, ſ njej ſa blidom jěſcź a ſ dobrej nadźiju ßo dale modleſche. Tola jejna nadźija mějeſche hiſchcźe 9 lět ſ cżeżkim pruhowanjom ßo bědźicź. Auguſtin ßylſow ßwojeje macźerje kedźbu njemějeſche; wón chzyſche, 27 lět ſtary, do Roma, ſo by rěcżniſtwo nawuknył. Macźeri běſche jara cżeżko; wona chzyſche jeho wot teho wotdźerżecź abo ſ nim ßobu cżahnycź, duż jeho k brjohej morja pſchewodźeſche. Tam Auguſtin, ſo by macźeŕ wotbył, ju narěcża, ſo njecha na łódźe hicź. Monika dźěſche na to do bliſkeje kapałki, hdźeż pſches nóz woſta a ßo modleſche. Jako rano ſaßo k brjohej pſchińdźe, k ßwojej wulkej ſrudobje ſhoni, ſo bě Auguſtin tón cżaß, hdźeż tu była njebě, wużił a wotjěł. Macźerna luboſcź pak, kotraż ßwojeho ßyna k wěrje do Boha a k żiwjenju w Boſy ſaßo dobycź pyta, namaka ßwój pucź też pſches morjo. Monika ßwój wótzny kraj wopuſchcźi, khwataſche ſa ßwojim ßynom a namaka jeho w Mailandźe, hdźeż běſche ßo jako wucżeŕ rěcżniſtwa ſaßydlił. Wona jeho ſrudneho nadeńdźe, puta jeho żadoſcźow jeho bolachu, wón ſapocża na tym dwělowacź, ſo mohł cżłowjek ſ zyła k póſnacźu prawdy pſchińcź. Monika jemu ſ měrnej nadźiju praji: „Ja wěrju w Khryſtußu, ſo ja, prjedy hacź ſ tuteho żiwjenja wotßal pocżahnu, tebje hiſchcźe jako ſtał naſcheje lubeje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje wohladam.“ Monika w Italſkej woſta a też tu ſe ßwojej pobożnoſcźu a cźichoſcźu ßo woſnamjenjeſche, ſo biſkop Ambroſius huſcźiſcho Auguſtina wohla-

dawschi jemu ſboże pſchejeſche, ſo ma tajku dobru macź. W dowěrjenju na Boha ſcźerpliwje cžakaſche. Kajke njewupraine wjeßele jejnu wutrobu napjelni, hdyž bu Auguſtin w lěcźe 387 w Mailandſkej zyrkwi kſchcźeny. Macź a ßyn wobſamknyſchtej, ſo chzetaj ßo do wótzneho kraja wrócźicź; hižo běchu na pucźu a bórſy móžachu hacž k brjohej wótzneho kraja pſchińcź. Monika pak běſche ßwojemu njebjeſkemu krajej hižo bližſcha, wona ßwojemu ßynej rjekny: „Ja wo niczo na ßwěcźe wjazy njerodźu.“ Někotre dny po tym wona ſkhori, dźewjaty dźeń wumrje 56 lět ſtara, ßyn dyrbjeſche ßo bjes macźerje domoj wrócźicź — ale jejne wopomnjecźe jeho pſchewodźeſche, ſa jeho poſdźiſche žiwjenje bu dopomnjecźe na lubu macź jemu k wulkemu žohnowanju. Nad nim je ßo dopjelniło: „Ssyn tajkich ßylſow a modlitwow njemóže ſhubjeny bycź.“

3. Tſecźa tutych kſcheſcźijanſkich ßwěrnych žonow, kiž ßu nam pſchikład a ßwědcźenje, ſo Bóh modlitwy prawych wußkyſchi, je Anthuſa, mandźelſka romſkeho wojeŕſkeho wyſchka Sekunda a macź ßławneho zyrkwinſkeho wucžerja Khryſoſtoma. Mandźelſki jej ſahe wumrje, Anthuſa pak pſchi jeho rowje ßlubi: „Ja tebje dale lubuju w twojim ßynu a jemu ßkuſcha moje zyke žiwjenje.“ Něchtó chzyſche temu małemu dźěſcźu hižo ſ cžoła cźitacź, ſo budźe wón junu ſmužity wojak, kaž jeho nan; macź pak běſche druhu nadźiju na njeho ſtajiła a ſo by ßo dopjelniła, wona ßwěru Boha proſcheſche. Wona ßwojeho ßyna ßama w ßwjatych hiſtorijach roswucžowaſche a mały Jan jej wjeßele cźinjeſche. Na Boha ſe ßwojim dowěrjenjom ßo ſakožujo jeho 15 lět ſtareho do ſchule wukhwaleneho rěcźnika Libanija da. Wona jeho ſe ßwojimi modlitwami pſchewodźeſche. S wulkej radoſcźu widźeſche macź ßwoje modlitwy wußkyſchane, hdyž ßo jejny ßyn do ſchtudowanja ßwjateho pißma poda a hdyž bu w lěcźe 370 kſchcźeny a jako duchowny pomjenowany. Sswojeho ßyna jako hłowneho biſkopa w Konſtantinoplu wohladacź, hdźež bu jemu jeho wulkeje ſrěcźniwoſcźe dla mjeno „ſkoty rt“ date, jej ſpožcźene njebě, dokelž wona ſahe wumrje.

Roshlad w naſchim cžaßu.

Rektor Ahlwardt, wo kotrymž ßym wam w poßlednim cźißle powjedał, je ßo wot ßudnikow k 5měßacźnemu jaſtwu wotßudźił. Wón njemóžeſche dopokaſacź, ſo ſtaj fabrikſkaj direktoraj wo jebanju ßwojich dźěłacźerjow wjedźiłoj a ſ nimi pſches jene byłoj. Duž dyrbjachu jeho ßudnizy dla ſkſchiwdźenja wotßudźicź. W khěžorſtwowym ßejmje bu też khěžorſtwowy kanzler hrabja ſ Caprivi wo tym praſchany, hacž te wot Löwya dźěłane tſělby woprawdźe tajke ßu, ſo móža ßo wojazy we wójnje na nje ſpuſchcźecź. Tutón je wěſcźe wobkrucźał, ſo ßu runje tak dobre kaž wſchě druhe; hdyž je ßo tam a ßem tſělba roſpukła, dha njetrjeba to na hubjenym dźěle leżecź, ale na njeroſomnym nałožowanju ſ boka wojakow. Wojazy móža ſměrowani bycź, jim njeißu njekhmane tſělby do rukow date.

Hacž dotal ßu ßo wſchitke ſtrony w khěžorſtwowym ßejmje *pſchecźiwo powjetſchenju wójſka wuprajiłe a je mało nadźije*, ſo knježerſtwo žadane milijony doſtanje.

4. adventa budźe ßo w pruſkich zyrkwjach kolekta ſa twar zyrkwje w Bethlehemje ſhromadźicź. Zyrkej je hacž na wěžu a tſěchu hotowa, nětk pak ſa dwě lěcźe pjenjes pobrachuje a je ſtrach, ſo zyrkej ſaßo ſpada. 30,000 hr. je hiſchcźe trjeba. Je nětk runje tón prawy cžaß, ſo ßo na Bethlehem, ſ kotrehož je ßo nam tajke ſboże doſtało, ſ luboſcźu a ſ dźakom dopomnimy. Daj to Bóh, luby Knjes, ſo bychmy też my, kaž mudri ſ rańſcheho kraja w Bethlehemje, to ßlubjenje dopjelnili: „Budźa ſe Saby wſchitzy pſchińcź, ſkoto a wyruch pſchinjeſcź a teho Knjeſa khwalbu pſchipowjedacź.“ (Jeſ. 60, 6.)

Semjan abo bur.

Napoßledku wſcho
W ßwěcźe jene jo,
Hacž ßy ſemjan abo bur:
Semjan k wjele rad by wjazy wſał,
To a wono by też burik brał.
Napoßledku wſcho
W ßwěcźe jene jo,
Hacž ßy ſemjan abo bur,
Napoßledku wſcho atd.
W hordym hrodźe ſemjan bydko ma,
Niſka hěta hoſpodu też da,
Napoßledku wſcho atd.

Napoßledku wſcho atd.
Semjan khodźi w židźe, ßomocźi,
Rubjenz bura też njewohidźi.
Napoßledku wſcho atd.

Napoßledku wſcho atd.
Na moſchku knjes ſemjan mjehzy ſpi,
Bur ßo kraßnje wuſpi na ßkomi.
Napoßledku wſcho atd.

Napoßledku wſcho atd.
Semjan najěſcź jeno móže ßo,
Najědź wunoſcha też burowſtwo.
Napoßledku wſcho atd.

Napoßledku wſcho atd.
Semjan ſkónczńje dyrbi ſe ßwěta,
Kaž ßo k burej ßmjercź też namaka.
Napoßledku wſcho atd.

H. Sejleŕ. †

Schtóž do prědka njepſchińdźe, tón do ſady pſchińdźe.

Po tajkim do prědka. Sswět nam tón pſchikład dawa. Pſchezo nowe ßo wunamaka k wužitku a k roswjeßelenju ludźi; do wſchitkich krajow ßwěta pſchińdu, ſo bychu wot tam pſchinjeßli, ſchtož móže někajki wužitk pſchinjeſcź. Bjes pſchеſtacźa do prědka! je heßło ßwěta. Cźeho dla chzemy my jako kſcheſcźijenjo wrócźo wostacź? Też naſch wottyknjeny kónz pſched nami leži; pſched nami tón Knjes ſ khorhoju kſchiża; pſched nami cźi ßwěrni ßwědkojo, kiž ßu ßwoju wěru ſe ßwojej krwju ſaſyglowali; pſched nami njebjeßa ſ krónu wěcźneho žiwjenja. Duž do prědka, bjes pſchеſtacźa do prědka!

„Schtóž ßwoju ruku k płuhej pſchiłoži a wohlada ßo do ſady, njeje derje pſchihotowany k kraleſtwu Božemu!“ „Ja ſapomnju, ſchtož ſ poßleda je; a ſteju ßwěru ſa tym, ſchtož ſ prědka je; ja honju k temu wottyknjenemu kónzu ſa tym darom, kotryž pokaže to njebjeſke powołanje Boże w Khryſtußu Jeſußu.“ (Fil. 3, 13. 14.)

Sso ſdacź abo bycź.

Weißmann, prälata w Maulbronje, kotryž w lěcźe 1717 wumrje, praji w ßwojich knihach: „Jendźelſka kſcheſcźijanſka radoſcź“, pod napißmom: „Kſcheſcźijan njeßmě jenož kſcheſcźijan rěkacź, ale też bycź.“ Kral Alexander junu bjes ßwojimi wojakami khodźeſche a namaka jeneho, kotryž też Alexander rěkaſche, ale kiž běſche ßo bojaſny wopokaſał. K njemu wón hněwnje praji, ſo dyrbi ßo pak hinak mjenowacź, pak ſmužicźiſcho wojowacź; pſchetož ſchtóž Alexander rěka, dyrbi ßo też jako Alexander wopokaſacź. — Ach, luby Knježe Jeſom Khryſchcźe, hdy by ty chzył bjes kſcheſcźijanami tak wokoło khodźicź a prawych kſcheſcźijanow pytacź, k kak wjele dyrbjał ty prajicź, ſo njedyrbja ßo pak wjazy kſcheſcźijenjo mjenowacź, pak, ſo dyrbja też w prawym žiwjenju po twojim pſchikładźe khodźicź.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farař w Krjebi; ßoburedaktoraj: farař Lenk-Gencź w Klětnom a farař Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 52.
25. dez.

Lětnik 2.
1892.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Hody.

Tak je Bóh tón ßwět lubował, so wón ßwojeho jeniczkeho narodzeneho ßyna dał je, to je, lubi pschecželjo, nasche shromadne dzakomne, radostne, hodowne wusnacze. Wschitke zyrkwje, wschitke prědowanja, a daj to Bóh, tež wschitke wutroby dadza dzenß najnutrnischi dzak sa pschewulki skutk Boži saklinczecz. Haj, pschewulki wón je sa nasche myßlenje a rosymjenje. Schtoż žane wucho njeje ßłyschało, schtoż žane woko njeje widzało, schtoż žadyn ert wupowjedacz njemóże, to je Bóh pschihotował tym, kiž jeho lubuja! S prawom praji jedyn prědar, so je wschitko nasche prědowanje, khwalenje a dzakowanje tak khude pornjo njewurjekliwemu skutkej, so njeby najradscho niczo wo tym prědował, ale jeno s woßadu poßłuchał na staru ßwjatu jandzelsku powjesc a s njej spěwał a ßo wjeßelił. Luboscz Boža, kotraž teho ßyna sa wumóżnika do nascheho hrěschneho hubjenstwa dele póßła, je njewurjekliwa:

Hdyž tutón dziw ja pósnacz chzu,
Duch wotmjelknje mi s bojoscżu,
So modlo praji czische ßej:
Luboscże žana mjesa njej'.

Tola dajcże nam po ßłowach ßwjateho Pawoła spytacz wuměricz tole wulke potajnstwo: Bóh je ßo sjewił w cżěle. W liscże na Efesiskich 3, 18. 19 praji ßwjaty Pawoł tak: „so byschcże sapschijecz móhli se wschěmi ßwjatymi, kotra je ta schěrokosczż a dołhosczż a wyßokosczż a hłubokosczż, tež pósnali Khrystußowu luboscz, kotraž wschak wschitke pósnacże pschetrjechi". Kak wulke njebjeßa ßu se ßwojimi błyschczatymi hwězdami, to budże nam hakle potom jaßne, hdyž ßo kaž hwězdywobhladowarjo na to damy, je wumericz. Kak wulka je Boża luboscz, kotraž je nam ßyna póßłała, budżemy hakle potom sapschijecz, hdyž to runje pschepytujemy. Pschetoż wjetscha a pschezo wjetscha budże ßo nam sdacz, doniž wschitke pósnacże njepschetrjechi. Kak schěroka je tale luboscz? Tak schěroka, so zyły ßwět wopschija. Wona ßo wschemu ludu dostanje, wschitkim narodam a ludam, wschitkim schtantam a powołanjam. Wyßozy a niszy, khudźi a bohaczi, mudri a njemudri, mužojo, žony, dźěczi, bliszy a dalozy, wschitzy, kiž ßu, kaž ßu byli, kiž budża, ßu wobsamknjeni do tuteje luboscże. Wopomń to, luba kschescżijanska duscha a wukń se ßwjatym Pawołom khwalicz: wona pschetrjechi wschitko pósnacże. Kak dołha je tale luboscz? Tak dołha, so do prědka a do sady do wěczßnoscże doßaha. Wo dźěczatku w žłobiku spěwamy: To wěczne ßwětło skhadża tam, a wo kschižowanym khwalimy: wón je wěczne wumoženje namakał. Wona nihdy njepschestanje, hdyž ßo wschitke człowske kubła shubja, wostanje horka najwyschsche kubło do wěczßnoscże, nasche njesachodne a njeshubjene herbstwo. Žana njedzakomnosczż, žadyn hrěch, žana njewobstajnosczż człowskeho naroda njemóża ja wuhaßnycz. Wopomń to, wobhnadzeny człowjecże a njepschestań wołacz: wona pschetrjechi wschitko pósnacże.

Kak hłuboka je tale luboscz? Chzesch-li to sapschijecz, dha pohladaj horje a dele; horje, hdzež ßyn Boži pola

Wótza ßo zyłeje njebjeſkeje kraßnoſcźe wjeßeli, dele, hdźež małe dźěcźatko na Marinym klinje leži, pohladaj horje na ßyna Božeho, kiž njeſpi ani njedrěma, dele na małuſchkeho, kiž w žłobiku ſpi, horje na ßyna Božeho, kotremuž ßwětłoſcź ſa draſtu je, ſ kotrejž je wobleczeny, kiž pſcheſtrje njebjeßa jako rjany rub (Pſ. 104, 2), a dele na khude dźěcźatko, wo kotrymž ſpěwamy: Twój ßomot a ta žida wſcha je ßyno a ſchlecht peluſchka, horje na ßyna Božeho, kiž zyły ßwět njeße ſe ßwojim ßłowom a dele na to jehnjo Boże, kotrež bu tak krwawnje ſa naſche hrěchi ſarěſane. To wopomń, wumóženy hrěſchniko, a njebudźeſch hinak móz, hacž ſawyſkacź: wona pſchetrjechi wſchitko póſnacźe.

Kak wyßoka je tale luboſcź? Tak wyßoka, hacž ßu njebjeßa a te ßu jara wyßoke, jara wyßoke.

Do najwyſchſchich wyßokoſcźow ſbóžnoſcźe chze naß hodowna Boža luboſcź wjeſcź. Boże dźěcźi dyrbimy bycź pſches teho, kiž je ßo w cźěle ſjewił a bu naſch bratr a pſcheczel. Boże dźěcźi — o kajka njedowuměrjomna luboſcź a hnada leži w tym! Tamny póhan, kiž bu kſcheſcźijan, chzyſche te ßłowa ßwjateho Jana: pohlejcźe, kajku luboſcź je nam tón Wótz wopokaſał, ſo bychmy Boże dźěcźi mjenowani byli, tak pſchełožicź: Kajku luboſcź je wón nam wopokaſał, ſo ßměmy jemu noſy wokoſchecź, dokelž ßebi prajeſche: tajka luboſcź, kotraž naß hubjenych hrěſchnikow ſa dźěcźi horjewoſmje, je pſchewyßoka ſa naß a njejßmy jeje hódni. O pſchedſtaj ßebi, wěcžnje wobſbożeny cźłowjeko, tajku wyßoku luboſcź, a ßwjateho Pawołowe ßłowo budźe tebi luta cźiſta wěrnoſcź: wona pſchetrjechi wſchitko póſnacźe. Hodowna Boža luboſcź pſchetrjechi wſchitke naſche póſnacźe. Tola naſche wutroby móžeja a dyrbja ju ſapſchijecź. Naſche wutroby njejßu pſchekhude, pſchehubjene ſa tajku luboſcź. Runje prawje khuda a hubjena wutroba, rosbita a ſłamana pſches ßwoju hrěſchnu nuſu, budźe najlóžſcho a najradſcho tuteje luboſcźe ßo mozowacź, ßo wot njeje pſchewinycź a wobſbożecź dacź. Pſchetož wona wě: runje tajkeje luboſcźe trjebam ja; niczo hacž tajka luboſcź njemóže mje ſhubjeneho a ſatamaneho cźłowjeka wumóz. A to je nětk naſch hodowny nadawk: w prawej wěrje, kotraž wukhadźa ſ troſchta a měra potrjebneje wutroby, ßo mozowacź Khryſtußoweje luboſcźe. O, daj to Bóh luby Knjes, ſo by ta zyła luba woßada ſe Sſerbow, kotraž ßo kóždu njedźelu wokoło tychle wukładowanjow Božeho ßłowa ſhromadźuje a ſhromadźowacź budźe, prawa Bohu dźakowna a w Khryſtußu ſbóžna hodowna woßada była, kotraž ßo ßwjate a dźěławe dny w ſrudobje a wjeßelu temu, kiž je nam wſcho póſnacźe pſchetrjechjazu luboſcź wopokaſał, dźakuje ſe ßwjatym Pawołom: Temu budź cześcź w tej zyrkwinej gmejnje, kotraž w Khryſtußu Jeſußu je, kóždy cźaß, wot wěcžnoſcźe hacž do wěcžnoſcźe. Hamjeń.

Hodowne prědowanje ſa dźěcźi.

Lube dźěcźi! Cźrjóda ßwjatych jandźelow dźěſche w hodownym cźaßu pſches lěß ſchtomik pytacź, kotryž by ßwjatu patoržizu měł ſłote jabłuka a ßłěborne worjechi a jejka a palaze wóſkowe ßwěcźki na ßebi a žłobik ſ tym Jeſußdźěcźatkom ſpody a hromadu dźěcźi koło wokoło ßebje a nana a macźeř pſchipódła ſ błyſchcźenjom ßwětła w woczomaj, kiž niz jeno wot hodowneho ſchtomika ßameho wukhadźuje, ale něſchto na ßebi ma wot teje jaßnoſcźe Božeje, kotraž bě na Bethlehemſke hona wulata.

A woni widźachu najprjedy dub wyßoko do powětra ſroſcźeny a chzychu jón wſacź. Ale Barachias, tych wyſchſchich jandźelow jedyn, prajeſche: „Niz tak, pſchetož dub je ſchědźiwz a njehodźi ßo k dźěcźom, ma twjerdu ſchkoru a hiſchcźe twjerdſche drjewo a jeho deſki ßo k kaſchcźam bjeru a k rowowym kſchižam; hody pak pſchipowjedaju: „To žiwjenje je ſkhadźało.“ Potom widźachu nahladny buk, kiž běſche tak rjany a cźeńki a chzychu jón wſacź. Ale Rafael, tych wyſchſchich jandźelow jedyn, prajeſche: „Niz tak, pſchetož jeho drjewo ßo lóhko wot cźeŕwja wopytuje, to ßo njehodźi ſa tón ſchaz, po kotrymž ani paduſchi ßo njekopaju, a kotryž ani ſerſawz a mole njeſkaža. K temu ſteji w ſymje morwy a wotemrěty a njenjeße nihdy płodow khiba tych, kotrež ſkocźata tych Gergeſeńſkich (ßwinje) žeru.“

Po tym widźachu brěſu a chzychu ju wſacź, pſchetož jeje ſchkora bě hładka a běła a jeje hałoſy ſchwižne a nježne. Ale Benabi, jedyn wyſchſchi mjes jandźelemi tych dźěcźatkow, prajeſche: „Niz tak, pſchetož brěſu naß dopomni na njelubeho Prutez wuja, kotryž je ſ jeje pſchecźelſtwa a roda. Dźěcźatka pak dyrbja ßo w Božej nozy jenož na luboſcź a ßmilnoſcź dopomnicź a niz na ſchtrafu a bolenje.“ Tak dźěchu cźi ßwjecźi jandźeljo dale a pſchińdźechu k wjerbje. Ta njeſdaſche ßo ßucha a morwa, ani ſchěra a ſchědźiwa bycź, kaž druhe lěßowe ſchtomy, ale běſche horkach ſe ßwojeho wjercha cźerwjenojtu hałoſu wucźěrika, a ta běſche pupki dobyła; teho dla chzychu tu wſacź. Ale Gabriel, tón arzyjandźel, kotryž pſched Bohom ſteji, prajeſche: „Niz tak, pſchetož tež wjerba dopomina na prut wótreho pokhoſtanja a na te harfy, kotrež ßo pſchi Babilonſkich rěkach na wjerby powěſchachu, hdyž jaty Zion na domiſnu ſpominaſche a njemóžeſche Knjeſowy khěrluſch ſpěwacź w zuſym kraju. Dźenßa pak dyrbja dźěcźi ſ wjeßeloſcźu ſpominacź na Boże měſto a na wěcžnu domiſnu, a niz na zuſbu.“

Woni pſchińdźechu k jědli a hlaj, tu khwalachu wſchitzy hromadźe; jeje jehlinu, kotraž tež w ſymje ſelena woſtanje a k tej wobſtajnej, pſchezo ſelenej, njeſachodnje wěcžnej hodownej wjeßeloſcźi ßo pſchihodźi; tón druhi pokaſa na jejne kſchižne hałoſy, kotrež na Knjeſowy kſchiž dopomnjeja, tón tſeczi wopomni jejne pyramidalne khmuty, kotrež proſcźe won wyſche a wyſche cźěrjachu, kaž wſchitko wjeßele w Khryſtußu do wyßoka dźe a ſ wyßoka pſchińdźe. Ale tón ſchtwórty jandźel pokaſa na balſamiſke wonjenje, na poßylnjazu jědlowu włohu, na běłe nježne drjewo, na žiwizu, kotroż ßo ßwěcźi a k tyßaz wězam ßłuži, na jědlowe hable, kotrež profetiſzy wjedro pſchipowjedaju. A woni wſachu jědlu ſa hodowny ſchtom, a jako dźěcźi wokoło njeho ſtejachu, wyſkachu wjeßele, a jandźeljo ſ dobrym ſpodobanjom na nje dele pohladowachu.

Lube dźěcźi! Božodźěſcźowy ſchtom w naſchej ßrjedźiſnje ßo błyſchcźi, ſnamjo lubeho ſbóžnika, kiž do ßwěta pſchińdźe. Wón ma waß lubo a chze waß junu, hdyž jeho ſaßo lubujecźe, do ßwojich radoſtnych njebjeß pſchijecź. Nochzecźe jeho lubo měcź a jeho ßłowu poßłuchacź? Nócźne dny ßo minjeja. Hodowne ßwěcźki wuhaßnu. Hodowne ſchtomy ßo wuprójonja. Ale jenej ßwězy njedajcźe wuhaßnycź, jenemu ſchtomej dajcźe ßo ſelenicź w domje a w wutrobje, ſchtomej žiwjenja, ſbóžnikej. Schtóž jeho dźenßa ßobu bjerje, na njeho poßłucha, pſched nim khodźi, tón ſměje prawe hodowne žohnowanje. To daj Bóh tón Knjes! Hamjeń.

(Po L. Tiesmeyeru.)

Knježe Božo, ty ßy naſche wukhowanje ſtajnje a pſchezo.

Po němſkim wot E. E.

Hodowne powjedańczko.

I.

Stary Jurij běſche hižo dléje hacž tſitzeczi lět w domje wulkeho pſchekupza knjeſa Wicźaſa ſa ßłužobnika. Stary knjes Wicźas běſche pſched dwěmaj lětomaj njenadźujzy wumrjeł. Ludźo ßebi powjedachu, ſo bě wón w poßlednich lětach wjele njeſboża měł a ſo bě ßo do ßmjercźe rudźił. Młody knjes Wicźas, jeho ßyn, běſche hižo ſchtyri lěta wudowz a ſchtóž by jeho wohladał, by jeho wobžarował: tajki ſrudny wón wot ßmjercźe ßwojeje lubeje mandźelſkeje khodźeſche — wot nanoweje ßmjercźe pak běſche wón wſchón pokhmurjeny a ſtuleny. Stary Jurij, jako ßwěrny ßłužobnik wot ßwojeho knjeſa cześcźeny a lubowany, wſchitko w domje wobſtara. Wſchitke pjenjeſy ßo jemu dowěrjachu, ſo by je khował; hdyž tu runje žadyn pißař njebě, wón tak dołho pißacź pomhaſche. Wón mějeſche tež ſahrodu wobſtaracź a nad njej mějeſche ßwoje wjeßele. Jeho najwjetſche wjeßele pak běſche, hdyž móžeſche maku Marku, jeniczku dźowczičzku ßwojeho lubeho knjeſa, hladacź — a hdyž móžeſche jej w ſymſkim cźaßu, hdyž

wonkach wětšik se ßněhom mjetasche, powjedacź wo lubym Bożim dźěšczu.

Hody tu saßo běchu. Jurij běsche rjany hodowny schtom wobstarał. Marka Jurjej pschihladowasche, kak wón schtom hotowasche a kak wón wschitke rjane wězki na schtom powěschesche. Hdyž wón ßwoje dźěło w khěži cźinjesche, Scholcźina nimo pschińdźe a khwatasche horje do knjesa Wicźasowego wobydlenja. Wona bě wucźerjowa mandźelska, kotryž bě knjesa Wicźasowy najlěpschi pschecźel; jejny ßynk Marcźin bě towarschk Wicźasez Marki, wonej běschtej kóždy dźeń hromadźe hrakoj. Scholcźina běsche Jurja s krótka postrowiwschi nimo khwataka, duž Jurij s hkowu wije a pschi ßebi praji: Mi je, kaž by ßo njewjedro hromadźe cźahnyło, pschetož knjes Wicźas a wschitzy, kotsiž ßu jemu dobri, hkowu powscheja. Jurij donjeße hodowny schtom do dobreje jstwy a tam satepi. Wón dźě mějesche wschitko ßam wobstaracź, wón to też mózesche, dokelž wjedźesche, kak ma to jeho knjes rad. Wón chzysche wschitko hotowe měcź, hdyž knjes Wicźas wot ßwojeho dźěła pschińdźe. Hdyž knjes Wicźas woprawdźe pschińdźe, ßo jeho ßwěrny ßłužobnik wulzy jara nastróji, pschetož jeho knjes tak s cźežka a pomału stupasche a jeho wobliczo běsche blěde kaž scźěna. To běchu cźiche, khutne hody — też Marka njemóżesche ßo prawje ßwjeßelicź. Hdyž běchu ßo ßwěczki hodowneho schtoma dawno hižo wußwěczike, stary Jurij hischcźe se ßwojim knjesom ßedźesche a wonaj hromadźe powjedaschtaj hacź do poł nozy.

II.

Hodowne swony běchu wuklinczake — ale jedyn swón saklincza kóždźicźki dźeń do měschczanskeho žiwjenja a hibanja, ludźi k spěschnoscźi napominajo. Wón bě tón swón na dwórnischczu. Wón běsche hižo druhi krócź saswonił a hižo chzysche sastojnik tsecźi krócź sa swón cźahacź, dokelž bě cźaß, so mějesche cźah wotjěcź. Duž hischcźe jedyn knjes bjes dycha pschiběža — sastojnik jemu pschiwoła: „Khwatajcźe! khwatajcźe!“ a běsche durje hižo wocźinił. Knjes do wosa skocźi a ßo do rózka ßydźe, s ruku ßebi na wocźi pschimnywschi, kaž by chzył ßylsy potajicź, kotrež ßo jemu s wocźow ronjachu, wón sastona. Knjes Wicźas bě wótzny kraj a starschisti dom wopuschcźił. Wón běsche ßam druhim pschekupzam se ßwojimi pjenjesami wupomhał a tucźi běchu do bankerota pschischli a wón wbohi knjes Wicźas běsche jara wjele pjenjes pschi tym shubił, w jeho pschekupstwje też dokhody tajke byke njeběchu, kajkež prjedy, dokelž bě jich pschezo wjazy podomnych pschekupzow w tym ßamym měscźe nastało a žadyn wjele njesaßkluži. Knjes Wicźas psched bankerotom stejesche. Dokelž pak jemu cźesćź něschto płacźesche, wón wjedźesche, schto ma cźinicź. Hodowny wjeczor běsche Jurjej rospowjedał, kajke wschitko je. Wón běsche jemu powjedał, so je ßwoje pschekupstwo a ßwoju khěžu pschedał a so směje runje telko pjenjes, so móże ßwój dołh sapłacźicź. „Luby Jurjo“, běsche stary Wicźas se ßylsojtymaj wocźomaj prajił, „tak wschak ßym ßebi ßwoju cźesćź sdźerżał, ale twój stary knjes budźe nětko khudschi hacź ty, jeho ßłužobnik“. Duž bě Jurij ßwojeho knjesa sa ruku pschimnył a prajił: „Knjeże, wy wěscźe, so stej sahroda a khěža tam psched měschczanskimi wrotami herbstwo, kotrež ßym wot ßwojeju starscheju dostał a so ßym ßebi w Waschej ßłužbje 4000 hr. nahromadźił — luby knjeże, wopokażcźe ßłužobnikej tuteho doma tu luboscź: wsmicźe moje nahromadźene pjenjesy!“ „Jurjo“, Wicźas dźesche, „ja chzu ßebi hischcźe wjetschu luboscź wot tebje wuproßycź. Twojich pjenjes njewosmu, ale wo twoju ßwěrnoscź a móż proschu. Ja móżu w Amerizy dobre sastojnstwo dostacź, so móżu ßo ßnano po cźaßu wrócźicź a saßo s nowa tu pschekupstwo sapocźecź; ale dokelž mam tam w ßwojim sastojnstwje pschezo po ßwěcźe wokoło pucźowacź, moje dźěcźo ßobu wsacź njemóżu. Jurjo, ja dam moje dźěcźo do twojeju rukow. Ty smějesch khlěba sa moju Marku, hdy bych też tebi jón póßłacź njemógł. Ty budźesch s njej w twojej khěžzy bydlicź a hdyž budźe mje Bóh luby Knjes sakhowacź a wobarnowacź a mi k pomozy stacź, ßo sa někotre lěta domoj wrócźu a potom saßo moje dźěcźo mi k wutrobje położisch.“

Wonaj běschtaj ßo hischcźe dołho hromadźe rosrěcźakoj. Sswjate dny běsche ßo Wicźas se ßwojimi pschecźelemi rosžohnował. Dokelž pak by jemu to pschejara cźežko było, hdy bychu wschitzy jeho pschecźeljo na dwórnischczu ßo hischcźe junkrócź seschli, jemu Bożemje prajicź, běsche wón dźeń prjedy wotjěł, hacź bě jim prajił. Stary Jurij ßam wjedźesche, so běsche jeho knjes hižo dźenßa ßwojemu wótznemu krajej Bożemje prajił.

III.

Młoda knježna pilnje pschi woknje ßedžo schije — wona je tak pilna, so ßo sda, kaž so by sa pschichodne ßwjate dny dźenßa ßobu nadźěkacź chzyła. Schtó by ju dźenßa saßo spósnał — Wicźasez Marku? Tehdom běsche holczka, nětko kźějaza młoda holza. 11 lět bě ßo minyło wot tamneho dnja, so jejny nan do Ameriki cźehnjesche. Wot teho cźaßa běsche wona se starym Jurjom w jeho khěžzy žiwa była. Staremu Jurjej běchu ßo włoßy zyle seschědźiwike a wón pomału khodźesche a husto powjedasche, so ßebi žada prjecź cźahnycź a pschi Khrystußu bycź. Runjež Marka dźenßa se wschej pilnoscźu schije, tola druhdy s woknom won pohlada, kaž by na někoho cźakała.

Na dobo swony saswonja — wone Bożu nóż saswonja s luboßnymi synkami klinczo psches městaczko a też nuts klinczo do khěžki psched měschczanskimi wrotami. Ludźo domoj khwataja, so bychu tym ßwojim wobradźili. Marka saßo žedźiwa s woknom won pohladuje, stary Jurij je pódla w jstwicźzy a hodowny schtomik hotuje.

Na dobo wokoło rózka haßy muž pschińdźe — wón dźěsche haßu horje, kiž s měschczanskimi wrotami won wjedźesche. Wona saßo dale schije — dokelž wón tón njeje, na kotrehož cźaka — tón ßamy muž sastupi do teje khěžki — wón steji w tej jstwicźzy, hdźež wona ßedźo schije. — —

„Marja — Marja“! — kaž wyskajo s mužoweho rta klinczi.

Marka nastróżana se stoła stanje, — a potom — wona leži pschi wutrobje teho muża a schepta tej dwě ßłowje: „Mój nano!“

Durje ßu ßo saßo wocźiniłe a stary Jurij je kabłajo pschicźampał a saßo je tón muž ßwojej ruzy wupschestrěł a tón knjes je ßwojeho stareho ßwěrneho ßłužobnika k ßwojej wutrobje scźahnył. A nětko — sastupi ßylny, rjany młodźenz a njewjedźo, schto prajicź, pschi durjach stejo wostanje. Marka młodźenzej do wocźow pohladnje. Radoscź ßo s jeho wocźow ßwěcźi. „Nano“, praji wona, „to je Marcźin Scholta, twojeho najlěpscheho pschecźelowy nojstarschi ßyn, s kotrymž ßym w dźěcźazych lětach hrajkała a ßo wjeßelika. Ja ßym tebi pißała, so je ßwoje pruhowanje na universicźe khwalobnje wobstał a so ßebi nětk wucźerske sastojnstwo na gymnasiju pyta, ja s jeho wocźow widźu, so to sastojnstwo dostawschi mi tu wjeßelu powjescź njeße. Nano, chzesch Marcźina sa ßwojeho ßyna pschijecź a namaj ßwoje žohnowanje dacź?“

„Lubej dźěscźi“, dźesche nan, „ja běch ßebi pschichod hinak myßlił; ja ßebi myßlach, so budźe mi Bóh luby Knjes, kotryž je mje w Amerizy w poßlednich lětach bohacźe žohnował, khwilu s mojim dźěscźom w mojim domje bydlicź dacź, ale Boże myßle njejßu nasche myßle. Ja Wamaj ßwoje nanowe žohnowanje ßobu dam do Waju doma, hdyž chzetaj mi w nim jstwicźku pschewostajicź a teho tam ßobu wsacź, kotryž je mi moju parlu tak ßwěru hajił a hladał, so móhli my jemu wjeczor jeho žiwjenja tak rjany scźinicź, kaž samožemy.“

„Džak budź tebi, luby nano!“ wobaj wyskaschtaj.

Stary Jurij pak praji: „Lube dźěcźi, ja chzu s wami cźahnycź, so bych waß pschezo saßo s nowa na to dopomnił, so je tón ßwěrny Wótcźez w njebjeßach nasche najlěpsche sakhowanje, kotremuž dźenßa khwalbu horje k njebjeßam spěwamy: „Cźesćź budź Bohu we wyßokoscźi!“

Kak ßu naschi wojazy w l. 1870 hody ßwjecźili.

Wojerski wyschschi farar D. Frommel wo tym tak powjeda: Bě w lěcźe 1870. Mózna zyrkej w Straßburgu, münster mjenowana, posběhowasche ßo wyßoko do ßněhojteho powětra a wulka němska khorhoj na njej bě s kurjawu sakryta. Cźim bliže hody pschińdźechu, cźim cźežscho bě woßebje krajnej woborje wokoło wutroby, kotraž město wobßadźene dźerżesche. Pschetož też pod módrej ßuknju bije wutroba sa wótzny dom dale. Duž chzych ludźom domowne sacźucźa sbudźicź tak derje hacź ßo cźinjesche. Moji artilleristo pschinjeßechu s Vogeskich horow móznu jědlu, dobrych 50 stopow wyßoku a tak schwižnu a prostu, kaž muž na kschidle Potsdamskeje leibkompagnije prěnjeho garderegimenta. S wulkimi rěblemi dyrbjachu po njej horje, so bychu ju pyschili. Do mózneho koła franzowskeje kanony bě stajena a wobtwjerdźena. Wysche zyrkwineho khora, w kotrymž schtom stejesche, wupinachu wustojni ludźo transparentne napißmo. Jako s nimi wo tym rěcźach, kajki schpruch ßebi wuswola, měnjesche jedyn: Tak je Bóh tón ßwět lubował atd., ale druhi snapscheczźiwi: Tón wschak je na

cźichi pjatk. Cźeścź budź Bohu w wyßokoścźi dyrbi tam ſtejecź. Ja ßo na tym ſwjeßelich. Wſchak mějeſche kóždy prawo. Běch też hudźbu wobſtarał, kotraž bě ſady hodowneho ſchtoma ſkhowana. Duž ßo ſapocźachu ſtare luboſne hodowne khěrluſche, wulki muźſki khor ſpěwaſche a brodojtej krajnej woborje, kiž běſche w pſchepjelnjenej zyrkwi ßwjateho Domaſcha ſhromadźena, ßo ßylſy ſ wocźow ronjachu. A nichtón njetrjebaſche ßo tych ßamych hańbowacź. Prědowacź wſchak njetrjebach wjele, bě jeno w ßłowach wuprajicź, ſchtož wſchitke wutroby hnujeſche a hodowny ſchtom w wutrobach ſaßwěcźicź, ſo by ßo ſtyſkanje po domiſnje pſchekraßniło. Schto tola ſady naß leżeſche, kajke wulke krwawne bitwy, kajke wopory, a ſchto bě hiſchcźe pſched nami, prjedy hacź ſłoty měr dobychmy. Kak wjele bě jich pſchede mnu, kiž ßwoje poßlednje hody ßwjecźachu! Duž mějach wſchě wutroby jenak ſmjehcźicź a poßylnicź, a to bě jara cźeźko.

Sswjecźenje w zyrkwi bě dokonjane. Cźehnjechmy k wobradźenju. Domach mějach 20 mužow, wſchěch ſchleſynſkich, tym pſchiwjedźech małe dźěcźatka ſe ßußodſtwa, ſo by kóždy jene na ramjenju měł. Bě kraßnje widźecź, kak tucźi ludźo w wojeŕſkej ßukni dźěcźatka wokoſchachu a ßwoje dary wobhladowachu, potom ſaßo ßwoje khěrluſche ſanoſchowachu a kaž woprawne dźěcźi ßo wot hodowneho ſchtoma dźělicź njemóžachu. W artilleriſkej kaſarmje bě wulke wobradźenje ſa wulki lud ſ zyłkeho wótzneho kraja. Barlinſzy, Pomorſzy, Schwabiſzy, Bajerſzy, wſchitzy běchu wokoło hodowneho ſchtoma ſhromadźeni. Pod němſkim dubom běchmy ßebi ruku ſawdali jako ſjednocźeny bratrowſki lud; hłubſche pak je ſjednocźenje pod hodownym ſchtomom Božeje nozy. To jim na wutrobu kładźech. Kóždy mějeſche ßwoje małe wobradźenje, wokmjane rukajzy, ſchlipſy, fotografije a ſchtoż hewak bě. Hodowny ſchtom bu wuprózdnjeny a w hudanczkach buchu najrjeńſche wězy jako mſda date. Pruſki daſche hudanczko: Schto je ßłódniſche dyźli měd? ſchto je ßylniſche dyźli law? Duž ſběhny ßo Schwabiſki, kiž ßwoju bibliju derje ſnajeſche a dźeſche: To wſchak je Simſonowe hudanczko było. (Knihi ßudnikow 14.) Zyle prawje, dźeſche Pruſki, ale moje hudanje je tola hinaſche. Na poßledku pſchińdźe po dołhim hudanju won, ſo je ſpanje najßłódſche, na cźoż ßo wſchitzy ßmějachu.

Po lětach ßym jeneho wot tych wobornikow hody w jeho domje wopytał. A ſchto bě ßebi muž pod ßwojim hodownym ſchtomom natwarił? Sswoje zyłe Straßburgſke wobradźenje, wſcho, ſchtoż bě doſtał. „To dyrbi kóźde lěto na blido", dźeſche wón, „a potom dźěcźom powjedam, kak je tehdom było. To běchu najkraßniſche hody mojeho źiwjenja." Mi běchu najcźeźſche. Hiſchcźe nihdy njebě tak hłuboko a ſrudnje, w dopomnjenju na telko rowowych hórkow a ßylſow, hodowny ſynk mje trjechił: „Měr na ſemi."

Profeta Haggai wěſchcźeŕ dnja Khryſtußoweho naroda.

W nowym teſtamencźe niczo pißane njeſteji, na kotrym dnju a w kotrym měßazu je ßo Khryſtuß w Bethlehemje narodźił. Kak tak, ſo zyłe kſcheſcźijanſtwo tola 25. dezembra jako jeho narodny dźeń ßwjecźi? Nam ßo najbóle lubi to měnjenje, ſo je zyrkej tutón dźeń ſ wěſchcźeŕſkeho ßłowa profety Haggai pósnała. Tón ßamy w 2. ſtawje w 11., 19. a 21. ſchtuczźy ſchtyriadwazyty dźeń dźewjateho měßaza wuſběhnje a ßlubi, ſo chze tón dźeń Bóh tón Knjes njebjo a ſemju hnucź a pſchińcź dacź troſchtej wſchěch póhanow a tón dom (templ) ſ kraßnoſcźu napjelnicź. 24. dźeń 9. měßaza po źidowſkim rachnowanju je 24. dźeń dezembra naſcheho lěta, pſchetoż źidźi ſapocźnu lěto ſ měßazom haprleju. Tutón dźeń źidźi ßwjedźeń poßwjecźenja ßwojeho templa ßwjecźachu, ßwoju kermuſchu. Tak bu po wrócźenju ſ Babelſkeho jaſtwa pola nich poſtajene, kaž w 2. knihach Makkabejſkich w 1. ſtawje namakamy. Pod Serubabelom, źidowſkim nawjednikom, bě po Babelſkim jaſtwje nowy templ dotwarjeny. Tola bě tutón templ pornjo Salomonowemu templej hubjeny, mały a hroſny twar a ßo nam powjeda (Eſra 3, 12), ſo wjele wot ſtarych měſchnikow a wyſchſchich wótzow, kiž běchu prěńſchi Boži dom widźeli, hdyž bě nowy dom ſakoźeny, płakachu ſ wulkim hłoßom. A tamny Serubabel, kiž tehdy źidowſki lud wobknjeżeſche a jemu ſ wulkeje nuſy pomhał bě, bě drje mózny knjes, ale mały a ßnadny pornjo woczakowanemu Meſſiaßej, njebjeſkemu kralej a najwyſchſchemu měſchnikej. Duž nětk Haggai wot 8. hacź do 10. ſchtuczki 2. ſtawa kraßniſchi templ ßlubi, kotrehoż kraßnoſcź budźe wjetſcha hacź je prěnjeho była a ſo chze tón Knjes pſches njón měr ſpożczicź. Hlaj! kak rjenje a móznje je ßo to w Khryſtußu dopjelniło! Wón wſchak je tón nowy templ, twarjeny wot Boha teho Knjeſa ßameho; jeho zyke źiwjenje je tón templ, w kotrymž je měr a wodawanje namakacź. Wſchak je wón ßam huſcźiſcho wo tym rěczał, ſo je wón tón prawy Boži templ, kiž ma ßo wotłamacź a budźe ßo na tſeczim dnju ſaßo twaricź, ſchtoż je měnił wo templu ßwojeho cźěła. Źidźi pak w ßwojim njeroſomje ßu tole ßłowo na ßwój kamjeńtny templ cźahnyli. Wěrjazi ßu pak potom derje widźeli, ſo je wón tón prawy templ. Duž też w ſjewjenju Jana 21, 22 tak rěka: „Ja njewidźach (w nowym Jeruſalemje) żadyn templ; pſchetoż tón Knjes, tón wſchehomózny Bóh je jeho templ a to jehnjo." Duž je też ſtary zyrkwinſki wucźeŕ tak prajił: „Wot wſchěch templow, kiž běchu, je najlěpſchi a najkraßniſchi cźiſte a ßwjate cźěło naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta." A tón bu wot profety Haggai w duchu prjedy widźeny.

Hdyž tón ßamy pak dale w 24. ſchtuczźy wěſchcźi, ſo chze Bóh tón Knjes Serubabela jako pjerſchcźeń k ſyglowanju dźerżecź, dokelž jeho wuſwolił je, dha je jaßne, ſo też to na Khryſtußa dźe. Pjerſchcźeń k ſyglowanju źidźi pſchezo pola ßebje noſchachu a ßebi jón jara wyßoko ważachu. W Khryſtußu je Serubabel k Božemu pjerſchcźenjej cźinjeny a njerostorhnliwje ſ nim ſwjaſany. Khryſtuß je tón prawy Serubabel, kotrehoż je Bóh tón Knjes ßebi wuſwolił. To je też Haggaiowy profetiſki duch prjedy widźał. A ſchtoż najdźiwniſche je: wón ſ Božej hnadu też tón dźeń prjedy widźi, na kotrymž nowy prawy templ ßo twaricź a wěrny Serubabel pſchińcź budźe: 24. dnja 9. měßaza. Njeje to dźiwnje, ſo wón w 19. ſchtuczźy 2 raſaj na tón dźeń pokaże ſe ßłowom: Kedźbujcźe na to?

Stara zyrkej a jeje wucźeni ludźo ßu na tón dźeń, kiž je po naſchim lěcźe nóz wot 24. k 25. dnjej dezembra, kedźbowali a dźeń Khryſtußoweho naroda tak ſ pomozu wěſchcźenja wupytali. Duž ſtary pobożny Hieronymus, kiž je w l. 420 wumrjeł, ſ prawom tak praji: „Je kedźbowacź na to, ſo Haggai ßwjate dny teho, kiž pſchińcź ma, ßwjecźi. A kaž Abraham Khryſtußowy dźeń widźeſche a ßo wjeßeleſche a Jan ſ porſtom na jehnjo Boże pokaſowaſche, tak mějeſche tón (Haggai) wſchitke Knjeſowe róczne cźaßy w ßebi."

My pak chcemy ßo hnadneho Božeho wodźenja wjeßelicź, kotreż je kſcheſcźijanſkej zyrkwi tajki dźeń wobradźiło a ſ wěcźnym dźakom wo nim ſpěwacź: „To je tón dźeń, kotryž tón Knjes cźinił je, khwalcźe Boha."

Božodźěſcźowy ſchtom w jaſtwje.

Běſche 22. dezembra lěta 1105, jako bu wyßoki jaty do hroda Böckelheima na ſkalinje pola Nahy pſchiwjeſeny a tam do kruteho jaſtwa ßadźeny. Schtó je tón nadobny ſchědźiwz, kotryž jow němy, najhłubſchu tyſchnoſcź na duchapołnym wobliczu do cźeźkeho dóńta ßo poda? To je khěżor Heinrich IV. a jeho ßurowy njepſchecźel, kiž jeho ſaja, je jeho ßamßny ßyn. — Symu, hłód, khudobu, hórke horjo dyrbjeſche khěżor Heinrich cźerpicź. Biſkop Gebhart Speyerſki je jeho njeßmilny jaſtnik, kotryž hrodownemu hejtmanej ani najßnadniſcheje ßłużby pola khěżora njedowoli. — Hodowne ſwony ſwonjachu pſches kraj a pſchipowjedachu to wulke wjeßele, kotreż je ßo wſchemu ludu doſtało. Żadyn ſynk wot tuteje powjeſcźe ßo dele njedoby do teje jamy, hdźež tón blědy muž pſchebywaſche cźepotajo ſe ſymu, ſ hłodom a ſ tyſchnoſczu. Stwiczka hrodoweho hejtmana bě jaßnje rosßwětlena, na blidźe ßo bożodźěſcźowy ſchtom błyſchcźeſche a wjele darow bě wot ſtarſchiſkeje luboſcźe ſpody njeho nakładźenych, ſo bychu lubowanu dźowczicźku ſwjeßeliłe. Swónczk ſawoła tu mału nuts, ta tam nětk ſtejeſche pſched bohacźe wuhotowanym blidom, ruzy twjerdźe ſtyknuwſchi. W wokomiknjenju pſchehladny wona to wobradźenje; ßylſa ſa ßylſu ßo jej ſ wulkeho, cźorneho wóczka ronjeſche. Radoſtnej ſtarſchej ſtejeſchtaj pódla njeje. Małka naležnje proſcheſche, ſo by ßo jej dowoliło, wſchitke te dobre a rjane wězy dele donjeſcź k temu blědemu ſchědźiwzej, jemu by chzyła wſchitko daricź. Schtó by jej to wobaracź móhł! — Nan wſa hodowny ſchtomik, macź a dźowka poßylnjaze wino, tykanz a mjaßo — tak ſaſtupichu do cźmoweje komorki. Wjeßeła pruha ſ njebjeß ſaßwěcźi ßo, pſchekraßnjenje wulimajo do duſche hłubokoſrudźeneho muża. Nan ſatepi do khachłow, miła cźopłota pſchecźahny bórſy mału ſtwiczku. Se ſradowanjom tłóczeſche ſchědźiwy khěżor holczku na ßwoju wutrobu. Potom połoži, ju żohnowajo, ruzy na jeje hłowu a rjekny: „Kaž ßy mje dźenßa ſwjeßeliła, troſchtowała a żohnowała, tak ſwjeßel, troſchtuj a żohnuj tebje tón ßmilny Ľóh Wótz, Bóh

Ssyn, Bóh ßwjaty Duch. Tón trojeniczki Bóh požohnuj tebje, moja dźowka a staj cźe k žohnowanju sa wjele tawsyntow! Hamjeń." — Tale modlitwa bu wußłyschana. Maka dźowka sroscźe jako wuswolena njewjesczinska duscha a bu ßwjata Hildegart, ßławna abbatißa Disibodenbergskeho klóschtra.

Prěni hodowny schtom na mißionskej staziji Makchabengu.

Makchabeng je mißionska stazija Barlinskeho mißionstwa w Transvalskim kraju w pschipołodnischej Afriky. Tam dźěła na wobrocźenju póhanow mißionar Sack. Cźežke je tole dźěło, pschetoż Baßuto-lud je jara hruby a hrosnym hrěcham pschepodaty lud. W lěcźe 1890 bě wón wulku hnadu sa ßwoje dźěło wot teho Knjesa dostał. Po wjazylětnym podarmo prědowanju bě nětk saßo prěnich póhanow w adventskim cźaßu kschcźicź mohł. Jedyn mjes nimi bě wěsty Maßilo, kiž w ßwjatej kschcźenizy mjeno Jesajas dosta. Tón chzyschce na te pola, hdźež ßo sa słotom ryjeja. Ale bě duzy po puczu skhorił a dyrbjesche w Makchabengu wostacź. Tam pak Boži Duch jeho tak pschewiny, so dźesche: „Bóh je mje hacź do Makchabenga pschinjeßł, so bych tam w kschescźijanskej woßadźe luboscź shonił, tón Knjes pak njecha, so bych dale cźahnył, duž je wón mi tule khoroscź póßłał; njechcham też dale hicź, ale chzu jow wostacź a wuknycź." To bě duschny prěnjotny płód. Tole lěto pische mißionar Sack wo hodźoch tak: K lubym hodam mějach hischcźe wschelake cźinicź. Zyrkej njemóżesche tajka wostacź, ale dyrbjesche ßo wonkach a nutskach wuporjedźicź, pschetoż tšěcha bě wot mrowjow sežrana; mużojo wostachu teho dla jedyn dźeń w sahrodach a porjedźichu tšěchu k nuzy se starej trawu. Nutskach njeběchu mi mrowje a deschcź dźěło lohke cźinike; tam dyrbjach plestrowacź, bělicź a barbicź. Też w schijerskej schuli běchu pilne ruki widźecź, pschetoż wschitke wězy sa starych a młodych dyrbjachu jow Boži wjecźor hotowe bycź. Jako bě wscho pschihotowane a ja s dwěmaj transparentomaj (to ßu swolijowane papjerjane wobrasy, sady kotrychž ßo ßwězy staja, so ßo rjenje ßwěcźa), wot kotrejuž jene jandźelowe spěwanje pokasowasche, druhe pak nam pschiwołasche: Wobrocźcźe ßo a wěrcźe evangelijej, hotowy běch, póßłach k nawjednikej a na wokoło leżaze póhanske wßy a dach wschěch na Boži wjecźor k Bożej ßłużbje pscheproßycź. Kajke žiwjenje bě to na popołdnju ßwjateho dnja na naschim dworje? Mongebodi bě ßwój zyły lud do zyrkwje skasał. Nichtó njeßmědźesche domach, nichtó na polu wostacź, wulzy a maki dyrbjachu pschińcź; wón ßam pschińdźe se ßwojimi radźicźelemi. Sso wě, so cźi wschitzy do zyrkwje njemóżachu. Zyrkwiczka móżesche lědma schtwórty dźěl tych, kiž běchu pschischli, horjewsacź.

Kak wjeßelesche ßo moja wutroba pschi wohladanju tuteje cźrjódy, kak wjeßeły mózach jim prědowacź wo tym, kiž je do ßwěta pschischoł, so by naß hrěschnikow sbóżnych cźinił.

Dokelž běch se ßwojej woßadu a schulu prjedy wjele spěwał, klinczachu dźenß hodowne khěrlusche woßebje rjenje. „Cźicha nóz, ßwjata nóz", „Budź Jesom Khryschcźe khwaleny", „Tón dźeń je jara wjeßeły", wschitke tele khěrlusche pomhachu jara nasche ßwjecźenje powyschecź. Po prědowanju pschińdźe króike roswucźenje dźěcźi wo historiji Khrystußoweho naroda a po tym bu wschěm wobradźene. Kak ßwěcźachu ßo woczi s wjeßelom, hdyž ßo jene s dźěcźi sawoła, so by knihi, taflu, koschlu, rubischko abo schórzuch dostało, też mużojo chzychu ßwoje žony swjeßelicź, duž położi stary Jakub sa ßwoju Lejnu khoschczo na hodowne blido se ßłowami: „Mój Knjeże, jow je khoschczo sa Lejnu, ßym khudy a hewak niczo nimam, ale khoschczo wschak žona pschezo trjeba a hdyž hischcźe cźerwjeny swjask wokoło swjasasch, budźe ßo Lejna wěscźe wjeßelicź." A wona je ßo też woprawdźe wjeßelika. Ale też dźěcźi běchu na ßwojich starschich spomnike. Simon, 11lětny hólz, bě sa ßwoju macź hrub dźěkał. Jako ta ßłyschesche, so je to dar jeje hólza, ßo jej ßylsy s woczow ronjachu. Dyrbju prajicź, so hischcźe nihdy w ßwojim žiwjenju tajke rjane hody měł njejßym, kaž jow w Makchabengu mjes póhanami a kschescźijanami. Potom njemóżachu ßo póhanjo wot hodowneho schtoma dźělicź, wón ßo jim pschejara lubjesche. Mongebodi pschińdźe ke mni a ßo duschnje sa wscho podźakowa a dźesche, so mamy my kschescźijenjo rjane waschnje, ßwjate dny ßwjecźicź. Haj tón Knjes je naß bohacźe psches nasche saßłużby žohnował, njech jeho žohnowanje wostanje pola tych, kiž ßu wschischli. Tak daloko nasch mißionar. A Bóh tón Knjes je žohnowanje wostacź dał. Po lětuschej rosprawje je w Makchabengu hižo wjazy hacź 49 kschcźenych, a rjana nadźija, so prěni hodowny schtom tam hischcźe wjele lubosnych płodow wumóżenych duschow pschinjeße.

Hodowny khěrlusch.

Tak je Bóh lubował hrěschnu tu semju a khudu,
So je jej Sbóżnika póßłał, ßo ßmilił na ludu;
Boża ta nóz pschewinje skaženja móz,
Wěrjazy njepschińdu k ßudu.

Khwalbu, cześcź Božu tam k pastyrjam jandźelow ßyła
Na naschim sbožu też wjeßoła pojda a spěwa:
Spodobanje wot Boha s wyßokosczе,
Boži měr, hnada wam kczěwa.

Spěwajcźe ßobu, wy sachodnej semine dźěcźi!
Njebjeska luboscź k wam dele ßo s Khrystußom ßwěcźi;
Njebjeßa ßo wottamknu sablyschcźujo,
Sswěcźa ßo trónej a hěcźi.

S khěrluschom wyßokim Knjesa a Sbóżnika witaj,
Dźakowna semja, a rjenischej ßwětkoscźi ßwitaj,
W Bethlehemi w žłobiku dźěcźatko spi,
Luboscź a hnada tam spitaj.

H. Sejleŕ. †

Zyrkej ßwjateho naroda w Bethlehemje.

Tale zyrkej ßłuscha k najstarschim zyrkwjam kschescźijanstwa. Wona je ßo w ßwojim najstarschim dźěle wot romskeho khěžora Konstantina, kiž je w lěcźe 337 wumrjeł, twarika. S wonka njeje wjele rjaneho na njej widźecź. Hdyž pak nuts stupisch, dyrbisch kraßnoscź tuteho cześcźe dostojneho Božeho doma wobdźiwacź. Je dołha sala do 5 wotdźělow abo łódźow dźělena. Schtyri rjady móznych stołpow wot běłeho marmora, w kóždym rjedźe 12 stołpow, dźěla te łódźe bjes ßobu. Scźěny ßu s rjanymi wot małych pißanych kamjenczkow sestajanymi wobrasami s bibliskeje historije debjene. Dokelž pak zyrkej katholskim, grichiskim a armenskim kschescźijanam hromadźe ßłuscha, je khor, hdźež wołtař steji, wot druheje zyrkwje psches wyßoku murju dźěleny, schtož je rjanemu napohladej jara schkodźiło. Bohužel też wěrjazi wschelakich kschescźijanskich wusnacźow, kotrymž zyrkej ßłuscha, tak mało měra bjes ßobu dźerža, so dyrbi — hańba sa kschescźijanstwo — turkowski wojak s tšělbu na to hladacź, so ßo bjes ßobu njebija. W khorje steji wołtař se słotymi lampami wupyscheny. Na kóždym boku wołtarja wjedu skhodźeńki do skalneje jamy, kotraž je 37 stopow dołha, 12 stopow schěroka a 9 stopow wyßoka a je se słotom na scźěnach wobwěschena. To je kapała Khrystußoweho naroda po shromadnej wěrje. Schtož też ma wjele sa ßo, dokelž hižo stari ßwědkojo nam powjedaju, so staj Jesußowej starschej hospodu w tajkej skalnej jamje pytałoj, kotrychž ßo hischcźe dźenß wjele po kraju namaka. Też je jow se skały dźěłany žłob. W nim je ßlěborna hwězda a łacźanske napißmo: hic de Virgine natus est Christus, t. j. jow je ßo Khrystuß wot knježny narodźił. Sswjata nutrnoscź pschińdźe na kóždeho wěrjazeho kschescźijana, kiž to widźo ßebi pschedstaji, kak ßu jow ßo pastyrjo a mudri poklakowali a nowonarodźene dźěcźatko, sboże zyłeho ßwěta, cześcźili. — Sswjaty wjecźor wotdźerżuje ßo w tutej zyrkwi se wschej pychu ßwjatocźna Boża ßłużba. Zyła zyrkej ßo ßwěcźi w ßwětłym morju. Wyßozy biskopojo a měschnizy wschelakich zyrkwjow w ßwojich kraßnych drastach ßu shromadźeni. Wokoło połnozy sanoschuje khor w móznych hłoßach: Gloria in excelsis, t. j. cześcź budź Bohu we wyßokosczi. Potom njeße Grichiski patriarcha wóskowu pópu do skałineje hłubiny, sawali ju do peluschkow a położi ju tam, hdźež je ßo Boże dźěcźo narodźiło. Sswjata hodowna historija ßo pschedcźita a Boża ßłużba traje potom hacź k skhadźenju ßłónza w hornej zyrkwi. Prědowanja wo wulkim hnadnym skutku Božim drje s zyła njeje. Cźim wjeßelischo ßo w arabiskej rěcźi wo tym w Bethlehemskej evangelskej zyrkwi prěduje. Bóh tón Knjes daj, so by wone jich wjele wot morweje swonkowneje ßłużby k modlenju w duchu a w prawdosczi sbudźiło. Wscha zyrkwina pycha a kraßnoscź niczo njepomhatej, hdźež wutrobna pycha

a kraßnoſcź: wěra Bethlehemſkich paſtyrjow pobrachujetej. Hdyž je ßo Khryſtuß tyßaz krócź w Bethlehemje narodźił a wſchak niz w tebi, dha ßy ty tola ſhubjeny.

Schto dyrbju ja Bożemu dźěćźu daricź?

Jako bě khěžorka Helena w Bethlehemje na tym měſcźe, hdźež je ßo ſbóžnik narodźił, zyrkej twaricź dała, ſaßydli ßo tam ſtary zyrkwiny wucžeŕ ſ mjenom Hieronymus, a jako bu do wyßokeho zyrkwineho ſaſtojnſtwa powołany, dźeſche wón: „Njewſmicźe mje prjecź wot Khryſtußoweho žłobika, mi njeje nihdźe lěpje. Hdźež je mi Bóh tón Knjes ßwojeho ßyna ſ njebieß dał, ſ teho měſta chzu teź jemu ßwoju duſchu horje do njebieß póßłacź." W ßwojej wyßokej ſtarobje piſche wón: „Tak huſto hacź na tole měſto hladam, rosrěčźuje ßo moja duſcha ſ dźěćźatkom Jeſußom." Ja praju: „Ach, Knježe Jeſu, kak hubjenje leźiſch tam dla mojeje ſbóžnoſcźe, kak móžu tebi to ſapłacźicź?" Na to ßłyſchu dźěćźo wotmolwicź: „Ja po niczim njeżadam. Spěwaj ty: Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi a daj ßebi to lubicź, ja chzu hiſchcźe wjele hubjeńſchi bycź na wolijowej horje a na ßwjatym kſchižu." Ja rěčźu dale: „Ty lube dźěćźatko, dyrbju tebi ſchto dacź, chzu tebi ßwoje zyłe ſłoto dacź." Dźěćźatko wotmolwi: „Wſchak ßu hižo prjedy njebieża a ſemja moje, moje je wſcho ſłoto a ßlěboro, ja niczeho njepotrjebam — daj je khudym ludźom, to chzu wſacź, jako by mi ßamemu date było." Ja praju: „To chzu rady cźin cź, ale ja chzu teź tebi něſchto dacź, abo ja dyrbju ſe ſrudobu wumrjecź." Duž ßłyſchu wotmolwjenje: „Chzeſch ty tak rad dawacź, dha chzu cźi prajicź, ſchtož mi dacź dyrbiſch: Daj mi ßwój hrěch, ßwoje zyłe ßwědomnje a ßwoje ſatamanſtwo." Ja praju: „Schto dha chzeſch ſ tym cźinicź?" Dźěćźo wotmolwi: „Ja chzu jo na ßwoje ramjo wſacź, to dyrbi moje knjejſtwo a mój kraßny ſkutk bycź, kaž je Jeſajaß prajił: „kotrehož knjejſtwo je na jeho ramjenju" — ja chzu twój hrěch njeſcź." Duž ſapočźach, piſche Hieronymus, hórzy płakacź a prajach: „O dźěćźatko, luby Jeſußo, kak ßy ty mi moju wutrobu hnuł! Ssebi myßlach, ſo chzeſch měcź, ſchtož dobreho mam, a ty chzeſch nětko měcź, ſchtož ſłeho mam, wſmi, ſchtož je moje, daj mi, ſchtož je twoje, dha ßym wſchón hrěch wotbył a wěcźneho žiwjenja wěſty."

Hodowne pſchekhwatanje.

Pſched mało lětami měješe awſtriſka khěžorka Hilža na morju njeſboże. Jeje łódź pſchejědźe mały cźołm, kiž ßo hnydom ponuri. Tola bě hiſchcźe móžno, łódźnikow wumóz. Jeno mały hólz, Jatorini, namaka w žołmach ßwoju ßmjercź. Najhłubſcho wot tuteho njeſboża pohnuta póßła khěžorka jeho ſtarſchimaj na měſcźe wjetſchu podpjeru a daſche ßo ſa nimaj wopraſchecź. Bě tole njeſboże ſa nju jara wulke, pſchetož wonaj běſchtaj ſtaraj a khudaj a běſchtaj ſ tym hólzom ßwojeho jeniczkeho ßyna a ſaſtararja ſhubiłaj.

Něktore njedźele po tym ßedźeſchtaj wonaj ſrudnaj na patoržizu hromadźe a rospomniſchtaj pſchichod. Duž kłapaſche něchtó wo durje a wyſchſchi póſtſki ſaſtupi, ſo by pſchekhwatanymaj ſtarſchimaj w mjenje awſtriſkeje khěžorki ſchtyri tyßazy ſchěßnakow pſchepodał. Byrnjež ßyna wjazy k žiwjenju ſbudźicź njemóžeſche, dha ßo tola w duſchnej luboſczi ſa jeho ſtarſcheju ſtaraſche. A ßyłſy dźakowneho wješela, kotrež ßo tamnu patorżizu płakachu, běchu w Božimaj wocźomaj rjeńſcha pycha ſa wyßoku dawarku, hacź wſchitke jeje parle a drohe kamjenje.

Hodowna jaßnoſcź ſnutſkowneho miſſionſtwa.

Njedaloko Bielefelda, hdźež ßo ſnaty wulki dom ſa ſnutſkowne miſſionſtwo, ſa khorych wothladanje, ſa wudokonjenje diakoniſſow a podobne wěży, namaka, leźi, wobdaty wot rjaneje bukojny, wuſtaw, mjenowany „Kinderheim" t. j. domiſna ſa dźěćźi. Tam ßo khude, khrome, ßłabe dźěćźi ſ macźeŕnej luboſczu wothladuja. Schtóž by pſches wulke łubje khodźo hubjene wokhromjene dźěćźi a jich blěde małe woblicźa widźał, tón mohł ßnano měnicź, ſo je tutón „Kinderheim" prawe měſto hubjenſtwa a ſrudoby. Tola je jow wjazy ſboża a wješela a wěrneje dźakownoſcźe, hacź w wjele domach, hdźež ßo ſtrowe dźěćźi wſchědnje ſa blidom ßwojeju ſtarſcheju ßydaja.

Woßebje w lubym adventſkim a hodownym cźaßu ßu jow jara wješoke. Prěni advent ſtaja rjanu wyßoku jědlu do łubje, hdźež ßo khore dźěćźi, kotrež to móżeja, k rańſchej a wjecźornej modlitwje ſhromadźuja. Diakoniſſa, wot mólcźkich „cźeta" mjenowana, praji jim ßlubjenje wo ſbóžnikowym narodu a tyknje prěnju ßwěcźku a khorhojcźku na ſelene hałoſy, na kotrejž je tónle ſchpruch napiſany. Wjetſche dźěćźi tón ſ hłowy nawuknu. Tak je wjecźor ſa wjecźor; pſchezo wjazy naſtanje ßwěcźkow a khorhojcźkow; pſchezo jaßniſcho rosßwětluje wješele na hody khorołóżka małych cźerpjerjow. A na poßledku ſaßwěcźi ßo pſchi adventſkim ſchtomje hodowny ſchtom ßam a jeho ßwěcźki błyſchcźa ßo w wocźomaj ſbóžnych dźěćźatkow a wobßwětla wſchitke dary, kotrež je jim Jeſußowa luboſcź wobradźiła. Potom je huſto poſdźe, hdyž hodowne khěrluſche woněmja a někotrežkuliž dźěćźatko wußnje, pópku w ruzy, hiſchcźe pſchi ſpěwanju. A hodowna jaßnoſcź ßwěcźi ßo hiſchcźe dale do noweho lěta. Hacź na dźeń tſjoch kralow ſaßwěcźa kóždy wjecźor hodowne ßwěcźki a ſpěwaja ßwoje khěrluſche ſ dźaknymi dźěćźazymi wutrobami. Tak lube hody dźěćźom ßamo ſrudne dny khoroſcźe rosßwěcźa. Teź w wumrjecźu ßo njeboja a wjedźa: wſchak dźemy k ſbóžnikej, luba cźeta je nam huſto hižo powjedała, kak duſchnje je pola njeho, tyßaz krócź duſchniſcho a rjeńſcho hacź hody w „Kinderheim".

Praſchenje wo wěcźnoſcźi.

Doktora Martina Luthera ßo něhdy něchtó wopraſcha, ſchto je Bóh luby Knjes do ſtworjenja ßwěta pſches dołhu, dołhu wěcźnoſcź cźinił. Pobożny, ale teź žortniwy doktor Luther wotmolwi: „W lěßu wón ßedźeſche a pruty wjaſaſche, ſo by tajkich ludźi nabił, kiž ßo tak hłupje praſcheja."

Nětk Waß wſchěch wutrobnje poſtrowimy, lubi pſchecźeljo naſchich kopjenkow, ſtari a młodźi. Bóh luby Knjes daj Wam wjele wješela a měra k ßwjatym hodam. Wón njech da ßwojemu ßwětłej, kotrež je nětk ſeſkhadźało, teź do Waſchich wutrobow ßwěcźicź! Wón daj temu wješelu, kotrež ma ßo wſchemu ludu doſtacź, teź do Waſchich khěžow nutſcźahnycź! Wón njech dawa Wam dźakowne wutroby, hdyž ßo wſchitzy ſaßo pod hodownym ſchtomom ſhromadźicźe a nichtón njepobrachuje, a hdyž budźe ſchtó pobrachowacź, dha njech dawa Wam cźicho podate wutroby, Wón njech wobradźi Wam žiwjenje we wobſtajnym hodownym ßwětle, hacź Wam junu ßwěcźi wſchěm ßwětło w jeho njebjeſkich hodownych łubjach.

A nětk pſchińdźemy k Wam ſ wutrobnej próſtwu. Wěſcźe ßměmy my ſpißowarjo tutych kopjenkow a knjes Ssmoleŕ, kiž je nakładuje, ßo nadźijecź, ſo ßu ßo wone Wam hacź dotal lubike a Wam wſchelke wješele pſchihotowałe. Ssmy to wot wjele dźakownych hižo ßłyſcheli a ßo na tym teź wješelili. Ale wjetſche by hiſchcźe naſche wješele było, hdy by cźitarjow a pſchecźelow naſcheho „Pomhaj Bóh" wjele wjazy było. My to njeprajimy naſche dla. Nichtón wot naß nima ſa ßwoju prózu ani pjenježka wužitka. Knjes nakładnik dyrbi wjele wjazy hiſchcźe ſa papjeru, cźiſchcź a porto pſchidawacź. Ale prajimy to lubeho ßerbſkeho luda dla. Rjane pſchiſtojne njedźelſke wješele, duchowne roswucźenje, wobtwjerdźenje ßłyſchaneho Božeho ßłowa chzychu tele kopjenka rad do kóždeho doma pſchinjeſcź. A my ſnajemy někotrehožkuliž ſtareho muża, někotružkuliž ſtaru žonu, kotrajž njemóżetaj wjazy ßłaboſcźe dla kemſchi khodźicź, ale byſchtaj ßo wješelikoj, hdy by jimaj Boże ßłowo tak njedźelu ſa njedźelu do doma pſchinješene było. Pomhajcźe nam k temu, lubi pſchecźeljo! Dopjelńcźe nam naſche hodowne próſtwy a dźerżcźe tym ßwojim tele kopjenka a pſchidobybdźcźe hiſchcźe wjazy wotebjerarjow! Hdy by kóždy wot nětſiſchich cźitarjow ſ najmjeńſcha jeneho ßußoda pſchidobył, dha by jich bórſy wjazy hacź 2000 było. Dźicźe k Waſchim knjeſam fararjam abo k knjeſej Ssmolerjej a ſkaſajcźe ßebi naſche kopjenka. Cźißła k wobhladanju budźe Wam poßledni rad na někotre njedźele dacź. — A nětk njech Wam Bóh tón Knjes ßwój měr ſpožcźi! Hdyž tele ßłowa na naſchim rjanym ßwjedźenju cźitacźe, dha Wam wěſcźe Boża njewußlědźena luboſcź k temu pomha, nam teź luboſcź wopokaſacź a k rosſchěrjenju naſcheho „Pomhaj Bóh" w ßerbſkim kraju pomhacź.

Tón Knjes budź ſ Wami!

W mjenje wſchěch druhich ſpißacźerjow a knjeſa Ssmolerja

Waſch

dr. F. Selle.

Samolwity redaktor: dr. F. Sella, farać w Krjebi; ßoburedaktoraj: farać Lenik-Gencź w Klětnom a farać Gólcź w Budyſchinku.
Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.